BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

Mitropolia Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor

MITROPOLIA BASARABIEI

ISTORIE ŞI TRADIŢIE

Culegere de documente şi materiale

Vol. I

9 789975 172066

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
Mitropolia Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor

MITROPOLIA BASARABIEI

ISTORIE ŞI TRADIȚIE

Culegere de documente şi materiale

Vol. I

EDITURA LEXON

Coordonator şi redactor ştiinţific:
dr. în drept Mihai TAŞCĂ

Culegere alcătuită de:
Mihai TAŞCĂ, dr. în drept
Tudor CIOBANU, istoric
Eugen CERNENCHI, istoric
Protoiereu Valeriu MATCIAC

Recenzenţi:
Academician Andrei EŞANU
Prof. univ., dr., hab. în istorie Ion ŞIŞCANU
Prof. univ., dr., hab. în drept Elena ARAMĂ

Redactor:
Gheorghe BUDEANU
Dr. Marin BUTUC

Culegere text:
Galina BUDEANU

Traduceri în limba engleză:
prof. univ., dr. ing. Ilie POPA,
prof. Rozalia Rodica POPA

Tehnoredactare computerizată şi copertă: Nadia POTÂNGĂ

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii din Republica Moldova

Mitropolia Basarabiei : Istorie şi tradiţie : Culegere de documente şi materiale / coordonator şi redactor ştiinţific: Mihai Taşcă ; alcătuire: Mihai Taşcă [et al.] ; traduceri în limba engleză: Ilie Popa, Rozalia Rodica Popa ; Biserica Ortodoxă Română, Mitropolia Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor. – Chişinău : [S. n.], 2023 (Lexon-Prim) – . – ISBN 978-9975-172-05-9.

Vol. 1. – 2023. – 867 p. : tab. – Rez. lb.: rom., engl. – Referinţe bibliogr.: p. 756-758. – Ind. de nume, geogr.: p. 766-867. – [1000] ex. – ISBN 978-9975-172-06-6.

271.22-9(478)
M 82

EDITURA LEXON
MD-2049, mun. Chişinău, str. Pan Halippa 6G/13A
GSM: 0 699 04 555; 0 795 29 555
fax. 022 28 81 78; www.lexon.md
e-mail: lexonprim2001@gmail.com

© Mihai Taşcă, Tudor Ciobanu, Eugen Cernenchi, Protoiereu Valeriu Matciac, 2023
© Mitropolia Basarabiei şi Exarhatul Plaiurilor, 2023

CUPRINS

Mitropolit Petru Păduraru. *Binecuvântare* 21

Academician Andrei Eşanu. *Biserica Ortodoxă Română – scut şi sprijin pentru creştinii ortodocşi din Basarabia* (Prefaţă) 23

Mitropolit Antonie Plămădeală. *Biserica Basarabiei. Problema jurisdicţiei canonice în trecut şi astăzi* (Argument) 29

Notă asupra ediţiei 53

Abrevieri 57

Capitolul I
Biserica Ortodoxă Română din cele mai vechi timpuri până la anexarea Basarabiei din anul 1812

Nr. 1. 1395 mai. Consemnarea în registrul Patriarhiei Ecumenice a unor locaşuri sfinte din Maurovlahia 61

Nr. 2. 1395 mai. Patriarhul Antonie al IV-lea numeşte în Maurovlahia un exarh 61

Nr. 3. 1395 mai. Scrisoare-mandat eliberată de Patriarhul Antonie al IV-lea pe numele protopopului Petru, pe care-l împuterniceşte cu administrarea bisericii Mitropoliei Moldovei 62

Nr. 4. 1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către voievodul Moldovei Ştefan I 63

Nr. 5. 1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către Episcopii Iosif şi Meletie, chemându-i în faţa Judecăţii Marelui Sinod 64

Nr. 6. 1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către clericii şi credincioşii din Rusovlahia, chemându-i la ascultare 64

Nr. 7. 1395 septembrie. Patriarhul Antonie al IV-lea îl trimite pe Mitropolitul de Mitylene într-o misiune care viza direct şi Maurovlahia 65

Nr. 8. 1397 ianuarie. Patriarhul Antonie al IV-lea trimite pe Arhiepiscopul Mihail de Bethleem în Maurovlahia şi Rusia Mică (Galiţia) 66

Nr. 9. 1397 ianuarie. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către Mitropolitul de Kiev Ciprian, prin care a fost înştiinţat că Arhiepiscopul de Bethleem a fost desemnat şi trimis de a vizita şi inspecta Mitropolia Maurovlahiei şi Mitropolia Haliciului 68

Nr. 10. 1401 mai. Ultima menţiune a Rusovlahiei cu ocazia plângerii unui preot de acolo, căruia Mitropolitul Ungrovlahiei (Ţării Româneşti) i-a refuzat sfinţirea 69

Nr. 11. 1401 iulie 26. Hotărârea sinodală privitoare la Episcopul Iosif din Moldovlahia 70

Nr. 12. 1401 iulie. Scrisoarea Patriarhului Matei către Alexandru cel Bun, Domnul Moldovei 72

Nr. 13. 1420 (6928) aprilie 25. Suceava. Carte domnească de danie de la Alexandru cel Bun voievod vornicului Oană, pentru satele Corneşti, Miclăuşeşti, Loznova, Săcăreni, Vorniceni, Dumeşti, Ţigăneşti, Lavreşti, Sadova şi Homiceşti, pe Bâcovăţ, cu menţiunea hotarelor şi a poienei lui Chiprian 74

Nr. 14. 1429 (6937) februarie 10. Suceava. Carte domnească de danie de la Alexandru cel Bun voievod soţiei sale, cneaghina Marena, şi fiului său, Petru, Mănăstirea de la Vişnevăţ, arătându-se hotarul, satul Calinăuţi, care a fost al lui Crâste, satele Vrăneşti, Beleşti, Cândreşti, Prijolteni, Hrişani ş.a., în Botne, cu hotarele lor vechi, precum şi robi ţigani 75

Nr. 15. 1511-1513. Tratat dintre Bogdan al III-lea, domnul Ţării Moldovei, şi Imperiul Otoman privind raporturile de suzeranitate şi cu referire la libertatea credinţei ortodoxe 77

Nr. 16. 1525 (7033) februarie 12. Fragment din ispisocul de la Ştefan Voievod, dat Mănăstirii Căpriana pentru o jumătate din moşia Visternici de pe Bâc 77

Nr. 17. 1641 iunie 2. Scrisoarea lui Ionichie, Arhiepiscop de Constantinopol şi Patriarh Ecumenic, referitoare la Eparhia şi Mitropolia Proilaviei şi Ismailului 78

Nr. 18. 1649 (7157) februarie 20. Vasile Lupu, domn al Ţării Moldovei, stabileşte, împreună cu ierarhii ţării şi cu Sfatul Domnesc, ca preoţii, călugării, călugăriţele, diaconii şi ţârcovnicii să fie judecaţi de chiriarhul eparhiei, urmând ca numai omuciderile să fie judecate de domn 80

Nr. 19. 1750 noiembrie 13. Actul arhiereilor Ţării Moldovei, adresat domnului Constantin Racoviţă, cu privire la alegerea unui nou episcop al Rădăuţilor 82

Nr. 20. 1752 mai 10. Decizia de retragere a lui Ierothei din fruntea Episcopiei Huşilor şi actul arhiereilor Ţării Moldovei, adresat domnului Constantin Racoviţă cu privire la alegerea unui nou episcop de Huşi 82

Nr. 21. 1752 ianuarie 1. Hotărârea Sfântului Sinod al Mitropoliei Moldovei cu privire la alegerea mitropoliţilor şi episcopilor din rândul ierarhilor pământeni 83

Nr. 22. 1760 aprilie. Actul episcopilor Mitropoliei Moldovei cu privire la alegerea lui Gavriil Callimachi în scaunul mitropolitan al Ţării Moldovei 86

Nr. 23. 1762 decembrie. Scrisoarea lui Gavriil Callimachi, Mitropolitul Ţării Moldovei, adresată lui Inochentie, Episcop de Huşi, că i s-au trimis 115 Evanghelii spre a fi distribuite în eparhia sa 88

Nr. 24. 1769 februarie 2. Actul soborului arhiereilor Moldovei, adresat domnului Ţării Moldovei Grigore Callimachi, cu privire la alegerea unui nou episcop de Roman 89

Nr. 25. 1771 ianuarie 10. Cartea Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, adresată foştilor enoriaşi ai Mitropoliei Proilaviei din sudul Basarabiei, despre revenirea lor sub ascultarea Mitropoliei Moldovei şi punerea lor sub administrarea Episcopiei Huşilor 89

Nr. 26. 1771 iulie 6. Carte de hirotonie a Episcopului Rădăuţilor şi al Hotinului Dositei, dată preotului de la biserica din satul Hatna, ţinutul Hotin .. 91

Nr. 27. 1773 aprilie 25. Răspunsul general-feldmareşalului Piotr Rumeanţev, comandantul suprem al armatei ruse din Principate, dat Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, privitor la reîntoarcerea eparhiilor fostei Mitropolii a Proilaviei în componenţa Mitropoliei Ţării Moldovei şi a Mitropoliei Ţării Româneşti 92

Nr. 28. 1773. Enciclica Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, adresată foştilor enoriaşi ai Mitropoliei Proilaviei din sudul Basarabiei, despre revenirea lor sub ascultarea Mitropoliei Ţării Moldovei şi punerea lor sub administrarea Episcopiei Huşilor 92

Nr. 29. 1776 mai 16. Carte de judecată a Episcopului Romanului, Leon Gheuca, dată în chestiuni de litigiu funciar dintre feţele bisericeşti şi laice 94

Nr. 30. 1780. Hrisovul Domnului Constantin Moruzi, pentru scutirea preoţilor şi diaconilor de plata ajutorniţei şi colectarea benevolă, şi trimiterea de către Mitropolia Ţării Moldovei a 1.200 lei pentru Şcoala de la Ţarigrad 95

Nr. 31. 1782 după 18 decembrie şi până la 25 martie 1786. Scrisoarea boierilor din Ţara Moldovei prin care cer Porţii Otomane şi Domniei Ţării Moldovei să accepte în calitate de mitropolit doar [ierarhi] dintre pământeni 96

Nr. 32. 1786 martie 25. Scrisoarea boierilor moldoveni către Poarta Otomană pentru alegerea Episcopului Romanului, Leon Gheuca, în calitate de Mitropolit al Ţării Moldovei conform cu vechiul obicei 98

Nr. 33. 1786 nu mai devreme de martie 25. Firman împărătesc dat Domnului şi ţării la arzul din 1786, martie 25, prin care se recunosc drepturile Ţării Moldovei de a-şi alege mitropolit 100

Nr. 34. 1792 aprilie 10. Gramota prin care Patriarhul Constantinopolului Neofit dă adeziunea sa canonică pentru alegerea Mitropolitului Ţării Moldovei 102

Nr. 35. 1792 după iunie 21. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Țării Moldovei privitor la alegerea Episcopului de Huși, Iacov Stamati, în scaunul mitropolitan 103

Nr. 36. 1792 iunie 22. Enciclica Mitropolitului Iacov Stamati, adresată arhimandriților, egumenilor, protopopilor, preoților, diaconilor, enoriașilor din ținutul Orhei, cu ocazia urcării în scaunul mitropolitan 104

Nr. 37. 1792 iunie 27. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Țării Moldovei referitor la alegerea lui Veniamin Costache Episcop de Huși 105

Nr. 38. 1792 iulie 17. Arzul Domnului Țării Moldovei, Alexandru Moruzi, prin care aduce la cunoștință atitudinea consulului rus de la Iași, Ivan Severin, privitoare la expulzarea lui Gavriil Bănulescu-Bodoni din scaunul mitropolitan și situația din Mitropolia Moldovei 108

Nr. 39. 1796 iunie 2. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei referitor la transferul Episcopului de Huși Veniamin la Episcopia Romanului și alegerea candidaților pentru scaunul episcopal de Huși 109

Nr. 40. 1796 octombrie 13. Înștiințarea Domnului Țării Moldovei, Alexandru Ioan Callimachi, dată ispravnicilor ținutului Neamț și oamenilor casei mănăstirii Cârligii, de la acel ținut, pentru alegerea arhimandritului Iosif, egumen al mănăstirii Cârligii 110

Nr. 41. 1807 aprilie 27. Mărturia marilor boieri ai Țării Moldovei, referitoare la comportamentul insultător al consulului austriac, Joseph von Hammer–Purgstall, în casa Căimăcămiei și a insultelor verbale adresate Mitropolitului Veniamin 111

Nr. 42. 1807 mai 20. Mărturia marelui logofăt Dimitrie Sturza dată Mitropolitului Veniamin prin care arată că nu a semnat scrisoarea întocmită de maiorul Anton Mavrichie, pentru punerea în scaunul mitropolitan a lui Gavriil Bănulescu-Bodoni 112

Nr. 43. 1807 iunie. Mărturia marilor boieri ai Țării Moldovei prin care constată meritele Mitropolitului Veniamin 113

Nr. 44. 1807 august 20. Comandantul rus al Armatei Dunărene, K. Meyendorf, îl înștiințează pe Mitropolitul Veniamin că împăratul Rusiei a acceptat ca Mitropolitul Moldovei să păstorească și ortodocșii din Basarabia istorică 115

Nr. 45. 1808 februarie 28. Corespondența primită de către Mitropolitul Veniamin, prin care se arată că la dorința împăratului Rusiei el va fi înlocuit din scaunul mitropolitan 115

Nr. 46. 1808 martie 1. Hotărârea Divanului Țării Moldovei, prin care recunoaște dreptul Mitropolitului Veniamin de a trăi la mănăstirea Slatina și a se bucura de veniturile acelei mănăstiri 116

Nr. 47. 1808 martie 1. Scrisoarea boierilor divaniți adresată Mitropolitului Veniamin, prin care îi confirmă dreptul de a locui la mănăstirea Slatina 117

Nr. 48. 1808 noiembrie 22. Hotărârea Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni cu privire la organizarea vieții monahale în Moldova și Țara Românească 118

Nr. 49. 1811 septembrie 7. Adresarea Mitropoliei Țării Moldovei către Divan, prin care solicită rânduirea unui boier hotarnic pentru delimitarea și întocmirea unui plan cadastral al proprietăților sale funciare din târgul Iași 120

Capitolul II

Biserica Ortodoxă Română în spațiul Pruto-Nistrean de la 1812 și până la 1917

Nr. 50. 1812 octombrie 1. Adresarea marilor boieri către Mitropolitul Veniamin cu rugămintea de a reveni în scaunul mitropolitan 123

Nr. 51. 1812 octombrie 6. Adresarea domnului Scarlat Alexandru Callimachi către Mitropolitul Veniamin, cu rugămintea de a reveni în scaunul Mitropoliei Țării Moldovei 124

Nr. 52. 1812 după 6 octombrie. Mărturii referitoare la rolul administrației militare ruse la înlăturarea lui Veniamin Costache din scaunul mitropolitan 124

Nr. 53. 1813 înainte de 20 mai. Petiția locuitorilor din Iași adresată domnului Țării Moldovei, Scarlat Callimachi, pentru a-l readuce în scaunul mitropolitan pe Mitropolitul Veniamin 126

Nr. 54. 1820 octombrie 26. Scrisoarea arhimandritului Varlaam către Mitropolitul Moldovei, prin care roagă să intervină pe lângă guvernul de la Petersburg pentru soluționarea problemei averii Mitropoliei Țării Moldovei rămasă în Basarabia 128

Nr. 55-62. 1857 MAI 1 – 1878. *DOCUMENTE PRIVIND ÎNFIINȚAREA ȘI ACTIVITATEA EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS* 129

Nr. 55. 1857 mai 1. Decretul Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Sofronie Miclescu, privind înființarea Consistoriului din Ismail 129

Nr. 56. 1864 octombrie 29. Referatul ministrului Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice, Nicolae Krețulescu, înaintat Consiliului de Miniștri al României, privind înființarea unei eparhii în Basarabia de Sud cu reședința la Ismail 13

Nr. 57. 1864 noiembrie 3. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României privind înființarea Episcopiei Dunării de Jos cu reședința în orașul Ismail 1

Nr. 58. 1864 noiembrie 7. Raportul ministrului Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice, Nicolae Krețulescu, adresat domnitorului Alexandru Ioan Cuza, privitor la numirea în funcția de locotenent de episcop al Episcopiei Dunării de Jos a Preasfințitului Arhiereu Melchisedec 1

Nr. 59. 1864 noiembrie 17. Decretul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza privitor la înființarea Episcopiei Dunării de Jos și numirea Arhiereului Melchisedec, locotenent de episcop al acestei episcopii 134

Nr. 60. 1865 februarie 24. Raportul președintelui Consistoriului Duhovnicesc, arhimandritul V. Arhipescu, prin care îl informează pe Episcopul Melchisedec referitor la colectarea și administrarea banilor destinați ajutorului orfanilor și văduvelor slujitorilor bisericești din Basarabia de Sud 135

Nr. 61. 1866 septembrie 5. Jurnalul Episcopiei Dunării de Jos privitor la cumpărarea unui imobil în orașul Ismail pentru sediul Episcopiei 136

Nr. 62. 1878. Situația generală numerică a bisericilor și clerului din Eparhia Dunării de Jos, în anul 1878 138

Nr. 63-66. *1878 OCTOMBRIE 5 – 1893. DOCUMENTE REFERITOARE LA REORGANIZAREA ȘI STRĂMUTAREA EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS DUPĂ REANEXAREA PĂRȚII DE SUD A BASARABIEI LA IMPERIUL RUS* 170

Nr. 63. 1878 octombrie 5. Adresa Ministerului Cultelor către Episcopul Melchisedec referitoare la strămutarea reședinței Episcopiei Dunării de Jos 170

Nr. 64. 1879 martie 16. Decretul domnitorului Carol I privind reorganizarea Eparhiei Dunării de Jos 170

Nr. 65. 1881 februarie 12. Legea privitoare la strămutarea reședinței Episcopiei Dunării de Jos în orașul Galați 171

Nr. 66. 1893. Lista profesorilor Seminarului Duhovnicesc din Ismail (1864-1878) transferați ulterior la Galați (1878-1893) 172

Nr. 67-85. *1872 DECEMBRIE 1 – 1875 IUNIE 23. ACTE NORMATIVE REFERITOARE LA ACTIVITATEA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE* 174

Nr. 67. 1872 decembrie 9/19. Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți 174

Nr. 68. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru disciplina bisericească 178

Nr. 69. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru atribuțiile de precădere ale Mitropolitului primat al României 187

Nr. 70. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române de procedură în materii de judecată bisericească 189

Nr. 71. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru înmormântări și pomeniri 194

Nr. 72. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru pozițiunea seminariștilor 195

Nr. 73. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru aranjarea arhiereilor locotenenți pe eparhii 197

Nr. 74. 1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru disciplina monahală 199

Nr. 75. 1874 mai 7. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru mijloacele de întreținere a clerului la bisericile întreținute de comunele urbane și rurale 211

Nr. 76. 1874 mai 27. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru editarea revistei „Biserica Ortodoxă Română" 215

Nr. 77. 1875 mai 28. Decretul domnitorului Carol I privind convocarea Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei și Exarh al Plaiurilor și Primat al României 218

Nr. 78. 1875 mai 31. Procesul-verbal al ședinței Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei și Exarh al Plaiurilor și Primat al României 219

Nr. 79. 1875 iunie 4. Decretul Domnitorului Carol I privind numirea Înaltpreasfinției Sale Calinic, Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor, în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României 220

Nr. 80. 1875 iunie 7. Decretul Domnitorului Carol I de convocare a Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor 221

Nr. 81. 1875 iunie 10. Proces-verbal al Colegiului electoral privind alegerea Preasfințitului Iosif, Episcop de Argeș în scaunul de Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor 222

Nr. 82. 1875 iunie 12. Decretul Domnitorului Carol I pentru întărirea în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor pe Preasfinția Sa Iosif 224

Nr. 83. 1875 iunie 15. Ceremonia oficială privind învestirea Mitropolitului Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, Calinic și a Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Iosif 224

Nr. 84. 1875 iunie 23. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru cercetarea cărților scolastice de învățământ religios 228

Nr. 85. 1875 iunie 23. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru alegerea arhiereilor titulari 231

Nr. 86-99. *1885 APRILIE 20 –1885 OCTOMBRIE 31. DOCUMENTE PRIVITOARE LA RECUNOAȘTEREA AUTOCEFALIEI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE* 234

Nr. 86. 1885 aprilie 20. Scrisoarea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României și Președinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic Miclescu, adresată Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, privind declararea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române 234

Nr. 87. 1885 după aprilie 25. Scrisoarea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei Primat al României și Președinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic Miclescu, adresată bisericilor surori, despre proclamarea autocefaliei 235

Nr. 88. 1885 aprilie 20. Scrisoarea Ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dimitrie A. Sturza, către Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Ioachim al IV-lea, referitor la acordarea binecuvântării Bisericii Autocefale a Regatului României 236

Nr. 89. 1885 aprilie 25. Tomosul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române 237

Nr. 90. 1885 aprilie 25. Enciclica Patriarhiei Ecumenice către Patriarhiile Ierusalimului, Alexandriei, către Arhiepiscopul Ciprului, Sinoadele Rusiei, Greciei și al Serbiei și către Arhiepiscopia Karlovitz-ului, prin care le solicită recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române 239

Nr. 91. 1885 aprilie 25. Scrisoare de răspuns a Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, adresată Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României și Președinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic 240

Nr. 92. 1885 aprilie 25. Scrisoare de răspuns a Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, adresată ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dmitrie A. Sturza 241

Nr. 93. 1885 mai 1. Mesajul Regelui Carol I pentru deschiderea lucrărilor Sfântului Sinod, din primăvara anului 1885 243

Nr. 94. 1885 mai 30. Epistola Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României, Calinic, adresată Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea 244

Nr. 95. 1885 iulie 31. Scrisoarea de felicitare a Mitropolitului Serbiei Teodosie, adresată Mitropolitului României Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română 245

Nr. 96. 1885 august 24. Scrisoarea de felicitare a Patriarhului Ierusalimului Nicodim, adresată Mitropolitului României Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română 246

Nr. 97. 1885 octombrie 7. Răspunsul sinodal al Bisericii Ortodoxe a Eladei, dat Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română 248

Nr. 98. 1885 octombrie 14. Scrisoarea de felicitare a Arhiepiscopului Bisericii Ortodoxe a Ciprului Sofronie, adresată Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română 249

Nr. 99. 1885 octombrie 31. Răspunsul sinodal al Bisericii Ortodoxe Ruse dat Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română 250

Capitolul III

Biserica din Basarabia, de la eliberarea canonică rusească (1917) până la unificarea bisericească românească (1924)

Nr. 100. 1917 aprilie 25. Procesul-verbal și darea de seamă a Adunării extraordinare a preoțimii și mirenilor a Bisericii Ortodoxe din Basarabia 253

Nr. 101. 1917 august 10. Jurnalul nr. 2 al Congresului deputaților preoțimii și mirenilor privind autonomia Bisericii Ortodoxe din Basarabia și rezoluția Arhiepiscopului Anastasie 255

Nr. 102. 1917 octombrie 21. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni „Despre autonomia Basarabiei" 258

Nr. 103. 1917 octombrie 23. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni privind constituirea Sfatului Țării 258

Nr. 104. 1917 noiembrie 21. Mesajul de salut al arhimandritului Gurie Grosu, rostit la deschiderea lucrărilor Sfatului Țării 259

Nr. 105. 1917 decembrie 2. Declarația Sfatului Țării privind crearea Republicii Democratice Moldovenești 260

Nr. 106. 1917 decembrie 11. Declarația Uniunii Clericilor Moldoveni privind starea bisericii în Republica Moldovenească și argumentele protoiereului Constantin Popovici în susținerea acestei declarații 262

Nr. 107. 1918 ianuarie 24. Hotărârea Sfatului Țării privind declararea independenței Republicii Democratice Moldovenești 269

Nr. 108. 1918 înainte de februarie. Regulamentul Bisericii Ortodoxe din Basarabia privind modalitatea de suplinire a locurilor vacante de preoți și diaconi 271

Nr. 109. 1918 februarie 4-7. Articolul arhimandritului Gurie Grosu „Moldovene, învață-te a te prețui" 273

Nr. 110. 1918 februarie. Articolul protoiereului Constantin Popovici „Deschiderea lucrărilor comisiei pregătitoare pentru Sobor" 278

Nr. 111. 1918 martie 13. Darea de seamă a protoiereului Ioan Andronic despre vizita delegației bisericești din Basarabia la Mitropolia Moldovei 280

Nr. 112-120. *1918 FEBRUARIE–IUNIE 2. ACTE PRIVITOARE LA CONVOCAREA SOBORULUI BISERICII ORTODOXE DIN BASARABIA* 282

Nr. 112. 1918 februarie 5. Programul de activitate al Oficiului pentru convocarea Soborului local al Bisericii Ortodoxe din Basarabia 283

Nr. 113. 1918 februarie 10. Adresa ministrului Justiției al Republicii Democratice Moldovenești, Mihail Savenco, expediată Oficiului pentru convocarea Soborului local, prin care își exprimă nemulțumirea că nu a fost pus la curent cu înființarea Oficiului, invitând președintele la raport 284

Nr. 114. 1918 martie 16. Adresa Oficiului pentru organizarea Soborului local al Bisericii Ortodoxe din Basarabia, expediată Ministerului Justiției și Cultelor al Republicii Democratice Moldovenești, prin care se solicită susținerea materială pentru organizarea Soborului 284

Nr. 115. 1918 mai 2. Adresa Oficiului pentru convocarea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia către Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, Anastasie, referitor la întrunirea Soborului Bisericii din Basarabia 286

Nr. 116. 1918 înainte de mai 9. Acordul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Anastasie, referitor la întrunirea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia 287

Nr. 117. 1918 mai 9. Extras din procesul-verbal al Consiliului eparhial bisericesc referitor la convocarea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia 287

Nr. 118. 1918 mai 28. Scrisoarea Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Anastasie, adresată egumenului Dionisie Erhan privind întrunirea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia 288

Nr. 119. 1918 mai. Răspunsul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Anastasie, dat Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Pimen, referitor la raporturile dintre Biserica Ortodoxă din Basarabia și Biserica Ortodoxă Română 289

Nr. 120. 1918 iunie 2. Adresa directorului justiției din Basarabia, Gheorghe Grosu, către egumenul Dionisie privitoare la raporturile dintre Biserica Ortodoxă din Basarabia și Biserica Ortodoxă Română 291

Nr. 121. 1918 martie 17. Articolul egumenului Dionisie Erhan „Mitropolia Moldovei, Sinodul rusesc și moldovenii Republicii Moldovenești și de peste Nistru" 292

Nr. 122. 1918 martie 27. Declarația Sfatului Țării al Republicii Democratice Moldovenești privind Unirea Basarabiei cu România 295

Nr. 123. 1918 aprilie 9. Decretul Regelui Ferdinand I pentru aprobarea votului Sfatului Țării privitor la alipirea Basarabiei la Regatul României 296

Nr. 124. 1918 mai 23. Articolul „De vorbă cu arhimandritul Gurie Grosu privind Biserica Română din Basarabia" 297

Nr. 125. 1918 iunie 14. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române referitoare la retragerea de bună voie a Arhiepiscopului Anastasie din scaunul Arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului, declararea scaunului vacant, numirea Episcopului Nicodim al Hușilor spre a conduce afacerile bisericești ale Arhiepiscopatului Basarabean, până la alegerea titularului 299

Nr. 126. 1918 iunie 16. Cartea pastorală a Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române către clerul și norodul Basarabiei 301

Nr. 127. 1918 iunie 16. Decretul Regelui Ferdinand I cu privire la retragerea de bună voie a Înaltpreasfințitului Anastasie din funcția de Episcop al Eparhiei Chișinăului și Hotinului și declararea scaunului vacant 304

Nr. 128. 1918 iunie 16. Decretul Regelui Ferdinand I privind numirea Preasfințitului Episcop al Hușilor, Nicodim Munteanu – girator al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 304

Nr. 129. 1918 iunie 21. Gramota Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Pimen, dată Episcopului Nicodim Munteanu al Hușilor, împuternicit al Sfântului Sinod cu conducerea temporară a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 305

Nr. 130. 1918 iunie 23. Programul primirii la Chișinău a Preasfințitului Episcop al Hușilor, Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 307

Nr. 131. 1918 iunie 23. Relatare privind solemnitatea primirii la Chișinău a Episcopului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 309

Nr. 132. 1918 iunie 28. Relatare privind vizita canonică a Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, la mănăstirea Suruceni și cuvântarea rostită de starețul mănăstirii, arhimandritul Dionisie Erhan 312

Nr. 133. 1918 iunie 30. Ordinul circular nr. 6 al Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, către clerul din eparhie, pentru pomenirile în biserică 315

Nr. 134. 1918 iunie 30. Ordinul circular nr. 7 al Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, către clerul din Eparhie, privind organizarea vieții bisericești 315

Nr. 135. 1918 iulie 6. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României privind alegerea arhimandritului Gurie Grosu și a Preacucernicului econom Platon Ciosu, ca Arhierei cu titlurile de Botoșăneanu și Ploieșteanu, în locurile devenite vacante 317

Nr. 136. 1918 iulie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind încuviințarea Sfântului Sinod, să înființeze pe lângă Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului a doi Arhierei locotenenți de episcopi pentru eparhiile de Ismail și Cetatea Albă 318

Nr. 137. 1918 iulie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea de a fi hirotonit arhimandritul Gurie Grosu – Arhiereu, cu titlul de Botoșăneanu și a Preacucernicului econom Platon Ciosu cu titlul Ploieșteanu 319

Nr. 138. 1918 după iulie 7. Cuvântarea Preasfinţitului Gurie Grosu cu prilejul hirotoniei în arhiereu 320

Nr. 139. 1918 iulie 13. Jurnalul Consiliului de Miniştri referitor la confirmarea votului Sfântului Sinod de hirotonire a arhimandritului Dionisie Erhan, Arhiereu locotenent pentru vicariatul de Ismail 323

Nr. 140. 1918 iulie 14. Articolul publicistului Vasile Harea – „Preoţimea moldovenească şi cauza naţională" 324

Nr. 141. 1918 înainte de august 1. Hotărârea Arhiepiscopului Nicodim Munteanu privitoare la organizarea provizorie a administraţiei Eparhiei Chişinăului şi Hotinului 326

Nr. 142. 1918 august 14 – 1919 iunie 3. Relatare privind vizitele canonice şi inspecţiile efectuate de Înaltpreasfinţitul Nicodim Munteanu, locţiitor al Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului, în parohiile din Basarabia 334

Nr. 143. 1918 octombrie 1. Decizia Arhiepiscopului Chişinăului şi Hotinului, Înaltpreasfinţitului Nicodim Munteanu, referitoare la depunerea jurământului administraţiei centrale eparhiale din Basarabia 354

Nr. 144. 1918 înainte de octombrie. Bugetul statului cu salariile preoţilor, personalului şcolilor ecleziastice şi slujitorilor bisericii din Basarabia, pe semestrul octombrie 1918 – 1 aprilie 1919........ 355

Nr. 145. 1918 noiembrie 27. Hotărârea Sfatului Ţării privind renunţarea la prevederile stipulate în Declaraţia de Unire din 27 martie 1918 361

Nr. 146. 1918 decembrie 7. Statutul „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti din Basarabia" 362

Nr. 147. 1918 decembrie 12-21. Procese-verbale ale şedinţelor din prima sesiune a Consiliului Superior al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului 367

Nr. 148. 1918 decembrie. Date statistice referitoare la biserici, mănăstiri şi cler din Basarabia 383

Nr. 149-151. *1919 FEBRUARIE 6–MARTIE 26. DOCUMENTE REFERITOARE LA REÎNFIINŢAREA BISERICEASCĂ A JUDEŢULUI CAHUL* 399

Nr. 149. 1919 februarie 6. Referatul Direcţiei Administrative a Eparhiei Chişinăului şi Hotinului înaintat Înaltpreasfinţitului Nicodim Munteanu, cu propunerea pentru reînfiinţarea şi împărţirea administrativ-bisericească a judeţului Cahul 399

Nr. 150. 1919 februarie 7. Jurnalul Înaltpreasfinţitului Nicodim Munteanu, Arhiepiscopul Chişinăului şi Hotinului, privind reînfiinţarea şi administrarea bisericească pe cercuri a judeţului Cahul 401

Nr. 151. 1919 martie 26. Referatul Direcţiei Administrative a Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului, adresat Înaltpreasfinţitului Nicodim Munteanu, cu explicaţiile şi solicitarea aprobării schimbărilor intervenite la organizarea bisericească a judeţului Cahul 405

Nr. 152. 1919 februarie 27. Darea de seamă privind activitatea „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti din Basarabia" pe anul 1918 406

Nr. 153. 1919 martie 5. Decretul Regelui Ferdinand I privind introducerea Calendarului Gregorian, cu precizările Sfântului Sinod şi explicaţiile Ministerului Cultelor şi Instrucţiunii în această chestiune........ 413

Nr. 154. 1919 martie 12. Proces-verbal al şedinţei Consiliului Superior al Eparhiei Basarabiei privind activitatea tipografiei eparhiale pe anul 1918 415

Nr. 155. 1919 martie 26. Referatul Direcţiei Administrative a Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului adresat Arhiepiscopului Nicodim Munteanu, referitor la hirotonirea şi transferarea clerului 420

Nr. 156. 1919 mai 27. Statutul Societăţii „Ospătăria Populară" a Catedralei din Chişinău 422

Nr. 157 – 164. *1919 IULIE 1. DOCUMENTE REFERITOARE LA ÎMPĂRŢIREA ADMINISTRATIV-BISERICEASCĂ A JUDEŢELOR BASARABIEI* 426

Nr. 157. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Bălţi 426

Nr. 158. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Cetatea Albă 428

Nr. 159. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Orhei 430

Nr. 160. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Tighina 433

Nr. 161. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Soroca 435

Nr. 162. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Ismail 437

Nr. 163. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Hotin 439

Nr. 164. 1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Chişinău 442

Nr. 165. 1919 iulie 1. Decretul Regelui Ferdinand I privind salarizarea personalului bisericesc urban şi rural din Vechiul Regat, începând cu 1 septembrie 1919 444

Nr. 166. 1919. iulie. Relatare despre consfătuirea de la Sinaia a fruntașilor Bisericii Ortodoxe Române privitor la unificarea bisericească a României 448

Nr. 167. 1919 august 25 – septembrie 5. Relatări referitoare la vizitele canonice și inspecțiile efectuate de Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, Nicodim Munteanu, în parohiile din Basarabia 450

Nr. 168. 1919 decembrie 6. Relatare privind serbarea jubileului semicentenar al Școlii Spirituale de Băieți din Edineț, județul Hotin 461

Nr. 169. 1919 decembrie 21. Înștiințarea Arhiepiscopului Primat al Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, referitor la numirea Episcopului Gurie Grosu în calitate de locțiitor de Arhiepiscop al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 469

Nr. 170. 1919 decembrie 29. Legea privind Unirea Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) cu România 471

Nr. 171. 1919 decembrie 31. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea Preasfințitului Episcop al Caransebeșului, Miron Cristea, Arhiepiscop al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Mitropolit Primat 472

Nr. 172. 1919-1920. Bugetul statului cu salariile preoților, personalului școlilor eclezіastice și slujitorilor bisericii din Basarabia, pentru anul financiar 1919-1920 473

Nr. 173. 1920 ianuarie 1. Relatare privind învestirea Înaltpreasfințitului Miron Cristea, Mitropolit Primat, a Înaltpreasfințitului Vladimir de Repta, Mitropolit al Bucovinei, și a Preasfințitului Ioan Rapp, Episcop al Aradului 480

Nr. 174. 1920 ianuarie 2. Decretul Regelui Ferdinand I privind numirea Arhiereului Gurie Grosu girator al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 489

Nr. 175. 1920 ianuarie 4. Programul de întâmpinare la Chișinău a Episcopului Gurie Grosu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 490

Nr. 176. 1920 ianuarie 6. Relatare privind ceremonia de întâmpinare la Chișinău a Episcopului Gurie Grosu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 491

Nr. 177. 1920 februarie 8. Legea pentru stabilirea zilei de 24 ianuarie – Sărbătoare Națională a Unirii Tuturor Românilor 495

Nr. 178. 1920 aprilie 11. Pastorala Înaltpreasfințitului Miron Cristea, Mitropolit Primat al României, dată în ziua Învierii Domnului 496

Nr. 179. 1920 aprilie 16-25. Adresările Înalților Prelați ai Bisericii Ortodoxe Române și militari de rang înalt ai Armatei Române către recruții basarabeni, cu ocazia primei încorporări 500

Nr. 180. 1920 mai 18. Adresa Arhiepiscopului Gurie Grosu către ministrul de Război Constantin Hârjău, prin care solicită scutirea de serviciul militar a elevilor școlii de cântăreți și a cântăreților bisericești din Basarabia 509

Nr. 181. 1920 mai 21. Cuvântarea Regelui Ferdinand I rostită în Sala Eparhială din Chișinău în fața clerului din Basarabia 511

Nr. 182. 1920 mai. Îndemnul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, către clerul din Basarabia, ca să învețe tinerii rugăciunile în limba română 511

Nr. 183. 1920 august 7-8. Relatare privind vizita canonică a Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, în parohia Strășeni, județul Chișinău 512

Nr. 184. 1920 septembrie. Lista personalului administrativ al protopopiatelor din Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului 514

Nr. 185. 1920 octombrie 22. Decretul Regelui Ferdinand I privind schimbarea denumirii Școlii Duhovnicești din Ismail în Seminarul „Melchisedec Episcopul" 518

Nr. 186. 1920 octombrie 28. Legea și Tratatul privitor la recunoașterea Unirii Basarabiei cu România 519

Nr. 187. 1920 decembrie 25. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea Arhiereului Gurie Grosu în calitate de Arhiepiscop titular al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și a Arhiereului Dionisie Erhan în calitate de vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului 524

Nr. 188. 1920 decembrie. Mesajul de felicitare al Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, adresat enoriașilor din Basarabia, cu prilejul Anului Nou 1921 524

Nr. 189. 1920 decembrie. Raport privind activitatea „Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia" pe anul 1920 526

Nr. 190. 1921 martie 7. Procese-verbale ale Congresului Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor din Basarabia 532

Nr. 191. 1921 martie 13. Procesul-verbal al Congresului Eparhial Extraordinar din Basarabia „Cu privire la Concordatul propus de scaunul Papei de la Roma Guvernului Român" 536

Nr. 192. 1921 martie. Lista deputaților aleși la Congresul General extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, ținut în luna martie 1921 540

Nr. 193. 1921 martie 17. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României pentru respectarea sărbătorilor religioase și naționale și a aniversărilor Familiei Regale ... 544

Nr. 194. 1921 martie 29. Relatare privind solemnitatea învestirii Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, a Episcopului Caransebeșului, Traian Bădescu, și a Episcopului Oradiei-Mari, Roman Ciorogariu 547

Nr. 195. 1921 mai 15. Relatare privind ceremonia de instalare a Înaltpreasfințitului Gurie Grosu în scaunul de Arhiepiscop titular al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 553

Nr. 196. 1921 iunie. Statutul societății „Frățimea Ortodoxă, Religioasă-Educativă și Misionară a Nașterii lui Hristos" din Chișinău 567

Nr. 197. 1921 iulie 22-30. Relatări referitoare la vizitele canonice ale Arhiepiscopului Gurie Grosu, efectuate în parohiile din Eparhia Chișinăului și Hotinului 573

Nr. 198. 1921 august 6. Legea privind organizarea clerului militar 597

Nr. 199. 1921 decembrie. Darea de seamă privind activitatea societății „Frățimea profesorilor de religie" din Basarabia, pe anul 1921 599

Nr. 200-201. *1922 IANUARIE 22-24. DOCUMENTE ALE CONGRESULUI PROFESORILOR DE RELIGIE DIN BASARABIA* 605

Nr. 200. 1922 ianuarie 22-24. Procese-verbale ale Congresului profesorilor de religie din Basarabia 605

Nr. 201. 1922 ianuarie 24. Propunerile Congresului profesorilor de religie din Basarabia privind punerea în viață a învățămintelor creștine 611

Nr. 202. 1922 mai 30. Statutul „Uniunii Clericilor Ortodocși din Basarabia" 613

Nr. 203. 1922 mai 9. Regulamentul Eparhiei Chișinăului și Hotinului privind numirile și transferările clericilor 615

Nr. 204-205. *1922 IUNIE 22-28. DOCUMENTE REFERITOARE LA SOCIETATEA ANONIMĂ PE ACȚIUNI „BANCA CLERULUI ORTODOX DIN BASARABIA"* 621

Nr. 204. 1922 iunie 22. Actul constitutiv al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621

Nr. 205. 1922 iunie 28. Statutul Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 625

Nr. 206. 1922 septembrie. Răspunsul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, expediat Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și Ministerului Cultelor și Artelor, privind proiectul de reorganizare a seminarelor teologice 631

Nr. 207. 1922-1923. Lista slujitorilor cultului ortodox din Basarabia, cu indicarea funcției ocupate și parohia în care activează 635

Nr. 208. 1923 martie 10. Legea pentru înființarea Episcopiilor Constanța, Hotin și Cetatea Albă–Ismail 666

Nr. 209-211. *1923 MARTIE 13–31. ACTE REFERITOARE LA ALEGEREA, NUMIREA ȘI ÎNVESTIREA EPISCOPILOR VISARION PUIU ȘI NICOLAE COTLARCIUC ÎN SCAUNELE EPISCOPIEI HOTIN ȘI EPISCOPIEI CETATEA ALBĂ–ISMAIL* 667

Nr. 209. 1923 martie 30. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea în scaunele de Episcopi ai Eparhiilor Hotin și Dunărea de Jos a Preasfințiților

Arhierei, Visarion Puiu și Iacob Antonovici și în scaunele de Episcopi ai Eparhiilor Buzău, Cetatea Albă – Ismail, Constanța și Roman a Preacucernicilor preoți, Ghenadie Niculescu, Nicolae Cotlarciuc, Iliarie Teodorescu și Lucian Triteanu 668

Nr. 210. 1923 martie 31. Raport privind solemnitatea învestirii Preasfințiților Visarion Puiu, Episcop al Hotinului, Iacob Antonovici, Episcop al Dunării de Jos și Justinian Teculescu, Episcop de Alba Iulia, inspector al Clerului militar 670

Nr. 211. 1923 martie-aprilie. Corespondența purtată în legătură cu învestirea Episcopului Cetății Albe – Ismail, Nicolae Cotlarciuc 677

Nr. 212. 1923 mai 13. Scrisoarea Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, adresată Preasfințitului Visarion Puiu, Episcop de Hotin, cu ocazia instalării 684

Nr. 213. 1923 mai 13. Scrisoare pastorală a Episcopului Eparhiei Hotin, Visarion Puiu, trimisă în eparhie, după alegerea sa în scaunul episcopal 686

Nr. 214. 1923 mai 18. Scrisoarea de felicitare a Înaltpreasfințitului Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, trimisă Episcopului Nectarie Cotlarciuc al Cetății Albe–Ismail, cu ocazia instalării 694

Nr. 215. 1923 mai 11. Raport privind solemnitatea învestirii Preasfințiților Lucian Triteanu, Episcop al Romanului, Ghenadie Niculescu, Episcop al Buzăului, Ilarie Teodorescu, Episcop al Constanței, și Nectarie Cotlarciuc, Episcop al Cetății Albe–Ismail 696

Nr. 216. 1923 mai 13. Blagoslovenia dată de Arhiepiscopul Gurie Grosu clerului și enoriașilor din Eparhia Hotin, cu ocazia alegerii Episcopului Visarion Puiu 707

Nr. 217. 1923 iulie 8. Solicitarea Congresului Extraordinar Eparhial din Basarabia, adresată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privind ridicarea Bisericii din Basarabia la treapta de Mitropolie 708

Nr. 218-220. *1923 OCTOMBRIE. DOCUMENTE REFERITOARE LA ADMINISTRAREA EPARHIEI CHIȘINĂULUI ȘI HOTINULUI, PENTRU ANII 1923-1926* 710

Nr. 218. 1923 octombrie. Tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Arhiepiscopia Chișinăului, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926) 710

Nr. 219. 1923 octombrie. Tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Episcopia Cetății Albe – Ismail, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926) 717

Nr. 220. 1923 octombrie. Tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Episcopia Hotinului, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926) 722

Nr. 221. 1923 noiembrie 15. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de ridicare a Arhiepiscopiei Chișinăului la treapta de Mitropolie 723

Nr. 222-224. *1924 MARTIE 19 – IULIE 10. DOCUMENTE REFERITOARE LA ADMINISTRAREA AVERILOR BISERICII DIN BASARABIA* 724

Nr. 222. 1924 martie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind instituirea unei epitropii ad-hoc, pentru administrarea averilor bisericești din Basarabia 724

Nr. 223. 1924 iunie 21. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privind administrarea averilor bisericii din Basarabia 725

Nr. 224. 1924 iulie 10. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de activitate a „Eforiei bisericești pentru administrarea averilor eparhiilor din Basarabia" 726

Nr. 225. 1924 mai 1-2. Raport privind desfășurarea Congresului clerului monahal ținut la mănăstirea Căpriana 728

Nr. 226. 1924 iulie. Enciclica Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „Cu privire la îndreptarea Calendarului Iulian" 739

Nr. 227. 1924 august 21. Decizia ministrului Sănătății și Ocrotirii Sociale, Nicolae N. Săveanu, privind aprobarea Instrucțiunii condicilor pantahuze pentru biserici 748

Nr. 228. 1924 noiembrie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind înaintarea Preasfințitului Episcop Nectarie Cotlarciuc în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei 751

Nr. 229. 1924 decembrie 18. Decretul Regelui Ferdinand I prin care Preasfințitul Justinian Teculescu se întărește în scaunul de Episcop al Cetății Albe – Ismail 751

Nr. 230. 1924 decembrie 20. Relatare privind ceremonia de învestitură a Preasfințitului Justinian Teculescu, Episcop al Cetății Albe – Ismail 752

Lista literaturii 756

Rezumat 759
Sumary 762
Indice de nume 766
Indice geografic 843

Binecuvântare

Nicolae Iorga în una din cugetările sale afirma că „A scrie o carte înseamnă a face actul social al frumuseții și înțelepciunii".

Meditația marelui istoric are o semnificație dublă în cazul în care este vorba de o carte despre creștinism, despre Biserică Ortodoxă și activitatea ei, despre locașele sfinte, preoți, ierarhi și martiri ai Bisericii Ortodoxe.

În cazul de față, lucrarea pe care o țineți în mână, intitulată „Biserica din Basarabia. Istorie și tradiție. Culegere de documente și materiale", Vol. I, se referă la Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, așadar, inclusiv, la Biserica Ortodoxă Română, așa încât reflectarea de mai sus capătă o expresie aparte. Mai mult, prezentul studiu a fost elaborat în anul în care Mitropolia Basarabiei aniversează 30 de ani de la reactivare: 1992-2022.

Acest volum include documente datate cu sec. al XVI-lea și până la 1924, ajunul ridicării Scaunului Mitropolitan al Ungrovlahiei la rangul de Scaun Patriarhal.

În lucrare sunt publicate documente oficiale emise de autoritatea ecleziastică supremă a poporului român – Biserica Ortodoxă Română, de Patriarhia Română – (pastorale, scrisori, statute, scrisori irenice, regulamente); documente emise de înalți prelați ai Bisericii Ortodoxe Române: patriarhi, episcopi; documente emise de domnitorii Moldovei și regii României, de autoritățile la-

ice române: parlament, guvern, ministere (legi, decrete, regulamente, statute) și documente din lucrări de referință. Mai sunt publicate articole apărute în presă care reflectă activitatea Mitropoliei Basarabiei, relatări de la evenimente cu caracter ecleziastic, rapoarte despre activitatea unor instituții ecleziastice și laice, tabele cu numele preoților și localitățile în care au activat și date statisti-ce despre locașele sfinte din Basarabia.

Autorii, pe de o parte, au publicat documentele cronologic, arătând evoluția Bisericii Ortodoxe Române în general și, pe de altă parte, legăturile canonice ale acesteia cu Biserica și enoriașii teritoriului dintre Prut și Nistru, de-a lungul istoriei.

Colecția de documente și materiale nu urmărește scopul de a demonstra încă o dată legăturile milenare canonice ale teritoriului dintre Prut și Nistru (Ba-sarabia) cu creștinătatea de dincolo de Prut. Or, cu excepția a 106 ani în sec. al XIX (1812) – începutul sec. al XX-lea (1918), un an (1940-1941) și alți 47 de ani după cel de-al Doilea Război Mondial (1944-1991), biserica dintre Prut și Nistru a fost una cu cea românească. Precizăm că despărțirile bisericii din Basarabia de Biserica Românească s-a datorat vecinului de la răsărit, care, în anumite perioa-de ale istoriei, și-a extins abuziv hotarele. Amintim că la 1812, Rusia a anexat Ba-sarabia, iar un an mai târziu a instituit în provincie o instituție ecleziastică de tip rusesc, între 28 iunie 1940 și 22 iunie 1941, Basarabia fiind anexată Uniunii So-vietice, ca după 23 august 1944 URSS a sistat activitatea Mitropoliei Basarabiei.

În urma unei analize a conținutului volumului, credem că scopul pe care și l-au pus autorii a fost atins. Biserica Ortodoxă Română, Biserica din Basarabia prin Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, enoriașii de pe ambele ma-luri ale Prutului au la îndemână o lucrare de calitate, de altfel, prima de aseme-nea anvergură, editată sub oblăduirea Mitropoliei Basarabiei.

Importanța și valoarea acestei lucrări se manifestă și prin faptul că docu-mentele publicate în volum pot fi folosite în procesul de elaborare a unor cursuri pentru studenții de la Facultățile de Teologie, masteranzii și doctoranzii în teolo-gie, preoți, dar și ca sursă de informare pentru cei interesați de istoria și evolu-ția creștinismului în spațiul românesc, inclusiv în actualul teritoriu al Republicii Moldova, care, în etapa actuală, are nevoie de asemenea demersuri documentare.

În final, prin acest volum, autorii aduc un pios omagiu creștinismului din spațiul carpato-danubiano-pontic, marilor înaintași și martirilor Bisericii Ortodoxe Române și Chiriarhilor din Basarabia.

Având în vedere cele expuse mai sus, acordăm Binecuvântarea Noastră pentru această lucrare, în speranța că autorii ne vor bucura și cu alte volume care vor reflecta evoluția Bisericii Ortodoxe Române în general și a Mitropoliei Basarabiei în special.

† Petru
Arhiepiscop al Chișinăului
Mitropolit al Basarabiei și Exarh al Plaiurilor

Prefață

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ – SCUT ȘI SPRIJIN PENTRU CREȘTINII ORTODOCȘI DIN BASARABIA

Prin investigații arheologice și concret istorice de durată, în baza unor va-riate surse scrise istoria multiseculară a Bisericii Ortodoxe Române, s-a profilat cu destulă claritate, ajungându-se pe parcursul secolelor XIX-XX la importante publicații în reviste[1] și culegeri de profil[2], lucrări de sinteză[3] și dicționare enci-clopedice de specialitate[4]. De valoroase monografii și studii s-au bucurat unii dintre marii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, unele mitropolii, episcopii, mănăstiri și biserici din întregul spațiu românesc, care în totalitatea lor vin să aducă substanțiale întregiri la viața și activitatea lor religioasă multiaspectua-lă, de la o perioadă istorică la alta până în zilele noastre.

Potrivit Sfintei Tradiții, primul care a propovăduit Evanghelia lui Isus Hris-tos la Pontul Euxin, Dunărea de Jos, dar și în alte spații est europene a fost Sfântul Apostol Andrei. Au urmat secole de-a rândul, când încă din epoca ro-mană în Dacia se răspândesc prin militari, misionari și horepiscopi, mai mult pe cale orală, învățătura creștină. În epoca marilor persecuții ale creștinilor de către împărații romani, nu rareori în spațiile nord dunărene, inclusiv și la est de Prut, își găseau refugiu cei urmăriți pentru credință. Un impuls puternic în răspândirea și promovarea învățăturii creștine l-au avut asemenea evenimente epocale în istoria Bisericii Creștine Universale, cum ar fi acceptarea de către Constantin cel Mare (306-337) a credinței creștine ca religie tolerată, apoi și ca religie de stat în Imperiul Roman, consolidarea creștinismului în Imperiul

[1] Cu titlul de exemplu, a se vedea: „Biserica Ortodoxă Română", „Mitropolia Moldovei și Suceve"; „Revista Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia", „Luminătorul" ș.a.

[2] *Credință și cultură în Moldova*, În trei volume, Iași, 1995; Mircea Păcurariu, *Studii de istorie a Bisericii Ortodoxe Române*, În două volume, București, 2005, 2009.

[3] Vezi de exemplu, Nicolae Iorga, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, În două volume, Ediție de I. Oprișan, București, 2012; Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Româ-ne*, În două volume, București, 1992.

[4] *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, Coord. M. Păcurariu, București, 2010; *Mănăstiri și schituri din Republica Moldova*, Ediție enciclopedică, Coord. Andrei Eșanu, Chișinău, 2013.

Bizantin cu începere de la hotarul secolelor V-VI, creștinarea după ritul grecesc a bulgarilor în anii 863-866 și a Rusiei Kievene în anul 988, evenimente care, în pofida marii migrații de seminții nomade în nordul Mării Negre și al Dunării, au dus la răspândirea și consolidarea creștinismului și la români. Or, încă până la marea invazie mongolo-tătară din 1241-1242, un misionar papal constată la est de Carpați „episcopii schismatice", adică ortodoxe.

Odată cu cristalizarea și afirmarea statelor medievale românești au apărut sub influența marilor centre creștine din Bizanț și mai cu seamă a Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol numeroase structuri ecleziastice ortodoxe, încât de prin secolele XIII-XIV, românii s-au afirmat în istoria universală ca popor creștin ortodox. De aici înainte, până în epoca modernă, românii erau organizați în mai multe țări, dar au rămas uniți prin originea daco-romană, prin aceiași limbă, cultură și tradiții, prin aceiași credință creștină ortodoxă.

Marii cărturari români de la Nicolaus Olahus (sec. XVI), până la Dimitrie Cantemir în primul sfert al sec. al XVIII-lea, au pus temeliile conștiinței unității de neam și de credință a românilor în spațiul carpato-danubiano-nordpontic. Un rol însemnat în promovarea acestor idei de unitate națională l-au avut și marii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe din Moldova, Țara Românească și Ardeal, care au înțeles importanța limbii române vorbite pentru întărirea românilor în credința strămoșească, traducând din limbile slavonă și greacă, precum și tipărind numeroase cărți nu numai de slujbă ecleziastică, dar și de lectură și învățătură creștină ortodoxă. Toate aceste activități întru fortificarea neamului românesc ca unul de credință ortodoxă aveau loc nu rareori în condiții complicate ale instaurării și aflării îndelungate sub stăpânire străină otomană, apoi habsburgică și țaristă.

Procesele politice și mișcările de emancipare națională, care s-au declanșat în Europa în sec. al XIX-lea, au atras în vâltoarea acestora și pe românii din Moldova, Țara Românească și Transilvania, care au înaintat în calitate de deziderate lupta de eliberare și de unitate națională, ceea ce s-a realizat prin asemenea evenimente de anvergură cum ar fi unirea în 1859 a Principatelor Moldovei și a Țării Românești într-un singur stat modern – România, apoi și Marea Unire a tuturor românilor de la 1918, mișcare la care și-au adus obolul și românii din Basarabia și Bucovina. Aceste complexe procese au dus la schimbări importante și în Biserică, fiind vorba de coagularea unor structuri ecleziastice creștin ortodoxe la nivelul regatului României, proclamat în 1881, apoi și a României întregite în hotarele ei etnice în frunte cu un întâistătător, la început cu un mitropolit primat, apoi din 1925 în frunte cu un patriarh.

La toate aceste etape istorice, Biserica Ortodoxă din țările române a fost și a rămas scut și sprijin în cele mai grele încercări prin care i-a fost dat să

treacă neamului românesc de-a lungul secolelor. Întrucât prezentul volum de documente reflectă mai cu seamă procese, evenimente și fapte legate de viața bisericească din spațiul dintre Prut și Nistru, trebuie să subliniem că sute de ani de-a rândul, mănăstirile, bisericile și alte instituții ecleziastice din acest spațiu au făcut parte din mitropolia Moldovei și Sucevei, iar din 1596, când s-a format Episcopia de Huși, viața bisericească din ținuturile Lăpușna, Orhei și Soroca era controlată și reglementată de episcopii acestei eparhii. Teritoriile din sudul Basarabiei, rupte din trupul Țării Moldovei cu începere din 1484 și în care rămăseseră o numeroasă populație creștină ortodoxă, au fost reorganizate de către Patriarhul Ecumenic de la Constantinopol într-o structură ecleziastică aparte, numită Mitropolia Proilavului și a Ismailului, care și-a avut sediul consecutiv la Brăila, Ismail și posibil la Căușeni, având aici drept catedrală Biserica Adormirii Maicii Domnului. Mai trebuie de subliniat faptul că în componența acestei mitropolii au fost incluse și bisericile populației românești din stânga Nistrului, aflate sub stăpânire tătărească, stare de lucruri care s-a menținut până în 1792.

După cum ne convingem, chiar și la o expunere sumară a principalelor etape și evenimente din istoria Bisericii Ortodoxe din Moldova, observăm că până în plină epocă modernă, instituțiile ecleziastice de pe ambele maluri ale Prutului erau structurate într-o singură eparhie în frunte cu un mitropolit și cu câteva episcopii, care controlau întreaga viață bisericească din spațiul carpato-nistrean.

După anexarea Basarabiei în 1812 la Imperiul Rus, a fost instituită o mitropolie subordonată Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse[1], iar după 1918, aceeași provincie s-a unit cu Patria-Mamă România, iar aceeași structură ecleziastică ortodoxă a revenit legitim din punct de vedere istoric la Biserica Ortodoxă Română. Drept urmare, ruptura care s-a produs în Biserica Moldovei în 1812, a fost depășită în urma evenimentelor care au avut loc în Basarabia între anii 1917-1925.

Documentele și materialele istorice cuprinse în volumul de față sunt destul de reprezentative și grăitoare pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române și a creștinilor ortodocși din Basarabia, în special. Din aceste acte care datează din sec. al XIV-lea și până în primul sfert al sec. al XX-lea, cititorul interesat va găsi informații relevante și utile pentru mai multe etape ale istoriei Bisericii Ortodoxe la români, cum ar fi: constituirea și afirmarea mitropoliilor în Țara

[1] Mitropolit Nestor Vornicecu, *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, 143 p.; Mircea Păcurariu, *Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii și a neamului românesc*, Ed. Trinitas, Iași, 1993, 152 p.; Paul Mihail, *Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia. Așezăminte, scrieri, personalități*, Ed. Știința, Chișinău, 1993, 408 p.

Românească și Moldova, relațiile acestora cu Patriarhia Ecumenică din Constantinopol și cu domnii țărilor române. De asemenea, în volum sunt inserate documente și materiale cu privire la statutul Bisericii în condițiile stăpânirii străine, la viața bisericească cu toate structurile și componentele ei, începând de la bisericile din sate și orașe până la episcopii și mitropolii ș.a.

Deosebit de valoroase sunt documentele prin care domnii Moldovei reglementează cu turcii otomani statutul Bisericii și neamestecul lor în viața ecleziastică din principate, precum și cele prin care ierarhii și clerul moldovean cer cu insistență de la domnii fanarioți ca întâistătătorii, adică mitropoliții din Biserica moldavă să fie aleși din rândurile episcopilor băștinași. Numeroase documente și materiale reflectă situația Mitropoliei Moldovei și Sucevei, după răpirea Basarabiei în 1812 de către Rusia țaristă și consecințele acestui eveniment tragic pentru unitatea Bisericii și a neamului românesc.

De asemenea, cititorul va descoperi în volumul de față informații și acte normative referitoare la procesul de unificare a Bisericii Ortodoxe în cadrul Principatelor, după Unirea din 1859. În alte documente își găsesc reflectarea un asemenea eveniment epocal din întreaga istorie a Bisericii Ortodoxe Române, cum ar fi obținerea și recunoașterea internațională a autocefaliei în anii 80 ai sec. al XIX-lea, pas important în ridicarea Bisericii strămoșești la nivel de patriarhat și de așezare a Bisericii Ortodoxe Române pe picior de egalitate cu celelalte biserici ortodoxe surori.

Un bogat set de acte și materiale se referă la procesele care au avut loc în Biserica Ortodoxă din Basarabia în primele decenii ale sec. al XX-lea, când prin activitatea unor fruntași ieșiți din rândurile populației autohtone și a clerului local, cum ar fi Gurie Grosu, Dionisie Erhan, Visarion Puiu ș.a., Biserica basarabeană obține autonomie cu dreptul de a-și alege ierarhii în cadrul Bisericii Ortodoxe Ruse, apoi se desprinde de aceasta, următorul pas crucial fiind reunificarea Bisericii Ortodoxe Române, la care au revenit Basarabia, Bucovina și Transilvania, în 1918. Aceleași evenimente pot fi reconstituite și după numeroase telegrame, procese-verbale, hotărârile adunărilor clerului basarabean, deciziile cărora au jucat un rol hotărâtor în determinarea viitorului Basarabiei ca structură ecleziastică ortodoxă. Materialele date sunt reîntregite prin rapoarte și informații cu privire la vizitele canonice ale întâistătătorilor basarabeni pe la mănăstirile și bisericile din județele provinciei, precum și cu privire la participarea lor la reuniunile ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române întregite.

Pe lângă toate acestea, în volum sunt incluse un șir de legi și acte normative, prin care se reglementa viața bisericească în Basarabia sub toate aspectele ei, atât din punct de vedere local, cât și în cadrul întregii Bisericii Ortodoxe

Române, între care cele cu privire la ridicarea Bisericii basarabene la rang de arhiepiscopie, apoi și de mitropolie, după 1919-1920. Deosebit de valoroase sunt materialele care reflectă restructurarea întregii eparhii a Basarabiei pe episcopii și județe, care, la rândul lor, erau divizate în „cercuri ecleziastice", cuprinzând astfel toate bisericile și mănăstirile din provincie. După cum reiese din alte acte normative și legi, emise de structurile statale ale României întregite, viața ecleziastică din Basarabia (hirotonirea și numirea de preoți, statutul clerului mănăstiresc, instituțiile de învățământ ecleziastic ș.a.) era racordată și reglementată în conformitate cu legislația cu privire la Biserica Ortodoxă Română.

În totalitatea sa, volumul de față cuprinde cele mai reprezentative și mai interesante documente și materiale, referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române și cu precădere la istoria Mitropoliei Moldovei și a celei din Basarabia, care, în ciuda numeroaselor încercări, și-a păstrat caracterul și conținutul românesc, încât evenimentele din anii 1917-1918 s-au produs în mod firesc cu sprijinul înaltului cler din Regatul României, având drept rezultat revenirea în albia vieții ecleziastice românești și a provinciilor reunite.

Calitatea volumului sporește și prin mai multe documente inedite culese din arhive, care sunt puse în circuitul științific pentru prima dată.

Andrei EȘANU,
dr. habilitat în istorie, prof. univ.,
Membru de Onoare al Academiei Române,
Membru titular al Academiei de Științe a Moldovei

Argument

BISERICA BASARABIEI. PROBLEMA JURISDICȚIEI CANONICE ÎN TRECUT ȘI ASTĂZI[1]

Cunoscutul istoric și preot transilvănean Ioan Lupaș, din Săliștea Sibiului, scria la a șaptea aniversare a Unirii Basarabiei că națiunile, chiar când părți din ele s-au aflat sub stăpâniri străine, au format întotdeauna o națiune culturală unitară, întrucât toate elementele constitutive ale patrimoniului lor sufletesc au rămas identice de-a lungul veacurilor. Desigur, e vorba de limbă, de conștiință de neam și de credință în primul rând.

Cu referire specială la români, adaugă: în ceea ce ne privește pe noi, acestea toate s-au păstrat nu numai în cetățuia ocrotitoare a Carpaților, ci, în aceeași măsură, la Dunăre, la Tisa și Nistru.

Rușii au avut uneori și câte un om obiectiv în politică! Așa, amiralul Mordvinov, consilier al țarului Alexandru I, l-a sfătuit pe acesta să-și domolească intențiile imperialiste cu privire la anexarea Moldovei și a Valahiei, și să se ocupe mai ales de dezvoltarea patrimoniului național rusesc[2]. Se știe că n-a fost ascultat. În acest sens, Ioan Lupaș constată: *„Totul, firea poporului moldovenesc dintre Nistru și Prut, simțul lui de frăție cu restul neamului, sufletul lui traco-roman n-a putut fi schimbat nici sub presiunea celor mai silnice mijloace ale țarismului dominant"*[3].

Acest lucru s-a verificat în 1918. Și se va verifica încă o dată și în vremea noastră, după izbăvirea de dominația sovietică. Să nu avem nicio îndoială. Există astăzi în Basarabia unele frământări determinate de interese politice care mai țin de o lume pe cale de dispariție, dar limba și simțirea sângelui românesc n-au căzut în somn de moarte. Și-apoi, până și din moarte există trezire! Cu atât mai mult din somn!

---

1 Dr. Antonie Plămădeală, *Biserica Basarabiei. Problema jurisdicției canonice în trecut și astăzi*, În: Mitropolit Nestor Vornicecu, *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993, p. 102-139.

2 Paul Gore, *Populația Basarabiei*, Revista „Democrația", 1983, p. 33-34.

3 Ioan Lupaș, *Voința de a viețui împreună*, articol din 1924, în vol. *Paralelism istoric*, București, 1937, p. 165-166.

După aproape jumătate de secol de silnicii sistematic administrate, comuniste, ateiste, sovietice, dar cu nimic mai puțin imperialiste decât silniciile țariste împotriva sufletului românesc al basarabenilor, e de mirare că au mai rămas inimi curate. Căci multe au fost îmbolnăvite. Și, ceea ce e mai trist, cu adevărat trist și dureros, e că drogul deznaționalizării a fost administrat cu metodă și cu perseverență diabolică, până și în „clinicile" teologice de la Leningrad, Zagorsk și Odesa. Așa se explică faptul că unele fețe bisericești, mai mari sau mai mici, care au studiat acolo și care ar fi trebuit să înduhovnicească Basarabia românească, pe românește și în vederea păstrării conștiinței românești, au fost condiționate, precum cobaii lui Pavlov, să-și aduleze călăii, să saliveze la auzul cuvântului „Moscova", și la vederea tuturor felurilor de țari din marele oraș.

Nu intrăm mai adânc în această problemă, ea fiind în genere cunoscută și unanim dezaprobată. Basarabia este astăzi (începând din 27 august 1991) o a doua Țară Românească. Este o Românie paralelă, impusă de circumstanțe politice mai presus de puterea României-Mame, de a o integra între granițele sale. Forțe străine de noi ne obligă să așteptăm. Și cum Dumnezeu, pe lângă multe alte daruri, ne-a dat și darul inteligenței și al răbdării, vom mai răbda. Cu răbdarea treci și marea, spune înțelepciunea populară. E drept însă că tot poporul mai zice că și răbdarea are limitele ei. Dar o integrare culturală, economică și spirituală, în ciuda întârzierii, e dorită și operată din ce în ce mai mult în ambele sensuri. Sunt semne bune.

Așa s-a înfăptuit și reactivarea Mitropoliei Basarabiei, sub oblăduirea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, fapt consfințit printr-o *declarație sinodală* solemnă, la 19 decembrie 1992. Au venit la București Petru Episcop de Bălți, împreună cu membrii Adunării Eparhiale, cu membrii Consiliului Eparhial și ai Consistoriului Eparhial. Ei au adus cererea de restaurare a dreptății, a dreptului canonic bisericesc și a dreptului istoric și de neam, cu privire la Mitropolia Basarabiei.

Trei lucruri trebuie menționate în legătură cu aceasta:

1. Episcopul Petru de Bălți, în 1992, a fost scos afară din reședința și din catedrala sa din Bălți, de către cazacii înarmați din armata a 14-a ajutați și de unii frați ierarhi și preoți basarabeni promoscoviți. Pentru că, oricât ar părea de ciudat și de neînțeles pentru o minte românească bună și curată, există și așa ceva!

De ce a fost dat afară episcopul Petru? Pentru că este și se afirmă ca român. A fost acuzat că e filoromân. El a răspuns: *„Nu e adevărat, sunt român, nu filoromân"!*

Pentru aceasta a fost izgonit. Atât. Nimic altceva nu i se impută. Iar Patriarhia Moscovei a salutat alungarea P.S. Sale cu bucurie... frățească!

2. Episcopul Petru, izgonit din casa, biserica și eparhia lui, n-a avut altă ieșire, decât să vină la Biserica-mamă și să ceară protecție. I s-a dat. Nu se putea să nu i se dea. Biserica Ortodoxă Română n-a desființat niciodată Mitropolia Basarabiei, așadar, este datoare s-o protejeze. N-a desființat nici Mitropolia Bucovinei. Mitropoliții s-au refugiat în interiorul Țării, în 1944, fugind de armatele bolșevice atee, distrugătoare de biserici și ucigătoare de clerici. Refugierea a fost atunci temporară și firească. Toți refugiații au plecat cu speranța întoarcerii.

Biserica Ortodoxă Română n-a încetat de a se considera Mama canonică a Bisericii din Basarabia. Ea a trimis acolo permanent cărți românești de slujbă, veșminte, presă, chiar și în cele mai dificile perioade de ocupație, după 1944. Documentele există în Arhiva Administrației Patriarhale din București.

3. Drept urmare a primirii sale sub jurisdicția canonică a Bisericii Ortodoxe Române, episcopul Petru s-a întors în Basarabia și a reorganizat structura bisericească a Mitropoliei, așa cum fusese ea înainte de ocupația sovietică. Cu documente în regulă s-a prezentat la 18 decembrie 1992 la București, împreună cu delegați clerici și laici, și prin urmare, Mitropolia a fost reactivată. Această structură canonică l-a și desemnat pe episcopul Petru ca Locotenent de mitropolit, iar Patriarhia Română i-a recunoscut această calitate, până când se vor putea face alegeri statutare.

Ce a urmat? Două lucruri, dintre care unul era oarecum de așteptat, iar al doilea continuă să fie și va fi pentru totdeauna de neînțeles pentru mintea și inima românească.

1. S-a supărat pe noi Patriarhia Moscovei și a tuturor rușilor. A protestat și a acuzat Patriarhia Română că se amestecă în treburile canonice ale altei Biserici (ale Bisericii Rusiei). Într-o scrisoare către Patriarhia Română a făcut și puțină istorie, cu interpretări cel puțin forțate ale datelor istorice, vorbind de drepturile canonice ale Bisericii Ruse asupra Bisericii Basarabiei, care de fapt au fost, necanonic, urmări ale diferitelor ocupații ale Basarabiei. Patriarhia rusă a amenințat chiar cu ruperea relațiilor cu Biserica noastră.

Ba chiar s-a scris că, în 1945, Patriarhul Nicodim al României s-ar fi învoit cu cedarea canonică a teritoriului Basarabiei sub jurisdicția Patriarhiei Ruse. Acest lucru nu este adevărat. Patriarhul Nicodim, deși în vârstă de peste 80 de ani, s-a dus la Moscova silit. Când s-a dus, Basarabia era deja ocupată și la Chișinău era numit un episcop rus. Erau sub ocupație. Și statul român „a acceptat pactul Molotov-Ribbentrop, dar cu pușca rusească la tâmplă! E de mirare că o Patriarhie care știe bine cum s-au petrecut lucrurile, poate apela la un astfel de argument! Dar când n-ai argumente, poți ușor cădea în astfel de ispite!

Cât despre amenințarea cu ruperea relațiilor canonice, Biserica noastră nu va simți nicio responsabilitate.

2. Episcopul promoscovit al Chișinăului, în vreme ce episcopul Petru se afla la București, s-a dus la stăpânii din vecinătatea Kremlinului, să se plângă și să ne reclame. Ce să reclame? Că episcopul Petru se vrea român, deci trebuie caterisit și că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a primit și că chiar a reactivat Mitropolia Basarabiei în Republica românească Moldova. Stăpânii și-au mângâiat supusul și, fiindcă nu avea capul prea alb, i l-au acoperit cu o camilafcă albă, precum ca să semene aidoma cu înalții ierarhi moscoviți și, întors la Chișinău, să facă dovada iubirii Moscovei față de moldoveni. Și a început ca lupul din povestea lui Creangă: *Trei iezi cucuieți, mamei ușa descuieți!* Și vai de bieții iezi naivi și neîmpliniți.

Aceste lucruri nici nu mai merită comentarii. Puțină ironie, care din păcate nu poate fi tocmai cordială, e singura măsură cu care poate fi tratată această prea evidentă rătăcire, pe care nici istoria n-o va putea trata altfel, până la sfârșitul veacurilor. Ca să știi asta, nu trebuie să fii deloc profet.

* * *

Supărarea Moscovei merită însă puțină atenție. E acuzată Biserica Ortodoxă Română de amestec în jurisdicția canonică a Patriarhiei Moscovei. Oare așa să fie? Spre a fi sistematici vom face și în legătură cu aceasta două observații:

1. În primul rând să ne amintim, cu respectul cuvenit, de titlul Patriarhului cândva vecin: *Patriarh al Moscovei și al tuturor rușilor.* Canonul 34 apostolic spune limpede: fiecare episcop și credincioșii săi vor asculta *de cel mare din neamul lor.* Ori, moldovenii sunt români și Patriarhul românilor e la București. Românii trebuie să asculte de Patriarhul Românilor. Basarabia, din 27 august 1991, este Republică autonomă și suverană. Ea are ca imn național *Deșteaptă-te române,* ca și România. Are un steag tricolor, ca și România. Limba oficială e cea română și grafia e cea latină, ca și în România. Basarabia nu mai este parte din Uniunea Sovietică, pentru simplul fapt că aceasta nici nu mai există. Când Biserica Rusă și-a arogat, eu de la sine putere, jurisdicția canonică asupra Bisericii din Basarabia, ea a făcut-o pentru că Basarabia, în urma unui fals istoric, tratatul Molotov-Ribbentrop, intra politicește, în 1940, sub stăpânirea Moscovei. Biserica rusă a profitat de ocupația politică sovietică și a ocupat și ea Basarabia, ba chiar fără nici un tratat, fie el adevărat sau fals. Biserica Ortodoxă Română n-a fost întrebată, nu i s-a cerut permisiunea. Ea putea să-și mențină jurisdicția canonică asupra Basarabiei, în ciuda granițelor politice. Așa cum și-o menține în fosta Iugoslavie, în Banatul sârbesc, și în Ungaria. Așadar partea basarabeană a Patriarhiei Române a fost și ea ocupată, exact după tipicul ocupației politice. Patriarhia Rusă a numit de îndată la Chișinău un episcop rus, degradând Mitropolia Basarabiei la rang de Episcopie.

Oare și atunci, în 1940, le-a dat Patriarhul Nicodim vreo permisiune?

Oare nu toată țara a plâns Basarabia?

Bucuroși au fost doar cei de la Kremlin și, din păcate, și Patriarhia Moscovei.

Tot așa a fost și în 1944.

După 3 ani de revenire, în timpul războiului, la sânul Patriei (1941–1944), Basarabia a fost din nou ocupată de Soviete, și Biserica Rusă a ocupat și ea din nou Biserica din Basarabia. Și a numit iarăși un episcop rus, așa cum făcuse și în 1940. A profitat deci, din nou, de o situație politică, *operând o ocupație bisericească.*

Oare Biserica Rusă nu știe că URSS-ul a dispărut și că, prin urmare, au dispărut condițiile care au permis Bisericii Ruse să ocupe și să se întindă și peste Basarabia? Se mai crede Patriarhia Moscovei Patriarhia întregii URSS, care nu mai există? Sau menține URSS -ul bisericesc, în ciuda tuturor schimbărilor care au intervenit în lumea răsăriteană?

Se pare că așa stau lucrurile, oricât de absurd ar fi.

Nici în 1940, nici în 1944, Patriarhul Rusiei nu avea dreptul să fie și patriarh al moldovenilor români, dar acum nu mai are acest drept nici măcar sub vreun motiv politic. Acesta nici n-ar fi de altfel un motiv valabil. Căci și înainte, când gruzinii s-au încăpățânat să aibă patriarhul lor, chiar încorporați în cuprinsul fostei URSS, l-au avut și îl au și azi. Puteau și românii basarabeni să rămână sub Patriarhia Română, chiar sub ocupație politică sovietică, așa cum am arătat că au rămas românii din Ungaria, din fosta Iugoslavie, și cei din America, din Australia și Țările Europei. Ei sunt în mare majoritate sub jurisdicția Patriarhiei Române.

De ce n-au rămas basarabenii sub jurisdicție canonică românească? Din două motive:

1. Clerul basarabean s-a refugiat în țară în 1944, deci acolo nu mai era cine să aibă opinii, iar basarabenii refugiați s-au trezit într-o Românie devenită și ea comunistă, s-au trezit reduși la tăcere și amenințați cu „repatrierea" în Siberia. De această situație a profitat Patriarhia Moscovei, mereu ajutată de puterea politică. Argumentul e fără replică. Dar neputința basarabenilor de a-și cere drepturile, nu a anulat dreptul canonic al Patriarhiei Române asupra teritoriului bisericesc al Basarabiei.

Nici Biserica Ortodoxă Română n-a putut atunci să-și revendice autoritatea canonică asupra Basarabiei ocupate de sovietici, pentru că și ea era redusă la tăcere, timorată, legată la gură, trimisă în lagăre, iar 15 episcopi ortodocși din România au fost trimiși de soviete în mănăstiri, inclusiv mitropoliții Basarabiei și Bucovinei.

Revenind la jurisdicțiile naționale din lume, e drept că există ici și colo și dizidențe. E firesc. Sunt însă dizidențe politice, nu religioase, chiar și atunci

când se prezintă ca dizidenţe religioase. Şi ruşii au dizidenţele lor, dar au totuşi episcopii moscovite la Londra, la Paris, în America de Nord şi în America de Sud; în S.U.A. au dat unei Mitropolii ruseşti autocefalie, pe un teritoriu străin. Pe cine au întrebat? Noi am recunoscut, reactivând-o, o Mitropolie românească pe teritoriul românesc, căci Basarabia e pământ românesc. Şi statul e românesc. Ce să caute acolo Patriarhia Moscovei şi a tuturor ruşilor?

Necanonic în Basarabia este ierarhul numit de Moscova. Numit. Nu ales. Dacă nu va fi retras, va putea fi caterisit de Mitropolia Basarabiei, afară de cazul că se tratează cu Moscova rămânerea lui acolo, dacă e atât de iubitor de ruşi, doar ca episcop al ruşilor aluvionari din Basarabia, care au ocupat casele şi pământurile, şi slujbele basarabenilor deportaţi în Siberia. Aceasta va presupune însă şi un episcopat românesc, pentru numeroasele sate româneşti din Siberia şi din alte părţi răsăritene ale fostei URSS. Iată lucruri care se pot negocia. Acestea. Altele nu. Ar fi fără obiect.

2. Dar Moscova, cum am spus, apelează şi la istorie. Istoria nu pare însă a fi specialitatea casei. Se reproşează pe un ton cam de altă dată, că Patriarhia Română, cum am mai amintit, s-ar fi amestecat în jurisdicţia Bisericii Ruse, şi Patriarhia Română e anunţată că a fost reclamată la Constantinopol, la celelalte Patriarhii Ortodoxe şi la organizaţiile ecumenice internaţionale.

La Bucureşti însă nu se mai tremură astăzi când ninge la Moscova! Cât despre celelalte Biserici Ortodoxe din lume şi despre organizaţiile ecumenice, cărora Moscova le-a bătut cu pumnul în masă cam prea multă vreme, şi lucrul nu se uită uşor, nu ne temem nici dinspre acolo.

Peste tot se aşteaptă explicaţiile noastre. Şi le-am şi dat. Le-am dat şi Bisericilor şi organizaţiilor ecumenice, nu spre a raporta, căci n-avem nicio obligaţie în acest sens, nici spre a cere vreun arbitraj, căci n-avem nevoie nici de aşa ceva, ci pentru a ne informa reciproc, pentru pacea şi liniştea Bisericii.

Dar înainte de a explica altora cum e cu amestecul nostru, al Patriarhiei Române, în jurisdicţia canonică a Patriarhiei Moscovei, să ne explicăm aici faţă de cei de acasă şi, mai ales, să dăm explicaţiile cele adevărate acelor basarabeni care încă se mai află în ceaţă.

Jurisdicţia canonică a *Patriarhiei Moscovei şi a întregii Rusii asupra Basarabiei* a fost abuzivă întotdeauna în istorie, pentru că a fost *nejustificată canonic*. Ea s-a întins fără nici un drept, în secolul nostru, peste tot teritoriul ortodox al Uniunii Sovietice, care nu era constituit numai din Rusia. A fost exceptată Gruzia, pentru că a ştiut să lupte şi şi-a menţinut propriul Patriarhat. Or, Uniunea Sovietică a dispărut. Patriarhia Moscovei trebuie să se retragă, cuminte şi spăşită, la ea acasă, în Moscova şi Rusia. Eventual, dacă îi stă în obicei, cu scuze. *Canoanele nu admit cuceriri canonice, ca urmare a unor cuceriri teritoriale.*

Aşadar, o jurisdicţie canonică instalată ca urmare a unor cuceriri politice a fost şi este nulă de drept. Noi nu ne amestecăm în Basarabia, în jurisdicţia Patriarhiei Moscovei, ci ne restabilim drepturile canonice istorice. Cine ne împiedică dovedeşte că vrea să prelungească abuzul. Or, abuzul nu creează dreptul în niciun domeniu, deci, nici în cel canonic.

Să ne explicăm, apelând în scurt la câteva date istorice în mod cronologic. Nu însă înainte de a reaminti că Patriarhia Moscovei ne reproşează că ne-am amestecat în Basarabia fără s-o consultăm. Dar era oare drept şi necesar s-o consultăm, în condiţiile în care această Patriarhie nu are nici un drept canonic asupra unui teritoriu românesc? Oare atunci când ei s-au amestecat în teritoriile noastre canonice, ne-au consultat?

Iată mai jos ce ne spun faptele istorice. Vom expune cronologic şi vom rezuma foarte pe scurt etapele, vremile în care Patriarhia Moscovei s-a amestecat abuziv în jurisdicţia canonică românească.

1. Basarabia a fost teritoriu românesc, ca parte integrantă a Moldovei, încă din momentul formării poporului român. Acest lucru nu e contestat de nimeni, iar dovada cea mai evidentă e limba română pe care o vorbesc basarabenii.

2. În august sau septembrie 1401, când a fost organizată şi recunoscută de către Patriarhia Ecumenică – potrivit normelor canonice ale vremii – *Mitropolia Moldovei*, ea avea teritoriul până la Nistru, unde Ştefan cel Mare şi Sfânt îşi va şi zidi cetăţile. Patriarhul Ecumenic care a dat *Tomosul de recunoaştere* se numea Matei, iar Mitropolitul dintâi al Moldovei a fost IOSIF I MUŞAT.

3. În 1403, în cuprinsul Mitropoliei Moldovei se înfiinţează o episcopie la Rădăuţi. Ea are sub jurisdicţie şi Hotinul din Basarabia. De altfel Basarabia, ca nume, a apărut pentru teritoriul dintre Prut şi Nistru abia în 1812, nume dat de ruşi, ca s-o deosebească de Moldova. Iniţial, cu acest nume s-au numit judeţele din sud stăpânite de Basarabii munteni.

4. În 1596, Aron Vodă întemeiază o episcopie la Huşi. Aceasta cuprindea şi ţinuturile Lăpuşna, Orhei, Soroca şi Tighina din Basarabia. Le-a avut sub jurisdicţie până în 1812, când turcii au predat Basarabia ruşilor. Între timp însă, după războiul Crimeii (1864), Cahulul revenit la Moldova, trece sub jurisdicţia Huşilor până în 1878, când, prin Pacea de la Berlin, Cahulul e din nou dat ruşilor.

5. Prin 1546-1595 se întemeiază la Brăila Mitropolia Proilaviei[1].

Această Mitropolie avea jurisdicţie asupra Cetăţii Albe, a Bugeacului, Ismailului, Căuşanilor, Tighinei, Hotinului, până şi asupra Dubăsarilor din Transnistria. A avut şi jurisdicţie asupra Lăpuşnei şi Orheiului[2]. Toate erau teritorii

[1] Auxentie Stadnitchi, „Revista Societăţii Istorice Arheologice Bisericeşti", vol. XIV, p. 24, 27; cf. Petre Vălimăreanu, *Prin Basarabia voievodală*, Freiburg, 1993, col. „Vatra", p. 73.

[2] Diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, Bucureşti, 1906, p. 35; cf. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 73.

de peste Prut, deși sediul Mitropoliei era la Brăila. Mitropolia dispare după pacea de la Adrianopol (1829), ultimul episcop cunoscut fiind Antim.

6. În jurul anului 1767 la Hotin, în Basarabia, era episcop un cărturar vestit, Amfilohie, hirotonit în cadrul Mitropoliei Moldovei, cu învoirea Patriarhului de Constantinopol. Această episcopie încetează să existe în 1813, când e anexată de Sinodul Bisericii ruse, după ocupația rusească a Basarabiei, la Mitropolia Chișinăului.

Ce reiese din cele de mai sus? Că Basarabia, ca parte integrantă a Moldovei, a fost dintotdeauna sub jurisdicție românească.

Și apoi începe calvarul Bisericii Basarabiei, odată cu ocupațiile rusești și apoi sovietice.

Și nu numai a Bisericii Basarabiei, ci și a Bisericii Moldo-Vlahiei, până la un moment dat.

7. Între 1787-1792, G.A. Potemkin ocupă Principatele Române în numele țarului Rusiei. Erau în scaune episcopul Antonie la Roman și episcopul Iacob Stamati la Huși. În 1788 a murit Mitropolitul Moldovei Leon Gheucă. Patriarhul Constantinopolului poruncește să se procedeze la alegerea unui nou mitropolit. *Rușii nu respectă jurisdicția Constantinopolului* și numesc *Exarh* al Moldo-Vlahiei pe rusul Ambrozie Serebreanikov, episcop de Ecaterinoslav[1].

În 1791, la 26 decembrie, Ecaterina a II-a numește episcop vicar la Bender și Akkerman (Tighina și Cetatea Albă) pe Gavriil Bănulescu-Bodoni, supus canonicește lui Ambrozie. Petre Vălimăreanu scrie pe bună dreptate: *„Atât Ambrozie, cât și Bodoni erau mai degrabă episcopi politici, decât canonici, fiind trimiși de puterea ocupantului și nu aleși după legile țării"*[2].

8. Istoria lui Gavriil Bănulescu-Bodoni merită un studiu pentru sine. Personaj controversat, adoptat de rușii în care el avea încredere că vor salva creștinătatea de otomani, el a fost instrumentul Puterii și al Sinodului rus. N-a uitat însă niciodată că e român, născut în Bistrița-Năsăud și, când a putut, a făcut bine românilor și a promovat limba și scrisul românesc. Canonicește însă a făcut jocul rușilor care, după dânsul, au numit în Basarabia, după 1821 când a murit, numai episcopi ruși, în general, persecutori ai românilor.

Patriarhia Ecumenică a protestat împotriva numirii lui Ambrozie al Ecaterinoslavului, ca Exarh-Mitropolit al Țărilor Române și implicit împotriva chiar și a numirii lui Gavriil la Tighina și Cetatea Albă. Dar nici Ecaterina a II-a, *nici Sinodul Bisericii Ruse n-au luat în seamă obiecțiile justificate ale Constantinopolului.* Ba chiar dimpotrivă, după *Pacea de la Iași* (11 februarie 1792), Exarhul rus Ambrozie l-a numit pe Gavriil Bănulescu-Bodoni Mitropolit al Moldovei. Puterea politică voia însă chiar mai mult. Comandantul rus, contele Alexandru Bezborodov raportează Ecaterinei a II-a că s-a înțeles cu Ambrozie și cu generalul Cehovsky să-l numească pe Gavriil Bănulescu-Bodoni Mitropolit al *Moldovlahiei*, adică al ambelor Țări românești, Ambrozie urmând să se retragă. Ceea ce s-a și întâmplat. Gavriil Bănulescu-Bodoni a rămas însă la Iași, unde a venit și Ambrozie și s-a instalat la Golia, ca titular de Ecaterinoslav.

Bodoni, fără să fie ales, *fără consultare cu Constantinopolul*, e instalat la Iași de generalul rus Cehovsky, comandantul suprem al armatei rusești de ocupație[1].

Patriarhul Constantinopolului protestează. Cere domnitorului Moldovei Alexandru Constantin Moruzi să facă alegere canonică de Mitropolit al Moldovei, ceea ce acesta și dispune, în aprilie 1792. E ales Mitropolit al Moldovei, episcopul de Huși, Iacob Stamati. Bodoni e trimis în mai 1792, la Constantinopol.

Că a fost vorba de un abuz canonic al Sinodului rus și al armatei rusești, se vede limpede din Circulara pe care o trimite episcopul Iacob Stamati preoților, la 27 iunie 1792:

„Vă înștiințăm că, după intrarea în scaunul Mitropoliei a lui Gavriil... înștiințându-se Prea Fericitul Patriarh al Țarigradului pentru a lui Intrare la Mitropolie, că au fost fără dreptate, împotriva pravilei și nu ca alegere și primire de obște a patrioților, după vechiul obiceiu și pronomion ce au avut această țară la alegerea și punerea Arhiereilor pământului acestuia, – pentru aceea Prea Fericirea Sa, neîngăduind a se călca aceste întărite din vechime obiceiuri și pronomii (prerogative), ce sunt așezate după canoanele sfintei pravili, au cerut prin Arz de la prea înalta Poartă apărarea și îndreptarea acestora; după care, prin împărătești închinate firmanuri, dându-se voia și porunca Domnului nostru Alexandru Constandin Moruz Voievod, ca nicidecum să îngăduiască a fi mai mult la scaunul Mitropoliei acesta, ce împotriva obiceiurilor și pravilelor au intrat și s-au făcut Mitropolit; asupra căruia s-au trimis și caterisis (afurisanie) de la Sfânta și Marea Biserică, întărit cu iscăliturile a trei Prea Fericiți Patriarhi, desbrăcându-l de tot darul și cinstea Arhieriei, de Măria sa prea înălțatul Domnul nostru; urmând la aceste împărătești pre înalte porunci și hotărârea Sfintei Mari Biserici (a Constantinopolului n.n.), *au lipsit pe numitul Gavriil din scaunul Mitropoliei și din păstorirea acestui creștinesc norod, poruncind clirosului bisericesc și celor cinstite obraze a părții politicești a țării ca, după vechile obiceiuri și pronomii, și după*

[1] Despre acesta a se vedea: Ștefan Berechet, *Activitatea Arhiepiscopului Ambrozie Serebrenicov ca exarh și a lui Gavriil Bănulescu-Bodoni ca vicar în Principatele Române, după călătoria Mitropolitului Iona (Gruzinul) din 1791*, Revista „Biserica Ortodoxă Română", seria II, an. XLI, 1923, nr. 13, p. 956-960.

[2] Ștefan Berechet, *op. cit.*, p. 84.

[1] Justin St. Frățiman, *Administrarea bisericească la românii Transnistrieni între Bug și Nistru*, Chișinău, 1920, p. 20; cf. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 86.

canoanele Sfintei pravili să facă o slobodă și legiuită alegere din pământeștile duhovnicești fețe... căzând asupra noastră sorțul acestei alegeri" etc[1].

Din *Circulară* reiese că numirea lui Gavriil Bănulescu-Bodoni nu a fost recunoscută, ba chiar că a fost pedepsită cu afurisenie.

E ușor de înțeles că înlocuirea lui Bodoni i-a supărat pe ruși. Au cerut Porții Otomane – apel tot la forța politică – destituirea domnitorului Alexandru Constantin Moruzi. Poarta a fost obligată să ia o măsură și l-a mutat pe domnitor în Muntenia. Dar nu s-a dispus și reintegrarea lui Bodoni ca Mitropolit al Moldovei. Bodoni care se afla la Constantinopol, a fost eliberat și a plecat în Rusia, unde a fost decorat de Ecaterina a II-a și numit, pe rând, episcop de Ecaterinoslav, Kerson și Taurida, Novocerkask (1797) și chiar Mitropolit al Kievului (1799). Ambrozie al Ecaterinoslavului murise în 1792, cât a fost Bodoni la Constanitinopol[2].

Nu se știe exact de ce, dar în 1803 Bodoni se pensionează la vârsta de numai 57 de ani. Se stabilește întâi la Odesa, apoi la Dubăsari, cu o pensie de 3 000 de ruble pe an[3].

Cu aceasta se părea că episodul Bodoni, pion important în mâinile rușilor, s-a încheiat.

9. Dar n-a fost să fie așa. În 1806 se declanșează un nou război ruso-turc. Rușii ocupă din nou Principatele Române. Se încheie pacea de la Slobozia în 1807. Kutuzov proclamă alipirea Țărilor Române la Rusia. Din 1803, Mitropolit al Moldovei era *Veniamin Costachi*. Fiind o vacanță de domnitor, fiindcă acesta fugise de frica rușilor în 1806, Veniamin era și Locțiitor de Domn. *E silit de ruși să plece din scaun* și se retrage la Mănăstirea Neamțu.

Și din nou rușii își aduc aminte de Bodoni. Prin ordin imperial el e reintegrat în Sfântul Sinod rus și e numit încă odată exarh al Moldovei, Valahiei și Basarabiei. *I se ordonă să nu mai asculte de Sinodul din Constantinopol*, ci de cel al Bisericii ruse[4]. În mai 1808 Bodoni depune jurământul la Iași în fața prințului rus Prozorovsky. Se ordonă și mitropolitului de la București să se supună lui Bodoni și numai lui să-i ceară aprobare pentru toate. *Constantinopol e ignorat complet.*

În 1810, Bodoni demite pe Mitropolitul Munteniei Dositei, de origine grec, și numește în loc pe un Ignatie. Dositei se stabilește în refugiu la Mănăstirea

[1] Cf. Nicolae Iorga, *Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a românilor*, ed. II, București, 1928-1930, vol. II, p. 187; și Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei mitropolitane din Iași*, București, 1888, p. 321, cf. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 86-87.

[2] Despre cele întâmplate la Constantinopol cu Bodoni, a se vedea Șt. Berechet, *Activitatea Arhiepiscopului Ambrozie Serebrenicov și a lui Gavriil Bănulescu-Bodoni*, *loc. cit.* supra, p. 960.

[3] L. Casso, *La Russie au Danube et l'organisation de la Bessarable*, p. 36, cf. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 90.

[4] Zamfir C. Arbure, *Basarabia în sec. XIX*, București, 1898, p. 741, cf. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 93.

Aninoasa și apoi la Brașov, evident, fără nicio autoritate canonică. Moare în 1826, deși Vodă Caragea îl rechemase la București. Fiind prea bătrân, a refuzat.

10. La 16 mai 1812, se încheie *Pacea de la București* între ruși și turci. Rușii se retrag din Principatele Române, dar obțin jumătate din Moldova, partea dintre Prut și Nistru, pe care o numesc Basarabia. În Moldova, era domnitor Scarlat Alexandru Callimachi, fanariot. Și cum Bodoni, care era mitropolit – exarh în Principate, se manifestase deschis împotriva grecilor, pe domnitorul Moldovei îl izgoni. Bodoni trecu Prutul în Basarabia, iar în urma lui, moldovenii l-au readus în triumf la Iași pe Mitropolitul canonic, Veniamin Costachi.

C. Erbiceanu scrie despre acest moment: *„Sufletul marelui patriot Veniamin Costachi era trist; rana din sufletul său nu se putea vindeca, când privea spre Prut și-și amintea că s-a pierdut jumătate din țara strămoșească prin răpirea Basarabiei"*[1].

Divanul Moldovei a trimis un *Protest* la Constantinopol contra cedării Basarabiei către ruși. Veniamin voia și un protest la Viena. Frica de ruși a învins însă. Veniamin ar fi exclamat ieșind din Divan: *„Pentru Bucovina Ghica Vodă și-a pierdut viața, și noi pentru Basarabia, nu facem măcar un protest"*[2].

Așadar, abuz după abuz, prin încălcarea canoanelor și ignorarea autorității canonice și a Constantinopolului, și a Mitropolitului Moldovei cu sediul la Iași, care avea sub jurisdicție și Moldova dintre Prut și Nistru.

11. Începe acum un nou capitol în istoria bisericească a Moldovei.

Răpirea Basarabiei face ca rușii să întemeieze acolo o Mitropolie a lor, uzurpând drepturile canonice ale lui Veniamin Costachi asupra Basarabiei și îl numesc la Chișinău pe același Gavriil Bănulescu-Bodoni. Cât și ce a făcut el la Chișinău și în Basarabia, merită un studiu aparte. A rămas român și a făcut lucruri bune, dar întemeierea Mitropoliei Basarabiei rămâne totuși un act de uzurpare a drepturilor canonice ale lui Veniamin Costachi, de către Sinodul Bisericii Ortodoxe Ruse[3].

12. După Bodoni, care moare în anul 1821, la cârma Mitropoliei Basarabene au urmat 12 episcopi ruși. Aceștia au fost: 1. Dimitrie Sulima (1821–1844), 2. Irinarh Popov (1844–1858), 3. Antonie Șocotov (1858–1871), 4. Pavel Lebedev (1871–1882), 5. Serghie Lapidevsky (1882–1891), 6. Isachie Polojensky, (câteva luni în 1891–1892), 7. Neofit Novodeikov (1892–1898),

[1] Constantin Erbiceanu, *Despre viața și activitatea Mitropolitului Costachi*, București, 1888, p. 20-21; cf. Vălimăreanu, p. 103.

[2] Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Ed. Humanitas, București, 1991.

[3] A se vedea în legătură cu Gavriil Bănulescu-Bodoni, Șt. Berechet, *Viața unei tipografii basarabene*, Revista „Biserica Ortodoxă Română", Seria a II-a, an XLI, 1923, nr. 5, p. 284-360; de asemenea Șt. Berechet, *Școalele bisericești din Basarabia*, Revista „Biserica Ortodoxă Română", Seria a II-a, an XLI, nr. 6, p. 433-443. A se vedea și Dott. Petre Vălimărescu, Il. *Metropolita Gabriele Bănulescu-Bodoni* (1746 – 1821), extras din teza: „Bessarabia – aspetti della vita ecclesiastica", Roma, 1949.

8. Iacob Piatnițky (1898–1904), 9. Vladimir Sinkovsky (1905–1908), 10. Serafim Ciciagov (1908–1914), 11. Platon Rojdestvensky (1914–1915) și 12. Anastasie Gribanovsky (1915–1918).

Aceștia n-au vorbit limba poporului român peste care păstoreau, n-au fost aleși canonic, ci au fost impuși de Sinodul Bisericii ruse, cu misiunea de a-i deznaționaliza pe români și a-i transforma în ruși. Printre aceștia, Pavel Lebedev (1871–1882) a prigonit pe toți preoții basarabeni care slujeau în limba română, a strâns toate cărțile românești de pe la biserici și și-a încălzit cu ele reședința vreme de câțiva ani. Printre altele a închis 340 de biserici în care se slujea românește și a expulzat preoții[1] care, probabil, s-au refugiat peste Prut. Norocul basarabenilor a fost că acest episcop a fost transferat, în 1882, ca exarh al Georgiei.

Și apoi, marea binecuvântare a lui Dumnezeu a fost hotărârea Sfatului Țării din 27 martie 1918, de unire a Basarabiei cu Patria-mumă. Au urmat ani de refacere a conștiințelor, de recăpătare a încrederii în viitor și s-a întemeiat, abia acum canonic, Mitropolia Basarabiei. Episcopul Hușilor Nicodim Munteanu, viitorul patriarh, a fost numit de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române locțiitor al acestei Eparhii, avându-l ca vicar pe basarabeanul Dionisie Erhan, viitor episcop de Ismail.

Gurie Grosu, basarabean și el, la 25 iunie 1918, a fost ales vicar la Iași, iar la 21 februarie 1921, a fost ales Arhiepiscop al Chișinăului și al Hotinului. În 1925, Arhiepiscopia s-a transformat în Mitropolie.

Gurie Grosu s-a retras, se pare forțat de Carol al II-lea[2], și, în locul său, a fost ales mai întâi locțiitor și apoi titular Efrem Enăchescu.

Dar a urmat un nou calvar pentru Basarabia.

13. Pactul Molotov – Ribbentrop (23 august 1939) a dat Basarabia Sovietelor.

Nu e în intenția noastră să intrăm în amănunte politice. Aceste lucruri sunt astăzi cunoscute de toată lumea și denunțate ca fărădelegi chiar de către fosta URSS, azi dispărută, în ultimele ei zvârcoliri înainte de a deceda, și într-un elan de pocăință de ceas ultim! Să dea Dumnezeu să fi fost așa.

Să vedem însă ce consecințe a avut pe plan bisericesc pactul Molotov – Ribbentrop.

14. În puține cuvinte, pentru că am mai vorbit despre aceasta, ca și în trecut când, după fiecare ocupație politică, Biserica Ortodoxă Rusă a operat simultan și o ocupație bisericească, în ciuda tuturor prevederilor canonice, așa a fost și în 1940.

[1] Vezi Nicolae Ciachir, *Basarabia sub stăpânirea țaristă (1812-1917)*, București, 1992, p. 69.
[2] Vezi Vălimărescu, *op. cit.*, p. 146.

Îndată după ce URSS a ocupat Basarabia, la 28 iunie, după ce dăduse guvernului român o notă ultimativă la 26 iunie 1940, Biserica Ortodoxă Rusă a numit de îndată la Chișinău un episcop rus. *N-a întrebat Biserica Ortodoxă Română*, n-a dus tratative, nici măcar n-a făcut o scrisoare Patriarhiei Române. Abuz și nimic altceva. Ocupație bisericească necanonică.

15. Războiul al doilea mondial, prin acel *„Vă ordon trceți Prutul"* al mareșalului Ioan Antonescu, a readus Basarabia la Patria-mumă până în 1944 când, actul de la 23 august a redat-o sovietelor.

Ce a urmat în viața bisericească? *O nouă ocupație bisericească*, operată simultan de Sinodul Bisericii Ruse, care devenise Sinodul teritoriilor URSS. Cu ce drept canonic?

Cu nici unul. Afară doar de dreptul forței și de profitarea de ocupația politică. *Ne-a consultat Biserica Rusă?* Nu. Nu există nicio dovadă. Și chiar dacă ne-ar fi consultat și ar exista vreo dovadă, ea ar fi nulă de drept și de fapt, pentru că România și Biserica Ortodoxă Română erau de fapt și ele, într-o altă formă, sub ocupația Sovietelor.

Am ajuns acum la situația din vremea noastră.

16. Iată-ne acum, după ce dispare URSS, după ce Basarabia se proclamă Republică independentă și suverană, Republica românească (27 august 1991), iată că Patriarhia Rusă ne cere socoteală că am reactivat Mitropolia românească a Basarabiei și că am recunoscut ca locotenent de Mitropolit pe episcopul Petru Păduraru, fost și actual al Bălților, de unde a fost izgonit de cazacii din armata a 14-a și de unelte locale, în astfel de uniforme. Să vezi și să nu crezi!

17. Din cele expuse până acum un lucru este limpede și am vrut anume să-l facem limpede pentru oricine:

În Basarabia, Sinodul Bisericii Ruse a exercitat întotdeauna o jurisdicție bisericească necanonică. Pretenția de a-și menține și acum această jurisdicție nu se poate justifica prin nimic. Uniunea Sovietică a dispărut. Nici măcar presupusul drept al Bisericii Ruse, de a profita de cucerirea Sovietică asupra Basarabiei, nu mai există. Basarabia e *Republică autonomă și suverană.* Cu ce drept, așadar, jurisdicție bisericească rusească asupra ei? S. Sa Patriarhul rus este *„al Moscovei și al tuturor rușilor"*. Nu noi am încălcat canoanele, ci Patriarhia Moscovei le-a călcat, ori de câte ori rușii, sau Sovietele, au ocupat Basarabia. Acum că URSS-ul a dispărut, cum de se mai menține un URSS bisericesc? Cum poate fi justificat? În nici un fel!

Biserica Ortodoxă Română nu-și face nici un fel de probleme cu privire la ocrotirea canonică pe care o datorează fiilor ei români din Basarabia. Canonul 34 apostolic spune limpede: fiecare episcop și credincioșii lui trebuie să se supună celui mai mare *din neamul lor.* Cum oare, când basarabenii s-au eliberat

de cei care i-au împilat, care i-au deportat, care le-au distrus bisericile, care le-au arestat preoţii, cum să se mai închine ocupanţilor şi celor care au făcut totul ca să-i deznaţionalizeze şi să-i distrugă? Şi cum de se emit *şi acum* pretenţii de jurisdicţie canonică asupra Basarabiei?

18. Acestea sunt pretenţii care denotă, la unii, supravieţuirea unor mentalităţi imperialiste şi a unor apucături de ocupanţi, care nu se pot consola cu pierderile suferite, şi caută să-şi păstreze un bocanc peste ceea ce au călcat în picioare, cu cinism, de mai multe ori în istoria ultimelor două secole.

* * *

Mai gravă şi mai de neînţeles însă decât toate acestea este atitudinea unor ierarhi şi preoţi basarabeni, români, care, în dispreţul atâtor jertfe, atâtor crime împotriva neamului lor, a neamului nostru, se închină în continuare bisericeşte, celor de la care am avut întotdeauna numai de suferit. Asupra acestei „închinări" nimeni nu va putea găsi vreodată cuvintele cele mai grele cu care ar trebui descrisă. Istoria va face dreptate. Şi va fi fără milă. Şi judecata lui Dumnezeu va face dreptatea ultimă, fără întârziere.

Noroc de episcopul Petru, de preoţii care îl urmează şi de credincioşii care îl ascultă. Aceştia spală obrazul bisericesc al Basarabiei. Nu este adevărat că asupra episcopului Petru ar opera vreo oprire de la slujire. După alungarea lui de la Bălţi, el a venit în România şi a cerut trecerea sub jurisdicţia firească a Patriarhiei Române. Şi a fost primit. Există actele la Cancelaria Sfântului Sinod din Bucureşti. Chiar dacă Moscova ar fi luat vreo decizie, pe care însă nu i-a comunicat-o şi nu ne-a comunicat-o nici nouă la vreme, acea decizie ar fi fără obiect. Episcopul Petru, alungat de la Bălţi de cazaci şi de clericii ierarhiei rusofile din Chişinău, din acel moment a devenit membru al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Semnătura lui se află pe acte oficiale la Bucureşti. Dacă Moscova a luat vreo măsură împotriva lui, nu mai avea nicio calitate s-o facă. Moscova ar fi trebuit să-l apere, dar n-a făcut-o, ci a fost de acord cu cei care l-au alungat.

Şi acum câteva exemple de simţire românească a preoţimii basarabene, încă de la Gavriil Bănulescu- Bodoni, înainte şi în timpul unirii din 1918 şi după aceea.

Nu ne vom putea opri asupra tuturor, dar măcar numele unora din ei trebuie să-l amintim, fiindcă le datorăm recunoştinţă, fiindcă ei trebuie să devină modele de simţire şi acţiune românească, fiindcă lucrarea lor trebuie reactualizată în conştiinţa basarabenilor, ca să-i ruşineze pe închinătorii la Meca moscovită, suflete rătăcite şi blestemate.

1. În ciuda tuturor acuzaţiilor de rusofilie aduse lui Gavriil Bănulescu-Bodoni, rusofilie datorată atitudinii lui antiotomane, de sub suzeranitatea cărora nu vedea ieşirea decât prin alianţa cu ruşii, el a făcut în Basarabia câteva fapte

de bun român. Dacă am aminti numai două din realizările lui, ar fi de ajuns să nu-l condamnăm iremediabil, cum sunt condamnaţi rusofilii de azi.

El a întemeiat Seminarul Teologic din Chişinău (13 ianuarie 1813), pe care l-a vrut şi l-a realizat cu limba română ca limbă de predare, şi a întemeiat şi o tipografie tot românească (în mai 1814). A tipărit multe cărţi de cult pe care mai apoi le va arde episcopul Pavel Lebedev, în numele Sinodului rus.

Scriitorul rus N.N. Durnowo, într-o carte tipărită la Moscova în 1908, scrie despre episcopul Pavel Lebedev: „Toate *cărţile sfinte de la bisericile moldoveneşti, tipărite cu litere chirilice în limba moldovenească, au fost depuse la Mitropolia din Chişinău unde ahiepiscopul Pavel, în curgere de 7 ani, le-a ars, încălzind cu ele palatul mitropoliei. Acest fapt de un vandalism grosolan este astăzi din domeniul istoriei".* Citind acest text, Zamfir C. Arbure zice: *„Recomand acest citat popilor noştri rusofili, care să strige apoi: „Trăiască Rusia pravoslavnică"*[1].

Parcă îndemnul n-ar fi tocmai inactual nici pentru rusofilii zilelor noastre!

Dar să revenim la Bodoni. El a găsit şi a păstrat în Basarabia 749 de biserici, din care 37 le-a lăsat în continuare sub jurisdicţia episcopului Huşilor, şi mai avea vreo sută de biserici pentru românii de peste Nistru. A patronat tipărirea în româneşte a *Bibliei*, la St. Petersburg (1819), după modelul lingvistic al Bibliei de la 1688 şi al celei de la 1795. I-a făcut corectura moldoveanul arhimandrit Varlaam Cuza de la Iaşi şi scriitorul basarabean Ioan Pralea. Bodoni a început şi zidirea catedralei din Chişinău[2].

Bodoni a fost îngropat cu cinste la Mănăstirea Căpriana, unde a ctitorit şi o biserică. Seminarul întemeiat de Bodoni a dat României pe aproape toţi făuritorii Unirii din 1918.

2. Doi basarabeni cu intensă activitate românească peste Prut au fost Iosif Naniescu, Mitropolit al Moldovei, om cu viaţă sfântă, şi călugărul Varlaam Barancescu, protopsalt în Şcheii Braşovului, poet şi înfocat revoluţionar în 1848. A făcut atunci un apel către revoluţionarii din Muntenia, despre care G. Bariţiu zicea că a fost *„o adevărată raritate"*[3].

3. Protoiereul Constantin Popovici conduce din 1908 revista românească *Luminătorul.* Încă de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul sec. al XX-lea, până la Unire (1918), o seamă de preoţi basarabeni au început să se organizeze în vederea tipăririi de cărţi româneşti. Pot fi numiţi: arhimandritul Gurie Grosu, autorul unui *Abecedar* românesc, preotul Mihai Ciachir, preotul A. Istrati, preotul Mihail Plămădeală, preotul Alex. Baltaga[4] şi mulţi alţii.

[1] Zamfir C. Arbure, *Eliberarea Basarabiei*, Bucureşti, 1915, ed. II-a, p. 37.
[2] V. Vălimăreanu, *op. cit.*, p. 115-117 şi N. Ciachir, *op. cit.*, p. 60.
[3] N. Ciachir, *op. cit.*, p. 43.
[4] Cf. N. Ciachir, *op. cit.*, p. 8 şi Petre Cazacu, *Moldova dintre Prut şi Nistru, 1812-1918*, Ed. Ştiinţa, Chişinău 1992, p. 180; v. şi Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Bucureşti, 1991, passim.

Vom încerca mai departe să aducem și câteva mărturii dintre cele mai grăitoare, referitoare la simțămintele românești ale unor clerici basarabeni, exprimate mai ales în 1917 și 1918, unele dinainte de unire, care ne spală obrazul de rușinea celor ce ne compromit astăzi. Poate nu știu toți, poate n-au învățat, poate n-au auzit cum s-a comportat preoțimea basarabeană în anii Unirii celei mari.

Poate unii se vor trezi. Moscova, Leningradul, unde și-au făcut educația teologică, n-au avut nici un interes să-i învețe despre acești oameni mari ai neamului românesc. Să fi învățat de la ruși măcar felul cum își iubesc ei Rusia. Și tot așa să-și iubească ei România lor, Moldova lor, nu Rusia altora.

4. Iată ce scria în 1905 preotul basarabean P. Gheorghian:

Suna-va ceasul dezrobirii mâine
Și lanțul va cădea în praf însângerat
Și vei cunoaște-atunci, tu bietule Române
C-atât amar de vreme ai stat îngenunchiat![1].

5. Încă înainte de Unirea din 1918, arhimandritul Gurie Grosu, cu strămoși din Stolnicenii mei de pe Cogâlnic[2], scria sub titlul: „Moldovene, învață-te a te prețui", unele ca acestea: (spicuim) – *„Este un lucru înjositor și de rușine când un om se leapădă de națiunea sa, și își ascunde atârnarea către poporul său rodnic"*, adică poporul care l-a născut (n.n.). Aceasta e o lepădare de tată și de mamă!

El îi condamna cu curaj pe *„cei cu pofte de a stăpâni pământuri străine"*, dar și mai mult îi condamna pe cei care *„pricinuiesc răni adânci iubirii de neam"*. Zice: *„Moldovene, învață-te a te respecta pe tine, dacă voiești ca alții să te prețuiască și să te bage în seamă"*.

Oare cred clericii închinători Moscovei că cei de la Moscova îi respectă? Pot fi siguri că îi disprețuiesc mai mult decât o fac românii. Și când se duc pe acolo, se știe că nimeni nu le ia plecăciunea drept smerenie creștină, ci drept milogeală lipsită de demnitate. Mi-a spus un important ierarh rus, și nu eram singuri: *„Dacă așa vor ei!"*.

Gurie Grosu povestea cum în 1874 – 1875, când episcopul Pavel Lebedev le-a cerut elevilor Seminarului din Chișinău să accepte limba rusă ca limbă de predare, cum clasa a III-a, condusă de elevul Bragă, a refuzat să semneze decla-

[1] Cf. Onisifor Ghibu, *De la Basarabia rusească la Basarabia românească*, vol. I, Cluj, 1926, p. 1. Citatele care urmează au fost colectate în anexa la cartea sa, de Onisifor Ghibu, p. 1-509, din care noi le-am ales și selectat pe cele mai elocvente.

[2] Mitropolitul Gurie scrie: „Cercetând originea familiei mele după tată, am aflat că un străbun al meu din Moldova vechiului Regat, numit Andrei Poparcea a fost preot în *Stolniceni, jud. Lăpușna*, pe Valea Cogâlnicului. El a avut între alți fii pe Gheorghe care a fost cântăreț (palamar) la Nimoreni, pe Valea Ișnovățului, din care s-a născut tatăl meu Ștefan. Pentru că era un om voinic, i-au zis „gras" și după această numire a lui s-au numit urmașii „Grosu"; cf. *Procesul și apărarea mea*, București, 1937, p. 36, nota 1.

rația care li s-a cerut tuturor și n-a avut nimeni ce le face. Că încă de atunci se umbla cu declarații, cum că îți ceri tu însuți tăierea capului! Câți de alde Bragă vor fi fiind azi la Facultatea de Teologie din Chișinău, care să aibă curajul să refuze închinarea la străini?

Gurie arată că moldovenii trebuie să se mândrească cu obârșia și cu neamul lor, că doar sunt strănepoții Romei. Și cum să nu se mândrească cu limba lor armonioasă!

„Smerenia creștinească nu ne cere ca noi să ne jertfim demnitatea noastră, să arătăm înjosire de rob... ci să dăm fiecărei nații cuvenitul respect"[1].

Se știe că în guvernul Moldovei independente de dinainte de Unirea din 1918, Gurie Grosu a fost adjunct de ministru la Culte și a convocat o Adunare a Bisericii Ortodoxe din Basarabia. El a spus atunci: *„Biserica trebuie să devină un izvor de cultură națională... Preoțimea trebuie să vorbească aceeași limbă pe care o vorbește poporul, ca să nu fie ce-a fost până acum... Preotul să fie cel mai bun apărător al naționalității. Ceea ce ne crede norodul că suntem, aceea trebuie să fim"*. El a încheiat rugându-se *„pentru binele și propășirea neamului nostru românesc"*[2].

Încă de la deschiderea Sfatului Țării din 21 noiembrie 1917, care s-a deschis cu *„Deșteaptă-te române"* și *„Pe-al nostru steag e scris Unire"*, s-a dat cuvântul și arhimandritului Gurie Grosu care a spus printre altele: *„Noi învățăm în școală nu în limba care trebuie să ne mântuiască* (adică în limba română –n.n.), *ci în aceea care ne duce la robie* (adică în limba rusă – n.n.). *Învățăm șaisprezece ani și când ne ducem la sate ca să luminăm poporul, ne convingem că nu avem cunoștințele folositoare. Acei care doreau să fie de folos poporului, trebuiau să învețe de la început"*[3].

Cât de bine a sesizat arhimandritul Gurie Grosu, viitorul Mitropolit al Basarabiei, că prin limba rusă se lucra la înrobirea românilor!

Tare m-aș mira să aflu că rusofilii din Basarabia de azi corespondează cu Moscova în românește! Și că primesc ordinele în românește! Și că le discută în românește! Probabil doar le aplică ca pe niște cnuturi pe spatele românilor moldoveni.

Se lasă înrobiți ca niște nătângi cu mentalități de slugi!

6. Fără îndoială am putea spune multe despre lupta și simțirea românească a autorului poeziei: „Limba noastră", preotul Alexei Mateevici. Despre el s-a scris mult. Am scris și eu. Acum aș aminti mai ales o *poezie-avertisment* care mi se pare și foarte actuală:

[1] Text din 7 februarie 1918, la Onisifor Ghibu, *op. cit.*, p. 53-61.

[2] Cf. O. Ghibu, *op. cit.*, p. 159-160.

[3] Cf. Anatolie Moraru, *Lupta poporului român din Moldova de răsărit pentru libertate, independentă și unire cu patria sa România*, manuscris, p. 100. Anatolie Moraru a fost deputat în Sfatul Țării.

Să știți: de nu veți ridica
Din sânul vostru un prooroc,
În voi viața va seca.
Zadarnic soarta veți ruga,
Căci scoși veți fi atunci din joc,
Și-ți rămânea făr'de noroc.

Strofa e din poezia intitulată: *Basarabenilor*, și a fost scrisă la Mărășești la 10 iulie 1917.

Fiecare basarabean trebuie să viseze, să dorească, să lupte să fie acel Prooroc!

7. La 10 martie 1918, așadar tot înainte de Unire, preotul A. Murafa a scris un imn extraordinar intitulat *România, cu* referire la situația Basarabiei din acel moment, de după prăbușirea imperiului țarist cotropitor. Parcă ar scrie astăzi, după prăbușirea imperiului sovietic. E de mirare că un asemenea imn, vecin bun cu *„Cântarea României"* a lui Alecu Russo, din care se va fi și inspirat, a rămas ascuns sub colbul uitării. Îl reproducem:

„Între Nistru și Tisa, din vechime stai Tu, Românie, țară eroică.

Istoria Ta, scrisă cu litere de sânge, îmi adeverează că Tu, Românie, ai fost o țară de jertfă. Stând la răspântie, Tu ai fost în trecut straja Apusului.

În tine, Românie, se opreau toate liftele fioroase, care năvăleau spre Apus.

Luptând cu ele necontenit, Tu pluteai în sânge, dar sabia din mână n-o slăbeai. Fără număr, fără nicio jale te jăfuiau năvălitorii, lăsând în urma lor pârjol și scrum. Mai după fiecare năvală Tu începeai traiul din nou, și nu apucai a te întări, că da peste Tine altă mare năvală de lifte, mai aspră, mai cruntă. Numai prin sângele Tău și prin ale Tale aspre suferinți, neamurile din Apus au rămas neatinse și au ajuns la nume mare, la cultură înaltă și la bogății nenumărate.

Datoria neamurilor apusene către Tine, Românie, e atâta de mare, că ele mai nu sânt vrednice să se plătească de ea.

Privind trecutul Tău, prin istoria Ta, Românie, eu nu mă mir de aceea, că Tu azi ești mică în număr și săracă. Eu mă mir de alta: cum Tu, vărsând atâta sânge și răbdând atâtea suferinți, n-ai părăsit cu totul acest pământ, dar trăiești pe el până azi?!

Trăiești mică, dar cu un nume eroic, glorios, cunoscut de toată lumea. Trăiești așteptând viitorul Tău măreț.

Eu cred, Românie chinuită, în viitorul Tău luminat, glorios și plin de fericire.

Tu și azi, fiind trădată de „prieteni" și izbită între dușmani prea puternici, stai sângerată, dar cu credință tare în suflet.

Doamne sfinte!

Oare dreptatea nu e cu Tine?

Oare nu ale Tale părți au fost și sunt încă răpite? Oare nu ai tăi fii plâng până azi, fiind subjugați altor neamuri, fără nici un drept?

Dreptatea e cu Tine și Dumnezeu e cu Tine!

Și, dacă Domnul e cu Tine, El, Preaputernicul, nu e oare în stare să conducă diplomația omenească spre calea dreptății?

Ce înseamnă pentru Făcătoriul, preaînălțările uriașe, cu toată puterea lor, militară și cu toată diplomația lor prea șireată?

Unde-i Rusia cea uriașă, care-ți răpise fiica cea mică?

Au nu ea s-a ruinat, pierind de sine, ca spuma, cu toată puterea ei militară?

Iar tu Românie, cu toată nenorocirea Ta de azi, care ne cutremură, stai încă, trăiești. Trăiești prin sufletul fiilor Tăi, Românie, plini de credință și de iubire către Maică-sa.

Trăiești, cunoscută ca o țară eroică, nu numai de prieteni, dar și de dușmani. Și vei trăi în veac, pentru că viitorul Tău, Românie, e răscumpărat c-o plată scumpă: cu sângele și suferința de veacuri a poporului românesc".

8. Unul din marii luptători pentru unirea din 1918, alături de arhimandritul Gurie, a fost starețul de la mănăstirea Suruceni, Dionisie Erhan, viitor vicar la Chișinău și apoi episcop de Ismail, dr. h. causa cu 4 clase primare. Un autodidact din clasa marilor autodidacți din lume.

La 15 martie 1918 el a pus problema convocării unei Adunări bisericești care să ia în discuție relațiile Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova independentă (suntem înainte de Unire, ca și astăzi) cu Sinodul Rusiei și cu moldovenii de pe Nistru.

Iată o problemă foarte actuală, prin asemănarea ei cu situația bisericească din Basarabia de azi. Ea ne va dovedi o dată în plus că gândirea noastră și Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 19 decembrie 1992, de a reactiva Mitropolia Basarabiei, *se bazează pe drepturi istorice și canonice care nu pot fi puse la îndoială* și care au fost gândite la fel în tot decursul istoriei noastre bisericești.

Starețul Dionisie Erhan se întreba dacă ar fi necesară aprobarea Sinodului Bisericii Ruse și a Patriarhului rusesc pentru convocarea unei Adunări bisericești a clerului din Basarabia independentă. Din răspunsul său se va vedea că de această aprobare, canonic, *n-ar fi fost nevoie, nici în Basarabia ocupată* (1812-1918), de dinainte de declararea independenței.

Dionisie Erhan se întreabă: *„Se poate găsi vreun articol sau lege, care ar putea dovedi că răpirea care a fost făcută politicește de Rusia, a unei jumătăți din Mitropolia Moldovei, ar fi putut da dreptul Sinodului rusesc să anexeze duhovnicește pe cea răpită politicește (Basarabia)?"*.

Mai departe cerea să se arate: *„de este vreo lucrare a preasfântului Sinod rusesc care ar putea dovedi că anexarea a avut loc și este întemeiată pe hotărârile sfintelor canoane și a obiceiurilor vechi ale Bisericii Ortodoxe"*.

Desigur, asemenea temeiuri canonice nu există și Dionisie Erhan lămurește pe larg situația, prin canonul 8 al Sinodului III ecumenic de la Efes, care a lămurit un diferend similar între Patriarhia Antiohiei și Biserica Ciprului. Siria ocupase în sec. al V-lea Ciprul și Patriarhul din Siria (Antiohia) trimise un episcop al său în Cipru. Cipriotii nu l-au primit și au adus cazul în fața Sinodului III ecumenic de la Efes. Hotărârea Sinodului a fost că *ocuparea politică nu îndreptățește și ocuparea bisericească* (canonul 8).

Facem o mică paranteză. În scrisorile recente ale Patriarhiei Moscovei, se invocă împotriva recunoașterii de către Patriarhia Română a reactivării Mitropoliei Basarabiei, chiar acest canon 8 al Sinodului III ecumenic, cum că noi am fi ocupat Basarabia și că am fi recunoscut acolo un episcop – pe Petru de Bălți – împotriva canoanelor. Să citești și să nu crezi! O asemenea încercare de întoarcere pe dos a realităților, numai o minte rusească o putea imagina, după calapoadele unei diplomații pe care o credeam apusă și, în sfârșit, de care lumea s-a eliberat. Iată că ne-am înșelat. O astfel de diplomație a fost preluată de cine nu ne așteptam: de Biserica rusă!

Starețul Dionisie conclude logic că nici un canon și nicio practică veche nu-i dădea dreptul Sinodului Bisericii ruse (în 1812), să anexeze o jumătate din Sfânta Mitropolie a Moldovei (adică Basarabia), și bisericește. Așa că, încheia Dionisie Erhan, dacă e vorba de o binecuvântare pentru a organiza o *Adunare bisericească* în Basarabia, această binecuvântare trebuie cerută de la Mitropolitul Moldovei și Sucevei. Jurisdicția de drept asupra Basarabiei ocupate (1812–1918) și rămas mereu cea a Mitropolitului Moldovei și Sucevei, până la întemeierea Mitropoliei românești a Basarabiei.

Cine are urechi de auzit să audă!

Cu privire la românii transnistreni, starețul Dionisie spune că lor trebuie să li se aplice canonul 34 apostolic: *„Episcopii fiecărui neam se cuvine să știe și să cunoască pe cel întâi între dânșii și a-l socoti pe el de cap și nimic altceva de prisos a face"*. Și conchide că *„neamul românesc oriunde s-ar întâmpla a fi, trebuie să fie ocârmuit* – în cazul moldovenilor – *de Mitropolitul Moldovei, necăutând la granițele sau hotarele care ne despart pe noi politicește"*. Cum din 1928 Biserica Ortodoxă Română are și o Mitropolie canonic organizată în Basarabia, ceea ce spune Dionisie despre Mitropolia Moldovei și Sucevei, se aplică acum la Mitropolia românească a Basarabiei.

Și-apoi Dionisie Erhan mai observă ceva. Iată, nouă basarabenilor, rușii ne-au impus până în 1918 episcopi de-ai lor, ruși, nu de-ai noștri, dar pentru rușii

lor din Japonia și America, au trimis episcopi ruși. Cum stăm atunci cu dreptatea și cu aplicarea aceleiași măsuri peste tot?

De alte concluzii nu mai credem a fi nevoie[1].

9. Onisifor Ghibu, care a luptat în 1917–1918 alături de basarabeni pentru Unire – era și el preot – a tipărit în cartea sa (vezi note) și un scurt articol al învățătorului I. Arhip din com. Ciuciuleni, jud. Lăpușna. Acesta a fost învățătorul mamei mele. El scria cum trei învățători de peste Prut au organizat cu elevii satului o serbare românească frumoasă, la 18 martie 1918, cu puțin înainte de Unire. Mama mea avea 9 ani, deci era elevă. Lumea a fost extrem de emoționată și a urmărit totul într-o tăcere uimită, pentru că până atunci în școală nu se făcuse nicio serbare românească, deși copiii nu știau rusește. După multă tăcere, un bătrân, lăcrimând a zis: *„A dat Dumnezeu, și nu mai este rușine a vorbi pe limba noastră"*[2]. De ce rușine? Fiindcă rușii ocupanți disprețuiau limba română și pe cei care o vorbeau!

10. La 1 aprilie 1918, preotul Nicolae Stadnicov din comuna Țânțăreni scria un articol întitulat:

„Glasul preotului". Fiindcă vorbim de poziția preoților basarabeni în problema Unirii, o astfel de temă nu trebuie ocolită, când e tratată de un preot basarabean. Spicuim: *„Am așteptat atâta vreme să se îndrepte fărădelegea care s-a făcut la 1812, când s-a despărțit Basarabia de mama ei România... Moldovenii au fost siliți a învăța limba rusească. Moldovenii nu au avut noroc a asculta limba mamei în școală și în biserică. Trupul lor a fost la Rusia, dar sufletul lor la Mama România. Basarabia are acum nevoie de oameni inteligenți, de oameni luminați, de oameni plini de energie. Asemenea oameni sunt – dar nu știu de ce tac în momentul acesta"*.

Au fost așadar și pe atunci unii care tăceau! Azi sunt unii și mai răi: vorbesc în continuare numai cu Moscova! Dar nici cei care tăceau atunci n-au putut împedica Unirea, și nici cei care vorbesc astăzi tot numai cu Moscova, rusește, n-o vor împiedica!

Și preotul continuă: *„Lacrimile strămoșilor, sângele lor, și sudorile lor, stoarse de când s-au răzlețit de mama România, nu mă lasă să tac. Și nimeni din Basarabia, din cei care trăiesc din munca și sudoarea Moldovenilor, care trăiesc pe pământ udat cu sânge și lacrimi, nu are dreptul să tacă. Acum e timpul să ne învățăm a trăi românește și a uita timpurile țarismului...*

Dacă avem să lucrăm împreună cu conducătorii din România, Ardeal și Bucovina, toți inteligenții, cu toată energia pe care o avem, dacă vom sfărâma toate pietrele ce le întâlnim pe drum, atunci și poporul întunecat va deschide ochii și va înțelege că omul luminat poate să facă mai mult decât cel întunecat".

[1] La Onisifor Ghibu, *op. cit.*, p. 225. A se vedea și alt articol al lui Dionisie Erhan, din 24 martie 1918, tot la Ghibu, p. 237-239. În acest articol atacă rusificarea operată de ruși prin biserică.

[2] Cf. Onisifor Ghibu, *op. cit.*, p. 264.

Iată calea vindecării românofobiei şi a cauzelor ei, în gândirea unui preot luminat din 1918, după o sută de ani de ocupaţie ţaristă. După numai aproape cincizeci de ani de ocupaţie sovietică, multe minţi s-au întunecat din nou. Din păcate şi ale unor clerici.

11. Acelaşi preot pomenit mai înainte, A. Murafa, scria la 13 aprilie 1918 despre unii rămaşi în rătăcire şi după Unirea din 1918: *„Răii şi stricaţii n-au loc la masa curată a paznicului nostru. Ei trebuie goniţi cu sunet din ograda sufletului nostru, ca să n-o spurce cu întinăciunea vieţii lor otrăvitoare. Căci aceştia sunt otrăvitorii Maicii noastre sfinte. Să piară dintre noi precum piere fumul. Sora cea mică, Basarabia, încă are crezare, căci ea e crudă şi slabă. Nevoile ei sunt multe şi puterile ei puţine.*

Dar are sufletul curat, sufletul moştenit de la Ştefan Vodă cel Sfânt şi nebiruit. Pentru această pricină, el nu trebuie întinat cu păcatele unor netrebnici, pripăşiţi cu vâlvă printre norodul nostru blând"[1].

12. Preotul Ioan Andronic, figură cunoscută în Biserica Basarabiei, spre deosebire de unii care au afirmat că preoţimea a fost instrument al rusificării sub ţarism, dă o mărturie contrarie. Nu neagă încercările de rusificare ale episcopilor ruşi, dar afirmă o rezistenţă susţinută a moldovenilor faţă de rusificare. Au fost biserici fără nicio carte rusească.

Preotul pe care l-a urmat el la parohie nu ştia ruseşte.

„Ce înseamnă aceasta? Oare nu aceea că numai în biserică s-a păstrat limba moldovenească şi mai mult prin mijlocirea Bisericii norodul nostru nu şi-a pierdut de fel simţirile cele naţionale?... Mai înainte de prăbuşirea ţarismului, preoţimea din Basarabia făcea lucrul său aşa încât, fără de frică, nici ascunzându-se, nici silindu-se a trâmbiţa pe toate căile faptele sale"[2].

Acelaşi preot, Ioan Andronic, scria la 24 februarie 1918: *„A sosit vremea să ne aducem aminte de casa părintească, că nu se mai poate trăi ca până acum ci, ridicându-ne cu grăbire, să plecăm spre casa noastră (România)"*. El apreciază că numirea arhimandritului Gurie ca ministru adjunct al Cultelor şi instrucţiunii *„este o cinstire pentru neamul românesc"*[3]. În Comisia pentru convocarea *Adunării* bisericeşti a Basarabiei au fost aleşi în 1918 preoţii Ioan Ştiuca, Ioan Andronic şi Serghei Bejan, viitorul vestit director al Seminarului Teologic din Chişinău, pe care l-am apucat şi eu.

***

Am putea încă multe adăuga. Preoţimea basarabeană şi-a păstrat conştiinţa românească chiar după o sută de ani de supunere forţată unui program de rusificare sistematică. Ea şi-a avut rolul ei important în realizarea Unirii din

[1] Cf. O. Ghibu, *op. cit.*, p. 282.
[2] Cf. O. Ghibu, *op. cit.*, p. 127-128, 17 februarie 1918.
[3] Cf. *Idem*, p. 151.

27 martie 1918 şi, şi-a continuat acest rol şi după Unire. Dacă Seminarul din Chişinău i-a dat pe aproape toţi făuritorii Unirii din 1918, acelaşi Seminar, ca şi cele din Ismail, din Bălţi, de la Edineţ, ca şi Facultatea de Teologie din Chişinău şi cea de la Cernăuţi, au dat între cele două războaie oameni de cultură, savanţi şi preoţi buni şi buni români. Războiul comuniştilor atei i-a forţat aproape pe toţi să se refugieze în ţară. Mulţi mai ţineau încă minte ce păţiseră sub ţarism. Ceea ce se ştia despre Soviete, avea darul să-i înspăimânte şi mai mult. Dar toţi cei plecaţi au trăit permanent cu speranţa întoarcerii într-o Basarabie eliberată. *Ei au fost în România conştiinţa Basarabiei, chiar sub dictatura comunistă, prosovietică şi atee.*

Preoţimea de până în 1918, cu toate rigorile unei politici de rusificare, s-a strecurat printre interdicţii şi ameninţări, şi a cultivat cât a putut limba română şi conştiinţa de neam, aşa cum arăta preotul Ioan Andronic. Prin 1902 preoţimea s-a constituit într-o *„Frăţie a Naşterii lui Hristos"*, cu scopul de a tipări literatură bisericească, în româneşte, pentru popor, sub formă de broşuri şi foişoare care au ajuns gratuit în toate satele.

Sub ocupaţia sovietică s-au pregătit un număr mic de preoţi la şcolile ruseşti. Basarabenii n-au avut nicio şcoală teologică în limba română. Poate că aici e şi explicaţia dezorientării unora dintre ei, astăzi.

Dar Unirea e în faţă şi va veni. Aşa cum a venit cea din 1918. O cere istoria, o cer strămoşii şi, nicio stavilă n-o va putea opri, chiar dacă ultima stavilă, incredibil, sunt cei care, la Moscova sau Moldova, nu ştiu sau se prefac că nu ştiu care sunt graniţele Rusiei şi de ce neam sunt locuitorii liberi astăzi ai Basarabiei! Poate că până la urmă toţi vor învăţa, iar basarabenii îşi vor redescoperi toţi demnitatea de români!

Dr. Antonie PLĂMĂDEALĂ,
Mitropolitul Ardealului,
Membru de Onoare al Academiei Române,
Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei

Notă asupra ediției

Lucrarea „Biserica din Basarabia. Istorie și tradiție. Culegere de documente și materiale", Vol. I este editată cu ocazia aniversării a 30 de ani de la reînființarea Mitropoliei Basarabiei: 1992–2022.

Culegerea apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Petru, Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarhul Plaiurilor.

Ideea întocmirii unei culegeri de documente, ce ar reflecta istoria bisericii din Basarabia și relațiile canonice ale acestui teritoriu cu Biserica Românească de dincolo de Prut, a apărut atunci când toată suflarea românească se pregătea să celebreze 100 de ani de la Marea Unire din 1 decembrie 1918.

Constituirea statului independent Republica Moldova, la 27 august 1991, în teritoriul dintre Prut și Nistru, precum și formarea instituțiilor de stat, a readus în discuție soarta Mitropoliei Basarabiei, ce a fost desființată abuziv de către Uniunea Sovietică, după 23 august 1944. În acest sens, Biserica Românească, la 9 aprilie 1992, a publicat un comunicat în care se menționa: „Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu a recunoscut niciodată desființarea Mitropoliei Basarabiei, cu sediul la Chișinău, și a Mitropoliei Bucovinei, cu sediul la Cernăuți. Patriarhia Română nu a acceptat și nu poate accepta niciodată consecințele nefaste ale pactului Ribbentrop-Molotov".

Reactivarea Mitropoliei Basarabiei a fost ideea dominantă la acea etapă, devenind un ideal firesc, cu o impunătoare motivație istorică. Cu toate acestea, dialogul inițiat de către Biserica Ortodoxă Română cu Patriarhia Moscovei nu a avut sorți de izbândă. Moscova a sfidat continuu legile canonice, temeiurile juridice, dar și realitatea evidentă după destrămarea Uniunii Sovietice. Patriarhia Rusă nicidecum n-a dorit să repare o nedreptate a istoriei, comisă chiar de ea însăși. Mitropolia Basarabiei (constituită până la 1940 din Arhiepiscopia Chișinăului, Episcopia Hotinului și Episcopia Cetății Albe – Ismail) urma să-și recapete statutul juridic și canonic avut în contextul unei aspirații istorice sacre.

Reactivarea a avut loc în strictă conformitate cu prevederile canonice ale creștinismului, dar și ale Statutului de organizare a Bisericii Ortodoxe Române. Astfel, pe data de 14 septembrie 1992, la Chișinău, a avut loc ședința de constituire a Adu-

nării Eparhiale a Mitropoliei Basarabiei, la care au fost alese organele de conducere. În aceeași zi, Adunarea Eparhială a redactat un demers către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, prin care solicita intrarea sub jurisdicția Bisericii-Mamă. În sprijinul acestui demers, au venit și 52 de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, precum și reprezentanți ai comunității intelectuale și științifice a statului.

În conformitate cu prevederile normative ale patrimoniului canonic bisericesc, pe data de 19 decembrie a aceluiași an, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Preafericitul Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a aprobat hotărârea privind reactivarea Mitropoliei Basarabiei în cadrul Bisericii Ortodoxe Române, cu denumirea – Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor, cu reședința în Chișinău.

Odată soluționată această problemă canonică, s-a iscat o altă dificultate provocată, de această dată, de autoritățile Republicii Moldova. Astfel, la cererea Mitropoliei Basarabiei de a fi înregistrată, Guvernul Republicii Moldova a manifestat o atitudine dezaprobatoare, emițând, în acest sens, un răspuns negativ. În aceste condiții, s-a impus necesitatea de a apela în instanța de judecată. Însă, justiția moldovenească de la acea vreme, subordonată autorităților, nici ea nu a dat câștig de cauză enoriașilor Mitropoliei Basarabiei. Instanțele de judecată (cu excepția Curții de Apel) au aplicat vădit principiul politic, dar nu funcționalitatea legii, fapt ce a determinat o îndelungată și anevoioasă luptă pentru înregistrare, ce a durat aproximativ 10 ani. Doar o instituție internațională specializată în protecția drepturilor fundamentale, precum este Curtea Europeană a Drepturilor Omului și care, la sesizarea Mitropoliei Basarabiei, a emis Decizia din 13 decembrie 2001, prin care face mult așteptata dreptate, obligând autoritățile Republicii Moldova să înregistreze Mitropolia Basarabiei. Guvernul Republicii Moldova nici de această dată nu a aplicat decizia Înaltei Instanțe Europene, atacând-o ulterior și solicitând rejudecarea cazului. Pe data de 27 martie 2002, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a respins cererea autorităților de la Chișinău.

La etapa actuală, Mitropolia Basarabiei include o amplă reprezentanță instituțională ecleziastică, fiind constituită din Arhiepiscopia Chișinăului (în 2004), Episcopia de Bălți (fosta Episcopie a Hotinului, în 2004), Episcopia Basarabiei de Sud (fosta Episcopie a Cetății Albe – Ismail, în 2006) și Episcopia Ortodoxă a Dubăsarilor și a toată Transnistria (fosta Misiune Ortodoxă Română din Transnistria, în 2006).

***

Rigori tehnice de editare: textele au fost reproduse după ediția princeps sau lucrarea din care au fost preluate, fiind adaptate la normele ortografice ale limbii române contemporane.

Având în vedere că o bună parte de documente și materiale din acest volum fac referință la primele acte apartenente bisericii din Basarabia, iar la acea vreme scrierea denumirii bisericii, a titulaturilor Chiriarhilor nu era reglementată, precum este astăzi, am păstrat ortografierea denumirii instituției ecleziaste și apelativele Înalților prelați, așa cum au fost scrise în document la acea etapă istorică, cum ar fi, de exemplu: Mitropolia Ungro-Vlahiei (ortografiat cu cratimă) și Ungrovlahiei (ortografiat ca un singur cuvânt), mitropolitul Ungro-Vlahiei (ortografiat cu cratimă) și mitropolitul Ungrovlahiei (ortografiat ca un singur cuvânt), precum și a formulelor de adresare către Sfinții Părinți, mitropoliți și episcopi, constituite din două sau mai multe cuvinte: Prea Fericite, Înalt Prea Sfinție, Prea Sfințite; acestea fiind reprezentate fără a fi adaptate la normele actuale de scriere, ce presupun ortografierea într-un singur cuvânt.

Au fost păstrate tilurile documentului, alcătuite de emitentul documentului sau de către autor, iar pentru a remarca acest fapt, la finele titlului s-a inserat un asterisc*, cu precizarea - la finele documentului. De exemplu: „Titlul și notele dintre paranteze se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.)". Titlurile documentelor care nu au asemenea precizare au fost redactate de editori potrivit normelor actuale ale limbii române literare.

Titulaturile chiriarhilor, precum ar fi: Mitropolit, Arhiepiscop și Episcop, dar și apelativele către Rege, au fost ortografiate cu majusculă. Cu majusculă au fost publicate denumiri precum: Mitropolie, Episcopie, Arhiepiscopie.

Au dispus de redactare și corectură anumite ortografieri greșite, incorecte, scrise diferit și greșeli de tipar, cum ar fi de exemplu: nume, denumiri de localități, denumiri geografice, titulatura unor instituții, cunoscute și consacrate în literatură și cunoscute de noi, dar și unele substantive comune.

Notele și referințele au fost păstrate autentic, așa cum au fost publicate în prima ediție, iar notele introduse de editor au fost marcate printr-un asterisc*, cu explicația sau precizarea respectivă la finele textului: de ex. * Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

Nu s-a intervenit în textele emise de Biserica Ortodoxă Română, de ex.: scrisori partiarhale, scrisoare Irenică, pastorale etc. De asemenea, nu s-a intervenit în documentele emise până în anul 1812.

Precizările făcute de editori sunt marcate cu unul sau mai multe asteriscuri, în funcție de numărul lor, toate fiind plasate la finele documentului, cu explicația de rigoare; de. ex: Aliniat care însoțește documentul (n. ed.), iar notele făcute de autorii documentelor au fost numerotate cu cifre arabe, fiind plasate după linia de la finele documentului.

Scrierea incorectă a unor termeni, funcții, dregătorii, a fost semnalată printr-un asterisc*, cu explicația la subsol; de ex.: corect: iuzbașă – căpetenia unei trupe de ostași (n. ed.).

Pentru documentele care erau însoțite de preambul, texte cu statut de explicații, precizări sau explicații la finele textului etc., toate au fost reproduse în locul în care au fost tipărite în ediția princeps, cu explicațiile de rigoare de la finele textului; de ex. „Preambulul aparține editorilor revistei „Luminătorul" (n. ed)".

Cuvintele indescifrabile pe care nu le-am putut preciza au fost semnalate printr-un asterisc*, cu precizarea la subsol: de ex: Conform cu originalul (n. ed.).

Rusismele sau cuvinte din alte limbi au fost marcate cu un asterisc* și precizate la subsol: Rusism, дневник = agendă (n. ed).

Intervențiile editorilor în text au fost plasate între paranteze pătrate: de ex. [22-23 aprilie 1919], Regimentul 40 [Infanterie].

La finele documentului, am indicat sursa. Pentru documentele care au cunoscut două sau mai multe publicări, la finele documentului am indicat acest fapt prin lexemul - EDIȚII.

Am păstrat cuvintele ortografiate cu prescurtări, pe care le-am explicat la rubrica „Abrevieri".

Referențial datei când a fost emis documentul – până la 1 aprilie 1919 (data introducerii Calendarului Gregorian în România), am indicat data după calendarul Iulian. Acolo unde documentul nu are o dată precisă, dar se cunoaște doar luna, documentul s-a publicat ultimul din luna respectivă. În cazul în care nu se cunoaște nici data și nici luna, dar se cunoaște anul emiterii, documentul a fost publicat ultimul din anul respectiv.

Documentele emise de autoritatea legislativă sau executivă (decrete, legi, hotărâri, regulamente) au fost publicate după versiunea din Monitorul Oficial.

Unele relatări ale vizitelor canonice, publicate în diferite ediții fără respectarea cronologică a evenimentelor, au fost ordonate de editor după principiul cronologic:

Denumirile substantivelor scrise cu majusculă (de ex. denumirea lunilor anului, a funcțiilor, gradelor militare) au fost ortografiate corespunzător.

Am păstrat reprezentarea tabelelor în forma lor autentică.

***

Exprimăm deplina gratitudine doamnelor Galina Budeanu și Nadia Potângă, pentru efortul și susținerea acordată la apariția acestui volum.

De asemenea, exprimăm sincere mulțumiri doamnei Victoria Doncilă, bibliotecar principal la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, pentru ajutorul constant acordat la identificarea surselor bibliografice, inclusiv pentru acest volum.

Recunoștința noastră este adresată, de asemenea, domnului prof. univ. dr. ing. Ilie Popa și doamnei prof. Rozalia Rodica Popa – pentru suportul și contribuția acordată la pregătirea acestui volum pentru tipar.

Abrevieri

A. S. R.	Alteța Sa Regală
A.P.	Apărarea Pasivă
AA. LL. RR	Alteţele Lor Regale
Acop.	Acoperământul
Adorm.	Adormirea
arş.	arşin
Av.	Avocat
Buc.	bucata
Cânt.	Cântăreț
Diac.	Diacon
diacon-cânt.	diacon-cântăreț
Econom.	Economul
Gr.	gradul
Ic. mitr.	Iconom-mitrofor
Ic. st	Iconom-stavrofor
Ic-stavr.	Iconom-stavrofor
insp.	inspector
Î.P.S.	Înaltpreasfințitul
Î.P.S.V.	Înaltpreasfinția Voastră
ÎÎ. PP. SS. LL.	Înalțipresfințiții Lor
L.S.	Locul Ștampilei

L.Ş.A.D	Locul Ştampilei Adunării Deputaţilor
L.Ş.S.	Locul Ştampilei Senatului
M.O.N.T.	Direcţia Mobilizării şi Organizării Naţiunii şi Teritoriului
MM. LL.	Majestăţile Lor
P.C.S.	Preacucernicia Sa
P.F.	Preafericit/ul
P.S.	Preasfinţitul
Privat.	[studii] private
Prof.	Profesor
Prot.	Protoiereu
Prot. ic. st.	Protiereu iconom stavrofor
Sem.	Seminar/ul

Capitolul I

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÂNĂ LA ANEXAREA BASARABIEI DIN ANUL 1812

Nr. 1

1395 mai. Consemnarea în registrul Patriarhiei Ecumenice a unor locaşuri sfinte din Maurovlahia*

În luna mai, indiction 3, Isaac din Maurovlahia** a scris preasfântului nostru stăpân despre monydriile[1] care-i aparţin lui în Maurovlahia, adică cel [cu hramul] Panaghiei[2] şi cel [cu hramul] sfântului Dumitru[3], rugând-o pe marea sa sfinţenie să le primească pe acestea în chip ctitoresc; iar sfinţia sa acceptându-i cererea a încuviinţat faptul şi a eliberat cinstită scrisoare referitoare la el, astfel ca să fie patriarhală ctitoria monydriilor, iar arhiereul, ce se va afla acolo de-a lungul timpurilor, să aibă partea sa de kanonikon[4], precum şi pomenire de la aceste [mănăstirioare], după cum e obiceiul. Din care cauză s-a şi notat aici spre încunoştiinţare.

După Pavel Parasca, *La obârşia Mitropoliei*, p. 88.

* Titlul şi notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

** Maurovlahia (Valahia Neagră sau de la miazănoapte. Unul dintre termenii prin care în izvoarele bizantine era desemnată Ţara Moldovei)(n. ed.).

EDIŢII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, Vol. IV*, p. 242 (varianta greacă), 243 (varianta română).

---

1. Mănăstirioare.
2. Al Maicii Domnului.
3. Identificarea hramurilor menţionate încă nu şi-a găsit o rezolvare convingătoare.
4. Darea laicilor către biserică, precum şi a clericilor (inclusiv mănăstirilor) către episcopatul în care se aflau.

Nr. 2

1395 mai. Patriarhul Antonie al IV-lea numeşte în Maurovlahia un exarh*

În aceeaşi lună a fost eliberată cinstita scrisoare patriarhală pentru ca deţinător al preasfintei mitropolii a Maurovlahiei să fie protopopul chir Petru, venit de acolo, şi să îndeplinească el acolo toate cele ecleziastice în afară de hirotonie şi să stăruie ca falşii episcopi[1] care se găsesc acolo să fie izgoniţi din acele locuri, pentru ca întregul popor şi voievodul să afle iertare de la afurisenia rostită împotriva lor de câtava vreme. Deci aşa a fost rânduit, ca protopopul să se afle în drepturile acestei mitropolii, până când se va produce îndreptare pentru cele întâmplate, şi fie că va pleca într-acolo mitropolitul legitim al Maurovlahiei (căci acum el se află în regiunea Târnovei), fie că se va găsi o altă soluţie, încă mai vindicătoare pentru acest caz. De unde şi acest lucru s-a notat aici spre a se şti.

După Pavel Parasca, *La obârşia Mitropoliei*, p. 88-89.

* Titlul şi nota se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIŢII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 242, 244 (varianta greacă), 243, 245 (varianta română).

---

[1] Este vorba de Episcopii Iosif şi Meletie, numele concret al cărora este menţionat în alte documente.

Nr. 3
1395 mai. Scrisoare-mandat eliberată de Patriarhul Antonie al IV-lea pe numele protopopului Petru, pe care-l împuternicește cu administrarea bisericii Mitropoliei Moldovei*

Prin prezenta ei scrisoare smerenia noastră încredințează celui aflat în mare cinste protopop din Rusovlahia, lui chir Petru, fiu iubit întru sfântul duh al smereniei noastre, conducerea și administrarea preasfintei Mitropolii a Rusovlahiei, care și plecând într-acolo se cuvine să ia în primire această preasfântă mitropolie cu toate drepturile și prerogativele aferente ei, ca persoană îndreptățită [la aceasta] a smereniei noastre și să se îngrijească de starea ei, având permisiunea și puterea de a judeca și cerceta chestiunile eclesiastice și laice venite la dânsul după cum o impune dreptatea lui Dumnezeu, de a da sentințe cu privire la ele, de a pedepsi preoții care cad în greșală și de a-i îndrepta după canoane, de a confirma anagnoști dintre cei [cari se găsesc] într-însa, de a așeza ca părinți duhovnicești pe cei vrednici pentru aceasta, de a consacra dumnezeiești și sfinte lăcașuri în conformitate cu obiceiul intrat de la început în tradiție; cât privește pe cei aduși <la el> pentru demnitate preoțească și care vor căuta hirotonie de diacon sau presbiter, să-i judece, analizeze și cerceteze, iar dacă modul lor de viață îl va găsi fără reproș, să primească mărturiile despre ei și să-i trimată la vreunul dintre arhiereii învecinați; astfel, cu consimțământul lui să primească ei hirotonia și o spunem ca fără consimțământul sau voia lui nimeni să nu fie hirotonisit, ca el să învețe poporul cel creștin al domnului de acolo, îndrumându-i pe ei cu sfatul și cu povața spre lucrarea legii lui Dumnezeu și a poruncilor lui. Căci astfel, din folosul acelora își va lua și el plata cea cuvenită de la Dumnezeu. Se cuvine deci ca toți câți se găsesc în această Rusovlahie și în întreaga ei enorie să-l iubească și cinstească pe acesta ca om îndreptățit al meu, să dea ascultare vorbelor și învățăturilor lui și să le ducă la îndeplinire, bine știind că aceasta este mântuirea sufletelor lor. Iar acest protopop acele lucruri le va face pentru ei, care sunt folositoare atât trupului, cât și sufletului. Pentru aceasta se cuvine ca toți să-i dea ascultare, dar mai cu seamă preoții, ieromonahii, monahii și toți cei ce se află în cinul preoțesc, știind că iubirea, dragostea și cinstea față de el se îndreaptă către mine, care l-am așezat pe el în locul meu ca om potrivit, bun și cu judecată la minte. Și după cum se va bucura de binecuvântare și de rugăciune din partea mea acela care va apărea ascultător și respectuos față de hotărârea mea, tot așa mă voi mânia pe acela care nu-l va primi pe el ca pe mine însumi și nu-i va da ascultare. Fapt pentru care s-a și eliberat zisului protopop și om îndreptățit al smereniei noastre, scrisoarea de față pentru asigurare.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 89-90.

* Titlul se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 244, 246 (varianta greacă), 245, 247 (varianta română).

Nr. 4
1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către voievodul Moldovei Ștefan I*

Preanobile, preaviteaz și preaînțelept mare voievod și singur stăpânitor al Rusovlahiei, întru Sfântul Duh fiu iubit al smereniei noastre, chir Ștefan, har, pace, milă și binecuvântare de la Dumnezeu atotputernicul cere pentru noblețea ta smerenia noastră în rugăciunile ei. Preacucernicul protopop chir Petru a adus smereniei noastre scrisorile nobleței tale și ne-a rugat și el foarte mult ca să binecuvântăm pe episcopi și să le dăm lor învoire în țara ta. Iar noi, din dragoste pentru noblețea ta am fi dat curs cererii tale dacă ai fi solicitat un alt lucru neoprit de către sfintele canoane, dar ca să-i lăsăm pe episcopi acolo să hirotonească și să slujească, în nici un chip nu vrem să facem aceasta, pentru că Dumnezeu și smerenia noastră îi consideră pe acești nebinecuvântați drept hoți, adulteri și tâlhari, fiindcă au furat biserica Rusovlahiei împotriva consimțământului Sfântului și Marelui Sinod; iar dacă îndeplinesc ceva acolo, [acest lucru] este spre vătămarea sufletelor voastre și spre destrămarea țării voastre, căci Dumnezeu are multă mânie pe aceștia: dacă vrei deci ca Dumnezeu să fie totdeauna cu tine, să te binecuvânteze și să fie de ajutor poporului și țării sale, izgonește-i pe aceștia de acolo, și atunci te voi avea și eu, părintele tău, Patriarhul Ecumenic, iertat întru Sfântul Duh și binecuvântat împreună cu tot poporul și țara ta, precum și cu toți morții tăi. Cât despre biserica mea care se află acolo în țara ta, am binevoit să-l fac pe protopopul chir Petru exarh și în numele smereniei noastre să îndeplinească acesta toate cele bisericești, ci el deloc n-a primit, ba chiar l-am constrâns la aceasta, dar nici măcar n-a vrut s-audă; am vrut chiar să-i iau preoția și să-l țin ca nebinecuvântat, și din această cauză a fost constrâns să mă asculte și a luat o scrisoare de la mine, ca să ție el această biserică în numele smereniei noastre. Să aibă deci și de la noblețea ta dragoste, cinstire și ajutor spre a-i izgoni pe falșii episcopi, și când se va face voia lui Dumnezeu precum scriem noi, atunci ne vom gândi să facem acolo mitropolit și cu voia ta, pentru a-i binecuvânta și sfinți pe toți, întrucât acela va să vină acolo împreună cu sfintele canoane și cu tradițiile apostolice, și va să aibă și binecuvântarea Marelui Sinod. Rugăciunea și binecuvântarea mea să fie cu noblețea ta și cu tot poporul tău.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 90-91.

* Titlul se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 246 (varianta greacă), 247 (varianta română).

Nr. 5

1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către Episcopii Iosif și Meletie, chemându-i în fața Judecății Marelui Sinod*

Voi, episcopilor mincinoși din Rusovlahia, tu Iosif și tu Meletie. Știți bine că smerenia noastră în mare grabă v-a scris și v-a scos din funcție și v-a afurisit, ca pe niște oameni nedrepți și călcători de lege și care vă petreceți viața în afara dumnezeieștilor și sfintelor canoane, căci ați furat biserica la care nu aveați nici un drept, și o stăpâniți și l-ați izgonit pe mitropolitul cel binecuvântat de către mine și care avea dreptul la ea; mai aud că sunteți și bătrâni și deloc nu vă temeți de moarte, și vreți să vă duceți și să fiți pedepsiți în acel iad fără sfârșit, care nu se termină niciodată. De acolo a venit aici și protopopul Petru, fiu iubit întru Sfântul Duh al smereniei noastre, și mult m-a rugat el să vă iert, dar eu nicidecum nu l-am ascultat, ci i-am zis că pe oamenii nedrepți și călcători de lege nu ne îngăduie nici canoanele noastre să-i iertăm. Acei oameni sunteți chiar voi, și foarte nerușinați încă, fiindcă de când v-a afurisit mitropolitul vostru săvârșiți iarăși slujbe, chiar dacă n-ați mai avea alt cusur, numai acesta singur e în măsură să vă facă mult rău. Deci de aceea vă scriu vouă că am încredințat această biserică a mea protopopului, pentru ca să facă el cele câte le spun canoanele mele; căci e om cuminte, bine crescut și bun, și l-am primit eu pe el. Iar vouă vă scriu încă o dată că dacă nu plecați din această biserică, eu vă țin drept scoși din demnitate, și afurisiți, ca pe niște oameni călcători de lege și răi, hoți, adulteri și tâlhari. Deci dacă vreți să vă aflați mântuirea, să veniți aici ca să fiți judecați în chip canonic de către Marele Sinod pentru cele ce le-ați greșit, pentru a nu vă pierde sufletul. Căci nu există nici un alt lucru care să ajute sufletul vostru, decât numai acela de a veni aici.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 91.

* Titlul se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 248 (varianta greacă), 249 (varianta română).

Nr. 6

1395 mai. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către clericii și credincioșii din Rusovlahia, chemându-i la ascultare*

Voi cei ce vă aflați în preasfințita Mitropolie a Rusovlahiei**, preacucernici clerici, preoți, ieromonahi, monahi, oameni de vază, și restul poporului creștin al domnului, copii iubiți întru Domnul ai smereniei noastre, har și pace de la Dumnezeu atotputernicul să fie cu voi toți. A venit aici preacinstitul fiu iubit întru Sfântul Duh al smereniei noastre, chir Petru, cerând să vă iertăm de afurisenia pe care smerenia noastră și mitropolitul vostru au pronunțat-o asupra voastră, pe motiv că nu l-ați acceptat pe acesta din urmă, ci l-ați izgonit, și aveți acolo episcopi răi și afurisiți, în vreme ce pe cel binecuvântat ca să fie mitropolit l-ați izgonit; de aceea vă scriem vouă, fiindcă mult ne-a rugat protopopul vostru, că vă vom ierta și vă vom binecuvânta dacă îi veți scoate de acolo pe acești episcopi răi, afurisiți, prelați fără binecuvântare și mincinoși, astfel ca nimeni de la voi să nu mai primească nici binecuvântarea, nici rugăciunea, nici hirotonisirea de la aceștia, ferindu-vă de ei ca de oameni care se află în afara preasfintei biserici a lui Hristos, Domnul nostru; iar protopopului vostru, întrucât l-am văzut om bun, înțelept și de bună creștere, i-am încredințat lui această sfântă biserică, spre a vă sfinți și a o stăpâni, având la voi loc de mitropolit, spre a judeca și a face îndrumători duhovnicești, a promova anagnoști, a consacra sfintele lăcașuri, și să-i cerceteze pe ci ce ar voi să se preoțească, iar după cercetare să-i trimită la mitropolitul din apropiere ca să-i hirotonisească, să aibă posibilitatea de a citi oamenilor, de a binecuvânta femei după lege, de a-i învăța pe oameni să facă lucruri bune pentru sufletul lor; străduiți-vă deci să-l iubiți și să-l cinstiți, acum și în viitor, întocmai ca pe un prelat al meu, căci este un om bun, și dacă îl cinstiți pe el mă cinstiți și pe mine, întrucât eu am hotărât ca el să aibă biserica mea, și să îndeplinească lucrurile stabilite de canoane, până când fie că va veni acolo un mitropolit al vostru, fie că vom rândui un alt lucru bun pentru voi, după cum spun canoanele și legile noastre. Rugăciunea și biencuvântarea mea să fie cu voi toți, avându-i în același timp și pe morții voștri iertați și binecuvântați, dacă îmi veți da ascultare.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 91-92.

* Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

** Rusovlahia – unul dintre termenii prin care, în izvoarele bizantine, era desemnată Țara Moldovei (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 248, 250 (varianta greacă), 249, 251 (varianta română).

Nr. 7

1395 septembrie. Patriarhul Antonie al IV-lea îl trimite pe Mitropolitul de Mitylene într-o misiune care viza direct și Maurovlahia*

Preasfinte Mitropolit de Mitylene[1], preacinstit și frate iubit întru Sfântul Duh și coliturghisitor al smereniei noastre. Întrucât prin decizia preaputernicului și sfântului meu stăpân autocrat[2] și cu voia și acordul sinodal al smereniei noastre ai fost ales să pleci spre părțile Vlahiei pentru a restabili acolo toate cele ce ți-au fost comunicate pe cale verbală de către smerenia noastră și toate câte sunt cuprinse în scrisorile trimise către domnii de acolo, prin prezenta scrisoare-mandat a smereniei noastre se cuvine să descinzi în părțile Maurovlahiei, întrucât din motive survenite din partea

unor episcopi, cu câtva timp înainte a fost pronunțată pedeapsa afuriseniei împotriva acestora și-ți poruncim deci ție că dacă în privința episcopilor n-ai voie să faci nimic la întâmplare, în ceea ce privește poporul [acela] îți dăm permisiunea să procedezi în funcție de situația întâlnită acolo, având desigur grijă de stricta observare a canoanelor în toate chestiunile; în felul acesta se vor conforma întru totul punctului de vedere al smereniei noastre, ca și cum acestea ar fi aranjate și rânduite de către propria noastră, persoană, presupunând că ea ar fi prezentă și ar rezida acolo. Se cuvine deci să le îndeplinești pe toate după poruncă, atât cea scrisă, cât și cea dată ție verbal de către smerenia noastră astfel ca prin multă sârguință ce ți-o vei da, să ieși din această chestiune ca un bărbat înțelept și cu simț practic, bucurându-te în toate de concursul grației lui Dumnezeu. Iar pentru asigurarea faptului s-a eliberat sfinției tale și prezenta scrisoare-mandat a smereniei noastre.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 92-93.

* Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 250 (varianta greacă), 251 (varianta română).

---

[1] Mitylene, capitala insulei Lesbos, aflată în stăpânirea genovezilor din familia Gattilusio, înrudiți cu familia imperială bizantină.

[2] Se are în vedere împăratul Bizanțului ca deținător al puterii laice (puterii secular).

Nr. 8
1397 ianuarie. Patriarhul Antonie al IV-lea trimite pe Arhiepiscopul Mihail de Bethleem în Maurovlahia și Rusia Mică (Galiția)*

Întrucât creștinii aflați în preasfintele dioceze a Maurovlahiei și a Galiției au mare nevoie de îngrijire și supraveghere duhovnicească, cea de Halici pierzând acest lucru prin moartea propriului ei păstor[1], iar cea a Maurovlahiei fiind lipsită de câțiva ani de arhiereul ei legitim din anumite pricini[2], astfel încât plecarea lui într-acele locuri nu este deloc o treabă ușoară acum, din această cauză deci și pentru că aceste biserici sunt lipsite de proprii lor păstori și dascăli, dușmanul de obște și vrăjmașul creștinilor găsind un teren prielnic de manifestare, îi introduce acolo întocmai ca pe niște lupi pe unii care predică dogme potrivnice marii biserici a lui Dumnezeu de la noi, catolică și apostolică, nimicind suflete de acolo și furându-le din mâinile lui Dumnezeu, iar alții neavând calitate preoțească, dar prefăcându-se că o au, plecând acolo oficiază slujbe și comit tot felul de nelegiuiri spre pierzania sufletelor lor și a celor ce-i primesc și le dau ascultare, după cum mulți inși din acele locuri ne-au informat pe noi pe calea scrisorilor, smerenia noastră considerând că grija față de acele su-

flete îi este ei încredințată de la Dumnezeu, căruia-i va da seamă pentru aceasta, dacă supraveghindu-i pe aceștia nu-i voi îndrepta după puterea mea, până ce va da Dumnezeu de sus ca să se rânduiască păstori și dascăli legitimi pentru aceste suflete, fapt care acum mi se pare necesar să se îndeplinească pentru supravegherea acestora și pentru izgonirea răului, și de aceea îl și facem, cu conlucrarea lui Dumnezeu. Găsindu-l deci pe preasfântul Arhiepiscop de Bethleem, frate iubit întru Domnul și coliturghisitor al smereniei noastre, chir Mihail, bărbat care prin zelul și sârguința personală este capabil să aducă cele mai mari foloase lui Dumnezeu și bisericii sale și să vină în ajutorul creștinilor de acolo, având drept sprijin în acțiune propria sa cunoștință, capacitate de a potrivi lucrurile și destoinicie, mai cu seamă prin comuniunea și familiaritatea ce o are cu dialectul și limba de acolo, fiind altminteri bine cunoscut și prieten nu numai oamenilor de vază ai locului, ci și aproape întregului popor de rând de acolo, pe acesta îl trimite smerenia noastră într-acele locuri cu sprijinul și ajutorul lui Dumnezeu; se cuvine deci ca el, plecând într-acolo, să învețe poporul Domnului din acele biserici, susținându-i pe ei întru credința noastră ortodoxă, adevărată și nerătăcită, pe care marea și sfânta biserică, eu Patriarhul Ecumenic și ceilalți preasfinți patriarhi – de Alexandria, de Antiohia și de Ierusalim – o dăm ca învățătură și o predicăm, credință în care au crezut de la început și au fost botezați creștinii de acolo, credință cu care au murit și cu care se vor închina Domnului Dumnezeu și Mântuitor Hristos în ziua viitoare a judecății; după aceea să mai cerceteze și să-i afle pe cei pătrunși acolo fără a fi avut taina preoției, izgonindu-i și îndreptându-i pe aceștia din acel loc ca pe niște lupi nimicitori și sfâșietori ai turmei și creaturii celei cuvântătoare a lui Hristos, făcând slujbe, binecuvântând și sfințind pe toți creștinii de acolo, pe oamenii de vază și pe cei de rând, femei și prunci, iar la nevoie să și preoțească pe cei găsiți vrednici, să confirme anagnoști și să blagoslovească biserici, îndeplinind deci orice alt oficiu eclesiastic cuvenit lui, exceptându-se numai stabilirea rangului în sfântul synthronon. Cât privește pe toți cei ce se află acolo – preoți, monahi, dregători și întregul popor creștinesc – e necesar ca aceștia să-i acorde lui cinstea și ascultarea cuvenită, nu numai în calitatea sa de dikaios și exarh al smereniei noastre, ci și de om care îndură pentru ei și pentru mântuirea, înălțarea și folosul sufletelor lor, eforturi, primejdii, rele încercări și celelalte greutăți câte le presupune lungimea mare a drumului, pentru care vrednic este de multe laude și de multă mulțumire și răsplată din partea tuturor acestora, iar spusele lui să fie primite și acceptate întru folosul și blagoslovirea lor, împlinindu-le pe ele cu tot zelul și bucuria duhovnicească, căci astfel de lucruri el îi va îndemna, povățui și învăța să facă, câte se referă la folosul lor sufletesc. Toate acestea se cuvine deci să le facă ei față de acesta, cât timp el se va găsi printre ei, iar când va pleca de acolo să-i dea drumul cu multă cinstire, dragoste și cu suficientă escortă spre a se întoarce fără primejdii, astfel că smerenia noastră auzind aceste lucruri, primindu-le bine părerea și atitudinea pe care o manifestă și o exprimă față de dascălii lor duhovnicești, să-i accepte pe toți aceștia și să se roage pentru ei ca pentru niște vlăstare proprii și legitime întru Hristos. Mai permite smerenia noastră și dă dezlegare zisului prea-

sfânt arhiepiscop de Bethleem, frate iubit întru Domnul și coliturghisitor al smereniei noastre, că dacă va fi nevoie ca el să slujească într-o biserică văduvită fie plecând, fie întorcându-se cu Dumnezeu, lucrul îndeplinindu-se fie prin blagoslovirea sa, fie prin hirotonisire de preot ori prin sfințire de biserică, fie prin slujbă de înmormântare sau de pomenire a unui mort, să poată face acest lucru fără nicio piedică, în conformitate cu rânduiala eclesiastică și cu tradiția de demult în vigoare, ținându-se însă în toate situațiile departe de stabilirea locului demnităților în ierarhia bisericească. Fapt pentru a cărui asigurare s-a și eliberat acestuia prezenta scrisoare-mandat a smereniei noastre în anul 6905 [1397].

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 93-95.

* Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 252, 254, 256 (varianta greacă), 253, 255, 257 (varianta română).

[1] Este vorba despre Mitropolitul Antonie (1371–1391).

[2] Mitropolitul Maurovlahiei Ieremia se afla la Târnovo.

Nr. 9

1397 ianuarie. Scrisoarea Patriarhului Antonie al IV-lea către Mitropolitul de Kiev Ciprian, prin care a fost înștiințat că Arhiepiscopul de Bethleem a fost desemnat și trimis de a vizita și inspecta Mitropolia Maurovlahiei și Mitropolia Haliciului*

Cât despre preasfânta Mitropolie a Maurovlahiei nu dorim deloc ca acolo să se producă unele nereguli sau situații neconforme canoanelor, nici nu vom neglija să îndreptăm lucrurile la vremea potrivită, dar situația se prezintă acum în așa fel, încât și noi suntem peste măsură de întristați pentru această mitropolie că se află de atâta timp lipsită de prelatul cârmuitor, iar situația nu are nici un remediu, nici măcar pe calea exarhilor, atât timp cât mitropolitul ei cel legitim, chir Ieremia, se află în viață. Referitor la preasfânta Mitropolie de Halici, sfinția ta știe cum aceasta a fost avansată și cinstită cu rang mitropolitan, și ce scrisori au fost trimise în chestiunea ei către Mitropolitul Rusiei, acel chir Alexios[1], de către preasfântul patriarh chir Philotheos[2], demn de veșnică pomenire, pe vremea când sfinția ta încă nu erai hirotonisit arhiereu, dar toate aceste lucruri au fost trecute în sfintele registre ale bisericii spre a nu fi date uitării [...]. Iar preasfântul Arhiepiscop de Bethleem, frate iubit întru Sfântul Duh și coliturghisitor al smereniei noastre, a fost desemnat și trimis acolo și pentru alte misiuni care i s-au încredințat de către smerenia noastră, printre care și aceea de a vizita și inspecta

și preasfintele zise Mitropolii – Maurovlahia și Halici -, ca exarh și dikaios al nostru, pentru a îndrepta cele câte s-au produs rele în aceste dioceze, iar pe cele făcute bine să le întărească încă o dată prin confirmarea sa; căci aflăm de multe lucruri întâmplate în aceste mitropolii care au nevoie de îndreptare duhovnicească, așa cum ai scris și sfinția ta, dar în momentul de față ne putem face altceva decât să-l trimitem pe acesta acolo; el vine și pentru alte treburi, pe care le vei afla chiar de la el și pe care să le primești ca pe propriile noastre cuvinte, între care și pentru a inspecta bisericile.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 95.

* Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 256, 258 (varianta greacă), 257, 259 (varianta română).

[1] Fost Mitropolit al Kievului și Rusiei (1354–1378).

[2] Philoteos Kokkinos, fost patriarch în 1369–1371.

Nr. 10

1401 mai. Ultima mențiune a Rusovlahiei cu ocazia plângerii unui preot de acolo, căruia Mitropolitul Ungrovlahiei (Țării Românești) i-a refuzat sfințirea

Preasfinte Mitropolit al Ungrovlahiei, hypertim și exarh al întregii regiuni ungurești și al plaiurilor, frate iubit întru Duhul Sfânt și coliturghisitor al smereniei noastre, har și pace de la Dumnezeu să fie cu sfinția ta. A venit aici Isidor, un preot din Rusovlahia, și a raportat că sfinția ta îl consideră pe el depus, în virtutea lipsei de ascultare a rusovlahilor și a afuriseniei pronunțate tuturor acelora, pentru că nu au binevoit să-l accepte pe chir Ieremia, mitropolitul lor, fapt pentru care au fost afurisiți. Și chiar dacă ar fi această singură cauza și nici una alta, după cum a raportat el, chestiunea a fost deja analizată de către sinod, iar poporul a fost iertat în întregime împreună cu preoții săi de către sinod, numai cârmuitorii de sus fiind acuzați și considerați răspunzători pentru neascultare, de asemenea și episcopii au rămas suspendați până ce chestiunea lor va fi tranșată în sinod și se va lua o hotărâre cu privire la ei, poporul însă în întregul său și preoții au fost de dată foarte recentă iertați, căci așa s-a judecat de către sinod, fiind cercetată chestiunea. Deci dacă nu mai există nicio altă piedică pentru aceasta în ce privește calitatea sa preoțească, în afara celei de față, după cum el ne-a informat și după cum îți facem ție cunoscut, i-am recunoscut acestuia preoția și atât el, cât și fiul său Petru care îndeplinește funcția de anagnost, să se afle mai departe în exercițiul funcțiunii, chiar dacă au fost hirotonisiți de către episcopul Iosif care se află sub acuzare, dar nu este decăzut din calitatea

preoției, încât să fie considerate nule hirotoniile sale. Așa stând lucrurile, după cum preotul ne-a informat, și cum acesta e singurul motiv pentru care îl oprești pe el de la preoție, recunoaște-i și tu acest fapt, întrucât așa a fost hotărât de către sinod. Tot el ne-a informat că în enoria ta negăsindu-se părinți duhovnicești, oamenii sunt nevoiți să recurgă la preoți spre a se spovedi, dar aceștia îi trimit înapoi, pe motiv că nu au mandat de la tine în această chestiune, și rămân oamenii nespovediuți. Eu spun că bine procedează acei preoți ai tăi, neacceptând acestora spovedaniile, neavând din partea sfinției tale mandat pentru aceasta, tu însă dator ești față de Dumnezeu să gândești la această chestiune și să aduci situației cuvenita îndreptare, stabilind în fiecare ținut al enoriei tale, ca părinte duhovnicesc pe unul mai încercat dintre cei pe care-i ai, pentru ca să primească spovedaniile celor care recurg la el, iar lucrul acesta să-l faci cu toată grija, căci el este dintre cele mai necesare pentru regimul de viață al creștinilor. Harul lui Dumnezeu să fie cu sfinția ta!

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 96-97.
*Titlul se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 266, 268 (varianta greacă), 267, 269 (varianta română).

Nr. 11
1401 iulie 26. Hotărârea sinodală privitoare la Episcopul Iosif din Moldovlahia*

Preanobilul mare voievod a toată Moldovlahia**, domnul Alexandru, trimițând în solie oameni ai săi de vază și ieromonahi către smerenia noastră și către dumnezeiescul și Sfântul Sinod, a cerut și s-a rugat ca să fie episcopul chir Iosif, care se afla acolo și pe care în chip sinodal l-a depus preasfântul patriarh, acel chir Antonios, demn de veșnică pomenire, căci se spunea că acesta era episcop sârb, de unde a ajuns el în fruntea acelei biserici, motive pentru care a și fost mutat ca arhiereu în Moldovlahia chir Ieremia, care însă plecând într-acele locuri s-a întors înapoi găsindu-l acolo ca episcop pe zisul chir Iosif, fapt pentru care a afurisit poporul întreg, iar pe Iosif l-a afurisit și l-a declarat și suspendat din funcție; fiind rugat însă mai pe urmă, a iertat tot poporul și pe episcop de afurisenie, dar pe acesta din urmă l-a lăsat suspendat din funcție, până ce chestiunea sa va fi cercetată de către sinod, în prezența și a lui chir Ieremia. De curând însă ni s-au adresat atât zisul mare voievod, cât și toți oamenii săi de vază, împreună cu clericii, ieromonahii și monahii, prin scrisori și prin solii despre care s-a vorbit mai sus, rugând-o pe smerenia noastră și dumnezeiescul și Sfântul Sinod ca zisul episcop chir Iosif să fie iertat, pentru a sluji din nou și a-i blagoslovi pe ei, pentru ca poporul lor cel numeros să

nu se mai găsească în felul acesta multă vreme fără episcop; deoarece în momentul de față chir Ieremia se află în imposibilitate de a se prezenta la sinod pentru a replica lui chir Iosif, având grijă de biserica lui Hristos și fiind trimis la Târnovo spre a exercita acolo cele eclesiastice, zișii apocrisiari au arătat că episcopul acesta chir Iosif nu a venit la ei din altă parte, așa cum au afirmat unii atunci când a fost hirotonisit Ieremia și cum s-a spus mai sus, ci că fiind el un localnic și înrudit cu familia domnitoare a țării, a fost trimis de către toți la Mitropolitul de Halici, care are de la sinod permisiunea de a hirotonisi episcopi pentru episcopiile din părțile Rusiei Mici, printre care era și Asprokastron[1], fiind astfel hirotonisit de către acela ca episcop legitim pentru aceștia, astfel că a ajuns le ei în frunte nu venind din altă parte la conducerea bisericii lor, cum se făcuseră vorbe. Dând deci ascultare acestor lucruri în sinod, am hotărât și am făcut cunoscut, cu acordul și al arhiereilor hypertimi aflați alături de noi, întru Sfântul Duh frați și coliturghistori ai smereniei noastre, și am trimis acolo pe preacinstitul între ieromonahi, părintele spiritual și călugărul meu chir Gregorios[2], precum și pe cel în cinste aflatul dascăl al sfintei Evanghelii[3], diaconul chir Manouel Archon, fii iubiți întru Sfântul Duh ai Smereniei Noastre, pentru ca să cerceteze acolo la fața locului aceasta pentru mai mare siguranță și aflare a adevărului, și dacă vor găsi, după ce vor fi făcut acolo o cercetare la fața locului după mărturiile tuturora, ale domnilor locului și ale oamenilor de vază și clericilor, ale ieromonahilor și monahilor că în acest mod a fost hirotonisit la început ca episcop legitim în Moldovlahia de către Mitropolitul de Halici și nu în altă parte, atunci trimișii noștri numiți mai sus să-i acorde acestuia dreptul de a oficia slujbe, a hirotonisi și a îndeplini toate cele eclesiastice fără piedică, să facă adică fără opreliști hirotonisiri de subdiaconi și diaconi, de preoți și alți clerici, sfințiri de lăcașuri sfinte, pe scurt toate chestiunile eclesiastice. Dacă la întoarcerea sa chir Ieremia nu se împacă cu situația și nu se liniștește, ci caută judecată, se cuvine ca chestiunea să fie analizată de către sinod, ce decizie va părea acestuia canonică și dreaptă, pentru ambele părți, dar înainte de judecată s-a găsit de cuviință că este nedrept ca unul să se bucure de propriul său rang și de funcția episcopală, iar altul să fie suspendat, după cum s-a arătat, căci nu a încălcat nimic, ci a fost hirotonisit pentru această biserică de către cel ce avea permisiune să hirotonisească episcopi pentru asemenea cazuri, care dovedit fiindcă acolo a fost hirotonisit mai întâi și luându-și în primire funcția, se cuvine să fie liniștit din această parte, pașnic față de clericii săi și față de cei ce nu au săvârșit nicio nedreptate sau ilegalitate ș.c.l. Mai trebuie ca diaconul hirotonisit să aibă vârsta de 25 ani și nicio situație să nu apară de vârstă mai mică acesteia, iar cel ce urmează a deveni presbiter e necesar să aibă 30 ani, iar pe cel ce încalcă vârsta canonică, sfintele și dumnezeieștile canoane îl supun la pedepse. Deci acestea se cuvine să le respecte cu strictețe cel aflat în exercițiul funcțiunii, pentru a fi episcop, prin harul lui Hristos, și să-și ia plata de episcop în acea zi înfricoșătoare a dreptei răsplăți. Iar pentru apărarea și asigurarea acestui fapt a fost alcătuită prezenta decizie și hotărâre sinodală a smereniei noastre pentru siguranță,

în luna iulie a indictionului al noulea aflat acum în curs, în anul 6909 [1401] a fost eliberat la data de 26.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 97-98.

* Titlul și notele se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

** Moldovlahia – unul dintre termenii prin care, în izvoarele bizantine, era desemnată Țara Moldovei (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 268, 270, 272 (varianta greacă), 269, 271, 273 (varianta română).

[1] Cetatea Albă.

[2] Identificat uneori cu Grigore Țamblac.

[3] Funcție pe lângă patriarhie.

Nr. 12

1401 iulie. Scrisoarea Patriarhului Matei către Alexandru cel Bun, Domnul Moldovei*

Preanobile, preaslăvite, preaînțeleptule mare voievod al Moldovlahiei**, chir Alexandre, întru Duhul Sfânt fiu preaiubit al smereniei noastre, har, pace și sănătate de la Dumnezeu atotputernicul cer pentru domnia ta rugăciunile smereniei noastre. Solii domniei tale au venit aici la smerenia noastră și la dumnezeiescul și Sfântul Sinod, și au spus vorbele domniei tale atât pe cale orală, cât și arătând scrisorile tale, care au fost făcute cunoscute și ascultate în sinod. I-am întrebat pe apocrisiari cu privire la episcopul care se află în țara domniei tale, chir Iosif, de unde era, unde a fost hirotonisit, de unde a venit și s-a stabilit acolo, cum de au trecut atâția ani și el n-a vorbit nimic, iar acum vorbește și caută să fie acolo episcop, iar trimișii domniei tale au răspuns „că localnic este chir Iosif, om de-al țării noastre și rudă a domnilor noștri, și a fost hirotonisit episcop, al Moldovlahiei de către Mitropolitul de Halici, chir Antonie acela, și nu are nicio obiecție, ci caută numai ca marea ta sfinție să-l binecuvânteze ca pe un creștin și călugăr, să-l așeze să facă voia ta, și întrucât chir Iosif este un episcop localnic, să-l binecuvânteze marea ta sfinție, împreună cu sfântul tău sinod, să ne binecuvânteze pe noi și să ne sfințească, căci de mulți ani suntem supuși încercărilor; a venit anume chir Theodosios acela, și din această cauză nu s-a oprit deloc, ci a făcut repede calea întoarsă, și din nou chir Ieremia apoi, dar nici el n-a zăbovit câtuși de puțin, ci numai a recurs și el la încercările în care ne-a aruncat și pe noi, iar de atunci până acum suntem încercați; între timp a venit din nou Bethleem, și oricine vrea calcă biserica noastră, și crede că avem episcop, iar noi nu avem". De aceea s-au rugat miluim de țara domniei tale, căci este multă și mare, dar se afla aproape lipsită de binecuvântare și fără episcop, și vom da lui chir Iosif permisiunea să vă blagoslovească; cât despre faptul că până acum chir Iosif n-a scris nimic și nici nu a trimis apocrisiar, ei au spus că în țară au avut loc lupte și schimbări de domnie iar când a vrut el să trimită, atunci a fost împiedicat. Deci aceste lucruri le-au spus și le-au cerut solii domniei tale, iar smerenia noastră și dumnezeiescul și Sfântul Sinod le-a ascultat cu atenție; unii dintre arhierei socotind cererea îndreptățită, dar la discuții au avut multă incertitudine, ca nu cumva chestiunea să se prezinte într-un mod echivoc. De aceea smerenia noastră împreună cu toți arhiereii au hotărât că este drept ca să trimitem apocrisiari ai noștri la domnia ta; și-l trimitem deci acolo pe preacinstitul între ieromonahi și părinte spiritual, chir Gregorios, călugărul chiliei mele, și pe cel în mare cinste aflat dascălul Sfintei Evanghelii de la prea sfânta mare biserică a lui Dumnezeu de la noi, diaconul chir Manouel Archon, fii iubiți întru Sfântul Duh ai smereniei noastre, bărbați stimabili, demni și buni, cărora le-am poruncit ca să procedeze în așa fel, încât cu voia domniei tale să se adune demnitarii aflați în mare cinste, preoții și monahii din țara domniei tale, cercetând cu exactitate și corectitudine afacerea, și în mijlocul acestora să ridice afurisenia din însărcinarea smereniei noastre, după cum au fost instruiți și învățați de către mine; și dacă va fi auzit și de către aceștia faptul că chir Iosif a fost hirotonisit episcop al Moldovlahiei de către cel de Halici, să restabilească pe el drept episcop legitim acolo în virtutea scrisorii sinodale a smereniei noastre de care sunt ținuți, pentru ca acesta să oficieze slujbe, să blagoslovească și, ca un mitropolit legitim, să le facă pe toate cele ce țin de competența lui, căci așa este drept, după cum a hotărât Dumnezeiescul și Sfântul Sinod și a făcut cunoscut smerenia noastră; iar dacă afacerea plutește în echivoc, pentru aceasta spunem să vină aici și să o informeze pe smerenia noastră și Dumnezeiescul și Sfântul Sinod, și dacă va părea ceva drept de făcut, atunci să se facă, iar dacă-l vor afla pe acesta hirotonisit episcop acolo de către Mitropolitul de Halici, se cuvine ca apocrisiarii de față ai smereniei noastre să-l spijine pe el și să-l întroneze ca episcop și dascăl legitim al acelei țări a Molodvlahiei, pentru a vă binecuvânta și blogoslovi pe voi toți; iar chir Ieremia, când își va face apariția la smerenia noastră și la Dumnezeiescul și Sfântul Sinod, atunci să aibă loc judecata, după cum este drept, căci smerenia noastră nu vrea ca voi să vă aflați nebinecuvântați și fără episcop, care poate să vă blagoslovească, și nici nu acceptă ca mai mulți să intre și să calce țara domniei tale în calitate de episcopi, ci dorește ca unul să fie legiuit, care să poată să vă blagoslovească, întrucât acest lucru îl acceptă și canoanele cele dumnezeiești și sfinte. Domnia ta să-i primească deci pe apocrisiarii noștri de față, să-i găzduiască, să-i cinstească și să vină în ajutorul lor și pentru această chestiune, după cum scriem noi, dar și pentru altele, de care va avea nevoie domnia ta. Rugăciunea și binecuvântarea mea să fie cu domnia ta, cu casa ta și cu toată țara ta.

După Pavel Parasca, *La obârșia Mitropoliei*, p. 99-100.

* Titlul se publică după Pavel Parasca (n. ed.).

EDIȚII: *Fontes Historiae Daco-Romanae, vol. IV*, p. 272, 274, 276 (varianta greacă), 273, 275, 277 (varianta română).

Nr. 13

1420 (6928) aprilie 25. Suceava. Carte domnească de danie de la Alexandru cel Bun voievod vornicului Oană, pentru satele Cornești, Miclăușești, Loznova, Săcăreni, Vorniceni, Dumești, Țigănești, Lavrești, Sadova și Homicești, pe Bâcovăț, cu menționea hotarelor și a poienei lui Chiprian

Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru voievod, domn al Țării Moldovei. Facem cunoscut, cu această carte a noastră, tuturor celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că această adevărată slugă a noastră și credincios boier, pan Oană vornic, a slujit mai înainte sfântrăposaților noștri înaintași cu dreaptă și credincioasă slujbă, iar astăzi ne slujește nouă cu dreaptă și credincioasă slujbă. De aceea, noi, văzând dreapta și credincioasa lui slujbă către noi, l-am miluit cu deosebita noastră milă și i-am dat în țara noastră, în Moldova, satele anume: Cor[ne]*știi, și Miclăușeștii, și Loznova, și Săcărenii, și Vornicenii, și Dumeștii, și Țigăneștii, și Lavreștii, și Sadova și Homiceștii. Toate acestea să-i fie de la noi uric, cu tot venitul lor, lui, și copiilor lui, și nepoților lui, și strănepoților lui și răstrănepoților lui și întregului lui neam, cine se va alege cel mai apropiat, neclintit niciodată, în vecii vecilor.

Iar hotarul acestor sate care sînt la Bâcovăț să fie începând de la Mănăstirea lui Vârzar, pe deasupra prisăcii lui Acibco, pe vârful Horodiștei, la vârful Lozovei, la podul lui Gârlanici, de la Fântâna Mică până la Fântâna Mare, iar de la Fântâna Mare, pe deasupra, la poiana Tăr[n]** aucăi, de la poiana lui Chiprian, cu moara de pe Bâc, din Lunca cea Mică, și către Poroseci, și de la Poroseci la gura Pitușcăi, la seliștea lui Tigomir, iar de la seliștea lui Tigomir, pe deasupra Homiceștilor și pe deasupra Sadovei, și de la obârșia Sadovei la gura Conelii, iar de la gura Conelii, pe deasupra, la Mănăstirea lui Vârzar. Și în acest hotar să-și întemeieze prisăci, câte va putea să întemeieze. Și îi întărim hotarele vechi, pe unde au folosit din veac.

Iar la aceasta este credința domniei noastre, a mai sus-scrisului Alexandru voievod, și credința iubitului fiu al domniei mele, Iliaș voievod, și credința tuturor copiilor noștri și credința boierilor noștri: credința panului Mihail și a copiilor lui, credința panului Grinco și a copiilor lui, credința panului Dragoș și a copiilor lui, credința panului Giurgiu staroste și a copiilor lui, credința panului Șandru și a copiilor lui, credința panului Negrea, credința panului Iliaș, credința panului Vâlcea, credința panului Mândricica, credința panului Dan ceașnic, credința panului Nesteac și a copiilor lui, credința panului Stan vistier, credința panului Ivan Detco, credința panului Opriș, credința panului Domoncuș stolnic, credința panului Stoian Procelnic, credința panului Ciurbă și credința tuturor boierilor moldoveni, și mari, și mici.

Iar după viața noastră, pe cine Dumnezeu îl va alege domn al țării noastre, Moldova, sau din copiii noștri sau din neamul nostru sau ori[cine]***, acela să nu clintească dania noastră, ci să-i întărească și să-i împuternicească pentru că i-am dat pentru dreapta și credincioasa slujbă [a tatălui său]*** și pentru [slujba]** lui.

Iar pentru mai mare întărire a tuturor celor mai sus-scrise, am poruncit slugii noastre credincioase, pan Isaia logofăt, să scrie și să atârne pecetea noastră la această carte a noastră.

La Suceava, în anul 6928 [1420] aprilie 25.

Titlul și notele se publică după Andrei Eșanu, Gheorghe Postică (coord.), *Mănăstirea Căpriana cu schitul Condrița*, p. 299-300.

EDIȚII: DRH A, vol. I, doc. 47, p. 67-68.

* Rupt, integrat după traducerea din 1811.
** Rupt.
*** Șters.

Nr. 14

1429 (6937) februarie 10. Suceava. Carte domnească de danie de la Alexandru cel Bun voievod soției sale, cneaghina Marena, și fiului său, Petru, Mănăstirea de la Vișnevăț, arătându-se hotarul, satul Calinăuți, care a fost al lui Crâste, satele Vrănești, Belești, Cândrești, Prijolteni, Hrișani ș.a., în Botne, cu hotarele lor vechi, precum și robi țigani*

Din mila lui Dumnezeu, noi, Alexandru voievod, domn al Țării Mol[dov]*ei. Facem cunoscut, cu această carte a noastră, celor care o vor vedea sau o vor auzi citindu-se, că am cugetat cu gândul nostru bun și cu bunăvoia noastră cea bună și am dat soției noastre, cnea[ghinei]** Marena, Mănăstirea de la Vâșnevăț, unde este [eg]*umen Chiprian, ca să-i fie ei uric, cu tot venitul și cu toate folosințele [care]* ascultă [de]* această mănăstire, ei, și copiilor ei, iubitului nostru Petru [și]*** altor fii și fiice a noastre, care vor fi din cneaghina Marena, și copiilor [lor]*, și nepoților lor, și strănepoților lor [și]** răstrănepoților lor, neclintit și nemișcat niciodată, în veci.

Iar hotarul acestei mănăstiri să fie începând din jos, unde cade Mulovatețul în Vâșnevăț, apoi în sus pe Vâșnevăț, [până]* la obârșie și toate poienele de deasupra Vâșnevățului până în hotarul cneaghinei; și de la mănăs[tire]*, de-a curmezișul, la Târnauca, apoi peste Târnauc[a]*, de-a curmezișul la Cârlani, înapoi la hotarul cneaghin[ei]**.

De asemenea, i-am dat satul lui C[râ]*stea, anume Calinăuți, unde este Golovca, [și la]* Botne, de la obârșia Cunilei, Vrăne[șt]**ii, unde…*, și Belești, și Vă…* și C[â]****ndrești, și Prijolteni și la gura [C]*unilei, Hrișanii.

Iar acestor sate [să le fie hot]** a[r]ul după [hotarul]* vechi, [pe unde]* au folosit [din]* veac.

Și de asemenea, [am dat țig]*anii: Șolpan și cu frații săi și copiii [săi]*, și…* [cu]* țiganii săi care…* [și]* Aliman, [și] cu** frații săi și cu copiii săi, [și]** …** și cu frații săi și cu copiii săi, și Nan Șetriman și cu frații săi și cu copiii săi, și Iv…** cu frații săi și …** [cu]* copilul său.

Toate acestea mai sus-scrise să-i fie ei uric, cneaghin[ei][*] noastre, Ma[r][**]ena, neclintit niciodată, în veci, ei, și copiilor ei, și fiicelor noastre care vor fi din cneaghina M[arena, și][*] copiilor lor, și nepoților lor și strănepoților lor și răstrănepoților lor, neclintit niciodată, în veci.

[Iar la aceasta][*] este credința domniei noastre, a mai sus-scrisului Alex[and][*]ru voievod, și credința iubitului fiu, Iliaș [vo][**]ievod, și credința fiului domniei mele, [Ștef][*]a[n][***], și credința tuturor copiilor noștri și credința [boie][*]rilor noștri: credința panului Mihail și a copiilor lui, credința panului Vâlcea și a copiilor lui, credința panului Cupcici vornic, credința panului Negrea, credința panului Dragoș și a copiilor lui, credința panului Giurgiu de la Frătăuți și a copiilor lui, credința panului Iliaș [și][*] a copiilor lui, credința panului Dan și a copiilor lui, credința panului Isaia și a copiilor [lui][**], credința panului Crâstea și a copiilor lui, credința panului [Giur][*]giu al lui Jomotate și a copiilor lui, credința panului Stan vistier, credința panului Opriș și a copiilor lui, credința [panului][*] Ivan Detco, credința panului Stan B[ârlici][**] și a copiilor lui, panului [Ciu][*]rbă și a copiilor lui, credința panului Gi[ur][*]giu [globni][*]c[*****] și a copiilor lui, credința panului Drujea și a copiilor lui, credința panului Un[cleat][*] și a copiilor lui, credința panului Hodco de la M[amurinți][**] și a fratelui său, Leu, și a copiilor lui, credința panului Ivan Țioră[****] și a copiilor lui, credința panului Dămoncu[ș și][*] a copiilor lui, credința panului Negrilă ceașnic, credința panului Costea [po][*]stelnic și credința tuturor boierilor [noștri][*] moldoveni, și mari, și mici.

Iar după viața noastră, cine va fi domn al țării noastre, sau din copiii noștri [sau din neamul][*] nostru sau pe cine îl va alege Dumnezeu [să fie][*], acela să [nu le clintească][*] dania [noastră][*], ci [să le-o întărească și][*] să le-o împuternicească pentru că [le-am][*] dat [și leam][*] întărit cu [cugetul nostru] bun.

[Iar cine s-ar][*] încumeta să clintească dania [noastră][*] sau ar sfătui să se clintească, acela să fie [blestemat de Domnul Dumnezeu și de][*] Preacurata lui Maică și [de][*] ...[*] Sfintei Cruci și de cei patru evangheliști și de cei 12 sfinți și de frunte [apostoli][*] și de cei 318 [sfinți părinți][*] purtători de Dumnezeu [de la][*] Nicheia și să aibă parte cu aceia care au strigat asupra lui [Isus][***] Hristos: sângele lui, asupra lor și asupra copiilor lor.

[Iar pentru mai mare][*] întărire a tuturor celor mai sus-scrise, am poruncit sl[ugii][*] noastre credincioase, Neagoe logofăt, să scrie și să atârne pecetea noastră la această carte a noastră.

[La Su][*]ceava, în anul 6937 ([11229]) februarie 10.

Titlul și notele se publică după Andrei Eșanu, Gheorghe Postică (coord.), *Mănăstirea Căpriana cu schitul Condrița*, p. 301-303.

EDIȚII: DRH A, vol. I, doc. 84, p. 124-127.

[*] Rupt.
[**] Rupt și șters.
[***] Șters.
[****] „ă", lectură nesigură.
[*****] Întregire nesigură.

Nr. 15

1511-1513. Tratat dintre Bogdan al III-lea, domnul Țării Moldovei, și Imperiul Otoman privind raporturile de suzeranitate și cu referire la libertatea credinței ortodoxe

Art. I. Poarta recunoaște pe Moldova de pământ liber și nesupus.

Art. II. Legea creștinească, care se ține în Moldova, nu va fi călcată sau turburată, ci încă poporul va avea libere bisericele sale ca și mai înainte.

Art. III. Poarta se obligă a apăra Moldova de toți cei ce ar putea să o calcea, păzind-o în starea în care a fost mai înainte, fără a i se face vre-o nelegiure, sau să sufere ca să i se facă vre-o dată cea mai mică desbinare sau despărțire.

Art. IV. Moldova va fi stăpânită și cârmuită după legile și așezămintele sale, fără să se amestice Poarta cât de puțin.

Art. V. Domnii vor fi aleși de popor și întăriți de Poartă.

Art. VI. Domnii vor fi stăpânitori ai tot pământul Moldovei și vor putea avea oaste cu plata de la sine, pământeni sau și oamenii străini.

Art. VII. Moldovenii vor putea cumpăra și ține o casă la Constantinopole pentru șederea solilor lor, unde vor putea face și o biserică.

Art. VIII. Turcii nu vor putea cumpăra nici stăpâni pământuri în Moldova, nici a se așeza în țară, nici a avea sau a face geamii nici într-un chip.

Art. IX. Domnul împreună cu poporul va îngriji a se trămite pe tot anul la Poartă 4000 galbeni turcești, adică 11000 lei, 40 șoimi și 40 iepe fătătoare. Aceste toate cu nume de peșcheș, adică dar.

Art. X. În vreme de resbel Domnul Moldovei va da ajutor Porții cu oștile sale.

După Ion Eremia (ed.), *Relații externe*, p. 267-268.

EDIȚII: *Acte și Documente relative la Istoria Renascerei României*, p. 4-5.

Nr. 16

1525 (7033) februarie 12. Fragment din ispisocul de la Ștefan Voievod, dat Mănăstirii Căpriana pentru o jumătate din moșia Visternici de pe Bâc

... Apoi, fiindcă la Mănăstirea Căpriana s-au văzut un ispisoc vechiu din anii 7033 (1525) fev(ruarie) 12, de la domnul Ștefan v(oie)vod, pe giumătate de Visternici ce-i de cee parte de Bâc, giiumătatea ce din sus cu heleșteu și cu moară, din care au dat a se înțelegi că și Visternicii au avut vad de moară în Bâc, iar pe cealaltă giumătati de Visternici și pe Ghețăoani, nearătând stol(nicul) Râșcanul scrisori, dând răspunsu că nu le are aicea, au rămas să să facă cercetare la starea locului, spre deplină aflare a

adevărului pricinei. Adică, fiindcă ispisocul acel de la Ștefan v(oie)vod, din anii 7033 (1525), arată ace parte de sus în sămne nestrămutate, și zice de cee parte de Bâc în dreptul iazului Albașului la Fântâna ce Mare și cu heleșteu și cu moară în Bâc, de la deal se fie după vechiul hotar, iar de la vale se fie începând de la ezetura heleșteului Chișinăului tot pe hotarul Șerpei postelnicul, pan la vârful dealului cei pe Tohatin, să să dovedească întăi semnile acelea, și apoi să să măsoare în curmeziș ace giumătate, partea de sus; și, aseminea, cu aceaeși măsură să să de și ceaelaltă giumătati de Visternici, partea de gios.

[...]

Reconstituit după documentul din 20 martie 1801, inclus în ediția de față.

După Andrei Eșanu, Gheorghe Postică (coord.), *Mănăstirea Căpriana cu schitul Condrița*, p. 307.

Nr. 17

1641 iunie 2. Scrisoarea lui Ionichie, Arhiepiscop de Constantinopol și Patriarh Ecumenic, referitoare la Eparhia și Mitropolia Proilaviei și Ismailului

Cunoscut este obștește la tot poporul cel numit cu numele lui Christos, că această mare biserică a lui Dumnezeu catolică și apostolică covârșește și este mai întâi de toate dumnezeeștile și prea sfintele mitropolii și bisericile lor subalterne, cu alte cuvinte, mumă și isvor nesecat și arbore ales și cu frumoasă umbră și liman liniștit și mântuitor; deci ea în multe chipuri economisește interesele ale fiecărei Biserici ale diferitelor națiuni, ce voiesc să aibă legi pentru administrația perfectă și hotărâri care să dea un rezultat definitiv, sau prin voința regească sau patriarhală, precum la construirea orașelor, Mitropoliilor, Bisericilor, și alte multe asemenea acestora, ce contribuesc la folosul sufletesc în genere și în particular.

Pentru aceasta este în uz, ca prin învoirea, autoritatea și voința patriarhală să se facă stabilimente patriarhale și stavropighiale pentru căința și înlăturarea vițiului și creșterea virtuței la mai multe eparhii ale Mitropoliților, Arhiepiscopilor și Episcopilor, fundate prin decrete ale Patriarhilor după vremi, care stabilimente știm că s-au făcut și se țin bine, cu iubire de Dumnezeu, neschimbat și nestrămutat fiecare din ele.

Așa dar fiind un templu *în Eparhia și Mitropolia Proilavului și a Ismailului*, închinat în cinstea Sf. Nicolae, care este învechit și dărâmat, și cu un cuvânt nu are nicio parte în bună stare, și are trebuință a se construi din temelie, din norocire, pe neașteptate, prin năstăvirea lui Dumnezeu îndemnați preacuvioșii părinți de la Sf. Munte din mănăstirea Caracal unde se cinstește pomenirea Sf. Apostoli, vor a restabili din temelie acest templu cu a lor cheltuială sub nume de patriarhal și stavropighial, așa ca să țină în acest templu numai numele Patriarhului și să se proclame mai presus, fiindcă acest templu la restabilire a devenit stavropighie patriarhală și în el nici un arhiereu local și de după vreme să nu se amestece nici la sfințitele lucrări, nici la sfințita hirotonie, nici la cercetarea sufleteștilor greșele ale ieromonahilor și monahilor din mănăstirea Caracal ce se vor află la acel templu, nici într-un chip, nici a le cere canonicele dări, căci chiar de ar fi consacrați (ierosiți) acolo, ei totuși vor fi și se vor numi patriarhali și vor fi supuși exarhului ce se va trimite de la Patriarhul pentru drepturile sale, și-i vor plăti obișnuitele dări canonice. Căci acolo unde nu vor fi fundate stavropighii patriarhale, arhiereul local de după vremi are putere și lui apărtinește anaforaua*, sigiliul, cercetarea, veniturile canonice, hirotoniele, dare de polițe și vânzarea lor și orice alte pronomii episcopale. Iar stavropighiile patriarhale, fiind atârnate de autoritatea patriarhală, voim a rămânea neschimbate și nestrămutate. Așa dar, sus numiții părinți ai respectabilei mănăstiri Caracal, arătând dorința lor de a ridica acest templu, au cerut de la moderația noastră permisiune și autorizațiune patriarhală ca să întreprindă această lucrare fără îndoială, și moderația noastră nevoind a trece cu vederea cererea lor, ca una ce este bine motivată și legală, le-au dat învoire și putere prin această a noastră carte patriarhală sigilată să pună temelia și să înfigă Sf. Cruce dupre orânduiala marei noastre biserici, și a construi biserica sub nume de stavropighie patriarhală, ca să fie aceasta de acum și înainte nerobită în veci în totul liberă și necălcată, și părinții ce vor fi intrânsa după vreme să nu fie datori a da nimănui nimica, afară numai, spre semn de supunere, la marea biserică a lui Christos câte 40 litre de icre, sau 10 ocale, și să pomenească în biserică numele nostru patriarhal, dupre obiceiul bisericesc ce se ține din vechime prin stavropighiile patriarhale. Când va fi trebuință de hirotonie a unui preot, sau ieromonah, sau ierodiacon, părinții să cheme pe Arhiereul local ca să servească în această biserică patriarhală și stavropighială, fără însă ca să șadă în sfințitul sinthron. Toate acestea expuse în documentul prezent voim a rămânea neatinse, neschimbate și neatacate întotdeauna. Arhiereul local de după vremi neavând nicio permisiune, precum s-a zis mai sus, nici a săvârși sfințite lucrări nefiind chemat de părinții de la această biserică, nici a judeca, nici a argosi, nici a aforisi, nici a cere vreun drit de la ei, fiind liberi, și neesecutabili, greșelile cărora voim a fi dependente numai de moderația noastră, și a noastră va fi cercetarea și raportarea, oprirea și corigerea greșelelor. Iară dacă oricine ar voi a călca această a noastră carte sigilată patriarhală în care scriem, desprețuind și batjocorind majestatea noastră patriarhală și autoritatea, și ar supune robiei în dauna și stricăciunea acestei biserici patriarhale și stavropighiale consacrată numelui Sfântului Nicolae, sau arhiereu, sau preoți sau din altă tagmă, și ordine și societate, să fie afurisit de Sfânta cea deoființă, făcătoare de viață și nedispărțită Treime, și de la unul Dumnezeu cel neconfundat în unitatea firei, și să fie blestemat și neertat, și după moarte nedeslegat în veacul de acum și în cel viitor; și să aibă blestemurile sfinților celor 318 purtători de Dumnezeu părinți de la Niceia și ai celorlalte sfinte

Sinoade, și partea lor să fie cu prodotul Iuda. De aceia pentru dechiărare și asigurare s-a făcut actul prezent, sub sigiliul de plumb și s-a dat monahilor de la Caracal, trecut și în condica cea sfântă a Marei Biserici a lui Christos. În anul 1641 Iunie 2.

Subscriși:

Ioanichie cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Constantinopolului, Romei nouă și Patriarh Ecumenic.

Anthim Kizicul.
Parthenie Samul.
Pangratie al Mironiei.
Porfirie al Niceei.
Climent al Didimotihului.
German al Elasonului.
Daniil al Serilor.
Grigorie al Rodosului.
Neofit al Adrianopolei.
Damaschin al Mesembriei.
Gavriil al Naupactei și Artei.
Cornelie al Metimnei.

După *Cronica Hușilor și a Episcopiei cu asemenea numire. Dupre documentele Episcopiei și alte monumente ale Terei scrisă de Episcopu Dunărei de Josu, Melchisedek*, București, 1869, Appendice, p. 152-158.

* Grecism, anaforaua = raport (n. ed.).

Nr. 18

1649 (7157) februarie 20. Vasile Lupu, domn al Țării Moldovei, stabilește, împreună cu ierarhii țării și cu Sfatul Domnesc, ca preoții, călugării, călugărițele, diaconii și țârcovnicii să fie judecați de chiriarhul eparhiei, urmând ca numai omuciderile să fie judecate de domn*

Io Vasile voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Moldovei. Adică domnia mea împreună cu tot Sfatul nostru, cu boiari cei mari și cei mici, pentru rândul rugătorilor noștri, călugărilor, și a călugăriț(i)lor, și a preuților, și a diiaconilor celor mirenești și a tot clirosul besericii, cîț(i) sintu de beserecă clirici, adecă ț(î)rcovnici, de care lucru am înțeles domniia mea, cum cini să prilejeaște mainte să înțeleagă de vreo greșală să fie făcut vreunul dintru dânșii, acela și aleargă mainte de-i pradă și-i globește, ori pârcălabi, ori globnici, ori deșugubinari, ori fie ce scaun va fi și nu s(e) știu ei la cine vor merge să-i giudece, ce-i trag în toate parțile. Într-aceea domniia mea, înțelegându de jaloba lor, am căutat și am cercat și la sf(â)nta pravilă a besericei, ce giudeți va arăta,

să-i giudece pre unii ca acești, ce mai sus scriem, cu giudeț mirenescu au cu giudeți sufletescu, la boiari vor merge sau la vlădici. Deci sf(â)nta pravilă așea poronceşte și învață: afară de moarte ori câte greșele vor hi, nici un giudeț mirenescu să n-aibă treabă a giudeca, numai carele va face moarte de cii de beserecă cu acela va avea treabă domniia, iară la alte vine și greșele să nu aibă nime nicio treabă cu nușii[1] fără numai vlădici.

Pentru aceea, domniia mea poruncescu tuturor, împreună boiarilor celor mari și celor mici, pârcălabilor și vătașilor de pre la ținuturi, și globnicilor, și deșugubinarilor, sau fiecine va fi din slugil(e) domniei mel(e), sau slugă boierească sau fiecine va fi, de acmu înainte toți să știe cum s-au socotit și s-au tocmit cu sf(â)nta pravilă și cu tot Sfatul domniei mele: cu episcopii să aibă treabă mitropolitul cu toți ep(i)sc(o)pii a-l giudeca iar(ă) cu călugări(i), și cu călugărițel(e), și cu preuții, și cu diiaconii mirenești și cu ț(â)rcovnicii ca să aibă treabă a-i giudeca, și a-i certa, și a-i globi, cineș(i) după dela** sa: pre cei din eparhiia mitropolitului să aibă treabă mitropolitul; pre cei din eparhiia Romanului, ep(i)sc(o)pul de Roman; pre cei din eparhiia Rădăuților, ep(i)sc(o)pul de Rădăuți; pre cei din eparhiia Hușilor, ep(i)sc(o)pul de Huș(i); altu nime să nu aibă treabă nici cu unii de aceștia, ce mai sus scriem nici cu casele lor, macar cine ce greșale va face nime să nu-i prade, nici să-i globască. Ce de să va tâmpla vreun lucru ca acela să nu poată aștepta acel năpăstuit de va[a] avea neștine vro nevoie ca aceea să-l prindză pre unul ca acela și să-l ducă la vlădicul său, în care eparhie va fi să-l giudece după dela sa pre direptate și cu sf(â)ntaa pravilă, iară altu nime să nu aibă treabă cu dânșii.

Așijdere și de încuscrii, și de cumătrii, și de cununii, și de sânge amestecat, și de ceia ce petrec din' afară de lege după obiceiul creștinescu, pre aceștia pre toți ca să aibă a certa cu sf(â)ntaa pravilă părinții și rugătorii noștri vlădici, ce mai sus scriu, cineș(i) eparhia sa, carele ș(i) după dela lui fie în ce loc va fi, ori la oraș, ori la sat domnescu, ori boierescu, sau călugărescu, sau în slobodzie sau fie în ce sat în țar(a) domniei mel(e), altu nime să nu aibă a-i giudeca și a-i certa.

Și aceasta s-au tocmit și s-au întărit nu într-altu chip, ce după cum scrie la sf(â)nta pravilă, și cu tot Sfatul domniei mel(e), iară carele nu va asculta și va călca pravila și porunca domniei mele, unul ca acela să va giudeca ca pre un călcător de lege.

Într-altu chip nu va fi.
În Iași, în anul 7157, luna februarie 20 zile.
Însuși domnul a poruncit.
Io Vasile voievod <m.p.>
Dumitrașco <a scris>

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. I, d. 353, p. 423-424.

* Titlul și nota se publică după Ioan Caproșu (n. ed.).

** Slavonism, dela (дело) = faptă.

[1] Formă veche pentru: „dânșii".

Nr. 19

1750 noiembrie 13. Actul arhiereilor Țării Moldovei, adresat domnului Constantin Racoviță, cu privire la alegerea unui nou episcop al Rădăuților

Preasfânta Episcopie a Rădăuțului rămâind fără arhiereu, de vreme ce arhiereul ce-a fost mai înnainte întru dânsa, chir Iacov, s-au înnălțat după socoteala mutării în scaunul Preasfintei Mitropolii a Moldovei, noi, care ne aflăm aice dinpreună frați arhierei, prin voie, și poronca, și îndemnare și slobozenie a preaînnălțatului, preablagocestivului și precreștinescului nostru domn și stăpânitor a toată Moldova, Io Costandin Mihail Cehan Racoviță voievoda, adunându-ne în presfânta bisearică domnească a Preasfintei și de o ființă Troiță în Curtea domnească și hotărâri canonicești punând înnainte spre aflarea și alegerea cinstitului și vrednicului obraz ce este să primască duhovniceasca ocârmuire a eparhiei și a episcopii aceștia, întâi dar am pus pre precuviosul egumen a sfintei și cinstitei mănăstiri a Putnii, între ieromonahi chir Dosothei, și al doile pre ieromonahul chir Lazor și al treile pre ieromonahul chir Ghedeoan.

Și s-a scris numele lor întru această sfântă condică a presvintei Mitropolii a Moldoviei.

Anul de la Hristos 1750 noiembrie, indiction 13.
Iacov Mitropolit Moldovei.
Inochentie, Episcopul Romanului.
Ierotheu Episcopul Hușilor.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. V, d. 640, p. 409-410.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 5-6.

Nr. 20

1752 mai 10. Decizia de retragere a lui Ierothei din fruntea Episcopiei Hușilor și actul arhiereilor Țării Moldovei, adresat domnului Constantin Racoviță cu privire la alegerea unui nou episcop de Huși

Smeritul Ierothei, cu mila lui Dumnedzău, Episcopu Hușului.

Căutând și socotind să pociu cunoaște ce este omul și altu n-amu socotit, nici am cunoscut fără cât praf și cenușe, și am întrebat și de Eclesiastul, și tot acia socotială mi-au adeverit. Drept aceasta am socotit să nu moriu, ce să înviedz, și am socotit să mă duc la pocaianie. Fiind cuprinsu de slăbiciune și de neputință, am închinat omoforul preasfântului pristol și paterița întru mănule prealuminatului domnu Noi Costandin Mihail Cehan Racovițe voievoda, cu mila lui Dumnedzău domnu Țărâi

Moldaviei, cu știre și blagoslovenie sfinții sale părintelui chiru Iacov Mitropolitului și a tot sfințitului sobor și cu voia a tot blagorodnicului Sinat al mării sale domnului, și mila lui Dumnedzău să fie cu toți, și mă rog a tot nărodul creștinesc pravoslavnic să mă erte, și Dumnedzău să-i erte pre toți, amin.

Ierotheu, Episcopu Hușilor.

V(ă)l(ea)t 7260 <1752> mai 10.

Presfânta Episcopie a Hușiloru rămâind fără de arhiereu, de vreme că arhiereul ce-au fostu întru dânsa, chiru Ierotheu, den pricina bătrâneților și pentru cea trupească a sa boală, au făcut paretisis* eparhii sale de a sa voie și nesilit, precum să arată den prijmă întru această sfântă condică scrisă și cu pecete domnească pecetluită acea de voie și cu a sa mână iscălită a sfinții sale paretisis, noi carii ne aflăm aice denpreună frați arhierei, prinu voe și poronca și îndemnare și slobozănie a preînnălțatului, preblagocestivului și precreștinescului nostru domnu și stăpânitor a toată Moldavie, Io Costandinu Mihail Cehan Racoviță voievoda, adunându-ne întru preasfânta besearică domniască a Preasvintei și de o ființă Troiță în Curte domniască și hotărâri canonicești puind înnainte spre aflare și alegire cinstitului și vrednicului obraz ce iaste să priimască duhovniceasca ocârmuire a eparhii și a episcopii aceștie, întâi dar am pus pre cuviosul întru er(o)monahi chir Inochentie, dicheul sfintei și cinstitei Episcopii Radauților, și al doile, pre ier(o)monahul chir Orest, și, al treile, pre ier(o)monahul chir Ghedeoan, și s-au scris numele lor întru această sfântă condică a preasvintei Mitropolii a Moldavii. [...]

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. V, d. 690, p. 442-443.

* Grecism, paretisis – demisie dintr-o înaltă funcție bisericească (n. ed.).

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 223-224; Melchisedec, *Cronica Hușilor și a Episcopiei*, p. 224-226.

[1] Parantezele lui Nicolae Iorga.
[2] În text, mențiunea aceluiași: (fusese alt nume).

Nr. 21

1752 ianuarie 1. Hotărârea Sfântului Sinod al Mitropoliei Moldovei cu privire la alegerea mitropoliților și episcopilor din rândul ierarhilor pământeni

Iacob cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit Moldaviei.

În știință dăm tuturor cui se cade a ști, de vreme ce fieşte care țară are osebite obicee, și se țin și se păzesc cu obiceele sale, după cum și sfânta Pravilă poruncește și întărește asupra obiceiului țărei a se urma și a se păzi. Cuvini-se dar nu numai a păzi oricine obiceiul țărei și al patriei sale, ca să stee nemutat și necălcat ce încă și apărătoriu cu totă tăria sa să fie, asupra protivnicilor ce se ispitesc a călca obiceiul

cel bun și de folosul țărei. Fiind dar obiceiu și întru aceasta de Dumnezeu păzită țară, mitropoliți și episcopi din streini să nu să facă, fără numai din pământeni, care obiceiu din descălecătura țărei și până acum, așa s-au urmat, și s-au păzit și niciodată altul strein nu s-au întâmplat să fi fost priimit la păstoria vre unui scaun, fără numai la văleat 1751, la vreme ce au venit oștile moschicești de au călcat pământul aceștii țări. Atunce din oare care pricină lipsind Mitropolitul ce au fost la păstoria acestui scaun anume, Chir Antonie, lăsând Mitropolia pustie s-au dus cu moscalii în țara lor, și fiind trebuința a se așeza alt Mitropolit, atuncea pentru multă râvnă, și vrednică de totă cinstea și podoaba Arhierească ce s-au găsit la un Mitropolit strein grec, care s-au aflat aicea în țară, anume Chir Nichifor, care au priimit călugărie de la Mănăstirea Neamțul. Cu tot Soborul bisericesc și politicesc, l-au poftit priimindu-l să le fie păstor, însă cu această tocmală după dânsul, altul strein să nu mai fie, apucându-se el că va alege pre urma lui pre unul din Episcopii pământeni, să-l așeze la scaunul Mitropoliei, ca să nu se strămute obiceiul țărei. (Însă aceasta s-au făcut nu că doar nu se afla la acea vreme vre unul din Episcopii țărei vrednic de păstoria Mitropoliei, ci mai vârtos ca să se acopere numele cel de hainlâc a lui Antonie). Și până au fost în vârsta firii și întregimea minței, s-au mulțemit toată obștia de către dânsul. Iară dacă l-au supus vârsta bătrânețelor de au slăbit din fire, și mintea viindu-i până la atâta slăbiciune, cât oricine ce-i va zice de fiește ce lucru se lăsa priimit, atunce fiind îndemnat de oamenii săi, l-au supus ca să iae o somă de bani de la unul din streini grec, carele să cerca cu mare somă de bani, să încapă la Mitropolie, și să-l așeze pre acela Mitropolit, care lucru cu puterea banilor afară din hotărârea pravilei au venit să se facă. Ci stându-i împotrivă, pământenii, apărându-se cu obiceiul țărei și cu tocmala ce au avut cu proin Mitropolitul Nichifor, când s-au priimit Mitropolit s-au apărat scaunul de alții streini. Dar îndestul că până a se îndrepta sfânta Mitropolie, au sosit la mare pagubă, și datorie, și cu totul lipsită, rămâind numai piatra. Ci dar noi care Dumnezeu ne-au adunat cu darul seu, la vremea aceasta, am cercetat de cele ce ni s-au căzut de folosul sfintei Mitropolii, făcând datoria noastră ce ni se cade a păzi hotarele obiceiului țărei și a dreptăței și cu județul sfintei pravili și cu puterea darului ce ni s-au dat de la Sfinția sa cu sobor. Și după cum însuși Sfântul Dumnezeu au povățuit cu darul său pentru sfânta Mitropolie, așezând cele ce să clătisă preste obiceiu, din întâmplarea mai sus arătată. Hotărâm și legăm ca fiește când atât în vremele cele ce vom trăi noi, cât și în cele viitoare a urmașilor noștri, ca nici de cum obiceiul țărei, și a sfintelor scaune a Eparhiilor țărei, altă dată să nu se mai calce, nici să se strămute, ci ori când va avea trebuința țara de păstoriu la vre o Eparhie să urmeze obiceiul țărei; și din pământeni să se aleagă Mitropolit, sau Episcop. Iar strein niciodată să nu se priimească, nici să mai între altul strein la păstoria vre unui scaun, cu mijlocire de bani, sau măcar și fără bani, sau măcar cu prieteni să-și isprăvească împotriva pravilei și obiceiului pământului. Datori să fie atât soborul bisericesc cât și politicesc, de la mare până la mic, ca să stea cu toții ajutoriu dreptăței, și obiceiului

țării, și sfânta Pravilă a se călca nicidecum să nu îngăduiască, nici să priimească pre un călcătoriu ca acela, nici să aibă sfânta Mitropolie o strâmbătate ca aceasta cât va trăi această de Dumnezeu păzită țară, încă și aceasta să fie în știința tuturor, că această sfântă Mitropolie a Moldaviei din început au fost închinată la Ohrida și la zilele răposatului luminatului Domn, fericitul întru pomenire Alexandru voievod cel bun și bătrân, Andronic Paleologul fiiul lui Manoil Paleologul împăratul grecesc, viind cu întâmplare prin țara aceasta, mergând de la Beciu la Țarigrad și plecându-i țara, și acest norod creștinesc, și mulțumindu-se și de cinstea ce i-au făcut Domnul și Sinatul, și cu tot soborul bisericesc petrecându-l din munte și până la Dunăre, și acel Împărat așezând și altă orânduială a poliției boierilor, și înțelegând și de Mitropolia Moldovei că este închinată la Ohrida, după ce au mers la Țarigrad au spus părintelui său Manoil Paleologul și au isprăvit cu sobor, după făgăduința ce dedese, rădicând Mitropolia Moldovei de supt ascultarea Ohridului, au făcut-o ca să fie ca și Ohridul nesupusă nicăiri, trimețând Mitropolitului și Corona și Sacos și au întărit acest așezământ și cu hrisoave împărătești. Dupre cum preosfințitul și reposatul Gheorghie Mitropolitul mărturisește cu jurământ și cu sufletul său că el au vezut acele hrisoave împărătești în Monastirea Neamțului întru acesta chip scriind. Și prăpădindu-se hrisoavele la vremea nepăcii, când cuprinsese Leșii partea muntelui, și ca să nu se întunece știința acestui lucru, au scris singur Gheorghe Mitropolitul Moldaviei cu condeiul său, adeverind povestea cu sufletul său și cu jurământ să fie în știința urmașilor săi, și de vreme ce și cu ochii noștri am văzut scrisoarea lui Gheorghe Mitropolitul, întru acestaș chip scriind. Și ca să nu se piardă această așezare împărătească, noi încă cu sobor o adeverim și o încredințăm urmașilor noștri. Ci cu toate aceste oricine s-ar ispiti să calce obiceiul sfintei Mitropolii, sau altor scaune, cu mijlocire de bani sau cu prieteni nămiți cu dare, care lucru este afară din Pravilă, vrând peste obiceiu a băga pre vre un strein la vre o Eparhie, și atât din partea boierilor pământeni cât și din streini de s-ar amesteca făcându-se sfătuitori și îndemnători, și apărători, și împotrivitori Pravilei și obiceiului țărei și a dreptăței: pre unii ca aceia cu toții împreună ca dintru o gură îi legăm și îi blestemăm și întru acesta chip zicem: să fie blestemați de Domnul Dumnezeu A tot puternicul, și de a sa prea Curată Maică și pururea Fecioară Maria, de slăviții 12 Apostoli și de acelea a toată lumea sfinte șapte Soboară, și de toți Sfinții, fierul, pietrele, și lemnele, și toată firea neputrezătoare, să putrezească și să se răsipească, iar trupurile acelora să stea întregi: să aibă parte cu Iuda vânzătorul de Christos, și cu procletul Arie, și cu alți eretici, să-i înghițe pământul de vii ca pre Datan și Aviron, să-i lovească cutremurul lui Cain, și bubele lui Ghiezi, copiii lor să rămâe săraci și muierele lor văduve și toată averea lor să fie întru jefuire, și casele lor întru răsipire. În toată viața lor procopseală să nu aibă și iertare să nu afle. Așișderea și de Smereniile noastre, care mai jos suntem iscăliți, cu puterea ce avem dată de la Domnul Dumnezeu, pre unii ca aceia ori ce obraz ar fi, îi afurisim și-i blestemăm, și-i legăm supt tot blestemul ce scrie mai sus,

ca pre niște stricători obiceiului țărei, și împotriva Sfintei Pravili. Iar care s-ar sili și s-ar nevoi ca să ție și să păzească nestrămutat și neclătit obiceiul țărei, dupre cum arată legătura noastră aceasta, adică a nu se priimi niciodată strein, ori la ce scaun Arhieresc al țărei aceștia, să fie iertați și blagosloviți, și de Domnul Dumnezeu, și de Smereniile noastre în veci, Amin. Leat 1752. Ghenarie 1.

(Urmează iscăliturile și cu pecețele lor.)

(L.P.) Iacov Mitropolit Moldaviei, adeverim și întărim tot blestemul ce scrie mai sus.

Ionichie Episcop Romanului. Ieroteiu Episcop Hușului. Inochentie Episcop Hușului. Dositeiu Episcop Rădăuțului. Calistru Igumenul Putnei. Lazar proin Igumen Neamțului. Nicanor Igumen Neamțului. Misail Arhiman<drit> Bisericanilor. Ionnichie Igumen Moldoviței. Calistru Igumen Voronețului. Natanail Igumen sântului Ilie. Teofan Igumen ot Homor. Ieromonah Nicanor Igumen de Bogdana. Partenie Igumen Slatinei. Misail Igumen ... Atanasie Igumen Dragomirnei. Ieromonah Iorest Igumen Solcăi. Antonie Igumen Floreștii. Antonie Igumen Agapiei. Iorest Igumen Hangului. Partenie Igumen Secului. Sava proin Igumen Bisericanilor. Sava proin Igumen Pângăraților. Ieromonah Isaia nacealnic. Varnava Igumen ot Ilișăști. Ieromonah Pahomie. Ieromonah Calistru Igumen ot Runcu. Teodosie Igumen Cârligului.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 24-26.

EDIȚII: Preot profesor dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. Manual*, p. 297-298; Theodor Codrescu, *Uricarul*, p. 239-245.

*Semnăturile din acest document și din alte documente preluate de la Constantin Erbiceanu sunt descifrate cu probabilitate (n. ed.).

Nr. 22

1760 aprilie. Actul episcopilor Mitropoliei Moldovei cu privire la alegerea lui Gavriil Callimachi în scaunul mitropolitan al Țării Moldovei

Sfintele și d(u)hovniceștile pravile hotărăsc și aievea arată ca să nu rămâie vreo eparhie cu îndelungă necăutare a păstorii și lipsită de paza cea d(u)hovnicească și ocârmuirea arhierească, ca nu cumva turma lui H(risto)s cu îndelungata neotcârmuire ai acei eparhii și nepurtarea de grijă arhierească să rămâie stinghirită de împotrivnicile înboldituri a vrăjmașilor celor nevăzuți și lunecată spre cumpăna primejdii cei sufletești.

Drept aceea dar și oblăduitorii cei credincioși de pretutindenea nu cu puțină purtare de grijă să osârdiescu ca să nu rămâie pravoslavnicele eparhii ce sînt supt ocârmuirea lor stingherite și lipsite de d(u)hovniceasca căutare și oblăduire, carii, văzând cât iaste de mare și trebuincios darul al arhierii către acei ce să laudă cu numele creștinesc, că prin darul arhieresc să săvârșesc toate tainile cele dumnezăiești a

sfintei biserici ai lui Hristos și a tuturor creștinilor celor credincioși și celor ce sânt vădiți moștenitori lui Dumnezău, până-și așază purtători de grijă și adevărat păstoriu duhovnicescu și arhiereu la pravoslavnica eparhie ce ar fi ajuns a rămânea văduvind, urmând asămene după dumnezăieștile pravile. Deci, de vreme că și această sfântă Mitropolie a Moldovlahiei au rămas văduvind de arhiereasca căutare și d(u)hovniceasca ocârmuire de arhiereu ei chir Iacov, după paretisis ce au făcut nesilit șe de a sa bună vrere, și voia lui, după cum se vede aicea, în ceea față pecetluită, această cu al lui bună vrere al lui paretisis și precredinciosul și iubitoriul de H(risto)s al nostru domnu și eghemon a toată Moldovlahiia chirios chirios Ioanis Theodoru voievodas, ca un următoriu și foarte păzitoriu a sfintelor praveli și a canoanelor și poroncilor celor bisericești, care, de la Dumnezău fiind rânduit și cu domneasca otcânnuire a[i] aceștii de Dumnezău păzite țări, nu puțină silință au pus ca să nu rămâie această sfântă Mitropolie cu îndelungata nepurtare de grijă, cu nepăstorie și lipsită de păstoriia arhierească și de ocârmuirea duhovnicească. Și așa, adunând pre toți iubitorii de Dumnezeu episcopi ce să află supt această sfântă Mitropolie și împreună cu dânșii și pre toți veliții și cinstiții boieri ai Înnălțimei Mării Sale și pe precuvioșii egumeni ce are la sfintele mănăstiri și cu tot clirosul bisericescu și mirenesc, datu-se-au lor voie ca, după canoane, să facă psifos, adică alegire, și să aleagă obraz vrednic, cinstit și trebuincios ca să primească această purtare de grijă și ocârmuire arhierească a aceștii de Dumnezău păzite țări, și dar, trei obrază arhierești de cinste socotiți și arătați fiind, s-au ales vrednic și mai iscusit preosfințitul Mitropolit proin Thesalonichis, chiros Gavriil, ca un cucernic, cinstit și cu sfințirea încuviințat și foarte împodobit și bine învățat cele dumnezăiești și bisericești, după cumu s-au arătatu și la acea de mai înnainte eparhie a lui, Thesalonichis; pre carele întru acest chip toți mărturisindu-l către blagocestiva Înnălțimea Mării Sale și de către presfințitul chir Iacov ce au fost Mitropolit Moldovlahiei, s-au ales de toți, și așa s-au învrednicit de au luat prin luminată mâna a Înnălțimei Măriei Sale păstorescul toiag a preasfintei Mitropolii aceștiia, făcându-să alegere de obștie după bisericescul așăzământ și canonicească orânduială și hotărâre legiuita metathesis, adecă mutare, și s-au pus mitropolit adevărat și legiuit al eparhiei aceștiia.

Ce dar spre acea de a pururea adeverirea s-au făcut și s-au scris pomenirea această bisericească întru această sfântă condică a preasfintei Mitropoliei aceștiia a Moldovlahiei, 1760, en *(sic)* luna lui aprilie.

Ioanichie Episcop Romanschii <m.p.>.
Dositheu Episcop Radauțului <m.p.>.
Inochentie Episcop Hușului <m.p.>.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. VI, d. 273, p. 235-237.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 8-11.

Nr. 23
1762 decembrie. Scrisoarea lui Gavriil Callimachi, Mitropolitul Țării Moldovei, adresată lui Inochentie, Episcop de Huși, că i s-au trimis 115 Evanghelii spre a fi distribuite în eparhia sa

Iubitoriule de Dumnezeu, Episcope a sfintei Episcopii Huși, întru D(u)hul Sfântu frate și împreună slujitoriu chir Ienochentie, har fie frăției tale și pace întemeiată de la milostivul Dumnezeu.

N-am lipsitu după arhipăstoreasca a noastră datorie a nu pune foliul de silință spre folosul de obște și sufleteasca îmbogățire a cuvântătoarei de Dumnezeu turmei noastre. Și de vreme că preaiubitu întru H(risto)s, fratele nostru chir Iiacov proin mitropolit, văzând lipsa și împuținarea sfintelor cărți ce era în pământul nostru, pentru care se nevoia fieștecarele de se aducea trebuincioasăle cărți cu multă cheltuială de pre la alte eparhii, ci cu toate aceste văzând că nu iaste îndestulare de cărți, prin a frăției sale silință au întemeiat tipografie aicea în Sfânta Mitropolie, spre lesnire și îmbogățirea cea de obște.

Deci și noi, ca să nu strice și să piară acestu lucru bun și a toată obștea folositoriu, prin nelucrare și învechire, și ca să nu răsipească și tipografia pentru nechiverniseala lor, și înștiințându-ne cum că iaste lipsă de *Evanghelii* pre la mai multe locuri, și fiind și rugați de către mulți, am socotit și luând bani cu dobândă de pre la negutători, am dat în tipariu *Evanghelii* foarte curate și bine lucrate, dintre care unile s-au împărțit prin eparhiia noastră, și prețul lor câte șapte lei 30 de bani; care la aceasta n-am socotit nimic dobândă, fără numai cheltuiala ce s-au făcut, și plata tipografului. Și fiindu că nu s-au coprinsu toate prin eparhiia noastră, am socotit ca să se împartă și prin eparhiile frăților voastre și socotim că vor fi priimite de către toți cu prețul ce s-au arătat mai sus. Și iată că s-au orânduit și la eparhiia frăției tale o sută cinsprăzăci *Evanghelii*, de care pohtim pe sfinția ta, împărțindu-le, să orânduiești feciori ca să strângă bani mai în grabă și să ni-i trimiță aicea ca să-i dăm și noi la negutători să nu să mai înmulțască cu dobânda. Și acești bani să vor lua de pe la preoți și pre la ctitori.

Aceasta, și mila lui Dumnezeu să fie pururea cu frăția ta.

Al frăției tale întru H(risto)s frate, Gavriil Mitropolit <m.p.>.

L(ea)t 7271 <1762> dech(emvrie).

Și iată că s-au trimis și cartea către preoți și către ctitorii sfintelor biserici și de la aceștiia să s(e) ia și bani; și din prețul *Ev(an)gheliilor* ce s-au arătat mai sus, 7 lei 3 pot(ronici), acei 3 potronici vor fi a oamenilor frăției tale ce vii orândui să strângă acești bani.

<Pe verso-ul filei a doua, adresa>: Iubitoriului de Dumnezeu Episcop a sfintei Episcopii Huși, chir Inochentie, al nostru în D(u)hul Sfânt frate și împreună slujitor, cu frățească dragoste să se dea.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. VI, d. 474, p. 428-429.

1769 februarie 2. Actul soborului arhiereilor Moldovei, adresat domnului Țării Moldovei Grigore Callimachi, cu privire la alegerea unui nou episcop de Roman

Preasf(â)nta Episcopie a Romanului rămâind fără de arhiereu, de vreme că arhiereul ce-au fost întru dânsa chir Ioanichie s-au săvârșit întru D(o)mnul, noi, carii ne aflăm aicea denpreună frați arhierei prin voia, îndemnarea și slobozeniia a blagocestivului, iubitoriului de H(risto)s domnului nostru și stăpânitor a toată Moldaviia, Ioan Grigorie Ioan Calimah v(oie)voda, adunându-ne în biserica preasfintei Mitropolii, unde să cinstește și să prăznuiește hramu Strateniia Domnului nostru I(su)s H(risto)s, și hotărări canonicești puind înainte, spre aflarea și alegerea cinstitului și vrednicului obraz ce iaste să priimească duhovniceasca ocârmuire a eparhiei și a episcopiei aceștiia, întâi dar am pus pe preacuviosul întru ieromonaș(i) chir Leon prot(o)singhelul sfintei Mitropolii și al doilea pre ieromonahul Antonie egumenul de Moldovița și al treilea pre ieromonahul Veniamin proegum(enul) de Socola.

Și s-au scris numele lor întru această sfântă condică a preasfintei Mitropolii a Moldaviei.

Anul de la H(risto)s 1769 fev(ruarie) 2 d(i)ni.

Inochentie Episcopu Hușului <m.p.>.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. VI, d. 854, p. 751.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 13.

Nr. 25
1771 ianuarie 10. Cartea Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, adresată foștilor enoriași ai Mitropoliei Proilaviei din sudul Basarabiei, despre revenirea lor sub ascultarea Mitropoliei Moldovei și punerea lor sub administrarea Episcopiei Hușilor

De vreme ce eparhia, carea se ocârmuia cu păstoria cea bisericească după urmarea vremilor către frăția sa Proilavul, socotindu-se dintru început a fi din hotarul pământului și din păstoria Moldovei. Acum după, pronia preaputernicului și a tot binele săvârșitorului Dumnezeu, învrednicindu-se a scăpa din jugul cel silnic a otomanilor prin armele cele nebiruite a monarhiceștei măririi a prea milostivei

noastre Împărătrițe Rusii, însă rămânând fără de păstoriu bisericesc pravoslavnicul norod, ce lăcuiește întru această eparhie, precum ne-am încredințat, socotit-am și noi a noastră arhipăstorească neapărată datorie, ca cei ce ne-am învrednicit prin dumnezeescul dar a prea sfântului și de viață făcătorului Duh, a fi arhipăstorul a tot pământului Moldovei și ca să nu ne osândim de cătră bunul păstoriu și marele arhiereu, Domnul și Mântuitorul nostru, Iisus Hristos, pentru vre-o lenevire sau nebăgare de seamă, ca păstorii aceia cărora nu le este milă de cuvântăreața turma lui, n-am trecut cu vederea purtarea de grijă a aceștii eparhii, ce prin bunăvoința noastră aflându-se frăția sa, Kir Inochentie, Episcopul Hușului aproape la acele părți de loc. Iată, l-am însărcinat poftindu-l ca să aibă purtare de grijă la numita eparhie și să păstorească cu priveghere și cu toată osârdia atât partea bisericească, cât și partea politicească, îndreptându-i și povățuindu-i către cele sufletești spre mântuirea lor. Și osebit de eparhia Hotinului ce s-au dat sub ocârmuirea frăției sale Episcopului de Rădăuți Kir Dositei, toată cealaltă eparhie să fie întru purtarea de grijă a numitului Episcop de Huși până când se vor liniști lucrurile, rămâind întru pacinica stare și atunce se va pune la cea desăvârșit bună rânduială, deci moliftele voastre preoți și toți pravoslavnicii creștini ce sunteți lăcuitori într-acea eparhie, după creștineasca voastră datorie să vă supuneți rânduitului Episcop al Hușului la cele duhovnicești, ce sânt spre a voastră apărare sufletească mântuire cu toată căzuta cinste și evlavie ce se cuvine arhieriei sale aceasta înștiințăm*.

1771, ghenar 10.

(s.s.) Gavril Mitropolitul Moldovei.

După Ștefan Berechet, *Episcopia Hotinului*, p. 37.

EDIȚII: Melchisedec, *Cronica Hușilor și a Episcopiei*, p. 313-314.

---

* Episcopul Melchisedec în Cronica Hușilor și a Episcopiei publică o altă versiune, însoțită de un comentariu, a documentului supra: „Deoarece eparhia, care sub raportul păstoriei bisericești a fost cârmuită în cursul vremurilor de fratele nostru întru Hristos, Mitropolitul Proilaviei, și odinioară a fost ocolită ca aflându-se în cuprinsul principatului Moldovei și a Mitropoliei Moldovei, iar acum, după voința proniei Atotputernicului și întru tot bunului Dumnezeu, s-a izbăvit de asprul jug otoman, prin puterea neînvinselor armate ale Măriei Sale împărătești, ale milostivei noastre împărătese ruse, noi, după cum ne-am învrednicit prin binefacerea dumnezeiasca a prea sfântului și de viață făcătorului Duh, a fi arhipăstor al întregii țări a Moldovei, am socotit de neapărata datorie a noastră arhipăstorească să luăm în considerație trebuințele acestei eparhii rămasă fără păstorul turmei cuvântătoare.

Pentru aceea noi am și însărcinat pe fratele nostru întru Hristos, Inochentie, Episcopul Hușilor, sa aibă grijă de numita eparhie, ca una ce e vecină cu eparhia sa și s-o păstorească cu priveghere de păstor atât bisericește cât și politicește îndreptând și povățuind acest creștin popor spre mântuirea lui sufleteasca.

Afară de eparhia Hotinului dată spre cârmuire fratelui nostru întru Hristos, Kir Dosithei (Herescu) Episcopul Rădăuțului, toată partea cealaltă a eparhiei va fi dată spre ascultarea numitului Episcop de Huși, până când lucrurile vor merge în ordinea cuvenită și totul va fi adus în starea desăvârșită.

Așă dar, voi bine credincioșilor creștini și voi sfințiți clerici datori sunteți să va supuneți bisericește Episcopului de Huși, legiuit pentru ocrotirea voastră și pentru mântuirea sufletească, dându-i lui onorurile ce se cuvin arhiereștei lui dragoste de Dumnezeu.

În urma mijlocirilor făcute de Mitropolitul Gavriil Calimah pe lângă prea luminatul general Feld-Mareșal, contele P. A. Rumanțev, încă din anul 1771, guvernatorul rus își dă de abia în anul 1773 consimțământul său în cestiunea desființărei eparhiei Proilaviei însă numai până la o viitoare hotărâre a autorităților superioare.

În urma acestui răspuns, Mitropolitul Gavriil Calimah adresează o epistolă enciclică către clerul și credincioșii creștini din ținuturile basarabene ce urmau să se alipească la eparhia Hușilor, în care epistolă după ce își arată înțelegerile avute cu Mitropolitul Grigorie al Ungrovlahiei, cum și mijlocirile făcute pe lângă contele Rumanțev, le face cunoscut desființarea Proiloviei și trecerea lor vremelnică sub administrația bisericească a eparhiei Hușilor, până la hotărârea definitivă a autorității celei mai înalte, înșiruind totodată și drepturile noului lor episcop, Inochentie al Hușilor".

Nr. 26

1771 iulie 6. Carte de hirotonie a Episcopului Rădăuților și al Hotinului Dositei, dată preotului de la biserica din satul Hatna, ținutul Hotin

Cu mila lui Dumnezeu, Dositei, Episcop Rădăuțului și Hotinului. Prin daruul și puterea preasfântului și de viață făcătorului duh , ce s-au dat smereniei noastre de la preaînaltul arhiereu, Domnul nostru Iisus Hristos. Iată, deci, veni înaintea smerenii noastre acest de Dumnezeu temător bărbat anume Pavel, și cu multă plecăciune au cerșut de la smerenia noastră darul preoției. Deci, noi mult cercetându-l și prin dumnezeiască Pravilă ispitindu-l după mărturisirea sa, pre cât au arătat la taina spovedanii ce s-au încredințat din duhovnicul său Kir Climent ieromonah, l-a arătat a fi vrednic de darul preoții și cu puterea prea sfântului și de viață săcătoriului duh, prin punerea mâinilor smerenii noastre s-au hirotonisit întâi cetetș și ipodiacon, diacon și preot desăvârșit. Și prin darul prea sfântului duh datu-i-s-au voie și putere de a sluji toate cele ce se cuvin. Preoții, așezându-l la ținutul Sucevii în satul Hatna, la biserica, unde se cinstește și se prăznuește hramul Înălțării Domnului nostru Iisus Hristos. Drept aceea, i s-au dat de la smerenia noastră această carte a episcopiei noastre cu pecetea sfintei episcopii pecetluită și cu iscălitura noastră întărită, ca oriunde i s-ar întâmpla a fi, toți să-l aibă la cinste ca pe un vas al sfintei biserici, și slugă lui Dumnezeu, amin.

În anii 1771, Iuli 6.

Dositei Episcop Rădăuțului și Hotinului

După Ștefan Berechet, *Episcopia Hotinului*, p. 37-38.

Nr. 27

1773 aprilie 25. Răspunsul general-feldmareşalului Piotr Rumeanţev, comandantul suprem al armatei ruse din Principate, dat Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, privitor la reintoarcerea eparhiilor fostei Mitropolii a Proilaviei în componenţa Mitropoliei Ţării Moldovei şi a Mitropoliei Ţării Româneşti

Preasfinţite Arhiepiscope şi Mitropolite a Moldovei, al meu milostiv arhipăstor.

După socotinţa înştiinţărilor preasfinţiei tale şi a Preasfinţitului Mitropolit al Ungrovlahiei, pentru eparhia Brăilei, şi eu aşa socotesc, că până se va face hotărâre de la marea stăpânire, povăţuirea cea duhovnicească a acelor ţinuturi, a Ismailului, a Renilor, a Chiliei, a Cetăţii Albe şi a Tighinei, s-au fost dat Episcopului de Huşi; iar ţinutul Brăilei, Episcopului de Buzău. Deci întru împlinirea acestora şi preasfinţia ta să binevoieşti a scri celui mai mare povăţuitor al eparhiei aceea după hotărârea bisericească şi politicească. Iar eu pentru înştiinţarea la comandanţii acelor ţinuturi am şi scris.

Al preasfinţiei tale plecată slugă
(s.s.) conte Rumeanţev
1773. April. 25

După Ştefan Berechet, *Episcopia Hotinului*, p. 38.

Nr. 28

1773. Enciclica Mitropolitului Moldovei, Gavriil Callimachi, adresată foştilor enoriaşi ai Mitropoliei Proilaviei din sudul Basarabiei, despre revenirea lor sub ascultarea Mitropoliei Ţării Moldovei şi punerea lor sub administrarea Episcopiei Huşilor

Gavriil, cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop şi Mitropolit al Moldovei,

Cuvioşiile voastre arhimandriţi şi egumeni, molitfele voastre preoţi şi diaconi şi toată partea bisericească. Dumneavoastră pravoslavnici creştini, parte politicească ce vă aflaţi lăcuitori în ţinuturile Ismail, Reni, Chilia, Akerman şi Bender, de la milostivul Dumnezeu, vă rugăm, har, milă, pace, sănătate, viaţă curată şi sufletească spasenie*, iară de la smerenia noastră molitfă şi arhierească blagoslovenie de obşte vă trimitem.

Către aceasta vă înştiinţăm, că după moartea răposatului arhiereu Daniil Proilav, rămâind acea eparhie fără de păstor şi purtător de grijă la trebuinţele bisericeşti şi duhovniceşti. Noi după arhipăstoreasca noastră datorie, n-am trecut cu vederea a lua aminte şi a purta grijă pentru deplina pază a rânduelei bisericeşti la părţile acelea. Şi arătând prin raport mǎriei sale prea luminatul general feldmareşal şi a fel de feliu de ordine cavaler, graf Petru Alexandrovici Rumeanţev, trebuinţa cea neapărată a păstoriei acelei eparhii, am cerşut ca să dea sub purtarea de grijă a frăţiei sale iubitorului de Dumnezeu, Kir Inochentie, Episcopul sfinţitei Episcopii Huşului, fiind şi aproape de eparhia frăţiei sale. Care cerere găsindu-se cu cale şi de către maria sa, prin luminat order ne-au dat voie ca până se va hotărâ de către înalta şi marea stăpânire în ce chip să se urmeze rânduiala păstoriei acelei eparhii, să se dea asupra frăţiei sale numitului episcop. Deci după urmarea rânduielei sfintelor canoane, iată s-au dat această eparhie sub purtarea de grijă a frăţiei sale, Episcopul de Huşi, Kir Inochentie, căruia îi dăm voie a săvârşi acolo toate cele ce se cuvin arhieriei. Adecă să judece şi să cerceteze a doua oară pricinile bisericeşti. Ceteţ, cântăreţ şi purtător de sfeşnice să însemneze. Ipodiaconi şi diaconi să săvârşească şi să suie şi la rânduiala preoţiei pre cei vrednici. Duhovniceşti părinţi să aşeze prin ale sale cărţi de duhovnicie, monahi şi monahii să facă, chip mare şi chip mic, dumnezeeştile biserici să sfinţească, şi să înveţe pre pravoslavnicul norod părinteşte tot lucrul ce este de suflet folositor şi mântuitor, ocărmuindu-i la cele sufleteşti faceri de bine. Şi orice va lega să fie legat, şi orice va deslega să fie dezlegat după pravilă. Şi toate câte se cuvin arhiereului să săvârşească precum s-a zis: Drept aceea, toţi cei ce vă aflaţi în eparhia aceasta, pravoslavnici creştini, parte bisericească şi politicească, datori să fiţi a da frăţiei sale toată căzuta cinste şi buna cucernicie şi primire. Să-l ascultaţi şi să i vă supuneţi ca unui arhiereu şi păstor, nearătând nicio împotrivire şi toate cele ce se cuvin, venituri bisericeşti şi dreptăţi întregi după obiceiul eparhiei să i se dea şi să pomenească numele frăţiei sale la toate sfintele liturghii după pravilă. Deci, pentru mai marea încredinţare datu-s-a acestui de Dumnezeu iubitoriu episcop Kir Inochentie, fratele nostru şi întocmai slujitor această arhierească carte cu această a noastră iscălitură iscălită şi cu pecetea sfintei mitropolii pecetluită.

Anul de la Hristos 1773.
(s.s.) Gavriil Mitropolitul Moldovei.

După Ştefan Berechet, *Episcopia Hotinului*, p. 38-39.

* Rusism, spasenie (спасение) = mântuire (n. ed.).

Nr. 29

1776 mai 16. Carte de judecată a Episcopului Romanului, Leon Gheuca, dată în chestiuni de litigiu funciar dintre fețele bisericești și laice

Avut-au judecată înaintea noastră Iorest nacealnicul de Corni, din ținutul Putnei, cu preotul Ioan de la Conțești și cu preotul Ilie Cofetarul tij de acolo, pentru o bucățea de loc ce iaste lângă numitul Schit, lângă apa Siretului, care loc să cheamă Cuhalmul de Brădulet, zicând nacealnicul cum că sânt acum 25 de ani de când trăește el la acel Schit Cornii, și tot Schitul au stăpânit acel loc Cuhalmul, încă și mai înainte de dânsul tot supt stăpânirea Schitului au fost; și acum de la o vreame s-au sculat numiții preoți și cu alți răzeși ai lor și impresoară locul acela. Dar fiind față preoții amândoi, s-au întrebat ce răspund împotriva ziselor nacealnicului; iar ei au arătat o mărturioară de la Miron Lepădatu, în care arată că ar fi cercetat și el această pricină între dânșii, și ne fiind scrisori de stăpânire, nici la o parte, s-ar fi găsit trei oameni carii au mărturisit cu sufletele lor cum că tot Schitul au stăpânit Cuhalmul, dar carte de blăstem n-au vrut să priimească, și pentru că n-au vrut să priimască cartea de blăstem, nu le-au ținut în samă, și au dat acea mărturioară la mâna preuților; iar alte dovezi nimic n-au arătat nici ei, încă nici Pricopie Buzanoschi, ce venise și el cu preoții la judecată, răzăș fiind. Deci Iorest nacealnicul au arătat o mărturie de la dumnealui ban Ștefan Catargiu, fiind atuncea vt (vtorâi)* spătar, în care arată că ar fi cercetat Dumnealui pricina aceasta la v(ă)le(a)t 7269 (1761), (fiind dumnialui giudecător de ținut la acea vreame), și nefiind scrisori nici la o parte, preoții și cu răzășii lor nici dovadă de stăpânire n-au putut arăta; iar Iorest nacealnicul, osăbit că au dovedit cu mărturii de la Misail Arhimandritul de Bisăricani, cum că mai nainte de a merge el la Bisericani au fost trăitor la Corni și au stăpânit acel loc, dar și-au găsit și câțiva oameni împrejurași, anume: Ion a Măricăi, Toader Pitic podar, Ion a Dărioaei, Echim Spiridon, Dănăilă, Vasile Pitic, Costantin Darie și Ilie Melinte, carii au rădicat cu sufletele lor înaintea numitului boier, cum că tot Schitul au stăpânit acel loc Cuhalmul de când s-au trezit ei, și după mărturiile și dovezile de stăpânire ce-au văzut că are Schitul, i-au dat și carte de giudecată să-și stăpânească Schitul moșia ca și mai înainte. Deci și noi văzând mărturiile și dovezile de stăpânire de atâția ani, ce are Schitul pe acea moșie Cuhalmul, după dreptate iaste dat această carte de giudecată, ca să să poată apăra de către numiții preoți și de către ceialalți răzeși, fiindcă aceia n-au nicio dovadă asupra acelui loc, ce numai cu gura, și de la o vreame acolisitori. Iar de nu s-or mulțămi răzășii cu giudecata noastră, își vor cerca dreptatea unde vor vrea, aceasta scriem.

1766. Maiu 16.

Leon Episcop Romanschii

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 307.

* Rusism, vt (vtorâi, второй) = al doilea (n. ed.).

Nr. 30

1780. Hrisovul Domnului Constantin Moruzi, pentru scutirea preoților și diaconilor de plata ajutorniței și colectarea benevolă, și trimiterea de către Mitropolia Țării Moldovei a 1.200 lei pentru Școala de la Țarigrad*

Cu mila lui Dumnezeu Ioan Constantin Dimitrie Moruz Voievod, domnul Țărei Moldovei.

Facem știre cu acest hrisov al Domniei mele tuturor cui i să cade a ști, că din ziua ce ne-au miluit Sfântul Dumnezeu, de ne-au suit la acest al nostru Domnesc și strămoșesc scaun al Domniei țărei aceștia și până acum, cu neadormit cuget și cu neadormită silință am fost, nu numai spre urmarea faptelor celor plăcute și spre întemeiere și bună stare a țărei aceșteia; ci și pentru desrădăcinarea a multe urmări necuviincioase ce era. Și Domnia mea le-am înlăturat treptat cum s-au căzut. Pe lângă care luând Domnia mea aminte și pentru orânduiala preoților și a diaconilor dintru această creștinească țară, aflatu-am că sunt în mare sărăcie și la foarte proastă stare; din pricină că din vremele de mai înainte era puși fieș-care preot i diacon de da pe tot anul câte o sumă de bani la slujba ajutorniței, când se scotea asupra norodului și se strângea în vistieria Domnească. Și cei mai mulți din tagma preoțească neavând putință de plătit erau ocărâți și trași de către strângătorii de bani cu învăluiri și închisoare, cu vătămarea cinstei lor. Deci văzând Domnia mea și socotind supărarea lor, n-am putut suferi o urmare ca acea a fi în vremea Domniei Noastre, nici am priimit bani de la aceștia să între în visteria Domnească. Pentru că necuvios lucru era a fi supărată tagma bisericească cu o dare ca aceasta și a se defăima slujitorii Celui prea Înalt, carii pururea sunt rugători pentru sănătatea și paza Domnilor și al creștinescului norod al țărei aceștia. Mai ales că milostivul Dumnezeu, prin rugile ce fac aceștia, necontenit cu milă păzește pre Domn și pre toată starea și norodul și dintr-alte neștuite de mintea ominească, trimite folosul cu miile însutit. Aceasta socotindu-se cu cea mai mare luare aminte și încredințat fiind la aceeași fără cât de puțină îndoeală, n-am lăsat mai mult a urma acea dare de bani ajutorință de la preoții i diaconii țărei. Nu numai căci nu se cade, dar nici vr-un ajutor ca acela de vre-o sumă nu putea să iasă dintr-aceasta, cum este știut și vezut tuturor. Cu cât mai vârtos că noi suntem datorii a li răsplăti lor ostenelele rugelor sale, ce fac de a pururea către Dumnezeu pentru Domn și pentru tot neamul. Drept acea Domnia mea cu toată dreptatea pe preoții și diaconii țărei aceștia desevârșit i-au ușurat de această dare de bani, ce se numea ajutorniță, și iată printr-acest Hrisov al Domniei mele am hotărât: că de acum înainte și în veci supărați să nu mai fie preoții și diaconii țărei aceștia cu cerire de bani la ajutornițe, nici să plătească măcar un ban, ci de a pururea și în toată vremea să aibă pace de această dare, fiindcă s-au ridicat de istov de-asupra lor. După care numiții preoți și diaconi văzând facerea de bine și ușurarea de greutate ca acea și cu bucurie cunoscând cinstea și folosul ce au dobândit, toți cu un glas nu numai că s-au îndatorit și mai mult a ruga pe Dumnezeu pentru binele Domnilor și a norodului, ci încă din bună voia lor înaintea Preosfinției sale părintelui Mitropolit s-au

primit şi s-au apucat ca să aibă a da fieşte-care preot şi diacon a ţărei aceştia pe tot anul câte şase zeci bani la Sfânta Mitropolie, şi dintr-acei bani preosfinţia sa Mitropolitul ţărei încă să aibă a trimite pe fiecare an câte una mie două sute lei la Epitropii şcoalei din Ţarigrad pentru ucenicii ce sunt la învețătură, dupre cum pre larg se arată prin osăbit grecesc hrisov al Domniei mele. Care aceasta fiind o dare pre cu uşurare şi din buna voia lor, Domnia mea întărim ca să se păzească nestrămutat.

Ce dar poftim şi pe alţi luminaţi Domni, pe care Sfântul Dumnezeu va orândui în urma noastră Domni şi Oblăduitori a acestei ţări, să nu sepe miluirea care cu dreptate s-au făcut preoţilor i diaconilor, ci încă după datorie întărindu-le şi mai mult să miluiască pe rugătorii săi, pentru al Domniilor sale sănătate, pacinică viaţă, şi vecinică pomenire.

S-au scris hrisovul acesta la Scaunul Domniei mele în oraşul Iaşii, la cea dintâi Domnie a Noastră la Moldova, întru al doilea an, sau al domniei noastre 1780. Ghenar.

Subsemnat: Ioan Constantin Moruz Voievod.

L. S. cu roş

Ianache Sandu vel vistiernic.

S-au trecut la Condica Divanului de mine Andrei biv isbiş**, condicar al divanului Gospod.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 35-36.

* Titlul se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

** Corect: iuzbaşă – căpetenia unei trupe de ostaşi (n. ed.).

Nr. 31

1782 după 18 decembrie şi până la 25 martie 1786*. Scrisoarea boierilor din Ţara Moldovei prin care cer Porţii Otomane şi Domniei Ţării Moldovei să accepte în calitate de mitropolit doar [ierarhi] dintre pământeni*

Prea Înălţate!

Înştiinţăm Înălţimei tale, că acum după reposarea Mitropolitului ţărei, câţiva dintre boierii pământeni având plăcere ca să se facă Mitropolit grec, poate că unii pentru că au fost interesaţi cu luare de groase sume, când s-au făcut Episcop de Roman grecul Iacob, de s-au însărcinat Episcopia cu atâtea datorii, de nu-i vrednică să plătească cu tot ce are; şi aceiaşi nădejde de interes având şi acu, voesc acei boieri ca dintre arhiereii ce se află aicea să se facă Mitropolit ţărei un Arhiereu strein, carele are şi Eparhie întru a sa purtare de grijă, zic pe Presf. Chir Chiril Arhiepiscopul Sinaei, şi nu numai pentru pricina ce s-au zis a interesului, (şi pentru că nădăjduiesc să-l defendefsască cu Turcii, cu cărţile turceşti să se facă acesta Arhiereu...) *(este scris de altă mână pe margine şi foarte rău)***. Acei boieri trec cu viderea dreptăţile şi pronomiile patriei şi poliţiei, ce se cade la aceasta pământenilor Arhierei. De vreme ce, precum am luat adevărată înştiinţare, numitul Arhiepiscop Sinaischi, cu toate că este la vârsta de bătrâneţă şi cu toate că a sa arătată areti (virtute) l-ar îndatori mai mult ca să poarte grijă de Eparhia ce are, de cât să umble ca să ia altă Eparhie streină, el văzând plecarea acelor boieri au şi făgăduit la unii ce nu sunt din acel taraf, ca să dea some de bani, pentru ca să isprăvească să se facă Mitropolit Moldovei. Măcar că iaste ştiut că la Mitropolia Moldovei, de cât numai în vremea bătrânului Grigorie Voievod, după ce Antonie Mitropolitul s-au dus în Rosia, când s-au întors de aicea armia împărătească de sub comanda feld mareşalului von Minih, atunci s-au rânduit la scaunul acesta Mitropolitul Nichifor, ce au fost grec. Şi acesta s-au făcut cu tosmală de economie pentru numele de hainlâc, ce se socotea de turci asupra ducerei în Rosia a Mitropolitului Antonie. Măcar că acest Nichifor au fost şi grec, dar s-au călugărit aicea în Moldova la o mănăstire. Care şi Mitropolitul Nichifor grecul, după puţină vreme ce au fost Mitropolit, lăsându-se de Mitropolie, şi de şi era strein, de însuşi socotind că este cu cale şi cu dreptate a se protimisi dintre bisericescul Cliros a pământenilor, ca să se puie la scaunul Mitropoliei ţărei. Prin paretisis *(demisia)*** ce au dat în scris când s-au lăsat de Mitropolie, arată că au cunoscut a fi drept şi de laudă şi folosul ţărei, ca să se facă Mitropolit dintre pământeni. Şi aşa s-au făcut atuncea; în urmă Mitropolitul Ţărei Iacob, ce au fost Episcop la Rădăuţi, şi în zilele acestui Mitropolit Iacob cu ştirea şi primirea Domnului ce era la acea vreme, Constantin Vodă Racoviţă, făcând adunare de sobor, de toate obrazele Bisericeşti, s-au hotărât şi s-au legat cu mari blestemuri, ca să nu se mai primească a intra la scaunele Arhiereşti a ţării alţi streini de cât pământeni. Pentru aceasta şi reposatul acesta Mitropolit Leon aud că au lăsat înscris paretisis asupra Episcopului de Roman, ca să fie Mitropolit în locul său. Însă acea scrisoare până acum nu s-au văzut, iar cum că l-au lăsat Epitrop a purta grije de toate ale casei Mitropoliei şi respunzător la trebile ce razimă asupra acestui scaun, acesta este de obşte ştiută.

*(O copie numai în stare deteriorată)***

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 38-39.

* Datarea şi titlul documentului se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

** Notele dintre paranteze aparţin lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 32

1786 martie 25*. Scrisoarea boierilor moldoveni către Poarta Otomană pentru alegerea Episcopului Romanului, Leon Gheuca, în calitate de Mitropolit al Țării Moldovei conform cu vechiul obicei

Noi prea plecați și credincioși robi boieri și toți câți ne aflăm lăcuind în pământul Moldovii, cu acest smerit harzuhal, în chip de magzar, înștiințăm la pragul prea înălțatului scaon al prea puternicei împărăției, de unde să revarsă izvoarăle tuturor milelor și pe care atot țiitoriul să-l întărească întru toată strălucirea și să-l păzască neclătit în veci. Că întâmplându-să acum de curând moarte arhiereului nostru, kir Gavriil, după vechiul și nestrămutatul obiceiu al pământului acestuea, toți cu un glas am rugat pe Domnul nostru, ca s-aleagă și să așăze Mitropolit al nostru, pe Episcopul Romanului, fiind om înțălept, vrednic de evlavie, în vârstă, cunoscut în pământul nostru de atâța ani, și ispitit la cuvioasa petrecere a vieții sale, la care după fierbinți rugăciunile noastre, și după obiceiurile pământului (*nostru*)**, care din început s-au urmat și s-au păzit, ca să se aleagă de Domnul țării, și să se așeze Mitropolit acela pe care pământul l-ar voi și l-ar cere. Priimind Măria sa această a noastră rugăciune, ca un vechiu obiceiu și pronomion al pământului (*nostru*)**, au așăzat prin alegire pe acesta, Mitropolit al nostru, trimițându-să de către Măria sa înștiințare și la Patriarhul de alegire și așăzare ce s-au făcut după a pământului obștescă cerirea și rugăciune, ca să fie cunoscut și a Patriersie, după lege și după vechiul obiceiu, cea după pravilă cuviincioasă alegire și așezare a acestui nou arhiereu al nostru. Acum Domnul nostru ne-a arătat că Patriersia n-a vrut să-l cunoască de legiuit arhiereu al nostru, fiindcă până a nu veni răspunsul Patriarhului s-au așăzat și s-au făcut mitropolit al țării, și prin arzuhal au arătat pricina aceasta la pre înălțatul prag al împărăteștei măriri: neștiind obiceiul pământului (*nostru*)**, noi știm că din vechiu și din început de când iaste țara (*noastră*)** supt umbra pre puternicii împărății și din vreme strămoșilor noștri, rânduiala și obiceiul pământului iaste acesta: Alegere și așăzare arhiereului nostru să făcea de către Domnu după rugăciune și cerire pământului, pentru aceasta dar când să întâmplă moarte Mitropolitului, alegând pământul un obraz cinstit și cuvios, roagă pe Domnul să-l protimisască, ca pre unul ales dintre alții și de către obștie, și Domnul după obșteasca cerirea și rugăciuni a pământului, îl așază Mitropolit, și făcând înștiințare Patriarhului de alegere și așăzare, atunce să trimete carte de acolo patrierșască spre arătare alegerii cei după pravilă, a numirei și a așăzării noului Mitropolit, ce s-au făcut de Domnul țării; și niciodată aicea în pământul nostru la atâța Mitropoliți ce s-au făcut după cum știm, și am apucat de la părinți și strămoșii noștri, nu s-au întâmplat ca să să aștepte voea de la Patriarhul, ca să poată Domnul și pământul a alege și a așăza Mitropolit, ce după ce să făcea și să așăza, să da știre Patriarhului; făr de cât la așăzare Mitropolitului Gavriil ce-au murit, fiindcă să afla Mitropolit Tesalonicului, au

fost trebuință de a scrie fratile său Domnul de atunce, cum și el însuși, la Patriarhul, că au făcut paretesis eparhie ce au avut, și să facă Patriarhul pe altul, cerșind și el voea ca să facă Mitropolit Moldovii, făcând asupra lui Gavriil paretesis, Iacob Mitropolitul de atuncea al țării, însă aceasta de acum nu are asămănare cu acea de atunci, fiindcă după moartea Mitropolitului, Domnul cu obșteasca cerire și rugăciuni al pământului după preveleghiile țării și cel vechiu al pământului obiceiu, au așăzat Mitropolit, pe acesta ce pământul l-au cerșut drept legiuit arhiereu al său, după cum asăminea s-au urmat și la alți Mitropoliți ai Moldovii, ce s-au făcut înainte acestui ce au murit, Gheorghie, Antonie, Iacov și alții de mai înainte, și Patriarhul înștiințându-se de Domnul țării, cine s-au ales și s-au așăzat, trimitea carte spre arătare alegerii și așăzării cei după pravilă ce s-au făcut al noului Mitropolit; iar nu să arăte că nu iaste după pravilă făcut și legiuit Mitropolitul nostru, ce s-au ales și s-au așăzat prin alegere Domnului nostru cu obștească cerirea și rugăciuni după vechiul obiceiu al pământului, numai pentru că nu s-au cerșut întâi de la Patriarhul voe și apoi să facă așăzare. Cerire cu totul împotriva obiceiului pământului nostru; iar la Gavriil, de s-au și întâmplat pricina iaste după cum s-au pomenit, pentru că s-au aflat Mitropolit al Tesalonicului, și el era dator ca s-o facă.

Deci prin fierbinte rugăciune noastră, ne rugăm și cădem la mila pre puternicii împărăției, precum păr acum dea pururea pre puternica împărăție, și fericiții întru pominirea strămoșii împărăției tale din nesăvârșita către noi milostivire ocrotindu-ne supt umbra prea puternicului și nebiruitului acoperemânt și purtării de grijă, ne-au miluit să ne adăptăm în toată îndestulare cu milile sale, păzându-se preveleghiile și obiceiurile pământului nostru, cu care au miluit țara aceasta, miluindu-i după toate aceste și cu domnie înălțatului Domnului nostru de acum, pentru care nu sântem vrednici să mulțămim prea puternicului nostru împărat, pentru mila aceasta ce-au făcut și să face în pământul nostru, prin povățuirea cea plină de înțălepciune a Măriei sale, prin bună legiurea și prin cea cu dreptate rânduială ce păzește ea toate spre ocrotire și buna stare a săracii aceștii raeli; asămine dar și acum ne rugăm fierbinte, și cădem la mila prea puternicii împărății, ca niște credincioase raeli, și supuși robi a prea puternicii Porți, și la acest vechiu obiceiu al pământului nostru, după care s-au făcut și acum alegere și așăzare cea după vechiul obiceiu a Mitropolitului țării, de către Domnul nostru să avem musaadea (*bunăvoință*)** și merhamet, să să păzască și acest obiceiu ca o veche preveleghie a pământului, și să nu fim supărați la ale bisăricii noastre care de atâța ani la atâtea așăzări a Mitropoliților de mai înainte s-au păzit, învrednicindu-ne și la aceasta milii și milostivirii prea puternicii împărăției, precum și la toate cele-alte preveleghii și obiceiuri a pământului nostru dea purure, prin mila cea nemărginită ce să răvarsă asupra noastră ne-am învrednicit să dobândim apărare și musaadea, și să ne îmbunătățim cu mila și inaetul cel de-a pururea nesăvârșit folosându-ne pe lângă altile și cu aceste bună-

tăți, și faceri de bine a păzării cei neclătite preveleghiilor și obiceiurilor celor vechi, a pământului (*nostru*)[**], cu care fiindcă prea puternica împărăție ne miluiește, ca să avem de-a pururea pronomiile pământului nostru, nemicșurate și nesmintite, cădem și ne rugăm ca și la aceasta să rămânem nesupărați.

1786. Mart 25.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 39-40.

[*] Datarea documentului se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

[**] Notele dintre paranteze aparțin lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 33

1786 nu mai devreme de martie 25. Firman împărătesc dat Domnului și țării la arzul din 1786, martie 25, prin care se recunosc drepturile Țării Moldovei de a-și alege mitropolit[*]

Creștetul Ighemonilor a neamului creștinesc, Scarlat zadea Alexandru Voievod[**] (i proci).

Ajungând această înaltă Împărătească poruncă știut să-ți fie: că în trecute zilele înștiințându-mă Patriarhul Țarigradului pentru moartea lui Gavriil Mitropolit Moldaviei, și că în locul lui s-au rânduit prin alegere Mitropolit pe Episcopul Romanului Leon, numitul Patriarh împreună cu soborul Arhiereilor ce să află în Țarigrad au dat tacrir[***] la Împărătescul meu prag, arătând pe larg că a să face și a să orândui Mitropolit Moldaviei cu acest chip, fără a nu să alege de către Patriarh și de către Sobor, fiindcă iaste cu totul împotriva atât a vechiului obiceiu cât și a dogmelor sale, s-au rugat ca să să desfacă psifosul[****] (votul) și așezarea aceasta a numitului Mitropolit. Deci cercetându-se caidurile (drepturile) atât a beratului ce iaste dat în mâna Patriarhului, cât și a suricirilor[*****] Țărei Moldaviei și a Țărei Muntenești, s-au fost trimis înaltă Împărătească poruncă către tine Domnul Moldaviei, ca să nu dai voie la urmări ca aceastea împotrivitoare sureturilor și călcătoare dogmelor, ci urmând vechiului obiceiu să fii cu luare aminte a nu să întâmpla la această pricină vreo împotrivire. Acum dar agiungând la Împărăteasca mea Poartă scrisorile tale împreună și cu Magzar despre partea pământenilor, întru care fiindcă arăți că după moartea numitului Mitropolit, viind înaintea ta toți boierii mari și mici ai pământului și rugându-se cu un glas ca să să păzască în nestrămutare vechiul pământesc obiceiu la aceasta, și să să rânduească prin alegere Mitropolit Moldaviei Episcopul Romanului, ca un înțălept ajuns la vârsta și de atâția ani ispitit vrednic, după cum a lor obștească cerire ai făcut Mitropolit pe numitul Episcop, înștiințând după obiceiu și la Patriarhie. Arătând și aceasta că la asemenea obiceiuri vechia bisericeștilor pricini o obștească a locului cerere și rugăminte, a să pune în lucrare și a să păzi iaste datoria fieștecăruia Domn, și că Mitropoliții Moldaviei nu iaste obiceiu să să aleagă și să să rânduiască de către Patriarh, după cum ceilalți Arhierei, ci Domnul după vreme, după obiceiu așază prin alegere Mitropolit pe acela care locul îl va cere, atuncea după acea alegere și așezare, supt chip de înștiințare, scrie către Patriarh, și după acea înștiințare obicinuită să trimite și cartea Patriarhului, iar nu să aștepte răspuns de la Patriarh și pe urmă să să facă Mitropolit. Și fiindcă arăți prin numitele tale scrisori, că aducând înaintea ta și de al doilea pre toți boierii pământului, și cercetând cu amăruntul pricina, ți-au arătat că cu asemenea pricinuire niciodată nu s-au întâmplat o cerere ca aceasta de la Patriarhie, și de vreme că te rogi să nu să asculte o asemenea greșită înștiințare a Patriarhului, pentru că atârnă spre a să face stricarea vechiului obiceiu ce se urmează dintru început, ci să să păzască numitul pământesc vechiu obiceiu nestrămutat; osăbit arătându-le și capichihaiali tale prin tacrirul lor că mai înainte de opt zile ți s-au trimis obicinuita carte a Patriarhului și nu s-au urmat cea mai mică împotrivnică urmare la vechiul obiceiu; toate acestea trecându-să la caidul[******] cei mai dinainte date Împărătești poronci spre înștiințarea ta, iată ți să trimite această înaltă poruncă Împărătească. Încredințându-te dar după cum mai sus să arată că toate noimile atât a scrisorilor tale cât și a Magzarului și tacrirul capichehaialilor, s-au trecut la caidul cei mai înainte trimisă înaltă poruncă, vei urma după vechiul obiceiu ce să păzește, fără a nu să supăra întru nimic numitul Mitropolit. Arătând și la această pricină credința și înțelepciunea ce nădăjduește Împărăția mea de la tine la toate altele.

Din Țarigrad cel de Dumnezeu păzit, anul othomanesc 1200, luna la sfârșitul lui Geliaziar Ahâr.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 451-452.

[*] Titlul și notele dintre paranteze se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

[**] Alexandru al II Mavrocordat zis și Firaris (n. ed.).

[***] Tacrir – raport, memoriu (n. ed.).

[****] Psifos – vot (n. ed.).

[*****] Suric – act (n. ed.).

[******] Caid – registru, dosar (n. ed.).

Nr. 34

1792 aprilie 10. Gramota prin care Patriarhul Constantinopolului Neofit dă adeziunea sa canonică pentru alegerea Mitropolitului Țării Moldovei*

Neofit cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop Constantinupoleos, a Romei cei nouă și al lumei Patriarh.

Iubitorilor de Dumnezeu Episcopi a Sfinții Mitropolii Moldaviei, Romanul Chir Antonie și Hușul Chir Iacove, întru Duhul Sfânt iubiți frați și împreună slujitori al smireniei noastre, har și pace fie vouă de la Dumnezeu.

Fiindcă cea întru toate mădulările alcătuită și împreunată și supusă sfințită Mitropolie Moldoviei la acest de la noi sfințit apostolicesc și patriarhicesc al lumei scaun, dintru început, după canoane, să află în văduvie și lipsă de drept păstor și Arhiereu și plinire creștinească dintru sine, stă și să află în istirisis (lipsă) de arhierească purtare de grijă și duhovnicească umbrire, care este trebuincioasă la tot bun credinciosul și pravoslavnic norod; spre aceasta noi, ce după mila lui Dumnezeu ne-am aflat îndreptând cârmele a sfințitului apostolicesc, patriarhicesc ai lumii scaun, cu sfatul de obște și a celui dimpregiurul nostru svânt și cuvios Sinod a sfinților împreună frați sfinți Arhierei și prea cinstiți întru Duhul Sfânt iubiți frați și împreună slujitorii, după cele dintru început cuviincioase și prea slăvite pronomii a lumescului scaun, scriind prin aceasta a noastră patriarhicească și sinodicească ecdoisis, îndemnăm și dăm voe vouă iubitorilor de Dumnezeu Episcopi a Sfinții Mitropolii aceștie, ca în vremea ce, cu agiutoriul lui Dumnezeu, prin socotința a prea înălțatului, prea bun credinciosului și prea creștinului Domn și stăpânitor a toată Moldo-Vlahia, Chiru Chir Ioan Alexandru Costandin Muruz Voievod, întru Hristos Dumnezeu fiu mult iubit și dorit al smereniei noastre, celui după leage oblăduitor a creștinei stăpânirii aceștie, să va face după cele dintru început obiceiuri a pământului, cea după legea și canonicească alegere a unui obraz temător de Dumnezeu, mărturisit și ispitit la cele drepte și bune credincioase dogme, întru svânta cuviință și împodobit atât în trupeasca așăzare, cât și în sufleteștile obicinuiți și vrednic întru toate și cuviincios, spre duhovnicească oblăduire aceștii Sfințite Mitropolii, făcând chemare și a celor ce să află acolo sfinți Arhierei a acei de la noi sfintei biserici a lui Hristos, căci să cuvine nouă, atât hirotonie, cât și mutare să să facă cel mai puțin de trei Arhierei, să așăzați pe acel ce să va alege, după ce dintru început bisericească rânduială și canonicească închipuire, drept după pravilă și canoane Mitropolit aceștii Sfințite Mitropolii al Moldaviei și duhovnicesc a ei arătuitor, cu darul și putere a prea Sfințitului și începătoriului Duh, fiind îndatorit a pomeni canonicescul și patriarhicescul nostru nume de la toate sfintele săvârșiri și slujbe, precum s-au legiut și a da datornica ascultare și supunere către cel de la noi sfințitul apostolicesc patriarhicesc al lumei scaun, ca o mădulare a sa adevărată, și nestrămutat a păzi pronomiile ce are acest patriarhicesc scaun, în toată Eparhia sa, și să așeză în condica Sfinției Mitropolii canonicescul său pomelnic, căci spre aceasta s-au dat această svântă patriarhicească și sinodicească ecdosis, la velet una mie șapte sute nouă zăci și două, în luna aprilie, Idict 10.

Chesarias Grigore. Efesu Samuil. Iraclias Methodios. Chizicu Agapios. Halchidonos Ieremias. Dercon Gherasimos. Prusis Anthimos. Larisis Meletios. Artis Macarios. Didimotihu Paisios. Xantis Nathanail.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 320.

* Textul documentului este însoțit de următorul comentariu: „… cu titlul Gramata Patriarhală a Patriarhului Neofit, prin care dă adeziunea sa canonică de a se face alegere de Mitropolit în Moldova, unde de la 1788 nu era Mitropolit canonic, pentru că Amvrosie Mitropolitul era venit cu oștirile turcești. Totodată în această gramotă se expun drepturile ce patriarhul susținea că are asupra Moldovei și care le motivează pe obiceiu și canoane. Diacon dr. Alexandru I. Ciurea, asistent universitar, *Figuri de ierarhi moldoveni*, Iacov Stamati (1749–1803). Iași. 1946, p. 225, 226" (n. ed.).

Nr. 35

1792 după iunie 21. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Țării Moldovei privitor la alegerea episcopului de Huși Iacov Stamati, în scaunul mitropolitan

La anul 17<88> mutându-să de la ceste vremelnice fericitul întru pomenire chir Leon mitropolit la cele vecinice, în vreme de războaie, fiind întru această patrie armele împărăției Rosiei și ocârmoitoriu oștilor marile feltmarșal graf Petru Ivanovici Romeanțov, au rămas sfânta Mitropolie întru văduvie. Apoi, viind preastrălucitul cneaz Grigorie Alexandrovici Potemchin cârmuitoriu oștilor, au adus cu sine pe preasfințitul Arhiepiscop al Poltaviei chir Amvrosie, pe carele l-au pus exarh aceștii sfinte Mitropolii, carile, având pe lângă sine pe precuviosul arhimandrit chir Gavriil (din neamul său moldovan), l-au hirotonisit prin împărătescul ucaz cu blagoslovenie sfințitului Sinod episcop Achermanului, iar la 1792, după încheierea păcii între împărății, rânduindu-să domn țării de către împărăția othomanicească pe mărie sa Alexandru Moruz v(oie)vod, mai sus numitul arhiepiscop fără știrea domnului țării și fără obștească alegirea, au suit la scaonul Mitropoliei pe mai sus numitul Episcop chir Gavriil. Deci într-acesta an, mai după ducerea oștilor rosăști dintr-acest pământ sfânta și mare Bisearică a Țarigradului, catherisindu-l, au scris către mărie sa și către arhiereii pământului ca să aleagă legiuit arhiereu și mitropolit, și prin alegerea de opște au mutat pe Preasfinție sa chirio chir Iacov de la Episcopie Hușului la acest scaun al Mitropoliei, pentru carele și ecdosisu patrieșăsc au venit.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. IX, d. 66, p. 64-65.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 18.

Nr. 36

1792 iunie 22. Enciclica Mitropolitului Iacov Stamati, adresată arhimandriţilor, egumenilor, protopopilor, preoţilor, diaconilor, enoriaşilor din ţinutul Orhei, cu ocazia urcării în scaunul mitropolitan

Iacov cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop şi Mitropolit Moldaviei*.

Cuvioşilor Arhimadriţi şi Egumeni de pe la sfintele Monăstiri, cucernicilor Protopopi, molitfile** voastre Preuţi şi Diiaconi şi toţi de obşti pravoslavnici creştini ce vă aflaţi în eparhia smereniei noastre de la ţinutul Orheiul, să vă bucuraţi în Domnul şi de la noi Arhierească blagoslovenie vă trimitem.

Către aceasta vă înştiinţăm, că după intrarea la scaunul Mitropoliei a lui Gavriil ce s-au fost făcut ţărei aceştie, înştiinţindu-să prea fericitul Patriarh al Ţarigradului pentru a lui intrare la Mitropolie, că au fost fără dreptate împotriva pravilii şi nu cu alegere şi priimire de obşti a patrioţilor, după vechiul obiceiu şi pronomion ce au avut această ţară la alegire, şi punerea Arhiereilor pământului acestuie, pentru acea prea fericirea sa, neîngăduind a să călca aceste întărite din vechiu obiceiuri şi pronomii (prerogative) ce sânt aşezate după canoanele sfintei pravili, au cerut prin Arz de la prea înalta Poartă apărarea şi îndreptarea acestora; după care prin împărăteşti închinate firmanuri dându-se voe şi poroncă Domnului nostru Alexandru Costandin Muruz Voievod, ca nici decum să nu îngăduească a fi mai mult la scaunul Mitropolii acesta, ce împotriva obiceiurilor şi a pravililor au intrat şi s-au făcut Mitropolit; asupra căruia s-au trimis şi catirisis (afurisenie) de la sfânta şi marea biserică, întărit cu iscăliturile a trei prea fericiţi Patriarşi, dezbrăcându-l de tot darul şi cinstea Arhieriei de Măria Sa pre înălţatul Domnul nostru; urmând la aceste împărăteşti pre înalte poronci şi hotărârea sfintei mari biserici, au lipsit pe numitul Gavriil din scaunul Mitropoliei şi din păstoria acestui creştinesc norod, poroncind clirosului bisericesc şi celor cinstite obraze a părţii politiceşti a ţărei, ca după vechile obiceiuri şi pronomii şi după canoanile sfintei pravili, să facă slobodă şi legiută alegere dintre pământeştile duhovniceşti feţe, pentru a să rândui la stepena şi duhovniceasca păstorie aceştii sfinte Mitropolii; din prea puternica voinţă a cei înalte dumnezeeşti pronii, căzând asupra noastră sorţul aceştii alegiri, la care fiind îndemnaţi din cerire de obşte a părţei bisericeşti şi politiceşti, n-am putut a face într-alt chip sau a ne apăra, ci am priimit asupra noastră purtare de grijă aceştii bisăriceşti ocârmuiri, nădăjduind la ajutorul celui pre înalt Dumnezeu a ne împuternici spre a purta aceaste sfinte slujbi după voe şi plăcerea sa. Şi aşa după arătatele alegiri, prin cea împreună voinţă şi priimire a prea Înălţatului Domnului nostru, ne-am suit la scaunul sfintei Mitropolii Moldoviei, pentru care după datorie nu lipsim prin aceasta a vă înştiinţa de obşti pre toţi ai păstoriei noastre şi duhovniceşti iubiţi fii, parte bisericească şi politicească, de a noastră suire la acest sfânt Arhipăstoresc scaun. Ci dar de vreme că de acum înainte prin înţeleaptă şi milostivă ocârmuire a prea Înălţatului Domnului nostru, atât la cele bisericeşti, cât şi la politiceşti să nădăjdueşte o bună liniştită stare a tuturor de obşti, noi pre toţi părinteşte de obşti vă sfătuim şi vă îndemnăm, ca fiişte carile şi toţi de obşti mulţumind lui Dumnezeu pentru îndelungata şi statornica stăpânire a milostivului nostru Domn, să fiţi făr de grijă şi cu inima bună încredinţaţi de liniştea, odihna şi norocirea voastră, urmând fieşte care datoria stărei sale şi nici ascultând zădărnicile şi pricinuitorile de răzvrătire voroave, ce să samănă între norod, spre neodihna obştii. Iar cuvioşiile voastre, Ieromonaşi de pe la sfintele Monăstiri şi molitfile voastre preuţi şi ierodiaconi de pre la enorii, din eparhia Mitropoliei noastre, la toate acele bisericeşti dumnezeeşti slujbi veţi fi datori de acum înainte a pomeni numele nostru după rânduează.

1792. Iunie 22.

Această copie este scrisă de însuşi mâna Mitropolitului Iacov.***

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 321.

* Textul documentului este însoţit de următorul comentariu: „cu titlul Mitropolitul Iacov Stamati dă următoarea enciclică către toată eparhia sa, prin care declară, că atât Ambrosie Mitropolitul, cât şi Gavriil Bănulescu-Bodoni, ocupând scaunul Mitropoliei Moldaviei prin influenţe streine, când ruşii au intrat cu armata în aceste principate, nu erau Mitropoliţi canonici ai ţărei; şi dar Mitropolitul Iacov, în urma hotărârei patriarhilor ortodocşi, declară venirea sa la scaunul mitropolitan, ca canonică şi în conformitate cu legile şi vechile obiceiuri ale ţărei prin alegere. Alexandru I. Ciurea, Figuri de ierarhi moldoveni. Iacov Stamati (1749 – 1803). Iaşi. 1946, p. 226, 227" (n. ed.).

** Rusism, molitfile (молитфа)= rugăciune (n. ed.).

*** Notă aparţine lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 37

1792 iunie 27. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Ţării Moldovei referitor la alegerea lui Veniamin Costachi Episcop de Huşi

Cu mila lui Dumnezeu, Iacov Arhiepiscop şi Mitropolit Moldavviei.

Cea mai presus de începătură şi mai presus de lumină şi mai preasus de fiinţă şi mai presus de toată zidirea făr-de asămănare preaînaltă fire, ceea ce nesdespărţit să împarte după ipostasuri şi întru feţe să laudă şi să uneşte făr-de amestecare după unimea fiinţii, când după cea negrăită şi firească a ei bunătate au scosu toată zidirea dintru nefiinţă la fiinţă să vede cum că au zidit, adecă gândirea, podoaba cea înţălegătoare a îngerilor, precum zice cel după numirea bogosloviei Grigorie că întâiu gândeşte şi gândirea faptă au fost, iar ceilalţi cu cuvântul, precum zice psalmistul David că cu cuvântul Domnului ceririle s-au întărit, numai pre om, pomul cel ceresc, cuprinderea firii ceii nevăzute şi văzute, adunarea împreună a tuturor puterilor celor din lume, după care şi mică lume să numeşte, prin sfat şi oarecum prin socoteală negrăită îl săvârşaşte, pentru că zice: să facem om după chipul nostru şi după asămănare, trupul cu mânile

zidindu-l, precum s-au zis, țarină luând din pământ au zidit pre om, iar cu suflarea puind întru dânsul suflet cuvântător, pentru că au suflat într-însul duh de viiață, precum iaste scris, drept aceea iaste și mai înnalt decât toate zidirile cele în parte, ca cel ce iaste cuprinzători împreună a tuturor și să osebește de către toate, ca cel ci sângur are cel după chipul lui Dumnezeu și după asămănare, ci și purtării de grijă ceii foarte multe și necontinite iaste bine împărtinit de către această în trei luminători Dumnezăire, fireşte fiind sămănată întru dânsul, și din afară cu porunci iaste păzit și cu legi povățuit și ca cel ce iaste minunea cea mare a însuș ziditoriului Dumnezeu și Domnului nostru Iisus Hristos, celui ci s-au făcut în chip de om și chipul robului au purtat, s-au mântuit aceastå cinstită jivină, omul, prin însăș(i) rânduiala cea întrupată a omului și Dumnezeu Iisus și cu altele multe pricinuind mântuirea lui cel întru adevăr Mântuitor al tuturor și mai înainte decât toți, însă chip cuvârșitor au metaherisit cu adevărat fapta preuției spre mântuirea lui și spre pazea cea de acolo înnainte și spre petrecirea vieții aceii duhovnicești, pentru care și după rânduiala lui Melchisedec făcându-să arhiereu omul și Dumnezeu Iisus cu preacurat trupul său și cu cinstitul sânge, zidirea cea cuvântătoare, ci are nădejdea ei către taina rânduielii, cu primirea o au îndestulat cele ce hrănesc duhovnicește și întrupează împreună cu însuși H(risto)s pre cei ci să împărtășasc cu credință neîndoită, ca niște mădulari cu capul. Pentru aceea și zice: aceasta faceți întru pomenirea mea, printr-acest cuvânt arătând noaî trebuința cea neapărată a preuției.

Deci și noi, prin vrerea cea dumnezăiască, după în urmă primirea unul altuia, bine împărtinindu-ne acestui dar și fiind purtători de arhiereasca cârmă a Mitropoliei Moldaviei, folosința cea de către dânsa tuturor creștinilor, pre cât ne iaste în putință, ne silim a o deșărta, luând aminte înprejur cu privighere ca să nu fie niciuna din eparhiile ce sânt supt Scaonul Mitropiliei noastre întru lipsirea darului celui duhovnicesc și neîmpărtășită folosinții acestuia. Drept aceea și Sfânta Episcopie a Hușului rămâind întru lipsa apărătoriului eii, celui adevărat arhiereu, fiindcă noi înșine ce am episcopit întru dânsa, prin alegirea și cerirea de obște a părții bisericești și politicești, cu înpreună voința și primirea preaînnălțat domnului nostru Alexandru Costantin Moruz v(oie)v(o)d, ne-am suit la Scaonul sfintei Mitropolii a Moldaviei și fiind neapărată trebuință ca fără zăbavă să se așeze la această eparhie alt episcop și păstor duhovnicesc spre mântuitoare ocârmuire și purtarea de grijă a cuvântăreții turme ceii dintru dânsa, cercat-am dar și am aflat pe preacinstitul între ieromonași cutare (sic!) igumenul monastirii Sfântului Spiridon, smerit, împodobit cu blândețe și cu alte fapte bune, temător de Dumnezeu și ispitit întru vrednicia sa, pre carele l-am chiemat către rânduiala arhieriei și după pravilă cu soți s-au ales de arhiereii carii s-au aflat la noi, Sfinția Sa chir Nicodim Sinadon, Sfinția Sa chir Grigorie Ierapoleos și iubitoriul de Dumnezeu episcop a Sfintei Episcopii Romanului, chir Antonie, ai noștri în H(risto)s iubiți frați și înpreună-slujitori, cu înpreună-plecarea și primirea a preablagocestivului și luminatului nostru domn Alexandru Constantin Moruz voievoda, pe

numit ieromonah chir <Veniamin> cu darul și puterea și stăpânirea a Preasfântului și de viiață făcătoriului Duh l-am hirotonisit episcop la Sfânta Episcopie a Hușului în biserica Curții gospod a Sfântului Spiridon.

Pentru aceea, datoriu iaste acest de Dumnezeu iubitor Episcop chir <Veniamin>, al nostru în H(risto)s frate și înpreună-slujitori ca să meargă la acea sfântă Episcopie a Hușului, carea i s-au încredințat de la Dumnezeu, s-o cârmuiască sufletele pravoslavnicilor ce să află întru a sa eparhie și să săvârșască toate câte să cuvin arhieriei neapărat, să judece și să cerceteze a dooa oară toate pricinile bisericești, ceteți, cântăreți și purtători de sfeșnice să însămneze, ipodiaconi și diiaconi să hirotonisască și să suie și la rânduiala preoției cei vrednici duhovnicești părinți să așeze prin a sale cărți de duhovnicie, monași și monahii să facă, chip mare și chip micu, dumnezăești biserici, să sfințască și să învețe pe pravoslavnicul norod părintește tot lucrul ce iaste de suflet folosiloriu și mântuitori, nu numai prin învățăturile cele din rostul gurii, ci mai vârtos prin povățuirile și pildile cele bune ale vieții sale, toate tuturor făcându-să după dumnezăiescul Apostol, ca pre toți sau pre cei mai mulți să-i dobândească și să-i înfățișeze fără prihană înnaintea lui H(risto)s la zioa cea înfricoșată a judecății, să stăpânească toate afierosirile aceștii sfinte episcopii și să poarte grijă pentru starea și adăogirea lor, aseminea să stăpânească și să adune toate veniturile eii cele drepte după obiceiu și toate cealealte să se săvârșască câte să cuvin arhieriei, precum s-au zis, și orice va lega să fie legat, și orice va dezlega să fie dezlegat după pravilă, certând și afurisind pe cei vinovați și împrotivnici, iar pe cei plecați și pocăiți să-i ierte și să-i blagoslovească. Datori sânt, drept aceea, și toți cei să află în eparhiia aceasta: preuți și diaconi și de obște parte bisericească și mirenească și tot norodul pravoslavnic lăcuitori eparhiei aceștiia, ca să-i dea toată cinstea și buna cucernicie și primirea, și să-l asculte și să i se supuie, nearătând nicio împotrivire către Frăția Sa, dând cu supunere Frăției Sale și toate cele ce să cuvin venituri bisericești și dreptăți întregi după obiceiul eparhiei, și plecându-i-să întru toate, precum și el Smereniei Noastre, și să se pomenească numele Frăției Sale cel canonicesc la toate sfintele leturghii și slujbe bisericești după pravilă.

Deci, pentru mai mare credință, datu-s-au acestui iubitoriu de Dumnezeu Episcop chir <Veniamin>, fratele nostru și întocma-slujitoriu, această praxis cu a noastră iscălitură iscălită și cu peceta Sfintei Mitropolii pecetluită.

În anul de la H(risto)s 1792 iunie 27, indict I.

Iacov mitropilit Moldaviei.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. IX, d. 68, p. 65-67.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, p. 18-21.

Nr. 38

1792 iulie 17. Arzul Domnului Țării Moldovei, Alexandru Moruzi, prin care aduce la cunoștință atitudinea consulului rus de la Iași, Ivan Severin, privitoare la expulzarea lui Gavriil Bănulescu-Bodoni din scaunul mitropolitan și situația din Mitropolia Moldovei*

Hüve!

Arzul supusului de mine este următorul:

În urma alungării și îndepărtării din țară a mitropolitului numit prin convenție[1], mulți călugări moscoviți, care se aflau de mai înainte în țară sub înfățișare de raiale, precum și egumenii (gumenos) desemnați de susnumitul prin unele mănăstiri, pierzându-și orice speranță de a mai provoca de azi încolo tulburările pe care și le plănuiau, arătaseră de astă dată, de teamă, și dovediseră că sunt moscoviți și ceruseră voie și îngăduință ca să se întoarcă în țara lor. Prin eforturile fericitului binefăcător, țara padișahului este pe cale de curățire de astfel de rătăciți și tulburători.

Îndeosebi cele 15000 de ruble, care fuseseră trimise consulului Rusiei (Mosko)[2] prin olacul sosit de astă dată de la Petersburg, spre a fi predate mitropolitului amintit mai sus, precum și tichiile albe pentru episcopii moscoviți și o decorație împodobită cu pietre prețioase au rămas la consulul amintit, întrucât intrigantul cel pomenit mai sus a fost alungat din părțile acestea.

Din stările explicate reiese clar în ce măsură anume îndepărtarea afurisitului acela era importantă și grabnică. Ferindu-mă de persoana voastră fericită, nu îndrăznesc să prezint în amănunțime nenumăratele sale viclenii tainice, care au fost anulate și lichidate prin îndepărtarea din această parte a persoanei sale disprețuite, și nici vicleniile și intrigile pe care le aflam din zi în zi.

Dar, de la ivirea acestei chestiuni, consulul Rusiei, fiind supărat, nu s-a întâlnit oficial până în clipa de față cu supusul de mine. Afară de aceasta, refuză să-și prezinte și firmanul său de numire în funcția de consul, iar în treburile sale zilnicie, mărind orice chestie măruntă, are purtări și săvârșește fapte care pot duce la certuri și gâlcevi. De pildă, refuzul său de a se învoi ca, în cazul pricinilor dintre raiale și moscoviți, judecata să se facă în fața divanului Moldovei, fiind prezent și dragomanul lor, așa cum se proceda înainte de război.

Acestea fiind clare, dacă i se va arăta prietenie formală, ea nu va putea fi dusă mai departe, de azi încolo, iar dacă, dimpotrivă, i se va arăta împotrivire, se presupune că în acest caz se vor ivi întocmai certurile și gâlcevile pe care le dorește el însuși. De aceea, pentru moment, în cele mai multe din chestiunile amintite mai sus, supusul de mine obțin cele trebuincioase prezentându-i tratatul și clauzele sale. Uneori, prin măsuri tari, mă străduiesc să depun eforturi ca să înlătur pagubele sale și să împiedic vicleniile și intrigile sale. Am îndrăznit să le explic și să le prezint pentru ca să le afle și persoana voastră binefăcătoare. În această privință și în orice altă împrejurare, porunca și firmanul depind de măria-voastră care porunciți!

La 27 Za, anul 1206.

Sigiliu: Alexandru <Moruzi>

După Mustafa A. Mehmet, *Documente turcești privind istoria României*, vol. III, d. 15, p. 37-38.

* Notele se publică după *Documente turcești privind istoria României*.

* Textul documentului este însoțit de următorul comentariu: „Deasupra textului: „Scrisoarea domnului Moldovei. El scrie că, după izgonirea mitropolitului, călugării pe care îi numise acesta mai înainte la mănăstiri, pierzându-și speranța în îndeplinirea intrigilor lor, au arătat că sunt moscoviți și au cerut să se întoarcă în țara lor, iar rublele și celelalte obiecte sosite de la Petersburg au rămas la consul, intrigantul amintit neaflându-se acolo. Pentru această chestiune, cel din Rusia, arătându-și supărarea, nu îndeplinește cerimonialul. Întrucât chestiunea nu poate fi dusă mai departe prin prietenie formală, voievodul depune străduințe pentru înlăturarea pagubelor, vicleniilor și intrigilor sale prin măsuri severe. Când le va afla înălțimea voastră, porunca și firmanul depind de măria voastră, care dați poruncă!" (n. ed.).

[1] Mitropolitul Gavril.

[2] Ivan Severin.

Nr. 39

1796 iunie 2. Extras din Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei referitor la transferul Episopului de Huși Veniamin la Episcopia Romanului și alegerea candidaților pentru scaunul episcopal de Huși

Preasfânta episcopie a Hușului rămâind fără de arhiereu, de vreme că arhiereul ce au fost întru dânsa chir Veniamin, s-au mutat la scaonul sfintei Episcopii a Romanului, noi, carii ne aflăm aicea dimpreună frați arhierei, prin voie, îndemnarea și slobozănie iubitoriului de H(ristos) domnului nostru și stăpânitoriu a toată Moldavie, Io Alexandru Ioan Calimah v(oie)voda, adunându-ne în bisărica presfintei Mitropolii, unde să cinstește și să prăznuiește hramul Sfântului marelui mucenic și purtătoriu de biruință Gheorghie, și hotărâre canoniceaște puind înnainte spre aflarea și alegirea cinstitului și vrednicului obraz ce iaste să priimască duhovniceasca ocârmuire a eparhiei și a episcopii aceștiia, întâi dar am pus pe preacuviosul între ieromonași chir Gherasim, dicheul sfintei Mitropolii a Moldavii, și al doile pe preacuviosul arhimandrit chir Chiril, igumenul sfintei mănăstiri Râșca, și al triile pe cuvioșiia sa chir Gherasim, igumenul sfintei mănăstiri Precista ot Roman, și s-au scris numele lor întru această sfântă condică a preasfintei Mitropolii a Moldavii.

1796 iunii 2.

Veniamin Episcop Romanschii <m.p.>.

După Ioan Caproșu, *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. X, d. 42, p. 45.

EDIȚII: Nicolae Iorga, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, „Buletinul Comisiei Istorice a României", 3 (1924), p. 21-22.

Nr. 40

1796 octombrie 13. Înștiințarea Domnului Țării Moldovei, Alexandru Ioan Callimachi, dată ispravnicilor ținutului Neamț și oamenilor casei mănăstirii Cârligii, de la acel ținut, pentru alegerea arhimandritului Iosif, egumen al mănăstirii Cârligii*

Noi Alexandru Ioan Calimah, cu mila lui Dumnezeu Domn Țărei Moldaviei.

Înștiințare să face cu această carte a Domniei mele, pentru Arhimandritul Iosaf, pe carele prin alegerea Preosfinției sale Părintelui, Mitropolitului Moldaviei, după deosebită cartea Preosfenției Sale, care s-au văzut de Domnia mea, cu iscălitura Preosfinției sale întărită și cu pecetea Sfintei Mitropolii, fiind în anul acesta 1796, l-am făcut Domnia mea Egumen la sfânta Monăstire Cârligii ot ținutul Neamțului. Deci numitul Egumen iaste îndatorit a țâne somă curată de toate veniturile și cheltuelile Monastirei, câte vor fi cu cale, după rândueala altor Monăstiri, ca pe tot anul să-și dea sama la Preosfinția sa, păzind buna orândueală la toate; la care poroncim Domnia mea Dumniavoastră Ispravnici ai ținutului, ca, când va cere trebuința, să-i dați și cuviincios agiutor spre săvârșirea trebuințiilor sfintei Monăstiri. Așijdirea poroncim Domnia mea de obște tuturor oamenilor casei aceștei Monăstiri, cu toții să-l cunoașteți al vostru desăvârșit Egumen, dându-i căzuta ascultare la toate așezământurile ponturilor Domnești și a bunei rândueli, căci care să va arăta vre odinioară cu nesupunere, pe unul ca acela să aibă a-l duce sau a-l triimite Egumenul la Isprăvnicie și acolo după vina nesupunerii sale să va cerceta; cum și când Egumenul având vreo pricină cu lăcuitorii ce șăd pe moșiile sfintei Monăstiri, sau cu oamenii și poslușnicii săi, și nu să va odihni cu cercetarea Dumnialor Ispravnicilor, să poroncește prin această a noastră Domnească carte Dumnilor voastre Ispravnici, ca pe aciia să-i sorociți și să-i îndatoriți să vie împreună cu Egumenul la Divanul Domniei mele, ca să se caute aice pricinile ce vor fi și să-și afle Monăstirea îndestularea dreptății.

(L. S.)
1796. Octomvrie 13.
Procet, biv logofet

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 332.

* Textul documentului este însoțit de următorul comentariu: „cu titlul *Prin acest Pitac Domnesc* se constată că Egumenii Monastirilor pământești erau recomandați din vechime, de Mitropoliți și Episcopi, Domnitorilor și aceștia îi întăreau în Egumenatul lor. Să mai vede din acest pitac, că, Călugării nesupuși ascultărei Egumenului erau duși la Isprăvnicie spre cercetare" (n. ed.).

Nr. 41

1807 aprilie 27. Mărturia marilor boieri ai Țării Moldovei, referitoare la comportamentul insultător al consulului austriac, Joseph von Hammer-Purgstall în casa Căimăcămiei și a insultelor verbale adresate Mitropolitului Veniamin

Caimacamii

Preosfințitul de Dumnezeu alesul Mitropolit a Moldovei, și al nostru obștescul duhovnicescul păstoriu și părinte chir Veniamin, astăzi cerând de la noi această adevărată și fără părtinire arătare pentru cuvintele cele pline dă hulă și întru tot scărbelnice, care eri în curtea țării, în casa adunării Căimăcămiei, întru înfățișare tuturor au răsuflat asupra Preosfinției sale în publică strigare D. Sior Hamer agentul Cesaro-Crăesc. Iată în nevătămat cuget subt iscăliturile noastre încredințăm curgere întâmplării aceștie, care are începutul său de la o cerire ce cu câteva zile mai înainte numitul D. Sior Hamer prin notă au făcut la 15 zile aceștii luni cu cuprindere ca aceasta: că de către înalta sa curte s-ar fi nevoit a micșora întru tot prilejul înștiințările cele folositoare a biruinților armei de subt ocârmuire generalului Benegzec. Zicând că franțojii au fost trecut de Riga, și că Exelenție sa generalu Mihelson va fi silit a să trage de la Tocobasari. Și că în sfârșit Preosfinția sa părintele Mitropolitul însuși au fost zis prin viu graiu, că numitul ar fi cuvântat asupra unii molebie ci s-au săvârșit de Preosfinția sa, precum că era foarte ne potrivit lucru, de a mulțămi ceriului, pentru că franțojii au fost trecut de Riga. Și această din cuvânt în cuvânt cuprindere având nota sa; în sfârșit cerirea sa răzima a numi pâră nedreaptă, și netrebnică arătarea aceasta, și a cere mărturie spre îndreptare cu desăvârșită aneresi asupra celor ce s-au arătat la curte sa pentru vorbile aceste. La care cerire a Dumisale Preosfințitul Mitropolit având multe cuvinte a duhovniceștii îndatoriri, care lege îl oprește a le păzi tăinuite, și după care să socotește a nu putea iscăli o mărturie ca aceasta, au dat în multe rânduri răspunsul neputinții unii asemine mărturisire. Până când eri în 26 zile aprilie, în formă cerând Dumnealui Sior Hamer, prin dragomanul agenției Sior Dulner, de la toată adunarea Căimăcămiei, cu înfățoșare și a Preosfințitului Mitropolit, ca numai de cât să să iscăliască mărturia cerută. S-au dat răspunsul prin graiu trimisului dragoman, în casa căimăcămiei că pe Preosfinția sa părintele Mitropolitul îl opresc pricinile care ca un duhovnicesc părinte le știe și nu le poate arăta, de a iscăli o mărturie îndreptătoare ca aceasta. Și de vreme că Preosfinție sa, cap legii și a credinții noastre fiind, și după aceasta, cel întâi întru cele politicești caimăcamu, pre cum legea țării și pravilile ei îl socotesc, și-l au pe cel după vreme Mitropolit. Noi dar, fără ce întâi iscălitură a Preosfinției sale răzimată asupra știinților tainilor duhovnicești, nu putem pune iscălituri. Ieșind dar numitul dragoman a agenției din curte și din casa căimăcămiei, și Preosfințitul Mitropolit întorcându-se la Mitropolie, peste puțin întru această adunare obștiască a căimăcamilor și a altor boieri, au venit însuși Dumnealui Sior Hamer, cuprins de mânie sălbatică, și îndată adresându-se către noi căimăcamii, în plin glas a zis aceste cuvinte: Precum sânteți cinstiți, dațimi mie mărturia cerută după cuprindere notii mele la care ceiu răspuns. Iau răspuns cătră

aceasta toată sistima căimăcămiei tot asămine ca şi mai înainte, puindu-i înainte iarăşi că pe părintele Mitropolitul nu-l slobozesc datoriile duhovniceşti de a iscăli pentru această pricină, atunci strigând au zis Sior Hamer, că Mitropolitul acel ce nu voieşte a iscăli iaste un necistit ucigaş, netrebnic şi făcătoriu de rele, şi omul cel mai ticălos a lumei. Glăsuind aceste ocarnice cuvinte în limba franţuzească, adecă numindu-l chiar aşa: *infame, afsafsin, coquin*. Şi mai zicând să-mi aducă dar în ceasul acesta Mitropolitul pe pârâş ca să mă înfăţişez aicea cu dânsul, şi altile ca aceste, care urmare a dumisale aducând obştească mirare i s-au zis din parte noastră a căimăcamilor, cum poate întru o înfăţoşare ca aceasta, în curtea capitalei ţării, înainte a toată sistima ocârmuirii, în casa judecăţei a slobozi aceste cuvinte ocarnice către un Mitropolit a ţării, întâiul păstoriu al nostru, şi întâiul după lege caimacamos, fiindcă cu acesta nu numai să atinge şi de credinţa noastră şi de cinstea noastră, dar şi de cinstea stăpânirii, şi de toată sistima bisericească şi politicească a unui norod, şi cu aceste cuvinte nimică folos nu s-au făcut, de cât numai că cu asămine sălbatecă strigare a zice Dumnealui şi al doile şi al treile aceste scârbelnice şi ocarnice cuvinte asupra Chiriarhului pământului, în public arătând că nu va conteni a le zice, şi aşa a ieşit cuprins de mânie din casa căimăcămiei. Aceasta fiind cea adevărată curgere în cuget curat adeverim subt iscăliturile noastre.

1807. Aprilie 27.

(Urmează 19 semnături ale boierilor ţărei)*

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 75-76.

* Nota aparţine lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 42

1807 mai 20. Mărturia marelui logofăt Dimitrie Sturza dată Mitropolitului Veniamin prin care arată că nu a semnat scrisoarea întocmită de maiorul Anton Mavrichie, pentru punerea în scaunul mitropolitan a lui Gavriil Bănulescu-Bodoni

Înştiinţare fac prin această mărturie, precum să se ştie că în trecutele zile Dumnealui spatarul Iordachi Ramandan, ginerele meu, mi-au scris o carte întru care îmi scrie că Presfinţitul Mitropolit au socotit a se face din partea noastră a pământenilor o jalobă către Măria sa Cneazul Prozorovski, carele vine aicea în pământul nostru cu slujba împărăteştei sale măriri, precum asemenea şi de către boierii munteni s-au făcut, de se va găsi cu cale de către boieri, trimeţindu-mi şi copii, care copii era scrisă de un maior Anton Mavrikie, ce se află pe lângă Preosfinţia sa Părintele Gavriil, proin Mitropolit Chiovias şi cavaler, în limba grecească, întru care pe lângă altele ce se arată pentru ale pământului greutăţi, scria şi aceasta, că cinul bisericesc în patria noastră iaste înzestrat de strămoşii noştri cu îndestule venituri, dar Mitropolitul Moldovei şi cu Episcopii fiind tineri şi cu neştiinţă de învăţăturile cele Biserіceşti, urmează multe ataxii (nerânduieli) şi greşeli, atât în trebile cele duhovniceşti, cât şi în orânduelele cele politiceşti după întâmplările de acum a vremelor. Drept acea pământenii fac cerere către Luminarea sa, ca să se rânduiască Exarh asupra acestor Eparhii pre mai sus numitul proin Mitropolit Chiovias, Chir Gavriil, ca pre unul ce iaste ştiut de noi bărbat împodobit cu multe învăţături, şi areti (virtuţi), mai vârtos fiind şi actimon (capabil), pentru carele, zice, suntem încredinţaţi că nu numai cele duhovniceşti le va îndrepta, dar încă şi pre cei politiceşti îi va povăţui spre cele de folos Patriei. Iar pentru cheltuiala Preosfinţiei sale, Divanul Moldovei să îngrijască a-i purta de grijă din veniturile Bisericeşti. Deci scrie acest maior Anton Mavrikie mai jos cătră dumnealui spatarul Ramandan la Chişinău, cum că iată-ţi trimit copia aceasta pentru care am fost zis Dumitale că-ţi voiu trimite. Trimiti-o dar la dumnealor boierii, ca să o socotească şi de va fi plăcută să o prescrie şi să o iscălească. Şi pentru că acea copie îndată ce mi-au venit, eu în cuget curat o am cetit Preosfinţiei sale Părintelui Mitropolit Veniamin, neavând pentru aceste de mai sus scrise nici eu, nici unul din noi vre-o ştiinţă mai dinainte cât de puţin, şi văzând că preosfinţia sa s-au supărat pentru cele scrise într-acea copie, am dat-o şi eu pe foc, şi acum cerând Preosfinţia sa de cele întru aceasta scrisă copie, ori mărturie, i se dă de către mine aceasta, însăşi de mâna mea scrisă şi iscălită.

1807. Mai. 20.

Iscălit: *Dimitrie Sturza*, vel logofăt

Fiind şi eu faţă, când s-au cetit acea copie, asemenea am auzit, după cum mai sus se arată, şi încredinţez. Iscălit: Mavrocordat. Fiindcă şi noi am auzit pricina aceasta întocmai dupre cum întru această mărturie se arată, încredinţăm.

Balş vornic. Manolache Roset vistiernic.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 45-46.

Nr. 43

1807 iunie. Mărturia marilor boieri ai Ţării Moldovei prin care constată meritele Mitropolitului Veniamin

Dintru începutu încă strămoşii noştri în patriia aceasta, atât în vremile ce domnii Moldovii era singuri stăpânitori, cât şi mai pe urmă ocârmuia toate trebile politiceşti împreună cu Mitropolitul ţării şi cu Episcopii cei după vremi, după cum din vechile scrisori se dovedeşti aciasta, că Domnul stăpânitoriu cu Mitropolitul, Episcopii şi Boierii întăre, hotără şi isprăve toate trebile ci să întâmpla în ţară, precum şi pără astăzi asemenea nesmintit acest obiceiu să urmeazi. Deci cu atâta mai mult ne sâmţim norociţi în vreme noastră, având Mitropolit pe Preosfenţiea sa Chir Veniamin, barbat împodobit cu cele mai alesi daruri, carile în curgiri de cincisprezăci ani de când prin alegire de obşte s-au hirotonisit Episcop Huşii, atât

la ace Eparhii, cum şi după ce iarăşi prin a obştii alegire au trecut la Eparhie Episcopii Romanului s-au purtat cu bună rânduiala, urmând cu osârdii datorii sali cei păstoreşti; şi mai ales după ce au priimit asupra sa sarcina obşteşti păstorii, adică Mitropolie ţării, au îndoit râvna sa ce patrioticească, sirguindu-se ca un bun patriot a împodobi patrie sa.

Întâi. Că sfintele lui Dumnezeu Bisărici li-au adus la ce mai bună rânduială şi podoabă, cari nici odinăoară n-au fost.

Al doile. Că Preosfinţie sa cu multă osteneală şi cheltuială au aşăzat duhovnicească şcoală cu multi învăţături, la Socola, pentru toţi cei ce vor a să hirotonisi preoţi, cari nici într-o vremi n-au mai fost, au tălmăcit din limba elinească cărţi de învăţătură a Dumnezăeştii Scripturi şi li-au dat în tipariu spre folosul şi luminarea neamului nostru.

Al treile. Că la toate trebili şi nevoile pământului să sirgueşti împreună cu mare râvnă şi osârdii ca un cinstit patriot, fără cel mai mic interes, jertfind ostineală şi cheltuială la toate întâmplările, ca un adivărat părinte obştesc.

Asămine şi Preosfinţie sa Chir Gherasim Episcopul Romanului, în vreme de unsprezăci ani mai bini de când prin obşteasca alegire s-au hirotonisit Episcop Huşii, şi mai în urmă s-au mutat la Episcopie Romanului, cu asămine cinstită rânduială s-au purtat, ca un bărbat înţălept şi râvnitoriu, păstoriu fiind întru toate următoriu spre cinste şi folosul patrii; cum şi iubitoriul de Dumnezeu Episcopul Huşului, Chir Meletii, având bună nadejdi că va fi următoriu mai sus numiţilor părinţi, ca unul ce în curgire de patru ani de când iaste Episcop, ne-au încredinţat, ca nişti bărbaţi cinstiţi, vrednici, împodobiţi cu toate darurile cele bune şi împreună cu tot Clirosul. Deci noi toate acesti de sus arătati privindu-le cu diosebită bucurii, din tot sufletul nostru le mărturisim printr-această a noastră adivărată scrisoare, ca să remâi resuflate ori ci feliu de împotrivă clevetiri sau defăimări vor cugeta cineva asupra celor de sus numiti persoane, şi cu atâta mai mult în vreme aceasta s-au arătat vrednici de toată lauda şi mari sevas* pentru osârdia, râvna şi credinţa ce împreună cu noi jărtfind mari ostineli spre slujbile cele cu credinţi la armiia pre puternicii împărăţii Rosiii şi al nostru prea milostiv şi înalt Protector.

1807. Iunii.

Costache Rosset logofăt. Neculai Balş logofăt. Costantin Balş logofăt. Manolache Roset vistiernic. Costache Balş vornic. C. Paladi vornic. A. Balş vel vornic. Dimitrie Sturza vel vornic, (descifrate cu probabilitate, iar unul nedisciÍrabil)**.

Biblioteca Academiei Române, Pachet CLXXV, Dosar 203, f. 1, 1 verso.

EDIŢII: Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 46, 47.

* În redacţia lui Constantin Erbiceanu, este precizată semnificaţia termenului *sevas* – respect (n. ed.).

** Semnăturile descifrate şi nota se publică după Constantin Erbiceanu cu menţiunea între paranteze: „(descifrate cu probabilitate, iar unul nedescifrabil.)" (n. ed.).

Nr. 44

1807 august 20. Comandantul rus al Armatei Dunărene, K. Meyendorf, îl înştiinţează pe Mitropolitul Veniamin că împăratul Rusiei a acceptat ca Mitropolitul Moldovei să păstorească şi ortodocşii din Basarabia istorică

Preosfinţite milostivul meu Domn!*

Domnul gheneral adiotant graf** Liven de la 26 zile a trecutei luni a lui iulie împărtăşeşte cu ştiinţă, că după arătarea ce au făcut răposatul gheneral Mihelson, pentru pricina simfoniei (*convenţiunei*)***, ce numitul răposatul v-au dat Preosfinţiilor Voastre spre a priimi supt păstoreasca a voastră epischepsis (*observare*)**** şi purtarea de grijă pre toţi lăcuitorii Basarabiei, cei ce sânt de pravoslavnica mărturisire, ca pe unii ce nu au păstoriu duhovnicesc; a sa împărătească mărire înaltă au binevoit a priimi aceasta. De aceasta înştiinţându-vă, am cinstea a rămâne cu adevărată cinstire şi plecăciune:

Milostivul meu Domn şi Arhipăstoriu, al Preosfinţiilor vostre plecată slugă baron Menendor.

Nr. 2900. Avgust. 20 zile 1807. Bucureşti.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei*, p. 349.

* Textul documentului este însoţit de următorul comentariu: „Aceasta înseamnă că deja Basarabia era pusă la ochi de ruşi şi ocupată milităreşte, lucru ce devine fapt împlinit la terminarea războiului din 1812" (n. ed.).

** Rusism, graf = conte (n. ed.).

*** Notele dintre paranteze aparţin lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 45

1808 februarie 28. Corespondenţa primită de către Mitropolitul Veniamin, prin care se arată că la dorinţa împăratului Rusiei el va fi înlocuit din scaunul mitropolitan

Înalt Prea Sfinţite Archipăstorule!

Milostivul meu Stăpân!

Nu cu puţină mirare am primit eu scrisoarea Înalt Prea Sfinţiei Voastre, cu înştiinţarea, că I. P. S. V., pentru mântuirea sufletului I. P. S. V. şi din causa slabei sănătăţi, demisionaţi din toate funcţiunile, cu cari v-a însărcinat Patria I. P. S. V. atât de la Mitropolie, cât şi la administraţia civilă. Mă mir mai mult de aceia că I. P. S. V., înainte de plecarea de aci, nu mi-aţi spus nimic despre această intenţiune I. P. S. V.; eu, se înţelege, şi atunci lăsăm aceia la voinţa I. P. S. V. Eu sunt dator însă să observ,

că I. P. S. V. lăsați turma, încredințată I. P. S. V. și administrația civilă în astfelui de timp, când afacerile politice între Imperiul Rusiei și Poarta Otomană să află în stare nedecisă și critică, și Patria I. P. S. V., dupre poziția sa între țările ambelor acestor puteri, să poate transforma în teatru al războiului. Eu îmi bazez concluzia pe însă-și dogmele credinței ortodoxe, mărturisite de noi, după care (dogme) este mult mai plăcut lui Dumnezeu, când cineva dă mâna de ajutor aproapelui în ora necesităței, și când, dupre cuvintele evanghelice, nu retușăm a suporta greutățile unul altuea, și ast-feliu îndeplin legea Mântuitorului nostru, de cât a petrece zilele sale în mănăstire. Deoarece în această afacere să ascunde dispunerea internă a I. P. S. V., apoi eu n-am intenția de acum a strica liniștea ideală, iar nu reală, a I. P. S. V. Deoarece treapta (gradul) I. P. S. V. întrece măsura puterei, cu care m-a însărcinat Suveranul Imperatorul, și eu de aceia nu pot să iau vro deciziune, relativă la dotința I. P. S. V., apoi mă grăbesc să raportez cu cel mai profund respect a tot prea milostivului și a tot prea augustului meu monarch, ca, cap al bisericei Greco-Catolice ortodoxe despre demisiunea I. P. S. V. din treapta, cu care ați fost însărcinat, și a ruga pentru a să pună alt Archipăstor la Mitropolia Moldovei.

Cu toate aceste, cât să atinge de mine personal, apoi vă rog să fiți încredințați despre adevărat respect și devotament, cu care am onoare a rămânea, Milostivul meu Stăpân și Archipăstor, al I. P. S. V. prea plecat servitor (*Nedescifrabil*).

Nr. 246.

În Iași, 28 februar, anul 1808.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 85.

Nr. 46

1808 martie 1. Hotărârea Divanului Țării Moldovei, prin care recunoaște dreptul Mitropolitului Veniamin de a trăi la mănăstirea Slatina și a se bucura de veniturile acelei mănăstiri

Divanul Cnejăei Moldovii*

Obiceiu cuviinciosu și faptă bună fiind ca la întâmplări de paretesis a Mitropolitului țării, să să rânduiască și să să lasă una din mănăstirile pământului, spre a fi lăcaș vremelnicii viețuiri păstoriului celui depărtat. Drept aceea și la cerire ce au făcut acum Preoosfințitul proin Mitropolit, Duhovnicescul nostru Părinte, Chir Veniamin, ca după această pământească legiuire să fie rânduită a Slatenei mănăstire lăcaș de viețuire, slujind întru necontenire cincisprăzeci ani întru Eparhiile pământești în sarcina păstoriei, și de bună voia făcând paretisis spre sufletească pitricire, iată întru o glăsuire sistima boierilor Divanului, întărind cerire Preaosfințăei Sale

din parte pământului, lasă și rânduiește pe numita sfânta mănăstire a Slatenei cu toate cele mișcătoare și nemișcătoare afierosiri, întru nestrămutată îngrijire, sălășluire și părintească ocârmuire a Preosfințitului părinte kir Veniamin, până la ce din lume mutare cătră Domnul a Preosfinției sale. În supunere numai celor obicinuite îndatoriri a numitii mănăstiri cătră școala Socolii, și cătră cele pământești orânduele, și în păzire cei mai bune stări. Precum iaste și dreapta cerire a Preosfinției sale, întru care cuprinzându-să ca și vie ce iaste cumpărată cu bani a Preosfinției sale la dealul Socolii, să rămâe slobodă întru voința Preosfinției sale, spre agiutoriul în viață a cheltuielilor. Iar după mutare din viață, spre afierosire la sfânta mănăstire Slatina, se întărește și această dreaptă cerire, ca să fii următoare întocma. Și numita vie să rămâe întru dreaptă voința Preosfinției sale.

1808. Martie 1. Iași.

Costache Rosset logofăt. Ștefan Catargiu vornic. Drăghici vornic. Constantin Balș logofăt. V. Balș vornic. Niculai Balș logofăt. Alexandru Ianuleu vornic. Manolache Rosset visternic. Vasilie Rosset vornic**.

Biblioteca Academiei Române, Pachet CLXXV, dosar 204, f. 1, 1 verso.

EDIȚII: Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 48.

* În redacția lui Constantin Erbiceanu, textul documentului este însoțit de următorul comentariu: „Exarhul Gavriil venise deja la Iași și Mitropolitul trebuia să se retragă sub aparența de dimisionare" (n. ed.).

** Semnăturile descifrate se publică după Constantin Erbiceanu cu mențiunea între paranteze: „(descifrate cu probabilitate, iar trei nume nedescifrabile.)"(n. ed.).

Nr. 47

1808 martie 1. Scrisoarea boierilor divaniți adresată Mitropolitului Veniamin, prin care ii confirmă dreptul de a locui la mănăstirea Slatina

Cu fi(r)ească evlavie închinându-ne, sărutăm deobște dreapta blagoslovitoare Preosfinției tale.

Nici aducere aminte pildei cei Evanghelicești, de a nu se dezlipi păstoriul cel bun de turma sa, nici asămânare firii omenești, de a nu lăsa părintile pe fiei săi, au putut să de nouă sufletească mângâere la întristare ce am primit, pentru hotărâre ce neschimbată, acei fără vreme depărtari și paretisii[1] de scaonul Mitropoliei Moldoviei a Preosfințăei tale, și întru care vreme? Întru acea, care patrie cu neasămânare să chinuește de valurile lumești a marei întâmplări și a viforului războiului. Atunce neasemănată iaste și râvna aceasta a Preosfințăei tale de a protomisi; numai cale mântuirii

în parte cei sufletești și a năpusti turma ce din pronie cerească încredințată și pe fii cei sufletești a Preosfinției tale și a lăsa întru văduvie Eparhia. Dar întru aceasta numai găsim oareșcare liniștire cugetelor noastre, a zice că poate vre-o năstăvire sfântă, mai presus de cât omenire au pus în inima Preosfinției tale o împietrire întru cele lumești și alegere de cele sufletești. Drept aceea iaste și horărâta depărtare a obștescului nostru părinte de fiei cei iubiți ai săi. Așa au voit Domnul, fie! Și aceasta după înalta voința sa. Iartă dar din sufletul cel părintesc pe fiei Preosfinției tale, care acum cu glasuri cucernice sufletești să înfățășază prin această scrisoare, căci multe vom fi greșit întru deșertăciunile politiceștii viețuiri, scârbind pe părintile nostru. Drept aceia și neîncetat roagă pre cel pre Milostiv pentru ertare păcatelor noastre, pentru liniștere pătimirilor norodului și pentru bună stare pământului. Și cât pentru mănăstire Slatina de a fi lăcașul pitrecerii cei vremelnice a viețuirii Preosfinției tale, și celelante cuvincioasă mici cereri, să triimit cărțile, pentru ca să fii întru a Preosfinției tale voință, găsindu-să de toată obște acele drepte și cu cuviință către persoana Preosfinției tale, ce au păstorit în eparhiile țării cincisprezăci ani cu necontenire. Așa dar și ferbintile rugi a Preosfinției tale vor fi nouî și pământului în veci agiutătoare.

1808. Mart 1.

A Preosfinției tale fii sufletești

Iscăliți: Costache Rosset logofăt. Ștefan Catargiu vornic. Drăghici vornic. Constantin Balș logofăt. V. Balș vornic. Neculai Balș logofăt. Manolache Rosset vistiernic. Garce logofăt. Ioardache Rosset vistiernic. Alexandru Ianuleu vornic. Vasilie Rosset vornic, (descifrare cu probabilitate, iar patru nedescifrabile)*.

Biblioteca Academiei Române, Pachet CLXXV, Dosar 202, f. 1, 1 verso.

EDIȚII: Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 47.

* Semnăturile descifrate și nota se publică după Constantin Erbiceanu cu mențiunea în paranteze: „(descifrate cu probabilitate, iar patru nume nedescifrabile.)" (n. ed.)

Nr. 48
1808 noiembrie 22. Hotărârea Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni cu privire la organizarea vieții monahale în Moldova și Țara Românească

Cu mila lui Dumnezeu smeritul Mitropolit Gavriil, al pre sfântul îndreptătorului Sinod Elen și al aceluiași în Moldova, Valahia și Basarabia Exarh și cavaler, către toți Proiestoșii Monăstirilor celor ce să află în Moldavia, Valahia și Basarabia, Arhimandriți, Egumeni, și Nacelnici și către toată tagma călugărească, Arhipăstorească blagoslovenie.

Din multe dovezi ne-am încredințat: 1) cum că într-aceste țări nacealnicii Monastirilor au fost priimind și primesc poslușnici ori de unde, fieşte-ce oameni, fără

de nicio cercetare de au mărturie că sânt oameni slobozi și uneori încă și robi, ne ertați și ostași fugiți, asemenea oameni căsătoriți, spre a-i călugări; 2) cum că unii Egumeni sau nacealnici călugărea pe ai săi poslușnici când voia, fără de a săvârși cea legiută de trei ani ispitire, nefiind încă destul încredințați pentru plecarea lor la acest feliu de viață; 3) cum că mulți din călugări se muta și acum se mută din Monăstire în Monăstire fără de nici o bine-cuvântată pricină numai după a lor pălcere, măcar că după canonul sfinților Apostoli 82 și a toată lumea al 2-lea sobor, canonul 2 este oprit a priimi la slujba bisericei robi fără de voia stepânilor săi, ce să înțălege atât pentru cei ce vin la viața călugărească, cât și pentru toți cei ce sânt neștiuți și nu aduc mărturie pentru sineși; iar pentru cea de trei ani ispitire al aceluiași 1 și al 2-lea sobor, care au fost în Țarigrad în biserica sfinților Apostoli, canonul al 5-lea zice: Nimenea să nu să învrednicească a priimi shima călugărească până nu să va ispiti trei ani și păn(ă) nu să va afla vrednic; precum pentru cei ce se mută din Monăstire în Monăstire al patrule Sobor (de) a toată lumea canonul al 2-lea poruncește așa: Fieşti-care monah să fie supus Episcopului său și din Monăstire fără de voia lui să nu iasă, și a celui făcut în Țarigrad în biserica sfinților Apostoli canonul al 2-lea este acesta: Dacă un monah din Monăstire fugind și sau într-altă Monastire ca să șadă va întra, sau în mirenesc lăcaș se va sălășlui, însuși și cu cel ce l-au priimit să se afurisască. Deci pentru aceia și noi hotărâm și spre împlinirea tuturor de obște poroncim: 1) Ca de acum înainte nici un Proestos al Monastirei sau nacealnic Schitului să nu cuteze a priimi nici de cum la Monăstire poslușnic pe niminea fără de mărturie înscris cum că el este slobod, necăsătorit, neîncurcat în datorii și în judecăți și într-alte lumești boclucuri și nici la vre-o slujbă sau la vre-o dajdie nu este supus. 2) Ca și cei ce n-au nici o pricină nu mai înainte să să călugărească până a nu trece trei ani în ispitire, încă și atuncea nu îndată să să călugărească, ci să să triimită la Arhiereul Eparhiei, arătare înscris din ce vreme au intrat poslușnic în Monăstire, de unde este, de ce vârstă și ce învățătură ori meșteșug are, alăturând și mărturia duhovnicului Monăstirei și a altor frați ieromonahi pentru purtarea lui în vremea ispitirei și de este vrednic a să călugări și atuncea după ce i să va arăta temeiul călugăriei, adică a făgădui lui Dumnezeu și a păzi mai cu deadinsul aceste trei fapte bune: ascultarea păn la sfârșitul vieței de mai marii săi, sărăcia cea de bună voie și curățenia sufletească și trupească păn în sfârșitul vieței și toate alte monahicești potviguri după așăzarea sfinților Părinți, luând de la Arhiereul Eparhiei blagoslovenie să să călugărească după cinul bisericesc în mantie. 3) Să să păzască ca, călugării făr de binecuvântată pricină și făr de știrea nacealnicului nici de cum să nu iasă din Monăstire și prin lume să nu să preumble, și mai ales din Monastire în Monăstire să nu să mute fără de voia nacealnicilor și atuncea cu blagoslovenia Arhiereului Eparhiei, și aceste ponturi ca unele ce să întemeiază pe pravilele sfinților Apostoli și sfintelor Soboare, păstorește poroncim să să păziască neclintit, iar cei ce nu le vor împlini ca niște protivnici a bunei rânduieli și a sfintei bisărici vor cădea în legiuta canonire, după pravilele sfinților Părinți.

S-au dat în Iași la anul 1808 luna lui Noiemvrie 22.
(Pecetea Exarhului cu inscripție.)*

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 525-526, Anexa a patra – Cronologia evenimentelor din Țările Române Moldavia și Valahia, de la 1768 până la 1812, p. 497-539.

* Nota se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 49

1811 septembrie 7. Adresarea Mitropoliei Țării Moldovei către Divan, prin care solicită rânduirea unui boier hotarnic pentru delimitarea și întocmirea unui plan cadastral al proprietăților sale funciare din târgul Iași

Către prea cinstitul Divan al Cnejiei Moldaviei, de la iconomisasca ocârmuire a sfintei Mitropolii a Moldaviei.

Fiindcă locul pe care iaste zidită această Mitropolie nu are hotarnică ca să să știe lămurit câți stânjeni să cuprinde în tot locul acesta, și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit exarh și cavaler, Chirio Chirio Gavriil, voind ca, după scrisorile ce are Mitropolia asupra acestui loc, să să cerceteze și să să hotărască, râdicându-să și plan cu meșteșug inginerese, au dat poruncă la această iconomie ca să să facă cerire către cinstitul Divan, spre a să rândui boieriu hotarnic ca să hotărască acest loc de giur împregiur. Drept aceia să binevoească cinstitul Divan, ca asupra acestui hotărât să rânduească pe Domnia lui spatarul Costandin Catargiu, Ispravnicul ținutului Iașii, să intre în cercetarea scrisorilor Mitropoliei ca să facă această alegere și să să râdice și plan, după care să dea și mărturie hotarnică. La care cercetare fiind trebuința de a să vedea și scrisorile boierilor ce se megieșesc locurile casălor dumnelor sale cu a Mitropoliei să facă poronca cinstitului Divan și către Dumnialor, ca să scoată toate scrisorile ce vor fi având asupra locurilor Dumnilor sale, pentru ca să să poată mai cu înțălegere dovedi tot locul Mitropoliei, cât iaste și să să lămurească, arătându-să în stânjeni.

Chiril Arhimandrit. Costandin clucer.
1811. Septemvrie 7.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 350.

Capitolul II

BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ÎN SPAȚIUL PRUTO-NISTREAN DE LA 1812 ȘI PÂNĂ LA 1917

Nr. 50

1812 octombrie 1. Adresarea marilor boieri către Mitropolitul Veniamin cu rugămintea de a reveni în scaunul mitropolitan

Cu căzută nouă evlavie, sărutăm dreapta blagoslovitoare a Preosfinției voastre.

Întâmplarea vremelor aducând acuma ca Preosf(inția) sa părintele Gavriil Exarhul, din poruncă rânduit asupra Sfintei Mitropolii a țărei aceștia, să se tragă din bisericeasca ocârmuire, și sfânta Metropolie văduvind întru aceasta; obștia, ca una ce din fapte știe mai întâi a Preosf(inției) voastre către cele sfinte mai pre sus evlavie (care au câștigat Preosf(inției) voastre inimile norodului) și desăvârșit cunoscând și sufleteștele daruri a ei; arătându-te întru toate treptele duhovniceștei păstorii ce au avut, neuitându-se la paretesis[1] ce ai dat, care nici știe, dar nici cercetează întâmplările ce au pricinuit-o; cu căzută evlavie, cu un glas dator roagă pe Preosf(inția) voastră, să veniți să vă priimiți earăși scaunul ce după cerire și dorința obștei te așteaptă. Preosfințite Părinte! Obștea este fără îndoire că Preosf(inția) voastră judecând patrioticească datorie ce ai, și toate cele de împotrivă, nu numai vei priimi cu bucurie a împlini cerirea ei, ci încă, ca unul ce ești și cunoscut de iubitor Patriei, nu este îndoilă între noi că nu te vei sârgui cu tot chipul pentru a sa între una buna petrecere, ca un adevărat păstor, patriot bun și părinte obștesc. Această a noastră de obște cerire și dorința se va face știută și prea milostivului nostru stăpân, Măriei sale lui Vodă, al cărui știut nouă bun scopos asupra Patriei noastre și firească bunătate, ce hrănește întru Înălțimea sa, va da nădejde fără îndoire, că va întări cea pe dreptăți întemeiată a noastră cătră Preosf(inția) ta cu dorință cerire a obștei.

1812. Octom(brie) 1.

Ai preosfinției Voastre sufletești fii.

Iscăliți: Costache Roset log(ofăt). Constantin Balș log(ofăt). Ștefan Catargiu vor(nic). Vasile Roset. Const(antin) Sturdza vorn(ic). Manolache Roset vist(iernic). Sturdza vorn(ic). Const(antin) Greceanu log(ofăt). Iordachi Roset vist(iernic). Mihalache ...* vorn(ic). Dimitrie Ralet vorn(ic). C. Balș vorn(ic). Alexandru Ianuleu vornic. Grigore Ghica vorn(ic). Dracache vornic. Alecu Roset vist(iernic). Alexandru Balș agă. Vasilie Roset vornic. Const(antin) Canta vorn(ic). Ștefan Roset vorn(ic). ...* Beldiman spatar. Alexand(ru) Ghica. Teodor Balș vorn(ic). Iordachi Catargiu agă. Dimitrache Ghica agă. Iordache Ghica. Alecu Catargiu comis. Vasilie Miclescu agă. Ioan Sturdza spatar. Costache Ghica spatar. Ioan Neculcea. Alexand(ru) Calimah căminar. Niculai Canta sărd(ar). Niculai Roset căminar. Constantin Catargiu paharnic. Nicolai Dimache. Niculai Jora paharnic.

(Restul nedescifrabil până la numărul de 43; iar aceste nume cetite sunt cu probabilitate.)**

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 51.

* Conform cu varianta editată de către Constantin Erbiceanu (n. ed.).
** Nota se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 51

1812 octombrie 6. Adresarea domnului Scarlat Alexandru Callimachi către Mitropolitul Veniamin, cu rugămintea de a reveni în scaunul Mitropoliei Țării Moldovei

Ioan Scarlat Alexandru Calimachi Voievod cu mila lui Dumnezeu Domn și Egemon a toată Moldava

Preasfințite și de Dumnezeu păzite, fost Metropolit al Moldovalahiei, Domnule Veniamin, respectat părinte al nostru în Christos, cu pioșitate salutăm pe prea sfințenia ta. Fie ca Dumnezeu s-o păzească în sănătate și prosperitate spre ajungerea bunurilor celor de mântuire ei.

Deși aveam încă de mai înainte știința despre expulsarea Ei prin violență pe timpul guvernământului și administrației anterioare; dar ne-am înștiințat încă și acum din o anaforă dată către noi în această (afacere) din partea tuturor nobililor noștri boieri, prin care cu căldură ne roagă pentru reîntoarcerea și iarăși restabilirea la zisul sfânt tron Metropolitan a Preasfinției Voastre. Ceea ce și noi judecând am întărit, egemonic convenind cu unanimitatea cererii nobleței lor. Pentru aceea și trimitem cu ordin pe acest al nostru giupân Dimitrie și scriind prin prezentul nostru domnesc, dăm domneasca noastră voie Preasfinției voastre de a se ridica de la Neamț, unde a stat până acum și venind la Iași să se liniștească acolo trăind ca particular în propria sa casă, până la venirea noastră acolo cu fericire prin ajutorul lui Dumnezeu și rugăciunile voastre. Acestea domnește. Iar anii voștri fie de la Dumnezeu prea mulți și mântuitori.

Al preosf(inției) voastre în Christos fiu.
Subscris: Scarlat Calimah voievod.
1812. Octomvr(ie) 6.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 48-49.

Nr. 52

1812 după 6 octombrie[*]. Mărturii referitoare la rolul administrației militare ruse la înlăturarea lui Veniamin Costachi din scaunul mitropolitan

Cu respect mă închin Preasf(inției) Voastre sărutându-vă dreapta sfințită.

Sfinte Stăpâne! De la întâi a anului nou n-am venit spre închinăciunea voastră. Boala mea cea îndelungată, sau stenosul cu tusă de zi-noptime (care adese-mi pricinuiește vărsare de sânge) mă opresc de a ieși afară și astfel nevoit fiind stau toată iarna în casă fără voia mea, cheltuind zilnic pentru medicamentele mele. Mă rog însă Preosf(inția) Voastre, să vă amintiți câte o dată de mine pentru cheltuea-

lă. Despre scrisoarea aceea ce mi-ați spus, causa așa este. Înaintea lui Dumnezeu mărturisesc că spun sfântul adevăr. Venind fericitul Ramandan la Dumbasari au spus Mitropolitului Gavriil aceasta: că au venit aicea de la boieri, trimis într-adins ca să-i propună să primească iarăși Mitropolia. Și fiindcă voiau a cere atunci de la Împăratul un presedent pentru Divan și să se alunge Domnitorul Ipsilant să scrie[**] curând și pe Mitropolit. Atunci au răspuns Mitropolitul prefăcându-se: au Mitropolit pentru ce cer altul? Au răspuns Ramandan: pentru că nu-l voiesc boierii, mai ales Balșăștii. Pe lângă aceasta l-au rugat să compună o cerire din partea lor către Împăratul pentru a păzi datina țărei. După acea mi-au spus Preosf(inția) Sa s-o concep eu. După săvârșirea aceștia și revedere mi-au zis: să adaug încă să ceară pe Presf(inția) Sa în timpul când se va scrie la Petersburg, că este bine în sănătatea sa și că dorește încă să servească noua sa Patrie, numindu-se Exarh în Moldovlahia. Pe lângă acestea în timpul Autocratorului Pavel au trimis în Petersburg om înadins cerând să-l trimită în Moldova, ș-au luat acest răspuns de la ministru Bezborodischin[***], zicând că Poarta nu va avea continuă pace cu Rosia. De aceea s-au și lăsat de orișice ocupație pentru ca să fie liber, ca în timp convenabil să ceară, cea ce au cerut. Tot posibilul au făcut pentru a-și ajunge scopul. Vă rog să nu aveți supărare asupra mea, fiindcă sunt inocent și timpul au demonstrat-o despre mine, în loc de a mă ajuta m-au urât, și iubitul intim al său Chiril (care au servit Preasf(inției) sale fără rușine pentru câștigul său rușinos), au îndepărtat pe cinstiții și vechii amici, pentru a face monopol, ca englezii mările. În fine, din cunoștința învechită și din atâtea căderi ale sale, când l-am scăpat cu onoare spre fericirea lui, am ajuns la un tain să iau. Fie să urmez zicătoarea latină ce zice: *honnores mutant mores*, sau fie s-o atribui nenorocirei mele. Primește cu bună-voință, Sfinte Stăpâne și presenta cântare, mângâerea sufletească, ce am compus-o. Acestea cu respect, rămân pentru totdeauna al Preasf(inției) voastre de D(umne)zeu păzit serv supus și fiu spiritual. M-am mărturisit, ca la părintele meu spiritual.

(Lipsește subsemnătura, dar scrisoarea este autografă a Maiorului Antonie Mavrichie).[****]

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 49-50.

[*] Datarea documentului după Constantin Erbiceanu (n. ed.).
[**] A se citi – să schimbe (n. ed.).
[***] Bezborodischin – Bezborodko Alexandr Andreevici – cancelarul Imperiului Rus între 1797-1799 (n. ed.).
[****] Nota se publică după Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 53

1813 înainte de 20 mai. Petiția locuitorilor din Iași adresată domnului Țării Moldovei, Scarlat Callimachi, pentru a-l readuce în scaunul mitropolitan pe Mitropolitul Veniamin

Preaînălțate Doamne!

Cu jalnice inimi și cu fierbinți lacrimi cădem spre întâmpinare milii Înălțimii tale, noi toți locuitorii din politia Iașului. Pentru că știută poate fi oricui, că nu numai noi lăcuitorii politiei aceștia, ce și toate orașile și satile din tot pământul acesta al Moldaviei altă tată și mamă cu părintească milă și cu durere de inimă, alți părinți nu am avut, fără de cât numai pe milostivii și luminații Domni, oblăduitori și ocârmuitorii creștineștii Țării aceștia, și pe Preosfinții noștri Mitropoliți. Care cunoscut ni s-au făcut nouă, că pentru mulțimea păcatelor noastre schimbare dreptii celui pre Înalt ne-au luat din poalile ocârmuirii a pre bunilor părinții noștrii de ni s-au dus obștescul nostru părinte, rămăind noi numai în mila și razimul a pre bunului Păstoriului nostru sufletesc, Părinte Mitropolit Chir Veniamin, care iarăș în curândă vreme, nenorocire și păcatile noastre au fost, de ni s-au dus și acest sufletesc părinte, și am rămas noi întru toate oftările și suspinările, storcând părae de lacrimi ca o turmă fără de păstori, și ca niște prunci fără de părinți, când rămân pe mâna vitregilor streini, cu inimile pline de cugetul junghierei, în ce mai adâncă otrava amărăciunii, cât numai căutând cu ochii plini de lacrimi de unde să dobândim vr-o adăpostire de cumplitele valuri; și de la Dumnealor cinstiții boierii noștri cerând întindere mânii de agiutoriu, cunoscut-am că nu li-au fost prin putință nici Dumilor-sale, spre avea chip a ne răzăma, că noi în 6 ani nu auzim glas părințăsc cu vre-o milostivire, nu auzim fluerul cel păstoresc, nu auzim despre nicio parte cuvânt de mângăere cu vr-o milostivă adăpostire, fără de cât numai streine auziri, streine nemilostiviri, streine călcări, streine videri, streine asupriri, fără de nicio milostivire. Dintru care streine călcări, până la atâta am venit de numai cât nu ni s-au stâns de tot scânteia vieții, numai cât nu ni s-au închis de tot sfera răsuflării ce mai de pe urmă, de care acum a mai arăta cu amăruntul obștescului nostru Părinte, bântuielile, și călcările, și necazurile ce am pătimit, nu avem chip acum de odată, numai toată cădere și struncinare noastră să va cunoaște de pre înaltă înțelepciune Înălțimii tale, când să va videa la ce stare era Moldova mai înainte, și la cel hal să află acum. De care acum altă nu putem a mai zice, fără de cât din tot cugetul și inima mulțămim a tot făcătorului și ziditorului nostru carile cu ochiul seu cel milostiv ș-au întors mila îndurărilor sale spre noi păcătoșii și scârbiții, și ne-au scos din mâna vitregilor, și ne-au miluit iarăși cu cel adevărat al nostru obștescu milostiv părinte, întorcând plângirea și mâhniciunea noastră întru bucurie și veselie. Numai ca bucurie a noastră să fie deplină. Iarăși cu jalnice inimi ne rugăm Înălțimii tale, ca după cum din Dumnezeiasca Pronie chipul cel în trei străluciri au întins o strălucitoare rază, asupra Înălțimei tale, spre a-și înălța cornul la părintescul și strămoșescul scaun al Înălțimii tale, al aceștii creștineștii țări a Moldaviei. Ne rugăm să te milostivești asupra noastră ca un părinte trupesc și sufletesc, spre a aduce și pe cel duhovnicesc, iarăși în scaunul Preosfinției sale al Mitropoliei, pe Preosfințitul nostru Mitropolit Veniamin, de care, duhovnicesc părinte, atât suntem doriți tot norodul spre iarăși a-l ave. Cât și de părintească bunătate Înălțimei tale, căci la această vreme noi nu cunoaștem alt părinte asemine ca Preosfinția sa, om drept, fără prihană, și temător de Dumnezeu, de care mult să ne bucurăm, și să ne veselim, atât de bună venire Înălțimii tale cei de noi mult dorite, și cu mare bucurie așteptate, cât și de Preosfinția sa, pre bunul părinte Mitropolitul nostru, căruia să-i auzim pre doritul glas al fluerului cel păstoresc împărăchet cu nemărginita bunătate Înălțimei tale. Și așa făcând Înălțimea ta această milă cu noi, netrecând cu vedere rugămintea noastră, va fi bucuria noastră deplin. Și va rămânea mare pomenire Înălțimei tale.

La mila Înălțimei tale pre plecați: Apostol Atanasiu (grecește*). Ștefan Brașovan. Ioan Veliu (grecește*). Gheorghe Economu (grecește*). Costache Cealpac Ceobaș. Gheorghe Psomas (grecește*). Petre Mărzi Bașa cu toată breasla sa. Ilie Mungiu. Ioan treș Ișlicar. Dumitru Cealpac Ceobaș. Gheorghe Alexiu (grecește*). Vasilie Mantu (grecește*). Gavriil Neculai. Christ. Ratcul. Christ. Vațicult. Eni Dioni. Mihail (grecește*). ...** (grecește*). Petrache Mărgărint. Hagi Cristea. Hagi Dimitrie. Gavriil...** (grecește*). Gheorghe Vasiliu Schipor. Ianache profesorul (grecește*). Ilie Antonie Boearu (grecește*). Gheorghe Emanuel (grecește*). Chirica Stamati diac de Divan. Leonardi Telal-Baș. Apostol Ioan (grecește*). Ioan Alexandru Mărgărint (grecește*). Ioan Dobrovici (grecește*). Adamache Ioan. Constantin Drosu. Zamfir Stamati (grecește*). Gheorghe Mihael (grecește*). Dimitriu Teodoru. Ioan Anastasiu (grecește*). Iordache Bontaș. Christod. Iacov (grecește*). Ioan Constandie. Christru Geavioti (grecește*). Anastasie Arsachie (grecește*). Constantin Țițiu. Christovelone (grecește*). Cristea ...** (grecește*). Enache Mungiu. Constantin Popovici. Tacul Cismar. Constantin Cismar.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 51-52.

* Nota aparține lui Constantin Erbiceanu (n. ed.).
** Conform cu varianta editată de către Constantin Erbiceanu (n. ed.).

Nr. 54

1820 octombrie 26. Scrisoarea arhimandritului Varlaam către Mitropolitul Moldovei, prin care îl roagă să intervină pe lângă guvernul de la Petersburg pentru soluționarea problemei averii Mitropoliei Țării Moldovei rămasă în Basarabia

Cu prea plecate metanii sărut blagoslovitoarea dreaptă a Înalt Preaosfinției Voastre.

Trimețând această scrisoare triimisă de la Kiev de către Preaosfințitul Serapion prin plicul Preosfințitului Exarh, carele mi-au zis că mare agiutoriu și nu puțin folos ar fi dacă Înalt Preaosfinția voastră ați triimete o vechilimea întovărășită cu o jalobă din partea obștimei și a epitropilor, după cum mai înainte s-au scris, că unile ca acele ar avea mai puternic glas atât aicea, cât și la Petersburg, cerând trebuința și că întru acest feliu de întâmplări este de mare folos ca să vă arătați că întru cele din afară nu mai sunteți cu adevărat ocârmuitorii lucrurilor duhovnicești și politicești, dar întru averile Mitropoliei vă cunoașteți oareș-cum îndatorit boierilor epitropi și patriei, de la carea după alegire sfintei Pronii vi s-au încredințat această sfântă casă cu toate afierosirile ei, carea patrie, dacă Înalt Preaosfinția voastră ca un om ați putut a vă înșăla din pricina nenorocitelor întâmplări, ea însă nu poate suferi această nelegiută strâmbătate, ci cu glas mai puternic necontenit nu numai de la acest oblat* al Basarabiei va cere legiuitele sale dreptăți, ci și de la mai înalte locuri, dacă aice nu le va afla. De o gnomi (opinie) cu Preaosfințitul Exarh sunt și toți aceia carii voiesc a ajuta, și au dat sfat că așa cere trebuința de a să urma precum v-am înștiințat și mai înainte, că într-alt chip ei zic: că nu au nici un glas neputând pune temeiu pe câte hârtii având noi le-am arătat, ca unele ce nu sunt potrivite cu întâmplările pricinei, și să pot aneresi de împrotivnic, după cum pre larg v-am pliroforisitpe poșta trecută, și așea ei siliți fiind vor urma împotriva făgăduinței ce v-au dat, netremițindu-să aceste de mai sus pomenite. Drept aceia eu ca o datorie a mea neapărată socotind a face știut prea milostivului meu Stăpân, îndrăznesc iarăși a poftori aceste, și cu plecăciune a mă ruga ca sa mă învrednicesc de arhipastoreasca voastră povățuire și răspuns atât pentru aceste mai sus însemnate, cât și pentru cele mai dinainte ca unul ce am cinste de a pururea cu cea mai adâncă supunere și smerenie a mă numi.

26 oct(ombrie) 1820**. În Chișinău.

Al Înalt Preaosfinției voastre în Hristos supus fiiu și prea pl(e)cată slugă,

Varlaam Arhimandrit.

După Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei și Sucevei*, p. 90-91.

* Rusism, oblat (corect, область) = regiune (n. ed.).

** În varianta editată de Constantin Erbiceanu documentul este datat cu 26 oct. (1)840 (n. ed.).

Nr. 55-62

1857 mai 1 – 1878. DOCUMENTE PRIVIND ÎNFIINȚAREA ȘI ACTIVITATEA EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS

Nr. 55

1857 mai 1. Decretul Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Sofronie Miclescu, privind înființarea Consistoriului din Ismail

SOFRONIE MICLESCU

Din mila lui Dumnezeu Mitropolit Moldovei și Sucevei

Duhovniceștei Consistorii din Ismail,

Avându-se în privire lămurirea ce ne-au dat theofilia sa arhiereul *Filaret Stavropoleos*, Rectorul Seminariei Centrale a Moldovei, prin scrisoarea din 10 a lunei curgătoare, că întru cât privește biserica și îndeplinirea celorlalte lucrări ce se ating de partea spirituală *au înjghebat consistoria din Ismail sub președenția protosincelului Teoctist* și membri ai conzistoriei pe următoarele persoane:

1. Protoiereul de Bolgrad, *Nichifor Petrov*;
2. Protoiereul de Ismail, *Iacob Ceaicovschy*;
3. Fostul Protoiereu de Ismail, *Iosif Glisian*;
4. Presviterul *Simioan Topalov*;

iar Consistoria să-și urmeze lucrările după așezământul de acolo și să-și ție seanțele sale dimineața de 3 ori pe săptămână, *iar în celelalte trei zile precum și de amează și acelorlalte ei zile să se ție vremelnicește și o mică școală bisericească de către protosincelul Teoctist, preotul Simioan Topalov și scriitorii Consistoriei pentru pregătirea tinerimei de acolo, parte în limba rusească, parte în limba românească*, dupre putința tinerilor, pentru care îndatoriri să aibă pe an a primi din venitul bisericelor de acolo fieștecare după cum urmează:

1. *Proosincelul Teoctist* ca prezident Consistoriei, inspector și profesor al școalei: 900 carboave;
2. *Protoiereul Iosif Glisian* ca membru, secretar și sameș a Consistoriei: 440 carboave;
3. *Preotul Simioan Topalov* ca membru a Consistoriei și profesor la școală: 440 carboave;
4. *Protoiereul Nichifor Petrov* ca membru: 300 carboave;
5. *Protoiereul Iacov Ceaicovschy* ca membru: 300 carboave;
6. Pentru doi scriitori ai Consistoriei și supleanți la școală: 300 carboave;

7. Pentru chiria caselor Consistoriei: 120 carboave
8. Pentru chiria caselor școalei: 120 carboave
9. Pentru mobilele școalei și a Consistoriei și altele trebuitoare: 200 carboave

Adică trei mii una sută douăzeci carboave: ... ... 3.120[1])

Încuviințăm vremelnicește Consistoria și persoanele din care se compune ca în ținerea socotelilor ei dupre așezământul de acolo să figureze asemenea condeie în condica șnuruită și scripisită de theofilia sa, ce au lăsat pentru veniturile și cheltuielile Consistoriei, după care va da socoteală, rămânând în deplină încredere că prezidentul și membrii Consistoriei ne vor da prilej a le arătă deplina noastră mulțumire despre chipul cu care vor îndeplini postul și chemările ce li s-a încredințat.

(ss) Sofronie Mitropolit Moldovei
Director Mitropoliei (indescifrabil).

Secția I-iu, Nr. 720.
1857, mai 1.

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 68-69.

[1] „Cu timpul cheltuielile de întreținere ale Consistoriei și școalelor s-au mai mărit după nevoi. Așa în budgetele Consistoriei confirmate de Mitropolia Moldovei vedem că cifra de 3.120 carboave prevăzută în anul 1857, se urca la suma de 3.592 carboave în anul 1858, la 4.242 carboave în anul 1859, la 5.425 carboave în anul 1860 etc".

Nr. 56

1864 octombrie 29. Referatul ministrului Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice, Nicolae Kretulescu, înaintat Consiliului de Miniștri al României, privind înființarea unei eparhii în Basarabia de Sud cu reședința la Ismail

De la reanexarea către țară a unei părți din Basarabia, în urmarea Tractatului de la Paris, și până astăzi încă, ocârmuirea bisericii din districtele Cahul, Ismail și Bolgrad a fost încredințată provizoriu unui Consistoriu special, sub conducerea și privegherea Mitropoliei din Iași.

Acest mod de ocârmuire a intereselor materiale și spirituale ale religiei ortodoxe, în starea în care sunt lucrurile și împrejurările în partea anexată din Basarabia, experiența l-a dovedit de dăunător și necapace de a remedia la înmulțitele neajunsuri ale ocârmuirei nu numai bisericești, dar și chiar naționale din acea parte.

Această necapacitate provine în cea mai mare parte de la lipsa autorității superioare conducătoare și privighetoare (a) Consistorului; căci ce influență morală și ce privighere poate avea asupra lui păstorul stabilit atât de departe, tocmai la Iași?

O altă cauză a răului este dăinuirea de atâția ani deja a stărei de provizoriu, care pe lângă rezultatele nepriincioase ce are pentru poporațiune, apoi dă acestei părți a țărei noastre și un caracter străin de acel al ocârmuirei restului țării în privirea spirituală.

Spre a pune capăt unei așa stări de lucruri, se prezintă două mijloace: sau că districtele Cahul, Ismail și Domeniile să se anexeze direct la vreo una din Eparhii și să se desființeze Consistorul lor actual, sau că menținându-se acest Consistoriu, i se dă un direct conducător și privighetor, recunoscându-se partea anexată din Basarabia ca o nouă Eparhie și numindu-se la ea un nou Episcop.

Anexarea districtelor în chestiune către o Eparhie poate satisface în câtva dorințele de economie ale guvernului, dar este, cred Domnilor Miniștri, departe de a satisface și adevăratele și imperioasele trebuințe ale religiei și chiar ale administrațiunei naționale din Basarabia.

În cazul chiar când, prin o nouă rotunjire a Eparhiilor din țară, s-ar face posibilă anexarea în chestiune către una din Eparhii din punctul de vedere al întinderei Eparhiei, în contra acestei anexări pledează mai întâiu via nemulțumire ce se va ocaziona Ismailului și județelor circomvecine prin strămutarea de acolo a autorității lor bisericești, și cu deosebire este imposibilă această anexare, din punctul de vedere al legislațiunei speciale ce dirige biserica din Basarabia, și și mai ales din punctul de vedere național. Cu cât va fi mai directă ocârmuirea bisericească în Basarabia, cu atât va câștiga mai mult românismul, cu atât el va avea o influență mai salutară și eficace.

Din aceste puncte de vedere de o parte, de alta:

Considerând al doilea mijloc indicat mai sus despre care se poate pune capăt stării de lucruri provizorii din Basarabia;

Considerând importanța politică și religioasă ce Ismailul a avut sub guvernul rusesc, importanță care nu i se poate ridica decât în dauna intereselor politice și naționale ale țării;

Considerând nevoia ce este de a se românіza neîncetat și pe toată ziua biserica Basarabiei, lucru ce nu se poate dobândi decât prin o directă și națională conducere și privighere a intereselor materiale și spirituale ale bisericii din acea parte;

Având în vedere că buna stare morală, religioasă și naționalizarea unor districte ca acele în chestiune, sunt motive care impun unui guvernământ național datoria de a nu ezită între ele și spiritul de economie cea mai strânsă, căci cheltuiala anuală de una sau două sute de mii lei mai mult decât pe trecut, este încă mică în comparare cu câștigul național și moral al districtelor anexate;

Considerând că nici chiar această sporire de spese nu va privi întreagă pe tezaurul public, căci și pân-acum întreținerea Consistorului de Ismail s-a făcut cu fonduri speciale locale, fonduri care urmează pe viitor a se administra de Stat;

Considerând în fine că sumele necesarii s-au prevăzut în budgetul lucrător al anului curent, la partea III, cap. 8;

Subsemnatul vine a propune aprobării Domniilor voastre:

1. Înființarea, după sumele afectate prin budgetul în vigoare, a unei a patra Eparhii peste Milcov cu reședința la Ismail și cu jurisdicțiunea deocamdată asupra părței anexate din Basarabia;

2. Retragerea jurisdicțiunei eparhiale se va face prin Sinodul general al Bisericii Române.

Monitorul Oficial, Anul 1864, nr. 261, noiembrie 21 (decembrie 3).

EDIȚII: Diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 85-86.

Nr. 57
1864 noiembrie 3. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României privind înființarea Episcopiei Dunării de Jos cu reședința în or. Ismail

Anul 1864, luna noiembrie în 3 zile,

Consiliul Miniștrilor adunat sub președenția Măriei Sale Domnului, luând în privire referatul Domnului Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunei Publice Nr. 52046, prin care pe temeiul rațiunilor expuse prin el, propune înființarea unei a patra Eparhii peste Milcov, cu reședința în Ismail;

Considerând importanța politică și religioasă ce Ismailul a avut sub guvernul rusesc, importanță care nu i se poate ridica decât în dauna intereselor politice și naționale ale țării;

Considerând nevoia ce este de a se româniza neîncetat și pe toată ziua biserica Basarabiei, lucru ce nu se poate dobândi decât prin o directă și națională conducere și priveghere a intereselor materiale și spirituale ale bisericii din acea parte;

Având în vedere că buna stare morală, religioasă și naționalizarea unor districte ca acele în chestiune, sunt motive care impun unui guvernământ național datoria de a nu ezita între ele și spiritul de economie cea mai strânsă, căci cheltuiala anuală de

una sau două sute de mii lei mai mult decât pe trecut, este încă mică în comparare cu câștigul național și moral al districtelor anexate;

Considerând că nici chiar această sporire de spese nu va privi întreagă pe tezaurul public, căci și pân-acum întreținerea Consistorului de Ismail s-a făcut cu fonduri speciale locale, fonduri care urmează pe viitor a se administra de Stat;

Considerând că sumele necesarii s-au prevăzut în budgetul lucrător al anului curent, la partea III, cap. 8;

Considerând în fine că orașele cele mari ale Dunării de Jos, precum Galați și Brăila, atârnă de reședințe episcopale foarte depărtate;

Considerând necesitatea că tocmai la marginile țării și în asemenea centruri de populațiune trebuie ca religiunea dominantă a României să fie exercitată în tot prestigiul ei;

Considerând necesitatea națională de a se întruni cât se poate mai mult deosebitele părți ale României, și că un mijloc pentru aceasta este și întrunirea localităților Dunării de Jos sub o singură eparhie;

Consiliul, desvoltând părerea Domnului Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunei Publice, hotărăște:

I. Înființarea unei noi Eparhii ortodoxe în România, sub denumirea de Episcopia Dunării de Jos, cu jurisdicțiune asupra județelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila, și cu reședința în Ismail; iar județul Cahul va trece către Eparhia Huși.

II. Rotunjirea definitivă a tuturor eparhiilor ortodoxe ale României se va face prin Sinodul general al Bisericei Ortodoxe Române.

III. Pentru înfiiințarea unei Eparhii a Dunării de Jos se afectează sumele prevăzute pentru acest finit în budgetul în vigoare.

Domnul Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui jurnal.

(ss) Kogălniceanu, N. Krețulescu, Bălănescu, General Manu.
Nr. 6 din 3 noiembrie 1864.

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 86-87.

Nr. 58

1864 noiembrie 7. Raportul ministrului Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice, Nicolae Kretulescu, adresat Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, privitor la numirea în funcția de locotenent de episcop al Episcopiei Dunării de Jos a Preasfințitului Arhiereu Melchisedec

Preaînălțate Doamne,

Prin budgetul anului curent, lucrător de la 1 iulie, prevăzându-se înființarea unei noi episcopii la Ismail, Consiliul Miniștrilor, prin jurnalul Nr. 6 din 3 a lunei curente, încheiat sub președenția Măriei Voastre, a încuviințat înființarea unei noi Eparhii ortodoxe în România sub numirea de *Eparhia Dunării de Jos*, cu jurisdicțiune asupra județelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila și cu reședința în Ismail, iar județul Cahul să treacă către Eparhia Huși.

Aducând aceasta la cunoștința Înălțimei Voastre, cu tot respectul Vă rog, Prea înălțate Doamne, să binevoiți a încuviința menționatul jurnal al Consiliului de Miniștri, și totodată a întări în funcțiunea de Locotenent de Episcop al acelei Eparhii, pe Preasfințitul Arhiereu Melchisedec, persoană demnă de a ocupă asemenea funcțiune, pentru care cu respect Vă supun domneasca ordonanță.

Sunt cu cel mai profund respect,
Prea înălțate Domn,
al Măriei Voastre
prea plecat și prea supus servitor,
Ministru Secretar de Stat la Departamentul
de Justiție, Culte și Instrucțiune Publică,
(ss) N. Krețulescu.

Nr. 55264, noiembrie 7.

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 88-89.

Nr. 59

1864 noiembrie 17. Decretul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza privitor la înființarea Episcopiei Dunării de Jos și numirea Arhiereului Melchisedec, locotenent de episcop al acestei episcopii

ALEXANDRU IOAN,
Cu mila lui Dumnezeu și voința națională,

Domn Principatelor Unite Române
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunei Publice cu Nr. 55264;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri încheiat în ședința din 3 a curentei luni sub președenția Noastră;

Am decretat și decretăm:

Art. I. Se încuviințează înființarea unei noi eparhii ortodoxe în România, sub denumirea de Episcopia Dunării de Jos cu jurisdicțiunea județelor Ismail, Bolgrad și Domenii, Covurlui și Brăila și cu reședința în Ismail, iar județul Cahul va trece către eparhia Hușii.

Art. II. Preasfințitul arhiereu Melchisedec este numit Locotenent de Episcop al Eparhiei Dunării de Jos.

Art. III și cel din urmă. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Justiției, Cultelor și Instrucțiunei Publice, este însărcinat cu executarea ordonanței de față.

Dat în București la 17 noiembrie 1864.
(ss) ALEXANDRU IOAN
Ministru Secretar de Stat la Departamentul
de Justiție, Culte și Instrucțiune Publică
(ss) N. Krețulescu
Nr. 1617

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 89-90.

Nr. 60

1865 februarie 24. Raportul președintelui Consistoriului Duhovnicesc arhimandritul V. Arhipescu, prin care îl informează pe Episcopul Melchisedec referitor la colectarea și administrarea banilor destinați ajutorului orfanilor și văduvelor slujitorilor bisericești din Basarabia de Sud

Conform ordinului Preasfinției Voastre Nr. 127, Consistoria cu toată supunerea Va aduce la cunoștință următoarele informări despre chipul cu care se adunau banii pentru ajutoriul orfanilor și a văduvelor de tagma bisericească din Basarabia:

1. Spre acest scop nu este destinat nici un fel de ajutor sau fond special din partea guvernului, ci numai bunăvoința a poporului ortodox sacrifică oarecare mici jertfe, atât prin biserici cât și prin locașurile lor. De aceea, după regula din timpul guvernului precedent prin toate bisericile sunt cutii cu cari se adună jertfiri atât în timpul serviciilor dumnezeești cât și la felurite cazuri religioase;

2. În privire că aceste jertfiri nu sunt îndestulătoare pentru ajutorul mulțimei orfanilor, văduvelor și a neputincioșilor, Consistoria la începutul fiecărui an, (de) timpuriu însărcina pe unii din preoții cei mai distinși în moralitate cu liste „expre" spre a aduna jertfiri prin satele ce li se însemna. Aceste liste dimpreună cu banii adunați prin biserici, preoții însărcinați la finitul anului prin protoiereii respectivi, îi prezenta Consistoriei;

3. Despre toată suma adunată cu asemenea chip, dimpreună cu dovezile, se refera mitropoliei împreună și cu liste de persoanele ce au „drit" a primi ajutoriu din suma adunată; și în fine

4. Toate persoanele ce cereau asemene ajutoare, prin suplice către Consistorie, erau datoare a-și da dovezi despre mizerabilitate și moralitate, și dacă meritau, constatându-se de către protoiereii respectivi; după care trecându-se în lista generală ce se informa pe fiecare an și se trimitea mitropoliei spre confirmare, banii adunați se împărțeau analog persoanelor trecute în listă și aprobate de mitropolie, în două termene, jumătate la finele lunii iunie, iar jumătate la finele lui decembrie sub adeverință.

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 79-80.

Nr. 61

1866 septembrie 5. Jurnalul Episcopiei Dunării de Jos privitor la cumpărarea unui imobil în orașul Ismail pentru sediul Episcopiei

Anul 1866 septembrie în 5 zile,

Avându-se în vedere că localul ce-l are episcopia până acum nu este îndeajuns pentru aranjarea gospodăriei acestei „Case";

Având în vedere trebuința ce se simte de niște încăperi pentru șederea servitorilor din curtea acestei Episcopii;

Considerând ca locul ce se află în partea despre răsărit nord de la curtea acestei episcopii s-a scos în vânzare de către tribunalul de Ismail pentru datorie și s-au și adjudecat asupra d-sale dlui Dimitrie Neculaev cu suma de 203 galbeni;

Considerând că acel loc este vândut tot din trupul ce astăzi ocupă episcopia și este foarte necesar pentru episcopie, atât pentru încăperile de pe el cât și prin poziția lui, cuprinzând o a patra parte din localul ce astăzi ocupă episcopia;

Având în vedere că dlui Dimitrie Neculaev, după propunerea ce i s-a făcut, au trecut către episcopie acel loc tot cu prețul de 203 galbeni adjudecat asupra sa;

Apoi, subscrisul a regulat ca acel loc să se cumpere pentru această episcopie, răspunzându-se dlui Neculaev sus citata sumă de 203 galbeni din casa bisericească eparhială, iar dlui va fi dator a declara formal tribunalului cum că a trecut către episcopie locul și casele menționate mai sus și cum că a și primit suma de 203 galbeni, cerând totodată ca actele acelei vânzării să se facă pe numele acestei episcopii.

Domnul șef al cancelariei va elibera citata sumă și va stărui a se îndeplini și celelalte formalități legale pentru această cumpărare.

(ss) Episcop Melchisedec
Șeful Cancelariei (ss) B. Mandinescu
doc. 102/1966

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 246-247.

Nr. 62

1878. Situația generală numerică a bisericilor și clerului din Eparhia Dunării de Jos, în anul 1878

STATISTICĂ BISERICEASCĂ a Eparhiei Dunării de Jos înainte de incorporarea Dobrogei

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOȚI		DIACONI	
Județul	Plasa	Numărul și numirea comunelor	Numărul și numirea cătunelor	Numărul și hramul	Numărul enoriașilor pe suflete	Numărul și numele	Gradul de studii	Numărul și numele	Gradul de studii
ISMAIL		1. Ismail	–	1. Acop. Maicii Domnului	1976	1. Protoier.Athanasie Bour	Sem. gr. II	1. Nicolae Râșcanu	Sem. gr. I
		–	–	–	–	2. Economul Dim. Garofeanu	„ – „ II	2. Isidor Bușila	2 cl. sem.
		–	–	–	–	3. Gheorghe Râșcanu	„ – „ I	3. Meletie Christescu	șc.prim.
		–	–	–	–	4. M. Muranevici	„ – „ II	–	–
		–	–	2. Sf. Dimitrie	396	5. Econ. Sim. Topalov	„ – „ II	–	–
		–	–	–	–	6. Econ. Arsenie Caisân	„ – „ II	–	–
		–	–	3. Sf. Nicolae	496	7. Econ. Ath. Agura	„ – „ II	–	–
		–	1. Cimitir	4. Sf. Martir Tiron	1057	8. Vasile Stoicov	„ – „ I	–	–
		–	2. Copana-balca	5. Sf. Ioan gură de aur	538	9. Vasile Artimescu	„ – „ II	–	–
		–	3. Fortăreața	6. S-ții Cr. A. și Nicolae	435	10. Visarion Grigoriev	„ – „ I	–	–
		–	4. Sofiano	7. Intrarea în Biserică	605	11. Pavel Tișchevici	fără studiu	–	–
		–	5. Broasca	8. Cuvioasa Parascheva	648	12. Tihon Rudenco	„ – „	–	–
		–	6. Lărgeanca	9. Sfinții Voievozi	899	13. Ștefan Ionescu	Sem. gr. I	–	–
		2. Reni	–	10. Înălțarea Domnului	1800	14. Econ. Simeon Malcenco	„ – „ II	–	–
		–	–	–	–	15. Constantin Ghinescu	„ – „ I	–	–
		–	–	–	–	16. Constantin Buhnea	„ – „ I	–	–
		–	7. Cimitir	11. Sf.Gheorghe	252	17. Athanasie Crăciun	„ – „ I	–	–
		3. Chilia	–	12. Sf. Nicolae	1415	18. Dimitrie Agura	„ – „ II	–	–
		–	–	13. Acop. Maicii Domnului	3008	19. Cristofor Teodorof	„ – „ I	4. Eliazer Zencenco	Sem. gr. I
		–	–	–	–	20. Ștefan Râmleanu	„ – „ I	–	–
		–	8. Fortăreața	14. Adorm. Maicii Domnului	–	21. Ioan Caragea	„ – „ I	–	–
		4. Vâlcov	–	15. Sf. Nicolae	404	22. Athanasie Eftușenco	fără studiu	–	–
		5. Tuzla	–	16. S-ții Voievozi	859	23. Alecu Parthenie	Sem. gr. I	–	–
		6. Chitaia	–	17. Nașt. Maicii Domnului	485	24. Serghie Razievschi	școală priv.	–	–
		7. Furmanca	–	18. Sf. Dimitrie	537	25. Ioan Stan	Sem. gr. I	–	–
		8. Dimitrievca	–	19. Sf. Dimitrie	768	26. Vasile Ștefănescu	„ – „ I	–	–
		9. Cișmele	–	20. Nașt. Maicii Domnului	760	27. Grigorie Caimacan	„ – „ I	–	–
		10. Baccealia	–	21. Acop. Maicii Domnului	483	28. Anton Mistislavschy	fără studiu	–	–
		11. Zolocari	–	22. Nașt. Maicii Domnului	984	29. Axentie Caimacan	Sem. gr. I	–	–
		12. Șagâna	–	23. Sf. Nicolae	600	30. Petru Voronevschy	școală priv.	–	–
		13. Mahala	–	24. Sf.Gheorghe	530	31. Grigorie Tatarinof	Sem. gr. I	–	–
		14. Eschipulos	–	25. Sfinții Voievozi	237	32. Gavril Leahul	„ – „ I	–	–
		15. Nerușaiu	–	26. Ioan Bogoslov	1195	33. Vasile Periteatcu	„ – „ I	–	–
		16. Galilești	–	27. Acop. Maicii Domnului	1348	34. Dionisie Periteatcu	„ – „ I	–	–
		17. Drăgulea	–	28. Sf. Nicolae	776	35. Theodor Lazanovschy	„ – „ II	–	–

LOCALITATEA				BISERICILE	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete
ISMAIL		–	–	–	
		18. Cara Mahmet	–	29. Ioan Bogoslov	900
		19. Vasilievca	–	30. Sfinţii Voievozi	390
		20. Hadgicurda	–	31. Sfinţii Apostoli	390
		21. Châşliţa	–	32. Sf. Nicolae	929
		22. Ceamaşir	–	33. Cuvioasa Parascheva	650
		23. Hasanspaga	–	34. Sfinţii Voievozi	703
				Total	27453
BOLGRAD	ISMAIL	1. Bolgrad	1. Fortăreaţa	1. Schimbarea la faţă	6720
		–	–	–	–
		–	–	–	–
		–	–	–	–
		–	–	–	–
		–	2. Cimitir	2. Sântu Mitrofan	–
		2. Tabac	–	3. Buna Vestire	525
		3. Caracurt	–	4. Naşter. M-cii Domnului	601
		–	–	–	–
		4. Taşbunar	–	5. Adorm. M-cii Domnului	861
		5. Vaisal	–	6. Sfântul Profet Ilie	763
		6. Banofca	–	7. Sfânta Treime	453
		7. Fântâna Zânei	–	8. Adorm. M-cii Domnului	591
		8. Enichioi	–	9. Sfântul Gheorghe	832
		9. Troianu-Vechi	–	10. Sfânta Treime	840
		10. Noua-Pocrovca	–	11. Naşter. Maicii Domnului	395
		11. Şichirlic Hitaiu	–	12. Sfinţii Voievozi	1499
		–	–	–	–
		12. Erdecburno	–	–	857
		13. Doluchioi	–	–	887
		14. Cairaclia	–	13. Sfânta Treime	426
		15. Dermendere	–	14. Acop. Maicii Domnului	307
		16. Babele	–	15. Sfântul Nicolae	1250
		–	–	–	–
		17. Cişme-Varuită	–	16. Sfântul Gheorghe	1328
		–	–	–	–
		18. Congaz	–	17. Sfânta Treime	1774
		–	–	–	–

PERSONALUL BISERICESC			
PREOŢI		DIACONI	
Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
36. Constantin Tanase	„ – „ I	–	–
37. Ioan Vâţu	„ – „ I	-	–
38. Vasile Olihovschy	„ – „ I	–	–
39. Ion Filotheiu	„ – „ I	–	–
40. Nicolae Rudenco	„ – „ I	–	–
41. Ioanichie Muranevici	„ – „ II	–	–
42. Vasile Corpaci	„ – „ I		
1. Iosif Glisian protoiereu	Sem. gr. II	1. Nicolae Agura	Sem. gr. I
2. Ioanichie Stadnicov	„ – „ II	2. Titu Simanschy	Sem. gr. I
3. Platon Danilov	„ – „ II		–
4. Mihail Cazanacli	„ – „ II	–	–
5. Andrei Paraladof	„ – „ I	–	–
–	„ – „	–	–
6. Timothei Stadnicov	4 cl. prim.	–	–
7. Nicolae Ivanov	„ – „	–	–
–	„ – „	–	–
8. Gheorghe Cazanacli	„ – „	–	–
9. Constantin Hohor	Sem. gr. I	–	–
10. Nicolae Caludov	„ – „ I	–	–
11. Nicolae Caimacanu	Sem. Chişin.	–	–
12. Hristofor Iconomov	„ – „	–	–
13. Alexandru Vulpe	Sem. gr. I	–	–
14. Gavril Gorelov	„ – „ I	–	–
15. Vasile Agura	„ – „ I	–	–
–	„ – „	–	–
16. Grigore Grigorescu	„ – „ I	–	–
17. Constantin Hohor	„ – „ I	–	–
18. Theodor Careişa	Sem. Chişin.	–	–
19. Theodor Apostolescu	Sem. gr. I	–	–
20. Ştefan Jimbriu	–	–	–
–	–	–	–
21. Dimitrie Agura	–	–	–
–	–	–	–
22. Constantin Nicolaef	–	–	–
23. Vasile Bălan	Sem. gr. I	–	–

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
BOLGRAD	CAHULO-PRUT	1. Curciu	–	18. Sfântul Gheorghe	881	24. Vladimir Canevschy	Sem. Chişin.	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		2. Împuţita	–	19. Sfântul Nicolae	357	25. Ioan Vulpe	Sem. gr. I	–	–
		3. Bulboaca	–	20. Adorm. Maicii Domnului	771	26. Alexe Emilianof	„ – „ I	–	–
		4. Barta	–	21. Sfinţii Voievozi	984	27. Semion Doroff	„ – „ I	–	–
		5. Satu-nou	–	22. Sfântul Nicolae	959	28. Andrei Starodubovschy	3 cl. prim.	–	–
		6. Cartal	–	–	807	29. Ioan Buhnea	Sem. gr. I	–	–
		7. Caragaci	–	–	915	30. Ioan Ivanov	„ – „ I	–	–
		8. Itulia	–	23. Adorm. Maicii Domnului	563	31. Ioan Lazanovschy	„ – „ I	–	–
		9. Hadgiabdula	–	24. Sfântul Nicolae	1104	32. Theodor Stănescu	„ – „ I	–	–
		10. Cişmechioi	–	25. Sfântul Athanasie	1507	33. Elisei Veţu	–	–	–
		–	–	–	–	34. Theodor Tutovanu	Sem. gr. I	–	–
		11. Frecăţei	–	26. Sfânta Treime	925	35. Constantin Doicescu	„ – „ I	–	–
		12. Anadol	–	27. Sfântul Gheorghe	681	36. Ghiţă Vâţu	–	–	–
		13. Giurgiuleşti	–	–	551	37. Ioan Calinovici	–	–	–
		14. Châşliţa	–	28. Sfântul Nicolae	596	38. Andrei Ţurcan	–	–	–
		15. Slobozia	–	29. Sfinţii Voievozi	1451	39. Anastasie Zama-Neaga	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	40. Dimitrie Sofroneanu	„ – „ I	–	–
		16. Văleni	–	30. Sfântul Spiridon	819	41. Manuil Dumbrava	gimnas. 4 c.	–	–
				Total	34780				
BOLGRAD	ISMAIL			Report	34.780				
		17. Brânza	2. Cimitir	31. Sfinţii Voievozi	573	42. Vasile Vulpe	Sem. gr. I	–	–
		18. Colibaşi	–	–	630	43. Dimitrie Tutovanu	„ – „ I	–	–
		–	–	–	–	44. Nicolae Vulpe	„ – „ I	–	–
		19. Vulcăneşti	–	32. Adorm. Maicii Domnului	1863	45. Macarie Papuc	„ – „ I	–	–
		–	–	–	–	46. Ioan Diaconov	„ – „ I	–	–
				Total	**37.846**				

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
COVURLUI		1. Oraşul Galaţi	–	1. Sfântul Nicolae	–	1. Protoier. Ioan Severin	Sem. gr. I	1. Dimitrie Popescu	Sem. gr. I
		–	–	–	–	2. Ierom. Iacob Andrei	privat.	–	–
		–	–	–	–	3. Ilie Babeş	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	4. Anton Velichie	„ – „ I	–	–
		–	–	2. Mavromol (Adorm. Maicii Domn.)	–	5. Gheorghe Theodorescu	„ – „ II	2. Calistrat Buruiană	Sem. gr. I
		–	–	–	–	6. Ioan Toma	privat.	–	–
		–	–	–	–	7. Mihail Bujeniţă	Sem. gr. I	3. Teodos. Chebac	privat
		–	–	3. Sfinţii Vievozi	–	8. Leon Longhin	privat.	–	–
		–	–	4. Precista	–	9. Dimitrie Munteanu	„ – „	–	–
		–	–	5. Precista	–	10. Proistosu Petre Georgiu	„ – „	–	–
		–	–	–	–	11. Ştefan Caue	„ – „	–	–
		–	–	6. Sf. Gheorghe	–	12. Nicolae Tărăbuţă	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	13. Theodor Toma	„ – „ I	–	–
		–	–	7. Vovedenei	–	14. Nicolae Gheorghiu	„ – „ I	4. Gheor. Niculescu	Sem. gr. I
		–	–	–	–	15. Ioan Preda	privat.	–	–
		–	–	8. Sfinţii Apostoli	–	16. Alexandru Broască	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	17. Ghiţă Gruiu	privat.	–	–
		–	–	9. Sfântul Ioan	–	18. Andrei Neniţă	privat.	–	–
		–	–	–	–	19. Ioan Broască	Sem. gr. I	–	–
		–	–	10. Sfântul Haralambie	–	20. Nicolae Patrichi	Catihetica	–	–
		–	–	–	–	21. Vasile Gavrilescu	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	22. Petre Bogatu	„ – „ I	–	–
		–	–	11. Cuvioasa Parascheva	–	23. Ioan Tomescu	„ – „ I	–	–
		–	–	–	–	24. Constantin Sandu	„ – „ I	–	–
		–	–	12. Buna Vestire	–	25. Dimitrie Corciovă	privat.	5. Gheorghe State	Sem. gr. I
		–	–	–	–	26. Ioan Radu	Sem. gr. I	–	
		–	–	13. Sfântul Ilie	–	27. Ştefan Costacea	privat.	6. Paraschiv Const.	Sem. gr. I
		–	–	14. Sfinţii Împăraţi	–	28. Mihail Crihană	Catihetica	–	–
		–	–	–	–	29. Ioan Corciovei	Sem. gr. I	–	–
		–	–	15. Sfinţii V. V. Mantu	–	30. Dimitrie Merie	privat.	–	–
		–	–	16. Sfântul Spiridon	–	31. Ioan Grigoriu	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	32. Constantin Sfatu	„ – „ I		
		–	–	17. Sfinţii Trei Ierarhi	–	33. Ioan Berechet	privat.	7. Alex. Adamescu	Sem. gr. I
		–	–	–	–	–	„ – „		
		–	–	18. Schimbarea la Faţă	–	34. Protosinghel Ioachim	„ – „	8. Ioachim Vasiliadi	privat.
		–	–	–	–	35. Constantin Iachint	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	36. Gheorghe Caliga	privat.	–	–
		–	–	19. Naşt. Maicii Domnului	–	37. Nicolae Tabacu	„ – „	9. Alexandru Florea	Sem. gr. I
		–	–	Report					

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
COVURLUI	HORNICEA	1. Oraşul Galaţi	–	–	–	38. Gheorghe Grigoriu	Sem. gr. I	–	–
		–	–	20. Izvorul M-cii Domnului	–	39. Ioan Buruiană	„ – „ I	–	–
		–	–	–	–	40. State Sfatu	privat.	–	–
		–	–	–	–	41. Mihail Dragomir	Sem. gr. I	–	–
		–	2. Cim. Ortodox	–	–	42. Ioan Lefter	privat.	–	–
		2. Comuna Joraşti	–	21. Sfinţii Împăraţi	635	43. Gheorghe Savin	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	–	22. Sfinţii Trei Ierarhi	528	44. Constantin Strat	privat.	–	–
		–	–	–	–	45. Petru Tufescu	Sem. gr. I	–	–
		–	3. Crăeşti	23. Sfântul Nicolae	580	46. Gheorghe Buhociu	Catihetica	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	–	24. Sfinţii Voievozi	578	47. Theodor Buhociu	privat.	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
COVURLUI	HORNICEA	–	4. Tăplai	25. Sfântul Nicolae	102	–	–	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		3. Comuna Băneasa	–	26. Buna Vestire	431	48. Gheorghe Chiorpec	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	–	27. Cuvioasa Parascheva	160	49. Iordache Fulger	privat.	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	–	28. Sfântul Gheorghe	36	–	–	–	–
		–	5. Balinteştii	29. Sfântul Gheorghe	341	50. Ioan Poale-Lungi	privat.	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	6. Ghibărţenii	30. Înălţarea Domnului	154	–	–	–	–
		4. Târgu-Bereşti	–	31. Sfântul Gheorghe	375	51. Constantin Eftimie	privat.	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	7. Satu-Bereşti	32. Sfinţii Voievozi	478	52. Theodor Poale-Lungi	privat.	–	–
		–	–	–	–	53.Ştefan Bogatu	Sem. gr. I	–	–
		5. Găneşti	8. Meria	33. Sfântul Nicolae	225	54. Dimitrie Sârbu	privat.	–	–
		–	–	34. Sfântul Gheorghe	630	55. Gheorghe Gâdeiu	Sem. gr. I	–	–
		–		–	–	–	–	–	–
		–	–	35. Sfântul Nicolae	292	56. Vasile Trenchea	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	–	36. Sfântul Nicolae	369	57. Ioan Iorga	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	9. Cavadineşti	37. Adorm. M-cii Domnului	491	58. Dimitrie Mânăscurtă	privat.	–	–
		–	–	–	–	59. Gheorghe Mânăscurtă	idem	–	–
		–	–	38. Sfântul Gheorghe	432	–	–	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	–
		–	10. Comăneşti	39. Sfinţii Voievozi	309	60. Ioan Hagiu	Sem. gr. I	–	–
		–	–	–	–	–	–	–	

Judeţul	Plasa	LOCALITATEA: Numărul şi numirea comunelor	LOCALITATEA: Numărul şi numirea cătunelor	BISERICILE: Numărul şi hramul	BISERICILE: Numărul enoriaşilor pe suflete
COVURLUI	HORNICEA	–	11. Grăpeni	40. Cuvioasa Parascheva	112
		–	–	–	–
		–	12. Ruginenii	41. Sfinţii Voievozi	506
		6. Lupeşti	–	–	–
			–	42. Adorm. M-cii Domnului	540
				De reportat	8.354
COVURLUI	HORNIŞTEA			Report	8.354
		–		–	–
		–	13. Ghereasca	43. Sfântul Gheorghe	160
		–		–	–
		–	14. Mânzăteştii	44. Sfântul Nicolae	312
		–		–	–
		7. Ţuţcani		45. Sfinţii Voievozi	852
		–		–	–
		–		46. Sfântul Dimitrie	200
		–		–	–
		–	15. Sipenii	47. Sfântul Gheorghe	500
		–		–	–
		–	16. Mălişteni	48. Sfântul Nicolae	796
		–		–	–
		8. Slivna		49. Sfântul Nicolae	360
		–		–	–
		–		–	–
		–		50. Sfântul Ioan	360
		–		–	-
		–	17. Prodăneştii	51. Sfinţii Voievozi	485
		–		–	–
		–	18. Seseni	52. Sfântul Dimitrie	495
		–		–	–
		–	19. Aldeştii	53. Adormirea Maicii Domnului	546
		–		–	–
		9. Târg.-Drăguşeni		54. Sfântul Ioan	390
		–		–	–
		–	20. Diocheţii	55. Sfântul Gheorghe	369
		–		–	–
		–	21. Bursucani	56. Sfinţii Voievozi	370
		–		–	–

PERSONALUL BISERICESC – PREOŢI: Numărul şi numele	PREOŢI: Gradul de studii	DIACONI: Numărul şi numele	DIACONI: Gradul de studii
	–	–	–
–	–	–	–
–	privat.	–	–
61. Mihail Stratulat	–	–	–
–	–	–	
–			
62. Constantin Leu	Sem. gr. I		
	–		
63. Ioan Zugravu	privat.		
	–		
64. Ştefan Sirianu	privat.		
	–		
65. Savin Filiuţă	–		
	–		
66. Nicolae Chiricescu	–		
	–		
	–		
67. Constantin Slivneanu	Sem. gr. I		
	–		
68. Evstatie Sârbu	–		
	–		
69. Theodor Patrichi	–		
	–		
70. Alexandru Sârbu	privat.		
	–		
71. Ioan Sirianu	privat.		
	–		
72. Eftimie Theodor	privat.		
	–		
73. Ioan Taşcă	Sem. gr. I		
	–		

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
COVURLUI	SIRETU	10. Fileşti		57. Sfânta Treime	124	74. Ioan Mihnea	privat.		
		–		–	–		–		
		–	22. Sardariu	58. Sfinţii Voievozi	352	75. Dimitrie Constantin	privat.		
		–		–	–		–		
		–	23. Movileni	59. Sfântul Gheorghe	60	76. Grigore Dobroveanu	Sem. gr. I		
		–		–	–		–		
		–	24. Slob.-Costii	60. Sfinţii Voievozi	254		–		
		–		–	–		–		
		11. Branişte		61.Sfinţii Voievozi	813	77. Ilie Dimitriu	Sem. gr. I		
		–		–	–		–		
		–	25. Măxineni	62. Sfinţii Voievozi	422	78. Gavril Mathei	privat.		
		–		–	–	79. Alexandru Grigoriu	Sem. gr. I		
		–	26. Braina	63. Cuvioasa Parascheva	123	80. Constantin Ifrosie	–		
		–		–	–		–		
		–	27. Lozova	64. Naşt. Maicii Domnului	37		–		
				De reportat	16774				
				Report	16774				
COVURLUI	SIRETU	12. Piscul	–	65. Adorm.Maicii Domnului	808	81. Dimitrie Muscă	privat.		
		–	–	–	–	82. Panait Muscă	Sem. gr. I		
		–	–		–	83. Nicolae Muscă	privat.		
		–	28. Pechea	66. Sfinţii Voievozi	345	84. Vasile Lupescu	Sem. gr. I		
		–	–	–	–	–	–		
		–	29. Odaia Pochi	67. Naşterea Maicii D-lui	134	–	–		
		–	30. Sl.-Conachi	68. Pogorârea Sfânt.Duh	1000	85. Ştefan Broască	privat.		
		–	–	–	–	86. Constantin Popovici	–		
		13. Pechea	–	69. Adorm.Maicii D-lui	1820	87. Costea Stan	privat.		
		–	–	–	–	88. Dimitrie Bejan	–		
		–	31. Manjina	70. Sfinţii Apostoli	578	89. Petru Balta	Sem. gr. I		
		14. Cudalbii	–	71. Sfântul Dumitrie	672	90. Fotachi Draguş	privat.		
		–	–	72. Cuvioasa Parascheva	360	91. Nicolae Topor-rău	–		
		–	–	73. Cuvioasa Parascheva	360	92. Ioan Lungu	–		
			–	–	–	–	–		
		–	–	74. Sfinţii Voievozi	861	93. State Burluc	Sem. gr. I		
		–	–	–	–	94. Constantin Dodis	–		

Județul	Plasa	LOCALITATEA: Numărul și numirea comunelor	LOCALITATEA: Numărul și numirea cătunelor	BISERICILE: Numărul și hramul	BISERICILE: Numărul enoriașilor pe suflete	PERSONALUL BISERICESC – PREOȚI: Numărul și numele	PREOȚI: Gradul de studii	DIACONI: Numărul și numele	DIACONI: Gradul de studii
COVURLUI	SIRETU	–	–	75. Adorm.Maicii Domnului	277	95. Dimitrie Fluture	privat.		
		–	–	–	–	96. Dimitrie Chebac	Sem. gr. I		
		15. Smulți	–	76. Sfântul Gheorghe	1308	97. Ioan Palade	privat.		
		–	–	–	–	98. Ioan Munteanu	–		
		–	–	77. Sfinții Voievozi	328	99. Sava Munteanu	privat.		
		–	–	–	–	100. Theodor Sirianu	Sem. gr. I		
		–	–	78. Sfântul Nicolae	368	101. Thimotheiu Râpă	idem		
		–	–	–	–	–	–		
		–	32. Cornii	79. Sfinții Voievozi	343	102. N. Gățulescu	Sem. gr. I		
		–	33. Urlești	80. Sfântul Nicolae	295	–	–		
		–	34. Măcișenii	81. Sfântul Gheorghe	463	103. Mihail Buruiană	privat.		
		16. Cuca		82. Sfinții Voievozi	188	104. Ioan Moțoc	–		
				83. Sfântul Panteleimon	42	–	–		
				84. Sfinții Împărați	128	–	–		
			35. Oasele	85. Sfinții Voievozi	580	105. Ioan Poale-Lungi	–		
			36. Băleni	86. Sfinții Voievozi	960	106. Vasile Agapi	–		
				–	–	107. Gheorghe Roșca	–		
				–	–	–	–		
	PRUTU	17. Tulucești	37.Odaia Manol.	87. Sfinții Voievozi	700	108. Dimitrie Bejan	privat.		
			38. Șivița	88. Sfântul Gheorghe	500	109. Lazăr Locusta	Sem. gr. I		
			39. Tătarca	89. Sfinții Voievozi	800	110. Mihail Caraman	–		
				90. Sfinții Voievozi	300	111. Dimitrie Benca	privat.		
		18. Mastacanii	40. Chirafteia	91. Sfinții Voievozi	780	112. Nicolae Emanoil	–		
			41. Fărțănești	92. Sfinții Voievozi	400	113. Gheorghe Lazăr	Sem. gr. I		
				93. Sfinții Voievozi	1200	114. Petru Istrate	privat.		
				–	–	115. Constantin Chiorpec	Sem. gr. I		
		19. Frumușița	42. Tămăoanii	94. Sfinții Împărați	800	116. Nicolae Perju	privat.		
			43. Scânteești	95. Cuvioasa Parascheva	350	117. Gheorghe Spiridonescu	Sem. gr. I		
				96. Sfântul Gheorghe	553	118. Anastasie Cojocaru	privat.		
				De reportat	35375				

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
COVURLUI	PRUTU			Reportat	35375				
		20. Folteşti		97. Sfinţii Voievozi	400	119. Mihail Ţigău	Sem. gr. I		
			44. Fântânele	98. Sfinţii Apostoli	380	120. Dimitrie Ganea	Sem. gr. I		
		21. Târgu-Bujor		99. Adorm. Maicii Domnului	400	121.Ştefan Vârgolici	privat.		
			45. Vârlezii	100. Adorm. Maicii Domnului	280	122. Gheorghe Vârgolici	–		
				101. Sfinţii Voievozi	630	123. Ştefan Ovidenie	–		
						124. Constantin Tărăbuţă	–		
				102. Sfâtul Ioan	350	125.Vasile Vârgolici	Sem. gr. I		
			46. Moscu	103. Sfinţii Voievozi	615	126. Dimitrie Paladescu	–		
			47. Puţu Chioia	104. Sfântul Gheorghe	521	127. Ioan Corcodelu	–		
			48. Umbrăreştii	105. Sfântul Dimitrie	240	128. Constantin Athanasie	privat.		
		22. Vlădeştii		106. Sfinţii Voievozi	340	129. Ştefan Sacanu	–		
			49. Paşcanii	107. Adorm. Maicii Domnului	102		–		
			50. Braneştii	108. Sfinţii Voievozi		130. Christachi Nour	–		
			51. Roşcanii	109. Adorm. M-cii Domnului	400	131.Candu Poale-Lungi	–		
		23. Oancea		110. Sfinţii Voievozi	1200	132. Grigore Palade	–		
				111. Adorm. M-cii Domnului	1000	133. Gavriil Matcaş	–		
		24. Rogojeni		112. Sfinţii Voievozi	800	134. Dimitrie Onosie	Sem. gr. I		
			53. Chirileşti	113. Sfântul Spiridon	960	135. Ioan Filiuţa	–		
			53. Vlădeni	114. Sfinţii Voievozi	432	136. Gheorghe Popovici	–		
				Total	44425				
BRĂILA		1. Oraşul Brăila		1. Sfâtul Mihail	715	1. Constantin Vasile	3 cl. sem.	1. Const. Buzoianu	Sem. gr. I
						2. Dimitrie Voinescu	Sem. gr. I		
						3. Andrei Şerbănescu	„ – „ I		
				2. Adorm. M-cii Domnului	2674	4. Al. Sudeţcanu Protoiereu	2 cl. sem.	2. Ioan Nicolau	Sem. gr. I
						5. Sim. Budeanu	Catihetica		
						6. Mihail Dichiofilax	Sem. gr. I		
				3. Sfântul Gheorghe	1262	7. Voicu Vasilescu	3 cl. sem.	3. Mih. Bârzănescu	Sem. gr. I
						8. Stan Niculescu	idem		
						9. Ştefan Secareanu	4 cl. prim.		
				4. Sfinţii Împăraţi	2147	10. Radu Meca	Catihetica	4. Stan Grădişteanu	Sem. gr. I
						11. Stan Rădulescu	2 cl. sem.		
						12. Ioan Furtunescu	Catihetica		
				5. Sfântul Spiridon	1560	13. Cosma Moşescu	Sem. gr. I		

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
BRĂILA						14. Ioan Penescu	Catihetica		
						15. Ioan Paraschivescu	3 cl. sem.		
						16. Grigore Neacşu	2 „ – „		
				6. Sfântul Nicolae	712	17. Theodor Budeanu	sch. catih.	5. Ştefan Penescu	Sem. gr. I
						18. Stan Iulian	idem		
						19. Avram Stănescu	2 cl. sem.		
				7. Sfinţii Apostoli	1200	20. Nicolae Drugescu	Sem. gr. I		
						21. Ştefan Bărzănescu	2 cl. sem.		
						22. Marin Guzeanu	3 „ – „		
				8. Buna Vestire		23. Sava Iosefide	Mundania		
						24. Arsenie Melinos	Chefalonia		
				De reportat	10270				
BRĂILA	VĂDENI			Report	10270				
					1000	25. Radu Brebenel	Sem. gr. I		
				9. Sfântul Ilie					
				10. Înălţarea Domnului					
				11. Cuvioasa Parascheva					
		2. Com. Cazasu	1. Baldoveneşti						
			2. Cazacu	12. Sfinţii Voievozi şi Cuvioasa Parascheva	385	26. Ioan Ieromnimon	Catihetica		
			3. Cenuşa		321	27. Vasile Enea	Catihetica		
			4. Nazâru	13. Sfântul Nicolae					
			5. Petroiu						
			6. Petrana						
			7. Satu Nemţ.						
			8. Zagna						
			9. Ioneşti						
			10. Casapu						
		3. Cotu-Lung	11. Căprărie						
			12. Cerpăceşti			28. Ioan Vasiliu	Sem. gr. I		
			13. Cotu-Lung	14. Sfântul Nicolae	557				
			14. Jăpeşti						
			15. Mihăileşti						
			16. Machia						
			17. Nazir						
			18. Poşta Vechi						

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
BRĂILA	VĂDENI		19. Şerbăneşti						
			20. Vădeni	15. Adorm. Maicii Domnului	504	29. Marin Istrătescu	Catihetica		
			21. Slatie						
			22. Gura Buzău						
			23. Spiridonenca din luncă						
		4. Filipeşti	24. Bagdatu						
			25. Deduleşti	16. Dum. Tuturor Sfinţilor	573	30. Badea Vizireanu	Sem. gr. I		
			26. Făurei Noi	17. Sfântul Nicolae		31. Costache George	Sem. gr. I		
			27. Surdila Greci		673				
			28. Vizireni	18. Sfântul Nicolae		32. Iorgu Dumitrescu	Sem. gr. I		
			29. Filipeşti	19. Sfântul Nicolae	721	33. Dimitrie Stănescu	Catihetica		
			–						
			30. Găiseanca	20. Sfinţii Împăraţi	778	34. Constantin Vintilescu	Catihetica		
			31. Gherghişani						
			32. Gheoneşti						
			33. Mortu						
			34. Stan Toma						
			35. Stravolca						
			36. Surdila lui Câţă						
			37. Vişineni						
				De reportat	5512				
BRĂILA	VĂDENI			Report	5512				
		–	38. Vlăduleşti	–	–	–	–	–	–
		5. Ianca	39. Ianca Nouă	21. Sfântul Ioan Botezătorul	610	35. Stroe Mihălcescu	Sem. gr. I	–	–
		–	40. Ianca Veche	22. Sfânta Treime	874	36. Nicolae Mihalcescu	Catihetica	–	–
		–	41. Oprişăneşti		–			–	–
		–	42. Perişoru	23. Sfinţii Voievozi şi Sfântul Dimitrie	537	37. Nicolae Rădulescu 38. Radu Colceag	Sem. gr. I Catihetica	–	–
		–	43. Plopu	–	–			–	–
		–	44. Salcia	–	–	–		–	–

LOCALITATEA				BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
						PREOŢI		DIACONI	
Judeţul	Plasa	Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
BRĂILA	VĂDENI	–	45. Trufaşu	–	–	–		–	–
		6. Islazu	46. Baldovineşti	–	–	–		–	–
		–	47. Talazu	–	–	–		–	–
		–	48. Morile de Vânt	–	–	–		–	–
		–	49. Olangeria	–	–	–		–	–
		–	50. Piscu	–	–	–		–	–
		7. Silistraru	51. Bâjanii	–	–	–		–	–
		–	52. Bălăneştii	–	–	–		–	–
		–	53. Borduşani	–	–	–		–	–
		–	54. Burta-Encii	–	–	–		–	–
		–	55. Ciumaţi	–	–	–		–	–
		–	56. Comăneşti	–	–	–		–	–
		–	57. Dinghiliu	–	–	–		–	–
		–	58. Dobrota	–	–	–		–	–
		–	59. Esna Stăncescu	–	–	–		–	–
		–	60. Ghivechiu	–	–	–		–	–
		–	61. Găleşti	–	–	–		–	–
		–	62. Imina	–	–	–		–	–
		–	63. Lutu Alb	–	–	–		–	–
		–	64. Mihai	–	–	–		–	–
		–	65. Morăţeşti	–	–	–		–	–
		–	66. Muftiu	–	692	39. Ioan Perianu	Sem. gr. I	–	–
		–	67. Osman	24. Cuvioasa Parascheva	–	–		–	–
		–	68. Scorţaru-Vechi	25. Sfântul Gheorghe		40. Denia Dobrişeanu 41 Nicolae Nistorescu	Catihetica " — "	–	–
		–	69. Silistraru	26. Adormirea Maicii Domnului	744	42. Nicolae Matheiu 43. Grigorie Matheiu	Sem. gr. I Catihetica	–	–
		–	70. Schiaoa Urleşti	27. Sfinţii Voievozi	1168	–	–	–	–
		–	71. Valea Adâncă	–	–	–	–	–	–
		7. Slob. Sihleanu	72. Căşăria Crăiţa	–	–	–	–	–	
			73. Ciaonari Deşiraţi	–	–				
				De reportat	10137				

Judeţul: BRĂILA — Plasa: VĂDENI

LOCALITATEA		BISERICILE		PERSONALUL BISERICESC			
				PREOŢI		DIACONI	
Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete	Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
–		Report	10137			–	–
–	74. Ciocănarii Gurgueţii	28. Sf. Gheorghe	456	44. Irimia Popa	Catihetica	–	–
–	75. Latinu	29. Sf. Vasile	375	45.Oprea Scarlat	„ ---- „	–	–
–	76. Mămăligarii				–	–	–
–	77. Mototolea				–	–	–
–	78. Osândiţii				–	–	–
–	79. Pitulaţii				–	–	–
–	80. Platica				–	–	–
–	81. Scorţari Noi	30. Adorm. Maicii Domnului	1288	46. Grigorie Ciocârlan 47. Theodor Iliescu 48. Nicolae Trandafir	3 cl. sem. Catihetica Sem. gr. I	–	–
–	82. Slob. Sihleanu	31. Sfinţii Împăraţi	300	–	–	–	–
–	83. Găvănarii noi	–	–	–	–	–	–
–	84. Morarii	–	–	–	–	–	–
–	85. Lipani	–	–	–	–	–	–
–	86. Coada Encii	–	–	–	–	–	–
–	87. Cocoţaţii	–	–	–	–	–	–
–	88. Vişinenii	–	–	–	–	–	–
–	89. Găvănarii	–	–	–	–	–	–
–	90. Trăsnita	–	–	–	–	–	–
–	91. Struna Mică	–	–	–	–	–	–
9. Şuteşti	92. Constantineşti	–	–	–	–	–	–
–	93. Friguroasa	–	–	–	–	–	–
–	94. Gaguleşti	–	–	–	–	–	–
–	95. Grigoreşti	–	–	–	–	–	–
–	96. Menda	–	–	–	–	–	–
–	97. Lasu	–				–	–
–	98. Şuteşti	32. Sfinţii Împăraţi	2185	49. Stanciu Epure 50. Dimitrie Roşescu 51. Petre Stănculescu	Catihetica Sem. gr. I Sem. gr. I	–	–
–						–	–
10. Tichileşti	99. Blasova					–	–
–	100. Ciucea					–	–
–	101. Chiscani	33. Sf. Nicolae	263	52. Ştefan Zainea 53. Grigorie Nicolae	Sem. gr. I Catihetica	–	–
–	102. Tichileşti	34. Sfinţii Voievozi şi Sf. Nicolae	1121	54. Voicu Rădulescu 55. Dobre Nistorescu	2 cl. Prim Sem. gr. I	–	–
–	103. Valea-Cânipei	35. Sf. Nicolae	300	56. Ioan Petrescu	2 cl. Prim	–	–
–	104. Vărsatura	36. Sf. Nicolae	63				
–		De reportat	16488				

Judeţul	Plasa	LOCALITATEA: Numărul şi numirea comunelor	LOCALITATEA: Numărul şi numirea cătunelor	BISERICILE: Numărul şi hramul	BISERICILE: Numărul enoriaşilor pe suflete	PERSONALUL BISERICESC – PREOŢI: Numărul şi numele	PREOŢI: Gradul de studii	DIACONI: Numărul şi numele	DIACONI: Gradul de studii
BRĂILA	BĂLŢI			Report	16488				
		11. Berteşti de Jos	105. Berteşti de Jos	37. Sf. Gheorghe	428	57. Constantin Andrei	Gramatic	–	–
		–	106. Berteşti de Sus	38. Sf. Treime	374	58. Stănescu Dimitrie	Semin. gr. I	–	–
		–	107. Dulbanu	–	–			–	–
		–	108. Gura Călmăţuiului	39. Tăierea Capului Sf. Ioan	314	59. Cosma Manea	-	–	–
		–	109. Gura Garliţei	40. Sf. Dimitrie	168	60. Gheorghe Nicolae	-	–	–
		–	110. Maraşu	–	–			–	–
		–	111. Polizeşti	41. Sf. Nicolae	189	61. Ioniţă Nicolae	Gramatic	–	–
		–	112. Stanca	42. Sf. Nicolae	358	62. Ioan Ionescu	-	–	–
		–	113. Stăncuţa	43. Intrarea în Biserică	496	63. Ioan Christescu	2 cl. sem.	–	–
		12. Ciocile	114. Chichineţu	44. Înălţarea Domnului	838	64. Vasile Enache	Semin. gr. I	–	–
		–	115. Ciocile	45. Adorm. M-cii Domnului	1188	65. Marin Georgescu	3 cl. sem.	–	–
		–	116. Colţea	46. Sf. Nicolae	425	66. Thedor Mânzăteanu	Semin. gr. I	–	–
		13. Cioara	117. Cioara Doiceşti	47. Sf. Treime	813	67. Vladila Danu 68. Niţă Vasilescu	Gramatic Semin. gr. I	–	–
		–	118. Cioara R.-Voda	48. Sf. Nicolae	372	69. Cosma Popescu	„ -- „	–	–
		–	119. Tătaru	49. Sf. Nicolae	998	70. Vişan Popescu	2 cl. sem.	–	–
		–	120. Sluj. Alboteşti	50. Tăierea Capului Sf. Ioan	1194	71. Ioniţă Stoica 72. Şerban Ioniţă	Gramatic Semin. gr. I	–	–
		14. Filiu	121. Batogu	51. Sf. Dimitrie	563	73. Ioachim Popescu	3 cl. sem.	–	–
		–	122. Berleşti	–	–			–	–
		–	123. Bordeiu-Verde	52. Sf. Dimitrie	709	74. Niculae Bucur	Semin. gr. I	–	–
		–	124. Broasca	–	–			–	–
		–	125. Gheorgheştii	–	–			–	–
		–	126. Druica	–	–			–	–
		–	127. Edu	–	543			–	–
		–	128. Filiu	53. Sfiţii Împăraţi	123	75. Constantin Mihălcescu	Semin. gr. I	–	–
		–	129. Ioneşti	54. Tăierea Capului Sf. Ioan	–	76. Oprea Nicolae	„ -- „	–	–
		–	130. Jirlaeni	–	–	–	–	–	–
		–	131. Lişcoteanca	–	–	–	–	–	–
		–	132. Mocanu	–	–	–	–	–	–
		–	133. Mototoleşti	–	–	–	–	–	–
		–	134. Movila Filiu	–	–	–	–	–	–
		15. Fleaşca	135. Cojoceasca	–	–	–	–	–	–
		–	136. Craiu	–	566	–	–	–	–
		–	137. Dudeştii	55. Sf. Nicolae	190	77. Radu Dinu	Gramatic	–	–
		–	138. Fleaşca	56. Sfinţii Apostoli	–			–	–
		–	139. Scărlăteştii	–	–	–	–	–	–
				De reportat	27337				

Judeţul: BRĂILA — Plasa: BĂLŢI

LOCALITATEA		BISERICILE	
Numărul şi numirea comunelor	Numărul şi numirea cătunelor	Numărul şi hramul	Numărul enoriaşilor pe suflete
		Report	27337
–	140. Slobozia Cireşu	57. Sfântul Nicolae	396
–	–	–	–
–	141. Ulmu	58. Sfântul Nicolae	549
–	–	–	–
16. Gropeni	142. Ciacâru	59. Sfântul Nicolae	934
–	–	–	–
–	143. Gropeni	60. Sfântul Nicolae	1282
17. Lacu Rezi	143. Caragica	–	–
–	144. Lacu Rezi	61. Sfântul Nicolae	521
–	145. Padina	62. Adorm. M-cii D-lui	210
–	146. Parladeni	–	–
–	147. Pârlita	63. Sfântul Nicolae	480
18. Ruşeţu	148. Jugureanu	64. Duminica Tuturor Sfinţilor	496
–	149. Ruşeţu	65. Sfântul Nicolae	800
–	150. Stan-Toma	–	–
–	151. Strâmbu	66. Sfinţii Împăraţi	649
19. Viziru	152. Băjani	–	–
–	153. Bucoveni	–	–
–	154. Giurgeni	–	–
–	155. Viziru de Jos	67. Adormirea Maicii Domnului	–
–	–	68. Sfântul Nicolae	925
–	156. Vizireni de Sus	69. Sfânta Treime	1471
–	–		
–	–	70. Sfânta Sofia	50
		Total	36100

PERSONALUL BISERICESC			
PREOŢI		DIACONI	
Numărul şi numele	Gradul de studii	Numărul şi numele	Gradul de studii
		–	–
78. Ioan Balaban	2 cl. sem.	–	–
79. George Balaban	Gramatic		
		–	–
80. Grigore Rădulescu	-	–	–
81. Stan Mathei	-		
	–	–	–
82. Stoica Dimitrie	–	–	–
83. Gheorghe Dimitrie	-		
	–	–	–
84. Petrea Ciocârlan	Semin. gr. I	–	–
85. Radu Dobrescu	Semin. gr. I		
		–	–
86. Christea Rizescu	2 cl. sem.	–	–
87. Vasile Nedelcu	Semin. gr. I	–	–
–	–	–	–
88. Radu Bratu	Gramatic	–	–
89. Ştefan Preda	–	–	–
90. Chiriac Popescu	–	–	–
–	–	–	–
91. Panait Dimitrie	–	–	–
–	–	–	–
–	–	–	–
–	–	–	–
–	–	–	–
92. Ioan Marin	–	–	–
93. Ioan Done	Semin. gr. I	–	–
94. Ioan H. Rădulescu	–	–	–
95. Marin Gheorghescu	Gramatic	–	–
		–	–

RECAPITULARE

Protoieriile	Comune	Cătune	Biserici	Preoţi	Diaconi	Enoriaşi
Ismail	23	8	34	42	4	27.453
Bolgrad	19	2	32	46	2	37.846
Covurlui	24	53	114	136	9	44.425
Brăila	19	156	70	95	5	36.100
Total	**85**	**219**	**250**	**319**	**20**	**145.824**

SITUAŢIA GENERALĂ NUMERICĂ[1])
a bisericilor şi clerului din eparhia Dunării de Jos în anul 1878

Numirea Protopopia-telor	Locaşul bisericii														Personalul bisericesc							Observaţii
	Chinovii de monahi	Chinovii de monahi (Maice)	Monastiri	Biserici	Capele (paraclise)	Total	Arhierei	Arhimandriţi	Protosinceli	Sinceli	Protoierei	Preoţi	Arhidiaconi	Diaconi	Cântăreţi şi corişti	Paraclisieri	Monahi	Fraţi	Monahii (Maice)	Surori	Total	
Ismail	–	–	–	36	1	37	1	1	–	–	1	41	1	3	34	33	–	–	–	–	115	Patru biserici erau întreţinute de Stat şi treizeci şi două şi o capelă întreţinute de comună
Covurlui	–	–	6	109	–	115	–	–	2	1	1	146	–	11	205	16	2	–	7	–	391	Şase biserici în urbea Galaţi întreţinute de Stat şi 109 de comună
Brăila	–	–	–	67	1	68	–	–	–	–	1	96	–	6	69	60	–	–	–	–	232	Biserica catedrală avea o subvenţie de 7.000 lei vechi de la Stat; 58 biserici se întreţineau de comune, iar celelalte biserici se întreţineau prin ele însăşi din venitul pangarului. Între acestea două se întreţineau din fondul particular.
Bolgrad	–	–	–	37	1	38	–	–	–	–	1	45	–	3	46	42	–	–	–	–	137	Toate bisericile din acest judeţ erau întreţinute de comune.
Total	–	–	6	249	3	258	1	1	2	1	4	288	1	23	354	151	2	–	7	–	875	

Diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 98-112.

1. A se vedea rapoartele protoiereilor: Nr. 248 din 11 august 1878 al Ismailului; Nr. 301 din 23 august 1878 al Bolgradului; Nr. 184 din 18 august 1878 al Covurluiului; Nr. 216 din 17 august 1878 al Brăilei. Dos. Nr. 90/1878.

Nr. 63-66

1878 OCTOMBRIE 5 – 1893. DOCUMENTE REFERITOARE LA REORGANIZAREA ȘI STRĂMUTAREA EPISCOPIEI DUNĂRII DE JOS DUPĂ REANEXAREA PĂRȚII DE SUD A BASARABIEI LA IMPERIUL RUS

Nr. 63

1878 octombrie 5. Adresa Ministerului Cultelor către Episcopul Melchisedec referitoare la strămutarea reședinței Episcopiei Dunării de Jos

Preasfințite,

În urma voturilor Corpurilor legiuitoare, date în privința consecințelor Tractatului din Berlin, relative la țara noastră, urmând ca toate autoritățile române să se retragă din Basarabia, sunteți invitat a Vă strămuta cu tot materialul și personalul dependente de stabilimentul ce administrați în Galați, unde s-a scris prefectului ca în înțelegere cu Preasfinția Voastră, care îi veți da deslușirile necesare în privința încăperilor de cari aveți trebuință, să închirieze localul necesariu și aceasta până la o nouă dispozițiune.

Primiți, etc.

p. Ministru, (ss) Ștefănescu

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 125.

Nr. 64

1879 martie 16. Decretul domnitorului Carol I privind reorganizarea Eparhiei Dunării de Jos

CAROL I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională

Domn al Românilor

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice cu nr. 2965;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri cu Nr. 1 încheiat în ședința de la 14 martie a. c;

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Districtele de peste Dunăre, până la o dispozițiune ulterioară, se alipesc la Eparhia Dunării de Jos pentru a se putea da curs lucrărilor relative la administrația bisericească din acea parte.

Art. 2. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunei Publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București la 16 martie 1879.

Carol

Minisru Secretar de Stat la Departamental

Cultelor și Instrucțiunii Publice (ss) Gh. Cantili

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 124.

În urma acestui decret jurisdicția Eparhiei Dunării de Jos cuprindea județele Covurlui, Brăila, Tulcea și Constanța (n. ed.).

Nr. 65

1881 februarie 12. Legea privitoare la strămutarea reședinței Episcopiei Dunării de Jos în orașul Galați

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională

Domn al Românilor.

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice cu Nr. 1501;

Având în vedere voturile Adunării Deputaților și Senatului din ședințele de la 18 decembrie 1880 și 27 ianuarie 1881;

În virtutea art. 93 din Constituție;

Am sancționat și sancționăm, Am promulgat și promulgăm:

LEGE

Articol unic. Reședința Episcopiei Dunării de Jos se stabilește în orașul Galați, capitala județului Covurlui, unde actualmente se află strămutată provizoriu.

Districtele Tulcea și Constanța fac parte integrantă din Eparhia Dunării de Jos.

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 18 decembrie 1880 și s-a adoptat cu unanimitate de 77 voturi.

Președinte, C. A. Roseti

Secretar, I. P. Roșianu

Această lege s-a votat de Senat în ședința de la 27 ianuarie 1880 și s-a adoptat cu unanimitate de 32 voturi.

Președinte, Dimitrie Ghika

Secretar, D. Pișca

Facem cunoscut și ordonăm ca această lege să fie investită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial, iar Miniștrii Noștri, Secretarii de Stat la Departamentele Cultelor și Instrucțiunii Publice și de Justiție sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București la 7 februarie 1881.

Carol

Ministru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice V. Conta	Ministru Secretar de Stat la Departamentul de Justiție D. Giani

Nr. 293

Monitorul Oficial, Anul 1881, nr. 33, februarie 12.

EDIȚII: Diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 127.

Nr. 66
1893. Lista profesorilor Seminarului Duhovnicesc de la Ismail (1864-1878), transferați ulterior la Galați (1878-1893)

1. Arhimandritul *Veniamin Arhipescu*, director și profesor de științe religioase între anii 1864-1868;
2. Economul *Constantin (Costache) Rozei*, director și profesor de științele religioase între anii 1868-1893;
3. Economul *Teodor Nicolaef*, profesor de muzică bisericească între anii 1864-1868;
4. *Grigore Popescu*, profesor de limba elenă și mai apoi de științe religioase între anii 1864-1878;
5. *Vasile Șerban*, profesor de limbile latină și română între anii 1864-1867;
6. *Iosef Teodorescu*, profesor de științe naturale între anii 1864-1893;
7. *Gheorghe Verzeanu*, profesor de matematică între anii 1864-1884;
8. *Vasile Artimescu* (mai apoi preot), profesor de desen și caligrafie între anii 1864-1893;

9. *Dimitrie Garofeanu* (mai apoi preot), profesor de cântări bisericești între anii 1872-1876;
10. *Grigorie Magnis*, profesor de limba franceză în anul 1867;
11. *Gavril Muzicescu*, profesor de muzică între 1866-1867;
12. *Moise N. Pacu*, șef pedagog în 1874, profesor de istorie și geografie în 1875, și apoi de științe religioase între anii 1876-1893;
13. *Gheorghe Codreanu*, profesor de istorie și geografie între anii 1876-1893;
14. *Dr. Cheladinos*, medicul internatului și profesor de medicină și higienă între anii 1868-1875;
15. *Dr. N. Takeanu*, idem, între anii 1875-1890;
16. Diaconul *Al. Boian*, profesor de muzică în anul 1883;
17. Economul *Nicolae Tărăbuță*, profesor de muzică bisericească și vocală între anii 1884-1893;
18. *I. Coleș*, profesor de limbile latină și română în anul 1883;
19. *Dr. D. Miloș*, medicul internatului și profesor de medicina populară și igiena între anii 1890-1893;
20. *Teodor Crivăț*, profesor de matematică între anii 1887-1890;
21. *Iulian Teodor*, profesor de matematică în anul 1891;
22. *Ștefan Popa*, profesor de matematică între anii 1891-1893;
23. *I. Ghindaru*, profesor de matematică în anul 1891;
24. *G. Horga*, profesor de limbile latină și română în anul 1891;
25. *Romulus Scriban*, profesor de istorie în anul 1891;
26. *Iosif Vasilescu*, profesor de limba latină 1891-1893;
27. *Ignat Dima*, secretar și șef pedagog între anii 1869-1893.

După diacon Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos*, p. 297-298.

Nr. 67-85

1872 DECEMBRIE 1 – 1875 IUNIE 23. DOCUMENTE REFERITOARE LA APROBAREA UNOR ACTE NORMATIVE NECESARE PENTRU ACTIVITATEA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Nr. 67

1872 decembrie 9/19. Legea pentru alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparhioţi

CAROL I,

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, domnu alu româniloru,

La toţi de faţă şi viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor şi Instrucţiunii Publice cu Nr. 12693;

Văzând votulu Adunării deputaţilor datu în şedinţa sa de la 4 decembrie anul 1872;

Văzându votulu datu de Senatu în şedinţa sa de la 11 decembrie anulu 1872;

În puterea art. 93 din Constituţiune,

Am sancţionat şi sancţionăm,

Am promulgat şi promulgăm ce urmează:

Lege pentru alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparhioţi

Capitolul I

Despre alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparhioţi

Art. 1. Colegiul electoral al mitropoliţilor şi episcopilor se compune:

a) Din membrii mitropoliţii şi episcopii eparhioţi din România.

b) Din toţi Arhiereii titulari, aflaţi în România, români sau naturalizaţi români.

c) De toţi deputaţii şi senatorii, afară de membrii eterodocşi.

Art. 2. Sunt eligibili la demnitatea de mitropolit, episcopi eparhioţi ai ţării, iară la cea de Episcopi eparhioţi, toţi membrii clerului român, care după sfintele canoane ale Bisericii Ortodoxe pot fi aleşi.

Mitropolitul primat al României, mitropolitul Moldovei, precum şi episcopii eparhioţi nu se pot alege, de cât dintre arhiereii români, fie de părinţi români, născuţi în Principatul României şi nu naturalizaţi.

Vârsta eligibililor la scaunul de mitropolit şi episcopi eparhioţi va fi de 40 ani împliniţi.

După trecere de 20 ani de la promulgarea acestei legi, pe lângă calităţile de mai sus, spre a putea fi ridicaţi la demnitatea de mitropolit sau episcop, candidaţii vor trebui să posede titlul de licenţiat sau de doctor în teologie de la o facultate de teologie ortodoxă.

Art. 3. Alegerea se va face prin majoritatea voturilor alegătorilor prevăzute la art. 1.

La caz de a nu întruni un candidat majoritatea absolută a voturilor, se va vota de al doilea şi se va admite cu majoritate relativă şi la caz de paritate de voturi se va trage la sorţi.

Art. 4. Alegerea mitropoliţilor şi episcopilor se supune prin Ministerul Cultelor la întărirea Domnească.

După întărire ei se instalează, conform datinilor ţării.

Ei sunt pe viaţă.

Art. 5. Colegiul electoral va fi preşezut de Mitropolitul Primat, în lipsa sa de Mitropolitul Moldovei, iară în lipsa amândurora de către cel mai vechiu în hirotonie din Episcopii eparhioţi.

Art. 6. Scaunele de mitropoliţi şi episcopi, rămase vacante, se vor îndeplini prin alegere la cea de întâia convocare a Corpurilor legiutoare, conform cu legea de faţă.

Art. 7. Onorariele mitropoliţilor vor fi de lei 3083 pe lună şi a Episcopilor de lei 1541 pe lună.

Capitolul II

Despre Sfântul Sinod

Art. 8. Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxă Română, fiind membru al Sfintei Biserici Ecumenice şi Apostolice a Răsăritului, al căreia cap este Domnul Nostru Iisus Christos, păstrează şi va păstra unitatea în privinţa dogmelor şi a canoanelor ecumenice cu Biserica din Constantinopol şi cu toate Bisericile Ortodoxe.

El va păstra asemenea unitatea administrativă, disciplinară şi naţională a Bisericii Ortodoxe în cuprinsul Statului Român.

Art. 9. Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române se compune:

a) De amândoi mitropoliţii,

b) Din şase episcopi eparhioţi şi,

c) Din toţi arhiereii titulari aflaţi în România, români sau naturalizaţi români.

În tot cazul Sinodul nu va putea fi compus de mai puţin de 12 membri.

Art. 10. Sfântul Sinod este preşezut de mitropolitul Primat al Ungro-Vlahiei, în lipsa sa de mitropolitul Moldovei, iară în lipsa amândurora de cel mai vechiu eparhiot în hirotonie.

În caz de paritate de voturi, votul Preşedintelui va fi preponderent.

Art. 11. Ministrul Cultelor va asista la deliberările Sfântului Sinod, având numai voce consultativă.

La caz ca Ministrul Cultelor o să fie de o altă religiune, de cât cea ortodoxă, el va fi înlocuit cu un altul dintre colegii săi ortodocşi.

Art. 12. Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române, va statua asupra tuturor afacerilor spirituale, disciplinare şi judiciare, curat bisericeşti, în conformitate cu Sfintele canoane a Sfintei Biserici Ortodoxe de Răsărit.

Art. 13. Sfântul Sinod se va aduna de două ori pe an, primăvara și toamna, conform prescripțiunilor canonului 37 al Sinodului apostolic.

Art. 14. Sfântul Sinod va defini și va regula atribuțiunile consistoriilor eparhiale, prin regulamente, bazate pe canoanele Sfintei Biserici Ortodoxe a Răsăritului și în conformitate cu legile civile ale țării.

Art. 15. Regulamentele Sfântului Sinod vor fi supuse prin Ministerul Cultelor sancționării Domnești, spre a fi executorii, iar deciziunile în materii judiciare religioase se vor executa de-a dreptul de către Sfântul Sinod.

Aceste sentințe se vor executa numai pe cât timp pedepsele cuprinse întrînsele, vor fi disciplinare și de un ordin curat religios.

Art. 16. Mitropoliții, episcopii eparhioți și arhiereii titulari, pentru abaterile bisericești vor fi judecați de către Sf(ântul) Sinod, iar pentru delictele ordinare și politice se vor judeca de către Înalta Curte de Justiție și Casație.

Sfântul Sinod nu-i va putea judeca pentru abateri bisericești în lipsă-le, decât după ce li se vor face prescrise prin canonul 74 apostolic.

Capitolul III
Despre Eparhii

Art. 17. Arhiepiscopii eparhioți al României port următoarele titluri:

Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, cu reședința în București.

Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al plaiurilor cu reședința în Iași.

Rangul de precădere între dânșii este al Primatului României.

Art. 18. Episcopii eparhioți în România vor avea în ierarhia bisericească titlurile și rangurile următoare:

Episcop al Râmnicului și noului Severin, cu reședința în Râmnic.
Episcop al Romanului, cu reședință în Roman;
Episcop al Buzăului, cu reședință în Buzău;
Episcop al Hușului, cu reședință în Huși;
Episcop al Argeșului, cu reședință în Curtea de Argeș;
Episcop al Dunării de Jos, cu reședință în Ismail.

De Mitropolia Ungrovlahiei depind:
Episcopia de Râmnic,
Episcopia de Buzău,
Episcopia de Argeș.

De Mitropolia Moldovei și Sucevei depind:
Episcopia de Roman,
Episcopia de Huși,
Episcopia Dunării de Jos.

Art. 19. La caz de trebuință, întinderea eparhiilor se va fixa de către Sfântul Sinod în înțelegere cu guvernul, bine înțelegându-se cu aprobarea Corpurilor legiuitoare.

Art. 20. Fiecare mitropolit, sau episcop, poate publica scrisori pastorale, sau enciclice, în eparhia sa, privitoare însă numai la religiune și bunele moravuri, fără să se atingă nicidecum legile civile și politice.

Art. 21. Fiecare eparhie are un consistoriu permanent, pentru administrarea și judecarea afacerilor clerului curat bisericești. El trebuie să fie compus din cel puțin trei membri, numiți de Episcop dintre preoții eparhiei sale.

Art. 22. Deciziunile consistoriilor nu vor putea fi executorii, decât după aprobarea mitropoliților sau episcopilor eparhioți.

Art. 23. Deciziunile consistoriilor, aprobate de către mitropoliți sau episcopi, pot fi apelate la Sf(ântul) Sinod, în cazurile anume prevăzute de canoanele ecumenice, după formele și în termenul, ce se va hotărî de Sfântul Sinod printr-un anume regulament.

Art. 24. Protoierei și preostoșii se vor numi în funcțiile lor și se vor destitui numai de către mitropoliții sau episcopii eparhioți.

Art. 25. Fiecare mitropolit și episcop va avea câte un arhiereu locotinent. Aceștea se vor alege de către Sinod în înțelegere cu Guvernul.

Titlurile acestor arhierei (χόρεπίσχόπός) vor fi:

1) La Mitropolia din București, Ploiești; la Râmnicu-Vâlcea, Craiova; la Buzău, Râmnicu-Sărat; la Argeș, Pitești.

2) La Mitropolia din Iași, Botoșani; la Episcopia de Roman, Bacău; la Episcopia de Huși, Bârlad; la Episcopia Dunării de Jos, Galați.

Sinodul prin mijlocirea Ministrului de Culte va cere de la Patriarhul Ecumenic, binecuvântarea sa pentru acești arhierei.

Art. 26. Seminariile vor fi pendinte de chiriarhi, conform unei anume legi speciale.

Art. 27. Chinoviile de călugări și călugărițe atârnă numai de puterea chiriarhului, în ceea ce privește disciplina ecleziastică și datoriile lor spirituale, fără nici un amestec al puterii laice.

Art. 28. Mitropoliții și Episcopii, care funcționează astăzi în virtutea de legi anterioare, se recunosc prin legea de față, și se mențin în demnitățile lor cu toate drepturile și prerogativile, acordate prin această lege, mitropoliților și episcopilor, ce se vor alege conform prescripțiunelor sale.

Art. 29. și cel din urmă. Orice dispozițiuni contrarii acestei legi, sunt și rămân abrogate.

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 4 decembrie 1872 și s-a adoptat cu majoritate de optzeci și patru voturi, contra douăsprezece.

Președinte, Dimitrie Ghika

(L. S. A. D.) Secretar, St. Falcoianu

Această lege s-a votat de Senat în ședința sa de la 11 decembrie anul 1872 și s-a adoptat cu majoritate de patruzeci voturi, contra a unul, fiind și una abținere de la vot.

Vicepreședinte, Al. Oprescu

(L. S. S.) Secretar, G. St. Moscu

Ordonăm, ca legea de față să fie investită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial, iar Miniștrii Noștri, Secretari de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice și cel de Justiție, sunt însărcinați cu securitatea acestui decret.

Dat în București la 14 decembrie anul 1872.

Carol

Ministru Secretar de Stat la	Ministru Secretar de Stat la
Departamentul Justiției	Departamentul
M. Costaki	Cultelor și Instrucțiunii
Nr. 3011	Publice, Christian Tell.

Monitorul Oficial, Anul 1872, nr. 280, decembrie 19/31.

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1874, nr. 2, noiembrie, p. 81-86; Revista „Biserica Ortodoxă Română" Anul II, 1875, nr. 2 noiembrie ; *Colecțiune de Legi Organice și Regulamentele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, București, Passagiul Roman 12, Anul 1876, Tipografia Curții (Lucrătorii asociați), p. 3.

Nr. 68

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru disciplina bisericească

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domn al românilor,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice sub Nr. 5820;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 22 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 24 mai 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Capitolul I
Despre autoritatea eparhială

Art. 1. Legea bisericească, promulgată la 14 decembrie, anul 1872, la art. 21 și 22, mărginește sfera disciplinei bisericești din fiecare eparhie la administrarea și judecarea afacerilor clerului, curat bisericești, prin Episcopul eparhiot și Consistoriu.

Art. 2. Așa dar, autoritatea eparhială este o instanță bisericească, în care, sub nemijlocita privighere a Ierarhului eparhiot se concentrează administrația și judecata spirituală a fiecărei eparhii. Peste hotarele eparhiei respective nu poate a se întinde autoritatea Episcopului, conform canoanelor Sfintelor Sinoade, Can(on) apost(olicesc) 35, II, 2, III, 8, VI, 20.

Art. 3. Consistoriul ține ședințele sale în localul reședinței eparhiale.

Art. 4. Toate hârtiile, ce se adresează la autoritatea eparhială, se adresează pe numele Eparhiotului, care reglează aducerea întru împlinire de-a dreptul în ceea ce privește administrația eparhială, iar dacă cazul este de consultare, sau de judecată, atunci episcopul o recomandă consistoriului.

Art. 5. Lucrările consistoriului se săvârșesc de personalul cancelariei eparhiale.

Art. 6. Cancelaria eparhială se împarte în două secțiuni: cea administrativă și cea judiciară; amândouă sub conducerea directorului, care este responsabil de neexactitatea și întârzierea lucrărilor cancelariei.

Art. 7. Hotărârile definitive ale consistoriilor, aprobate de Eparhiot se aduc la îndeplinire de către acest din urmă.

Art. 8. Științele și lămuririle trebuitoare, consistoriul și le procură prin Episcopul Eparhiot de la locurile și persoanele supuse autorității episcopale; astfel sunt: protoiereii, preostoșii de plăși, superiorii și superioarele de pe la mănăstiri și alte persoane bisericești, cărora li s-ar pune vreo însărcinare de către Episcopul eparhiot.

Art. 9. Toți amploiații cancelariilor eparhiale se aleg de eparhiot și se recomandă domnului Ministru de Culte. La alegerea amploiaților cancelarielor eparhiali, se va da preferință persoanelor din cler.

Art. 10. Bazele administrării și judecății eparhiale sunt:

a) Legea lui Dumnezeu, cuprinsă în Sfânta Scriptură.

b) Canoanele sfinților Apostoli, ale Sfintelor Sinoade ecumenice și locale, ale sfinților Părinți și alte așezăminte Bisericești.

c) Regulamentele Sfântului Sinod.

d) Legile civile ale țării, întru câtele se ating de persoane sau obiecte de pe tărâmul ecleziastic.

Art. 11. Modul administrării și al judecății eparhiale se hotărăște în următoarele 2 secțiuni, din care, cea de întâiu tractează despre administrare, iar cea de a doua despre judecata eparhială.

Capitolul II
Administrarea Eparhială
Despre păstrarea și lățirea religiunii ortodoxe

Art. 12. Administrația eparhială privegheză, ca adevărurile Bisericii Ortodoxe să fie profesate, conservate și aplicate în toată curăția de către clerul și poporul ortodox. Cu deosebire, Episcopii eparhioți sunt datori a exercita această priveghere atât nemijlocit, prin revisiuni anuale, cât și prin organele date în ajutorul administrațiunii bisericești.

Art. 13. Administrația eparhială se îngrijeşte, ca clerul să predice cuvântul lui Dumnezeu în biserici și să învețe la tot cazul favorabil pe poporul ortodox credința și evsevia, sau pietatea și moralul creștinesc.

Art. 14. În timpul oficiului divin, preoții sunt datori să citească prin biserici învățături din scrierile sfinților Părinți și din cărțile destinate spre acest finit de Episcopul eparhiot.

Iar preoții, care au căpătat prin seminarii îndestulă cultură teologică, să se autorizeze și să se îndatoreze a compune înșuși ei învățături poporului, acomodate cu înțelegerea și trebuințele morale ale lui. Asemenea cuvinte apoi să se trimită Episcopului eparhiot, pentru ca acele ce s-ar găsi mai bune să se publice spre folosul comun și spre deșteptarea emulațiunii în cler, la predicarea cuvântului lui Dumnezeu.

Art. 15. Autorizația de a rosti predicile sale proprii în biserici, precum și de a publica orice scriere realtivă la religie și biserică, Episcopul o va da numai acelora din preoți, despre a căror cunoștințe teologice și devotament cătră învățătura Sfintei Biserici va fi convins, că nu , la din contra, să se pronunțe din neexperiență cuvinte necuviincioase sau de idei neconforme cu învățătura Bisericii, și scandalizatoare conștiinței ascultătorilor sau cititorilor. În cazul opus, totdeauna predicile, înainte de rostire, precum și scriirile, înainte de publicare, trebuie a se revedea de Episcopul eparhiot, sau de persoana înadins însărcinată de el.

Nu este permis persoanelor laice a pronunța discursuri în biserici sau la alte ocaziuni de oficieri religioase, fără prealabilă autorizație a Episcopului eparhiot, sau în lipsa-i a protoiereului. Preotul ce oficiază este dator a face această observație predicatorului mirean, și dacă el nu s-ar supune, atunci, de va fi în timpul oficiului divinu, preotul va cere intervenirea autorității civile. Dacă oficierea se va face afară de biserică, preotul îndată se va retrage și va lăsa responsabilitatea asupra insubordinatului.

Art. 16. Pentru a înlesni clerul în datorința predicării cuvântului lui Dumnezeu, și pentru mai lesnicioasă răspândire a salutarielor idei de pietate și moralitate, în spiritul bisericii noastre, se va edita un jurnal bisericesc, care va circula pe la toate bisericile din țară, și în el se vor publica cuvinte de învățătură creștină ortodoxă, aplicate la trebuințele religioase și morale ale poporului român, și alte articole de aceeași cuprindere. Programul acestui jurnal se va specifica de către Sfântul Sinod.

Art. 17. Să se pună o deosebită îngrijire, ca creștinii ortodocși să se mărturisească și să se împărțească cu Sfintele Taine, conform cu învățătura Bisericii.

Art. 18. Episcopul eparhiot chibzuiește măsurile păstorale, ce se vor socoti necesare, spre a nutri și deștepta în popor simțul pietății și îndemnul, spre îndeplinirea datoriilor creștinești, prin anume învățături, emanate de la autoritatea eparhială și circulată pe la toate parohiile.

Art. 19. De asemenea este datoria clerului, a feri pe creștinii ortodocși de la tot felul de superstițiuni și rătăciri, prin sfaturi atât în biserică, cât și în particular.

Art. 20. Fiecare biserică parohială ține liste matriculare de numărul creștinilor, ce compun parohia, adăugând la ea pe toți cei din nou botezați, cu arătare anume de timpul când s-au botezat, de ce preot și cine i-au fost naș, de asemenea și de creștinii cununați și de cei răposați. Listele acestea se vor ținea după forma și regula, ce se va stabili autoritatea eparhială.

Art. 21. Dacă în vreo parohie s-ar ivi cazuri de abatere de la credința ortodoxă, atunci autoritatea eparhială va chibzui, în marginea canoanelor bisericești și a legilor civile, modul de a proceda spre întoarcere din rătăcire.

Art. 22. Eterodocșii sau necredincioșii, care ar dori să se unească cu Biserica Ortodoxă, trebuie să se adreseze mai întâi către Episcopul local, cu cerere în scris, însoțită de dovezile trebuincioase, privitoare la starea civilă. Episcopul orânduește pe prozelit spre catihisire. Săvârșirea catehisirii protoiereul o aduce la cunoștința episcopului și cere dezlegare de urmare.

Capitolul III
Despre oficiul divinu

Art. 23. Administrația eparhială privighează, ca oficiul divin în bisericile de prin mănăstiri, de pe la catedrale, pe la bisericile de prin orașe, care au mijloace și cler îndestulător, să se facă în toate zilele regulat. Iar pe la bisericile de pe la sate cel puțin sâmbetele și duminicile și în toate serbătorile anuale, de asemenea în Sfântul și Marele Post, săptămâna întâia și cea din urmă, precum miercurea și vinerea.

Art. 24. Oficiul divin se săvârșește după tipicul Bisericii Ortodoxe, în timpul hotărât, cu cucernicie și cu liniște, cu citire și cântare înțeleasă fără grăbire și îngăimeală și fără tot felul de schimbări și inovațiuni arbitrare.

Art. 25. Tot cu așa luare aminte șe exactitate, precum s-a arătat în articolul precedent, trebuie a se săvârși de cler rugăciunile prin casele enoriașilor, procesiunile și toate orânduelele religioase, publice și private.

Art. 26. Este oprit oricui, fie cleric, fie mirean de orice treaptă și stare, a tulbura buna orânduială în templul lui Dumnezeu, în timpul sfintelor oficieri a produce scandal și neliniște în spiritele creștinilor prin convorbire și râs, prin umblare de la un loc la altul, prin ocuparea locurilor destinate numai pentru cler.

Respectul cuvenit casei lui Dumnezeu cere, ca creștinii să nu intre cu bastoane nici să stea cu capul acoperit.

Art. 27. Când cineva s-ar purta în biserică în vreun mod necuviincios, contra celor stipulate în art(icolul) precedent, preotul este dator a-i face observațiunea sa,

spre chemare la ordinea cuvenită santităţii locului. La caz de neascultare, preotul va cere intervenirea autorităţii civile, care va stabili ordinea în puterea legilor.

Toate asemenea cazuri se vor aduce la cunoştinţa Episcopului eparhiot, ca motive spre a da, la trebuinţă, povăţuirile sale pastorale către clerul şi poporul eparhiei.

Art. 28. Locaşurile Dumnezeeşti cu toate obiectele, ce se cuvin la oficiul divin, precum: sfintele vase, antimisul, icoanele, veşmintele, cărţile şi în genere tot interiorul bisericii, să se păstreze întru toată curăţenia şi orânduiala cuvenită sfintei lor destinaţiuni. Protoiereii, proestoşii de plăşi în toate vizitaţiunile lor pe la biserici cercetează despre starea acestor obiecte. Despre cele ce lipsesc, sfătuieşte pe epitrop a le îndeplini din veniturile bisericeşti sau din altele ce anume s-ar destina de enoriaşi spre acest finit. La bisericile ce se întreţin pe compta Statului, Episcopul eparhiot mijloceşte la locul competent pentru satisfacerea necesităţilor lor.

Art. 29. La dministraţia eparhială, trebuie să fie catagrafii anume arătătoare de toate obiectele oficiului divin de pe la bisericile de prin eparhie; cu anume arătare de starea lor, atât pentru mai sigura lor păstrare, cât şi pentru ştiinţă. Catagrafiile acestea se verifică la fiecare doi ani, adăugându-se obiectele, ce ar prisosi, şi scăzându-se cele uzate.

Obiectele oficiului divin se vor da în păstrarea preotului bisericii. Unde vor fi mai mulţi preoţi, ele se vor încredinţa proestosului.

Art. 30. Să se privigheze, ca la fiecare biserică să se păstreze cu bună cuviinţă sfintele daruri, acele de rezervă şi sfântul mir, fără de împuţinare; ca ele să se păstreze în sfântul altar cu cinstea şi paza cuviincioasă. Administraţia eparhială se îngrijeşte a avea totdeauna sfântul mir pentru împărţire pe la bisericile, unde ar lipsi.

Art. 31. Nu numai bisericile cu cele din înăuntrul lor, dar şi obiectele din afară, p. c. clopotniţele, chiliile, curtea, cimitirele şi monumentele de la morminte, de asemenea să se păstreze în regulă, curăţenia şi respectul, cuvenit unor asemenea locuri, neabătute de la destinaţia lor.

Art. 32. Fiecare biserică, atât urbană, cât şi rurală, va avea un sinodic, (memoriu), în care se vor însemna, sub privegherea şi povăţuirea protoiereului, noţiunile istorice despre fondarea bisericii, cu arătare de anul când s-a fondat, de numele ctitorilor şi ale binefăcătorilor, precum şi de toate binefacerile, ce s-ar face în deosebite timpuri, de asemenea să se treacă şi alte împrejurări mai însemnate ale comunei, care ar merita a se păstra în memoria urmaşilor, încât sinodicul să fie totodată şi ca o mică cronică a comunei. Estract de numele ctitorilor şi al bine-făcătorilor se va depune la sfântul jertfelnic, spre veşnica pomenire la sfintele rugăciuni. Forma sinodicului se va da de autoritatea eparhială.

Art. 33. Fiecare biserică va avea un dulap pentru păstrarea cărţilor. Acolo se vor depune pe lângă cărţile oficiului divin, catagrafia bisericii, sinodicul, condicile metricale, jurnalul bisericesc, cărţi de cuvinte şi alte cărţi de suflet folositoare, ce s-ar recomanda de autoritatea bisericească.

Art. 34. La toate obiectele, arătate în articolele precedente, protoiereul şi alţi revizori eparhiali întorc băgări de seamă, la vizitările, ce sunt datori a face pe la mănăstiri şi biserici, şi a arăta starea lor în raporturile ce fac episcopului eparhiot.

Capitolul IV
Despre cler

Art. 35. Preoţii, diaconii, dascălii şi tagma monahală, în servirea bisericii şi în chipul vieţuirii lor, trebuie să urmeze după canoanele bisericeşti, care definesc datorinţele lor.

Art. 36. Alegerea şi numirea persoanelor la serviciile şi posturile bisericeşti ale eparhiei atârnă de la chibzuirea Episcopului eparhiot, care le adună prin protoierei toate informările despre calităţile canonice şi legale ale candidaţilor.

Art. 37. Hirotonisirea în treptele de preot şi diacon este o lucrare, ce atârnă nemijlocit de cercetarea şi hotărârea Episcopului eparhiot, care se încredinţează în marginea canoanelor şi a legilor ţării, despre vrednicia celui, ce caută hirotonia şi după hirotonisire îi sloboade carte arhierească, cuprinzătoare de data hirotoniei şi cu un extract de principalele datorinţe ale treptei celui hirotonisit şi investită cu subscrierea sa, cu sigiliul Episcopiei şi cu celelalte forme de cancelarie.

Art. 38. Nimeni nu trebuie să fie hirotonit de cât numai la caz de vacanţă la vreo biserică, şi în marginile stabilite pentru statul servitorilor trebuitori pe la biserici.

Art. 39. Preotul sau diaconul, nou hirotonit, se instalează în serviciile lor prin protoiereul judeţului, sau prin proestosul plasei sau şi prin altă persoană bisericească, delegată în adins. Instalarea se face aşa: spre o zi de duminică, sau altă sărbătoare, delegatul, mergând la biserica comunei respective şi fiind poporul comunei adunat la biserică, după utrenia, delegatul face Te Deum de mulţumire lui Dumnezeu, apoi citeşte în public decretul Episcopului, dat pe numele noului hirotonisit, după care îl înmânează aceluia. Noul hirotonisit apoi intră în serviciul său, săvârşind Sfânta Liturghie.

Art. 40. Administraţia eparhială va ţinea listă de conduită pentru toate persoanele, ce compun clerul eparhial, ele se vor forma dupre ştirile, date întru aceasta de protoiereu.

Art. 41. Autoritatea eparhială privighează, ca persoanele bisericeşti să se folosească, fără vreo oprire din partea cuiva, de drepturile, ce li dau legile civile, precum: scutirea de dare către Stat şi comună, folosirea de pământurile destinate pentru servitorii bisericeşti etc.; de asemenea priveghează, ca autorităţile comunale în aceea, ce priveşte administrarea părţei materiale a bisericilor parohiale să nu iasă din marginea canoanelor şi legilor.

Art. 42. Persoanele din treptele ierarhiei bisericeşti se scutesc de jurământ, fiind în deajuns simpla lor arătare verbală după cuvântul Mântuitorului: „Să fie cuvântul vostru aşa, aşa; nu, nu".

Art. 43. Persoanele bisericești, care prin devotament, către chemarea lor, prin acte de caritate ș-au dobândit o deosebită reputație între creștini, precum și la autoritatea eparhială, Episcopul eparhiot le gratifică cu vreo unul din rangurile Bisericești, spre recunoștința și spre deșteptarea emulațiunei în cler.

Art. 44. Spre a se păzi regula întru aceasta, afară de notițele din condica de conduită, protoiereul respectiv raportează Episcopului despre faptele cu deosebire meritabile, ce ar fi săvârșit vreo persoană bisericească. Când Episcopul socotește a gratifica meritele vreo unei persoane din cler, cere toate informările din actele, ce se păstrează în cancelarie despre meritele acelei persoane, după care apoi decide promovarea. La promovare însă să se păstreze totdeuna treptalitatea gradelor admise de Biserica țării.

La bisericile, unde sunt mai mulți preoți, Episcopul eparhiot va denumi pe cel mai meritabil în calitate de preot proestos, căruia se va încredința toată purtarea de grijă pentru buna ordine bisericească; de dânsul vor asculta toți ceilalți bisericași.

Art. 45. Episcopul eparhiot va însemna toate cazurile, ce i s-ar înfățișa, ca neprevăzute prin canoane și legi și le va supune spre dezlegare la deschiderea sesiunii Sfântului Sinod.

Art. 46. Clericul, care fără învoirea Episcopului său, va părăsi postul său și va trece în altă eparhie, autoritatea eparhială, unde el s-a strămutat, nu poate a-l primi în clerul său nici într-un chip, până ce el nu va înfățișa cartea Episcopului său primitiv din a căruia eparhie s-a depărtat, conform can(onului) 33, Apost(olicescul) Sinod VI, can(on) 17, Sinod IV, can(on) 20.

Art. 47. Autoritățile eparhiale priveghează, ca să nu se strecoare prin eparhii clerici străini și vagabonzi, care sub felurite pretexte umblă prin orașe și sate, cerșitorind, sau petrecând viață nepotrivită chemării lor. Asupra unora ca acestia, se aplică can(onul) 23 al Sinodului IV ecumenic.

Capitolul V
Judecata eparhială
Sfera judecătoriei eparhiale

Art. 48. Judecăței eparhiale sunt supuse persoanele de tagma bisericească, atât sfințiții servitori, precum: preoții și diaconii, cât și servitorii bisericești, precum: cântăreții, citeții, paraclisiarhii și monahii:

a) În caz de abatere de la datorințele chemării' și a serviciului lor de la buna orânduială și buna conduită.

b) În reciprocile certe, ce se pot isca între aceste persoane, în cât privește chemarea și serviciul lor bisericesc.

c) În urmarea reclamărilor, ridicate asupra vreo unei persoane bisericești din partea oricui, despre atacuri, abatere de la datorinți, etc.

d) La caz de călcarea legilor țărei.

Capitolul VI
Regulele generale la judecarea persoanelor bisericești

Art. 49. Delictele persoanelor bisericești contra datorințelor chemării lor, contra bunei orânduieli bisericești și a conduitei lor, pot a se urmări:

a) După raporturile protoiereului respectiv.

b) A oricărui din membrii clerului.

c) După supliciile poporanilor, sau încunoștințărilor din partea autorităților civile.

d) După adnotațiunile din listele de conduită.

e) După știrile, ce au putut ajunge la Episcopul eparhiot pe orice cale.

Art. 50. Persoana bisericească, acuzată în vreun delict grav, se suspendă din serviciul său până la disculparea sa; însă se lasă și la chibzuirea Episcopului, dacă trebuie a se suspenda acuzatul, sau nu, judecând după gravitatea cazului și conduita precedentă a acuzatului.

Art. 51. Episcopul priveghează, ca cercetările să se facă cu exactitate și în termenele, stabilite de procedura judecăței eparhiale.

Capitolul VII
Măsurile de penalitate și corigere

Art. 52. Măsurile de penalitate și corigere, ce se aplică de judecata eparhială persoanelor bisericești, sunt:

a) Lipsirea sfințiților servitori de treapta ierarhică, iar a servitorilor bisericești de serviciul lor,

b) Oprirea provizorie de serviciu,

c) Depărtarea de la biserica, unde a servit și înlocuirea cu altul,

d) Luarea rangului onorific,

e) Canonisire provizorie la reședința arhierească,

f) Canonisirea cu metanii,

g) Dojană aspră,

h) Observație.

Art. 53. Se supune lipsirei de treaptă ierarhică o persoană bisericească, dacă s-a constatatu căzută în vreo faptă criminală.

Art. 54. Se lipsește de treapta sa persoana bisericească, care va bate pe cineva și mai ales de va fi făcut aceasta în timpul oficiului divin (canonul 27 apostolic); de asemenea dacă va produce scandal în biserică în timpul oficiului divin, prin cuvinte sau lucrări necuviincioase, care ar fi împiedicat urmarea oficiului.

Art. 55. Sfințitul servitor, ce ar cuteza a săvârși oficiul divin în biserica sau afară, fiind în stare de netrezie, pentru întâia oară să se oprească de lucrările preoției, până va da probe de îndreptare; iară pentru a doua oară să se oprească cu desăvârșire (can(onul) 42 apost(olicesc)).

Art. 56. Persoanele bisericești, care prin cuvinte sau lucrări necuviincioase, va arăta nerespect către casa lui Dumnezeu, către sfintele ei obiecte și așezăminte bisericești, precum acele pentru posturi etc., întâia oară i se aplică o aspră dojană arhierească, aducându-i aminte frica de Dumnezeu, sfințenia locului și însemnătatea chemării sale. Dojana aspră se însoțește cu canonisire de mătănii, după chibzuirea Episcopului în biserică sau în casa arhierească. La recidivă se oprește de servirea sfințită de la 1 – 3 luni, după cum se va socoti.

Neîntreptându-se nici după această certare, se va lipsi de locul, ce ocupă la biserică până ce va da probe de definitivă îndreptare.

Tot asemenea se va urma cu clericul, care, uitându-și datoria sa de persoană spirituală, se va amesteca în afaceri contrarii caracterului său spiritual, va propaga ură și desbinare în societate, nesupunere la legi și la ordinea socială prin cuvinte, scrieri, participare la adunări, ce ar tinde la răsturnarea ordinei publice.

Art. 57. Preotul, care din neîngrijire către datorința chemării sale, va lăsa să moară pruncul fără botez, sau bolnavul fără Sfânta cuminicătură, cerută de el, se lipsește de parohia aceea, la care se află.

Art. 58. Preotul,care se va dovedi că a cerut plata nelegală, sau peste buna voință a creștinilor, pentru săvârșirea sfințitelor serviri, se lipsește de parohia aceea, unde se află.

Art. 59. Nicio persoană bisericească, dovedită în fapte contrarii castității și sanctității tainei căsătoriei, nu mai poate rămânea în tagma bisericească.

Art. 60. Persoana bisericească, care se va dovedi, supusă beției, pentru întâia oară se oprește de servire de la 2 – 3 luni. Dacă nu se va îndrepta se lipsește de parohie.

Art. 61. Preotul, ce va săvârși taina cununiei în vreun mod nelegiuit, cade sub judecata bisericească.

Art. 62. Persoanele bisericești care după tânguirile enoriașilor se vor dovedi că nu-și împlinesc datorințele chemării lor, care contra legilor, se amestică în afaceri, ce nu privesc servirea bisericească, și tulbură liniștea comună, să se strămute la altă enorie, după ce mai întâiu li se va aplica dojana cuvenită, din partea Episcopului eparhiot. Dacă și la altă enorie ar repeta aceleași urmări, atunci să se lipsească de parohie.

Art. 63. Preotul canonisit cu oprire de serviciu, în timpul opririi, se folosește numai de jumătate din venitul bisericesc și din salariul său, iară cealaltă jumătate se dă preotului ce-i ține locul.

Art. 64. Nici într-un caz nu se poate aplica unei persoane bisericești altă pedeapsă, afară de cele prevăzute la articolul 52.

Art. 65. Episcopul eparhiot, chibzuind după împregiurări binecuvântate, poate micșora pedeapsa, opinată a se aplica vre-unei vinovății.

Art. 66. Preotul, ce posedă vre-un rang onorific, căzând sub judecată pentru călcare de disciplină bisericească, perde rangul, ce l-a avut. Se lasă însă Episcopului eparhiot latitudinea, de a conforma aplicarea acestei penalități cu gravitatea culpei.

Art. 67. Pe temeiul canoanelor bisericești, (Sinod II, canon VI), în chestiunile atingătoare de serviciile bisericești și de disciplină, nu este permis nici unei persoane din cler a năzui la altă judecată, afară de cea bisericească. Cine s-ar crede nedreptățit la instanța I-a eparhială, are drept de apel la Sfântul Sinod. Cine nu s-ar supune judecății bisericești și o ar defăima până în ultima instanță, acela se exclude singur din cler.

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 22 mai, anul 1873.

Președinte, *Nifon* Mitropolitul Ungro-Vlahiei.

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 iunie 1873.

Carol,

Ministru secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Christian Tell

Nr. 1183.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (iulie 1).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1874, nr. 2, noiembrie, p. 87-98.

' În original – chiămărei (n. ed.).

Nr. 69

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru atribuțiile de precădere ale Mitropolitului Primat al României

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice cu Nr. 5824;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 26 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulamentul pentru atribuțiile de precădere ale mitropolitului primat al României

Art. 1. Pe temeiul Legii de la 14 decembrie 1872 pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, cum și a constituirii Sfântului Sinod, mitropolitul Ungrovlahiei este totodată și primat al întregii Românii (art. 17). Tot acolo se stabilește principiul că primatul are rangul de precădere înaintarea mitropolitului Moldovei.

Art. 2. Această precădere se exprimă atât la președerea la Sfântul Sinod, cât și la oficiile divine și la toate ceremonialele, fie religioase, fie civile, când primatul se află împreună cu ceilalți exarhi al țării.

Art. 3. Are dreptul de a vizita toate eparhiile din toată România, când ar crede necesar aceasta pentru folosul general al bisericii.

Art. 4. Toți erarhii din România și tot clerul datoresc a da primatului respectul cuvenit atât ca mitropolit al Ungro-Vlahiei, cât și ca primul erarh al bisericii române.

Se înțelege că și primatul în relațiunile sale cu ceilalți erahi va observa regulile stabilite de canoane.

Art. 5. Titlul cu care trebuie a se adresa în scris către primat este: „Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Ungro-Vlahiei și primat al României".

Orice scrisoare sau adresă nu va purta acest titlu la adresa primatului, el este în drept a o înapoia la urma ei cu observațiunea cuvenită.

Art. 6. În relațiunile oficiale de interese generale ale bisericii române cu alte biserici ortodoxe, organul legal este mitropolitul primat.

Art. 7. Mitropolitul Moldovei și toți episcopii din România, când vor voi a veni în capitală, afară de timpul sesiunilor Senatului și a Sinodului, vor cere binecuvântarea primatului.

Episcopii din jurisdicțiunea mitropoliei Moldovei vor anunța în asemenea cazuri și pe mitropolitul respectiv.

Art. 8. Mitropolitul primat adresează chiemările canonice la Sinod către toți membrii din toată România, după ce a ieșit în Monitorul Oficial decretul domnitorului de convocare a Sfântului Sinod și a primit înștiințarea despre acesta de la ministerul cultelor.

Art. 9. Oricine dintre membrii clerului român va contraveni acestor dispozițiuni cade sub judecata bisericească.

Acest Regulament s-a votat de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxă Română, în ședința sa de la 26 mai 1873, cu majoritate de 11 voturi, contra unul.

Președinte, *Nifon*, mitopolitul Ungrovlahiei.
(L.S. Sinod)

Ministru Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București la 7 iunie 1873.

Carol,
Ministru secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Christian Tell.
Nr. 1185.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (iulie 1).

Nr. 70

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române de procedură în materii de judecată bisericească

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice cu Nr. 5825;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 25 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Regulament de procedură în materii de judecată bisericească

Despre acțiuni, cercetări și citațiuni

Art. 1. Intentează o acțiune, sau se apără contra ei numai acel ce se bucură de liberul exercițiu al drepturilor sale și are calitățile cerute de legi și de sfintele canoane (Îndrep. Leg., cap. 23, sin. II, can. 6.)

Art. 2. Acțiunea se va face printr-o petițiune adresată Episcopului eparhiot.

Art. 3. Petițiunea va fi timbrată. Ea va cuprinde:

a) Ziua, luna și anul; b) numele, prenumele, profesiunea, domiciliul reclamantului și al acuzatului; și c) expunerea pe scurt a motivelor pe care se bazează acțiunea.

Lipsa timbrului, a numelui, a prenumelui și nearătarea motivelor atrag nulitatea petițiunii.

Art. 4. Episcopul eparhiot, primind petițiunea reclamantului, regulează a se face cercetarea prin protoiereul respectiv, cât mai neîntârziat. Protoiereul constată descoperirile sale la fața locului, prin unu prescript-verbalu, care, însoțit de acta cazului, se trimite Episcopului cu raport.

Art. 5. Episcopul, găsind cazul de căderea Consistoriului, trimite acestuia raportul protoiereului cu acta cazului.

Art. 6. Consistoriul observă dacă cercetarea este în regulă, de coprinde și lămurește toate împregiurările chestiunii, dacă de către acuzat nu s-a făcut vreo observațiune de nemulțămire la cercetare, dacă i s-a făcut îndestularea cererei, sau dacă nu, apoi pe ce temei. Dacă se va arăta vre un fel de neajuns în procedarea cercetării, Consistoriul cere a se îndeplini acea lacună de cercetătoriul dinainte, sau de altul, mai ales dacă acuzatul ar cere altă persoană.

Art. 7. Dacă din interogatoriul făcut la cercetarea locală nu se explică îndestul unele din împregiurările delictului, consistoriul va lua acele informări de la înșiși părțile litigante la înfățișarea lor.

Art. 8. Asupra întrăzierii, sau a nedreptelor lucrări ale cercetătorilor, sau ale Consistoriului, se poate suplica și cere îndreptare la Episcopul eparhiot.

Art. 9. Se oprește părților a adaoge la chestia în tratare chestiuni, ce nu se raportă la ea.

Art. 10. Instrucțiunea fiind terminată, părțile se cheamă la înfățișare prin anume citațiuni, arătătoare de motivul chemării, datate cu ziua, luna și anul, termenul unei citațiuni pentru înfățișare să nu treacă peste una lună.

Art. 11. Părțile primind citațiunea sunt datoare a da chitanță de primire, care se înaintează la episcopie.

Art. 12. Dacă în curgerea termenului întâiu nu s-a primit chitanța de la părți pentru înmânarea citațiunei, sau alte temeiuri legitime au împiedicat înfățișarea la termen, citațiunea se repetește și se pune alt termen. Aceasta la nevoie se repetește a treia oară, când judecata se face negreșit, chiar de ar lipsi vreo una din părți. (Can. Ap. 74, Catarg. 27 și 28).

Art. 13. Citațiunile se dau sau persoanei, sau la domiciliul persoanei. La cazul din urmă, servește relațiunea oficială a înmânătorului, constatată conform art. 74 din codul de procedură civilă.

Art. 14. Consistoriul, la cercetarea actei, este dator a observa, dacă în ea nu sunt amesticate chestiuni, ce nu se referă la cazul delictului în chestiune. În prescriptul-verbalu, Consistoriul se pronunță asupra validității sau nevalidității împregiurărilor și aserțiunilor, ce se găsesc în acta cercetării; stabilește faptul pe temeiurile solide ce se găsesc în actă, aplică la ele canoanele și legile respective și își dă opțiunea.

Despre ședințe și bună ordine

Art. 15. Deliberările Consistoriului se președ de către unul din membrii, numit de către Episcopul eparhiot odată pentru totdeauna.

Art. 16. Ședințele nu vor fi publice. Ele se țin regulat în fiecare zi, când cere trebuința, afară de duminici și sărbători.

Art. 17. Orele obligatorii pentru ședințe sunt de la 10 până la 2.

Art. 18. Buna ordine în ședințe se întreține de către președinte. Tot ce va ordona președintele în această privință va fi executat îndată și întocmai.

Despre prezentarea și instrucțiunea cauzelor.

Art. 19. Cauzele se vor înfățișa înaintea Consistoriului după ordinea intrării lor.

Art. 20. Lipsind părțile, cauza rămâne cea din urmă la rându în acea zi. Iară dacă părțile nu se vor arăta deloc, judecata se va suspenda și nu se va redeschide, decât după cererea din nou a părților.

Nu se va suspenda urmărirea cauzei, dacă va fi din acele a căror acțiunile, după rostirea sfintelor canoane, nu poate rămânea nejudecată, chiar de ar și urma întru aceasta cererea intentatorului.

Lipsind însă una din părți, cauza se va judeca numai în prezența acelei stăruitoare, afară dacă partea prezentă nu va voi însăși a o amâna pentru altă zi.

Pot cere amânarea sau schimbarea rândului ambele părți, dacă însă consistoriul va găsi, că cererea nu este suspectă.

Afară de termenul legal, Consistoriul nu poate permite decât o singură amânare.

Art. 21. Părțile vor fi datoare a-și depune în scris mijloacele lor de apărare la biroul directorului cancelariei eparhiale, dându-li-se adeverință de a lor primire.

Art. 22. Executarea și regularitatea lucrărilor Consistoriului este pe seama și răspunderea directorului Cancelariei eparhiale.

Art. 23. Instrucțiunea fiind terminată, Consistoriul va întreba pe părți, dacă mai au alte probe, și ele declarând că nu au, atunci pășește la poruncirea opiniunei sale, sau îndată, sau după consultație, în timpul căreia părțile se retrag.

Despre probe și mărturii

Art. 24. Probele (dovezile) se dau înscris de către părți, subscrise și legalizate despre autenticitate de locurile competente.

Art. 25. Probele sunt de două categorii: a) mărturii de la persoane cu bună conduită morală și sprigìnite cu jurământ, și b) actele autorităților bisericești.

Art. 26. În chestiuni, care atrag condamnarea la caterisire, totdeauna mărturiile să fie sprigìnite cu jurământ, făcut în biserică, înaintea preotului investit cu sacrele veșminte și cu mâna pe Sfânta Cruce.

Art. 27. Martorii pot fi și mai mulți, dar cel puțin se cer două sau trei, și să aibă calitățile acele prescrise de canoane (can. Apos. 75; 1, 2, vezi Îndrept. Leg. Cap. 22 – 26).

Art. 28. Martorii se întreabă fiecare deosebit.

La caz de contrazicere por fi confruntați.

Art. 29. Consistoriul, opiniunea sa însoţită de prescriptul-verbalu, încheia după tratarea chestiunii, o va supune prin anafora Episcopului, care o confirmă, dacă o va găsi canonică şi legală.

Art. 30. Dacă în Consistoriu opiniunile s-au dezbinat, ele se arată în anafora, şi Episcopul încuviinţează pere aceea, ce o va găsi mai temeinică.

Art. 31. În tot cazul, opiniunea Episcopului prevalează, şi ea se aduce întru îndeplinire, însă în rezoluţie trebuie să se arăte anume temeiurile legale, pentru care Episcopul nu se poate uni cu opiniunea Consistoriului.

Art. 32. Directorul cancelariei va îngriji, ca opiniunile confirmate de Eparhiot să se treacă într-o condică specială, unde iarăşi se vor subscrie de către înşişi membrii.

Nimica pre margini, printre linii, prin adăugiri, prin scurtări nu se poate scrie în această condică.

Art. 33. În prescriptul-verbalu al Consistoriului se va cuprinde: a) numele, prenumele, domiciliul părţilor, calitatea în care proced; b) obiectul cererei şi concluziunile părţilor; c) rezumatul actelor, ce părţile au înfăţişat spre susţinerea cererilor sale; d) opinia ce Consistoriul dă în virtutea sfintelor canoane şi a legilor.

Art. 34. Numai după ce opinia Consistoriului îşi capătă confirmarea Episcopului eparhiot, ea se comunică părţilor sub luare de adeverinţă.

Art. 35. Deciziunea relativă la caterisire va arăta şi termenul apelului.

Art. 36. Termenul apelului este de 15 zile, socotit de la data înmânării deciziunii Episcopului eparhiot.

Art. 37. Dacă în întrul termenului nici una din părţi nu probează că a apelat, deciziunea se aduce întru îndeplinire îndată după a lui expirare.

Art. 38. Părţile primind deciziunea trebuie să declare în scris mulţumirea sau nemulţumirea lor cu deciziunea.

Despre recuzaţiune (IV Can. 9, Cart. 16)

Art. 39. Oricare membru al Consistoriului poate fi recuzat: a) când el este interesat personal în proces; b) când va fi rudă de aproape a vreo unei părţi; c) dacă există inamiciţia între membru şi una din părţi, inamiciţia provocată cu 6 luni înaintea recuzaţiunii prin agresiuni, injurii, sau ameninţări verbale, ori înscrise.

Art. 40. Membrul care va şti, că există în persoana sa vreo cauză de recuzaţiune, o va declara însul Episcopului, care va decide, dacă trebuie să ia parte la judecată sau nu. În cazul din urmă, Episcopul îl înlocuieşte cu altă persoană din cler.

Art. 41. Consistoriul va face menţiune de cazul recuzaţiunii în prescriptul-verbalu al său.

Art. 42. Cel ce va voi să recuză, va face propunerea sa mai înainte de începerea dezbaterilor.

Recuzarea va fi propusă în scris şi subscrisă de propunător, adresată Episcopului eparhiot.

Ea va fi bazată pe probe suficiente.

Art. 43. Episcopul eparhiot va decide, dacă se poate primi sau nu recuzaţiunea, după validitatea sau nevaliditatea temeiurilor, pe care ea se bazează.

Art. 44. Apelul se face numai în cazurile, care atrag caterisire sau degradare din treaptă (Cart. c. 12).

Art. 45. Apelul, ca să fie valabil, trebuie: a) să fi fost proces de declaraţiune de nemulţămire cu deciziunea eparhială; b) să fi fost făcut în curgerea termenului prevăzut la articolul 36.

Art. 46. Apelul se va forma prin petiţiune, adresată mitropolitului primat, preşedintele Sfântului Sinod, pe lângă care se va alătura şi copie după deciziunea apelată.

Petiţiunea va cuprinde în scurt temeiurile de apel.

Art. 47. Directorele Cancelariei Sfântului Sinod înregistrează petiţiunea de apel şi dă apelantului chitanţă, în care se constată ziua primirii apelului.

Art. 48. În intervalul sesiunilor Sfântului Sinod, directorul studiază toate chestiunile apelate, cerând, prin mitropolitul preşedinte, actele relative la cazuri din eparhiile respective, le studiează şi observă validitatea sau nevaliditatea temeiurilor apelantului, dacă are sau nu drept la apel, de se află sau nu vreo neregularitate în procedura consistorială, adună toate ştiinţele necesare la complectarea instrucţiunii, şi despre toate referează mitropolitului preşedinte, care la deschiderea sesiunii sinodale, supune cazurile la deciziunea Sfântului Sinod.

Art. 49. În apel nu se va primi nicio cerere nouă privitoare la altă chestiune, care nu s-a făcut la prima instanţă.

Art. 50. Sfântul Sinod recunoaşte, ori reformează în totul sau în parte deciziunile primite în apel.

Deciziunea sa o comunică atât apelantul, cât şi Episcopul respectiv, spre executare.

Art. 51. Reformarea opiniunei din prima instanţă prin Sfântul Sinod nu atrage nicio responsabilitate asupra primilor judecători, dacă nu se va putea dovedi, că ei au fost conduşi de vre un interes ori pasiune (Cartag. c. 15).

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în şedinţa sa de la 25 mai 1873.

Preşedintele Sfântului Sinod, Nifon, Mitropolitul Ungovlahiei.
(L. S. Sinod).

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor şi Instrucţiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinirea a decretului de faţă.

Dat în Bucureşti, la 7 iunie 1873.
Carol,
Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
şi Instrucţiunii Publice Christian Tell
Nr. 1188.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (1 iulie).

EDIŢII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 4, ianuarie, p. 239-245.

Nr. 71

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru înmormântări și pomeniri

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu românilor,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 5822;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 28 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulament pentru înmormântări și pomeniri

Art. 1. Familia repausatului* totdeauna se va înțelege cu protoiereul locului, sau în lipsă cu preotul proestos despre numărul preoților, diaconilor și altor bisericoși, ce ar dori ca să însoțească corpul reposatului la cimitir.

Art. 2. Numai acei preoți și diaconi vor însoți procesiunea, care vor fi invitați prin biletul protoiereului sau al locțiitorului său.

Art. 3. Protoiereul va regula, ca familia repausatului să pună la dispoziția preoților și diaconilor ceruți de ea trăsuri, care să-i conducă până la cimitir.

Art. 4. La înmormântarea oamenilor săraci, convoiul funebru va fi însoțit de unul din preoții enoriei, la care aparținea repausatul; preotul, la asemenea cazuri, este dator a însoți corpul repausatului pe jos până la cimitir.

Art. 5. Afară de enoria sa, nici unui preot nu-i este permis a lua parte la procesiuni funebre, fără biletul de invitare al protoiereului.

Art. 6. Preoții și diaconii enoriei, unul sau toți, unde vor fi mai mulți, totdeauna vor fi preferiți, și numai când familia repausatului ar voi să invite mai mulți preoți, protoiereul va invita și pe alții de la alte enorii, pe care anume va voi familia, sau pe care îi va destina protoiereul, care în asemenea caz va păzi o justă ordine ca toți pe rând să fie invitați.

Art. 7. Pomenirile repausaților se pot face la bisericile parohiale. Când familia repausatului va voi a face pomenirea la cimitir, va fi obligată a chema pe preoții parohiei sale.

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 28 mai 1873.

Președintele, Nifon, Mitropolitul Ungro-Vlahiei

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 iunie 1873.

Carol,

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice Christian Tell

Nr. 1186.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (iulie 1).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875. nr. 5, p. 330-331.

* Repausat – răposat (n. ed).

Nr. 72

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru pozițiunea seminariștilor

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domn alu românilor,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 5823;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 26 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulament pentru pozițiunea seminariștilor

Art. 1. Se va face o nouă împărțire a tuturor parohiilor, atât urbane cât și rurale, așa ca o parohie, pe cât va fi posibil, să nu fie mai mică de cât 100 de familii.

Art. 2. Dacă în cuprinsul unei astfel de parohii ar fi mai multe biserici, toate se vor atașa la aceeași parohie, având numai în cler, care va face sfintele oficii pe rând în toate acele biserici.

Art. 3. Clerul unei biserici se compune de un preot parohu și doi cântăreți, iar pe la orașe, unde va cere trebuința și vor fi mijloace, se va adăuga încă un diacon și un paraclisiarh.

Art. 4. La parohiile, a căror enoria va fi mai numeroasă de două sute familii, se va putea orândui încă un preot ajutător. Aceasta se va admite și la parohie mai mici de două sute de familii, când enoriașii ar cere și ar voi a întreține un al doilea preot.

Art. 5. Seminariștii de gradul al II-lea vor fi preferați la parohiile urbane celor de gradul I-iu. Se înțelege că aceasta nu poate vătăma drepturile câștigate de mai înainte al seminariștilor de gradul întâiu, care, prin îndelungat serviciu în posturile inferioare de diaconi și cântăreți și prin conduita exemplară, vor fi meritat a deveni preoți în orașele, unde au servit mai mulți ani.

Art. 6. Seminariștii de gradul al II-lea, care vor intra în tagma monahicească, vor fi preferiți monahilor, fără instrucțiune, în posturile bisericești de pe la mitropolii și episcopii și altele, unde serviciul ar cere o persoană din clerul monahal, precum este treapta de arhiereu locotinent, profesoratele prin seminarii etc.

Art. 7. Seminaristul de orice grad, care, după finirea cursului, fiind invitat de Episcopul eparhiot, nu ar voi a ocupa postul de diacon sau preot în eparhia, unde i se vor propune beneficiele prevăzute de legi, să se denunță guvernului, spre a-l supune la plata cheltuielelor, ce a făcut statul cu întreținerea lui, mai ales dacă a fost din numărul internilor, întreținuți de stat.

Nefiind vacanța în de ajuns în eparhie pentru numărul seminariștilor absolvenți, episcopul va mijloci a se publica prin Monitor numărul seminariștilor de prisos, pentru ca la trebuință să poată fi chemați în alte eparhii, unde ar fi lipsă de preoți.

Art. 8. Spre a se forma pe viitor profesori buni pentru seminarii, este necesar a se trimite pe la școalele teologice din țările ortodoxe cel puțin câte patru din elevii, ce au terminat cu mai bun succes cursurile de gradul al doilea în seminarii și s-au distins prin bună conduită și aplicare la cariera spirituală. Aceasta se va urma până când se vor forma profesorii trebuitori pentru seminariile țării și ele singure vor fi în stare a produce profesori capabili de a instrui și educa clerul.

Art. 9. Pentru a se putea și în prezent da o mai bună direcțiune educației clerului prin seminarii, este necesar ca Sfântul Sinod să elaboreze un regulament special pentru educația și instrucția clerului, în care să se arăte regulele de disciplină, necesare la educația clerului, datorințele profesorilor și programa de studiile necesare pentru instrucțiunea clerului. Un asemenea regulament negreșit, să se prezinte Sfântului Sinod la sisiunea viitoare.

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 26 mai 1873, cu majoritate de 11 voturi, fiind și o abținere.

Președintele, Nifon, Mitropolitul Ungro-Vlahiei
(L. S. S. Sinod.)

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 iunie 1873.

Carol,
Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Christian Tell
Nr. 1187.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, 19 iunie (iulie 1).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 327-329.

Nr. 73
1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru aranjarea arhiereilor locotenenți pe eparhii

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domn alu româniloru,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 5826;

Văzând votul dat de la Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 26 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulament pentru aranjarea arhiereilor locotenenți pe eparhii

1. Arhiereii titulari români existenți astăzi, vor fi aranjați și titulați pe eparhii în următorul mod:

La Mitropolia Ungrovlahiei:

a) Preasfințitul Ieronim Sevastis, locotinente al eparhiei Mitropoliei Ungro-Vlahiei, cu titlul de Ploieșteanul.

b) Preasfințitul Teodorit Sinadon, locotinente al Eparhiei Râmnicu-Vâlcea, cu titlul de Craioveanul.

c) Preasfințitul Ghenadie, fost Argeșiu, locotinente al Eparhiei Buzău, cu titlul Râmniceanul.

d) Preasfințitul Ioanachie Evantias, locotinente al Eparhiei Argeșului, cu titlul Piteșteanul.

La Mitropolia Moldovei:

a) Preasfințitul Iosif Sevastias, locotinente al Mitropoliei din Iași, cu titlul Botoșăneanul.

b) Preasfințitul Calist Stratonichias, locotinente al Episcopiei de Roman, cu titlul Bacăoanul.

2. Locotinențele de la Episcopiile de Huși și Dunării de Jos rămân vacante, din cauza că doi arhierei români: prin Sfințitul Neofit Edesis și prea Sfințitul Chesarie Sinadon au declarat, în adresele lor către Sfântul Sinod, că vârsta înaintată nu le mai permite a lua parte la Sinod sau alte serviri publice bisericești.

Deci, atât spre complectarea numărului de arhierei locotenenți, cât și spre a avea numărul trebuincios de membri la Sfântul Sinod, și nu prin absențe la cazuri de boală etc. Să se paralizeze lucrările sinodale, impregiurare de către Sfântul Sinod a fost ameninţat și în prima sa sesiune actuală, este necesar, ca imediat Sfântul Sinod să proceadă chiar în această sesiune la alegerea a doi arhierei locotinenți, conform articolul 25 din legea respectivă, dintre membrii clerului român, ce ar întruni calitățile cuvenite demnității arhierești pentru posturile vacante ale eparhiilor Huși și Dunării de Jos.

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 26 mai 1873.

Președintele, Nifon, Mitropolitul Ungrovlahiei.

(L. S. Sinod.)

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 iunie 1873.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Christian Tell
Nr. 1189.

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (iulie 1).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 325-326.

Nr. 74

1873 iunie 19. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru disciplina monahală

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice cu Nr. 5821;

Văzând votul dat de la Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 29 mai 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 1 iunie 1873;

În puterea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulament pentru disciplina monahală

Capitolul I

Primirea la viața monahală

Art. 1. Nimeni nu poate fi tuns în monahism fără încuviințarea Sfântului Sinod.

Art. 2. Cel ce voiește a se consacra vieții monahicești, trebuie să dea mai întâiu suplică la episcopu eparhiotu prin care să declare dorința sa precumu și motivele ce l-au îndemnatu pe acesta.

Art. 3. Suplica să fie însoțită de o mărturie din partea comunei, în ea să se constate vârsta, treapta sau meseria, de este însurat sau nu, de are copii sau nu. Dacă este sau a fost însurat, să se constate că s-a despărțitu de soția sa prin formele legale, ori prin văduvie, sau că soțului ce rămâne în societate, de bună voie se conglăsuește la hotărârea luată de cel-altă de a primi schima monahicească. Dacă are copii să se constate de nu are încă către ei datorii părintești de împlinitu, să se înfățișeze testamentulu de regularea ce a făcutu cu averea sa, dacă o posedă. De asemenea să se constate dacă petiționarulu este scutit de dările către stat, precum și dacă nu are datorii neplătite.

Art. 4. Episcopulu primindu asemenea suplică, dacă găsește îndeplinite toate constatările arătate mai sus, mai lasă suplicantului încă în timpul de o lună de zile spre meditare asupra hotărârei sale de ași consacra viața la monahism. Dacă suplicantul nu înfățișează documente despre constatările arătate mai sus, suplica se trimite protoiereului respectivu spre cercetare și constatare de împrejurările arătate în articolul precedent.

Art. 5. Dacă suplicantului după finirea de o lună de zile rămâne statornicu în deciziunea luată, atunci Episcopul îl recomandă superiorului mănăstirei, unde suplicantul dorește a petrece viața sa spre a-l supune ispistirii canonice.

Art. 6. Dacă mănăstirea aceea nu este în eparhia Episcopului respectivu, atunci aceasta îl recomandă, cu toate documentele relative la caz, Episcopului în a cărui eparhie este mănăstirea, după care și suplicantulu trece sub jurisdicțiunea canonică a acestui din urmă.

Art. 7. Termenul ispitirii în mănăstire poate fi mai lungu sau mai scurtu, după chibzuirea Episcopului și după informările ce primește de la superiorul mănăstirei. În totu cazulu cercarea conform canoanelor (Sinodu întâiu al doilea, canon 5) să se prelungească nu mai puțin de șase luni, dară nici mai mult de trei ani. Hotărârea termenului între aceste două margini se lasă la chibzuirea Episcopului. Cel ce în acestu intervalu n-a dat dovezi indeajuns despre vocația monahală, superiorului să-i facă cunoscutu a se reinturna la lume.

Art. 8. Superiorulu aplicându regulele monahale asupra fratelui supusu cercării, va observa conduita lui cu scrupulozitate, și dacă se va încredința de statornicia hotărârii și de vocația lui la monahism va raporta episcopului eparhiotu, cerând învoirea de a-l tunde în schimă.

Art. 9. Episcopul eparhiot, cu descrierea tuturor lucrărilor precedente în chestiunea cererilor suplicantului de a fi admis la monastire, va cere la Sfântul Sinod învoirea tunderii în monahism și, după primirea unei asemenea, va binecuvânta cererea superiorului pentru tunderea persoanei încercate.

Art. 10. Dacă în timpul cercării fratele ar fi în primejdie de moarte și ar cere călugăria ca cea mai de pre urmă dorință ce poate adresa confraților săi pentru mântuirea sufletului, atunci superiorulu cu învoirea Episcopului eparhiotu să-l tundă în călugărie, conform hotărârii canoanelor pentru asemenea caz (canon 5, I – II, 25 al Sfântului Nichifor mărtorisitorulu). Dacă însă un asemenea s-ar însănătoșa, atunci se vor face lucrările către Sinod prevăzute în art. precedent cu arătarea cazului excepționale.

Art. 11. Tunderea în monahism nu se permite a se face decât numai prin monastiri și după regulile stabilite mai sus.

Art. 12. Orice persoană din cler va cuteza a tunde în monahism pe altă cale, va cădea sub judecata bisericească. Oricine va primi monahismulu afară de cuprinsulu României și fără permisiunea și binecuvântarea Sfântului Sinod, nu se va putea bucura de drepturile acordate de legi clerului și monahismului român.

Art. 13. Cel ce s-a consacratu la viața monahicească, s-a desfăcut de toate legăturile sale materiale cu lumea, averea sa o a împărțitu cui se cuvenea, oprindu pentru sine numai cât i-ar fi de trebuință pentru existența sa în mănăstire, dar și aceasta, după ce se va călugări, trece în folosul comunității părinților din mănăstire.

Art. 14. Nimeni nu poate cere de la mănăstire întreținerea dacă nu este din numărul monarhilor, a căror întreținere se prevede prin bugetul Statului.

Noulu admisu la călugărie va trăi pe compta sa, până ce s-ar face vacanță prin moartea sau ieșirea din mănăstire a vreo unuia din monahii ce se întreținea de mănăstire.

Înscrierea în locurile vacante se va face în ordinea vechimei în mănăstire și a meritelor aspiranților la întreținere.

Capitolul II
Disciplina mănăstirească

Art. 15 Disciplina mănăstirească se va păzi în totul după hotărârile Sinoadelor și ale Sfinților Părinți.

Art. 16. Oricine se consacră vieții monahicești în mănăstire nu mai este stăpân pe sine și pe voința sa, ce rămâne în totul după Dumnezeu supusu canoaneloru monastice și voinței superiorului său până la moarte.

Art. 17. Pe frații și monahii petrecători în mănăstire, superiorul îi încredințează povățuirii spirituale și privegherii duhovniciloru săi și monahilor celoru mai înaintați în viața spirituală.

Art. 18. Frații și monahii, toți fără osebire, sunt datori în toată seara, după pavecerniță, a-și descoperi conștiința loru la duvovnicu prin mărturisire spre a lua de la el povățuirile spirituale necesării.

Art. 19. Orânduelile bisericești precum și rugăciunile private prin chilii, să se păzească fără abatere întocmai după tipicu și după regulile așezate de sfinții părinți fără a lăsa ceva din cele odată legiuite.

Art. 20. Toți monahii sunt datori a frecventa în toate zilele biserica și a asculta oficiile divine. Fără o prealabilă învoire a superiorului, nimeni nu poate fi scutit de această mare datorință a monahismului.

Art. 21. Masa să fie comună pentru toți fără osebire, excepția se poate face numai pentru bolnavi și pentru cei trimiși în diferite ascultări, care, din această cauză, nu ar putea fi prezenți la timpul obișnuitu al mesei, deasemenea în mănăstirile de femei, unde nu s-ar putea aplica masa comună.

Cine nu voiește a se folosi de masa comună, conform regulelor chinoviali, rămâne a se hrăni din propriile sale mijloace, fără a avea dreptu să pretindă ceva din îndestularea comună.

Art. 22. Trapeza va fi totdeauna însoțită de orânduelile așezate de Sfinții părinți, atât în privința timpului cât și a rugăciunilor, cântăriloru și citiriloru stabilite prin tipiculu monastirescu.

Art. 23. Posturile cele așezate de biserică și acele orânduite de Sfinții Părinți cu privire la viața monahală să se păzească cu mare scumpătate. Hrana iarăși să fie pregătită în conformitate cu regulile așezate de Sfinții Părinți și de tipiculu bisericescu.

Art. 24. Nu este iertatu nimenui, afară de boală și de cazurile prevăzute la art. 21, a lua bucate de la masa comună și a le duce în chilia sa.

Art. 25. Toți monahii petrecători în mănăstire sunt datori a păzi unirea spiritului și legătura dragostei între ei, în numele lui Iisus Hristos, carele a venitu pe pământu ca să facă pace între oameni și să-i învețe a se iubi. Aceste două virtuți să le pună mai

pre sus de orice strâmtoare și chiar suferințe, conform făgăduințelor date la tundere. Să nu uite cuvântul Mântuitorului, că orice casă și chiar împărățiile dezbinându-se în întru loru se distrug pe sine.

Art. 26. Adunările pe la chilii, conversațiunile deșarte și tot felu de petreceri nefolositoare sau vătămătoare de suflet sunt cu totul oprite. Petrecerea cea mai plăcută a monahului trebuie să fie rugăciunea, oficiul divin și ascultarea. Cine nu simte mulțumirea sufletească a sa întru aceasta, și caută alte desfătări lumești, acela este rău monahu.

Art. 27. Ocupațiunile monahale, afară de oficiulu divinu și pravilă sau rugăciunile prescrise de Sfinții Părinți nu trebuie să fie decât ocupațiunea cu citirea și scrierea, cu manufacturile și ascultarea ce i se va orândui de autoritatea mănăstirească.

Art. 28. Nu este iertatu monahiloru a se ocupa cu locuri lumești, precum: arende de moșii, comerțul, afară de manufacturile sale proprii și aceasta numai cu învoirea și sub controlu superiorului, nici a avea altă proprietate afară de chilia sa în mănăstire.

Art. 29. Nu este monahului a viețui afară de cuprinsul mănăstirei, chiar în propria sa casă, excepție se face numai pentru acele persoane din starea monahicească pe care autoritatea bisericească socotește de trebuință a le scoate din mănăstire și a le încredința oricare funcțiuni publice în folosul Bisericii și al societății, precum sunt: profesorii, predicatorii, îngrijitorii de biserici și alte posturi bisericești pe la mitropolii, episcopii, seminarii etc. Dară și aceștea, viețuindu în mijlocul societății, sunt datori a nu părăsi chipul viețuirii acelu convenabilu tagmei monahicești, și în toată conduita lor a da exemple de moralitate evanghelică, pentru ca oamenii văzându faptele loru cele bune să mărească pe Tatăl Cerescu. Episcopul are asupra lor o deosebită priveghere din acest punct de vedere și îndată ce ar observa că conduita lor nu corespunde scopului, fără întârziere să-i trimită la urma lor în mănăstire.

Art. 30. Nu este iertat monahului a ieși undeva de la mănăstirea sa fără binecuvântarea superiorului și fără biletul constătătătoru de trebuință, de locul unde se duce, de termenul pe cât i s-a învoit și adeverit cu subscrierea superiorului și cu sigiliulu mănăstiriei, almintrelea se va privi ca vagabondu.

Art. 31. Vagabondului sau pribegirea de la o mănăstire la alta, ori umblare prin lume fără treabă, sunt cu totul oprite, de aceea orice autoritate fie bisericească, fie civile, îndată ce ar găsi vreun monah fără biletul superiorului sau peste termenulu pe cât i s-a fost învoitu de la mănăstire, să-l trimată la autoritatea eparhială cea mai cu apropiere spre a se înainta lucrările legiute pentru niște asemenea.

Autoritățile civile totdeauna voru da concursul lor autorității bisericești când li s-ar cere în asemenea cazuri.

Art. 32. Monahulu aflându-se ieșitu din mănăstire pentru vreo trebuință mănăstirească sau particulară a sa este datoru a se purta cu toată cuviința cerută de chemarea sa. La orașele de reședință este datoru mai întâiu a se prezenta la autoritatea bisericească respectivă, iar în comunele rurale, la preotul comunei, spre a-și da în-

dreptările și a face cunoscute trebuințele sale, precum și locul unde găzduește. La din contra urmare, să se trimită la autoritatea eparhială, cu arătare de cele întâmplate.

Art. 33. Monahii ce ar fi de o conduită bănuită nu vor căpăta învoirea de a ieși din mănăstire sub nici un pretextu.

Art. 34. Cerșătoria este oprită monahilor sub orice formă, de asemenea umblarea prin orașe, sate și drumuri cu icoane sau cu moaște pentru a aduna milă. Excepție se face numai pentru aceea pe care autoritatea eparhială îi va autoriza a umbla cu condica spre a aduna ajutoare în folosul vreo unei biserici, sau altei instituțiuni pentru binele comun.

Art. 35. Orice abatere de la cuviința și cuvioșia prescrisă prin canoanele monahismului precum: în conversație, în mâncare și băutură, în întrebuințarea timpului, în îmbrăcăminte etc., este oprită monahilor atât în mănăstire cât și afară.

Art. 36. Monahilor care fără învoirea autorității bisericești s-ar afla petrecându prin orașe sau sate să li se facă cunoscutu că în cel mai scurtu timpu să se reîntoarne la metania loru. La caz de nesupunere să se trămită în mănăstire prin autoritatea civilă.

Capitolul III
Superiorii monastiriloru

Art. 37. Superiorii mănăstirilor se aleg de către monahi dintre părinții mănăstirii care au mai multe merite prin serviciile făcute de ei chinoviei, prin știința sfintelor scripturi și prin viața duhovnicească exemplară.

Art. 38. Toți părinții ce întrunesc aceste calități se înscriu pe o listă pregătită de timpuriu de episcopul eparhiotu după listele de calități ce se păstrează la episcopie și subscrisă de dânsul.

Art. 39. Când este a se face nouă alegere, episcopul prin delegatul său convoacă frățimea chinoviei spre alegerea superiorului.

Art. 40. Misiunea delegatului este numai privegherea de a se păzi buna ordine la alegere și ca ea să se facă după regulile stabilite.

Art. 41. La alegere se procede în următorul modu:

a) Spre ziua alegerii se face în biserică priveghere;

b) În ziua hotărâtă pentru alegere, după sfânta liturghie, dându-se semnal prin clopote se adună toți părinții în trapeza mănăstirei, unde de timpuriu este așezată o masă pe care sunt puse crucea, Evanghelia, urna și cele trebuitoare pentru scris. Mai întâiu se face Te Deum de mulțămire lui Dumnezeu și cu policroniu Prea Înălțatului Domn, mitropolitului sau episcopului eparhiotu;

c) Delegatu episcopului citește ordinul pentru alegere de nou superior, apoi lista de candidați pregătită, după cum s-a arătatu la articolul 38;

d) Se face apelulu nominalu alu părințiloru votanți;

e) Alegerea se face prin vot secret și numai dintre candidații propuși;

f) Pentru buna ordine la alegere, episcopul eparhiotu denumește un președinte, iar comunitatea monastirească (soborul) denumește doi secretari;

g) Biroul după aceasta împarte biletele tuturoru votanţiloru spre a scri pe ele numele persoanei ce conştiinţa le-ar spune că merită a fi povăţuitorulu chinoviei. Cine nu poate scri, pofteşte pe altul în care are încredere a-i scri pe bilet numele candidatului ce voieşt;

h) Biletele împărţite să fie toate de aceeaşi hârtie şi în mărime uniformă. După ce toţi au scris biletele, biroul cheamă pe rând pe toţi votanţii a-şi depune biletulu în urnă, apoi unul din secretari dă citire biletelor, iar cel-altul scrie voturile sub numele fiecăruia dintre candidaţi. Biroul se pronunţă asupra bileteloru nedescifrabile, de se pot admite sau nu;

i) Majoritatea voturiloru absolută decide alegerea, iar la caz de neîntrunirea majorităţii absolute de către nici unul dintre candidaţi, se procede la a doua votare, când majoritatea relativă decide. La cazu de paritate de voturi, se va trage la sorţi;

Lucrarea aceasta se va constata prin prescripte-verbale subscrise de birou şi de alegători prezenţi.

k) Persoana asupra căruia s-a întrunitu majoritatea, confirmându-se de episcopul eparhiot în urmarea raportului delegatului, şi recunoscându-se şi de către guvern după recomandaţi eparhiotului, devine superioru al mănăstirii.

Art. 42. Episcopul eparhiotu se va duce însuşi la mănăstire sau va delega pe altu arhiereu spre a hirotesi şi instala după orânduiala bisericească pe noul superioru şi a i se citi decretul de superioritate.

Art. 43. Dacă s-ar dovedi că vreo unulu dintre monahi întrebuinţează mijloace neiertate spre a deveni superioru pe alte căi de cât acelea arătate aici, va pierde pentru totdeauna dreptul de a fi trecutu în lista candidaţiloru de superioru şi după gravitatea cazului, se va trimite la altă mănăstire ca un tulburătoru de bună ordine.

Art. 44. Superiorul odată alesu de comunitatea mănăstirei şi întăritu de Episcopul eparhiot şi recunoscutu de guvernu, devine părintele comunu al monahiloru şi autoritatea căreia trebuie a i se supune fără cârtire toţi petrecătorii în mănăstire. El orânduește fiecăruia ascultarea cuvenită potrivitu cu trebuinţele mănăstirii şi cu puterile fiecăruia. Cine nu ascultă şi nu se supune povăţuirilor lui, cade sub osânda canoaelor monastice.

Art. 45. Superiorulu priveghează ca sfintele oficii bisericeşti să se urmeze în totul după tipiculu mănăstiresc, fără adăogire sau scădere. De asemenea şi pravila monahicească de la chilii.

Art. 46. Superiorulu este datoru prin modul vieţuirii şi prin toată conduita sa a da celui întâiu exemplu de viaţă duhovnicească în totulu, conformu cu regulile disciplinei monahice, statornicite de sfinţii şi cuvioşii părinţi ai monahismului.

Art. 47. Superiorulu din acest punct de vedere nu trebuie să pună preferinţa sa în desosebire de ceilalţi prin îmbrăcăminte, prin masă deosebită, sau alte distincţiuni exterioare, ci să poarte haine de acelaş fel ca şi ceilalţi monahi, după vechile tradiţiuni monastice şi să şază la aceeaşi masă cu toţii, afară de cazu de boală sau de oarecare ocupaţiuni însemnate.

Art. 48. Pentru orice abatere a vreo unui monahu de la canoanele monastice, superiorulu mai întâiu, după învăţătura Evanghelică, îl sfătueşte părinteşte şi-l povăţuieşte la îndreptare. Dacă vinovatul nu ar asculta şi ar continua neorânduiala sa, atunci superiorul supune cazul la tratarea Consiliului spiritual. Dacă vinovatul nu s-ar îndrepta nici prin sfăturile şi povăţuirile duhovnicilor, atunci vinovăţia lui se va raporta de superiorulu Episcopului eparhiot.

Art. 49. Superiorulu va regula ca cântăreţii mănăstirii să predea citirea şi cântarea la toţi monahii sau fraţii mănăstirii ce ar fi capabili de a ale învăţa. Autoritatea bisericească să pună îndatorire revizoriloru şi protoiereiloru eparhiali ca la reviziele lor prin mănăstiri, una dintre cele dintâiu datorii ale lor să fie revizia şcoalii mănăstireşti şi raportarea despre starea ei.

Capitolul IV
Consiliul spiritual al mănăstirii

Art. 50. Duhovnicii mănăstirii compun Consiliul spiritualu sau disciplinaru. El sub preşidenţia superiorulu tratează chestiunile de disciplină ce li s-ar propune de superiorulu său de autoritatea eparhială.

Art. 51. Duhovnicii se aleg totdeauna dintre ieromonahii cei mai virtuoşi şi mai capabili. Alegerea o face superiorul şi recomandă pe alesul Episcopului Eparhiotul spre întărire.

Art. 52. Pe la mănăstirile de maici, Consiliul spiritualu se va compune: din duhovniculu mănăstirii, de superioară şi dintre maicele bătrâne cele mai virtuoase şi mai capabile.

Art. 53. Duhovniculu mănăstiriloru de maici va fi bărbat cuvios trecut peste 50 ani, denumit în postul său de autoritatea eparhială.

Art. 54. În mănăstirile unde nu ar fi un număr mai mare de duhovnici, pe lângă superior şi duhovnicii în fiinţă, se vor adăoga dintre ieromonahi sau şi monahii cei mai cuvioşi, aşa că consiliul să se compună în totul cel puţin din cinci membri.

Art. 55. Opinia emisă în Consiliul spiritualu în unanimitate sau în majoritate devine hotărâre. Ea se trece într-un prescript-verbal cu arătarea motivelor şi a temeiurilor legale pe care ea se bazează.

Art. 56. În cazurile anume prevăzute prin canoanele şi legile monastice, hotărârea Consiliului se aduce la îndeplinire de superior. În toate celelalte cazuri ea devine hotărâre numai după ce se va aproba de Episcopul eparhiotu.

Art. 57. Consiliul spiritual ţine o condică de calităţi pentru conduita tuturor petrecătorilor în mănăstire după o anume formulă ce se va da de către autoritatea eparhială. În acea condică se trecu la finele anului calităţile morale ale monahilor cu arătare de toate cazurile în bine sau în rău, ce sau manifestatu în viaţa fiecărui monahu în curgerea anului. Copie după acele însemnări, adeverită de superior şi de duhovnici sub sigiliul mănăstirii, la finele anului se va trimite la autoritatea eparhială, unde, făcându-se cuvenitele observaţiuni din partea episcopului, se păstrează spre ştiinţă.

Art. 58. Pentru abaterile de la regulile monahicești, superiorul în dorința de a îndrepta pe fratele abătut, întrebuințează următoarele mijloace:

a) la întâia abatere, sfătuiri duhovnicești și dojană în particular, mai ales când abaterea n-a fost însoțită de scandalu publicu.

b) La recidivă, observarea publică în trapeza mănăstirii.

c) Dacă nu s-a urmat îndreptarea dorită nici prin aceasta, cazul se supune de superior în tratarea și hotărârea Consiliului spiritual.

d) Consiliul spiritual poate aplica următoarele canonisiri:

e) Punerea la mătănii în biserică în timpul oficiului divin.

f) Oprirea porțiunii de la trapeză, afară de pâine pe una sau câteva zile.

g) Oprirea analogiei de bani pentru îmbrăcăminte și lăsarea ei în economia casei.

h) Orânduirea la ascultările inferioare.

i) Trimiterea pe un timp la vreo unul din schiturile supuse mănăstirii, dacă sunt niște asemenea. Iar nefiind asemenea schituri dependinte de mănăstire, cazul se va raporta Episcopului, carele va regula trimiterea vinovatului la vreun schitu.

Art. 59. De câte ori se aplică de Consiliul spiritual vreo una din canonisirile de mai susu asupra vreo unui monahu, se constată vinovăția precum și canonul aplicatu întrun prescript-verbal, subsemnatul de superiorul și de toți membrii Sfatului duhovnicesc și totodată se trece cazul și în condica de calități.

Art. 60. Dacă după toate încercările și canonisirile arătate mai sus nu rezultă îndreptare, atunci, superiorul convoacă consiliul, constată prin un prescript-verbal toate abaterile vinovatului, precum și canonisirile aplicate asupra-i, după care au rămas incorigibil, și apoi raporta episcopului eparhiotu care, după gravitatea cazului va decide sau permutarea vinovatului la o altă mănăstire ca cea mai de pe urmă încercare de îndreptare, sau de-a dreptul excluderea din tagma monahicească.

Art. 61. La caz de excludere, cel condamnatu se oprește de a mai purta costumul monahicesc, se aduce cazul la cunoștința guvernului și se publică prin monitor spre știință comună.

Capitolul V
Administrația economică a mănăstirilor

Art. 62. Fiecare mănăstire, pentru căutarea afacerilor economice sub conducerea superiorului, va avea un economu și un casier, amândoi aleși de soboru dintre monahii mănăstirei, oameni onești, capabili de a administra economia casei și a ține compatibilitatea regulată după formele stabilite în țară de legi, și cu știință de carte.

Art. 63. Persoanele alese pentru posturile de economu și casieru se recomandă de superiorul Episcopului eparhiot odată cu trimiterea uni exemplar de pe prescriptul-verbal constătătorul de modul alegerii subscrisu de alegători și adeveritu de superioru. Episcopul eparhiot, dacă găsește alegerea în regulă, și nu este nicio contestare, încunoștiințează pe Ministerulu Culteloru.

Art. 64. La întâmplare de contestare sau altă neregulă găsită în modul alegerii, Episcopul eparhiot casează alegerea și trimite un delegatu al său care să asiste la noua alegere și să observe a nu se mai urma neregularitatea din alegerea precedentă.

Art. 65. Episcopul eparhiot, întărind alegerea, trimite decretul să superiorului mănăstirii care îl înmânează persoanei alese sub luare de adeverință.

Art. 66. Afară de econom și casier unul din cele întâiu posturi mănăstirești, după superior, este ecleziarhul, după ei arhondarul. Amândoi acești din urmă se numesc de către superior, având în vedere conduita lor morală și capacitatea cerută pentru posturile lor, și intră în funcțiunea lor prin întărirea Episcopului eparhiot. Episcopul poate refuza întărirea dacă persoanele numite de superioru nu însușescu destule garanții morale.

Art. 67. Aceste patru persoane: economul, casierul, ecleziarhul și arhondarul compun, sub președința superiorului, consiliulu economic al mănăstirii.

Art. 68. Superiorul încredințează fiecăruia din ei, după anume inventare, parte din obiectele din catagrafia generală a mănăstirii, privitoare la ramulu fiecăruia din ei: economului, obiectele economiei casei, casierului, cancelaria cu toate cele aparținitoare la ea, eclisiarhului, biserica cu tot ce aparține la serviciul divin, arhondaricului, arhondariculu cu toate cele apărținitoare la primirea oaspeților.

Art. 69. Consiliul economic decide despre toate cele ce privesc la buna întreținere materială a mănăstirei în marginea mijloacelor bugetare, întreține comptabilitatea după legi, și este răspunzător către Ministrul de Culte de orice neregulă în partea administrației materiale.

Art. 70. Casierul primește banii destinați pentru mănăstire și îi distribuie după destinația lor cu formele legale. Aduce la cunoștința superiorului, care, întrunind Consiliul economic, constată prin un prescript-verbal regulat repartițiunea sumei primite.

Art. 71. Economul primește de la casier suma destinată pentru hrană, îmbrăcăminte, pentru economia casei și pentru servitorii angajați în serviciul mănăstirii.

Art. 72. Economul va îngriji ca servitorii să aibă conduită convenabilă și să-și împlinească datoriile creștinești. Prin mănăstirle de maici nu se admit în serviciu, decât oameni căsătoriți și ajunși în vârstă matură. Pentru locuința lor va fi o odaie deosebită, afară de cuprinsul mănăstirei.

Art. 73. Ecleziarhul primește suma destinată pentru întreținerea bisericii și a oficiului divin.

Art. 74. Arhondarul primește suma pentru primirea oaspeților.

Art. 75. La finele fiecărei luni, aceste persoane sunt datoare a depune la superiori compturi de întrebuințarea sumelor ce au primit. Superiorul convoacă Consiliul spiritual și constată bună sau reaua întrebuințare a sumelor primite. Constatarea se încheie într-un prescript verbal adeverit de toți cu arătare și de restul din bani primiți ce ar fi mai rămas asupra lunei următoare. Aceste constatări vor servi de piese justificative la încheierea comptabilității anuale.

Art. 76. Când s-ar constata că vreo una din aceste persoane ar fi întrebuințat rău banii ce i s-a încredințat, atunci cazul aducându-se la cunoștința Episcopului epar-

hiot, acuzatul se va preda judecății bisericești, pierzându-și pentru totdeauna dreptul de a mai putea ocupa vre-un post în mănăstire, sau altă înaintare bisericească. De asemenea și Ministrul Cultelor îl va face responsabil înaintea justiției țării.

Art. 77. Consiliului economic se încredințează păstrarea și buna întrebuințare a ofrandelor ce pioșii creștini ar binevoi a oferi în folosul mănăstirii, precum bani, obiecte bisericești sau pentru hrana monahilor, etc.

Art. 78. Banii, obiecte de hrană și alte donațiuni și ofrande ce ar veni la mănăstire pe această cale, Consiliul îi va primi și întrebuința după destinațiunea ofertelor, trecându-i în o anume condică spre știința și spre pomenirea bine-făcătorului. Obiectele bisericești sau de economie se vor trece în catagrafia generală a mănăstirei. Această dispoziție se atinge numai de oferirile în folosul comun al chinoviei, iar nu de ceea ce cineva ar oferi de bună voia sa uneea sau alteea din persoanele petrecătoare în mănăstire.

Art. 79. Lucrurile rămase în mănăstire după moartea vreo unui călugăr de asemenea trec în averea comună a mănăstirei și se trec în catagrafie, dacă acela, trăind, nu le-ar fi hărăzitu vreo unuia din monahi.

Capitolul VI
Ocupațiunile monahilor

Art. 80. După oficiul divin și rugăciune, în viața monahală are mare îsemnătate ocupațiunea numită în limbajul aschetic „lucrarea sau sfânta ascultare".

Art. 81. Ocupațiunea este sau privată sau comună. La cea dintâiu se rapoartă, pe lângă citire și scriere, manufactura. Superiorul și duhovnicii vor priveghea ca fiecare monah în timpul liber de oficiul divin și de ascultarea comună să nu petreacă timpul zadarnic ci să aibă vreo ocupațiune.

Art. 82. Ocupațiunile comune sau ascultările se cuprind în lucrarea comună la vreo trebuință comună a mănăstirei, astfel sunt: lucrul grădinelor, adunarea fânului unde mănăstirea are fânețe, spălatul grâului, pregătirea hranei etc.

Art. 83. Când după ordinul superiorului se va da semnalul pentru vreo lucrare de ascultare, toți monahii, afară de bolnavi și de cei ce vor fi orânduiți în alte ascultări, sunt datori a merge la locul și lucrul destinat și a petrece acolo timpul însemnat de superior. Cine ar voi fără cuvânt legitim a se sustrage de la asemenea ocupațiuni va cădea sub canonisire.

Art. 84. Prin mănăstiri, mai ales prin acele ce au număr mare de monahi, să se mențină, și unde n-au fost să se introducă diferite ateliere de fabricarea obiectelor necesare la viața mănăstirească precum: fabricarea potcapicelor, a culioanelor, a încălțămintelor, croitorie pentru hainele trebuitoare monahilor și chiar fabricarea materialelor pentru haine: țesătorii, fabricarea lumânărilor de său și de ceară. În mănăstirea Neamțului, unde se află tipografia, va fi de asemenea și legătoria de cărți.

Art. 85. La toate aceste ascultări superiorul va chibzui a se orândui de câte un director dintre monahii cunoscători de artă respectivă și personalul trebuitor pentru ocupațiune.

Art. 86. Consiliul economic va regula ca profitul din asemenea ocupațiuni să se întrebuințeze spre îmbunătățirea stabilimentelor respective.

Art. 87. Tot pentru acest sfârșit, se va întrebuința și prisosul ce s-ar produce de la vitele lăsate odată spre trebuința mănăstirilor. Prețul ce s-ar dobândi prin vânzarea unor asemenea vite, se va întrebuința pentru dezvoltarea stabilimentelor de manufactură. Consiliul economic va ținea comptabilitate regulată de asemenea venituri și de întrebuințarea lor, și la finele fiecărui an va da seamă, conform articolului 75.

Art. 88. Suma destinată prin buget pentru îmbrăcăminte, unde se vor putea înființa stabilimente de fabricarea hainelor se va întrebuința de Consiliu spre cumpărarea materialului brut, și monahii vor primi haine gata, prin care mai bine se va putea ținea uniforma chinoviale întru îmbrăcăminte și încălțăminte.

Capitolul VII
Despre ospitalitate

Art. 89. Arhondarul, sub povețuirea superiorului, va îngriji ca primirea oaspeților să se facă cât se poate mai convinabile, se înțelege că în marginea mijloacelor de care mănăstirea dispune.

Art. 90. Orice închinător sau oaspe va veni la mănăstire, ori în ce timp, va fi primit de arhondar la arhondărie cu toată buna-cuviință. La caz când nu ar fi încăpere la arhondărie, va înștiința îndată pe superior sau superioară, care va destina locul unde să se găzduiască oaspele.

Oaspeților nu le este permis a-și alege de sine altă gazdă în mănăstire de cât aceea ce li se va destina de superior sau superioară.

Oaspeții în vizitările ce ar dori să facă prin mănăstire sau la vreo unele din chilii vor fi totdeauna însoțiți de arhondar sau de altă persoană respectabilă dintre monahi orânduită de superioru sau superioară. Cu aceeași rânduială se vor face și vizitările monahilor sau a monahielor pe la gazdele oaspeților.

Art. 91. Arhondaricul va fi pururea bine îngrijit și curat.

Art. 92. Oaspeții care ar vizita mănăstirile sunt datori a se purta cu toată buna cuviință datorită unui loc de pietate și de înaltă moralitate creștină. Nu este permis nimănui a turbura ordinea și pacea mănăstirei prin orice fapte de acele nepermise de orânduielele monastice.

Art. 93. Când vreun vizitator s-ar abate de la aceasta, arhondarul îl observă, dacă oaspele nu va asculta, arhondarul va supune cazul superiorului, care la rândul său va chema la ordine pe oaspe. La trebuința superiorul cere intervenirea autorităților civile, spre păstrarea ordinii mănăstirești.

Art. 94. Un vizitator nu poate pretinde de la mănăstire a avea ospitalitate mai mult de trei zile.

Capitolul VIII
Despre infirmerii sau bolnițe

Art. 95. Monahii neputincioși sau bolnavi care nu vor avea mijloace a se îngriji ei înșii, se vor așeza într-una din încăperile mănăstirei și vor fi îngrijiți cu cele trebuitoare de Consiliul economic al mănăstirei, în modul cel mai uman și mai potrivit cu starea suferinței lor, negrșit în marginea mijloacelor de care dispune mănăstirea.

Art. 96. O casă curată, bine aerisită, încălzită și luminată, paturi curate, rufe adesea schimbate, hrană sănătoasă și bine preparată, blide și alte vase curate și bine întreținute, medicamente aduse și date la timp, dacă sunt de trebuință și dacă mănăstirea are medic, sunt necesități de prima ordine la o casă de neputincioși și bolnavi.

Art. 97. Superiorul va orândui un îngrijitor pentru neputincioși și bolnavi, care va cere de la Consiliul economic tot ce ar fi de trebuință la buna lor căutare.

Art. 98. Membrii Consiliuui economic și duhovnicii pe rând vor vizita în fiecare zi casa neputincioșilor și pe cei bolnavi și vor raporta superiorului despre starea cum au găsit căutarea lor.

Art. 99 Hrana bolnavilor să fie preparată îndeosebi de cea comună, conform cu prescripțiunile medicului sau după cererea bolnavului, când aceea nu va fi contrarie regulilor de căutare a bolnavului.

Art. 100. Dacă mijloacele materiale vor ierta, ar fi bine ca în fiecare mănăstire să fie câte o mică spițărie cuprinzătoare de obiectele cele mai necesare ce le-ar recomanda medicul mănăstirei.

Capitolul IX
Despre biblioteca mănăstirei

Art. 101. Fiecare mănăstire va avea o bibliotecă în care, pe lângă cărțile oficiului divin, se vor păstra și alte cărți de suflet folositoare, precum: biblia, scrierile Sfinților părinți și alte cărți religioase morale și științifice.

Art. 102. Lista de asemenea cărți se va comunica mănăstirilor de Episcopul eparhiot.

Art. 103. Unul din monahi se va însărcina de superior cu funcționarea de bibliotecar, căruia se va încredința după catagrafia biblioteca cu toate cele aparținătoare ei.

Art. 104. Biblioteca va fi așezată în una din încăperile mănăstirei.

Art. 105. Bibliotecarul va avea o condică legalizată de comitet în care va subscrie persoana ce a primit de la bibliotecă vreo carte, și bibliotecarul va îngriji ca cărțile liberate de la bibliotecă să se reintoarne de primitor în starea în care a primit-o.

Art. 106. Din biblioteca mănăstirei nu este învoit a se da vreo carte afară de cuprinsul mănăstirei fără un ordin special din partea superiorului.

Art. 107. Fiecare mănăstire va avea și o condică legalizată de autoritatea eparhială sub numire de „Sinodic al mănăstirei". În sinodic, se vor trece numele ctitorilor și ale tuturor binefăcătorilor mănăstirei, cu arătare de anul când s-a înființat mănăstirea, de numele persoanelor ce au contribuit, și cu ce anume au contribuit, precum și de anul când s-a făcut vreo binefacere mănăstirei și de cine anume.

Art. 108. Sinodicul se va păstra cu cea mai mare îngrijire în biblioteca mănăstirei atât pentru veșnica pomenire a bine-făcătorilor la sfintele oficii, cât și pentru a servi de material la istoria mănăstirei în special și a bisericii naționale în genere.

Art. 109. Extract de numele ctitorilor și ale binefăcătorilor se va păstra la sfântul jertfelnic pentru a se pomeni în toate zilile după orânduiala Bisericii Ortodoxe.

Art. 110. Forma Sinodicului se va da de către autoritatea eparhiale. Superiorul va priveghea a se trece în el fără amânare toate cazurile de binefacere, raportând totodată și Episopului eparhiot.

Dispozițiuni generale

Art. 111. Nicio autoritate nu va putea face vreo dispozițiuni prin mănăstiri fără o prealabilă conînțelegere cu Episcopul în a cărui eparhie se află mănăstirea.

Art. 112. Regulamentul acesta se va citi la trapeză, la începutul fiecărei luni, cu necontenire totdeauna, ca să devie a fi cunoscut de toți în toate amănuntele lui.

Art. 113. Pentru toate cazurile neprevăzute prin acest regulament, superiorul va cere dezlegare la chiriarhul eparhiot.

Acest regulament s-a votat în unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 29 mai 1873.

Președinte Nifonu, Mitropolitul Ungrovlahiei.

(L. S. Sinodu)

Ministru Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 iunie 1873.

Carol

Ministru Secretar de Stat la Departamentulu Culteloru
și Instrucțiunii Publice, Christian Tell
Nr. 1184

Monitorul Oficial al României, Anul 1873, nr. 130, iunie 19 (iulie 1).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1874, nr. 3, p. 159-176.

Nr. 75

1874 mai 7. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru mijloacele de întreținere a clerului la bisericile întreținute de comunele urbane și rurale

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. ...;

Văzând votul dat de la Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 12 noiembrie 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 30 noiembrie 1873;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am sancționat și sancționăm ce urmează:

Regulament pentru mijloacele de întreținere a clerului pe la bisericile întreținute de comunele urbane și rurale

Art. 1. Ierarhii eparhiali, în înțelegere cu Ministerul Cultelor vor aplica măsurile prevăzute prin art. 1, 2, 3 și 4 din regulamentul Sfântului Sinod, votat în sesiunea trecută a anului curent, pentru împărțirea parohiilor și aranjarea clerului în parohii.

Art. 2. Clericii, care după această împărțire și aranjare, ar fi de prisos pe la unele parohii, se vor permuta la parohiile unde va fi trebuință de dânșii și unde le va fi asigurată existența. Clericul, carele nu ar voi a se permuta la altă parohie, unde este trebuință, pierde dreptul de a cere ameliorarea întreținerii sale de la comună, el rămâne în statu quo anterior, înțelegându-se că el este mulțimit cu pozițiunea sa .

Art. 3. Nu se permite pe viitor a se hirotonisi preoți sau diacon pentru vreo biserică peste numărul acelora, ce se vor constata trebuincioși după împărțirea parohiilor și aranjarea clerului, prevăzut prin art. 1 al acestui regulament.

De asemenea și construirea de biserici noi se permite numai pentru parohiile regulate după dispozițiunile menționate în art. 1 al acestui regulament.

Excepție se admite numai în cazul când construitorii bisericii noi ar asigura mijloace proprii pentru întreținerea bisericii și a clerului necesar.

Art. 4. Pentru întreținerea clerului pe la bisericile comunale se va lua de normă întreținerea clerului pe la bisericile statului atât urbane cât și rurale.

Art. 5. Pentru întreținerea clerului de la bisericile comunale precum și pentru alte necesare cheltuieli spre întreținerea cultului se vor întrebuința:

a) Veniturile de la proprietățile, ce ar fi posedând acele biserici, proprietățile hărăzite de pioși creștini pentru întreținerea clerului și a bisericilor spre eterna lor pomenire;

b) Ofrandele în bani, ce dau pioșii creștini în timpul sfintelor oficii în biserică, precum la proscomodie, la anaforă, la cununii, la botez, de asemenea sărindarele, etc. Tot aici se raportă ofrandele, ce se depun de pioși în unul din cele două discuri, ce se poartă prin biserică la finele liturghiei.

Toate aceste ofrande se depun de către parohi în o anume cutie încuiată și pecetluită cu pecetea bisericii. Ea se deschide la finele fiecărei săptămâni, în prezența tuturor clericilor bisericilor, se numără banii depuși și se împart în două părți egale: o parte o ia parohul cu ajutorul său și o parte de o potrivă între dânșii, cealaltă se împarte în părți egale după numele celorlalți clerici. Banii aflați în cutie și distribuția lor se trec în o anume condică, ce se păstrează în biserică, și subscrie fiecare de ceea ce a primit.

Art. 6. Ofrandele, ce primesc clerecii pentru oficii săvârșite în particular pe la casele enoriașilor, nu intră în categoria organelor depuse în biserică. Clericii nu sunt datori a da compt nimănui de dânsele.

Art. 7. La întreținerea cultului și a bisericii servesc:

a) Ofrandele în obiecte, precum: materii de veșminte, pânzeturi, tămâe, lumânări, untdilemn, prescuri și alte hărăziri pentru trebuințele cultului. Toate acestea se dau în primirea și păstrarea epitropilor, spre a le întrebuința după destinație;

b) Discul al doilea, care în de comun se poartă în biserică în zilelele de sărbători, odată cu cel amintit mai sus pentru întreținerea clerului;

c) Venitul pângarului său al lumânărilor.

Art. 8. Pentru a se putea constata venitul, ce produc aceste resurse destinate pentru întreținerea cultului și pentru reparațiunile necesare la biserică, epitropia la finele fiecărei luni le va trece în o anume condică, sub adeverirea a tot clerului bisericii.

Art. 9. Dacă resursele menționate în articolele precedente nu ar fi îndeajuns pentru întreținerea clerului și a cultului, primăria locală va veni în ajutorul bisericii, procurându-i neajunsul din alte venituri comunale, conform Legii Comunale (art. 11, 12, 119, lit. m.).

Art. 10. O chestiune principală, de la care depinde bunul rezultat al măsurilor propuse pentru ameliorarea pozițiunii clerului și a bisericilor, este buna și conștiincioasa administrare a avutului bisericilor comunale.

Spre a ajunge la acest rezultat, se cere a se modifica sistemul de administrație existând în prezent, ca unul ce din practică s-a dovedit vicios, și anume sistemul administrațiunii avutului bisericesc prin o singură persoană numită epitrop. Acești epitropi, cea mai mare parte, dacă nu toți, administrează avutul bisericesc arbitrarmente și mai mult în profitul lor. De aceea biserici cu capitaluri și venituri însemnate au rămas în mizerie și ruină. Este cu neputință a îi controla cu sistemul actual. Să se instituie în locul acestei administrațiuni unipersonale, o administrație colegială, compusă din trei persoane. Această administrație, spre conformare cu legea comunală, și în viitor va purta numirea de epitropia bisericească.

Epitropia aceasta se va compune: a) din parohul bisericii; b) din un membru, numit de guvern dintre enoriași și c) din un membru, ales de enoriași și întărit de primărie.

Art. 11. Acestor epitropi se va încredința păstrarea și administrarea avutului bisericilor comunale și a veniturilor atât cele de la proprietăți, cât și acele accidentale, menționate mai sus.

Art. 12. Când o parohie ar avea câteva biserici, administrația lor se va face de aceeași epitropie a parohiei, din care ele fac parte.

Art. 13. La finele fiecărei luni, membrii epitropi se vor întruni la biserică, vor constata venitul produs de disc și alte ofrande în profitul bisericii, precum și de venitul pangarului, în bani și în ceară, le va trece în condica veniturilor, unde, subscriind membrii epitropiei, vor adeveri apoi ca martori și clericii bisericii.

De asemenea vor trece între cheltuieli și banii primiți de cler pe sătămânile trecute din acea lună, de pe condica menționată la articolul 5, litera b, subscriind asemenea membrii și clericii, care au primit acele ofrande.

Art. 14. La finele anului, epitropia va încheia compt de toate încasările și cheltuielele anuale cu întreținerea bisericii și a clerului, care, de asemenea se vor adeveri de tot clerul bisericesc și se vor depune la primărie odată cu bugetul anului viitor, conform legii comunale (art. 71, nr. 13). La compunerea bugetului epitropia va consulta pe preoții bisericii și pe protoiereul respectiv, conform legii comunale (art. 71, nr. 13).

Art. 15. Primarilor să se pună îndatorire de către guvern a aplica cu santitate art. 71 și 96 din Legea Comunală pentru cercetarea compturilor și bugetelor epitropiilor bisericești, și a le aproba până la finele lui ianuarie.

Art. 16. La caz, când compturile și bugetele bisericii nu s-ar fi cercetat de către primărie, parohul va înștiința protoiereu, iar protoiereul va raporta îndată episcopului eparhiot, care, la rândul său, va interveni la guvern, denunțând neregularitatea primarului și cerând legalitatea.

Art. 17. Excedentele, ce ar urma la finele anului din veniturile bisericești, se va depune de epitropie la casa de consemnațiuni și procentele lor anuale se vor trece între veniturile bisericești anuale. Biletурile de la casa de consemnațiuni se vor păstra de epitropie. Capitalul depus la casa de consemnațiuni se poate lua numai la trebuințe urgente ale bisericilor, constatate de autoritatea eparhială.

Art. 18. Fiecare epitropie va avea o ladă de fier cu trei închietori diferite, unde se vor păstra banii și documentele bisericești. Cheile de la ladă vor fi împărțite între membrii epitropiei.

La deschiderea lăzii toți membrii epitropiei vor fi prezenți.

Art. 19. Pentru lichidarea compturilor bisericești pe timpul trecut până acum se vor institui de guvern comisiuni speciale în fiecare enorie, compuse din doi enoriași și din parohul respectiv. Epitropii, care la cercetare se vor dovedi de comisiuni că au abuzat de averea bisericească, vor fi dați justiției.

Art. 20. Reparațiunile și alte îmbunătățiri la bisericile comunale se vor face după aprobarea Episcopului eparhiot prin inițiativa primăriei, a epitropiei, ori a protoiereului respectiv, care, în reviziile sale, ar constata necesitatea vreo unor ameliorări la biserică.

Art. 21. Bisericile în genere care au mijloace proprii îndestulătoare pot întreține pe atâtea clerici, pe câți epitropia ori ctitorii ar cere, asigurându-le însă întreținerea prevăzută în articolul 4.

Art. 22. Epitropiile vor introduce pangarul în toate bisericile comunale, fie urbane, fie rurale. Pentru care ele vor avea un depozit de lumânări bune de ceară, după trebuințele, ce s-ar ivi din partea pioșilor enoriași.

Art. 23. Pe lângă mijloacele indicate mai sus, care se raportă la toate bisericile comunale, atât urbane, cât și rurale, clerul de la bisericile din comunele rurale are în profitul său un număr de pogoane de pământ pentru agricultură. I se recomandă încă aptitudinea și zelul de a deveni învățător la școlile comunale, posturi, care sunt salariate de guvern. După serviciul divin, nicio ocupație alta nu este mai compatibilă cu preoția ca ocupația cu instruirea și educarea tinerimei.

Acest regulament s-a votat de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Române în ședința sa din 12 noiembrie, anul 1873, cu majoritate de 10 voturi contra a 1, find și o abținere de la vot.

Președintele Sfântului Sinod, Athanasie Râmnicul.

(L. S. S. Sinod).

Ministrul nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii publice este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a decretului de față.

Dat în București, la 7 mai 1874.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii publice, T. Maiorescu

Nr. 1003

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 319-324.

Nr. 76

1874 mai 27. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru editarea revistei „Biserica Ortodoxă Română"

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretaru de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice cu Nr. 4500;

Văzând votul dat de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 6 noiembrie, anul espirat 1873;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniştri, încheiatu în şedinţa sa de la 6 mai, anul curent 1874;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparchioţi, cum şi a constituirii Sfântului Sinod,

Am decretatu şi decretămu ce urmează:

Regulamentu pentru jurnalul bisericescu

Art. 1. Conform art. 16 din Regulamentul Sfântului Sinod, pentru disicplina bisericească, se va edita în capitala României un jurnal bisericescu.

Art. 2. Jurnalul va purta titlul de: Biserica Ortodoxă Română.

Art. 3. Jurnalul va ieşi odată pe lună în broşuri cel puţin de câte 5 coale broşura, formatul 8° pe hârtie bună.

Art. 4. Numărul exemplarelor va corespunde cu numărul persoanelor clerului în serviciu la bisericile din toată ţara şi la alte instituţiuni bisericeşti. Numărul exemplarelor poate să fie şi mai mare, dacă s-ar ivi cereri din partea abonaţilor particulari.

Art. 5. Toţi preoţii şi diaconii parohiali, superiorii mănăstirilor, îngrijitorii de pe la biserici, directorii şi profesorii de pe la seminarii şi ori care clerici în servicii publice sunt obligaţi a citi acest jurnalu, pentru a se instrui în ceea ce priveşte datoriile lor bisericeşti.

Art. 6. În jurnal se vor tratat următoarele materii:

Despre necesităţile intelectuale, morale, materiale ale clerului şi ale bisericilor din România.

Tratate asupra istoriei Bisericii Românilor.

Biografii de ale păstorilor bisericii române şi ale altoru persoane însemnate ce au conlucratu pentru prosperitatea ei.

Datorinţile morale şi religioase ale preotului către societate.

Despre învăţământul religios în România.

Întâmplări din istoria generală a bisericii creştine şi în specialu ale cei ortodoxă. Mai ales acele relative la trebuinţele contemporane ale bisericii noastre.

Modeluri de conduită morală şi viaţa evanghelică din toate stările societăţii.

Modeluri de activitate şi zel păstoral, luate din istoria bisericească generală şi din viaţa poporului României în special.

Explicaţiuni la citirile bisericeşti anuale din Apostolu şi Evanghelia.

Predice la toate duminicile şi sărbătorile anuale, spre a se citi poporului în biserică la oficiul divin.

Apărarea bisericii şi a instituţiilor ei contra atacurilor ce i s-ar adresa ori de unde, fie ele provenite din intenţiuni malițioase, fie din ignoranţă, opunându rătăcirii, adevărul.

Predicările şi alte lucrări privitoare la administraţia eparhială şi în general la prosperitatea bisericii noastre emanate de la ierarhii ţării pentru eparhiile respective pre cum şi orice lucrări teologice şi bisericeşti s-ar recomanda de dânşii.

Predice, disertaţiuni şi alte compuneri în ramul teologicu emanate de la profesorii sau elevii seminarelor recomandate de ierarhii eparhiali.

Lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Române.

Noţiuni istorice despre starea religiei şi a bisericii la acele alte naţiuni omodoxe precum şi la cele eterodoxe.

De asemenea analiză a diferite cărţi religioase ce se publică în străinătate şi au o insemnătate oarecare.

Explicarea rânduielilor şi a citiriloru bisericeşti din punct de vedere dogmatic, moral şi istoric.

Anunţuri, analiză şi critică asupra cărţilor religioase ce apar în ţară.

Traducţiuni alese din operele sfinţilor părinţi mai ales de acele ce s-ar acomoda la trebuinţele stării actuale ale bisericii şi ale poporului român.

Lămuriri asupra canoanelor bisericeşti, care prin neştiinţă s-ar explica într-un sens eronatu şi rău înţălesu.

În genere orice priveşte la învăţătura dogmatică, morală, disciplinară şi la cultului ortodox, precum şi la progresul bisericii române spre destinaţia cea spirituală.

Art. 7. Pentru redactarea şi administraţia jurnalului bisericesc se va institui un comitet compus din trei membri – redactori responsabili. Membrii acestui comitet se vor numi la Sfântul Sinod.

Art. 8. Pot fi primiţi ca colaboratori orice persoane erudite, ale căror scrieri comitetul-redactor le va găsi meritabilu de a fi publicate prin juranalul bisericesc.

Art. 9. Jurnalul va fi scris în o limbă corectă pe cât se va putea populară şi accesibilă înţelegerii comune. Neologismele se vor întrebuinţa numai unde va cere estetica şi exactitatea exprimării ideei. Termenii noi vor fi explicaţi în notiţe.

Art. 10. Stilul jurnalului trebuie să fie demnu.

Nu este permisu nici un felu de personalităţi, cu atât mai puţine atacuri adresate cuiva. Chiar la atacuri personale din partea altora, jurnalul să răspundă trecându peste ele şi combătându pur numai idea eronată ce ar fi emisă de atacatori contra redactorilor ori a jurnalului sau asupra oricui.

Art. 11. Nimicu ce nu ar fi în spiritul învăţăturii bisericii ortodoxe nu poate fi admisu în jurnal de cât doar spre combatere şi respingere.

De asemenea orice chestiune ce nu se raportă la materialele specificate mai sus nu se admite în coloanele jurnalului.

Art. 12. Abonamentele se vor face prin administraţiunile eparhiale şi anume prin protoierei, care vor trimite la redacţie liste de numărul preoţilor şi a diaconilor aflători prin districte, iar redacţia va trimite protoiereilor numărulu cerut de exemplare.

Aceştea le vor distribui după destinaţie.

Art. 13. Preţul abonamentului să fie redus la minimul posibil, cuprinzându-se în el costul tiparului, remunerărili redactorilor şi alte necesare cheltuieli.

Art. 14. Banii îi vor aduna de la abonaţi, protoiereii la fiecare jumătate de an şi îi vor trimite redacţiei.

Art. 15. Comitetul-redactor va ține comptabilitate regulată de toate cheltuielele și de tot venitul, spre a da comptu Sfântului Sinod, la finele anului, despre starea casei sale, când își va face și bugetul special pentru redacția jurnalului.

Art. 16. Redactorii vor fi remunerați cu onorare egale cu ale profesorilor seminariilor de gradul al II-lea.

Art. 17. Unul din membrii va fi denumit președinte de către Sfântul Sinod.

Art. 18. Comitetul-redactor își va procura tot felul de jurnale bisericești străine, ce le-ar crede el necesare pe compta casei jurnalului.

Acelea vor fi proprietate a redacțiunii și vor forma biblioteca sa.

Acest regulamentu s-a votat in unanimitate de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxă Română, în ședința sa din 6 noiembrie anul 1873.

Președintele Sfântului Sinod, Nifonu, Mitropolitul Ungro-Vlahiei.

(L. S. Sfântul Sinod)

Ministru Nostru Secretaru de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinatu cu executarea decretului de față.

Datu în București, la 27 mai 1874.

Carol,

Ministrul Secretarul de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Titu Maiorescu

Nr. 1125.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1874, nr. 1, p. 5-9.

Nr. 77

1875 mai 28. Decretul domnitorului Carol I privind convocarea Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei și Exarh al Plaiurilor și Primat al României

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu românilor,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 4187;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 28 mai 1875;

În virtutea art. 6 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Art. 1. Colegiul electoral prevăzut la articolul 1, din citata lege, este convocat pentru ziua de 31 mai curent, spre a proceda la alegerea noului Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, al cărui scaun a rămas vacant prin trecerea din viață a Înaltpreasfinției sale Nifon.

Art. 2. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice, este însărcinat cu executarea decretului de față.

Dat în București, la 28 mai 1875.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice, Titu Maiorescu

Nr. 946.

Monitorul Oficial al României, Anul 1875, nr. 116, mai 30.

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 698.

Nr. 78

1875 mai 31. Procesul-verbal al ședinței Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei și Exarh al Plaiurilor și Primat al României

Colegiul electoral pentru alegerea mitropolitului primat

Ședința de sâmbătă 31 mai 1875.

Președinția Î. P. S. S. Mitropolitului Moldovei și al Sucevei.

Ședința se deschide la orele 12 ½ p.m.

Răspund la apelul nominal 177 domni senatori și deputați.

Toți membri Sfântului Sinod în număr de 15 i-au parte la alegere.

Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei anunță că Colegiul electoral, conform decretului domnesc, este convocat pentru a procede la alegerea Mitropolitului Primat. Binevoiască dar Colegiul să procedeze la votare.

Ședința se suspendă pentru 10 minute.

La redeschidere se începe votarea după apelul nominal, începând cu membrii Sfântului Sinod.

Votanți – 192.

Majoritatea absolută – 97.

Rezultatul voturilor:
– Pentru Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei și al Sucevei – 106 voturi;
– Pentru P.S.S. Episcopul de Argeș – 84 [voturi];
– Pentru P.S.S. Episcopul de Râmnic – 1 [voturi];
– Vot alb – 1 [voturi];
Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei se proclamă de Mitropolit Primat.
În urma tuturor acestora Î.P.S.S. mitropolitul pronunță următorul discurs:

Dragi senatori!
Dragi deputați!

Votul ce ați binevoit a-l da astăzi în favoarea mea, sunt departe a-l considera ca satisfacerea unei dorințe personale.

Ca Mitropolit al Moldovei, supuindu-mă suveranității naționale care mă chiamă la Mitropolia Ungro-Vlahiei, văd în votul dumnevoastră o nouă confirmațiune a unității Statului Român.

Sperând a mă bucura și în România de dincoace de Milcov de aceleeași simpatie de care m-am bucurat în România de dincolo, vă exprim via mea mulțumire pentru acest act, și vă declar solemn că nu voi uita niciodată datoria mea de Român și chemarea mea de arhipăstoru.

Trăiască România!
Trăiască M.S. Vodă!
Trăiască M.S. Doamna!

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 699-700.

Nr. 79

1875 iunie 4. Decretul Domnitorului Carol I privind numirea Înaltpreasfinției Sale Calinic, Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor, în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domn al românilor,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 4408;

Văzând că colegiul electoral prevăzut la art. 1 din legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, întrunindu-se în ziua de 31 mai expirat, a ales pentru scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României pe Înalt Prea Sfinția Sa Calinic Arhiepiscopul și Mitropolitul Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor, cu majoritate de 106 voturi din 192 votanți;

În puterea articolului 4 din citata lege,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Art. I. Înalt Prea Sfinția Sa Calinic, Arhiepiscopul și Mitropolitul Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor este întărit în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, pentru care este ales.

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București la 4 iunie 1875.
Carol,
Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice, Titu Maiorescu.
Nr. 988.

Monitorul Oficial al României, Anul 1875, nr. 121, iunie 6 (18).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5 p. 701-701.

Nr. 80

1875 iunie 7. Decretul Domnitorului Carol I de convocare a Colegiului electoral pentru alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domn al românilor,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice sub Nr. 4662;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri încheiat în ședința sa de la 5 iunie curent;

În virtutea articolului 6 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, cum și a constituirii Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Art. I. Colegiul electoral prevăzut la articolul 1 din citata lege, este convocat pentru ziua de 10 iunie curent, spre a proceda la alegerea noului Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor, al cărui scaun a rămas vacant prin trecerea Înaltpreasfinției Sale Calinic la scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României.

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 7 iunie 1875.

Carol,

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Titu Maiorescu

Nr. 1010

Monitorul Oficial al României, Anul 1875, nr. 123, iunie 8 (20).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 701-702.

Nr. 81

1875 iunie 10. Proces-verbal al Colegiului electoral privind alegerea Preasfințitului Iosif, Episcop de Argeș în scaunul de Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor

Colegiul electoral pentru alegerea Mitropolitului Moldovei și Sucevei

Ședința de marți 10 iunie 1875.

Colegiul compus din Sfântul Sinod, Senat și Cameră sub președenția Înaltpreasfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României Calinic, se deschide la ora 1 p. m.

Răspund la apelul nominal: 8 membri ai Sfântului Sinod, 60 domni senatori împreună cu episcopii eparhioți, și 113 domni deputați. În totul 181 votanți.

Majoritatea absolută – 92 voturi.

Se procede la votare și rezultatul scrutinului este:

Pentru Preasfințitul Iosif Episcopul de Argeș – 140 voturi;

Pentru Preasfințitul Melchisedec Episcopul Dunării de Jos – 38 voturi;

Pentru Preasfințitul Atanasie Episcopul de Râmnic – 2 voturi;

Pentru Înaltpreasfințitul Mitropolit Primat – 1 vot.

Președintele proclamă de Mitropolit al Moldovei și Sucevei pe P.S.S. păr. Iosif Episcopul de Argeș.

Nou alesul Mitropolit al Moldovei și Sucevei, suindu-se pe tribună a rostit următoarele cuvinte:

Preasfinții Părinți și în Cristos Frați!

Domnilor senatori!

Domnilor deputați!

Datoriile înaltei pozițiuni ecleziastice la care Dumnezeească providență, prin votul Domniilor Voastre, mă chiamă astăzi, cunosc și mărturisesc cu toată umilința că sunt mai pre sus de puterile mele.

Când mai înainte cu doi ani și jumătate aproape tot în acest loc, destinat pentru reședința suveranității naționale, am avut fericita ocaziune a exprima Domniilor Voastre adânca mea recunoștință pentru onoarea ce mi-ați alegându-mă la scaunul Episcopiei de Argeș, inima mea a rămas plină de încredere că acele simpatii manifestate atunci nu mă vor părăsi în cariera bisericii la care eram chemat. Astăzi, când aceleași simțăminte se arată în favoarea mea smeritul într-un mod atât de elocvent, expresiunile mele de gratitudine sunt cu mult mai pre jos de acele ce mi le dictează simțămintele inimii. În fața datoriilor însă ce-mi stau înainte plin de încredere în iubirea domniilor voastre, și a tuturor bunilor români și buni creștini, și întemeiat pe credința în Dumnezeul părinților noștri, care prin darul Duhului Sfânt totdeauna pre cele neputincioase le vindecă și pre cele ce lipsesc le împlinește, mă supun cu umilință voinței suverane a națiunii, exprimată prin reprezentanții săi, alegându-mă la scaunul Sfintei Mitropolii a Moldovei și Sucevei. Și văzând în această îndoită alegere săvârșită astăzi, o nouă confirmare și strânsă legătură a unității Statului Român, consider totodată pentru mine, o sacră datorie de devotament pentru țară și biserică și recunoștință către reprezentanții națiunii. Mă voi sili dar din toate puterile mele a corespunde chemării bisericii și națiunii.

Ca apostol al păcii evanghelice, voiu predica totdeauna pacea, iubirea și concordia.

Voi aduce aminte tuturor acele sfinte cuvinte ale bisericii: *Să iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim*; și astfel uniți toți în aceleași simțăminte creștine și românești să putem exclama totdeauna fericire:

Trăiască România!

Trăiască Măria Sa prea iubitul nostru Domnitor Carol I. Împreună cu Maria Sa Doamna Elisabeta întru mulți ani fericiți pentru prosperitatea României și protecțiunei bisericii noastre!

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 702-704.

Nr. 82

1875 iunie 12. Decretul Domnitorului Carol I pentru întărirea în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor pe Preasfinția Sa Iosif

CAROL I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,

La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice sub Nr. 4886;

Văzând că Colegiul electoral prevăzut la articolul 1 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, cum și a constituirii Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, întrunindu-se în ziua de 10 iunie curent, a ales pentru scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor pe P.S.S. Iosef Episcopul Eparhiei Argeș, cu majoritate de 146 voturi din 181 votanți;

În puterea articolului 4 din citata lege,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Art. 1. Preasfinția Sa Iosef, Episcopul Eparhiei Argeș, este întărit în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor, pentru care este ales.

Art. 2. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 12 iunie 1875.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii publice Titu Maiorescu

Nr. 1028

Monitorul Oficial al României, Anul 1875, nr. 127, iunie 13(25).

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 5, p. 704.

Nr. 83

1875 iunie 15. Ceremonia oficială privind învestirea Mitropolitului Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, Calinic și a Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Iosif

În ziua de duminică, 15 iunie curent, la orele 1¾, înaltul cler, făcând parte din Sinod, domnul președinte al consiliului cu domnii miniștri, domnii președinți și vice-președinți cu birourile ambelor Adunări Legiutoare și un mare număr din domnii

senatori și deputați, domnii membri ai Înaltei Curți de Casațiune, domnii membri ai înaltei Curți de Compturi, domnii agenți diplomatici ai țării aflați în capitală, domnul primar al capitalei cu consiliul municipal, domnul prim-președinte și domnul procuror general al Curții de Apel, domnii directori ai ministerelor, domnul director general comandant al diviziunei a II teritoriale cu domnii generali, domnii colonei și domnii locotenenți șefi de corpuri ce se aflau la palatul din capitală.

La ora 1½, două trăsuri domnești au fost în curtea mitropoliei la dispozițiunea Înalt Prea Sfinților Lor Mitropoliților Calinic și Iosef.

La ora 1¼ Înalt Prea Sfinții mitropoliți, au luat locul în trăsura de mare gală cu patru cai, iar protoiereii capitalei în cea de a doua trăsură.

Cortegiul a pornit de la Sfânta Mitropolie în ordinea următoare:

Domnul prefect al capitalei;

Două plutoane de cavalerie;

Amândoi protoiereii capitalei; trăsura cu Înalt Prea Sfințiile Lor Mitropoliți; alte două plutoane de cavalerie;

La dreapta și la stânga trăsurei Înalt Prea Sfinților se ținea câte un ofițer superior.

La intrarea cortegiului în curtea Palatului garda a ieșit prezentând arma și muzica militară a cântat.

La peron, Înalt Prea Sfinții Mitropoliți au fost întâmpinați de domnul adiutant de serviciu și în capul scării de onoare de către domnul Mareșal al Curții și de către domnii adiutanți domnești, care au condusu pe Înalt Prea Sfințiile Lor în Salonul roșu.

Apoi, înaltul cler împreună cu arhidiaconii și diaconii care țineau cârjele noilor titulari și au luat locul în Sala Tronului împreună cu toate celelalte corpuri ale statului.

Anunțându-se sosirea Înalt Prea Sfințiților Mitropoliți, M.S. Domnitorul, precedat de domnii adiutanți și de domnul Mareșal al curții, a făcut intrarea sa în Sala Tronului.

După ce Măria Sa s-a suit pe tron, domnul Mareșal al curții, luând ordinile Înălțimei Sale, a introdus pe Înalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Calinic, precedat de protoiereii capitalei.

Înalt Prea Sfinția Sa a fost condus până în fața Tronului de către domnul ministru al cultelor, acolo arhidiaconul Înalt Prea Sfinției Sale l-a îmbrăcat cu mantia, și domnul Ministru al Cultelor a rostit următoarele cuvinte:

„Preaînălțate Doamne!

La scaunul de Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României, rămas vacant, prin trecerea din viață a Înalt Prea Sfințitului Nifon, Colegiul electoral, convocat după lege, a ales, în ziua de 31 mai a acestui an, cu majoritatea voturilor pe Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei și Exarh al Plaiurilor Calinic. Măria Ta, prin decretul din 14 iunie, ai întărit alegerea făcută. În urmarea acestora, rog ca Măria Ta să binevoiești a da Înalt Prea Sfințitului Părinte Calinic investitura de Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României.

Domnul Ministru al Cultelor a remis apoi cârja în mâinele Măriei Sale, care a adresat Înalt Prea Sfinţiei sale cele următoare:

„Încredinţez Înalt Sfinţiei Tale toiagul arhipastoral pentru ca să conduci Mitropolia Ungro-Vlahiei şi Primatul României".

Măria sa închinându-se apoi către Înalt Prea Sfinţia Sa, i-a înmânat cârja.

Mitropolitul Primat a răspuns:

„Preaînălţate Doamne!

Toiagul arhiepastoral, ce în acest moment îl primesc ce respect din mânile Înălţimei Voastre, îmi va aminti totdeauna îndoita mea datorie de a ruga pe Dumnezeu ca să vă ajute a ridica Neamul Românesc la gloria sa străbună şi ca să întărească slabele mele puteri spre a-l conduce în calea spirituală.

Trăiţi Înălţimea Voastră!

Trăiască Măria Sa Doamna!

Trăiască România!"

După aceasta domnul Mareşal al curţii, cu acelaşi cerimonial, a introdus pe: Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Iosef, precedat de protoiereii capitalei.

Înalt Prea Sfinţia Sa a fost asemenea condus în faţa Tronului de domnul Ministru al Cultelor şi îmbrăcat de arhidiaconul cu mantia. Domnul Ministru al Cultelor a pronunţat următoarele cuvinte:

„Preaînălţate Doamne!

La scaunul de Mitropolit al Moldovei şi Sucevei şi Exarh al Plaiurilor, rămas vacant prin trecerea Înalt Prea Sfinţitului Calinic la Mitropolia Ungro-Vlahiei şi Primat al României, Colegiul electoral, convocat după lege, a ales în ziua de 10 iunie a acestui an, cu majoritatea voturilor pe Prea Sfinţia Sa Episcopul Iosef al Argeşului. Măria Ta, prin decretul din 12 iunie ai întărit alegerea făcută. În urmarea acestora rog ca Măria Ta să binevoieşti a da Prea Sfinţitului Părinte Iosif investitura de Mitropolit al Moldovei şi Sucevei şi Exarh al Plaiurilor".

Apoi, Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Primat a remis cârja Mitropoliei Moldovei în mâinele Măriei Sale, care, închinându-se către Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Iosef, i-au dat cârja cu următoarele cuvinte:

„Încredinţez Înalt Prea Sfinţiei Tale toiagul arhiepastoral pentru ca să conduci Mitropolia Moldovei şi Sucevei".

La aceasta Mitropolitul Moldovei şi Sucevei a răspuns:

„Preaînălţate Doamne!

Primind astăzi din mânile Măriei Tale, Suveranul Românilor, toiagul arhiepăstoresc al Sfintei Mitropolii a Moldovei şi Sucevei, privesc în acest act o strălucită dovadă de unitatea a Bisericii Române şi totodată de legătură seculară şi canonică a

Bisericii cu Statul, şi aceasta-mi adaogă datoria sfântă de a ruga pe Dumnezeu neîncetat pentru prosperitatea României şi a Bisericii şi pentru sănătatea Măriei Tale şi a Măriei Sale Doamnei: Să trăiţi întru mulţi ani fericiţi".

Apoi Înălţimea Sa Domnitorul Sa adresat la noii mitropoliţi zicându-le:

„Preasfinţite Mitropolit Primat!

Cu o vie mulţămire am întărit alegerea Înalt Prea Sfinţiei Tale la scaunul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei şi Primat al României.

Prin trecerea de la Mitropolia Moldovei şi Sucevei la Mitropolia Ungro-Vlahiei şi prin înălţarea totodată la Primatul României, Înalt Prea Sfinţia Ta înfăţişezi astăzi unitatea Bisericii Autocefale Române.

Condu această Sfântă Biserică, cu duhul creştinescu al păcii şi al iubirii, întru înălţarea şi întărirea naţiunii.

Preasfinţite Mitropolit Iosef!

Cu aceeaşi mulţămire am întărit alegerea Prea Sfinţiei Tale la scaunul de Mitropolit al Moldovei şi Sucevei. Înălţându-te în aşa scurtu timp de la Episcopia de Argeşu la această mitropolie, sunt sigur că vei insufla în eparhiile de peste Milcovu aceeaşi iubire, care te însoţeşte din eparhia unde ai păstoritu până acum.

Preasfinţiţilor Părinţi Mitropoliţi!

Privesc cu încredere în viitorul Bisericii naţionale, condusă de mitropoliţi aşa de luminaţi şi virtuoşi, şi doresc din inimă ca A Tot Puternicul Dumnezeu să vă dăruiască ani mulţi şi fericiţi pentru îndeplinirea sfintei voastre misiuni".

După ce Măria Sa Domnitorul s-a retras, Înalt Prea Sfinţiile Lor Mitropoliţii investiţi au fost conduşi în sunetul clopotelor tuturor bisericilor capitalei, la Sfânta Mitropolie în aceeaşi ordine şi cu acelaş ceremonial care a prezidat la sosirea corteguiului la palat cu osăbire numai cu Înalt Prea Sfinţiile Lor, îmbrăcate cu mantia au fost însoţite în trăsura de domnul Ministru al Cultelor şi precedate de către:

Protoiereii capitalei în trăsură domnească; Prea Sfinţiile Lor Episcopii eparhioţi în trei trăsuri domneşti;

Domnul primar al capitalei;

Arhidiaconii cu cârjile Înalt Prea Sfinţiilor Lor;

Însoţiţi de alţi doi diaconi, toţi în veşmintele lor sacerdotali în trăsura domnească.

La sosirea cortegiului la Sfânta Mitropolie, Înalt Prea Sfinţiile Lor cu tot înaltul cler au mers la biserică de au făcut rugăciunile obişnuite.

În urmă Înalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Primat a primit în apartamentele sale felicitările înaltului cler şi al clerului laic exprimate prin Preasfinţitul Arhiereu Calist Stratonikias – vicarul Sfintei Mitropolii al Ungrovlahiei, în următoarele cuvinte:

„Înalt Prea Sfinţite Stăpâne!

Astăzi cu ocazia instalării Înalt Prea Sfinţiei Voastre pe scaunul de Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei Exarh al Plaiurilor şi Primat al României, înaltul cler şi clerul laic, vine prin mine smeritul, a vă manifesta sincerele sale dorinţe, astfel: ca bunul Dumnezeu care, prin vocea naţiunii v-a chemat la ocuparea scaunului acestei Sfinte Mitropolii, să vă dea zile lungi şi forţe necesare spre a păstori cu demnitate şi această biserică a Domnului nostru Iisus Christos, auzindu-se pretutindenea rostindu-se pentru Înaltpreasfinţia Voastră cuvintele marelui Apostol Pavel: „Pastor ca acesta se cuvine nouă".

Clerul nostru Înaltpreasfinţite Stăpâne, în calea dezvoltării sale în care se află astăzi, are mare necesitate de putericul ajutor al Înalt Prea Sfinţiei Voastre. Pentru aceasta sperând mult în arhipăstorească voastră îngrijire, îi place să crează că în decretele provedinţei a fost rezervat Înalt Prea Sfinţiei Voastre creşterea simţibilă a îmbunătăţirii sale.

Să trăiţi în mulţi şi fericiţi ani Înalt Prea Sfinţite Stăpâne pe acest scaun de Arhiepiscop şi Primat al României".

La aceste cuvinte Înaltpreasfinţitul Mitropolit Primat a răspuns:

„Mulţumind clerului pentru sentimentele ce ne exprimă prin Organul fraţiei Voastre, îl putem asigura că prosperitatea Sa va fi unica şi nestrămutata noastră ţintire, dacă prin devotamentul şi conştiinţiozitatea cu care va şti a-şi îndeplini sacra datorie ne va uşura calea".

Imediat după terminarea acestora Înalt Prea Sfinţia Sa a primit şi felicitările înaltelor corpuri ale statului şi ale diferitelor autorităţi civile şi militare.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875. nr. 5, p. 704-709.

Nr. 84

1875 iunie 23. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru cercetarea cărţilor scolastice de învăţământ religios

CAROL I,

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, domnu alu româniloru,

La toţi de faţă şi viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor şi al Instrucţiunii Publice sub Nr. 5223;

Văzând voturile date de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în şedinţele sale de la 23 noiembrie 1874 şi 13 iunie anul 1875;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniştri, încheiat în şedinţa sa de la 17 iunie, anul 1875;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliţilor şi episcopilor eparhioţi cum şi a constituirii Sfântului Sinod,

Am decretat şi decretăm ce urmează:

Regulament

pentru cercetarea cărţilor scolastice de învăţământ religiosu

Art. 1. Se instituie două comisiuni pentru cercetarea cărţilor scolastice de învăţământul religios atât pentru seminarii cât şi pentru celelalte şcoli ortodoxe din ţară. Comisiunile acestea vor avea reşedinţă – una în Bucureşti, şi alta în Iaşi.

Art. 2. Comisiunile se vor compune din câte cinci membri, luaţi dintre profesorii seminariilor din Bucureşti şi din Iaşi. Funcţiunea membrilor acestor comisiuni este onorifică.

Comisiunea din Bucureşti se va compune din următorii profesori ai Seminarului local:

a) Directorul Seminarului;
b) Ierodiaconul Ghenadie Enăceanu, profesor de filosofie;
c) Protosinghelul Silvestru, profesor de ştiinţe teologice;
d) Doctorul Zotu, profesor de limba elenă;
e) G. Ionescu, directorul Cancelariei Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei.

Comisiunea din Iaşi se va compune din următorii profesori ai Seminarului de acolo: a) Directorul Seminarului; b) Arhimandritul Ieronim Buţureanu, profesor de Sacră Scriptură; c) George Erbiceanu, profesor de limba elenă; d) Constantin Erbiceanu, profesor de ştiinţele teologice; e) George Costăchescu, profesor de limba latină.

Art. 3. Comisiunile vor alege din sânul lor un preşedinte care va dirija lucrările.

Art. 4. Scopul acestei comisiuni constă: a) a cerceta din nou toate cărţile scolastice de învăţământ, după care se predă astăzi religiunea în şcolile ortodoxe din ţară, atât prin seminarii cât şi prin gimnazii, licee şi şcolile primare urbane şi rurale de amândouă sexele; a alege din acele manuale pe cele mai bune, a exclude pe acelea ce nu corespund trebuinţelor, a motiva alegerea şi excluderea prin raport către Sfântul Sinod; b) a cerceta manuscrisele, ce se vor prezenta în viitor Sfântului Sinod, spre aprobare şi introducere în şcoală, ca cărţi de învăţământ religios, şi a-şi da părerea asupra lor, motivând-o prin raporturi cât mai detaliate.

Comisiunile vor întoarce o deosebită luare aminte: a) asupra părţii dogmatice, observând, ca ea să fie în totul conform cu învăţătura Bisericii Ortodoxe; b) asupra părţii morale ca ea să fie conformă cu morala evanghelică; c) asupra sistemei şi metodei, ca ele să fie cât se poate mai aplicabile la destinaţiunea şcolii şi la înţelegerea elevilor; d) la unificarea şi corecţia limbii, coregând provincialismurile neadmise de limba literară comună, de asemenea înlăturând excesele purismului care deformează limba şi îngreuează priceperea elevilor. Terminologia teologică va fi uniformă în toate cărţile; e) comisiunea va opina pentru fiecare carte, la care grad de învăţământ este ea proprie, la învăţământul primar sau secundar, la seminarii sau gimnazii şi licee.

Art. 5. Cărțile și manuscrisele menționate în articolul precedent, vor fi trimise în cercetarea amânduror comisiunilor îndeosebi. Fiecare comisiune, cercetând o carte, o va înainta comisiunii a doua cu raportul său detaliat, adresat Sfântului Sinod. Aceasta cercetând-o la rândul său din nou, o va supune Sfântului Sinod în cea dintâi sesiune următoare, cu raport de asemenea detaliu, dacă va cere trebuință și însoțită și de raportul comisiunii întâi.

Aceste îndoite raporturi ale comisiunilor vor servi de temeiu pentru deciziunea Sfântului Sinod, care, când se atinge de cărțile religioase menite a fi introduse în școli, va fi recomandată Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice.

Art. 6. Fiecare comisiune va propune Sfântului Sinod obiectele învățământului religios, pentru care nu există în limba română vreun manual scolasticu, sau pentru care acele existente n-ar fi suficiente. Comisiunile vor putea opina asupra modului de a se îndeplini acele lacune. Sfântul Sinod va decide mijloace de a îndeplini neajunsurile, prin compunerea de cărțile trebuitoare.

Art. 7. Manualele câte s-au depus până acum de către domnul Ministru de Culte și Instrucțiune Publică, ori și de persoane particulare, la biroul Sfântului Sinod, se vor împărți în două și se vor trimite câte o parte la cele două comisiuni menționate mai sus (art. 1 și 2).

Termenul pentru cercetarea tuturor acestor cărți va fi cel mult până la începutul anului școlar 1875.

Art. 8. Biroul Sfântului Sinod va comunica această deciziune tuturor membrilor comisiunilor, numiți în articolul 2 și cărțile destinate de Sinod pentru fiecare comisiune le va trimite către directorii Seminariilor din București și Iași, spre a le depune la cercetarea comisiunilor, din care și înșiși fac parte. Cărțile se vor trimite cu listă anume arătătoare de numirea cărței și de numele autorului.

Acest regulament s-a votat de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 23 noiembrie anul 1874, și s-a modificat tot de către Sfântul Sinod în ședința de la 13 iunie 1875.

Președintele, Calinic, Mitropolitul Ungrovlahiei.

(L. S. Sfântului Sinod.)

Art. 9. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 23 iunie 1875.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor
și Instrucțiunii Publice Titu Maiorescu
Nr. 1107.

EDIȚII: Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 10, p. 724-727.

Nr. 85

1875 iunie 23. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române pentru alegerea arhiereilor titulari

CAROL I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, domnu alu româniloru,
La toți de față și viitori, sănătate;

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice sub Nr. 5223;

Văzând voturile date de Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședințele sale de la 23 noiembrie 1874 și 13 iunie anul 1875;

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri, încheiat în ședința sa de la 17 iunie curent;

În virtutea art. 15 din Legea pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți cum și a constituirii Sfântului Sinod,

Am decretat și decretăm ce urmează:

Regulament pentru alegerea arhiereilor titulari sau locotenenți, prevăzuți la art. 9 și 25 din Legea pentru alegerea Mitropoliților și a Episcopilor și pentru Constituirea Sfântului Sinod al Bisericii Române

I. Despre candidații la arhierie în genere.

Art. 1. Candidații de arhierie titulari, conform art. 9 din Legea Organică pentru alegerea mitropoliților și a episcopilor și pentru constituirea Sfântului Sinod, trebuie să fie români sau naturalizați români.

Art. 2. Candidații la arhierie, după canonul al 12 al Sinodului din Laodicea, trebuie să fie bărbați experimentați întru învățătura credinței și întru viețuire, conform cu credința cea dreaptă. Iar canonul 2 al Sinodului al VII ecumenicu cere de la candidatul de arhiereu, ca să aibă zelu la cetirea și meditarea Sfințitelor canoane a Evangheliei, Apostolului și a toată Dumnezeeasca Scriptură, ca să poată învăța poporul încredințat lui „Căci esența ierarhiei noastre, adauge canonul, constă în cuvintele cele predate de Dumnezeu, adică în adevărată știință a dumnezeeștilor scripturi. Iar dacă cineva se clătește (clatină) și nu are osârdie a face și a învăța așa, acela să nu se hirotonisească".

Canonul 19 al Sinodului ecumenic, al VI impune căpeteniilor bisericești datorința, de a predica în Biserica poporului, cuvintele evseviei, culegând adevărurile, ce sunt a se propaga, din Sfânta Scriptură și din învățăturile Sfinților Părinți.

Din toate acestea, precum și din spiritul Legii pentru alegerea mitropoliților și episcopilor (art. 2) rezultă, că candidații de arhierie, care sunt totodată și can-

didați la episcopate, trebuie neapărat să întrunească în persoanele lor aceste două esențiale calități ale arhieriei: știința și cuvioșia. Știința se constată prin documentele științifice, s-au predice, rostite în Biserică sau în fine prin alte scrieri în materii religioase. Cuvioșia se constată prin mărturia ierarhilor în ale căror eparhii a trăit și lucrat candidatul de arhiereu. La caz de constatare se vor lua drept bază de constatare actele oficiale de prin cancelariile eparhiale, notițele despre conduită, prevăzute la art. 40 și 44 din Regulamentul pentru disciplina clerului. În tot cazul opinia majorității Sinodului este mărturia cea mai valabilă despre cuvioșia candidatului propus.

Art. 3. Conform legii, vârsta candidaților eligibili va fi cel puțin 40 ani.

Art. 4. Candidații de arhierie, pot fi persoane atât din clerul monahal cât și din cel mirean, numai în cazul din urmă candidatul să fie dintre preoții văduvi, conform celor stipulate prin canonul 12 al Sinodului ecumneic VI, și conform datinei bisericii noastre să se îmbrace în schima monahicească, după rânduiala prescrisă prin regulamentul pentru disciplina monahală.

Art. 5. Clericul român care va primi hirotonia arhierească în altă țară, se exclude singur prin aceasta dintre membrii clerului român.

II. Modul procedării la alegerea candidaților de arhierie titulară.

Art. 6. Înalt Prea Sfințiții Mitropoliți al Ungro-Vlahiei și al Moldovei, președinți la Sinod, propun lista candidaților eligibili la demnitatea de arhiereu, fiecare pentru jurisdicțiunea sa. Acea listă se citește în Sfântul Sinod.

Fiecare din Prea Sfinții membri ai Sfântului Sinod pot cere înscrierea în lista de candidați a persoanelor cu calitățile arătate mai sus.

Mitropoliții și episcopii eparhioți, care, pentru binecuvântata cauză, ar fi absenți de la Sinod, conform spiritului canoanelor, pot trimite înscris la Sfântul Sinod opiniile lor despre candidații de arhiereu (Sin. 1, can. 4, sin. VII, can. 3, Antioh. 19).

Art. 7. Lista candidaților fiind stabilită și admisă de Sfântul Sinodu, se procede la alegere prin vot secret.

Art. 8. Prin art. 8 al Legii Organice bisericești se legiuiește, ca arhiereii titulari să se aleagă de Sfântul Sinod în înțelegere cu guvernul.

Pentru confirmarea cu această cerință a legii Sfântului Sinod la orice vacanță de arhiereu va alege din lista candidaților trei persoane, care le va crede mai capabile de această treaptă, apoi prin ministrul de culte va aduce acele persoane la cunoștința guvernului, care, la rândul său, va alege dintre dânsele, o persoană ce va dovedi sancționarea M. S. Domnitorului, se va privi ca definitiv aleasă și se va comunica Sinodului, spre a regula cele cuvenite pentru hirotonie.

Art. 9. Alegerea în Sfântul Sinod se face în modul următor:

a) Președintele citește câte un nume din lista candidaților în ordine cum sunt ei înscriși și propune alegerea lui la votul Sinodului,

b) Membrii Sfântului Sinod, după apelul nominal depun fiecare votul său prin bile, votul afirmativ prin bila albă la urna albă și bila neagră la urna neagră, iar votul negativ prin bila neagră la urna albă și bila albă la urna neagră;

c) Majoritatea voturilor albe ori negre de urna albă decide admiterea ori respingerea candidatului propus (Sin. 1 can. 6. Antioh 19);

d) Dacă candidatura propusă la vot a căzut, atunci președintele propune al doilea candidat din listă și se urmează așa până când trei dintre candidați propuși în listă întrunesc majoritatea voturilor;

e) La caz de paritate, votul președintelui decide:

f) Când la întâia votare a tuturor candidaților din listă nu s-ar dobândi majoritate pentru cei trei candidați, sau pentru unul dintre ei, se va procede la a doua votare pentru toți candidații sau numai pentru unul și atunci majoritatea relativă va decide.

Art. 10. Candidatul de arhiereu fiind aprobat de guvern, Sinodul regulează în competența sa cele cuvenite pentru hirotonia lui de către mitropolitul respectiv.

Art. 11. La caz când hirotonia nu s-ar efectua pentru vreo cauză neprevăzută, mitropolitul respectiv va comunica cazul Sfântului Sinod în cea dintâia sesiune după alegere. Sfântul Sinod va decide de urmare.

Acest regulament s-a votat de către Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, în ședința sa de la 23 noiembrie 1874, cu majoritate de opt voturi, fiind și 5 abțineri și s-a modificat tot de către Sfântul Sinod în ședința de la 13 iunie 1875.

Președintele Sfântului Sinod, Calinic, Mitropolitul Ungrovlahiei.

(L. S. Sfântului Sinod.)

Art. 12. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunii Publice este însărcinat cu executarea decretului de față.

Dat în București, la 23 iunie 1875.

Carol

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Cultelor

și Instrucțiunii Publice Titu Maiorescu

Nr. 1108.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul I, 1875, nr. 10, p. 719-723.

Nr. 86-99

1885 APRILIE 20 – 1885 OCTOMBRIE 31. DOCUMENTE PRIVITOARE LA RECUNOAŞTEREA AUTOCEFALIEI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Nr. 86

1885 aprilie 20. Scrisoarea Arhiepiscopului şi Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României şi Preşedinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic Miclescu, adresată Sanctităţii Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, privind declararea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

Înaltpreasfinţite Stăpâne,

Cu ajutorul a Tot Puternicului Dumnezeu, Stăpân al tuturor celor văzute şi al celor nevăzute, şi în unire cu datinile cele vechi, Biserica Ortodoxă a României a fost declarată, bucurându-se de o independenţă egală cu ceea a celorlalte Biserici Autocefale, precum Bisericile de acelaş rit ale Rusiei şi Greciei, primind pentru trebuinţele bisericeşti ale Regatului direcţiunea administrativă şi disciplinară unicamente de la Sfântul Sinod al Regatului României, preşezut în mod permanent de Mitropolitul Ungro-Vlahiei, Primat al României.

Acest fapt dorim a-l aduce la cunoştinţa Prea Sfinţitului, Prea Venerabilului şi Întâiului Tron Patriarhicesc al Bisericii Răsăritului, adică Marei Biserici din Constantinopol, cu care România întreţine de secole relaţiuni, şi a cere binecuvântarea Sa, precum şi comunicarea prin Ea a acestui fapt şi celorlalte Biserici Autocefale.

În urmarea celor ce preced şi după ce am obţinut încuviinţarea Maiestăţii Sale, Augustului Nostru Rege şi a guvernului său, depuind o sărutare pioasă pe dreapta Sanctităţii Voastre şi exprimând respectele noastre venerabilei Adunări a Sfântului Sinod a Sanctităţii Voastre, sub scrisul preşedinte al Sfântului Sinod al României, în numele acestuia, vin să rog pe Santitatea Voastră să binevoiţi a da binecuvântarea Voastră acestui fapt, săvârşind în interesul religiei şi a recunoaşte Biserica Autocefală a Regatului României ca soră de acelaşi rit şi de aceeaşi credinţă întru toate, pentru ca clerul şi poporul pios al României să capete o putere mai mare în simţământul credinţei, care pătrunde inimile tuturor creştinilor ortodocşi ai Orientului, şi a comunica acest fapt celorlalte trei scaune Patriarhiceşti ale Răsăritului şi tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale, pentru ca acestea să îmbrăţişeze şi Ele, şi să salute Biserica Autocefală a României ca soră de aceeaşi credinţă creştinească ortodoxă, urmând comunicarea lor frăţească cu dânsa în Duhul Sfânt şi unitatea credinţei.

Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale a Regatului României ţine a conserva intacte dogmele sacre ale sfintei noastre credinţe ortodoxe şi tradiţia Bisericii, şi va avea deci totdeauna îngrijirea de a da Prea Sfântului Tron Ecumenic şi Patriarhicesc din Constantinopol, conform cu canoanele şi cu învăţătura Bisericii, întâietatea de onoare, care îl face întâiul Tron al întâiului Prelat al întregii Biserici Ortodoxe a Ră-

săritului, şi de a se pomeni de către preşedintele Sfântului Sinod în întâiul loc, după obiceiul stabilit, numele Patriarhului, care îşi are reşedinţa pe Tronul Ecumenic şi Apostolic al Răsăritului. Iar pentru a se menţine prin mijloacele canonice şi legale unitatea credinţei, care a fost salvată prin graţia a Tot puternicului nostru Stăpân a tuturora, Iisus Christos, Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale a României, va sta întotdeauna în legătură dogmatică şi canonică cu Prea Sfântul Tron Ecumenic, ca şi cu celelalte Biserici Ortodoxe Autocefale.

Trăgând din Binecuvântarea Santităţii Voastre o nouă putere pentru îndeplinirea sfintei noastre misiuni, Vă rog să binevoiţi a primi smeritele mele închinăciuni şi am onoare a rămânea

al Înalt Santităţii Voastre mai mic în Domnul şi împreună-liturgistor Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei,
Primat şi preşedinte al Sfântului Sinod al României,

CALINIC.

Bucureşti în 20 aprilie, 1885.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5, p. 337-338. *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 579.

Nr. 87

1885 după aprilie 25. Scrisoarea Arhiepiscopului şi Mitropolitului Ungrovlahiei Primat al României şi Preşedinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic Miclescu, adresată bisericilor surori, despre proclamarea autocefaliei

Înaltpreasfinţite,

Autocefalia seculară a Bisericii Ortodoxe a Regatului României, fiind recunoscută formal de Înalta Sa Sanctitate Patriarhul Ecumenic Ioachim al IV-lea prin Tomosul său din 25 aprilie anul curgător, Smerenia Noastră împreună cu Sfântul Sinod cel de pe lângă noi al Mitropoliţilor şi Episcopilor Regatului, fraţilor noştri coliturgisitori, cu mare bucurie am mulţumit şi mulţumim Proniei Dumnezeeşti pentru înaltele simţăminte de adevărată frăţie creştinească ce a inspirat pe Înalta Sa Sanctitate şi pe Sinodul său pentru săvârşirea lor, căci prin ele Sfânta şi marea Biserică în care venerăm pe întâiul tron patriarhicesc a Bisericii Răsăritului, contribuie şi mai mult la mai marea consolidare a Sfintei noastre Biserici Ortodoxă Una, Sfântă, Sinodală şi Apostolică.

Recunoscând în Înalt Prea Sfinţia Voastră pe unul din marii şi legitimii reprezentanţi ai acestei Sfinte Biserici Ecumenice, mă grăbesc a-i împărtăşi această bucurie

ce resimte ortodoxa Biserică a Regatului României, comunicându-vă în alăturare actul Patriarhial precum și corespondența urmată în această privire, și aceasta pentru afirmarea și mai mult și consolidarea relațiunilor dogmatice și canonice ce pururea au legat și leagă Biserica noastră, de aceea Sfânta Biserică ce cu atâta demnitate reprezentați.

Al Înalt Prea Sfințiilor Voastre Frate în Christos și smerit coliturgisitoriu.

CALINIC,

Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei,

Primat al României și Președinte al Sfântului Sinod.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 8, p. 557; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, București, p. 589.

Nr. 88

1885 aprilie 20. Scrisoarea Ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Dimitrie A. Sturza, către Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic Ioachim al IV-lea, referitor la acordarea binecuvântării Bisericii Autocefale a Regatului României

Preaînaltsfințite,

Cu cel mai profund respect, mă grăbesc a comunica Santității Voastre scrisoarea alăturată a Părintelui Calinic Mitropoplit al Ungro-Vlahiei și Primat al României, prin care Înalt Prea Sfinția Sa în numele Sfântului Sinod al României, și după ce a primit aprobarea Maiestății Sale Regelui, Augustul meu stăpân, și a guvernului său, cere de la Santitatea Voastră să binevoiți a acorda binecuvântarea Voastră, Bisericii Autocefale a Regatului României, ca soră de aceeași credință ortodoxă.

Guvernul Maiestății Sale Regelui României este prea fericit, că astfel se vor stabili relațiuni cordiale între Biserica Autocefală a României și Prea Sfântul, Prea Venerabilul și Întâiul Tron Patriarhicesc al Bisericii Răsăritului.

Îndeplinesc o datorie din cele mai plăcute, mulțumind Santitții Voastre în numele Agustului meu stăpân și al guvernului său pentru spiritul, plin de bunăvoință și pentru simțămintele înalte, ce ați arătat în aceste împrejurări, pentru a ajunge cu toții la un rezultat atât de priincios pentru unitatea și pacea Sfintei Biserici a Răsăritului.

Depunând o sărutare pioasă pe dreapta Santității Voastre, cu cea mai profundă venerațiune, am onoare a rămânea

al Santității Voastre prea plecat și supus servitor și fiu sufletesc

D[imitrie A.] Sturza.

București, în 20 aprilie 1885.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5 p. 336; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 578.

Nr. 89

1885 aprilie 25. Tomosul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

În numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh

„Nimeni nu poate pune altă temelie" zice Marele Apostol al neamurilor „decât cea așezată, care este Iisus Christos".

Deci pe această una și singură, tare și neclătită temelie fiind totdeauna așezată Biserica lui Christos, cea una, Sfântă, Catolică și Apostolică, conservă nedesolubilă unitatea credinței întru legătura dragostei. Și astfeliu această unitate rămânând neatinsă și neclătită în toate veacurile, afacerile de administrație ecleziastică și de ordinea demnităților se pot modifica în vedere cu pozițiunea Țărilor. De aceea și prea Sfânta, Marea lui Christos Biserică, aprobând cu toată bunăvoința, și recunoscând cu duhul păcii și al dragostei schimbările necesare administrațiunei duhovnicești din Sfintele Biserici locale, le binecuvântează și le hotărăște spre mai bună zidirea comunității credincioșilor.

Și fiindcă Înalt Prea Sfințitul și prea Stimatul Mitropolit al Ungro-Valahiei, D. Calinic, în urmarea motivelor pe atât de drepte, pe cât și legitime, în numele Sfântului Sinod al Prea Sfințiților Arhierei ai României și cu consimțământul Maiestății Sale Regelui României și al guvernului său regal, a cerut de la Biserica Noastră prin epistola înaintată și recomandată prin Excelența sa Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii publice a României, D. Dimitrie Sturza, binecuvântarea și recunoașterea Bisericii Regatului României ca Autocefală, - smirenia noastră a primit această cerere și dorință ca dreaptă și conformă cu așezămintele bisericești. Așa dar, după ce am deliberat cu Sfântul Sinod cel de pe lângă noi, al Prea iubiților noștri frați în Sfântul Duh și coliturgisitori, declarăm, că Biserica Ortodoxă Română din România să fie și să se zică și să se recunoască de către toți neatârnată și autocefală, administrându-se de propriul și Sfântul său Sinod, având de Președinte pre Înalt Prea Sfințitul și Prea Stimatul Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primat al României, cel după vremi, nerecunoscând în propria sa administrațiune internă nici o altă autoritate bisericească, fără numai pe capul Bisericii Ortodoxe, celei Una, Sfântă, Catolică și Apostolică, pe Mântuitorul Dumnezeu-omul, care este singura temelie și piatra cea din capul unghiului, și Întâiul, și Supremul și Veșnicul Arhiereu și Arhipăstor. Și așa, Biserica Ortodoxă a Regatului României, fiind tare întemeiată pe piatra cea din capul unghiului a credinței noastre și pe învățătura cea sănătoasă pe care ne-a transmis-o nouă părinții neatinsă și fără inovațiune, o recunoaștem prin acest Sfânt, Patriarhicesc și Sinodal Tom, Autocefală și de sine administrată întru toate, și proclamăm pe Sfântul ei Sinod frate în Christos prea iubit, bucurându-se de toate prerogativele, și de toate drepturile chiriarhicești, inerinte unei Biserici Autocefale, încât, în toată podoaba bisericească, ordinea și în toate celelalte iconomii bisericești să se administreze și să se conducă de sine, neîmpiedicată și în toată libertatea,

conform cu tradiția continuă și neîntreruptă a Bisericii Catolice Ortodoxe, și tot astfel să se cunoască de către celelalte Biserici Ortodoxe ale Universului și să se numească cu numele Sfântului Sinod al Bisericicii României. Dar pentru că legătura unirii duhovnicești și realațiunea sfintelor lui Dumnezeu Biserici, să rămână neatinsă întru toate, fiindcă ne-am învățat a păstra unirea Duhului întru legătura păcii, Sfântul Sinod al Bisericii României datorește a pomeni în sfintele sale diptice, după tradițiunea veche a Sfinților și purtătorilor de Dumnezeu Părinți, pe Prea Sfântul Patriarh Ecumenic, pe ceilalți Patriarhi precum și pe toate Bisericile lui Dumnezeu ortodoxe, și să se înțeleagă direct cu Prea Sfântul Patriarh Ecumenic, cu ceilalți Patriarhi, și cu toate sfintele lui Dumnezeu Biserici Ortodoxe, în toate chestiunile importante, canonice și dogmatice, care au trebuință de o chibzuire mai generală și mai comună, după sfântul obicei al părinților, păstrat de la început.

De asemenea este în drept a cere și a primi de la Sfânta noastră mamă, Biserică a lui Christos, toate câte sunt în drept a cere și a primi de la dânsa și celelalte Biserici Autocefale. Iar președintele Sfântului Sinod al Bisericii României, la instalarea sa datorește a trimite gramotele sinoadele necesare către Prea Sfântul Patriarh Ecumenic și către ceilalți Prea Sfinții Patriarhi, precum și către toate Bisericile Ortodoxe Autocefale; de asemenea și el este în drept a primi aceleași de la acestea. Pentru toate acestea, Sfânta și Marea noastră Biserică a lui Christos, binecuvântează din adâncul sufletului pe iubita sa soră în Christos, Biserica Autocefală a României, chiamă în abundență asupra piosului popor, celui din păzitul de Dumnezeu Regat al României, sfintele daruri și harurile din izvoarele cele nesecate ale Părintelui ceresc, invocând atât pentru dânșii, cât și pentru fiii lor de neam în neam, tot binele și amândouă mântuirile. Iar Dumnezeul păcii, cel ce a sculat din morți pe Marele Păstor al oilor întru sângele Testamentului celui veșnic, pe Domnul Nostru Iisus, să desăvârșească pe această Sfântă Biserică în tot lucrul bun, spre plinirea voiei lui, făcând în ea ceea ce este plăcut înaintea lui prin Iisus Christos, căruia se cuvine mărire în vecii vecilor, Amin.

În anul mântuirii, una mie opt sute opt zeci și cinci, luna aprilie, indicționul XIII.

Sigiliu circular atârnat de un șnur roșu împletit cu alb. Pe avers imaginea Maicii Domnului cu Pruncul Iisus Hristos în brațe; pe revers, pe margini crenguțe de lauri, pe centru stema Patriarhiei de la Constantinopol, iar în partea de jos o inscripție în greacă.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5 p. 344-350; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 577.

Nr. 90

1875 aprilie 25. Enciclica Patriarhiei Ecumenice către Patriarhiile Ierusalimului, Alexandriei, către Arhiepiscopul Ciprului, Sinoadele Rusiei, Greciei și al Serbiei și către Arhiepiscopia Karlovitz-ului, prin care le solicită recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române

Fiindcă S. S. Mitropolitul Ungrovlahiei, fratele nostru cel iubit în Christos și coliturgisitor. Domn Calinic, prin epistola sa de la 20 aprilie, anul curent, ce ne-a fost transmisă prin E. S. Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice a României D. Dumitru Sturza, a cerut în numele Sfântului Consorțiu al Sfinților Arhierei din România și cu consimțământul M. S. Regelui României și al regescului său guvern, de la Marea noastră Biserică a lui Christos, pe de o parte să acorde binecuvântarea Ei prea Sfintei Biserici a Regatului României, iar pe de altă parte, să o recunoască ca autocefală și soră de aceeași credință și dogmă în toate; și se anunță acest fapt celebru atât Patriarhiei din Răsărit precum și tuturor Bisericilor Ortodoxe Răsăritene, de aicea, Smerenia noastră, împreună cu Sfântul Sinod din prejurune, compus din S. S. Mitropoliți frații noștri iubiți în Sfântul Duh și coliturgisitori ai prea Sfântului Apostolicului și Ecumenicului tronului nostru patriarhicesc, primind cu dragoste frățească această cerere, ca una care este rațională, dreaptă și conformă cu legile ecleziastice, am hotărât să recunoaștem pe Prea Sfânta Biserică a României Autocefală și de sine administrată în toate și la toate, iar pe Sfântul Ei Sinod să-l proclamăm iubit frate în Christos. Spre acest sfârșit, eliberând un Sfânt Tomos Patriarhicesc și Sinodic, anunțătoriu al tuturor acestora, am întărit și consolidat pentru totdeauna această faptă bisericească pentru conservarea veșnică și nestrămutată a unității dogmatice și a celor alte relațiuni și puncte de unire între această Biserică și între Marea noastră Biserică a lui Christos și celelalte Biserici Autocefale Ortodoxe.

Prin prezenta noastră epistolă Patriarhicească și Sinodică, comunicând prea scumpei-ne ...* această faptă ecleziastică, săvârșită prin harul lui Dumnezeu și spre a lua cunoștință de amănuntele (detaliile) înaintând, alăturat pe lângă aceasta o copie după Sfântul Tomos Patriarhicesc și Sinodic, cerem frățește de la ...* și de la turma voastră ortodoxă să recunoașteți pe prea Sfânta Biserică a României ca Autocefală și de sine administrată în toate, și totodată să adresați și iubirea voastră rugăciunile călduroase către prea bunul Dumnezeu, care împlinește și săvârșește toate, pentru ca această Prea Sfânta Biserică Autocefală să rămână totdeauna neclintită, în sfânta noastră credință ortodoxă și în veneratele noastre tradițiuni strămoșești spre a prospera duhovnicește, și spre a produce roade demne de Sfânta Ei menire și pentru ca noi să avem o bună răspundere înaintea veșnicului Cap și Întemeietor al Bisericii a Stăpânului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Christos a cărui slavă în veci, Amin.

1885. Aprilie 25.

Al Prea Scumpei-ne și venerabilei
Frate iubit întru Christos
(Semnat) Ioachim al Constantinopolului
(Semnat) Nicodim al Cyzicului
(Semnat) Calinic al Chalcedonei
(Semnat) Neofit al Adrianopolei
(Semnat) Sofronie al Amasiei
(Semnat) Procopiu al Meleniei
(Semnat) Nicefor al Metimnei
(Semnat) Calinic al Moglenei
(Semnat) Antim al Debrei și Velinei
(Semnat) Gabriel al Samosului
(Semnat) Ignațiu al Litiței

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 8, p. 555-556.

*Conform cu originalul (n. ed.).

Nr. 91

1875 aprilie 25. Scrisoare de răspuns a Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, adresată Arhiepiscopului și Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României și Președinte al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Calinic

Înalt Preasfințite și mult stimate Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Primat a toată România, prea iubite în Christos Dumnezeu și mult dorite frate și coliturgisitor al Smereniei Noastre, D. Calinic, cu sărutare sfântă îmbrățișăm pe prea iubit și prea cinstit Înalt Prea Sfinția Voastră. Excelența sa, Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice din România, D. Dimitrie Sturza, Ne-a transmis de curând, la 20 ale lui aprilie curgător a anului curent, scrisoarea frățească a doritei și respectatei Înalt Preasfinției Voastre, prin care în numele Sfântului Sinod al Prea Sfințiților Arhierei ai României și cu consimțământul Maiestății Sale Regelui României și al guvernului său regal, cereți, ca Biserica Noastră cea mare a lui Christos să acorde binecuvântarea ei prea Sfintei Biserici a Regatului României și să o recunoască ca Autocefală și soră ortodoxă și de aceeași credință întru toate, și să comunice acest fapt celorlalte trei tronuri patriarhale ale Răsăritului, precum și tuturor Bisericilor Ortodoxe Autocefale.

Această cerere a prea scumpei și respectatei Înalt Prea Sfinției Voastre, luând-o în considerațiune împreună, cu Sfântul de pe lângă Noi Sinod al Prea Sfințiților Mitropoliți, frați iubiți ai noștri în Sfântul Duh și coliturgisitori, și chibzuind împreună asupra ei, am găsit-o rațională și dreaptă și corespunzătoare cu așezămintele bisericești. De aceea primind-o cu iubire frățească am pășit la alcătuirea și subsemnarea Sfântului și legalului Tom Patriarhicesc și Sinodal, prin care cu bucurie sufletească binecuvântăm pe Prea Sfânta Biserică a României, recunoscând-o Autocefală și întru toate de sine administrată și proclamând pre Sfântul ei Sinod de frate prea iubit în Christos. Iar acest Sfânt Tom îl trimitem respectatei Înalt Prea Sfinției Voastre, vestindu-Vă, că Noi am comunicat după prescripțiile vechi acest fapt îmbucurător și tuturor celorlalte Biserici Ortodoxe Autocefale. Cu această ocaziune felicitând cu duhul dragostei frățești și cu cordialitate pe respectata și iubita Înalt Prea Sfinția Voastră, precum și pe toată Sfânta adunare a Prea Sfințiților Arhierei de pe lângă voi, ne rugăm Începătorului și Întemeietorului Sfintei noastre Biserici, ca să păzească cu brațul său cel înalt pe prea iubita Noastră soră în Christos, pe prea Sfânta Biserică din păzitul de Dumnezeu Regat al României, care ține cu tărie divinele dogme, sfintele canoane și tradițiunile nepătatei noastre credințe, ilustrându-se în fapte bune și prosperând în credință, sub conducerea spirituală cea neadormită și plăcută lui Dumnezeu a Sfântului Sinod, preșezut de respectata Înalt Prea Sfinția Voastră, a căria ani să fie cât se poate de mulți, cu sănătate și mântuire în amândouă chipurile.

1885. Aprilie 25.

Al prea scumpei și respectatei Înalt Prea Sfinției Voastre frate iubit în Christos și în totul dispus
† Al Constantinopolului Ioachim*.
Nr. prot. 1759.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5, p. 341-344; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 581-582.

*Alăturat este și textul în limba greacă (n. ed).

Nr. 92

1885 aprilie 25. Scrisoare de răspuns a Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea, adresată ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice

Exelență,

Cu bucurie am primit prea prețioasa epistolă a Excelenței voastre de la 20 ale curgătoarei luni aprilie, anul curent, prin care Ne înaintați epistola mult doritului nostru în Christos frate și coliturgisitor, Înalt Prea Sfințitului și mult stimatului

Mitropolit al Ungro-Vlahiei D. Calinic, care cere de la Marea noastră Biserică a lui Christos binecuvântarea și recunoașterea Prea Sfintei Biserici a Regatului României ca Autocefală, asigurându-ne, că guvernul Maiestății Sale Regelui consideră de mare norocire consolidarea relațiunilor cordiale dintre tronul Nostru ecumenic și Prea Sfânta Biserică a României.

Cererea aceasta, primind-o cu plăcere ca rațională, dreaptă și corespunzătoare cu așezămintele bisericești, ne-am grăbit a o împlini; lucrul ce l-am făcut împreună cu Sfântul Sinod cel de pe lângă noi al Prea Sfinților Mitropoliți, eliberând în acest scop Sfântul Tom Patriarhicesc și Sinodal, pe care îl trimitem cu epistola noastră Înalt Prea Sfințitului și mult stimatului Mitropolit al Ungro-Vlahiei, și Primat a toată România, D. Calinic, prin care Tom binecuvântăm pe Prea Sfânta Biserică a României, recunoscând-o Autocefală și intru toate de sine administrată și proclamăm pe Sfântul ei Sinod, frate in Christos prea iubit.

Cu ocaziunea acestui fapt îmbucurător, rugăm pe Excelenția voastră, să binevoiți a înfățișa Maiestății Sale Regelui României, părinteștele noastre binecuvântări și călduroase rugăciuni pentru gloria Maiestății Sale, care totdeauna cu mărinimie ocrotește drepturile și interesele Bisercii Ortodoxe a României, și pentru prosperitatea poporului român, care a păstrat neatins sfântul depozit al sfintei noastre credințe, cele nepătate.

Mulțumind Excelenței Voastre și Excelențiilor Lor, celorlalți Miniștri ai Maiestății Sale, pentru manifestarea cu deosebire vădită și în această împrejurare de simțămintele eminamente pioase și pentru lăudabilul zel pentru consolidarea relațiilor cordiale dintre Biserica Autocefală a României și Biserica Noastră cea mare a lui Christos, Ne rugăm ca harul domnului nostru Iisus Christos să întărească guvernul regal în sârguințele lui pentru întărirea piosului popor român în tot binele.

Fie anii Excelenței Voastre cu sănătate și cu bucurie.

Al Preascumpei Excelenței Voastre călduros rugător către Dumnezeu și în totul dispus

† Al Constantinopolului Ioachim.

1885. Aprilie 25*.

Nr. Prot. 1760.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5, p. 339-341; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 580-581.

* Alăturat este și textul în limba greacă (n. ed).

Nr. 93

1885 mai 1. Mesajul Regelui Carol I pentru deschiderea lucrărilor Sfântului Sinod, din primăvara anului 1885

Preasfinți Părinți,

Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române are a înregistra de astă dată un fapt de mare însemnătate.

Sunt fericit a anunța Prea Sfințiilor Voastre, că autocefalia seculară a Bisericii Ortodoxe Române a căpătat binecuvântarea Santității Sale Patriarhului Ecumenic, și că astfel pozițiunea Bisericii Române, egal îndreptățită cu celelalte Biserici Ortodoxe Autocefale, surorile ei de aceeaș credință și de acelaș rit, se află bine definită.

Acest bun rezultat l-am obținut prin stăruințele Guvernului meu, cu concursul luminat și patriotic al Prea Sfinților Mitropoliți și Episcopi ai Bisericii Române și grație înaltelor simțăminte de adevărată frăție creștinească, ce însuflețește pe Santitatea Sa Ioachim IV și pe Sfântul său Sinod.

Faptul acesta, care întărește și mai mult pozițiunea Bisericii în înălțimea și demnitatea, ce i se cuvine, trebuie să umple de bucurie inimile noastre a tuturora.

Biserica, din a cărei apărare în secolii trecuți românii își fac gloria lor, a fost totdeauna nedezlipită de destinle țării. Pătruns de acest adevăr istoric și cunoscând credința nestrămutată a poporului în religiunea lui strămoșească, din cea întâie zi și in tot timpul Domniei Mele am avut dinaintea ochilor mei un țel constant, mărirea și întărirea Bisericii Române, pentru ca ea să rămână acea mare instituțiune națională de Stat, pe care poporul român să se poată totdeauna sprijini.

Nu mă îndoiesc, că Biserica Ortodoxă Română, stând astfel în pozițiunea ei firească, se va întări și se va dezvolta înlăuntru prin strânsa unire a membrilor acestui Sfânt Sinod și prin dragostea creștinească a tuturor servitorilor altarului, a cărora ridicare trebuie să fie o preocupare continuă a Sfântului Sinod și a guvernului meu.

Țara întreagă își are ochii țintiți asupra acestei Sfinte Adunări. Cunosc simțămintele religioase și patriotice, de care este însuflețit Sfântul Sinod, și de aceea guvernul meu îl va sprijini în toate măsurile, ce va lua în înțelegere cu dânsul și care duc la împlinirea scopului, ce urmărim cu toții – întărirea și mărirea Bisericii și a patriei.

Eu declar deschisă sesiunea de primăvară a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Dat în Castelul Peleș în 1 mai, anul 1885.

Carol (ss)

Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, Dimitrie A. Sturza.

Nr. 1403.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 5, p. 333-335; *Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României*, p. 577-578.

Nr. 94

1885 mai 30. Epistola Mitropolitului Ungrovlahiei, Primat al României, Calinic, adresată Sanctității Sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea

Înaltpreasfinte Stăpâne,

Epistola din 25 aprilie expirat Nr. 1759, cu care sanctitatea Voastră m-a onorat, și Tomosul relativ la binecuvântarea și la recunoașterea din partea Sfintei și Marii Biserici Ortodoxe Răsăritene, a Autocefaliei Sfintei Biserici Ortodoxe a Regatului României, au fost primite cu cea mai mare bucurie de smerenia noastră și s-a comunicat Sfântului Sinod de pe lângă Noi în ședința de la 6 ale lunii curente.

Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale a României a primit citirea acestor acte cu o adevărată bucurie sufletească, ca o netăgăduită și solemnă probă de dragoste ce acea Sfântă Mare Biserică Ecumenică poartă pentru tot ceia ce poate asigura prosperitatea și întărirea sfintei noastre religiuni ortodoxe prin prosperarea tuturor Sfintelor Biserici, care la un loc construiesc acea Una, Sfânta, Catolică și Apostolică Biserică Răsăriteană al cărei cap și stăpân suprem este Domnul nostru Iisus Christos mântuitorul lumii.

Sfânta Biserică Ortodoxă a Regatului României, tare în credința nepătată și mântuitoare, moștenită de la strămoșii națiunii noastre și neclintit întemeiată pe Dumnezeeștile Dogme și Sfintele Canoane, va trage din această binecuvântare a Sanctității Voastre o nouă putere pentru a îndeplini a sa Sfânta misiune, căci Biserica în România a fost piatra din capul unghiului totdeauna nedeslipită de destinele țării.

Aducând cele de mai sus la cunoștința Sanctității Voastre, Smerenia Noastră se simte într-adevăr fericită, că a putut vedea îndeplinindu-se sub păstoria sa un act de așa mare importanță pentru Biserica Ortodoxă Română.

Prin trânsul și Autocefalia Bisericii s-a întemeiat pe bazele cele mai solide și relațiile cu Prea Sfântul, Prea Venerabilul și întâiul tron Patriarhicesc al Bisericii Răsăritului s-au stabilit pe o înțelegere frățească, izvorând din singurul, adevăratul, limpedele, și nesecatul izvor la care ne adăpăm, și ne vom adăpa din sfintele precepte ale mântuitorului lumii depuse în Sfintele Evanghelii.

Despre notificarea Autocefaliei Bisericii Regatului României către celelalte Biserici surori se va grăbi a face formalitățile cerute în asemenea împrejurări.

Din parte-mi exprimând Sanctității Voastre călduroasele mele mulțumiri pentru dragostea creștinească și frățească arătată cu această ocaziune, vă rog să binevoiți a primi smeritele mele închinăciuni și am onoare a rămâne a Înalt Sanctității Voastre frate mai mic în Domnul nostru Iisus Christos și coliturgisitor.

CALINIC, Arhiepiscop Mitropolit Primat al României,
Președinte al Sfântului Sinod.
Nr. 43. 1885, mai 30.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 8, p. 553-554.

Nr. 95

1885 iulie 31. Scrisoarea de felicitare a Mitropolitului Serbiei Teodosie, adresată Mitropolitului României Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română

Înaltpreasfințite, Domnule, Arhiepiscop și Mitropolit al Regatului României, Calinice și Sfinte Sinod, salutăm frățește pe frăția voastră.

Totdeauna am fost pătrunși de iubire către Biserica Ortodoxă vecină a României, și acest spirit a domnit totdeauna în Biserica cea Una, Sfântă, Catolică și Apostolică, căci (pe acest spirit) însuși Mântuitorul, Domnul nostru Iisus Christos, le-a predat Apostolilor, zicându-le: iubiți-vă unul pe altul. Apostolii au predat această iubire urmașilor lor, care a ajuns până la noi neatinsă. De aceea și noi ne-am bucurat din suflet și din inimă, când am primit de la Pre Sfințitul Patriarh, Domnul Ioachim, și de la Sfântul Sinod actul din 21 aprilie a anului curgător, sub nr. 2214, prin care se face cunoscut smereniei noastre, că se recunoaște Mitropolia Regatului României și Sfântul ei Sinod, ca o Biserică Autocefală de sine stătătoare.

Nu mai puțin ne-am bucurat, când despre aceasta și prea amicala voastră epistolă de la 1 iulie anul curgător, sub nr. 44, ne-a înconștiințat, și prin care ne, faceți cunoscut neatârnarea recunoscută de către mama cea mare, Biserica din orașul imperial, ca (Biserică) autocefală și în totul neatârnată.

Noi în acest act vedem îngrijirea misterioasă a providenței divine, ceea ce s-a împlinit cu prisos. (și anume) ca un dar din cer asupra Bisericii Ortodoxe a poporului român, și mai ales asupra capilor ei bisericești și civili.

Supunându-ne legăturii celei mai cordiale a acestei dragoste frățești, ne grăbim și Noi cu Sfântul Sinod și poporul, cel încredințat nouă, să producem felicitările noastre Bisericii Ortodoxe a României, rugând pe Cel a Tot Puternic, că în îndurarea cea nemărginită să țină nestrămutate bunele relațiuni din Biserica noastră ortodoxă, recunoscută de toți una și întărită pe dogme, spre a avea o înțelegere statornică în chestiunile importante și fundamentale, care interesează pe Biserica ecumenică.

De aceea ne rugăm cu căldură bunului Domn și Dumnezeu Iisus Christos și Sfântul Spirit, ca și de acum înainte să dea putere și înțelepciune Înalt Prea Sfinției Voastre și Sfântului Sinod, pentru ca să țineți turma voastră în spiritul Bisericii noastre și în unitatea credinței noastre, spre gloria și mărirea cea eternă a Domnului Dumnezeu.

Al Înaltpreasfinției Voastre în Christos frate, coliturgisitor și rugător către Dumnezeu.

Arhiepiscop al Belgradului și Mitropolit al Serbiei
Teodosie
Nr. 503. 31 iulie 1885, în Belgrad.

L. S. (Sigiliul aplicat pe ceară roșie. La mijloc un serafim, încoronat, cu mitra arhierească, sub serafim insigniile familiare ale Mitropolitului Serbiei, care sunt ținute de doi îngeri, împreună cu crucea și cârja pastorală; și în fine de desupt o cruce, atârnată de un lanț, pe ambele laturi ale ei inițiale: M. C(S). (Mitropolit Serbiei?)*

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 12, p. 922-923.

* Nota conform originalului (n. ed).

Nr. 96

1885 august 24. Scrisoarea de felicitare a Patriarhului Ierusalimului Nicodim, adresată Mitropolitului României Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română

† Înalt Prea Sfințitului Mitropilit al Ungro-Valahiei și Primat al toatei României, în Sfântul Spirit frate prea iubit și coliturgisitor al Smereniei noastre Domnului Calinic,

Nicodim, cu mila lui Dumnezeu, Patriarh al Sfintei cetăți a Ierusalimului și a toată Palestina, trimitem sărutarea cea în Christos Dumnezeu frățească și cordială.

Sanctitatea sa Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, în sfântul spirit frate prea iubit și coliturgisitor al Smereniei Noastre, D. Ioachim, trimețând la noi nu demult, ne-a înconștiințat, că, publicând Sfântul Tomos patriarhicesc și sinodal, pe care l-a comunicat prin epistola cea către Noi, a recunoscut pe Sfânta Biserică a păzitului de Dumnezeu Regat al României Autocefală și întru toate de sine adminstrată, și a cerut, ca și Noi, conform cu uzurile, păstrate bine și cu pietate de la început în Sfânta Biserică a lui Dumnezeu, să recunoaștem acest act bisericesc, împlinit de către prea sfânta soră, Biserica cea din Constantinopol. Și primind acum epistola cea prea scumpă de la 1 iulie expirat din partea prea iubitei Voastre Prea Sfinții, în care se află și o broșură tipărită, cuprinzătoare de corespondența, schimbată în chestiunea aceasta, am văzut din nou acel act bisericesc, săvârșit cu mila lui Dumnezeu, precum și cuviincioasa bucurie pentru aceasta a întregii Biserici din Regatul cel păzit de Dumnezeu al României. Hotărându-ne deci astăzi pentru răspunsul cel datorat, arătăm bucuria noastră cea neexprimabilă pentru evenimentul acesta îmbucurător, și declarându-ne în Sfântul Spirit recunoaștem și noi pe Biserica Ortodoxă cea din România, Autocefală și Neatârnată, administrată de către propriul ei Sinod, care are de Președinte pe cel după vreme Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Ungro-Valahiei, și Primatul a toatei Românii, nerecunoscând în administrația ei internă bisericească nici o altă începătoare bisericească, afară de capul Bisericii, cei Una, Sfântă, Catolică și

Apostolică, pe Domnul nostru Iisus Christos, și proclamăm pe sfântul ei Sinod frate al nostru în Cristos prea iubit. Manifestând aceste și binecuvântând din adâncul sufletului pe Sfânta Biserică a României, felicităm cu duhul dragostei frățești pe stimabila voastră Înalt Prea Sfinție și pe toți Prea Sfinții Arhierei cei de pe lângă voi, și vă trimitem vouă sărutarea cea sfântă, iar asupra pioșilor stăpânitori și stăpâniți ai păzitului de Dumnezeu Regat al României invocăm cu îmbelșugare darurile și harurile prea sfântului Duh. Și legătura unirii Sfintelor lui Dumnezeu Biserici să se păstreze întru toate neîntreruptă, neatinsă și nemișcată, încât noi toți să fim una și să cugetăm una și aceeași, ca niște vițe nedespărțite ale viei cei devine, și rugăm cu căldură pe cel ce și-a vărsat sângele său pe înfricoșatul Golgota și pe cel ce a înviat a treia zi din mormânt pentru mântuirea oamenilor, pe Mirele cel ceresc și Domnul Bisericii, D. nostru Iisus Christos, pentru ca pe Sfânta Biserică a României să o întărească și să o acopere cu sfântul și puternicul ei braț, spre a rămânea neclintită în unirea credinței și a păstra cu tărie divinele dogme și sfintele canoane și tradițiuni ale credinței noastre cea neprihănită, iar Sfântul ei Sinod, preșezut de către respectabila Voastră Înalt Prea Sfinție, să-i dăruiască înțelepciune și lumină, spre a se ilustra în fapte bune, căutând a păstra sfântul și prețiosul depozit al ortodoxiei neatins și curat, a rămânea și a regulamenta cele ale Bisericii, în conformitate cu sfintele canoane ale sfinților Apostoli și ale sfintelor sinoade ecumenice și locale și cu sfintele tradițiuni, dispoziții și formule ale Bisericii cei Una, Sfântă, Catolică și Apostolică, înlăturând orice rău de la turma cea pioasă, peste care sfântul Duh l-a pus pe Dânsul să o privegheze. Rugând pentru aceste din adâncul sufletului, încheiem cuvântul, cerând ca anii Voștri să fie mulți și întru sănătate.

În Sfânta Cetate a Ierusalimului, 24 august 1885.

Al prea iubitei și respectatei Voastre Înalt Prea Sfinția Frate în Christos iubit și întru toate dispus.

† Al Ierusalimului Nicodim

În partea de sus a textului este inserat următorul text: „Nr. 1315 și Sigiliul în mărimea prezentată este încrustat în hârtie la dreapta. La mijloc se află stema arhierească cu mitra deasupra, iar cârja de la dreapta cu crucea de la stânga se încrucișează pe sub stemă. În mijlocul stemei este gravat templul Ierusalimului cu două chei, încrucișate de desupt. În fine inscripțiunea: deasupra „Patriarhia", de desupt a „Ierusalimului" (n.ed.)

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 12, p. 924-927.

Nr. 97

1885 octombrie 7. Răspunsul sinodal al Bisericii Ortodoxe a Eladei, dat Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română

Înalt Prea Sfințitului Mitropolit al Ungrovalahiei, președintele și exarhul al toatei Românii, D. D. Calinic.

Primind de curând Sfântul Sinod al Bisericii Eladei importanta epistolă frățească a Înalt Prea Sfinției Voastre de la 1 iulie an. c. prin care îi comunicați, că Biserica Ortodoxă din păzitul de Dumnezeu Regat al României s-a proclamat Autocefală, observându-se canoniceștele prescripțiuni, cerute întru aceasta, după cum se arată din Tomosul Sinodal al Bisericii cei mari ai lui Christos din Constantinopol, trimis vouă cu celelalte documente însemnate, a simțit o adâncă bucurie pentru această anunțare plăcută. Autocefalia Bisericii Ortodoxe din România, administrată de către Sinodul, compus totdeauna din Arhierei, al cărui președinte este Mitropolitul Ungro-Valahiei după vreme și Primatul (exarhul) a toatei Românii, recunoaște și Biserica Ortodoxă a Eladei, mărturisind tăria opiniei (sale) prin acest răspuns sinodal. Și în adevăr, (ea) felicită din inimă pentru aceasta pe Înalt Prea Sfinția Voastră și pe toată adunarea cea sfântă a respectaților arhierei, și trimite rugăciuni călduroase către începătorul vieții, Christos Dumnezeul nostru, pentru ca să păzească totdeauna cu divinul său har pe Sfânta Biserică Ortodoxă a Regatului României, sora (noastră), și să o împuternicească în păstrarea nealterată a sfintelor dogme ale credinței și a sfințitelor tradițiuni, ajutând-o pe ea a se arăta în fapte bune și fiind în pace în toate privințele. Pe Dânsul (Christos) îl roagă cu credință pentru dânsa (Biserica Română); fiindcă el este capul Bisericii, cei Una, Sfântă, Apostolică și Catolică, care cu puterea sa cea omnipotentă asigură unirea bisericească a Bisericilor Ortodoxe celor locale. Iar al unei asemenea uniri în credință pentru credincioșii, uniți strâns între dânșii de pretutindenea, nimic în adevăr nu este mai de preț, ca legătura cea neîntreruptă a dragostei.

Asigurându-vă despre acestea, Sfântul Sinod al Bisericii Eladei rămâne al Înalt Prea Sfinției Voastre frate iubitor în Christos Dumnezeu și coliturgistor.

Nr. Prot. 1927.

† Al Atenei Procopie, Președinte
† Al Mantiniei și al Kinuriei ... Teoclit
† Al Bitilului Procopie
† Al Trikei Meletie
† [lipsă nume] (n. ed.).
Atena, 7 octombrie,1885, anul mântuirii.
L. S.
Secretar, Arhimandritul Procopie Iconomidi.

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX. 1885, nr. 12, p. 928-929.

Nr. 98

1885 octombrie 14. Scrisoarea de felicitare a Arhiepiscopului Bisericii Ortodoxe a Ciprului Sofronie, adresată Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română

Înalt Prea Sfințite, mult stimate Mitropolite al Ungrovlahiei și Primatule al Toatei Românii, frate al nostru prea iubit în Hristos și coliturgisitorule, D. Calinic, îmbrățișând prietenește pe Înalt Prea Sfinția Voastră, cea iubită nouă, cu plăcere vă declarăm (aceasta). S-a întâmplat, că călătorind, după cum este obiceiul nostru, prin păzita de Dumnezeu Eparhia noastră, să primim epistola voastră, cea despre recunoașterea autocefaliei Bisericii României, și cu toate că aveam cunoștință despre aceasta și mai înainte, fiind înconștiințați despre eveniment de către Sanctitatea Sa, renumitul Patriarh al Marii Biserici a lui Christos din Constantinopol Ioachim al IV-lea, am întârziat însă de a răspunde dragostei voastre, fiindcă, după cum am zis, împrejurări, neatârnătoare de voința noastră, ne-au împiedicat. Acum însă hotărându-ne pentru răspuns, ne bucurăm, felicitând pe Înalt Prea Sfinția Voastră, cu Sfântul Sinod cel de pe lângă voi pe comunitatea ortodoxă a poporului românesc pentru câștigarea cea dorită a neatârnării Sfintei voastre Biserici. Vouă însă vă mulțumim, fiindcă ați binevoit a ne comunica și nouă în acest fapt îmbucurător, pe care și noi apreciindu-l, recunoaștem pe Sfânta Biserică a României soră în Christos, Ortodoxă, și ne rugăm, ca harul lui Dumnezeu să vă lumineze și să vă împuternicească pe voi toți întru legătura păcii și a dragostei cei întru Christos frățești, spre mărirea, glorificarea și întărirea sfintei noastre credințe, și (spre) sfințirea și liniștea întregii comunități ortodoxe.

Al Înalt Prea Sfinției Voastre Frate în Christos iubitor și întru toate dispus
† Al Ciprului Sofronie
Din capitala Ciprului, 14 octombrie 1885.

(Sigiliul încrustat în hârtie, în partea de sus a textului. În mijloc un vultur cu două capete, încoronat cu mitră. În dreapta ține crucea și în stânga cârja).

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 12, p. 930-931.

Nr. 99

1885 octombrie 31. Răspunsul sinodal al Bisericii Ortodoxe Ruse dat Mitropolitului Calinic, cu ocazia obținerii autocefaliei de către Biserica Ortodoxă Română

Înalt Prea Sfințite Calinic, Arhiepiscop, Mitropolit Primat al României, Prea onorat și Prea iubit în Christos frate și coliturgisitor.

Cu sinceră bucurie în Domnul am primit noi respectabila epistolă a Înalt Prea Sfinției Voastre, cu înconștiințarea despre recunoașterea Bisericii Române, ca de sine stătătoare, care și-a avut loc în luna aprilie a anului curent din partea Sanctității sale Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea și din partea Sinodului, cel de pe lângă dânsul.

Producând cu această ocaziune rugăciuni călduroase către Domnul pentru înaintarea Sfintei Biserici Autocefale Române, rămânem cu dragoste frățească în Domnul și cu profund respect către Înalt Prea Sfinția Voastră, și în totul devotați.

Isidor, Mitropolit al Novgorodului și al Sanct-Petersburgului
Sava, Arhiepiscop Tverului și al Ciatinului
Serafim, Epsicop al Samarului și al Stavropolii
Gherman, Episcop Caucazului și al Ecaterinogordului
Octombrie 31, 1885.
Nr. 2128.

(Sigiliul la finele textului încrustat pe două hârtii în formă de stea și apoi lipit sub iscăliturile din gramotă. El, în mărimea de mai sus, cuprinde inscripția: (Sigiliul) „Prea Sfântului și administratorului Sinod". În mijloc vulturul cu două capete, având pe fiecare cap câte o coroană imperială, iar ambele coroane sunt încununate de o mitră arhierească, din crucea căreia se răspândesc raze în toate direcțiunile. Vulturul în dreapta ține sceptrul imperial, iar în stânga globul pământesc).

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul IX, 1885, nr. 12, p. 932-933.

* Ediții ale documentelor privitoare la recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române se conțin în volumele – *Autocefalie, Patriarhie, Slujire Sfântă. Momente aniversare în Biserica Ortodoxă Română*, 1995. Carte tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Ed. Institutului Biblic și de Misiuni al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995; *Autocefalia, libertate și demnitate*, vol. apărut din inițiativa și binecuvântarea Preafericitului părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2010 (n. ed.).

Capitolul III

BISERICA DIN BASARABIA, DE LA ELIBERAREA CANONICĂ RUSEASCĂ (1917) PÂNĂ LA UNIFICAREA BISERICEASCĂ ROMÂNEASCĂ (1924)

Nr. 100

1917 aprilie 25. Procesul-verbal și darea de seamă a Adunării extraordinare a preoțimii și mirenilor a Bisericii Ortodoxe din Basarabia

1. Procese-verbale
2. Dări de seamă

De la Comitetul Executiv Eparhial din Basarabia

În zilele de 19-25 aprilie a. c. la Chișinău în Casa Eparhială s-a ținut Adunarea extraordinară eparhială a preoțimii și mirenilor din eparhia Chișinăului. De la fiecare din 33 regiuni (duhovnicești) ale eparhiei la adunare au sosit câte 4 reprezentanți ai preoțimii – blagocinul, misionarul și doi deputați; un staroste bisericesc și un mirean de la județ. Din orașul Chișinău la adunare au fost toți preoții și câte 3 mireni de la fiecare parohie și câte unul de la fiecare biserică de casă; de la Uniunea pedagogilor – școalei duhovnicești – 6 delegați, total aproape 250 de oameni.

Adunarea ținută, a fost prima liberă adunare a preoțimii și mirenilor din Basarabia liberă. Drept cuvânt că reprezentarea la ea n-a fost organizată pe deplin plăcut – mirenii au fost delegați în număr cam mic.

Însă, totodată, importanța colosală a adunării acesteia în viața Bisericii Basarabiei nu e îndoelnică. Aceasta s-a dovedit prin faptul, că adunarea a fost felicitată din partea diferitelor organizațiuni obștești din Chișinău și mai ales prin faptul primirii de Adunare a hotărârilor în chestiile politice și bisericești – asupra raportului cu Guvernul Provizoriu, despre răsboiu, despre modul ocârmuirii, despre necesitatea convocării urgente a Soborului Înalt, despre organizarea pe temelii noi a poporatelor și regiunelor etc.

Editând acum procesele-verbale ale Adunării extraordinare eparhiale, Comitetul este convins, că hotărârile, primite de Adunare, degrabă vor fi introduse în viața bisericească, care așa de demult așteaptă reînnoirea sa, și că în cel mai apropiat timp va fi convocată Adunarea eparhială a preoțimii și mirenilor pe bazele pur democratice.

AUTONOMIA BASARABIEI

Tezele vieții politice a Basarabiei autonome.

a) Autonomia Basarabiei este deplină întrupare și dreaptă desvoltare a temeliei de clădire a vieții popoarelor din Rusia pe principiile de drept al fiecărui popor singur de a-și hotărâ soarta sa, a descentralizării și a principiului de alegere în toate ramurile vieții politice, religioase, culturale, administrative, judecătorești etc. decretate de Guvernul Provizoriu.

b) În fruntea ocârmuirei Basarabiei pe temelii autonome stă Consiliul suprem (Divanul), alcătuit din membri: 1) Aleși de adunarea reprezentanților întregii Basa-

rabii pe baza votului universal, egal, direct și secret; 2) Acești membri îndeplinesc funcțiunile administrative de guvernământ în toate ramurile vieții Basarabiei în baza legilor locale.

c) Consiliul suprem și toate organele administrative ale Basarabiei autonome sunt supuse în toate funcțiunile sale Adunării Reprezentanților Poporului (Sfatului Țării), de la care primesc îndrumări legislative date spre înfăptuirea lor.

Adunarea Reprezentanților Poporului îndeplinește funcțiunile organului legislativ din întreaga Basarabie, ocârmuită pe baza autonomă de sine-ocârmuire.

d) În Organul legislativ imperial se aleg reprezentanții poporului din Basarabia pe baza votului universal.

e) O persoană, aleasă de către Adunarea Reprezentanților Basarabiei reprezintă în Corpul Guvernului Imperial – Sfatul Miniștrilor – interesele Basarabiei autonome.

f) Oastea, alcătuită din cetățenii Basarabiei, se învață în limba maternă, înțeleasă lor. Locul de slujbă în timpul de pace a ostașilor basarabeni va fi în țara lor – Basarabia.

g) Învățarea limbii locale a majorității populației, moldovenilor, învățarea istoriei țării, Basarabiei, istoriei poporului moldovean, culturii, literaturii, învățarea cântării naționale – moldovenești, sunt obligătoare pentru elevii moldoveni, iar pentru elevii din alte națiuni – după voință; în toate școlile Basarabiei, cele primare, secundare și în alte, predarea să fie în limba moldovenească; predarea celorlalte obiecte poate fi și în limba rusă.

h) Limba în administrație, judecătorie și biserică va fi în limba locală a poporului băștinaș – limba moldovenească.

i) Drepturile minorităților naționale vor fi respectate cu sfințenie.

j) Drepturile naționale ale poporului moldovenesc din alte părți (gubernii - provincii) ale Rusiei trebuie să fie de asemenea garantate.

k) Veniturile Basarabiei, alimentând cheltuielile generale ale statului, se întrebuințează exclusiv pentru nevoile Basarabiei, conform hotărârii Adunării reprezentanților poporului Basarabean.

l) Lucrarea legilor în toate ramurile vieții Basarabiei autonome se înfăptuiește pe bazele largi și democratice – a libertății, egalității și fraternității.

m) Funcționarii și slujbașii în toate instituțiunile civile și bisericești ale Basarabiei autonome se aleg în primul rând din mijlocul populației băștinașe, care știu limba majorității populațiunei din Basarabia – limba moldovenească și a minorităților basarabene.

n) Pribegii din Basarabia, băștinașii refugiați în vremurile țariste, se întorc după dorința lor în țară spre a sluji și viețui în patria sa – Basarabia.

Pentru conformitate
Președintele Sfatului Țării [semnătura] Pan Halippa
Secretarul [semnătura] Ion Buzdugan

Ștampila rotundă cu stema Republicii Democratice Moldovenești, la finele textului și legenda: „Sfatul Țării / Basarabia".

ANRM, Fond 727, inv. 2, d. 3. f. 3-6. Extras.

EDIȚII: *Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC)*, Fond Ion Pelivan, d. 344/f.a., f. 1-3. Extras.

Nr. 101

1917 august 10. Jurnalul nr. 2 al Congresului deputaților preoțimii și mirenilor privind autonomia Bisericii Ortodoxe din Basarabia și rezoluția Arhiepiscopului Anastasie

Jurnalul nr. 2

Anul 1917, august 9-10 Congresul general al deputaților preoțimii și mirenilor din eparhia Chișinăului în ședințele sale a discutat chestiunea directivelor, care trebuiesc date delegaților bisericii Basarabiei la Înaltul Sobor din Rusia. S-a adus la cunoștință următoarea telegramă a preotului Ghepețchii – deputatul Dumei Imperiale.

„Conform raportului meu, procurorul general a făgăduit că va propune Sinodului să hotărască despre autonomia Bisericii din Basarabia; care chestiune va trebui ridicată și la Soborul Înalt.

După cuvintele procurorului, o autonomie a Bisericii poate fi câștigată mai ușor când va exista o autonomie civilă (politică). Până când nu e gata proiectul organizării politice, toate pretențiunile vor fi numai vorbe.

Basarabia, ca Stat înțelege necesitatea separației, dar pentru aceasta ea în toate are dreptul de a-și apăra interesele sale în toată puterea cuvântului, dacă acestea sunt inspirate de pe loc. Raportul pentru Soborul Înalt cere materiale locale. Deci, îngrijiți cu materialele istorice pe aleșii D-re la Sobor, iar eu prin cineva voi trimite materialul, care-l posed, dacă nu voi fi personal la Sobor.

Deputatul Dumei Imperiale – protoiereul [Nicolai] Ghepețchi".

După cetirea textului telegramei, președintele Congresului roagă adunarea să binevoiască a hotărî asupra propunerilor telegramei în legătură cu datoria Congresului preoților și mirenilor de a-i însărcina pe mandatarii săi la Sobor cu anumite directive: DE A CĂPĂTA LA SOBOR DREPTURILE DE OCÂRMUIRE AUTONOMĂ

A BISERICII ORTODOXE DIN BASARABIA AUTONOMĂ, drepturi care au fost decretate de Congresul general eparhial al reprezentanţilor preoţimii şi mirenilor din 18-25 aprilie anul 1917.

Fostul delegat la Congresul general eparhial al preoţimii şi mirenilor din întreaga Rusie, preotul Constantin Parfeniev a raportat adunării, că împlinind voinţa Congresului basarabean delegaţii bisericii Basarabiei în referatul său au arătat Congresului General din Rusia pretenţiunile sale despre ocârmuirea autonomă din Basarabia, cari pretenţiuni n-au întâlnit din partea Congresului nici o obiecţie.

Astăzi, pornind de la autonomia politică a Basarabiei şi având în vedere că întocmirea regulamentului de ocârmuire şi organizare a autonomiei politice şi naţionale existente în Basarabia, Congresului general al preoţimii şi mirenilor, cu toată hotărârea, deosebit de fermă, în care se va întrupa autonomia politică a Basarabiei, îndătoreşte pe mandatarii săi la Soborul Înalt de a cere pentru biserica din Basarabia, pe bazele primite de către Congresul general eparhial al preoţimii şi mirenilor din 18-25 aprilie 1917, cu schimbările aduse în text de către Congresul de faţă care în redacţia definitivă sună astfel:

1) Biserica Ortodoxă din Basarabia canonic atârnă Bisericii autochefale ortodoxe.

2) În fruntea Bisericii din Basarabia autonomă stă un Mitropolit cu 2 sau trei Episcopi, care ocârmuiesc osebite părţi ale Basarabiei, aceştia aleşi de către Adunarea Generală Eparhială a deputaţilor preoţimii şi mirenilor ortodocşi.

3) În fruntea Bisericii Ortodoxe din Basarabia trebuie să steie o faţă care cunoaşte obiceiurile locale şi care ştie nu numai limba rusă, ci şi limba majorităţii populaţiei basarabene – limba moldovenească

Episcopii osebitelor părţi ale Basarabiei trebuie să cunoască limba populaţiei din Eparhia sa.

4) Mitropolitul sau unul din Episcopii Basarabiei ales de către Adunarea Generală a reprezentanţilor preoţimii şi mirenilor face parte ca membrul permanent din Ocârmuirea înaltă a Bisericii Ortodoxe Imperiale.

5) După adunarea Constituantei şi a Soborului Înalt a Bisericii Ortodoxe din Rusia trebuie să fie convocat neapărat Soborul Bisericesc local, din Basarabia, pentru alegerea episcopilor şi pentru alcătuirea şi reglementarea legilor şi pravilelor de ocârmuire bisericească în Basarabia autonomă şi regularea vieţii tuturor ramurilor bisericeşti, al şcolilor duhovniceşti, instituţiilor eparhiale, ale poporatelor, etc. care totdeodată vor fi şi canonizate de către Soborul Înalt.

Iar Înalt Ocârmuitorul Arhiepiscop, cu binecuvântarea Soborului Înalt, primeşte numirea de MITROPOLIT AL PROVINCIEI BASARABIA.

6) Şcoalele şi instituţiunile eparhiale, poporatul şi toate instituţiunile poporatului se organizează pe bazele generale ale ocârmuirii Basarabiei autonome, întrebuinţarea limbii locale şi alegerile colegiale, proporţional cu reprezentanţii fiecărui popor, băştinaş în Basarabia.

7) În învăţământ – limba moldovenească, istoria Basarabiei, istoria poporului moldovenesc, a literaturii, geografiei, şi culturii naţionale, învăţarea cântării naţional-moldoveneşti, limbii moldovene-bisericeşti şi cântecelor bisericeşti – toate aceste obiecte în toate şcolile eparhiale şi duhovniceşti şi şcolile bisericeşti poporale sunt obligatorii pentru elevii moldoveni, iar pentru elevii de altă naţionalitate după dorinţă.

Predarea tuturor acestor obiecte se face în limba moldovenească şi se împart, după program, în toate clasele acestor şcoli şi instituţiuni duhovniceşti de învăţământ.

Predarea altor obiecte se poate face şi în limba rusă.

8) Predarea limbii, cântarei, istoriei şi literaturii altor popoare trăitoare în Basarabia – precum sunt ucrainenii, bulgarii, găgăuzii – în şcolile poporale, cu majoritatea acestor naţiuni – obligatorie.

9) Alcătuirea vieţii poporale – bisericeşti, şi a ocârmuirii eparhiale regionale se va face după bazele generale ale bisericii ortodoxe cu modificările, care vor fi conşimţite de către Adunarea Extraordinară a reprezentanţilor clerului şi mirenilor din Basarabia.

Ca material istoric, pe care pot să se bazeze delegaţii Soborului – trimişi ai Basarabiei pentru apărarea drepturilor de ocârmuire autonomă a bisericii Basarabiei, Congresul arată: „REGULAMENTUL OBRAZOVANIEI (ÎNFIINŢAREI) OBLASTIEI BASARABIA", care se găseşte în Codul 35 din legile generale ale Imperiului Rusesc.

Rezoluţia Înaltpreasfinţitului Anastasie

Nr. 3161 din 19 septembrie 1917.

Asupra introducerii la Soborul Înalt al proiectului de organizare în viitor a bisericii basarabene pe bazele arătate în jurnalul prezent, nimic nu *contrazic*, dar îmi păstrez dreptul de a face la el adaosurile şi observaţiunile necesare la discutarea lui în şedinţele Soborului. În ceea ce mă priveşte pe mine personal, mă abţin de la orice obiecţie.

Arhiepiscopul Anastasie.

Pentru conformitate

Preşedintele Sfatului Ţării [semnătura] Pan Halippa

Secretarul [semnătura] Ion Buzdugan

Ştampila rotundă cu stema Republicii Democratice Moldoveneşti, la finele textului cu legenda: „Sfatul Ţării/ Basarabia".

ANIC, *Fond Ion Pelivan*, d. 344/f.a., f. 4-6v.

EDIŢII: *ANRM*, Fond 727, inv. 2, d. 3. f. 7-11.

Nr. 102
1917 octombrie 21. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni „Despre autonomia Basarabiei”

Având în vedere cultura națională a neamului moldovenesc și trecutul său și plecând de la principiul revoluției, că fiecare norod are dreptul singur să hotărască de soarta sa, Congresul, în dorința de a uni neamul moldovenesc și a-i chezășlui drepturile lui naționale și propășirea lui economică și culturală, a hotărât:

Să declare autonomia teritorială și politică a Basarabiei.

Pentru apărarea drepturilor și intereselor autonomiei Basarabiei, pe lângă stăpânirea vremelnică să fie un împuternicit al neamului moldovenesc.

or. Chișinău, 21 octombrie 1917.

Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 148.

Nr. 103
1917 octombrie 23. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni privind constituirea Sfatului Țării*

Primul Congres al Militarilor Moldoveni a hotărât: pentru ocârmuirea Basarabiei, în cel mai scurt timp să se alcătuiască Sfatul Țării.

În el vor intra 120 de deputați în felul următor: moldovenii vor avea 84 de locuri (70%) și celelalte neamuri din Basarabia 36 de locuri (30 %), 44 deputați moldoveni se vor alege din Congresul de față; 30 deputați de la țărani și 10 de la organizațiile și partidele moldovenești.

Să li se dea în Sfatul Țării 10 locuri (pe deasupra celor 120) moldovenilor de peste Nistru, dacă dânșii vor voi să le prindă. Unirea cu capitaliștii nu-i dorită.

Sfatul Țării va fi vremelnic și va ființa numai până la alcătuirea adunării întemeietoare basarabene. Toate așezămintele administrative din Basarabia se supun pe deplin Sfatului Țării. Îndată ce se va înființa Sfatul Țării, toate comitetele din Basarabia capătă un caracter curat profesional și n-au dreptul de a se amesteca în treburile politice.

23 octombrie 1917, or. Chișinău.

Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 148.

* La 6 noiembrie 1917 Biroul de organizare a Sfatului Țării a mărit numărul deputaților la 150, păstrând proporționalitatea stabilită de Congresul Militarilor Moldoveni. Schema de organizare includea 29 de instituții și organizații și arăta astfel: 1) Congresul Militarilor Moldoveni și organizațiile militarilor moldoveni – 44 de deputați; 2) Sovietul [gubernial] de Deputați ai Țăranilor (mold.) – 30 de deputați; 3) Zemstva gubernială – 1 deputat; 4) Zemstvele județene – 9 deputați; 5) Orașul Chișinău – 3 deputați; 6) Orașele județene – 8 deputați; 7) Sovietul gubernial de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor – 3 deputați; 8) Partidul socialist revoluționar – 1 deputat; 9) Partidul social-democrat – 1 deputat; 10) Partidul socialist poporan – 1 deputat; 11) Partidul [Național] Moldovenesc – 3 deputați; 12) Organizațiile cooperatiste – 5 deputați; 13) Juriștii – 2 deputați; 14) Organizația lucrătorilor de la Căile ferate – 2 deputați; 15) Organizația lucrătorilor poștei și telegrafului – 2 deputați; 16) Uniunea sindicatelor – 1 deputat; 17) Societatea culturală – 1 deputat; 18) Uniunea învățătorilor din Basarabia – 1 deputat; 19) Uniunea învățătorilor moldoveni – 2 deputați; 20) Clerul – 1 deputat; 21) Ucrainenii – 10 deputați; 22) Evreii – 10 deputați; 23) Bulgarii – 2 deputați; 24) Nemții – 2 deputați; 25) Găgăuzii – 1 deputat; 26) Polonezii – 1 deputat; 27) Armenii – 1 deputat; 28) Grecii – 1 deputat; 29) Liga femeilor moldovence – 1 deputat.

După naționalități, românii basarabeni constituiau 105 deputați, ucraineni – 15; evrei – 13; ruși – 7; bulgari – 3; nemți –2; polonezi – 1; armeni – 1; greci – 1; și găgăuzi – 2 deputați, Vezi: Mihai Tașcă, *Basarabia – pământ românesc*, vol. 1, Ed. Balacron, Chișinău, 2017, p. 18-19. (n. ed.).

Nr. 104
1917 noiembrie 21. Mesajul de salut al arhimandritului Gurie Gorsu, rostit la deschiderea lucrărilor Sfatului Țării

„Domnule președinte și domnilor deputați!

Vă aduc felicitările mele sincere. Deputați moldoveni... ce cuvânt nou, frumos, necunoscut până acum. (*Aplauze*).

Ca reprezentant al clerului, vă doresc din tot sufletul toate cele bune. Clerul moldovenesc a fost supus în trecut multor persecuții; el a suferit din partea țarismului mai mult decât alte clase. Sfânta Scriptură spune că cuvântul trebuie să fie liber, dar în Rusia el nu a fost liber pentru cler. Noi nu am învățat în școală limba care trebuia să ne mântuiască, ci limba care ne-a dus în robie.

Am învățat șaisprezece ani, iar apoi, când plecam în sate, pentru a lumina poporul, ne convingeam că nu avem cunoștințe folositoare. Cei care năzuiau să fie de folos poporului trebuiau să o ia de la capăt cu învățătura. Libertatea, egalitatea și fraternitatea, aceste principii creștinești, în realitate, nu se simțeau în viața Bisericii până acum. Sper că din acest moment clerul va putea deveni conducător adevărat al poporului.

Nr. 102

1917 octombrie 21. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni „Despre autonomia Basarabiei”

Având în vedere cultura națională a neamului moldovenesc și trecutul său și plecând de la principiul revoluției, că fiecare norod are dreptul singur să hotărască de soarta sa, Congresul, în dorința de a uni neamul moldovenesc și a-i chezășlui drepturile lui naționale și propășirea lui economică și culturală, a hotărât:

Să declare autonomia teritorială și politică a Basarabiei.

Pentru apărarea drepturilor și intereselor autonomiei Basarabiei, pe lângă stăpânirea vremelnică să fie un împuternicit al neamului moldovenesc.

or. Chișinău, 21 octombrie 1917.

Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 148.

Nr. 103

1917 octombrie 23. Rezoluția Congresului Militarilor Moldoveni privind constituirea Sfatului Țării*

Primul Congres al Militarilor Moldoveni a hotărât: pentru ocârmuirea Basarabiei, în cel mai scurt timp să se alcătuiască Sfatul Țării.

În el vor intra 120 de deputați în felul următor: moldovenii vor avea 84 de locuri (70%) și celelalte neamuri din Basarabia 36 de locuri (30 %), 44 deputați moldoveni se vor alege din Congresul de față; 30 deputați de la țărani și 10 de la organizațiile și partidele moldovenești.

Să li se dea în Sfatul Țării 10 locuri (pe deasupra celor 120) moldovenilor de peste Nistru, dacă dânșii vor voi să le prindă. Unirea cu capitaliștii nu-i dorită.

Sfatul Țării va fi vremelnic și va ființa numai până la alcătuirea adunării întemeietoare basarabene. Toate așezămintele administrative din Basarabia se supun pe deplin Sfatului Țării. Îndată ce se va înființa Sfatul Țării, toate comitetele din Basarabia capătă un caracter curat profesional și n-au dreptul de a se amesteca în treburile politice.

23 octombrie 1917, or. Chișinău.

Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 148.

* La 6 noiembrie 1917 Biroul de organizare a Sfatului Țării a mărit numărul deputaților la 150, păstrând proporționalitatea stabilită de Congresul Militarilor Moldoveni. Schema de organizare includea 29 de instituții și organizații și arăta astfel: 1) Congresul Militarilor Moldoveni și organizațiile militarilor moldoveni – 44 de deputați; 2) Sovietul [gubernial] de Deputați ai Țăranilor (mold.) – 30 de deputați; 3) Zemstva gubernială – 1 deputat; 4) Zemstvele județene – 9 deputați; 5) Orașul Chișinău – 3 deputați; 6) Orașele județene – 8 deputați; 7) Sovietul gubernial de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor – 3 deputați; 8) Partidul socialist revoluționar – 1 deputat; 9) Partidul social-democrat – 1 deputat; 10) Partidul socialist poporan – 1 deputat; 11) Partidul [Național] Moldovenesc – 3 deputați; 12) Organizațiile cooperatiste – 5 deputați; 13) Juriștii – 2 deputați; 14) Organizația lucrătorilor de la Căile ferate – 2 deputați; 15) Organizația lucrătorilor poștei și telegrafului – 2 deputați; 16) Uniunea sindicatelor – 1 deputat; 17) Societatea culturală – 1 deputat; 18) Uniunea învățătorilor din Basarabia – 1 deputat; 19) Uniunea învățătorilor moldoveni – 2 deputați; 20) Clerul – 1 deputat; 21) Ucrainenii – 10 deputați; 22) Evreii – 10 deputați; 23) Bulgarii – 2 deputați; 24) Nemții – 2 deputați; 25) Găgăuzii – 1 deputat; 26) Polonezii – 1 deputat; 27) Armenii – 1 deputat; 28) Grecii – 1 deputat; 29) Liga femeilor moldovence – 1 deputat.

După naționalități, românii basarabeni constituiau 105 deputați, ucraineni – 15; evrei – 13; ruși – 7; bulgari – 3; nemți –2; polonezi – 1; armeni – 1; greci – 1; și găgăuzi – 2 deputați, Vezi: Mihai Tașcă, *Basarabia – pământ românesc*, vol. 1, Ed. Balacron, Chișinău, 2017, p. 18-19. (n. ed.).

Nr. 104

1917 noiembrie 21. Mesajul de salut al arhimandritului Gurie Gorsu, rostit la deschiderea lucrărilor Sfatului Țării

„Domnule președinte și domnilor deputați!

Vă aduc felicitările mele sincere. Deputați moldoveni... ce cuvânt nou, frumos, necunoscut până acum. (*Aplauze*).

Ca reprezentant al clerului, vă doresc din tot sufletul toate cele bune. Clerul moldovenesc a fost supus în trecut multor persecuții; el a suferit din partea țarismului mai mult decât alte clase. Sfânta Scriptură spune că cuvântul trebuie să fie liber, dar în Rusia el nu a fost liber pentru cler. Noi nu am învățat în școală limba care trebuia să ne mântuiască, ci limba care ne-a dus în robie.

Am învățat șaisprezece ani, iar apoi, când plecam în sate, pentru a lumina poporul, ne convingeam că nu avem cunoștințe folositoare. Cei care năzuiau să fie de folos poporului trebuiau să o ia de la capăt cu învățătura. Libertatea, egalitatea și fraternitatea, aceste principii creștinești, în realitate, nu se simțeau în viața Bisericii până acum. Sper că din acest moment clerul va putea deveni conducător adevărat al poporului.

Sfatul Țării, în care astăzi am auzit de nenumărate ori cum s-a invocat numele lui Dumnezeu, va ajuta să se întărească puterea în țară, să instaureze pacea binefăcătoare și viața creștinească adevărată".

ANRM, Fond 727, inv. 2, d. 21, f. 13-13 v. Traducere din limba rusă. Extras.

Nr. 105
1917 decembrie 2. Declarația Sfatului Țării privind crearea Republicii Democratice Moldovenești

Moldoveni și noroade înfrățite ale Basarabiei

Republica rusească se află în mare primejdie. Lipsa de stăpânire la centru și neorânduiala în toată țara, care este istovită prin lupta cu dușmanul din afară duce la pieire întreaga republică.

În această clipă îngrijitoare singura cale de izbăvire pentru Republica Democratică Rusească este ca noroadele ei să se unească și să-și ieie soarta în mâinile lor, alcătuindu-și stăpâniri naționale în hotarele țărilor unde locuiesc.

În puterea temeiului acesta și având în vedere așezarea rânduielii obștești și întărirea drepturilor câștigate prin revoluție, Basarabia, sprijinindu-se pe trecutul său istoric, se declară de azi înainte Republică Democratică Moldovenească, care va intra în alcătuirea Republicii Federative Democratice Rusești ca părtaș cu aceleași drepturi.

Prin chemarea adunării poporane a Republicii Moldovenești, care va fi aleasă de tot norodul prin glăsuire de-a dreptul, deopotrivă și tăinuită, după sistemul proporțional, cea mai înaltă ocârmuire a Republicii Democratice Moldovenești este Sfatul Țării, alcătuit din împuterniciții tuturor organizațiilor democrației revoluționare ale deosebitelor noroade și din împuterniciții zemstvelor și târgurilor.

Puterea împlinitoare în Republica Democratică Moldovenească o are Sfatul Directorilor Generali care sunt răspunzători numai înaintea Sfatului Țării.

Înfățișând voința noroadelor trăitoare pe pământul Republicii Democratice Moldovenești, Sfatul Țării are în vedere:

1. Să cheme în timpul cât mai scurt adunarea poporană a Republicii Moldovenești aleasă prin glăsuire obștească, deadreptul, deopotrivă și tăinuită, după sistemul proporțional.

2. Să împartă norodului muncitor tot pământul fără plată, pe temeiul folosirii drepte.

Până la alcătuirea unei legi despre trecerea pământului la norodul muncitor ca să nu fie neorânduială și irosire a bogățiilor țării, tot pământul, care nu se lucrează cu brațele stăpânului lui, împreună cu vitele și stromenturile[1] gospodăriei trec în seama comitetelor pământești, alese din nou pe temeiul democratic.

Sfatul Țării va întocmi porunci amănunțite despre felul cum trebuie să orânduiască treaba pământului.

Pădurile, apele, bogățiile de sub pământ, câmpurile de încercare, răsadnițile, ogoarele pentru sfeclă precum și viile și livezile boierești și mănăstirești, bisericești și ale udelurilor și în sfârșit toate curțile boierești, fiind avere obștească a norodului, vor trece în seama Comitetului pământesc general al Republicii Moldovenești.

3. Să orânduiască treaba îndestulării norodului cu hrănile și mărfurile de întâia trebuință; să orânduiască munca lucrătorilor, urcând plata ei și așezând în toate întreprinderile ziua de muncă de 8 ceasuri și să întocmească controlul țării asupra fabricilor și a veniturilor de pe pământul Republicii Moldovenești.

Sfatul Țării are în vedere să lucreze un plan de măsuri în legătură cu demobilizarea oastei și a fabricilor.

Ca să înlăture grozăviile foametei și a urmărilor ei, Sfatul Țării va lua toate măsurile, ca să fie arate și sămânțate toate câmpiile slobode ale Basarabiei.

4. Să orânduiască alegerile drepte în așezământurile locale de sineocârmuire, care încă n-au fost alese pe temeiul glăsuirei obștești, deadreptul, deopotrivă și tăinuite, după sistemul proporțional și să chezășluiască pe deplin bunul mers al acestor așezământuri.

5. Să apere toate slobozeniile câștigate prin revoluție, precum: slobozenia cuvântului, tiparului, credinței, cugetului, unirilor, adunărilor și grevelor, să chezășluiască neatingerea persoanei și a locuinței și să așeze judecată dreaptă pentru tot norodul.

6. Să desființeze pedeapsa cu moartea pentru totdeauna pe pământul Republicii Moldovenești.

7. Să chezășluiască pe deplin drepturi deopotrivă pentru toate noroadele ce trăiesc pe pământul Republicii Moldovenești, dându-le autonomia culturală – națională – personală.

8. Să orânduiască treaba învățământului pe temeiul autonomiei și al naționalizării pentru toate popoarele Republicii Moldovenești.

9. Să întocmească îndată polcuri naționale din ostași născuți pe pământul Basarabiei pentru apărarea bogăției țării de jaf în vremea demobilizării oastei și pentru izbăvirea țării de cea mai strașnică anarhie.

10. Să ieie măsuri pentru ca îndată să se încheie pace fără răpiri de pământuri străine și fără despăgubiri de război, dându-se noroadelor dreptul de a-și hotărî soarta; pacea trebuie să fie încheiată în înțelegere cu întovărășiții și cu toate noroadele Republicei Democratice Federative Rusești.

Moldoveni și noroade înfrățite ale Republicei Moldovenești!

În clipa aceasta grozavă, când stăm la marginea prăpastiei, anarhiei, vărsări de sânge frățesc, sărăciei, foametei și a frigului – Sfatul Înalt al Țării vă cheamă împrejurul său, să puneți toate puterile voastre pentru lupta hotărâtoare împreună cu toate noroadele Republicei Moldovenești ca să sprijinească din răsputeri și să apere Adunarea întemeietoare rusească.

Sfatul Țării cheamă pe moldoveni și pe toate noroadele înfrățite ale Basarabiei să se apuce harnic de lucru obștesc, clădind viața nouă pe temelia slobozeniei, dreptății și a frăției!

Numai astfel vom scăpa noi țara noastră și vom feri-o de pieire pe maica noastră a tuturor – Marea Republică Democratică Rusească!

Primită de Sfatul Țării la 2 decembrie, anul 1917.

ANRM, Fond 727, inv. 2, d. 21, f. 74-75.

EDIȚII: Ziarul „Cuvânt Moldovenesc", Anul 1917, nr. 110, decembrie 6; Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 181-182.

[1] Uneltele.

Nr. 106

1917 decembrie 11. Declarația Uniunii Clericilor Moldoveni privind starea bisericii în Republica Moldovenească și argumentele protoiereului Constantin Popovici în susținerea acestei declarații

Anul 1917, luna lui decembrie, ziua a 11-cea.

În Casa Eparhială s-au adunat membrii biroului a Uniunii de preoți moldoveni – arhim(andritul) Gurie, prot(oiereul) Ch. Parfeniev, prot(oiereul) I. Andronic și preoții – Ch. Ursul, Ion Știuca, Serghie Bejan și Ioan Bivol.

La ședința sa membrii au vorbit, că datoria Uniunii mai întâi întru aceea să închee, că prin un fel de declarație de la fața preoțimii în Sfatul Țării să arăte cugetele și dorințele tagmei duhovnicești pentru cârmuirea Bisericii și alcătuirea vieții de popor și a școlilor duhovnicești pentru starea materială a preoților, adică pentru pământuri bisericești și mănăstirești, pentru leafa și pensia preoților și a clericilor.

Despre aceasta s-au judecat, că declarația să aibă ca un temei și așezământ toate rezoluțiile, care s-au scos de Adunarea cea îndeosebită a preoților și mirenilor din Basarabia la luna lui aprilie, așijdirea și de obicinuita adunare tot acelor fețe de la luna

lui august a anului trecut în orașul Chișinău. În strânsă legătură cu rezoluțiile acestor două adunări, asemenea având în vedere descoperirea Republicii Moldovenești, biuro(ul) au găsit de cuviință, că cârmuirea Bisericii și alcătuirea vieții bisericești cu toate școlile și așezările de dregătorii a tagmei duhovnicești în Republica Moldovenească să fie așezată pe aceste temeiuri:

1. Mai înalta stăpânire în biserica locală a Republicii Moldovenești să dezveleș-te în fața Soborului bisericesc local. Membrii (părtașii) Soborului sunt – mitropolitul, toți episcopii, care cârmuiesc părțile Bisericii locale și aleșii din cliru(l) bisericesc și din mireni.

2. Soborul local se adună nu mai rar, de cât odată pe an, iar la întâmplări deosebite, – cum moartea mitropolitului, născocirea vre-unui eres și alte și mai des.

3. Soborul local așază pravile și legi pentru alcătuirea vieții bisericești din toate părțile; descopere eparhii, alege mitropolit, socotește atârnarea Bisericii locale către republică.

4. Întâiul sobor local se adună cu două săptămâni înaintea Adunării întemeietoare a norodului Republicii Moldovenești.

5. Mitropolitul se alege de Soborul local al Bisericii moldovenești, iar episcopii de soboarele eparhiale (feicare în eparhia sa) din fețe vrednice și canonicește împuternicite – călugări, preoți și mireni, care pe loc s-au născut și știu limba moldovenească și limba cărții cei mai mare, de locuitorii în eparhia sa.

6. Organe funcționale a Soborului local pentru cârmuirea Bisericii moldovenești cu toate așezările și școlile ei – să află mitropolitul și episcopii cu sfaturile episcopale din feți alese de adunările, în numărul de 3 preoți, 3 mireni, 1 diacon și 1 dascăl.

7. Isprăvile sfatului să scot după mulțimea glasurilor, iar neunindu-se epsicopul cu priceperea sfatului, după temeiuri canonicești, așa socotele se mută la isprava cea de istov a Soborului local.

8. Alcătuirea vieții de popor și ocârmuirii de ocruguri și eparhială în Biserica Republicii Moldovenești să săvârșește pe temeiurile cele de obște cu alcătuirea aceasta în biserica rusească, iar cu schimburi, care or fi socotite de soborul Bisericii local.

9. Fiindcă norodul Republicii Moldovenești în partea sa cea mai mare este din vechime pravoslavnic – nu poate să fie despărțirea Bisericii de împărăție – pentru aceasta stăpânirea Republicii Moldovenești sloboade din haznaua republicii trebuincioasele cheltuieli pentru așezările bisericești și pentru preoți.

10. Pravoslavnica biserică în Republica Moldovenească, rămâind slobodă și neatârnată de la stăpânirea politicească întru cârmuirea sa cea din lăuntru, se cuvine să se folosească cu apărarea legilor (zacoanelor) împărătești și cu dreptățile deosăbirii de cinste înaintea altor legi și mărturisituri.

11. În politiceasca cârmuire a Republicii Moldovenești se cuvine să fie ministru legilor pravoslavnic moldovan, căci locuitorii republicii în partea cea mai mare sunt pravoslavnici moldoveni.

12. Pravoslavnica preoție a Bisericii Molodvenești, cum călugării, așa și preoții de lume, păstrează după sine dreptățile și deosebirile, cu care până acum s-au folosit dinspre împlinirea slujbei ostășești și purtarea ascultărilor naturale și se folosește cu toate drepturile de grajdani* liberi a republicii.

13. Preoția se folosește cu drepturile feților de la slujba împărătească, cu adausurile de 5 ani la leafa sa, cu pensia din hazna după măsura, care a fi primită pentru preoția Bisericii rusești.

14. Chipul ce este a îndestulării preoților pentru slujbă cu darea cea de bună voie a popranilor să cuvine să fie schimbată cu leafă din hazna întru așa măsură, care a fi cu deplină îndestulare.

15. Pământurile bisericești rămân în socoteala popoarelor pe toată vremea ca un izvor pentru necontenita îndestularea clerului.

16. Fiindcă mănăstirile, lipsându-se de toate pământurile sale ar fi silite să se pustiască, ci lucru din partea legii și a norodului nu poate să fie slobozit, se cuvine să rămâie după mănăstiri atâta pământ, cât a fi socotit, ca o măsură pentru hrană după numărul cel de trebuință a călugărilor și fraților, ca să fie acela pământ lucrat de lăcuitorii mănăstirilor.

17. Fiind la mănăstiri școli, priuturi**, spitaluri și alte așezări de facere de bine, așijderea fabrici și zavoduri – la nevoile acestor așezători se cuvine de dispărțit o parte de păduri și pământuri mănăstirești după măsura, care sa găsi de cuviință de adunarea norodului Republicii Moldovenești.

18. Fiindcă cel mai întâi izvor pentru purtarea de grijă a școlilor duhovnicești și așezărilor bisericești în Republica Moldovenească până acum au fost vânzarea lumânărilor bisericești, se cuvine, ca după Biserică și de acum pân înainte să rămâie monopolia luminărilor bisericești. Dreptul de această monopolie se dovedește și cu religioasa însemnare a lumânării de ceară în biserica pravoslavnică.

19. Școlile duhovnicești, care sunt acum – anume seminaria, femeiască, eparhială, bărbăteștii duhovnicești și școala dascălilor rămân în știrea și stăpânirea Bisericii, iar cheltuială pentru starea sa primesc din hazanaua Republicii Moldovenești din sume speciale a tagmei duhovnicești și din izvorul de obște a Republicii Rusești.

20. Pentru cheltuieli în folosul școlilor duhovnicești și altor așezări bisericești trebuie să fie slobozit anume însemnat procent din veniturile moșiilor mănăstirești de peste brazdă din Basarabia după puterea dreptăților internaționale însemnate cu tractatul Bucureștiului și legile de obște împărătești.

21. Toate școlile duhovnicești și așezările se organizează după propunerile de obștie, pre care se așează viața în republica cea liberă – adică cu alegerea colegială în

dreaptă proporție de la toate națiile și cu dominarea limbei a părții cea mai mare de lăcuitori.

22. În cârmuirea școlilor duhovnicești de rând cu învățătorii părtinesc și aleșii de la comiteturile părintești la număr deopotrivă cu numărul învățătorilor și cu drepturi a părtini la alegerea învățătorilor și a purta grijă cum de mersul învățăturii, așa și de gospodăria școlilor. Delegații de la comiteturile părintești se aleg la adunările eparhiale.

23. Toate școlile cele duhovnicești și așezările în biserica Republicii Moldovenești să cârmuiesc de adunările eparhiale de deputații clirici și mireni după pravile(le) și legile, care de aceste adunări vor fi lucrate.

24. Limba de predare învățăturii în toate școlile duhovnicești este limba moldovenească, iar limba națiilor mai puține se predă după dorința școlarilor. Iar predarea limbii rusești, a literaturii și istoria rusească se face rusește.

25. În așezările bisericești de curând se face loc limbii moldovenești, pe care și se scriu toate hârtiile și se face lucrul de cancelarie. Filile (blănci) pentru documenturi bisericești, cununați și rugăciuni de dezlegare se tipăresc pe limba moldovenească în duhovniceasca tipografie.

26. Naționalizarea Bisericii și a școlilor se face în neclătită rânduială de sus pân jos. În soborul cafedral din Chișinău slujba bisericească se face pe limba molodvenească.

27. Adunările cele de obște bisericești a deputaților clerici și mirenii se fac supt preșidenția mitropolitului sau episcopului, care iscălește rezoluția adunării, după ce rezoluția apucă legiuta putere.

28. Deputații adunărilor în Biserica Basarabiei de la cler și din mireni se aleg după rânduiala lucrată de Soborul local a Bisericii Moldovenești.

29. Alegerea deputaților de la preoți și mireni în adunările de obște și la soboarele locale, așijderea slujbașilor în sfatul episcopal, în toate școlile duhovnicești și așezările Bisericii Moldovenești se întemeiază cu rânduiala cea cu dreaptă proporție de la toate națiile, care rânduială este primită pentru alcătuirea vieții în Republica Moldovenească.

30. Mai sus însemnatul proiect alcătuirii vieții bisericești în Republica Moldovenească se pune la privința întâiului Sobor local a Bisericii Moldovenești.

31. Pentru împlinirea și înființarea acestor principii de naționalizarea vieții bisericești se așează Uniunea preoților moldoveni, care lucrează după însemnarea deosebitului său așezământ.

32. Uniunea preoților moldoveni la socoteli și lucruri profesionale lucrează în unire și contact cu Soiuzul*** preoților din toată Biserica Basarabeană.

Iscălitură

Argumentele protoiereului Constantin Popovici în susținerea Declarația Uniunii Clericilor Moldoveni despre starea bisericii în Republica Moldovenească

La 24 ianuarie Republica noastră Moldovenească s-a declarat neatârnată și de sine stătătoare. Potrivit cu aceasta toate așezământurile republicii se vor preface într-un chip democratic și național și să vor pune pe noi temeiuri. Negreșit, că se vor preface și se vor pune pe alte temeiuri și așezământurile Bisericii noastre moldovenești. Viața bisericii și lucrarea ei, așijderea, se vor schimba într-un chip național și democratic. Între altele se va schimba și starea Bisericii în republica nouă. Deci ca să se facă aceste schimbări potrivit cu canoanele sobornicești și cu interesurile Bisericii, apoi trebuie de arătat dorințele și cererile noastre Sfatului Țării, care în grabă vreme va avea judecată despre starea Bisericii în Republica Moldovenească și despre atârnarea Stăpânirii către Biserică și credință pravoslavnică. În Sfatul Țării noi avem un număr mare de adevărați moldoveni, care fac un bloc puternic – moldovenesc.

Blocul Moldovenesc apăra interesurile noastre naționale și primește toate măsurile, ca să fie așezate în Republica Moldovenească toate lucrurile spre bine, potrivit și cu interesurile republicii și a cetățenilor. Tragem nădejde, că Sfatul Țării, nu va dori să lucreze împotriva bisericii și va băga în seamă interesurile ei, căci interesurile bisericii sunt și interesurile republicii și a norodului. Biserica este acela așezământ, care întărind blagocestia în norod spre moștenirea vieții veșnice, întocmește cu aceea și aduce la starea cea bună și viață pământească.

Credem că aceasta o cunosc bine și membrii Sfatului Țării, mai ales că mulți dintre dânșii și cei mai de frunte, având învățătură înaltă, sunt tot atunci și bogoslovi din seminariștii noștri. Dar totodată Sfatului Țării trebuiesc arătate dorințele și cererile noastre, întemeiate pe canoanele Sobornicești și pe interesul Bisericii și a norodului. Grija despre starea bisericii în Republica Moldovenească mai întâi au luat-o asupra sa Uniunea clericilor moldoveni din Chișinău, care au și alcătuit decalrația mai sus tipărită, în care-și arată, în cele mai însemnate puncte, dorințele sale despre starea și drepturile Bisericii în republica noastră. Declarația aceasta spre știință va fi înfățișată Sfatului Țării ca un material la dezbaterea întrebării despre drepturile și starea Bisericii în republica noastră.

Almintrelea Sfatul Țării, neștiind dorințele noastre și canoanele, ar putea hotărâ lucrurile într-un chip cu totul pentru noi nedorit și neprielnic.

După inițiativa Uniunii moldovenești s-au așezat la Chișinău și „Ocârmuirea Gospodărească" (Хозяйственое Управление) și „Sfătuirea înaintea Soborului" (Предсоборное Совещание), care va găti toate materialurile pentru Soborul nostru de loc, care va fi chemat odată cu „Adunarea Întemeietoare Moldovenească" care va fi după cum spun pe la vre-o 10 mai an(ul) curgători. Dar se poate, că și se va amâna

ceva, ca să se mai liniștească norodul și să poată lucra cu cea mai limpede cunoștință. Sfatul Țării se vede, că va hotărâ starea și drepturile Bisericii vremelnic, pân(ă) la Adunarea Întemeietoare. De sfârșit să va lămuri starea și drepturile Bisericii noastre la Adunarea Întemeietoare. Iar Adunarea Întemeietoare credem, că va hotărâ aceea, ce va cere Soborul nostru local. Pentru aceea trebuie de gătit cu tot dinadinsul de acest sobor.

Trebuiesc primite toate măsurile din partea tagmei duhovnicești, ca să fie aleși la Adunarea Întemeietoare oameni cinstiți, cuminți, cu dragoste către biserică, care v-ar putea apăra la Adunarea Întemeietoare interesurile Bisericii, căci la această adunare vor fi și mulți dușmani ai Bisericii noastre și nedoritori de bine. Afară de aceea trebuiesc pregătite lucrurile și pentru Soborul nostru de loc. Sfătuirea Înaintea Soborului (Предсоборное Совещание) își va împlini datoria sa. Dar este de cuviință și pe la adunările ocrugurilor să-și închipuiască preoțimea părerile sale despre nevoile și interesurile bisericii, care vor trebui apărate la Adunarea Întemeietoare și arătate soborului de loc prin împuterniciții de pe la sate, ocruguri și ținuturi.

Trebuie să ținem minte, că petrecem o vreme foarte însemnată, când să înnoiește și se pune pe alte temeiuri și viața obștească și bisericească. Și de la aceea cum vom înțelege interesurile bisericești și cum le vom apăra, să va atârna viitorul și starea ei. Uniunea Clericilor din Chișinău lucrează cu destulă sporire și energie, dar trebuie tot într-așa fel să lucreze spre folosul Bisericii noastre toată preoțimea. Se naționalizează școlile începătoare. Se primesc măsuri spre naționalizarea școalelor mijlocii (secundare), se naționalizează toate așezământurile, se fac cursuri de limba moldovenească pentru slujbașii (funcționarii) de pe la așezăminturi, pentru că limba moldovenească este cunoscută ca o limbă oficială, s-au deschis pentru norod Universitet moldovenesc***, s-au așezat capelă (hor) moldovenească, se primesc măsuri pentru luminarea moldovenilor prin ilizionuri**** naționale, lecții și alt. Oare facem și noi cei duhovnicești ceva tot într-așa fel? Oare nu rămânem în urma tuturora?

Vremea îi foarte însemnată și trebuie de socotit cu cererile ei. Uniunea preoților moldoveni din Chișinău face ce poate pentru interesurile Bisericii în republica nouă, dar trebuie să vie spre ajutor și să lucreze într-așa fel și toată preoțimea moldovenească, mai ales, că acum, mulțămind fraților noștri de peste brazdă, adică românilor, în Basarabia noastră s-au așezat mai pretutindenea pace și liniște, așa că este chip de apucat de lucru și de făcut aceea ce cer interesurile vremii. Țărănimea au început așî lua sama și așî cunoaște păcatul faptei. Acum să poate spus norodului cu îndrăzneală despre adevărul lucrurilor și al chema la viață pașnică, cu dreptate și cu frica lui Dumnezeu. Va trebui de lămurit norodului, că pământ i se va da, numai se va da într-un chip legiuit și cu dreptate, almintrelea ar ieși numai o învrăjbire și o nenorocire. Împărțirea pământului între norod este un lucru foarte greu și după împrejurările vremii acum nu poate să fie înființat.

Aceasta au cunoscut-o chiar și împuterniciții țăranilor din Sfatul Țării, așa că hotărârea întrebării despre pământ este mai amânată. Trebuie de lămurit țăranilor adevărul și despre oștile românești. Dușmanii noștri și a românilor împrăștie minciuni, că românii au fost chemați de boieri, ca să nu se dea țăranilor pământ. Aceasta cu totul nu-i adevărat. Românii sunt chemați de Sfatul Țării, ca să potolească anarhia, care cuprinse toată Basarabia și putea să o prefacă într-o pustie. Și misia aceasta românii au împlinit-o în scurtă vreme și aproape de săvârșit. Drept că pe unele locuri s-au primit măsuri aspre, deci măsurile acestea au fost neapărate și au adus roduri foarte bune. Ostașii noștri de loc și țărănimea, care fiind smințiți de bolșevici, au făcut multe fărădelegi, îndată și-au venit în fire și s-au întors la cunoștința cea dreaptă.

Acum Basarabia noastră, mulțămind românilor, se folosește cu pace și liniște, atunci când Odesa, Chievu, Harcovu, Moscova și alt. sunt cuprinse de anarhie grozavă. Românii au hotărât, că au venit numai pentru potolirea anarhiei, ce să potrivește și cu interesurile lor și pe urmă cu încetul se vor întoarce acasă. Românii n-au interes să strice la noi treaba pământului, pentru că ei la dânșii de bună voie fără revoluție au așezat zacon pentru împărțirea pământului, între țăranii neavuți. Numai la dânșii zaconul acesta s-au așezat pe un temei statornic, înțelept și cu dreptate. Așa va trebui să facem și noi, și vom face atuncea, când ne vom mai liniști și ne vom găti mai bine de lucru.

Dar acum mai întâi ne trebuiește pace, liniște, dreaptă înțelegere despre nevoile vremei și interesurile țării și a bisericii. Această dreaptă înțelegere și dragoste cătră țara noastră și biserică și sunt datori clericii moldoveni să o întărească în norod, potrivit cu nevoile și cerirle vremii.

P. C[onstantin] P[opovici]

Revista „Luminătorul", Anul 1918, februarie, p. 5-16.

[*] Rusism, grajdani = cetățeni (n. ed).

[**] Rusism, priuturi = aziluri (n. ed.).

[***] Rusism, soiuz = uniune (n. ed.).

[****] Universitatea Populară din Chișinău (n. ed.).

[*****] Rusism, ilizionuri = festivități (n. ed.).

Nr. 107

1918 ianuarie 24. Hotărârea Sfatului Țării privind declararea independenței Republicii Democratice Moldovenești

Moldoveni și noroade înfrățite ale Republicii Moldovenești!

Marea Revoluție Rusească ne-a scos din întunericul de robie, în care am trăit atâta amar de vreme, la calea slobozeniei, dreptății și frăției! Prin jertfa și osteneala voastră a tuturora, țara noastră, înfăptuindu-și dreptul dobândit de revoluție, de a-și hotărî singură soarta, s-a declarat Republică Democratică Moldovenească.

Înfrățiți prin sângele vărsat sub steagurile revoluției, noi ne-am arătat dorința neclintită să trăim în unire cu republicile ce s-au înființat pe pământul fostei împărății rusești, alcătuind toți la un loc marea Republică Democratică Federativă Rusească.

Dar, vremurile sunt schimbătoare și împrejurările politice de azi împiedică cu desăvârșire înfăptuirea acestei uniri. Republica Democratică a Ucrainei, vecina noastră de peste Nistru, s-a proclamat neatârnată, și noi astfel ne-am despărțit de Rusia și republicile alcătuite în vechile ei hotare.

În astfel de împrejurări și noi suntem siliți să ne proclamăm, în unire cu voința norodului, Republică Democratică Moldovenească slobodă, de sine stătătoare și neatârnată, având ea singură dreptul de a-și hotărî soarta în viitor.

Proclamarea neatârnării este o cerință politică a vremii, căci Republica Moldovenească nu mai poate aștepta de la nimeni orânduirea vieții sale și popoarele Republicii trebuie să înțeleagă, că viitorul lor atârnă numai de la dânsele și că acest viitor poate să fie înfăptuit numai prin așezământul înalt de ocârmuire – Sfatul Țării și stăpânirea pusă pe el – Sfatul Miniștrilor.

Republica Moldovenească neatârnată își pune ca scop pacea și înțelegerea prietenească în viața politică și economică cu toate țările îndepărtate și vecine, socotind războiul cel mai vrăjmaș dușman al noroadelor și țărilor. Deci, *în politica sa dinafară*, Republica Moldovenească neatârnată va urmări *încheierea cât mai degrabă a păcii obștești democratice în înțelegere cu toți întovărășiții.*

În politica sa lăuntrică Republica Moldovenească neatârnată, *chezășluind drepturi depline tuturor națiilor, va urma mai departe cu întărirea slobozeniilor câștigate prin revoluție și vestite prin Declarația Sfatului Țării de la 2 decembrie anul 1917.*

Îndeosebi Sfatul Țării și Sfatul Miniștrilor Repubicii Moldovenești se va sili să cheme cât mai degrabă Adunarea poporană pe temeiul glăsuirei obștești, care va hotărî desăvârșit rânduiala lăuntrică în țară și legăturile ei de unire cu alte țări, dacă aceasta o va cere binele popoarelor republicii noastre.

În al doilea rând Sfatul Țării și Sfatul Miniștrilor Republicii Moldovenești neatârnate au grijă să hotărască în cel mai scurt timp *treaba pământului. Acesta va trece în mâinile plugarilor fără plată, pe temeiul împărțirei drepte*, după cum s-a spus în declarația de la 2 decembrie.

Afară de asta Sfatul Țării și stăpânirea Republicii Moldovenești au în vedere să lucreze în cel mai scurt timp un șir întreg de zacoane și măsuri, care să îndestuleze nevoile de azi ale țării, în scopul de a o scoate din bezna întunericului, sărăciei și foamei.

Moldoveni și noroade înfrățite ale Republicii Moldovenești!

Suntem în cotitura cea mai însemnată a istoriei noastre! De la conștiința și înțelepciunea voastră atârnă viitorul țării. Prin venirea oștilor frățești române pe pământul republicii noastre s-a întocmit o stare prielnică pentru munca harnică și orânduită pe toate ogoarele vieții. Oștile românești au venit să apere drumurile de fier și magaziile de pâine pentru front; dar ființa lor pe pământul nostru ajută la așezarea rânduielii în țară și de azi înainte roada muncii fiecărui cetățean al republicii este chezășluită împotriva lăcomiei răufăcătorilor.

Alt scop oștile românești pe pământul Republicii nu au. Toate zvonurile, cum că Românii au venit să ne cuprindă țara și să ne stăpânească, nu se potrivesc cu adevărul și se împrăștie de dușmanii Republicii noastre. Că oștile românești nu ne primejduiesc neatârnarea, slobozenia și drepturile câștigare prin revoluție, – chezășie ne sunt Franța, Anglia și America cu mărturiile lor, precum și declarațiile împuterniciților României.

Moldoveni și noroade înfrățite ale Republicii Moldovenești!

Fiind încredințați că zidirea vieții noastre nu va fi atinsă de nimeni și că nimic nu primejduiește neatârnarea și slobozeniile, dobândite prin revoluție, noi vă chemăm pe toți spre unire, spre muncă pașnică și liniște, pentru binele și folosul tuturor noroadelor Republicii Democratice Moldovenești, de acum și pururi neatârnate.

Primită de Sfatul Țării la 24 ianuarie 1918.

Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 9, ianuarie 27.

EDIȚII: Ziarul „Cuvânt Moldovenesc", Anul 1918, nr. 10, ianuarie 29.

Nr. 108

1918 înainte de februarie. Regulamentul Bisericii Ortodoxe din Basarabia privind modalitatea de suplinire a locurilor vacante de preoți și diaconi

Pravile povățuitoare alcătuite de Sfatul Bisericesc al Eparhiei Basarabiei pentru însemnarea preoților și diaconilor la locurile cele slobode în popoarele Republicii Moldovenești

Când din pricina morții, ieșirii din slujbă, mutării la alt loc, ori depărtării – lipsirii de loc după judecată, se va afla slobod vreun loc pentru slujitorii la cele sfinte de la biserici, apoi poporanilor din popoarele cele pravoslavnice li se dă dreptul, ca la locurile cele slobode să aleagă fețe vrednice, potrivinduse cu următoare povățuitoare puneri la cale:

1) Când să va slobozi locul preoțesc sau diaconesc în oarecare popor, despre ce se face înștiințare în partea cea oficială a tipăririi Eparhialnicei, apoi fețele, care vor dori să prindă acest loc, dau cereri (proșenii) arhiereului din eparhie în curgerea unei luni de la ziua înștiințării în pomenita tipărire. Dacă poporănii acestuia popor au în vedere a lor față, apoi sunt datori tot întru acelaș sroc hotărât a da despre aceasta cererea sa prin blagocinul său arhiereului din eparhie de la numele sfatului a poporului de loc.

2) Arhiereul din eparhie adună despre fețele ce au dat lui cerere pe cutare loc în popor, științele cele trebuincioase, după cum stă rânduiala în ocârmuirea eparhialnică, așa și de la sfatul cercului, la care este alăturat poporul acesta.

3) Arhiereul din eparhie, după ce adună toate dovezile și înștiințările cele trebuincioase despre fețele, care i-au dat lui cereri, așijderea și despre fețele care sunt arătate de popor, are judecată despre aceia, au sunt fețele aceste vrednice de acest loc, și dacă va socoti între dânșii fețe nedorite, apoi pe cererile lor face scrisoare: „rămâne fără de urmări". Iar izvodul fețelor, care sunt socotite ca vrednice cu cererile lor și cu științele sale le trimite blagocinului ca fețele aceste să fie trecute la alegeri prin biliuri (bolotirovcă) la adunarea poporului.

4) Mai înainte de a pune la balotirovcă toate cererile a fețelor, care voiesc să prindă cutare popor, cu știrile despre slujba lor de blagocinul se dau adunării blagocinești a cercului sau sfatului pentru lămurirea – oare nu sunt pătate fețele aceste cu vreo agitație necuviincioase pentru păstorul, cu slugărnicie de rușine, cu cumpărare, rușverturi și cu târguială cu poporănii despre mijloacele de trai, și după aceia despre fețele, care vor fi socotite, că sunt nedorite în ocrug, face înștiințare arhiereului; iar izvodul pentru celelalte fețe îl trimete în popor, unde este loc slobod și face a sa punere la cale despre aceia, ca să fie chemată adunarea poporului pentru alegeri la cutare zi, dar nu mai târziu de 2 săptămâni de la ziua înștiințării sale.

5) În ziua cea însemnată pentru adunarea poporului de alegere sosește la popor blagocinul, carele are să fie președinte de adunare, sau după încredințarea lui [illegible] din preoții din ocrug cu împuternicitul (reprezentantul) de la cler (este de [illegible] misionarul din ocrug), cu reprezentantul de la Sfatul Unirii cei Duhov[illegible] cu reprezentantul de la mireni – membrul Sfatului blagocinesc de [illegible] purtătorului de grijă în popor, ca să primească parte [illegible] dovezile despre fețele, care vor să prindă locul, și [illegible] (tăinuit) cu biliuri. Despre alegeri se face prigovor [illegible] în adunarea poporului și încredințat de președin[illegible] de cel ce au fost în locul lui; acest prigovor de blagocinul [illegible] Sfatului poporului se încredințează Arhiereului din Eparhie, [illegible] care au primit mai mare număr de glasuri (biliuri).

[illegible] Dacă fețele cele arătate de popor vor fi depărtate de arhiereul ori de Sfatul Cercului, apoi blagocinul înștiințează pe poporănii din ce pricini ele au fost date înlături și le dă poporănilor voie ca să-și aleagă ei păstoriu din fețele rămase.

6) Dacă poporanii nu să vor uni la alegerea acelor fețe, a cărora cererile au fost trimise lor de arhiereul prin blagocinul, apoi ei sunt datori în curgerea de trei luni de la descoperirea locului în popor a înfățoșa arhiereului din Eparhie cerere despre altă față din nou. Dar dacă arhiereu din eparhie nu va socoti cu putință a întări alegerea poporului, ori dacă Sfatul blagocinesc din ocrug va fi împotriva feței cei nouă după pricinile arătate în punctul al patrulea, ori dacă acest popor cu totul nu va arăta față nouă, apoi după ce va trece srocul de 3 luni de la deschiderea locului, însemnarea trebuie să fie făcută după alegerea arhiereului din eparhie.

7) Dacă poporănii doresc, ca pe locul membrului din cler ce s-au descoperit în poporul lor, să fie făcută însemnarea de singur însuși arhiereul, apoi ei fără de zăbavă datori sunt să roage despre aceasta pe arhiereul eparhiei.

8) Iar dacă să va arăta trebuința, ca în careva popor să fie însemnat pe vreme mai îndelungată purtători de grijă vremelnic, apoi arhiereul mai înainte de aceasta întreabă ce părere despre fața aceasta are sfatul ocrugului de loc.

9) Pravilele aceste intră în putere de la ziua tipăririi lor în „Glasul Bisericii Republicii Moldovenești" și au putere de regule vremelnice și îndătoritoare pentru preoți și pentru poporani până atuncea, când vor fi alcătuite pravile statornice la Soborul Bisericesc a toată Rusia, care vor fi temeiuri pentru pravilile lucrate pentru treaba aceasta la Soborul de loc din Republica Moldovenească și sunt datoare, ca să fie tipărite în filișoare deosebite pe limba rusească și moldovenească și trimise în toate ocârmuirile politicești prin popoare.

10) La încheietură, se face știut mai înainte, că toate popoarele și fețele ce doresc să prindă locurile cele descoperite de slujitori la cele sfinte pre la biserici, după darea de știre a pravilelor acestea în tipărirea Eparhială, pentru ocârmuitorul arhiereu

prigovor legiuit poate să fie numai acel prigovor care este făcut la adunarea poporului în ființa comisiei din ocrug, după cum este arătat în punctul al cincilea, și toate celelalte prigovoare a poporănilor, făcute în alte chipuri și în alte feluri vor fi lăsate de arhiereul fără de urmări neîmplinite.

Tâlmăcit de preotul M[itrofan] Ignatiev.

Revista „Luminătorul", Anul 1918, februarie, p. 16-20.

Nr. 109

1918 februarie 4-7. Articolul arhimandritului Gurie Grosu „Moldovene, învață-te a te prețui"

I. Fiecărui om îi este însușit să-și iubească nația sa, poporul său.

Iubirea de neam este o simțire tot atât de firească ca și iubirea către familia sa, către tatăl și mama sa. După dreptate deci, cel ce-și pierde dragostea către norodul său se dângălează cu numele rușinos „trădător" și „renegat". Pe un asemenea om îl numesc cu un nume înjositor de om fără ținere de minte de neamul și originea sa. Și într-adevăr, este un lucru înjositor și de rușine, când un om se leapădă de națiunea sa, își ascunde atârnarea către norodul său rodnic. Pornirea de a se ascunde, de a nu se arăta membru al norodului său, tot așa-i de rușinoasă, cât și lepădarea de tată și mamă.

De obicei, oamenii se leapădă de a cunoaște pe anumită pereche de părinții lor, când aceștia sunt săraci, neștiuți, iar cei ce se leapădă au ajuns la o punere cunoscută și însemnată în obște. Dânșii se tem, că prin sărăcia și prostia părinților să nu prăpădească acea influențare, acea cinste, pe care ei au reușit ale dobândi. Aici lucrează iubirea de slavă deșartă, una din cele mai urâte și mai grețoase patimi. Se întâmplă și așa, că oarecare bogătaș se leapădă de a cunoaște de părinți, pe tatăl și mama lui ce sunt sărmani, pentru ca să nu-i susțină la bătrânețe, ca să nu cheltuiască pentru susținerea lor, ca să nu îngrijească de dânșii și să nu le ajute. Aici lucrează zgârcenia și iubirea de avuție, niște patimi, care mult înjosesc vrednicia omului. Dorința de a câștiga cinste și punere în obște, tendința de a-și îngriji carierea lumească, ba chiar de a se îmbogăți cu mijloace materiale, au loc și atunci, când vreun om își ascunde naționalitatea sa, se leapădă de dânsa, nu îndrăznește a mărturisi, a o apăra descoperit.

Lumea, după cum se știe, zace în răutate. Una din aceste răutăți este mândria și iubirea de stăpânire, precum a fețelor deosebite, asemenea și a națiilor întregi. Popoarele puternice duhovnicește, dar uneori numai trupește, pătrunzându-se de iubire de stăpânire și de avuție, robesc loru-și pe noroadele cele slabe trupește și puțin culte, se

arată obláduitori ai lumii, au pofte de a stăpâni anumite pământuri streine. Apucând în mâinile lor puterea sau stăpânirea, aceste noroade se referă cu dispreț către naționalitățile mici, le lipsesc de drepturi și, scoțând înainte însușirile lor, câte odată neadevărate, bazate numai pe puterea fizică, nu dau națiilor mici să-și arate puterile lor, calitățile lor, să-și cultive limba lor națională, să scrie și să împrăștie cărți, să-și arate geniul său național. Ei pun pe noroadele mici într-așa împrejurări, ca reprezentanții lor să simtă, că rămânând credincioși limbii lor și obiceiurilor, apărând individualitatea lor națională, ei nimic nu pot să câștige, că naționalitatea lor este neajunsul lor, este cel întâiu vrăjmaș pe calea spre propășire, spre lumină și cultură și spre punere bună în lume.

Într-așa împrejurări se ivește un nou motiv spre lepădarea de naționalitatea sa, neprețuirea deosebirilor naționale, care sunt pricina lipsei de drepturi, pricina multor nenorociri.

Omul începe a se mândri nu cu deosebirile sale naționale, nu cu știința limbii sale rodnice, dar cu deprinderea limbii și a obiceiurilor nației domnitoare. Limba sa începe a se socoti de limbă moartă, care nu poate să slujească ca mijloc și izvor al culturii și al progresului, dar se arată a fi numai limba poporului de jos. Încât numele nației, ajunge a fi numire de om neînvățat, înapoiat.

La asemenea stare au ajuns moldovenii din Basarabia.

Moldovenii învățați, boierii, preoții, învățătorii au încetat a se simți moldoveni; în familiile lor vorbesc numai rusește, limba *rodnică au uitat-o. De moldoveni ei socot numai pe norodul de jos*, pe țăranii „mojici", uitând că și ei sunt tot moldoveni, numai învățați rusește, culți. Mulți din inteligența moldovenească se rușinează a se cunoaște pe sine de moldoveni, înțelegând sub numele de „moldovean" numai pe țăranul uitat, – iară ei înșiși nu mai sunt țărani, ci inteligenți și drept aceea nu mai sunt nici moldoveni. Aceasta cu atât e mai rău, că acest gând la mulți a devenit o simțire inconștientă. Moldoveanul inteligent din Basarabia sau chiar și cel numai ieșit din sat, care a deprins obiceiurile orășene, își scoate de deosebită fală inteligență, deprinderea limbii streine, a limbii celei rusești sau nemțești. Așa fel moldoveni învățați au încetat a-și prețui osebirile lor naționale, a se respecta pe sine ca pe moldoveni. Unii au ajuns la așa stare, că se numeau pe sine nu moldoveni, ci Basarabeni ai Rusiei.

II. Cunoscut lucru este că dacă cineva nu se respectă însuși pe sine, pe unul ca acela și altul încetează a-l respecta. Dacă cineva voiește să-l respecte alții, acela dator este mai întâi însuși pe sine să se respecte. Acest adevăr e înțeles: omul, care se respectă pe sine, nu-și va permite a face fapte, care înjosesc demnitatea lui de om, Omul care se respectă pe sine, e totdeauna gata să se apere de scârbiri și prin asta face pe alții să se poarte cu dânsul cu pază și delicat.

A apăra demnitatea sa de scârbirile oamenilor ne învață pe noi și Hristos.

Când pe Hristos l-a judecat înaintea arhiereului Anah, un ostaș l-a lovit peste obraz. El s-a apărat, zicându-i: „De am zis ceva rău, arată-mi ce rău, iar de nu, pentru ce mă bați" (Ioan, 18, 23). Prin aceste cuvinte Domnul aducea la cunoștință pe obijduitor și-și apără demnitatea de om. Astfel și fieștecine se respectă nu trebuie să lese pe batjocoritor fără învățătură și dator este să-și apere demnitatea sa. *Vrednicia de om e foarte mare. Cu nebăgare de seamă, cu înjosire nu se cuvine a ne purta nici cu unul din oameni. „Luați seamă", a zis Hristos, „să nu urgisiți nici pe unul dintre acești mai mici: că zic vouă, că îngerii lor în ceruri pururi văd fața Tatălui Meu Celui din ceruri"* (Mateiu, 18, 10).

Iată câtă-i de înaltă demnitatea feței omenești. Pentru aceasta a o urgisi și în-josi, a o batjocori este semn de cădere morală. Însă oamenii, mai ales cei ce stau sus și au putere, de multe ori uită de aceasta. Folosindu-se de aceea că faptele lor rămân fără pedeapsă și cei mici sunt fără ajutor, ei pricinuiesc răni adânci iubirii de sine naționale. Se spune despre un arhiereu *rus*, că el nu numea altfel pe ascultătorul său moldovean decât „Boule": „Boule, vine încoace! Boule, cum te cheamă?". Ascultătorul tăcea ... pentru că simțul de demnitate națională la el lipsea. De ar fi fost altul cu simțul de respect către demnitatea de persoană dezvoltat, el ar fi zis numai: „Prea sfinte Stăpâne, eu am nume, Vă rog să mă strigați pe nume". Prin asemenea vorbă, arhiereul care uitase cine-i el, ar fi fost adus la cunoștință, și ascultătorul și-ar fi apărat vrednicia sa națională.

Când însă simțul de respectare către sine lipsește și scârbirea rămâne fără protestare, atunci cei ce batjocoresc, tot mai tare se încredințează că Moldovenii sunt oameni smeriți, blânzi, pe dânșii se poate de batjocorit, de scârbit. Acest lucru strică pe fețele puse ca nacialnici asupra moldovenilor.

Moldovene, învață-te, deci, a te respecta pe tine, dacă voiești ca alții să te prețuiască și să te bage în seamă.

Ca să poți să-ți iubești nația, se cere, ca ea să aibă însușiri bune. Într-o națiune se poate de iubit numai calitățile cele bune, ideale. Deci, care sunt însușirile pozitive ale națiunii moldovenești? Cu ce poate să se mândrească moldoveanul?

Întâi și întâi, marea demnitate a moldoveanului este că el mărturisește credință pravoslavnică, că această credință el vârtos a ținut-o și neschimbat a păstrat-o, necătând la toate vremurile grele ale vieții lui istorice. Nici nomazii sălbatici din vremurile strămutării noroadelor, nici năvălirile tătarilor, nici strâmtorările turcilor, nici năzuințele propagandei calvinilor și a papistașilor n-au putut să-l abată pe moldovean de la credință pravoslavnică.

Unii istorici într-adevăr văd în faptul că moldovenii sunt de credință pravoslavnică nenorocirea lor națională. Mulțămită faptului, că moldovenii sunt pravoslavnici, zic ei, ei au fost lipsiți de școli și de slujbă bisericească pe limba lor, precum din partea grecilor-fanarioți, în veacul al XVIII-lea, așa și din partea rușilor, în veacul al XIX-lea.

Ceea ce regimul vechi nu-şi permite a face cu leşii catolici, cu nemţii luterani, aceea uşor o făcea cu moldovenii pravoslavnici. Cei dintâi vrăjmaşi ai naţiunii moldoveneşti au fost puterile cele duhovniceşti din greci şi mai ales din ruşi şi, în deosebi, unii din arhiereii ruşi.

III. Ceea ce nu-şi dau voie să facă prin aşezămintele de învăţătură cele mireneşti, laice, aceea se găsea uşor prin şcolile duhovniceşti. În anul 1874-75, direcţiunea seminarului duhovnicesc a scos o hotărâre să se oprească elevilor de a vorbi moldoveneşte, cu ameninţarea că vor fi daţi afară din şcoală. Inspecţia seminarului, pe baza acestei hotărâri, întărite de Arhiepiscopul Pavel, a început a lua de la elevi iscălitură, că ei nu vor mai vorbi moldoveneşte. Elevii de prin clasele mici au iscălit această îndatorire. Iar când lista a fost adusă în clasa a treia, elevii din această clasă, sub influenţarea tovarăşului lor *Bragă*, n-au vrut să iscălească asemenea cerere fără de minte... şi direcţiunea seminarului a trebuit să se lepede de dânsa. Dacă toate încercările spre asuprirea naţionalităţii ar fi întâlnit împotrivire energică, atunci moldoveanul n-ar fi ajuns la acea stare jalnică, în care se află...

Moldoveanul poate să se mândrească cu obârşia sa şi cu neamul său. Moldovenii sunt strănepoţii vechilor râmleni, cuceritori a toată lumea, de la care a primit început şi temeiuri, cultura europeană de acum. Moldovenii se nemuresc cu aşa popoare, ca: francezii, italienii, portughezii şi spaniolii. Aceste rude de rasă latină au ajuns la înalt grad al culturii mulţumită însuşirilor lor şi împrejurărilor istorice mai bune decât la Moldoveni. Dacă Moldovenii au rămas în urmă, apoi de vină sunt numai împrejurările grele ale vieţii lor istorice. Iar priceperea Moldovenilor pentru cultură se dovedeşte prin faptul că ei şi până acum au dat Rusiei mulţi lucrători învăţaţi.

Din lucrătorii istorici, pe care i-a dat Rusiei norodul Moldovenesc şi cu care el după dreptate poate să se mândrească, destul este să arătăm pe Mitropolitul *Petru Movilă*, intemeietorul Academiei Movilene din Kiev, pe *Antioh Cantemir*, pe *Herescu*, scriitor de poeme. *Câţi moldoveni învăţaţi au adus folos Rusiei pe ogorul bisericesc şi politic în veacul al XIX-lea?*

Românii basarabeni au dat vreo câţiva scriitori şi naţiei lor româno-moldovene. Aceşti scriitori ar putea face cinstea la orice naţiune. Din Basarabia erau aşa scriitori, ca *Stamati, Donici, Sârbu, Hâjdău, Russo, D. Moruzi.*

Mai ales moldoveanul poate să se mândrească cu limba sa. Limba moldovenească e de rădăcină latină, se nemureşte cu limba italiană, franceză, spaniolă şi portugheză. Ea se deosebeşte prin limpezimea, puterea, în deosebi prin armonia sa. Altă limbă, care ar putea să se asemene cu armonia limbii noastre, moldoveanul nu află.

Moldovenii pot să se mândrească şi cu simţul de respect către legile statului, cu dragostea către buna rânduială, cu ascultarea şi supunerea faţă de stăpâniri.

Şi aşa, moldovene, tu ai ce preţui în tine. Pătrunde-te deci de respect către tine, către naţionalitatea ta. Învaţă-te, moldovene, a te respecta.

Respectarea persoanei omeneşti nu stă în contrazicere cu smerenia creştinească. Smerenia creştinească este cunoştinţa păcătoşiei sale înaintea lui Dumnezeu – cunoştinţa, că noi departe stăm de idealul persoanei desăvârşite, arătate nouă în faţa lui Hristos. Smerenia nicidecum nu e plăcere oamenilor. „De aş plăcea încă oamenilor", zice Sf. Apostol Pavel, „n-aş fi slugă lui Hristos" (Gal. 1, 10).

Smerenia cea de prisos înaintea oamenilor cu putere se preface în plăcerea oamenilor. În linguşire. Înaintea oamenilor nu trebuie să fie smerenie, înjosire de rob, ci numai cinstire, arătare de cinste, chiar şi mai multă decât nouă înşine, dar fără înjosirea demnităţii ideale. Smerenia creştinească nu cere ca noi să jertfim demnitatea noastră, să arătăm înjosire de rob, ci numai să nu ne înălţăm asupra altora, să dăm fiecărui om, fiecărei naţii, cuvenitul respect. Cum vrei să se poarte alţii cu naţionalitatea ta, tot aşa te poartă şi tu cu naţionalitatea altuia. Iubeşte pe altul ca pe tine însuţi, nici mai mult, nici mai puţin.

Dragostea către naţia sa nu numai că nu se osândeşte de învăţătura creştinească, ci foarte se aprobă. Însuşi Hristos îşi iubea naţiunea sa, îi dorea mai întâi să se mântuie, să intre întru împărăţia lui Dumnezeu, pentru alcătuirea căreia s-a pogorât El pe pământ.

„Eu sunt trimis", zicea El, „numai către oile cele pierdute ale casei lui Israil" (Math. 15, 24). *Duceţi-vă mai vârtos la oile cele pierdute ale casei lui Israil* (Math. 20, 6).

Şi apostolul Pavel, care propovăduia Evanghelia lui Hristos tuturor noroadelor, atât de tare dorea mântuirea norodului său ovreiesc, atât îl iubea, că ar fi poftit el însuşi a fi despărţit de Hristos pentru fraţii lui, rudele lui după trup, care sunt Israiltenii (Roman 9, 3).

El laudă pe Moisi, între altele, pentru că Moisi, ajungând om de vârstă, n-a voit a se numi fiul fetei lui Faraon, adică să se lepede de naţiunea sa, *„şi mai bine a ales a pătimi cu norodul lui Dumnezeu, decât a avea dulceaţa păcatului cea trecătoare"* (Ovril 11, 24 – 25).

Iată cum trebuie moldoveanul să-şi iubească naţia sa cea obijduită, lipsită de lumină, oropsită! El trebuie să aleagă mai bine *să sufere înjosire, să pătimească împreună cu norodul său, decât să aibă o stare strălucită în lume prin lepădare de naţiune.*

Şi aşa, moldovene, respectând pe alţii, învaţă-te mai întâi a te respecta pe tine, naţiunea ta, adică iubeşte-ţi limba ta, credinţa ta pravoslavnică, obiceiurile tale naţionale. Atunci toate noroadele care se află în jurul tău te vor băga în samă, te vor socoti şi nu vor mai îndrăzni să te calce.

Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 13, nr. 14, nr. 15, februarie 4, 6, 7.

Nr. 110

1918 februarie. Articolul protoiereului Constantin Popovici „Deschiderea lucrărilor Comisiei pregătitoare pentru Sobor"

Cu stăruința și după inițiativa uniunei clirosanilor moldoveni din Chișinău la 18 februarie s-au deschis cu prăznuire Comisia pregătitoare pentru Soborul nostru de loc. La luna lui mai, ori mai încolo, va fi chemată Adunarea Întemeietoare Basarabeană pentru așezarea lucrurilor obștești și politicești în Republica noastră moldovenească.

Potrivit cu cererile vremei toate vor fi pusă pe o bază democratică și națională. Se vor așeza într-un chip nou și lucrurile bisericești. Deci ca să se facă toate schimbările în starea Bisericii potrivit cu interesurile ei și pe temei canonicesc, apoi este îndatorit, ca obștea bisericească să-și arăte despre aceasta dorințele și cererile sale. Pentru aceasta și s-au găsit de cuviință, ca odată cu Adunarea Întemeietoare, ori puțin înainte ei să fie adunat și Soborul nostru de loc ca să apere interesurile Bisericii noastre moldovenești și să puie toată viața Bisericii pe o cale mai dreaptă și mai bună.

Deci ca să poată soborul lucra mai cu spor, apoi trebuie gătite pentru sobor toate materialurile și alcătuite feliurite proiecte despre schimbarea ocârmuirii și stării Bisericii întrun chip mai bun și desăvârșit. Acest lucru pregătitor va fi datoare să-l facă comisia, de care merge vorba. Și fiindcă lucrul ei are mare însămnare, apoi au fost deschise cu deosebită prăznuire.

Înaintea deschiderii Comisiei în soborul catedral de episc(opul) Gavriil s-au săvârșit Sf(ânta) Liturghie. Liturghia s-au săvârșit mai mult moldovenește. Cuvânt la liturghie, potrivit cu prilejul zilei, au spus mision(erului) prot(opop) I. Andronic. După liturghie s-au săvârșit, așijderea pe limba moldovenească, molebnul înaintea fiecăruia lucru bun. După aceea preoțimea și toți membrii Comisiei pregătitoare, care au intrat în comisia de la feliurite organizații, au mers la sălașul (curtea) episcopului. Aici, după rugăciunea obișnuită, Preosf(ințitul) Gavriil au spus o cuvântare, în care au arătat însămnarea soboarelor bisericești și îndeosebi însemnarea și lucrul Soborului nostru de loc și au dorit comisiei spor în lucrarea ei cea înaltă.

După aceea au vorbit domnul Savenco, ministrul de Justiție și Culte. Domnul Savenco de la numele Sfatului Țării așijderea au dorit comisiei spor în lucrul ei și au făgăduit din partea stăpânirii tot ajutorul și materialnic și moralnic. Păr(intele) arhim(andrit) Gurie, tovarășu ministrului de culte, au adeverit și din partea sa, că stăpânirea va veni spre ajutor și Comisiei pregătitoare și Soborului, numai stăpânirea dorește ca preoții să cunoască nevoile vremii și să se trudească cât mai mult pentru luminarea norodului și povățuirea lui în lucrurile de astăzi.

Advocatul moldovan Bodescu au propus adunării ca să poftească pe d(omnul) Savenco să aducă oștilor românești în fața generalului Broșteanu mulțumire pentru pacea și liniștea vieții, care ne-au adus-o românii și care ne dă putință a lucra fără împiedicare pentru folosul republicii noastre și a Bisericii. Toată adunarea s-au sculat și susținând dorința d(omnului) Bodescu cu căldură l-au rugat pe d(omnul) Savenco să aducă generalului Broșteanu mulțumire de la toată adunarea.

După aceasta ierod(iaconul) A. Popesco au cântat „cuvinise cu adevărat" și cu aceasta s-au sfârșit rânduiala deschiderii adunării pregătitoare. A doua zi, la 19 februarie membrii comisiei s-au adunat în Casa Eparhială pentru alegerea prezidiumului lui.

Cu glăsuire ascunse președinte s-au ales preot(ul) I. Știuca, ca tovarăș prot(oiereul) I. Andronic, prot(oiereul) S. Bejan. Ca secretari: prot(oiereul) T. Dumbrava și din mireni: Ciulcov, N. Eftodiev, Pădurari. Din partea minorității în prezidium au fost alese trei fețe.

Tot materialul pentru sobor s-au pus în șapte părți și s-au așezat 7 comisii pentru lucrarea pregătitoare înaintea Soborului de loc. Cele mai însemnate întrebări, care vor fi dezbătute în Comisia pregătitoare și la Soborul nostru de loc sunt următoarele:

– Despre ocârmuirea și organizarea bisericii noastre moldovenești.

– Despre judecata bisericească, despre atârnarea bisericii către republică și starea bisericii moldovenești în republica noastră, despre leafa și pensia preoților și despre pământul bisericesc, despre școlile noastre duhovnicești, despre mănăstiri, despre naționalizarea bisericii de sus până jos și altele.

Despre toate aceste întrebări ar fi datori să gândească preoții de bună vreme și să aibă sfat pe la adunările de pe la ocruguri, ca la vremea cuviincioasă să-și poată arăta dorințele sale prin aleșii (împuterniciții deputați) la sobor. La sobor din bună vreme vor trebui meniți așa oameni din cler și mireni, care ar putea cu cel mai mare spor să apere interesurile bisericii și a preoțimii.

Dumnezeu să ne ajute la acest mare și sfânt lucru, ca să-l putem aduce la sfârșitul cel mai bun și mai de folos pentru biserica moldovenească și slujitorii ei.

P[rotoiereu] C[onstantin] P[opovici].

Revista „Luminătorul", Anul 1918, februarie, p. 78-80.

Nr. 111

1918 martie 13. Darea de seamă a protoiereului Ioan Andronic despre vizita delegației bisericești din Basarabia la Mitropolia Moldovei

Comisiunea bisericească pentru convocarea Soborului a aflat cu cale să trimită la Sf. Mitropolie din Iași o delegație de două persoane – părintele protoiereu I. Andronic și dl Justin Frățiman, care să facă cunoștință Înaltpreasfințitul Mitropolit al Moldovei scopurile pe care le urmărește comisiunea și să ceară totodată ca Mitropolia Moldovei să trimită și ea doi delegați în această comisie. Întorcându-se de la Iași delegația, păr(intelui) [Ioan] Andronic a făcut în ședința de la 13 martie, următoarea interesantă dare de seamă despre felul cum a fost primit acolo.

Darea de seamă a păr. [Ioan] Andronic[*]

Părinți, frați și toată cinstită adunare!

Avem cinste în chipul următor a raporta domniilor voastre pentru călătoria noastră la Sf. Mitropolie de la Iași cu scop care e tuturor știut.

Sâmbătă la 3 martie, noi, delegații, am sosit la Iași. Prin mijlocirea unui foarte priincios român, domnul căpitan Mihalache, noi am cercetat multe oteluri din oraș și, neaflând loc de gazdă nici defel, am mers la Sf. Mitropolie, unde am fost primiți pe mas de părinții călugări.

A doua zi duminică am stat la dumnezeiasca slujbă în Sf. Mitropolie, unde cu multă plăcere, am ascultat cântarea corului mitropolitan.

După sfârșitul slujbei, noi ne-am prezentat Înaltpreasfințitului *Mitropolit Pimen*, în casa Înalt Prea Sfinției Sale. Simplitatea, dragostea și priincioasele cuvinte cu care am fost întâmpinați de Înalt Preasfinția Sa, adânc au pătruns inimile noastre. Cunoscând din hârtii, asemenea și din vorba noastră, scopul misiunii noastre, Prea Sfântul Mitropolit Pimen a hotărât că, primindu-ne cu mare bucurie, din partea Înalt Prea Sfinției Sale făgăduiește tot sprijinul și ajutorul la lucru, ce este început de biserica Basarabeană. Însă această făgăduință să nu fie de noi înțeleasă ca un fel de apăsare, ca un directiv, care să retragă viața noastră poate nu într-acolo, unde înșine am fi doriți. Noi, basarabenii suntem liberi la așezarea vieții noastre după a noastră cunoștință, folosindu-ne cu ajutorul fraților noștri celor de peste Prut.

Luând seama la chestiunile, care sunt puse la dezbaterea comisiunii noastre, Prea Sf. Mitropolit au găsit potrivit, ca noi mai întâi să lucrăm acelea, ce sunt legate cu împrejurările timpului curgător, iar celelalte ar putea să rămână și pe vremea viitoare. Una din cele mai temeinice chestiuni pentru reorganizarea vieții bisericești este *chestia parohială*. La această chestiune, Înalt Prea Sfinția Sa este dorit, ca noi să nu scăpăm din vederea noastră două principii: *mai întâi să fie dezrobită preoțimea* de acel jug, ca să mai tindă mâna sa la parohie pentru hrană, acest lucru este legat și cu împrejurările

vremii, când țăranul nostru se uită cu ochi răi la toți, pe care îi poartă în spinarea sa și mai ales la preoți, se cuvine ca preoții să fie îndestulați de stat; al doilea – *preoții să fie însemnați la parohii de stăpânirea bisericească*, iar să nu fie ales de dânsele. *În biserică nu poate să aibă loc nicio democrație afară de Christocrație.*

Din principiul acela, care este primit și de Înalt Prea Sfinția Sa, că mitropoliții, episcopii, membrii de Consistorii și alți servitori instituțiunilor bisericești, se cuvine să fie fețe alese, nici cum nu urmează, că și preoții să fie aleși de parohii, lucrul acesta de pe urmă n-are temei canonicesc și este primejdios pentru biserică, aducând mare demoralizare atât turmei cu despicarea ei în multe părți, așijderea și preoților, silindu-i la fapte înjositoare pentru a lor cinste.

Răspunzând mijlocirii noastre pentru reprezentanții Bisericii Românești, care ar putea să pârtinească la lucrările comisiunii noastre, P. S. Mitropolit a numit pe părintele Ioan Țincoca, care a studiat Academia duhovnicească din Kiev și a fost la soborul rusesc din Moscova cu Episcopul Nicodim de la fața Bisericii Românești.

Despre însemnarea altei persoane, P. S. Mitropolit a zis că va vorbi cu ministrul de culte. Aflând de cuviință ca noi să ne prezentăm măcar la unii din miniștrii guvernului, Înalt Prea Sfinția Sa ne-a însărcinat să mai rămânem în Iași vreo două-trei zile, pentru că în grabă se așteaptă schimbarea cabinetului. Ca să nu ne fie urât, P. S. Mitropolit ne-a încredințat părintelui Țincoca să ne poarte prin oraș și să ne ducă la părintele *Teodosie Soroceanu*. Luni după masă, cu automobilul P. S. Mitropolit, însoțiți de părintele Țincoca, am plecat la schitul părintelui arhimandrit Teodosie, din marginea orașului. S-ar cuveni mai de amănuntul de vorbit de părintele Teodosie, iar acum, în scurt, însemnăm, că el este basarabean, s-a mutat din Aton la Iași, unde, cumpărându-și o parte de pământ, cu binecuvântarea P. S. Mitropolit Pimen, a așezat un schit mic, cu casă de oaspeți pentru basarabeni. Părintele Teodosie e om purtat în viață, mult a văzut și știe, și foarte se bucură de îndrumarea Basarabiei pe calea naționalizării poporului.

Prin mijlocirea Înaltpreasfințitul Mitropolit, miercuri am fost prezentați domnului Ministru de Culte *Simion Mehedinți*, care a vorbit cu noi mai mult de un ceas de vreme. Dl Ministru e o persoană foarte priincioasă, un adevărat român, plin de mare dragoste către neamul românesc și vorbea cu noi în limba basarabeană. Despre limbă, d-sa a vorbit, că *Academia Română* a cunoscut acel princip, că graiul poporului de țară este un izvor viu, prin care se cuvine a spăla, a curăța limba românească de lipitori străine. Graiul basarabean, cu plăcere amintește d-sale de vremile cele mai vechi, când limba poporului românesc a fost mai curată decât astăzi.

D-sa parcă cu lacrimi vorbea de Prutul, care a fost un hotar blestemat între frații moldoveni, care au fost un perete de despărțire, peste care numai păsările zburau, iar frate cu frate nu se mai cunoșteau, măcar că se priveau unul pe altul de peste hotar. Având programul chestiunilor puse la dezbaterea comisiunii noastre, d-sa a vorbit de chestia parohială. Democratizarea parohiilor se cuvine de înțeles așa ca norodul să aibă cea mai potrivită pârtinire la viața bisericească.

Să luăm pildă de la biserica Transilvaniei, unde autoritatea preotului este înaltă, norodul este împărtășit deplin.

Dorindu-ne cel mai deplin spor la toate lucrurile noastre pentru reorganizarea vieții bisericești, dl ministru ne-a dat și așa sfat: să nu faceți nimănui nedreptate, pentru că nedreptatea totdeauna bate mai întâi pe acel care o face. Neamul nostru a fost cel mai mult pătimaș și din pilda noastră să cunoaștem ce este jugul cel străin; cum noi fiind români nu putem să ne schimbăm firea noastră, pielea noastră românească, așa și alții nu pot să-și prefacă firea sa, pentru aceea, luând ce este al nostru, să cunoaștem drepturile celorlalți locuitori din țara noastră. Cu dreptate și cu muncă neamul nostru va ieși la calea vieții cea mai bună.

Joi dimineață, luând binecuvântare de la Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Pimen, care au trimis binecuvântarea sa la toți frații basarabeni, cu cele mai bune dorințe, noi, cu automobilul Înalt Prea Sfinției Sale am plecat la gară și, suindu-ne în tren, seara am fost acasă la Chișinău.

Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 46, martie 15.

*Preambulul aparține redacției ziarului (n. ed.).

Nr. 112-120
1918 februarie 5 - iunie 2. ACTE PRIVITOARE LA CONVOCAREA SOBORULUI BISERICII ORTODOXE DIN BASARABIA

În nr. 3-4 al ziarului „Glasul bisericii basarabene" din 28 ianuarie a fost publicată informația despre crearea „Consfătuirii" pentru pregătirea soborului local. În componența comisiei au intrat membrii Consiliului Clerului Moldovenesc, ai Consiliului Eparhial, reprezentanți ai școlilor spirituale și ai organizațiilor obștești.

Denumirea organului pentru pregătirea soborului a oscilat – în luna martie era „Oficiul pentru pregătirea soborului Republicii Popular Moldovenești", iar din 16 mai 1918 „Comisia pentru pregătirea Soborului Bisericii Ortodoxe din Republica Moldovenească".

În fruntea Comisiei a fost ales preotul Ioan Știuca, paroh al bisericii „Sf. Ilie" din Chișinău, consilier eparhial. Comisia a activat între jumătatea lunii februarie și jumătatea lunii iunie 1918.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, f. 8-9.

Nr. 112
1918 februarie 5. Programul de activitate al Oficiului pentru convocarea Soborului local al Bisericii Ortodoxe din Basarabia

I. Comisia pentru convocarea Soborului local al Bisericii Ortodoxe din Basarabia

(Modul în care se va face alegerea membrilor soborului, confirmarea membrilor aleși, chestiunile financiare relativ la convocarea soborului)

II. A. Pentru administrarea bisericească:

a. Mitropolitul, Episcopii și legătura lor economică;

b. Numărul Episcopilor și hotarele eparhiilor;

c. Regulamentul pentru alegerile și întărirea Mitropolitului și a Episcopilor;

d. Organizarea administrației superioare a Mitropoliei și Episcopiilor;

e. Administrarea districtelor bisericești: parohiile, numirea clericilor pe bază democratică.

B. Raportul Bisericii Române din Basarabia cu celelalte biserici ortodoxe autocefale.

III. Raportul bisericii cu statul cu Republica Română din Basarabia și constituția ei

(Dreptului clerului și întreținerea materială. Legea Dumnezeiască în școlile civile)

IV. Judecata bisericească și organizația ei: practica slujbei bisericești și disciplina bisericească. Alegerea cărților pentru serviciul divin bisericesc

V. Gospodăria bisericească

Instituțiunile spirituale, locuințele ecleziastice și pământul bisericilor. Organizarea binefacerilor bisericești: epitropiile, spitalele și azilurile de bătrâni și banca de ajutor reciproc și binefaceri)

Activitatea culturală religioasă.

Societatea pentru predica specială: societățile pentru editarea și tipărirea cărților. Mânăstirile.

VI. Școlile spirituale, înalte, mijlocii, primare și școlile de psalți în eparhii.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, f. 25.

EDIȚII: Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 46, Chișinău, joi, martie 15.

Nr. 113

1918 februarie 10. Adresa Ministrului Justiției al Republicii Democratice Moldovenești, Mihail Savenco, expediată Oficiului pentru convocarea Soborului local, prin care își exprimă nemulțumirea că nu a fost pus la curent cu înființarea Oficiului, invitând președintele la raport

Antetul. Republica Moldovenească Poporană
Directorul general al Justiției și Confesiunilor
10 februarie 1918, nr. 158, Chișinău

Comisiei pentru pregătirea soborului a Bisericii ortodoxe din Republica Moldovenească.

Comisiunea a început activitatea fără ca să mă pună pe mine, ca ministru al confesiunilor, în curent, atât cu privire la organizarea sa, cât și cu privire la programul lucrărilor pentru convocarea soborului local.

Probabil, comisiunii nu-i este cunoscut până acum că în Republica Moldovenească este înființată funcțiunea de ministru al confesiunilor și că postul acesta îl ocup eu.

Aducând aceasta la cunoștința comisiunii, rog pe președintele ei să fie la mine (localul tribunalului) la 13 februarie ora 12, cu un raport despre toate chestiunile curente.

Ministru, Savenco.
Șef de secție (otdel) indescifrabil.
Șeful cancelariei N. Chiseliov.
Registrul de intrare nr. 7, 1918 /IV/10.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 41.

Nr. 114

1918 martie 16. Adresa Oficiului pentru organizarea Soborului local al Bisericii Ortodoxe din Basarabia, expediată Ministerului Justiției și Cultelor al Republicii Democratice Moldovenești, prin care se solicită susținerea materială pentru organizarea Soborului

Domnule ministru,

Declararea independenței Republicii Moldovenești a pus Biserica Ortodoxă Moldovenească față în față cu necesitatea a-și hotărâ și ea starea sa în împrejurările politice ale țării.

Independența politică a țării atrage întotdeauna după sine, ca o urmare firească, ca și biserica din acea țară să fie independentă pe temeiul național. Această independență aduce după sine și autocefalia. Calea cunoscută pentru regularea acestei chestiuni, este chemarea soborului bisericesc al țării, care exprimând în mod legal voința întregii biserici hotărăște normele vieții bisericești în feluritele ei arătări și relațiuni.

Convocarea soborului bisericesc stă înaintea dezlegărei unor chestiuni, care prin firea lor, dau soborului o însemnătate extraordinară, având să rezolve nu numai importante chestiuni bisericești, dar și unele naționale politice. Dintr-o parte, biserica moldovenească se găsește astăzi în atârnare canonică de Patriarhul Moscovei, iar de altă parte în relațiuni, nemijlocit de apropiate cu Biserica Română, biserica soră cu soarta, cu istoria, cu limba, cu obiceiurile și cu toate deosebirile vieții poporului.

Hotărârea relațiunilor bisericii moldovenești către aceste două biserici apropiate, biserica rusească și românească, arată extraordinara însemnătate și necesitate a chemării soborului bisericesc. Toți știm că crearea Republicii Moldovenești independente, a fost cu putință mai ales prin unirea și legătura ce există între norodul moldovenesc. Fără îndoială biserica moldovenească numai ea singură păstrează limba poporului în limba bisericească, în familie și acest fapt a avut mare rol în unirea și legătura poporului moldovenesc.

În vremea acea, când influența politică și culturală era gata să înghită existența nației moldovenești, când partea de sus a poporului moldovenesc, boierimea se cultiva departe de norod și sorbea în sine idei și sentimente străine, – biserica moldovenească, în toate împrejurările ei grele, a stat neîntrerupt la paza sufletului străbun al poporului și al limbei străbune, ca purtătorul tuturor aspirațiunilor și așteptărilor ascunse ale poporului. Tot biserica a cultivat pe fiii săi, dându-le cele mai bune simțeminte și idei naționale, întemeiate pe religie, și cu aceasta a păzit nația moldovenească pentru timpurile mai bune, pentru viața ei neatârnată.

Dar începutul de neatârnare ca stat nu e încă o chezășie pentru fericirea poporului, poporul scăpând în trecut de desființare, prin unirea duhului și a limbii, pe care le-a putut păstra mai ales prin biserică, are nevoie ca și în viața ce-i stă înainte, să se conducă de aceeași mamă bună a sa care e biserica. Soborul bisericesc îi stă înainte și în privința aceasta mult lucru pentru hotărârea acelor principii, pe care trebuie să se bazeze relațiile dintre biserică și Republică și după care are să se îndrepte viața poporului moldovenesc, ca să-i fie lui spre tot binele. Iar fiindcă pe teritoriul Republicei Moldovenești trăiesc și ortodocși ucraineni, velocoruși, bulgari, găgăuți și alții – soborul bisericec va căuta să facă viețuirea acestor frați în Domnul, sub ocrotirea bisericii ortodoxe neatârnate moldovenești, cât mai plăcută și mai plină de frăție creștinească. Stăpânirea țării cunoaște marea însemnătate a bisericii în trecut și însemnătatea aceasta este de învederată trebuință și pentru viitor, de aceia biserica moldovenească are drept a spera, că stăpânirea țării va privi cu bunăvoință la nevoile ei, și le va îndestula.

Pentru susținerea Soborului și a comisiunei pregătitoare a lui, se cer cheltueli însemnate care eparhia azi nu le are; biserica are însă nădejde, că conducerea țării li va pune cu bunăvoință la îndemână mijloacele materiale de lipsă.

Comisiunea pregătitoare vă roagă pe dvoastră domnule ministru, să binevoiți a înainta această cerere a ei și a o sprijini înaintea Sfatului Țării, pentru ca să se dea bisericii mijloacele materiale de lipsă, a căror proiect îl alăturăm aici.

Primiți vă rugăm domnule ministru asigurări de înaltă considerațiune.

Președinte, preotul Ioan Știucă

Secretar, Teodor Păduraru

Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 47, martie 16.

Nr. 115

1918 mai 2. Adresa Oficiului pentru convocarea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia către Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, Anastasie, referitoare la întrunirea Soborului Bisericii din Basarabia

Preasfinției Sale Înaltpreasfințitului Anastasie,
Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului

Adunarea pentru pregătirea soborului, începând activitatea sa cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinției Voastre, s-a divizat în 7 comisiuni pentru o elaborare detaliată a proiectelor, a rapoartelor și așa mai departe, pentru organizarea vieții biserico-obștești din Basarabia.

În unele chestiuni, comisiile au luat unele hotărâri și au înaintat chiar rapoartele lor spre discutare în adunare, în scop de a găsi mijloace pentru cheltuieli necesare convocării soborului, adunarea, prin Ministerul Confesiunilor, a înaintat Sfatului Țării un raport special, a cărui copie se anexează aici, despre alocarea din fondurile administrației financiare a sumei de 23.300.

După unirea politică a Basarabiei cu Regatul Român, adunarea s-a adresat printr-o delegație specială Mitropolitului din Iași, Pimen și guvernului român cu declarația aici anexată.

Raportând aceasta Înalt Prea Sfinției Voastre, prezidiul adunării roagă să-i dați binecuvântarea arhipăstorească pentru lucrurile ulterioare cu pregătirea materialelor pentru soborul, a cărui convocare se presupune între 20 mai și 15 iunie a.c.

Totodată, prezidiul vă roagă, Vlădică, a aduce la cunoștința Înalt Prea Sfinției Sale Patriarhului Rusiei despre cele expuse mai sus și a-i cere binecuvântarea arhiereului primat pentru convocarea soborului, care va determina bazele existenței Bisericii basarabene în noile condițiuni a existenței Basarabiei sub dominațiunea României.

Președintele adunării pentru pregătirea soborului, pr. Ioan Știuca.

Secretar, pr. Alexandru Gromadschi.

Nr. 132, 2 mai 1918.

Registrul de intrare nr. 65 pe 1918.

Nr. 1605 1918, mai 2.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 38-39.

Nr. 116

1918 înainte de mai 9. Acordul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Anastasie, referitor la întrunirea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia

Dumnezeu va binecuvânta lucrările ulterioare ale adunării pentru pregătirea materialelor pentru viitorul sobor al Bisericii basarabene. Sunt gata a interveni pe lângă Înalt Prea Sfinția Sa Patriarh a toată Rusia, în scop de a obține binecuvântare pentru convocarea soborului, care va determina bazele principale ale organizării interne a Bisericii basarabene în conformitate cu noile condițiuni ale vieții politice a regiunii [...]

Arhiepiscopul Anastasie.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 39.

Nr. 117

1918 mai 9. Extras din procesul-verbal al Consiliului eparhial bisericesc referitor la convocarea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia

Antetul. Consiliul bisericesc eparhial al Chișinăului.
9 mai 1918, nr. 122.
Prezidiumului adunării pentru convocarea soborului.

Extras din procesul-verbal al Consiliului Eparhial Bisericesc
din 2 mai 1918, nr. 25, art. 1.

Au ascultat: după propunerea Înaltpreasfințitului Anastasie, Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, s-a discutat chestiunea termenului pentru convocarea soborului bisericii basarabene.

Au hotărât:

Soborul bisericii basarabene trebuie să fie convocat după primirea gramotei din partea Preasfinţitul Patriarhul a toată Rusia, Tihon, cu privire la raportul canonic al bisericii basarabene cu Biserica Română. Conţinutul gramotei Înaltpreasfinţitul Patriarhul a toată Rusia, Tihon, trebuie să fie comunicat întregului cler al eparhiei, pentru a lua în prealabil cunoştinţă detaliată şi a discuta în cercurile clerului pe circumscripţie, unde se vor discuta în general toate chestiunile ce trebuie să fie supuse discuţiilor soborului bisericii basarabene, pentru ca delegaţii veniţi la sobor să aibă la fiecare chestiune hotărârile respective.

Mai concret, chestiunea despre timpul convocării soborului bisericii basarabene, cu indicaţiunea precisă a lunii şi datei va fi hotărâtă de adunarea pentru pregătirea soborului şi administraţia eparhială, din timp va comunica clerului eparhiei despre hotărârea definitivă, cu privire la termenul convocării soborului.

În conformitate cu originalul

Secretar al consiliului, V. Mateevici.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur, d. III/9, p. 41-42.*

Nr. 118

1918 mai 28. Scrisoarea Arhiepiscopului Chişinăului şi Hotinului, Anastasie, adresată egumenului Dionisie Erhan privind întrunirea Soborului Bisericii Ortodoxe din Basarabia

Antetul. Arhiepiscop al Chişinăului şi Hotinului (Semnul Crucii)

Preasfinţiei Sale Preasfinţitului Dionisie, Episcop al Ismailului, Vicar al Eparhiei Chişinăului.

Preasfinţia Voastră, frate iubit întru Hristos!

Anexând aici copia mesagiului trimis de Preasfinţitul Patriarh al Moscovei şi a toată Rusia, Tihon, la adresa Înaltpreasfinţitului Mitropolit al Moldovei, Pimen, în chestiunea organizării vieţii interne a Eparhiei Chişinăului şi a lămuririi raporturilor viitoare canonice ale Bisericii basarabene cu actuala ei Biserică chiriarhică şi Biserica Română, în legătură cu condiţiunile politice schimbate din viaţa provinciei basarabene, cu onoare, vă rog, a dispune convocarea adunării eparhiale, pentru a discuta această chestiune din punctele de vedere principial şi practic, în scop ca hotărârile sus numitei adunări în chestiunea de mai sus, să fie înaintate conform părerii exprimate în mesagiu de către Înaltpreasfinţia Sa şi conform dispoziţiei personale date mie de către dânsul, despre care, prin aceasta vă comunic, apoi să fie înaintate spre examinarea soborului local a toată Rusia, şedinţele căruia reîncep la 15 iunie ce vine (după stil vechiu).

Compunerea soborului eparhial şi termenul convocării lui, rog să binevoiţi a stabili după o conferinţă prealabilă cu membrii consistoriului spiritual, consiliului eparhial şi adunării pentru pregătirea soborului, pe bază de dispoziţiuni noi, despre adunările eparhiale, ce au fost elaborate de către soborul a toată Rusia.

Preşedinţia în adunare trebuie să aparţină neapărat episcopului ce administrează temporar eparhia, cerând rugăciunile voastre arhipăstoreşti, cu profund respect, am onoare a vă fi slugă supusă.

Arhiepiscopul Anastasie.

1918 mai 28/7 iunie, nr. 31

Registrul de intrare nr. 72

6/IV/1918

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 39-40.

Nr. 119

1918 mai. Răspunsul Arhiepiscopului Chişinăului şi Hotinului, Anastasie, dat Mitropolitului Moldovei şi Sucevei, Pimen, referitor la raporturile dintre Biserica Ortodoxă din Basarabia şi Biserica Ortodoxă Română

Înaltpreasfinţiei Sale Sfinţitului Pimen, Mitropolit al Moldovei şi Sucevei

Înaltpreasfinţia Voastră, Arhipăstorul Milostiv, iubite întru Hristos Frate,

Ca răspuns la telegrama Înaltpreasfinţiei Voastre din 17 aprilie a.c., am onoare a Vă aduce la cunoştinţă că, păstrând cel mai profund respect faţă de persoana Înaltpreasfinţiei Voastre şi părerea exprimată cu privire la situaţia actuală a eparhiei basarabene, în ce priveşte raporturile ei cu Biserica Română, eu nu mă pot uni cu această părere, nici în ce priveşte atât fondul cât şi bazele pe care se sprijină.

Clerul eparhiei, ce îmi este încredinţată, a avut ocazie să raporteze Înaltpreasfinţiei Voastre că el nu împărtăşeşte acea convingere, conform căreia singurul fapt al unirii politice a Basarabiei cu Regatul Român determină definitiv şi imediat supuşenia ei canonică jurisdicţiunii Bisericii Române.

Acest punct de vedere, după părerea clerului basarabean şi a mea, stă în contrazicere directă cu Sfintele canoane, care nu pun în dependenţă jurisdicţiunea bisericească de la jurisdicţiunea statului, ci dimpotrivă, le limitează treptat. Într-o scrisoare scurtă îmi este greu să argumentez această idee mai minuţios, însă ea este evidentă pentru oricine stă pe temeiul canoanelor şi faptelor din istoria bisericească.

Dacă ne vom îndrepta atenţia spre experienţa războiului mondial, se vor putea găsi multe exemple, când cucerirea de către armatele ruse a unor regiuni chiar de

aceeași credință, nu provoca după sine neapărat și supunerea canonică a bisericilor locale Bisericii Ortodoxe Ruse.

Referința la faptul că Rusia a procedat astfel cu Basarabia în 1812, nu are putere convingătoare absolută, deoarece conjunctura evenimentelor din 1812 și 1918 este departe de a fi aceeași.

Atunci Rusia și-a luat în administrarea sa, conform dreptului de cucerire, provincia ortodoxă basarabeană, salvând-o de asuprirea necredincioșilor, iar acum Republica Independentă Basarabeană ce s-a separat de Rusia numai nu prea demult, și-a determinat soarta benevol, în favoarea României și numai în privință politică.

A se determina totodată și în privința bisericească ea singură nu putea, întrucât până acum se găsea în unire canonică inerentă cu Biserica Rusă Ortodoxă. Dacă eu sau clerul eparhiei, ce am primit hirotonia de la autoritatea ierarhică rusă și ne-am obligat, cu prestarea jurământului, a ne supune în toate jurisdicției ei, am rupe brusc legătura cu biserica noastră chiriarhală, fără corespondențele prealabile cu ea, am cădea într-un conflict grav cu conștiința noastră păstorească și am merita o condamnare severă canonică.

A determina soarta Eparhiei Chișinăului fără consimțământul Bisericii Ruse, în mod independent, nu poate nici Biserica Română, deoarece aceasta ar fi egal cu tentative din partea ei, asupra unui patrimoniu străin, ceea ce nu se admite nici într-un caz de canoane.

Evident că chestiunea despre situația viitoare a provinciei basarabene în privința bisericească trebuie să fie rezolvată numai după discuția ei concomitent de bisericile rusă și română și după înțelegerea respectivă canonică între ele, dând totodată atenție și glasului clerului și populației ortodoxe întregi, ce locuiește în hotarele provinciei basarabene.

Orice altă cale în soluționarea acestei chestiuni ar amenința cu complicații nedorite și n-ar fi în interesul unei sau altei Biserici, cât și a autorității civile a provinciei de a le crea.

Nu mă îndoiesc însă că, criza actuală se va soluționa liniștit și nedureros, dacă toate părțile cointeresate în această afacere, fără a grăbi mersul firesc al evenimentelor, cu dragoste și încredere vor merge spre înțelegere unul cu altul, punându-și nădejdea în ajutorul Ocârmuitorului ceresc al bisericii universale și având în vedere în primul rând binele Eparhiei Chișinăului, clerului ei și păstoriților.

Cerând rugăciunile voastre arhipăstorești, cu profund respect și dragoste frățească întru Hristos, am onoare a fi.

Anastasie, Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului.

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 42-45.

Nr. 120

1918 iunie 2. Adresa directorului justiției din Basarabia, Gheorghe Grosu, către egumenul Dionisie privitoare la raporturile dintre Biserica Ortodoxă din Basarabia și Biserica Ortodoxă Română

Antetul. România. Directorul de Justiție și Culte.
Basarabia, 2 iunie 1918, nr. 1067, Chișinău.

Preasfinției Sale Dionisie, Episcop al Ismailului și ad-interim al Eparhiei Chișinăului,

Luând cunoștință de hotărârile congresului monahilor eparhiei basarabene a Bisericii Ortodoxe Române, Directoratul confesiunilor Basarabiei a fost sesizat de prima hotărâre din punctul 2 al programului congresului cu următorul conținut: în chestiunea situației canonice a Bisericii basarabene față de bisericile rusă și română, a acționat în mod solidar cu clerul eparhial. Directoratul confesiunilor găsește că Arhiepiscopul Anastasie pus în curent în Săptămâna Patimilor de dl președinte al Sfatului Țării și telegrama Mitropolitului Moldovei, Pimen, cum că unirea politică a Basarabiei cu Regatul României a atras după sine și unirea Eparhiei Chișinăului cu Biserica Ortodoxă Română și ea a intrat sub jurisdicțiunea Sfântului Sinod al Bisericii române, nu trebuia să admită discuția acestei chestiuni la congresul monahilor.

Totodată, directoratul roagă pe Preasfinția Voastră să explicați prin Consistoriu (Consiliul Eparhial) protopopului (blagocinâi) mănăstirilor și clerului întreg că, deoarece biserica nu este separată de stat nici în Rusia, nici în România, urmează că după unirea Basarabiei cu România, votată de Sfatul Țării, reprezentant împuternicit al Basarabiei, Eparhia Chișinăului este unită cu Biserica Ortodoxă Română, deci și chestiunea despre situația ei canonică nu poate și nu trebuie să fie un obiect de discuție, în niciun congres al clerului.

Directorul Justiției, G[heorghe] Grosu
Nr. 2486, 2 iunie 1918
Adunării pentru pregătirea soborului spre a fi publicată clerului.
Ep[iscopul] Dionisie

ANIC, *Fond personal Alexandru Boldur*, d. III/9, p. 45-46.

Nr. 121

1918 martie 17. Articolul egumenului Dionisie Erhan „Mitropolia Moldovei, Sinodul rusesc și moldovenii Republicii Moldovenești și de peste Nistru"

I. În dezbaterile comisiunii pentru pregătirea Soborului bisericii moldovenești din Republica Moldovei s-au ivit multe chestii care vor trebui lămurite, precum în comisie, așa și în Soborul bisericii moldovenești.

Cea dintâi chestie este a discuta *drepturile Sinodului bisericii rusești asupra bisericii noastre*, asemenea și *drepturile Mitropoliei Moldovei*. A doua în aceeași însemnătate: *drepturile bisericii moldovenești asupra românilor de peste Nistru.*

Dezbătând chestia dintâi, noi vom pune întrebare acelor preacinstiți părinți, care s-au adunat la 11 decembrie anul trecut, cari în protocolul al 3-lea, pct. 4 susțin că Soborul bisericii Moldovei trebuie să fie chemat cu binecuvântarea patriarhului a toată Rusia și a Soborului: se poate găsi vreun articol sau lege, care ar putea dovedi, că răpirea, care a fost făcută politicește de Rusia, a unei jumătăți din Mitropolia Moldovei ar fi putut da dreptul Sinodului rusesc să anexeze duhovnicește pe cea răpită politicește?

Și de este vreo lucrare a preasfântului Sinod rusesc, care ar putea dovedi, că anexarea a avut loc și este întemeiată pe hotărârile sfintelor canoane și a obiceiurilor vechi a bisericii ortodoxe?

Dacă sunt, atunci rugăm pe preasfinții părinți, ca spre limpezirea chestiei, să arate lămurit drepturile preasfântului Sinod asupra acestei părți anexate duhovnicește din trupul bisericii autonome a Moldovei.

Mai înainte de a asculta aceste lămuriri, noi trebuie să ne întoarcem și să vedem ce a hotărât preasfântul al III-lea Sinod întru a sa a 8-a pravilă împotriva siluirilor, pe cari Patriarhul Antiochiei le-a întrebuințat față de biserica Ciprului. Se știe că în al V-lea veac, Siria, fiind sub stăpânire grecească, era ocârmuită de un duce, sub a cărei ocârmuire intra și ostrovul Ciprului. Vrând a se folosi patriarhul cu starea politică a ostrovului, sub care se afla Ciprul, a hirotonisit pe episcopii săi și i-a trimis la Cipru, pe cari firește, că cipriotții nu i-au primit și despre lucrările anticanonice ale patriarhului au făcut cunoscut preasfântului al III-lea Sinod, care atunci se ținea în Efes.

Preasfântul Sinod, ascultând plângerea cipriotților, a hotărât ca: „pronomiile și drepturile, cari dintru început și din vechime au dobândit fieștecare eparhie, să rămână curate și nesiluite și fieștecare mitropolit să aibă voie a lua întocmai copie de pe acest canon, spre întărirea și adeverirea pronomiilor mitropoliei sale. Iar de ar arăta cineva formă sau lege politicească și împărătească potrivnică acestui canon, au socotit de cuviință tot Soborul acesta, ca politiceasca lege aceasta să rămână fără tărie și nelucrătoare" (Soborul al III-lea din Efes, prav. a 8-a).

Din acest canon și hotărâre a sfinților părinți adunați la acest Sobor, cari numai binele și slava Sf. Biserici căutau, s-ar părea lămurit, că anexându-se politicește o jumătate din sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei, n-au putut să-i dee dreptul preasfântului Sinod al Rusiei ca să facă și o anexare duhovnicească a acestei părți, la care, mi se pare, că nu au luat ei nicio canonicească deslegare sau unire a sfintei biserici ortodoxe, pe care le înfățișează preasfinții patriarhi și mitropoliți ai sfintelor biserici autocefale. Anexarea a fost săvârșită întocmai precum a fost și cea a bisericii Iverițilorr.

Pentru adunarea Soborului, mai cu dreptul ar fi și mai canonicește, a lua binecuvântare de la Preasfinția Sa Mitropolitul Moldovei și Sucevei, din a cărui hotare de am și fost rupți 100 de ani, politicește și duhovnicește, dar după temeiul canonului mai sus pomenit, noi nu am fost deslipiți. Dar de este vreo hotărâre canonicească, care ar putea dovedi, că anexarea are temei canonic, noi am dori ca ea să fie publicată.

II. Ce privește al 2 lea pct. despre drepturile bisericii Moldovei asupra tuturor moldovenilor, noi lepădând toată politica, de care Sf. Biserică trebuie să fie străină, ne vom întoarce la acea, ce ne-au lăsat nouă sfinții apostoli și sfinții părinți spre povățuirea și ocârmuirea sfintei biserici, fiindcă toate lucrările lor sunt străine de politică și au scopul numai binele credincioșilor și mântuirea sufletelor lor.

Dacă cetim canonul al 34-lea al sfinților apostoli, noi aflăm, că fieștecare națiune trebuie să aibă episcop sau mitropolit anume pentru neamul său: „Episcopii fieștecărui neam (nație) să cuvine să știe și să cunoască pe cel întâi între dânșii și al socoti pe el de cap și nimic altceva de prisos a face".

Urmează din aceasta, că neamul moldovenesc (românesc) ori unde s-ar întâmpla trebuie să fie ocârmuit de Mitropolitul Moldovei, necătând la granițile sau hotarele cari ne despart pe noi politicește.

De vom lua lucrările presfântului Sinod rusesc, care deși nouă moldovenilor nu ne slobozea să avem un mitropolit sau episcop moldovean, dar ei din ei, pentru rușii cari trăiau în America și Japonia își țineu și trimeteau episcopi supuși canonicește lor, deși erau în țări politicește străine de ei și guvernele cărora îi suferea și îi primea cu multă răbdare, înlesnindu-le în tot chipul lucrările spre folosul sufletesc al fraților, rușilor. Tot în acest fel ar fi de socotit că Ucraina, în care locuiesc mai mult de jumătate de milion de moldoveni, cari până acum sunt în robie duhovnicească nimic nu va avea, dacă ei în cele duhovnicești vor fi povățuiți spre vecinica mântuire a sufletelor lor de mitropolitul, capul tuturor moldovenilor.

Dacă noi ne vom întoarce ochii și vom străbate mai adânc chestiile, cari au urmat și cari s-au pus în lucrare în chestia greco-bulgară, găsim că episcopii râvnitori bulgari, vrând a trage la lumină pe frații lor, au lucrat cu multă înfocare pentru luminarea poporului, care după cum se vede din istorie era foarte întunecat din pricina, că clerul bisericii Constantinopolului mai mult se ocupa cu elenizarea decât cu luminarea poporului, după cum vedem, că a fost lucrarea lor și în Moldova și după cum au lucrat și în Basarabia, la noi, biserica preasfântului Sinod. Acolo elenizarea, aici rusificare, ce în biserică nu ar fi trebuit să aibă loc niciodată.

Episcopul bulgar, deși și-a căpătat numele de schizmatic și a fost despărțit de biserica bizantină, dar de vom urmări purtările preasfințitului Sinod în chestia lor cu Bizanțul, vom vedea, că la el se uitau nu ca la niște schizmatici, dar ca la niște luptători pentru luminarea și deșteptarea poporului bulgar, cu care legăturile duhovnicești nu se rupeau, ci din contra se foloseau de multă facere de bine morală și materială în împrejurările lor grele spre a-și împlini și ajunge la ținta pentru care ei se luptau. Și exarchatul, care a fost înființat de episcopii bulgari, era totdeauna sprijinit când de guvernul rus, atât mai mult de Preasfântul Sinod.

Acel exarchat își întindea drepturile sale nu numai în patriarchatul bizantin, ce era sub împărăția turcească, dar și asupra tuturor bulgarilor, cari se aflau în noul regat bulgar. Tot într-acest fel și biserica Moldovei iar avea dreptul, bazându-se pe canonul acela al 34-lea al sfinților apostoli, să-și întindă drepturile nu numai peste Nistru, dar și în America și în tot locul, unde numai s-ar afla fii rătăciți ai neamului nostru.

Preasfințitul Patriarh al Constantinopolului avea și are turma sa nu numai în hotarele Turciei, dar după cum vedem și în Rusia, în America și în alte părți ale lumii. Chiar la noi la Chișinău, deși este eparhie străină și s-ar socoti, că nu este drept, să-și aibă biserică supusă preasfinției Sale, dar totuși este biserică grecească cu preot trimis anume de preasfinția Sa, ai cărui poporeni sunt colonie greacă din loc. Asemenea biserici sunt în Odesa și în alte locuri. Tot așa s-ar putea, ca Mitropolitul Moldovei să-i urmeze.

În acest articol eu am arătat, după a mea puțină știință, precum așezământurile, ce sunt în sfintele canoane, asemenea și cele dobândite prin luarea aminte asupra politicii bisericești în vremurile de pe urmă și părerile mele în chestiunile ce vremea ni le-a pus acum înainte. Aceasta din motiv, că noi stăm acum la o întorsătura istorică, care nu adese se ivește pre care noi trebuie, cu mare sârguință și luare aminte, să o folosim spre binele și luminarea iubiților noștri frați moldoveni.

Misiunea comisiunii precum și a Soborului este de mare însemnătate precum pentru Sf. Biserică a noastră, asemenea și pentru neamul nostru și lucrătorii trebuie să-și pună precum știința și energia, asemenea și dragostea de a lucra pentru luminarea întunecaților noști frați, asupra cărora numai acum s-au ivit razele cele mai mult așteptate a acelei slobozii, pe care ne-a lăsat-o nouă Mântuitorul Christos.

Chestiunea cea mai de culme trebuie să fie iubirea de neam, de care dragostea a fost pătruns și Mântuitorul Christos și următorul Lui, marele apostol al limbilor Pavel în cuvintele sale cele către romani: „Aș fi poftit eu însumi a fi anatemă de Christos pentru frații mei, rudele mele după trup, cari sunt izrailitenii. Că și eu izrailitean sunt" (Rom. c. 9, st. 3 și c. 11 st. 1).

Egumenul Dionisie

Mânăstirea Suruceni, 15 martie 1918.

Ziarul „România Nouă", Anul 1918, nr. 48, martie 17.

Nr. 122

1918 martie 27. Declarația Sfatului Țării al Republicii Democratice Moldovenești privind Unirea Basarabiei cu România

În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul Vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor de azi înainte și pentru totdeauna SE UNEȘTE CU MAMA SA, ROMÂNIA.

Această unire se face pe următoarele baze:

1) Sfatul Țării actual rămâne mai departe pentru rezolvarea și realizarea reformei agrare după nevoile și cererile norodului; aceste hotărâri se vor recunoaște de Guvernul Român.

2) Basarabia își păstrează autonomia provincială, având un Sfat al Țării (Dieta), ales pe viitor printr-un vot universal, egal, direct și secret, cu un organ împlinitor și administrație proprie.

3) Competența Sfatului Țării este:

a) Votarea bugetelor locale;

b) Controlul tuturor organelor zemstvelor și orașelor;

c) Numirea tuturor funcționarilor administrației locale prin Organul său împlinitor, iar funcționarii înalți sunt întăriți de Guvern.

4) Recrutarea Armatei se va face în principiu pe baze teritoriale.

5) Legile în vigoare și organizația locală (zemstve și orașe) rămân în putere și vor putea fi schimbate de Parlamentul Român numai după ce vor lua parte la lucrările lui și reprezentanții Basarabiei.

6) Respectarea drepturilor minorităților din Basarabia.

7) Doi reprezentanți ai Basarabiei vor intra în Consiliul de Miniștri român, acum desemnați de actualul Sfat al Țării, iar pe viitor luați din sânul reprezentanților Basarabiei din Parlamentul român.

8) Basarabia va trimite în Parlamentul român un număr de reprezentanți proporțional cu populația, aleși pe baza votului universal, egal, secret și direct.

9) Toate alegerile din Basarabia pentru voloste și sate, orașe, zemstve și Parlament se vor face pe baza votului universal, egal, secret și direct.

10) Libertatea personală, libertatea tiparului, a cuvântului, a credinței, a adunărilor și toate libertățile obștești vor fi garantate prin constituție.

11) Toate călcările de legi făcute din motive politice în vremurile tulburi ale prefacerii din urmă sunt amnestiate.

Basarabia unindu-se ca fiică cu mama sa, România, Parlamentul român va hotărî convocarea neîntârziată a Constituantei, în care vor intra proporțional cu populația și reprezentanții Basarabiei aleși prin vot universal, egal, direct și secret, spre a hotărî cu toții înscrierea în Constituție a principiilor și a garanțiilor de mai sus.

Trăiască unirea Basarabiei cu România de-a pururi și totdeauna.

Ion Inculeț, Președintele Sfatului Țării
Ion Buzdugan, Secretarul Sfatului Țării

ANRM, Fond 727, inv. 2, d. 55, f. 125-132 v.

EDIȚII: Ziarul „Sfatul Țării", Anul 1918, nr. 4, martie 30.

Nr. 123

1918 aprilie 9. Decretul Regelui Ferdinand I pentru aprobarea votului Sfatului Țării privitor la alipirea Basarabiei la Regatul României

FERDINAND I,
Prin grația lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate

Sfatul Țării din Basarabia, în ședința lui de la 27 martie (9 aprilie) 1918, votând, prin 86 voturi pentru, contra 3, fiind și 36 abțineri, următoarea rezoluțiune:

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu Mama sa România".

Și prezidentul Consiliului Nostru de Miniștri declarând că:

„În numele poporului român și al Regelui M.S. Ferdinand I al României ia act de acest vot quasi unanim și declară la rândul Basarabia unită cu România de veci una și indivizibilă".

Promulgăm acest vot și această declarație și ordonăm să fie investit cu sigiliul Statului și publicat în *Monitorul Oficial*.

Dat în Iași, la 9 aprilie 1918
Ferdinand,
Președintele Consiliului de Miniștri
A. Marghiloman

Ministru de justiție, D[umitru] Dobrescu
Nr. 842

Raportul dlui președinte al Consiliului de Miniștri către M. S. Regele

Sire,

Sfatul Țării din Basarabia votând, în ședința de la 27 martie (9 aprilie) 1918 unirea Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) cu România, subsemnatul are onoarea a ruga respectuos pe Maiestatea Voastră să binevoiască a semna alăturatul proiect de decret pentru promulgarea votului în chestiune și a declarațiunii făcute cu acest prilej de subsemnatul în numele poporului român și al Maiestății Voastre

Sunt,
Cu cel mai profund respect,
Sire,
Al Maiestății Voastre
Prea supus și prea plecat servitor,
Președintele Consiliului de Miniștri
Alexandru Marghiloman
1918, aprilie 9
Nr. 68

Monitorul Oficial al României, Anul 1918, nr. 8, aprilie 10.

Nr. 124

1918 mai 23. Articolul „De vorbă cu arhimandritul Gurie Grosu privind Biserica Română din Basarabia"

Pentru a scoate la iveală felul cum se purcedea la așezarea înaltelor fețe bisericești, e destul să amintim, că în cursul unui veac de stăpânire vrăjmașă n-a fost numit niciun vicar moldovenesc – nemaivorbind de scaunele episcopești și arhiepiscopești.

Legături canonice cu Moscova?

Îndată ce s-a proclamat unirea politică a Basarabiei cu Patria-Mamă, soarta bisericii era hotărâtă. Ea trebuia să se întoarcă la sânul Mitropoliei Moldovei, de unde a fost smulsă acum un veac și mai bine.

Cu toate că lucrul e cât se poate de firesc, s-au găsit oameni, care adâncind și răstălmăcind prea mult canoanele, s-au canonit să arate, prin meșteșugite sofisti-

căril, că biserica din Basarabia ar cădea în eresie, dacă s-ar rupe de la Moscova. Să nu credem însă că sunt prea „săraci cu duhul" cei ce încearcă în felul acesta să întoarcă judecata pe dos. E doar în interesul lor s-o facă.

Eresia însă au săvârșit-o ei, când au rupt biserici Moldovei pe păstoriții din Basarabia; ceea ce se face astăzi nu-i decât *îndreptarea* unei *greșeli*, ca să nu-i zicem altfel.

Deci, în afară de orice deslegare canonică, biserica din Basarabia nu mai are nimic cu Sfântul Sinod din Moscova. Și dacă totuși unii mai visează, să le fie de bine.

Naționalizarea bisericii

Faptul că slujba dumnezeiască se săvârșește în multe sate în românește a îmbucurat în chip considerabil pe credincioșii Moldoveni, care până acum au fost siliți să asculte rugăciunile într-o limbă pe care n-o înțelegeau.

Naționalizarea bisericii totuși întâmpină greutăți, care sunt de altfel, dacă nu îndreptățite, explicabile. Unii preoți sunt Ruși, alții Moldoveni, care însă și-au uitat limba (și nimeni nu s-a gândit să aranjeze cursuri de limbă românească pentru ei), iar alții nu știu din ce considerații – țin prea multe greutăți.

Greutățile acestea însă pot fi înlăturate cu timpul. În chestiunea limbii bisericești se va ține seama de naționalitatea credincioșilor din fiecare localitate.

La Episcopia (Soborul) din Chișinău se va sluji românește, la celelalte biserici – în limba credincioșilor. În general, norma conducătoare în această privință e principiul național.

Pomenirea Regelui Ferdinand al României și a întregii case domnitoare în cursul slujbei dumnezeiești, încă a fost rezolvată în timp definitiv. S-a dat ordin în privința aceasta tuturor preoților din Țară, trimițându-se și textul slujbei de pomenire, tipărit în românește și rusește.

Soborul bisericesc nu va fi chemat.

În săptămânile trecute, am ales o comisiune, compusă din păr. Eus. Grocis, păr. Serghie Bujac, păr. A. Vâlcov, păr. T. N. Pădurariu, și prof. I. Frățiman, care avea să studieze chestiunile în legătură cu chemarea noului Sinod și hotărârea unei autonomii pentru biserica din Basarabia. Rezultatele lucrării acestei comisiuni încă nu sunt cunoscute decât în parte.

Arhiepiscopul Anastasie, pe 6 a plecat la Moscova, a blagoslovit viitorul Sinod, cerând pogorârea Duhului Sfânt asupra lui – pentru a putea cumpăni „înțelepciune" în chestiunea unirii. Cârmuirea politică a Țării a amânat însă convocarea soborului bisericesc, considerând rezoluția arhiepiscopului ca o intrigă tăinuită pentru a face preoțimea să ia o ținută de duplicitate.

Autonomia bisericească

Biserica din Basarabia vrea să facă parte din Mitropolia Moldovei cu rezerva unei autonomii locale. Neatârnarea ei strictă de Stat încă e una dintre dorințele preoțimii. Controlul superior îi aparține statului, care însă nu se va amesteca în chestiunile de gospodărire ale administrației locale. Fabricarea și vinderea lumânărilor va rămânea monopolul bisericii. Asta, pentru a împiedica și mai departe specula negustorilor.

Alegerea membrilor din Consistoriu, precum și a tuturor organizațiilor din cadrul Bisericii va rămânea un drept al Basarabenilor. Statul va supraveghea numai ca activitatea Biserici să nu atingă interesele lui superioare. Ceea ce mai doresc preoții, e ca ei să poată fi aleși și ca deputați în Parlamentul Țării.

Școlile bisericești

În Basarabia avem trei categorii de școli de felul acesta: *școli de cântăreți*, care primesc elevi după alte clase pregătitoare; *școli duhovnicești*, care corespund cam cu patru clase de gimnaziu și *seminariile*, pregătitoare de preoți. Aceste școli sunt cârmuite de biserică. Directoratul Cultelor a voit să ia asupra sa administrația lor. În chestiunea aceasta a fost întrebat și Î.P.S. S. Mitropolitul Pimen al Moldovei, care încă a sfătuit cârmuirea să nu purceadă în chip arbitrar, ci să țină seama de dorințele clerului.

Tot aici trebuie să amintim că comisia școlară lucrează și la naționalizarea acestor școli.

Cam acestea sunt lămuririle, pe care le putem da astăzi despre situația bisericii din Basarabia.

Ziarul „Sfatul Țării", Anul 1918, nr. 41, mai 23.

Nr. 125

1918 iunie 14. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române referitoare la retragerea de bună voie a Arhiepiscopului Anastasie din scaunul Arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului, declararea scaunului vacant, numirea Episcopului Nicodim al Hușilor spre a conduce afacerile bisericești ale Arhiepiscopatului Basarabean, până la alegerea titularului

ROMÂNIA

Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române

HOTĂRÂRE

Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române în ședința sa de azi, 14 iunie 1918, continuând deliberările sale cu privire la afacerile bisericești ale Basarabiei;

Considerând, că prin alipirea de bunăvoie a Basarabiei la Țara Mamă România, Biserica Ortodoxă a Basarabiei s-a unit de fapt cu Biserica Autocefală Ortodoxă Română, iar arhiepiscopul ei a devenit de drept membru al Sfântului Sinod al României;

Considerând, că Î.P.S. Anastasie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, deși în mai multe rânduri a fost poftit canonicește la lucrările sinodale, totuși Î.P.S. Sa nici până astăzi n-a venit la Iași, unde se țin ședințele sfântului Sinod, și nici n-a găsit de cuviință ca măcar să răspundă personal la poftirile ce i s-au făcut, ci după informațiuni se găsește dus în altă parte, spre a lucra în interesul altei biserici;

Având în vedere că Î.P.S. Sa de timp îndelungat a plecat de la scaunul său, părăsind astfel îngrijirea duhovnicească a norodului pravoslavnic basarabean, care mai ales acum, în urma grozăviilor războiului și a turburărilor lăuntrice prin care a trecut, are neapărată nevoie de mângâiere sufletească și sfaturi înțelepte din partea arhipăstorului său pentru îndrumarea sa pe calea sănătoasă și a bunei rânduieli;

Considerând, că Î.P.S. Anastasie a părăsit Eparhia și a trecut peste hotarele țării fără să îndeplinească formalitățile cerute de regulile noastre bisericești și fără să înștiințeze pe cineva despre plecarea sa, nesocotind prin aceasta autoritatea bisericească și politică a României;

Considerând, în sfârșit, că această stare de lucruri împiedică bunul mers al treburilor bisericești basarabene și deci nu mai poate dăinui;

Pe aceste motive, Sf. Sinod, mai întâi, este încredințat a crede, că Î.P.S. Arhiepiscop Anastasie s-a retras de a sa bunăvoie din scaunul Arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului, ne mai purtând nicio grijă de clerul și norodul basarabean; iar apoi având în vedere că Sf. Sinod, după canoane și legi, are datoria de a purta grijă de soarta bisericii, clerului și a credincioșilor din tot cuprinsul țării, pe de o parte, ia act de această situație în care se găsește biserica basarabeană și declară vacant scaunul Arhiepiscopal al Chișinăului și Hotinului; iar pe de altă parte, pentru ca trebile bisericești ale Basarabiei să nu sufere, hotărăște a trimite în sânul său pe P.S. Episcop Nicodem al Hușilor, spre a conduce afacerile bisericești ale arhiepiscopatului basarabean până la alegerea titularului, care, conform legii pentru alegerea episcopilor și mitropoliților, se va face de Marele Colegiu electoral, atunci când din el vor face parte și reprezentanții norodului basarabean, adică: deputații, senatorii și membrii Consistoriului bisericesc.

Această hotărâre votată în unanimitate de către membrii Sfântului Sinod, la care a fost față și domnul ministru al cultelor, se va comunica guvernului pentru aducerea ei la îndeplinire.

Dată în Iași, la 14 iunie 1918.

(ss) † Conon, Mitropolit Primat
(ss) † Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei
(ss) † Theodosie, al Romanului

(ss) † Dionisie, al Buzăului
(ss) † Nicodem, al Hușilor
(ss) † Nifon, al Dunării de Jos
(ss) † Antim P. Botoșeneanu
(ss) † Vartolomeu, Băcăoanul
(ss) † Alexie Ș. Craioveanu
(ss) S. Mehedinți, ministrul de Culte
L. Ș.
Nr. 1570

Revista „Lumnătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 2-3.

Nr. 126

1918 iunie 16. Cartea pastorală a Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române către clerul și norodul Basarabiei

Cucernici părinți și drept slăvitori creștini,

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, vă trimite la toți, cu cea mai părintească dragoste, cuvântul lui de pace și de binecuvântare în Domnul.

Îndreptățit prin fapta înălțătoare și veșnică a unirii din 27 martie 1918, prin care Basarabia s-a alipit de bunăvoie la patria mamă – Sfântul Sinod a ținut de a sa grabnică și plăcută datorie, să facă purtare de grijă pentru cele bisericești ale voastre, chiar din cele dintâi ședințe ale adunării lui de acum.

I. Cel dintâi pas pe care dragostea noastră și așăzământul Sfintelor canoane ale Sfintei noastre Biserici, Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică, ne-au îndemnat să-l facem către voi – au fost poftirea în mijlocul nostru a fratelui în Hristos Î(nalt)presfinția Sa Anastasie, Arhiepiscop al de Dumnezeu păzitei Eparhii a toată Basarabia.

Cu multă mâhnire vă vestim însă, că Î(nalt)preasf(inția) Sa Anastasie, a nesocotit deopotrivă și dragostea noastră, și rânduielile de veacuri al sfintei biserici ortodoxe de răsărit. În loc să se înfățișeze în sfântul nostru Sinod, unde îl chemau datoria sa canonică și trebuința de a ne arăta și nouă starea, măsurile și dorințele de acum ale clerului și ale norodului basarabean, Î(nalt)preasf(inția) Sa a găsit de cuviință să plece la Moscova, unde a primit să rămână și să lucreze într-un Sinod străin de biserica națională a păstoriților săi, și sub o autoritate (mai mare), alta decât a Chiriarchului său canonic Înalt Prea Sfinția Sa Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, sub a cărui oblăduire îl rânduiesc, prin Unire, atât vechiul așezământ bisericesc al Țării Moldovei, cât și canonul 34, apostolic.

Purtarea aceasta ne-a dovedit, că Î(nalt) P(rea) S(finția) Anastasie înțelege să rămână cetățean rus și să fie Ierarh al Bisericii Rusești, ca unul care a călcat deopotrivă:

1. Hotărârea clerului și a credincioșilor basarabeni din timpul Republicei basarabene, de a-și avea biserica lor de sine stătătoare față de Biserica Rusască, de care o despărțea, și de fapt și de drept, neatârnarea politică a statului basarabean;

2. Regula de a-și fi cerut și de a fi dobândit canonica învoire de plecare atât de la Chiriarhul (mai sus pusul) său Î(nalt) Prea Sfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei, cât și de la Înaltul Guvern al Regatului Român;

3. Îndatorirea canonică de a se înfățișa, cel mai târziu după a doua chemare, la lucrările Sfântului Sinod al Regatului Român, din care Î(nalt) Prea Sfinția Sa făcea parte și de drept și de fapt, prin însuși alipirea țării din 27 martie a. c.

Drept urmare a unei astfel de purtări, în ședința sa din 14 iunie 1918, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române, într-un glas l-a socotit ca retras de bună voie de la Eparhia Chișinăului și Hotinului, pe care a vestit-o văduvită (vacantă).

II. Tot într-un glas Sfântul Sinod a hotărât apoi cuprinderea vremelnică a acestui scaun, de un împuternicit al Său, ales în persoana Prea Sfințitului Nicodim, Episcopul de Dumnezeu păzitei Eparhii a Hușilor, pe care l-a îmbrăcat cu toate drepturile și îndatoririle fostului arhiepiscop.

Pe acest împuternicit al său, care în curând va sosi la voi, Sfântul Sinod vă poruncește în Domnul să-l ascultați întru toate până la alegerea unui titular canonic, care se va face în curând – povățuindu-vă să vă arătați supuși și binevoitori orânduielilor sale în întreaga măsură, în care vă socotim pe toți pătrunși de grija și de râvna mântuirii sufletelor voastre.

La sfintele slujbe, se va pomeni în toate bisericile numai familia Regală Română și Împuternicitul Sfântului Sinod.

III. Odată cu trimiterea Preasfințitului Nicodim, împuternicitul nostru, atât Sfântul Sinod, cât și Înaltul Guvern, a ținut într-un glas să vă deie și încredințarea că: vi se vor îndeplini cu sfințenie toate dorințele privitoare la autonomia bisericească de care aveți nevoie. Încredințarea aceasta va fi în curând prin lege un fapt îndeplinit, – potrivit cu declarația Înaltului Guvern al Regatului Român înfățișată Sfântului Sinod în scris, de domnul ministru al Cultelor și instrucțiunii publice (al bisericilor și al școlilor) și păstrată la hârtiile noastre sinodale.

După această vestire, lucrurile cele mai de seamă care vi se chezășuiesc, sunt următoarele cinci, și anume:

1. Alegerea ierarhilor (capilor) bisericești basarabeni, se va face de Marele Colegiu Electoral (Marele Sfat pentru alegere al României întregi) atunci când vor face parte din acela și aleșii norodului basarabean, adică deputații, senatorii și membrii consistoriului bisericesc.

2. Averile bisericii basarabene vor fi ținute în cinstea lor și lăsate numai în folosul bisericii și al așezămintelor bisericești de cultură și binefacere, care se află acum și care se vor mai întemeia.

3. Starea materială a clerului, nu numai că se va păstra cum este, dar se va îmbunătăți, tot așa ca și starea lui culturală.

4. Clerului îndeobște i se va lăsa toată puterea de a-și întemeia orice așezământ de învățătură și binefacere, care se va socoti de folos, cu îndatorirea, bine înțeles, de a nu se vătăma, nici rânduielile de veacuri ale ortodoxiei, nici drepturile și îndatoririle naționale, nici buna rânduială în stat.

5. Într-un cuvânt, Sfântul Sinod și Înaltul Guvern al Regatului Român, își iau împreună îndatorirea, nu numai să nu lipsească biserica din Basarabia de ceea ce a dobândit până acuma, dar să-i îndeplinească în cel mai apropiat viitor, toate dorințele, care se pot împăca cu păstrarea neștirbită a ortodoxiei, cu fața națională a ei și cu îndatorirea de a fi cheag de bună rânduială în această biserică, ajunsă una și nedespărțită cu biserica autocefală drept-slăvitoare de răsărit a Regatului Român.

Mulțămind preabunului Dumnezeu, părintele nostru ceresc, că după trecere de mai bine de un veac, biserica moldovenească dintre Prut și dintre Nistru s-a întors din nou în sânul bisericii și al Patriei sale mame, precum a fost de veacuri, – și cu nădejdea, că vom avea din partea voastră deplină mângâiere sufletească, la care ne dau dreptul atât binecuvântarea lui Dumnezeu de a vă avea din nou sub părinteasca noastră oblăduire, cât și osârdia noastră de a vă vedea cât mai repede împăcați în dorințele voastre de autonomie, împărtășite și de noi în întregul lor, vă trimitem, prea cucernici părinți și drept slăvitorilor creștini ai scumpei noastre Basarabii, toate doririle noastre de sănătate, de dragoste desăvârșită a unuia către altul și către Patria, Statul, neamul și Dumnezeul părinților noștri, – cum și binecuvântările noastre arhierești și părintești, în numele Prea Sfintei celei de o ființă și nedespărțitei Treimi, al Prea Sfintei și Pururea Fecioarei Maria Născătoarea de Dumnezeu și a Tuturor Sfinților. Amin.

Dat în Iași, la 16 iunie, anul mântuirii 1918.

(ss) + Conon, Mitropolit Primat.
(ss) Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei.
(ss) Nicodem, Ep(iscop)ul Hușilor.
(ss) Nifon, al Dunării de Jos.
(ss) Teodosie, al Râmnicului.
(ss) Dionisie, al Buzăului.
(ss) Antim, Botoșeneanul.
(ss) Vartolomeu, Băcăoanul.
(ss) S. Mehedinți, ministru de Culte.

Revista „Luminătorul", Anul 1918, iunie, p. 24-29.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 4-5; Ștefan Ciobanu, *Unirea Basarabiei*, p. 292-295.

Nr. 127

1918 iunie 16. Decretul Regelui Ferdinand I cu privire la retragerea de bună voie a Înaltpreasfințitului Anastasie din funcția de Episcop al Eparhiei Chișinăului și Hotinului și declararea scaunului vacant

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate,
Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor
Nr. 6.967,
Văzând hotărârea Sf. Sinod din ședința sa de la 14 iunie 1918,
Am decretat și decretăm:

Art. I. Înaltpreasfințitul Anastasie, Episcop al Chișinăului și Hotinului se consideră retras de bunăvoie din scaunul său, care se declară vacant.

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor este însărcinat cu executarea prezentului decret.

Dat în Iași, la 16 iunie 1918.
Ferdinand
Ministrul Instrucțiunei și al Cultelor
Simion Mehedinți.
Nr. 1.476.

Monitorul Oficial al României, Anul 1918, nr. 68, iunie 17 (30) .

Nr. 128

1918 iunie 16. Decretul Regelui Ferdinand I privind numirea Preasfințitului Episcop al Hușilor, Nicodim Munteanu – girator al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate,
Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor nr. 6.968,
Văzând hotărârea Sf. Sinod din ședința sa de la 14 iunie 1918,
Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfințitul Episcop al Hușilor, Nicodem Munteanu, este însărcinat să gireze afacerile Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului până la alegerea unui titular.

Art. II. Ministrul Nostru, Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în Iași, la 16 iunie 1918.
Ferdinand
Ministrul Instrucțiunei și al Cultelor
Simion Mehedinți
Nr. 1.477

Monitorul Oficial al României, Anul 1918, nr. 68, iunie 17 (30).

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1918, iunie, p. 29; Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 3.

Nr. 129

1918 iunie 21. Gramota Mitropolitului Moldovei și Sucevei, Pimen, dată Episcopului Nicodim Munteanu al Hușilor, împuternicit al Sfântului Sinod cu conducerea temporară a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

Pimen,
Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit al Moldovei și Sucevei,
Către: Preasfințitul Nicodem, Episcop al Hușilor, împuternicitul Sfântului Sinod cu conducerea vremelnică a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului.

Preasfințitule și întru Hristos iubite Frate!

Au trecut 106 ani de când, prin dezlipirea scumpei noastre Basarabii de la țara mamă Moldova, a încetat legătura politică și cu ea și conducerea și administrația duhovnicească a Bisericii basarabene, care de veacuri era supusă jurisdicției canonice a Scaunului Mitropoliei Moldovei și Sucevei.

Această despărțire între mamă și fiică se datorește vremurilor grele și dureroase, prin care a trecut neamul nostru românesc, căci nu știm de vor mai fi fost alte neamuri, care să fi îndurat greutățile vremurilor, așa cum le-au îndurat strămoșii noștri.

Dar, cu cât greutățile vremurilor erau mai adânci și mai dureroase, cu atât credința strămoșilor noștri în Dumnezeu se întărea și nădejdea îi mângâia, că vor veni vremuri mai bune, întemeiate pe dreptatea lui Dumnezeu.

Și în adevăr nădejdea lor nu i-au înșelat, căci, dreptatea s-a făcut și scumpa noastră Basarabie, de a sa bună voie, prin glasul norodului basarabean în ziua de 27 martie trecut, s-a unit pentru vecie cu Țara Românească.

Preasfinției Voastre, iubite în Hristos frate, prin însărcinarea dată de Sf(ântul) Sinod și Guvernul M(ăriei) S(ale) Regelui, Va fost dat ca să conduceți afacerile bisericești și să îndepliniți cu preoțimea de acolo nevoile religioase ale norodului pravoslavnic basarabean, prin reprezentanții săi în Parlamentul țării și Consistoriul Superior Bisericesc.

Preasfinția Voastră luând Arhiepiscopia Bisericii basarabene, veți restabili vechea legătură canonică și legală a acelei biserici cu scaunul Mitropoliei Moldovei și Sucevei, care a fost despărțită în timpul marelui Mitropolit Veniamin Costache, al cărui suflet, amărât atunci, se va bucura acum în Cer, de isbânda adevărului și facerea dreptății.

Acolo, în laturile dintre Prut și Nistru, veți găsi un norod, care păstrează fără știrbire sfânta credință ortodoxă, din vremea marelui arhiereu Petru Movilă, și vitejia strămoșească din vremea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, neuitatul Voievod al Moldovei.

Veți auzi de numele multor fii ai Basarabiei, care au murit luptându-se vitejește pe câmpiile războiului, lăsând în urma lor soții, copii, și părinți bătrâni.

Veți găsi invalizi, purtând pe trupurile lor urmele vitejiei. Veți găsi mulți copii orfani de război și multe văduve îndurate, și bătrâni slăbănogi. De toți aceștea, împreună cu clerul și fruntașii basarabeni, vă veți îngriji, chemând în ajutor milostenia obștească, în fruntea căreia veți fi Preasfinția Voastră.

Și nu mă îndoiesc că toate acestea le veți face cu grabă și bunăvoință, întrucât Vă cunosc calitățile sufleteștii și dragostea ce purtați pentru biserică și popor.

Urmați deci aceste ale neamului povețe și bunul Dumnezeu vă va spori înțelepciunea și un popor întreg vă va binecuvânta.

Făcându-vă din nou ale noastre urări în Domnul pentru o bună și fericită arhiepiscopie, veți binevoi a împărtăși clerului și fraților noștri basarabeni de toate treptele sociale, dorința noastră de pace întru Hristos, dragostea unuia către altul și sănătate desăvârșită pentru îndeplinirea datoriilor ce avem către Dumnezeu, cel slăvit în Treime, și către scumpa noastră țară.

Așa să ajute Dumnezeu.

Dată în reședința noastră mitropolitană din Iași, astăzi 21 iunie, anul mântuirii 1918.

Pimen,
Mitropolitul Moldovei și Sucevei.
Director Gab. Pârvu
Nr. 1646.

Revista „Luminătorul", Anul 1918, iunie, p. 29-31.

EDIȚII: Revista „Lumnătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 6-7.

Nr. 130

1918 iunie 23. Programul primirii la Chișinău a Preasfințitului Episcop al Hușilor, Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

Programul primirii Preasfinției Sale Episcopului Nicodim Munteanu locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

A.

1. Înaltpreasfințitul va sosi la gara Chișinău sâmbătă, 23 iulie ora 9, cu un tren special.

La sosirea trenului, vor fi pe peron:

a) Toți domnii generali din garnizoană, cu șefii de Stat Major ai comandamentelor;

b) Domnii directori de la toate departamentele;

c) Prea Cuvioșia Sa arhimandritul Gurie.

2. O companie de onoare cu drapel și muzică va da onorurile militare, pe peronul gării, muzica cântând rugăciunea la scoborârea P.S.S. Episcopului Nicodim din vagon.

3. Un escadron de escortă din Regimentul 2 Roșiori va fi călare în dosul gării, pentru a escorta cortegiul ce se va forma, la venirea în oraș.

a) Doi maiori călări, unul din Regimentul 2 Roșiori și altul (sau căpitan) din Regimentul 1 Husari Moldovenești vor merge în dreapta și în stânga automobilului în care va lua loc P.S.S. Episcopul Nicodim;

b) Pe peronul gării nu se vor ține cuvântări, ci numai Prea Cuvioșia Sa arhimandritul Gurie, va îndeplini formalitățile canonice.

B.

De la gară, P.S.S. va fi condus la Catedrală în cortegiu format în modul următor:

1. Comandantul Pieței și directorul Siguranței.
2. Un pluton din Regimentul 2 Roșiori.
3. Automobilul cu P.S.S. Episcopul Nicodim.
4. Automobilul cu dnul comisar general.
5. Domnii directori.
6. Domnii generali din garnizoană.
7. Un pluton din Regimentul 2 Roșiori.

Pe tot parcursul de la gară până la Catedrală și de la Catedrală până la Palatul Mitropoliei, se va pune din distanță în distanță, câte o grupă de infanterie, pe marginile străzilor, iar în intervale, agenții din miliția orașului, care vor păstra ordinea pe stradă.

În curtea Catedralei va fi o companie cu drapel și muzică, care va da onorurile militare la intrarea și ieșirea P.S.S. Episcopului din catedrală, muzica sunând ruga.

C.

1. În interiorul Catedralei se va găsi la ora 9.30 toate autoritățile civile (Directorate, Prefectura, Primăria, profesorii).

2. Toți ofițerii din garnizoană.

3. Toți preoții veniți din ținuturile Basarabiei pentru primirea P.S.S. Episcopului Nicodim.

4. Notabilitățile orașului.

5. Poporul creștin ortodox, care va veni să primească binecuvântarea Arhierească a P.S.S. Episcopului Nicodim.

Aranjarea și regula în interiorul Catedralei se va face prin îngrijirea Comendurii Pieței, dându-se locuri:

a) În dreapta domnilor Directori și autorităților civile în jumătatea dinspre Sf. Altar și ofițerilor din garnizoană în jumătatea dinspre scaunul Episcopal;

b) În stânga: Clerul asistent în jumătatea dinspre Altar și notabilitățile în cealaltă jumătate;

c) Poporul creștin ortodox în tot restul încăperilor Catedralei.

D.

Primirea Preasfinției Sale Episcopului Nicodim și rânduiala serviciului religios în interiorul Catedralei se va face de către Prea Cuvioșia Sa arhimandritul Gurie, după datele canonice.

E.

După terminarea serviciului la catedrală, P.S.S. Episcopul Nicodim va fi condus de cler, autorități și popor la Mitropolie, unde va fi primit și întâmpinat de clerul monahal al Mitropoliei, după care P.S.S., dând binecuvântarea arhierească tuturor, se va retrage în Palatul Mitropoliei.

F.

Toate comandamentele militare și autoritățile civile vor lua cunoștință de dispozițiile de față și vor dispune executarea lor.

Ținuta ofițerilor și a trupei va fi acea de companie, – trupa fără raniță.

Orașul va fi pavoazat.

Șef de Stat Major al Comisariatului General al Basarabiei
Locot. colonel, Șt. Ionescu

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 7-9.

EDIȚII: Ziarul „Sfatul Țării", Anul 1918, nr. 66, iunie 23.

Nr. 131

1918 iunie 23. Relatare privind solemnitatea primirii la Chișinău a Episcopului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

Bun sosit!

În numele norodului drept slăvitor al Basarabiei, ținut timp de o sută de ani departe de izvorul învățăturii, legii și a credinței strămoșești, îți urăm Preasfințite Părinte, „Bun sosit" pe pământul românesc al Basarabiei. Te așteaptă aici muncă aprigă și neobosită, căci, în 100 de ani de când grădina Domnului a fost lăsată pe mâinile năimitului, multe bălării au crescut. Lipsit de cuvântul lui Dumnezeu, pe care nu-l putea înțelege în limba străină, mult întuneric s-a coborât în sufletul curat, simplu și setos de credință al țăranului moldovean.

Dar cu dragostea de Părinte adevărat și adevărul dumnezeiesc, în numele căruia Te înfățișezi, toate le vei birui.

Întru aceasta vei avea ajutorul tuturor fiilor luminați ai acestui norod, care știu să prețuiască iubirea ce o aduceți, pentru că o așteaptă de 100 de ani.

Bine ați sosit!

Sosirea Preasfințitului Episcop al Hușilor la Chișinău

La gară

Din ziua Unirii cu Țara Mumă, Basarabia a mai avut o sărbătoare ca cea din ziua de azi.

La 27 martie, Basarabia, făcând unirea politică, a dat Cezarului ce este al Cezarului, în ziua de 23 iunie, primind pe Preasfințitul Nicodim, a dat lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu.

De cu dimineață, un public numeros se îmbulzea spre gară. Când trenul a intrat în stație, peronul era ticsit de lume militară și civilă. Printre generalii și ofițerii superiori prezenți, am putut însemna pe dl general Văitoianu, comisar general al guvernului român în Basarabia, gen(eral) Istrati, comand(antul) corpului V., gen(eral) Dabija, gen(eral) Mironescu, col(onel) Toma Dumitrescu, de la Corpul V., dl ministru dr. D[aniel] Ciugureanu, dl dr. [Petre] Cazacu, prim director, dl [Ștefan] Ciobanu, director al Învățământului, dl I[on] Pelivan, distinsul nostru fruntaș, dl R[omulus] Voinescu, consilier tehnic pe lângă Comisariat și pe lângă Directoratul de Interne, dimpreună cu toți dnii consilieri de la celelalte directorate și servicii.

Clerul era reprezentat prin părintele Gurie înconjurat de un grup de preoți.

Numeroși învățători și învățătoare de la cursurile pedagogice, în frunte cu profesorii lor, ținuseră să primească pe Înaltul Chiriarh.

Trenul s-a oprit la orele 9 dimineața. Dimpreună cu Preasfințitul Episcop a sosit și dl S. Mehedinți, Ministrul Instrucțiunii. Înalții oaspeți sunt însoțiți de P.S. Arhie-

reii Antim Botoșeneanu, vicarul Mitropoliei de Iași, dl D. Dobrescu, administrator al Casei Bisericii, părintele Savin, directorul Seminarului Veniamin din Iași, S. Stănescu, șeful de cabinet al dlui Ministru de Instrucție și numeroși alți clerici și civili.

Pe peron, un pluton de călăreți cu sulițe, a făcut onorurile.

După prezentări și scurte convorbiri, cu diferite personalități venite întru întâmpinare, P. S. Sa, însoțit de înalți oaspeți, s-a îndreptat spre Sobor.

Pe tot parcursul bulevardului Alexandru era de o parte și de alta mulțime de popor, care voia să vază pe noul Arhipăstor al Bisericii.

Toți priveau cu mulțumire în suflet la chipul puternic și drept al Prea Sfințitului, în care vedeau înscrisă credința curată, iubirea neprihănită de adevărul dumnezeiesc și voința neclintită de a-l face să triumfe.

Când cortegiul a ajuns la Sobor, interiorul bisericii ca și toate coridoarele și scările erau ticsite de norod.

La Catedrală (Sobor)

Biserica s-a umplut de lume îndată după sosirea cortegiului. Erau de față dnul general Văitoianu, comisar general, dl ministru al Instrucțiunii Publice, Simeon Mehedinți, comandați și ofițeri români și basarabeni, deputați din Sfatul Țării și reprezentanți ai cârmuirii Basarabiei, corpul profesoral și învățătorii de la cursuri, fețe bisericești de la țară și mănăstiri, veniți să întâmpine pe noul ocârmuitor al Bisericii și altă lume.

După aceea, s-a început slujba dumnezeiască, răspunsurile fiind date în românește, cu obicinuita armonie de corul părintelui Berezovschi.

Dl S. Mehedinți, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, citește decretul Regal de numire a P. Sf. Nicodim ca ocârmuitor duhovnicesc vremelnic al Bisericii basarabene.

P.S. Arhiereu Antim Botoșeneanu a citit Gramota Preasfințitului Mitropolitul Moldovei, pe care o publicăm în întregime, după aceea a luat cuvântul P. C. arhimandrit *Gurie*, care vorbește în numele clerului basarabean, salutând în P. Sf. Nicodim întronarea dreptății prigonite.

Răspunzând cuvântării părintelui arhimandrit Gurie, Preasfințitul Episcop Nicodim a rostit o frumoasă cuvântare, pe care o publicăm aici în rezumat.

Pace vouă!
Prea cucernici părinți!
Iubiți tovarăși de muncă în Dumnezeu!
Iubiți creștini!

Când Mântuitorul nostru Isus Christos a trimis pe ucenicii Lui să propovăduiască Sfânta Evanghelie, le-a spus: „În orice cetate veți intra, chemați asupra ei pacea lui Dumnezeu și dacă va fi vrednică de aceasta, pacea se va odihni peste ea".

Următor al acestei porunci, vă fac și eu parte de pace și vă zic „Pace vouă"!

Am venit să propovăduiesc vouă pace, fii ai mei întru Domnul, nu de azi, ci precum a spus părintele arhimandrit Gurie, din vechime sunteți fii sufletiști ai lui Dumnezeu păzitei Episcopii a Hușilor. Pacea am venit să o propovăduiesc și legea lui Dumnezeu și dreptatea.

Legea dragostei o amintesc acum între voi și o amintesc în graiul norodului acestuia. Căci este așezământ Dumnezeiesc ca noroadele să asculte cuvântul lui Dumnezeu în limba lor.

Una din cele mai mari sărbători creștine este aceea a Pogorârii Sfântului Duh peste ucenicii Domnului. Aceasta e sărbătoarea limbilor.

Atunci Domnul nostru Isus Christos a împărțit ucenicilor săi dorul de a învăța noroadele în limba lor.

Căci după învățarea credinței noastre creștine, Apostolii trebuie să știe limba noroadelor, nu noroadele limba Apostolilor.

Așa și în biserica noastră strămoșească, din vremea marilor voievozi din trecutul îndepărtat și a marilor Mitropoliți Dositeiu, Varlaam, Veniamin ș. a., păstoriții bisericii s-au rugat în limba lor.

Și dacă o clipă – căci 100 de ani în viața unui neam nu este decât o clipă – dacă o clipă glasul limbii noastre a amuțit, Dumnezeu a poruncit ca el să răsune din nou și a redat limbii naționale drepturile ei sfinte.

Când zic că graiul strămoșesc a intrat în drepturile lui, aceasta nu înseamnă că numai norodul moldovenesc se va ruga în limba lui. Ci vom respecta și drepturile fiecăruia din celelalte noroade de a se ruga în limba lor.

Acum mă voiu opri asupra unui nou fapt. Când, în ziua de 27 martie [1918], Moldova dintre Prut și Nistru s-a lipit prin voința ei slobodă la sânul mamei sale, a intrat în hotarele României cu tot ce a avut, ea a devenit românească, nu numai cu trupul, ci și cu sufletul, cu toate așezămintele ei, deci și cu biserica.

Căci nu se poate ca trupul să fie într-o parte și sufletul în altă parte; trupul în România, iar sufletul peste Nistru.

Sfintele canoane statoresc că dacă un popor drept slăvitor capătă neatârnare politică, atunci devine neatârnată și biserica lui. Și când o țară drept-slăvitoare se unește cu altă țară drept-slăvitoare se unește și biserica ei.

Așa s-au petrecut lucrurile și cu Basarabia.

În puterea acestui temei, Sfântul Sinod a poftit pe capii bisericii basarabene să ia parte la dezlegarea nevoilor, care priveau biserica Basarabiei. Dar poftirea Sfântului Sinod n-a găsit niciun răsunet. Arhiereii bisericii basarabene au găsit de cuviință că e mai bine să lucreze pentru nevoile altei biserici decât a aceleia pe care o păstoreau.

Nu le facem nicio învinuire din aceasta, ei au voit să fie mai buni cetățeni ai patriei lor ruse decât păstori ai bisericii noastre. Dar pe urma acestei purtări a lor, biserica Basarabiei a rămas văduvă de păstorii săi. Trebuia să se pășească la alegerea

unui nou arhipăstor. Însă, deoarece adunarea care are chemarea de a alege arhipăstor statornic, urmează a fi chemată mai târziu, Sf. Sinod mi-a dat împuternicirea spre a păstori vremelnic biserica de Dumnezeu păzită a Basarabiei.

Iată cum se face că mă înfățișez astăzi înaintea voastră.

Vă mulțumesc din toată inima pentru primirea frumoasă ce mi-ați făcut și pentru dragostea ce mi-ați arătat.

Eu vă aduc inima mea credincioasă fără nicio prefăcătorie.

Vă aduc binecuvântarea Sfântului Sinod.

Vă aduc bunăvoința M.S. Regelui nostru Ferdinand I, vă aduc salutul frățesc al poporului moldovenesc și românesc de dincolo de Prut.

Iar preoților moldoveni le aduc încredințarea că Guvernul și Sinodul Român au toată bunăvoința pentru dânșii și că vor păstra neștirbite drepturile lor.

Cea mai bună garanție a drepturilor lor va fi munca ce vor desfășura în norod. Dacă preoțimea va munci cu siguranță pentru turmă, își va garanta prin aceasta starea sa.

Fericirea norodului aduce fericirea preoțimii.

Fiți cu ochii la Hristos, fiți cu ochii la norodul lui, ca astfel să fie cuvântată munca voastră întotdeauna și acum și în vecii vecilor Amin.

După încheierea slujbei, oaspeții s-au îndreptat spre mitropolie, unde s-a ținut o scurtă slujbă bisericească, după care a urmat o masă la Palatul Mitropolitan.

Ziarul „Sfatul Țării”, Anul 1918, nr. 67, iunie 24.

Nr. 132

1918 iunie 28. Relatare privind vizita canonică a Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopei Chișinăului și Hotinului, la mănăstirea Suruceni și cuvântarea rostită de starețul mănăstirii, arhimandritul Dionisie Erhan

La 28 iunie, adică la 5 zile de la sosirea Sa la Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem a făcut o vizită canonică la mănăstirea Suruceni, jud. Chișinău. A fost însoțit de dnii ministru Ion Inculeț, general [Artur] Văitoianu, comisarul general al Basarabiei, [Pan] Halippa, vice-președintele Sfatului Țării și iconom I. Țincoca.

În sunetul clopotelor, Înaltpreasfinția Sa e întâmpinat cu cântări românești de cuviosul stareț, arhimandritul Dionisie, și de soborul mănăstiresc. După cuvenitul Te Deum, starețul urează bună venire primului ierarh român, descrie suferințele jugului străinismului de un veac și arată bucuria întregii Basarabii pentru unirea cu Patria-Mumă. La acestea, Î.P.S. Sa răspunde mângâindu-i, îi fericește și-i îndeamnă

să se bucure că duhul lui Dumnezeu a suflat și acum ca altădată, după descrierea proorocului Iezechiel, și a alungat întunericul și frigul morții din Basarabia și apoi a trimis libertatea, frăția, graiul românesc și mărirea neamului. Și-i binecuvântează pe fiecare frate și călugăr în parte.

Ieșind din biserică, au vizitat arhondaricul (casa de oaspeți), locuința starețului, celelalte dependinți și via și s-au reîntors spre Chișinău.

Notă. Această mănăstire a fost înființată la 1785 de pitarul Casian Suruceanu.

Revista „Lumnătorul”, Anul 1919, nr. 12, Supliment, p. 1.

Cuvântarea arhimandritului Dionisie, starețul mănăstirii Suruceni, cu ocazia întâmpinării Înaltpreasfințitului Nicodim, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, la mănăstirea Suruceni

Înaltpreasfințite Stăpâne,

Fericitul Apostol Pavel, după cele ale lui multe osteneli, lupte și suferințe ce a îndurat pentru răspândirea Evangheliei lui Christos, din mila lui Dumnezeu s-a învrednicit a se înălța întru cele mai presus de lume și a auzi cuvinte care nu sunt cu putință de limba omenească a se vorbi. Pentru acea arătare și descoperire a lui, el spune, „că de a fost acea în trup sau fără de trup”, el nu știe, fără numai unul Dumnezeu.

Întâmplările cele grele și întunericul cel grozav era asupra nefericitului nostru neam în Basarabia, care în timpul de 100 de ani a fost ca într-o letargie sau somn greu, din care nu mai era nicio nădejde de deșteptare, căci poporul nostru zăcea ca într-un țintirim groaznic, după cum, cu adevărat, un bărbat de stat a numit starea românilor din Basarabia, care nu mai dă aproape niciun semn de viață.

Și cu adevărat că mare era și înfricoșat acest țintirim, fiindcă cuprindea Basarabia întreagă, mai mare decât acela pe care proorocul Iezechiil l-a văzut, cu duhul, în acea mare câmpie ce era plină de oase, căci acest țintirim mare cuprindea în sine două milioane.

În timpurile din urmă, când rusificarea ajunsese la cea mai înaltă culme și când România-mamă a ieșit în luptă alături de țara care atât a asuprit neamul nostru, nădejdea noastră era aproape pierdută. Știe numai unul singur Dumnezeu ce îndurau, în acel timp, acea mână de luptători, care și-au luat sufletele și viața în mâini și au ieșit la luptă pentru libertatea fraților lor români, împlinind cuvântul Mântuitorului Christos, care zice că mai mare dragoste decât acea nu este, ca cineva să-și pună sufletul său pentru prietenii – frații – săi.

Grele au fost suferințele românilor în acea sută și mai bine de ani, căci deși eram noi în țara noastră și în casa noastră, dar eram mai străini ca toți străinii. Primejdioasă a fost starea, căci dacă ne întoarcem înapoi la istoria neamului nostru de la suta dintâiu după Christos, s-ar părea, că mai în grea stare nicio parte din poporul nostru nu

a fost, din timpurile acelea până în vremurile de acum, ca poporul din Basarabia, căci rusificarea a adus poporul nostru la aceea, că el nu-și mai cunoștea dreapta și stânga, ajungând – rusificarea – de la clasele cele mai înalte până la păturile cele mai de jos.

Judecățile lui Dumnezeu însă sunt neajunse de mintea omenească!

Când acea mână de luptători erau deznădăjduiți de mântuirea acestui popor, atunci, mai presus de toată nădejdea, s-a arătat dreptatea, judecata și mila lui Dumnezeu, căci unde trebuia să strălucească lumina Lui, fără numai, „celor ce erau întru întuneric și în umbra morții”, și ce putea să facă acea mână de luptători, fără de ajutorul de sus carele rânduiește toate cele spre folos zidirii sale!

Când aproape pierdusem nădejdea de a mai vedea scăparea neamului nostru, atunci, neștiut de noi, păcătoșii, lucra judecata lui Dumnezeu și mâna cea care a scris în Babilon „Mane, Tekel, Fares”, astăzi nevăzut de noi a scris judecata asupra împărăției care s-a purtat așa de tiranește cu popoarele silnicește supuse ei.

Credem că dacă căderea lui Israil a fost spre scularea limbilor, apoi și căderea acestei împărății a fost spre scularea limbilor celor asuprite de ea.

Toate acestea îndurate de noi, amintindu-le în aceste clipe ce le petrecem aici – 27 martie, 23 iunie, ni se pare că sunt o iluzie, un somn, care încă tot îngreunează ochii noștri și pătrunde țara noastră, dar că nu le petrecem simțitor și în trup.

Petrecând atâtea prefaceri și întâmplări în viața nefericitului nostru neam, noi nu putem a nu striga împreună cu fericitul Apostol Pavel, care minunându-se de judecățile lui Dumnezeu cele nespuse zice: „O! adâncul bogăției, al înțelepciunii și al cunoștinței lui Dumnezeu! Cât sunt de necuprinse judecățile Lui și neurmate căile Lui, că cine s-a dat Lui mai înainte și se va răsplăti Lui, că dintr-însul și printr-însul sunt toate” (Rom. C. XI. 33 – 36).

Înaltpreasfințite Stăpâne!

Binecuvântând venirea Î.P.S. Voastre în acest sfânt locaș, noi din tot sufletul vă zicem: „Bine ați venit”. Intrați dar, Prea Sfințite pe ușă în staulul turmei ce vi s-a încredințat de la începătorul păstorilor Christos și ne povățuiți pe noi pe calea adevărului și a dreptății.

Intrați, Preasfinte, și în inimile noastre, pe care noi cu dragoste le încredințăm, nădăjduind că și inima Înaltpreasfinției Voastre va fi deschisă pentru noi.

Înălțați-Vă rugăciunile la acest sfânt locaș, unde noi în împrejurările grele ale vieții am înălțat de asemenea rugile noastre către Cel Prea Înalt și unde am putut păstra cel mai scump odor, haina neamului. Binecuvântați și pe împreună nevoitorii și ostenitorii mei, care împreună cu mine au luptat pentru ajungerea la idealul și țelul nostru moral și național. Binecuvântați și pe cei ce ne stau înainte.

Ziarul „Sfatul Țării”, Anul 1918, nr. 81, iulie 12/25.

Nr. 133

1918 iunie 30. Ordinul circular nr. 6 al Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, către clerul din Eparhie, pentru pomenirile în biserică

Dispunem ca Consistoriul Eparhial să facă cunoscut tuturor preoților din Eparhia Chișinăului și Hotinului, ca la ieșirea cu Sfintele Daruri să se facă următoarele pomeniri:

1) Pe Preasfințitul și de Dumnezeu iubitorul Arhiepiscopul nostru Nicodem să-l pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

2) Pe Înălțatul și de Hristos iubitorul Regele nostru Ferdinand I al României și soția Sa Regina Maria, pe bine credincioșii Lor fii principii și principesele Carol, moștenitorul tronului, Elisabeta, Maria, Nicolai și Ileana, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

3) Pe frații noștri preoți, diaconi, monahi și tot clerul bisericesc să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

4) Pe bine credinciosul și îndreptătorul guvern, pe căpeteniile oștilor și ale orașelor și pe toată iubitoarea de Hristos oaste, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

5) Pe fericiții și pururi pomeniții ctitorii sfântului locașului acestuia, pe cei din veac adormiți părinți și frații noștri drept măritori, care odihnesc în jurul sfântului locaș acestuia și pretutindenea, și pe bine credincioșii ostași căzuți pe câmpul de luptă pentru țară, neam și lege, să-i pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

6) Și pe voi pe toți, bine credincioșilor și drept măritorilor creștini, să vă pomenească Domnul Dumnezeu întru împărăția Sa.

Pomenirile acestea se vor face și la ectenii, la locul cuvenit.

S-a hotărât, 30 iunie 1918.

Revista „Luminătorul”, Anul 1919, nr. 1-2, p. 11-12.

Nr. 134

1918 iunie 30. Ordinul circular nr. 7 al Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, către clerul din eparhie, privind organizarea vieții bisericești

De la Consistoriul Eparhial,

Consistoriul Eparhial a primit următorul ordin al Înaltpreasfințitului Nicodem, Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului.

Scriem Consistoriului Eparhial, ca să facă cunoscut întregului cler bisericesc din eparhie:

1) Preotul, diaconul și cântărețul nu pot lipsi din parohie mai mult de o zi fără învoirea protopopului. Protopopul dă concediu clericilor pe 6 zile. Concediul mai mare de 6 zile se dă de arhiepiscop.

2) În comunele și satele cu populația română slujba Dumnezeiască să se facă curat în limba română. În comunele și satele cu populațiunea amestecată – români și ruși sau bulgari – slujba Dumnezeiască se va face în limba română și slavonă. Iar comunele cu populațiune curat ruși și bulgari slujba să se facă în limba slavonă.

În catedralele orașelor, care sunt biserici oficiale, slujba se va oficia în limba română, chiar și când populația n-ar fi numai românească.

În localitățile cu populație slavă, unde se află trupe române sau funcționari, se va pune slujba ca în cele cu populație amestecată.

3) Preoții, diaconii și cântăreții sunt obligați a învăța limba română la cele mai apropiate cursuri.

De la 1 septembrie a. c. toată corespondența se va face numai în limba română. Măsurile de mai sus – privesc biserica, școala și persoanele care sunt în serviciul instituțiilor Eparhiale.

Petițiile, rapoartele și alte hârtii oficiale se adresează numai arhiepiscopului.

4) Cântăreții se numesc de arhiepiscop după recomandația preotului paroh și referirea protopopului. Pentru aceia candidații, care doresc a primi loc de cântăreți se adresează cu petiția lor către preotul paroh, care examinează documentele candidaților și raportează protopopului rezultatul; iar protopopul prin raportul său face cunoscut arhiepiscopului de alegerea candidatului de cântăreți.

5) Candidații de preoți pentru a primi parohie își adresează petețiunile lor arhiepiscopului prin protopopul districtului respectiv.

Protopopul primind petețiunea candidatului o înaintează arhiepiscopului cu raportul său, în care este obligat a arăta naționalitatea candidatului și a populațiunii din parohia cerută. Astfel de procedură se va păstra și la permutarea preoților din parohii. Permutarea preoților dintr-o parohie în alta să face numai după o vechime de 5 ani într-o parohie. Excepțiune se face numai preoților cu deosebite merite și numai în interes de serviciu.

6) Poporul (prihod) se va numi de azi înainte „parohie".

7) Blagocinii se numesc de azi înainte „protopopi". Aceștea au cancelaria lor. La protopopie se va păstra în mod obligatoriu tabloul de preoți, diaconi și cântăreți din districtul respectiv precum și tabloul de parohiile vacante și de locurile de cântăreți libere.

Protopopii sunt obligați a face revizie cât mai des în districtul lor și odată pe lună vor raporta arhiepiscopului rezultatul inspecțiilor făcute.

S-a hotărât: acest ordin imediat să fie tipărit și trimis tuturor preoților și instituților eparhiale.

30 iunie 1918.

Membru Consistoriului, prot(opop) C. Ursul.

Director, prot(opop) I. Țincoca.

Șef de birou, S. Papuc.

Revista „Luminătorul", Anul 1918, iulie, p. 3-4.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 12.

Nr. 135

1918 iulie 6. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României privind alegerea arhimandritului Gurie Grosu și a preacucernicului econom Platon Ciosu, ca Arhierei cu titlurile de Botoșăneanu și Ploieșteanu, în locurile devenite vacante

Nr. 556

Jurnal

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de la 6 iulie 1918, luând în deliberare referatul sub nr. ___* al domnului ministru al Cultelor și Instrucțiunii, prin care propune, în urma votului Sf. Sinod, ca, din următorii 6 candidați:

P.C. arhimandrit Gurie Grosu Basarabeanu, cu 14 voturi,
P.C. econom Cosma Petrovici, cu 12 voturi,
P.C. arhimandrit Ilarion Mircea, cu 10 voturi,
P.C. econom G. Niculescu, cu 11 voturi,
P.C. econom Platon Ciosu, cu 12 voturi,
P.C. arhimandrit Gherontie Nicolau, cu 9 voturi, să se desemneze cei ce vor fi întăriți ca Arhierei cu titlurile de Botoșăneanu și Ploieșteanu, în locurile devenite vacante;

Consiliul

Alege pe Preacucernicul arhimandrit Gurie Grosu Basarabeanu și pe Preacucernicul econom Platon Ciosu, și autoriză pe domnul ministru al Cultelor și Instrucțiunii să ceară M.S. Regelui cuvenitul decret de întărire, potrivit art. 8 din Regulamentul legii sinodale.

(ss) A. Marghiloman, (ss) Ion Mitilineu, (ss) dr. Ciugureanu, (ss) S. Mehedinți, (ss) general Hârjeu, (ss) Ion Inculeț, (ss) Garoflid, (ss) C.C. Arion

[Referatul ministrului Cultelor și Instrucțiunii S. Mehedinți]

Domnilor miniștri,

Sfântul Sinod, în ședința sa de la 4 iulie 1918, propunând pentru treapta de Arhierei în locurile de Ploieșteanu și de Botoșăneanu, vacante prin alegerea de Episcopi a titularilor, pe:

Preacucernicul arhimandrit Gurie Grosu Basarabeanu, cu 14 voturi.
Preacucernicul econom Cosma Petrovici, cu 12 voturi.
Preacucernicul arhimandrit Ilarion Mircea, cu 10 voturi.
Preacucernicul econom G. Niculescu, cu 11 voturi.
Preacucernicul econom Platon Ciosu, cu 12 voturi.
Preacucernicul arhimandrit Gherontie Nicolau, cu 9 voturi.

Am onoare a vă ruga să binevoiți a alege prin acești 6 candidați pe acei care urmează a fi întăriți pentru hirotonia în Arhierei și a mă autoriza să cer M.S. Regelui cuvenitul decret de întărire.

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii
Simion Mehedinți
Administratorul Casei Bisericii [semnătura]

ANIC, *Fond 300, PCM, Jurnale*, Anul 1918, d. 9, f. 33-34.

*Numărul nu este indicat (n. ed.).

Nr. 136

1918 iulie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind încuviințarea Sfântului Sinod, să înființeze pe lângă Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului a doi Arhierei locotenenți de episcopi pentru eparhiile de Ismail și Cetatea Albă

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunei sub nr. 78.291,

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri sub nr. 555 încheiat în ședința sa de la 6 iulie 1918,

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Se autorizează Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Ortodoxe Autocefale Române să înființeze pe lângă Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului a doi Arhierei Locotenenți de episcopi pentru eparhiilie de Ismail și Akerman, în scopul unei administrațiuni bisericești potrivită noilor vremi.

Art. 2 și cel din urmă. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunei este însărcinat cu executarea prezentului decret.

Dat în Iași, la 7 iulie 1918.
Ferdinand
Ministrul Instrucțiunei și al Cultelor
Simion Mehedinți
Nr. 1.728

Monitorul Oficial al României, Anul 1918, nr. 85, iulie 8 (21).

Nr. 137

1918 iulie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea de a fi hirotonit arhimandritul Gurie Grosu – Arhiereu, cu titlul de Botoșăneanu și a Preacucernicului econom Platon Ciosu cu titlul Ploieșteanu

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor nr. 7.863,

Văzând jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri sub nr. 556 încheiat în ședința sa de la 6 iulie 1918,

Potrivit Art. 8 din regulamentul legii sinodale,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preacucernicul arhimandritul Gurie Grosu Basarabeanu, se întărește a fi hirotonit Arhiereu cu titlul de Botoșăneanu, în locul titularului ales Episcop al Râmnicului-Noul Severin.

Art. II. Preacucernicul econom Platon Ciosu se întărește a fi hirotonit Arhireu cu titlul de Ploieșteanu în locul titularului ales Episcop al Argeșului.

Art. III. și cel din urmă. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor este însărcinat cu executarea prezentului decret.

Dat în Iași, la 7 iulie 1918.
Ferdinand
Ministrul Instrucțiunei și al Cultelor
Simion Mehedinți
Nr. 1.729

Monitorul Oficial al României, Anul 1918, nr. 85, iulie 8 (21).

Nr. 138

1918 după iulie 7. Cuvântarea Preasfințitului Gurie Grosu cu prilejul hirotoniei în Arhiereu

Înaltpreasfinților Stăpâni și de Dumnezeu înțelepți Arhipăstori!

Cine mi-a da mie atâtea lacrimi ca să-mi plâng păcatele mele, că păcătos și neputincios sunt, iar nu pot tăgădui, că stau în nedumerire, de unde voi lua eu acele cuvinte de laudă ca să măresc după vrednicie minunile Proniei Dumnezeești, lucrate cu mine nevrednicul, din care cea mai însemnată este, că eu acum stau înaintea Sfântului Sinod al Bisericii Românești, chemat fiind ca să primesc hirotonia în Arhiereu, ca să păstoresc oile cuvântătoare moldovenești din Țara mea.

Când mi-aduc aminte trecutul vieții mele, apoi într-adevăr nu pot să nu strig: „Minunate sunt lucrurile Tale, Doamne, și niciun cuvânt nu este spre lauda minunilor Tale!"

Preasfințiților Arhipăstori!

Eu sunt moldovean din moldoveni, și din tinerețe crescut pe lângă biserică în credința creștinească ortodoxă. Părintele meu a fost dascal la biserica din satul Nimoreni, ținutul Chișinăului. Ca atare el voia să mă deprindă și pe mine în sfânta Biserică, să sădească în inima mea dragostea de a o cerceta, a ceti și a cânta la strană. El era bun cântăreț moldovenesc, rusește nu știa. Luându-mă odată la biserică seara, m-a uitat acolo dormind. Nimorenii era un sat mic și nu putea acorda tatei tot ce trebuia pentru întreținerea casei. Țin minte, că nu odată se duce cu carul cu lemne de vânzare la târg la Chișinău, și totdeauna muncea cu sapa, cu coasa și secerea și la acest lucru mă lua și pe mine.

Dar după voia lui Dumnezeu tătuța a murit degrabă, fiind eu de 8 ani. Mămuța a rămas cu 3 copii, din care eu eram cel mai mare.

Rămâind eu orfan cu mamă fără învățătură, aveam nevoie de povățuitor și Dumnezeu a trimis asemenea povățuitor. Preotul din satul Surucenii, Nicolae Meghii, după ce a înmormântat pe tata, a spus mamei, mângâind-o, că pe copii trebuie să-i dea la școală și i-a dat sfat ce să facă și cum.

Biserica din Basarabia avea și are epitropie clericală, care îngrijește de copiii clericilor rămași orfani. Această epitropie întreține școli la mănăstirile bărbătești – Hârjauca, Curchi, Dobrușa și mănăstirile femeiești – Tabora, Răciula, Hirova.

După multă alergătură din partea mamei, eu am fost orânduit la școala de la mănăstirea Curchi. Mi-aduc aminte, când mama a venit la Consistoriu, neștiind rusește, umbla de la uși la uși, neștiind către cine să se adreseze, cum i-a ieșit înainte același părinte Meghii, i-a scris petiția și-a îndreptat-o cui să se adreseze. La ferbintea ei rugăminte, ca să i se primească copilul cel mare la școală, protoiereul i-a răspuns destul de rece că vom așeza mai întâi din acele familii, unde sunt câte 6, 5, 4, și apoi din acelea, unde-s numai câte 3, cum este la Dumneata.

În școală se învăța numai rusește. Greu îmi venea mie, moldovanului, să învăț rusește, mai ales nu puteam face drept loviturile cuvântului. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu am învins greutățile toate și peste un an am trecut din școala mănăstirii Curchilor în școala clericală din Chișinău, și apoi în Seminar, fiind toată vremea al 2-lea elev din toți. Ca să sporesc așa în învățătură mare îndemn mi-o dat familia părintelui protoiereu Vasile Gobjila. Când m-am prezentat întâi la părintele Vasile, mama preuteasă mi-o zis ca să mă silesc a învăța, că un băiat învățându-se poate să fie ce va vrea, chiar și arhiereu și întotdeauna să-i arăt ei notele.

În familia părintelui Vasile eram primit ca și copiii lui, și de mama preuteasa lui Maria Mihailovna eram alintat și condus ca și proprii ei feciori. Familia părintelui Vasile era o familie foarte intelighentă și indurătoare. Părintele Vasile m-a susținut și moral și material de am putut termina cursul de învățătură superioară în Academia din Kiev.

Învățând rusește, eu nu uitam, că sunt moldovan. Când veneam de la școală acasă pe sărbători totdeauna mă duceam la biserică. În biserica de la Rusești Noi slujba se făcea numai moldovenește de părintele Vasile și vreo trei dascăli. Dascălii bătrâni, cărunți, învățase a cânta și a ceti la mănăstire, cânta foarte bine și citea tot ce-i pus după ustav, temându-se să lepede măcar un stih. Unul dintr-înșii, moșul Toma Rodreaunu, nu odată îmi zicea, când eu citeam slavonește: „Învațăte, Gheorghieș, și moldovenește; moldoveneasca ți-o fi ca o dobândă pe lângă rusească!" Și eu m-am învățat a ceti... și ceteam la norod cazaniile cu glas tare lămurit și norodul asculta cu mare luare aminte. Fiind totdeauna printre săteni eu am aflat, că ei sunt foarte întunecați, că nu știu nici chiar credința creștinească și mi s-a umplut inima de jale către norod.

Încă fiind în academie, mi-am pus gând să mă fac călugăr, ca să pot sluji norodului mai slobod. Acest gând l-am împărtășit părinților mei duhovnicești, părintelui Vasilie. Ei au plâns, dar mi-au trimis binecuvântarea, sfătuindu-mi s-o fac aceasta după terminarea cursului.

Primind postul de predicator în Basarabia la 16 septembrie 1902, la 27 noiembrie m-am călugărit având 24 ani. După datoria mea, făcând multe călătorii prin Basarabia, eu m-am convins, că norodul meu e mult mai întunecat decât sectanții, pe care trebuia să-i aduc la cunoștință, și am început activitatea mea pentru luminarea poporului, dându-i un bucher să se învețe a ceti o carte de religie, să învețe religia, și scoțând și un jurnal „Luminătoriul" cu adaosul „Viețile Sfinților". Pentru această activitate curată și sfântă în folosul neamului meu am fost declarat „separatist" și învinuit că „lucrez în viderile tăinuite ale regatului de peste Prut", am fost surjinit din Basarabia în nordul Rusiei. O scârbă mare m-a cuprins, când am primit vestea că nu mai am voe a rămâne în Basarabia și în adânca scârbă am zis, că de azi înainte numenea nu va vedea zâmbet pe fața mea și să fiu ca și Kain de mă va vedea cineva surâzând. Mănăsti-

rea din Smolensk, în care am fost trimis, era locul, unde se trimetea preoții de canon. Un arhimandrit, fost rector la seminar, trei ani nu-și măturase chilia, în care am intrat eu. A trebuit să pun cu de-a sila pe trei băeți de ai mei, ca să spele chilia în care mai trăia cu arhimandritul și un motan, care mai niciodată nu ieșea la aer. În scârba produsă din îndepărtarea din patrie și de împrejurările grele, în care mă aflam, aveam numai o mângâere necontenita rugăciune către Maica Domnului, ca să mă scoată din acest hal... și peste 40 de zile am fost permutat la Don, poftit de Arhiepiscopul Vladimir. Porohienii mănăstirei petrecându-mi, îmi spunea că în fața mea se duce de la dânșii „un bun pastor", că eu le-am fost ca „o rază de lumină" și mă asemăna cu o floare arabă, care înflorește odată în zece ani.

Dar laudele acestea nu atingea sufletul meu, eu gândeam de scumpa mea Basarabie, din care eram alungat de Arhiepiscopul Sarafim, care zicea, că el este gata să mă vadă și arhiepiscop la ruși, dar în Basarabia nici măcar dascal. În asemenea împrejurări n-aveam niciun semn de a mă reîntoarce, însă eu nu perdeam nădejdea, că Dumnezeu toate le poate, că Hristos a zis: „Orice veți cere de la Tatăl întru numele Meu, aceea voi face" (Ioan 14, 13).

Și eu ceream, necotenit ceream.

În anul 1912 fiind la Moscova, în mănăstirea Ciudov, unde se află moaștele Sfântului Mitropolit Alexie, eu m-am adresat cu aceeași rugăciune către acest sfânt ierarh, zicând: „Sfințitoriule părinte Alexie, tu ai tămăduit pe femeia hanului tătăresc Taidula, ți-ai făcut milă de femeia de neam străin și necredincioși, fă-ți milă și de mine, omul de alt neam și mijlocește înaintea lui Dumnezeu, ca să fiu întors în Basarabia, să slujesc norodului meu în treaptă de Arhiereu. Și am primit încredințarea, că aceea ce cer va fi, dar numai atunci, când Basarabia va fi din nou unită cu Moldova, precum a fost când trăia în Rusia acest sfânt mitropolit.

Preasfinților Arhipăstori ai Bisericii noastre Autocefale Române!

Eu nu pot să nu mărturisesc adevărul și nu pot să nu arăt, că unirea Basarabiei cu România din 27 martie este arătarea bunei voințe a lui Dumnezeu către neamul nostru și mila lui Dumnezeu asupra mea este, că eu stau înaintea Prea sfințiilor voastre, chemat fiind să fiu Arhiereu din hotărârea sfântului Sinod; această hotărâre am primit-o cu bucurie și de aceea am și răspuns la chemarea voastră: „Mulțumesc, primesc și nimic împotrivă vorbesc".

Mulțumesc Domnului Dumnezeului meu că cu milostivire caută spre mine; fie numele său binecuvântat de acum și până-n veac.

Mulțumesc Maiestății Sale Regelui nostru, care cu dreapta Sa a întărit alegerea mea în treapta cea mai înaltă de slujire Bisericii lui Dumnezeu.

Mulțumesc Sfântului Sinod, care a binevoit să mă cheme pe mine nevrednicul, ca să primesc darul cel mai înalt al sfântului Duh, Care pune pe păstorii turmei lui Hristos

Bucurându-mă de mila lui Dumnezeu, mă cutremur de sarcina grea a episcopului, de răspunderea mare, care o are el. Eu mă tem că nu voi corespunde cu faptele mele acestei chemări înalte. Făcându-mă episcop, se cere, să mă deosebesc de ceilalți frați după chemare și să mă ridic pe aripile vulturului. Mă tem ca nu cumva, stând pe aripile acestea, să fiu cu dorințele, cu gândurile tot pe lângă lucrurile de jos, lumești, și nu voi putea zbura totdeauna cu gândul curat spre soarele dreptății. Făcându-mă episcop, va trebui să i-au pe lângă mine luminătorii, ca să nutresc cu dânșii pe credincioși. Mă tem, ca nu cumva lumina aceasta nutrind pe mulți, să rămâie fără lucrare asupra mea.

Făcându-mă episcop, voi avea datoria să fac sfânta hirotonie și prin punerea mâinilor să pogor darul de sfințire asupra a însuși slujitorilor altarului și pe aceștea să-i fac vrednici a sfinți pe alții. Mă tem ca nu cumva darul acesta să treacă prin mine ca apa de ploaie prin piatră lăsând-o tot fără umezeală.

Mă cutremur de răspunderea, pe care o are episcopul, că el trebuie să dee seama nu numai pentru sine, ci și pentru toți fiii săi duhovnicești.

De aceste gânduri se înfricoșa Chiprian și Atanasie, plângea Vasile cel Mare și Grigore, ele făcea pe Gură de Aur să fugă de alegere.

Dacă eu m-am unit la chemarea Sfântului Sinod, apoi numai nădăjduind, că Dumnezeu, care și-a arătat mila Sa cu mine și m-a pus înaintea Sinodului românesc, mă va sprijini cu darul Său și în viitor.

În această nădejde eu rog Prea Sfințiile Voastre, să înălțați rugăciunile sfinte către Hristos, ca să pogoare preste mine Darul Sfântului Duh, care „pe cele neputincioase le tămăduiește și pe cele ce lipsesc le plinește", ca să fie în ajutor neputinței mele.

Revista „Luminătorul", Anul 1918, august, p. 5-12.

Nr. 139

1918 iulie 7. Jurnalul Consiliului de Miniștri referitor la confirmarea votului Sfântului Sinod de hirotonire a arhimandritului Dionisie Erhan, Arhiereu locotenent pentru vicariatul de Ismail

Nr. 579

Jurnal

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de la 13 iulie 1918, luând în deliberare referatul sub nr. 7913 al domnului ministru al Cultelor și Instrucțiunii, încuviințează, conform votului Sf. Sinod, să fie întărit a fi hirotonit Arhiereu locotenent pentru Vicariatul de Ismail, P.C. arhimandrit Dionisie, stareț al mănăstirii Suruceni, și-l autoriza să ceară M.S. Regelui cuvenitul decret.

(ss) S. Mehedinți; (ss) A. Marghiloman; (ss) Ion Inculeț; (ss) general Hârjeu; (ss) N.D. Ghica; (ss) C.C. Arion; (ss) Cantacuzino; (ss) Ion Mitilineu; (ss) M. Seulescu

[Referatul ministrului Cultelor și Instrucțiunii S. Mehedinți]

Nr. 579/1918

Domnilor miniștri,

Sfântul Sinod, în ședința de la 7 iulie 1918, pe temeiul Decretului Regal nr. 1728, care-l autoriză a înființa doi Arhierei locotenenți de Episcopi de pe lângă Arhiepiscopia de Chișinăului și Hotinului pentru vicariatele de Ismail și Akerman, propunând, deocamdată, pentru locul de Arhiereu Vicar al Ismailului pe P.C. arhimandrit Dionisie, stareț al mănăstirii Suruceni, P.C. arhimandrit Ghermano, stareț al mănăstirii Noul Neamț, și protoiereul Lașcu, profesor de religie la Chișinău, am onoare a vă ruga să binevoiți a desemna din acești trei candidați pe acela, pentru care să fiu autorizat a cere M.S. Regelui decretul de înființare, spre a fi hirotonit arhiereu.

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii

Simion Mehedinți

Administratorul Casei Bisericii [semnătura]

Nr. 7913, 7 iulie 1918

ANIC, Fond 300, PCM, Jurnale, Anul 1918, d. 9, f. 82-83. Copie.

Nr. 140

1918 iulie 14. Articolul publicistului Vasile Harea – „Preoțimea moldovenească și cauza națională”

Mișcarea națională din Basarabia încă își așteaptă istoricul său. Totuși, multe laturi ale ei au fost ceva atinse în câteva articole în presa locală și cea de peste Prut. Și aici, am vrea să mai adăugăm ceva la ceea ce a fost scris, ajutând astfel pe viitorul istoric.

Rezistența românilor basarabeni se datorește într-o măsură oarecare și preoților, deși contribuțiile lor aduse cauzei naționale în Basarabia n-au fost bătătoare la ochi.

Într-adevăr, luptătorii care anume și-au consacrat viața lor ideii naționale mai mult atrag atenția decât acei ce, făcându-și datoria lor directă, serveau și cauza națională.

Dar noi nu-i putem trece cu vederea pe acei lucrători modești și trebuie să le dăm dreptatea ce li se cuvine.

Trăind la țară, cu un popor blând, credincios, ascultător, preoții începeau a se convinge că el merită o soartă mai bună și se gândeau și ei cum să-l ajute. De aici vedem noi stăruințele preoților pentru a-i satisface cerințele sufletești în limba-mamă, căutând și cumpărând cu orice preț cărți bisericești tipărite în diferite centre de cultură românească duhovnicească. De aici porni dorința de a aduce câte un dascăl care să știe bine a cânta în limba-mamă. Și numai astfel putem explica atâtea stăruințe ale preoțimii, ca în școala dascălilor din Chișinău să se învețe cântarea și în limba moldovenească, precum o cer aceasta pe la 1895 și pentru Seminarul Teologic și Școala Eparhială. Și din toate puterile stăruie ca catedrele naționale să nu fie desființate în aceste școli, cu toate că pedagogii rusificatori împing pe școlari, ca ei singuri să se proclame în contra acestor catedre și astfel ele să fie închise cum au și izbutit în Școala Eparhială de Fete.

Dorind a-i da țăranului învățături în limba-mamă prin predici de pe amvon și știind cât e de greu să spui cuvânt în limba norodului, dacă ea n-a fost urmată în școală, preoții stăruiesc și scot o modestă revistă bisericească.

Statistica ce se făcea din an în an la redacția gazetei „Cuvânt Moldovenesc” poate iarăși să arate întrucât au contribuit preoții la răspândirea acestei gazete.

Mulți, foarte mulți din preoți se ridicau cu gândul mai sus decât ar fi cerut numai grija duhovnicească a moldovenilor din Basarabia. Dacă poate nu nădăjduiau că vor ajunge zile fericite de a fi uniți politicește cu frații de peste Prut, totuși căutau să păstreze legăturile culturale cu ei. Dl P. V. Haneș ne-a povestit, la matineul Universității Populare, dedicat poetului Alexie Mateevici, că tată-său primea revista „Albina”. Atunci mi-am adus aminte că am avut în seminarul teologic atâția prieteni, fii de preoți, care spuneau că acasă părinții lor primesc „Albina”.

Prin ce oare se explică aceasta?

Pricina o găsim, dacă urmărim biografiile basarabenilor emigrați în România. Foarte mulți din ei *sunt fii de preoți*. Primind acasă o educație sănătoasă, crescând în mijlocul poporului, și apoi adoptând ideile poporanismului, aceștia numaidecât ajungeau la ideea națională și fiind oameni primejdioși, trebuiau să plece peste graniță în România.

Dar rudeniile lor nenorocite nu-i uitau niciodată. Sub fel de fel de pretext treceau și ei la Iași, mai ales cu ocazia sărbătorilor Sf. Spiridon, ca să se întâlnească cu fii lor. Și iată că, întorcându-se înapoi, aduceau cu ei câte un teanc de cărți.

Dar unii nu se mulțumeau nici cu atâta. Răposatul părinte Vasile Madan de la T[r]ușeni, oriunde se ducea dăruia câte o cărticică românească. Și mai ales așa a dat multe cărți preoților. Și câți o fi preoți de aceștia necunoscuți. Cel dintâiu care a salutat apariția ziarului „Basarabia” din 1906, a fost preotul Iulian Friptul, care apoi a colaborat la toate edițiile românești de aici, producând poezii și articole foarte prețioase. Numele preotului Alexie Mateevici va rămâne pe veci înscris cu litere de aur.

Actualul prim-director, doctor [Petre] Cazacu, a fost ajutat în aducerea cărților românești prin contrabandă, în vremuri extrem de critice, de preotul Vasile Văleanu.

Și fapte de acestea putem aduce încă multe. Întru atât de multe, că ele ne dau temei să vorbim despre toată preoțimea *moldovenească* din Basarabia, că și-a făcut datoria după cum a știut, a putut și au îngăduit împrejurările.

Și dacă azi se întâmplă câte o dată ca prin adunări, ba chiar și în presă cineva să vorbească despre *toată* preoțimea că a fost o unelte în mâna țarului, trebuie să spunem că o asemenea învinuire nu se poate aduce întregii preoțimi moldovenești.

Mișcarea inocentiană* n-a fost o urmare a relei păstoriri de către preoți a turmei pravoslavnice, ci o protestare în contra poliției țarului, sub orișicare formă ar fi fost ea – fie în uniforma de jandarmi, fie în mantie de arhiepiscop. *Această poliție* nu-i lăsa pe preoți să-și îndeplinească datoria cum înțelegeau și cum vroiau să și-o îndeplinească ei, și în contra acestei poliții a protestat poporul, iar nu în contra preoților săi, căci poporul, cu simțul lui natural, a priceput de unde vine „pravoslavnicia rusească".

Așadar, preoții moldoveni au adus și ei contribuții cauzei naționale după puterile lor!

V[asile] Harea

Ziarul „Sfatul Țării", Anul 1918, nr. 72, iulie 14.

* Este vorba despre mișcarea inochentistă (n. ed.).

Nr. 141

1918 înainte de august 1. Hotărârea Arhiepiscopului Nicodim Munteanu privitoare la organizarea provizorie a administrației Eparhiei Chișinăului și Hotinului

Administrația bisericească a Basarabiei înainte se făcea de Consistoriul Duhovnicesc, întocmit și condus după legile bisericii ruse.

Însă tulburările și prefacerile din vremea ultimei revoluțiuni, au atins și organizarea Bisericii basarabene și astfel au rezultat diferite soviete bisericești, ca: 1) Sfatul eparhial, 2) Consiliul școlar bisericesc și 3) Administrația economică. Deci, Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem, la sosirea sa în Chișinău, a găsit două feluri de administrații suprapuse: Consistoriul și sovietele, care lucrau independent și uneori chiar potrivnic între ele. Î.P. Sfințitul a observat, pe de o parte, că funcționarea Consistoriului Duhovnicesc avea multe lacune, că lucra insuficient și greoi și nu i se putea da nicio perspectivă de îmbunătățire; pe de altă parte, sovietele existente nu erau definitive, incomplete ca organizație administrativă și ca activitate nu puteau îmbrățișa toate chestiunile bisericești.

De aceea, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, luând în considerare și dorințele exprimate de ambele congrese preoțești din anul 1917, a găsit absolut necesar să organizeze provizoriu o nouă administrație.

În acest scop, a ținut, în cursul lunii august 1918, sub președinția Sa, în reședința arhiepiscopală, mai multe ședințe cu fruntașii preoți și profesori bisericești din Chișinău și a hotărât desființarea pe ziua de 1 septembrie 1918 a: 1) Consistoriului Duhovnicesc, 2) Sfatul eparhial, 3) Consiliul școlar bisericesc și 4) Administrațiunea economică, iar în locul lor a înființat, pe aceeași zi: 1) Administrația Centrală Eparhială a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și 2) Consiliul Superior Eparhial. Cu ajutorul acestor două alcătuiri Arhiepiscopul conduce Eparhia.

Administrația Centrală Eparhială e formată din 5 direcțiuni:

1) Direcțiunea administrativă;
2) Direcțiunea școlară și culturală;
3) Direcțiunea economică;
4) Direcțiunea judecătorească; și
5) Direcțiunea mitricală (a stării civile). Se înființează o registratură generală, iar peste toate cancelariile administrației este un secretar general.

Consiliul Superior Eparhial se alcătuiește din vicarul eparhiei, cei 5 directori ai amintitelor direcțiuni, secretarul general și 4 membri numiți de arhiepiscop. Consiliul lucrează sub președinția arhiepiscopului său, în lipsă, a Vicarului.

Atribuțiile direcțiunilor în scurt sunt acestea:

Direcțiunea administrativă se ocupă cu recomandarea candidaților de diaconie și preoție; recomandarea pentru numire a protopopilor, a preoților parohi; supraveghează activitatea acestora; are grijă și de bunăstarea mănăstirilor, de primirea fraților, tunderea și hirotoniile monahilor și întărirea stareților etc.

Direcțiunea școlară are supravegherea tuturor instituțiilor școlare și culturale bisericești din eparhie, recomandarea profesorilor propuși pentru religie la școlile Statului; îngrijește de diferite publicații religioase, cărți de ritual, de lucrările tipografiei eparhiale etc.

Direcțiunea economică administrează și controlează averea mobilă și imobilă a bisericilor, mănăstirilor și instituțiilor școlare bisericești din Basarabia.

Direcțiunea judecătorească (tribunalul bisericesc) judecă vinovățiile slujitorilor Bisericii; propune dezlegări de cununie între anumite rudenii și încuscriri, dispense de vârstă la căsătorie; judecă divorțurile din întreaga Basarabie și cununiile fără bază legală.

Direcțiunea mitricală primește în păstrare actele de stare civilă și condici de spovediți de la toate parohiile eparhiei, le controlează, le completează, restabilește unele acte, eliberează pe baza lor certificate de naștere, cununie și moarte; conduce serviciul statistic de la biserici ca să comunice anual cercurilor de recrutare ale armatei tabloul tinerilor de 21 ani, și trimite serviciului sanitar tablouri de nașteri și decese, arătând și bolile endemice sau epidemice, care au provocat moartea.

Toată corespondența ce se trimite acestor direcțiuni trebuie să fie redactată exclusiv în limba română și adresată numai pe numele arhiepiscopului; cererile sau reclamele venite din partea civililor sau a preoților, fără să privească corespondența parohială, vor fi timbrate confirm legii; hârtiile ce nu îndeplinesc aceste condiții se înapoiază. Adresele și ordinele ce ies din direcții sunt semnate de arhiepiscop, de directorul respectiv și de secretarul general; pentru unele lucrări sunt împuterniciți să semneze directorii, însă numai în numele arhiepiscopului.

Consiliul Superior Eparhial se ocupă cu dezlegarea chestiunilor celor mai grele, care trec peste competența direcțiunilor și a căror răspundere Chiriarhul nu vrea să și-o asume singur. Consiliul e convocat numai când se ivesc asemenea chestiuni.

Pentru susținerea proceselor ce s-ar ivi și studierea diferitor situațiuni juridice în legătură cu Administrația Eparhială, s-a creat un post de jurisconsult, iar pentru alcătuirea de planuri de clădiri și instituții bisericești s-a creat alt post de arhitect. [...].

În afară, în eparhie, administrația are următoarele organe:

a) Trei vicariate: la Ismail, Acherman și Bălți. Arhiereii vicari fac vizite canonice bisericilor din ținuturile respective, slujesc în mijlocul poporului și țin predici pentru întărirea credinței creștine;

b) Trei revizori eparhiali, din care unul exarh peste toate mănăstirile din Basarabia, iar ceilalți pentru bisericile și clerul de mir. Exarhul inspectează mănăstirile, anchetează reclamele împotriva monahilor, ceilalți doi revizori inspectează atât pe protopopii de cercuri cât și de județe, fac contra anchete etc;

c) Zece protopopi superiori, câte unul de fiecare județ și unul pentru orașul Chișinău. Aceștia inspectează pe protopopii de cercuri și parohiile din județ, cancelariile lor, ca să observe exacta îndeplinire de către toți slujbașii bisericești a îndatoririlor lor și supraveghează ca toate ordinele și dispozițiile arhiepiscopale să fie executate cu punctualitate;

d) Treizeci și șapte protopopi de cercuri care, până la alcătuirea unui regulament special pentru funcționarea protopopilor de județ, rămân cu toate atribuțiile lor de până acum, având corespondența directă cu arhiepiscopia;

e) Cercetătorii duhovnicești, câte unul sau doi de fiecare cerc, care se ocupă cu diferite anchete, ordonate de Tribunalul bisericesc al Eparhiei. Aceștia lucrează onorific.

Numirile personalului

Desființându-se pe ziua de 1 septembrie 1918 toate organele administrative vechi ale eparhiei, s-a pus în disponibilitate și personalul respectiv. Pentru noua administrație eparhială s-au ales și întărit de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop următorii funcționari, pe aceeași zi:

În Direcțiunea administrativă
Protoiereul C. Ursu, director

În Direcțiunea școlară
Protoiereul N. Lașcu, director

Membri, șefi de serviciu
Preotul T. Dumbravă
M. Polihronie-Chioseli
T. Păduraru

În Direcțiunea economică
Protoiereul Al. Baltag, **director**
Membri, șefi de serviciu
Protoiereul E. Cozachevici
Preotul Al. Bobeică
Preotul Eug. Tarnavschi

Membri, șefi de serviciu
Protoiereul C. Popovici
Protoiereul I. Nistor
Protoiereul N. Enea

În Tribunalul bisericesc
(Direcțiunea judecătorească):
Protoiereul Sp. Muranevici, președinte.
Membri, șefi de serviciu
Protoiereul Al. Brăguță
Protoiereul C. Gavrilovici
Supleanți: Protoiereul Vas. Humă
Protoiereul D. Popovici

În Direcțiunea mitricală (a stării civile)
Protoiereul Vas. Humă, director
Secretar general a fost numit protoiereul I. Țincoca.

Ceilalți funcționari: șefi de birou, contabili, registratori, arhivari, subșefi de birou, impiegați cl. I și impiegați cl. II au fost numiți de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop potrivit regulilor stabilite și după anumite probe de aptitudine.

Biserica Basarabiei susține, în parte, pe lângă unele instituții filantropice și 5 școli secundare:

1) Seminarul Teologic din Chișinău.
2) Școala Eparhială de Fete din Chișinău
3) Școala Spirituală de Băieți din Chișinău
4) Școala Spirituală de Băieți din Ismail
5) Școala Spirituală de Băieți din Edineț

Pentru conducerea acestor școli au fost desemnate și numite următoarele persoane pe ziua de 1 septembrie 1918:

La Seminarul Teologic
Arhimandritul Visarion Puiu, director
N. Halipa, subdirector

La Școala Eparhială de Fete
Dșoara Sanda Ulubeanu, directoare
Preotul Ev. Lesnic, subdirector

La Școala Spirituală de Băieți din Chișinău
Preotul S. Bejan, director
V. Mateevici, subdirector

La Școala Spirituală de Băieți din Ismail
Preotul G. Leu, director
V. Hondru, subdirector

La Școala Spirituală de Băieți din Edineț

Preotul Gh. Spinei, director

M. Păun, subdirector

Iar la școala de cântăreți de pe lângă Arhiepiscopie a fost numit director protoiereul M. Berezovschi.

Pentru directorii școlilor s-a intervenit prin Directoratul de Instrucție al Basarabiei la M.S. Regele ca să fie întăriți cu decrete regale. Profesorii școlilor au fost numiți de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și recunoscuți de directorat.

Consiliul Superior Eparhial, după cum am amintit, se compune din 12 membri, sub președinția Înaltpreasfințitul Arhiepiscop. Membrii consiliului sunt de două categorii: de drept și numiți. Membrii de drept, afară de arhiepiscop, sunt: vicarul eparhiei, secretarul general și cei cinci directori din Administrația Centrală Eparhială; iar numiți au fost următorii patru:

1) Arhimandritul V. Puiu, exarhul mănăstirilor;

2) Protoiereul Victor Popescu, rectorul Seminarului Teologic;

3) Vespasian Erbiceanu, primul președinte al Curții de Apel din Chișinău;

4) Domnul Sava Ojoga, fost membru ales de preoțime în Sfatul Eparhial, directorul Muntelui de Pietate din Chișinău.

Acest Consiliu Superior a lucrat în 7 ședințe în cursul lunii august; într-un număr viitor se va publica darea de seamă cuvenită.

Cele trei scaune de vicari urma să fie ocupate de titulari.

Din iulie s-a ocupat scaunul de Ismail de către Înaltpreasfințitul Dionisie, hirotonisit cu titlul de „Vicar al Ismailului" la 22 iulie 1918 în Catedrala Mitropolitană din Iași.

Pe ziua de 1 decembrie 1918 s-a ocupat temporar și scaunul de Bălți de către P.S. Gurie, hirotonisit cu titlul de „Botoșăneanu", la 18 iulie 1918, în aceeași catedrală.

Ca revizori eparhiali au fost numiți

1) Arhimandritul Visarion Puiu, trecut de la conducerea Seminarului Teologic, Exarh-revizor al mănăstirilor basarabene, pe ziua de 1 decembrie 1918, în locul P.S. Arhiereu Dionisie.

2) Protoiereul Andrei Murafa, numit revizor-eparhial, pe ziua de 1 noiembrie 1918; acum în urmă i s-a făcut și sfera activității sale în sudul Basarabiei, județele: Chișinău, Tighina, Cetatea Albă, Ismail și Cahul.

3) Arhimandritul Valerie Moglan, numit revizor pe ziua de 1 ianuarie 1919, pentru nordul Basarabiei, județele: Orhei, Bălți, Soroca și Hotin.

În personalul interior al Administrației Centrale Eparhiale, până la data apariției revistei, s-au făcut următoarele schimbări:

În Direcțiunea administrativă

Și-au dat demisia din postul de șefi de serviciu:

1) Preotul T. Dumbravă, pe ziua de 1 octombrie 1918, retrăgându-se la parohia sa.

2) M. Polihronie-Chioseli, pe ziua de 1 noiembrie 1918, fiind numit director al Liceului de Băieți din Cetatea Albă. În locul său a fost avansat ca șef de serviciu Constantin N. Tomescu, pe ziua de 1 ianuarie 1919.

În Direcțiunea școlară

Și-au dat demisia din postul de șefi de serviciu:

1) Protoiereul C. Popovici, pe ziua de 1 octombrie 1918, din pricină de boală.

2) I. Nistor, pe ziua de 1 decembrie 1918, reîntorcându-se în Bucovina.

La școlile bisericești

1) Arhimandritul Visarion Puiu, trecând ca exarh al mănăstirilor, în locul său a fost numit director al Seminarului Teologic protoiereul Victor Popescu, pe ziua de 1 decembrie 1918.

2) V. Hondru, neprezentându-se la post, în locul său a fost numit subdirector al Școlii Spirituale de Băieți din Ismail preotul Șt. Hondru, pe ziua de 1 octombrie 1918.

La protopopiatele de județe au fost numiți până în prezent următorii protopopi:

1) Protoiereu Sosipatru Grimalschi, jud. Hotin, pe ziua de 1 septembrie 1918.

2) Preot Nicolai Mihail, jud. Cetatea Albă, pe ziua de 15 octombrie 1918.

3) Iconom Dumitru Lungulescu, jud. Bălți, pe ziua de 15 octombrie 1918.

4) Iconom Climent Bontea, jud. Ismail, pe ziua de 15 octombrie 1918.

5) Preot Petre Peptu, jud. Orhei, pe ziua de 1 decembrie 1918.

6) Preot Teodor Macovei, jud. Cahul, pe ziua de 1 ianuarie 1919.

7) Protoiereu Gheorghe Cernăuțeanu, jud. Soroca, pe ziua de 1 ianuarie 1919.

8) Preot Leon Trofim, orașul Chișinău, pe ziua de 1 ianuarie 1919.

9) Preot P. Comerazan, sub-protopop orașul Chișinău, pe ziua de 1 ianuarie 1919.

Actualmente, protopopi de cercuri sunt următorii

Județul Cetatea Albă

Preot *Taurean*, protopopul preoților din orașul Cetatea Albă

Cerc 1. Protoiereu *Mihail Popov*, Divizia

2. Preot *Gheorghe Popovschi*, Purcari

3. Protoiereu *Xenofont Epure*, Sarata

4. Protoiereu *Terentie Belodanov*, Cubei

5. Vacant.

Județul Tighina

Cerc 1. Protoiereu *Atanasie Usinevici*, Tighina

2. Preot *Dimitrie Sinevici*, Căinari

3. Protoiereu *Petre Popovici*, Ceadâr Lunga
4. Preot *Iulian Friptu*, Comrat
5. Preot *Gheorghe Luscalov*, Cimişlia

Judeţul Bălţi

Cerc 1. Protoiereu *Vladimir Dimitriu*, Bălţi
2. Preot *Constantin Prodan*, Corneşti
3. Protoiereu *Gheorghe Gheorghianov*, Glodeni
4. Protoiereu *Draganciu Simeon*, Edineţ

Judeţul Ismail

Cerc 1. Protoiereu *Iosif Belodanov*, Ismail
2. Preot *Ioan Nuţa*, Bolgrad
3. Preot *Teodor Dumbravă*, Châşliţa
4. Preot *Alexandru Grozav*, Cahul

Judeţul Chişinău

Cerc 1. Preot *Ierofei Crocos*, Bâcoveţ
2. Protoiereu *Andronic Seminel*, Hânceşti
3. Preot *Gheorghe Baliţchi*, [lipsă]
4. Protoiereu *Vichentie Huma*, Ungheni

Judeţul Orhei

Cerc 1. Preot *Ioan Cărăuş*, Orhei
2. Preot *Constantin Modval*, Orhei
3. Preot *Pavel Cărăuş*, Cinişeuţi
4. Protoiereu *Iacov Tocan*, Orhei
5. Protoiereu *Alexandru Baltag*, Călăraşi

Judeţul Soroca

Cerc 1. Preot *Mihail Dumbravă*, Soroca
2. Preot *Dumitru Baliţchi*, Atachi
3. Preot *Ioan Vidraşcu*, Căinarii Vechi
4. Protoiereu *Gheorghe Cernăuţeanu*, Cotiujenii de Jos

Judeţul Hotin

Cerc 1. Protoiereu *Sosipatru Grimalschi*, Hotin
2. Preot *Ioan Cerneavschi*, Grozineţi

3. Protoiereu *Epifanie Bolboşenco*, Briceni
4. Preot *Gheorghe Cuniţchi*, Lipcani
5. Vacant

Comunele care cad în judeţul Cahul, deocamdată, se administrează după vechea împărţire bisericească.

Iată numele cercetătorilor duhovniceşti pe cercuri:

Judeţul Cetatea Albă

În oraşul Cetatea Albă, preot *Gheorghe Pavlovschi*
Cerc 1. Preot *Vasile Schidu*
2. Preot *Pavel Gacichevici*
3. Preot *Vasile Şerbanov*
4. Preot *Victor Govorov*

Judeţul Tighina

Cerc 1. Preot *Alexandru Cutierov*
2. Preot *Antonie Sicorschi*
3. Preot *Dumitru Tişcovschi*
4. Preot *Zaharia Arnautov*
5. Preot *Alexandru Gonciariuc*

Judeţul Bălţi

Cerc 1. Preot *Petre Gheorghianov*
2. Preot *Petre Vartolomeev*
3. Preot *Gheorghe Baconschi*
4. Preot *Gheorghe Irimiţa*

Judeţul Ismail

Cerc 1. Preot *Ioan Hohor* şi *Constantin Lefter*
2. Preot *Ioan Rafulia*
3. Preot *Teodor Coreişa*
4. Preot *Ioan Dolişcinschi* şi *Ioan Groapă*

Judeţul Chişinău

În oraşul Chişinău, protoiereu *Teodor Bivol*
Cerc 1. Preot *Vasile Baltag*
2. Preot *Ştefan Haritonov* şi *Isidor Malai*
3. Preot *Teodor Harghel*
4. Preot *Gheorghe Scodigor*

Județul Orhei

Cerc 1. Preot *Matei Nicov*
2. Preot *Iosif Samec*
3. Preot *Vasile Roșca*
4. Preot *Dionisie Iavorschi*
5. Preot *Nicandru Roșca*

Județul Soroca

Cerc 1. Preot *Gavriil Veșcu*
2. Preot *Alexandru Mintici*
3. Preot *Victor Glavan*
4. Preot *Mihail Stoicov* și *Gheorghe Cărăuș*

Județul Hotin

Cerc 1. Preot *Mitrofan Poleanschi*
2. Preot *Alexandru Nazlâmov*
3. Preot *Isidor Gherbanovschi*
4. Preot *Constantin Dumbravă*
5. Preot *Petre Crocos*

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 1-2, p. 12-16.

Nr. 142

1918 august 14 – 1919 iunie 3. Relatare privind vizitele canonice și inspecțiile efectuate de Înaltpreasfințitul Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, în parohiile din Basarabia

La mănăstirea Noul Neamț

La 14 august 1918*, Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem însoțit de suita Sa a plecat spre mănăstirea Noul Neamț din județul Tighina. În trecere prin orașul Tighina, în gară, a fost întâmpinat de clerul și protopopul local și de autoritățile superioare militare și civile: dnii general Olteanu, prefect Adamovici, colonel Constantin din cavalerie, polițaiul Zahiu și un mare număr de locuitori.

Călătoria de la Tighina spre mănăstire s-a făcut cu trăsurile. La intrarea în cuprinsul mănăstirii a fost întâmpinat de mult popor de prin părțile locului și de peste Nistru, din guvernămintele Herson și Podolia, iar sub marea clopotniță l-au primit starețul mănăstirii, cuviosul arhimandrit Gherman și întregul sobor de părinți și frați, care au prezentat tradiționala pâine și sare; apoi a fost condus în biserică, unde s-a oficiat un polihroniu. La urma serviciului, Î.P.S. Sa a adresat o mișcătoare cuvântare viețuitorilor din mănăstire, arătând între altele că: „Acest sfânt locaș, deși a fost înființat de monahii veniți din vechea mănăstire a Neamțului din Moldova, totuși, prin vitregia vremurilor, a fost despărțită de mănăstirea mamă, astăzi însă este voia lui Dumnezeu ca eu, un fiu duhovnicesc al acestei sfinte mănăstiri să aduc binecuvântările sfintei icoane făcătoare de minuni a Maicii Domnului din Neamțul vechi și călduroasele dorințe de mântuire ale monahilor de acolo către cuvioșiile voastre de aici și să unesc iarăși cu legătura dragostei evanghelice pentru totdeauna aceste două sfinte locașuri. Dumnezeu să reverse binecuvântarea Sa peste voi, pașnici străjeri ai bătrânului Nistru și tari păzitori ai graiului național, aici, la vechiul hotar al pământului românesc".

Vecernia și utrenia, cât și Sfânta Liturghie de a doua zi, au fost săvârșite de Înaltpreasfinția Sa înconjurat de clerul local și însoțitor; răspunsurile au fost date de corul bisericii catedrale din Chișinău anume venit pentru această zi de 15 august, Adormirea Maicii Domnului, tocmai patronul mănăstirii Noul Neamț. La sfârșitul sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția Sa a rostit o nouă cuvântare, în graiul moldovenesc popular, cu multe învățături scoase din vremile actuale.

Apoi a vizitat cu atenție întreaga mănăstire, cu bisericile și celelalte clădiri, ateliere, și cu trenul de seară s-a reîntors la reședință.

Note. Această mănăstire a fost întemeiată la 1859 de monahul Teofan Cristea și Andronic duhovnicul, veniți de la mănăstirea Neamțul din Moldova.

Luni, 20 august

Pe la bisericile din orașul Chișinău

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodim, în două zile, a inspectat mai multe biserici din orașul Chișinău, fiind însoțit de P.S. Arhiereu Gurie Botoșăneanu, de protopopul orașului și de șeful de cabinet.

1. *Biserica* „Tuturor Sfinților", de la cimitirul de apus al orașului.

Clădirea e spațioasă, de piatră, formă rotundă; a fost ridicată la 1830, cu jertfirile binecredincioșilor și ajutorul statului, și apoi restaurată la 1853 și 1886, adăugându-i-se și un pridvor.

În curtea cimitirului, spre miază-noapte, e un azil de bătrâni și bătrâne, înființat de Marcu Vasilievici și soția sa la 1869. Astăzi se îngrijesc în azil 120 inși, din care unii sunt și infirmi, alții bolnavi; mulți din ei au împlinit 10 ani de ocrotire.

În timpul din urmă însă, din pricina împrejurărilor grele, azilul n-are suficiente ajutoare. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a vorbit cu bătrânii, i-a mângâiat, i-a binecuvântat și a donat pentru întreținerea lor suma de 1000 (una mie lei); unul din ei, după ieșirea Înaltpreasfinției Sale din salon, se rugă să meargă și el cu Vlădica, să-l tot audă grăind moldovenește.

Lângă azil e biserica azilului, zidită la 1900, cu hramul „Mângâierea tuturor scârbiților", iar la stradă mai e o mică capelă, fără altar, care-i deschisă zi și noapte pentru închinători.

2. Biserica „Adormirii Maicii Domnului", zidită la 1878.

3. Biserica „Sf. Theodor Tiron", zidită de Anastase Ciufli la 1878.

Ctitorul a ridicat această biserică în amintirea fratelui său decedat Teodor; amândoi sunt îngropați la intrare. În grădină, la răsărit, sunt mormintele a trei parohi ai bisericii, între care e preotul Butuc și Rădvănescu, acesta decedat la 1916. În curte se află un azil pentru bătrâni; ctitorii și-au lăsat moșia lor pentru întreținerea bisericii și ajutorarea de orfane sărace. Comitetul stă sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop al Chișinăului.

4. Biserica „Sfânta Treime", zidită la 1873.

5. Biserica „Sfântul Gheorghe", zidită la 1819. În curte sunt mai multe morminte de la 1815-1819; între acestea e și al unui Balmez.

Miercuri, 22 august

6. Biserica „Sfântul Haralambie", zidită la 1836 și restaurată bine la 1916.

7. Biserica „Înălțarea Domnului", lucrată în lemn la 1804 și rezidită complet din piatră la 1830 prin stăruința orășenilor. Până la 1843 a fost considerată ca a doua catedrală a orașului, iar de atunci e biserică de popor.

Cafasul acestei biserici s-a transformat în 1860 într-o capelă în care se păstrează o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, supranumită „Bucuria tuturor scârbiților"; în această capelă se oficiază numai o dată pe an, la 24 octombrie.

8. Biserica „Nașterea Maicii Domnului", zidită în stil românesc, la 1812, de către serdarul Vasile Mazarache și construită pe locul unei alte biserici de lemn, ce data din anii 1752 sau 1758.

9. Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena", supranumită „Rășcanovca" sau „Visternicească", zidită la 1777, în stil moldovenesc de spătarul moldovean Constantin Rășcanu și restaurată ultima oară la 1910. În fața intrării e îngropat ctitorul, iar împrejurul bisericii sunt mai multe cavouri ale familiilor: Catargi, Crupenschi, guvernatorul Constantinovici, Donici, Semigradov, baron Stuart.

10. Biserica „Buna Vestire", zidită la 1795, iar în 1810 ridicată din piatră de postelnicul Gavriil Terentie. Are icoane de argint cu data din 1807.

11. Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil", supranumită „Soborul Vechiu", zidită în stil românesc, la 1806, de frații maior Ioan și serdarul Teodor Măcărescu, fiii protoiereului Măcărescu, după cum se vede din inscripția moldovenească pe o bucată de marmură din partea dreaptă a pridvorului. Această biserică a servit de Catedrală Mitropolitană în primele timpuri după înființarea Eparhiei Chișinăului de Mitropolitul Gavriil Bănulescu-[Bodoni].

12. Biserica „Sfântul Ilie", zidită la 1806 din piatră, lângă stâlpul lui „Nour", pus de un oarecare Ștefan Nour în amintirea părinților săi și a altor persoane răpite de

tătari la 1781. La construirea și împodobirea acestei biserici a luat parte preotul Vasile Bobeica, negustorii Simion și Constantin Blănaru și Spiridon și Lupu Ganciu.

[1 octombrie 1918]

La ospiciul Costiujeni

În ziua de 1 octombrie, Î.P.S. Arhiepiscop, însoțit de dnii C. Meissner, președintele Adunării Deputaților, general Văitoianu, Comisarul General al Basarabiei, primarul orașului Vladimir Herța, a vizitat biserica și însemnatul azil pentru alienați de la Costiujeni, care se găsește la depărtarea de 8 km de orașul Chișinău.

[13-15 octombrie 1918]

În județul Orhei

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem însoțit de suita Sa – arhimandritul V. Puiu, rectorul seminarului, iconom I. Țincoca, protoiereii V. Humă și Berezovschi, acesta cu parte din corul mixt arhieresc și protodiaconul catedralei – a sosit cu trenul de sâmbătă dimineață, 13 octombrie, în gara Călărași. În vagon a fost salutat de dl locotenent-colonel Dobre, protopopul cercului A. Baltag, ofițeri superiori, administratorul plășii Eladi ș.a. la pogorârea din vagon, corniștii au sunat „pentru rugăciune", iar populația l-a salutat cu „Bine ați venit". Apoi, în trăsuri escortate de ofițeri, trupă și civili călări s-a îndreptat spre biserica Târgului *Tuzora*. Aici e întâmpinat de cler și mult popor. Preotul oficiază obișnuitul Te Deum, după care parohul Timuș salută venirea Arhipăstorului în mijlocul unui popor bun și credincios Bisericii și Regelui, care l-a mântuit. Î.P.S. Arhiepiscop răspunde cam următoarele: „Bine v-am găsit pe voi, păstor și popor, fii ai neamului românesc, pierdut pentru 106 ani de noi și regăsit bun și blând, cum e tot neamul. Armata română, distrugând dezordinea bolșevismului, va restatornici curând și pacea cea adevărată, pacea ce răsare din dezrobirea unui neam.

Binecuvântați să fiți cu familiile și gospodăriile voastre".

De la Tuzora a pornit spre frumoasa biserică din satul *Călărași*; acolo e întâmpinat de cler și după obișnuitul Te Deum, protopopul Baltag, adresându-se Î.P. Sfințitului, recomandă poporul, majoritatea din moldoveni, popor credincios și harnic, care trebuie să se vindece de rănile de azi, în care scop cere binecuvântarea și ajutorul Arhipăstorului. Î.P.S. Nicodem răspunde că poporul are dreptul să-și pună nădejdea în biserică, în școli și în zelul preoților, care pot face viu un popor cu lumina lui Hristos și iubirea ce înfrățește pe toți fiii. Î.P.S. Sa a lăudat corul condus de diaconul Marian.

Apoi vizitează marea gospodărie a protopopului și de aici pornesc spre mănăstirea *Hârjauca*; acolo ajung după amiază și Î.P. Sfințitul e primit în cântări de soborul mănăstirii și de creștini. După oficierea polihronului, Î.P.S. Sa răspunde cuvintelor

de bună întâmpinare a locțiitorului de stareț și laudă frumoasele împrejurimi ale mănăstirii, biserica măreață și toată bogăția locului; de aceea crede că mai ales în acel loc „viața pustnicilor într-adevăr fericită este, acolo se întraripează cu dumnezeiescul dor, fiind afară de lumea cea deșartă"; părinții să aibă ochii și inima lor îndreptate vecinic spre cer și acest cuib al vieții să-l prefacă în via, unde să privegheze la mântuirea sufletului. Binecuvântează pe creștini, părinți, frați și micuții orfani de război ocrotiți în mănăstire. Apoi vizitează stărețía, cuprinsul întregii mănăstiri și școala orfanilor, condusă cu inimă de profesorul bucovinean Botezatu. Copilașii cântă Imnul Regal, „Deșteaptă-te, române" și recitează poezii destul de grele ca „De la Nistru pân-la Tisa", fiecare știind să continue cu câte o strofă poezia întreagă, cel mai mărunt salută cu câteva cuvinte pline de duioșie pe marele lor părinte. Seara, Î.P.S. Arhiepiscop a asistat la serviciul vecerniei și utreniei.

A doua zi, duminică, 14 octombrie, sărbătorirea Sfintei Parascheva, Î.P.S. Sa a oficiat sfânta liturghie.

De la orele 2, întreaga suită a pornit spre mănăstirea de maici *Răciula*, unde e primită de creștini mulți, maici și preotul locului; acesta adresează în biserică salutul său de bună venire a Arhipăstorului. Î.P.S. Sa răspunde că intrând în biserică din primul moment a fost bine impresionat de cântările și cetirile făcute în curată limbă românească, ca o dovadă că aici limba strămoșilor a fost fără întrerupere întrebuințată și cultivată; aceeași grijă și iubire să se arate și în viitor datinilor și limbii românești. Apoi vizitează gospodăria mănăstirii bine aranjată. De aici Î.P.S. Arhiepiscop pornește la mănăstirea de călugări *Gârbovăț*, unde rămâne peste noapte.

A doua zi vizitează chiliile acestei mănăstiri, atelierele, legătoria de cărți și se interesează în deosebi de ocupațiile fiecărui călugăr. După amiază se îndreaptă pe drumuri cu totul anevoioase, însă prin locuri deosebit de frumoase spre mănăstirea *Frumoasa* de călugări, unde dă sfaturi părintești de muncă și liniște, de viață în frăție și-i binecuvântează.

Seara se înapoiază la aceeași gară, Călărași, și luni dimineață sosește la Chișinău.

Note: 1. Biserica „Sfântul Arhanghel Mihail" din Tuzora, a fost zidită de poporani la 1888.

2. Biserica „Sfântul Neculai" din Călărași, a fost zidită de poporani între 1882-1885.

3. Mănăstirea Hârjauca, a fost întemeiată de Teodosie monahul la 1740. Are două biserici: „Înălțarea Domnului" și a doua „Sfântul Spiridon", iar ca filială are schitul Bocancea (Antonovca), jud. Bălți, cu biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel".

4. Mănăstirea de maici Răciula e înființată de frații Andrei și Ioan Roșca, la 1795. Are două biserici: „Nașterea Maicii Domnului" și cealaltă „Sfântul Neculai".

5. Mănăstirea de maici Frumoasa e înființată de frații Efrem și Iordachi Iurcu, la 1804. Are două biserici: „Adormirea Maicii Domnului" și „Sfânta Treime".

[10 februarie 1919]

La biserica orfelinatului preoțesc

La 10 februarie 1919, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a vizitat noua biserică a orfelinatului preoțesc de copii din Basarabia; biserica aceasta e zidită la 1907 de Alexandra Ivanovna și clădirile ce se ridică pentru a se transforma cu vremea într-o mănăstire de călugărițe se află situate lângă șoseaua spre Hâncești, la o depărtare de 10 km de Chișinău.

La Tighina

[21 aprilie 1919]

În ziua de 21 aprilie stil vechi duminică, la orele 8 ½ dimineața, Î.P.S. Arhiepiscop, însoțit de suita sa și un ofițer delegat al Diviziei a X-a [Infanterie], a plecat din gara Chișinău cu un tren special spre vechiul oraș Tighina, de pe malul Nistrului. La orele 11 fix trenul a sosit în gara Tighina.

Înaltpreasfinția Sa a fost salutat în vagon de dnii general Șerbescu, comandantul Diviziei a X-a [Infanterie], maior Gh. Popescu, directorul prefecturii și de protopopul cercului, protoiereul A. Usinevici, iar pe peron era așteptat de dnii [Dimitrie] Bagdad, președintele tribunalului, primarul orașului, Scalețchi, corpul judecătoresc, administrativ, școlar, avocați, ofițeri, alte persoane oficiale și publicul. După prezentare, Î.P.S. Arhiepiscop a fost condus în automobil de dl general spre biserica catedrală a orașului; orașul era pavoazat cu steaguri și lumea ieșise în întâmpinare pe străzi.

La biserică Înaltpreasfinția Sa a fost primit de cler în odăjdii și epitropul bisericii a prezentat tradiționala pâine și sare; după închinarea la sfintele icoane, a intrat în altar, unde a ascultat sfânta Liturghie de la cântarea heruvicului până la sfârșit, după care s-a oficiat un polihroniu.

Apoi, Înaltpreasfinția Sa a adresat credincioșilor următoarea cuvântare:

„Hristos a înviat, Hristos voscrese, Hristos a înviat.

Iubiții mei fii duhovnicești!

În aceste zile, când în toată lumea creștinească răsună salutarea aceasta de – Hristos a înviat! vă salut și eu cu această salutare, azi, când am fericirea și mulțămirea să vin în mijlocul D-voastră; și adaug la această salutare și salutarea românească de – Bine v-am găsit sănătoși!

Învierea lui Hristos e triumful adevărului și dreptății; însă până când să triumfe adevărul și dreptatea, până să biruiască, trebuie luptă, luptă, luptă din toate puterile, cu toții știm din Evanghelie ce s-a petrecut înainte de învierea lui Hristos: a fost săptămâna patimilor; Hristos, fiul lui Dumnezeu, venise în lume să aducă adevărul, dreptatea și pacea, însă cei ce nu iubeau acestea, s-au răzvrătit, l-au prigonit, l-au răstignit și l-au îngropat. Dar adevărul nu poate fi ținut în mormânt. Hristos a treia zi a înviat. Clipele ce trăim azi, vremile din urmă, au o mare asemănare cu Hristos și învierea lui.

Pacea, pe care el o adusese în lume și cu care lumea a fost salutată de Hristos în lume, a fost urâtă de vrăjmașii ei, numai ca ei să-și ajungă scopurile lor; să calce învierea lumii. Dar, după cum Hristos n-a putut fi ținut în mormânt, tot așa și dreptatea lumii n-a putut fi ținută sub pământ. Și astfel astăzi pacea își ia locul ei în lume și așteptăm vestea pe care ucenicii lui Hristos au auzit-o: „Pace vouă". Nădăjduim ca acest salut să-l auzim și noi de la sfatul mare al lumii. Pacea e dorul cel mai scump trimis de cer pe pământ; sub domnia păcii înfloresc popoarele și se întărește buna stare a oamenilor și cei ce se pun în slujba lui Hristos sunt ostașii păcii, ai lui Hristos. Ne aflăm aici la marginea României, lângă Nistru, care astăzi e graniță nu între România și restul lumii de dincolo, ci e granița între împărăția păcii și ordinii și haosul clocotitor și sălbatic. Cei ce străjuiesc și apără împărăția păcii în contra duhurilor rele sunt îngerii păcii și ai lui Hristos.

Dumneata, domnule general, ești un arhanghel și ostașii Dumitale sunt îngerii, care apără nu pacea României, ci a lumii și asupra d-voastră sunt îndreptați ochii tuturor, ai lumii doritoare pentru prosperare.

Iată ce sunteți D-voastră și toți ce-s în slujba ostașilor sunt în slujba păcii. De aceea vin eu astăzi și rog pe toți să se pună în slujba păcii, a Evangheliei, a lui Hristos Dumnezeu. Legea noastră creștină ne cere această datorie, căci ne spune să iubim pe Dumnezeu, dar și unul pe altul; în aceste două porunci se cuprinde legea lui Dumnezeu; iubiți pe Dumnezeu și unul pe altul; și mai departe să iubim rânduiala, pacea, să ne supunem stăpânirii. Marele Apostol Pavel ne învață: „Tot sufletul să se supuie stăpânirilor celor mai înalte, că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu și stăpânirile ce sunt de la Dumnezeu sunt rânduite. Pentru aceea, cel ce se împotrivește stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu se împotrivește și care se împotrivesc judecată își vor lua", aceia își iau pedeapsa de la stăpânire. Vedeți, unde este stăpânire, este rânduială, pace, liniște, înflorirea vieții; unde nu-i stăpânire, e prăpăd; uitați-vă peste râu, unde lipsește stăpânirea, acolo valurile răstoarnă totul, ce-i la fund scoate la suprafață și ce-i la suprafață azvârle la fund. Iată dar cât folos avem de la legea creștină care ne învață să ne supunem stăpânirii; sunt buni creștini cei ce se supun legii, sunt buni cetățeni, părinți și cârmuitori; iar cel ce nu se supune legii, ci o calcă, cetățean rău e, părinte și cârmuitor rău, nu-i omul bunei rânduieli, e cel ce nu zidește, ci distruge.

Să ascultăm legea creștină, să nu plecăm urechea la momeli, la șoapte, că-s povețele dușmanilor, semănate de cei ce iubesc răul, nu binele.

Eu vă mulțumesc din toată inima pentru primirea ce mi-ați făcut. Vă păstrez recunoștința mea, vă încredințez de dragostea mea și rog pe Dumnezeu să binecuvânteze țara și pe cetățenii ei cu marea lui binecuvântare a păcii, binecuvântarea liniștii. Vă doresc la toți zile liniștite, bune, cu sănătate, cu spor bun la toate.

Să trăiți și binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi cu toți".

După terminare, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, însoțit de suită și notabilități, a mers să viziteze însemnata cetate de la marginea orașului; aici erau adunate în curte și în biserică trupe și corpul ofițeresc care apără pământul strămoșesc de-a lungul Nistrului. Preotul confesor al regimentului, după oficierea unui Te Deum, s-a adresat Î.P.S. Sale cu o inimoasă cuvântare, din care reținem următoarele idei:

În sufletul omului, pe lângă alți germeni răi, se nasc mândria la cei avari și invidia la cei mărunți, care dau naștere la pervertiri sociale, anarhii, bolșevism; leacul e unul singur – dragostea creștină; atunci cei mari se pogoară la cei mici. Din dragoste vine și Arhipăstorul la ei, cei mici, care-s mândri de aceasta, salută pe Î.P.S. Sa în numele bravilor apărători ai granițelor țării de aici cu „Bine ați venit!"

Acestei salutări Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul răspunde:

„Iubiți ostași!

Cu bucurie sufletească vă salut cu creștinescul „Hristos a înviat" și la salutarea ce-mi faceți prin părintele vostru vă răspund tot cu românească salutare de „Bine v-am găsit sănătoși".

Am venit să vă văz, am venit să vă aduc cuvântul de recunoștință al Bisericii și al țării pentru jertfele ce faceți aici, la marginea scumpei noastre Românii.

Știm cu toții jertfele ce a făcut oștirea românească în tot groaznicul război, greutățile prin care a trecut ostașul român, cu toții cunoaștem vitejia lui, tăria, credința lui către tron, țară și rege. Unii și-au lăsat corpurile lor în văile și dealurile Carpaților și în tot locul unde vrăjmașul a vrut să intre; alții s-au acoperit de răni, au suferit frigul și toate greutățile și amarul războiului. Știe țara aceasta și scumpul nostru rege, cunoaștem vitejia Dvoastră și fiecare din jertfele ce ați făcut și toate vor fi răsplătite la timp. Dvoastră faceți aici jertfă pentru apărarea acestui primejduit hotar, fiți viteji cum a dovedit oștirea română și fiți încredințați că aceste timpuri de vitejie Dumnezeu le va trece și atunci nu numai că vă veți bucura de o viață liberă într-o țară mare și frumoasă, dar veți avea bucurie a zice: „Noi am făcut această pace, această țară mărită și cu jertfele noastre am apărat-o". Spuneam în biserica catedrală că oștirea română e aici îngerul păzitor, e îngerul acela care zi și noapte priveghează, pentru ca demonii, pentru ca spiritele rele, care caută să distrugă fericirea oamenilor, să distrugă liniștea în casele acestea, să nu poată pătrunde. Arhanghelul vostru cel mare e Regele nostru cel iubit și arhanghelii voștri sunt căpeteniile de aici și voi ascultați ca îngerii sfatul lor; după cum îngerii din cer se supun în totul arhanghelului, așa și voi să vă supuneți comandanților voștri, arhanghelilor voștri.

Fiecare din voi știe cât vă iubește țara, comandantul vostru cel mai mare Regele; el și țara știu să prețuiască jertfele voastre și le îngrijesc să vi le răsplătească. Moșia ce apărați e la îndemâna voastră, e la îndemâna celor ce și-au pus viața în primejdie și când vă veți întoarce la vetrele voastre veți fi răsplătiți și din pământul ce apărați veți avea locul vostru, căci marele nostru comandant vrea să asemene marilor voievozi

care au stăpânit țara aceasta: Mircea, Alexandru, Ștefan, care după fiecare război răsplătea pe osteni pentru jertfele lor. Și așa va face și bunul nostru Rege pentru cei ce s-au ostenit pentru țară. Dar mai presus de toate să vă bucurați că străduința și munca voastră e binecuvântată de cer, de Dumnezeu. Stați aici să vă apărați frații, părinții și sufletul țării; și vă puneți viața pentru ei. Sfânta Evanghelie spune că cea mai mare virtute e iubirea și cea mai mare iubire e să-și pună cineva viața în cumpănă pentru Hristos și Evanghelie, cum faceți voi.

Dacă-i așa, atunci jertfele voastre sunt binecuvântate de Dumnezeu. Cu această încredere faceți voi jertfa voastră și cu toții să ne rugăm ca să vă duceți liniștiți la casele voastre.

Dumnezeu să vă întărească, să vă păzească și să vă facă parte ca să vă întoarceți sănătoși la vetrele voastre și mulțumiți că v-ați făcut datoria.

Binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi cu toți.

Fiți binecuvântați!"

Din cetate Înaltpreasfinția Sa și câteva persoane oficiale au fost invitați la o gustare în casa protopopului A. Usinevici. Apoi a mai inspectat bisericile *Sfinții Apostoli Petru și Pavel*, unde a vizitat și pe preotul bătrân și suferind protoiereul Alexandru Bălțătescu și biserica militară „Alexandru Nevschi".

În urmă a vizitat pe dl general Șerbescu la locuința sa și pe dl primar al orașului.

Cu prilejul acestei vizite canonice, Î.P.S. Arhiepiscop a adresat din Tighina următoarele două telegrame:

Majestății Sale
Regelui Ferdinand I

București

Din Tighina, vechea cetate a Voievozilor moldoveni, unde mă găsesc în cursul vizitei pastorale ce urmez de-a lungul Nistrului, granița despărțitoare între lumea bunei rânduieli și haosul clocotitor din răsărit, transmit Majestății Voastre simțămintele de supunere ale norodului și trupelor, care au aclamat furtunos numele Majestății Voastre și al Majestății Sale Reginei, și împreună cu toți vă zicem din toată inima: Să trăiască Regele glorios și Regina slăvită, care n-au cruțat nicio jertfă pentru binele țării și norodului.

Să trăiască România și peste toți și peste toate fie binecuvântarea lui Dumnezeu.

(ss) Nicodem

Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului

Domnului general A. Văitoianu,
Ministru de Războiu,

București

Cu prilejul vizitei pastorale ce am făcut la Tighina, am fost întâmpinat și de viteaza oștire română.

Mulțămesc pentru primirea călduroasă ce mi-a făcut și o binecuvântez pentru bravura cu care apără moșia, legea și tronul.

(ss) Nicodem Arhiepiscop

La orele 6, condus de autoritățile locale la gară, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop s-a reintors cu suita sa la Chișinău, unde a ajuns la orele 8 seara.

Note: 1) Biserica catedrală e zidită din piatră la 1825, cu cheltuiala parohienilor; are trei altare și deci trei hramuri *Schimbarea la față*, *Adormirea Maicii Domnului* și *Sfântul Neculai*; e acoperită cu fier și curtea e împrejmuită cu gard de fier. Biserica e ridicată alături de locul unei alte biserici cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", în care s-ar fi rugat voievodul Ștefan cel Mare la 1482. Această veche biserică fusese lucrată din lemn destul de tare; avea în 1799 veștmântărie, sfintele oase și cărți. Însă ca formă era ca o simplă casă, acoperită cu stuh, cu o cruce de lemn de asupra, patru clopote mici care există și azi în clopotnița actualei biserici; vechea biserică a fost dărâmată în 1828 și locul altarului s-a însemnat cu o piramidă de piatră.

2) Cetatea Tighinei a fost ridicată de Soliman cel Mare la 1538, după ce învinse trupele lui Petru Rareș. Forturile sunt vechi, mari și întreg locul e înconjurat cu un larg șanț pentru apă.

Biserica de azi din cetate are hramul „Sfântul Alex. Nevschi" și-i zidită între 1828-1833. Înăuntru se găsesc două icoane din iconostasul vechii biserici, icoanele sunt artistice și bine pictate, în stil bizantin. Vechea biserică pe locul căreia se ridică cea de azi a ieșit din transformarea geamiei turcești de către protoiereul Petru Șamraevschi la 1807. Această biserică avea forma unei case cu două etaje cu două rânduri de ferestre și acoperită cu olane.

3). Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel" e zidită la 1860, prin stăruința generalului Olșevschi, fost șef al cetății Tighina; ctitorul a ridicat-o pentru creștinii papistași, însă mai târziu s-a sfințit din nou și a fost transformată în biserică pentru poporul ortodox, deoarece papistașii nu mai locuiau pe acolo.

4). Biserica „Sfântul Alex. Nevschi" din oraș; această biserică e zidită de Regimentul Podolschi cu ajutorul primăriei orașului la 1891.

[22-23 aprilie 1919]

La Orhei

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem, însoțit de suita sa, a plecat în ziua de 22 aprilie dimineața, spre Orhei. În drum avea să viziteze parohiile Logănești și Peresecina; din

cauza drumului foarte impracticabil de la șoseaua principală spre Logănești, a amânat însă vizitarea acestei comune. La o bună distanță de Peresecina au ieșit înainte pe șosea dl subprefect al plășii, trăsuri și călăreți, care au însoțit suita spre *Peresecina*; la marginea comunei, populația a salutat venirea Arhipăstorului, care le aduce o nouă mângâiere și puteri noi de rezistență în viață, mai ales că acum comuna e greu bântuită de tifos. Ajungând la una din biserici, e întâmpinat de popor și de preotul parohiei a doua; celălalt paroh a căzut și el de boală. După obișnuitul polihroniu, Înaltpreasfinția Sa vorbește credincioșilor și-i sfătuiește ca părinte; laudă frumusețea bisericii, a gospodăriilor, a satului și împrejurimilor. Privind viața mai în larg, le arată străduința neînfrântă a armatei noastre pentru pacea a toată lumea și cere tuturor să aibă întreagă încrederea în frumosul viitor al țării noastre unite și mărite; pe de altă parte, toți să asculte de stăpânire, care vine de sus, de la Dumnezeu. Mai ales acum această ascultare e prima datorie, căci peste parohie a căzut o grea încercare, boala, care îndurerează atâtea familii și scăparea va veni rugându-ne lui Dumnezeu, dar și urmând toate poruncile date de doctori; în gospodării să se țină cea mai mare curățenie, lumea să nu se îngrămădească nicăieri, să înceteze cu pomenile pe timpul epidemiei, și în casele bântuite să nu se mai ducă nimeni afară de medic și de îngrijitorul bolnavului, care știu și pot să se păzească. Roagă pe bunul Dumnezeu să ocrotească satul acesta de încercarea de acum și cu prilejul altei vizite să-i găsească pe toți voioși și plini de sănătate.

Apoi se citesc ecteniile în cazuri de molimă și suferințe. De la biserică suita se oprește pentru o gustare la casa preotului și după aceasta se îndreaptă spre Orhei. De la podul orașului se anunță intrarea Î.P.S. Sale în oraș; clerul, poporul, școalele, autoritățile civile, militare și trupele îl întâmpină în poarta bisericii catedrale, iar gorniștii intonează „Spre rugăciune". Primarul orașului oferă din partea cetățenilor pâine și sare. După cuvenitul polihroniu, parohul bisericii urează bună venire; Înaltpreasfinția Sa salută cu „Hristos a înviat!", apoi mulțumește pentru bine simțita primire ce i s-a făcut și adaugă că e bucuros când calcă aici ca ierarh român, într-o biserică a voievodului român Vasile Lupu; dorea demult să viziteze orașul și acest monument istoric național, care dă prin forma sa impresii că este la fel cu toate vechile clădiri, ctitorii domnești, din restul țării.

E vesel ca român, că slava acestei vechi cetăți, a Orheiului, iarăși a răsărit. O bucurie mare să cuprindă însă toate sufletele dinte Prut și Nistru că acest străvechi pământ a venit iarăși la patria mamă, la înțelepții și fireștii ei cârmuitori, care-i arată numai dragoste și știu să ajute ca să i se înmulțească viața și așezămintele folositoare. Dar ca toate acestea să se plinească, trebuie ascultare față de stăpânire, încredere în armata noastră vrednică, înșirată pe hotarele amenințate ale țării, răbdare, muncă și numai iubire; a repetat cu voce răspicată: „Iubirea în unire și unirea în iubire".

Terminându-se serviciul religios, binecuvântează poporul și merge pe jos prin oraș până la locuința dlui dr. Coteanu, medicul primar al județului, unde a găzduit.

La orele 6 s-a reîntors la biserică unde s-a oficiat serviciul vecerniei și al utreniei.

Seara a participat la o masă dată de familia dr. Coteanu, la care au fost invitate peste 20 persoane notabile din oraș.

A doua zi, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop vine la biserica catedrală ca să oficieze cu un deosebit fast Sfânta Liturghie, pentru sărbătorirea Sfântului marelui mucenic Gheorghe. Răspunsurile serviciului au fost date minunat de corul a 4 ofițeri din Regimentul 18 Obuziere. La sfârșitul Sfintei Liturghii, iconomul I. Țincoca a ținut o cuvântare despre viața marelui mucenic sfântul Gheorghe, atingând și probleme de actualitate. Apoi, Î.P.S. Sa însoțit de dl locotenent-colonel Rozescu, comandantul grupului Orhei și de dl prefect al județului a vizitat trupele din oraș, le-a binecuvântat pentru sacrificiul lor cel mare și îmbărbătându-le cu cuvinte hotărâte să-și facă datoria sfântă ce li s-a încredințat. De acolo a vizitat biserica „Sfântul Neculai".

La orele 1 a luat parte la masa oficială dată în onoarea Î.P.S. Sale de zemstva ținutală și primăria orașului; cu acest prilej s-au rostit discursuri interesante și care au privit viața cultural-națională a Orheiului.

După orele 4 Înaltpreasfinția Sa și suita sa s-au înapoiat spre Chișinău, unde au ajuns la orele 7 ½.

Cu prilejul vizitei canonice la Orhei Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a adresat următoarele două telegrame:

Majestății Sale Regelui Ferdinand I

București

Creștinii Orheiului, sărbătorind astăzi pe Sf. Gheorghe, patronul oștirilor moldovene, în biserica voievodului Vasile Lupu, cu slujba arhierească pentru întâia oară în limba lor națională după un veac și mai bine, cu lacrimi de bucurie mulțumesc lui Dumnezeu pentru întoarcerea cetății lor la Majestatea Voastră, strălucitul și firescul ei voievod, și prin smerenia mea, prin care Sfântul Sinod și Majestatea Voastră le-ați reînnoit ierarhia națională în laturea aceasta, prezintă mărturisirea lor de credincioșie și devotament către Majestatea Voastră, către țară și lege.

(ss) † Nicodem

Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului

Nr. 44

Înaltpreasfințitul Mitropolit Pimen al Moldovei

Iași

Din cetatea Orheiului, cu ajutorul lui Dumnezeu, săvârșim în biserica voievodului Vasile Lupu slujba arhierească românească pentru întâia oară după un veac și mai

bine. Vă salutăm împreună cu clerul și poporul, cu prilejul sărbătorii Sfântului marelui mucenic Gheorghe, patronul catedralei mitropolitane, și rugăm călduros pe Dumnezeu ca prin Sfântul marele mucenic Gheorghe să ocrotească pe Înaltpreasfinția Voastră, catedrala Voastră mitropolitană, Moldova, România întregită și pe Regele și oștirea ei.

(ss) † Nicodem
Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului

Nr. 45

La această din urmă telegramă Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a primit următorul răspuns:

Mulțumesc pentru felicitările ce ne faceți de Sf. Gheorghe, hramul Sf. Mitropolii și Ne bucurăm că cercetați aceste localități istorice și poporul pravoslavnic care are nevoie de încurajare în aceste vremuri.

(ss) Pimen, Mitropolit al Moldovei

Nr. 1378

Note: 1. În Peresecina sunt două biserici, cea parohială „Sfântul Mihail", zidită la 1808 din piatră, cu jertfele hatmanului Nestor; însă vechea clădire s-a risipit și în locul ei parohienii au ridicat actuala biserică în 1846; cealaltă biserică are hramul „Sfântul Ioan Teologul" zidită la 1910. În acest sat ar mai fi existat din vechime și o biserică lipovenească care s-ar fi dărâmat la 1846.

Tradiția locală spune că comuna Peresecina ar fi fost așezată numai pe vale și se chema Stețcani, tătarii și turcii însă, năvălind, au distrus-o și locuitorii s-au retras spre pădure, în care întâmplări a fost ucis și preotul Gheorghe; vechiul loc al satului și unde a fost ucis preotul se numește și până azi „râpa popii". Săpături făcute în timpul din urmă în fundătura satului de azi scot la iveală existența unei citadele turcești; apoi după altă tradiție, acolo ar fi fost și locul de retragere al armatei căzăcești a lui Mazepa bătută de Petru cel Mare la Poltava.

2. *Biserica catedrală din orașul Orhei* are hramul „Sfântul Dimitrie" și a fost ridicată de voievodul Vasile Lupu al Moldovei. Sus, pe ușa de intrare în biserică, se află următoarea inscripție în slavonește pe o lespede de piatră: „Cu voia lui Dumnezeu și cu ajutorul Fiului și cu desăvârșirea Sfântului Duh a început și zidit această biserică în numele sfântului slăvitului marelui mucenic, izvorâtorul de mir, Dimitrie, făcătorul de minuni, Io Vasile Voievod, cu mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei și soția sa Teodosia și fiul său Ioan Voievod".

Lipsește data din această inscripție. Însă cu prilejul ridicării bisericii „Sfântul Neculai" din Chilia, la 1648, tot de Vasile Lupu, se amintește și de această biserică din Orhei; după unele cercetări rezultă că ar fi fost zidită între 1631-1636.

Diaconul Pavel din Alep, în călătoria sa cu Patriarhul Macarie al Antiohiei prin țara noastră, descrie biserica din Orhei și o numește „episcopie". Tradiția locală informează că în jurul actualei biserici, la început, va fi fost o mănăstire; apoi aproape de oraș se găsește o localitate numită Mitoc, despre care se crede că a fost mitocul fostei episcopii din Orhei. În definitiv, dacă se admite o altă tradiție că în vechime orașul Orhei era situat mai sus, pe Răut, ar urma că această ctitorie domnească a lui Vasile Lupu a putut fi mănăstire, iar nu o episcopie.

3. Biserica „Sfântul Neculai" din Orhei a fost zidită la 1793 de mazilii Gheorghe Erhan, Șăfraru, Gheorghe Serghie și Arhiva¨ Grosul.

[15 mai 1919]

În județul Chișinău

În ziua de 2/15 mai Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem, însoțit de dl Vespasian Erbiceanu, prim-președinte al Curții de Apel din Chișinău și clericii de serviciu, a trecut în vizită canonică pe valea Ișnovățului și a Botnei.

1. Vizita a început-o de la *mănăstirea Căpriana*; acolo au ieșit întru întâmpinarea Sa starețul și întreg soborul mănăstirii, conducându-l în frumoase cântări spre biserică, unde s-a oficiat un polihroniu; răspunsurile au fost date de un bun cor format din copii orfani ocrotiți în mănăstire. La sfârșit, Î.P.S. Sa le-a dat sfaturi părintești pentru muncă, seriozitate și evlavie, mai ales în locuri așa de scumpe pentru întreg neamul românesc.

Note: Mănăstirea Căpriana a fost întemeiată de voievodul Petru Rareș al Moldovei la 1545, pe locul unde Ștefan cel Mare zidise o biserică din piatră cu hramul „Sf. Gheorghe", ca amintire, aflăm din tradiție, a unei vânători de capre ce făcuse el prin aceste părți. Vechea clădire a bisericii se păstrează și azi, însă e mai mărită și transformată în trapeză. În mănăstire sunt două biserici: una cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" zidită la 1545 și restaurată la 1820 de Mitropolitul Gavriil Bănulescu -[Bodoni]; lângă această biserică e și îngropat Mitropolitul Bănulescu; iar a doua, nouă, cu hramul „Sfântul Gheorghe" e zidită la 1905.

2. După ce a vizitat întreg cuprinsul mănăstirii, ambele biserici și chiliile părinților, a vizitat *parohia Căpriana*, unde a ieșit întru întâmpinare întreg satul.

Note: În sat sunt două biserici: Biserica veche cu hramul „Sfântul Gheorghe", e zidită de mănăstirea Căpriana la 1872; biserica nouă, zidită din piatră și acoperită, nu-i încă terminată.

3. De aici a trecut în *satul Scoreni*.

Note: Biserica cu hramul „Sfântul Spiridon", zidită de parohieni și de mănăstirea Căpriana, la 1861.

4. Spre seară a ajuns la *mănăstirea de călugări Condrița*, situată într-o foarte plăcută și frumoasă poziție. Aici a fost întâmpinat iarăși de stareț și sobor și cu prilejul

polihroniului Î.P.S. Sa i-a binecuvântat pe părinți, i-a sfătuit să trăiască adevărata viață liniștită și de hărnicie a călugărilor. Apoi a vizitat cu amănuntul întreaga mănăstire, lăudând spiritul de disciplină monahală și de gospodărie ce găsește acolo. Pentru aceasta a ridicat la rangul de protosinghel pe starețul mănăstirii Daniil.

Î.P.S. Sa a rămas peste noapte în mănăstire.

Note: Mănăstirea Condrița a fost înființată de ieromonahul Iosif la 1783. Până în toamna anului 1918 această mănăstire depindea de mănăstirea Căpriana, însă de atunci a fost despărțită și-și are viața ei aparte.

5. În dimineața următoare, 5 mai, a vizitat parohia *Malcoci*.

Note: Biserica cu hramul „Sfântul Arhanghel Mihail", din lemn, a fost ridicată la 1797, iar în anii 1864 și 1889 a fost reparată.

6. Apoi s-a oprit în parohia *Nimoreni*.

Note: Biserica cu hramul „Sfântul Arhanghel Mihail" a fost zidită de parohieni la 1910.

7. Și în fine, până la amiază, a vizitat și parohia *Durlești*.

Note: Biserica cu hramul „Sfântul Arhanghel Mihail" a fost zidită la 1865 de parohieni.

În toate aceste vizite, Î.P.S. Sa întâmpinat cu dragoste de popor și cler, le-a vorbit părintește și i-a îndemnat să aibă încredere că vin curând zile de liniște și belșug, să asculte de stăpânire care are grijă de împlinirea nevoilor ce au.

Pe la orele 3, Î.P.S. Sa s-a reîntors la reședință.

[21 mai 1919]

Pe Valea Ichelului

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem, însoțit de dl Vespasian Erbiceanu și de șeful de cabinet, în ziua 8/21 mai a vizitat câteva parohii de pe valea Ichelului. Malul dinspre nord al acestei văi în unele părți e pietros și foarte înalt și face impresia unor poziții din Dobrogea.

1. Prima biserică vizitată a fost în satul Hrușevo, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", zidită din piatră la 1802 de proprietarul Simeon Glavce; locul ales pentru biserică e cel mai potrivit – lângă șosea și domină întreg satul; de această parohie depinde și satul Ciopleni, care vine pe malul celălalt al văii, peste șosea. În Hrușevo bântuie tifosul exantematic.

2. Biserica parohiei Boșcana, cu hramul „Sfântul Arhanghel Mihail", zidită din piatră la 1751, iar la 1843 a fost restaurată în întregime. Și în acest sat bântuie tifosul exantematic. Pentru activitatea depusă de preotul Vasile Harega, Î.P.S. Sa l-a cinstit cu dreptul de a purta culion.

3. Biserica parohiei Coșernița, cu hramul „Sfinții Metodie și Chiril", zidită la 1895 de proprietarul Neculai Popov.

E o clădire mare, frumoasă și pe un loc admirabil.

4. Biserica parohiei Goian, cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", ridicată din lemn la 1806, iar la anul 1817 s-a zidit în locul ei cea de astăzi, din piatră, de către dvoreanul Neculai Racoveț.

5. De aici Î.P.S. Sa a trecut la școala elementară de agricultură de la Cricova, a vizitat-o, întreținându-se cu directorul și elevii școlii, aceștia toți români. Clădirile și întreg terenul pentru școală a fost dăruit de proprietarul Ciorăscu, care a ajutat la ridicarea și a unei frumoase capele la 1913, în curte, după planul arhitectului Lalevici.

Spre seară Î.P.S. Sa s-a înapoiat la Chișinău.

[28 mai – 3 iunie 1919]

În jud. Orhei, pe Valea Răutului și la Soroca

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem, însoțit de suita sa, a ajuns în ziua de 15/28 mai, orele 1, la mănăstirea *Curchi*. În ușa bisericii a fost întâmpinat de soborul mănăstiresc și starețul; apoi se oficiază polihroniul. La sfârșit, Î.P.S. Sa rostește o potrivită cuvântare; între altele se spune că demult dorea să vadă această mare mănăstire și să împărtășească părinților și fraților din ea din gândurile, simțămintele și dorințele sale; acum se mai bucură și auzind așa de frumoase cântări în grai curat românesc, ceea ce denotă că s-a păstrat și aici cu sfințenie sufletul nostru. „Știu, – a zis, – că ați suferit mult în timpul înstrăinării de 106 ani și chiar acum în urmă când s-a zguduit din temelii și s-a dărâmat marele conglomerat moscovit; dar să ne gândim cât încă suferă și ard în foc cei de peste Nistru. Scurtarea suferinței pe aici a adus-o marele Rege Ferdinand I și vitezele Lui armate; să-i pomeniți în toate rugăciunile ca pe izbăvitori. Viața călugărească se cuvine să fie cuvioasă și activă atât pentru folosul mântuirii sufletești a monahilor cât și ca pildă vie societății; și le-a mai dat și alte sfaturi. După amiază a vizitat cuprinsul mănăstirii, chiliile monahilor și întreaga gospodărie, îndemnând pe toți la muncă fără preget și la ascultare.

A doua zi, fiind sărbătorirea Înălțării Domnului, a oficiat în mănăstire Sfânta Liturghie cu sobor mare și solemnitate.

După amiază a pornit mai departe.

Note: Mănăstirea Curchi a fost înființată de Iordache Curcă (Curchi) la 1772. Are trei biserici: „Nașterea Maicii Domnului", „Sfântul Dimitrie" și „Sfânta Treime". De Curchi depinde și schitul Pripiceni înființat la 1810 de Teodor Sabău.

A vizitat parohia *Mana*: tot poporul l-a întâmpinat, clerul, iar primarul satului a prezentat pâinea și sarea. Pe paroh, preotul Pavel Guciujna, l-a cinstit cu camilafcă, pentru activitatea sa.

Pe la orele 3 a ajuns la mănăstirea de maici *Hirova*. După întâmpinare, Î.P.S. Sa le-a vorbit maicilor de frumusețea vieții călugărești și pentru ca s-o ducă în adevăr urmează să păstreze cu sfințenie făgăduințele făcute față de Dumnezeu, fiind bune creștine să fie și bune românce.

Note: Mănăstirea Hirova e înființată pe la 1803, dar nu se știe precis de cine. Are două biserici: „Sfântul Neculai" și „Întâmpinarea Domnului".

De aici a trecut în parohia *Isacova*; biserica era plină. Preotul, în cuvinte simțite, urează Arhipăstorului bună venire și prezintă poporul ca vrednic, cuminte și credincios. Î.P.S. Sa laudă aceste frumoase virtuți creștinești și-i îndeamnă să le înmulțească. Să iubească tot mai mult biserica și să-și facă toate datoriile de cetățeni români; iar copiilor să le dea lumină, să-i trimită la școli. Pe preoții Constantin Ghidiu și Filip Svetlov i-a cinstit pentru activitatea lor cu rangul de protoiereu. Peste noapte a rămas în sat.

A doua zi, vineri 30 mai, a pornit pe Valea Vaticiului, la mănăstirea de maici *Tabăra*. Caracteristică a fost împodobirea făcută de maici pentru primirea Arhipăstorului de la poarta mănăstirii la biserică și de acolo până la stăreție erau așternute numai covoare cu frumoase țesături naționale; preotul, maicile și surorile l-au întâmpinat cu cântece și flori și l-au condus la biserică după polihroniul obișnuit. Î.P.S. Sa vorbește celor de față că în acest sfânt locaș se simte ca într-o mănăstire de peste Prut; laudă pe maici că au străjuit ca limba strămoșilor noștri să nu fie sluțită; le îndeamnă să trăiască în virtuțile creștine, în iubire, cele tinere ascultând pe cele mai în vârstă, iar acestea să le povățuiască pe tinere și toate să se supună stareții. Apoi le binecuvântează.

Note: Mănăstirea Tabăra a fost înființată de vătavul Darie Carp la 1779.

La orele 1 d(upă) a(miază) Înaltpreasfințitul Arhiepiscop se îndreaptă spre mănăstirea de călugări *Țigănești* așezată într-o frumoasă poziție. Și aici părinții au ascultat învățături pentru viață, învățături care să le sune veșnic în sufletul lor.

Note: Mănăstirea Țigănești e înființată de serdarul Lupu Diacu între 1725-1741.

A doua zi, Î.P.S. Sa continuă călătoria, deși vremea era ploioasă, prin parohiile *Morozeni, Breanova, Bräviceni, Ciocâlteni, Țânțăreni, Negureni și Căzănești*. Pretutindeni a fost întâmpinat cu multă dragoste și încredere; Î.P.S. Sa le-a dat sfaturi bune ca ei, pașnicii locuitori ai satelor, să fie buni creștini și vrednici români.

Note: Biserica din Țânțăreni cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" e zidită din piatră la 1817 cu ajutoarele parohienilor și s-a reparat în 1891 și 1899. Pe preotul Teodor Sandulencu din Țânțăreni l-a cinstit cu paliță pentru activitatea sa.

În ziua de duminică de dimineață, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a vizitat biserica din *Ordășei*, unde a ascultat și Sfânta Liturghie. La sfârșit, a ținut o cuvântare poporului în legătură cu vremurile ce trăim. Satele amintite în urmă sunt așezate toate în locuri încântătoare pe valea Răutului, așa că o călătorie pe acolo e foarte plăcută. Părăsind valea aceasta, a trecut în parohia Tărșiței. În curte și în biserică, se adunase multă lume. Î.P.S. Sa le vorbește de viața cea adevărată, cea petrecută în unire, iubire, credință și muncă.

Note: Biserica din Tărșiței cu hramul „Nașterea Maicii Domnului", ridicată din lemn la 1812; iar în 1864 s-a ridicat în locul ei cea de azi din piatră, însă cu jertfele poporenilor. Arhitectura e în stil vechi.

Pe la orele 2 ajunge în frumosul sat *Răspopeni*, unde Î.P.S. Sa e întâmpinat de mulți creștini. În biserică îndeamnă pe oameni să continue munca stăruitoare în gospodării și pe câmp ca să înflorească țara noastră; să urască lenea și bolșevismul, adică starea oamenilor răi și fără lege.

De acolo a trecut în parohia *Chipeșca* și aici întreg poporul a ieșit înaintea sa.

Note: Biserica din Chipeșca cu hramul „Sfântul Arhanghel Mihail" a fost ridicată din lemn la 1769 cu oborul parohienilor, la 1840 s-a restaurat.

La ora 5, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop ajunge la mănăstirea de călugări *Dobrușa*. Tot soborul a ieșit întru întâmpinare, iar stărețul salută venirea Sa, spunând că sufletele ctitorului și jertfitorilor mănăstirii din lumea drepților ne saltă de bucurie că ierarhul român, de același sânge cu ei, vine în ctitoria lor; aici între părinți e pace și frăție și viața creștină e bine simțită. Î.P.S. Sa le arată că se bucură, dacă e înțeleasă viața călugărească aici și-i îndeamnă că tot așa să fie totdeauna. A doua zi, luni, vizitează gospodăria mare a mănăstirii, via, stâna, pădurea și vechiul schit Pobrata, ctitoria voievodului moldovean Petru Rareș.

Note: Mănăstirea Dobrușa e întemeiată la 1742 de monahul Ioasaf din Moldova. Are trei biserici: cea mare „Sfântul Neculai" zidită la 1882, cu stăruința boierului moldovean Toma Cozma și a fraților mănăstirii; a doua „Schimbarea la Față"; iar a treia tot cu hramul „Sfântul Neculai", la biserica de cimitir.

Din mănăstire a trecut la *Slobozia Dobrușei* și *Răcești* din județul Soroca, apoi s-a reîntors în mănăstire. A doua zi, sărbătorindu-se Sfinții Împărați Constantin și Elena, a ascultat serviciul în biserica mănăstirii. După amiază a pornit spre *Cotiujenii Mari*, sat întins, cu multă populație și două biserici. În localitate se află spitalul militar al Diviziei a IV-a [Infanterie]; s-a dus și acolo, a vizitat pe toți bolnavii din saloane, mângâind pe fiecare și întărindu-le sufletele.

De aici a plecat la mănăstirea de maici Coșeleuca, unde e primit cu toată însuflețirea și evlavia. După serviciul religios, le vorbește maicilor de datoriile lor mai ales în vremuri așa de grele.

Note: Mănăstirea Coșeleuca a fost înființată de Maria Tocanasov la 1790. Are două biserici: una cu hramul „Adormirea Maicii Domnului" și a doua „Sfinții Împărați Constantin și Elena".

De acolo se îndreaptă spre *Cuhureștii de Sus*, unde a cercetat cu de amănuntul interesanta biserică în stil curat românesc ce se ridică acum, cu fonduri strânse de săteni și cu ajutorul donației familiei Pomer. Această clădire va fi între puținele podoabe ale Basarabiei.

Apoi a trecut în parohia *Cuhureștii*, aici l-au întâmpinat preoții din localitate, din Vășcăuți, Poiana și mult popor. În biserică, a vorbit credincioșilor; în altă parte a satului a văzut și trupele de infanterie și artilerie ce staționau și le-a binecuvântat, îndemnându-i să-și iubească îndatoririle ce au și să fie mândri că lor le-a fost dat să înfăptuiască marea așteptare națională, unirea întreagă.

Vizitează satele *Coșernița, Soloneți și Cerepcău*. În acest din urmă sat a ajuns pe la orele 9 ½ seara; tot poporul era adunat în biserică; bărbați, femei și copii l-au întâmpinat pe Î.P.S. Arhiepiscop cu lumânările aprinse ca la o simțită înviere. După un polihroniu, preotul paroh a urat bună venire Arhipăstorului român și depune toată dragostea poporului înaintea Sa; la acestea Î.P. Sfințitul răspunde cu bucurie, dar în același timp atrage atenția credincioșilor ca să se ferească de rătăcirea inochenteană care a ajuns pe acolo; ei să păzească numai credința străbună, cea dreaptă. Pe paroh, preotul Sozont Gârlă, l-a cinstit cu camilafcă pentru zelul său pastoral.

Note: Biserica din Coșernița cu hramul „Sfinții Trei Ierarhi" a fost zidită la 1812, din piatră, în stil bizantin, cu ajutorul lui Vasile Sulger.

A doua zi a vizitat biserica parohiei *Stoicani*, unde a fost întâmpinat și de preoții din Dubna și Rediu. Apoi a trecut în parohia *Ocolina*; aici i-au ieșit în întâmpinare preoții din Zastânca și Volovița cu mult popor; i-a binecuvântat și i-a îndemnat pe toți să fie buni creștini și harnici și supuși cetățeni.

Note: Biserica din Ocolina cu hramul „Sfântul Neculai" a fost ridicată la 1745 cu ajutorul lui Ion Nimișa.

La ora 11 ½ Î.P.S. Arhiepiscop a ajuns la bariera orașului *Soroca*, de unde s-a anunțat intrarea Sa în oraș. Sub primul Arc de Triumf, frumos împodobit, a fost întâmpinat de toate autoritățile locale; primarul orașului și reprezentantul comunității israelite i-au prezentat pâine și sare. Într-un cortegiu impunător suita s-a îndreptat spre biserica catedrală. Orașul era pavoazat cu tricolore și verdeață, strada era plină de lume. În fața catedralei a dat onorul o companie din Regimentul 36 Infanterie și preoții l-au primit în ușa bisericii. La sfârșitul polihroniului, preotul paroh salută venirea Î.P.S. în vechea cetate a Sorocii. A răspuns Î.P.S. Sa, mulțămind tuturor pentru dragostea ce i se arată; în altă ordine de idei, laudă devotamentul patriotic al soldatului român, care dovedește de minune că e stăpân pe sine și că liniștit păzește o țară atât de râvnită; e o minune Dumnezeiască aceasta și minunile se vor vădi și repeta în veșnicie, deoarece sunt lucrări ale unui Dumnezeu veșnic. Dumnezeu a arătat și dreptatea, împărțind împărățiile mari și dând viață popoarelor mici ce-au suferit atât. Lui Dumnezeu să-i ridicăm recunoștința și iubirea nestrămutată a sufletelor noastre; apoi să nu uităm din inimi pe viteazul, bunul și înțeleptul nostru Rege Ferdinand I care a suferit cu noi, S-a înviorat de bucuriile noastre și acum a înșirat viteaza-i armată ca un lanț de aur să ne ocrotească. Binecuvântează creștinii ascultători.

După amiază, într-un cortegiu tot așa de măreț, a fost condus să viziteze Liceul de Băieți și de Domnișoare, biserica „Sfântul Dimitrie" din sătișorul *Bujerovca*, ruinele cetății Soroca, unde s-a și fotografiat, apoi trupele garnizoanei și biserica de la cimitir. La ora 6, a mers cu toate notabilitățile la mormântul regretatului general Poetaș, căzut în evenimentele din primăvara trecută; după ce însuși a oficiat un trisaghion pentru odihna sufletului decedatului, a ținut o cuvântare de admirație pentru jertfa bravilor apărători ai neamului și de îndemn la viață rodnică a celor prezenți. Seara s-a dat în onoarea Î.P.S. Sale o masă oficială.

Cu prilejul vizitei în orașul Soroca, a oferit ranguri onorifice: preotului Mihail Dumbravă din Bujerovca – cruce aurită, iar preotului Atinoghen Postolachi din oraș – scufie.

Notă: Cetatea Sorocii, cu zidurile ei negre, cu turnuri rotunde în cele patru colțuri, se află situată drept pe malul Nistrului. Ea e zidită pe vremea lui Ștefan cel Mare, voievodul Moldovei, ca „o strajă în calea tătarilor". Cetatea însă n-a fost luată niciodată cu lupte și așa se explică cum au rămas zidurile ei întregi.

A doua zi, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a pornit spre parohiile *Soloneți* și *Vârtejani*; a vizitat bisericile și a binecuvântat poporul, iar de acolo s-a îndreptat către mănăstirea de maici *Japca*, unde a ajuns la ora 2 ½ după amiază. Întreg soborul și elevele școlilor din mănăstire l-au întâmpinat la intrare și au presărat flori în calea sa până la biserică.

După închinarea la sfintele icoane și cercetarea interiorului, trece la gospodărie, cercetează școlile și atelierele. Această mănăstire dă aspectul unei bine organizate mănăstiri apusene; chiar conducătoarele au avut o mănăstire mare și bogată, îngrijită de statul ortodox rus ca o avangardă la granițele vechiului imperiu spre apus. Dar cu războiul s-a distrus acea mănăstire și maicile s-au retras cu puțină avere ce le mai rămăsese aici, în Basarabia.

În mănăstire funcționează cu mijloace proprii trei școli de fete: una primară de 3 ani, un gimnaziu cu 4 ani și o școală normală cu 2 ani de studiu, în care pot urma elevele absolvente de gimnaziu care doresc să devină învățătoare. Elevele au o educație bine condusă. Apoi și atelierele de țesătorie dau admirabile rezultate.

Notă: Mănăstirea Japca (Șabca) a fost până la război pentru călugări; ea e întemeiată de monahul Iezechiel de la mănăstirea Deleni din Moldova în veacul al XVII-lea. Are trei biserici: cea mare cu hramul „Înălțarea Domnului" e zidită la 1825 de dvoreanul Constantin Andronovici; cealaltă „Sfântul Arhanghel Mihail" și a treia cu hramul „Înălțarea Sfintei Cruci".

De la Japca Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a vizitat ultimele parohii Coșmirca și Cobâlnea și apoi s-a reîntors prin Orhei la reședință.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 12, Supliment, p. 1-10.

[*] Vizitele canonice au fost ordonate de editor după principul cronologic (n. ed.).

[**] Conform cu originalul (n. ed.).

Nr. 143

1918 octombrie 1. Decizia Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, referitoare la depunerea jurământului administrației centrale eparhiale din Basarabia

Decizie

Noi, Nicodem, din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, dispunem ca toți slujbașii civili din Administrația și instituțiunile eparhiale să depună jurământ de credință Capului Statului și de credincioșie față de slujba lor, iar cei hirotoniți vor da cuvântul lor de onoare preoțească și creștinească. Ziua depunerii jurământului se va fixa de Noi. Până atunci se va pune în vedere slujbașilor noștri eparhiali a-și îndeplini cu sfințenie toate datoriile.

Este cu toată asprimea interzis slujbașilor din birourile Administrației Eparhiale a scrie jalbe și a lua pentru aceasta bani; *orice luare de bani sau daruri pentru servicii se va socoti ca mită și făptuitorul va fi pedepsit cu toată asprimea, asemenea și cel ce dă.*

Directorii și toți capii de serviciu din instituțiunile eparhiale sunt îndatorați a pune aceasta în vedere subalternilor lor și a supraveghea să domnească în Administrația Eparhială cea mai desăvârșită corectitudine.

De vedere vor semna toți slujbașii.

Arhiepiscop (ss) † Nicodem
Nr. 10977, 1 octombrie 1918

Depunerea jurământului a fost amânată mult, numai cu scopul ca funcționarii să deprindă cât mai bine limba și cancelaria română. În toamna trecută, Î.P.S. Arhiepiscop a îngăduit înființarea unui curs de limbă românească în sălile administrației și a acordat toate înlesnirile necesare.

Abia în ziua de 29 ianuarie 1919, Î.P.S. Sa a dat următorul jurnal*:

Noi, Nicodem, din mila lui Dumnezeu Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, organizând provizoriu Administrația Centrală Eparhială a Bisericii din Basarabia și numind noi funcționari în birourile acestei Administrații, dispunem ca toți acești funcționari, cei hirotonisiți, să subscrie o declarație de supunere, credincioșie și păstrarea secretului corespondenței, iar cei civili să depună jurământul în fața Noastră în ziua de 1 februarie 1919.

Arhiepiscop (ss) † Nicodem

Revista „Lumnătorul", Anul 1919, nr. 3, p. 14-15.

*Precizarea aparține editorilor Revistei „Luminătorul" (n. ed.).
Revista „Luminătorul", cu ocazia depunerii jurământului, a dat următoarea informație: „La această solemnitate, care a avut loc în sala de ședințe din casa Eparhială, a asistat Î.P.S. Arhiepiscop însoțit de P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului. P.C. iconom I. Țincoca, secretarul general, a ținut o cuvântare ocazională și a prezentat pe funcționari. Declarația și jurământul s-a depus în fața unui preot îmbrăcat în odăjdii. La urmă a vorbit Î.P.S. Arhiepiscop, arătând lămurit însemnătatea jurământului depus și cum prin el funcționarii devin cetățeni ai Statului Român; i-a îndemnat pe toți să cunoască bine serviciile ce conduc și să se devoteze lor, respectând cu atenție și secretul corespondenței" (n. ed.).

Nr. 144

1918 înainte de octombrie. Bugetul statului cu salariile preoților, personalului școlilor ecleziastice și slujitorilor bisericii din Basarabia, pe semestrul octombrie 1918 – 1 aprilie 1919

Bugetul ce urmează a fost admis numai pe jumătate de an, anume pe semestrul octombrie 1918 – 1 aprilie 1919. Deci, locurile și sumele prevăzute în el se mențin până la 1 aprilie; la această dată bugetul va avea oarecare modificări.

Facem însă cunoscut că salariilor li s-a adus deja o schimbare de la 1 decembrie 1918 și anume în privința sporului: sporul general a fost transformat în spor special pentru Basarabia, iar în locul sporului general s-a adăugat indemnizația de scumpetea traiului (vezi „Monitorul Oficial" nr. 223 din 30 decembrie 1918).

State desvoltatoare*

Nr. crt.	Natura cheltuielilor	Retribuție lunară [lei]		Spor pentru scumpete [lei]		Total [lei]	Credite acordate[lei]	
		Leafă	Diurnă	General	Special p. localitate		Anuale	Totale
	Stat nr. 1							
	Administrația Centrală							
1	Arhiereu Vicar	800		800		1600	19200	
5	Directori de serviciu	700	100 (de 40 lei pe zi[1])	700	70	1570	94200	
1	Secretar	700		700	70	1470	17640	
13	Șefi de serviciu	550	50	550	55	1205	187980	
6	Șefi de birou	400		400	80	880	63360	
1	Casier primitor-plătitor	400	100	400	80	980	11760	
1	Contabil-șef	400		400	80	880	10560	
1	Registrator	400		400	80	880	10560	
1	Arhivar conservator	400		400	80	880	10560	
10	Sub-șefi de birou:							
	5 cl. I	300		300	120	720	43200	
	5 cl. II	250		250	100	600	36000	
14	Impiegați din care:							
	7 cl. I	200		200	80	480	40320	
	7 cl. II	180		180	72	432	36288	
1	Arhitect	500		500	100	1100	13200	
1	Avocat	500		500	100	1100	13200	
3	Revizori eparhiali	500		500	100	1100	39600	
5	Oameni de serviciu	120		120	48	288	17280	738900

[1] Când se deplasează.
*Sumele se publică conform originalului.

	Stat nr. 2							
	a) Parohiile urbane							
45	Preoţi parohi	200		200		400	216000	
38	Preoţi ajutători	150		150		300	136800	
18	Diaconi	100		100		200	43200	
15	Diaconi cântăreţi	90		90		180	32400	
71	Cântăreţi	60		60		120	102240	530640
	b) Parohiile rurale							
921	Preoţi parohi	100		100		200	2210400	
71	Preoţi ajutători	90		90		180	153360	
4	Diaconi	90		90		180	8640	
68	Diaconi cântăreţi	60		60		120	97920	
913	Cântăreţi	30		30		60	657360	3127680
								4397220
	Stat nr. 3							
	Seminarul Teologic Chişinău							
	a) Personalul didactic							
1	Prof. de introd. şi Exegeza Vechiului şi Noului Testament	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de introd. şi Exegeza Vechiului şi Noului Testament	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de apologetică şi dogmatică	420		420	84	924	11088	
1	„–„	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de istorie bisericească	420		420	84	924	11088	
1	„–„	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de omiletică şi liturgică	420		420	84	924	11088	
1	„–„	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de limba română	420		420	84	924	11088	
1	„–„	420		420	84	924	11088	
1	„–„	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de latină	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de franceză	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de germană şi engleză	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de rusă	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de matematică	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de filosofie şi pedagogie	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de istorie universală	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de fizică şi chimie	420		420	84	924	11088	
1	Prof. de muzică şi canto	225		225	90	540	6480	
1	Prof. de desen şi caligrafie	225		225	90	540	6480	
	Fond pentru plata gradaţiilor						30000	

	Fond pentru plata orelor suplimentare						12072	
	b) Personalul administrativ							
1	Director		400			400	4800	
1	Sub-director		200			200	2400	
1	Secretar al consiliului profesoral		50			50	600	
1	Secretar al cancelariei	200		200	80	480	5760	
1	Bibliotecar		50			50	600	
1	Agent sanitar-infirmier	180		180	72	432	5184	
1	Econom	180		180	72	432	5184	
1	Ajutor de econom	150		150	60	360	4320	
1	Spiritual	200		200	80	480	5760	
6	Pedagogi	100		100	40	240	17280	
6	Servitori	100		100	40	240	17280	334872
	Stat nr. 4							
	Şcoala Spirituală de Băieţi Chişinău							
	a) Personalul didactic							
2	Profesori de religie şi preoţi ai capelei	420		420	84	924	22176	
2	Profesori de limba română	420		420	84	924	22176	
1	Profesor de limba latină	420		420	84	924	11088	
2	Profesori de matematică	420		420	84	924	22176	
1	Profesor de istorie	420		420	84	924	11088	
1	Profesor de geografie	420		420	84	924	11088	
1	Profesor de ştiinţe naturale	420		420	84	924	11088	
	De raportat							4732192
	Report							4732192
1	Profesor de limba franceză	420		420	84	924	11088	
1	Profesor de cântare bisericească şi muzica vocală	225		225	90	540	6480	
1	Profesor de desen şi caligrafie	225		225	90	540	6480	
1	Profesor de gimnastică	225		225	90	540	6480	
1	Profesor de lucru manual şi practica agricolă	225		225	90	540	6480	
	Fond pentru gradaţii						20000	
	Fond pentru plata orelor suplimentare pentru obiecte generale						9900	
	Fond pentru dexterităţi						3360	
	b) Personalul administrativ							
1	Director		400			400	4800	
1	Sub-director		200			200	2400	
1	Secretar al consiliului profesoral		50			50	600	

1	Secretar al cancelariei	200		200	80		480		5760	
1	Bibliotecar		50				50		600	
1	Agent sanitar-infirmier	180		180	72		432		5184	
1	Econom	180		180	72		432		5184	
1	Ajutor al economului	150		150	60		360		4320	
4	Servitori	100		100	40		240		11520	
2	Pedagogi	100		100	40		240		5760	227276
	Stat nr. 5									
	Şcoala Spirituală de Băieţi Ismail									
	a) Personalul didactic									
1	Profesor de religie (ţine slujbă în capelă)	420		420			840		10080	
1	Profesor de limba română	420		420			840		10080	
1	Profesor de latină şi istorie	420		420			840		10080	
1	Profesor de franceză şi rusă	420		420			840		10080	
1	Profesor de matematică	420		420			840		10080	
1	Profesor de geogr. şi şt. nat.	420		420			840		10080	
1	Profesor de cântare biseric.	225		225	22	50	472	50	5670	
	Fond pentru plata gradaţiilor								10000	
	Fond pentru plata orelor suplimentare									
	Fond pentru dexterităţi								6000	
	Fond pentru obiecte generale								1200	
	b) Personalul administrativ									
1	Director		400				400		4800	
1	Sub-director		200				200		2400	
1	Secretar al consil. profesoral		50				50		600	
1	Bibliotecar		50				50		600	
1	Secretar al cancelariei	200		200	20		420		5040	
1	Econom	150		150	15		315		3780	
1	Ajutor de econom	120		120	12		252		3024	
2	Pedagogi	100		100	10		210		5040	
4	Servitori	100		100	10		210		10080	118714
	De raportat									5078182
	Report									5078182
	Stat nr. 6									
	Şcoala Spirituală de Băieţi din Edineţ									
	a) Personalul didactic									
1	Profesor de religie	420		420			840		10080	
1	„–„	420		420			840		10080	
2	Profesori de limba română	420		420			840		20160	
1	Profesor de limba latină	420		420			840		10080	

1	„–„ franceză	420		420			840		10080	
1	Profesor de istorie	420		420			840		10080	
1	„–„ geografie	420		420			840		10080	
1	„–„ matematică	420		420			840		10080	
1	„–„ ştiinţe naturale	420		420			840		10080	
1	„–„ desen şi caligrafie	225		225			450		5400	
1	„–„ cântare bisericească	225		225			450		5400	
1	„–„ gimnastică	225		225			450		5400	
1	„–„ lucru manual şi practică agricolă	225		225			450		5400	
	Fond pentru plata gradaţiilor								25000	
	„–„ orelor suplimentare obiecte generale								5700	
	„–„ dexterităţi								4800	
	b) Personalul administrativ									
1	Director		400				400		4800	
1	Sub-director		200				200		2400	
1	Secretar al consiliului profesoral		50				50		600	
1	Bibliotecar		50				50		600	
1	Secretar al cancelariei	200		200			400		4800	
1	Econom	150		150			300		3600	
1	Ajutor de econom	120		120			240		2880	
2	Pedagogi	100		100			200		4800	
4	Servitori	100		100			200		9600	191980
	Stat nr. 7									
	Şcoala Eparhială de Fete din Chişinău									
	a) Personalul didactic									
3	Profesori de religie	420		420	84		924		33264	
4	Profesori de limba română	420		420	84		924		44352	
2	„–„ latină	420		420	84		924		22176	
3	„–„ franceză	420		420	84		924		33264	
2	„–„ germană	420		420	84		924		22176	
1	„–„ rusă	420		420	84		924		11088	
2	Profesori de istorie	420		420	84		924		22176	
2	„–„ geografie	420		420	84		924		22176	
3	„–„ matematică	420		420	84		924		33264	
1	fizică şi chimie	420		420	84		924		11088	
1	„–„ ştiinţe naturale	420		420	84		924		11088	
1	muzică	225		225	90		540		6480	
2	„–„ desen şi caligrafie	225		225	90		540		12960	
2	„–„ lucru de mână	225		225	90		540		12960	
2	„–„ gospodărie	225		225	90		540		12960	

	De raportat								5270162
	Report								5270162
1	Profesor de gimnastică	225		225	90		540	6400	
2	Profesori de psihologie, pedagogie şi practică	420		420	84		924	22176	
	Fond pentru plata gradaţiilor							25000	
	„–„ orelor suplimentare din care:								
	obiecte generale							5700	
	dexterităţi							4800	
	b) Personalul administrativ								
1	Directoare		400				400	4800	
1	Sub-directoare		200				200	2400	
1	Secretar al consil. profesoral		50				50	600	
1	Bibliotecar		50				50	600	
2	Copişti	150		150	60		360	8640	
8	Pedagoage	100		100	40		240	23040	
1	Econom	180		180	72		432	5184	
1	Ajutor de econom	150		150	60		360	4320	
6	Servitori	100		100	40		240	17280	442492
	Stat nr. 8								
	Şcoala de cântăreţi din Chişinău								
	a) Personalul didactic								
1	Profesor de muzică corală şi vocală	225		225	90		540	6480	
1	„–„ psaltichia şi cântare bis.	225		225	90		540	6480	
1	„–„ religie şi tipiconul	240		240	96		576	6912	
1	„–„ limba română (istoria şi geografia)	420		420	84		924	11088	
	b) Personalul administrativ								
1	Directoare		200				200	2400	
1	Secretar		50				50	600	
1	Pedagog		100				100	1200	
1	Dirijor al corului	100		100	40		240	2880	
1	Servitor	100		100	40		240	2880	
	Fond pentru plata gradaţiilor							4000	44920
	Stat nr. 9								
	Personalul de control al parohiilor rurale şi urbane								
	Retribuţiunea a 10 protoierei	250	150	250			650	78000	
	„–„ a 10 sub-protoierei		100				100	12000	90000
	Stat nr. 10								
	Personalul Catedralei Chişinău								
1	Şef al Catedralei	450		450		90	990	11880	
4	Preoţi	250		250		100	600	28800	
4	Diaconi	250		250		100	600	28800	
2	Psalţi (cântăreţi)	180		180		72	432	10368	
2	Paraclisieri	120		120		48	288	6912	

4	Îngrijitori	100		100	40		240	11520	
2	Anagnoşti	80		80	32		192	4608	102888
	De raportat								5950462
	Report								5950462
	Stat nr. 11								
	Episcopia Ismailului								
1	Arhiereu-Vicar	800		800			1600	10200	
1	Diacon	250		250	25		525	18000	
1	Cântăreţ	100		100	10		210	2520	
1	Paraclisier	80		80	8		168	2016	
1	Îngrijitor	80		80	8		168	2016	44652
	Stat nr. 12								
	Episcopia Bălţi								
1	Arhiereu-Vicar	800		800			1600	10200	
1	Diacon	250		250	25		525	18000	
1	Cântăreţ	100		100	10		210	2520	
1	Paraclisier	80		80	8		168	2016	
1	Îngrijitor	80		80	8		168	2016	44652
	Total general								6039766

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 4, p. 9-14.

Nr. 145

1918 noiembrie 27. Hotărârea Sfatului Ţării privind renunţarea la prevederile stipulate în Declaraţia de Unire din 27 martie 1918

În urma Unirei cu România Mamă a Bucovinei, Ardealului, Banatului şi ţinuturilor Ungureşti, locuite de români, în hotarele Dunărei şi Tisei, Sfatul Ţării declară, că Basarabia renunţă la condiţiile de unire stipulate în actul de la 27 martie, fiind încredinţată, că în România tuturor românilor regimul curat democratic este asigurat pe viitor.

Sfatul Ţării în preziua Constituantei Române, care se va alege după votul universal şi rezolvând chestia agrară după nevoile şi cererile poporului, anulează celelalte condiţiuni din actul Unirei de la 27 martie şi declară Unirea necondiţionată a Basarabiei cu România Mamă.

Preşedinte /ss/ Pan Halippa
Vicepreşedinţi /ss/ Vasile Bârcă, Gheorghe Buruiană
Secretar /ss/ Andrei Scobioală

Ziarul „Sfatul Ţării", Anul 1918, nr. 191, noiembrie 29.

EDIŢII: Constantin Hamangiu, *Codul General al României*, Editura librăriei Alcalay@co. Vol. VIII, 1913-1919, p. 1111.

Nr. 146

1918 decembrie 7. Statutul „Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia"

I. Scopul și activitatea societății

§1. „Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia", având sediul în Chișinău, este întemeiată cu scopul de a studia trecutul vieții bisericești locale sub toate manifestările ei și prin toate punctele de vedere de la cele dintâi apariţiuni ale creştinismului în Basarabia.

§2. Activitatea societății se va îndrepta:

a) Spre studierea eparhiilor, vicariatelor, parohiilor, monumentelor, mănăstirilor, bisericilor, paraclisleor, cimitirelor, icoanelor și obiectelor bisericești și a tot ce se atinge de trecutul vieții bisericești;

b) Spre studierea istoriei înalților ierarhi ai Bisericii și răspândirii culturii religioase în cler și între mirenii din Basarabia; c) spre studierea vieții religioase și morale a sectelor din această latură a țării.

§3. Membrii societății însărcinați cu fotografierea aspectelor și monumentelor bisericești sunt datori să depună la societate toate clișeele și fotografiile obținute.

§4. Societatea având de scop a aduce la cunoștința publică cercetările sale, va studia materialele arheologice bisericești, istorice și etnografice, ce se păstrează în instituțiile locale și la persoane private și va face descrieri pe care le va publica în revista sa proprie ori în ediții speciale. Spre realizarea acestui scop, societatea se va folosi de următoarele mijloace:

a) Va intra în relații cu administrațiile arhivelor în care se păstrează dosare vechi și cu instituțiile administrative locale, spre a obține învoirea trebuitoare membrilor societății, ca să se folosească de arhive pentru a le putea studia, iar în caz de trebuință a le publica pe socoteala societății;

b) Se va pune în legătură cu persoanele din administrația bisericească și civilă spre a lua măsuri pentru păstrarea monumentelor celor mai vechi cunoscute societății, și în sfârșit;

c) Va da împuterniciri în numele societății pentru membrii ce vor primi însărcinarea de a face excursiuni turistice în scop de a vizita și cerceta localitățile unde se păstrează asemenea monumente. Persoanele din societate care vor întreprinde asemenea cercetări vor obține o autorizare specială, scrisă, din partea comitetului.

§5. Societatea colecționează obiecte bisericești antice, precum și fotografii de pe astfel de obiecte și le păstrează cu inventar într-un anumit muzeu, care se va numi

„Muzeul istorico-arheologic bisericesc din Chișinău" și care până la construirea unui local propriu se află în Casa eparhială a clerului basarabean.

Pe lângă muzeu se găsește o bibliotecă și o arhivă.

§6. Administrația muzeului este încredințată unei persoane din comitet, care se va numi „Directorul muzeului eparhial", ales de adunarea generală.

§7. Societatea publică lucrările sale într-o revistă specială a sa ori în ediții speciale, acordând autorilor un onorariu stabilit de comitet și aprobat apoi de adunarea generală. Studiile vor fi redactate în rusește și românește, iar la trebuință și în franțuzește.

§8. Societatea va întreține relații academice cu alte societăți istorice și comisiuni arheologice din țară și din străinătate, va face cu acelea un schimb reciproc de lucrări și va trimite reprezentanții săi la congrese istorice și arheologice.

§9. Societatea va avea sigiliul său propriu.

II. Membrii societății

§10. Ca ocrotitor și președinte de onoare al societății va fi Arhiepiscopul locului, ocârmuitorul eparhiei.

§11. Președintele activ al societății și membrii consiliului societății vor fi aleși de adunarea generală cu majoritate de voturi și pe interval de 3 ani dintre membrii săi, care s-au distins prin publicațiuni de valoare și pot cârmui societatea cu folos.

§12. Societatea se alcătuiește din:

a) Membri onorifici; și

b) Membri activi.

§13. Membrii onorifici vor fi aleși dintre persoanele care au merite deosebite pentru societate prin fapte de binefacere în interesul acestei societăți sau prin lucrări în folosul ei, cum și persoanele cunoscute în lumea științifică prin operele lor istorice și arheologice; ele pot fi din țară și din străinătate.

§14. Membrii activi se vor alege într-una din adunările generale ale societății din persoane cu dorința de a sprijini societatea și a contribui la dezvoltarea ei și care își vor exprima această dorință, recomandate măcar de unul din membrii activi ai societății și admise cu majoritate de voturi.

§15. Membrii activi au următoarele drepturi:

a) Vor avea vot hotărâtor în toate ședințele societății;

b) Vor putea fi aleși în toate funcțiunile societății; și

c) Vor putea fi trimiși la congresele istorice și arheologice în calitate de delegați din partea societății.

§16. Tuturor membrilor li se vor da de către societate câte o diplomă (carte de membru).

III. Mijloacele financiare ale societății

§17. Mijloacele financiare ale societății se compun: din cotizațiile membrilor, din donațiuni, din produsul vânzării tipăriturilor societății, cum și din diverse subvenţiuni.

§18. Membrii actuali în fiecare an vor contribui în casa societății cu cel puțin 12 lei anual. Cotizația anuală va putea fi schimbată cu o donațiune odată pentru totdeauna de nu mai puțin 100 lei. În acest caz membrii activi se vor numi membri activi pe toată viața.

§19. Membrii activi care vor citi în adunările societății nu mai puțin de două referate anual și vor fi aprobate spre tipărire în edițiile societății, vor fi scutiți de cotizație pe anul acela.

§20. Cotizația membrilor se socotește de la 31 decembrie al fiecărui an.

§21. Membrii care nu vor plăti cotizația în intervalul de doi ani se vor considera ca ieșiți din societate și vor putea fi primiți din nou în cazul când vor plăti toate restanțele.

IV. Adunările societății

§22. Comitetul societății va ține adunări ori de câte ori va fi nevoie, iar în luna ianuarie va avea loc adunarea anuală generală.

§23. La adunări, după propunerea președintelui, se tratează chestii privitoare la societate, se citesc referate, se discută și se iau rezoluțiuni, se aleg persoane în administrație și membrii în comisiuni.

Fiecare adunare ulterioară va aproba procesul-verbal al adunării precedente, iar adunarea din ianuarie va aproba darea de seamă anuală în bugetul societății.

§24. În caz când vreunul din membrii activi își va exprima dorința, chestiunile se vor rezolva prin votare secretă.

§25. Aprobarea dării de seamă anuale a societății, alegerea de membri onorifici ai societății și de membri în consiliul societății, de asemenea și revizuirea cheltuielilor și fondului de rezervă, cum și schimbarea statutului societății se vor face numai în adunările generale.

Pentru rezolvarea chestiunii relative la lichidarea sau desființarea societății se va cere asistența a cel puțin jumătate din membrii domiciliați în orașul Chișinău și apoi cel puțin $^2/_3$ din numărul membrilor asistenți la adunarea generală.

§26. Procesul-verbal al adunării generale anuale se va întări de toți membrii asistenți la adunare.

§27. La adunările societății se admit și persoane care nu fac parte din societate, însă în baza recomandațiunii unui membru al societății; și nu vor avea niciun drept de votare sau discuțiune.

V. Consiliul societății

§28. Chestiunea financiară a societății va cădea în competința consiliului.

§29. Consiliul societății se va forma din președintele societății (tot el prezidează la adunările generale ale societății în cazul absenței arhiereului local), vice-președintele, secretarul societății, directorul muzeului societății și casierul.

Aceeași persoană din comitet poate avea la nevoie două funcțiuni în societate.

§30. Membrii consiliului se aleg pe 3 ani prin votare secretă cu majoritatea voturilor. În caz când vreunul din membrii consiliului ar demisiona, persoana nou aleasă va funcționa numai restul intervalului rămas din cei 3 ani.

§31. Consiliul este dator:

a) A purta registru de casă și a se îngriji de toată averea societății (a muzeului, a bibliotecii, edițiile societății etc.) și de cheltuielile conform biletelor de casă a societății aprobate de adunarea generală;

b) A întocmi bilete de casă (smetele), instrucțiuni și dări de seamă;

c) A convoca adunările generale;

d) A executa hotărârile aduse de această adunare;

e) A redacta procesele-verbale ale ședințelor;

f) A face publicațiuni și a întreține relații în numele societății cu persoane și instituțiuni;

g) A aduna comunicări și informațiuni relativ la chestiunile ce se vor discuta de membrii societății în adunările generale; a discuta aceasta în mod prealabil și apoi a face propuneri la adunarea generală spre discutare și rezolvare.

§32. Consiliul va avea dreptul să dea direct sau prin ajutorul unor comisiuni instrucțiuni speciale relativ la ordinea scriptelor secretariatului, la conservarea mijloacelor financiare și a altor bunuri, la deschiderea muzeului, a bibliotecii și arhivei, la dările de seamă și în general la starea interioară a societății. Aceste instrucțiuni vor fi înaintate apoi adunării generale spre discutare și aprobare.

§33. Articolele care vor fi discutate de consiliu și de adunarea generală spre tipărire vor fi date comitetului redacției tipăriturilor societății care se va alege de adunarea generală.

Comitetul redacției alcătuit din 6 persoane (trei pentru lucrările rusești și trei pentru cele românești) este dator a face cunoscut autorului și consiliului societății toate modificările pe care dânsul le găsește necesare în articolul propus spre tipărire; de la autor depinde a primi aceste schimbări sau a-și lua înapoi articolul sau a-l lăsa ca material pentru păstrare în arhiva societății.

§34. Consiliul, având în vedere mijloacele societății, acordă premii autorilor pentru articole aprobate și câte un onorariu egal membrilor comitetului redactor, raportând despre aceasta la adunarea generală.

§35. La începutul fiecărui an, societatea va prezenta Chiriarhului eparhial o dare de seamă anuală despre activitatea sa; asemenea şi congresului clerului basarabean.

§36. Pentru cercetarea gestiunii financiare anuale şi a stării materiale a societăţii, comitetul alege o comisiune specială de revizuire compusă din 3 membri. Darea de seamă a comisiunii de revizie va fi prezentată comitetului cu cel puţin 15 zile înainte de convocarea adunării generale.

§37. Dările de seamă ale societăţii se vor publica în revista societăţii şi în foaia oficială a eparhiei, cum şi în diverse alte ziare sau reviste, după trebuinţă.

§38. În caz de desfiinţare, fondurile, muzeul şi biblioteca cu tot avutul lor arătat în inventare şi cataloage trec în păstrarea administraţiunii eparhiale, spre a dispune de ele cum se va crede mai bine de cuviinţă.

Preşedinte arhimandrit (ss) V. Puiu

Membrii societăţii: protoiereu Spiridon Muranevici, protoiereu Ioan Andronic, protoiereu Constantin Partenie, protoiereu Evghenie Cozachevici, Ion Zelinschi, Iosif Parhomovici

[Încheierea Tribunbalului Chişinău de înregistrare a statutului][*]

Acest statut a fost întărit de Tribunalul judeţului Chişinău, secţia II-a, biroul de înregistrare, cu următoarea încheiere: „Tribunalul... încuviinţează înfiinţarea şi înregistrarea societăţii istorico-arheologice bisericeşti din Chişinău şi înscrierea imediată în registre, despre care fapt dl judecător supleant A. Catelli, delegatul biroului de înregistrare, va încunoştinţa pe membrii fondatori, cărora li se va înapoia un exemplar al statutelor, pe care se va face menţiune despre registrarea ei.

Se va publica în „Sfatul Ţării" acest jurnal.

Dat în Camera de Consiliu, astăzi 30 septembrie 1919".

Judecător supleant (ss) A. Catelli

Secretar (ss) indescifrabil

L. Ş.

Jurnal nr. 78, 1919, septembrie 30.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 17-18, p. 16-18.

[*] Statutul a fost aprobat pentru prima dată de Sf. Sinod din Petersburg pe 15/27 noiembrie 1902. Revăzut la 12 noiembrie 1918 şi aprobat de Î.P.S. Arhiepiscop Nicodim al Chişinăului şi Hotinului, cu adresa nr. 14268 din 7 decembrie 1918 (n. ed.).

Nr. 147

1918 decembrie 12. Procese-verbale ale şedinţelor din prima sesiune a Consiliului Superior al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului

Consiliul Superior Eparhial a fost înfiinţat ca ultima instanţă, cel mai înalt organ pentru conducerea acestei eparhiei.

Acum se publică, după procese-verbale de şedinţă, activitatea şi hotărârile luate de acest Consiliu în prima sesiune, în cursul lunii decembrie 1918, când s-au ţinut 7 şedinţe.

Şedinţa Consiliului Superior Eparhial de la 12 decembrie 1918

Şedinţa se deschide la ora 6 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub preşedinţia Înaltpresfinţitului Arhiepiscop Nicodem.

Sunt prezenţi 11 membri şi anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; P.C. protoiereu Victor Popescu, Rectorul Seminarului; P.C. protoiereu N. Laşcu, director al Direcţiunii Şcolare; P.C. protoiereu Al. Baltag, director al Direcţiunii Economice; P.C. protoiereu C. Ursu, director al Direcţiunii Administrative; dl S. Ojoga, alesul preoţimii în fostul Sfat Eparhial; P.C. protoiereu Sp. Muranevici, preşedintele Tribunalului Bisericesc; P.C. protoiereu V. Humă, director al Direcţiunii Mitricale; şi P.C. iconom I. Ţincoca, secretarul general al Arhiepiscopiei.

Î.P.S. Arhiepiscop, luând cuvântul, arată că în statutul de organizare a eparhiei se prevede funcţionarea unui Consiliu Eparhial Superior, compus din cei cinci directori ai administraţiei centrale, din patru sau cinci membri numiţi de Arhiepiscop dintre clericii şi mirenii fruntaşi şi din secretarul general, sub preşedinţia Chiriarhului sau a delegatului său. Acest consiliu se ocupă cu dezlegarea chestiunilor celor mai grele, care trec peste competinţa direcţiunilor şi a căror răspundere Chiriarhul nu vrea să şi-o asume singur. Î.P.S. Sa mai arată că până acum acest consiliu n-a fost constituit, dar acum, ivindu-se mai multe chestiuni importante, a căutat să facă numirile necesare şi i-a convocat pe astăzi pentru întâia oară. Îşi exprimă totodată mulţămirea că poate declara deschisă cea întâia şedinţă a acestui consiliu.

După aceea arată că la ordinea zilei sunt:

a) Chestiunea congresului economic eparhial ţinut în toamna acestui an;

b) Chestiunea şcolilor duhovniceşti din Ismail, Edineţ şi Chişinău;

c) Chestiunea Şcolii Eparhiale de Fete;

d) Chestiunea Seminarului Teologic;

e) Chestiunea tuturor instituţiunilor economice şi culturale eparhiale, etc.

Luându-se în discuţie actele congresului economic eparhial, Î.P.S. Arhiepiscop invită pe acei din membrii consiliului, care cunosc mai bine rostul şi atribuţiunile congreselor economice, să facă o expunere pentru ca să poată vedea de corespunde cu ceea ce ştie şi crede Î.P.S. Sa despre aceste congrese.

Preacucernicul protoiereu Al. Baltag spune că aceste congrese și-au luat naștere în Rusia prin deceniul al șaselea al veacului trecut, iar în Basarabia ele datează de prin jumătatea a doua a deceniului al șaptelea. Că ele se ocupau cu școlile bisericești și cu celelalte instituții eparhiale; controlau mânuirea sumelor bănești și căutau noi mijloace pentru instituțiunile eparhiale. Membrii se alegeau de preoți și se întăreau de Arhiepiscop; la început numărul lor era mai mare, mai târziu s-a micșorat. Lucrările lor căpătau putere numai după întărirea Arhiepiscopului. În timpul revoluției, Arhiepiscopul a renunțat la prerogativa sa de a aproba alegerile membrilor etc.

P.C. protoiereu N. Lașcu, luând cuvântul, spune că în trecut cercurile preoțești alegeau mai mulți candidați la congres și Arhiepiscopul întărea pe cei mai vrednici, iar pe ceilalți îi respingea. Arată, de asemenea, că sunt dispozițiuni sinodale, prin care se interzice membrilor Consistoriului eparhial de a fi aleși și de a lua parte la congres. Aceasta, pe de o parte, pentru a nu influența congresul într-un sens sau altul, iar pe de altă parte pentru că consistoriul mânuia sume bănești, asupra cărora trebuiau controlați.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop spune că cele grăite de P.C. protoiereii Al. Baltag și N. Lașcu coincid în totul cu ideile și cunoștințele Î.P.S. Sale despre congresele economice. Eparhia, zice Î.P.S. Sa, are diferite instituțiuni culturale filantropice și economice, cu care se cheltuiesc și care mânuiesc însemnate sume de bani publici. Atât Chiriarhul cât și preoțimea are nevoie să știe cum sunt conduse aceste instituțiuni și cum se mânuiesc sumele bănești de către persoanele ce le conduc, fie că acestea sunt alese, fie că sunt numite. Se naște deci nevoia de control. Dar cine să facă acest control? Chiriarhul? Preoțimea? Niciunul, nici cealaltă. Chiriarhul nu se poate pogorî; preoțimea toată nu poate veni la centru; atunci se alege de preoțime o delegație, pe care o întâlnește Chiriarhul, și această delegație se adună sub numele de congres economic preoțesc și, pe baza unui program, pe de o parte, face controlul tuturor instituțiunilor și persoanelor ce mânuiesc fondurile eparhiale, iar pe altă parte, studiază și opinează asupra măsurilor de luat pe viitor și, prezentând rezultatul Chiriarhului, acesta îl întărește în părțile bune și dă ordin să se publice spre cunoștința preoțimii.

După aceea, Î.P.S. Sa zice, având în vedere cele expuse, vă întreb, congresul ținut în noiembrie expirat a întrunit el oare condițiunile cerute? Din cercetarea lucrărilor lui, zice Î.P.S. Sa, se vede că la congres au luat parte ca membri persoane care au mânuit fonduri și deci erau supuse controlului; congresul s-a ocupat cu anchete și lucruri de altă natură decât cele cuprinse în programul pe baza căruia fusese convocat; s-a ocupat mai departe chiar cu numiri de slujbași în administrația eparhială, etc.

Preacucernicul protoiereu Al. Baltag arată că, în adevăr, la acel congres a luat parte ca președinte P.C. Sa, deși era directorul Direcțiunii economice, crezând că nu era o incompatibilitate.

La aceasta i s-a răspuns că da, era o incompatibilitate, căci direcțiunea actuală economică nu-i decât continuatoarea celor două birouri (stoluri) din consistoriu, care, prin hotărârea sinodului, nu puteau lua parte la congres. Se adaose, de asemenea, că la congres a luat parte președintele Vinăriei (Vinodeliei), a magazinului de veșminte și

lucruri bisericești, administratorul tipografiei, toți mânuitorii de fonduri, care trebuiau să dea seamă la congres, iar nu să se controleze singuri. De asemenea, au luat parte la congres protopopi, organe ale administrației, și ei mânuitori de fonduri, etc.

Dl Ojoga, luând cuvântul, spune că, în adevăr, aceasta nu-i regulat; arată apoi că în toate instituțiunile financiare și economice nu iau parte la consilii niciuna din persoanele care mânuiesc fonduri, ci acestea stau la îndemână consiliului să răspundă și să-și dea seama de chipul cum au lucrat.

În vederea tuturor celor expuse mai sus, Consiliul găsește că procedarea congresului și constituirea lui fiind nereglementară, actele lui sunt izbite de nulitate și imposibil de întărit. *Se pune la vot anularea lor și se primește cu nouă voturi contra două.*

După aceea se ia în discuție soarta școlilor duhovnicești din Ismail și Edineț. Consiliul, având în vedere că ele sunt două focare de cultură la cele două extremități ale Basarabiei, că viața acolo este mai ieftină, că s-au făcut cheltuielile cu reparația localurilor, că statul plătește acolo profesorii și personalul administrativ, urmează că nu poate admite propunerea congresului de a se închide acele școli și a se aduce elevii la Chișinău. În urma explicațiilor subdirectorului școlii duhovnicești din Ismail, care arată că școala de acolo funcționează din octombrie și că cu puține sforțări ea ar putea merge înainte; și după lămuririle date de P.C. protoiereu Baltag că mijloace sunt, Consiliul hotărăște ca cele două școli să fie menținute.

Se hotărăște, de asemenea, ca P.C. protoiereu Al. Baltag, cu subdirectorul școlii duhovnicești din Ismail și cu P.C. protoiereu N. Lașcu, să alcătuiască bugetul celor două școli și să-l prezinte la ședința viitoare.

Ședința se ridică la ora 7½ și se anunță cea viitoare pe a doua zi la ora 5 p.m.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, Episcop Dionisie, arhimandrit V. Puiu, protoiereu N. Lașcu, S. Ojoga, protoiereu V. Humă, iconom I. Țincoca, protoiereu C. Ursu, protoiereu S. Muranevici, protoiereu V. Popescu, protoiereu Al. Baltag.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 13 decembrie 1918

Ședința se deschide la orele 3 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem.

Sunt prezenți 11 membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; P.C. protoiereu Victor Popescu, rectorul Seminarului; P.C. protoiereu N. Lașcu, director al Direcțiunii Școlare; P.C. protoiereu Al. Baltag, director al Direcțiunii Economice; P.C. protoiereu C. Ursu, director al Direcțiunii Administrative; dl S. Ojoga; P.C. protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc; P.C. protoiereu V. Humă, director al Direcțiunii Mitricale; și P.C. iconom I. Țincoca, secretarul general al Arhiepiscopiei.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop dispune citirea procesului-verbal, încheiat de congresul preoțesc economic cu privire la Școala Eparhială de Fete și bugetul anexat; apoi arată situația creată școalei prin Înaltul Decret Regal nr. 2092, publicat

în Monitorul Oficial din 17 august 1918, conform căruia numita școală e trecută Directoratului de Instrucțiune și că acest Directorat a și comunicat Arhiepiscopiei trecerea școalei. Arhiepiscopia a răspuns că față de Î.D. Regal nu poate face nicio obiecțiune. În urmă s-a fost dispus ca toate sumele eparhiale, care treceau la numita școală, să contenească a mai trece la ea și să se întrebuințeze la întreținerea celorlalte instituțiuni. Cum însă dl director al Instrucției, într-o audiență avută la Î.P.S. Arhiepiscop, a arătat că în bugetul statului s-au prevăzut numai profesorii și personalul administrativ, iar întreținerea nu, ar urma din aceasta că dacă Eparhia contenește de a mai da mijloace, școala să nu poată funcționa. De aceea, socotim că ar fi bine ca Eparhia să pună la îndemâna școalei și pe anul acesta sumele necesare în limitele fixate de congresul preoțesc. Aceasta numai în dorința ca școala să poată funcționa cu orice preț.

Preacucernicul protoiereu N. Lașcu spune că, totdeauna când se dau sume din partea Eparhiei vreunei instituțiuni, întrebuințarea lor trebuia să fie sub controlul unei comisiuni preoțești. Întreabă deci dacă, și în cazul dat, acest control se va păstra.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop arată că Directoratul păstrează comisiunea economică, care deja există pe lângă acea școală.

Consiliul Superior cu unanimitate hotărăște ca să se pună la îndemâna școalei sumele prevăzute în bugetul întocmit de congres; ele se vor ordonanța, treptat la cererea Directoratului de Instrucție, de către Direcția Economică Eparhială. Însă înainte de a se elibera oricare din sumele cerute, se va prezenta raport Î.P.S. Arhiepiscop și numai după aprobarea Sa se vor putea elibera banii.

Se discută apoi situația Seminarului Teologic din Chișinău. Citindu-se procesul-verbal al Congresului și bugetul respectiv, se constată că nu sunt prevăzuți servitorii, încălzitul, iluminatul, apa, curățirea latrinelor, trăsura cu un cal, întreținerea personalului administrativ și de serviciu.

Preacucernicii protoierei N. Lașcu și Al. Baltag explică că aceste cheltuieli în trecut se acopereau de Stat și de aceea nu s-au trecut în buget. La întrebarea Consiliului Superior, dacă Direcția Economică dispune de mijloace pentru completarea acestor lipsuri, P.C. protoiereu Al. Baltag răspunzând afirmativ, se dispune ca directorul Direcției Economice împreună cu directorul Seminarului să completeze bugetul și să-l prezinte la ședința următoare.

Se dă citire procesului-verbal, întocmit de delegația Consiliului Superior, alcătuită din prea cucernicii protoierei N. Lașcu, Al. Baltag și preot St. Hondru, privitor la mijloacele de întreținerea școalelor duhovnicești de băieți din Ismail și Edineț. Procesul-verbal se aprobă și se hotărăște ca suma de 84543 ruble să se verse în rate Școalei Duhovnicești din Ismail de către Direcțiunea economică din fondurile indicate în acest proces-verbal și să se acopere de aceeași Direcțiune din izvoarele arătate în același proces-verbal.

Aceeași sumă și în aceleași condițiuni se acordă și Școalei Duhovnicești din Edineț.

Apoi se ia în discuție situația financiară a Școalei Duhovnicești din Chișinău. Se citește raportul Congresului economic de cerc. Consiliul Superior decide ca Direcțiunea economică să deschidă pentru această școală un credit de 62226 ruble, care sumă va fi încasată de numita Direcțiune din izvoarele indicate în procesul-verbal încheiat de congresul cercului.

Se primește propunerea Î.P.S. Arhiepiscop, ca din cei 5 elevi veniți de peste Nistru la Școala Duhovnicească din Chișinău, unul să fie bursier întreținut de Î.P.S. Sa, iar ceilalți 4 să fie bursierii Eparhiei.

Ședința se ridică la ora 8¼ și se anunță cea viitoare pe a doua zi 14 c., la ora 5 p.m.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, Episcop Dionisie, protoiereu N. Lașcu, protoiereu Sp. Muranevici, iconom I. Țincoca, arhimandrit V. Puiu, protoiereu V. Popescu, S. Ojoga, protoiereu V. Humă, protoiereu C. Ursu, protoiereu Al. Baltag.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 14 decembrie 1918

Ședința se deschide la orele 5 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem al Chișinăului.

Sunt prezenți zece membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; P.C. protoiereu Victor Popescu, rectorul Seminarului; P.C. protoiereu N. Lașcu, director al Direcțiunii Școlare; P.C. protoiereu Al. Baltag, director al Direcțiunii Economice; P.C. protoiereu C. Ursu, director al Direcțiunii Administrative; dl S. Ojoga; P.C. protoiereu V. Humă, director al Direcțiunii Mitricale și P.C. iconom I. Țincoca, secretarul general.

De la ședință lipsește un membru: P.C. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc.

Se citește procesul-verbal, încheiat de preacucernicii protoierei V. Popescu și Al. Baltag cu privire la situația financiară a Seminarului și bugetul anexat și concluziunile acestui proces-verbal se primesc și se aprobă cu unanimitate de voturi.

Se mai hotărăște ca cele 6 burse jubiliare – 1912 – de la seminar să fie desființate, iar în locul lor să se înființeze 12 burse sub denumirea de „bursele unirii”.

Apoi, Î.P.S. Arhiepiscop arată că aceeași atențiune și solicitudine se cuvine să se îndrepteze și către celelalte instituțiuni bisericești din Basarabia; așa fiind, propune ca și în acest Consiliu Superior să se discute situația lor. În primul rând, ține că trebuie fixată poziția unor preoți, care în urma alegerii lor de către congresul anual preoțesc, își lasă parohiile și vin în fruntea acestor instituții; se întâmplă însă că, după 5 ani, acești preoți ne mai fiind realeși de congrese, ei rămân fără loc și cum n-au nici parohie, desigur că situația lor e foarte grea.

Consiliul hotărăște să se cerceteze aparte situația fiecărei instituțiuni bisericești, activitatea conducătorilor lor și în caz dacă ei lasă de dorit, se vor discuta per-

soanele noi propuse de Congres și apoi se va hotărî cât mai în folosul amintitelor instituțiuni. Fiecare din aceste instituții trebuie să-și aibă întocmit un buget.

P.C. protoiereu Al. Baltag dă citire raportului comisiunii de control a gestiunii vinăriei. După oarecare discuțiuni, se decid următoarele:

a) Se menține ca administrator al vinăriei preotul Gh. Sicorschi; b) gestiunea financiară se va verifica fie de un alt congres, fie de alt organ competent; c) vinul vechi, roș, aflat în depozit, să se vândă, oprindu-se o rezervă de numai una mie vedre, iar cel nou alb să se vândă în întregime.

Ședința se ridică la ora 8.20 p.m., anunțându-se cea viitoare pentru luni, 17 decembrie 1918, la orele 5 după amiază.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, Episcop Dionisie, arhimandrit V. Puiu, protoiereu N. Lașcu, protoiereu V. Popescu, S. Ojoga, protoiereu V. Humă, iconom I. Țincoca, protoiereu C. Ursu, protoiereu Al. Baltag.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 17 decembrie 1918

Ședința se deschide la orele 5 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem al Chișinăului, fiind prezenți zece membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; protoiereul N. Lașcu, director al Direcției Școlare; arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor basarabene; P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului; protoiereu V. Popescu, rectorul Seminarului; protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului; Protoiereu Constantin Ursu, director al Direcției Administrative; protoiereu V. Humă, director al Direcției Mitricale; iconom I. Țincoca, secretar general și dl S. Ojoga.

Lipsește unul: protoiereu Al. Baltag, director al Direcției Economice.

La ordinea zilei e chestiunea referitoare la situația fabricii de lumânări, a magazinului de obiecte sacre și tipografia eparhială. Se citește raportul comisiunii de control al fabricii de lumânări de către protoiereu C. Ursu.

Apoi, P.C. arhimandrit V. Puiu citește procesul-verbal al Congresului pe aceeași chestiune. Din citirea actelor nu rezultă motive pentru schimbarea administrației, dar în același timp se văd sume mari de bani la cheltuieli, fără a se justifica pe ce anume au fost întrebuințate.

P.C. protoiereu N. Lașcu propune să se ceară direcțiunii fabricii de lumânări să prezinte cartea de cheltuieli, din care să se vadă pe ce s-au cheltuit cele peste 400.000 ruble.

P.C. arhimandrit Puiu propune că, fiind aici o afacere mare comercială, e necesar ca gestiunea fabricii să fie controlată de un specialist, care să prezinte o icoană fidelă a tot ce s-a lucrat.

Dl Ojoga ia cuvântul și arată că e necesar să se cerceteze pe ce anume s-au cheltuit acele sume.

Consiliul delegă din sânul său pe dl S. Ojoga ca să revizuiască scriptele fabricii mai ales în ce privește suma de 432.409 ruble și 21 copeici și a referi Consiliului în ședința următoare.

Referitor la tipografie, Î.P.S. Arhiepiscop dispune citirea raportului comisiunii congresului și a procesului-verbal al ședinței congresului privitor pe această instituție.

Din aceasta se vede că tipografia merge rău, dar în același timp se constată că printre membrii comisiunii de control și printre cei ce semnează procesul-verbal la ședință figurează preotul Gh. Drăganciul, care a condus tipografia în anul curent până în ajunul congresului, de unde a fost îndepărtat.

Se decide ca lucrătorii să aibă în frunte un tehnician, iar gospodăria să o poarte un gospodar bun, peste care să fie un comitet de preoți, care să-și ofere munca lor în mod gratuit.

Se însărcinează protoiereul C. Ursu cu alcătuirea unui raport, făcând și propuneri pentru aranjarea situației administrative a tipografiei și pe care să-l prezinte în ședința următoare.

Luându-se în discuție gestiunea magazinului de obiecte sacre, P.C. protoiereu C. Ursu citește referatul comisiunii de control, din care se vede că magazinul merge bine.

P.C. protoiereu Sp[iridon] Muranevici spune cum că are cunoștință că acel magazin ar fi având și datorii, despre care raportul nu menționează nimic. P.C. sa e însărcinat să cercetez și la ședința viitoare să aducă rezultatul.

Ședința se ridică la ora 8 p.m. și se anunță cea viitoare pentru miercuri, 19 decembrie 1918, ora 5 după amiază.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, Episcop Dionisie, arhimandrit V. Puiu, protoiereu N. Lașcu, protoiereu V. Popescu, S. Ojoga, protoiereu Sp. Muranevici, protoiereu V. Humă, iconom I. Țincoca, protoiereu C. Ursu.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 19 decembrie 1918

Ședința se deschide la ora 5 p.m., sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem al Chișinăului, în sala de ședințe din Casa Eparhială, fiind prezenți 9 membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P. Cuv. arhimandrit V. Puiu; protoiereu N. Lașcu, director al Direcțiunii Școlare; protoiereu V. Popescu, rectorul Seminarului Teologic; protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc; protoiereu C. Ursu, director al Direcțiunii Administrative; protoiereu V. Humă, director al Direcțiunii Mitricale; iconom I. Țincoca, secretar general și dl S. Ojoga.

Lipsesc doi membri: P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului și protoiereu Al. Baltag, director al Direcției Economice.

Participă ca informator și protoiereul S. Ciolan, președintele comisiei de conducere a fabricii de lumânări.

Dl S. Ojoga, având cuvântul, citește raportul alcătuit asupra scriptelor fabricii de lumânări; arată aparte ce sume s-au întrebuințat.

Î.P.S. Arhiepiscop ia act cu mulțumire de acest raport și lămuririle date de dl S. Ojoga. Însă situația fabricii e încurcată, mai ales din modul cum această fabrică vine în contact cu administrația eparhială și alte instituții. Pentru a se pune capăt acestei stări trebuie, în primul rând, să se facă un control și apoi să se reglementeze felul mânuirii sumelor.

Se hotărăște să se avizeze pentru numirea unei comisii cu oameni specialiști, care să controleze scriptele întregii gestiuni financiare a Eparhiei, după care se vor întocmi normele generale pentru mânuirea fondurilor. Va trebui cerut oficial un contabil și se propune dlui S. Ojoga să participe ca membru. Apoi, fabrica de lumânări nu va mai elibera nicio sumă fără ordinul Î.P.S. Arhiepiscop; în acest sens se va trimite imediat ordin prin cancelaria Administrației Eparhiale. La fabrica de lumânări rămâne în mod provizoriu aceeași administrație care era înainte de întrunirea congresului economic din anul trecut.

Relativ la magazinul de obiecte sacre, protoiereul Sp[iridon] Muranevici citește un referat, arătând că acest magazin are 25.000 ruble datorii, despre care însă nu pomenește nimic raportul comisiei congresului. Și la acest magazin rămâne deocamdată aceeași administrație și nu va elibera în viitor nicio sumă fără aprobarea Î.P.S. Arhiepiscop.

P.C. protoiereu C. Ursu citește raportul său privitor pe organizarea tipografiei, din care reiese că trebuie să se mențină hotărârea consiliului de a fi un conducător tehnic al tipografiei, un director și un comitet. Asupra persoanelor rămâne să se chibzuiască și într-o ședință viitoare să se hotărască.

Se citește petițiunea misionarilor: preotul I. Andronic și a dlui Scvoznicof, prin care aceștia cer să li se achite salariul cuvenit pe luna decembrie.

Consiliul, având în vedere situația grea în care se află numiții misionari și considerând că congresul preoților găsise izvoare pentru achitarea acestui salariu, le acordă leafa pe luna decembrie câte 600 (șase sute) ruble de fiecare.

De asemenea, se citește petițiunea dlui N. Colocolof, profesor pensionar al seminarului, prin care arată că, neprimind pensiunea, e într-o stare grea materială. I se acordă și d-sale un ajutor de 600 (șase sute) ruble din fondurile fabricii de lumânări.

Ședința se ridică la ora 9 p.m. și se anunță ședința viitoare pe mâine, 20 decembrie 1918, ora 5 p.m.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, arhimandrit V. Puiu, protoiereu N. Lașcu, protoiereu V. Popescu, S. Ojoga, protoiereu Sp. Muranevici, protoiereu C. Ursu. iconom I. Țincoca, protoiereu V. Humă.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 20 decembrie 1918

Ședința se deschide la ora 5 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem. Sunt prezenți nouă membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; P.C. protoiereu N. Lașcu, director al Direcției Școlare; P.C. protoiereu V. Popescu, rectorul Seminarului; P.C. protoiereu C. Ursu, director al Direcției Administrative; dl S. Ojoga; P.C. protoiereu V. Humă, director al Direcției Mitricale; P.C. protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc; P.C. iconom I. Țincoca, secretar general.

Lipsesc de la ședință: P.C. protoiereu Al. Baltag, director al Direcției Economice și P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului, învoiți.

Se reia discuția privitoare pe conducerea tipografiei eparhiale.

P.C. protoiereu C. Ursu, căruia i se propusese din ajun direcțiunea tipografiei, declară că nu poate primi acest post și mulțumește de încredere.

P.C. protoiereu N. Lașcu propune ca director provizoriu pe dl Ene, care și acum girează conducerea tipografiei.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop observă că dl Ene poate rămânea numai provizoriu, întrucât dsa, fiind și profesor secundar, nu va avea putința să stea în permanență la tipografie, cum e dator orice conducător de tipografie.

P.C. protoiereu N. Lașcu completează că directorul trebuie să fie și un bun cunoscător al tipografiei, un specialist.

Consiliul Superior hotărăște ca dl Ene să rămână și mai departe detașat de la Direcția Școlară ca director provizoriu al tipografiei, până se va numi directorul titular, însă d-sa primind și de acum înainte salariul său de membru al Direcției Școlare. Fiind nevoie și de existența unei comisiuni, care să controleze și să supravegheze gestiunea și lucrările tipografiei, se alege următoarea comisiune, care va lucra în mod onorific: P.C. protoiereu C. Ursu ca președinte, iar membri preacucernicii protoierei Vasile Hobjilă și C. Partenie.

Apoi, ca să se cunoască toate condițiunile în care poate fi numit un director titular al tipografiei, Consiliul Superior fixează ca salariu lunar 1000 (una mie) lei, plus locuință, încălzit și iluminat. Când însă veniturile tipografiei se vor spori, atunci acelui director cât și lucrătorilor tipografiei li se vor adăuga și anumite beneficii la sută din venituri, după o normă ce se va stabili la vreme de Consiliul Superior. Aceste beneficii vor putea provoca și o emulație în lucrările tipografiei.

Se începe discuția pentru organizarea, din punct de vedere financiar, a tuturor instituțiilor eparhiale.

P.C. protoiereu V. Popescu propune ca, în primul rând, să se angajeze un financiar, un om specialist, care să poată face o asemenea organizare; financiarul acesta să fie cerut oficial, ca o chezășie a lucrărilor sale.

Consiliul aprobă. Totodată, găsește absolut necesar alegerea și funcționarea unei comisii de control.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop arată că această comisie va executa controlul asupra întregii gestiuni financiare și apoi să elaboreze un plan practic pentru mânuirea sumelor eparhiale. Aceasta nu pentru că se bănuiește cineva sau ceva, ci numai pentru că e nevoie grabnică atât de limpezirea situației financiare de până acum cât și de dat o bună organizare pentru viitor. Comisiunea trebuie aleasă imediat, fixându-i-

se și o limită de timp, când toate lucrările să fie terminate; iar de la 1 aprilie, începutul noului an financiar, se va aplica noua organizare.

Urmează propunerile de membri.

P.C. arhimandrit V. Puiu propune ca membru al comisiei pe dl S. Ojoga, ca persoană cu cunoștințe financiare suficiente.

Dl S. Ojoga mulțumește de această încredere și primește; apoi arată că la lucrări va trebui chemat și un contabil, care nu va avea însă vot în hotărârile comisiei. Membrii comisiei trebuie să fie mai mulți, până la cinci, deoarece și activitatea ei va fi întinsă.

P.C. protoiereu N. Lașcu propune ca membru al comisiei pe P.C. protoiereu V. Popescu, rectorul Seminarului Teologic.

Consiliul Superior îl alege.

P.C. protoiereu N. Lașcu dă și explicația că lucrările comisiei vor avea, în primul rând, în vedere gestiunea anilor 1917-1918, dar la nevoie va cerceta și gestiunea anilor mai vechi.

Î.P.S. Arhiepiscop atrage atenția că în comisia aceasta e bine să se aleagă și o persoană care să cunoască în aceeași măsură atât limba română cât și cea rusă.

Așa fiind, P.C. arhimandrit V. Puiu și P.C. protoiereu N. Lașcu propun pe P.C. iconom I. Țincoca, care mai cunoaște și cancelaria.

Consiliul alege ca membru al comisiei și pe iconomul I. Țincoca.

P.C. sa primește această însărcinare.

Apoi, protoiereul C. Ursu și iconom I. Țincoca propun al patrulea membru, pe preotul A. Vâlcov din orașul Chișinău.

Consiliul Superior alege și pe preotul Vâlcov.

Așadar, comisiunea aleasă azi se va compune din următorii membri:

1) Dl S. Ojoga, 2) P.C. protoiereu V. Popescu, 3) P.C. iconom I. Țincoca și 4) preotul A. Vâlcov, la care se va adăuga și un financiar.

Consiliul hotărăște ca această comisiune să se constituiască de la sine, alegându-se din sânul său un președinte. La trebuință, ea va putea să cheme și un contabil. Toate instituțiile economice ale Eparhiei vor sta la îndemâna comisiei cu actele și lămuririle ce li se vor cere. Rezultatul controlului și întregul plan de lucru, elaborat pentru viitor, să fie gata la 1 martie 1919, când va fi supus Consiliului Superior.

Se pune la îndemâna comisiunii suma de 5000 (cinci mii) de ruble pentru întâmpinarea cheltuielilor reclamate de lucrări.

Direcțiunea economică va indica sursa din care să se poată lua această sumă.

În legătură cu lucrarea comisiunii, P.C. protoiereu N. Lașcu crede necesar să se ia toate măsurile ca până la martie viitor proprietățile bisericești eparhiale, care însă au fost trecute pe numele diferitor persoane particulare, să reintre în stăpânirea și pe numele Bisericii. Apoi, sumele și valorile ce au fost depuse la banca Odesei, să fie ridicate de acolo imediat și depuse la Banca orașului Chișinău.

Consiliul Superior aprobă în întregime această propunere și hotărăște să fie executată fără întârziere.

Consiliul mai dispune ca Direcțiunea economică a Administrației Eparhiale să se intereseze de aproape și curând ca și eparhia să se folosească de noile dispozițiuni luate de Directoratul de Finanțe cu privire la diferitele valori.

Ședința Consiliului Superior se ridică la ora 8 p.m., anunțându-se cea viitoare pe mâine, vineri, 21 decembrie, ora 5 p.m.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, arhimandrit V. Puiu, protoiereu V. Popescu, protoiereu N. Lașcu, protoiereu Muranevici, S. Ojoga, protoiereu V. Humă, protoiereu C. Ursu, iconom I. Țincoca.

Ședința Consiliului Superior Eparhial de la 21 decembrie 1918

Ședința se deschide la orele 5 p.m., în sala de ședințe a Casei Eparhiale, sub președinția Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem.

Sunt prezenți zece membri și anume: Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; P.C. protoiereu N. Lașcu, director al Direcției Școlare; P.C. protoiereu Al. Baltag, director al Direcției Economice; P.C. protoiereu C. Ursu, director al Direcției Administrative; dl S. Ojoga; P.C. protoiereu V. Popescu, rectorul Seminarului; P.C. protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc; P.C. protoiereu V. Humă, director al Direcției Mitricale; P.C. iconom I. Țincoca, secretar general.

Lipsește de la ședință P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului.

Î.P.S. Arhiepiscop comunică Consiliului că pentru această ședință se propune a fi discutate două chestiuni: 1) Situația Societății istorico-arheologice bisericești din Chișinău și 2) Revista oficială a Eparhiei.

Î.P.S. Arhiepiscop punând în discuție situația materială a Societății istorico-arheologice bisericești cere lămuriri.

P.C. protoiereu Al. Baltag arată că pentru susținerea acestei societăți, congresele preoțești din alți ani dădeau regulat câte 1000 (una mie) ruble anual din venitul fabricii de lumânări; în anul aceasta însă congresul hotărâse să dea mai mult, peste 9000 (nouă mii) de ruble din venitul magazinului de obiecte sacre.

Î.P.S. Arhiepiscop întreabă Consiliul dacă acordă subvențiunea propusă de congresul recent pentru numita societate.

P.C. protoiereu N. Lașcu e de părere să se dea suma votată de congres pentru anul acesta.

Consiliul Superior hotărâse să se acorde ca subvențiune Societății istorico-arheologice bisericești suma de 9049,49 (nouă mii patruzeci și nouă ruble 49 copeici), din veniturile magazinului cu obiecte sacre.

Î.P.S. Arhiepiscop deschide discuția pentru revista oficială bisericească. Î.P.S. Sa arată că Eparhia Chișinăului avea un organ de publicitate și prin el se aduceau la cunoștință preoților toate dispozițiunile oficiale. Acest organ, revista, din diferite pricini, și-a încetat apariția; însă e bine să continue cu apariția și de acum înainte.

În Consiliu s-a primit un proces-verbal, încheiat de câteva persoane cunoscute, care s-au sfătuit tocmai pentru editarea în Chișinău a unei reviste bisericești. Așa fiind, e necesar să dăm noi o hotărâre.

Se citește acel proces-verbal, înregistrat sub nr. 13761 din 20 curent.

Î.P.S. Arhiepiscop pune în discuție apariția unei reviste.

P.C. arhimandrit V. Puiu dă câteva relații de felul cum s-au întrunit și lucrat membrii ce iscălesc procesul-verbal citit; s-a propus apariția unei reviste; fiecare și-a fixat și materia din care-și va alcătui articolele etc. dar chestiunea cea mai importantă e a fondului, pe care să se bazeze regulata apariție a revistei.

P.C. protoiereu C. Ursu propune să se citească și procesul-verbal încheiat de congresul preoțesc privitor pe revistă.

Î.P.S. Arhiepiscop arată că numitul congres a suprimat revista eparhială și deci nu mai e nevoie să se citească procesul-verbal.

P.C. protoiereu Baltag dă relații. Revista a apărut din ce în ce mai rar, până a încetat în primăvara trecută; aceasta din cauză că și comitetul s-a tot redus până s-a desființat prin plecarea din Basarabia a diferitelor persoane ce-l alcătuiau și apoi nici poșta nu mai putea duce revista la abonați. Așa fiind, congresul, neavând de la cine primi referințe privitoare la revistă, întrucât lipsea comitetul, s-a mărginit numai la puține discuții.

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem întreabă dacă de pe urma revistei n-a rămas vreun excedent sau vreo datorie de achitat.

P.C. protoiereu Al. Baltag răspunde că de la ultimul comitet de redacție nimeni n-a primit nimic: nici vreo sumă și nici alte relații. De aceea și congresul preoțesc s-a oprit la editarea mai departe a revistei „Luminătorul”, la care însă să se adauge ca în formă de cronică informațiunile oficiale, ce trebuie cunoscute de toți preoții, și aceasta până se va aranja reeditarea revistei oficiale eparhiale. „Luminătorul” și până acum era o revistă tot a eparhiei, pusă sub supravegherea, din punct de vedere al conținutului, a Societății Frățimea Nașterii lui Hristos; apărea la început o dată pe săptămână, apoi de două ori pe lună, numai o dată în lună, până ce apărea abia un număr la două luni și în cele din urmă a încetat. Referindu-se la revista oficială a eparhiei, arată că în Basarabia înainte de revoluție erau două „Vedomosti” oficiale, una a eparhiei și cealaltă a Sf. Sinod. „Vedomosti” eparhial a apărut din 1867, pe două coloane, una românească și alta rusească; și avea o parte oficială, iar cealaltă neoficială. În vremea revoluției însă s-a găsit de cuviință să se schimbe numele acestei reviste și după diferite numiri s-au oprit la aceea „Glasul Bisericii Basarabene”.

P.C. arhimandrit V. Puiu observă deci că înainte erau două reviste bisericești în Basarabia, cea oficială „Vedomosti” și „Luminătorul”.

P.C. protoiereu Al. Baltag mai adaugă că la „Luminătorul” se dădeau ca supliment până la 1915 fascicule din Viețile Sfinților, din care s-au publicat în felul acesta Viețile Sfinților pe lunile ianuarie până la aprilie. Ele erau de foarte mare folos pentru

preoți, mai ales că de peste Prut se aduceau foarte greu și se găseau și puține. Apoi, în revista „Luminătorul” s-au publicat multe învățături bisericești de popularizare.

P.C. protoiereu N. Lașcu face un scurt istoric al conducerii revistei oficiale. Anume, de la apariția ei, această revistă a fost condusă de Seminarul Teologic, de rector, profesori și cu ajutorul unor elevi. Abonamentul ajunsese la 4 ruble anual. Rectorul alegea comitetul de redactori, de cenzori și corectori. La sfârșitul anului, Rectorul împărțea veniturile după o anumită normă. Însă cu ocazia revoluției din 1905, preoții, găsind că revista ajunsese o sinecură pentru câțiva, au hotărât să ia revista de la Seminar și să fie dată sub conducerea unui comitet de preoți; se ridică și abonamentul la 6 ruble. Din abonamentele ei revista se susținea și dacă nu-i ajungea cumva o sursă, o ajuta anual Eparhia. Acum însă revista revine la situația dinainte de 1905. S-a fixat un abonament bun de 60 lei și cu el se asigură apariția revistei. Anual se va strânge din abonamente suma de 70.000 lei; chestiunea cea mai importantă este dacă vor ajunge acești bani pentru susținerea revistei; dacă ajung, atunci comitetul să-și înceapă lucrul său, cerând doar un avans de 15.000 lei pentru întâmpinarea primelor cheltuieli. Dacă până la sfârșitul anului nu ajung abonamentele, atunci vom apela la fondurile Eparhiei.

P.C. iconom I. Țincoca observă că abonamentul e prea mare de 60 lei anual; să se mai reducă sau de nu se poate așa, să se hotărască deocamdată abonamentul numai pe ½ an și după aceasta se va vedea cu ce abonament să se continue.

Î.P.S. Arhiepiscop spune că de odată trebuie să se fixeze un abonament potrivit cu cheltuielile și dacă aceste cheltuieli se vor reduce, atunci va scădea și abonamentul.

P.C. protoiereu N. Lașcu mai arată că abonamentul de 60 lei a fost fixat de adunarea amintită după o matură chibzuire, având în vedere tirajul, mărimea revistei și mai ales a comparat acest abonament cu abonamentul altor reviste de acum și chiar cu al revistelor din trecut.

Î.P.S. Arhiepiscop întreabă dacă „Luminătorul” se susține numai cu abonamente sau din banii Eparhiei.

P.C. protoiereu C. Ursu răspunde că până la o vreme „Luminătorul” avea un abonament de 18 ruble anual; apoi s-a mai ridicat abonamentul și tot nu se ajungea; ba chiar este și o datorie rămasă de pe urma acestei reviste.

Așa fiind, congresul recent a hotărât să i se ridice încă și mai mult abonamentul, și nu se știe până acum la cât s-a fixat; la timp însă urmează să se anunțe preoții, ca să-l achite.

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem lămurește că Eparhia nu poate impune parohiilor decât un singur organ oficial și nu mai multe; dacă vor mai apărea și alte reviste bisericești, preoții se pot abona însă numai benevol. De aceea, trebuie ales numai un singur organ oficial: ori „Luminătorul” ori altul.

P.C. protoiereu Al. Baltag recunoaște că revista oficială trebuie să apară cât mai des, chiar săptămânal, acesta-i un interes capital. De aceea și abonamentul de 60 lei anual e prea mic față de scumpetea materialului și a lucrului. Și ar fi bine să se continue și cu publicarea „Vieților Sfinților”.

P.C. arhimandrit V. Puiu insistă a încredința că e nevoie să apară pe lângă un organ oficial și „Luminătorul", care-i o revistă de popularizare și e bine cunoscută în eparhie; la aceasta se unește și P.C. protoiereu C. Ursu, adăugând, să se facă jertfe pentru menținerea ambelor reviste.

Și Î.P.S. Arhiepiscop găsește necesară apariția a două reviste, urmărind două scopuri, dar până nu vor fi asigurate mijloacele revistei de popularizare, până atunci nu poate apărea decât numai o revistă oficială, întrucât nu se cade să se impună două reviste bisericești parohiilor.

P.C. protoiereu N. Lașcu spune că preoții erau legați de o revistă bisericească.

P.C. arhimandrit V. Puiu propune să se ceară și ajutorul material al autorităților.

Î.P.S. Arhiepiscop răspunde că deocamdată trebuie să se stabilească mijloacele sigure pentru apariția unei reviste.

P.C. protoiereu V. Popescu întreabă dacă erau și țărani abonați la „Luminătorul".

P.C. protoiereu C. Ursu răspunde că erau; în total revista număra la 1000 de abonamente și erau abonați și țărani de peste Nistru ca cei din Mălăiești; „Luminătorul" mergea însă numai prin satele românești, ceea ce confirmă și P.C. protoiereu Al. Baltag.

Î.P.S. Arhiepiscop repetă că revista oficială să se plătească din fondurile bisericilor, iar abonamentele la alte reviste să fie benevole.

P.C. protoiereu V. Popescu propune ca revista în discuție să apară cu trei părți: prima oficială, a doua de cultură bisericească, iar a treia de popularizare, astfel ca fiecare cititor, preot ori țăran să-și aleagă partea ce-i convine.

P.C. iconom I. Țincoca crede că la cele două părți oficială și de popularizare să fie abonamentul obligatoriu, iar pentru cealaltă benevol, căci e mai de seamă ca un jurnal să ajungă și la popor decât să se oprească numai la preot; și dacă apare numai „Luminătorul", să i se adauge partea oficială, așa cum propusese congresul.

P.C. protoiereu Al. Baltag găsește nimerit ca partea oficială a „Luminătorului" să apară săptămânal, iar cealaltă lunar și acolo să se publice și chestiuni culturale.

P.C. protoiereu V. Popescu mai observă că preoții nu pot fi lipsiți de chestiunile culturale.

Î.P.S. Arhiepiscop propune și Consiliul Superior hotărăște: ca „Luminătorul" să rămână organul oficial al eparhiei, mai ales că și numele lui e frumos și așa de bine cunoscut. Se va numi deci „Luminătorul", iar ca subtitlu i se adaugă „Revistă oficială a Eparhiei Chișinăului și Hotinului". Va cuprinde două părți: una oficială, iar cealaltă neoficială, ca supliment. Partea oficială va apărea în fiecare săptămână și va publica toate dispozițiunile oficiale ce s-au lucrat la Arhiepiscopie din ziua de 23 iunie, ziua sosirii în Chișinău a Î.P.S. Arhiepiscop. Iar la ultimul număr din fiecare lună, adică la numărul ce va apărea în ultima săptămână a lunii, se va adăuga, pe lângă partea oficială obișnuită și un supliment alcătuit din două părți; o parte în care se vor trata diferite subiecte de știință și îndrumare bisericească și cealaltă parte va cuprinde literatură pentru popularizarea chestiunilor religioase[1].

Î.P.S. Arhiepiscop întreabă Consiliul cu ce literă să se tipărească revista?

După câteva discuțiuni, Consiliul hotărăște ca articolele din partea oficială și cele culturale din supliment să se tipărească cu litera latine (românești), iar articolele pentru popor din suplimentul lunar să se tipărească cu litere rusești. La sfârșitul fiecărui număr săptămânal însă se va da alfabetul românesc și cel rus în paralel. Costul abonamentului se hotărăște deocamdată la 100 (una sută) de lei anual, plătibil de două ori pe an: la 15 februarie și 15 iulie.

Direcțiunea economică să dea comitetului de administrație al revistei un avans lunar de câte 10.000 (zece mii) lei pentru acoperirea cheltuielilor hârtiei și a tiparului; Direcțiunea va deschide un credit al revistei; tipografia prezintă conturile și la sfârșitul anului se stabilesc veniturile ce rămân revistei.

Abonamentele se vor strânge de la preoți prin protopopii de cercuri, iar de la mănăstiri prin exarhat, la datele amintite mai sus.

Caracterul revistei va fi: fără polemici sau personalități de politică, va fi admisă o singură politică, cea național-bisericească.

Comitetul de redacție și administrație al revistei se va alcătui din persoanele indicate pentru aceasta în procesul-verbal încheiat la 10 decembrie; la acestea se va adăuga și preotul S. Bejan, directorul Școalei Duhovnicești de Băieți din Chișinău.

Primul număr de revistă să apară la 15 ianuarie 1919. Fără copertă și în format octav în folio.

Î.P.S. Arhiepiscop deschide altă discuție: executarea antimiselor pentru bisericile Basarabiei. Î.P.S. Sa arată că toate antimisele bisericilor trebuie schimbate; acesta e un obicei de altfel practicat de orice nou episcop într-o eparhie, însă Î.P.S. Sa la Huși n-a tipărit antimise noi, ci a dispus schimbarea numai acelora ce erau prea uzate. Situația în biserica Basarabiei însă e cu totul alta: aici antimisul pe lângă că e un obiect sfânt, pe care se aduce sfânta jertfă, dar în aceste timpuri e și o piesă națională și va rămânea istoric. Antimisele existente sunt rusești, străine de limba și stilul românesc, poartă inscripție rusească și pe lângă numele episcopului rus mai au și pe al țarului, ceea ce amintește o dominație străină. Trebuie înlocuite. Dar lucrarea aceasta a edărei antimiselor e legată și de însemnate cheltuieli. Cine își ia asupra aceste cheltuieli, ținându-se seama că ele se vor acoperi curând de către biserici, odată cu predarea antimiselor?

P.C. protoiereu Al. Baltag se referă că înainte pânza antimiselor se primea imprimată gata de la Sinodul rus; aici li se puneau Sf. Moaște, se sfințeau și se păstrau la Sf. Mitropolie, de unde se distribuiau.

P.C. protoiereu N. Lașcu crede că e nevoie de un împrumut pentru puțin timp.

Î.P.S. Arhiepiscop asigură că într-adevăr antimisele vor fi date odată tuturor bisericilor și de aceea și costul lor se va strânge curând prin protopopi. Î.P.S. Sa a și trimis un model la București pentru litografiat.

P.C. arhimandrit Puiu propune ca de data aceasta confecționarea lor să fie încredințată magazinului de obiecte sacre din Chișinău.

Preacucernicul protoiereu Al. Baltag asigură că acest magazin își poate lua o asemenea obligațiune.

Consiliul Superior hotărăște ca magazinul de obiecte sacre să imprime pe socoteala sa antimisele necesare, să le plătească și să le distribuie în cost, primind însă peste cost ca beneficiu un procent oarecare, ce se va stabili la timp, pentru suma întrebuințată la confecționare.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop comunică și măsurile luate pentru sigiliile bisericești; a trimis în lucru la București 3 sigilii ale Arhiepiscopiei și unul pentru o parohie, punând în mijloc: marca țării și inscripția „România", numele parohiei, județul și 1918.

Fabrica va prezenta în curând odată cu proba sa de felul execuției și oferta; aceasta se va discuta în Consiliul Superior și dacă va fi favorabilă, atunci se va hotărî să se dea în lucru sigiliile pentru toate parohiile și mănăstirile din Basarabia.

Consiliul repetă hotărârea sa dintr-o ședință precedentă că, în linii generale, toate instituțiile economice bisericești se vor conduce și în viitor, până la alte dispozițiuni, de aceleași persoane, care le-au condus și până acum.

Ședința se ridică la ora 7.30, rămânând ca cea viitoare să fie anunțată prin convocare.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, arhimandrit V. Puiu, iconom I. Țincoca, protoiereu C. Ursu, protoiereu V. Humă, protoiereu N. Lașcu, protoiereu Sp. Muranevici, protoiereu Al. Baltag, protoiereu V. Popescu, S. Ojoga.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 3, p. 1-9.

* Preambul aparține editorilor revistei „Luminătorul" (n. ed.).

Nr. 148

1918 decembrie. Date statistice referitoare la bisericile, mănăstirile și clerul din Basarabia

Tabloul nr. 1

Denumirea județului	Nr. cercurilor din județ	Nr. parohiilor din cerc	Numărul bisericilor					Numărul preoților							Nr. diaconilor cu școală de cântăreți	Nr. cântăreților
			Urbane	Rurale	Parohiale	Filiale și de licee	Nr. total al bisericilor din cerc	Licențiați	Absolvenți ai seminarului teologic	Fără studii, fără seminar	Nr. preoților parohi	Nr. preoților „al doilea"	Nr. preoților ajutători și supranumiți	Nr. total al preoților		
Bălți	1	39	1	45	39	7	46	–	40	1	39	2	–	41	1	41
	2	27	–	29	27	2	29	–	22	5	27	–	–	27	–	27
	3	27	–	32	27	5	32	–	36	1	27	–	–	27	–	27
	4	32	–	39	32	7	39	–	30	3	32	1	–	32	–	33
Total	–	125	1	145	125	21	146	–	118	10	125	3	–	128	1	128
Cahul	1	18	2	17	18	1	19	–	21	2	18	5	–	23	1	23
	2	20	–	26	20	6	26	–	19	2	20	1	–	21	–	21
	3	18	1	20	18	3	21	–	14	4	18	–	–	18	–	18
Total	–	56	3	63	56	10	66	–	54	8	56	6	–	62	1	62
Cetatea Albă	urban	10	12	–	10	2	12	–	13	1	10	1	1	14	–	11
	1	12	–	13	12	1	13	–	14	1	12	2	1	12	1	14
	2	23	–	23	23	–	23	–	24	2	23	3	–	23	–	26
	3	22	–	24	22	2	24	–	24	3	22	5	–	22	–	27
	4	25	–	25	25	–	25	–	32	–	25	4	3	25	–	29
Total	–	92	12	85	92	5	97	–	107	7	92	15	5	92	1	107

Chișinău	oraș	16	26	3	16	13	29	7	33	2	16	13	–	42	8	29
	1	21	–	21	21	–	21	–	29	1	21	6	3	30	–	27
	2	30	–	34	30	4	34	–	30	4	30	2	2	34	–	32
	3	23	–	27	23	4	27	–	22	3	23	2	–	25	–	25
	4	27	–	30	27	3	30	–	28	2	27	3	–	30	–	30
Total	–	117	26	115	117	24	141	7	142	12	117	26	5	161	8	143
Hotin	1	30	3	36	30	9	39	–	26	7	30	3	–	33	1	33
	2	27	–	29	27	2	29	–	29	1	27	3	–	30	–	30
	3	27	–	27	27	–	27	–	19	8	27	–	–	27	–	27
	4	30	–	37	30	7	37	–	29	2	30	1	–	31	1	31
	5	28	–	30	28	2	30	–	28	1	28	1	–	29	–	29
Total	–	142	3	159	142	20	162	–	131	19	142	8	–	150	2	150
Ismail	1	22	5	20	22	3	25	–	25	2	22	4	1	27	1	26
	2	16	4	13	16	1	17	–	19	1	16	4	–	20	2	20
	3	27	4	24	27	1	28	–	26	4	27	3	–	30	1	30
Total	–	65	13	57	65	5	70	–	70	7	65	11	1	77	4	76
Orhei	1	29	2	33	29	6	35	–	28	2	29	1	–	30	1	30
	2	27	–	33	27	6	33	–	27	–	27	–	–	27	–	27
	3	32	–	39	32	7	39	–	32	1	32	1	–	33	–	33
	4	36	–	36	36	–	36	–	36	–	36	–	–	36	–	36
	5	32	–	35	32	3	35	–	33	–	32	1	–	33	–	33
Total	–	156	2	176	156	22	178	–	156	3	156	3	–	159	1	159
Soroca	1	31	2	36	31	7	38	–	29	4	31	1	–	33	–	32
	2	33	–	37	33	4	37	–	32	1	33	–	–	33	–	33
	3	18	–	23	18	5	23	–	18	–	18	–	–	18	–	18
	4	26	–	35	26	9	35	–	25	1	26	–	–	26	–	26
Total	–	108	2	131	108	25	133	–	104	6	108	1	–	110	–	109
Tighina	1	35	3	31	33	1	34	–	38	1	35	–	1	39	1	39
	2	15	–	15	15	–	15	–	13	3	15	–	–	16	–	16
	3	14	–	14	14	–	14	–	16	3	14	3	–	19	–	16
	4	11	–	13	11	2	11	–	15	–	11	1	1	15	1	14
	5	10	–	11	10	1	11	–	11	–	10	–	–	11	–	11
Total	–	85	3	84	83	4	87	–	93	7	85	4	2	100	2	96
Total general pe rubrici	–	946	65	1015	944	136	1080	7	975	79	946	84	15	1061	21	1030
Total general pe categorii	–	–	1080		1080			1061			1045*					

*Observație: În acest total de 1045, nu sunt cuprinși 16 preoți, profesori de religie la licee [n. ed.].

În tabele sunt neconcordanțe referitoare la statistica preoților. Numărul preoților parohi, preoților „al doilea", preoților ajutători și supranumiți nu corespunde cu numărul total al preoților. În special pentru județele Cetatea Albă și Tighina [n. ed.].

Tabloul nr. 2

Tablou statistic al mănăstirilor de monahi din Basarabia, întocmit la sfârșitul anului 1918

Nr. curent	Numele mănăstirii	Județul	Mănăstirea a fost întemeiată de:	În anul	Trepte ierarhice									Naționalitatea					Cultura				Treapta socială				Starea civilă	
					Arhimandriți	Protosinghelii	Ieromonahi	Ierodiaconi	Monahi	Coriști	Cântăreți de strană	Frați rasafori	Frați de ascultare	Români	Ruși	Bulgari	Găgăuzi	Total	Nu știu carte	Știu puțină carte	Școala primară	Curs secundar	Fii de clerici	Răzeși	Țărani	Orășeni	Au fost căsătoriți	n-au fost căsătoriți
1.	Căpriana	Chișinău	Ștefan cel Mare, iar întâia biserică de Petru Vodă Rareș	? 1545	1	1	2	5	13	30	10	15	86	69	1	3	–	73	10	10	48	5	10	25	34	4	5	68
2.	Condrița	Chișinău	Ieromonahul Iosif	1783	–	1	4	2	12	–	5	7	29	67	–	–	–	67	5	26	36	–	–	6	61	–	7	60
3.	Curca (Curchi)	Orhei	Iordache Curcă	1773	1	1	14	7	35	20	4	19	85	145	–	–	–	145	16	29	100	–	9	10	126	–	4	141
	Schitul Pripiceni	Orhei	Teodor Soba	1810	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.	Dobrușa	Orhei	Monahul Ioasaf din Moldova	1742	–	1	11	4	26	12	4	17	49	93	12	4	–	109	10	30	69	–	1	2	105	1	6	103
5.	Frumoasa	Orhei	Efrem și Iordache Iurcu	1804	–	1	8	4	22	–	15	3	32	67	3	–	–	70	16	28	26	–	5	6	59	–	11	59
6.	Gârbovăț	Orhei	De monahi fugiți din mănăstirea Bersad (Podolia)	veacul XVIII	1	1	13	6	24	16	5	14	30	86	2	–	–	88	19	2	64	3	5	19	63	1	7	81
7.	Hâncu	Chișinău	Stolnicul Mihail Hâncu	1678	1	1	7	5	23	–	4	1	36	74	–	–	–	74	10	16	48	-	8		66	–	10	64
8.	Hârjauca	Orhei	Teodosie monah	1740	–	1	11	6	3	20	6	3	53	75	2	–	–	77	24	5	45	3	6	3	67	1	14	63
	Schitul Bocancea	Orhei			–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9.	Cetatea	Ismail	Prin ucazul Sf. Sinod din St.-Petersburg nr. 4014	1910	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Schitul Terapont	Ismail	Prin ucaz imperial	1835	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Schitul Borisovca	Ismail	?	1915	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

10.	Noul Neamț	Tighina	Monahul Teofan Cristea și Andronic duhovnicul	1859	1	1	13	11	53	16	10	14	37	108	17	2	4	131	12	64	50	5	1	3	125	2	10	121
11.	Sahama	Soroca	Monahul Vartolomeu		–	1	11	4	10	12	4	10	24	52	8	–	–	60	20	24	16	–	3	–	57	–	2	58
	Schitul Horodiște	Soroca	?	veacul XIII?	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Schitul Țapova	Soroca	Boierul Radu Racoviță	1756	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
12.	Suruceni	Chișinău	Pitarul Casian Suruceanu	1785	–	1	5	5	15	–	5	4	30	59	1	–	–	60	11	4	45	–	–	10	50	–	9	51
13.	Țigănești	Orhei	Serdarul Lupu Diacu	1725-1741	–	1	8	4	11	10	4	8	22	52	2	–	–	54	10	19	25	–	6	6	40	2	9	49
Totaluri					5	13	107	53	247	126	76	115	463	947	48	9	4	1008	163	257	572	16	54	90	853	11	94	914

Tabloul nr. 3

Tabloul averii imobiliare a mănăstirilor de monahi din Basarabia la sfârșitul anului 1918

Nr. curent	Numele mănăstirii	Județul	Clădiri						Pământ (în desetine)									Capital depus				Prevederi bugetare pe anul 1918				Observațiuni
																						Venituri		Excedent		
			Biserici	Case cu 2 rânduri	Case cu un rând	Schituri	Mori de foc	Mori de apă sau vânt	Arabil	Pășune	Pădure	Livezi cu pomi	Grădini de zarzavat	Vii	Iazuri	Vatră neproductivă	Total	Ruble	C.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	
1.	Căpriana	Chișinău	2	3	6	–	1	–	95	35	–	8	7	12	3	5	165	2900	–	4640	–	162694	36	19500	16	
2.	Condrița	Chișinău	2	–	6	–	1	–	15	–	–	20	2	15	1	8	61	–	–	1600	–	–	–	–	–	
3.	Curca (Curchi)	Orhei	4	1	19	2	2	–	1844	622	964	45	8	36	5	6	3530	63850	–	102106	–	415601	25	85263	81	Aceste cifre sunt dintr-un buget de la 1 ian. – 1 oct. 1918
4.	Dobrușa	Orhei	3	1	4	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	51750	–	82800	–	154339	60	108278	–	
5.	Frumoasa	Orhei	2	–	7	–	1	3	64	17	163	17	4	15	8	10	298	–	–	52160	–	71677	64	10217	64	

6.	Gârbovăț	Orhei	2	2	7	–	–	2	292	174	–	40	7	26	1	–	540	98100	–	156960	–	165119	72	48376	89
7.	Hâncu	Chișinău	2	–	12	–	–	2	144	79	336	31	2	12	6	22	632	–	–	12160	–	–	–	–	–
8.	Hârjauca	Orhei	3	3	5	1	1	–	1332 ½	70	1113	38	3	12	4	6	2578 ½	308825	83	194137	32	278819	77	65099	01
9.	Cetatea	Ismail	3	–	6	2	1	–	369	30	–	–	13	6	–	14	432	11.000	–	17600	–	142190	36	1149	68
10.	Noul Neamț	Tighina	4	4	12	–	1	–	167	260	–	35	10	30	–	–	502	–	–	34580	–	272492	40	36291	–
11.	Saharna	Soroca	3	1	2	2	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	160	–	–	–	–	–	–	–	–
12.	Suruceni	Chișinău	2	–	8	–	1	–	264	165	134	5	3	23	1	7	602	11.400	–	18240	–	104500	–	3290	43
13.	Țigănești	Orhei	2	–	6	–	3	–	59 ½	4	14	17	2	10	2	–	108 ½	18.900	–	30240	–	45025	–	25145	60
Totaluri			35	18	119	6	14	7	4651	1456	2724	256	61	197	31	73	9609	566.725	83	1007277	32	181246	70	402612	22

Tabloul nr. 4

Tablou statistic al mănăstirilor de călugărițe din Basarabia la sfârșitul anului 1918

		Nr. curent	1.	2.	3.
		Numele mănăstirii	Călărășeuca	Coșeleuca (Coșula)	Hirova
		Județul	Soroca	Soroca	Orhei
		Mănăstirea a fost întemeiată de:	Nu se știe încă cine a întemeiat această mănăstire, se crede că vre-un călugăr de la mănăstirea Sf. Sava din Iași. Întâiul ctitor cunoscut este Hagi Marcu Donici.	Maria (Mitrodora) Tocanasov	Nu se știe întemeietorul
		În anul	v. XVIII 1782	1790	1803 (?)
Treapta ierarhică		Starețe	1	1	1
		Monahii	25	35	67
		Surori cu aprobare	122	23	41
		Surori de ascultare	63	90	67
		Cântărețe	40	20	20
Naționalitatea		Românce	8	128	167
		Ruște	201	21	–
		Bulgarce	–	–	–
		Evreice	–	–	–
		Total	209	149	167
Cultura		Nu știu carte	20	32	20
		Știu puțină carte	167	110	51
		Școala primară	10	6	95
		Curs secundar	12	1	1
Treapta socială		Fiice de clerici	3	6	–
		Fiice de răzeși	–	3	5
		Fiice de țărani	208	138	162
		Fiice de funcționari sau orășeni	6	2	–
		Observațiuni	Până în 1916 a fost de monahi, călugărițele sunt aduse din mănăstirea Virov, guvernământul Holm[1], la evacuarea Poloniei de ruși		

4.	Japca (Şabca)	Soroca	Monahul Iezechil de la mănăstirea Deleni din Moldova	v. XVIII	1	26	125	67	40	6	211	–	2	209	18	151	40	10	3	–	209	7	Idem
5.	Răciula	Orhei	Andrei şi Ioan Roşca	1795	1	47	40	173	22	240	14	5	2	261	114	36	111	–	24	43	194	–	Până în 1825 a fost de monahi
6.	Tabăra	Orhei	Vătavul Darie Carp	1779	1	57	40	152	24	244	4	2	–	250	70	120	59	1	–	12	236	2	
7.	Vărzăreşti	Chişinău	Din vremea lui Alexandru cel Bun	1415 (?)	1	24	26	85	11	107	13	16	–	136	53	62	21	–	2	50	79	5	Până în 1815 a fost de monahi
			Întâiul ctitor cunoscut este protoiereul Constantin Măcărescu	1770																			
Totaluri				–	7	281	417	697	182	908	464	23	4	1381	327	697	342	25	38	113	1218	22	

[1] Oraşul Chelm, Polonia.

Tabloul nr. 5

Tabloul averii imobiliare a mănăstirilor de călugăriţe din Basarabia la sfârşitul anului 1918

Nr. curent	Numele mănăstirii	Judeţul	Clădiri					Pământ (în desetine)									Capital depus				Prevederi bugetare pe anul 1918				Observaţiuni
																					Venituri		Excedent		
			Biserici	Case cu 2 rânduri	Case cu un rând	Mori de foc	Mori de apă sau de vânt	Stabil	Păşune	Arabil	Livezi cu pomi	Grădini de zarzavat	Vii	Iazuri	Vatră şi lot neproductiv	Total	Ruble	C.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.	
1.	Călăraşeuca	Soroca	2	2	4	–	1	-	-	-	-	-	-	–	-	300	43000	–	68800	–	–	-	-	-	După acte incomplete din 1917
2.	Coşeleuca	Soroca	2	–	6	–	–	24	2	28	3	2	2	–	4	65	4000	–	6400	–	–	-	-	-	Idem
3.	Hirova	Orhei	2	1	3	–	–	166	56	20	10	10	1	–	5	268	2000	–	3200	–	16541	-	1516	23	-

4.	Japca (Șabca)	Soroca	3	–	8	–	–	-	-	-	-	-	-	–	-	396	21000	–	33600	–	–	-	-	-	Idem
5.	Răciula	Orhei	2	–	4	–	–	15	15	75	2	1	1	–	17	126	5800	–	9280	–	19958	96	258	96	–
6.	Tabăra	Orhei	2	–	3	–	–	48	12	92	34	16	5	–	13	220	8400	–	13440	–	22033	-	513	35	–
7.	Vărzărești	Chișinău	2	–	6	–	–	140	60	28	4	8	6	8	6	260	3900	–	6240	–	64367	19	18594	66	–
Totaluri			15	3	34	–	1	393	145	243	53	37	15	8	45	1635	88100	–	140960	–	122900	115	20883	220	-

Tabloul nr. 6

Tabloul frățimilor de monahi din Basarabia la sfârșitul anului 1918

Nr. Curent	Numele frățimei	Orașul	Frățimea a fost întemeiată de:	În anul	Trepte ierarhice								Naționalitatea			Cultura			
					Protosingheli	Ieromonahi	Ierodiaconi	Monahi	Coriști	Cântăreți de strană	Frați rasafori	Frați de ascultare	Români	Ruși	Total	Nu știu carte	Știu puțină carte	Școala primară	Curs secundar
1.	Mitropolia	Chișinău	Mitropolitul Gavriil Bănulescu	1814	1	3	4	7	12	4	4	4	22	1	23	4	16	3	–
2.	Via arhierească	Chișinău	–	–	–	1	-	4	4	2	5	2	12	–	12	2	10	–	–
3.	Casa arhierească	Ismail	Episcop Melchisedec	1865	1	1	3	2	–	2	–	2	8	1	9	–	4	4	1
Totaluri					2	5	7	13	16	8	9	8	42	2	44	6	30	7	1

Tabloul nr. 7

Tabloul averii imobiliare a frăţimilor de monahi din Basarabia la sfârşitul anului 1918

Nr. Curent	Numele frăţimei	Oraşul	Clădiri			Pământ (în desetine)								Capital depus				Prevederi bugetare pentru anul 1918			
																		Total venituri		Excedent	
			Biserici	Case cu două rânduri	Case cu un rând	Arabil	Păşune	Pădure	Livezi cu pomi	Vii	Iazuri	Vatră şi lot neproductiv	Total	Ruble	C.	Lei	B.	Lei	B.	Lei	B.
1.	Mitropolia	Chişinău	1	3	3	966	555	–	35	17	321	4	1898	99400	–	159040	–	359181	90	10212	80
2.	Via arhierească	Chişinău	1	1	2	–	–	–	–	50	–	1	51	–	–	–	–	–	–	–	–
3.	Casa arhierească	Ismail	1	-	2	–	–	2	–	–	–	1	3	2200		–	–	52561	–	833	48
Totaluri			3	4	7	966	555	2	35	67	321	6	1952	101600	–	159040	–	411742	90	11046	28

Tabloul nr. 8

Tablou statistic al frăţimilor de călugăriţe din Basarabia şi averea lor imobiliară la sfârşitul anului 1918

Nr. curent	Numele Frăţimei	Oraşul	Frăţimea a fost întemeiată de	În anul	Treapta ierarhică						Naţionalitatea			Cultura				Treapta socială		Clădiri			Pământ (în desetine)		
					Egumene	Călugăriţe	Surori cu aprobare	Surori de ascultare	Cântăreţi	Total	Românce	Ruşte	Bulgarce	Nu ştiu carte	Ştiu puţină carte	Şcoala primară	Curs secundar	Din plugari	Din orăşeni şi funcţionari	Biserici	Case cu două rânduri	Case cu un rând	Vie şi livadă	Arabil şi păşune	Total
1.	Azilul de Orfani	Chişinău	Arhiepiscopul Platon	1914	–	8	2	29	2	41	38	1	2	1	37	2	1	39	2	2	1	[1] 1	15	115	130
2.	Ospătăria populară a Catedralei	Chişinău	Arhiepiscopul Anastasie	1917	1	2	2	6	2	13	5	8	–	3	8	2	–	13	–	[2] 1	–	1	-	-	-

[1] Casele sunt una în Chişinău, iar alta la via azilului.

[2] O casă de rugăciune. Se întreţine din ofrande adunate de la creştinii milostivi.

Revista „Luminătorul", 1919, nr. 7 din 15/28 aprilie, p. 3-10.

		Mănăstirea	Schituri Filiale	Județul	Numele starețului	Nr. trăitorilor
I) De călugări	1.	Căpriana	–	Chișinău	Protosinghel Gherontie	73
	2.	Condrița	–	Chișinău	Ieromonah Daniil	67
	3.	Curca (Curchi)	Pripiceni, Cula	Orhei	Protosinghel Iuvenalie	145
	4.	Dobrușa	–	Orhei	Protosinghel Paisie	109
	5.	Frumoasa	–	Orhei	Ieromonah Dositei	70
	6.	Gârbovăț	–	Orhei	Arhimandrit Teognost	88
	7.	Hâncu	–	Chișinău	Arhimandrit Ioachim	74
	8.	Hârjauca	Bocancea	Orhei	Ieromonah Nicolai	77
	9.	Ismail (cetate)	Terapont, Borisovca	Ismail	Protosinghel Teofan	36
	10.	Noul Neamț	–	Tighina	Arhimandrit Gherman	131
	11.	Sahama	Țipova, Horodiștea	Orhei	Protosinghel Sofronie	65
	12.	Suruceni	–	Chișinău	Loctiitor, Ieromonah Sofronie	60
	13.	Țigănești	–	Orhei	Ieromonah Achepsim	54
II) De călugărițe	14.	Călărășauca	–	Soroca	Nina	211
	15.	Coșeleuca	–	Soroca	Neonila	49
	16.	Hirova	–	Orhei	Eufrosina	176
	17.	Japca	–	Soroca	Ecaterina	165
	18.	Reciula	–	Orhei	Evghenia	261
	19.	Tabăra	–	Orhei	Ana	271
	20.	Vărzărești	–	Chișinău	Evlavia	136
				Orașul		
Frății	1.	Mitropolia	–	Chișinău	Protosinghel Serafim	40
	2.	Via mitropoliei	–	Chișinău	Ieromonah Gurie	12
	3.	Ospătăria populară a Catedralei	–	Chișinău	Magdalena	14
	4.	Azilul de orfani	–	Chișinău	Ana	30
	5.	Casa arhierească	–	Ismail	Protosinghel Anatolie	9

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 3, p. 14.

1919 FEBRUARIE 6 - MARTIE 26. DOCUMENTE REFERITOARE LA REÎNFIINȚAREA BISERICEASCĂ A JUDEȚULUI CAHUL

Nr. 149

1919 februarie 6. Referatul Direcției Administrative a Eparhiei Chișinăului și Hotinului înaintat Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, cu propunerea pentru reînființarea și împărțirea administrativ-bisericească a județului Cahul

De la venirea Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Nicodem, Basarabia a fost condusă bisericește după vechea împărțire în 8 județe, pe când politicește Basarabia era împărțită în 9 județe*.

De aceea, întinderea bisericească a județelor nu corespundea cu cea politică. Lipsa administrației bisericești a județului Cahul Î.P.S. Sa a dat în studiu reconstituirea acestui județ din parohiile trecute după 1878 județelor limitrofe. Direcția administrativă a studiat chestiunea și rezultatul l-a prezentat cu următorul referat.

Referat

(Direcția administrativă)

În urma ordinului Înaltpreasfinției Voastre, subsemnații, studiind reînființarea din punct de vedere administrativ-bisericesc a județului Cahul și împărțirea acestui județ în cercuri, supunem cunoștinței Înaltpreasfinției Voastre următorul rezultat.

Județul Cahul a ființat de sine stătător și politicește și bisericește până în anul 1878. În acest an a fost desființat și alăturat politicește în întregime județului Ismail. Administrația bisericească, desființându-l după câțiva ani, l-a împărțit în trei părți neegale și a trecut aceste părți județelor limitrofe: Ismail, Chișinău și Bender (Tighina). Această situație o avem și până astăzi și anume:

a) În județul Ismail au trecut 43 de parohii;

b) În județul Chișinău au trecut 8 parohii;

c) În județul Tighina au trecut 5 parohii.

Deci, județul Cahul era alcătuit din 56 parohii.

Trecându-se aceste parohii la alte județe, au mărit întinderea cercurilor și chiar s-a înființat un nou cerc; astfel cele 43 parohii date județului Ismail, au mărit cercul II cu 9 parohii, iar cu restul de 34 parohii s-a înființat cercul IV; în județul Chișinău cele 8 parohii au mărit cercul III, iar parohiile date județului Tighina s-au adăugat una cercului III, iar 4 parohii cercului V.

Pentru reconstituirea și din punct de vedere administrativ-bisericesc a județului Cahul în limitele întinderii lui de la 1878, trebuie să se reia aceste 56 parohii de la județele Ismail, Chișinău și Tighina.

Apoi, ca și acest județ să se poată administra după normele după care se administrează bisericește și celelalte județe, urmează să fie împărțit în cercuri. Având în vedere întinderea județului, apoi lipsa de căi de comunicație, cât și depărtarea între comune, noi găsim necesar ca județul Cahul să se împartă în trei cercuri și să se alcătuiască fiecare cerc din atâtea parohii câte s-ar putea ușor inspecta și administra. Astfel:

a) *Cercul I* să cuprindă sudul județului Cahul și anume aceste 18 parohii:

1. 2. Cahul (două parohii)	11. Brânza
3. Pelinei-Moldoveni	12. Văleni
4. Manta	13. Slobozia
5. Carbalia	14. Câșlița
6. Vadul-lui-Isac	15. Giurgiulești
7. Aluatu	16. Chimișchioi
8. Gavanoasa	17. Hagi-Abdul
9. Musait	18. Vulcănești
10. Colibaș	

b) *Cercul II* să se formeze din următoarele 20 parohii din centul județului Cahul:

1. Gotești	11. Capaclia-Răzeși
2. Ciobalaccia	12. Baurci-Moldoveni
3. Chioselia-Mică	13. Congaz
4. Cajdangalia	14. Larga
5. Lărguța	15. Vișinoca
6. Crihana	16. Leca
7. Zărnești	17. Țiganca
8. Tartaul de Salcie	18. Cărpești
9. Roșu	19. Enichioi
10. Pleșeni	20. Baimaclia

c) Iar *Cercul III* să cuprindă nordul județului Cahul și anume aceste 18 parohii:

1. Cotu-Morii	10. Tomai
2. Leușeni	11. Covurlui
3. Călmățui	12. Cazangic
4. Pogonești	13. Leova
5. Mingir	14. Filipeni
6. Voinescu	15. Hănăsenii Noi
7. Orac cu Ceadâr	16. Tigheci
8. Sărata Răzeși	17. Cociulia
9. Tochile Răducani	18. Borogani

După această reconstituire a județului Cahul și împărțirea lui în trei cercuri, urmează să se înființeze trei locuri de protopopi de cercuri. La aceste locuri noi propunem următoarele persoane:

a) Pentru cercul I ca protopop pe preotul Alexandru Grozav din orașul Cahul, actualmente protopop al cercului IV Ismail;

b) Pentru cercul II ca protopop pe preotul Ioan Dolișcinschi din parohia Tartaul de Salcie, actualmente cercetător duhovnicesc al cercului IV Ismail;

c) Pentru cercul III ca protopop pe preotul Gheorghe Hobjilă din parohia Călmățui.

Supunând acest rezultat cunoștinței Înaltpreasfinției Voastre, cu onoare vă rugăm ca, în caz de-l veți aproba, să binevoiți a semna alăturatul jurnal de reînființarea și împărțirea administrativă-bisericească a județului Cahul, care să intre în vigoare pe ziua de 15 februarie 1919.

Suntem cu cel mai profund respect,
ai Înaltpreasfinției Voastre supuși
Directorul Direcțiunii Administrative
(ss) Iconom, Constantin Ursu
Membri: (ss) Const. N. Tomescu, (ss) Teodor N. Păduraru
Nr. 1296, 1919, februarie 6, Chișinău

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, aprobând concluziile referatului, a semnat următorul jurnal prin care se hotărăște reînființarea bisericească a județului Cahul pe data de 15 februarie 1919.

ANRM, Fond 1135, inv. 2, d. 2, f. 12-12v, 23.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 3, p. 9-10.

[*] Județul Cahul a fost reînființat prin Hotărârea Sfatului Țării din 29 ianuarie 1918. Pentru un istoric al județului Cahul a se vedea, Mihai Tașcă, *File din istoria și organizarea administrativă a județului Cahul (de la constituire până în prezent)*, În: *In honorem Ion Șișcanu*, Cahul, 2011, p. 475-508 (n. ed.).

Nr. 150

1919 februarie 7. Jurnalul Înaltpreasfințitului Nicodim Munteanu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, privind reînființarea și administrarea bisericească pe cercuri a județului Cahul

Jurnal

Noi, Nicodem, din mila lui Dumnezeu Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, având în vedere că politicește Basarabia e împărțită în nouă județe;

Având în vedere că această Eparhie cuprinde în administrația sa bisericească pe toate cele nouă județe;

Pe de altă parte, considerând că administrația bisericească pe județe trebuie să corespundă cu cea politică și că până în prezent Eparhia e împărțită numai în opt județe;

Având în vedere referatul nr. 1296/919 al Direcțiunii administrative din Administrația Centrală Eparhială, privitor la reînființarea și administrarea bisericească pe cercuri a județului Cahul, care lipsește din organizarea de astăzi a Eparhiei;

Și în fine, având în vedere că acest județ a mai ființat de sine stătător în organizarea bisericească înainte de 1878,

Decidem:

1. Se reînființează bisericește pe data de 15 februarie 1919 județul Cahul, al nouălea județ din Eparhia Chișinăului și Hotinului.

2. Județul Cahul va avea aceeași întindere administrativă ca întinderea politică actuală a județului și va cuprinde 56 parohii, care au fost trecute în alcătuirea județelor limitrofe: Ismail, Chișinău și Tighina.

3. În acest scop, se reiau cele 56 parohii de la județele limitrofe și anume:

a) De la județul Ismail, din cercul II, se desfac următoarele 9 parohii:

1. Colibaș
2. Brânza
3. Văleni
4. Slobozia
5. Câșlița
6. Giurgiulești
7. Chișmichioi
8. Hagi-Abdul
9. Vulcănești.

Iar de la cercul IV se desfac aceste 34 parohii:

1. Cahul (două parohii)
2. Cahul (parohia lipoven.)
3. Pelinei-Moldovani
4. Manta
5. Carbalia
6. Vadul lui Isac
7. Aluatu
8. Gavanoasa
9. Musait
10. Gotești
11. Ciobalaccia
12. Chioselia-Mică
13. Cajdangalia
14. Lărguța
15. Crihana
16. Baurci-Moldoveni
17. Zărnești
18. Tartaul de Salcie
19. Roșu
20. Pleșeni
21. Capaclia-Răzeși
22. Larga
23. Vișinoca
24. Leca
25. Țiganca
26. Cărpești
27. Enichioi
28. Baimaclia

29. Leova
30. Filipeni
31. Hănăsenii-Noi
32. Tigheci
33. Cociulia
34. Borogani

b) De la județul Chișinău se desfac următoarele 8 parohii:

1. Cotu-Morii
2. Leușeni
3. Călmățui
4. Pogonești
5. Mingir
6. Voinescu
7. Orac cu Ceadâr
8. Sărata-Răzeși

c) Și de la județul Tighina se desfac: de la cercul III parohia Congaz, iar de la cercul V aceste 4 parohii: 1) Tochile Răducani, 2) Tomai, 3) Covurlui, 4) Cazangic.

Ca urmare a acestui fapt, pe ziua de 15 februarie se desființează cercul IV din județul Ismail, care cuprindea 34 parohii, și se reduce cercul al II-lea al județului Ismail cu 9 parohii; se mai reduc cele 8 parohii din cercul III al județului Chișinău, iar din județul Tighina se reduc o parohie din cercul III și alte 4 din cercul V.

Aceste 56 parohii vor fi împărțite pentru administrarea lor bisericească în trei cercuri. Fiecare cerc se va conduce după aceleași norme ca și celelalte cercuri din Basarabia.

Aceste trei cercuri ale județului Cahul vor fi formate astfel:

a) *Cercul I*, la sudul județului, va cuprinde următoarele 18 parohii:

1. Cahul (două parohii)
2. Cahul (parohie lipov.)
3. Pelinei-Moldoveni
4. Manta
5. Carbalia
6. Vadul-lui-Isac
7. Aluatu
8. Gavanoasa
9. Musait
10. Colibaș
11. Brânza
12. Văleni
13. Slobozia
14. Câșlița
15. Giurgiulești
16. Chimișchioi
17. Hagi-Abdul
18. Vulcănești

b) *Cercul II*, în centrul județului, va fi format din următoarele 20 parohii:

1. Gotești
2. Ciobalaccia
3. Chioselia-Mică
4. Cajdangalia
5. Lărguța
6. Crihana
7. Zărnești
8. Tartaul de Salcie
9. Roșu
10. Pleșeni
11. Capaclia-Răzeși
12. Baurci-Moldovani
13. Congaz
14. Larga
15. Vișinoca
16. Leca

17. Ţiganca
18. Cărpeşti
19. Enichioi
20. Baimaclia

c) *Cercul III*, în nordul judeţului, va fi format din următoarele 18 parohii:

1. Cotu-Morii	10. Tomai
2. Leuşeni	11. Covurlui
3. Călmăţui	12. Cazangic
4. Pogoneşti	13. Leova
5. Mingir	14. Filipeni
6. Voinescu	15. Hănăsenii-Noi
7. Orac cu Ceadâr	16. Tigheci
8. Sărata-Răzeşi	17. Cociulia
9. Tochile Răducani	18. Borogani

Pentru conducerea administrativă bisericească a judeţului Cahul am numit protopop pe P.C. preot T. Macovei.

Pentru conducerea celor trei cercuri numim pe ziua 15 februarie a.c. următoarele persoane:

a) Ca protopop al cercului I pe preotul Alexandru Grozav, din Cahul, fost protopop al cercului IV Ismail;

b) Ca protopop al cercului II pe preotul Ioan Dolişcinschi, din parohia Tartaul de Salcie, fost cercetător duhovnicesc al cercului IV Ismail;

c) Ca protopop al cercului III pe preotul Gheorghe Hobjilă din parohia Călmăţui.

Cercetători duhovniceşti nu se mai numesc în acest judeţ.

Direcţia Administrativă şi secretarul general din Administraţia Centrală Eparhială vor aduce la îndeplinire hotărârile acestui jurnal.

Dat în Chişinău, reşedinţa Noastră arhiepiscopală, astăzi, 6 februarie, anul una mie nouă sute nouăsprezece.

(ss) † Arhiepiscop Nicodem
L.Ş.
Nr. 1213
7 februarie 1919

ANRM, Fond 1135, inv. 2, d. 2, f. 12-12v, 24.

EDIŢII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 3, p. 11-12.

Nr. 151

1919 martie 26. Referatul Direcţiei Administrative a Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului, adresat Înaltpreasfinţitului Nicodim Munteanu, cu explicaţiile şi solicitarea aprobării schimbărilor intervenite la organizarea bisericească a judeţului Cahul

Arhiepiscopia Chişinăului şi Hotinului
26 martie 1919
Nr. 4091

Referat

În legătură cu jurnalul Înaltpreasfinţiei Voastre nr. 1213 a.c. privitor la reînfiinţarea bisericească a judeţului Cahul, avem onoare a supune cunoştinţei Înaltpreasfinţiei Voastre următoarele date:

a) Parohia Hagi-Abdul a fost trecută din Ismail, la reconstituirea jud. Cahul, pe baza actelor administrative bisericeşti vechi, de la 1878, şi a unui tabel de comune, alcătuit de Sfatul Ţării; o hotărâre mai recentă a Sfatului Ţării a fixat însă ca linie de demarcaţie între jud. Ismail şi Cahul calea ferată de la Bolgrad la Reni, urmând ca toate comunele din dreapta acestei căi ferate să aparţină jud. Ismail, iar celelalte, din stânga, să aparţină jud. Cahul. Parohia amintită, Hagi-Abdul, rămâne de partea dreaptă a căii ferate, şi astfel după împărţirea administrativă politică a judeţelor, comuna Hagi-Abdul e trecută la jud. Ismail. Cum administraţia bisericească pe judeţe trebuie să corespundă cu cea politică, şi având în vedere raportul nr. 14 al protopopului jud. Cahul, urmează ca şi parohia Hagi-Abdul să fie redată administraţiei bisericeşti a jud. Ismail, desfăcându-se deci de la cercul I al jud. Cahul şi trecând la cercul II al judeţului Ismail;

b) Între parohiile cercului II jud. Cahul a fost trecută şi parohia Crihana; protopopul jud. Cahul, cu raportul său nr. 16 a.c. arată însă că această parohie poate fi mai bine condusă de protopopia cercului I, cu care are o legătură mai imediată, şi propune trecerea parohiei Crihana de la cercul II la cercul I a jud. Cahul;

c) Parohia Tatar Baurci, înfiinţată din anul 1917, din eroare nu a fost trecută între parohiile jud. Cahul; protopopul ţinutului, cu raportul său nr. 15 a.c. observă această omisiune şi propune trecerea parohiei Tatar Baurci în rândul parohiilor jud. Cahul, la cercul II.

Expunând cele de mai sus, avem onoarea a Vă ruga să binevoiţi a aproba:

1. Parohia Hagi-Abdul să fie trecută pe ziua de 1 aprilie de la cercul I al jud. Cahul, la cercul II al jud. Ismail;
2. Parohia Crihana să treacă pe ziua de 1 aprilie de la cercul II jud. Cahul la cercul I al aceluiaşi judeţ;

3. Parohia Tatar Baurci să fie considerată între parohiile jud. Cahul, cercul II pe ziua de 16 februarie 1919.

Suntem cu cel mai profund respect
ai Înnaltpreasfinției Voastre supuși

Directorul Direcțiunii Admininistrative, iconom [semnătură indescifrabilă]
Membri: Const. N. Tomescu, Teodor N. Păduraru

ANRM, Fond 1135, inv. 1, d. 2., f. 13-13v.

Nr. 152

1919 februarie 27. Darea de seamă privind activitatea „Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia" pe anul 1918

I. Alcătuirea societății

Comitetul și membrii societății

„Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia", înființată în orașul Chișinău de Preasfințitul Episcop Iacov (acum Mitropolit în orașul Cazan) la 4 aprilie anul 1904, pe baza statutului aprobat de Sf. Sinod din Petersburg de la 15-27 noiembrie 1902, a împlinit anul trecut (1918) al cincisprezecelea an al activității sale.

În cursul anului 1918, societatea a fost sub ocrotirea și președinția de onoare a Î.P.S. Arhiepiscop Atanasie până la 23 iunie, iar de la 17 septembrie sub ocrotirea Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem.

Comitetul societății a fost alcătuit din următoarele persoane: 1) Președinte, rectorul Seminarului Teologic arhimandritul Filip, până la 1 iulie 1918, și apoi de la 17 septembrie arhimandritul Visarion Puiu; 2) Vicepreședinte, profesorul A.M. Parhomovici; 3) Casier, profesorul I. Parhomovici, care a condus și muzeul obiectelor vechi al societății; 4) Secretar, profesorul I.I. Zelinchi; aceste trei persoane de pe urmă au fost alese la 3 martie 1916 pe 3 ani (& 35 din vechiul statut).

Membri ai comisiunii de control au fost: 1) Protoiereul Mihail Ciachir; 2) Protoiereul Vasile Huma și 3) protoiereul Teofan Dubnevici, aleși în adunarea generală anul 1917, pe un an.

În anul trecut, în adunarea generală au fost aleși membri de onoare: domnii G. C. Grosu, Șt. Ciobanu (13 mai), doctorul P. Cazacu și I. S. Pelivan (17 septembrie); de asemenea membrii Academiei Române din București: N. Iorga, I. Bianu, I. Bogdan, D. Onciul, V. Pârvan și A. Lapedatu (12 noiembrie); membri activi: I. Nistor, profesor universitar și membru la Academia Română (13 mai), profesorul I. St. Frățiman (13 mai); igumenul Ghenadie (13 mai); protoiereul I. Țincoca (17 septembrie), exarhul mănăstirilor basarabene, arhimandritul Visarion Puiu (17 septembrie); căpitan Șt. Berechet (12 noiembrie); și protoiereul I. Andronic.

Dintre foștii membri, în cursul acestui an, cu voia lui Dumnezeu s-au trecut din viață protoiereul Catedralei din Chișinău, părintele Nicolae Vasilievschi, Constantin Hartia și Vasile Leontovschi.

La sfârșitul anului în Societatea Istorico-Arheologică s-au numărat 100 de persoane, dintre care: 24 membri de onoare, 2 pe viață, 71 activi și 3 membri corespondenți.

II. Membrii societății

În cursul anului 1918, societatea a fost alcătuită din următorii membri:

Membri de onoare

Iacov, Mitropolit de Cazan; Serafim, Arhiepiscop de Tver; Platon, Mitropolitul Hersonului (Odesa); Arsenie, Mitropolitul Novgorodului; Nicodem, arhiereu de Cigherin; Zimovie, arhiereu de Cozlov; Damian, arhiereu de Petrovsc; principesa de Uvarov; N. I. Petrov, profesor la Academia Teologică din Kiev; N. I. Halippa, inspector școlar în Berdeansc; N. P. Lihaciov, profesor universitar în Petrograd; N. Iorga, profesor universitar în București; Ion Bogdan, profesor universitar; I. Bianu, profesor universitar în București; D. Onciul, profesor universitar în București; V. Pârvan, profesor universitar în București; A. M. Parhomovici, profesor; Iosif M. Parhomovici, profesor; Șt. Ciobanu, dr. P. D. Cazacu, I. Pelivan, G. C. Grosu, din Chișinău; dr. I. Nistor, profesor universitar în Iași.

Membri activi

1. Andronic I protoiereu
2. Anthim arhimandrit
3. Bazarianinov V. protoiereu
4. Baltag Al. „ – „
5. Bălțătescu A. „ – „
6. Balâc A. „ – „
7. Berechet Șt. căpitan
8. Bălteanu I. protoiereu
9. Brăguță A. „ – „
10. Belodanov I. „ – „
11. Cașcarov V. „ –
12. Ciachir M. „ – „
13. Chiper D. „ – „
14. Ghișcuță E. preot
15. Chirică T. protoiereu
16. Cozachevici E. „ – „
17. Cazanschi A „ – „
18. Cupcea G. arhitect
19. Curdinovschi V. profesor
20. Draganov P. protoiereu
21. Dubnevici T. „ – „
22. Egorov I. preot
23. Efodiev N. profesor
24. Efodiev V. protoiereu
25. Erimicioi N. preot
26. Filip arhimandrit
27. Frățiman I. profesor
28. Friptul M. protoiereu

29. Gavril arhiereu
30. Ghenadie igumen
31. Ghepețchi A „ – „
32. Gladun V. „ – „
33. Grecov M. „ – „
34. Grosu M. „ – „
35. Gurie Grosu arhiereu
36. Huma Vasile protoiereu
37. Hohor P. preot
38. Ivanov I. profesor
39. Lașcu N. protoiereu
40. Lotoțchi P. profesor
41. Mizumschi E. „ – „
42. Mihailovici C. protoiereu
43. Moghileanschi N.
44. Muranevici Sp. protoiereu
45. Nevzorov A. profesor
46. Novacov M protoiereu
47. Parfenie C. „ – „
48. Parhomovici A. profesor
49. Parhomovici Iosif „ – „
50. Petrovici T. protoiereu
51. Polihrone M. profesor
52. Podpriatov T. preot
53. Popov M. protoiereu
54. Popovici C. protoiereu
55. Porucic T. profesor
56. Puiu V. arhimandrit
57. Savițchi S.
58. Salagor P. protoiereu
59. Sevastian Vesti arhiereu (în Rusia)
60. Semeichin S.
61. Smirnov V.
62. Serebrianschi P.
63. Stasinevici N. protoiereu
64. Timotin N. preot
65. Tufescu N.
66. Țincoca I. protoiereu
67. Teognost arhimandrit
68. Vâlcov V. preot
69. Volovei T. protoiereu
70. Zelinschi I. profesor
71. Zlatov G. protoiereu

Membri corespondenți

Negruțov I., Samsonov P., Iațimirski A., profesor

III. Mijloacele bănești ale societății

Veniturile

La 1 ianuarie 1918, ca rest din 1917 s-a trecut:

a) Bani în monedă 2404 ruble 52 copeici;

b) Bani în acții garantate de stat 900 r. – c.

A fost acțiile următoare: trei acții de 4% rentă statului de câte 100 ruble fiecare:

1. Nr. 5132, cumpărată pe banii donați de protoiereul Gheorghe Gheorghianov (de la o persoană care a dorit să rămână necunoscută), întru amintirea copilului Serghie (Condica de venit și cheltuieli pe anul 1917, nr. 17).

2. Nr. 933, donată de fostul Episcop al Chișinăului Înaltpreasfințitul Vladimir (Condica de venit și cheltuieli pe anul 1906, nr. 4).

3. Nr. 1250, primită de la Preasfințitul Arhiereu Nicodem, fost al Achermanului, spre amintirea celui dintâi președinte de onoare al societății istorico-arheologice, răposatul Episcop al Achermanului, Arcadie (Condica de venit și cheltuieli pe anul 1912, nr. 28).

4. Două bilete de 5½ ale împrumutului militar, câte de 300 ruble (Condica de socoteli cu nr. 3011), sunt cumpărate din banii scoși de la vânzarea unei obligații a societății de credit din Chișinău de 1.000 ruble, donate de fostul Episcop al Chișinăului, Iacov, acum Mitropolit în Cazan (Condica pe anul 1917, nr. 5).

În curgerea anului s-a încasat la venituri:

bani în monedă a) 315 r. 80 c.;

b) 446 lei 10 bani

Suma aceasta s-a alcătuit din următoarele venituri:

1. Plăți de la 9 membri 33 r. 0 k.

și 29 lei 0 b.

Dintre aceste 9 persoane, 2 au plătit pe 3 ani (1916-1918) o persoană pe doi ani (1917-1918) și 6 persoane pe anul trecut.

2. a) %% pe acțiile de rentă ale statului pe rate:

1 decembrie 1917 2 r. 85 k.

b) % pe cartea casei financiare a statului 55 r. 95 k.

3. S-a înapoiat de redactorul societății, domnul Curdinovschi, din suma de 1900 ruble dată lui, 200 ruble neplătite de el firmei „Novac și Pabuda" din Odesa pentru coperta volumului al X-lea și 24 ruble însemnate pentru transportul clișeelor (Condica de venituri, nr. 7) 224 r. 0 k.

4. Pe schimbul banilor „Odesa" 150 ruble și „Cherenschi" 120 ruble în valoarea 62 ½ în valoarea copeici-leul (Condica veniturilor, nr. 11)

s-a primit 417 lei 10 b

În total cu restul din 1917 s-a încasat:

a) La venituri 2720 r. 32 k și 446 lei 10 b.

b) Bani în acții 900 r. 0 k.

Sus însemnatele bilete de acții, în sumă de 900 ruble, au fost trimise în păstrare la banca imperială din Rostov pe Don, unde au fost nimicite de bolșevici.

Cheltuielile

În cursul anului s-a cheltuit

în total bani în monedă 2702 r. 55 c. și 422 lei – b.

În chipul următor

1. S-a dat redactorului societății, domnul Curdinovschi, spre a se socoti cu firma „Novac și Pabuda" din Odesa, pentru clișeele bisericilor vechi din Basarabia (Condica cheltuielilor nr. 2) 1800 r. 0 k.

2. S-a plătit aceluiași pentru călătoria la Odesa și socoteala cu firma „Novac și Pabuda" (Condica nr. 3, 5), 164 r. 50 k.

3. S-a plătit aceluiași pentru prescrierea articolului despre biserica cea veche din Hotin a Sf. Nicole (Condica nr. 1) 8 r. 0 k.

4. S-a plătit aceluiași pentru redactarea și corectura volumului X al societății (Condica nr. 7) 420 r. 0 k.

5. S-a plătit la tipografie pentru tipărirea dării de seamă pe anul 1917, în număr de 200 exemplare 30 r. 5 k. și 422 lei 0 b.

6. Pentru schimbarea banilor „Odesa” și „Cherenschi” în lei pe cursul de 62½ copeici s-a plătit 270 r. 0 b.

7. S-a plătit slujitorilor din Casa Eparhială, pentru îngrijirea muzeului 10 r. 0 k.

În total s-au cheltuit 2702 r. 55 c.
și 422 lei – b.

Dacă vom scoate cheltuielile (2702 r. 55 c. și 422 l.) din suma veniturilor, apoi vom avea rest pe anul 1919 suma de 17 ruble și 77 copeici, precum și 24 lei și 10 bani, și 900 ruble în acții.

Mijloacele bănești în acții, după hotărârea adunării generale de la 30 august 1906 (caută volumul 2 al Societății arheologice, fila 19), sunt:

Capitalul cel fundamental și neatins al societății.

Banii în monedă sunt depuși în casieria statului pe cartea cu nr. 62560, iar acțiile tot în aceeași casierie (Banca Statului, pe cartea cu nr. 3011 și cu chitanțele 12811 din 14 iulie 1906; 16200 din 18 mai 1911; și 16744 din 13 septembrie 1912).

IV. Donațiuni și colecționări de obiecte vechi la muzeul arheologic bisericesc pentru biblioteca societății

Obiecte bisericești și icoane vechi în anul trecut nu s-au adunat, iar pentru bibliotecă s-au agonisit 159 cărți, 2 broșuri, 5 dări de seamă ale societăților arheologice, 26 cărți geografice din secolul al XVIII-lea cu numiri latine și o listă mare – „Arbore istoric al României”.

În secția de monede vechi s-au primit 6 monede vechi, dăruite de Prea Cuviosul arhimandrit Visarion Puiu.

Din numărul cărților mai sus-numite: 434 sunt în limba română, 16 în limba rusă, 6 în limba franceză, 12 în limba latină, 1 în limba grecească cu traducere latină și 1 în limba germană.

Dintre cărțile de limbă română, de mai însemnat preț sunt următoarele: a) Documente privitoare la Istoria Românilor, culese de Hurmuzache, Tocilescu, Odobescu, Bogdan, Sturza – 26 volume; b) Acte și documente relative la istoria renașterii României, culese de Ghenadie Petrescu, Episcop de Argeș, și Sturza – 7 volume; c) Analele Academiei Române – 29 volume; d) Analele societății Academiei Române – 5 volume; și opera domnilor Milescu, Ureche, Cobălcescu, Zufescu, Hașdău, Văleanu, Marian, Bălcescu, Iorga, Buțureanu, Crăiniceanu, Codrescu, Kogălniceanu, Șt. Ciobanu, Șt. Berechet etc., etc.

Această prețioasă colecție de cărți, afară de două cărticele, după intervenirea Societății Istorico-arheologice s-a primit ca o donație de la soția răposatului arheolog din Chișinău, I. Suruceanu.

V. Activitatea societății

În cursul anului 1918 au fost trei adunări generale: la 13 mai 1918, sub președinția rectorului seminarului, arhimandritul Filip; la 17 septembrie și la 12 noiembrie, sub președinția Înaltpreasfinției Sale D.D. Nicodem, Arhiepiscopul Chișinăului și al Hotinului.

Ședințe ale comitetului societății au fost 10: cele două dintâi (8 aprilie și 8 mai), sub președinția rectorului Seminarului, arhimandritul Filip; la 29 august, cu vicepreședintele, dl A. M. Parhomovici; iar la 9, 20 și 21 octombrie, apoi la 5, 6 și 9 noiembrie, sub președinția rectorului Seminarului, arhimandritul Visarion Puiu.

În anul trecut societatea a tipărit al X-lea volum de studii istorice, sub titlul „Cele mai vechi biserici ortodoxe din Basarabia”, partea I-a, alcătuită prin osteneala dlui V. Curdinovschi, profesor la Seminarul Teologic din Chișinău.

1. Societatea a tipărit în „Glasul Bisericii Ortodoxe din Basarabia” un apel către preoțimea și învățătorii din Eparhie spre a întocmi și trimite cât mai curând descrierea localităților, a satelor și parohiilor din Basarabia. Aceste informații fiind necesare pentru compunerea unei hărți topografice.

2. Apoi, prin osârdia noului său președinte, arhimandritul Visarion Puiu, comitetul ia următoarele hotărâri: Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Chișinău, deși urmărea publicarea unor studii ce priveau în deosebi Basarabia, deci o țară locuită de români, ea totuși nu avea nicio legătură cu instituțiile culturale similare din România, din care pricină însăși existența sa, precum și publicațiile sale tipărite până acum în limba rusă, erau cu totul necunoscute Românilor. De aceea, în ședința de la 17 septembrie s-a hotărât punerea în legătură a societății întâi cu Academia Română din București, după care va urma a se stabili la vreme legături și cu celelalte instituții culturale, cum și cu diverse persoane de specialitate, cărora atât lucrările noastre trecute cât și viitoare le-ar prezenta interesul trebuitor.

3. S-a dispus ca tipărirea imprimatelor și întreaga corespondență a societății să fie pe viitor în limba română. De asemenea, facerea a unui nou sigiliu provizoriu, simplu, și a unuia care să imprime un semn simbolic deosebitor al societății, tot în limba română.

4. Pe lângă lucrările ce s-au tipărit, alcătuite din articole cu subiecte întâmplătoare și alese în chip răzleț, societatea a hotărât ca pe viitor să întreprindă și studii sistematic urmărite, printre care cel dintâi ar fi publicarea unei colecții de fotografii a tuturor mănăstirilor din Basarabia, după un plan stabilit de societate. Căci este știut că pretutindeni mănăstirile au fost un tezaur pentru cercetările istorice, prin trecutul lor și prin bogăția de documente, de inscripții și obiecte însemnate, ce ele păstrează cu scumpătate prin toate împrejurările vremurilor.

5. *Muzeul bisericesc al societății*, aflător în Casa Eparhială încă nu posedă un catalog; de altă parte, el în vremea din urmă s-a îmbogățit cu o mulțime de alte obiecte. De aceea, societatea a hotărât întocmirea unui catalog sistematic în limba română, rusă și franceză, spre a folosi oricărei persoane, care ar dori să-l cerceteze cu amănuntul. Cu această lucrare a fost însărcinat dl profesor Iosif Parhomovici, întemeietorul și directorul muzeului.

6. *Publicațiunile societății* apăreau tipărite la mari intervale de timp; de la înființarea ei în 1902, nu s-u tipărit decât 10 volume. De aceea, societatea a hotărât instituirea unui noi comitet, alcătuit din 6 persoane cu pregătirea necesară: trei pentru studiile în limba română și trei pentru cele din limba rusă, ca publicațiile societății să apară cel puțin de trei sau patru ori pe an, tipărite în amândouă limbile, având la trebuință și comunicări în limba franceză, deci chemând la colaborare și alte condeie destoinice.

7. Am determinat o mijlocire către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem, ca prin părinții blagocini și prefecturile județelor, să ni se comunice toate localitățile din Basarabia, în care s-ar găsi monumente, ruine ori obiecte interesante din punct de vedere istoric sau arheologic, spre a se începe alcătuirea unui catalog al lor, ca astfel să fie cunoscută tuturor bogăția urmelor istorice din frumosul trecut al Basarabiei.

8. La alcătuirea diverselor studii istorice, membrii societății având nevoie de consultat lucrările bogate și interesante a diverșilor învățați din țară, cum și de obținut felurite lămuriri în cercetările ce trebuie făcute pentru întocmirea lor și cum pentru acest scop societatea până acum nu avea nicio legătură academică cu acele persoane, societatea a hotărât a propune acceptarea titlului de membri onorari ai societății noastre, cu rugămintea de a colabora la publicațiunile și la cercetările sale arheologice și a se stabili un schimb reciproc de lucrări, cum este între multe asemenea instituții culturale din alte țări.

9. În dorința ce avem ca societatea să fie înviorată, comitetul a făcut un călduros apel către toți membrii din localitate și din împrăștiere, să dea societății tot sprijinul moral și material, fie prin colaborare literară, fie prin sprijin de donațiuni sau cotizații anuale, care cu toată scumpetea vremurilor de acum, au fost ridicate de la trei ruble numai la 12 lei anual, aceasta înseamnă câte un leu pe lună.

10. În vederea lipsei de mijloace materiale, care și până acum se adunau cu mare cumpătare și cu întârziere, societatea a făcut mijlocire către Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem, cu rugămintea de a dispune să se prevadă în viitoarele bugete anuale ale mănăstirilor câte un procent de lei menit să mărească fondul societății; de asemenea și către congresul preoțesc să achite restul din suma prevăzută ca ajutor în anul trecut, cum și fixarea unui mic buget anual pentru această societate a bisericii basarabene.

11. Statutul societății întocmit în 1902, astăzi prezintă un mare număr de nepotriviri. De aceea, Comitetul a fost determinat să introducă unele modificări, pe care vremile de acum le impun; am făcut schimbările și am hotărât să fie înscris prin tribunal, ca societatea să aibă la vreme toate drepturile juridice cuvenite.

Societatea speră, că bunul Dumnezeu va da țării noi vremuri de liniște, ca străduințele și cercetările ei să fie rodnice, și face o călduroasă rugăminte către dnii membri să-i dea tot-tot sprijinul moral și material de care ea are neapărată nevoie.

Președinte arhimandrit (ss) V. Puiu
Vicepreședinte (ss) A. Parhomovici, profesor
Casier (ss) I. Parhomovici, profesor
Secretar (ss) Ion Zelinschi, profesor

Adaos

Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia

Referatul Comisiunii de control

Anul 1919, februarie 27.

Comisiunea de Control, verificând condicile de venituri și cheltuieli, documentele și sumele societății și asemănându-le cu darea de seamă anuală pe anul 1918, a găsit: a) Restul din anul 1917 spre 1918 e însemnat exact; b) condica de venituri și cheltuieli, cum în articole așa și în totaluri, e scrisă în bună regulă; c) restul spre 1 ianuarie 1919 în bani numerar și în acțiuni e scris exact și se află de față; d) darea de seamă întru toate se potrivește cu condicile și cu documentele.

Membrii Comisiunii de control
Protoiereii (ss) Mihail Ciachir, Vasile Huma, Teofan Dubnevici.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 15, p. 5-8.

Nr. 153

1919 martie 6. Decretul Regelui Ferdinand I privind introducerea Calendarului Gregorian, cu precizările Sfântului Sinod și explicațiile Ministerului Cultelor și Instrucțiunii în această chestiune

FERDINAND I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României
La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului Miniștrilor Noștri, Secretari de Stat la Departamentele Cultelor și Instrucțiunii și cel al Justiției sub nr. 7827/1919,

Văzând și jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri cu nr. 414 de la 5 martie 1919,

Sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Se aprobă de Noi adoptarea Calendarului Gregorian pe ziua de 1 aprilie 1919.

În acest scop se hotărăște:

a) Ziua de 1 aprilie 1919 devine 14 aprilie 1919;

b) Salariile și pensiile vor fi achitate în luna aprilie pe 17 zile și vor începe noua lună de la 1 mai 1919;

c) Toate termenele de stil vechi în curs la data promulgării prezentului decret, prevăzute prin legi, regulamente, decrete și deciziuni, acte și hotărâri judecătorești, administrative, civile și militare, în cambii și obligațiuni de orice natură, se vor socoti și împlini după stilul vechi.

Orice termene în viitor se vor fixa și urma pe stilul nou.

Art. II. Măsurile în detaliu ce eventual ar decurge din adoptarea pe ziua de 1 aprilie 1919 a calendarului Gregorian se vor lua prin deciziuni ale Consiliului de Miniștri.

Art. III. Miniștrii Noștri Secretari de Stat la Departamentele Cultelor și Instrucțiunii și cel al Justiției sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret-lege.

Dat în București, la 5 martie 1919.

(ss) Ferdinand

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii (ss) dr. Constantin Angelescu

Ministrul Justiției (ss) Dimitrie Buzdugan

Nr. 1053

[Precizările Sfântului Sinod]

Iași, 29/3. În urma promulgării acestui decret, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem a primit următoarea telegramă de la Înaltpreasfințitul Președinte al Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române:

„Pentru a nu se produce vreo confuziune, am onoare a vă comunica că, în urma convorbirii ce am avut cu dl dr. Angelescu, ministrul cultelor, adoptarea calendarului Gregorian, făcută prin Decretul regal nr. 1053, se aplică în afacerile civile, iar în cele bisericești se păstrează intact vechiul calendar Iulian, până ce se va rosti Sf. Sinod în unire cu celelalte biserici ortodoxe".

Președinte Sf. Sinod

† *Pimen*, Mitropolit al Moldovei

Nr. 849

[Explicațiile Ministerului Cultelor și Instrucțiunii]

Pe de altă parte, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii (Administrația Casei Bisericești), cu adresa nr. 8621, invită Arhiepiscopia ca în corespondența sa oficială cu

acel Minister să întrebuințeze data Calendarului Gregorian pe lângă aceea a Calendarului Iulian.

Din aceasta rezultă pentru biserică două măsuri vremelnice:

a) Conform decretului și adresei Ministerului, Calendarul Gregorian se introduce pe lângă cel Iulian pe ziua de 1 aprilie 1919 și în cancelariile administrației centrale eparhiale, a protopopiatelor, parohiilor, școlilor și în toate instituțiile bisericești din această eparhie; ziua de 1 aprilie devine 1/14 aprilie; 2 aprilie devine 2/15 aprilie; 3 aprilie devine 3/16 aprilie și așa mai departe și se va însemna de asupra data după stilul vechi, iulian, iar sub linie data după stilul nou; diferența între aceste două date a ajuns în acest an la 13 zile;

b) Conform telegramei, sărbătorile bisericești însă se socotesc tot după calendarul de până acum, după stilul vechi. Biserica va serba fiecare zi și fiecare sărbătoare după Calendarul Iulian și nu se va sări peste niciuna din sărbătorile prevăzute în calendarul bisericesc.

Numai sărbătorile naționale și regale se vor prăznui după noul calendar Gregorian.

Pentru adoptarea definitivă a calendarului Gregorian, stil nou, în întreagă viața Bisericii urmează să se rostească Sf. Sinod în înțelegere cu celelalte biserici creștine ortodoxe.

Monitorul Oficial al României, Anul 1919, nr. 274, martie 6 (19).

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 6, p. 3.

Nr. 154

1919 martie 12. Procesul-verbal al ședinței Consiliului Superior al Eparhiei Basarabiei privind activitatea tipografiei eparhiale pe anul 1918

Ședința se deschide la orele 5 p.m., în sala de consiliu din Casa Eparhială, sub președinția Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem.

Sunt prezenți 10 membri și anume: Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Nicodem; Preasfințitul Arhiereu Dionisie al Ismailului; P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor; iconom stavrofor V. Popescu, Rectorul Seminarului; iconom stavrofor N. Lașcu, directorul Direcțiunii Școlare; iconom stavrofor Constantin Ursu, directorul Direcțiunii Administrative; iconom stavrofor I. Țincoca, secretarul general; protoiereu Sp. Muranevici, președintele Tribunalului Bisericesc; protoiereu V. Humă, directorul Direcțiunii Mitricale și dl S. Ojoga.

Lipsesc de la şedinţă: Vespasian Erbiceanu, primul Preşedinte al Curţii de Apel din Chişinău şi iconom stavrofor Al. Baltag – motivaţi.

Î.P.S. Arhiepiscop Nicodem pune în discuţie chestiunea tipografiei eparhiale, în care scop a şi fost hotărâtă această şedinţă.

Î.P.S. sa aminteşte că această chestiune de o deosebită importanţă s-a ridicat de la începutul reorganizării provizorii a administraţiei bisericeşti din Basarabia, însă împrejurările n-au fost favorabile rezolvării ei. Nevoile de tipografie românească eparhială însă se tot înmulţesc, ca tipărirea registrelor, a revistei şi în deosebi a cărţilor de ritual; pe de altă parte, la tipografie se menţine şi se plăteşte un numeros personal, care produce prea puţin. Consiliul Superior a numit într-o şedinţă a sa un comitet pentru cercetarea situaţiei acestei tipografii.

Cât priveşte de conducerea tipografiei, s-au făcut diferite propuneri pentru angajarea unui tipograf cu cunoştinţe de specialitate, dar până acum nu s-a putut găsi. De curând, o asemenea persoană, care conduce o tipografie însemnată în localitate, om priceput, face propunere în acest sens; pe de altă parte, Direcţiunea economică a propus numirea altei persoane, asupra cărei propuneri a referat şi Direcţiunea Şcolară; toate aceste acte fiind de faţă, se supun discuţiunii.

Consiliul hotărăşte citirea raportului întocmit de comisiunea de control, aleasă de Consiliu, asupra situaţiei tipografiei.

Secretarul general citeşte acest raport, în care se arată importanţa tipografiei eparhiale, activitatea ei şi fazele prin care a trecut de la 1906, octombrie 26, data înfiinţării. Starea financiară însă a ajuns în timpul din urmă grea, dând pe ultimii doi ani un deficit de 21.446, 06 ruble; contabilitatea nu s-a ţinut în regulă; pe de altă parte, se constată că tipografia are de încasat din aceşti doi ani de la diferite persoane şi instituţii datorii în sumă de 39.116,37 ruble.

Î.P.S. Arhiepiscop găseşte bine întocmit acest raport.

Secretarul general citeşte procesele-verbale nr. 1 şi nr. 3 ale comitetului, numit de Consiliul Superior pentru controlul şi supravegherea tipografiei, în care procese-verbale se arată situaţia financiară, averea tipografiei, şi se fac diferite propuneri pentru reorganizarea ei neîntârziată şi strângerea datoriilor.

Î.P.S. Arhiepiscop, în urma informaţiilor din aceste referate, pune în discuţia Consiliului reorganizarea tipografiei.

În primul rând, Î.P.S. Sa observă că, după nevoile ce sunt, urmează ca tipografia să fie condusă de un om de specialitate şi de un comitet preoţesc. E nevoie deci să se fixeze atribuţiunile şi ale unuia şi ale celuilalt, ca să nu se nască neînţelegeri.

Iconom C. Ursu propune să se instituie o comisiune care să studieze chestiunea atribuţiunilor.

Î.P.S. Arhiepiscop răspunde că nu e nici nevoia şi nici vremea ca să se mai numească o nouă comisie. Deocamdată să fixeze Consiliul în linii generale atribuţiuni-

le conducătorilor tipografiei şi mai târziu se va redacta un regulament amănunţit în această privinţă.

Iconom I. Ţincoca propune ca specialistul tipograf (şeful de atelier) să aibă supravegherea şi conducerea personalului, să primească comenzile, să propună procurarea de materiale tipografice, hârtie etc.; comitetul preoţesc supraveghează modul cum şeful conduce atelierul, aduce materialul de tipărit şi prin comitet se pun la îndemâna tipografiei mijloacele băneşti.

Din câteva păreri se iveşte întrebarea dacă tipografia în afară de lucrările eparhiale mai poate primi şi comenzi particulare. Î.P.S. Sa pune această întrebare Consiliului.

Iconom C. Ursu crede că e bine să se execute şi comenzi particulare.

Dl Ojoga e de aceeaşi părere.

Iconom N. Laşcu susţine contrariul, considerând că instalaţia tipografiei nu e prea mare şi, pe de altă parte, că vor fi lucrări mari şi multe de ale eparhiei şi că s-ar putea da uneori prioritate lucrărilor din afară; e de părere să nu se primească deocamdată comenzi particulare.

Î.P.S. Arhiepiscop răspunde că în privinţa executării lucrărilor şi a priorităţilor se poate reglementa ca cele eparhiale să fie executate fără întârziere şi în timpul disponibil să fie introduse şi comenzile particulare.

Se naşte discuţia sumelor ce trebuie să existe în casa tipografiei într-un moment oarecare şi de cât de dezvoltată contabilitate e nevoie.

Dl Ojoga face cunoscut că orice instituţie se conduce după un buget; în primul rând deci tipografia va mânui sumele prevăzute în buget; apoi, la nevoie, pentru diferite comenzi se pot da din casa centrală anumite avansuri; toate veniturile tipografiei însă se vor vărsa la casieria Administraţiunii Centrale. La tipografie se pot primi comenzile şi achita comenzile mai mici, iar celelalte merg la Administraţia Centrală.

Iconom I. Ţincoca scoate în evidenţă că tipografia va avea absolută nevoie de o intinsă contabilitate pentru mânuirea sumelor ce vor fi importante.

Î.P.S. Arhiepiscop crede că şi tipografia va avea un buget şi toate sumele din buget se vor mânui conform prevederilor din el; în privinţa contabilităţii, nu găseşte necesară la tipografie o contabilitate dezvoltată, însuşi şeful atelierului va primi comenzi şi poate ţine singur socoteala lucrărilor executate şi sumele respective; când se va ivi nevoie de un secretar-contabil, se va putea angaja.

P.S. Arhiereu Dionisie propune ca lucrările de contabilitate să le execute unul din membrii comitetului de control.

Î.P.S. Arhiepiscop răspunde că aceasta nu-i posibil, deoarece contabilitatea trebuie făcută în orice moment şi niciunul din preoţii membri nu locuieşte la tipografie ca să facă aceasta; pe de altă parte, actualii membri, toţi au diferite ocupaţii, care nu le dau timpul liber necesar şi, în fine, comitetul se adună numai în anumite zile şi lucrează. Urmează deci ca numai şeful de atelier să ţină contabilitatea curentă. Comitetul îşi

va avea atribuția lui și în această privință: va supraveghea pe șeful de atelier de primirea sumelor din comenzi și întrebuințarea sumelor date; un regulament va fi formulat de comitet împreună cu șeful atelierului, în care să se mai fixeze până la ce sume se pot păstra în tipografie, celelalte urmând să se verse în Casieria Centrală; apoi ca lucrările să intre în execuție numai după înțelegerea între comitet și șef.

Asupra celor discutate mai sus, Consiliul Superior hotărăște următoarele: tipografia va fi condusă de un comitet și de șeful de atelier; atribuțiunile lor vor fi stabilite printr-un regulament. Comenzi particulare se primesc, dar numai de la autorități și din cele mai însemnate. Contabilitatea curentă a sumelor ce rezultă din lucrările tipografiei va fi ținută de șeful de atelier și prin regulament se va fixa și modul mânuirii și păstrarea sumelor atât la tipografie cât și la Casieria Centrală.

Î.P.S. Arhiepiscop trece la a doua parte a chestiunii conducerii tipografiei: comitetul de control există, cel numit de Consiliul Superior în ședința sa de la 20 decembrie 1918.

Î.P.S. Sa reamintește cum în această ședință a Consiliului Superior s-a hotărât numirea unei persoane cu cunoștințe de specialitate; că a trecut atâta vreme, în care s-au făcut demersuri și nu s-a găsit tehnicul necesar. În această situație, Direcțiunea economică a încheiat un proces-verbal la 15 februarie, cu care recomandă la locul de conducător al tipografiei un preot; cum chestiunea tipografiei cade și în competența Direcțiunii Școlare, Î.P.S. Sa a dat acestei direcțiuni să refere asupra persoanei ce se propune pentru conducerea tipografiei; această direcțiune a încheiat un proces-verbal la 26 februarie, în care constată că tipografia va trebui să aibă un specialist; și pe de altă parte, cum încă nu s-a prezentat raportul comisie de control asupra gestiunii tipografiei, pentru aceste motive cere amânarea numirii conducătorului titular al tipografiei. Dar Î.P.S. Arhiepiscop observă că acum s-a ivit tocmai o persoană cu cunoștințe de specialitate, care face ofertă pentru a fi desemnat la conducerea tipografiei și în acest caz, cele două procese-verbale ale direcțiunilor nu se mai pot lua în considerație. Persoana care se oferă e domnul Niculai Rogozea, actualul conducător al tipografiei „România Nouă" din Chișinău.

Secretarul general citește oferta dlui N. Rogozea și cele trei certificate de serviciile tipografice ce a avut până acum în țară. Din ofertă se vede că d-sa primește condițiile hotărâte de Consiliul Superior în ședința sa de la 20 decembrie 1918 și publicate în Revista oficială „Luminătorul" nr. 3, însă cere să i se adaoge și un procent de 10% din venitul net al tipografiei.

Iconom N. Lașcu e de părere ca, în principiu, să fie aprobată oferta, însă procentul nu s-ar putea stabili acum, ci numai la sfârșitul anului, când se știe precis ce anume venit net a realizat tipografia; și ar fi bine ca acest procent să varieze după venitul ce se realizează.

Iconom V. Popescu găsește necesar ca să se fixeze de pe acum de la ce sumă de venit net în sus i se poate da beneficiu și în ce proporție.

P.S. Dionisie socotește bună hotărârea ca șefului de atelier și lucrătorilor să li se dea un beneficiu din venitul net al tipografiei.

După câteva discuțiuni, Consiliul Superior primește oferta dlui N. Rogozea, în condițiunile stabilite de Consiliu în ședința sa de la 20 decembrie 1918, cu observația că un procent se va acorda, însă la încheierea conturilor, la sfârșitul anului; acest procent va fi atât pentru șeful atelierului cât și pentru lucrătorii tipografiei în proporție de 15% și anume: 7% șefului de atelier, iar 8% se va distribui lucrătorilor proporțional cu salariile lor. Se propune ca dl N. Rogozea să fie numit șef al atelierelor tipografiei eparhiale din Chișinău pe ziua de 15 martie 1919 și pe un prim termen de trei ani; Direcțiunile Școlară și Economică vor încheia cu d-sa cuvenitul contract imediat. În privința personalului de tipografie rămâne ca d-sa să arate de ce anume lucrători din cei de azi are nevoie și în locul celorlalți pe cine propune. Așa fiind, de la intrarea în funcțiune a dlui N. Rogozea ca șef de atelier încetează delegația dlui N. Enea; predarea se va face de către comitetul de control, încheind un inventar în dublu exemplar, din care un exemplar rămâne la tipografie, iar celălalt se va înainta Arhiepiscopiei.

Î.P.S. Arhiepiscop aduce în discuție chestiunea mijloacelor bănești ale tipografiei; după oarecare lămuriri și în urma propunerii Î.P.S. Arhiepiscop, Consiliul Superior hotărăște:

1) Ca toate cărțile de ritual românești, ieșite din tipografia eparhială cu litere chirilice și rusești și care acum stau în depozite, să fie imediat puse în vânzare prin protopopii de cercuri bisericilor și credincioșilor; acesta-i primul fond al tipografiei, în sumă aproximativă de 300.000 lei:

2) Să se încaseze curând toate datoriile ce se cuvin tipografiei, așa cum sunt prevăzute în procesul-verbal nr. 3 al comitetului de control, care s-ar ridica aproximativ la suma de 50.000 lei;

3) Se adaugă la fondul tipografiei suma de 10.000 lei donată de Banca Națională a României în scopul de a se procura literă românească pentru această tipografie;

4) Să se încaseze imediat suma de 6.000 ruble de la magazinul de obiecte bisericești.

Și cum aceste sume nu sunt toate de față, dar un fond e necesar imediat, se obligă Direcțiunea economică să avizeze și să refere neîntârziat dacă poate pune și de unde anume suma de 100.000 lei, pentru a se procura literă românească și hârtia necesară. Pentru oferta de literă se va pronunța comitetul de control al tipografiei împreună cu șeful de atelier.

Ședința se ridică la ora 7½ p.m., urmând ca cea viitoare să se anunțe la vreme.

(ss) Arhiepiscop Nicodem, Episcop Dionisie, arhimandrit V. Puiu, iconom Ioan P. Țincoca, iconom stavrofor N. Lașcu, iconom V. Popescu, protoiereu V. Humă, iconom stavrofor C. Ursu, S. Ojoga, protoiereu S. Muranevici.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 5, p. 1-3.

Nr. 155

1919 martie 26. Referatul Direcției Administrative a Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului adresat Arhiepiscopului Nicodim Munteanu, referitor la hirotonirea și transferarea clerului

Cu cel mai profund respect supunem cunoștinței Înaltpreasfinției Voastre următoarele observațiuni și propuneri de ordin administrativ:

Turburările și prefacerile din vremea ultimii revoluțiuni, atingând într-o măsură oarecare și viața Bisericii basarabene, au lăsat în cler urme de mentalitate mai aplecată spre dezordine. Pe lângă fapte diverse, observăm zilnic cum preoții și cântăreții vin din diferite părți ale eparhiei cu cereri nelegale; de exemplu: oameni fără școală de cântări, fără dovezi de știința muzicii și ritualului bisericesc, numai pe motivul că vor fi fost cândva în serviciul bisericii, dar de atunci au avut alte ocupații, cer loc de cântăreți; diaconii cântăreți, care au fost hirotoniți din cântăreți ca o favoare a revoluției, dar fără să fi avut drepturi prin școală, vor hirotonia în preoți, întocmai ca și candidații legali; cântăreți și preoți, numiți de scurtă vreme într-o parohie, de o lună sau două, cer mutarea în altă parte, ca și de acolo să se mute curând.

Toate aceste nereguli sunt dăunătoare bunului mers al administrației bisericești. Cum măsurile definitive de conducere a Bisericii se vor lua numai la reorganizarea conducerii întregii Biserici Române, noi, având în vedere și situația de acum a Bisericii din Basarabia, propunem următoarele măsuri vremelnice, ca o completare a ordinului circular nr. 7 al Î.P.S. Voastre și cu care să îndreptăm neregulile amintite mai sus:

1) În privința candidaților la hirotonie și cântăreți

a) Candidați legali la hirotonie în diaconi și preoți sunt licențiații sau absolvenții unei academii sau facultăți de teologie ortodoxă cât și absolvenții de seminar;

b) Cum în eparhia Basarabiei există și diaconi-cântăreți, să se admită a se considera candidați de hirotonie în diaconi-cântăreți și absolvenții școalei de cântăreți, care au absolvit însă și au o școală spirituală sau, au depus examenul de diaconie. Candidatul în asemenea condiții să se poată hirotoni diacon, dar să rămână ca diacon-cântăreț cel puțin 10 ani în același loc. Dacă după acești 10 ani, diaconul-cântăreț prezintă certificat de frecventarea și trecerea examenelor de 4 clase de seminar teologic sau certificat de absolvire a Seminarului Teologic, să poată fi hirotonit preot. Din moment ce un asemenea diacon-cântăreț e hirotonit preot pe seama unei parohii, el să fie obligat a rămânea pe loc în acea parohie toată viața;

c) Diaconii-cântăreți, care funcționează acum în această calitate, să fie admiși la hirotonia în preoți numai după 10 ani de diaconie și dacă prezintă certificat de frecventarea și trecerea examenelor a 4 clase de seminar teologic sau certificat de absolvirea Seminarului Teologic. Odată hirotoniți, preoții să fie obligați a rămâne pe loc în parohia, pe seama căreia au fost hirotoniți, toată viața;

d) Preoții, îndată după hirotonie, să fie obligați a face practică liturgică, cel puțin o săptămână, la capela mitropoliei, și altă săptămână la o biserică din parohie, pentru serviciile cerute în popor; numai după ce va prezenta adeverințe în regulă, că cunosc serviciile bisericești, vor putea fi trimiși la parohie;

e) Cântăreți să poată fi numiți numai cei cu pregătire specială, și anume: absolvenții școalei de cântăreți, sau absolvenții a cel puțin 2 clase de seminar teologic. Aceștia să fie obligați a face practică de cântăreți, cel puțin o săptămână, la capela mitropoliei și numai după ce va prezenta adeverințe de suficiente cunoștințe să fie numiți cântăreți.

2) În privința transferării preoților și cântăreților

a) Orice preot să nu poată cere transferarea în altă parohie decât după 5 ani de la data numirii în parohia, de unde dorește să se mute. După ce preotul paroh dintr-o parohie e transferat în alta, parohia să rămână vacantă 20 de zile, în care timp se primesc cererile de ocuparea parohiei vacante. Același termen să fie admis și în cazul când parohul demisionează, e îndepărtat din serviciu sau decedează. Dacă unui preot i-a fost aprobată transferarea, însă după câtăva vreme el revine asupra transferării și cere să rămână pe loc sau să fie transferat la altă parohie, acel preot să fie amendat cu oprirea salariului pe două luni și din parohia unde va fi numit să nu se poată transfera decât după cel puțin 8 ani;

b) Orice cântăreț să nu poată cere transferarea în altă parohie decât după 3 ani de la data numirii în parohia, de unde dorește să se mute. Locurile de cântăreț să se poată ocupa imediat ce devin vacante. Dacă unui cântăreț i-a fost aprobată transferarea, însă după câtăva vreme el revine asupra transferării și cere să rămână pe loc sau să fie transferat la altă parohie, acel cântăreț să fie amendat cu oprirea salariului pe două luni și din parohia unde va fi numit să nu se poată transfera decât după cel puțin 6 ani.

Dacă un cântăreț ajuns în situația din urmă demisionează din postul său, el să nu poată fi numit în altă parohie decât după cel puțin 3 ani de la data când, neprimind transferarea și amenda, a demisionat.

Suntem, cu cel mai profund respect al Înaltpreasfinției Voastre supuși.

Directorul Direcțiunii Administrative (ss) Iconom stavrofor, Constantin Ursu
Membri, (ss) Const. N. Tomescu, (ss) Teodor Păduraru
Nr. 4107, 1919, martie 26.

Dispozițiunile de mai sus intră în vigoare pe ziua de 1/14 aprilie 1919.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 6, p. 1-2.

Nr. 156

1919 mai 27. Statutul Societății „Ospătăria Populară” a Catedralei din Chișinău

Numele, sediul și scopul societății

1. Cu începere de la 5 octombrie 1916, s-a înființat în orașul Chișinău, din inițiativa Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, a clerului catedralei și a unui număr de persoane milostive Societatea de ajutor pentru hrana săracilor cu numele de „Ospătăria Populară” a catedralei.

2. Această societate este sub ocrotirea chiriarhului local.

3. Societatea are de scop adunarea mijloacelor materiale pentru construirea unui așezământ cu chilii și biserică trebuitoare unei obști de douăzeci monahii și surori și o trapeză în care să primească hrană cu preț ieftin sau gratuit un număr cât mai mare din săracii lipsiți de mijloace. Aprovizionarea se va face cu ajutorul membrilor din comitet, iar gătirea și împărțirea bucatelor, precum și întreținerea localului, se va face gratuit de către monahiile și surorile schitului.

Mijloacele de întreținere

4. Societatea își va întreține ospătăria și schitul de maici din următoarele mijloace:

a) Donațiuni și legate;

b) Subvenții și ajutoare acordate de diferite instituții publice sau particulare;

c) Din ofrande strânse în catedrală și biserici anume în acest scop;

d) Din ofrande strânse de la creștini în biserica ospătăriei;

e) Din orice fel de daruri făcute de persoane milostive pentru ajutorarea mesei săracilor, prin liste de subscripție sau producte în natură;

f) Prin orice alte mijloace legale găsite cu cale de societate.

Alcătuirea societății

5. Societatea este alcătuită din:

a) *Membrii fondatori*, care au contribuit la întemeierea societății;

b) *Membrii donatori*, care au făcut societății donațiuni de la una mie lei în sus;

c) *Membrii activi*, care contribuie la sprijinirea materială a acestei instituții prin felurite donațiuni, începând de la 10 lei pe an și orice alt serviciu binefăcător pentru masa săracilor.

6. Societatea este sub ocrotirea și președinția de onoare a Î.P.S. Chiriarh al Eparhiei Chișinăului.

7. Ea este cârmuită de un Consiliu general, de un Comitet, o Comisie de control și o Adunare generală.

8. *Consiliul general* este alcătuit din Chiriarhul sau Vicarul eparhiei, ca președinte, și din următorii membri: membrii comitetului, superioara schitului, trei membri din societate aleși de Adunarea generală și patru doamne sau domnișoare din societate, alese de Adunarea generală pe timp de doi ani.

9. *Comitetul* se compune din:

a) Președintele activ, care va fi Vicarul eparhiei sau o persoană aleasă de societate dintre membrii activi sau donatori, cunoscută prin zelul deosebit ce a depus pentru propășirea societății;

b) Vicepreședinte, o doamnă aleasă de Adunarea generală;

c) Superioara schitului;

d) Un membru din clerul catedralei;

e) Un casier, ales dintre membrii societății;

f) Un secretar contabil.

10. *Comisiunea de control* este alcătuită din trei membri aleși de Adunarea generală a societății, numiți cenzori.

11. *Adunarea generală* este alcătuită din toți membrii societății.

12. Membrii Comitetului și ai Comisiunii de control se aleg de Adunarea Generală și se întăresc de Chiriarh pe un termen de doi ani în caz de vacanță. În cursul acestei perioade, completarea locurilor se va face de acest Comitet prin cooptare până la termenul de înnoire al Comitetului.

Atribuțiile organelor de conducere ale societății

13. *Comitetul* se cheamă o dată pe lună de către președintele activ.

El se ocupă cu:

1 Dezlegarea tuturor chestiunilor privitoare la:

a) Bunul mers material al societății și al schitului;

b) Toate măsurile trebuitoare legale pentru sporirea fondurilor societății;

2. Aprobă cheltuielile ce trebuie făcute pentru aprovizionarea mesei săracilor și pentru schitul maicilor, în limitele prevederilor bugetare.

3. Alcătuiește bugetul anual de venituri și cheltuieli.

4. Încheie conturile cheltuielilor lunare și anuale.

5. *Convoacă* Adunarea generală când nevoile societății ar cere.

6. *Are drept* de a purta toată corespondența societății cu orice instituții oficiale și particulare, în interesul bunului mers al societății. Corespondența va fi semnată de președinte, un membru al clerului Catedralei și secretar.

14. *Comisia de control* se va întruni din trei în trei luni sau oricând trebuința va cere. Ea are următoarele îndatoriri:

a) Verificarea casei societății;

b) Verificarea contului de gestiune, cel puțin cu o lună înainte de convocarea Adunării generale, prezentând acesteia cuvenitul raport;

15. *Consiliul general* se adună ori de câte ori va fi nevoie, sub președinția Chiriarhului sau a Vicarului local și dezbate toate chestiunile mai însemnate privitoare la bunul mers al societății.

16. *Adunarea generală* se adună cel puțin o dată pe an, anume la 20 aprilie. Ea lucrează cu majoritatea membrilor prezenți. Ascultă raportul asupra situației generale a ospătăriei și a schitului. Ascultă raportul Comisiei de control. Alege membrii în Comitet, în Consiliul general și în Comisia de control. Admite sau respinge membrii din nou înscriși. Modifică la trebuință statutele. Ia hotărâri normative pentru bunul mers al societății.

Conducerea schitului și a ospătăriei

17. Întreaga conducere a schitului și a ospătăriei este încredințată maicii superioare (starețe) întărită de Chiriarhie.

18. Supravegherea gătirii bucatelor și distribuirea lor se poate face de către doamnele din Comitet (dejurne), câte una pe fiecare zi, în înțelegere cu maica superioară, iar gătirea și distribuirea hranei în trapeza săracilor, se face pe rând de maicile anume îndatorate cu aceasta de către maica superioară.

19. Toate trebuințele mai însemnate, privitoare la bunul mers al ospătăriei și a schitului, superioara le aduce la cunoștința președintelui în scris sau verbal. Iar conducerea și supravegherea lăuntrică a schitului, serviciul divin și disciplina pentru maici și surorile de ascultare, superioara le va face potrivit rânduielilor vieții monahale din regulamentul mănăstiresc oficial.

20. După înființarea și recunoașterea oficială a schitului, tunderea în monahism a maicilor și primirea surorilor se va face pe numele schitului. Până atunci ele vor fi socotite ca făcând parte din mănăstirile din care au venit în această ascultare.

Dispozițiuni generale

21. Darea de seamă anuală asupra mersului societății se va tipări în foaia oficială a eparhiei, iar sumele și orice ajutoare primite de societate pentru ospătărie sau schit se vor tipări în fiecare lună, în două din ziarele locale.

22. Prezentul statut nu se va modifica decât cu cererea semnată a cel puțin o treime din membrii societății și cu aprobarea Adunării generale.

23. În caz de desființare, cu votul adunării generale, fondurile și orice avere mobilă sau imobilă a societății rămân la dispoziția administrației bisericești a catedralei, spre a dispune de ele cum va crede mai bine de cuviință.

Președinte, arhimandrit V. Puiu

Membri: protoiereu, Vasile Gumă, casier David Carastoianof, stareță monahia Magdalena, Ecaterina Demi, Iosif Parhomovici, preot Miziumski, Mihail Canțer

Acest statut a fost întărit de Tribunal astfel:

România. Tribunalul Județului Chișinău S. II.

Biroul de înregistrare admite cererea făcută de *membrii* fondatori ai Ospătăriei Populare din Chișinău, încuviințează înființarea „Ospătăriei Populare" și dispune imediata înscriere în registre – despre care fapt judecătorul de ședință M. Chiriac, delegat al biroului de înregistrare, va încunoștiința pe membrii fondatori, cărora le va restitui un exemplar al statutului, vizat pentru înregistrare.

Delegatul de înregistrare, judecătorul M[ihail] Chiriac

Secretar [indescifrabil]

Jurnal nr. 42, 1919, mai 27.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 19-20, p. 18-19.

Nr. 157 - 164

1919 iulie 1. DOCUMENTE REFERITOARE LA ÎMPĂRȚIREA ADMINISTRATIV-BISERICEASCĂ A JUDEȚELOR BASARABIEI

Nr. 157

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Bălți

Pe baza raportului nr. 121 al preacucernicului protopop al județului Bălți și, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, județul Bălți să fie alcătuit din 125 parohii, în limitele întinderii politice, și acestea să fie împărțite administrativ precum se arată mai jos, tot în 5 cercuri ca și până acum.

Cercul I

1. Bălți
2. Alunișu
3. Biliceni
4. Bursuceni
5. Chișcăreni
6. Ciulucani
7. Ciuciuleni
8. Coșcodeni
9. Cucioaia
10. Dumbrăvița
11. Flămânzeni
12. Funduri
13. Gheciu Nou
14. Gheciu Vechi
15. Mândrești
16. Mărăndeni
17. Nicoreni
18. Pârlița
19. Năpădeni
20. Fălești
21. Rădoaia
22. Singureni
23. Sângeria
24. Slobozia – Bălți
25. Slobozia – Chișcăreni
26. Strâmba
27. Sturzovca
28. Recea
29. Pelinia
30. Țiplești
31. Zgărdești
32. Elisaveta

Cercul II

1. Bahmut
2. Bogheni
3. Buciumeni
4. Bumbota
5. Bogdănești
6. Cetireni
7. Celacevca
8. Chirileni
9. Condrătești
10. Cornești
11. Alexandreni
12. Coșeno – Floceni
13. Dănuțeni
14. Florești
15. Florițoaia
16. Ghircești
17. Glingeni

18. Măgura
19. Măgurele
20. Mânzătești
21. Petrești
22. Pârlița
23. Rădeni
24. Sinești
25. Soci – Burghele
26. Stânjineni
27. Teșcureni
28. Todirești
29. Untești
30. Vulpești

Cercul III

1. Albineț
2. Bălan
3. Bisericani
4. Bolotina
5. Bocșa – Risipeni
6. Blindești
7. Ciuciulea
8. Călinești
9. Cucuieți
10. Cuhnești
11. Coiuceni
12. Danul
13. Drujineni
14. Dușmani
15. Glodeni
16. Ghijdieni
17. Gherman
18. Iablona
19. Limbeni
20. Mirceni
21. Obreja
22. Oișeni
23. Petriș
24. Pânzăreni
25. Sărata
26. Scumpia
27. Sculeni
28. Valea Rusului
29. Vrănești
30. Năvârneț
31. Ustia

Cercul IV

1. Alexandreni
2. Bleșcenăuți
3. Baraboi
4. Brănești
5. Boroșeni
6. Brătușeni
7. Brânzeni
8. Camenca
9. Corpaci
10. Cobani
11. Chetroșica
12. Cuconești
13. Costești
14. Duruitor
15. Fântâna Nouă
16. Hiliuța
17. Mălăiești
18. Mihăileni
19. Ochiul Alb
20. Parcova
21. Pociumbăuți
22. Pociumbeni
23. Pârjota
24. Râșcanu
25. Stolniceni
26. Șaptebani
27. Șofricani
28. Terebna
29. Văratic
30. Zăbriceni
31. Zăgăicani
32. Petrușeni

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 4 protopopi de cercuri și anume: la cercul I – protoiereul Vladimir Dimitriu, cu sediul în orașul Bălți; la cercul II – preotul Ioan Doliscinschi, cu sediul în parohia Glinjeni; la cercul III – protoiereul Gheorghe Gheorghian, cu sediul în parohia Glodeni; la cercul IV – protoiereul Simion Draganciul, cu sediul în parohia Zăgăicani.

Așa fiind, prea cucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituților eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 19-20, p. 10.

Nr. 158

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Cetatea Albă

Pe baza raportului nr. 144 al Preacucernicului protopop al județului Cetatea Albă și, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, județul Cetatea Albă să fie alcătuit din 91 parohii, în limitele întinderii politice, și acestea să fie împărțite administrativ precum se arată mai jos, tot în 4 cercuri și unul al orașului.

Cercul orașului
1. Biserica Catedrală
2. Biserica „Sf. Gheorghe"
3. Biserica „Ioan Botezătorul"
4. Biserica „Sf. Neculai" (cimitir)
5. Biserica „Acoperământul Maicii Domnului" (Păpușoi)
6. Biserica „Sf. Arhanghel Mihail" (Turlachi)
7. Biserica „Sf. Neculai" (Turlachi)
8. Biserica „Ioan Bogoslovul" (Turlachi)
9. Biserica „Acoperământul Maicii Domnului" (Șaba)
10. Biserica „Sf. Neculai" (Șaba)

Cercul I
1. Bairamcea
2. Budachi
3. Cair
4. Carnaleevca
5. Chebabcea
6. Culevcea
7. Devizia
8. Gura Roșie
9. Iaroslavca
10. Noua Nicolaevca
11. Petrovca
12. Răileanca
13. Sergheevca
14. Țariceanca Nouă
15. Țariceanca Veche
16. Uspensca

Cercul II
1. Antonovca
2. Caplani
3. Carahasan
4. Cioburci
5. Corcmaz
6. Ermoclia
7. Feștelița
8. Ivanovca Rusă
9. Moldovca
10. Olănești
11. Palanca
12. Popovca
13. Han Chișla
14. Purcari
15. Răscăieți
16. Slobozia Hănesii
17. Staro Cazaci
18. Semenovca
19. Talmaz
20. Tudorovca

Cercul III
1. Acmanghit
2. Alexandrovca
3. Burgugi
4. Camcic
5. Copceac
6. Deljiler
7. Faraonovca
8. Frumușica Nouă
9. Frumușica Veche
10. Guracilighider
11. Mihailovca
12. Nicolaevca
13. Pavlovca
14. Plahteevca
15. Petropavlovca
16. Spascoe
17. Tatarbunar
18. Vedenscoe
19. Volontirova
20. Voznesenscoe

Cercul IV
1. Alexandrovca
2. Bulgaria
3. Cairaclia
4. Ciișia
5. Codchitai
6. Cubei
7. Culevcea
8. Cuporani
9. Ciumlechioi
10. Devlet Agaci
11. Dimitrovca
12. Diulmeni
13. Golița
14. Glavan
15. Hasan Batâr
16. Iserlia

17. Ivanovca Bulgară
18. Pandaclia
19. Selioglo
20. Taraclia
21. Tatar Copceac
22. Tarutino
23. Taşlâc
24. Traian Nou
25. Zadunaevca

Potrivit acestei dispoziţii vor funcţiona şi 5 protopopi de cercuri şi anume: la cercul oraşului – preotul V. Cociubinschi, cu sediul în oraş; la cercul I – protoiereul Mihail Popov, cu sediul în Chebabcea; la cercul II – preotul Gheorghe Popovschi, cu sediul în Slobozia Hănesii; la cercul III – preotul Vasile Şerban, cu sediul în Plahteevca; la cercul IV– protoiereul Terentie Belodanov, cu sediul în Goliţa.

Aşa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui judeţ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituţiilor eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărţire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 19-20, p. 10-11.

Nr. 159

1919 iulie 1. Tablou privind împărţirea administrativă pe cercuri a judeţului Orhei

Pe baza raportului nr. 174 al preacucernicului protopop al judeţului Orhei şi, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administraţiei centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, judeţul Orhei să fie alcătuit din 151 parohii, în limitele întinderii politice, şi acestea să fie împărţite administrativ precum se arată mai jos, tot în 5 cercuri, ca şi până acum.

Cercul I
1. Orhei Catedrala
2. Orhei, biserica „Sf. Nicolae"
3. Boşcani
4. Gruşeva
5. Hârtopul Mic
6. Hârtopul Mare
7. Jevreni
8. Zăgăicani
9. Ivancea
10. Izbeşti
11. Işnovăţ

12. Criuleni
13. Coşerniţa
14. Cruglic
15. Camencea
16. Maşcăuţi
17. Mana
18. Micleşti
19. Oniţcani
20. Peresecina, Sf. Nicolae
21. Peresecina, Sf. Ioan
22. Răculeşti
23. Bălăşeşti
24. Slobozia Doamnei
25. Seliştea
26. Teleşovo
27. Ustie
28. Butuceni
29. Trebujeni
30. Isacova de Sus
31. Isacova de Jos

Cercul II
1. Berezlogi
2. Bulăieşti
3. Vâşcăuţi
4. Horodiştea
5. Echimăuţi
6. Jora-de-Sus
7. Izvoare
8. Cuizovca
9. Lalova
10. Mârzeşti
11. Molovata
12. Mincenii de Jos
13. Mărcăuţi
14. Jora de Jos
15. Oxentea
16. Piatra
17. Susleni-de-Sus
18. Susleni-de-Jos
19. Furceni
20. Holercani
21. Bieşti
22. Buşevca
23. Curleni
24. Cehoreni
25. Chipercenii de Sus
26. Chipercenii de Jos
27. Pogrebeni
28. Slobozia Hodorogea
29. Voroteţ

Cercul III
1. Glinjeni
2. Gordineşti
3. Chipeşca
4. Lipceni
5. Mateuţi
6. Mihuleni
7. Olişcanii de Sus
8. Olişcanii de Jos
9. Parcani
10. Pecişte
11. Popouţi
12. Pripicenii Răzeşi
13. Pereni
14. Răspopeni
15. Sârcova
16. Sămăşcani
17. Trifeşti
18. Târşiţei
19. Fuzăuca
20. Ţahnăuţi
21. Ţarevca
22. Cimişeni
23. Şoldăneşti
24. Şibca
25. Alcedar
26. Ciorna
27. Poiana

28. Rezina
29. Saharna
30. Soloncení
31. Stohnaia

Cercul IV
1. Bănești
2. Brânzeni
3. Budăi
4. Braviceni
5. Văsieni
6. Verejeni
7. Ghiduleni
8. Ignăței
9. Îndărăpnici
10. Inești
11. Zagoreni
12. Chițcani
13. Crăsnășeni
14. Cocorozeni
15. Căzănești
16. Clișova
17. Chiștelnița
18. Meșeni
19. Negureni
20. Ordășei
21. Teleneștii Vechi
22. Sărăteni
23. Suhuluceni
24. Scorțeni
25. Ciocâlteni
26. Țânțăreni
27. Teleneștii Noi
28. Leușeni

Cercul V
1. Bravicea
2. Vărzărești
3. Văprava
4. Voinovo
5. Gălești
6. Godjinești
7. Ghetlova
8. Hulboaca
9. Hirișeni
10. Hirova
11. Dereneu
12. Dâșcova
13. Țibirica
14. Tuzora
15. Tătărești
16. Seseni
17. Rădeni
18. Păulești
19. Pitușca
20. Palanca
21. Puțuntei
22. Onișcani
23. Onești
24. Nișcani
25. Morozeni
26. Meleșeni
27. Cornova
28. Călărași
29. Cobâlca
30. Zubrești
31. Răciula
32. Tabăra

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 5 protopopi de cercuri și anume: la cercul I – preotul Ioan Cărăuș, cu sediul în comuna Ișnovăț; la cercul II – preotul Alexandru Spinei, cu sediul în comuna Berezlogi; la cercul III – preotul Vasile Caracicovschi, cu sediul în comuna Țahnăuți; la cercul IV– protoiereul Ioan Tocan, cu sediul în comuna Chiștelnița, iar la cercul V – iconomul stavrofor Alexandru Baltag, cu sediul în comuna Călărași.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate datoriile cuvenite instituților eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 21, p. 3-4.

Nr. 160

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Tighina

Pe baza raportului nr. 261 al preacucernicului protopop al județului Tighina și în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat ca, începând de la 1 iulie 1919, județul Tighina să fie alcătuit din 92 parohii, în limitele întinderii politice și aceste parohii să fie împărțite tot în 5 cercuri ca și până acum, cum se arată mai jos.

Cercul I
1. Catedrala din oraș
2. Sf. Petru și Pavel oraș
3. Biserica Cimitirului oraș
4. Proteagailov oraș
5. Gâsca
6. Bulboaca
7. Varnița
8. Gherboveți
9. Gura-Bâcului
10. Delacheu
11. Geamăna
12. Calfa
13. Căușenii Noi
14. Căușenii Vechi
15. Cobusca Veche
16. Cobusca Nouă
17. Cârnățeni
18. Plop-Știubei
19. Chircăiești
20. Copanca
21. Pohăceni
22. Roșcanii-Vechi
23. Speia
24. Telița
25. Tănătari
26. Ursoaia
27. Ferladan
28. Hagimus
29. Țânțăreni
30. Șerpeni
31. Dubăsari
32. Corjevo

Cercul II
1. Baimaclia
2. Batâr
3. Cărbuna
4. Căinari
5. Coșcalia
6. Gangura
7. Manzâr

8. Petrovca
9. Sturzeni
10. Taraclia
11. Tocuz
12. Troițcoe
13. Sălcuța
14. Apaci
15. Săiți
16. Zaim
17. Baccealia
18. Brezoaia
19. Puhoi

Cercul III
1. Valea-Perjei
2. Cozaiaclia
3. Gaidari
4. Baurci
5. Chirutnea
6. Ceadâr Lunga I
7. Ceadâr Lunga II
8. Tvardița
9. Beșghioz
10. Joltai
11. Chiriet-Lunga
12. Romanovca
13. Abacladjaba
14. Ceramurza

Cercul IV
1. Bașcalia
2. Beșalma
3. Cenac
4. Ciocmeidan
5. Chirsova
6. Comrat
7. Dezghinje
8. Sadaclia
9. Tomai
10. Ferapontievca
11. Avdarma

Cercul V
1. Gura-Galbinei I
2. Gura-Galbinei II
3. Beștemac
4. Javgur
5. Ialpugeni
6. Gradiștea
7. Sagaidac
8. Selemet
9. Mihailovca
10. Satu-Nou
11. Hârtop
12. Cicur-Minjir
13. Cimișlia
14. Molești
15. Sărata-Holban
16. Caracui

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa cei 5 protopopi de cercuri de până acum și anume: la cercul I protoiereul Atanasie Usinevici, cu sediul în orașul Tighina; la cercul II preotul Dimitrie Sinevici, cu sediul în Cărbuna; la cercul III protoiereul Petre Popovici, cu sediul în Valea Perjei; la cercul IV protoiereul Iulian Friptu, cu sediul în Comrat; iar la cercul V preotul Gheorghe Luscalov, cu sediul în Cimișlia.

Prin această nouă împărțire administrativă trec 6 parohii de la județul Chișinău la județul Tighina și anume: a) De la cercul II Dubăsari, Corjevo, Puhoi și Molești; b) De la cercul III Sărata-Holban și Caracui.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituțiilor eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 15, p. 2-3.

Nr. 161

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Soroca

Pe baza rapoartelor nr. 413, 414 și 439 ale preacucernicului protopop al județului Soroca și în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat ca, începând de la 1 iulie 1919, județul Soroca să fie alcătuit din 131 parohii, în limitele întinderii politice și acestea să fie împărțite cum se arată mai jos în 5 cercuri în loc de 4 cercuri, cum au fost până acum.

Cercul I
1. Cerlina
2. Zaluceni
3. Nemirovca
4. Vorâncău Vechi
5. Vorâncău Nou
6. Racoveți
7. Stoicani
8. Dubna
9. Cereșnoveți Redi
10. Parcani
11. Volova
12. Vasilcău
13. Trifăuți
14. Zastânca
15. Ocolina
16. Soroca
17. Cosouți
18. Rublenița
19. Bujerovca
20. Hristici
21. Băxani
22. Schineni
23. Șolcani
24. Șeptilici
25. Cureșnița
26. Volovcința

Cercul II
1. Senatovca
2. Japca
3. Salcea
4. Climăuți
5. Vadul-Rașcov
6. Napadova
7. Timiliuți
8. Ciornița
9. Coșernița
10. Văscăuți
11. Cugureștii de Sus
12. Cugureștii de Jos
13. Poiana-Cunici

14. Coșmirca
15. Șestaci
16. Cobâlna
17. Cotiujenii Mari
18. Cotiujenii Mari[Mici]
19. Hârtop
20. Bodești
21. Răcești
22. Țara-Cenușa
23. Domulujeni
24. Casovca
25. Ciutulești
26. Ștefănești

Cercul III
1. Copăceni
2. Prepelița
3. Pepeni
4. Bălășești
5. Cotiujenii Mici
6. Drăgănești
7. Prajila
8. Lunga
9. Bagrinești
10. Vărzărești
11. Gura-Camenca
12. Gvozdovo
13. Florești
14. Răduleni
15. Vădeni
16. Căinarii-Vechi
17. Izvoară
18. Frumușica
19. Sevirova
20. Gura-Căinari
21. Putinești
22. Cubolta
23. Asnașani
24. Anfisovca
25. Bolboci
26. Cerepcovo

Cercul IV
1. Rudi
2. Tătărăuca Nouă
3. Tătărăuca Veche
4. Iarova
5. Cremenciug
6. Cricicăuți
7. Dărcouți
8. Vâsoca
9. Gorodiște
10. Bădiceni
11. Maramonovca
12. Cotova
13. Macarovca
14. Zgura
15. Popești
16. Gorodiște-Țau
17. Mândâc
18. Târnova
19. Drochia
20. Șuri
21. Pietros
22. Scăieni
23. Ghizdita
24. Frasin
25. Țarigrad
26. Nădușita

Cercul V
1. Naslavcea
2. Bârnova
3. Mereșovca
4. Lipnic
5. Hârbova
6. Codreni
7. Vălcineț

8. Atachi
9. Calarașovca
10. Savca
11. Briceni
12. Moșana
13. Climăuți
14. Cernăleuca
15. Dânjeni
16. Grinăuți
17. Rujnița
18. Rediu-Mare
19. Ruseni-Golieni
20. Dondiușeni
21. Corbul
22. Arionești
23. Unguri
24. Sudarca
25. Braicov
26. Plop
27. Verejeni

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 5 protopopi de cercuri, anume: la cercul 1 preotul Mihail Dumbravă, cu sediul în Bujerovca; la cercul 2 (fost cercul 4) protoiereul Gheorghe Cernăuțeanu, cu sediul în Cotiujenii Mari; la cercul 3 preotul Ioan Vidrașcu, cu sediul în Căinarii Vechi; la cercul 4 (din nou înființat) s-a numit protoiereul Vasile Eftodie, cu sediul în Maramonovca; iar la cercul 5 (fost cercul 2) preotul Dumitru Balițchi, cu sediul în Arionești.

Prin această nouă împărțire administrativă trec 16 parohii la județul Soroca de la județele învecinate și anume: a) De la județul Hotin, cercul 5 Bârnova, Naslavcea, Ruseni-Golieni; b) de la județul Bălți, cercul 1 Anfisovca, Copăceni, Bagrinești, Lunga, Prajila; c) de la județul Orhei, cercul 1 Bălășești; cercul 4 Casovca, Cotiujenii Mici (Noi), Drăgănești, Pepeni, Prepelița, Ștefănești, Ciutulești.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituțiilor eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 13-14, p. 2-3.

Nr. 162

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Ismail

Pe baza raportului nr. 414 al preacucernicului protopop al județului Ismail și, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, județul Ismail să fie alcătuit din 67 parohii, în limitele întinderii politice, și acestea să fie împărțite administrativ precum se arată mai jos, în 4 cercuri, în loc de 3 cercuri, cum au fost până acum.

Cercul I

a) Orașul Ismail

1. Catedrala
2. Sf. Dumitru
3. Sf. Nicolai
4. Sf. Ioan Gură-de-Aur
5. Sf. Dorofteі
6. Sf. Mironosițe

b) Suburbiile

7. Sofiana
8. Broasca
9. Larjanca

c) Parohiile

10. Babele
11. Banovca
12. Vaisal
13. Dermendere
14. Doluchioi
15. Erdec-Burno
16. Cairaclia
17. Caracurt
18. Pocrovca Nouă
19. Traiani Vechi
20. Tașbunar
21. Fântâna Zânelor
22. Cișmeaua Văruită
23. Șichirlichitai

Cercul II

1. Anadol
2. Barta
3. Bulboaca
4. Bolgrad Catedrala
5. Bolgrad Sf. Nicolai
6. Împuțita
7. Caragaci
8. Cartal
9. Curci
10. Reni Catedrala
11. Reni Sf. Împărați
12. Satu Nou
13. Tabac
14. Fricăței
15. Hagi Abdul
16. Etulia

Cercul III

1. Vasilievca
2. Vâlcov
3. Galilești
4. Hassan Aspar
5. Draculea
6. Dimitrievca
7. Enichioi
8. Caramahmet
9. Chilia Catedrala
10. Chilia Sf. Nicolai
11. Chilia Adormirea Maicii Domnului
12. Châșlița
13. Chitai
14. Furmanca
15. Hagi Curda
16. Cimașir

Cercul IV

1. Baccealia
2. Borisovca
3. Zolocari
4. Caragacii Noi
5. Tropoclo
6. Martaza
7. Șagani
8. Eschipolos
9. Sariari
10. Tuzla
11. Cicima
12. Nerușai

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 4 protopopi de cercuri și anume: la cercul I – protoiereul Iosif Belodanov, cu sediul în Ismail; la cercul II – preotul Ioan Nuța, cu sediul în Tabac; la cercul III – preotul Teodor Dumbrava, cu sediul în Châșlița; iar la cercul IV (nou înființat) s-a numit pe ziua de 15 octombrie preotul Mihail Gușciuc, cu sediul în Baccealia.

Prin această nouă împărțire administrativă trec la acest județ parohiile Sariari și Tuzla, de la județul Cetatea Albă.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituțiilor eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 19-20, p. 9-10.

Nr. 163

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Hotin

Pe baza raportului nr. 682 al preacucernicului protopop al județului Hotin și, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, județul Hotin să fie alcătuit din 135 parohii, în limitele întinderii politice, și acestea să fie împărțite administrativ precum se arată mai jos, în 6 cercuri în loc de 5 cercuri, cum au fost până acum.

Cercul I

1. Hotin, Catedrala
2. Sf. Nicolae, cu Atachi
3. Prihorodoc, cu Aristovca
4. Ceponos, cu Gordeuți
5. Rucșini
6. Nedobăuți
7. Rașcov, cu Poleana
8. Caplioca, cu Dărăbana
9. Dăncăuți, cu Vorniceni
10. Dolinieni
11. Stavceana, cu Sângera
12. Cruglic
13. Pășcăuți
14. Tulbureni
15. Ghișdeva
16. Bălcăuți, cu Mihailovca
17. Nesfoia
18. Stălinești
19. Belouți
20. Forosna
21. Șerbinți

22. Costiceana
23. Negruneți
24. Șendreni
25. Mămăliga

Cercul II
1. Clișcouți
2. Zarojani
3. Sorouți, cu Vladicina
4. Cherstineți
5. Perebicoveți
6. Balamutovca, cu Rjavineț
7. Colencouți
8. Grozineți
9. Boșcauți
10. Șiloveț
11. Maleuța
12. Sancăuți
13. Rachitna
14. Dinouți
15. Berestia
16. Doljoc
17. Mălinești
18. Cerlina Mare
19. Cotileova
20. Rândaci
21. Revcăuți
22. Stroinți
23. Noua Suliță
24. Marșineți
25. Tarasouți
26. Vancicouți

Cercul III
1. Briceni
2. Grimăncăuți
3. Trebisăuți
4. Tabani
5. Colicăuți
6. Bălcăuți
7. Mărcăuți
8. Cepilăuți
9. Corestăuți
10. Dincouți
11. Rătunda
12. Glinaia
13. Caracușani
14. Corjeuți
15. Trinca
16. Fetești
17. Viișoara, cu Lopatnicu
18. Burlănești
19. Bedraji
20. Gordinești
21. Târnova
22. Edineț
23. Văscăuți

Cercul IV
1. Lipcani
2. Zelenaia
3. Chișlasalieva
4. Crivaia
5. Drepcăuți
6. Medveja
7. Chișla Zamjieva
8. Larga
9. Cotelnea
10. Cotiujeni
11. Berlineți
12. Beleavineți
13. Șirouți
14. Pererâta
15. Bălăsinești
16. Tețcani

Cercul V
1. Chelmenți
2. Voronovița
3. Conovca

4. Moșani
5. Bârnova
6. Chișla Nedjimova
7. Varticăuți
8. Nelipouți
9. Volcineț
10. Buzovița
11. Resteu Atachi
12. Babina
13. Grușeveți
14. Nagoreni
15. Lencăuți
16. Bordiug
17. Jănăuți
18. Comarova
19. Molodova
20. Seliștea
21. Grubna
22. Noua Suliță
23. Rosoșani

Cercul VI
1. Româncăuți
2. Cormani
3. Neporotova
4. Culișovca
5. Șebutineți
6. Vetreanca
7. Sârbiceni
8. Mândicăuți
9. Secureni
10. Mihailovca
11. Lomacineți
12. Ojova
13. Belousovca
14. Vasilăuți
15. Cobolcin
16. Voloșcova
17. Scvosdăuți
18. Clocușna
19. Hodorouți
20. Ocnița
21. Mihălășani
22. Bârlădeni

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 6 protopopi de cercuri și anume: la cercul I – protoiereul Sosipatru Grimalschi, cu sediul în Hotin; la cercul II – preotul Ioan Cerneavschi, cu sediul în Șiloveți; la cercul III – protoiereul Epifanie Bolboșencu, cu sediul în Briceni; la cercul IV– preotul Gh. Cunițchi, cu sediul în Lipcani; la cercul V– preotul Isidor Gherbanovschi, cu sediul în Chelmenți; iar la cercul VI (nou înființat) – preotul Teodosie Bogaci, cu sediul în Vasilăuți.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate dările cuvenite instituțiilor eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 19-20, p. 11-12.

Nr. 164

1919 iulie 1. Tablou privind împărțirea administrativă pe cercuri a județului Chișinău

Pe baza raportului nr. 715 al preacucernicului protopop al cercului II, județul Chișinău și, în urma studiului prezentat de serviciul administrativ al Administrației centrale eparhiale, Î.P.S. Arhiepiscop a aprobat că, începând de la 1 iulie 1919, județul Chișinău să fie alcătuit din 94 parohii, în limitele întinderii politice, și acestea să fie împărțite administrativ precum se arată mai jos, în 4 cercuri, cum au fost până acum.

Cercul I

1. Vorniceni
2. Ghidighici
3. Durlești
4. Căpriana
5. Cojușna
6. Lozova
7. Pănășești
8. Sadova
9. Sireți
10. Strășeni
11. Trușeni
12. Recea
13. Scoreni
14. Mereni
15. Cimișeni
16. Bubuieci
17. Budești
18. Colonița
19. Vadul-lui-Vodă
20. Goiani
21. Rădeni
22. Logănești, cu Drăsliceni
23. Micleușeni
24. Grătiești

Cercul II

1. Bardar
2. Buțeni
3. Hâncești
4. Gârla
5. Gorești
6. Zâmbreni
7. Costești
8. Malcoci
9. Ruseștii Noi
10. Răzeni
11. Sângera
12. Fundul Galbenei
13. Cigârleni
14. Țipala
15. Pojoreni
16. Mereșeni
17. Logănești
18. Ialoveni
19. Sociteni
20. Dănceni
21. Milești
22. Suruceni
23. Nimoreni
24. Băcioi

Cercul III

1. Bălăurești
2. Bălceni
3. Boghiceni
4. Bujor
5. Dahnovici
6. Zberoaia
7. Cărpineni
8. Cățeleni
9. Lăpușna
10. Marinici
11. Drăgușenii Noi
12. Nemțeni
13. Pereni
14. Drăgușenii Vechi
15. Stolniceni
16. Ciuciuleni
17. Șișcani
18. Iurceni
19. Văsieni
20. Ulmu
21. Mănoilești

Cercul IV

1. Bălănești
2. Barboeni
3. Boldurești
4. Brătuleni
5. Valea Trăisteni
6. Vărzărești
7. Vălcineț
8. Vânători
9. Găureni
10. Grozești
11. Horodiștea
12. Costuleni
13. Măcărești
14. Dolna
15. Milești
16. Nisporenii de Sus
17. Nisporenii de Jos
18. Novaci
19. Pârjolteni
20. Buda
21. Seliștea
22. Sipoteni
23. Frăsinești
24. Ciorești
25. Ciutești

Potrivit acestei dispoziții vor funcționa și 4 protopopi de cercuri și anume: la cercul I – preotul Ierotei Crocos, cu sediul în comuna Vorniceni; la cercul II – protoiereul Andronic Siminel, cu sediul în comuna Hâncești; la cercul III – preotul Gheorghe Balițchi, cu sediul în comuna Drăgușenii Vechi; iar la cercul IV– protoiereul Vichentie Huma, cu sediul în comuna Costuleni.

Așa fiind, preacucernicii protopopi de cercuri ai acestui județ vor conduce parohiile respective din cerc după tablourile de mai sus; toate datoriile cuvenite instituților eparhiei, începând de la 1 iulie, vor fi adunate după această nouă împărțire administrativă.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 21, p. 3.

Nr. 165

1919 iulie 1. Decretul Regelui Ferdinand I privind salarizarea personalului bisericesc urban și rural din Vechiul Regat, începând cu 1 septembrie 1919

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru, Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii sub nr. 24.491,

Având în vedere jurnalul Consiliului Nostru de Miniștri cu nr. 1.305, încheiat în ședința sa de la 30 iunie 1919,

Sub rezerva ratificării ulterioare a Corpurilor legiuitoare, Noi aprobăm cele ce urmează:

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Articolele 42 și 43 din Legea clerului mirean se modifică după cum urmează:

Art. 42. Retribuțiunile personalului bisericesc al parohiilor urbane și rurale, cum și ale personalului de control al acestor parohii, se stabilesc astfel:

I. Personalul bisericilor urbane

1 preot paroh sau diacon, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 350.
1 preot paroh sau diacon, cu seminarul de gradul II, lunar lei 250.
1 preot paroh sau diacon, cu seminarul de gradul I, lunar lei 180.
1 preot supranumerar sau ajutător, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 300.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul II, lunar lei 200.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul I, lunar lei 150.
1 cântăreț, lunar lei 120.
1 paracliser, lunar lei 70.

II. Personalul bisericilor rurale

1 preot paroh, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 300.
1 preot paroh, cu seminarul de gradul II, lunar lei 200.
1 preot paroh, cu seminarul de gradul I, lunar lei 150.
1 preot supranumerar sau ajutător, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 250.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul II, lunar lei 150.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul I (sau fără), lunar lei 120.
1 cântăreț, cu școală specială, lunar lei 60.
1 cântăreț practicant, lunar lei 40.

III. Personalul de control al parohiilor urbane și rurale

1 revizor eparhial, lunar salariul lei 250, diurnă lei 100.
Protoiereu eparhial, lunar salariul lei 450, diurnă lei 100.
1 sub-protoiereu, lunar salariul lei 200.
1 copist (în cancelaria protoieriei), lei 120.
1 servitor în cancelaria protoieriei, lei 70.

Protoiereii, pe timpul cât vor funcționa în această calitate, vor fi supliniți din oficiu de preoții din parohiile apropiate, în special de preoți ajutători, cărora li se vor da 50 la sută din salariul cuvenit titularilor, iar de rest și de gradații se vor bucura protoiereii.

Preoții și diaconii de la mitropolii și episcopii vor primi aceleași salarii ca și preoții și diaconii urbani și potrivit gradului de studii.

Preoții și diaconii de la mănăstirile de călugărițe vor primi leafa de paroh rural potrivit gradului de studii, iar supranumerarii leafa unui supranumerar de parohie rurală.

Epitropiile bisericilor întreținute din averi proprii vor prevedea aceleași salarii și gradații ca cele stabilite pentru personalul plătit de Stat.

Ele vor vărsa sumele necesare Casei bisericii care va face plata de bază de state cu rețineri pentru Casa pensiilor.

Alineatul 13 din art. 42 referitor la salariul defensorilor ecleziastici, precum și ultimul alineat al aceluiași articol, rămân neschimbate.

Art. 43. La salariul de bază, preoții și diaconii vor primi gradații de 25% din 5 în 5 ani, limitându-se numărul lor la 4. Personalul de control nu primește decât gradațiile la care au drept ca preot.

Gradațiile câștigate pe baza termenelor din trecut rămân valabile, însă se vor calcula pe cota de 25 la sută și la salariile stabilite prin art. 42 din prezentul decret-lege; în viitor se va acorda restul de gradații până la 4 din 5 în 5 ani.

Se va acorda și o gradație de merit tot de 25 la sută. Această gradație se va da la cel mult 15 la sută din totalitatea preoților și diaconilor 5 ani după împlinirea celor 4 gradații și numai pentru merite deosebite.

Orice alt spor prevăzut în legea clerului afară de sporul de 25% la leafa de bază pentru lipsa de pământ de cultură la parohiile rurale, încetează odată cu punerea în aplicare a acestui decret-lege.

Art. I. Retribuțiunile prevăzute în acest decret-lege se vor plăti de la 1 septembrie 1919. Sporul de scumpete va fi înglobat în sporul salariilor, plătindu-se numai diferența ce ar rezulta.

Art. II. Ministrul Nostru, Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 1 iulie 1919.

Ferdinand
Ministrul Cultelor și Instrucțiunii
(ss) Dr. Constantin Angelescu
Ministrul Finanțelor
Oscar Kiriacescu
Nr. 2712

Raportul dlui ministru al Instrucțiunei și al Cultelor către Consiliul de Miniștri

Domnilor miniștri,

În toate timpurile și în toate împrejurările, poporul românesc a dat cea mai strălucită dovadă de ascultarea conducătorilor, de iubirea patriei, de respect și admirație către Tron și Dinastie și de neclintită credință în Dumnezeu și biserica lui Hristos.

Aceste calități le-a avut poporul totdeauna și numai prin ele a scăpat de toate urgiile, care l-au năpădit de la așezarea lui în aceste ținuturi; dar nu trebuie să se uite, că aceste calități înăscute au fost îngrijite și susținute de biserică, de școală și de marii căpitani ai oștirii; se cuvine deci ca de acești puternici stâlpi sprijinitori ai poporului, fiecare – în sfera activității lui – să se îngijească de a-i sprijini și a le pune la dispoziție tot ce trebuie, pentru ca nu grija pământească să-i amărască și să-i abată, fie măcar o clipă, de la înalta menire ce li s-a dat de Stat și în interesul superior al statului.

Condus de aceste principii, ca ministru al Cultelor, mă preocup de starea materială a clerului de toate gradele și vă rog ca:

Având în vedere greutățile traiului și scumpetea care nu va putea reveni cu niciun chip la prețurile din trecut;

Având în vedere că în toate sferele de activitate, prețul muncii s-a sporit și s-a ajuns ca un simplu lucrător să fie plătit cu 20-25 lei pe zi;

Având în vedere suflul nenorocit al ideilor anarhice și al scăderei credinței la toate popoarele care ne înconjoară;

Având în vedere că în momentul de față trăim clipe mari, clipe înălțătoare, când ținuturi românești de întinderi importante se lipesc la Patria mumă, ținuturi în care avem o preoțime tot așa de patriotică și de bine pregătită ca a noastră, dar cu mult mai bine plătită și cu un prestigiu mult mai ridicat decât al preoțimii noastre;

Având în vedere că avem mare lipsă de preoți, prin faptul că tineretul să îndrumează spre cariere, mai rentabile, și,

Considerând că azi în țară 18 locuri de preoți de orașe, 453 locuri de preoți de sate vacante;

Că avem biserici filiale neocupate, fiindcă nu putem prevedea posturi, ne având candidați; iar populațiunea din cauza epidemiilor ce bântue, moare și este îngropată fără preot și fără slujbă bisericească;

Să binevoiți a încuviința și a mă autoriza să prezint Maiestății Sale Regelui, cuvenitul proiect de decret-lege, prin care să cer ca salariile slujitorilor bisericești de la parohiile urbane și rurale, cum și ale personalului de control al acestor parohii, să fie în viitor următoarele:

I. Personalul bisericilor urbane

1 preot paroh sau diacon sau licențiat în teologie, lunar lei 350.
1 preot paroh sau diacon, cu seminarul de gradul II, lunar lei 250.
1 preot paroh sau diacon, cu seminarul de gradul I, lunar lei 180.
1 preot paroh supranumerar sau ajutător, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 300.
1 preot paroh supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul II, lunar lei 200.
1 preot paroh supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul I, lunar lei 150.
1 cântăreț, lei 120.
1 paracliser, lei 70.

II. Pentru personalul bisericilor rurale

1 preot paroh, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 300.
1 preot paroh, cu seminarul de gradul II, lunar lei 200.
1 preot paroh, cu seminarul de gradul I, lunar lei 150.
1 preot supranumerar sau ajutător, doctor sau licențiat în teologie, lunar lei 250.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul II, lunar lei 150.
1 preot supranumerar sau ajutător, cu seminarul de gradul II (sau fără), lunar lei 120.
1 cântăreț, cu școala specială, lei 60.
1 cântăreț practician, lei 40.

III. Personalul de control al parohiilor urbane și rurale

1 revizor eparhial, lunar salariu lei 250, diurnă 100 lei.
1 protoiereu, lunar salariu lei 450, diurnă 100 lei,
1 un subprotoiereu, lunar salariu lei 200.
1 copist (în cancelaria protoieriei), lei 120.
1 servitor, la cancelaria protoieriei, lunar salariu lei 70.

La aceste salarii, preoții și diaconii de toate categoriile, vor primi gradații de câte 25 la sută, din 5 în 5 ani, limitându-se numărul acestor gradații la 4 în tot cursul funcționării. Personalul de control nu primește decât gradațiile la care au drept ca preoți.

Gradațiile câștigate pe baza termenului din trecut rămân valabile, însă se vor calcula pe cota de 25 la sută și la salariile stabilite mai sus. Pe viitor se vor acorda restul de gradații până la 4 din 5 în 5 ani. Se va acorda o gradație de merit tot de 25 la sută. Această gradație se va da la cel mult 15 la sută din totalitatea preoților și diaconilor, cinci ani după împlinirea celor 4 gradații și numai pentru merite deosebite.

Cu aceste salarii și cu sporirea gradațiilor, orice alt spor de leafă din vechea lege a clerului mirean se reduce, afară de sporul de 25 la sută la leafa de bază, acordat personalului de la parohiile rurale lipsite de pământ de cultură, prevăzut la art. 12 din menționata lege.

Protoiererii în timpul cât vor ocupa această funcțiune, vor fi supliniți la bisericile lor de preoți din parohiile apropiate și în special de preoții ajutători, cari vor primi peste salariul ce au, 50 la sută din salariul celui suplinit, urmând cu restul de 50 la sută, plus gradațiile să se plătească titularului.

Toate aceste sporuri se vor pune în aplicare de la 1 septembrie 1919. Sporul de scumpete va fi înglobat în sporul salariilor, plătindu-se numai diferența ce ar rezulta. Modificările acestea vor aduce, domnilor miniștri, foloase reale uniuficării bisericii din ținuturile alipite, cum și menținerii neclintite a credinței și a spiritului de ordine de care statul, în formația ce va lua, are altădată nevoie.

Ministrul cultelor și instrucțiunii,
Dr. Constantin Angelescu
Nr. 2712

Monitorul Oficial al României, Anul 1919, nr. 61, iulie 3.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 12, p. 6-8.

Nr. 166

1919 iulie. Relatare despre consfătuirea de la Sinaia a fruntașilor Bisericii Ortodoxe Române privitor la unificarea bisericească a României

Înaltpreasfințitul Mitropolit Pimen al Moldovei și Sucevei, în urma înțelegerii avute cu dl dr. Constantin Anghelescu, Ministrul Cultelor și Instrucțiunii din guvernul central, au convocat la Sinaia în consfătuire pe fruntașii Bisericii Ortodoxe Române din România întregită – clerici și mireni – ca să se discute problemele noi bisericești ce s-au ivit prin întregirea neamului nostru.

Au participat: Înaltpreasfințitul Mitropolit Pimen al Moldovei și Sucevei; Înaltpreasfințitul Nicodem, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului; P.S. Episcop Miron Cristea al Caransebeșului; P.S. Arhiereu Vartolomei Stănescu, locotenent de episcop la Argeș; dnii miniștri dr. C. Anghelescu, Braniște, Goldiș, Inculeț, dr. Lupaș; profesorii universității dr. Saghin, dr. Șesan, din Cernăuți; iconom C. Nazarie și dr. D. Boroianu din București; apoi dl C. Dobrescu, administratorul Casei Bisericii; preotul D. Georgescu din București și arhimandritul Dionisie, starețul mănăstirii Sinaia.

Consfătuirea a avut ca prim scop rezolvarea problemelor cu privire la unificarea Bisericii Române Ortodoxe din întreg regatul mărit cu Basarabia, Bucovina, Ardealul, părțile românești din Ungaria și Banat.

Discutându-se aceasta, s-a constatat că, potrivit canoanelor, după decretarea unirii politice a Românilor din provinciile dezrobite cu Patria-Mamă, *de la sine urmează că s-au împreunat și unit* toate bisericile provinciale cu biserica mamă din Vechiul Regat, de care le-a despărțit la 1775 răpirea Bucovinei, la 1812 și 1878 răpirea Basarabiei și la 1698 sfâșierea confesională dintre românii din Ardeal, Banat și părțile ungurești. Așa fiind, e firesc ca la viitoarea sesiune a Sfântului Sinod de la București să fie invitați, ca membri de drept, toți episcopii și arhiereii Bisericii Ortodoxe Române din provinciile dezrobite.

Unificarea Bisericii Române devine astfel un fapt împlinit și în acord cu canonul 34 apostolic, trebuind ca în fruntea episcopilor să fie un mitropolit național, se consideră în această situație Arhiepiscopul și Mitropolitul Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor și Primat al României.

Apoi s-a discutat despre *unificarea organizației bisericești* din întreg regatul, deoarece acum fiecare provincie își are organizația ei deosebită; se va regla ca elementul mirean să fie chemat alături de arhierei și cler să ajute la îndrumarea vieții și așezămintelor bisericești.

Se va studia și situațiunea celorlalte confesiuni și culte în Regatul Român față de Biserica Ortodoxă Română, dominantă, oficială a Statului Român.

S-a discutat și despre autoritatea episcopală care trebuie susținută și întărită conform canoanelor.

După ședințele consfătuirii s-a dat următorul comunicat oficios:

1. Să se decreteze **unificarea ierarhică și canonică** *a bisericilor ortodoxe române din toate provinciile alipite patriei mame și anume să se înceapă această lucrare cu forul suprem de conducere bisericească, cu Sf. Sinod.*

2. În virtutea acestui principiu de reîntregire, la cea mai apropiată ședință a Sf. Sinod să fie convocați **toți ierarhii Bisericii Ortodoxe Române** *din provinciile României întregite, ca membri de drept istoric și canonic ai acestei înalte corporațiuni bisericești.*

3. La organizarea bisericească pe baze canonice și autonome, din punct de vedere reprezentativ, administrativ, legislativ și judecătoresc se ia ca punct de plecare pentru dezbateri „Statutul organic" al Mitropoliei Ortodoxe Române din Transilvania, Banat și părțile ungurene.

4. În scopul acesta, textul „Statutului organic" se va trimite autorităților bisericești din toate provinciile spre studiu amănunțit și spre a indica toate modificările, pe care le vor afla de trebuință, rămânând ca aceste proiecte să formeze obiectul de dezbatere al unei viitoare consfătuiri.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 12, p. 8-9.

Nr. 167

1919 august 25 – septembrie 5. Relatări referitoare la vizitele canonice și inspecțiile efectuate de Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, Nicodim Munteanu, în parohiile din Basarabia

[25-29 august 1919]

La Hotin, Bălți și pe Nistru

Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul Nicodim, împreună cu dl dr. [Daniel] Ciugureanu, ministru delegat al Guvernului și dl general I. Popovici, comandantul grupului de divizii din Basarabia, au hotărât o călătorie de inspecție la Hotin. Ca însoțitori au fost P.C. iconom Constantin Nazarie, protopopul preoților de armată și profesor universitar, subsecretarul arhiepiscopiei, dnii V[asile] Bârcă, Directorul de Interne, dl general Mironescu, inspectorul artileriei în Basarabia și alte câteva persoane.

Călătoria a început cu un tren special, în ziua de 12/25 august, la orele 3.20 p.m. Punctul de oprire era Noua Suliță – basarabeană; aici trenul a ajuns a doua zi dimineața, la orele 9.10.

Pe tot lungul parcursului și, în deosebi, în părțile de sus ale țării, lanurile și roadele sunt bogate, ca o binecuvântare dumnezeiască asupra poporului nostru, încercat de suferințe în timpul din urmă. În stația Noua Suliță – basarabeană au venit în întâmpinarea Î.P.S. Sale trei delegați ai preoților cercului II, județul Hotin, care tocmai aveau să se strângă în târg la o întrunire de interes bisericesc. Î.P. Sfințitul s-a întreținut cu dânșii asupra a diferite chestiuni pastorale și a binecuvântat ținerea întrunirii.

După trei ore de la sosire, înalții demnitari și-au continuat călătoria în automobile spre orașul Hotin. Înainte de a intra în oraș, au fost întâmpinați de un grup de militari și civili, în frunte cu dnii Nicolau, prefectul județului, și colonel Cohovschi, comandantul trupelor din Hotin.

În însoțirea acestora, au ajuns în fața bisericii catedrale a orașului. Aici au fost salutați și primiți de toate autoritățile locului și o imensă mulțime, în sunetul muzicii militare.

Primarul orașului, Dașkievici, prezintă Înaltpreasfințitul Arhiepiscop tradiționala pâine și sare în numele concetățenilor lor și-i adresează o simțită cuvântare; după salut, domnia sa își manifestă mângâierea deosebită ce are orașul Hotin acum, că după 100 de ani de înstrăinare vede pe ierarhul național, dorit: „Ștefan cel Mare de bună seamă că tresaltă de bucurie în mormântul lui cel sfânt pentru această întâlnire”.

Înaltpreasfinția Sa, binecuvântând bogatele roade ale pământului nostru strămoșesc, arată mulțămirea sa că a ajuns să viziteze și acest însemnat colț de țară și pe scumpii hotineni și urează tuturor spor în viață liniștită și binecuvântarea lui Dumnezeu.

Comunitatea israelită, prin delegați, prezintă și ea pâinea și sarea întru întâmpinare.

Apoi, intrând în pridvorul bisericii, e întâmpinat de episcop și de clerici în odăjdii. După oficierea unui polihroniu, protopopul județului, protoiereul S. Grimalschi, salută cu nețărmurită bucurie pe arhipăstor, amintește de epoca de robie și de ultimele evenimente dureroase căzute asupra acestor locuri și, în cele din urmă, glorifică ajutorul și jertfa armatei române, care a adus mântuirea și liniștea cetățenilor.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop ca răspuns dă salutări părintești ascultătorilor, ca să se pătrundă de înaltele învățături din sfintele cărți creștine, după care vor înțelege cum să se iubească între ei, cum să se supună ocârmuirii și legilor ce păstrează ordinea în stat; pe copii să-i educe în frica de Dumnezeu, în mare iubire de neam și de țară și termină, rugând pe bunul Dumnezeu să reverse harul Său asupra lor.

Terminându-se serviciul religios, înalții oaspeți au fost invitați la masă, în sala popotei ofițerilor; au participat autoritățile și persoane distinse din localitate. După cuvântările dlor ministru [Daniel] Ciugureanu și general Popovici, care au slăvit puterea și ordinea armatei noastre, a vorbit Î.P.S. Arhiepiscop, arătându-și mângâierea că intră în cetatea voievozilor români ca ierarh național, după o epocă întunecoasă și de înstrăinare. Urează spor în activitate patriotică a tuturor puterilor în aceste părți de sus ale țării.

Între alții, s-a ridicat să cuvânteze și Preacucernicul iconom Nazarie. P.C. Sa adaugă la simțitele aprecieri pentru armată și un cuvânt bun, de vrednicie și laudă la adresa preoților români, care au servit cu devotament și pretutindeni armata: „Credința și morala creștină este baza sigură a orânduielii societății. Zadarnic se străduiesc mai marii lumii să așeze pacea; aceasta nu va veni omenirii până ce lucrările lor nu vor fi pătrunse de duhul păcii lui Hristos”.

După dejun, Î.P.S. Arhiepiscop, împreună cu clericii și dl general Popovici cu suita sa au vizitat biserica „Sf. Neculai”; aici i-a întâmpinat parohul și lume multă adunată. La sfârșitul polihroniului Î.P.S. Sa a vorbit credincioșilor.

De aici au trecut spre Gârbova, cetate a Hotinului, așezată pe apa Nistrului, care păzea altădată vestitul vad între Polonia veche și Moldova noastră. Cetatea s-a ridicat după 1400 de meșteri podolieni sau din Italia. Are colțurile întărite cu turnuri încă puternice și trădează și azi prin frânturi de ciubuce arta măiestrită cu care s-a lucrat. Hotinul, cetate de adăpost și restriște, peste care a trecut și „o îndoită pângărire a turcilor și a evreilor”, astăzi și pentru vecie stă ca un paznic bătrân la hotarul de sus al țării.

Pe la orele 10 seara, înalții demnitari s-au reîntors împreună spre gara Noua Suliță.

În treacăt, am amintit că în târgul Noua Suliță avea să se țină în cursul zilei o întrunire bisericească a cercului II hotinean. A asistat și subsecretarul Arhiepiscopiei. Preoții, conduși de protopop, au discutat în limba română, liniștit, chestiunea reparațiilor clădirilor bisericești și gospodăriilor preoților, ruinate din pricina războiului, care s-a dezlănțuit în bună măsură în acest colț de sus al țării; s-au lămurit asupra

alcătuirii declarațiilor de proprietate ce se cer de comisiile de expropriere; apoi au
vorbit de raportul între preoți și cântăreți și au redactat un memoriu ca aceștia din
urmă să se bucure numai de ¼ din veniturile epitrahilului, ca în țară. În cele din urmă,
au cerut să se trimită și parohiilor revistele și ziarele românești populare ce ajung pe
la școlile sătești.

A doua zi, marți dimineață, trenul special se reîntorcea cu înalții demnitari pe
aceeași linie spre interior, pe lângă Prut, și apoi, dezlipindu-se de valea lui prin râpi,
văi și printre dealuri tot mai mici. La Românăuți, Î.P.S. Arhiepiscop și dl general
Popovici au fost întâmpinați de dl general Mironescu, comandantul Diviziei a IX-a
[Infanterie], de comandantul Regimentului 40 Infanterie, colonel Georgescu și un
grup de ofițeri. După programul anunțat, în sat se aștepta sosirea acestor distinși oas-
peți. Cu automobilele s-au îndreptat pe sub arcuri de triumf spre un platou din partea
nord-vestică a Românăuților; aici era strânsă întreaga populație a acestui mare și
frumos sat și un batalion din Regimentul 40 [Infanterie]. Î.P.S. Arhiepiscop, dnii ge-
nerali și suita au fost primiți în sunetul muzicii militare; trecând prin fața rândurilor
de locuitori, grupați pe naționalități – români, ruși, ruteni, care formează majoritatea
în sat, și evrei, Î.P.S. a fost întâmpinat de fiecare grup cu pâine și sare; le-a binecu-
vântat-o și s-a întreținut pe rând cu dânșii; apoi au trecut în revistă trupa și au primit
defilarea admirabilă a batalionului. De aici, Î.P.S. Arhiepiscop cu suita sa a trecut la
biserica din sat, o clădire nouă și bine întreținută. Aici erau adunați 8 preoți din paro-
hiile vecine. După polihroniul săvârșit de confesorul regimentului, Î.P.S. s-a adresat
credincioșilor, care acum veniseră de pe platou, cu salutarea de „Bine v-am găsit sănă-
toși". Le dă sfaturi creștinești și-i mângâie în lupta vieții.

Apoi îndreaptă aceste cuvinte către preoți: „Vă fac îndemnul meu ca în slujba
preoțească să aveți în deosebi în vedere două mari datorii cerute de împrejurările ac-
tuale: întâi – apărarea cu toată puterea și căldura a legii noastre creștine; a doua – apă-
rarea cu aceeași căldură și foc sufletesc a națiunii românești. Pentru că același dușman
care atacă legea, atacă și neamul și ca să zdrobească sigur națiunea vrea să slăbească le-
gea. Dacă veți privi bine, veți vedea că așa e. Legea o atacă ateismul, socialismul, care
se întorc îndată tot ele și spre națiune, se fac bolșevism și tind să zdrobească neamul.

De aceea, să vă îngrijiți de a apăra aceste două: să țineți poporul în legea crești-
nă, dar și în dragostea de neam, păstrând limba, datinile și obiceiurile noastre strămo-
șești – de la fericirea poporului atârnă și fericirea păstorilor și numai așa veți bineme-
rita de la Dumnezeu, Biserică și popor.

Binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi".

Apoi Î.P.S. s-a apropiat de popor, a vorbit cu câțiva țărani și le-a ascultat cererile.

De la biserică s-a îndreptat spre popota ofițerilor unde, după o gustare, s-a
despărțit de dl general Popovici, de suita sa și de P.C. iconom Nazarie, care aveau
să inspecteze alte centre militare și după câteva zile să se reîntâlnească la Orhei.
Î.P.S. însoțit de subsecretar s-a reîntors la gară, la trenul special, la care rămăsese dl

Ministru Ciugureanu și s-a continuat călătoria spre Bălți. În gara Ocnița așteptau mai
mulți preoți cu care Î.P.S. Sa a vorbit, a ascultat cererile unora și i-a sfătuit pe toți de
cum să-și poarte datoria preoțească.

La Bălți trenul a sosit pe la ora 1; în gară e întâmpinat de dl dr. Văraru, prefectul
județului, de protopopul cercului, Dimitriu, vice-președintele comisiei interimare a
orașului Sadovici, maiorii Mitru, Lascar și alte autorități. Cu toții s-au îndreptat spre
biserica catedrală; orașul era pavoazat și lumea, deși abia anunțată, umplea strada gă-
rii. În pridvorul bisericii Î.P.S. Arhiepiscop e întâmpinat de dl Sadovici cu tradiționala
pâine și sare și de preoți în odăjdii; după obișnuitul polihroniu, protoiereul Vladimir
Dimitriu, ca protopop și paroh se adresează Arhipăstorului, îl salută cu „Bine ai venit
cel ce vii în numele Domnului" și apoi se bucură de faptul că Î.P.S. Sa ca un apostol
trece prin orașe și sate, întărit de Duhul Sfânt, ca să conducă turma și să o îndrumeze
pe calea mântuirii sufletești, mai ales acum, în vremuri tulburi, când aproape nu ne
mai cunoaștem unul pe altul. „Ni-i scumpă venirea Î.P.S. Voastre ca să ne îndrepteze
pe cei rătăciți, ca cei slabi să ne întărim și cei bolnavi să ne însănătoșim. Dumnezeu să
binecuvânteze venirea Î.P.S. Voastre".

La aceste cuvinte, Î.P.S. Arhiepiscop răspunde cam astfel: „Prea cucernici pă-
rinți și iubiți creștini, iubiții mei fii în Domnul. Cu deosebită mulțumire sufletească am
ținut să cercetez toate enoriile din cuprinsul frumoasei Moldove dintre Prut și Nistru,
care acum 100 și mai bine de ani a fost smulsă de la sânul Patriei-mume. Am cercetat
rând pe rând frumoasele orașe și sate și mai pretutindeni, spre marea mea mulțumire
sufletească, am găsit poporul nostru vechi moldovenesc în limba și obiceiurile lui, cu
toate greutățile și apăsările ce au trecut peste el. Țin în deosebi ca prea cucernicilor
voastre să vă atrag luarea aminte asupra marii sarcini ce aveți în această latură. Preoția
îndeobște este o grea sarcină, dar aici e de două ori mai însemnată, pentru că aveți
două moșteniri scumpe: aveți de apărat credința strămoșească și de apărat și întărit
națiunea noastră românească. Una pe alta, acestea două se sprijină și de aceea, prea
cucerniciile voastre, să priviți la amândouă deopotrivă. Cei ce luptă contra legii, luptă
contra națiunii, pe care se sprijină; cei ce luptă contra națiunii, luptă contra temeliei
ei, a legii, a vieții însăși. Cum priviți cu drag apărarea credinței, cu același drag să pri-
viți la întărirea naționalității, cultivând limba și păstrând toate datinile ce deosebesc
poporul român de celelalte nații. Vă atrag atențiunea asupra acestora și nădăjduiesc
că le veți împlini și așa veți avea plata și de la Dumnezeu și de la oameni. Să vedeți în
faptele ce s-au petrecut în anii din urmă mâna lui Dumnezeu. Basarabia [a fost] răpită
la 1812 de un stat și un popor puternic. [Cu] toate sforțările ce am fi putut face, nu
eram noi în stare s-o readucem la sân, dacă nu era mâna lui Dumnezeu. Vedeți cum
se prăbușesc în jurul nostru acei uriași stăpâni și se ridică micile popoare la dreptul
și strălucirea lor din trecut. Nu citiți în cartea sfântă că: „Tu, Doamne, scobori de pe
scaune pe cei puternici și ridici pe cei umiliți". Dacă e așa, atunci mai ales noi trebuie

să lucrăm cu privirea la Dumnezeu. Apoi, dacă vom lucra contrar tendințelor națio-nale, atunci nu numai că nu vom face nimic, dar Dumnezeu ne va pedepsi. Dumnezeu Și-a adus aminte de noi și ne-a restatornicit în toate drepturile noastre și nimeni n-are dreptul să se împotrivească acestei voințe. Națiunea română ocrotește atâtea națiuni străine, dar nici Dumnezeu, nici ea nu admite ca acestea să lucreze contra poporului român și voinței lui de a se dezvolta. Prea cucerniciile voastre, să fiți în primul loc, în frunte, să vi se audă glasul, să lucrați și să se știe care sunt vederile păstorilor poporului român. D-voastră, iubiți creștini, vă dau sfatul meu să lucrați în același duh, în duhul creștinesc și în duhul național. Cartea Sfântă spune că începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu; unde e temere de Dumnezeu, acolo nu-și fac loc relele, iar unde nu-i, se întâmplă acele grozăvii ce vedeți peste Nistru și aiurea; bolșevismul nu cruță nimic, pentru că în el nu e frică de Dumnezeu; el distruge tot ce a fost înflorit și viața a prefăcut-o în praf. Apoi, să aveți dragoste unul către altul, căci fericirea între oameni se bazează pe dragoste și numai prin ea se poate stabili înțelegerea și armonia. Frica de Dumnezeu, deci și dragostea vi le recomand; să le respectați și atunci să fiți încredințați că ați împlinit legea lui Hristos.

Vă mulțumesc tuturora din inimă pentru dragostea ce-mi arătați; vă zic bine v-am găsit sănătoși și binecuvântarea Domnului să fie peste voi cu al Său dar și a Sa iubire de oameni acum și în veci".

După aceasta, s-a retras în casa din curte a parohului. Seara, Înaltpreasfinția Sa a participat la serviciul divin al vecerniei și utreniei, iar a doua zi, fiind sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, 15 august, a oficiat Sfânta Liturghie cu mai mulți pre-oți și protodiaconul bisericii catedrale din Chișinău. Cu acest prilej, a hirotonisit pe diaconul Grigorie Mateev de la biserica din oraș în preot, ca să servească în viitor ca preot-ajutor al parohiei Elisabeta și a conferit preotului Teodor Filonov de la biserica din oraș rangul de protoiereu.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a rostit o cuvântare către creștini, cam în termenii următori: „Mulți au dorit să vadă ceea ce ați văzut voi și să audă ceea ce ați auzit voi"; așa a zis, iubiți creștini, Mântuitorul Hristos, când s-a pogorât pe pământ, propovăduind mântuirea sufletească. Venirea Lui, ca și dumne-zeiasca-i învățătură, fusese așteptate în cursul veacurilor de multe mii de vieți și toți voiau să vadă ziua pogorârii Lui pe pământ.

Mântuitorul, întorcându-se spre cei ce-L urmau și aducând aminte de câți L-au așteptat le-a zis cuvintele: „Mulți au dorit să vadă ceea ce ați văzut voi și să audă ceea ce ați auzit voi".

Și așa era atunci; dar tot așa este și starea noastră de azi. Noi trăim în niște zile și clipe pe care multe șiruri de strămoși ai noștri au dorit să le vadă și nu le-au văzut. Țările noastre au căzut rând pe rând sub stăpâniri străine: Transilvania, Bucovina, țările de la Dunăre și Basarabia au căzut sub picior străin și totuși neamul românesc

avea credința tare și nădejdea în Dumnezeu că această stare de lucruri va avea sfârșit și străbunii noștri vedeau în viitorul îndepărtat ziua mântuirii. Și acel șir nesfârșit de străbuni n-a avut parte să vadă ziua libertății. Nouă ne-a fost dat [să vedem] această dezrobire fericită și de aceea vă pun înainte cuvintele Mântuitorului, că am văzut ziua în care se sfarmă lanțurile robiei și țările române, rând pe rând, ies la viață liberă. Și cine a făcut aceasta? A făcut-o Dumnezeu! A făcut-o Dumnezeu pentru credința stră-bunilor noștri, pentru nădejdea lor pusă în El. Dovadă că a fost dreaptă credința lor, iată vedem că s-a desfășurat sub ochii noștri.

Că nu e faptă omenească ceea ce s-a înfăptuit. Popoare mari și împărății se risipesc și altele mici se ridică. Acesta e lucru dumnezeiesc; e un dar de la Dumnezeu ceea ce se petrece cu noi: țările surori ieșite de sub călcâiul străin; oștirea noastră vitează, care apără străbunul hotar, stă strajă neadormită. Să ne bucurăm de aceste zile. Și eu n-o zic numai pentru moldoveni, ci și pentru străini, că de n-ar fi fost paza ostașului nostru, vă închipuiți ce s-ar fi întâmplat cu toții aici.

De aceea, avem datorie să purtăm recunoștință lui Dumnezeu pentru sprijinul Lui mare ce ne-a dat și să măsurăm viața noastră după poruncile lui Dumnezeu. Două porunci sunt mai mari în lege: să iubești pe Dumnezeu din toată inima și să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuți. Pe lângă acestea, tot sufletul să se supună stăpânirilor, căci toată stăpânirea de la Dumnezeu vine și cine se împotrivește stăpânirii, orându-ielii, lui Dumnezeu se împotrivește; să iubiți Biserica, să veniți la ea ca să ascultați învățăturile luminoase ale Evangheliei; copiii voștri să învețe carte ca să știe cum să se poarte în viață; să ascultați de învățătorii voștri; să vă plătiți datoriile la vreme, căci din ele se fac îmbunătățiri pentru ușurarea vieții voastre.

Acestea sunt învățăturile mele și odată cu ele rog pe Dumnezeu să vă binecu-vânteze, să vă ajute în calea vieții ca s-o petreceți senin și astfel cu fruntea clară să vă puteți prezenta lui Hristos Mântuitorul când vă va chema la El".

După terminarea Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a făcut oare-care vizite în oraș, însoțit de dl prefect și protopopul de cerc și apoi a participat la o masă oficială oferită de prefectură în onoarea sa.

Pe la ora 4 a trecut pe la hipodromul orașului, asistând la două curse importan-te de cai și apoi s-a îndreptat spre câteva comune din apropiere, să le viziteze. Întâi a ajuns la Strâmba; în fața bisericii era adunat satul; cu flori și cu deosebită veselie l-au întâmpinat credincioșii; epitropul – cu pâine și sare, iar preoții bisericii – cu Sfânta Cruce. În numele poporului, protopopul cercului salută pe Arhipăstor. Î.P.S. Sa răs-punde: „Iubiți creștini, bine v-am găsit sănătoși. Simt o mulțămire că aud din gura părintelui protopop că aici sunt locuitori moldoveni de baștină, români buni și nădăj-duiesc că și creștini buni. Povața mea care v-o dau e să vă siliți să fiți buni creștini, să veniți la biserică, să ascultați sfânta slujbă și cuvintele Sfintei Evanghelii, care vă povă-țuiește pe calea cea bună; să ascultați de părintele d-voastră; să vă dați copiii la școală

să învețe carte românească, ca să poată trăi și mai ușor și mai bine. Apoi să fiți buni români; creștinul cel bun nu poate să nu fie și cetățean bun, adică să nu fie om de rânduială, care-și face datoria către țară și neam; să ascultați de stăpânire, că ea e rânduită să facă ordine și astfel puteți să vă înjghebați traiul cel bun și liniștit. Să vă iubiți limba, obiceiurile cele frumoase moldovenești; copiii să-i creșteți în frica lui Dumnezeu; să vă dobândiți ce vă trebuie în mod cinstit și să nu risipiți avutul pe lucruri netrebnice; să puneți și de o parte și pentru zile grele; cine-și cheltuiește munca pe rele, ajunge și gol și necinstit. Acestea sunt sfaturile mele și părintele este trimis aici tocmai să vă spună datoriile ce aveți și atunci binecuvântarea lui Dumnezeu va fi asupra d-voastră".

De aici a trecut în satul vecin Singureni. În mijlocul mulțimii, preotul s-a prezentat inimos și a întâmpinat pe Arhipăstor cu cuvinte de adevărată bucurie, că astăzi se găsesc alipiți la Patria-Mamă. Înaltpreasfinția Sa a răspuns că Țara Românească le asigură lor toată starea bună și fericirea, cerând de la dânșii să fie cetățeni vrednici și ascultători. Intrând în biserică, preotul a oficiat un polihroniu, după care Î.P.S. Arhiepiscop s-a interesat de starea locuitorilor și de cum se simt ei acum. Toți au dat slavă lui Dumnezeu.

De la biserică Î.P.S. Sa a vizitat și gospodăria preotului.

Ridicând dealul și coborând panta cealaltă, a ajuns în frumoasa și întinsa comună Pelinia. Acum începuse să însereze. Creștinii, toți adunați laolaltă în lungul zidului curții bisericii, au întâmpinat pe Î.P.S. Arhiepiscop cu lumânările aprinse și frumoase și multe flori în jurul lor; de acolo și până în tinda bisericii erau presărate numai flori. Epitropul a prezentat pâine și sare. A fost o primire emoționantă prin sinceritatea și puterea simțămintelor ce stăpâneau pe toți. Un cor de fete condus de învățătoarea din comună a cântat la întâmpinare și a dat răspunsurile polihroniului săvârșit de doi preoți și un diacon. După acestea, preotul Grigorie Irimița, într-o frumoasă limbă românească și cu accente dulci și stăpânite, și-a adresat salutul său și al credincioșilor către Arhipăstor. El spune că: „Deși vizita e fără de veste, totuși nu o știam neașteptată. Noi ne uităm la arhiereu ca la îngerii păzitori, care sunt lăsați să apere sfânta biserică de orice vătămare și așa se încheie bucuria noastră. Noi, păstorii, mărturisim că poporul e credincios și supus împărăției românești, cugetul lui e curat și Vă întâmpină cu căldură și dragoste".

Înaltpreasfinția Sa răspunde: „Prea cucernice părinte, cucernici părinți și iubiți creștini. Adevărat e că, trecând prin Bălți, am ținut să mă abat și prin satul d-voastră, sat frumos și bine așezat. Îmi pare bine că vă găsesc la biserică în număr mare, dovadă că iubiți biserica așa, deci, cum v-au învățat păstorii. Venind aici în sărbători să rugați pe Dumnezeu să vă ajute; aici aveți prilej să vă învățați și să fiți povățuiți spre mântuire, de aceea să iubiți biserica. Mă bucur că vă știți toți fii ai Patriei Române, căci moldovenii toți sunt români, ca și basarabenii, transilvănenii, bucovinenii; toți vorbesc aceeași limbă și astfel vă puteți înțelege în limbă în toate părțile țării. Să iubiți

Țara Românească, să iubiți pe cârmuitorii neamului românesc, pe Regele Ferdinand și Familia Lui, care din mila lui Dumnezeu cârmuiește țara aceasta. El cel dintâi a spus să se dea pământ țăranilor, ca pe toți să-i facă stăpâni pe pământul țării, ca toți să se simtă datori să-și apere țara, ogorul. El într-atâta a iubit poporul românesc că și-a pus în primejdie viața Lui; să-L iubiți și să iubiți pe toți cârmuitorii care din iubire vă caută. Să ascultați stăpânirea, care e de la Dumnezeu; să fiți buni creștini, români buni, iubindu-vă țara, Regele și stăpânirea; să aveți recunoștință pentru ostașul român care vă apără pământul; să țineți ca tinerii să intre în armată la vreme, cum e în restul Moldovei, unde armata se face cu toată dragostea și ar rămânea mâhnit cineva, dacă ar fi oprit s-o facă. De aceea, românul și-a apărat țara; să vă faceți datoriile către țară și să aveți mândria că singuri vă puteți apăra moșia strămoșească. Așa vă sfătuiesc și să țineți minte sfaturile mele. Gospodăriile d-voastre să fie bine chivernisite. Copiii să fie dați la școală, să se lumineze. Să vă iubiți unul pe altul; să cinstiți averea vecinului ca pe a d-voastră; nimeni să nu îndrăznească a-și tinde mâna asupra avutului altuia; astfel va înflori tot mai mult satul și gospodăriile dvoastră. Să trăiți, oameni buni, și binecuvântarea Domnului să fie asupra dvoastră, ca să fiți fericiți".

De la biserică, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a trecut cu suita sa la casa parohului, o întinsă și bine ținută gospodărie. Aici a gustat puțin și apoi s-a reîntors spre Bălți, unde a ajuns la ora 9 seara.

A doua zi de dimineață Î.P.S. Sa, însoțit de dl prefect Văraru și de subsecretarul Arhiepiscopiei, și-a continuat călătoria cu automobilul spre Orhei. Drumurile pe alocuri erau desfundate de ploaia din ajun. În satul Bănești s-a oprit de a vizitat vechea biserică de lemn din 1808, care încă mai adună pe credincioși până se va termina și sfinți clădirea cea mare și frumoasă a noii biserici. Pe la ora 2 a ajuns în orașul Orhei și a găzduit la protoiereul Piescu până a doua zi, sâmbătă, 16 august, când s-a întâlnit cu dl general Popovici și suita sa. Cât a rămas în Orhei a făcut unele vizite la persoane oficiale și preoți și apoi s-a întreținut acasă cu preoții orașului asupra a diferite chestiuni bisericești.

Pe la ora 4 după amiază, Î.P.S. Arhiepiscop, cu dnii generali Popovici, Mironescu și iconom Nazarie, au pornit să viziteze linia frontului de pe Nistru, de la Criuleni în jos. Pretutindeni trupele au primit pe înalții demnitari în sunete de trompete și cu onorurile cuvenite. Dl general vorbea trupelor că se simte bucuros că Î.P.S. Sa a binevoit a veni chiar pe front să vadă pe vitejii noștri soldați, apărând moșia strămoșească și să-i binecuvânteze. Î.P.S. Sa în toate părțile a răspuns: „Se cuvine slavă lui Dumnezeu care a întărit brațul ostașului român și l-a binecuvântat să biruiască, ca astfel numele țării și vitejia lui să străbată lumea și să aibă admirația ei". Laudă bărbăția și cumințenia omenească și are încredere că și în viitor armata noastră își va face datoria până la capăt, după care toți se vor întoarce voioși la vetrele lor și mândri că și-au împlinit cea mai scumpă datorie – apărarea țării. Glorifică înțelepciunea M.S. Regelui

şi iubirea Sa de popor şi vede asigurată propăşirea ţării şi prin chibzuinţa şi râvna fără preget a tuturor conducătorilor în îndeplinirea datoriilor lor: „Dumnezeu să vă binecuvânteze pe voi, fii mândri ai ţării, şi darurile Sale cele bogate să fie revărsate asupra voastră în lungul vieţii voastre”.

Soldaţii au primit cu voioşie asemenea cuvinte şi cu multă încredere. Urale puternice se auzeau din toate piepturile.

Noaptea, pe la orele 10 ½, Î.P.S. Sa şi însoţitorii au ajuns la Chişinău, încheind această interesantă călătorie.

Note: 1. Biserica din *Noua Suliţă*, după tradiţia orală, e zidită în 1805, cu jertfele enoriaşilor. Hramul „Maica Domnului”.

2. Biserica catedrală din Hotin „Acoperământul Maicii Domnului”, e zidită de enoriaşi la 1869.

3. Biserica „Sf. Neculai” din Hotin e foarte veche, zidită din piatră; în formă de cruce, ceea ce sprijină ideea că de la început a fost ridicată de creştini, iar nu transformată din mecete turcească. În 1856 i s-a adăugat clopotniţa, care azi serveşte de pridvor. Dar sub stăpânirea turcilor ea a servit o bună vreme ca geamie în veacul al XVIII-lea. În biserică se păstrează o cruce de lemn veche, cu opt capete, în înălţime de 12 verşoace şi pe ea sunt diferite sculpturi greceşti şi sărbătorile anuale.

4. Biserica „Sf. Împăraţi Constantin şi Elena” din Hotin e construită în 1764 de logofătul grec Constantin Tulomonov; închisă pentru un an, în 1871 a fost iarăşi deschisă credincioşilor. În timpul din urmă a avut oarecare reparaţii.

5. Biserica „Sf. Arhanghel Mihail” din comuna Româncăuţi, e zidită la 1894 de dvoreanul N. M. Crupenschi.

6. Biserica „Sf. Neculai”, catedrala oraşului Bălţi, e construită la 1795 şi sfinţită în 1804, cu jertfele şi osârdia boierului comis Gh. Panait. Din tradiţie rezultă că această clădire s-ar fi lucrat aşa, în formă de corabie, după planul unei biserici româno-catolice. Şi motivul ar fi următorul: boierul Gh. Panait, dorind să ridice valoarea comercială a oraşului (Bălţi, ca oraş embaticar i-a servit lui de izvor de venituri), a invitat aici din Galiţia vreo 300 de armeni-târgoveţi. Faţă de aceştia, între altele, s-a obligat să le ridice o biserică romano-catolică. Dar, mai pe urmă, stăpânirea moldovenească n-a voit să primească pe armeni şi, aşa fiind, Panait a hotărât ca biserica deja construită să fie ortodoxă; din pricina acestor împrejurări, s-a întârziat şi sfinţirea ei.

Iconostasul de 6 iaruse e pictat înainte de 1804 de un renumit pictor – Eustaţiu.

7. Biserica „Sf. Arhanghel Mihail” din comuna Strâmba a fost construită la 1889 de enoriaşi.

8. Biserica „Sf. Arhanghel Mihail” din comuna Singureni a fost construită din lemn la 1818 de enoriaşi.

9. Biserica „Acoperământul Maicii Domnului” din comuna Pelinia a fost ridicată din piatră la 1800 de enoriaşi.

În judeţul Chişinău

În ziua de 4 septembrie Î.P.S. Arhiepiscop, însoţit de preacucernicii iconomi I. Grigoriu, revizorul Eparhiei Huşilor şi I. Ţincoca, secretarul general, a plecat să viziteze câteva parohii din judeţul Chişinău. Trecând pe şoseaua principală spre Hânceşti, s-a oprit ca să vadă şi interiorul capelei orfelinatului preoţesc; apoi s-a îndreptat spre Ialoveni, comună mare şi populată numai de familii moldoveneşti, peste 800. La biserică se adunase săteni cu primarul şi subprefectul; M. Berezovschi epitropul a prezentat pâine şi sare, iar preoţii I. Bivol, Gh. Erhan şi V. Gavrilan au primit pe Arhipăstor în veşminte. În numele credincioşilor, preotul Erhan salută venirea Î.P.S. Sale. După polihroniu, a vorbit Î.P.S. Sa, îndemnând creştinii să iubească pe Dumnezeu, cel ce revarsă din belşug bunătăţile Sale asupra noastră şi ne înnoieşte cu harul Său; să iubească pe aproapele; să respecte avutul străin, chiar să-l ajute la nevoie şi să gonească din suflete ura, zavistea, clevetirea şi relele buruieni ce înăbuşesc sufletul omului. Să asculte de stăpânire şi să ia seama la strigătele de durere ale locuitorilor de peste Nistru, pe care tocmai dezrobirea şi nesupunerea i-a stricat, le-a dărăpănat avutul şi i-a adus la sapă de lemn. Apoi îi binecuvântează.

După ce a vizitat şi gospodăriile preoţilor din sat, s-a îndreptat însoţit de dl subprefect şi călăreţi spre Costeşti. Aici a fost întâmpinat de protopopul Siminel, protoiereul M. Berezovschi, venit la proprietatea sa; de preoţii Gh. Leahu şi B. Ciubuc, subprefectul Leviţchi şi de toţi locuitorii. După polihroniu, parohul salută pe Î.P.S. Sa; prezintă poporul credincios şi roagă să-l binecuvânteze în graiul lui moldovenesc, după care e aşa de însetat. Î.P.S. Sa mulţumeşte tuturor, că s-a neglijat câtăva vreme munca de pe ogoare numai din dragostea pentru Biserică; bunul Dumnezeu ne-a binecuvântat anul acesta cu roadă bogată; ca buni creştini ei să aibă credinţă puternică în Dumnezeu, să trăiască în dragoste reciprocă, să-şi economisească averile; să apere cu preţul vieţii moşia strămoşească, s-o apere de anarhie, de vrăjmaşii dinăuntru şi din afară; să cinstească stăpânirile rânduite de Dumnezeu, care e frică faptelor rele, nu celor bune; stăpânirea sprijină şi ocroteşte pe bunii cetăţeni şi, în fine, le atrage atenţia ca totdeauna să iubească cu aceeaşi râvnă biserica şi să vină la ea pentru uşurarea şi mântuirea lor sufletească.

Oficiază apoi un parastas pentru odihna sufletului preotului D. Baltag, ucis de bolşevicii anului 1917 pentru înaltele lui simţăminte naţionale.

După aceste servicii, Î.P.S. Arhiepiscop, însoţit de suită, trece în gospodăria preotului decedat, unde ia masa.

Pe la orele 1 vizitează şi gospodăriile celorlalţi preoţi locali şi apoi porneşte spre Hansca. Preotul S. Ciubuc citeşte polihroniul şi apoi salută în curatul grai moldovenesc pe Arhipăstor şi-şi arată bucuria pentru această vizită de binecuvântare. Î.P.S. Sa dă sfaturi creştineşti şi patriotice locuitorilor. Ieşind din biserică, a trecut

printre ruinele aduse de zădărnicia bolșevismului bogatei gospodării de altădată a familiei Catacazi.

De aici s-a îndreptat spre Buțeni. La biserica nouă erau adunați creștinii în frunte cu preotul V. Eladi care, după polihroniu, a adresat Î.P.S. Sale cuvinte de bună venire; la acestea a răspuns Î.P.S. cu mulțumiri și sfaturi potrivite poporului. Apoi, a vizita gospodăria preotului. Bătrâna mamă a preotului, care retrăiește încă plăcutele amintiri de pe vremea arhiereilor români din Basarabia, a întâmpinat cu lacrimi de bucurie pe primul ierarh român după lunga epocă de străinism.

Mai târziu, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, înconjurat de călăreți, a ajuns la Hâncești. Comuna era înviorată cu steaguri naționale și multă lume se strânsese în biserică și în curte, în frunte cu autoritățile locului. Î.P.S. Sa a fost întâmpinat de preoții: V. Loghin, A. Grosu, Gh. Cernit, I. Madan și de protopopul A. Siminel care, după polihroniu, salută venirea Arhipăstorului prin aceste părți. Răspunde Î.P.S. Sa că vine ca ierarh moldovean să le aducă binecuvântări și mângâieri. Dumnezeu în nepătrunsele Lui taine a împlinit unirea țărilor surori din dreapta și stânga Prutului, după un răstimp de suferințe și jug străin; această taină s-a săvârșit prin puterea brațului ostașului român, care a venit la vreme să mântuie pe frații săi de aici de jaf, de atâtea nenorociri și de moartea, ce atunci se întindea fără milă, ca o mare furtunoasă, asupra întregii Rusii. Pentru aceste fapte să ne îndreptăm recunoștința noastră în primul rând către Dumnezeu, iubindu-i poruncile și îndeplinindu-le, iubind pe aproapele și ajutorând cu toată inima pe lipsit și neputincios; apoi să arătăm recunoștință și M.S. Regelui prin supunere legilor și stăpânirilor și prin rugăciunile ce suntem datori să le înălțăm pentru M.S. și armată.

Terminându-se serviciul, e condus de mulțime spre locuința protopopului Siminel, unde se fac prezentările oficiale; aici mai primește săteni din împrejurimi cu diferite cereri și se întreține cu toți cei de față.

Apoi trece spre frumosul parc al proprietarului Manuc-Bei, vizitează capela armeană din el și palatul.

Peste noapte a rămas cu suita sa în Hâncești.

A doua zi urma să continue vizita și prin alte parohii, însă plouase în ajun și drumurile se desfundase, de aceea s-a reîntors la reședința din Chișinău.

Cu acest prilej, a conferit rangul de iconom stavrofor protopopului A. Siminel din Hâncești și camilafcă preotului A. Grosu, pentru activitatea pastorală ce desfășoară.

Note: 1. Biserica „Sf. Parascheva" din comuna Ialoveni, jud. Chișinău, a fost construită în 1904 de enoriași.

2. Biserica „Sf. Neculai" din comuna Costești, jud. Chișinău, de piatră, a fost construită la 1909 de parohieni, prin stăruința decedatului preot D. Baltag.

3. Biserica „Sf. Împărați Constantin și Elena" din com. Hansca jud. Chișinău. De piatră a fost construită la 1824 cu jertfa lui Constantin Botezatu.

4. Biserica veche de lemn, „Sf. Neculai", din com. Buțeni, jud. Chișinău, e construită în 1818, a fost reparată complet în 1896. Biserica nouă, tot Sf. Neculai e zidită în 1905.

5. Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril" din com. Hâncești, jud. Chișinău, din piatră e construită în 1823, în 1874 i s-a făcut iconostasul de acum.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 16, p. 6-12.

Nr. 168

1919 decembrie 6. Relatare privind serbarea jubileului semicentenar al Școlii Spirituale de Băieți din Edineț, județul Hotin

Împlinindu-se în anul 1919 o jumătate de veac (50 de ani) de la fondarea Școalei Spirituale de Băieți din Edineț, direcțiunea școalei a ținut a se sărbători acest însemnat la 23 noiembrie st[il] v[echi] (6 decembrie st[il] n[ou]).

Astfel s-au făcut invitații la autorități și la cinstitul cler din întreaga Basarabie. Î.P.S.Sa Arhiepiscop Nicodem ne putând veni, fiind în capitala României, la lucrările Senatului a delegat să vină la Edineț pe Prea Sfinția Sa Arhiereu Gurie Botoșăneanu.

Din partea școalei pentru întâmpinarea P.S. Sale a fost însărcinat maestru de lucru manual dl Ion Niculiu.

În ziua de 4 decembrie seara la orele 8 dânsul și primarul orașului Edineț dl Ioan M. Bocearescu, pleacă la gara Dondușeni pentru întâmpinarea P.S. Sale.

Întra-acest timp directorul școalei părintele Gheorghe Spinei, secondat de dnii profesori și maeștri, luau toate măsurile de bună primire a P.S. Sale și a celorlalți invitați.

În ziua de 5 decembrie era mare însuflețire pe coridorul școalei. Părintele director și elevii școalei cu o vădită nerăbdare așteptau sosirea P.S. Sale.

Momentul mult așteptat s-a apropiat și la porțile școalei s-a oprit trăsura cu scumpul oaspete, păr. director iese spre a-l întâmpina.

Când P.S. Sa, însoțit de P.C. Părinte protopop Vladimir Dimitriu (Bălți) se arată pe pragul școalei spirituale, păr. director printr-o caldă cuvântare urează bună venire P.S. Sale în acest sfânt locaș de cultură și mulțumește Pronici, că ne-a fost dat să serbăm în această solemnă zi pentru școala noastră semicentenarul școalei spirituale, bucurându-ne de a avea în mijlocul nostru pe primul Arhiereu dintre basarabeni.

Corul școalei, condus de dl Ioan F. Popovici, profesor de limba latină și înlocuitor al maestrului de muzică, cântă „is pola eti, despota" (întru mulți ani stăpâne).

În urmă P.S. Sa răspunde emoționat de calda primire a direcțiunii școalei și a corpului didactic.

Îndată după aceasta păr. director recomandă pe fiecare profesor în parte, iar P.S.S. binevoiește a binecuvânta, privind cu drag către profesori, maeștri și elevii școalei.

Înaltul oaspete e condus în cancelaria direcțiunii, iar clerul compus din cucernici părinți pregătesc în capela școalei întâmpinarea P.S. Sale cu Sf[ânta] Cruce.

Iată sosește și binecuvântează pe cei prezenți. Începe Sf. priveghere pentru prima oară săvârșită în biserica școalei de un arhiereu în limba mamă. Răspunsul s-a dat de corul copiilor școalei, care prin cântare simplă și duioasă dă un farmec nespus serviciului divin. Cu acest prilej ne aducem aminte și de străduința onorabilă a dlor profesori ai școalei I. Popovici și Veniamin Postolache care au format corul din anul trecut.

Începe litia. P.D. Sa însoțit de P.C. părinți ies la ușa bisericii și aduc rugăciuni Domnului și Stăpânului nostru Iisus Hristos pentru sănătatea M.C. Regelui Ferdinand și Reginei Maria, pentru conducătorii României întregi; pentru poporul Român unit de pretutindeni; și a ne feri de toate *relele ce ar veni din alte părți, unde domnește neliniștea și anarhia, iar holdele câmpului să-și dea roada* lor bogată și la vreme.

După evanghelie P.S.S. în fața icoanei Sf. Alexandru binecuvântează și miruiește pe fiecare în parte, pe frunte cu semnul Sf[intei] Cruci.

După priveghere Înaltul oaspete trece în apartamentul ocupat de păr. director într-o clădire de lângă cea a școalei unde găzduiește și P.C. părintele Vladimir Dimitriu, care a venit atât pentru jubileul școalei cât și pentru congresul părinților deputați ai cercului școlar.

A doua zi, 23 noiembrie, st. v. la 9 și ½ a.m. preoți, profesori, elevi credincioși se adun în capela școalei.

Printre mireni care se adun observ pe dl Ioan Măgărit Bocearescu, primarul orașului Edineț, pe comandantul militar al orașului Edineț dl Zahaevschi, pe dl judecător, diriginte al Poștei, dl Rădulescu, fostul profesor, Petre David Șostacovschi, învățătoarea de la școala primară mixtă și alții.

Ceremonia Sf. Liturghii are loc într-o atmosferă de sfântă religiozitate a tuturor celor de față. După ieșirea cea mică se cântă: „Cu sfinții odihnește, Hristoase, sufletele robilor Tăi". Observ cum elevii școalei așezați în rânduri de câte 8 de fiecare latură a bisericii îngenunche și cu evlavie sinceră de copil nevinovat se roagă Domnului Iisus pentru primirea sfintelor rugăciuni ce se fac de către P.S.S. și cucernicii părinți în această solemnă zi a jubileului școalei, pentru toți foști profesori și elevi ai școalei, cerând de la Domnul iertarea păcatelor și împărăția cerului.

Sfânta Liturghie se prelungește. Se intonează ecfonisul „Să mulțămim Domnului". P.S. Sa Gurie, precum și clerul compus din preacucernicii părinți: director, protopop Vladimir Dimitriu, părintele Levițchi – profesor și spiritual al școalei, părintele Vasile Jereghie – membrul direcțiunii școalei din partea preoțimii și Teodor

Grimalschii – parohul bisericii orașului Edineț; toți în genunchi în altar aduc laudă și mulțămită Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Apoi, cu frățească dragoste se îmbrățișează unul cu altul. După Sf. Împărtășire, pr. director într-o cuvântare descrie marea însemnătate a sărbătorii școalei, arată scopul înalt pe care-l urmărește școala, ce rod îmbelșugat a dat școala în decursul celor 50 de ani trecuți. Arată cu al cui ajutor școala a ajuns la serbarea acestei zile solemne; apoi îi îndeamnă pe elevi la mulțumire, aproape cu următoarele cuvinte: „Să cădem, copiilor, către Domnul Dumnezeul nostru și aducem Lui, Tatălui nostru mult milostiv, mulțumirile noastre cele mai călduroase pentru toate binefacerile Lui. Să mulțumim Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și bine credinciosului sfânt Alexandru, patronul nostru, care necontenit s-a rugat și se roagă pentru noi".

Păr. director prin cuvinte alese și simțitoare îndeamnă pe elevi la respect și recunoștință față de profesori, precum și de părinții lor, care i-au dat la această școală, la o școală spirituală, unde copiii mai ușor și mai bine decât la celelalte școli secundare își pot educa sufletul cu spiritul Sf. Evangheli a lui Hristos. Îndemnându-i pe elevi la silință, îi roagă ca nicidecum să nu uite cuvântul sfântului Apostol Pavel: „De este Dumnezeu cu noi cine va sta împotriva noastră?" Și apoi cuvintele psalmistului David: „Dumnezeul meu, ajutorul meu! Către Dânsul, copiilor, către Dânsul, Dumnezeul nostru, necontenit să ne adresăm, de la Dânsul ajutor și putere să cerem și El numaidecât ne va ajuta, fiindcă El însuși ne-a făgăduit ajutorul Său sfânt zicând: Cereți și se va da vouă". Termină îndemnându-i pe copii la frăție și iubire și-i roagă ca să se făgăduiască aici, înaintea scaunului Împăratului tuturor, că vor îndeplini toate sfaturile p. c. sale, ale profesorilor și ale părinților lor, arătându-le că împlinirea acestei făgăduințe ar fi cea mai bună amintire a serbării zilei de azi „pe care ne-a făcut-o nouă Domnul Dumnezeul nostru".

Se termină Sfânta Liturghie. P.S. Sa și părinții ies din Sf. Altar în mijlocul bisericii, înaintea iconostasului cu Sf. Icoană a Sf. Alexandru se oficiază un Te Deum, la care se ridică următoarea rugăciune către Dumnezeu Atotștiitorul, alcătuită de însuși P.S. Gurie: „Doamne Dumnezeule Atotputernice și milostive, care ai pus în inimile părinților noștri să deschidă această școală clericală, pentru creșterea copiilor în spiritul credinței și al blagocestiei, să aprindă această făclie luminoasă, ce-a luminat în decurs de 50 ani sufletele tinerilor odrasle din regiunea nordică a Basarabiei.

Către Tine îndreptăm ochii trupurilor și ai sufletelor noastre, când sărbătorim astăzi jubileul de 50 ani al școalei, și din adâncul inimii îți mulțămim pentru că ai ajutat înaintașilor noștri a ridica această școală, a o întreține și a o aduce la starea bună ca ea să-și îndeplinească menirea de a fi luminătoare și pregătitoare copiilor pentru școale secundare în cursul acestor 50 de ani trecuți.

Dă, Doamne, odihnă tuturor răposaților ostenitori pentru și în această școală: arhiepiscopilor, episcopilor, protopopilor, preoților, clericilor și mirenilor, ziditorilor și sprijinitorilor ei, în loc luminat, în loc de fericire.

Iartă, Doamne milostive, păcatele tuturor directorilor, profesorilor, care lucrând în această școală, au contribuit cu cunoștință sau fără cunoștință la înstrăinarea copiilor de neamul lor, căci așa a fost voia Ta.

Întărește, Stăpâne Atotputernice, pe iubitorul de Hristos Regele nostru Ferdinand I, care cu armata sa vitează ne-a eliberat de sub stăpânire străină, ne-a deschis izvoarele culturii naționale.

Dă, Doamne, putere și tărie actualului director împreună cu profesorii, să sădească în sufletul copiilor din această regiune iubire către Tine, ziditorul și purtătorul nostru de grijă, iubire de muncă, dragoste către neam și patrie, prefăcând această școală în focar de cultură creștinească și național românească.

Păzește, Doamne, școala aceasta și în viitor de tot răul, trimite și administratori harnici, profesori luminați, elevi deștepți, care ascultând cursul ei să crească spre slava Ta și spre folosul neamului nostru. Amin".

După această călduroasă rugăciune către Domnul Dumnezeul nostru Iisus Hristos, P.S. Sa ține o înălțătoare cuvântare celor prezenți: „Școala Spirituală din Edineț a fost deschisă atunci când în regiunea nordică a Basarabiei nu mai era altă școală asemenea. În decurs de zecimi de ani, ea a fost ca o singură făclie aprinsă, care lumina întunericul regiunii și în jurul căreia se grămădeau copiii clericilor și ai unora din locuitori, mai ales cei rămași fără sprijinul părinților; și aici aflau lumină sufletească și căldură creștinească până-n cei de pe urmă ani. Apropiat de vetrele caselor părinților, acest focar a încălzit multe inimi și a luminat multe minți copilărești în curs de 50 de ani. Folosul adus de școala noastră jubiliară în acești 50 de ani este cunoscut și neîndoielnic.

Numai câți copii orfani fără tată sau cu părinți nevoiași au aflat adăpost și au fost pregătiți în școala aceasta pentru seminar, pe care, terminându-l, au ajuns a fi buni păstori ai turmei lui Hristos, harnici lucrători în via Domnului, iar unii din ei, învățând la Academie sau Universitate, au devenit oameni de mare folos pentru societate. Câți dascăli sau cântăreți săraci și-au văzut copiii învățați, puși la cale numai mulțumită școalei de la Edineț, care fiind aproape de vetrele lor goale, de curțile lor fără cai și trăsură, le-a dat putința să aducă copiii la școală!

Câte preotese și dăscălițe văduve au fost mângâiate să vadă copiii nu bătând drumurile pe frig, ci stând la călduț în internatul Școalei Edineț, pregătindu-se pentru a fi în viitor sprijinul lor și de folos societății.

Câți micuți adăpostiți la vreme în lagărul de la Edineț au ajuns oameni de seamă, cu care azi școala noastră se mândrește.

Nu mi-ar ajunge vreme a numi pe toți preoții, profesorii, medicii, judecătorii, pe toți lucrătorii obștești, care sunt datori a aduce astăzi mulțămiri, felicitări școalei noastre jubiliare. Școala din Edineț o școală bisericească deschisă de clerul basarabean.

Cel dintâi așezământ de cultură în nordul Basarabiei a fost deschis de biserică. Biserica a pășit și aici înaintea statului pe calea luminării poporului, pe calea culturii,

ceea ce arată, că biserica ortodoxă și acum este, cum a fost în vremea veche, izvor de cultură și lumină.

Cât de mult pierde acel stat, acea societate care a înlăturat biserica de la participarea la conducerea învățământului popular? El se lipsește de puterea cea mai educativă, cea mai încrezătoare care există în lume.

Este de dorit ca în lucrul învățământului și educația poporului român biserica și statul să meargă mână în mână, în deplină unire;

Biserica să aibă toate drepturile asupra averii sale, asupra veniturilor și cheltuielilor și cea mai largă inițiativă în deschiderea școlilor, în conducerea și întreținerea lor.

Numai astfel biserica își va ajunge scopurile ei de luminătoare și educatoare a lumii.

Slavă și cinste clerului basarabean că a deschis școala de la Edineț, a întreținut-o și a desăvârșit-o în acești 50 de ani.

Dar școala noastră până-n ultimii ani a avut un mare defect, care a stingherit mult cantitatea și calitatea rodurilor.

Acest defect este că, fiind deschisă în mijlocul populației moldovenești pentru copiii moldoveni, că a avut ca limbă de predare o limbă străină. Câți copii n-au putut intra în școală, pentru că nu știau limba rusă. Câte lacrimi s-au vărsat și câți copii au căzut victimă limbii străine. Școala cu limba de predare străină înstrăina pe copii de neamul lor. Prin școală se cultiva în inimile copiilor iubirea către foștii stăpâni ai țării acesteia, străini de neamul lor, și dispreț, umilire către tot ce este moldovenesc. Aceasta dar nu e vina ei, ci a împrejurărilor vitregi, în care s-a găsit neamul nostru, între Prut și Nistru, fiind sub stăpânire străină.

Când a sosit vremea jubileului de 50 de ani, școala se eliberă de robia străinului și se redă țării mume, precum se și cuvine să se facă în anul de jubileu. Aceasta s-a făcut prin ajutorul armatei române condusă de Majestatea Sa Regele Ferdinand I, căruia îi datorăm iubire și devotament.

Trăiască eliberatorul nostru Regele Ferdinand și armata română. Dumnezeu să odihnească pe toți oștenii țării, lucrători pentru această școală, și care au adormit, celor vii să le dea sănătate și putere de muncă, păzind școala întru mulți ani".

După această cuvântare a P.S. Sale, se intonează „Mulți ani trăiască" pentru Rege cu Augusta Sa Familie, Mitropolitul Pimen al Moldovei, Arhiepiscopul Nicodem, Episcopul Gurie, cinstitei preoțimi basarabene ca ziditori și stăpâni ai școlii, întregului popor român, profesorilor și elevilor școlii și tuturor dreptcredincioșilor.

După terminarea sfintei slujbe, cu toții, clerici și invitați, trec în cancelaria direcțiunii, unde se servește un modest dejun.

La sfârșit, P.S. Sa Gurie, ridicând paharul, binevoiește a ura celor prezenți multă sănătate și bea în sănătatea Majestății Sale Regelui Ferdinand I și Reginei Maria, iubită foarte aici în Basarabia, Î.P.S.S. Mitropolit Pimen și Î.P.S.S. Arhiepiscop Nicodem al Chișinăului și Hotinului.

Păr. director ridică paharul pentru sănătatea P.S. Sale, iar la a doua închinare pentru cinstita preoțime ca stăpână a școalei. Răspunde părintele protopop Vladimir Dimitriu de la Bălți, fost elev și observator al școalei, ridicând paharul pentru prosperarea școalei, sfânt locaș, unde își primesc educația și îndrumarea viitori clerici și conducători ai destinelor neamului românesc și donează 500 lei pentru școală și 200 ruble pentru elevi.

Părintele director mulțumește.

Părintele Teodor Grimalschi urează succes școalei din partea enoriașilor parohieni orășelului Edineț.

În fine, păr. director mulțumește oaspeților că au binevoit a onora școala cu prezența lor și le urează multă sănătate.

Cu prilejul jubileului școalei, s-au trimis următoarele telegrame:

1. M. S. Regelui Ferdinand, București

Școala clericală din Edineț, județul Hotin, Basarabia, sărbătorind azi jubileul semisecular al existenței sale, după reîntoarcerea la țara mumă sub scutul Majestății Voastre, cu adâncă mulțumire își îndreaptă ochii săi spre Acela, care a dăruit libertatea națională basarabenilor și supune la treptele Tronului sentimentele de iubire, supunere și devotament. Să trăiți, Sire, împreună cu întreaga Dinastie.

Arhiereul Gurie

Directorul școalei *preot Gh. Spinei*

Președintele Congresului Preoțesc, *protoiereu V. Dimitriu*

2. Înaltpreasfinția Sa Mitropolit Pimen, București

Școala Spirituală din Edineț, întreținută și condusă de biserica basarabeană, sărbătorind azi jubileul de 50 de ani, își îndreaptă privirile către președintele Sinodului Bisericii Române, rugând pe Dumnezeu să Vă dea putere, sănătate *și mulți ani pentru reîntoarcerea drepturilor bisericii asupra învățământului școalelor.*

Arhiereul Gurie

Directorul școalei *preot Gh. Spinei*

Președintele Congresului Preoțesc, *protoiereu V. Dimitriu*

3. Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscop Nicodem, București

Școala noastră, sărbătorind jubileul semisecular al existenței sale, își îndreaptă ochii săi spre acela, care părintește o ocrotește și o cârmuiește. Dumnezeu să Vă dea sănătate și mulți ani.

Arhiereul Gurie

Directorul școalei *preot Gh. Spinei*

Președintele Congresului Preoțesc, *protoiereu V. Dimitriu*

Apoi, apropiindu-se timpul mesei elevilor, P.S. Sa, condus în sufragerie, binecuvântează masa, elevii și, ca un tată iubitor de fiii săi, își plimbă privirile când la unul, când la altul, căutând a-i bucura.

După masa elevilor, toți în corpore merg în sala de recreație a școalei unde are loc matineul școlar.

După „Împărate ceresc", corul școalei intonează „Imnul Regal Român".

Păr. director ține un scurt istoric de la inaugurare până astăzi al acestei școale, că ea s-a înființat în Bălți la 1 iulie 1869, iar la 4 septembrie același an și-a deschis cursurile; descrie situația ei acolo până la 1 august 1873, când s-a mutat la Edineț; aici, pe locul cedat de A. Cazițin, s-au ridicat clădirile pentru clase între 1874-1876, iar locuințele administrației și profesorilor școalei între 1878-1881; apoi s-a construit capela școalei la 1878; descrie situația elevilor interni și externi, situația materială a corpului profesoral și administrativ; descrie situația învățământului și educațiunii în cursul celor 50 de ani și la urmă arată cum s-a administrat școala. Terminând, urează profesorilor și absolvenților școalei multă sănătate și fericire, iar tuturor celor morți cere de la bunul Dumnezeu iertarea păcatelor și împărăția cerului.

După această expunere a istoricului școalei, se citesc telegramele primite de Direcțiunea școalei cu prilejul jubileului ei:

1. „Trimitem din partea mea și a Administrației centrale Eparhiale cele mai bune urări pentru propășirea școalei".

Secretar General *Const. Tomescu*

2. „Primiți, vă rog, prea cucernice părinte director, felicitările mele cordiale cu prilejul jubileului școalei ce conduceți; regret că n-am posibilitatea a lua parte la solemnitate, însă sufletul meu e cu Dumneavoastră.

Binecuvântând școala ce m-a luminat și la care am muncit atâția ani și dorindu-i prosperare în spirit nou național, mulți ani trăiască școala, profesorii și elevii; fie toți de-a pururi la înălțimea cuvenită".

Revizor școlar *M. Păun*

3. „Răspund: vă mulțumesc de invitație la jubileul școalei, regret că nu pot pleca, dar cu sufletul sunt acolo, împărtășind bucuria Dumneavoastră. 50 ani școala noastră a semănat în sufletele tinerelor generații sfintele credințe ale adevărului și culturii creștine, adăugând acum și semințele culturii naționale. Doresc muncitorilor școalei sănătate, spor la muncă și mulți ani pentru dezvoltarea și înflorirea Basarabiei, iar celor morți care au lucrat în școală vecinica pomenire".

Subdirector al școalei Eparhiale de Fete din Chișinău

Preot Evdochim Liesnic

4 „Din adâncimea inimii aduc salutări școalei spirituale cu jubileul cincizecimii. Atotputernicul Dumnezeu a voit ca într-acest de mare însemnat moment istoric, al unirii Basarabiei cu mama România, să se împlinească jubileul; s-o ție mulți ani înainte, să lucreze în folosul bisericii și neamului nostru. Îmbrățișez în persoana părintelui Gheorghe toată corporația. Mă bucur și mulțumesc lui Dumnezeu că și eu sunt unul din elevii săi. Ca protopop aduc salutări și de la tot clerul cercului. Jertfesc o stipendie de una sută lei".

Protopop cerc. 3, jud. Bălţi *Gheorghe Gheorghianov*

5. „Mâine, şase curent, fiind aniversarea a 50 de ani de la înfiinţarea şcoalei, ce cu onoare conduceţi, şi unde subscrisul a primit lumina culturii, vă rog să primiţi expresiunea celor mai calde urări, dorind ca şcoala să prospereze tot mai departe pentru luminarea poporului român".

Primarul oraşului Hotin Gotchievici

6. „Felicitez scumpa-mi şcoală cu funcţiunea ei semiseculară în interesele culturale ale Basarabiei. Din adâncul inimii îi doresc în viitor înflorire; fie ea şi mai departe o făclie nestinsă în ogorul lui Hristos. Îmi pare rău că din cauza bolii nu pot participa la solemnitatea aceasta, care are mare însemnătate atât pentru şcoală, cât şi pentru mine".

Fost profesor al şcoalei Z. Herştanschi

7. „Ca elev din 1869, feciorul membrului comitetului de construire şi nepotul primului epitrop onorific al şcoalei acesteia F. N. Marcoci, vă trimit felicitările mele călduroase cu prilejul prăznuirii jubileului de 50 de ani ai şcoalei, dorind ei propăşirea cea mai frumoasă în viaţa sa pe viitor".

Preot *Mihail Onufrievici*

8. De la primul absolvent şi fost profesor al şcoalei:
„Rog pe Dumnezeu să înflorească şcoala mulţi ani".

Protoiereu *Ioan Stoianov* din Soroca

După ce s-au ascultat telegramele, ia cuvântul dl Tothaus, reprezentant al evreilor din Edineţ: „Şcoala spirituală, – zice D. Tothaus, – în frunte cu toţi foştii şi actualii profesori aici, a servit şi serveşte ca un focar al culturii creştine, luminând minţile copiilor cu razele binefăcătoare ale luminii învăţăturii. Şcoala educă în copii şi cele mai bune simţăminte, pregătind din ei în viitor oameni vrednici, buni şi utili pentru societate".

Apoi elevii, scoalei declamă în limba maternă câte o poezie din poeţii români, între altele Cântecul gintei latine de V. Alecsandri şi după fiecare declamare corul şcoalei condus de dl Popovici cântă o arie naţională.

P.S. Sa vădit emoţionat după cântarea „Deşteaptă-te, române", aduce laudă şi mulţumire direcţiunii, precum şi elevilor şcoalei pentru ţinuta şi bine reuşita lor.

Terminându-se matineul, cei prezenţi se împrăştie, ducând cu sine plăcuta amintire a jubileului şcoalei spirituale care, deşi simplă, totuşi impunătoare.

Seara, păr. director invită corpul didactic şi părinţii deputaţi ai congresului la un dineu.

În ziua următoare, duminică, are loc la biserica oraşului Edineţ Sfânta Liturghie săvârşită de P.S. Sa Gurie şi 6 preoţi.

Mult popor moldovenesc s-a adunat la biserica oraşului să vadă pe Vlădica.

Răspunsurile Sf. Liturghii le-a dat corul şcoalei. E de notat minunata interpretare a muzicii corale.

După Sf[ânta] Liturghie, Preasfinţia Sa într-o limbă pe înţelesul poporului explică Sf[ânta] Liturghie de la început până la sfârşit.

La ora 4 p.m., P.S. Sa vizitează pe profesorii şi maeştrii şcoalei, în apartamentele ocupate din clădirile din fundul curţii, clădire înconjurată de grădină cu pomi fructiferi şi lac.

Apoi vizitează cu de-amănuntul şi clasele tocmai în timpul meditaţiilor de seară. Se întreţine cu elevii şcoalei şi pune întrebări la care elevii răspund pe dată, în limba maternă.

Părintele director arată situaţia precară în care se află sala lucrului manual din lipsă de material. P.S. Sa oferă suma de una sută lei pentru procurarea de material necesar sălii lucrului manual, îndemnând prin această danie şi pe alţi binevoitori creştini cu dare de mână să facă la fel faţă de şcolile similare.

După ce vizitează şi locuinţele pedagogilor, trec în sufragerie, bucătărie, dormitoare şi observă toate neajunsurile de care suferă clădirile cu geamuri sparte, fără acoperiş, tencuiala căzută.

În ziua următoare, luni, inspectează clasele în timpul lecţiilor, iscălindu-se pe caietele unor elevi ca scumpe amintiri de vizita Sa la Şcoala Spirituală din Edineţ.

Începe să ningă; fulgi mari de zăpadă înălbesc pământul şi văzduhul. E timpul când P.S. Sa părăseşte şcoala. Copiii se aliniază în două rânduri şi îşi iau rămas bun în cuvinte bine simţite şi mulţumind cu căldură pentru vizită.

Apoi, profesorii salută pe P.S. Sa şi urează bună călătorie.

Alex. Dumitrescu Hagiu
Profesor de caligrafie şi desen
(Stilizat şi corectat de Const. N. Tomescu, Secretarul general al Arhiepiscopiei)

Revista „Luminătorul", Anul 1920, nr. 1-2, p. 16; nr. 3-6, p. 25-28.

Nr. 169

1919 decembrie 21. Înştiinţarea Arhiepiscopului Primat al Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, referitor la numirea Episcopului Gurie Grosu, în calitate de locţiitor de Arhiepiscop al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului

MIRON,

Din mila lui Dumnezeu şi voinţa clerului şi a poporului, Arhiepiscop şi Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României Mari, Preşedinte al Sfântului Sinod episcopesc din Regatul Român, tuturor iubiţilor drept credincioşi fii ai bisericii noastre din Arhiepiscopia Basarabiei şi îndeosebi ascultătorilor acestor

litere mitropolitane; dar și milă de la Dumnezeu, iar de la Noi salutare și binecuvântarea Noastră arhipăstorească.

Facem prin aceasta cunoscut tuturor cărora se cuvine că, după ce Înaltpreasfinția Sa Episcopul Nicodim al Hușilor și-a dat aici demisia de la însărcinarea ce i-a fost încredințată prin gramotă mitropolitană de la 21 iunie 1918, de a conduce în mod provizoriu toate afacerile bisericii noastre din Arhiepiscopia Basarabiei, iar Sfântul Sinod episcopesc, apreciind motivele demisionării în ședința sa de la 19 decembrie 1919 (1 ianuarie 1920), cu regret a primit această demisie, exprimându-i mulțumire pentru activitatea și ostenelile avute întru îndeplinirea acestei misiuni.

Noi, pe temeiul hotărârii luate în aceeași ședință a Sfântului Sinod episcopesc, încredințăm în mod provizoriu și până la alte dispozițiuni, conducerea și girarea afacerilor, împreunate cu dignitatea de Arhiepiscop al Basarabiei, Prea Sfinției Sale Arhiereului Gurie al Botoșanilor, îndatorându-l a conduce toate afacerile bisericești, școlare, epitropești și fundatoriale ale bisericii și sfintelor mănăstiri din Arhidieceza Basarabiei în duhul evanghelic și în marginile canoanelor Sfintei Biserici Ortodoxe Răsăritene.

A se purta însuși cu cea mai omagială supunere față de Majestatea Sa gloriosul Nostru Rege Ferdinand I, față de Augusta Sa soție Regina Maria și față de întreaga Dinastie română, și a întări cu toate ocaziile aceste sentimente dinastice în sufletul întregului cler și popor drept credincios încredințat Arhipăstoriei Sale.

A stărui cu toate mijloacele, cu cuvântul și cu fapta la închegarea pentru vecie a legăturilor acelor ținuturi strămoșești dintre Prut și Nistru cu patria mumă.

Totodată, îl îndatorăm a lucra din toate puterile, ca întreg clerul și toate organele bisericești supuse lui și în deosebi dascălii și profesorii tinerelor generații, să dezvolte cea mai zeloasă activitate pentru a întări în acele părți nu numai credința bisericii noastre, ci și a lăți, în cercuri tot mai largi cultura noastră națională.

În fine, așteptăm de la Î.P.S. Sa a se purta atât față de Noi, Mitropolitul Primat, cât și față de Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei și Sucevei, care este superiorul său nemijlocit, precum și față de Sfântul Sinod episcopesc și de ordinile lor, cu supunere și cuvenită ascultare canonică; iar clerul și poporul din acea arhiepiscopie îl sfătuim părintește ca să dea și el ascultare noului lor Arhipăstor și în toate trebuințele lor duhovnicești și bisericești către el să se îndrepteze, cu încrederea și iubirea cu care se apropie fiii de părintele lor sufletesc.

Dat în reședința Noastră mitropolitană de la București în ziua de 21 decembrie 1919 (8 ianuarie 1920).

Nr. 10/1920

Miron, Mitropolit Primat

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 24, p. 1-2.

Nr. 170

1919 decembrie 29. Legea privind Unirea Republicii Democratice Moldovenești (Basarabia) cu România

FERDINAND I,

Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate,

Corpurile legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

Lege

asupra unirii Basarabiei cu Vechiul Regat al României

Art. unic. Se ratifică, investindu-se cu putere de lege, Decretul-lege nr. 842 din 9 aprilie 1918, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 8 din 10 aprilie 1918, privitor la unirea Basarabiei cu Vechiul Regat al României, în cuprinderea următoare:

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și iubitori, sănătate:

Sfatul Țării din Basarabia în ședința lui de la 27 Martie (9 aprilie) 1918, votând prin 86 voturi pentru, contra 3, fiind și 36 abțineri, următoarea rezoluțiune:

„În numele poporului Basarabiei Sfatul Țării declară:

Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna,

Se unește cu Mama sa România

Și prezidentul Consiliului Nostru de Miniștri declarând că:

În numele poporului român și al Regatului Lui, M.S. Ferdinand I al României ia act de acest vot quasi unanim și declară la rândul Lui Basarabia unită cu România de veci, una și indivizibilă".

Dat în Iași, la 9 aprilie 1918.

Ferdinand

Președintele Consiliului de Miniștri

Alexandru Marghiloman

Ministru de justiție

Dimitrie Dobrescu

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților la ședința de la 29 decembrie anul 1919 în unanimitate cu aclamațiuni.

Președinte N. Iorga
Secretar Teodosie Bârcă
(L.S.A.D.)

Această lege s-a votat în ședința de la 29 decembrie anul 1919 în unanimitate cu aclamațiuni

p. Președinte dr. C. Șamuleanu
Secretar I. Balbareu
(L.S.S.)

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial.

Dat în București la 31 decembrie 1919.
Ferdinand
(L.S.St)
Președintele Consiliului de Miniștri
Dr. Alexandru Vaida Voevod
Ministru de Stat fără portofoliu delegat cu administrarea Basarabiei
Ion Inculeț
Ministrul de justiție ad-interim
Ștefan C. Pop.
Nr. 5.450

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 206, ianuarie 1.

Nr. 171

1919 decembrie 31. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea Preasfințitului Episcop al Caransebeșului, Miron Cristea, Arhiepiscop al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Mitropolit Primat

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunilor sub nr. 48.018/919,

Văzând votul Marelui Colegiu Electoral din ziua de 31 decembrie 1919,

Potrivit art. 4 din Legea Sinodală și a Consistoriului Superior Bisericesc,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfințitul Episcop al Caransebeșului Miron Cristea se întărește Arhiepiscop al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor și Mitropolit Primat, pentru care scaun a fost ales cu 435 voturi din 435 votanți.

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 31 decembrie 1919.
Ferdinand
Ministrul Cultelor și Instrucțiunei
Ion Borcea
Nr. 5.457

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 206, ianuarie 1.

Nr. 172

1919-1920. Bugetul statului cu salariile preoților, personalului școlilor ecleziastice și slujitorilor bisericii din Basarabia, pentru anul financiar 1919-1920

Publicăm aici bugetul aprobat pentru anul financiar în curs 1919/20, spre știință

Nr. persoanelor	Funcțiunea	Retribuțiune [lei]			Spor special de scumpete pentru Basarabia [lei]		Spor general de scumpete [lei]			
		Pe lună		Total anual	Pe lună	Total anual	Pe lună		Total anual	
		Leafă	Diurnă				Lei	B	Lei	B
	Statul nr. 74									
	Personalul Administrației Centrale									
1	Arhiereu Vicar	800		9600	800	9600	400		4800	
3	Revizori eparhiali	500		27000	800	18000	400		14400	
1	Șef de birou cu atribuție de șef de cabinet	400	350	4800	400	8400	400		4800	
1	Secretar general al cancelariei cu grad de director	700		8400	700	4800	400		4800	
6	Șefi de serviciu	550		30000	550	30000	400		38800	
6	Șefi de birou	400		38800	400	38800	400		38800	
1	Contabil	400		4800	400	4800	400		4800	
1	Registrator	400		4800	400	4800	400		4800	
1	Arhivar	400		4800	400	4800	400		4800	

8	Sub-şefi de birou cl. I	300		18000	300	18000	400		34000	
2	Sub-şefi de birou cl. II	350		8000	350	8000	307	50	6540	
6	Impiegat cl. I	200		14400	200	14400	300		35020	
7	Impiegat cl. II	180		15120	180	15120	334	35	38077	
1	Mecanic pentru automobil	350		3000	350	3000	307	50	4770	
1	Intendent	300		3000	300	3000	400		4800	
1	Grădinar	200		3400	200	3400	300	40	4420	
10	Oameni de serviciu	120		14400	120	14400	260		31240	
1	Curier	100		1800	180	1800	304	50	3054	
				348316		230316			341050	
	Total general: lei, bani	720561								
	Statul nr. 75									
	Personalul Tribunalului bisericesc									
1	Preşedinte	650		7800	650	7800	400		4800	
2	Membri	520		13480	520	13480	400		9600	
1	Supleant	320		3640	320	2640	371	60	4461	
				23920		23920			18861	60
	Total general: lei 64701, bani 60									
	Statul nr. 76									
	Personalul Catedralei									
1	Preot şef	450		5400	450	5400	400		4800	
1	Şef al corului	400		4800	400	4800	400		4800	
4	Preoţi	350		13000	350	13000	307	50	14380	
4	Diaconi	350		13000	350	13000	307	50	14380	
1	Protopsalt	300		3400	300	3400	300		4320	
1	Psalt	180		3100	180	3100	334	35	4011	
2	Paraclisieri	120		3880	120	3880	200	40	6340	60
4	Îngrijitori	100		4800	100	4800	230		10560	
2	Anagnoşti	80		1030	80	1030	170	30	4300	80
				48300		48300	67601	40	67001	40
	Total general: lei 164321, bani 40									
	Statul nr. 77									
	Seminarul Teologic din Chişinău									
	Personal didactic									
1	Profesor de introducerea şi Exegeza Vechiului şi Noului Testament	420		5040	420	5040	400		4800	
1	Profesor de apologetică şi dogmatică	420		5040	420	5040	400		4800	
1	Profesor de istorie bisericească	420		5040	420	5040	400		4800	
1	Profesor de omiletică şi liturgică	420		5040	420	5040	400		4800	
2	Profesori de limba română	420		10080	420	10080	400		9600	

1	Profesor de limba franceză	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ germană	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ rusă	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ elină	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ latină	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ matematică	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ filosofie şi pedagogie	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ istorie	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ fizică şi chimie	420		5040	420	5040	400		4800	
1	Medic		200	2400						
1	Maestru de muzică corală	225		2700	225	2700	380	25	4563	
1	Profesor de agronomie şi practică agricolă	225		2700	225	2700	380	25	4563	
1	Maestru de muzică bisericească	225		2700	225	2700	380	25	4563	
1	Maestru de desen şi caligrafie	225		2700	225	2700	380	25	4563	
	Fond pentru plata orelor suplimentare			12072						
	Fond pentru plata gradaţiilor			30000						
	Personal administrativ									
1	Director		400	4800						
1	Subdirector şi spiritual		200	2400						
1	Secretar al cancelariei	200		2400	200	2400	360		4320	
1	Bibliotecar		50	600						
1	Infirmier	180		2160	180	2160	334	25	4011	
1	Preot al capelei şi duhovnic		200	2400						
1	Econom	180		2160	180	2160	334	25	4011	
6	Pedagogi	150		10800	150	10800	304	50	21924	
1	Bucătar	150		1800	150	1800	304	50	3654	
12	Oameni de serviciu	100		14400	100	14400	220		31680	
				132720		120120			159852	
	Total general: lei 412692, bani 00									
	Statul nr. 78									
	Şcoala Spirituală de Băieţi din Chişinău									
	Personal didactic									
2	Profesori de religie	420		10080	420	10080	400		9600	
2	„–„ limba română	420		10080	420	10080	400		9600	
1	Profesor de latină	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ franceză	420		5040	420	5040	400		4800	
2	Profesori de matematică	420		10080	420	10080	400		9600	
1	Profesor de istorie	420		5040	420	5040	400		4800	
1	„–„ geografie	420		5040	420	5040	400		4800	

1	„–„ ştiinţe naturale	420		5040	420	5040	400		4800
1	Maestru de muzică, cor şi bisericească	225		2700	225	2700	380	25	4563
	De raportat			58140		58140			57363
	Report			58140		58140			57363
1	Maestru de desen şi caligrafie	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de gimnastică	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de lucru manual şi practică agricolă	225		2700	225	2700	380	25	4563
	Fond pentru plata a 47 ore suplimentare din care 33 a 25 lei ora şi 14 a 20 lei ora			13260					
	Fond pentru plata gradaţiilor			13000					
	Personal administrativ								
1	Director		400	4800					
1	Subdirector		200	2400					
1	Secretar al cancelariei	200		2400	200	2400	360		4320
1	Medic		200	2400					
1	Infirmier	150		1800	150	1800	304	50	3654
4	Pedagogi	150		7200	150	7200	304	50	14616
1	Econom	180		2160	180	2160	334	25	4011
1	Bucătar	150		1800	150	1800	304	50	3654
8	Oameni de serviciu	100		9600	100	9600	220		21120
				100800		91200			122427

Total general: lei 314427, bani 00

Statul nr. 79

Şcoala Spirituală de Băieţi din Edineţ

	Personal didactic								
2	Profesori de religie	420		10080	420	10080	400		9600
1	Profesor de limba română	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ latină	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ franceză	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ matematică	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ istorie	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ geografie şi ştiinţe naturale	420		5040	420	5040	400		4800
1	Maestru de muzică corală şi bisericească	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de desen şi caligrafie	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de lucru manual şi practică agricolă	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de gimnastică	225		2700	225	2700	380	25	4563
	Fond pentru plata orelor suplimentare			8500					

	Fond pentru plata gradaţiilor			5000					
	Personal administrativ								
1	Director		400	4800					
1	Medic		200	2400					
1	Secretar al cancelariei	200		2400	200	2400	360		4320
1	Bibliotecar		50	600					
2	Pedagogi	150		3600	150	3600	304	50	7308
1	Infirmier	150		1800	150	1800	304	50	3654
1	Econom	180		2160	180	2160	334	25	4011
1	Bucătar	150		1800	150	1800	304	50	3654
5	Oameni de serviciu	100		6000	100	6000	220		13200
				76680		68880			92799

Total general: lei 238359, 00 bani

Statul nr. 80

Şcoala Spirituală de Băieţi din Ismail

	Personal didactic								
2	Profesori de religie	420		10080	420	10080	400		9600
1	Profesor de limba română	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ latină	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ franceză	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ matematică	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ istorie	420		5040	420	5040	400		4800
1	„–„ geografie şi ştiinţe naturale	420		5040	420	5040	400		4800
1	Maestru de muzică corală şi bisericească	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de desen şi caligrafie	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de lucru manual şi practică agricolă	225		2700	225	2700	380	25	4563
1	Maestru de gimnastică	225		2700	225	2700	380	25	4563
	Fond pentru plata orelor suplimentare			8500					
	Fond pentru plata gradaţiilor			5000					
	Personal administrativ								
1	Director		400	4800					
1	Medic		200	2400					
1	Secretar al cancelariei	200		2400	200	2400	360		4320
1	Bibliotecar		50	600					
2	Pedagogi	150		3600	150	3600	304	50	7308
1	Infirmier	150		1800	150	1800	304	50	3654
1	Econom	180		2160	180	2160	334	25	4011
1	Bucătar	150		1800	150	1800	304	50	3654
5	Oameni de serviciu	100		6000	100	6000	220		13200
	Total			76680		68880			92799

Total general: lei 238359, bani 00

	Statul nr. 81									
	Personalul Şcoalei de Cântăreţi din Chişinău									
	Personal didactic									
1	Maestru de muzică liniară (corală)	300		3600	300	3600	400		4800	
1	Maestru de muzică bisericească	300		3600	300	3600	400		4800	
1	Profesor de religie	240		2880	240	2880	381	60	4579	20
1	Profesor de limba română, istorie şi geografie	240		2880	240	2880	381	60	4579	20
	Fond pentru plata gradaţiilor									
	Personal administrativ		100	1200						
1	Director		50	600						
1	Secretar	120		1440	120	1440	260	40	3124	80
1	Om de serviciu			16200		14400			21883	20
	Total general: lei 52483, bani 20									
	Statul nr. 82									
	a) Personalul parohiilor urbane	200		144000	200	144000				
60	Preoţi parohi	150		68400	150	68400				
38	Preoţi ajutători	200		43200	200	43200				
18	Diaconi	90		16200	90	16200				
15	Diaconi cântăreţi	60		57600	60	57600				
80	Cântăreţi									
	b) Personalul parohiilor rurale	100		1117200	100	1117200				
931	Preoţi parohi	90		92880	90	92880				
86	Preoţi ajutători	90		4320	90	4320				
4	Diaconi	60		57600	60	57600				
80	Diaconi cântăreţi	30		328680	30	328680				
913	Cântăreţi			1930080		1930080				
	Total general: lei 3860160, bani 00									
	Statul nr. 83									
	Personalul de control al parohiilor									
10	Protoierei de judeţ	500	150	78000	500	60000	400		48000	
10	Sub-protoierei		100	12000						
10	Oameni de serviciu		80	9600						
				99600		60000			48000	
	Total general: lei 207600, bani									
	Statul nr. 84									
	Personalul Episcopiei Ismailului									
1	Arhiereu-Vicar	800		9600	800	9600	400		48000	
3	Diaconi	250		9000	250	9000	397	50	14310	
1	Cântăreţ	100		1200	100	1200	220		2640	

1	Paraclisier	80		960	80	960	179	20	2150	40
1	Om de serviciu	80		960	80	960	179	20	2150	40
				21720		21720			26050	80
	Total general: lei 69490, bani 80									
	Statul nr. 85									
	Personalul Episcopiei de Bălţi									
1	Arhiereu-Vicar	800		9600	800	9600	400		48000	
3	Diaconi	250		9000	250	9000	397	50	14310	
1	Cântăreţ	100		1200	100	1200	220		2640	
1	Paraclisier	80		960	80	960	179	20	2150	40
1	Om de serviciu	80		960	80	960	179	20	2150	40
				21720		21720			26050	80
	Total: lei 69490, bani 80									
	Total general: lei 6421645, bani 60									

Articolul	Natura cheltuielilor	Credite Acordate			
		Pe articole		Pe capitole	
		Lei	B	Lei	B
	SUBVENŢIUNI				
	Capitolul XII				
	Subvenţiuni şi burse				
97	Subvenţiuni internatelor şcolilor eparhiale pentru întreţinerea bursierilor a câte 1200 lei anual de fiecare, din care: Seminarul Teologic 60000 (50 burse), Şcoalei Spirituale de Băieţi din Chişinău 36000 (30 burse); iar celor din Edineţ şi Ismail câte 24000 lei (câte 20 burse de fiecare)	144000	–	144000	–
	MATERIALUL ADMINISTRAŢIEI CENTRALE ŞI AL ŞCOALELOR EPARHIALE				
	Capitolul XIII				
	Materialul Administraţiei Centrale				
98	Cheltuieli de cancelarie şi mărunte	10000	–		
99	Fond pentru întreţinerea palatului arhiepiscopal	5000	–		
100	Fond pentru combustibil şi iluminat necesar Administraţiei eparhiale	20000	–		
101	Fond pentru întreţinerea automobilului Arhiepiscopiei şi cumpărarea unui automobil nou	50000	–		
102	Fond pentru cheltuieli de cancelarie, mobilier şi chiria localurilor protopopiatelor de judeţe	20000	–		
103	Fond pentru inspecţiile canonice, costul permiselor pe C.F.R. a 3 revizori eparhiali şi a 9 protoierei de judeţe	30000	–		

104	Fond pentru plata îndemnizaţiilor de chirie cuvenită personalului Administraţiei eparhiale centrale, personalului bisericesc şi celui de control	75000	–		
105	Fond pentru plata gradaţiilor, preoţilor veniţi din ţară	10000	–	220000	-
	Capitolul XIV				
	Materialul învăţământului eparhial				
106	Fond pentru cheltuieli materiale ale Seminarului Teologic din Chişinău	6000	–		
107	Fond pentru combustibilul necesar, luminatul şi încălzitul şcolilor eparhiale, din care 30000 lei pentru Seminarul din Chişinău; 25000 lei pentru Şcoala Spirituală din Chişinău şi câte 15000 lei pentru şcolile eparhiale din Edineţ şi Ismail	85000			
108	Fond pentru cheltuieli de întreţinerea corului Catedralei din Chişinău	21000	–		
109	Fond pentru procurarea de note şi rechizite necesare corului Catedralei, precum şi 1200 lei pentru iluminatul sălii de repetiţie	2700	–		
110	Fond pentru repararea şi întreţinerea localurilor de şcoli, din care 30000 lei pentru Seminarul Teologic, 20000 lei pentru Şcoala Spirituală din Chişinău; 15000 lei pentru cea din Ismail şi 15000 lei pentru cea din Edineţ	80000	–		
111	Fond pentru plata chiriei unui adaos de local pentru Şcoala Spirituală de Băieţi din Ismail	18000	–		
112	Fond pentru plata îndemnizaţiilor de chirie cuvenită personalului didactic şi administrativ al şcolilor eparhiale	100000	–	312700	-
	Total general			676700	-

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 13-14, p. 11-16.

Nr. 173

1920 ianuarie 1. Relatare privind învestirea Înaltpreasfinţitului Miron Cristea, Mitropolit Primat, a Înaltpreasfinţitului Vladimir de Repta, Mitropolit al Bucovinei, şi a Preasfinţitului Ioan Rapp, Episcop al Aradului

Scaunul arhiepiscopal din Bucureşti de Mitropolit al Ungrovlahiei, Primat al României Mari şi Preşedinte al Sf. Sinod şi al Consistoriului superior bisericesc era vacant de mai multă vreme. Prin decretele Regale nr. 5423 şi 5424 din decembrie 1919 s-au convocat atât Sf. Sinod şi Consistoriul Superior Bisericesc în sesiune extra-

ordinară cât şi marele colegiu electoral pe ziua de 31 decembrie stil nou, 1919, pentru alegerea arhipăstorului titular; şi cu majoritate absolută de voturi, marele colegiu (compus din Sf. Sinod, Consistoriul superior bisericesc, deputaţi şi senatori) a ales pe P.S. Episcop Miron Cristea de la Caransebeş, din Transilvania, ca Mitropolit Primat.

A doua zi, 1 ianuarie 1920, s-a hotărât investitura Î.P.S. Sale odată cu a Î.P.S. Mitropolit al Bucovinei şi a P.S. Episcop al Aradului.

Comunicăm programul cum au decurs aceste investituri pentru ştiinţa clericilor din Eparhia Chişinăului şi Hotinului, întrucât întâmplările acestea sunt de o deosebită importanţă pentru viaţa bisericească superioară a României Mari; se vor publica şi cuvântările ţinute, după Monitorul Oficial nr. 208 din 4 ianuarie 1920, pag. 11017.

Ceremonia de investitură a Înaltpreasfinţitului Miron Cristea, Mitropolit Primat, a Înaltpreasfinţitului Vladimir de Repta, Mitropolit al Bucovinei şi a Preasfinţitului Ioan Rapp, Episcop al Aradului

Joi, 1 ianuarie 1920, la ora 12 din zi, a avut loc la Palatul Regal învestitura Înaltpreasfinţitului Miron Cristea, Mitropolit Primat; a Înaltpreasfinţitului Vladimir de Repta, Mitropolit al Bucovinei şi a Preasfinţitului Ioan Rapp, Episcop al Aradului.

Ceremonia s-a desfăşurat după cum urmează:

La ora 11 jumătate cortegiul format din curtea Sfintei Mitropolii a pornit pentru a merge la Palatul Regal în ordinea următoare:

Prefectul poliţiei capitalei;

Protoiereii capitalei;

Două plutoane de cavalerie;

Trăsura regală cu Înaltpreasfinţitul Mitropolit al Moldovei şi Sucevei, împreună cu Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit noul ales;

Trăsura regală cu Înaltpreasfinţitul Mitropolit al Bucovinei, împreună cu Preasfinţitul Episcop al Aradului;

Două plutoane de cavalerie.

La dreapta şi la stânga ambelor trăsuri mergeau călări câte un maior.

La intrarea cortegiului în curtea Palatului Regal, compania de gardă a dat onorul şi muzica a intonat „Spre rugăciune".

Pe peron, Înaltpreasfinţiţii Mitropoliţi şi Preasfinţitul Episcop au fost întâmpinaţi de către dl adjutant de serviciu şi în capul scării de onoare de către d. mareşal al Curţii Regale şi de către dnii adjutanţi regali.

Înaltpreasfinţiile Lor Mitropolitul Primat şi Mitropolitul Bucovinei şi P.S.S. Episcopul Aradului au fost conduşi într-un salon anume hotărât; iar Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei a fost condus în Sala Tronului.

În Sala Tronului erau adunați în dreapta Tronului:
Înaltul cler și membrii aleși ai Consistoriului Superior;
Dnii miniștri;
Dnii senatori;
Dnii deputați;
Înalta Curte de Casație și Justiție;
Înalta Curte de Conturi;
Dl Primar al Capitalei și ajutoarele sale;
Consiliul Agricol Superior;
Rectorul și decanii Universității;
Reprezentanții Academiei Române;
Dnii prim-președinte, președinți și procuror general al Curții de Apel;
Dnii prim-președinte și prim-procuror al tribunalului Ilfov;
Dl administrator al Casei Bisericii.

Iar în stânga Tronului:
Dnii generali și colonei, șefi de corpuri și serviciuri prezenți în capitală.
Dl prefect al județului Ilfov.

La ora 12, M.S. Regele intră în Sala Tronului însoțit de M.S. Regina și de A.S.R. Principesa Elisabeta, precedat de dnii adjutanți regali și urmat de dl mareșal al Curții Regale și dl general-adjutant, șef al casei militare regale.

Majestatea Sa Regele a luat loc pe Tron, având în stânga pe Majestatea Sa și pe A.S. Regală; dl mareșal și doi adjutanți regali au condus în sala de ceremonie până în fața Tronului pe Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Primat îmbrăcat în mantia episcopală, precedat de protoiereii capitalei și urmat de arhidiacon cu cârja episcopală.

După ce Mareșalul Curții anunță pe noul ales Mitropolit Primat ce urmează a fi investit, Înaltpreasfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei, luând cârja episcopală din mâna arhidiaconului, o remite Majestății Sale Regelui, iar dl ministru al Cultelor dă citire diplomei, recomandând pe noul ales. Majestatea Sa încredințează cârja episcopală Înaltpreasfințitului Mitropolit Primat, zicând:

„Încredințez Înaltpreasfinției Tale toiagul arhipăstoresc spre a Te investi ca Mitropolit al Ungrovlahiei și Primat al României".

Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Primat a mulțumit, rostind următoarea cuvântare:

„Sire, Doamnă și Domniță!

Țara, prin votul aproape unanim al reprezentanților ei și prin Înalta solicitudine a Majestății Voastre, de care m-ați făcut părtaș, m-au înălțat pe scaunul de Mitropolit Primat al României Mari, pe care au creat-o înțelepciunea Majestății Voastre, cumințenia sfetnicilor și virtuțile etnice și cetățenești ale poporului român.

Întru smerenia mea sunt pe deplin conștient că nu modestele însușiri și calități ale nevredniciei mele, ci grația Majestății Voastre și iubirea nețărmuită a fruntașilor țării față de frații lor, până acum înstrăinați, au voit să așeze pe robul de ieri în strălucirea scaunului de cap al întregii Biserici Ortodoxe Române din patria mărită, spre a da astfel prin mine – umilitul slujitor al ei – cea mai splendidă satisfacție celei mai împilate biserici române de dincolo de Carpați pentru mucenicia ei de veacuri și pentru hotărâtorul concurs dat de ea întru salvarea individualității etnice a românilor de peste munți.

Învestit din partea Majestatea Voastră cu toiagul supremei arhipăstorii din biserica noastră, mă voi năzui a răsplăti încrederea generală prin muncă întru promovarea intereselor vitale ale celei mai de valoare și mai istorice instituțiuni a țării, care este biserica noastră națională, fiind adânc convins că, precum în tot trecutul țării și al neamului răzlețit în diferite provincii, așa și mai ales acum și în viitor credința strămoșească va fi temelia probată și „piatra cea din capul unghiului", pe care se va putea continua educația poporului și se va putea consolida viitorul țării și al neamului.

Pentru obținerea unor succese mai importante pe acest tărâm, înaltul și valorosul sprijin al Majestății Voastre, al M.S. Reginei și al întregii dinastii ne va fi de cel mai mare folos; dar rezultatele vor putea fi durabile numai dacă toți factorii țării, toate așezămintele ei de orice soi, toate clasele sociale fără deosebire vor fi de acord, că precum au dezvoltat și întărit armata, școala, magistratura, viața economică a țării etc., așa să-și propună ferm a concurge prin cuvânt și fapte, ca sfânta biserică a părinților noștri:

1. Să-și recâștige spre binele țării vechea strălucire, ce cu adevărat se cuvine acestei instituțiuni divine și naționale.
2. Să devină mângâietoarea celor osteniți și însetați, care caută alinare la altarul ei și în slujbele ei.
3. Să fie ajutătoarea celor săraci, lipsiți și bolnavi.
4. Farul de lumină și de învățături în spiritul evanghelic, care încheagă și întărește viața socială pe temeliile trainice ale ordinei morale și dreptății, ale iertării și ale iubirii nu numai față de aproapele, ci și față de contrarii noștri.
5. Să fie un izvor de virtuți și idealuri, pildă vie de jertfire pentru binele obștesc.
6. Îndemn de apostolie dezinteresată pe toate terenele activității publice.
7. Cu un cuvânt, să rămână acea maică iubitoare a țării întregi, la care cu încredere și cu dragoste nemărginită să alerge toți fiii poporului român, cum se apropie fiii buni de sânul mamei lor.

În scopul acesta trebuie lucrat pentru a întări pe toată linia *credința creștină*, căci nu numai noi, slujitorii bisericii și sfinții ei părinți, ci marii și adevărații învățați laici afirmă cu hotărâre: *„Rezultatul tuturor învățăturilor și cunoștințelor este că trebuie să avem credința în Dumnezeu"*. Deci, fericiți cei prin credință își conduc gândurile, speranțele și acțiunile. De cea mai mare trebuință pentru liniștea sufletului omenesc

este credința creștinească și bine aseamănă Jean Paul „viața cu apa mării, care nu se îndulcește până nu se ridică spre ceriu".

Călăuzit de aceste gânduri, mă închin în fața Tronului și în fața țării, mulțumindu-vă, Maiestate, pentru nobilele intențiuni ce le nutriți față de biserica Statului Român și pentru Înaltul sprijin ce totdeauna i-ați dat, precum și pentru grația față de mine, smeritul ei slujitor, promițându-vă că împreună cu toți arhipăstorii și frații mei întru Hristos și cu întreg clerul bisericii vom lucra cu cea mai adâncă convingere, că Dinastia română și omagiala alipire și credința față de ea, să rămână în sufletul fiecărui cetățean o dogmă fundamentală a vieții noastre naționale și de stat.

Trăiască Majestatea Sa, gloriosul nostru Rege!

Trăiască Majestatea Sa, iubita noastră Regină, această Domniță înzestrată cu atâtea creștinești virtuți izvorâte din cea mai curată iubire evanghelică!

Trăiască întreaga Dinastie!

După aceea, Î.P.S.S. Mitropolitul Bucovinei, îmbrăcat cu mantia episcopală, fu condus cu aceeași solemnitate în fața M.S. Regelui.

Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei luă cârja din mâna arhidiaconului și o remite M.S. Regelui, iar dl ministru al Cultelor citi diploma.

M.S. Regele dând cârja Î.P.S.S. Mitropolitului Bucovinei, îi zice:

„În puterea vechilor datini, încredințez Î.P.S. Tale Cârja Mitropolitană, pentru a păstori și de aici înainte iubitul Meu popor din Eparhia Bucovinei".

Î.P.S.S. Mitropolitul Bucovinei mulțumi, rostind următoarea cuvântare:

Majestatea Voastră,

Împreunându-se Bucovina cu voia lui Dumnezeu, după un secol și jumătate de despărțire, iarăși cu mama ei Moldova, arhidieceza Bucovinei a venit sub stăpânirea Majestății Voastre.

Majestatea Voastră ați binevoit prea grațios a mă întări în postul de Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei și astăzi, dându-mi cârja, m-ați înzestrat cu investitura obișnuită în biserica noastră.

Cârja, acest simbol al puterii episcopale, totdeauna îmi va aduce aminte pe de o parte datoriile mele față de cei ce s-au încredințat păstoriei mele pe de altă parte datoriile mele față de Majestatea Voastră, Regele statului nostru.

Cu umilință și cu profund respect rog pe Majestatea Voastră a primi mulțămirea mea adânc simțită pentru binefacerile de care m-ați făcut părtaș și, totodată la această solemnitate și promisiunea mea că din răsputeri mă voi sili a mă face vrednic de încredere și de grația îmbelșugată de care m-am bucurat.

Să trăiți, Majestatea Voastră, să trăiască Majestatea Sa, Regina noastră, să trăiască Dinastia noastră!

După aceasta, P.S.S. Episcopul Aradului îmbrăcat cu mantia episcopală, fu condus cu aceeași solemnitate în fața M.S. Regelui.

Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Moldovei și Sucevei luând Cârja din mâna Arhidiaconului, o remite M.S. Regelui, iar dl ministru al Cultelor citi diploma.

M.S. Regele dând cârja P.S.S. Episcopului Aradului, îi zice:

„În puterea vechilor datini, încredințez P.S. Voastre Cârja Episcopală, pentru a păstori și de aici înainte iubitul Meu popor din Eparhia Aradului".

Preasfinția Sa Episcopul Aradului mulțumi, rostind următoarea cuvântare:

Sire, Mărită Doamnă!

Între zilele mari și însemnate din viața unui popor, întocmai ca și între zilele de adevărată bucurie și veselie a unei familii ori chiar a individului singuratic, s-au numărat în trecut, se numără acum și se vor număra și în viitor toate acele zile și toate acele momente în care și-au văzut și își văd realizată vreo dorință, după care a așteptat cu sete timp mai îndelungat.

Zile de asemenea rară bucurie și mângâiere creștinească, zile de adevărată mulțumire și înălțare sufletească, zile de mare și puternică întărire în nădejdea binelui simte acum tot neamul românesc și deosebit simțim noi, credincioșii Bisericii Ortodoxe Române de dincolo de Carpați, că după darul și nemărginita îndurare a lui Dumnezeu față cu noi și din dragostea deosebită a Majestăților Voastre, dragoste sprijinită și de jertfele vitezei oștiri a Majestăților Voastre, ne vedem realizată dorința nutrită de veacuri de a ajunge sub oblăduirea unui Domnitor, la Tronul Căruia să ne putem apropia cu picioare vesele și Căruia să ne putem descoperi cu încredere deplină tainele inimii în dulcea și sonora noastră limbă românească.

Și acum, aprinși sub gloriosul sceptru al Majestății Voastre, care, pe lângă trecutul și prezentul fraților noștri din Vechiul Regat, cunoașteți nu numai viața noastră, a celor de dincolo de Carpați, ci a celor din Basarabia și Bucovina, cu care astăzi formăm România Mare, bucuria noastră a tuturor este cu atât mai bine simțită, inimile noastre se înalță cu atât mai vesel și nădejdea noastră într-un viitor fericit crește și se întărește cu atât mai puternic cu cât blânda și înțeleapta oblăduire a Majestăților Voastre ne dă siguranța de o caldă ocrotire a limbii și a credinței noastre strămoșești.

Și în aceste zile de mari prefaceri pentru întreg neamul nostru românesc, de o deosebită bucurie și elevare sufletească este și pentru mine acest moment în care Majestatea Voastră v-ați îndurat prea grațios a-mi preda toiagul arhipăstoresc ca simbol al primirii mele în șirul ierarhilor ortodocși ai României întregite cu dreptul de jurisdicțiune în Eparhia Aradului, pe care o păstoresc de 16 ani.

Conștient de însemnătatea plinirii dorinței de mai sus a credincioșilor bisericii noastre ortodoxe naționale române de dincolo de Carpați, precum și de însemnătatea primirii mele în șirul ierarhilor ortodocși din România întregită, vă rog cu umilință să vă îndurați prea grațios a primi și cu acest prilej expresiunea profundei mele mulțumiri și recunoștințe pentru această mare grație regală și dovada cu aceasta și asigurarea din parte-mi și din partea tuturor supușilor ortodocși români de dincolo de Carpați de cre-

dința nestrămutată și de supunere omagială față de Maiestățile Voastre, față de Înaltul Tron, față de iubita noastră patrie și față de Augusta familie a Maiestății Voastre

Să trăiești, Maiestate, dezrobitorul neamului nostru;

Trăiască Majestatea Sa Regină Maria, mama bună a acestui neam;

Trăiască, crească și înflorească Augusta familie a Maiestățile Voastre;

Trăiască România întregită.

M.S. Regele, adresându-se apoi pe rând Înalților Prelați, a rostit următoarea cuvântare:

Înaltpreasfințiți Părinți,

Zice în Sfânta Scriptură: „Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera; mari lucruri a făcut Domnul cu noi". Și într-adevăr mare e ziua aceasta în care frații de o credință și de o limbă, după veacuri de tristă și nedreaptă despărțire, își pot întinde mâinile spre vecinică unire duhovnicească.

Înaltpreasfințite Părinte,

Înaltpreasfinția Ta fiind ridicat la cea mai înaltă treaptă a Sfintei Biserici Autocefale Române, cu vie mulțumire Ți-am înmânat după vechile datini toiagul arhiepiscopal ca să oblăduiești cu dragoste și îngăduință turma ce-ți este încredințată.

Această veche Mitropolie a Țării Românești, sub ocrotirea căreia se aflau și bine credincioșii fii de peste munți în timpurile marilor domni munteni își cheamă din mijlocul fraților împilați până acum sub mână străină, pe purtătorul cârjei sale mitropolitane.

Te poți mândri, Înaltpreasfințite Părinte, de a fi urmașul atâtor mitropoliți evlavioși care au fost podoaba acestui scaun arhiepiscopal. Bărbați ca Grigorie, sub a cărui Vlădicie s-au tălmăcit cele 12 minee și mai cu deosebi ca Antim, care păstorea în fericitele vremuri ale lui Constantin Basarab Brâncoveanu, încălzind pe fiii săi sufletiști cu cuvântul și învățătura evangheliceească, au dat Mitropoliei din București un renume, care strălucea și peste hotarele țării.

Chemat la scaunul mitropolitan Înaltpreasfinția Ta ai părăsit o eparhie dragă inimii Tale, al cărei conducător sufletesc ai fost în timpuri grele de lupte naționale, dar și în clipele cele mai înălțătoare ale neamului. Urcându-te pe scaunul arhiepiscopal al Ungrovlahiei, ai frumoasa menire de a înfăptui politica religioasă a lui Mihai Viteazul, care prin înființarea Mitropoliei ortodoxe de la Alba Iulia ținea să apropie și să unească bisericește toate țările românești.

De atunci până în zilele mărețe ale unirii, ce Atotputernicul ne-a dăruit să le trăim, clerul de peste munți în timpul luptelor grele și suferințelor de martir, a știut să păstreze alături cu sfânta candelă a credinței strămoșești flacăra nestinsă a vieții și simțirii naționale. Aceasta dă alegerei întâiului Mitropolit Primat al României întregite o deosebită semnificație.

Sunt încredințat că chemarea Înaltpreasfinția Tale va aduce roade fericite pentru organizarea temeinică și unitară a Bisericii Române, precum și pentru întărirea credinței, izvorul nesecat al faptelor bune și al înălțării sufletești.

Din tot sufletul îți urez o lungă și rodnică activitate arhipăstorală.

Înaltpreasfințite Părinte,

În urma mărețului act al realipirii frumoasei Bucovine la Patria Mamă și în puterea vechilor datini, cu mare dragoste și cu deosebită mulțumire am întărit Înaltpreasfinția Tale purtarea cârjei mitropolitane a Bucovinei.

Vei privi aceasta ca un semn vădit de recunoașterea deosebitei râvne ce ai desfășurat în buna conducere pastorală a turmei încredințate Ție. Frumoasele monumente religioase se ridică la Suceava, Rădăuți, Putna, ca o vie mărturie a evlaviei vrednicilor voievozi ai Moldovei; ele ne amintesc asemenea că credința la un popor este singura temelie trainică pe care se poate rezema viitorul său, căci destinele popoarelor sunt în mâna A Tot Puternicului.

Cu mare nerăbdare aștept să pot veni și eu în Bucovina spre a mă închina la aceste Sfinte Ctitorii și a înveseli sufletul meu la bogățiile și comorile de artă religioasă din toate mănăstirile Bucovinei. Grija ce ai purtat de păstrarea lor a găsit un răsunet de vie recunoștință în inimile credincioșilor.

Din tot sufletul urez Înaltpreasfinției Tale încă mulți ani de fericită arhipăstorie.

Înaltpreasfințite Părinte,

În urma unirii ținuturilor de peste munți cu patria mumă și în puterea vechilor datini cu deosebită bucurie Ți-am dat înaintarea cuvenită pentru păstorirea poporului ortodox din Eparhia Aradului.

Cunosc grelele lupte ale acestei Episcopii de la marginea românismului, cea mai expusă la bătaia valurilor străine și aduc în ziua aceasta prinosul nostru de recunoștință pentru vrednicii luptători ai Bisericii Române, precum și mărturisirea sentimentelor noastre de dragoste pentru scumpii noștri poporeni de pe malurile Mureșului și ale Crișului, îndemnându-i ca și pe viitor să-și păstreze cu aceeași credință limba și legea strămoșească.

Întru mulți ani de rodnică păstorie.

Înaltpreasfințiți Părinți,

Mergeți și întoarceți-vă acum la scaunele voastre episcopale și urmați a apropia cât mai mult de biserică sufletele credincioșilor, propovăduind, în aceste vremuri de grele încercări morale, tuturor treptelor sociale iubirea aproapelui, buna înțelegere și pacea obștească. Întăriți în inimi frica de Dumnezeu, ferirea de nedreptate și fapte rele, respectul ocârmuitorilor către ocârmuiți și al acestor din urmă către autoritate. Numai prin păstrarea și întărirea unor asemenea sentimente putem avea o țară bine

întemeiată, cu o propășire sigură în timp de pace și o puternică pregătire pentru orice vreme grea.

Vă mulțumesc din adâncul sufletului pentru bunele urări ce Ne-ați adus Regi-nei, Mie și Familiei Mele.

După aceea, Majestățile Lor au binevoit a convorbi cu persoanele din sală și la ora 13 s-au retras în apartamentele Lor.

După retragerea Majestăților Lor, Înalții Prelați au fost reconduși cu același ceremonial.

Cortegiul s-a format și a pornit în ordinea următoare:

Prefectul poliției capitalei;

Protoiereii capitalei;

Două plutoane de cavalerie;

Arhidiaconii care purtau cârjele Înaltpreasfinților Mitropoliți și a Prea Sfințitului Episcop;

Preasfinții Episcopi Eparhioți de Buzău, Dunărea de Jos, Huși, Argeș și Râmnic, în trăsuri regale;

Înaltpreasfințitul Mitropolit Primat și dl ministru al Cultelor, în trăsură regală;

Înaltpreasfințitul Mitropolit al Bucovinei și Înaltpreasfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei, în trăsură regală;

Preasfințitul Episcop al Aradului și dl administrator al Casei Bisericii, în trăsură regală;

Două plutoane de cavalerie.

Atât la venire cât și la întoarcere toate clopotele bisericilor sunau.

La ușa bisericii Sf. Mitropolii, Înaltpreasfințiții Mitropoliți și Prea Sfințitul Episcop nou învestit au fost primiți de către Prea Sfințiții Episcopi ai Armatei; iar în interior de clerul bisericii cu Crucea și Sf. Evanghelie, conduși fiind la Sf. Altar în cântarea Axionului.

După terminarea rugăciunii, Înalții Prelați îmbrăcați în mantii episcopale, au fost conduși în palatul Mitropolitan, unde au primit felicitările Prea Sfinților membri ai Sf. Sinod, ale dlui ministru al Cultelor, ale clerului și a mulțime de persoane de distincțiune care umpleau saloanele.

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 208, ianuarie 4.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1920, nr. 1-2, p. 5-9.

* Preambulul aparține editorilor revistei „Luminătorul" (n. ed.).

Nr. 174

1920 ianuarie 2. Decretul Regelui Ferdinand I privind numirea arhiereului Gurie Grosu girator al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

FERDINAND I,

Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunilor sub nr. 182 a.c.,

Văzând hotărârea Sfântului Sinod,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfântul Arhireu Gurie Botoșăneanu este însărcinat, în ziua de 1 ianuarie 1920, să gireze afacerile Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului până la alegera unui titular, în locul Preasfințitului Nicodim Munteanu, demisionat.

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunei este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 2 ianuarie 1920.

Ferdinand

Ministrul Cultelor și Instrucțiunei

I. Borcea

Nr. 16

Raportul dlui ministru al Cultelor și Instrucțiunei către M.S. Regele,

Sire,

Preasfințitul Episcop al Hușilor Nicodim Munteanu, însărcinat să gireze afacerile Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului cu Înaltul decret nr. 1.477 de la 16 iunie 1916, demisionând din această însărcinare pe ziua de 1 ianuarie 1920 și Sf. Sinod hotărând ca pentru a gira afacerile bisericești ale Basarabiei până la alegerea legală a unui titular să fie trimis Preasfințitul Arhiereu Gurie Botoșăneanu, am onoare a supune Maiestății Voastre această hotărâre a Sfântului Sinod, respectuos rugându-Vă să binevoiți a semna alăturatul decret.

Sunt cu cel mai profund respect,

Sire

Al Maiestății Voastre,

Prea plecat și prea supus servitor

Ministrul Cultelor și Instrucțiunei

I. Borcea

1920, ianuarie 2

Nr. 182

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 208, ianuarie 4.

Nr. 175

1920 ianuarie 4. Programul de întâmpinare la Chişinău a Episcopului Gurie Grosu, locţiitor al Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului

A

1. P.S. Sa va sosi în gara Chişinău marţi, 6 ianuarie 1920 (st. n.), ora 5 seara, cu un tren special.

La sosirea trenului vor fi pe peron:

a) Toţi domnii generali din Garnizoană, cu şeful de Stat Major al comandamentelor respective;

b) Domnii directori de la toate departamentele;

c) Domnul prim-preşedinte al Curţii de Apel, cu reprezentanţii Magistraturii;

d) Preacucernicii protopopul oraşului şi al judeţului.

2. O companie de onoare, cu drapel şi muzică, va da onorurile militare pe peronul gării, muzica cântând rugăciunea, la coborârea P.S. Sale din vagon.

3. Doi maiori călări, numiţi de comandantul pieţei, vor merge în dreapta şi în stânga automobilului în care va lua loc P.S. Sa.

Pe peronul gării nu se vor ţine cuvântări.

B

De la gară P. S. Sa va fi condus la Catedrală, în cortegiu format în modul următor.

1. Comandantul pieţei, prefectul Poliţiei, subinspectorul Siguranţei şi protopopul oraşului.

2. Automobilul cu P.S. Sa.

3. Automobilul cu domnul ministru Halippa, delegat al Guvernului Central, şi domnul ministru al Instrucţiei şi Cultelor, Borcea.

4. Automobilul cu domnul general, comandant al trupelor din Basarabia şi domnii generali din garnizoană.

5. Domnii directori.

6. Domnul prim-preşedinte al Curţii de Apel, cu reprezentanţii Magistraturii.

7. Secretarul general al Episcopiei.

Pe tot parcursul de la gară la Catedrală şi de la Catedrală până la palatul Mitropoliei se va pune, din distanţă în distanţă, după rânduiala făcută de Comenduirea Pieţei, câte o grupă de infanterie, pe marginile străzilor, iar în intervale – fracţiuni de jandarmi pedeştri şi rurali, care să păstreze ordinea pe stradă.

În curtea catedralei se va aşeza o companie, care va da onorurile militare la intrarea şi ieşirea P.S. sale, muzica sunând ruga.

C

1. În interiorul Catedralei se vor găsi la ora 5½ seara toate autorităţile civile şi militare (ministerul, directoratele, reprezentanţii magistraturii, toţi ofiţerii din garnizoană, Prefectura, clerul, profesorii, primăria).

2. Poporul creştin ortodox, care va veni să primească binecuvântarea arhierească a P.S. Sale.

Rânduiala în interiorul Catedralei se va face prin îngrijirea Comenduirii Pieţei, dându-se locuri:

a) În dreapta, domnilor miniştri, domnilor generali şi autorităţilor superioare civile – în jumătatea dinspre Sf. Altar, iar ofiţerii din garnizoană – în jumătatea dinspre scaunul episcopal;

b) În stânga, clerul asistent – în jumătatea dinspre Sf. Altar, iar creştinii – în restul bisericii.

D

Primirea P.S. Sale şi rânduiala serviciului religios în interiorul Catedralei se va face de către clerul bisericii.

E

După terminarea serviciului la Catedrală, P.S. Sa va fi condus de cler, autorităţi şi popor, la Mitropolie, unde va fi primit şi clerul monahal al Mitropoliei, după care P.S. Sa, dând binecuvântarea arhierească tuturor, se retrage în palatul episcopal.

F

Toate comandamentele militare şi autorităţile civile vor lua cunoştinţă de dispoziţiunile de faţă şi vor dispune executarea lor.

Ţinuta ofiţerilor şi a trupei va fi acea de campanie.

Oraşul va fi pavoazat.

Chişinău, la 4 ianuarie 1920

Ministru delegat al Guvernului în Basarabia, Pan. Halippa
Comandantul Grupului de Divizii, general M. Ionescu

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 24, p. 3.

Nr. 176

1920 ianuarie 6. Relatare privind ceremonia de întâmpinare la Chişinău a Episcopului Gurie Grosu, locţiitor al Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului

Pe peronul gării Înaltpreasfinţia Sa a fost întâmpinat şi felicitat de toţi reprezentanţii autorităţilor din oraş, cu care s-a întreţinut câtva vreme.

Apoi, formându-se cortegiul, a pornit în automobil spre Biserica Catedrală. În uşă i se prezintă de către preotul şef al catedralei şi epitrop pâinea şi sarea tradiţională; fiind îmbrăcat în mantie şi luând cârja pastorală intră în biserică, unde e întâmpinat de P.S. Arhiereu Dionisie al Ismailului, P.C. arhimandrit V. Puiu, exarhul mănăstirilor,

mulți preoți îmbrăcați în veșminte de sărbătoare și adunarea credincioșilor. P.S. Arhiereu Dionisie adresează Î.P.S. Sale o scurtă cuvântare de bună venire, la care Î.P.S. Sa sărută Sf. Cruce și Sf. Evanghelie, trece la Catapeteasmă să se închine Sf. Icoane împărătești, în timp ce corul cântă „Cuvine-se cu adevărat", și se așează pe treptele tronului arhipăstoresc, înconjurat de demnitarii civili, militari și bisericești.

Dl ministru al Cultelor citește decretul regal; P.C. arhimandrit V. Puiu citește gramota mitropolitană, apoi P.C. iconom stavrofor A. Murafa, revizor eparhial, înveșmântat în odăjdii, aduce Arhipăstorului salutul preoțimii din eparhie.

Î.P. S. Sa Gurie răspunde în aceste cuvinte către cler și popor:

„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voire".

Domnule ministru,

Preasfinte Frate,

Prea cucernici conlucrători ai mei în via Domnului și binecredincioșilor creștini,

Cu voia lui Dumnezeu, ales de Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Române și Înaltul Guvern al României Mari și întărit prin Decretul Majestății Sale, iubitului Nostru Rege Ferdinand I, spre a conduce afacerile Arhiepiscopiei Basarabiei, am sosit în orașul catedral Chișinău, în ziua ajunului de Crăciun, când sfânta noastră biserică ortodoxă își amintește venirea Domnului în lume, în chipul pruncului Iisus, când îngerii au cântat păstorilor „Slavă lui Dumnezeu" și au vestit că prin nașterea dumnezeiescului prunc, s-a coborât pre pământ Acel ce aduce pace și bunăvoire în lume.

Acesta e un semn bun.

Căci eu am venit nu cu toiag, ci cu duhul blândeții, am venit cu pace și bunăvoință. Am venit cu iubirea care știți bine că din tinerețile mele o nutresc în sufletul meu către toți locuitorii ortodocși ai Basarabiei și mai ales către frații mei după trup și suflet, care se numesc moldoveni.

Necontenită dorință a inimii mele și rugăciune către Dumnezeu pentru moldoveni este mântuirea lor.

Eu am venit cu acea iubire, care nu caută pe ale sale, nu se întărâtă, nu ține minte răul, toate le rabdă.

Această iubire, desăvârșindu-se în inima oamenilor sfinți, îmblânzea fiarele sălbatice, prefăcându-le în vite domestice care slujeau lor, cum de pildă slujea leul Sfântului Gherasim de la Iordan.

O! cât de tare te-am iubit pe tine, moldovene! Și câte suferințe, câte lacrimi în legătură cu această iubire am vărsat, știe numai perina cea călugărească, de la răutatea oamenilor și a protivnicilor, care în glumă ziceau că pentru activitatea mea națională mi se va ridica monument numai în curtea din dos.

Astăzi, cel nesocotit, se pune rânduială în fruntea bisericii Basarabiei, se pune în sfeșnic ca să lumineze tuturor celor din casă.

O! cât de bun este Dumnezeu, care atât de neașteptat răsplătește și cele mai mici suferințe făcute fără niciun interes pentru neam și țară, pentru binele aproapelui.

N-am venit ca să vă stăpânesc pe voi, ci ca să vă fiu pildă cu cuvântul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția. N-am venit să caut pe ale voastre, ci pe voi, ca să vă apăr de lupii, care umblă în piele de oaie, care, nebăgați în seamă, pe furiș voiesc să vă răpească de la turma lui Hristos cea moldovenească; să nu vă faceți pradă fiarelor celor sălbatice, care în lipsa păstorilor, s-aruncă asupra oilor, sfâșiindu-le *și să vă ducă la pășune bune* (?)

Mare și grea este sarcina episcopului și cu mare răspundere nu numai pentru sufletul său, ci și pentru a milioanelor de suflete încredințate lui. Aceasta făcea ca oamenii sfinți, precum Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur fugeau de episcopat și eu gata să urmez lor, dacă n-aș fi avut nădejdea că și voi mă veți cuprinde pre mine cu toată iubirea, ca precum eu vă am pe voi în inima mea, așa și voi mă veți avea înaintea voastră, ca împreună să murim și împreună să viem.

Și numai așa vom întări credința în Dumnezeu Iisus Hristos, vom apăra credincioșii de eresuri, de sectanți, vom adânci în poporul Basarabiei unitatea cu țara mamă România și vom reuși ca basarabenii să fie buni români, supuși și devotați Majestății Sale Regelui Ferdinand și întregii dinastii.

Domnule ministru,

Să aveți toată încrederea în noi, în clerul basarabean că în întregime, cu mici poate excepții, sunt români.

Cu această încredere să ne ajutați în activitatea noastră religioasă națională.

Noi, episcopii basarabeni cu întreg clerul, ne simțim români, fii Marii România; voim să conlucrăm la așezarea lucrurilor în această casă, în așa fel ca să convină și nouă. Biserica basarabeană, după cum veți vedea, e ca o floare proaspătă, plină de viață și parfum. Clerul și mirenii iau parte activă la deliberările chestiilor economice. Veți vedea bisericile frumos împodobite de evlavia credincioșilor și în toate sărbătorile – pline de credincioși. Aceste instituții și obiceiuri am vrea să le păstrăm și să le introducem și în România Mare.

Sperăm că în Dumneavoastră și în guvernul care reprezentați vom afla tot sprijinul trebuitor, pentru că numai astfel se va întări unirea sufletească între frați, care au fost despărțiți o sută și mai bine de ani.

Domnule ministru al Basarabiei,

Domnilor senatori și deputați,

M-am unit să iau asupra-mi sarcina grea de a conduce afacerile Arhiepiscopiei basarabene numai când am aflat că mă doriți Dumneavoastră. Eu am dorit să fiu episcop în Basarabia, dar n-am căutat, n-am luat nicio măsură în privința aceasta,

n-am făcut niciun pas cu acest scop, îndeplinindu-mi numai datoriile serviciului meu. Dumneavoastră m-ați dorit și pentru aceasta am tot dreptul să aștept concursul Dumneavoastră.

Preasfinte și în Hristos iubite frate Dionisie!

Tu, cu nevoințele mănăstirești, din mică copilărie ți-ai călit voia, te-ai deprins a birui ispitele, necazurile, piedicile. Să-mi dai voie ca uneori să mă sprijinesc și pe cârja ce o porți.

Preacucernici părinți și conlucrătorii mei în via Domnului!

Hristos a zis: „Eu sunt vița, voi mlădițele", arătând că numai în strânsă legătură de credință și iubire cu Hristos, următorii lui vor birui păcatul, vor învinge pe vrăjmași. Această legătură de iubire ne trebuie nouă în lupta noastră contra păcatelor, contra vrăjmașilor credinței ortodoxe, a ordinii de stat, a neamului nostru românesc. Nici eu fără voi, nici voi fără mine nu puteți fi tari, nu putem face nimic. Să ne unim puterile noastre, ca una și aceeași să gândim, una și aceeași să simțim, una și aceeași să facem. Cu iubirea a unuia către altul să ne întărim în lupta pentru binele turmei lui Hristos naționale moldovenești.

Cu aceste gânduri mă urc pe această catedră românească, instalată aici de predecesorul meu – harnicul, energicul și înțeleptul episcop Nicodim al Hușilor, având a-i călca pe urmele lui.

„Doamne Iisuse Hristoase, care ca astăzi Te-ai născut și în iesle Te-ai culcat, ajută-mi ca cu vrednicie să păstoresc turma Ta cea moldovenească ce mi-ai încredințat-o".

Fraților, toate acestea s-au făcut mulțumită iubirii de neam și de Țară a Majestății Sale, bunului nostru Rege Ferdinand, care a trimis armata Sa ca să ne ajute nouă, basarabenilor, să fim stăpâni pe pământul nostru strămoșesc, să fim una cu toți românii, să ne unim într-o Țară și într-o Biserică.

Trăiască Majestatea Sa, bunul nostru Rege Ferdinand I și întreaga dinastie.

După oficierea Te Deumului, Înaltpreasfinția Sa a trecut la Sf. Altar de s-a închinat și, lăsând ca să continue săvârșirea utreniei pentru ziua nașterii Domnului, a trecut pe jos, la biserica Mitropoliei, însoțit de demnitari și în sunetele clopotelor și cântecul muzicii militare; acolo a fost întâmpinat de clerul monahal și după cuvenitul polihroniu s-a retras în reședința sa arhiepiscopală. A doua zi s-a dat o masă oficială tuturor demnitarilor din oraș.

Revista „Luminătorul", Anul 1919, nr. 24, p. 4-5.

Nr. 177

1920 februarie 8. Legea pentru stabilirea zilei de 24 ianuarie – Sărbătoare Națională a Unirii Tuturor Românilor

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voința națională,
Rege al României
La toți de față și viitori, sănătate
Corpurile legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

Lege pentru stabilirea zilei de 24 ianuarie Sărbătoare Națională a Unirii Tuturor Românilor

Articol unic. Ziua de 24 ianuarie, stil vechi 6 februarie, va fi Sărbătoare Națională a Unirii Tuturor Românilor.

Această lege s-a votat de Adunarea deputaților în ședința de la 5 februarie anul 1920 și s-a adoptat în unanimitate, prin aclamațiuni.
Președinte Nicolae Iorga
Secretar dr. Gheorghe Cardea
(L.S.A.D.)

Această lege s-a votat de Senat în ședința de la 5 februarie anul 1920 și s-a adoptat în unanimitate, prin aclamațiuni.
Președinte P. Bujor
Secretar dr. Cotlarciuc

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie investită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial.
Dată în București la 6 februarie 1920.
Ferdinand
(L.S.St.)
Președintele Consiliului de Miniștri ad-interim
Dr. Ștefan C. Pop
Ministru de Justiție ad-interim
Dr. Ștefan C. Pop
Nr. 397

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 23, februarie 8.

Nr. 178

1920 aprilie 11. Pastorala Înaltpreasfințitului Miron Cristea, Mitropolit Primat al României, dată în ziua Învierii Domnului

Nr. 1461/1220
Pastorală pentru buna ordine

MIRON

Din mila lui Dumnezei și voința clerului și a poporului
Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor,
Primat al României și Locțiitor al Cesareei din Capadochia etc.

Iubitului cler și popor din Mitropolia Ungro-Vlahiei,
har și pace de la Dumnezeu, părintele din ceriuri, iară de la Noi
salutarea și binecuvântarea Noastră arhipăstorească

Și voiu așeza locuința mea între voi și sufletul meu nu vă va urâ pe voi și voiu umbla între voi, și voi veți fi poporul meu.
(III Moisei, XXVI.11)

Prea milostivul Dumnezeu, carele în a sa negrăită bunătate și înțelepciune neîncetat îngrijește de Sf. sa biserică, voind a chema pe Smerenia Noastră de la Sfânta Episcopie a Caransebeșului în cea mai înaltă vrednicie ierarhicească, a făcut ca Sf. Sinod, împreună cu reprezentanții poporului și ai clerului din România Mărită, întruniți în marele Colegiu Electoral, să ne aleagă în ziua de 18/31 decembrie 1919, de Mitropolit Primat al Țării.

Iar Preaînălțatul și iubitul nostru rege Ferdinand I, întărind această lege canonică și legală a Smereniei Noastre, a binevoit ca în ziua următoare să Ne încredințeze, potrivit legiuirilor și datinilor țării noastre, toiagul de suprem arhipăstor al ei.

Deplin conștient atât de greutatea sarcinii, la care am fost chemat cât și de însemnatele îndatoriri ce sunt legate de ea, îmi pun „toată nădejdea în TATĂL, scăparea mea în FIUL, acoperământul meu în DUHUL SFÂNT”, carele pre cele slabe le întărește și pe cele cu lipsă, le-mplinește.

Pe lângă această nădejde și adânc pătruns de cuvintele înălțătoare ale Mântuitorului, când ne zice: *Destul îți este ție darul meu, căci puterea mea întru cei slabi se întărește* (2. Cor. XII – 9), mă încurajează și asigurarea din cuvintele psalmistului: „Domnul ne pune o sarcină, dar El ne și ajută” (LXVIII-20). Iar de altă parte ne îmbărbătează convingerea, că vom avea parte de binevoitoarea conlucrare atât în via Domnului cât și pe tărâmul cultural, umanitar, filantropic și social a Preasfinților Noștri frați întru Hristos: mitropoliți, episcopi, arhierei și preoți, fie de mir, fie din cinul călugăresc.

Acest sprijin îl vom simți mai ales atunci, când – în deosebi – tot clerul nostru pastoral va fi adânc pătruns nu numai de îndatoririle sfintei sale misiuni apostolești, împreunate cu grea răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ci va înțelege pe deplin și greutățile mari și vânturile aspre ce suflă azi ca niște curente puternice împotriva duhului creștinesc și al ordinii obștești – și care tind a ne strica vechea noastră lege strămoșească și a înlocui temeliile naționale ale tuturor așezămintelor țării și neamului nostru cu lucruri născocite în capete, fără neam și fără patrie și fără Dumnezeu. Țările din vecinătate ne-au arătat ce stricăciuni pot aduce pe capul popoarelor asemenea mișcări, dacă nu le știm înăbuși în germen, până nu s-au întărit.

Această conștiință a responsabilității și a prăpastiei ce ar putea veni asupra neamului din întrelăsările noastre trebuie să împintene azi mai mult – decât oricând altă dată – pe fiecare, ca să fie la înălțimea chemării sale. Mânecând din îndemnul acestei răspunderi, împreună cu Sfântul Apostol Pavel, vă sfătuiesc și eu cu toată stăruința pe toți slujitorii altarelor noastre: *„Îmbrăcați-vă cu toată armata lui Dumnezeu ca să puteți sta împotriva meșteșugurilor celui-necurat; încingând coapsele voastre cu adevărul, îmbărbătându-vă cu platoșa dreptății și încălțându-vă picioarele voastre întru gătirea Evangheliei păcii. Peste toate luați pavăza credinței, cu care veți stinge toate săgețile arzătoare ale vicleanului. Și luați coiful mântuirii și sabia duhului care este cuvântul lui Dumnezeu”* (Efes. VI – 11 – 17).

Cu alte cuvinte, seriozitatea vremilor cere imperios ca preoții să-și deschidă mai des *„gura întru a propovădui taina Evangheliei”* (Efes. VI, 19).

Aceasta nu este un lucru ușor, cunoscând istețimea celor vicleni, ci cere de la preoți o temeinică pregătire, o stăruitoare adunare de cunoștințe și argumente pentru a răsturna îndemnurile ce voiesc *„a învălui lumea cu învățături felurite și streine”* (Evrei, XIII – 9), care încearcă să o *„răpească cu filosofia și cu înșelăciunea deșartă după predania oamenilor, după stihiile lumii, și nu după Hristos”* (Colos. II – 8).

x

Din darul Celui-De-Sus prăznuim în timpul acesta o nouă aniversare a *Învierii Domnului*, care a urmat după grele pătimiri și după cea mai mare jertfă, ca să rămână acest fapt miraculos pe vecie mângâierea celor în strâmtoare și nădejdea puternică a tuturor celor ce sunt prigoniți și apăsați pentru dreptate, a tuturor celor ce suferă pentru o cale dreaptă, că – oricât de grea și de lungă ar fi mucenicia lor – la urmă totuși cu hotărâre are să urmeze ceasul mântuirii, ziua libertății și a învierii spre o nouă viață.

Veacuri întregi au zăcut milioane de frați de-ai noștri în robia împărățiilor dușmane, care – nu numai le-au făcut toate nedreptățile – ci, uneori i-au pus să tragă în jug ca vitele și i-au silit să rostească și „Tatăl nostru” în limbi streine. Dară *credința în Dumnezeu și nădejdea în ceasul învierii* a fost singura putere plină de farmec, care a oțelit răbdarea poporului asuprit și în robie amară. Și iată, astăzi, am ajuns în starea fericită de a serba cu îndoită bucurie Sf. Paști, căci de aici înainte ne este dat să prăznuim și

învierea neamului, și închegarea lui într-o singură pârtie mărită, în frunte cu un singur
și mare Domnitor, simbolul văzut al unității și al mândriei noastre naționale.
Dar această bucurie ce ne-a trimis-o Dumnezeu, a sporit ura împotriva noastră
a celor ce nu văd cu ochi buni înălțarea neamului românesc și întărirea țării noastre.
Ucenicii lor, ca niște lupi îmbrăcați în piele de oaie, purtând nume, ce sună româneș-
te, dar cu sânge străin de neamul românesc, apărat cu sângele părinților și strămoșilor
noștri, și cu așezămintele scumpe inimii fiecărui român, se ivesc tot mai des prin ținu-
turile țării noastre și în cuvinte dulci încearcă să seducă pe cei ușor crezători.
Unii din ei atacă legea și biserica părinților și strămoșilor noștri și pe slujitorii
ei, știind bine că credința acestei biserici propovăduită de preoții noștri, a fost anghira
corabiei, care ne-a mântuit în cursul veacurilor de valurile timpurilor viforoase, ce de
atâtea ori amenințau a ne înghiți, și că crucea creștinească, în care crede tot românul,
este semnul văzut al credinței noastre, care pe cei credincioși ne *întărește*, iar celor cu
suflet necurat le este *rană*. Deci, nimicind credința strămoșească, voiesc să scoată cea
mai puternică bârnă din temelia casei noastre, ca apoi ea să se poată prăbuși la cel mai
mic vânt, precum același soi de prooroci falși au prăbușit împărății odinioară mari și
tari.

Alții din ei găsesc, că totul a fost și e rău în țara noastră și deci toată ordinea
socială și așezămintele ei vechi trebuie răsturnate și înlocuite cu altele, după chipul și
asemănarea lor. Față de aceștia se potrivesc cuvintele Sf. Apostol Pavel către ucenicul
său Titu: *„Toate sunt curate celor curați, iar celor necurați și necredincioși nimic nu este
curat, ci li s-a pângărit și mintea și conștiința"* (11 – 7).
În fața acestor prooroci mincinoși, nouă, celor ce suntem adevărații ostenii și fii
ai acestei țări și ai neamului românesc, ne este scump inimii noastre tot *ce-a fost și este
pe pământul nostru*. Cu toate ale noastre ne-am ridicat acolo unde suntem azi; iar ceea
ce vom afla noi – care ținem la viitorul neamului – că este rău în țara noastră și nu se
mai potrivește cu zilele de progres – vom schimba noi înșine în mai bine și fără a ataca
temeliile existenței noastre de până acum, căci vai de țara și poporul, care n-are la te-
melia sa „piatra cea din capul unghiului", adică pe Hristos și netrecătoarele lui povețe.
„În mormânt se vor întoarce nelegiuiții și toate popoarele, care uită de Dumnezeu" – zice
psalmistul" (VIII – 16). Am văzut și auzit ce s-a întâmplat în Rusia, după ce străinii au
scos această piatră probată din temelia ei. Acești străini momesc poporul cu vorba că
voiesc libertate, dar bine să ne însemnăm cuvintele Apostolului Pavel, că „libertatea
este numai acolo unde este duhul Domnului" (II Cor. III – 17).

x

Pe lângă agenții amintiți care stau în slujba străinilor, mai sunt și între noi oa-
meni cu vederi greșite. Unii, mai ales din ținuturile dezrobite, cred că acum în Româ-
nia liberă va curge prin toate pâraiele lapte și miere, că acum nu mai au nimic de făcut,
nu mai au să plătească dări și impozite.

Dimpotrivă, acum că suntem noi înșine stăpâni peste întreaga țară, trebuie să
ne gândim zi și noapte cum să muncim mai bine, să producem mai mult pentru țară,
căci ea e casa noastră – a tuturor, ca să o scoatem din greutățile și din datoriile în care
a împins-o războiul, cum să refacem toate pagubele și să reclădim toate cele ruinate ca
în timpul cel mai scurt să nu fie țară mai frumoasă și mai bogată ca a noastră.
Și această stare o vom ajunge mai iute atunci, când nu vom cârti unii contra al-
tora, căci nu există român cinstit, carele să nu vrea binele țării și al neamului, când nu
vom aștepta de la alții și în deosebi de la străini, să ne îndrepte neajunsurile din casa
noastră, când fiecare din noi, dar absolut fiecare, se va întreba „ce a făcut el însuși"
pentru delăturarea relelor, pe care nu oamenii, ci forța împrejurărilor – a războiului,
le-a adus pe capul nostru și pe al tuturor țărilor din Europa. Dacă numai ne vom văie-
ta mereu, „că nu-i bine", „că e rău", n-o să ajutăm nimic nici nouă, nici țării.
„Nu a plânge numai și-a vărsa suspine
Este dat la inimi nobile, române".
Trebuie să pună fiecare umărul la leucă și cu puteri unite să scoatem cu toții
carul din nămol. Prin muncă stăruitoare și fără cârtire – mergând fiecare la locul și
treaba sa – vom face mai mult decât luându-ne după vorbele celor ce vor să ne spo-
rească și înăsprească nemulțumirile. Bărbat și om deplin este acela, care nu se bocește,
ci cel ce știe a învinge necazurile. Și apoi, după ce am ieșit biruitori din cel mai uriaș
necaz, să ne pierdem acum cumpătul și răbdarea față de niște necazuri mărunte, că
„n-avem petroleu", că „n-avem destulă sare", că „nu putem călători destul de comod"
și multe altele?

x

Deci, în fața proorocilor care vestesc învățături străine de biserica noastră
națională și primejdioase pentru viitorul nostru, în fața celor ce au adus din țările
străine pe unde au umblat în timpul războiului – pe lângă fel și fel de boli trupești
– și boli sufletești, care adică au alunecat cu sufletul spre învățături rătăcite și gre-
șite, de neascultare sau chiar de răzvrătire, cu un cuvânt în fața celor nemulțumiți
dintre noi: Voi, iubiți preoți de pretutindeni, suiți treptele amvoanelor și vestiți din
ele *„cele ce slujesc pacea și cele ce sunt spre a ne face mai buni unii pe alții"* (Rom. XIV
– 19). Pregătiți-vă totdeauna astfel, încât să se împlinească prin voi cuvântul proo-
rocului Isaia, când zice: *„Precum ploaia și zăpada se pogoară din cer și nu se întoarce
până adapă pământul și-l face să rodească și să odrăslească, ca să dea sămânță celui ce
seamănă și pâine celui ce mănâncă, așa să fie cuvântul care iese din gura voastră – să nu
se întoarcă la voi în deșert, ci să împlinească toate, câte am voit și să dobândească toate,
pentru câte v-am trimis"* (LV – 10 – 11).
Iar Tu, iubit popor român de pretutindeni, nu te lua după agenți năimiți de
străini și din străinătate, ca să producă zâzanie și să împiedice închegarea noastră în-
tr-un neam puternic și într-o țară tare și respectată de toți, ci ascultă de apostolul

neamurilor, care ne zice tuturor: *„Nu vă lăsați amăgiți în nicio privință și nici într-un chip"* (Pavel II Tes. II – 3 – 4).

Urmați povețele mele – a mai marelui vostru sufletesc și sfaturile fraților noștri în Hristos, învățăturile mamei noastre biserici și ale slugilor ei, care toți suntem fiii neamului, care toți voim binele lui și al țării noastre, căci ne doare de ea; și tocmai de aceea voim nu s-o destrămăm, ci s-o întărim pentru vecie, spre binele și fericirea tuturor celor ce am creat-o și apărat-o. Deci, iubiți fii sufletești, vă recomand tuturor CREDINȚĂ și MUNCĂ *și cu timpul toate celelalte se vor adăuga vouă.*

Prin aceste cuvinte, vestind cu prilejul praznicului Sf. Paști, clerului și poporului suirea pe scaunul de Mitropolit Primat al României Întregite, trimitem tuturor doririle de bine.

București, din reședința Sfintei noastre Mitropolii, în ziua Învierii Domnului, 1920.

MIRON

Mitropolit Primat

Revista „Luminătorul", Anul 1920, nr. 7-8, p. 1-3.

Nr. 179

1920 aprilie 16-25. Adresările Înalților Prelați ai Bisericii Ortodoxe Române și militari de rang înalt ai Armatei Române către recruții basarabeni, cu ocazia primei încorporări

După doi ani de la realipirea Basarabiei la Vechiul Regat, se strâng laolaltă sub cutele drapelului românesc cei dintâi recruți basarabeni, contingentul 1920.

Pentru toate clasele sociale acest fapt își are o deosebită importanță; așa îl vede și biserica națională. De aceea, înalții chiriarhi atât din Vechiul Regat cât și din Basarabia au adresat cuvintele lor părintești către acești recruți.

Vom publica aici trei din aceste cuvinte și chemarea comandamentului teritorial din Basarabia*.

1. Cuvântarea Înaltpreasfințitului Gurie Grosu, Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului

Cucernice Părinte,

Vă trimitem cuvântarea de mai jos, alcătuită de Noi, pe care invităm s-o citiți numaidecât în prima zi de sărbătoare norodului adunat la biserică, ca îndemn pentru a-și trimite flăcăii în oastea țării noastre.

Arhiepiscop, Gurie

Secretar general, Const. N. Tomescu

Iubiți creștini,

Știți că a sosit vremea să vă trimiteți feciorii voștri să facă slujbă în armata românească, moldovenească, a noastră, a tuturor din această țară. Din câți au fost chemați în astă iarnă, acum se vor duce numai flăcăii de 21 ani, contingentul 1920, iar ceilalți, contingentul 1919, rămân la vatră.

Poate că unii din voi, iubiții mei fii în Domnul, se întristează la vestea aceasta și e dreaptă întristarea numai pentru cei ce nu știu ce este armata și ce faptă vrednică de laudă fac părinții, care-și trimit feciorii la oaste. Să vă lămurim noi aceasta în scurt. Luați seama!

Oastea sau armata este adunarea laolaltă a tuturor fiilor tineri și sănătoși ai Țării, ca să învețe cum să-și apere hotarele dinspre dușmani; iar înăuntru să știe a-și păzi liniștea și buna înțelegere între oameni. Când neamul nostru românesc nu avea oaste, era prădat întruna de păgânii sălbatici, de hoardele tătarilor, turci, unguri și alții; hotare nu mai aveam, satele și târgurile ne erau stricate și arse, bisericile dărâmate și spurcate, iar pe ai noștri, bătrâni și tineri, femei, copii, îi agățau de spânzurători, îi ucideau, îi luau robi și prădau tot ce găseau în cale; sărăcia bătea mereu la poarta moșilor și strămoșilor noștri. Mai târziu, alte popoare, deși unele creștine și pravoslavnice, totuși ne-au socotit neamul românesc ca preț de robie între ei și au rășluit din pământul scump strămoșesc: în dreapta ungurii, în sus nemții, în jos turcii și în stânga chiar rușii, care au robit Basarabia noastră peste 100 de ani. Și dușmanii treceau prin țară slobozi de la un capăt la celălalt al ei. Cine ne-a ajutat? Nimeni. Dar noi aveam cum ne ajuta singuri? Nu, că n-aveam oastea noastră. Tot așa și înăuntru, în sate și târguri tâlharii și răufăcătorii se uneau în cete, țineau pe toți în frică mare și în groază și ne prădau până la cenușa din vatră. Cum era să-i stâmpărăm fără de oaste?

Când am avut o oaste tare, atunci și hotarele erau neatinse și în țară puteai lăsa pungi cu bani în drum și nimeni nu ți le-ar fi luat zile întregi.

De aceea, ne-am pus nădejdea în bunul Dumnezeu și am crezut mereu și neînfrânt că El ne va ajuta și va trimite binecuvântarea Sa și peste neamul românesc. Și așa a și fost.

Ne-a ajutat să ne strângem cu toții în oaste și ne-am făcut mulți și tari, de am stat ca un zid împotriva dușmanilor; i-am biruit și apoi ne-am îngrijit de ogoarele și gospodăriile noastre. Iar în vremea din urmă, flăcăii noștri s-au avântat și peste hotare, au zvârlit străinii care ne robiseră frații și au dat libertatea sfântă în Transilvania, în Banat, în părțile ungurene, în Bucovina și aici în Basarabia, și au strâns laolaltă pe toți românii într-o țară mare, binecuvântată de Dumnezeu. Și înăuntru iarăși e liniște.

Iată ce ne-a făcut oastea noastră românească.

Dumnezeu să odihnească în pace pe toți frații adormiți în oaste, sub drapelul românesc pentru apărarea țării; acești fii scumpi și-au arătat cea mai mare dragoste

către noi toți, căci așa ne învăța Mântuitorul Hristos: „Mai mare dragoste decât aceea nimeni nu are decât ca să-și pună cineva sufletul pentru prietenii săi”.

Acum, iubiții mei, să ne întrebăm cum a fost cu armata în Basarabia și cum va fi acum.

Aici, toți știți că a fost oaste, flăcăii voștri au fost luați la moscali și câți din ei n-au luptat în locuri depărtate și străine împotriva atâtor neamuri urâte! Și-au făcut ei și această datorie către lege și dragoste către voi. Câți s-au întors, să-i țină Dumnezeu sănătoși, iar pe cei adormiți să-i așeze în liniștea Sa cerească. Dar vedeți că până acum feciorii voștri s-au tot dus ca moscali la străini, la ruși, care nu aveau contra cui apăra țara Basarabiei, ci trebuia să apere Rusia cea mare, nesfârșită; și acolo în oaste îi punea să învețe un grai străin, să încalce limba voastră și să vă îndepărtați de neamul vostru românesc și de obiceiurile strămoșești. Și câtă asprime nu era pentru ei, ca moldoveni. Cât amar n-au îndurat flăcăii voștri între străini! Câtă jale nu se întindea acasă peste sufletele bătrânilor și părinților pentru feciorii purtați pe meleaguri depărtate de mii de verste de aici.

Dar acum, pe flăcăii voștri din leatul 20, Țara-Mamă îi cheamă la sânul ei, în graiul dulce moldovenesc, și îi poartă numai între hotarele țării, între frați de ai lor. Nimeni nu se va simți străin acolo în oaste și când se vor întoarce acasă, vor avea de povestit despre iubirea fraților lor români, de peste Prut. Că acolo, peste Prut, sunteți chemați, iubiților flăcăi din leatul 20, să faceți începutul în oastea țării. Acolo veți înțelege toate; veți vedea tot acele obiceiuri ca și aici, vă veți închina la fel ca și la părinții voștri, și în câteva luni veți lucra la unirea deplină și pentru totdeauna între sufletele românești din dreapta și din stânga Prutului.

Vă vor învăța carte românească pe toți și chiar cei ce știu numai rusește vor deprinde ușor graiul și scrisul nostru; veți fi purtați pe la teatru, pe la case de sfat și învățătură, și veți cunoaște care este întreg sufletul românesc. Iar după ce vă veți deprinde în purtarea armei și inima voastră va fi încălzită de focul sfânt al iubirii de țară și al apărării ei în vremi de restriște, stăpânirea vă va aduce înapoi în Basarabia, fiecare lângă căminul lui, pe ziua de 1 octombrie 1920, la toamnă, când se vor alcătui regimentele pentru Basarabia și vor fi pregătite și cazărmile, și curțile pentru oaste în toate orașele de aici. Și atunci, voi dragi flăcăi, vă veți mândri că nu mai serviți în armată străină și cu vitejia voastră nu s-or mai făli alții, străinii; că părinții voștri, deși au fost viteji și au luptat în toate locurile grele împotriva dușmanilor Rusiei, totuși ei n-au fost socotiți ca moldoveni, ci ca ruși, și de faptele lor de voinici s-au mândrit tot ei, rușii, iar nu moldovenii. Și hotarele noastre le veți apăra cu mândrie, că-i sfântă această datorie către Patria românească, iar numele vostru vrednic, al fiecăruia, va zbura peste mări și țări și veți avea toate drepturile ca în țara voastră.

Deci, mândriți-vă și voi, iubiți părinți, că vă împliniți această mare și însemnată bucurie, când vă trimiteți flăcăii în oastea țării, în oastea moldovenească. Și spuneți-le să vă poarte numele cu grijă, să-și facă cu toată inima slujba de ostași și să asculte de

ofițerii lor, care vor fi și din frații basarabeni. Că părinții cu sfaturile și rugăciunile lor întăresc inimile copiilor și-i fac tari și cutezători împotriva dușmanilor.

Așa, fiii mei, flăcăi iubiți ai oastei, pregătiți-vă pentru ziua plecării. Toți vă veți strânge la cercurile de recrutare ale județului sau orașului din care faceți parte, acolo unde v-ați prezentat și astă iarnă pentru recrutare. Stăpânirea vă va îmbrăca la cercul de recrutare cu haine bune și noi, ca ostași iubiți ai Țării și vă va da tot ce vă trebuie. Și de la fiecare cerc veți porni cu trenul laolaltă spre frații voștri.

Plecarea voastră, iubiților tineri, va face pentru noi toți, pentru neamul nostru o zi de frumoasă sărbătoare și tot așa și primirea voastră la frați va fi și pentru ei o zi de sărbătoare. Ei vă așteaptă cu brațele deschise.

Mergeți dar voioși și sănătoși la datoria sfântă, la care vă cheamă patria, neamul și Dumnezeu. Noi vă urmărim cu întreg sufletul nostru și rugăm pe Părintele Ceresc să vă ocrotească pretutindeni cu iubirea Sa de oameni.

Și binecuvântarea Noastră arhiepiscopală să fie cu voi. Amin.

Arhiepiscop, Gurie

Notă: Plecarea va fi în modul următor: cei din *Tighina* sau *Bender* vor fi îmbrăcați și vor porni în două rânduri: unii prin Galați la 4 mai stil nou, iar ceilalți prin Iași la 11 mai; cei din *Ismail* vor porni cu vaporul până la Galați și de acolo vor pleca mai departe cu trenul în zilele de 6 și 7 mai; cei din *Cahul* vor merge cu trăsurile anume pregătite până la Galați și de acolo vor porni cu trenul în ziua de 7 mai; cei din *Cetatea Albă* sau *Acherman* vor pleca cu trenul în ziua de 9 mai; cei din *Orhei* și *Chișinău* vor porni din Chișinău cu trenul în ziua de 11 mai; cei din părțile *Bălților* vor pleca în trei rânduri cu trenul de la stația Florești și Bălți, adică la 13 mai, 15 mai și 19 mai; iar prin stația *Noua Suliță* vor porni flăcăii din partea de sus a Basarabiei în ziua de 17 mai prin Cernăuți – Iași.

Nr. 3679 – 16 aprilie 1920.

2. Îndemnul Înaltpreasfințitului Miron Cristea, Mitropolit Primat al României, adresat ostașilor și părinților din Basarabia

S-a bucurat cu bucurie mare sufletul întregului neam românesc, când Moldova dintre Prut și Nistru s-a alipit la sânul Patriei-Mume, de unde fusese smulsă prin silnicia unui vecin mai puternic. În clipele de încercare, prin care trecea atunci neamul nostru, fost-a întoarcerea Basarabiei ca un balsam alinător pe o rană dureroasă și ca un semn prevestitor, că și celelalte fiice înstrăinate ale mumei vor alerga la sânul ei cald și ocrotitor. Împlinitu-s-a semnul; bucuratu-s-a și mai mult inima noastră.

Iar bucuria nu s-a dovedit deșartă, ci s-a adăugit cu vestea adusă nouă acum, că voi, moldovenii de peste Prut ați răspuns cu drag la chemarea patriei întregite de a sluji sub steagul ei slujbă de ostaș român, vestit prin vitejia și sârguința sa.

Voi, părinților, fiți mândri că aveți astfel de feciori voinici; fiți mândri că i-ați crescut în legea și în limba românească, deși vremurile erau vitrege.

Voi ați împlinit făgăduința dată prin graiul poetului Patriei-Mume la 1878, când ați fost smulși de la sânul ei:

„Însă fie cât de grele
Lanțurile pe al meu sân,
N-or putea să strângă ele
Simțământul meu român".

Voi, norodul de la țară, dimpreună cu istețele voastre soții sau gospodine, ați știut crește și în timpul robiei pe copiii voștri în dragoste de limba moldovenească, în dragoste către frații voștri de peste Prut, încât niciodată nu s-a stins în sufletul vostru simțământul, că faceți parte din neamul românesc, întocmai ca și moldovenii de peste Prut, ca și bucovinenii, muntenii, ardelenii și bănățenii, care toți laolaltă alcătuim *neamul românesc* din România Întregită.

Acum, când din voia puternicului Dumnezeu suntem una, cuvine-se să ne cercetăm unii pe alții, cum se cercetează rudele la praznice mari și să petrecem împreună cei ce de atâta vreme nu ne-am văzut și am fost în primejdia pierzării.

Voinicii voștri fii sunt cei dintâi care vin la noi, pe pământul patriei mame. Vă puteți astfel ușor închipui cu câtă nerăbdare și bucurie așteptăm sosirea lor.

Dați-le binecuvântarea noastră și urmăriți-i cu bucurie cum trec Prutul, unde vor găsi aceeași dragoste și îngrijire părintească.

Gândiți-vă că feciorii voștri nu se mai duc acum să facă slujbă ostășească pe meleagurile depărtate străine cu totul de sufletul lor, ci vin în mijlocul fraților lor de același neam. Numai patru luni vor sta între noi, vreme destul de scurtă, ca să spună din durerile lor sub stăpânire străină și ca să le destăinuim și noi amărăciunea noastră, când privim fără putere peste „Prutul blestemat" până ieri.

Iar voi, tineri ostași basarabeni, în număr de 16.000 treceți Prutul în haină de ostaș român și sub cutele steagului tricolor. Fiți bineveniți și binecuvântați, fiii mei. Ne încântăm de chipul vostru mândru; ne înduioșăm de graiul vostru dulce moldovenesc păstrat atât de curat sub porunca străină; vedem în voi pe strănepoții orheienilor, sorocenilor și codrenilor lui Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt. Fiți vrednici de strămoșii voștri de care se dusese vestea până la marginile Europei, ba până și în mijlocul Asiei. Iată acum veniți în mijlocul fraților voștri, buni la inimă ca voi și care vă primesc cu bucuria cu care se primește un frate înstrăinat multă vreme și dorit cu dor fierbinte. Ca în casa părintească veți petrece printre noi patru luni de zile: din maiul cel cu farmecul primăverii până în darnicul septembrie, când vă veți întoarce la Moldova voastră pe peste Prut, unde sunt mănoase câmpii și bogate dealuri. Dumnezeu a înverzit câmpiile și codrii tocmai la sosirea voastră și pomii vă primesc pretutindeni cu flori de bun miros. Binecuvântată fie slujba voastră de ostași români ai gloriosului nostru rege Ferdinand I.

Iar voi, ofițeri, soldați, gospodari și cetățeni din Vechiul Regat, primiți cu brațele deschise pe feciorii mândrei Basarabii. Ca la ei acasă să se simtă în mijlocul vostru, căci sunt frați de același sânge, de aceeași lege și de același grai cu voi. Bunătatea voastră să prisosească față de ei, ca să plinim întru totul cuvântul Scripturii: „Iată, ce este bun sau ce este frumos fără numai a locui frații împreună". Și la reîntoarcerea lor în Basarabia să poată vesti celor de acasă, că sora mamă este aceeași maică iubitoare pentru fiii săi ca și maica care ne-a născut și crescut.

Al vostru părinte sufletesc de amândouă fericirile rugător către Dumnezeu.

Miron Cristea

Mitropolit Primat al României

Ostași basarabeni!

Acum când voi, urmași ai sorocenilor, orheienilor și codrenilor, viteji fără seamăn ai lui Ștefan Vodă cel Mare, pășiți peste Prutul blestemat până ieri în cântecele voastre, pășiți ca să slujiți sub steag de pace și frăție al României Întregite, Eu, Mitropolitul Țării, vă dau arhiereasca mea binecuvântare și mă rog Preasfântului și Atot văzătorului Duh să lumineze calea voastră și să îndrepte pașii voștri pe cărările dragostei de țară, de lege și de Rege ca să fiți gata în orice vreme spre tot binele și toată jertfa, cum erau gata strămoșii noștri adumbriți de steagul pe care era cusut chipul Sfântului și Mare Mucenic Gheorghe.

Fiți fericiți, că de aici înainte voi și cu frații voștri din ținuturile dezrobite nu veți mai fi apărători ai dușmanilor neamului românesc, ci strajă neadormită a țării, în care, nu străinii, ci noi înșine, părinții voștri și ai noștri, suntem stăpâni. Amin.

Miron Cristea,
Mitropolit Primat al României

3. Chemarea generalului Gheorghe Scărlătescu, comandantul teritorial al Basarabiei, către recruții basarabeni

Copii ai mândrei și frumoasei Basarabii!

Țara vă cheamă pentru întâia dată la slujba ostășească!

La sunetul goarnei, care răsună astăzi pentru voi, să pășiți plini de mândrie și să nu uitați că România, mama voastră, de atât amar de vreme, cu durere, a avut pururi gândul și ochii la voi.

Și astăzi, când cu voia și ajutorul lui Dumnezeu, Prutul blestemat nu face hotar între frați de același neam și lege, a sosit ceasul ca voi, nepoți și strănepoți ai marilor voievozi, să slujiți steagul, să dați supunere și ascultare Măriei Sale Regelui Ferdinand, Domnul tuturor românilor și să faceți podoaba neamului românesc care vă primește cu dragoste de frate.

Să știi că țara noastră are un loc de frunte printre neamurile cele mari. Acest loc l-a câștigat soldatul român, pentru că a știut să-și facă datoria, a știut să lupte și a știut să moară cu credință că și-a apărat moșia strămoșească.

Domnul să odihnească pe acei viteji, care dorm somnul veciei pe câmpiile în depărtare, pe plaiurile munților, pe malurile Tisei, precum și ale Nistrului cel bătrân. Ei și-au făcut datoria!

Acum e rândul vostru să luați arma în mână și să păstrați neștirbite granițele pe care ei le-au câștigat cu sânge vărsat în belșug.

Ce mare cinste pentru voi, dragi copii ai mândrei și frumoasei Basarabii!

Dați voi roată cu ochii împrejurul hotarelor noastre și rămâneți îngroziți. Noroadele se răzvrătesc și se vrăjmășesc, împărății cât lumea de mari se prăbușesc, altele se destramă; de jur împrejur focul și omorul bântuie între frați, nimic nu mai e vrednic de cinste, bisericile sunt jefuite, averile sunt prădate, femeile sunt pângărite, toate nelegiuirile sunt fapta lor de toate zilele.

La noi e rânduială, oamenii au o judecată dreaptă și fiecare își poate căta de treburi în bună liniște, pentru că ostașul român are neclintita credință în Dumnezeu, pentru că stă de strajă la locul lui și își slujește steagul pe care a jurat. După ce și-a făcut datoria până la capăt, ostașul român apără astăzi hotarul de viclenia dușmanilor, care ar năzui să intre în țară; mai mult decât atât – el mai veghează și la buna rânduială din lăuntrul țării, pentru ca ogorul strămoșesc să fie neîntinat.

Ei sunt mândria noastră; fără tăria lor de cuget, Dumnezeu știe în ce amaruri și silnicii ne-am zbuciuma și noi astăzi.

De aceea, frați moldoveni, voi care pășiți astăzi la o nouă viață, gândiți-vă ce mare nădejde pune țara în voi și cât de mare este sarcina ce aveți de îndeplinit.

Aduceți-vă aminte că voi sunteți de viță împărătească și că frații voștri care vă vor primi în curând în mijlocul lor vor cere ca și voi să dați ascultare poruncii care vă cheamă sub același steag.

Cu aceeași cinste, cu care ați răspuns la chemarea recrutării și care face pentru noi mândria numelui vostru de moldovean, înălțați-vă inimile să preamărim cu toții pe Domnul, care ne-a învrednicit să avem o țară mândră, care se întinde falnic de la Nistru până la Tisa.

Aduceți-vă aminte că strămoșii voștri au luptat cu bărbăție la Soroca, la Chilia, la Hotin, că Marele Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a ținut piept 47 de ani dușmanilor neamului lui ca să păstreze întreagă și neștirbită Moldova noastră, la al cărei dulce soare crește floare lângă floare.

Fiți mândri, frați moldoveni, că sunteți urmașii acestor biruitori, că sunteți de același neam și lege cu ei și că veniți astăzi în mijlocul lor, care vă așteaptă cu dragoste și frăție.

Patru, cinci luni vă veți despărți de părinții, frații și surorile voastre. Ziceți-le rămas bun și să ne vedem cu drag. Vă veți întoarce apoi cu sufletul înălțat și cu cugetul

că brațele voastre s-au oțelit, mintea voastră s-a ascuțit, că purtați haină ostășească și de acum înainte puteți privi cu mândrie viitorul acestei țări.

Și acum, în ceasul cel mare, când părăsiți satele voastre, familia voastră, o familie mai mare vă așteaptă, oastea nebiruită a României Mari și unite.

Fiți, așadar, bineveniți în sânul acestei familii, pe pământul mamei noastre, al scumpei Românii, care cu dor și cu drag vă strânge la sânul ei scump.

Astăzi, când îmbrăcați haina de ostaș, pentru tot neamul românesc e o zi de sărbătoare. Tot ce este suflet românesc de la Tisa până la Nistru privește spre voi, copii ai mândrei și mănoasei Basarabii. Dumnezeu să fie cu voi și fiți siguri că oriunde veți ajunge veți fi primiți cu lacrimi de bucurie și flori, căci așa a voit Atotputernicul, ca voi să fiți cei dintâi ostași ai Basarabiei în România cea Mare.

Sfântă și mare e ziua de azi, când voi intrați în rândurile oștirii românești; cu această zi se rup pentru totdeauna lanțurile robiei în care ați gemut mai bine de un veac. Neamul românesc va privi cu bucurie la voi, căci vede astăzi cum ostașul basarabean e stăpân la casa lui și va ști să-și apere cu arma în mână hotarul și moșia strămoșească.

Pășiți, așadar, copii ai mândrei Basarabii, cu încredere și cu bine la datoria sfântă ce aveți să vă îndepliniți și bineveniți în mijlocul fraților voștri, de care vă leagă aceeași credință și aceeași lege.

General Scărlătescu,
Comandantul teritorial al Basarabiei
Chișinău, 25.IV.1920

4. Apelul Preasfințitului Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, către ostașii basarabeni

Către ostașii basarabeni, contingentul 1920

Noi, Mitropolitul Moldovei și al Sucevei,

În numele lui Dumnezeu celui Atotputernic.

Împărtășim a Noastră Arhierească blagoslovenie mândrilor feciori ai Basarabiei și strănepoți ai plăieșilor lui Ștefan cel Mare, care sosiți la noi sub steagul țării și în uniforma ostașului român, vă zicem din toată inima și cu toată dragostea.

Bine ați venit, scumpi fii ai Basarabiei.

Sosirea voastră la noi, însemnează că neamului nostru, după suferință de veacuri, dreptate i s-a făcut și noi am ajuns aceste vremuri mari și trăim în zile de biruință.

Voi știți sau ați auzit de la părinții voștri, căci în școală nu cred să vă fi spus, că au trecut mai mult de o sută de ani, de când Basarabia a fost ruptă din trupul Moldovei, și voi moldovenii basarabeni, ați trăit până acum robiți de o stăpânire străină, care cu

răutate ne-a despărțit pe unii de alții, adică pe frați de frați, cercând prin meșteșugite viclenii ca să vă uitați și neamul, și graiul, și vitejia strămoșilor voștri, cum a fost cea de la Hotin, de la Cetatea Albă, precum și numele bisericilor zidite de voievozii Moldovei în semn de biruință, iar Prutul fusese însemnat ca hotar blestemat care ne despărțea pe noi de voi.

Acum, în Marele Război, prin vitejia oștirii noastre, suntem uniți pe veci într-o singură țară, România Mare, și vouă, basarabenilor, tineri și bătrâni, v-a fost dat de Dumnezeu, ca voi să fiți cei dintâi care să vă uniți cu Țara-Mamă. Și unirea sfântă s-a desăvârșit la 27 martie, din anul mântuirii 1918, sub slăvita domnie a bunului nostru Rege Ferdinand I.

Pilda voastră, iubiți basarabeni, a fost urmată și de ceilalți ai noștri frați, bucovinenii și ardelenii, care încă erau sub stăpâniri străine.

De acum suntem stăpâni pe noi și pe soarta noastră, și pe pământul strămoșesc, care dezrobindu-se alcătuiește scumpa noastră țară, care se întinde de la Nistru până la Tisa și Marea Neagră, ale cărei hotare istorice au fost străjuite odinioară de ostașii lui Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, și de aici înainte aceste hotare vor fi străjuite de voi și urmașii voștri.

Precum vedeți, iubiți fii ai Basarabiei și tineri ostași ai României Mari, voi, pășind încoace peste Prut, ați intrat în casa voastră părintească și în moșia strămoșească împodobită de Dumnezeu cu munți înalți și falnici, îmbrăcați cu păduri seculare și îmbuibați cu bogății ascunse, cu văi frumoase și ape curgătoare, care udă câmpiile mănoase și producătoare de hrană, prin hărnicia unită cu munca cinstită și viața pașnică a fraților voștri.

Voi, cutreierând țara de la un capăt la altul, veți găsi numeroase localități unde s-au dat războaie cu lupte vitejești în vremurile vechi, precum la Baia, la Războieni, la Călugăreni și în zilele noastre această vitejie a fost încoronată prin lupte sângeroase în Marele Război, la Oituz, la Mărăști și la Mărășești. În toate acestea, precum și în alte locuri se află oseminte strămoșești, pe care noi le cinstim și le prețuim ca moaște sfinte, căci prin aceste jertfe s-a întregit neamul nostru românesc și s-a dezrobit pământul nostru strămoșesc, întemeind România Mare, ai căror ostași sunteți voi, uniți cu frații voștri, ostași din Muntenia, Moldova, Bucovina, Ardeal, Banat și Dobrogea, care cu drag vă așteaptă să intrați în rândurile lor ostășești.

Păziți cu sfințenie jurământul ostășesc și nu-l călcați nici în fața morții, căci, afară de pedepsele ce se dau de legile militare, sunt pedepsele mâniei lui Dumnezeu, care cad ca un trăsnet din cer asupra ostașului care a călcat jurământul.

Feriți-vă de șoaptele și povețele străinilor, căci sunt invidioși și le pare rău de Unirea noastră într-o singură țară, fiindcă nu ne mai pot stăpâni ca până acum și nu vom mai fi robii lor.

Dușmani avem destui și, din nenorocire, împreună cu ei s-au întovărășit și câțiva din rătăciții noștri, care, împreună, lucrează pe ascuns ca să bage intrigi și să ne slăbească unirea noastră sufletească de adevărați frați de mamă și de tată, de sânge și de lege.

Fiți cu luare aminte în toate și nu citiți decât acele cărți și scrieri ce vă sunt recomandate ca bune de șefii voștri și de preoții voștri, căci dușmanii și rătăciții împart între voi scrieri și cărți care prin cuprinsul lor otrăvesc sufletele și ne duc pe calea pieirii.

Aveți credință în Dumnezeu și în sfintele lui învățături. Păstrați iubire nemărginită Regelui, dând ascultare și supunere de bună voie către superiorii voștri.

Simt o adevărată plăcere sufletească, iubiți ostași basarabeni, când vă dau aceste povețe mitropolitane și rog pe Dumnezeu să vă dea sănătate deplină și vitejie desăvârșită, și după ce veți face milităria să vă întoarceți voioși la căminurile părintești, devenind buni gospodari în satele și orașele voastre.

Dumnezeu să vă ajute la lucrul bun.

Fiți sănătoși.

† Pimen

Mitropolitul Moldovei și al Sucevei.

Revista „Luminătorul”, Anul 1920, nr. 7-8, p. 3-8.

* Preambulul și nota aparțin editorilor revistei „Luminătorul” (n. ed.).

Nr. 180

1920 mai 18. Adresa Arhiepiscopului Gurie Grosu către ministrul de război Constantin Hârjău, prin care solicită scutirea de serviciul militar a elevilor școlii de cântăreți și a cântăreților bisericești din Basarabia

Domnule ministru,

Avem onoare a aduce la cunoștința Dumneavoastră următoarele, în legătură cu recrutarea elevilor școalei de cântăreț și a tinerilor cântăreți din Basarabia:

Din alăturata corespondență binevoiți a observa că pentru situația militară a acestora noi am primit răspunsul Comandamentului Teritorial al Basarabiei că, pe baza ordinului circular nr. 47730/1920 și al acelui Onorat Minister tinerii amintiți mai sus nu au dreptul la dispensie condiționale.

E drept că aceasta este regulementat pentru Vechiul Regat.

Însă aici, în Basarabia, rolul bisericii e excepțional în deosebi în prezent.

Silința noastră și a tuturor organelor administrative e ca prin elementele clericale să lucrăm la unitatea sufletească a neamului, să contopim credințele naționale, înviorând sentimentele de patriotism și de cultură românească.

Rezultatul se poate cerceta că e bun.

Dar, între aceste elemente care în serviciile lor, destinate întregii mulțimi și la care asistă această mulțime a poporului basarabean, trebuie să poarte numai graiul românesc, e și cântărețul de biserică; de la el, mai mult ca de la preot se aud sfintele slujbe și cuvintele Sfintei Scripturi; și el astfel poate contribui ca aceste cuvinte de pace și înțeleaptă viețuire să le împrăștie poporului iarăși numai în graiul străvechi românesc.

Această chestiune e de cea mai mare importanță și suntem convinși că Dumneavoastră o vedeți tot așa.

În școala de cântăreț din Chișinău toate obiectele se predau în limba patriei și tot tinerii cântăreți își fac serviciul numai în limba patriei, chiar și în comunele cu populație străină.

În total, acești elevi și tineri absolvenți, care ar avea vârsta de recrutare, nu ating astăzi numărul de 70 în toată Basarabia și e posibil ca în alți ani să fie și mai puțini.

Dacă ei își părăsesc școala, înseamnă că întrerup pregătirea lor clericală specială și ajung în serviciul neamului cu 3 ani mai târziu, tocmai în aceste vremi; iar cântăreții de-și lasă bisericile, în locul lor noi nu avem de unde aduce alte elemente, deoarece salariul lor și situația socială sunt prea puțin atractive; înlocuindu-i cu suplinitori fără o anume pregătire, noi vom pierde din toate punctele de vedere.

În același timp, noi suntem atenți și la cartea pastorală a Sfântului Sinod al Bisericii Române de la 16 iunie 1918, subscrisă de dl ministru al cultelor, că își iau „îndatorirea, numai să nu lipsească biserica din Basarabia de ceea ce a dobândit până acum, dar să-i îndeplinească în cel mai apropiat viitor toate dorințele", ori potrivit legilor ruse, art. 98 alin. 2 din Regulamentul militar și datinei stabilită în Basarabia, cântăreții bisericești cu școală, erau scutiți de recrutare.

Aceasta așteptăm s-o hotărâți și Dumneavoastră acum ca o măsură dreaptă și prea folositoare neamului, credem cel puțin tot atât de folositoare ca măsura ca tinerii înscriși la conservatoriile de muzică din țară să fie scutiți de recrutare.

Primiți, Vă rugăm, domnule ministru, asigurarea distinsei noastre considerațiuni și arhiepiscopalele binecuvântări.

Arhiepiscop Gurie

Nr. 4957

18 mai 1920

Revista „Luminătorul", Anul 1920, nr. 6, p. 10-12.

Nr. 181

1920 mai 21. Cuvântarea Regelui Ferdinand I rostită în Sala Eparhială din Chișinău în fața clerului din Basarabia

Cu o adâncă bucurie am pășit în Casa aceasta a Eparhiei și din toată inima mulțumesc pentru sentimentele de credință și dragoste cu care ne-ați întâmpinat*.

Știu că în timpul veacului din urmă preoții moldoveni din Basarabia au trebuit să închidă adesea în inima lor sentimentele cele mai duioase, cele mai sfinte, pe care le aveau față de Patria pierdută pentru câtva timp. Ei erau însă încrezători în Atotputernicul, care adună pe cele despărțite, și astfel au așteptat cu răbdare ziua fericită, în care Eparhia dintre Nistru și Prut să revină la sântul Maicei sale de la care fusese ruptă, în Biserica Autocefală Română.

Sunt sigur că voiu găsi în preoții moldoveni din Basarabia adevărați apostoli, nu numai ai cuvântului lui Dumnezeu, dar și ai iubirii de neam și ai dragostei față de toți locuitorii acestor de Dumnezeu binecuvântate ținuturi ale Basarabiei.

Biserica are un rol așa de mare. Ea este cârmuitoarea sufletului poporului și, precum stă scris sub stema României, tot astfel să fie scris în toate casele și în toate inimile noastre: „Nihil Sine Deo, – Nimic fără Dumnezeu".

După *Cuvântări de Ferdinand I, Regele României 1889-1922*, Anul 1922, p. 204-205.

* Vizita suveranului României Ferdinand I (1865–1927) și a Reginei Maria (1875-1938) a fost întreprinsă în Basarabia între 18 și 25 mai 1920 (n. ed.).

Nr. 182

1920 mai. Îndemnul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, către clerul din Basarabia, ca să învețe tinerii rugăciunile în limba română

În vizita noastră canonică am stabilit că credincioșii moldoveni: bărbați, femei, flăcăi, fete și copii nu știu rugăciunile în limba moldovenească, una înțeleasă moldoveanului, și în ruga către Dumnezeu întrebuințează tot cuvinte slavonești, neînțelegând ce cer de la Dumnezeu. Această rostire a cuvintelor rusești, goale, totdeauna poreclite, fără înțelesul gândurilor și al sentimentelor din rugăciune, înțelegeți bine că nu e de niciun folos pentru suflet. Ea nici nu bucură, nici nu întristează sufletul, nici nu mângâie, nici nu umilește inima. Această rugăciune pe limbă neînțeleasă este numai o bolboroseală fără folos; ea rămâne fără rod; nelăsând nicio urmă în inimă, ca și nuca lovită de perete, rămânând numai „aramă sunătoare" și „chimbal răsunător".

Pentru aceasta vă invităm cu insistență ca să învățați pe flăcăi și fete mari rugăciunile moldovenești, să adunați în fiecare duminică pe un ceas fetele la școală, în tinda bisericii și să le învățați din gură a zice rugăciunile moldovenești. Să nu fie copiii parohiilor voastre numai cu învățătura mamelor și taților, ci să contribuie la învățătura lor și preotul, și diaconul, și dascălul-cântărețul. Parohienii, cum m-am încredințat, cu drag își aduc aminte de acel dascăl sau preot, care i-au învățat rugăciunile și zic: „Dumnezeul să-l ierte", dacă a murit.

Voiesc, când voi întreba pe băiat sau fată, pe flăcău sau fecioară, în vizita canonică – cine te-a învățat rugăciunile – să aud amintind nu numai pe tata și mama, ci mai ales pe nănașul popa sau diacon, sau dascăl.

Aceasta vă este misia voastră cea păstorească, cucernici părinți și dascăli, ca să învățați pe parohienii voștri și spre aceasta vă invităm.

Arhiepiscop † GURIE

Revista „Luminătorul", Anul 1920, nr. 7-8, p. 13-14.

Nr. 183

1920 august 7-8. Relatare privind vizita canonică a Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, în parohia Strășeni, județul Chișinău

În ziua de 7 august a.c. Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul Gurie, împreună cu preoții, prot. Avt[onom] Vâlcov, V. Vasilescu, misionarul eparhial pr. V. Burjacovschi și alții a sosit cu vizită canonică în com. Strășeni, jud. Chișinău.

La ora 11. a.m. am fost la gara Strășeni, unde ne-au întâmpinat parohul bisericii Strășeni pr. V. Baltaga. De la gară Înaltpreasfințitul Arhiepiscop cu numitele persoane a sosit la biserică unde primarul satului cu alt preot de rând l-a întâmpinat pe Înaltpreasfințitul Arhiepiscop cu pâine și cu sare.

După o mică slujbă în biserică Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a binecuvântat adunații parohiei, declarând, într-o cuvântare scurtă că mâine, adică la 8 august (duminică), va vorbi către poporani despre toate ce sunt de folos fiecărui creștin dreptslăvitor, care le poate să audă din gura Arhiepisopului său Stăpân.

După aceea a venit la locuința pr. paroh V. Baltaga, unde soția părintelui l-a întâmpinat cu pâine și cu sare. În câteva cuvinte calde Î.P.S. a mulțumit frumos pe casnică dorindu-i ei și la toată familia multă sănătate sufletească și trupească.

A doua zi, la ora 8 după obicei s-a început Sf. Liturghie unde a luat parte preoții D. Gheorghianov, pr. N. Parfeni și V. Burjacovschi. La liturghie a cântat corul

condus de învățător. La liturghie au fost ridicați în rangul onorific pr. V. Baltaga ca iconom stavrofor, pr. D. Gheorghianov cu paliță și pr. N. Parfeni cu san de protoiereu. A fost hirotonisit absolventul Seminarului Teologic Ion Dulap în san de diacon, numit paroh la satul Rădeni, jud. Orhei. Înaintea hirotoniei Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a ținut o cuvântare despre puterea darului tainei de preot, atingând în cuvântarea sa pe baptiși și adventiști, deoarece n-au drept să conducă viața duhovnicească a creștinilor pentru că numai prin hirotonisire, prin punerea mâinilor Episcopului câștigi acest drept.

La priceastnie a predicat păr. misionar eparhial pr. V. Burjacovschi despre rolul credinței în viața creștinilor pentru mântuirea și câștigarea vieții veșnice. La liturghie Înaltpreasfințitul Arhiepiscop iar a ținut o cuvântare despre aceea ca poporanii creștini să nu se rătăcească și să nu se ia după învățătura și înșelăciunea predicatorilor rătăciți, dar să ție în jurul Sf. Biserici și în viață să nu piară idealurile creștinătății și atunci vor fi cetățeni buni și vor avea și gospodării bune și familia cinstită și prinosul pentru a ajuta și a milostivi pe cei lipsiți.

Când s-a dat antidoru Înaltpreasfințitul Arhiepiscop s-a interesat să știe cum stau tinerii relativ educației religioase și a propus la câțiva tineri să spună rugăciuni care le știu și a rămas mulțumit cu munca preoților în acest sens.

După ce a dat binecuvântarea parohienilor care cu mare dragoste o primeu, Î.P.S. Arhiepiscopul cu părintele paroh și alți slujitori a sosit la locuința păr. Baltaga, unde au fost întâmpinați cu pâine și sare. După aceea Înaltpreasfințitul a binevoit să viziteze și școala primară, unde dirigintele este D. Dobrov, care foarte bine și cu umilință a cântat cu corul la Sf. Liturghie. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a fost întâmpinat cu cântare și poezii spuse de elevii școlii. Între celelalte corul a cîntat „Imnul" și „Trăiască Regele" și „Mama lui Ștefan" și altele. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a rămas foarte mulțumit și cu cântările și cu poeziile și a felicitat foarte mult pe dirigintele școlii dl Dobrov și pe elevi, rugându-i și înainte să continue așa bun și sfânt spirit.

După masă Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a vizitat pe prot. Gheorghianov și dascălii Plămădeală și Chintea.

Cu vizita canonică care a avut loc la 7-8 august a.c. Înaltpreasfințitul Arhiepiscop a rămas mulțumit văzând pe loc munca clerului în folosul poporului.

Revista „Luminătoul", Anul 1920, nr. 9, p. 62-64.

Nr. 184

1920 septembrie. Lista personalului administrativ al protopopiatelor din Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului

Pe baza hotărârilor Congresului Extraordinar Eparhial din februarie a.c., s-a trimis un ordin circular în eparhie ca să se aleagă din nou personalul administrativ al tuturor cercurilor. Publicăm aici persoanele alese și aprobate de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop spre cunoștința tuturor.

Județul Chișinău

Cercul oraș
1. Protopop, protoiereul *Leon Trofimov*, Chișinău
2. Subprotopop, preotul *Petru Comerzan*, Chișinău
3. Cercetător, protoiereul *Teodor Bivol*, Chișinău

Cercul I
1. Protopop, protoiereul *Ierofei Crocos*, Vorniceni
2. Subprotopop, protoiereul *Grigorie Ciubuc*, Cojușna
3. Cercetător, protoiereul *Vasile Baltaga*, Strășeni

Cercul II
1. Protopop, protoiereul *Andronic Seminel*, Hâncești
2. Subprotopop, protoiereul *Gh. Gobjila*, Vadul lui Vodă
3. Cercetător, protoiereul *Ioan Madan*, Fundu Galbenei

Cercul III
1. Protopop, preotul *Gheorghe Balițchi*, Drăgușeni
2. Subprotopop, preotul *Vlad. Burjacovschi*, Boghiceni
3. Cercetător, preotul *Teodor Harghel*, Nemțeni

Cercul IV
1. Protopop, protoiereul *Vichentie Guma*, Costuleni
2. Subprotopop, preotul *Ioan Drajinschi*, Grozești
3. Cercetător, preotul *Alexandru Cerchez*, Seliștea

Județul Bălți

Cercul I
1. Protopop, protoiereul *Vlad. Dimitriu*, Bălți
2. Subprotopop, preotul *Gheorghe Marinescu*, Recea
3. Cercetător preotul *Dim. Popovici*, Pelinia

Cercul II
1. Protopop, preotul *Andrei Tanasiev*, Unțești
2. Subprotopop, preotul *Ignat Teodorov*, Bogheni
3. Cercetător, preotul *Petru Vartolomeev*, Bogdănești

Cercul III
1. Protopop, preotul *Gheorghe Gheorghianov*, Glodeni
2. Subprotopop, preotul *Ioan Silvestrovici*, Scumpia
3. Cercetător, preotul *Pavel Matvievici*, Ghijdieni

Cercul IV
1. Protopop, protoiereul *Sim. Draganciul*, Zăgăicani
2. Subprotopop, preotul *Dimitrie Valuța*, Râșcanovca
3. Cercetător, preotul *Gh. Irimița*, Porciuleanca

Județul Cahul

Cercul I
1. Protopop, preotul *Ioan Luscalov*, Văleni
2. Subprotopop, preotul *Ignatie Macrițchi*, Brânza
3. Cercetător, preotul *Vasile Cazacu*, Vadul lui Isac

Cercul II
1. Protopop, preotul *Dimitrie Busuioc*, Țiganca
2. Subprotopop, preotul *Vasile Carabulea*, Gotești
3. Cercetător, preotul *Gheorghe Bocancea*, Lărguța

Cercul III
1. Protopop, preotul *Isaia Luchianov*, Leova
2. Subprotopop, preotul *Simeon Popovici*, Minjir
3. Cercetător, preotul *Ioan Caimacan*, Cociulia

Județul Cetatea Albă

Cercul oraș

1. Protopop, preotul *Gheorghe Popov*, Turlachi

2. *Notă:* La acest cerc, încă nu s-au făcut alegerile; deocamdată s-a numit numai protopopul, în mod provizoriu.

3. *Notă:* La acest cerc, încă nu s-au făcut alegerile; deocamdată s-a numit numai protopopul, în mod provizoriu.

Cercul I
1. Protopop, preotul *Alexie Arventiev*, Tuzla
2. Subprotopop, preotul *Moisei Gorceac*, Bairamcea
3. Cercetător, preotul *Vasile Schidu*, Carnaleevca

Cercul II
1. Protopop, protoiereul *Iacov Gavrilovici*, Ivanovca Rusă
2. Subprotopop, preotul *Elisei Zugraf*, Crocmaz
3. Cercetător, preotul *Alex. Bulancea*, Feștelița

Cercul III
1. Protopop, preotul *Vasile Șerban*, Plahteevca
2. Subprotopop, preotul *Alex. Vasilache*, Frumușica Veche
3. Cercetător, preotul *Constantin Harea*, Frumușica Nouă
4. Cercetător, preotul *Iosif Draganciul*, Mihailovca

Cercul IV
1. Protopop, protoiereul *Terentie Belodanov*, Golița
2. Subprotopop, preotul *Ioan Postolache*, Tașlâc
3. Cercetător, preotul *Simeon Lașcu*, Batâr

Județul Hotin

Cercul I
1. Protopop, protoiereul *Sosipatru Grimalschi*, Hotin
2. Subprotopop, preotul *Constantin Baidan*, Hotin
3. Cercetător, preotul *Ioan Munteanu*, Ceponos

Cercul II
1. Protopop, preotul *Ioan Cerneavschi*, Șilouți
2. Subprotopop, preotul *Dim. Mihailovici*, Dinouți
3. Cercetător, preotul *Vasile Florovici*, Vancicouți

Cercul III
1. Protopop, protoiereul *Epifanie Bolboșenco*, Briceni
2. Subprotopop, preotul *Mitrofor Joloncovschi*, Babino
3. Cercetător, preotul *Vasile Nazarovici*, Resteo Atachi

Cercul IV
1. Protopop, preotul *Gheorghe Cunițchi*, Lipcani
2. Subprotopop, preotul *Vasile Bâhovschi*, Medveja
3. Cercetător, preotul *Nicolae Bâhovschi*, Tețcani

Cercul V
1. Protopop, preotul *Teodosie Bogaci*, Vasiliuți
2. Subprotopop, preotul *Mihail Haldevici*, Gvozdăuți
3. Cercetător, preotul *Filip Belodanov*, Glinaia

Județul Ismail

Cercul I
1. Protopop, protoiereul *Iosif Belodanov*, Ismail
2. Subprotopop, protoiereul *Ioan Hohor*, Tașbunar
3. Cercetător, preotul *Andrei Berov*, Fântâna Zânelor

Cercul II
1. Protopop, protoiereul *Ioan Nuța*, Tabac
2. Subprotopop, protoiereul *Mihai Novacov*, Bolgrad
3. Cercetător, protoiereul *Ioan Rufulea*, Hagi Abdul

Cercul III
1. Protopop, preotul *Teodor Dumbrava*, Châșlița
2. Subprotopop, preotul *Petru Belodanov*, Enichioi
3. Subprotopop, preotul *Mihail Guștiuc*, Baccialia
4. Cercetător, preotul *Alex. Fetov*, Caramahmet

Județul Orhei

Cercul I
1. Protopop, preotul *Ioan Cărăuș*, Ișnovăți
2. Subprotopop, preotul *Gh. Știuca*, Criuleni
3. Cercetător, preotul *Mihai Corobceanu*, Cruglic

Cercul II
1. Protopop, preotul *Alexandru Spinei*, Berezlogi
2. Subprotopop, preotul *Constantin Stângaci*, Suslenii de Jos
3. Cercetător, preotul *Grigore Cernei*, Pogrebeni

Cercul III
1. Protopop, preotul *Gh. Caracicovschi*, Țahnouți
2. Subprotopop, preotul *Ioan Stahovschi*, Glinjeni
3. Cercetător, preotul *Efimie Leu*, Poiana

Cercul IV
1. Protopop, protoiereul *Iacov Tocană*, Chiștelnița
2. Subprotopop, preotul *Dim. Stoicov*, Chițcani
3. Cercetător, preotul *Eugen Mârza*, Scorțeni

Cercul V
1. Protopop, iconomul Stavrofor *Al. Baltag*, Călărași
2. Subprotopop, preotul *Pavel Tucicovschi*, Seseni
3. Cercetător, preotul *Nicanor Roșca*, Cobâlca

Județul Soroca

Cercul I
1. Protopop, preotul *Mihail Dumbrava*, Bujerovca
2. Subprotopop, preotul *Vasile Bulancea*, Soroca
3. Cercetător, preotul *Filip Urâtu-Mironov*, Hristici

Cercul II
1. Protopop, preotul *Nicolae Volontirov*, Rujnița
2. Subprotopop, preotul *Dim. Balițchi*, Arionești
3. Cercetător, preotul *Teodor Schidu*, Savca

Cercul III
1. Protopop, preotul *Ioan Vedrașcu*, Căinarii Vechi
2. Subprotopop, preotul *Iosif Stratan*, Răduleni
3. Cercetător, preotul *Arsenie Sumnevici*, Nădușita

Cercul IV

1. Protopop, protoiereul *Gh. Cernăuțanu*, Cotiujenii Mari
2. Subprotopop, preotul *Petru Florea*, Cotiujenii Mari
3. Cercetător, preotul *Grigorie Vrabie*, Șestaci

Județul Tighina

Cercul I

1. Protopop, protoiereul *Atanasie Usinevici*, Tighina
2. Subprotopop, preotul *Serghie Cegolea*, Hârbovăț
3. Cercetător, preotul *Alex. Cutierov*, Fârlădani

Cercul II

1. Protopop, preotul *Dimitrie Sinevici*, Cărbuna
2. Subprotopop, preotul *Anton Sicorschi*, Sariari
3. Cercetător, preotul *Dimitrie Harnogea*, Baimaclia

Cercul III

1. Protopop, preotul *Dimitrie Croitoru*, Gaidar
2. Subprotopop, preotul *Alex. Rubanschi*, Beșghioz
3. Cercetător, preotul *Mihail Cuharschi*, Chiriutnea

Cercul IV

1. Protopop, preotul *Andrei Sibov*, Comrat
2. Subprotopop, preotul *Andrei Dimitrov*, Comrat
3. Cercetător, preotul *Vlad. Teodorov*, Chirsova

Cercul V

1. Protopop, protoiereul *Gh. Luscalov*, Beștemac
2. Subprotopop, preotul *Alexei Mârza*, Ialpugeni
3. Cercetător, preotul *Constantin Bobeico*, Cecur-Minjir

Revista „Luminătorul", Anul 1920, septembrie, p. 7-11.

Nr. 185

1920 octombrie 22. Decretul Regelui Ferdinand I privind schimbarea denumirii „Școlii Duhovnicești" din Ismail în Seminarul „Melchisedec Episcopul"

FERDINAND I,
Prin grația lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Instrucțiunei și al Cultelor nr. 36.253/920,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Se aprobă ca pe viitor „Școala Duhovnicească" din Ismail să se numească Seminarul „Melchisedec Episcopul".

Art. II. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 22 octombrie 1920.
Ferdinand
Ministrul Cultelor și Artelor
Octavian Goga
Nr. 4.645

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 179, noiembrie 16.

Nr. 186

1920 octombrie 28. Legea și Tratatul privitor la recunoașterea Unirii Basarabiei cu România

FERDINAND I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate
Corpurile legiuitoare votând și adoptând, Noi sancționăm ceea ce urmează:

Lege

Articol unic. Guvernul este autorizat a ratifica și a face să se execute Tratatul privitor la Unirea Basarabiei cu România, semnat la Paris la 28 octombrie 1920 de către Marea Britanie, Franța, Italia, Japonia, Principalele Puteri și România.

Copii și traduceri autentice de pe zisa Convențiune se alătură la prezenta lege.

Această lege, dimpreună cu Tratatul anexat la dânsa, s-a votat la Senat în ședința de la 3 aprilie anul 1922 și s-a adoptat cu unanimitate, prin aclamațiune.

Președinte, M. Pherekyde
Secretar, I. N. Coșoiu

Această lege, dimpreună cu Tratatul anexat la dânsa, s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 7 aprilie anul 1922 și s-a adoptat cu unanimitate, prin aclamațiune.

Președinte, M.G. Orleanu
Secretar, D. Nica

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului și publicată prin Monitorul Oficial.

Dat în București la 13 aprilie 1922.

Ferdinand

Ministrul Afacerilor Străine Ion G. Duca

Ministrul justiției Ion T. Florescu

Nr. 1.890

Depunerea ratificărilor Tratatului pentru Unirea Basarabiei cu România a avut loc la Paris la 19 mai 1922.

Ministrul Afacerilor Străine, Ion G. Duca

[Tratatul privitor la recunoașterea Unirii Basarabiei cu România]

IMPERIUL BRITANIC, FRANȚA, ITALIA, JAPONIA, PRINCIPALELE PUTERI ALIATE ȘI ROMÂNIA

Considerând că, în interesul păcii generale, în Europa trebuie asigurată încă de pe acum în Basarabia o suveranitate care să corespundă aspirațiilor populațiunii și să garanteze minorităților de rasă, religiune sau limbă protecțiunea ce le este dorită;

Considerând că, din punct de vedere geografic, etnografic, istoric și economic unirea Basarabiei cu România este pe deplin justificată;

Considerând că populațiunea Basarabiei a manifestat dorința de a vedea Basarabia unită cu România;

Considerând, în sfârșit, că România din propria ei voință dorește să dea garanții sigure de libertate și dreptate, fără deosebire de rasă, de religiune sau de limbă, conform cu tratatul semnat la Paris la 9 decembrie 1919, locuitorilor atât ai Vechiului Regat al României cât și al teritoriilor de curând transferate;

Au hotărât să încheie tratatul de față și au desemnat ca plenipotențiari ai lor, sub rezerva facultății de a dispune înlocuirea lor pentru semnătură.

MAJESTATEA SA REGELE REGATULUI UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI ȘI AL TERITORIILOR BRITANICE DE PESTE MĂRI, ÎMPĂRAT AL INDIILOR PE: Prea onorabilul Edward-George Villers, Conte de Debry, KG, P.C., K.C.V.O, C.B., Ambasador extraordinar și plenipotențiar al Majestății Sale Britanice la Paris;

Și

Pentru *DOMINIONUL CANADEI*, pe:

Prea onorabilul Sir G. Foster, GC.MG.,P.C., Ministru al Comerțului;

Pentru COMMONWEALTH AL AUSTRALIEI, pe:

Prea onorabilul Andrew Fisher, Înalt comisar pentru Australia în Regatul Unit;

Pentru DOMINIONUL NOII ZEELANDE, pe:

Prea onorabilul Edward-George Villers, Conte de Debry, KG, P.C., K.C.V.O, C.B., Ambasador extraordinar și plenipotențiar al Majestății Sale Britanice la Paris;

Pentru UNIUNEA SUD-AFRICANĂ, pe:

Prea onorabilul Edward-George Villers, Conte de Debry, KG, P.C., K.C.V.O, C.B., Ambasador extraordinar și plenipotențiar al Majestății Sale Britanice la Paris;

Pentru INDIA, pe:

Prea onorabilul Edward-George Villers, Conte de Debry, KG, P.C., K.C.V.O, C.B., Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Majestății Sale Britanice la Paris;

PREȘEDINTELE REPUBLICII FRANCEZE, pe:

Dl Georges Leygues, președinte al Consiliului de Miniștri, Ministru al Afacerilor Străine;

Dl Jules Cambon, Ambasador al Franței.

MAJESTATEA SA REGELE ITALIEI, pe:

Contele Lelio Bonin Longare, Senator al Regatului, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Majestății Sale Regelui Italiei la Paris;

MAJESTATEA SA ÎMPĂRATUL JAPONIEI, pe:

Vicontele Ishü, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Majestății Sale Împăratul Japoniei la Paris;

MAJESTATEA SA REGELE ROMÂNIEI, pe:

Dl Take Ionescu, Ministrul Afacerilor Străine;

Dl Dimitrie Ghica, Trimis Extraordinar și Ministru Plenipotențiar al Majestății Sale Regele României la Paris;

Care s-au înțeles asupra stipulațiunilor următoare:

Art. 1. Înaltele Părți Contractante declară că recunosc suveranitatea României asupra teritoriului Basarabiei, cuprins între frontiera actuală a României, Marea Neagră, cursul Nistrului de la gura sa până la punctul unde este tăiat de vechiul hotar dintre Bucovina și Basarabia, și acest vechi hotar.

Art. 2. O comisiune compusă din trei membri, dintre care unul va fi numit de principalele puteri aliate, unul de România și unul de Consiliul Societății Națiunilor pe seama Rusiei, va fi constituită în termen de 15 zile, cu începere de la punerea în vigoare a tratatului de față, spre a fixa pe teren noua linie de fruntarie a României.

Art. 3. România se obligă a respecta și a face să fie riguros respectate pe teritoriul Basarabiei, arătat la art. 1, stipulațiile tratatului semnat la Paris la 9 decembrie 1919 de către principalele puteri aliate și asociate și România, și anume: a asigura locuitorilor, fără deosebire de rasă, de limbă sau de religiune, aceleași garanții de libertate și de dreptate, ca și celorlalți locuitori din ținuturile ce fac parte din Regatul României.

Art. 4. Naționalitatea română va fi dobândită de plin drept, cu excluderea oricărei alteia, de către supușii fostului imperiu al Rusiei, stabiliți pe teritoriul Basarabiei, arătat la art. 1.

Art. 5. În termen de doi ani, cu începere de la punerea în vigoare a Tratatului de față, supușii fostului Imperiu al Rusiei, în vârstă de mai mult de 18 ani și stabiliți pe teritoriul Basarabiei, arătat la art. 1, vor putea opta pentru orice altă naționalitate ar putea dobândi.

Opțiunea soțului va atrage după sine pe acea a soției și opțiunea părinților va atrage după sine pe acea a copiilor lor în vârstă de mai puțin de 18 ani.

Persoanele care vor fi exercitat dreptul de opțiune prevăzut mai sus, vor trebui, în cele 12 luni următoare, să-și rapoarte domiciliul în statul în favoarea căruia vor fi optat.

Ele vor putea să-și păstreze bunurile imobiliare pe care le-ar poseda pe teritoriul Statului Român. Ele vor putea să ia cu dânsele bunurile lor mobile de orice natură, asupra cărora nu se impune nicio taxă de ieșire.

Art. 6. România recunoaște ca supuși români, de plin drept și fără nicio formalitate, pe supușii fostului Imperiu al Rusiei, născuți pe teritoriul Basarabiei, arătat la art. 1, din părinți domiciliați acolo, chiar dacă la data punerii în vigoare a Tratatului de față ei înșiși nu și-ar avea domiciliu pe zisul teritoriu.

Totuși, în termenul celor doi ani care vor urma punerii în vigoare a Tratatului de față, aceste persoane vor putea declara în fața autorităților române competente, din țara în care își au reședința, că renunță la naționalitatea română și ele vor înceta atunci de a fi socotite ca supuși români. În această privință, declarațiunea soțului va fi socotită valabilă și pentru soție și acea a părinților va fi socotită valabilă pentru copiii în vârstă de mai puțin de 18 ani.

Art. 7. Înaltele Părți contractante recunosc că gura Dunării, numită gura Chiliei, trebuie să treacă sub jurisdicțiunea Comisiunii Europene a Dunării.

În așteptarea încheierii unei convențiuni generale cu privire la regimul internațional al căilor de comunicație pe apă, România se obligă de a aplica, în cea ce privește porțiunile din sistemul fluvial al Nistrului, care pot fi cuprinse pe teritoriul ei sau care alcătuiesc fruntările acestui teritoriu, regimul prevăzut în paragraful I al art. 332 și articolele 33-338 din Tratatul de Pace cu Germania, încheiat la 28 iunie 1919.

Art. 8. România își va asuma responsabilitatea pentru partea proporțională ce revine Basarabiei din datoria publică a Rusiei, precum și din celelalte angajamente financiare ale Statului Rus, așa cum va fi determinată printr-o Convențiune particulară între Principalele Puteri aliate și asociate, de o parte, și România, de altă parte. Această Convențiune va fi pregătită de către o comisiune arătată de zisele Puteri. În cazul în care comisiunea nu ar ajunge la un acord în termen de doi ani, chestiunile în litigiu vor fi supuse fără întârziere arbitrajului Consiliului Societății Națiunilor.

Art. 9. Înaltele Părți Contractante vor invita Rusia să adere la tratatul de față, de îndată ce va exista un guvern rus recunoscut de ele. Ele își rezervă dreptul de a supune arbitrajului Consiliului Societății Națiunilor toate chestiunile care ar putea fi ridicate

de guvernul rus cu privire la detaliile acestui tratat, fiind bine stabilit că fruntariile definite de acest tratat, precum și suveranitatea României asupra teritoriilor pe care le cuprinde nu vor putea fi puse la discuțiune.

Se va proceda la fel în ce privește toate dificultățile ce ar putea naște ulterior din aplicarea sa (a Tratatului).

Tratatul de față va fi ratificat de Puterile semnatare. El nu va intra în vigoare decât după depunerea acestor ratificări și cu începere de la intrarea în vigoare a Tratatului semnat de Principalele Puteri aliate și asociate și România la 9 decembrie 1919.

Depunerea ratificărilor va avea loc la Paris.

Puterile, ale căror Guverne își au sediul în afară Europei vor avea facultatea de a se mărgini a face cunoscut Guvernului Republicii Franceze, prin intermediul lor diplomatic la Paris, că ratificarea lor a fost dată și, în acest caz, ele vor trebui să transmită instrumentul acestei ratificări de îndată ce va fi cu putință.

Un proces-verbal despre depunerea ratificării va fi încheiat.

Guvernul Francez va remite tuturor Părților semnatare o copie certificată conformă cu procesul-verbal privitor la depunerea ratificării.

Făcut la Paris, în 28 octombrie una mie nouă sute douăzeci, într-un singur exemplar, care va rămâne depus la arhivele Guvernului Republicii Franceze și de pe care vor fi remise copii autentice fiecăreia dintre Părțile semnatare ale Tratatului.

Plenipotențiarii care, din cauza lipsei lor momentane din Paris, nu și-au putut pune semnăturile lor pe Tratatul de față, vor fi admiși a face acest lucru până la 15 decembrie 1920.

Drept care, plenipotențiarii de mai jos, ale căror depline puteri au fost recunoscute în bună și cuvenită formă, au semnat Tratatul de față.

(L.S.) DEBRY
(L.S.) ANDREW FISHER
(L.S.) DEBRY
(L.S.) DEBRY
(L.S.) DEBRY
(L.S.) GEORGES LEYGUES
(L.S.) JULES CAMBON
(L.S.) BONIN
(L.S.) K. ISHÜ,
(L.S.) TAKE IONESCU
(L.S.) DIMITRIE GHICA

Monitorul Oficial al României, Anul 1922, nr. 100, august 8.

Nr. 187

1920 decembrie 25. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea Arhiereului Gurie Grosu în calitate de Arhiepiscop titular al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și a Arhiereului Dionisie Erhan în calitate de vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor sub nr. 48.990/920,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfinția Sa Arhiereul Gurie Botoșăneanu, se întărește Arhiepiscop titular al Arhiepiscopiei Chișinăului, iar până la data învestirii legale este autorizat a conduce arhiepiscopia, bucurându-se de toate drepturile și prerogativele legale.

Art. II. Preasfinția Sa Arhiereul Dionisie se întărește vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, cu titlul de Dionisie al Ismailului.

Art. III. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 25 decembrie 1920.

Ferdinand

Ministrul Cultelor și Artelor

Octavian Goga

Nr. 5481

Monitorul Oficial al României, Anul 1920, nr. 216, decembrie 30.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1921, nr. 1, p. 2.

Nr. 188

1920 decembrie. Mesajul de felicitare al Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, adresat enoriașilor din Basarabia, cu prilejul Anului Nou 1921

Noi, Gurie din mila lui Dumnezeu, Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, tuturor binecredincioșilor fiilor noștri preoți și mireni, de Anul Nou 1921, dorim a se bucura.

Bucurați-vă, fiilor, că v-a învrednicit Dumnezeu să ajungeți sfârșitul anului în deplină sănătate; că n-ați murit, precum au murit mulți din frații voștri, că vă mai dă Dumnezeu timp, pentru ca să vă pocăiți, să vă îndreptați viața spre bine, să lepădați deprinderile cele rele.

Bucurați-vă, mulțumind lui Dumnezeu, că în anul trecut v-a miluit cu recoltă frumoasă și ați avut timp bun ca s-o strângeți.

Bucurați-vă, și mulțumiți lui Dumnezeu, că sunteți cetățeni – români, și sub apărarea soldatului român ați petrecut anul trecut în liniște și bună ordine; și ați putut fără turburare cu toată plăcerea sufletească și obștească a vă îndeplini datoriile voastre creștinești și cetățenești, a vă ocupa cu gospodăria și alte lucruri personale.

Bucurați-vă că Domnul v-a învrednicit să rămâneți credincioși credinței ortodoxe și nu v-a lăsat să vă abateți de la această credință, una mântuitoare în vreo sectă – baptism, adventism, inochentism și altele.

Bucurați-vă, mulțumind pe Dumnezeu pentru pacea bisericii, care s-a așezat, după recunoașterea de către Sf. Sinod și Guvernul Român, a drepturilor Bisericii Basarabene la alegerea chiriarhilor de către Congresele Eparhiale și după întărirea prin decret regal a titularilor aleși.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu, ca să vă păstreze și în anul viitor în deplină sănătate, să vă ferească de boli molipsitoare, de ciumă, de holeră, de tifos și altele; ca să binecuvânteze Dumnezeu ostenelele voastre ca să rodească viile voastre, grădinile și câmpiile cu roduri bune, și voi să înfloriți cu fapte bune, cu credință, cu blândețe, cu dragoste, cu răbdare și înfrânare, ca să trăiți în bună înțelegere și pace cu preotul din sat, cu învățătorul, ca să aveți bun, harnic și cinstit primar, notar, și să-i ascultați, ca soldatul român să fie credincios jurământului dat de a sluji Țării și Tronului, apărându-ne de năvălirea vrăjmașilor și de războiul cel dintre voi, și voi să-l iubiți cu toată inima din tot sufletul că el vă asigură viața liniștită și fără turburare ..., și să fie cu voi harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărăția Sfântului Duh.

Arhiepiscop GURIE

Revista „Luminătorul", Anul 1921, nr. 1, p. 5-6.

Nr. 189

1920 decembrie. Raport privind activitatea „Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Basarabia” pe anul 1920

I. Alcătuirea societății

A. Comitetul și membrii societății

„Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia” înființată în orașul Chișinău la 4 aprilie 1904, pe baza statutului aprobat de Sf. Sinod din Petersburg la 15-27 noiembrie 1902, a împlinit în anul trecut (1920) al șaptesprezecelea an al activității sale.

În cursul acestui an, 1920, societatea a fost sub ocrotirea și președinția de onoare a Î.P.S. Arhiepiscop Gurie al Chișinăului și Hotinului.

Comitetul societății a fost alcătuit din următoarele persoane: 1) Președinte – arhimandritul V. Puiu; 2) Casier – dl Iosif Parhomovici, care a condus și muzeul bisericesc al societății aflat în Casa Eparhială din Chișinău; 3) Secretar – dl C. N. Tomescu, secretarul general al Episcopiei. Aceste persoane au fost alese la 13 noiembrie 1919, pe termen de 3 ani.

Membrii comisiunii de control au fost: 1) Prot. Mihail Ciachir; 2) Prot. Vasile Guma și 3) Prot. Teofan Dubnevici – toți din Chișinău, realeși în adunarea generală din 1 martie 1920, pe un termen de un an.

În cursul anului trecut, 1920, au fost aleși noi membri activi ai societății de către cele două adunări generale și anume: dl Hr[istea] Dăscălescu, profesor la Seminarul Teologic (1 martie); diacon dr. N. Popescu, actualmente preot și directorul Mitropoliei București; preot Teodor Simedre, confesor militar; dl Liviu Marian, profesor secundar în Chișinău și dl N. Constantinescu, profesor secundar, actualmente în Buzău (28 mai).

În ultima adunare generală de la 28 mai s-a revizuit tabloul membrilor societății și s-a stabilit numărul lor la 84 persoane, din care sunt: 1 președinte de onoare, 22 membri de onoare, 3 membri pe viață și 58 membri activi.

B. Președinte de onoare

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie al Chișinăului și Hotinului.

C. Membri de onoare

1. Arsenie Stadnițchi, Mitropolitul Novgorodului.
2. Bianu. I., profesor universitar în București.
3. Cazacu P[etru]dr., inspector sanitar al Basarabiei.
4. Ciobanu Ștefan, Secretar General al Învățământului din Basarabia.
5. Damian, arhiereu de Petrovsc.

6. Halippa N. I., inspector școlar în Berdeansc.
7. Halippa Pantelimon, fost ministru delegat în Basarabia, actualmente deputat.
8. Iacov, mitropolit de Cazan.
9. Iorga Neculai, profesor universitar în București.
10. Lihaciov P. N., profesor universitar în Petrograd.
11. Nicodim, arhiereu de Cigherin.
12. Nicodim, episcopul Hușilor.
13. Nistor Ioan, profesor universitar în Cernăuți.
14. Onciu D., profesor universitar în București.
15. Pârvan V., profesor universitar în București.
16. Parhomovici Iosif, profesor pensionar al Seminarului Teologic din Chișinău, casierul societății.
17. Pelivan Ion, fost ministru al Justiției, actualmente deputat.
18. Petrov I. N., profesor la Academia Teologică din Kiev.
19. Platon, Mitropolitul Hersonului.
20. Serafim, Arhiepiscopul Tverului.
21. Uvarov, principesă din Petrograd.
22. Zinovie, arhiereu de Cozlov.

C. Membri pe viață

1. Arhimandritul V. Puiu, exarhul mănăstirilor din Basarabia.
2. Protoiereu Gheorghianov Gh.
3. Preotul Petranici N.

D. Membri activi și cotizațiile date

1. Andronic I., iconom stavrofor.
2. Baltag A., iconom mitrofor.
3. Bălțătescu A., protoiereu.
4. Balâc A.
5. Berechet Ștefan, căpitan.
6. Bălteanu I., protoiereu
7. Brăguță A., protoiereu.
8. Belodanov Iosif, iconom stavrofor.
9. Cazcarov V.
10. Ciachir M., protoiereu.
11. Chiper D.
12. Ghișcuță E., preot.
13. Constantinescu N., profesor.
14. Cozachevici E., protoiereu.
15. Cupcea Gh., arhitect. – 12 ruble.

16. Curdinovschi V., profesor.
17. Dăscălescu Hr., profesor.
18. Draganov P., profesor.
19. Dubnevici Teofan, protoiereu.
20. Efodiev N., profesor.
21. Efodiev V., protoiereu.
22. Frățiman Iustin, profesor.
23. Friptu M., preot.
24. Ghepețchi A. N.
25. Grecov M., preot.
26. Guma Vasile, protoiereu.
27. Hohor P., preot.
28. Ivanov I., profesor.
29. Liviu Marian, profesor.
30. Lașcu N., iconom stavrofor.
31. Lotoțchi P., profesor.
32. Mihailovici C., protoiereu.
33. Muranevici S. P., iconom stavrofor – 12 ruble.
34. Nevzorov A., profesor.
35. Novacov M., protoiereu.
36. Paisie, arhimandtit.
37. Parfenie C., protoiereu.
38. Petrovici T., protoiereu.
39. Polihronie M. Cheoseli, profesor.
40. Popescu Niculai Dr., preot.
41. Popov M., protoiereu.
42. Popovici Constantin, iconom stavrofor – 12 lei.
43. Porubin M.
44. Porucic M., profesor – 24 lei.
45. Savițchi S.
46. Salagor P., protoiereu.
47. Sevastian Vesti, arhiereu.
48. Semeichin S.
49. Simedre Teodor, preot.
50. Tomescu N. Constantin.
51. Tufescu N.
52. Țincoca I., iconom.
53. Teognost, arhimandrit.
54. Teofan, arhimandrit.
55. Volcov V.
56. Volovei T., protoiereu.
57. Zelinschi I., profesor.
58. Zlatov Gh., protoiereu.

II. Mijloacele bănești ale societății

A. Veniturile

a) *Din trecut.*

La 1 ianuarie 1920 societatea avea rest din anul 1919:

a) Bani numerar – 6350 ruble 42 cop. și 8277 lei 20 b;

b) Bani în efecte de stat – 900 ruble --- --- --- ---.

Efectele sunt trei acțiuni, garantate de stat și două bilete.

Acțiunile sunt de rentă 4% a Statului Rus, fiecare acțiune a câte 100 ruble și anume:

1. Cu nr. 5132, cumpărată din banii donați de protoiereul Gh. Gheorghianov (de la o persoană care a dorit să rămână necunoscută), în amintirea copilului Serghie (condica de venituri și cheltuieli pe anul 1917, nr. 17).

2. Cu nr. 933, donată de Vladimir, fost Episcop al Chișinăului și Hotinului (condica de venituri și cheltuieli pe anul 1906, nr. 4).

3. Cu nr. 1250, donată de Nicodim, fost Episcop al Achermanului, în amintirea răposatului Arcadie, fost Episcop al Achermanului și primul președinte de onoare al societății (condica de venituri și cheltuieli pe anul 1920, nr. 28).

Două bilete de 5 ½ ale împrumutului militar, a câte 300 ruble, cumpărate de Iacov, fost Arhiepiscop al Chișinăului, în schimbul vânzării unei obligații de 1000 ruble a societății de credit din Chișinău (condica de venituri și cheltuieli pe anul 1917, nr. 5).

b) Încasat în cursul anului 1920.

Bani numerar – 3050 ruble 44 cop. și 12681 lei 33 bani.

Suma aceasta s-a alcătuit din următoarele venituri:

Nr. crt.	Venituri	Ruble	Cop.	Lei	Bani
	De la Î.P.S. Arhiepiscop Gurie al Chișinăului și Hotinului.	100	–	–	–
1.					
2.	Cotizații de la 4 membri. Dintre acestea, o persoană a plătit pe doi ani (1919 și 1920) și trei persoane pe anul trecut (condica de venit nr. 9, 17, 18, 19 și 34).	24	–	36	–
3.	Din procentele livretului Băncii Orașului nr. 4.	72	–	23	–
4.	De la Directoratul Finanțelor, pe temelia aprobării date de Ministrul delegat al Basarabiei Pan Halippa, ca subvenție lunară de câte una mie lei, până la 1 aprilie, cu ord. nr. 5297 din 31 octombrie 1919 (nr. 10 și 12).	–	–	3000	–
5.	De la casieria eparhială, ajutor anual prevăzut prin bugetul mănăstirii Curchi (nr. 13).	–	–	1000	–
6.	De la casieria eparhială, potrivit hotărârii congresului eparhial din 1917, subvenții de la biserici și mănăstiri pentru tipărirea revistei societății (nr. 26).	2457	44	770	–
7.	Din schimbarea în lei a rublelor romanov, pentru 9100 ruble (nr. 27).	–	–	5400	–
8.	Din vânzarea revistei (nr. 2, 5-8, 11, 14-16, 21-25, 29-33 și 35). În această sumă se cuprind și exemplarele din vol. XI achitate de mănăstiri, anume: Hârjauca – 300 ruble, pentru 20 ex.; Călărășăuca – 120 ruble, pentru 8 ex.; Curchi – 150 lei, pentru 10 ex.; Frumoasa – 150 lei, pentru 10 ex.; Țigănești – 450 lei, pentru 30 ex.; Hâncu – 150 lei, pentru 10 ex.	420	44	2403	10
9.	De la dl casier, împrumut pentru completarea sumei societății în ruble romanov, în vederea schimbului lor (nr. 28).	49	–	–	–
	Total încasat în 1920	3050	44	12681	33
	Rest din 1919	6350	42	8277	20
	Total venituri în numerar	9400	86	20958	53
	Total venituri în efecte	900	–	–	–

B. Cheltuielile

NNr. crt.	Cheltuieli	Ruble	Cop.	Lei	Bani
1.	Prezentate la Secretariatul General al Finanțelor pentru preschimbare în lei (chitanța nr. 995.033 de la 1 octombrie 1920, condica de cheltuieli nr. 30).	9100	–	–	–
2.	Pentru tipărirea vol. XII al revistei societății, în două sute exemplare (nr. 3, 16-18 și 21).	–	–	4828	–
3.	Pentru tipărirea hărții din vol. XII al revistei (nr. 21).	–	–	214	–
4.	Pentru opt topuri de hârtie trebuitoare la tipărirea vol. XII (nr. 1 și 7).	–	–	1728	–
5.	Pentru tipărirea a 200 broșuri cu darea de seamă a activității societății pe anul 1919 (nr. 22).	–	–	140	–
6.	Aducerea hârtiei și a cărților revistei la biblioteca societății (nr. 5 și 6, 14 și 24).	–	–	18	–
7.	Plata la poștă pentru expedierea câtorva numere de revistă (nr. 4).	–	–	14	40
8.	Plicuri mari (pungi) pentru trimiterea prin poștă a broșurilor (nr. 9 și 12).	–	–	101	–
9.	Pentru păstrarea în Banca orașului a unui pachet cu 6453 ruble romanove (nr. 10 și 31).	–	–	130	50
10.	Timbre aplicate în livretul Băncii orașului (nr. 2, 32 și 35).	–	–	1	40
11.	Casierului societății s-au înapoiat în lei rublele împrumutate pentru completarea sumei cu prilejul schimbului de ruble (nr. 33)	–	–	49	–
12.	Diurna casierului pentru conducerea muzeului societății (nr. 8, 11, 15, 19, 26, 27-29, 36-38).	300	–	3300	–
13.	Servitorilor casei eparhiale pentru curățenia făcută în muzeu (nr. 13, 20, 25 și 34).	–	–	35	–
Total		9400	–	10559	30

Bilanț

Venituri	9400	86	20958	53
Cheltuieli	9400	–	10559	30
Excedent numerar	–	86	10399	23
Excedent efecte	900	–	–	–

Banii numerar se păstrează la Banca orașului cu carnetul nr. 5274/919, iar efectele sunt depuse în sucursala Băncii imperiale cu recipisele nr. 12811 din 14 iulie 1906, nr. 1620 din 18 mai 1911 și nr. 16744 din 13 septembrie 1912 și cu livretul nr. 3011.

III. Donațiuni pentru biblioteca societății

În cursul anului 1920, la biblioteca societății s-au primit 10 volume diferite din publicațiunile Academiei Române, colecția revistei „Luminătorul" a Eparhiei Chișinăului și Hotinului pe 1920 și alte cărți și broșuri.

IV. Activitatea societății

În cursul anului 1920, s-au ținut două adunări generale a membrilor societății, la 1 martie și 28 mai, sub președinția de onoare a Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie, iar comitetul a ținut șapte ședințe, la 2 și 4 ianuarie, 14 februarie, 4 mai, 6 iunie, 19 noiembrie și 31 decembrie, sub președinția P.C. arhimandrit V. Puiu.

În primul rând, comitetul a urmărit să-și împlinească însemnatul său scop de a da la lumină publicații istorico-arheologice în legătură cu viața bisericească a Basarabiei. Dar și în acest an a întâmpinat multe greutăți ca și în anii trecuți. Totuși, mulțumită ajutorului onor. Ministrului delegat în Basarabia și a subvențiilor de la mănăstiri și unele biserici din eparhie, s-a putut tipări un volum, al XII-lea din revista societății. Cuprinsul volumului e în limba română și în cea rusă, cu articole și studii despre: 1) Înființarea societății istorico-arheologice, 2) Ierarhii Bisericii basarabene, 3) Administrarea bisericească a românilor de peste Nistru, 4) Monahii români din Muntele Athos în 1920, 5) Cuprinsul celor 10 volume în rusește ale societății, 6) Concurs pentru monografii mănăstirești în Basarabia, 7) Arhiepiscopul Neofit al Chișinăului și Hotinului ș.a. Volumul este prevăzut cu o hartă a localităților dintre Nistru și Bug locuite de români și fotografia Arhiepiscopului Neofit.

Pentru publicarea volumului următor, al XIII-lea, comitetul s-a interesat să strângă manuscrise. Până acum are câteva alcătuite în rusește de P. Colomoițov din Ismail, I. Parhomovici și protoiereu Mihail Ciachir. Comitetul le-a citit, le-a cercetat și prin osteneala dlui Dăscălescu s-au tradus două din manuscrise în românește. Se mai așteaptă material și de la alți membri ai societății și astfel în curând să apară și volumul XIII.

Dl Parhomovici, directorul muzeului, a inventariat din nou parte din obiectele din acel muzeu, pe categorii.

La 20 mai 1920, muzeul a fost vizitat de M.M.L.L. Regele Ferdinand I și Regina Maria a României și A.S. Regală Principesa Elisabeta. Majestățile Lor s-au interesat cu augustă bunăvoință de obiecte vechi, cărți, icoane, ce se găsesc în muzeu, de tipăriturile moldovenești eparhiale, gramote ș.a. La plecare au semnat în cartea de aur a societății și au binevoit a primi două din volumele societății, care au material în mai apropiată legătură cu istoria Bisericii din Basarabia. Majestățile Lor erau însoțite de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie, de aghiotanții regali, generali, ofițeri, demnitarii orașului și mulți clerici.

Societatea nădăjduiește în vremi mai prielnice pentru împlinirea scopurilor sale de cultură.

Președinte, arhimandrit V. Puiu
Casier, Iosif Parhomovici
Secretar, Constantin N. Tomescu

Adaos

Referatul Comisiunii de control

Anul 1921, martie 21. Comisiunea de Control, verificând condicile de venituri și cheltuieli și sumele Societății Istorico-Arheologice Bisericești și asemănându-le cu darea de seamă anuală pe anul 1920, a găsit: a) restul din anul 1919 spre 1920 e însemnat exact; b) condica de venituri și cheltuieli e scrisă în bună regulă atât în articole cât și în totaluri; c) restul spre 1 ianuarie 1921 în bani numerar și în acțiuni e scris exact și se află de față; d) darea de seamă întru toate se potrivește cu condicile și cu actele.

Membrii Comisiunii de control: protoiereu Vasile Guma, protoiereu Mihail Ciachir, protoiereu Teofan Dubnevici

Revista „Luminătorul", Anul 1921 aprilie, p. 8-16.

Nr. 190

1921 martie 7-11. Procese-verbale ale Congresului Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor din Basarabia

7/III. Se aprobă
Arhiepiscop Gurie

Proces-verbal nr. 1

Anul 1921, martie 7.

Congresul Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor din Basarabia astăzi, după oficierea în capela Arhiepiscopală a obișnuitului Te Deum de către Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul Gurie și declararea deschiderii Congresului, adunarea, în casa Eparhială, a pășit la alegerea prezidiumului.

Adunarea, în vot unanim, a declarat că alegerile prezidiumului să se facă cu votare deschisă și în unanimitate au fost alese următoarele persoane:

1) Iconom mitrofor Alexandru Baltaga, în calitate de președinte.
2) Preotul Teodor Dumbrava.
3) Cântărețul Teodor Semenov.
4) Epitrop Chiril Nichitov, în calitate de ajutor al președintelui.
5) Iconom stavrofor Ioan Andronic.

6) Preotul Teofil Ungurean.
7) Cântărețul Osia Cefranov, în calitate de secretar.

Congresul, procedând înainte, a pus în discuție chestiunea pentru verificarea mandatelor deputaților prezentului congres și a venit la hotărârea ca să înființeze o comisiune specială compusă din trei persoane și anume:

1) Preotul Ioan Rusu,
2) Dascălul Pavel Tomenco,
3) Epitrop Ioan Cebotari, care va îndeplini însărcinarea aceasta.

Pentru ce, s-a alcătuit acest proces-verbal, spre a-l supune cunoștinței și aprobării Î.P.S. Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului Gurie.

Președintele, iconom mitrofor Alex. Baltaga

10/III. N-am așteptat din partea preotului Ciocan, căruia i s-a arătat atâta milă din partea noastră, o obrăznicie ca aceea de a nu recunoaște pe arhipăstorul său, de la care a cerut și a primit milă, călcarea sub picioare a milei nu poate fi răbdată și preotul Ciocan împreună cu protoiereul T. Volovei, vinovați în răscoală bisericească, după dreptate se vor supune judecății Tribunalului bisericesc. Până la hotărârea definitivă, și protoiereul T. Volovei, și preotul Ciocan se suspendă din posturile parohiei ce le ocupă.

Consistoriul va aduce la îndeplinire această hotărâre.

Arhiepiscop Gurie

Proces-verbal nr. 2

Anul 1921, martie 9 zile.

În ședința de astăzi, Congresul Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor Bisericii Basarabene a luat cunoștință de:

1. Corespondența din ziarul „Basarabia" din 9 martie 1921, nr. 44, în care preotul Ieremia Ciocan învinuiește pe iconom mitrofor Alexandru Baltaga, iconom stavrofor Serghie Bejan, pe membrii Consistoriului, iconom stavrofor T. Gavrilovici și Ioan Andronic, că dânșii, sub motivul apărării autonomiei bisericești, au uzurpat administrarea în eparhie, au cheltuit 500.000 lei (jumătate de milion lei) din fondurile fabricii de lumânări și au făcut alte abuzuri.

2. Corespondența din ziarul „Nașe Slovo", nr. 51, cu declarația unui grup de preoți din cercul V, județul Orhei, că nu recunosc pe Arhiepiscopul Gurie și votează neîncredere Congresului Eparhial.

3. Telegrama pe numele Înaltpreasfințitului Arhiepiscopului Gurie de la 10 preoți din Orhei, cu rugămintea de a lua măsuri energice contra tulburărilor păcii bisericești din cercul V, județul Orhei.

4. Corespondența sfatului protopopesc a cercului I, județul Tighina, din care se vede o activitate provocatoare a protoiereului Teodosie Volovei, care astăzi este paroh

în cercul V, județul Orhei, unde continuă agitațiile sale contra Arhiepiscopului Gurie și autorităților eparhiale.

Congresul este informat că corespondența citată din ziarul „Naşe Slovo" s-a făcut în legătură cu activitatea și sub influența preoților Ciocan și Volovei.

Aceste două persoane, în timpul țarismului, au fost în „societatea poporului rus" – Teodosie Volovei chiar ca președinte în secția Chișinău. După alipirea Basarabiei, dânșii au plecat peste Nistru, unde s-au remarcat ca cei mai înfocați luptători în felurite comitete pentru salvarea Basarabiei. Întorcându-se în țară, preoții Ciocan și Volovei s-au apucat de provocații, intrigi și clevetiri care n-au mai avut margini și, în fine, au ajuns până la descoperită nesupunere Chiriarhului și autorităților eparhiale.

Discutându-se chestia cu toată atențiunea, sub președinția preotului T. Dumbrava, ieșind din adunarea Congresului persoanele reclamate, s-a hotărât în puterea competenței Congresului următoarele:

1. Preotul Ieremia Ciocan și protoiereul Teodosie Volovei ca niște provocatori și agitatori primejdioși pentru liniștea și buna rânduială în viața eparhiei, se consideră nevrednici de a se mai numi confrați și membri în societatea clerului basarabean din punct de vedere moral.

2. Persoanelor reclamate de către preotul Ciocan, precum și întregului comitet Eparhial, adunarea încă o dată votează deplină încrederea sa.

3. Dorințele grupului de preoți din Orhei pentru întrebuințarea măsurilor energice contra răzvrătiților, adunarea le acceptă și din partea sa roagă pe Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul Gurie ca persoanele acestea să fie imediat date în judecata Tribunalului conform legilor și canoanelor, anchetându-se toate ilegalitățile preoților Ciocan și Volovei, precum și a tuturor care au făcut hotărâre de nerecunoaștere a Chiriarhului.

Drept care s-a făcut acest proces-verbal pentru a fi suspus cunoștinței și aprobării Înaltpreasfinției Sale Arhiepiscopului Gurie al Chișinăului și Hotinului.

p. Președinte Teodor Dumbrava

10/III. Se aprobă
Arhiepiscop Gurie

Proces-verbal nr. 3

Anul 1921, martie 10.

Congresul Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor Bisericii Basarabene a discutat propunerea unor delegați ai Congresului Eparhial, că ei, fiind lipsiți de mijloace materiale, n-au posibilitate de a participa mai înainte la lucrările Congresului. Cunoscând necesitatea de ajutor la timp, Congresul, luând în considerare și scumpirea vieții în oraș în momentul de față, a hotărât a elibera din fondurile fabricii de lumânări suma necesară, după tabloul aici alăturat, ca un împrumut care trebuie restituit de pe la cercurile respective corespunzătoare, pentru fiecare delegat câte una sută (100) lei pe zi diurnă, iar pentru cheltuielile drumului – conform tarifului din prezent arătat de fiecare deputat.

Pentru ce s-a făcut acest proces-verbal spre a-l înainta Înaltpreasfințitului Gurie, Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului spre aprobare.

Președintele Congresului, iconom mitrofor Alex. Baltaga

Se ia act
Arhiepiscop Gurie

Proces-verbal nr. 4

Anul 1921, martie 7.*

Congresul Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor Bisericii Basarabene a ascultat darea de seamă a Comitetului Eparhial ales de Congresul Eparhial din februarie anul 1920 pentru apărarea drepturilor Bisericii Basarabene și introducerea în viață a lucrărilor Congresului din anul trecut. Raportul Comitetului Eparhial, Congresul Eparhial l-a aprobat în totalitate, hotărând:

1. A trimite Majestății Sale Regelui și Mitropolitului Primat telegrame de devotament și mulțumiri de la numele Congresului.

2. Să se exprime din partea Congresului cele mai călduroase mulțumiri pentru osteneala ridicată de către Înaltpreasfinția Sa și Preasfințitul Dionisie al Ismailului, în curgerea unui an de zile, pentru interesele Bisericii Basarabene, prin delegația Congresului compusă din protoiereul Vladimir Dimitriu, protoiereul Neculai Volontir, preotul Ioan Rusu, dascălul Nicolai Zahardan și epitropul Cibotar.

3. Congresul votează deplină încredere ca și în viitor să stea la postul său.

4. Ca lucrările Comitetului Eparhial să fie tipărite cât mai curând și trimise la parohii.

Pentru ce s-a alcătuit acest proces-verbal spre a-l înainta Înaltpreasfințitului Gurie, Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului spre cunoștință și aprobare.

Președintele, iconom mitrofor Alex. Baltaga

Telegramă
Majestății Sale Regelui Ferdinand I

București

Congresul Eparhiei Chișinăului și Hotinului, alcătuit din deputați clerici și mireni din întreaga Basarabie în sesiunea extraordinară ca să ia în considerație Statutul Organic al Bisericii Române în vederea unificării, depune cucernic la picioarele tronului Regal devotamentul lor.

Congresul își permite, totodată, a mărturisi Majestății Voastre și nețărmurită recunoștință pentru iubitoarea grijă și ocrotire ce ați binevoit a îndrepta spre clerul și poporul acestei eparhii prin întărirea regală a alegerii episcopilor noștri, care ne conduc spre deplină unitate sufletească și întărirea neamului și Bisericii Ortodoxe naționale.

Trăiască Majestatea Voastră.

Trăiască Majestatea Sa Regina.

Trăiască Augusta Familie Regală.

Trăiască biserica întregită a neamului nostru românesc.

Președintele, iconom mitrofor Alex. Baltaga.

* Data coform cu originalul (n.ed.).

Revista „Luminătorul", Anul 1921, mai, p. 1-6.

Nr. 191

1921 martie 13. Procesul-verbal al Congresului Eparhial Extraordinar din Basarabia „Cu privire la Concordatul propus de scaunul Papei de la Roma Guvernului Român"

Proces-verbal nr. 9

Anul 1921, martie 13 zile.

Congresul Eparhial Extraordinar al reprezentanților clerului și mirenilor ai bisericii basarabene în ședința de astăzi a ascultat referatul comisiunii, alcătuită pentru studierea concordatului propus de scaunul Papei de la Roma Guvernului Român. Congresul Eparhial l-a primit în total în unanimitate de voturi și a hotărât ca referatul comisiei, care corespunde ideilor Congresului Eparhial, să fie înaintat Înaltpreasfințitului Gurie Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului spre aprobare și înaintarea lui Autorităților superioare bisericești, pentru ce s-a alcătuit acest proces-verbal.

Președintele, iconom mitrofor Alexandru Baltaga.

VI. Despre Concordat

Congresul Extraordinar al clericilor și mirenilor din Eparhia Basarabiei, întrunit în zilele de 7-13 martie 1921 la Chișinău, ca să se pronunțe asupra proiectului de Statut Organic al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române din România Mare, a luat în de aproape cercetare și chestiunea Concordatului ce se propune între Țara Noastră Românească și Papa Romei, în privința organizării religioase a locuitorilor de rit latin cât și de rit greco-român și de rit greco-rutean din întreaga Românie.

Despre concordat s-a scris mult în presă în vremea din urmă. Clericii, îndeosebi cei din Vechiul Regat și păstoriții lor, cât și Facultatea de Teologie din Cernăuți, și studenții teologi din București, au *arătat publicului gravitatea și pericolul încheierii unui concordat, așa cum el a fost propus de Papa Romei*. Îngrijorarea aceasta s-a ridicat până la parlament. În ședințele senatului din 18 și 19 februarie 1921, chiar Î.P. Sfinții Mitropoliți Primat și al Moldovei au mărturisit că împărtășesc îngrijorarea credincioșilor ortodocși în chestia Concordatului și o află motivată. Î.P.S. Lor arată că această chestiune până azi „a fost una din cele mai neplăcute chiar în țările catolice" și însăși Franța catolică sub Napoleon, apoi Bavaria, o țară și mai catolică, și chiar Austria, unde împăratul avea dreptul de veto la alegerea Papei, deși au încheiat pe rând Concordate cu Papa, totuși în scurtă vreme le-au slăbit ori le-au desființat, pentru că roadele Concordatelor deveneau periculoase acelor țări.

Acestui Congres Eparhial i se cuvine dreptul și lui ca să se pronunțe și în chestiunea Concordatului, deoarece membrii Congresului, aici în Basarabia, pe baza delegațiilor ce au, s-au ocupat totdeauna de problemele bisericești importante, ce se iveau în viața Țării, și-și exprimau punctul de vedere în mod liber și în numele tuturor credincioșilor ortodocși ai Eparhiei.

Chestiunea Concordatului, atingând sufletele tuturor acestor credincioși ortodocși, pentru care îngrijorarea este și mai mare ca pentru țările catolice, îi îndreptățește să-și ridice glasul lor și să roage căpeteniile Statului nostru Român ca acest glas să fie luat în seamă, și să se dea asigurările cuvenite în această privință, înainte ca textul Concordatului să fie definitiv redactat.

În primul rând, Congresul recunoaște că în trecutul neamului nostru românesc fiecare credință religioasă a fost liberă a se manifesta și că pe pământul Țării s-au oploșit chiar erezii și schisme, azvârlite de furia prigonitoare a altor state, tot creștine. Față de aceste credințe, niciodată biserica națională română, care e cea ortodoxă, n-a pornit ură și nici schingiuire.

Aceasta este dovada înaltei educațiuni religioase pravoslavnice a poporului nostru și de această educație au vorbit neamurile străine toată vremea și vor avea cuvinte bune și în viitor. De aceea, poporul român a fixat în Legea fundamentală a statului său, în Constituție, articolul 21, care hotărăște: *„Libertatea conștiinței este absolută, libertatea tuturor cultelor este garantată, întrucât însă celebrațiunea lor nu aduce o atingere ordinei publice sau bunelor moravuri"*.

Însă, totodată, Congresul își reamintește că la temelia păstrării noastre etnice, a limbii și înaltelor sale calități, stă biserica națională ortodoxă, care în vremi grele de restriște a înviorat poporul românesc, iar în cele bucuroase l-a însuflețit. Biserica a rostit prima slovă a cărturăriei și numai pe prispa ei a început să învețe poporul abecedarul științelor. Biserica ortodoxă s-a contopit tot timpul cu națiunea. De aceea, articolul 21 al Constituției se încheie astfel: *„Religiunea ortodoxă a Răsăritului este religiunea dominantă a Statului Român"*. Această hotărâre solemnă a poporului este

chezășie de viitor și arată clar că națiunea română a dat aceeași mare însemnătate Bisericii sale naționale, care a avut-o și în trecut, și că statul va sprijini cu puterile lui legale integritatea acestei Biserici de-a lungul vremii, dându-i loc să conlucreze pentru propășirea patriotică și morală a cetățenilor români.

Pe baza acestor adevăruri și a Constituției, care și azi e neschimbată și nu-și va schimba principiile fundamentale niciodată, Congresul găsește de înlăturat articolul 1 din textul Concordatului Papei, care pretinde ca *„Religia Catolică Apostolică Romană, atât cea de rit latin cât și cea de rit greco-roman și greco-rutean se va exercita în libertate și în public în tot cuprinsul Regatului României și în privința tratamentului se va bucura de paritate absolută cu celelalte confesiuni ale Regatului”*.

Această religie catolică nu poate fi națională, ea n-a lucrat la alcătuirea și consolidarea Țării Românești, a fost neprielnică culturii noastre naționale, întrucât și până acum ea se servește în cultul său religios și de limba latină, limbă moartă și neînțeleasă niciunui popor; catolicismul este agresiv și neîndurător, căci cu mijloacele-i politice, iar nu confesionale vrea să lovească azi în viața poporului român, care-i slăbit după un greu război național; *catolicismul încă din anul 1000, odată cu năvălirea ungurilor pe plaiurile noastre, a luptat prin iezuiții colindători pentru zdruncinarea credinței ortodoxe strămoșești și prin silă și momeli a rupt din națiunea română pe parte din transilvăneni,* trecându-i la anul 1700 la credința papistașă. Această lovitură dureroasă s-a dat neamului nostru cu scopul de a-i slăbi vlaga națională și a-l maghiariza.

Deci nu se pot acorda confesiunii papale aceleași drepturi ca și bisericii ortodoxe, care trebuie să fie dominantă în mijlocul celorlalte confesiuni din România. Să i se garanteze catolicismului și mai departe libertatea cultului este o datorie a națiunii românești, cea mai tolerantă dintre toate națiunile. Celebrarea cultului totuși va fi controlată de aproape, ca nu cumva papismul să atingă integritatea sau Constituția Statului, ordinea publică și moravurile bune ale cetățenilor.

Mijloacele și organizarea papistașă se văd lămurit din textul Concordatului. *Papa* cere pentru aceeași supuși pe care-i avea înainte de 1916 între Tisa, Nistru și Carpați *3 mitropolii, 8 eparhii sufragane, în loc de 1 mitropolie și 5 eparhii sufragane câte sunt;* dintre acestea *episcopia unită din Bucovina s-ar înființa numai pentru 22.000 suflete, în ceea ce n-a îndrăznit să facă nici Austria cea prea catolică și dușmană Bisericii ortodoxe în Transilvania.* Și cu totul neînțeles este ca mitropolitul catolic de rit oriental de la Făgăraș să-și mute reședința la București, unde Papa vrea să mai aibă încă un mitropolit catolic de rit latin pentru Muntenia și Dobrogea. *În Capitala Țării noastre să lucreze deci doi mitropoliți catolici, pe când noi, ortodocșii, care formăm totalitatea națiunii, rămânem în București numai cu un mitropolit. Și acești mitropoliți, pe baza principiului de paritate, vor să se bucure de aceleași drepturi civile și onorifice ca și ierarhii ortodocși, români. Concordatul cere ca episcopii săi, cât și clerul și poporul catolic, să poarte corespondența cu Papa,* în așa-numitele „afaceri duhovnicești și cele eclesiastice”, *absolut liber, fără știrea sau aprobarea Guvernului.* Numirea episcopilor latini, ca și a celorlalți demnitari, a

superiorilor, profesorilor seminariali, ca și hirotonisirea preoților catolici, abia vine în atingere cu statul nostru; totul se lucrează ori numai prin Papa, ori se oprește la episcopul catolic. Organizarea, conducerea și administrația seminariilor, care vor fi câte unul în fiecare eparhie, deci *11 seminarii pentru 2 milioane credincioși, pe când noi avem tot 11 seminarii, dar pentru 13 milioane ortodocși,* seminariile acelea sunt de competința exclusivă a episcopului și supuse completamente lui. Episcopul e liber să primească și să îndepărteze pe elevi și pe profesori și superiorii lor. Programul de studii îl fac episcopii catolici și numai pentru limba română va alcătui cuvenitul plan de învățământ Ministerul Instrucțiunii; *Congregațiile și ordinele de aiurea pot intra în Țară și vor fi recunoscute ca persoane juridice și să-și strângă averi proprii.* Pe teritoriul României, papistașii au dreptul să înființeze și să susțină școli confesionale, primare, secundare și pedagogice, iar în București cer o Facultate Teologică catolică, agregată Universității de Stat, cu statute speciale. Dacă s-ar ivi oarecari neînțelegeri în aplicarea unor asemenea cereri, Papa le va rezolva direct cu Guvernul Român, însă totdeauna luându-se în seamă dreptul canonic al Bisericii catolice. Concordatul se termină cu ultimul articol 32, în care se propune ca o comisiune prezidată de un delegat al Papei și cu un reprezentant al Guvernului și altul al episcopului catolic, va stabili marginile eparhiilor și inventarul averii lor.

Din conținutul unui astfel de concordat rezultă că Papa organizează o cetate politică, între granițele României; dă acestei organizări puteri vii și stăpânitoare, mai mari ca ale însăși religiei ortodoxe, care o primește pe pământul ei, apărat de ea, în decursul turburat al vremii. Noi ne-am zidit oare casă pentru alții, pentru neprieteni?

Biserica Ortodoxă își permite a întreba istoria și pe toate căpeteniile vieții noastre de stat, dacă catolicismul a susținut măcar vreo virtute națională românească în cursul mai ales al ultimilor cinci-șase secole, în care s-au plămădit și înălțat Țările Românești. *Biserica ortodoxă cunoaște însă multe căderi și răpiri a credincioșilor din sânul ei; cunoaște robiri de conștiințe clare și patriotice.*

Nu se poate înlocui dreptul secundar al ortodoxiei românești cu o politică abilă. Și dacă este chestiunea să se acorde un privilegiu de ordin religios în Țara noastră unei alte confesiuni, privilegiul trebuie să fie discutat numaidecât de Biserica ortodoxă în întregimea ei, căci ea toată a zidit neamul românesc, ea l-a sprijinit împotriva hoardelor de barbari și l-a apărat de uneltirile maghiare, care urmăreau și slăbirea ortodoxiei și întunecarea culturii noastre.

De aceea, Congresul extraordinar eparhial ia cunoștință cu multă îngrijorare de lovitura grea ce se pregătește pentru Biserica noastră ortodoxă națională, mai ales că acum abia se studiază organizarea uniformă a acestei Biserici.

Congresul este deplin conștient de însemnătatea conținutului acestui Concordat și ia parte în judecarea lui nu cu spirit de jignire a confesiunii catolice, nu cu dorință de a împila și nesocoti nevoile sufletești ale credincioșilor papistași și nici cu intenția de a îngreuia principiul unei legături diplomatice între Guvernul nostru și

Papa; *Congresul așteaptă ca și în această împrejurare vaza Statului Român să fie la aceeași înălțime ca și până acum, în mijlocul celorlalte state europene.*

Dar congresul acesta este expresiunea totalității cetățenilor ortodocși ai Basarabiei și mandatul deputaților este apărarea integrității Bisericii Ortodoxe. Pe o așa solidă bază, *Congresul votează în unanimitate principiul fundamental în Statul Român întregite că numai „Religiunea ortodoxă a Răsăritului este religiunea dominantă a Statului Român" și deci nu admite ca vreo altă religiune sau confesiune să aibă paritate nici asemănătoare, dar cu atât mai puțin paritate absolută cu această religiune ortodoxă. Basarabia este eminamente ortodoxă și dacă a suferit un secol împilări politice, împotriva națiunii vechi moldovenești, nu așteaptă ca prin alipirea la Patria Mamă să fie împilată ca masă ortodoxă. Nicio altă religie nu se poate confunda cu neamul românesc, decât cea ortodoxă, și nici unei alte religii sau confesiuni nu i se pot acorda drepturi asemănătoare.*

Congresul e convins că glasul său va fi luat în seamă. Congresul roagă smerit pe Sfântului Sinod național să stabilească el însuși granițele până la care se pot încuviința cererile Concordatului papal. Congresul rămâne încredințat că onoratul Guvern nu va considera exprimarea acestei voințe unanime a clerului și poporului ortodox basarabean ca o agitație și, respectându-se votul nostru, nu va încheia sub niciun motiv un astfel de concordat împotriva suveranității și demnității Statului Român și deci nici împotriva drepturilor și libertății bisericii noastre ortodoxe strămoșești.

În cazul când Concordatul va fi primit în întregime, așa cum a fost propus de Papa, sau, printr-o tristă interpretare a lui, se vor acorda și mai mari privilegii bisericii papistașe, atunci Biserica Ortodoxă Română din Basarabia preferă să-și așeze viitoarea ei alcătuire tot pe baza unui Concordat.

Revista „Luminătorul", Anul 1921, nr. 5, p. 66-72.

Nr. 192

1921 martie. Lista deputaților aleși la Congresul General Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, ținut în luna matrie 1921

1. Județul Chișinău

Cercul orașului Chișinău
Icon. stavr. Teodosie Gavrilovici
Cântăreț Vladimir Cozacu
Epitrop Filimon Pavalachi
Cercul I. Protoiereu Mihail Neaga
Cântăreț Vasile Silvestrovici
Epitrop Ștefan Erimicioi

Cercul II. Protoiereu Andronic Seminel
Cântăreț Vasile Madan
Epitrop Ioan Gheciu
Cercul III. Preot Gheorghie Balițchi
Cântăreț Evfimie Pocaznoi
Epitrop Constantin Baltag
Cercul IV. Protoiereu Vechentie Guma
Cântăreț Alexi Medinschi
Epitrop Gheorghie Zubcov

2. Județul Tighina

Cercul I. Preot Serghie Cegolea
Cântăreț Teodor Simeonov
Epitrop Ioan Caragaceanu
Cercul II. Preot Dimitrie Sinevici
Cântăreț Teodor Iurcov
Epitrop Petru Inculeț
Cercul III. Protoiereu Evsevie Crocos
Cântăreț Petru Bunescu
Epitrop Gheorghie Bolgaru
Cercul IV. Protoiereu Gheorghie Luscalov
Cântăreț Ioan Galițchi
Epitrop Ioan Gavriliuc

3. Județul Orhei

Cercul I. Preot Ioan Carauș
Cântăreț-preot Pavel Guciujna
Epitrop Chiril Nichitov
Cercul II. Preot Vasile Roșca
Cântăreț Pavel Tomenco
Epitrop Teodor Apostol
Cercul III. Preot Grigorie Navroțchi
Cântăreț Ștefan Caracicovschi
Epitr.-mision. Gheorghie Fotescu
Cercul IV. Protoiereu Iacov Tocan
Cântăreț Ioan Procopan
Cercul V. Iconom mitrof. Alexandru Baltag
Cântăreț Evstafie Chirița
Epitrop Ioan Lefter

4. Județul Bălți

Cercul I. Protoiereu Vladimir Dimitriu
Cântăreț Teodosie Danilov
Epitrop Vasile Rotariu
Cercul II. Preot Andrei Tanasiev
Cântăreț Ioan Tanasiev
Epitrop Ioan Crasniuc
Cercul III. Protoiereu Ioan Baconschi
Epitrop Dimitrie Rusu
Cercul IV. Protoiereu Simeon Draganciul
Cântăreț Alexandru Cazacu
Epitrop Gheorghie Eșan

5. Județul Soroca

Cercul I. Preot Mihail Madan
Cântăreț Trofim Jovmir
Epitrop Evfime Tofan
Cercul II. Preot Nicolae Volontirov
Cântăreț Ștefan Dumbravă
Epitrop Andrei Gheorghin
Cercul III. Preot Nicolae Macarescu
Cântăreț Ștefan Maga
Epitrop Ioan Cebotaru
Cercul IV. Preot Mihail Stoicov
Cântăreț Teodor Staver
Epitrop Andrei Cârlan
Cercul V. Preot Ioan Știuca
Cântăreț Petru Chiriac
Epitrop Teodor Cudalbu

6. Județul Cahul

Cercul I. Preot Ignatie Macrițchi
Cântăreț Palii
Epitrop Ioan Gavrila
Cercul II. Preot Matei Goeanu
Cântăreț Teodor Hartea
Epitrop Gheorghie Ungureanu
Cercul III. Preot Isaia Luchianov
Cântăreț Vladimir Frunza
Epitrop Ioan Postolachi

7. Județul Hotin

Cercul I. Protoiereu Sosipatru Grimalschi
Cântăreț Vladimir Bencovschi
Epitrop Ioan Novac
Cercul II. Preot Vasile Florovici
Cântăreț Panteleimon Calancea
Epitrop Vasile Sandulin
Cercul III. Preot Pavel Barbos
Cântăreț Ioan Doruc
Epitrop Grigorie Cavilă
Cercul IV. Preot Ilarion Sinevici
Cântăreț Grimalschi
Epitrop Chiril Caracios
Preot Mihai Holdeevici
Cântăreț Ioan Mihailovici
Epitrop Teodor Nestor

8. Județul Cetatea Albă

Cercul orașului. Preot Dimitrie Bocunovschi
Cântăreț Nicolae Zagardan
Cercul I. Preot Ioan Stoicov
Cântăreț Ștefan Marandici
Epitrop Filip Oleinicov
Cercul II. Preot Teofil Ungureanu
Cântăreț Hristofor Harega
Epitrop Ioan Dandu
Cercul III. Preot Ioan Rusu
Cântăreț Grosu
Epitrop Novgorodschi
Cercul IV. Protoiereu Terentie Belodanov
Cântăreț Mina Mihailovici
Epitrop Ioan Jelev

9. Județul Ismail

Cercul I. Protoiereu Iosif Belodanov
Cântăreț Osia Cefranov
Epitrop Pavel Beiev
Cercul II. Preot Ioan Postoronca
Protoiereu Ioan Nuța
Cântăreț Ioan Emelianov

Cercul III. Preot Teodor Dumbrava
Cântăreț Vladimir Berezovschi
Epitrop Grigore Orlovschi

10. Comitetul Eparhial

Iconom stavrofor S. Bejan
„ – „ „ – „ I. Andronic
Protoiereu I. Știuca
„ – „ C. Erhan
„ – „ Vl. Madan
„ – „ Vl. Loghin
„ – „ Al. Bobeica

Preot P. Comerzan, și a fost cooptat ca membru al congresului și dl Const. N. Tomescu, secretarul general al Arhiepiscopiei.

Revista „Lumnătorul", Anul 1921, martie, p. 20-22.

Nr. 193

1921 martie 23. Jurnalul Consiliului de Miniștri al României pentru respectarea sărbătorilor religioase și naționale și a aniversărilor Familiei Regale

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de astăzi 17 martie 1921,

Luând în deliberare referatul dlui Președinte al Consiliului sub nr. 1.191 bis din 1921.

Pentru motivele indicate intrânsul,

Decide:

Respectarea sărbătorilor religioase și naționale și anivesărilor familiei Regale se va face de toate serviciile publice din întreaga țară după normele mai jos indicate:

a) Se va suspenda serviciul pentru următoarele sărbători religioase:

1/14 ianuarie, Sf. Vasile;
6/19 ianuarie, Botezul Domnului;
7/20 ianuarie, Sf. Ioan Botezătorul;
2/15 februarie, Întâmpinarea Domnului;
25 martie/7 aprilie, Buna Vestire;
Trei zile martie sau aprilie, Sf. Paște;
23 aprilie/6 mai Sf. Gheorghe;
La 40 de zile după Paște, Înălțarea Domnului;
21 mai/3 iunie Sf. Constantin și Elena;

… … Pogorârea Sf. Spirit și ziua Sf. Treimi (2 zile);
29 iunie/12 iulie, Sf. Apostoli Petru și Pavel;
20 iulie/2 august, Sf. Ilie;
6/19 august, Schimbarea la față;
15/28 august, Adormirea Maicii Domnului;
8/21 septembrie, Nașterea Maicii Domnului;
14/27 septembrie, Înălțarea Sf. Cruci;
26 octombrie/8 noiembrie Sf. Dumitru;
8/21 noiembrie, Sf. Arhangheli Mihail și Gavrilă;
21 noiembrie/4 decembrie Intrarea în Biserică;
6/19 decembrie, Sf. Nicolae;
25 decembrie/7 ianuarie, Nașterea Domnului (3 zile).

Din aceste sărbători investesc caracter oficial: 1/14 ianuarie, care se va serba printr-un Te Deum la Sf. Mitropolie din București; 6/19 ianuarie, Botezul Domnului, care se va serba în toată țara prin asistare autorităților publice la serviciul divin și parada militară, și Sf. Paște – în capitală – prin asistarea autorităților civile și militare în seara de Vinerea Mare și Sâmbăta spre Duminică la Sf. Mitropolie.

b) Se va suspenda serviciul și se va oficia Te Deum în toată țara la următoarele sărbători naționale:

10/23 mai, Proclamarea Independenței (1877), în care zi se va comemora și aniversarea „Unirii tuturor românilor" (1859 și 1918) și proclamarea Regatului (1881):

Aniversarea zilei Eroilor morți pentru Patrie (Înălțarea Domnului).

c) Se va oficia Te Deum în toată țara, fără suspendarea serviciului la următoarele aniversări ale Familiei regale:

22 iulie/4 august Onomastica Maiestății sale Reginei;
11/24 august, Nașterea Maiestății Sale Regelui;
3/16 octombrie Naștrea A.S.R. Principele Carol;
16/29 octombrie, Nașterea Maiestății Sale Reginei.

Orice alte sărbători prevăzute în regulamentele de organizare ale diferitelor departamente și neprevăzute în prezentul jurnal se suprimă.

Cu acest prilej se stabilește că vacanțele Sf. Sărbători ale Paștelui și Crăciunului vor începe cu două zile înainte de Sărbători și se vor termina în ultima zi; de asemenea în ajunul Anului Nou stil vechi serviciul să fie suspendat.

General Alexandru Averescu, C. Argetoianu, Take Ionescu, T. Cudalbu, I. Petrovici, Const. Garoflid, I.C. Atanasiu, Grigore L. Trancu-Iași, Octavian Goga

Nr. 461

Referatul dlui președinte al Consiliului de Miniștri către Consiliul de Miniștri

Domnilor miniștri,

Unele departamente mi-au cerut să le comunic un tablou de sărbătorile religioase și naționale și aniversările familiei regale cari urmează a fi respectate.

Chestiunea observării sărbătorilor nefiind bine stabilită, o parte din ministere țin un mai mare număr – suspendând serviciul – alte un număr mai mic.

Această lipsă de omogenitate, stânjenește raporturile dintre autorități și cauzează prejudicii serioase mai cu seamă locuitorilor din provincie care, necunoscând dispozițiunile de circumstanță al diferitelor departamente, vin în zadar în capitală spre a-și căuta de afaceri. Pentru a curma aceste neajunsuri, Ministerul de Război intervenise a se fixa, printr-un jurnal al Consiliului, sărbătorile care trebuiesc respectate și modul cum urmează a fi sărbătorite.

Găsind oportună cererea acestui departament, am alcătuit alăturatul proiect de jurnal prin care se stabilește trei categorii de sărbători: „religioase", „naționale" și „aniversări ale Familiei Regale", și se arată în același timp modul cum trebuiesc serbate.

În alegerea sărbătorilor religioase ne-am călăuzit de tabloul hotărât de Ministerul Cultelor și Artelor de comun acord cu Sf. Mitropolie.

În ce privește sărbătorile naționale am concentrat pe toate cele consacrate de uz în ziua de 10 mai, în care scop am și întocmit proiectul de lege ce am depus pe Biroul Camerei.

Am lăsat însă să subziste separat sărbătoarea „aniversării zilei eroilor morți pentru patrie" stabilită prin legea decretată cu nr. 3.530 din 24 august 1920 în ziua Înălțării Domnului.

Dintre aniversările Familiei Regale am reținut, conform dorinței exprese a M.S. Regelui, numai 4, și anume: ziua numelui M.S. Reginei, ziua nașterii M.S. Regelui, ziua nașterii A.S.R. Principelui Moștenitor și ziua nașterii M.S. Reginei.

Sunt de părerea ca la sărbătorile religioase serviciul să fie suspendat în toată țara și la toate autoritățile publice, cele patru aniversări ale Familiei Regale să fie serbate prin Te Deum în toată țara fără suspendarea serviciului, iar cele naționale prin Te Deum și suspendarea serviciului.

Propun în același timp ca vacanțele Sărbătorlor Paștelui și Crăciunului să înceapă cu două zile înainte de sărbători și să se termine în ultima zi; de asemenea ca în Ajunul Anului Nou, st.v. serviciul să fie suspendat.

Dacă D-voastră împărtășiți acest mod de a vedea, vă rog să binevoiți a semna proiectul de jurnal alăturat.

Președintele Consiliului de Miniștri
General Alexandru Averesu
Nr. 1.191 bis
1921, martie 7

Monitorul Oficial al României, Anul 1921, nr. 279, martie 23.

Nr. 194

1921 martie 29. Relatare privind solemnitatea investirii Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, a Episcopului Caransebeșului, Traian Bădescu și a Episcopului Oradiei-Mari, Roman Ciorogariu

Mareșalatul Curții Regale

Marți, 29 martie, a avut loc în palatul Regal din București, în prezența M. S. Regelui și Familiei Regale investitura Înaltpreasfinției Sale Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, Preasfințitului dr. Traian Bădescu, Episcopul Caransebeșului și Preasfințitului Roman Ciorogariu, Episcopul Oradiei-Mari.

La ora 11.30, Înalții Prelați însoțiți de Î.P.S.S. Mitropolitul Primat, de Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei și de Î.P.S.S. Mitropolitul Ardealului, au fost conduși în trăsuri regale de gală escortate de un escadron de cavalerie cu ceremonialul obișnuit de la Sfânta Mitropolie la Palatul Regal din București, unde au fost primiți de către Mareșalul Curții și adjutanții regali și conduși în salonul de primire.

Anunțându-se sosirea Înaltpreasfinților Prelați, Majestățile Lor Regale Regele și Regina și Familia Regală, precedați de maestrul de ceremonie și de adjutanții regali și urmați de Mareșalul Curții și Casa civilă, își fac la ora 12 intrarea în Sala Tronului, unde se găseau așezați, în dreapta Tronului:

Înaltul cler și membrii aleși ai Consistoriului Superior;
Dnii miniștri;
Dnii senatori;
Dnii deputați;
Înalta Curte de Casație și Justiție;
Înalta Curte de Conturi;
Dl președinte și dnii vicepreședinți ai Comisie interimare a capitalei;
Rectorul și decanii universității;
Reprezentanții Academiei Române;
Dnii prim-președinte, președinți și procuror general ai Curții de Apel;
Dnii prim-președinte și prim-procuror al Tribunalului Ilfov;
Dl administrator al Casei bisericii.
Iar în stânga Tronului:
Dnii generali și colonei, șefi de corpuri și servicii prezenți în capitală;
Dl prefect al județului Ilfov.

După ce Majestatea Sa Regele s-a suit pe Tron, având în stânga pe M.S. Regina și Familia Regală, Mareșalul Curții și 2 adjutanți regali, au condus mai întâi pe Î.P.S.S. Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, și apoi pe rând pe P.S.S. dr. Traian Bădescu, Episcopul Caransebeșului și P.S.S. Roman Ciorogariu, Episcopul Oradiei-Mari, care, îmbrăcați în mantiile episcopale, s-au prezentat în fața M.S. Regelui.

Domnul ministru al Cultelor și Artelor a citit pe rând diplomele de investire a Înaltpreasfinţilor Prelaţi, iar M.S. Regele a încredinţat pe rând fiecăruia cârja Episcopală.

După aceasta, Înaltpreasfinția Sa Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, a ținut următoarea cuvântare:

„Sire,

Mărită Doamnă,

Stând acum înaintea Majestăților Voastre, pe care Pronia dumnezeiască v-a ales să fiți făuritorii României Mari și să adunați sub gloriosul Vostru sceptru pe toți românii, eu, care am fost depărtat de Țara-Mamă și crescut în Basarabia, sub stăpânire străină, privesc această stare ca o minune dumnezeiască și pătruns de adâncă și cucernică admirație a bunătății și dreptății lui Dumnezeu, strig: „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale... Tu ești Dumnezeu carele faci minuni!”.

În anul 1904, vizitând țara și fiind la Sinaia, am fost întrebat de neuitatul Rege Carol I, gloriosul Vostru unchi, despre trecerea Prutului, a fostului hotar dintre frați de un neam și de o lege, am răspuns că „greu se trece Prutul”.

Astăzi, acel hotar nu mai este. Mulțumită abnegației și înțelepciunii politice a Majestăților Voastre, cum și puterii de rezistență și vitejiei ostașilor români, acel hotar este mutat acolo unde l-au avut Ștefan cel Mare – Voievodul Moldovei, și urmașii lui, adică la Nistru.

Majestate,

Deși acea parte a neamului românesc dintre Prut și Nistru a fost sub stăpânire străină mai bine de un veac, totuși moldovenii Basarabiei n-au uitat că se trag din plăieșii lui Ștefan cel Mare, din străjerii lui de la Nistru și că sunt frați cu toți românii; iar când a sunat ceasul potrivit, ei au fost cei dintâi care s-au reîntors la vatra aceluiași neam.

Astăzi, Biserica Ortodoxă din latura dintre Prut și Nistru a țării, una și nedespărțită cu Biserica Ortodoxă Română, se bucură văzând pe Înaltul său Ierarh primind cârja Arhiepiscopală din mâna Înaltului Rege al tuturor românilor și făgăduiește prin Noi, păstorul ei duhovnicesc, că precum în zilele de tristă aducere aminte de sub stăpânire străină, a știut să păstreze graiul și credința strămoșească, cu atât mai mult va lupta pentru dezvoltarea simțământului religios și național al păstoriților săi, întărind iubirea de neam și de țară și devotamentul cerut către tron și Dinastie.

Mulțumindu-Vă din adâncul inimii pentru încrederea ce mi-ați arătat, dându-mi cârja aceasta arhipăstorească, rog pe bunul Dumnezeu să Vă dăruiască glorioasă și îndelungată domnie întru mulți ani.

Să trăiți Maiestate,

Trăiască Majestatea Sa Regina,

Trăiască întreaga Augustă Familie Regală mulți și fericiți ani”.

Apoi, Preasfinția Sa dr. Traian Bădescu, Episcopul Caransebeșului a ținut următoarea cuvântare:

„Majestatea Voastră,

Ochii sufletului meu privesc în negura trecutului, pentru ca să poată vedea în toată splendoarea ei grandiozitatea fericitului moment de astăzi.

Un destin vrăjmaș a urmărit neamul nostru românesc și biserica noastră străbună dreptcredincioasă, sub care urmărire a avut să sufere cumplit, după cum o dovedesc acestea paginile istoriei. Mă mărginesc la eparhia mea, a Caransebeșului, de care sunt legat atât prin naștere cât și în urma poziției mele arhierești. Ajunsese sub influența unei ierarhii străine care, întinzându-și brațul ei înădușitor, Eparhiei Caransebeșului îi rămăsese numai numele. Influența acestei ierarhii a fost atât de dăunătoare naționalității noastre încât se pornise un curent de deznaționalizare. Providența dumnezeiască însă a trimis pe Moisi al bisericii noastre, în special a bisericii noastre bănățene, pe nemuritorul Andrei Șaguna, dezrobitorul bisericii noastre ortodoxe din fosta Ungarie și în special a Eparhiei Caransebeșului. S-a reînființat Episcopia Caransebeșului eliberată de cătușele nefirești ale unei ierarhii străine în legătura Mitropoliei noastre transilvănene, pe baza organismului nostru constituțional, a pășit pe calea progresului atât pe teren național cât și bisericesc școlar.

Eliberați eram de ierarhia nouă neprețioasă, dar eram încătușați politicește, aflându-ne sub stăpânire nouă, vrăjmașă, a cărei maximă era: divide et impera; și în măsura progresului nostru cultural și economic se întețeau și măsurile de suprimare, care aveau tendința desființării noastre naționale. Biserica ne-a fost scutul nostru până ce ne trimise Dumnezeu pe un alt Moise, în persoana Majestății Voastre. Majestatea Voastră ați sfărâmat cătușele noastre politice, ați dărâmat peretele ce despărțea pe frați și iată ce priveliște minunată: razele blânde ale soarelui purificator al României s-au revărsat asupra noastră și arhiereii noștri nu mai au să meargă înaintea unui domnitor străin pentru a depune jurământ de fidelitate, ci se prezintă gloriosului Rege al tuturor românilor pentru a primi toiagul arhipăstoresc.

Cu inima smerită dau mulțămita lui Dumnezeu că m-a învrednicit ca, cu omagială supunere, să mă prezint înaintea Majestății Voastre, glorios Rege al tuturor românilor pentru a lua în primire toiagul arhipăstoresc.

Dar, în cupa de fericire ce-mi este dată din grația lui Dumnezeu, se amestecă și un strop de pelin și nu aș fi vrednic de demnitatea mea arhierească, dacă n-aș face amintire de aceasta, cu toată supunerea omagială și sinceritatea ce o datorește un arhiereu regelui său. Acest strop de pelin este durerea fiilor mei sufletești din teritoriul Timișului și Torontalului care se repercutează în sufletul meu, care au rămas dincolo

de linia demarcațională și astfel sunt cuprinși de temerea dezmembrării lor și de a ajunge iarăși sub dominația străină.

A trebuit să ating aceasta înaintea Majestății Voastre, știind că va servi ca balsam răcoritor pe rana lor sufletească.

Mulțămind din tot sufletul meu pentru grația regală cu care a fost confirmată alegerea mea de Episcop al Eparhiei Caransebeșului și cu care mi se încredințează astăzi toiagul arhipăstoresc declar, că îmi voi ști împlinită datoria mea de arhiereu față de Înaltul Tron al Majestății Voastre și față de biserica noastră ortodoxă.

Să trăiți, Maiestate, trăiască Majestatea Sa adorata noastră Regină, trăiască și înflorească Augusta casa dumneavoastră, trăiască în veci scumpa noastră Românie și în cadrul ei înflorească sfânta noastră biserică".

Apoi, Preasfinția Sa Roman Ciorogariu, Episcopul Oradiei-Mari, a ținut următoarea cuvântare

„Majestatea Voastră,

Generoasele cuvinte rostite de Majestatea Voastră, că Episcopia din Oradea Mare se va înfiinţa, au străbătut ca o Evanghelie în sufletul credincioșilor din această eparhie, care astăzi își văd realizat și acest vis. În numele acestor credincioși care de 226 ani așteaptă ziua de astăzi, depun la treptele Tronului Majestății Voastre, de bisericï, întemeietorule Rege, prinosul recunoștinței.

Votul Sinodului Eparhial sancționat de Majestatea Voastră mi-a încredințat mie păstoria sufletească a acestei eparhii cu glorios trecut în apărarea ortodoxiei.

Sunt conștient de întreaga răspundere ce o iau asupra mea la vârsta cercetată de haine lovituri, dar am o credință, credința că Acela carele m-a povățuit în zilele grele de luptă pentru existența națională și mi-a dat zile să am și eu o patrie-mamă, Acela carele m-a întors de la porțile morții, mă va ajuta să pun și eu o pietricică la temelia României Mari.

Inspirat de această credință primesc cu omagială supunere toiagul păstoriei sufletești, ca să-l port spre mărirea lui Dumnezeu, înflorirea patriei și gloria Coroanei române.

Așa să ne ajute Dumnezeu. Amin".

M.S. Regele, răspunzând Înaltpreasfinților prelați, a spus,

„Preasfinți Părinți,

Cu o deosebită bucurie sufletească salut ziua de astăzi, când pot încredința cârja pastorală conducătorilor sufletești ai eparhiilor ortodoxe de la cele două hotare ale poporului român, pe Nistru și spre Tisa, care până acum au îndurat o viață aspră sub stăpânire străină.

Fiți bineveniți în Casa noastră, a poporului român liber care, cu mari jertfe și suferințe a ținut sub steagul neamului românesc, spre a putea la plinirea vremii să întindă mâna fraților apăsați, vărsându-și pentru ei sângele fără nicio cruțare. O privim cu dragoste nemărginită Casa aceasta și trebuie să ne fie cu atât mai scumpă, pentru că e numai a noastră și pentru că suntem stăpâni a ne-o face și mai frumoasă, și mai puternică, după înțelepciunea și puterea care ne sunt hărăzite de la Dumnezeu.

Înaltpreasfințite Arhiepiscop Gurie,

Plină de mulțumire este pentru noi clipa aceasta în care jumătate din binecredincioșii creștini ai vechii Moldove își primesc întărirea capului bisericii lor de la urmașul vechilor voievozi, primul Rege al României unite.

Cu durere înăbușită vedeam cum de un veac se calcă în picioare cel mai sfânt drept al oricărui credincios de a-și avea slujba religioasă în limba sa părintească. Cu inima sfâșiată priveam cum se smulg fiii pământului moldovenesc și ai nației noastre spre a-i înstrăina până în Caucaz și la marginile cele mai de răsărit ale Siberiei.

Noi, românii, care dădusem și noi culturii rusești capete luminate, noi care i-am dat pe nemuritorul Mitropolit al Kievului – Petru Movilă, care a pus o piatră de temelie în organizarea bisericii rusești, noi, marea majoritate a ortodocșilor basarabeni, după moartea lui Gavriil Bănulescu-[Bodoni], acel fiu al Ardealului, ajuns Mitropolit al Basarabiei, n-am mai fost socotiți vrednici pentru treapta înaltului arhipăstor al bisericii basarabene, căci de la Gavriil Bănulescu-[Bodoni], în curs de 100 ani, pe scaunul arhipăstoresc al Basarabiei au fost numai străini, aduși aici în scopul bine hotărât de a stârpi vechea biserică și limba moldovenească.

Se înțelege dar de ce mă bucur din tot sufletul, încredințând astăzi cârja arhiepiscopală, drept după 100 de ani de la răposarea celui din urmă arhiepiscop român Gavriil Bănulescu-[Bodoni], Înaltpreasfinției Tale, odraslă din puternicul arbore al țărănimii române de peste Prut care, deși lipsită de școală și de biserică națională, a știut să păstreze, ascunsă în jurul vetrei sale, limba și datina românească.

Din mila Domnului, acum nu mai este cine să pună bețe în roata românească, precum spunea unul dintre ultimii arhiepiscopi străini ai Basarabiei, când Înaltpreasfinția Ta Te sileai să tipărești și să răspândești lumina sufletească în limba națională, pentru care ai suferit și surghiunul din Basarabia. Sunt bine încredințat că împreună cu întreg clerul ortodox îți vei da silințe și mai mari pentru readucerea la limba națională a atâtor sate și oameni cu nume vechi românești care, prin sila împrejurărilor, și-au pierdut graiul strămoșesc, apropiind cât mai mult sufletul lor de sufletul nostru și întărind pentru vecie sfânta unire între cele două maluri ale Prutului, aclamată cu atâta însuflețire acum trei ani de Sfatul Țării pentru mărirea și tăria întregului neam românesc, de-a pururi nedespărțit.

Preasfinţite Episcope Iosif,

Ai cinstea să fii urmaşul vrednicului nostru Mitropolit Primat şi Ţi-am încredinţat cu bucurie toiagul arhipăstoresc, fiind sigur că vei păstra cu râvnă roadele muncii înaintaşului Prea Sfinţiei Tale pentru buna îndrumare sufletească a binecredincioşilor şi iubiţilor noştri bănăţeni, cărora Te rog să le aduci călduroasele şi părinteştile mele mângâieri, sperând că în curând voi avea plăcerea să-i cercetez împreună cu Regina şi Familia Mea.

Preasfinţite Episcope Roman,

Cu deosebită bucurie Ţi-am încredinţat cu cârja episcopală, ca o răsplată binemeritată pentru munca ce ai desfăşurat întru apărarea drepturilor acestei străvechi episcopii române, rămasă văduvită de arhiepiscop timp de peste două secole. După o viaţă întreagă de suferinţe şi de aprigă luptă pentru drepturile naţionale încălcate sub vitrega putere străină, Ţi-a fost sortită mulţumirea de a fi alesul care va pune din nou temelia acestei episcopii, renăscută după veacuri de umilinţă şi răbdare a blândului şi harnicului popor român dinspre câmpia Tisei.

Atotputernicul Ţi-a apărat viaţa împotriva loviturii duşmanului ascuns în mijlocul nostru. Să rugăm pe bunul Dumnezeu să-ţi dăruiască încă mulţi ani spre a fi începător fericit al acestei noi episcopii şi a întări sufletele credincioşilor care Te-au avut şi până acum bun şi iubit părinte sufletesc.

Preasfinţiţi Părinţi,

Mulţumindu-vă din toată inima pentru mărturisirile de dragoste ce Ne aduceţi Reginei, Mie şi Familiei Mele, cu cuvinte aşa de călduroase, Vă urez la toţi o binecuvântată şi rodnică păstorie.

Acum, mai mult ca oricând, datori suntem să ne închinăm toate puterile întru propovăduirea credinţei mântuitoare, a faptelor întemeiate pe iubirea aproapelui şi a păcii obşteşti, la adăpostul căreia să putem lecui rănile trecutului, pregătind roadele binecuvântate ale marilor jertfe ce ni s-au cerut de vremile grele prin care am străbătut. Să punem la o parte nemulţumirile mărunte şi trecătoare şi ca nişte fii buni ai patriei să ne înălţăm sufletele către binele permanent al scumpei noastre Românii.

În urmă, M. S. Regele şi M. S. Regina şi Familia Regală s-au întreţinut cu Înalţii Prelaţi, cu membrii guvernului şi persoanele prezente, iar la ora 12.45 s-au retras, după care Înaltpreasfinţii Prelaţi au fost re-conduşi la Sfânta Mitropolie cu acelaşi ceremonial ca la venire.

Monitorul Oficial al României, Anul 1921, nr. 3, aprilie 3.

Nr. 195

1921 mai 12-15. Relatare privind ceremonia de instalare a Înaltpreasfinţitului Gurie Grosu în scaunul de Arhiepiscop titular al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului

După ce Înaltpreasfinţitul Gurie a fost întărit de Majestatea Sa Regele şi de guvern ca Arhiepiscop titular al acestei eparhii (vezi „Luminătorul" pe ianuarie 1921) şi apoi a primit investitura regală la Bucureşti (vezi „Luminătorul" pe mai 1921), a urmat să fie şi instalat pe scaunul eparhiei potrivit datinilor străbune şi a legilor Ţării Româneşti.

Instalarea Preasfinţiei Sale s-a fixat pentru ziua de Duminica Mironosiţelor, a treia după Sf. Paşti, 2/15 mai 1921.

În acest scop, au pornit joi seara, 12 mai, din Bucureşti spre Chişinău, împreună cu Înaltpreasfinţitul Arhiepiscop Gurie, Î.P.S. Sa dr. Miron, preşedintele Sf. Sinod şi Mitropolit Primat, domnul Goga, Ministrul Cultelor şi Artelor, însoţiţi de câteva distinse persoane, ca P.S. Sa Visarion Puiu, noul Episcop al Argeşului, şi domnii: dr. C. Chiriţescu, decanul Facultăţii de Teologie din Bucureşti, Şt. Brădişteanu, directorul General al Cultelor, V. Cioflec, directorul General al Artelor, Ioan Savin, inspector General al Cultelor şi alţii. Erau anunţaţi să participe şi Î.P.S. Mitropolit dr. Nicolae al Ardealului şi Înaltpreasfinţitul Mitropolit dr. Pimen al Moldovei, dar n-au venit. Calea de călătorie a fost aleasă prin Galaţi, Reni, Tighina, Chişinău.

Trenul a sosit la Galaţi vineri dimineaţa. Pe peronul gării au ieşit întru întâmpinarea înalţilor oaspeţi toate autorităţile superioare militare, civile şi bisericeşti, directorii Seminarului, liceelor şi altor şcoli secundare din oraş şi preoţi mulţi; muzica militară a intonat imnuri şi o companie de trupă a dat cuvenitele onoruri. După ce s-au făcut prezentările de rigoare, un tren special a condus pe oaspeţi spre Reni, unde au fost întâmpinaţi iarăşi de autorităţi, armată, preoţii din localitate şi împrejurimi, şcoli şi multe coruri, cu tot ceremonialul cuvenit, la orele 8 dimineaţa. Cum ceilalţi oaspeţi se aflau acum trecuţi pe pământul Basarabiei, Î.P.S. Arhiepiscop Gurie le-a adresat câteva cuvinte de bună venire în această eparhie, arătând că această vizită are o deosebită însemnătate pentru biserică şi poporul de aici.

Din gară au mers cu toţii la biserica catedrală, unde au fost întâmpinaţi de cler şi s-a oficiat un Te Deum. A vorbit Înaltpreasfinţitul Mitropolit Primat. Apoi, au vizitat pe preotul paroh în casa sa, unde au luat o gustare; de acolo au trecut la sediul „Ligii Culturale" şi s-au interesat de aproape de activitatea ei, jertfind oarecare ajutoare băneşti şi, în fine, au trecut în casa primarului, de au luat masa.

La orele 1 de zi călătoria a continuat de la Reni, din sudul Basarabiei, prin mijlocul ei, spre Tighina, unde au sosit sâmbătă, dis-de-dimineaţă. Pe tot acest drum, la gări, au ieşit întru întâmpinare preoţi din apropiere cu mulţi săteni, şcoli şi coruri. La Tighina erau adunate toate autorităţile pe peron – civile, militare şi bisericeşti, în

frunte cu comandantul Diviziei a V-a [Infanterie]. Pogorându-se, după cuvântările de bună venire, au trecut trupa în revistă. Pe o vreme foarte frumoasă, după ce în ajun căzuse o ploaie binefăcătoare, oaspeții au pornit în automobile și trăsuri spre mănăstirea Noul Neamț. În cuvântările ținute Înaltpreasfințiții au atras și atenția că acest locaș de evlavie și cultură a fost întemeiat de monahul Teofan Cristea, poate vreun străbun al Î.P.S. Mitropolit Primat. Au vizitat tot cuprinsul mănăstirii, de care au rămas plăcut impresionați, au luat masa, iar la orele 5 seara s-au înapoiat la Tighina, trecând direct la biserica catedrală, unde s-a săvârșit cuvenitul Te Deum. Î.P.S. Mitropolit Primat a rostit o însemnată cuvântare despre spiritul de dragoste cu care se arată România față de toate naționalitățile, care însă sunt datoare cu supunere față de legile Țării ocrotitoare. Apoi au vizitat cetatea Tighinei, liceul, malul Nistrului, protopopul cercului și s-au reîntors la gară; aici s-a oferit o masă oficială.

Cu un tren special distinșii oaspeți au sosit în noaptea de sâmbătă, la orele 1, în gara Chișinău și vagoanele au fost trase într-o margine a liniilor până dimineață. Duminică, la orele 9 dimineața, peronul era ocupat de autoritățile din orașul Chișinău, domnii: ministru [Segiu] Niță al Basarabiei; general Anghelescu, mareșalul Curții Regale, venit anume la instalare; [Teodor] Neaga, președintele Comisiei de Unificare; Vasile Cijevschi, prim-ajutor de primar; [Vespasian] Erbiceanu, prim-președinte al Curții de Apel; general Rujinschi, comandantul Corpului III Armată; general Alexiu, comandantul Diviziei III Infanterie; general Vernescu, comandantul Diviziei V Infanterie; ceilalți generali; statele majore și ofițerii superiori aflați în garnizoane; magistrații; directorii generali ai tuturor resorturilor din Basarabia; directorii de școli și celelalte autorități bisericești și civile. O companie de onoare și muzica militară erau în partea stângă a peronului, jandarmii militari se înșiraseră în cordon.

La intrarea vagoanelor în fața gării, muzica a început a cânta „Spre Rugăciune"; înalții oaspeți descinzând pe peron, li s-a oferit pâine și sare în numele orașului, salutându-i de bună venire, apoi au trecut în revistă compania și au urmat prezentările oficiale în sala de recepție. De la gară s-a alcătuit un impunător cortegiu de automobile și trăsuri spre biserica catedrală a orașului în ordinea următoare:

1. Prefectul poliției.
2. Protopopul orașului și comandantul pieței.
3. Două plutoane de roșiori au deschis cortegiul.
4. P.S. V. Puiu, Episcopul Argeșului, cu președintele Comisiei de Unificare.
5. Î.P.S. Arhiepiscop Gurie, cu ministrul Basarabiei.
6. Î.P.S. Mitropolit Primat Miron cu dl O. Goga, ministrul Cultelor.
7. General Anghelescu, mareșalul Curții Regale cu comandantul Corpului III [Armată].
8. Comandantul Diviziei III [Infanterie], cu comandantul Diviziei V [Infanterie].
9. Prim-ajutor de primar.
10. Două plutoane de Roșiori au deschis cortegiul.

Și urmau celelalte autorități și invitați.

În fața școlii eparhiale de fete erau înșirate toate elevele cu profesoarele și steagul școlii, iar pe tot parcursul străzilor Gării și Alexandru cel Bun se adunase o mare mulțime de cetățeni care au fost chemați cu un astfel de apel, semnat de dl ministru al Basarabiei și de dl prefect de poliție și afișat pe străzi.

„Cetățeni!

Duminică, 15 mai a.c., Basarabia și, în special, orașul Chișinău, vor avea cinstea de a primi ca oaspeți pe Î.Î. P.P. S.S. Mitropoliții Țării, pe P.P. S.S. Episcopii și pe dl ministru al Cultelor și Artelor, care vin la noi să ia parte la o mare și sfântă sărbătoare, menită să fie înscrisă în istoria neamului – instalarea Î.P.S. Arhiepiscopului Gurie în scaunul de Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului.

Fac un apel călduros către locuitorii Basarabiei și, în special, către locuitorii orașului Chișinău, unde se va face această pioasă solemnitate, să ia parte la dânsa în număr cât mai mare și cu toată inima, întâmpinând pe înalții noștri oaspeți așa cum se cuvine unor cetățeni devotați și credincioși Patriei".

Pe marginea trotuarelor, între străzile Mihai Vodă și Pușkin, erau înșirate școlile primare, liceele și școlile normale de băieți și fete, în formă de cordon, iar de la str. Pușkin, pe sub turnul bisericii catedrale și până în ușa bisericii, se întindea alt cordon din trupele garnizoanei cu drapelele lor; trupele sunau din trompete și dădeau onorul cu arma. Clopotele bisericilor au sunat tot timpul până ce cordonul a ajuns la intrarea în biserică, unde făcea garda de onoare liceul militar și muzica militară; în interiorul bisericii era cordonul jandarmilor pedeștri așezat cu scopul ca înlăuntrul lui, în mijlocul bisericii, să poată lua loc numai autoritățile și invitații, care aveau anume bilete, iar în restul bisericii creștinii au pătruns cu altfel de bilete, preoților le-a fost liberă intrarea. Stranele erau frumos împodobite cu flori. La intrarea în Catedrală, Înalții Prelați au fost întâmpinați în pridvor de epitropul bisericii cu pâine și sare, iar în biserică i-a primit Preasfințitul Dionisie al Ierusalimului, înconjurat de mulți clerici, urându-le bună venire cu aceste cuvinte.

„Înaltpreasfinte,

Domnule ministru,

Astăzi, biserica basarabeană, săltând cu Duhul, cu dragoste și bucurie Vă întâmpină în acest sfânt locaș de rugăciune, în capitala răzeșilor moldoveni din Basarabia, și din suflet vă zice: „Bine ați venit".

Intrați, Preasfinte, în sfântul locaș și împreună cu păstorii și păstoriții bisericii basarabene înălțați rugi către Începătorul păstor Hristos, ca el să lucreze prin aleșii săi tot ce este spre binele sfintei sale biserici, dându-le putere, bărbăție și înțelepciune, unindu-i cu dragoste „ca să fie toți una întru Hristos și Hristos întru ei", căci: „El este buciumul vițelor", „piatra cea din capul unghiului, pre care s-au întărit biserica sfântă,

nebiruită chiar de porțile iadului". Intrați, Preasfințite, și binecuvântați turma bisericii lui Hristos dintru Nistru și Prut, intrați nu numai în acest sfânt locaș, ci cu inima nobilă și blândă, cu care v-au înzestrat Dumnezeu, intrați chiar și în inimile noastre, care astăzi vă sunt deschise.

După una sută de ani de la moartea marelui transilvănean Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, organizatorul și întemeietorul acestei sfinte Mitropolii, pronia Dumnezeiască au trimis astăzi pe alți mari transilvăneni ca pe niște arhitecți ca să examineze și să vază ce-au făcut în cursul acestui timp urmașii fericitului și de sunt vrednici ucenici de dascălul său. Examinați dar și vă convingeți că ucenicii nu sunt mai jos de dascălii lor.

Binecuvântată fie venirea și intrarea Î.P.S. Voastre și a Domniei Voastre".

Domnii miniștri și șefii autorităților au luat loc lângă strane.

După ce Înalții Prelați au sărutat sfintele icoane, Î.P.S. Mitropolit Primat s-a așezat în strana arhierească din mijlocul bisericii, iar Î.P.S. Arhiepiscop Gurie, cu P.S. Episcop Visarion, P.S. Dionisie și 12 preoți s-au îmbrăcat în odăjdii ca să slujească Sfânta Liturghie în mod cu totul sărbătoresc. Răspunsurile au fost executate admirabil de corul bisericii catedrale, sub conducerea protoiereului M. Berezovschi.

La sfârșitul Sfintei Liturghii a avut loc actul instalării.

Tot clerul s-a pogorât în sânul bisericii, având în mijloc pe Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie.

Domnul ministru al Cultelor a dat citire Decretului Regal. Apoi, Preasfințitul Episcop Visarion, îmbrăcat în odăjdii, a citit această gramotă, dată în numele președintelui Sf. Sinod.

MIRON

Din mila lui Dumnezeu și voința clerului și a poporului, Arhiepiscop
și Mitropolit al Ungrovlahiei, Exarh al Plaiurilor, Primat al României
și Locțiitor al Cesareei din Capadochia,
Președinte al Sfântului Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române,

Iubitului cler și popor din Moldova dintre Prut și Nistru și îndeosebi ascultătorilor și cititorilor acestor litere sinodale – har și pace de la Dumnezeu părintele din ceruri, iar de la Noi – salutarea și binecuvântarea Noastră arhipăstorească.

Facem cunoscut tuturor cărora se cuvine, că Prea Sfințitul Sinod Episcopesc al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române din România întregită – ca supremă autoritate bisericească din țară, simțindu-se îndatorat a veghea ca eparhiile din cuprinsul țării să-și aibă chiriarhii săi titulari, spre mulțămirea clerului și a poporului; și călăuzit, în timpul de tranziție, până la definitiva organizare unitară a bisericii din toate provinciile alipite Patriei-mume, atât de motive canonice (C. IV al Sinod. I ecum., XII al Sinod. din Laodiceea, XIX al Sinod. din Antiohia) cât și de interesele de consolidare ale statului, a aflat de bine a numi, în ședința sa de la 4/17 decembrie 1920, pe Prea Sfinția Sa Arhiereul Gurie Grosu Botoșăneanul – delegat al său, ca locțiitor de Arhiepiscop la Chișinău, căruia reprezentanții clerului și ai poporului i-au arătat toată încrederea lor – de Arhiepiscop titular al Chișinăului și Hotinului și a propune Înaltului Guvern ca să-l prezinte Coroanei spre aprobare și întărire.

Majestatea Sa Regele Ferdinand I s-a îndurat prea grațios a întări această numire cu Înaltul Decret nr. 5481/920, dându-i după vechile datini ale țării, la 16/29 martie 1921, în fața Tronului, a augustei Sale familii și în fața tuturor înalților diriguitori ai țării, clerici, militari și civili, tradiționala învestitură regală.

Pe temeiul acestor premerse forme legale, Noi, ca președinte al Sfântului Sinod, emitem și dăm numitului Arhiepiscop Gurie Grosu, care și până acum s-a distins prin tăria lui în credința ortodoxă și în legea sfintei noastre biserici române și s-a îndeletnicit în zile grele pentru poporul român din Basarabia cu lucrări de cultură românească, iar prin activitatea lui în slujbele de până acum a dat dovezi despre neclintita lui credință și loialitate către M. S. Regele nostru Ferdinand I și către întreaga dinastie, prin această gramotă sinodală și învestitura canonică de Arhiepiscop al, de Dumnezeu păzitei, Arhiepiscopii a Chișinăului și Hotinului, cu orașele care se țin astăzi sau pe urma unei rotunjiri noi a eparhiilor din întreaga țară, ce vor ținea în viitor de această Arhiepiscopie, drept dovadă despre aceea, că dânsul – fiul învestit cu demnitatea arhierească și cu jurisdicțiunea de Arhiepiscop, are darul și puterea a pune după prescriptele sfintei noastre biserici răsăritene și Legile în vigoare: cititori, cântăreți, ipodiaconi, diaconi, preoți și protopopi la bisericile din eparhia Sa, stareți și starețe la mănăstiri și a face toate câte lui se cuvin ca ierarh, spre edificarea duhovnicească a turmei sale, așteptând de altă parte de la El respect și supunere către superioritatea Sa bisericească și, în deosebi, către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum și o muncă neobosită, tact, înțelepciune și o părintească dragoste și îndrumare a tuturor, întru reînvierea duhului strămoșesc și românesc al sfintelor altare din acest colț de țară moldovenească.

Totdeodată, recomandăm tuturor celor din cinul preoțesc și călugăresc și întregului popor din Arhiepiscopie, ca de Arhiepiscop legiuit al lor să-l cunoască și respecte, plecându-i-se cu toată voia și arătându-i în toate împrejurările supunere și ascultare, ca fiii sufletești, privindu-l și cinstindu-l ca pe arhipăstorul, învățătorul și conducătorul lor duhovnicesc, care este următor Sfinților Apostoli ai lui Iisus Hristos Mântuitorul nostru, căruia i se cuvine toată mărirea, cinstea și înțelepciunea întru toți vecii.

Dată astăzi, 27 aprilie (10 mai), anul mântuirii una mie nouă sute douăzeci și unu, în Palatul Sfântului Sinod din București.

Dr. Elie Miron Cristea,
Mitropolit Primat al României.

După acestea, Înaltpreasfințitul Miron, președintele Sfântului Sinod, a rostit o călduroasă și înălțătoare cuvântare, în termenii aceștia:

„Preasfințiți Părinți,
Domnilor miniștri,
Iubiți fii sufletești,

Când pentru întâia dată, atât ca oaspe cât și ca Mitropolit Primat al României întregite, am fericirea să urc scara acestui tron arhipăstoresc, o puternică emoție a sufletului meu mă îndeamnă să exclam împreună cu psalmistul: „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile mâinilor Tale și niciun cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale". Căci, cu adevărat, o minune dumnezeiască stă la temelia festivităților serbate în aceste părți în ultimii trei ani.

Vechea Românie, micul regat al fraților noștri, a fost marea nădejde a românilor de pretutindeni, mai ales a acelor din provinciile robite atâtor împărății străine. Marile popoare ale bătrânei Europe s-au încăierat într-o luptă mondială. Mica Românie nu putea rămâne nepăsătoare, fiind preocupată în marele ideal al unirii naționale. Astfel, a trebuit să intre în luptă alături de popoarele care luptau pentru idealurile omenirii și pentru unitatea națională a popoarelor robite. De partea lor era și nădejdea biruinței. Când România a intrat în război, ardelenilor și bucovinenilor le-a căzut o piatră de moară de pe suflet. Eu, pe atunci, în Banat, cu sufletul plin de bucurie, am zis sfetnicului meu de încredere: a sunat ceasul dezrobirii noastre.

Dar bucuria nu ne-a fost deplină, căci în constelația politică de atunci credeam că frații din Basarabia vor trebui să rămână și pe viitor în robie. Dar dreptul Dumnezeu, care conduce soarta popoarelor, astfel a încâlcit pe cei ce stau piedică în calea basarabenilor, încât tocmai Basarabia a fost aceea care, cu lacrimi de bucurie, mai întâi a căzut în brațele Patriei-Mume, unindu-se cu ea. Această favorabilă întorsătură pentru moldovenii Basarabiei n-a presimțit-o nici cea mai ageră minte, nici cea mai isteață diplomație, ci a fost curat o minune dumnezeiască. Deci, astăzi, când pentru întâiași dată mă aflu în mijlocul iubiților mei fii sufletești din Basarabia, simt o plăcută datorință de a vă invita ca împreună cu mine, cu adâncă cucernicie, să mulțumim lui Dumnezeu pentru acest mare dar, de care ne-a făcut părtași și înaintea sfântului său altar să făgăduim cu inima curată că vom fi și pe viitor buni credincioși ai bisericii sale pravoslavnice, crescând în același duh pe fiii noștri și lăsând credința, legea și limba românească, cu limbă de moarte, scumpă moștenire nepoților noștri, fiind adânc convinși de adevărul cuprins în cuvintele psalmistului: „În mormânt se vor întoarce nelegiuiții, toate popoarele care uită de Dumnezeu" (8. 17).

Dar nu pentru întâiași dată a dat pe aicea astăzi un Mitropolit al Bucureștiului. În curând, se împlinesc 100 de ani de când petrecea în Chișinău vrednicul meu înaintaș Mitropolitul Ungrovlahiei Grigorie. Principatele Dunărene erau ocupate de ruși și Mitropolitul Grigorie s-a opus rechiziționalărilor samavolnice, de aceea, generalul rus Marcovici l-a exilat, poruncindu-i: „Părăsind fără zăbavă orașul Bucureștiului, să pleci spre sălășluire în Basarabia". Păzind el aicea tendințele de rusificare a elementului românesc, a știut a dezvolta tactul și istețimea, ca să aducă din Principate cărți rituale românești și să le împartă în sute de exemplare la bisericile basarabene; ba a început chiar a traduce el în românește cărți bisericești, după cum însuși zice: „ ... ca să ajut neamului și fraților".

Iar acum, după o sută de ani, vine de la București Mitropolitul Primat nu surghiunit, ci cu fruntea ridicată ca suprem ierarh al tuturor românilor și astfel și al bisericii din acest frumos colț de țară românească; vine nu exilat de un general rus, ci împreună cu marele logofăt al treburilor bisericești sau, cum îi zicem astăzi, cu ministrul Cultelor, domnul Octavian Goga, bine cunoscut în aceste părți din însuflețirea și nădejdea, pe care cu putere și dar de proroc, le-a propovăduit aici în cursul războiului, ca trimis de M. Sa Regele tuturor românilor, ca să vă pună în frunte un ierarh național, ieșit din sânul vostru; vine acel Mitropolit nu cu daruri materiale, cu trei galbeni în pungă, câți avea exilatul Grigorie când a plecat încoace, ci cu sufletul, cu inima plină de comori sufletești, de dragoste părintească, din prisosul cărora să reverse și asupra iubiților fii credincioși din Moldova dintre Prut și Nistru.

Iubiți credincioși,

Înțeleptul Solomon ne spune în pildele sale 11-14: „Cei ce nu au stăpânire cad ca frunzele, iar mântuirea vine de la mulțimea celor cu bun sfat". Călăuzit de adevărul acestor solomonice cuvinte, Sfântul Sinod al Bisericii Autocefale Ortodoxe Române n-a putut lăsa în vacanță mai lungă scaunul arhiepiscopesc de aici, ci în interesul obștesc și în înțelegere cu Ministerul Cultelor și cu Coroana țării a numit și întărit la locul acesta drept arhiepiscop titular și definitiv pe Î.P.S. Sa părintele Gurie, față de care clerul și poporul de aicea a avut ocazie a-și exprima încrederea sa.

Părinte Gurie,

Când Domnul a trimis pe proorocul Iezechil ca să propovăduiască cuvântul său, i-a zis: „Omule, du-te la casa lui Iszrail și propovăduiește cuvântul meu, căci eu nu te trimit la poporul ce are un grai strein și o limbă necunoscută, ci la casa lui Iszrail"; astfel îți zice și frăției tale Sf. Sinod prin graiul meu. Așează-te în mijlocul basarabenilor și le propovăduiește evanghelia lui Hristos nu în limbă străină, ci în dulcele grai al părinților, nu cu frică, cu tremur și cu temere de: „Pohod na Sibir", ci cu sufletul liber și cu însuflețirea curată, izvorâtă din datoria sfântă de a reintrona credința și cultura românească în toate colțurile acestui ținut, reînviind moștenirea lui Ștefan cel Mare și Sfânt, ca să o putem lăsa curată și românească moștenire urmașilor noștri.

Iubiți ascultători,

Astăzi, tocmai astăzi se împlinesc 100 de ani de când la mănăstirea de aici, Căpriana, întemeiată de Ștefan cel Mare, s-a așezat lespedea pe un mormânt scump tuturor românilor. Este mormântul marelui ierarh Gavriil Bănulescu-Bodoni (mort – 30 aprilie 1821). Acest mare ierarh era, ca și mine, fiu al Ardealului, născut aproape de satul meu natal, în orașul Bistrița, unde am petrecut copilăria și am studiat opt ani de zile; a fost dascăl la Năsăud, unde în curs de patru ani mi-am terminat studiile liceale. Ajuns ierarh al bisericii rusești, inima lui nicio clipă n-a încetat să bată pentru durerile neamului românesc. La 1812, alipită fiind Basarabia la Rusia, el a știut a convinge țarul pentru a întemeia această episcopie a Chișinăului și Hotinului, la care a fost numit Exarh și Mitropolit.

Viața bisericească în timpul păstoriei sale a fost totdeauna străbătută de duh românesc. La 1814 întemeiază o tipografie cu ucenici de la Neamțul Moldovei. El înființează și Seminarul de aici, cu limba de propunere românească, cu un cuvânt, episcopia avea caracter românesc. Eu mi-am ținut de datorință ca să ridic pe o clipă lespedea mormântului de la Căpriana ca să reînvie duhul românesc al marelui ardelean care, desigur, prin graiul meu va străbate ca o ploaie mănoasă peste frumoasele plaiuri și bogatele văi ale mândrei Basarabii, făcând să înverzească și să înflorească iarăși câmpiile românești ale acestui colț de țară, pregătind o bogată roadă pentru biserica și cultura românească. De la Bănulescu și până astăzi Basarabia n-a mai avut ierarh român. Deci, frăția Ta, ca primul român, fii un vrednic urmaș al Exarhului și Mitropolitului Gavriil Bănulescu [Bodoni], ca pe urma propovăduirilor noastre de la această instalare canonică și legală a sfaturilor ce ți le-am împărtășit în Sf. Sinod și pe urma muncii Înaltpreasfinției Tale și a împreună lucrătorilor în via Domnului, să se înfăptuiască cuvintele Mântuitorului Iisus ce le-a zis, când a intrat în casa lui Zaheu: „Astăzi s-au făcut mântuirea casei acesteia, căci fiul omului a venit să cerceteze și să facă fericit ceea ce era pierdut" (Luca, 19.9).

Părinte Gurie,

Fii vesel că poți exclama cu psalmistul: „Soarta mea a căzut într-un mod plăcut, căci mie mi s-a dat o frumoasă moștenire". Da, este adevărat că la Chișinău ai cea mai frumoasă și mai bogată poziție din întreaga biserică românească, dar fii conștient că ai și situația cea mai grea dintre toate, căci stăpânirea acum prăbușită țaristă a înăbușit și înstrăinat sufletul românesc din multe părți ale acestei provincii, a rărit rândurile oștenilor lui Ștefan cel Mare, ducându-i pe mulți și colonizându-i până prin Caucaz și prin îndepărtata Siberie.

Biserica e acum datoare a conlucra cu toți factorii pentru a recâștiga ce s-a pierdut în năzuințele noastre; n-avem față de nimeni nicio tendință agresivă, din contra, ca biserică nutrim toată simpatia față de vecinii noștri ruși, cărora le dorim să le ajute Dumnezeu a-și reașeza țara iarăși în orașe normale, spre a putea din nou propăși și înflori. Acest popor uriaș de 150 milioane este chemat a contribui și pe viitor în măsură însemnată la progresul lumii. El nu ne poate lua în nume de rău, dacă noi, românii, o mână de oameni, nu putem admite să pierdem niciun suflet de om. Deci, noi suntem datori memoriei strămoșilor noștri, lui Ștefan cel Mare, a restatornici în deplină curățenie țara lor. În năzuința noastră nu facem decât, vorba lui Mircea cel Bătrân: „Eu îmi apăr sărăcia și nevoile, și neamul", reparând nedreptățile strigătoare la cer, din trecut.

Părinte Gurie,

Frăției Tale se potrivesc cuvintele de la Moise: „Tu ai ajuns uns, fiule, pe urma unei mari biruințe". Adevărat, dar să nu uiți, că atmosferele sociale înalte sunt încărcate de bacciliul încrederii și al trufiei. Deci, în năzuințele tale caută ca acolo, sus, să nu-ți pierzi cumpătul, fii cu tact, cu răbdare, cu smerenie, căci numai smerenia susține durabil cele înalte. Mai ales în aceste timpuri de tranziție, de prefacere și de generală enervare, ce ivesc în mod firesc adeseori vederi contradictorii, mai multe decât în împrejurări normale. Ascultă-i pe toți cu aceeași părintească bunăvoință, stabilește cu creștinească iertare și dragoste pornirile de răzbunare, căci numai așa se va putea desluși calea „media aureia" care duce spre binele obștesc; fii însuți și îndeamnă pe toți împreună lucrătorii să fie blânzi, iertători, cu mâini curate, dezinteresați și mai ales drepți față de toți, căci dreptatea garantează pacea și liniștea unei munci rodnice.

Cu aceste cuvinte, îți încredințăm, cu ziua de azi, în mod canonic și legal, credincioșii turmei din Basarabia, poruncindu-ți împreună cu psalmistul: „Păstorește-i și ridică-i veșnic", acum și pururi. Amin".

A urmat cuvântul domnului ministru al Cultelor.

Din partea Facultății de Teologie a rostit domnul decan dr. Chirițescu salutul acesta:

„Înaltpreasfințite,

Facultatea de Teologie din București ia parte, prin mine, decanul ei, la festivitatea așezării Î.P.S. Voastre în scaunul Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului, adică în scaunul arhipăstoresc al Basarabiei, ale cărei zile, după 1812, piereau ca fumul, cum zice psalmistul: „Oasele i se uscau ca niște vreascuri; pălită era de arșiță, ca iarba; inima i se ofilise, căci și pâine uita să mănânce; de suspin și de geamăt, pielea i se lipise de oase; semăna cu pelicanul din pustie; ajunsese ca o bufniță în dărâmăturile unei locuințe părăsite; era ca o pasăre amărâtă și singuratică pe acoperișul unei case" (Psalm. 101). Și cugeta, suspinând: „Revărsatul zorilor mă apucă fără să fi ațipit, și în zbuciumul meu, nu pot să grăiesc, mă gândesc numai la zilele cele de demult, la anii cei din vechime, nopți de-a rândul stau pe gânduri, chibzuiesc, mă frământ și mă întreb: părăsitu-m-a Domnul pentru vecie? Binevoitor nu-mi va mai fi el? Lipsi-mă-va

pentru totdeauna de mila Sa? Sfârșitu-s-a oare cu făgăduiala Sa? Uitat-a oare Dumnezeu să se milostivească spre mine? Întru mânia Sa, retrasu-și-a El îndurările Sale dinspre mine?" (Psalm. 76).

Dar iată, ziua Domnului a venit și Basarabia cântă:

„Sfinte sunt căile Tale, Dumnezeule! Care Dumnezeu e mare ca Dumnezeul nostru? Tu ești Dumnezeul, carele faci minuni; printre popoare Ți-ai arătat puterea. Cu brațul Tău Ți-ai izbăvit norodul și l-ai călăuzit ca pe o turmă" (Psalm. 76), prin mâna trimișilor Tăi.

Basarabia, deci, a fost izbăvită și redată mamei sale.

Printre acei trimiși, care, sub scutul de oțel, făurit din piepturile ostașilor viteazului nostru Rege, au rupt lanțul robiei și au readus Basarabia la vatra părintească, a fost și vice-ministrul arhimandrit Gurie, pe care înfățișătorii puterii lumești și bisericești ai României întregite îl suie și-l așează acum pe scaunul de Arhiepiscop al Basarabiei.

Vă urăm, Înaltpreasfințite, să fiți păstorul cel bun, păstorul în stare să-și pună sufletul pentru oi.

Vă urăm, Înaltpreasfințite, să puteți aduna la un loc pe toți fiii Basarabiei, așa cum cloșca își adună puii sub aripi și să-i călăuziți pe cărările care duc la limanul, spre care tinde biserica și neamul nostru. Amin".

Clerul eparhiei și-a exprimat simțămintele sale cu asemenea cuvinte:

„Înaltpreasfințite Stăpâne,

Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera, așa zice Sf. Scriptură (Psalm. 125). Un an de zile și ceva mai bine în urmă, o sută douăzeci de reprezentanți ai clerului și poporului basarabean în capela Arhiepiscopiei noastre, cu lacrimi pe față, în cele mai sincere și călduroase rugăciuni către Dumnezeu și-au exprimat dorința ca să vă aibă pe Înaltpreasfinția Voastră Chiriarh definitiv.

Cele ce s-au semănat atunci, astăzi le vedem crescute desăvârșit; lucrul care s-a părut cuiva veșted și sec, astăzi a înflorit și ca toiagul lui Aaron, odată cu floarea, și-a dat roada sa.

Înaltpreasfinția Sa Mitropolitul Primat Miron, care prin telegramă a binecuvântat lucrările Congresului bisericesc din Basarabia în anul 1920, astăzi, prin venirea sa de față și gură către gură, ne vestește binecuvântarea Sf. Sinod Român, prin care se încununează dorințele tuturor credincioșilor din Basarabia.

Căci nu era cu putință ca cele ce de la început au avut pecetea binecuvântării Sf. Biserici prin gura Primului Ierarh și au fost adăpate cu rugăciuni să se înece în valurile vieții lumești, ci să ajungă la limanul de liniște și în scopul său cel înalt.

Biserica basarabeană sărbătorește astăzi cu îndoită bucurie nu numai că vede în actul de astăzi îndeplinirea dorințelor și drepturilor sale, ci mai deosebit, pentru că în acest act vedem exprimarea adevăratei dragoste frățești, a consolidării și respectului

reciproc între frații de o parte și de alta a Prutului, care simțuri mai strâns ne leagă pe toți întru una decât orice forme teoretice. De aceea, am zis că sărbătoarea de astăzi odată cu floarea și-a arătat roada sa.

Să trăiți, Înaltpreasfințite Stăpâne, și să păstoriți poporul Basarabiei până la adânci bătrânețe și să Vă învredniciți a Vă bucura de roadele muncii și ostenelilor apostolești, ce le veți depune pe ogorul lui Hristos, spre slava lui Dumnezeu și binele neamului nostru românesc; și numele Î.P.S. Voastre, ca primul Chiriarh ales de cler și de popor din neamul nostru, să fie scris pe paginile istoriei, spre pildă și învățătură pentru generațiile viitoare.

Primiți hirotonisirea cu ziua de astăzi de la numele clerului basarabean și închinăciune până la pământ".

Iar tuturor a răspuns Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie astfel:

„Înaltpreasfințite Stăpâne, domnule ministru al Cultelor, domnule Mareșal al Curții Regale, domnule decan al Facultății de Teologie, prea cucernici părinți și iubiți fii în Domnul,

Hristos a Înviat,

Se bucură corăbierul, când, trecând peste valurile mării, își aduse vasul său la adăpostul portului.

Se bucură scriitorul, când ajunge la sfârșitul cărții.

Se bucură tot omul, când își săvârșește lucrul început.

Asemenea ne bucurăm și noi, basarabenii, astăzi, în momentul acestei solemnități, când s-au îndeplinit dorințele noastre, când se face instalarea mea definitivă în scaunul Arhiepiscopal al Basarabiei.

Precum Hristos, arătându-se mironosițelor, după cum s-a citit în Evanghelia de astăzi, le-a zis lor: „Bucurați-vă" și le-a insuflat lor bucurie, asemenea și Î.P.S. Voastră cu dl ministru al Cultelor ne-ați adus mare bucurie, vestindu-ne că sunt întărit definitiv în scaunul Arhiepiscopal de Majestatea Sa, iubitul nostru Rege, și de Sf. Sinod al Bisericii Autocefale Române.

În apostolul ce ne-a cetit astăzi părintele diacon ni s-a vestit că prin Hristos am primit pacea cu Dumnezeu și prin răbdarea suferințelor crește nădejdea, care nu ne rușinează...

Prin actul instalării mele ca Arhiepiscop al Basarabiei, care am fost dorit și ales de Congresul Eparhial din 1920, după un an de zbuciumări, s-a curmat neînțelegerea între biserica din Basarabia și cea din Vechiul Regat și se stabilește pacea, buna înțelegere și unitatea.

Când am trecut Prutul la Reni, am văzut de asupra capului nostru zburând un vultur. Arătându-l Înaltpreasfințit Mitropolitului, el mi-a explicat că e un semn bun.

Ne-am lămurit că aceasta arată că pentru Basarabia a înviat vulturul României și acest vultur, care este de asupra steagului ostășesc a Armatei Române, leagă pe vecie Basarabia cu România întregită, desăvârșindu-se astăzi prin actul instalării mele unirea sufletească, unirea bisericească.

Înaltpreasfințite Stăpâne,

Prin îndeplinirea dorințelor Congresului Eparhial din februarie 1920, cei din Vechiul Regat v-ați arătat că sunteți adevărați frați și că Țara-Mumă este într-adevăr mama, care caută numai folosul, binele și pacea copiilor ei.

În momentul acesta solemn și neuitat aduc viile mele mulțumiri tuturor factorilor, care au contribuit la dezlegarea chestiunii bisericii basarabene în sensul dorit de întreaga Basarabie. Și mai întâi mulțumesc Majestății Sale Regelui Ferdinand I, care a fost cel mai hotărâtor factor în dezlegarea chestiei spre pacea bisericii. Mulțumesc Sf. Sinod și Î.P.S. Voastre – președintelui, care mult ați contribuit la împăcarea dorințelor noastre și v-ați ostenit ca un păstor bun să veniți și să mă instalați.

Aduc omagiile mele de recunoștință Înaltului Guvern și reprezentantului lui, dlui ministru al Cultelor Octavian Goga, care a luat toate măsurile pentru a se rezolva chestia noastră spre binele și folosul neamului.

Cu mulțumire vă binecuvântez și pe voi, frați senatori și deputați basarabeni, care ați îmbrățișat cu drag chestia bisericii și ați susținut cu toții fără osebire de vederile politice. Sunt măgulit de atenția ce mi-a arătat Facultatea de Teologie din București, care este straja ortodoxiei în Țara Românească, și mulțumesc pentru salutare adusă de dl decan al facultății, savantul profesor Chirițescu.

Înaltpreasfințite Stăpâne, domnule ministru,

Grea este sarcina care s-a pus pe umerii mei slabi și neputincioși. Programul activității mele, ce atât de frumos și pe larg mi l-ați desfășurat și datoriile care mi se cer, este mai presus de puterile mele și dacă n-aș cunoaște în instalarea mea chemarea lui Dumnezeu, aș zice: însărcinați, Î.P.S. și dle Ministru pe un altul cu un caracter mai energic, cu o voință mai tare, cu cuvântul mai pătrunzător, iar mie lăsați-mi liniștea chiliei călugărești.

Numai văzând în toate ce se lucrează pronia lui Dumnezeu, mă supun și primesc, nădăjduind, că Cel de m-a ridicat din nimicie la această treaptă înaltă și Cel ce a zis lui Pavel: „Destul îți este ție harul meu, puterea mea întru neputințe se săvârșește", îmi va da și mâna de ajutor, căci voința bună de a fi păstor bun o am. Dumnezeu voiește să-și arate puterea Sa și slava Sa prin neputința mea. El mă va ajuta ca să-mi îndeplinesc misia mea bisericească și patriotică națională. Mai ales că în lucrarea mea nu voi fi singur, ci voi avea sprijinul Sfântului Sinod și al Înaltpreasfinției Voastre, al Înaltului Guvern și al tuturor autorităților locale și al iubiților mei conducători în via Domnului, cu care sunt legat cu legătura dragostei și a unirii. Dar unde e unire acolo este și Hristos. Și „Întru Hristos Iisus, care ne hrănește toate le vom putea". Amin."

După această mișcătoare solemnitate, s-a săvârșit un Polihroniu pentru familia Regală, Sinod, Guvern și înalții oaspeți.

Afară de decretul regal ce a fost citit de dl ministru al Cultelor, Majestatea Sa Regele a binevoit a conferi Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Gurie și această „Diplomă Regală",

FERDINAND I-iu
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională
Rege al României
La toți de față și viitori sănătate.

Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor, prezentându-ne hotărârea Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, prin care Prea Sfințitul Arhiereu GURIE GROSU BOTOȘĂNEANUL a fost declarat de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și aprobând această hotărâre și întărindu-l în scaunul Arhiepiscopal din Chișinău, NOI, FERDINAND I-iu REGE al ROMÂNIEI, dăm Preasfințitului Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului GURIE GROSU, această a NOASTRĂ Diplomă odată cu învestitura cerută de lege.

Dată în Palatul NOSTRU Regal din București, în prezența Înaltului Cler, a Consistoriului Superior Bisericesc, a Consiliului NOSTRU de Miniștri și Înaltelor Corpuri ale Statului, în 29 martie, anul mântuirii una mie nouă sute douăzeci și unu, iar al DOMNIEI NOASTRE al șaptelea.

Ferdinand R[ege],
Ministrul Cultelor și Artelor Octavian Goga

Sărbătoarea s-a continuat apoi cu o procesiune religioasă, în care au intrat toate autoritățile aflătoare în biserică și afară, creștinii adunați și cu preoți în veșmintele lor, spre capela Mitropoliei, unde aștepta clerul monahal. În această vreme clopotele sunau, iar muzicile militare, trompeții și gorniștii trupelor din curte și de pe stradă până la poarta Mitropoliei cântau „Ruga". În capelă s-a săvârșit iarăși un Polihroniu și s-a prezentat Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie clerul monahal.

Apoi, participanții au trecut în Palatul Arhiepiscopal; aici autoritățile civile, militare, bisericești și delegații trupelor, câte 2 soldați din fiecare regiment din garnizoană, sub conducerea Comandantului pieței, și alte persoane au salutat pe Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie.

La orele 1.30 cei prezenți au trecut în Sala Palatului, unde s-a servit masa oficială. S-au rostit cuvântări mișcătoare și de multă însemnătate.

Către Majestatea Sa Regele a adresat Înaltpreasfințitul Arhiepiscop o telegramă în cuprinsul următor:

„Mișcat adânc azi la instalarea canonică și legală a smereniei mele ca Arhiepiscop titular al Chișinăului, la care a fost învrednicită și mulțimea să aibă în mijlocul său pe Mitropolitul Primat al Țării și Ministrul Cultelor, îmi permit să prezint iubitorei atențiuni a Majestății Voastre recunoștința mea vie și încredințarea solemnă că voi păstori acest popor de sub gloriosul sceptru al Majestății Voastre în iubirea de Neam și de credință străbună, cu dreptate și râvnă înțeleaptă.

Vă mulțumesc respectuos și pentru distinsa bunăvoință de a fi trimis să mă însuflețească în această zi mare pe general Anghelescu, mareșalul Curții Voastre Regale.

Să trăiți, Maiestate.

Trăiască Augusta Voastră Familie Domnitoare.

Trăiască Neamul și Biserica Română”.

Arhiepiscop
† Gurie

Pe la ora 5, mai multe automobile au condus înalții oaspeți să viziteze Seminarul Teologic, Școala Spirituală de Băieți, Școala primară a „Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române” și Școala Eparhială de Fete. În toate aceste școli oaspeții au fost întâmpinați cu entuziasm de corpul didactic și elevi, care au executat anumite programe bine alcătuite.

Seara, la orele 9, s-a dat un concert religios în Sala Eparhială în onoarea oaspeților, cu un distins program alcătuit din opere, în majoritate de protoiereul M. Berezovschi, care a și condus concertul.

Înaltpreasfințitul Mitropolit Primat, domnul ministru al Cultelor, P.S. Episcop Visarion și însoțitorii au mai rămas în Chișinău două zile. În acest timp au vizitat Fabrica de lumânări, cancelaria Consistoriului duhovnicesc, întreaga Casă Eparhială și Muzeul Societății istorico-arheologice bisericești; azilele: „Covalgi”, „Alexandru Nevschi” și orfelinatul preoțimii, Ospătăria Populară a Catedralei, Conservatorul de muzică, mai multe școli secundare, spitalul central, muzeul orașului, apoi au ieșit în afară de oraș, la via Mitropoliei, comuna Ialoveni și mănăstirea Suruceni.

În ziua de miercuri dimineața, 18 mai, înalții oaspeți s-au reîntors spre București, prin Ungheni. La gara Chișinău au fost conduși tot cu paradă de autoritățile superioare bisericești, civile, militare, pe peron se afla garda de onoare cu muzică, ce a intonat cuvenitul imn la plecarea trenului.

Pe distanța Chișinău – Iași au fost întâmpinați de autoritățile locului. La Iași s-a făcut o primire mișcătoare.

Revista „Luminătorul”, Anul 1921, iulie, p. 3-25.

Nr. 196

1921 iunie 1. Statutul Societății „Frățimea Ortodoxă, Religioasă-Educativă și Misionară a Nașterii lui Hristos” din Chișinău

I. Numirea și scopul Frățimii

§1. Frățimea se fondează în or. Chișinău pe lângă Biserica Catedrală, pe seama Nașterii lui Hristos, cu titlul următor: „Frățimea Ortodoxă, Religioasă-Educativă și Misionară a Nașterii lui Hristos”, din Chișinău.

§2. Scopul Frățimii este: a) a da concurs educației religioase și morale a credincioșilor Eparhiei Chișinăului după învățătura Bisericii Ortodoxe și a-i întări în adevărurile credinței lui Hristos; b) a feri pe credincioși de molipsirea decăderii morale și a sectantismului; c) a se îngriji de slăbirea și stârpirea schismei (recăderii) și sectantismului prin măsuri duhovnicești; și d) a sprijini întărirea în ortodoxie a celor întorși de la schismă și sectantism.

II. Mijloace pentru izbânda scopului

§3. Pentru reușita sus arătatului scop al Frățimii, ea se servește de următoarele mijloace: a) fondarea de biblioteci cu cameră specială pentru citiri pe lângă dânsele: în orașul Chișinău – biblioteca eparhială de cerc, în cercurile de protopopi și parohiale, în locurile atinse de schismă și sectantism – aceste biblioteci se compun din cărți cu conținut religios-moral, publicații spirituale periodice, cărți tipărite și manuscripte din vechime, opere moderne îndreptate spre mustrarea rătăciților, schismaticilor și sectanților; b) înființarea pe lângă biserici, școli și biblioteci de librării pentru a vinde cărți cu preț mai ieftin, iar dacă vor permite mijloacele și pentru împărțirea gratis a cărților religioase-morale și polemice; c) editarea și răspândirea broșurilor și foițelor cu același conținut; d) aranjarea convorbirilor și cetirilor, afară de cele bisericești în zile de duminică și sărbători, despre obiectele credinței cu schismaticii și sectanții; e) sprijinirea școlilor existente cu caracter misionar, îndeosebi în parohiile molipsite de schismă și sectantism.

III. Alcătuirea Frățimei

§4. Stând sub apărarea nemijlocită a Arhipăstorului Eparhial, Frățimea se formează din persoane de confesiune ortodoxă, de ambele sexe și de toate rangurile, atât în Eparhia Chișinăului cât și din alte eparhii.

§5. Membrii Frățimii se împart în: a) membri de onoare, b) membri activi; și c) membri colaboratori.

§6. Dreptul de a se numi membru de onoare îl are Preasfințitul Chiriarh Eparhiot, Vicarul lui și Ministrul de Culte sau cel local după situația sa. Mai posedă încă acest drept și persoanele care au anunțat a depune în casa Frățimii cel puțin 25 lei anual sau care au depus o dată cel puțin 250 lei, precum și acei care au făcut prin osteneala lor vreo înlesnire (serviciu).

Membri activi se numesc persoanele care depun cel puțin ___* lei anual sau 50 lei o dată. Atât unii cât și alții dobândesc diplome (certificate) semnate de Președinte și Secretar și cu ștampila Frățimii.

Persoanele care s-au obligat a depune în casa Frățimii cel puțin 1 lei anual sau sprijinesc afacerile Frățimii gratuit poartă titlul de membri-colaboratori.

La Adunarea Generală membrii de onoare și membrii activi au vot hotărâtor, iar membrii-colaboratori – numai vot consultativ.

§7. Membrii Frățimii contribuie la împlinirea scopurilor ei, se îngrijesc de mărirea numărului membrilor ei și aduc beneficii în folosul Frățimii.

§8. Consiliul Frățimii reamintește membrilor dacă n-au depus rata de membru la începutul anului, în luna ianuarie și februarie, prin adrese deosebite. Dacă rata nu s-a depus după reamintire, atunci acea persoană se consideră retrasă din Societate.

IV. Administrarea Frățimii

§9. Afacerile Frățimii se află în grija: a) Adunării Generale a membrilor Frățimei; și b) Sfatului Frățimii.

§10. O dată pe an, în luna decembrie, se face o Adunare Generală a membrilor Frățimii, sub președinția Prea Sfințitului Eparhiot. Dacă e necesar președintele Frățimii hotărăște o Adunare Generală extraordinară. Adunarea Generală se ocupă cu: a) ascultarea dărilor de seamă și discutarea bugetelor a feluritelor direcții din activitatea Frățimii, alcătuite de Sfatul Frățimii, precum și raporturile-referate ale Comisiunii de revizie; b) se discută chestiunile puse de președinte, Sfatul și membrii Frățimei, după o anterioară declarație a acestor din urmă către Sfatul Frățimei; c) se aleg pe 2 ani membrii Sfatului și candidații, casier, secretar și bibliotecar; d) se aleg membri onorifici după referatul Sfatului; e) se alege în număr de trei persoane Comisiunea de revizie pentru revizia dării de seamă financiară și controlul averii Frățimii.

§11. Adunarea Generală se face dacă participă președintele Sfatului Frățimii sau locțiitorul lui, întreg Sfatul Frățimii, deputații Congresului Eparhial, membrii de onoare și activi ai Frățimii, fără limitarea numărului acestora din urmă.

§12. În lipsa Preasfințitul Eparhiot, prezidează Adunarea Generală Preasfințitul Vicar.

§13. Adunarea Generală alege membrii Sfatului prin vot secret (cu buletine) sau prin votare descoperită, după deciziunea Adunării Generale. În caz de paritate de voturi, votul Președintelui e hotărâtor. Procesele-verbale ale Adunărilor Generale despre alegerea membrilor se aprobă de Preasfințitul Eparhiot.

§14. Sfatul Frățimii constă din Președinte și 12 membri aleși de Adunarea Generală a membrilor Frățimii; Sfatul Frățimii alege din sânul său un casier și bibliotecar, iar secretarul poate fi invitat și din afară de membrii Sfatului.

§15. Președinte Sfatului este Preasfințitul Vicar. El își alege un ajutor din membrii Sfatului Frățimii.

Observație. Misionarii eparhiali sunt membrii Sfatului prin însăși ocupația lor și iau parte la ședințele Sfatului Frățimii cu drept de vot. Sus arătatele drepturi le are și profesorul de schismă și secte de la Seminarul Teologic.

§16. Sfatul Frățimii, având ca scop principal și obligațiunea de a dezvolta și îndruma Frățimea în toate chestiunile care intră în cercul lucrărilor și afacerilor ei, de a lua măsurile cuvenite pentru izbânda scopurilor ei și discutarea chestiilor zilei, i se dă cuvenita împuternicire de a face dispozițiuni corespunzătoare și cheltuielile necesare. Îndeosebi, Sfatul se ocupă cu: a) tipărirea și răspândirea cărților bisericești în limba populației locale, precum și a cărților, broșurilor și foițelor cu conținut religios-moral și didactic; b) fondarea bibliotecilor frățești și depozitelor de cărți; c) redactarea și edificarea operelor particulare, broșurilor și foilor tipărite cu conținut religios-moral, antischismatic și antisectant și răspândirea ei în cuprinsul eparhiei; d) discutarea programelor lecțiilor și convorbirilor; e) discutarea propunerilor și proiectelor referitoare la această chestie; f) întocmirea dării de seamă frățești anuală și bugetul cheltuielilor Frățimii; g) cercetarea mijloacelor pentru satisfacerea neajunsurilor Frățimii și reîmpărțirea lor conform bugetului; h) executarea hotărârilor Adunărilor Generale a membrilor Frățimii; i) alegerea redactorilor și comitetului redacției revistei religioase-educative moldovenești „Luminătorul”, care iese pe lângă Frățime și conducerea sucursalelor Frățimii Eparhiale.

§17. Toate hotărârile Sfatului Frățimii se înaintează spre a fi aprobate de Prea Sfințitul Eparhiot.

§18. Sfatul se convoacă de Președinte după necesitate, dacă-i posibil în fiecare lună.

§19. Adunările Sfatului se consideră efective, dacă la ele participă cel puțin jumătate din numărul membrilor Sfatului.

§20. Conducerea Cancelariei Frățimii se impune Secretarului Sfatului. El: a) poartă registrele de intrare și ieșire a corespondenței Frățimii; b) listele tuturor membrilor Frățimii, înscriși și retrași; c) adresează procesele-verbale de deciziunile Sfatului și Adunării Generale; d) răspunde la întrebările ce se fac despre activitatea Frățimii; e) întărește cu iscălitura sa toate procesele-verbale și corespondența de ieșire; f) alcătuiește darea de seamă anuală despre activitatea Frățimii și o citește la Adunarea Generală anuală a membrilor Frățimii, g) păstrează în ordine arhiva frățească.

Adnotație. Pentru înlesnirea lucrărilor cancelariei Sfatului i se dă drept secretarului de a plăti un copist din mijloacele Frățimei.

§22**. Casierul Sfatului conduce gospodăria Frățimii. El: a) primește prin mandate poștale, iscălite de Președinte, banii trimiși pe seama Frățimii; b) primește încasări și donațiuni de la membri și alte persoane; c) înregistrează veniturile bănești în registru de venit și cheltuială; d) face cheltuielile hotărâte de Sfat; e) alcătuiește darea de seamă economică anuală a Frățimii; f) ține socoteala lunară de venit și cheltuieli a sumelor frățești; g) ține inventarul averii Frățimii.

§23. Sumele primite de casier se depun în sucursala locală a Băncii Statului cu carnete.

§24. Registrul de venituri și speze se întărește cu semnătura Președintelui Sfatului și secretarului. Foile se numerotează, se șnuruiesc și se sigilează cu ștampila Frățimei.

§25. Darea de seamă financiară trebuie să fie terminată și corectată de Sfat și Comisiunea de Revizie în ianuarie din anul următor și tipărită împreună cu darea de seamă anuală despre activitatea Frățimii în vederea ținerii Adunării generale anuale a membrilor Frățimii.

§26. Bibliotecarul conduce biblioteca frățească Eparhială, localul de citire și depozitul de cărți. El: a) primește cărțile intrate în bibliotecă; b) se abonează la cărți și ediții periodice după deciziunile Sfatului Frățimei; c) păstrează cărțile în ordinea cuvenită; d) ține catalogul sistematic al cărților; e) eliberează cărți din bibliotecă și le primește îndărăt; f) trimite cărți conform indicațiunilor Sfatului; g) înaintează secretarului pentru darea de seamă anuală informațiuni despre starea bibliotecii, despre persoanele ce s-au folosit de cărțile bibliotecii frățești și au vizitat localul de citire în cursul anului, arătând numărul total al lor, de asemenea rangul și situația.

§27. Toate persoanele oficiale ale Frățimii lucrează gratis. Însă casierului, secretarului și bibliotecarului le poate fi însemnat de Adunarea Generală a membrilor Frățimii, după adresarea Sfatului, un salariu, corespunzător muncii lor și mijloacelor Frățimii.

§28. Sfatul Frățimii are ștampila sa cu Icoana nașterii lui Hristos și cu inscripția împrejur „Frățimea Ortodoxă a Nașterii lui Hristos din Chișinău"

V. Mijloacele Frățimii

§29. Mijloacele Frățimii se compun din: a) ratele membrilor, anuale și cele depuse o dată pentru totdeauna; b) donațiuni binevoitoare; c) cheta pentru nevoile Frățimii; d) venitul vânzării cărților; e) restul lefii, acordate misionarilor și ajutorilor lor.

Adnotație. Toate persoanele din Eparhie în rang de preot, fiind după situația lor colaboratori ai Frățimei, depun, conform hotărârii Congresului Eparhial al preoțimii din 1919, câte 4 lei anual în caz când n-au depus rata hotărâtă de acest statut pentru membrii de onoare.

§30. Frățimea invită pe râvnitorii ortodoxiei la donațiuni binevoitoare pentru nevoile Frățimii prin mijlocirea membrilor săi activi, protopopilor eparhiei, prin anunțuri și declarații tipărite în organul local eparhial.

§31. Pentru adunarea donațiunilor se dau membrilor Frățimii și protopopilor Eparhiei liste de subscriere care, împreună cu donațiunile semnate în ele, se înaintează Sfatului cel mai târziu până la prima jumătate a lunii noiembrie.

§32. Frățimea are cutie în toate bisericile Eparhiei și în mănăstiri care e pironită la perete în loc deschis și cu inscripție citeață; din această cutie, o dată pe an, în

prezența parohului și epitropului, se scot banii; se numără și se trimit Sfatului prin P. C. protopopi în luna ianuarie. Afară de aceasta, în ziua de Crăciun, în toate bisericile Eparhiei și în mănăstiri se face chetă de talgere care, odată cu cea din cutie, se înaintează Sfatului Frățimii, cu o listă deosebită. În biserica Crucii și în Catedrală se află câte o cutie care se poartă în cursul anului întreg în timpul serviciului divin, după orânduiala stabilită.

§33. Toate mijloacele bănești ale Frățimii se împart în două categorii: a) capitalul inatacabil; și b) de cheltuială. Primul se compune din ratele membrilor depuse odată pentru totdeauna și din donațiuni de la 50 lei și mai sus. Toate celelalte donațiuni formează capitalul de cheltuială.

§34. Capitalul inatacabil se transformă în rente de Stat cu procente. Pentru a se mări acest capital se reține din capitalul de cheltuială 50-100%. Procentele de la capitalul inatacabil se varsă la capitalul de cheltuială.

§35. Capitalul inatacabil poate fi întrebuințat pentru cheltuieli deosebite și extraordinare ale Frățimei, de exemplu: la aranjarea localului pentru convorbiri și lecții publice, a localului de bibliotecă, citire și cancelarie.

§36. Rentele de Stat se depun spre păstrare în sucursala locală a Băncii Statului sau în Administrația Financiară de Stat.

VI. Filialele Frățimii

§37. Filialele Frățimii au Adunări Generale și Sfaturi: a) în Adunările Generale intră toți clericii cercului și râvnitorii din mireni; și b) Sfatul filialelor se compune din Președinte și 6 membri, ce se aleg la Adunările Generale pe 3 ani și sunt aprobați de Prea Sfințitul Eparhiot, pe baza referatelor Sfatului Frățimii Eparhiale.

§38. Sfaturile aleg din mijlocul lor un secretar, un casier și un administrator al bibliotecii fără leafă. În caz dacă se vor cere de la dânșii lucrări deosebite, pentru care Sfatul filialei ar găsi necesar să le dea retribuție deosebită, se va referi despre aceasta Sfatului Frățimii pentru a dispune.

§39. Sfatul filialelor are ședințe după necesitate și în activitatea sa are în vedere §16, lit. b, c, d, e, f și §§18, 19 și 20 din prezentul statut.

§40. Cu conducerea cancelariei se însărcinează secretarul filialei. El ține: a) registrele de intrare și ieșire a corespondenței filialei; b) lista membrilor filialei; c) face procesele-verbale de hotărârile Sfatului filialei; d) lucrează corespondența afacerilor ei; e) întărește cu semnătura sa toate procesele-verbale și corespondența de ieșire; f) face darea de seamă despre activitatea filialei, o înaintează cel mai târziu la 15 ianuarie și o citește la Adunarea Generală a membrilor filialei; g) păstrează în ordine arhiva frățească.

§41. Casierul conduce partea economică a filialei: a) el primește după mandate poștale, semnate de Președinte, banii trimiși pe seama filialei; b) ține condicele de venit și cheltuială; c) trimite sumele încasate în Sfatul Frățimii; d) face darea de seamă anuală a finanțelor; e) ține inventarul averii filialei.

§42. Bibliotecarul conduce biblioteca filialei, depozitul de cărți și camera de citire. El: a) primește cărțile ce se trimit în bibliotecă; b) le păstrează în ordinea cuvenită; c) ține catalogul sistematic al cărților; d) eliberează cărți din bibliotecă și le primește; e) comunică secretarului informațiuni despre starea bibliotecii pentru darea de seamă anuală, despre persoanele ce se foloseau cu cărțile din biblioteca filialei Frățimii și de cei ce vizitară camera de citire în cursul anului, arătând numărul lor general, rangul și situația lor.

Adnotație. Dacă pe lângă filiala Frățimii va fi și o cameră de cetire, atunci cărțile nu se vor elibera acasă, afară de cele necesare misionarilor, care le pot fi date, luându-li-se chitanțe și pe timp scurt, pentru convorbiri în regiunea filialei frățești.

§43. Adunările Generale ale membrilor sucursalei Frățimii se fac sfârșindu-se anul, la finele lunii ianuarie.

Adnotație. În Adunările Generale prezidează președintele Sfatului filialei.

§44. Condicele de venit și cheltuială se întăresc de președintele Sfatului Frățimii. Foile se numerotează, se șnuruiesc și se sigilează cu ștampila Sfatului Frățimii.

§45. Darea de seamă financiară a filialei Frățimii și a Comisiunii de Revizie este ascultată la Adunarea generală a filialei în luna ianuarie a anului următor și tot în ianuarie se înaintează Sfatului Frățimii.

VII. Adnotații la Statutul Frățimii

§46. Toate propunerile despre modificarea sau completarea acestui Statut se comunică prin Președinte la Sfatul Frățimei Eparhiale pentru discutare și după aceasta se aprobă de Prea Sfințitul Eparhiot.

§47. În caz că Frățimea Eparhială se va desființa, averea și capitalul ei trec la dispoziția autorităților eparhiale locale, care le dă destinația după posibilitate, corespunzător scopurilor pentru care a fost înființată Frățimea. În caz că se desființează o filială a Frățimii, averea și capitalul ei trec la Frățimea centrală.

Președinte, Dionisie, Episcopul de Ismail.

Iconom stavrofor S. Bejan, prot. Ioan Știuca, pr. P. Comerzan, prot. P. Lesnic, prot. Gr. Glavatinschi, iconom stavrofor Teodosie Gavrilovici, iconom stavrofor Ioan Andronic, iconom stavrofor Constantin Ursu, iconom C. Popovici, secretar – membru prot. L. Trofimov.

Revista „Luminătorul", Anul 1921, iunie, p. 20-28.

[*] Suma nu este indicată (n. ed.).

[**] Numerotarea în continuare, conform originalului (n. ed.).

Nr. 197

1921 iulie 22-30. Relatări referitoare la vizitele canonice ale Arhiepiscopului Gurie Grosu, efectuate în parohiile din Eparhia Chișinăului și Hotinului

[22 iulie] Conform itinerarului mai înainte întocmit și trimis prea cucernicilor protopopi în privința vizitei canonice a Înaltpreasfinției Sale Arhiepiscopul Gurie, însoțit de membrul consistoriului iconom Ioan Andronic, protodiaconul T. Ursachi, diaconul Ioan Șcerbanov și ierodiaconul Teofilact, asemenea și un ofițer atașat de către corpul de armată, vineri dimineața – 9/22 iulie, la ora 8, în sunetul clopotelor, a plecat cu trăsura spre Orhei. Cerul era învălit cu nouri; din când în când picături de ploaie ajungeau și în cupeu prin fereastra, care se stricase tocmai în mijlocul orașului. Un vânt de răcoare în urma ploii, ce astâmpărase praful de pe drum, ridică cele mai bune speranțe spre o călătorie îndămânătoare și plăcută.

Prima comună însemnată pentru vizită era Ișnovăț, în depărtare de 20 și mai bine de kilometri de la Chișinău. Jumătate de cale, până la Pașcani, a fost terenul plouat, iar mai departe era uscat; vântul de la nord a început a ridica în urma noastră un nor mare de colb și îl împrăștia departe peste ogoarele de păpușoi și lanuri îmbrăcate cu clăi de snopi. Aproape de Ișnovăț, la vreo 4-5 kilometri de la sat, ne-a întâmpinat o ceată de călăreți; mai mulți din ei erau flăcăi, îmbrăcați ca de sărbătoare, având flori la pălării și la frâiele cailor. Ei s-au înșirat în două rânduri de o parte și alta de drum – așteptând apropierea trăsurii a Î.P.S. Sale, cu capetele descoperite. Apropiindu-se cupeul Î.P.S. Sale drept ei, Î.P.S. Sa le-a dat binecuvântare la unii și la alții și ei îndată au plecat cu toții – unii înaintea trăsurii, unii pe la părți, iar alții în urmă. Escortați de „viitoarea cavalerie a României Mari", cum i-a numit Vlădica pe călăreți, noi foarte repede, după cum s-a părut, am ajuns în sat și chiar la biserică, care este la marginea satului. Curtea bisericii era plină de norod. La poarta bisericii primarul comunei a închinat Î.P.S. Sale tradiționala pâine și cu sare. Mulțumind de întâmpinare cu pâine și sare, Î.P.S. Sa a pășit în curtea bisericii, răspunzând la închinăciunile poporului cu cuvintele: „Bine v-am găsit", iar poporul zicea: „Bine ați venit". Până la ușa bisericii calea a fost așternută cu covoare și presărată cu flori de busuioc.

Biserica „Sf. Nicolai" din Ișnovăț are mai mult de 100 ani; intrarea în pridvor din partea sudului; vreo câteva trepte duc în jos până intri în biserică; este cam mică, dar destul de îngrijită și împodobită cu icoane frumoase.

Înaltpreasfinția Sa a fost întâmpinat de parohul părintele Ioan Carauș, protopopul cerc. I jud. Orhei (cu protodiaconul Ursachi și diaconul Șcerbanov care, mai înainte sosind, s-au îmbrăcat pentru întâmpinare). După obișnuitul Te Deum cu polihroniu, părintele paroh a salutat sosirea Arhipăstorului.

„Biserica noastră, – a zis părintele, 37 ani de când n-a văzut în pereții săi pe Arhipăstorul său. Vizita arhipăstorească este dorită pentru fiecare parohie și pentru noi

astăzi este o sărbătoare istorică. Vedem în mijlocul nostru pe Arhipăstorul cunoscut de noi din tinerețe, care foarte bine cunoaște neajunsurile și nevoile noastre, precum și dorințele cele bune, care ne vorbește în limba noastră strămoșească bine înțeleasă de toți, care mișcă inima noastră cu cuvântul său și astfel poate să ne conducă la mântuirea sufletească. Pentru însemnarea zilei acestea în memoria poporului, am așezat cu toți să facem în biserică icoana Sf. Mare Mucenic Gheorghe a patronului Î.P.S. Voastre din botez până la călugărie. (Cer scuză de la Î.P.S. Voastră pentru puțină pregătire de întâmpinare, că fiind ocupat la Congresul școlar în Chișinău, numai două zile de când am făcut cunoscut poporanilor că veniți să ne vizitați și de veți găsi neajunsuri, să ne iertați.) Binecuvântați, Înaltpreasfințite Stăpâne, poporul credincios, care așteaptă acest dar de la Î.P.S. Voastră".

Înaltpreasfinția Sa a poruncit să iasă poporul afară și în curtea bisericii a ținut cuvânt:

„Urmând poruncii Mântuitorului, care a zis apostolilor săi: „Mergeți în toată lumea și propovăduiți Evanghelia la toată făptura..." și pildei Sf. Apostoli, care, așezând comunități de creștini prin felurite locuri, din când în când îi cercetau pe dânșii, așa și eu am venit la voi să vă văd cum stați în credință, ca și voi din obștirea cu Episcopul vostru să primiți mângâiere sufletească. Din întâmpinarea care mi-ați făcut-o cu atâta dragoste, lepădând în zi de lucru obișnuitele datorii și ați alergat spre întâmpinarea Noastră, vă văd că stați bine în credință, că vă dați seama de rolul și însemnătatea episcopului în Biserica lui Hristos. Mântuirea voastră sufletească stă în unire cu Episcopul și cu preotul, care de la numele Episcopului și cu împuternicire de la el, vă sfințește în tainele bisericești.

Mă bucur de dorința voastră să faceți icoana Sf. Mucenic Gheorghe, voi contribui la zidirea icoanei și doresc ca pe icoană să fie și chipul Sf. Gurie (din Gazan).

Biserica voastră e mică și simplă, dar însemnătatea ei este mare. Ce fel de casă poate să se asemeneze cu casa lui Dumnezeu? Poate că în viitor îți ridica o biserică mai mare și mai frumoasă, deci până atunci împliniți-vă datoriile voastre creștinești și în aceasta, unde s-au mântuit părinții și străbunii voștri, rugați-vă pentru Familia Regală și pentru bunăstare în Regatul nostru, păziți-vă de baptiști, adventiști și alți sectanți, care nu primesc icoanele. Învățăturile lor sunt deșarte și înșelătoare. Pe cei care nu țin învățătura sănătoasă a Sf. Bisericii noastre, nici în casele voastre să-i primiți.

Vă dau binecuvântare la toți cei de față și la cei care nu sunt aici, să le spuneți lor că la toți vă dorim mântuire și bunăstare în familie, sănătate și bun spor în gospodărie și în toate lucrurile bune și folositoare".

După aceea, Înaltpreasfinția Sa (s-a dezbrăcat de mantie și șezând pe scaun) a început a binecuvânta pe fiecare, mic și mare, întrebând pe unii rugăciunile, făcând și alte întrebări despre gospodărie.

În curtea bisericii a tras atenția Î.P.S. Sale monumentul de piatră al ctitorului bisericii proprietarului Donici, înmormântat la 1824, cu următoarea inscripție: „Moșia casei și toată avuția tu o lași copiilor, dar ție ce-ți rămâne? Un stânjin de pământ din bogăția toată...". Stihul cel de pe urmă nu se înțelege, fiind piatra ștearsă...

De la biserică, Înaltpreasfinția Sa a vizitat casa parohului, unde a fost primit cu pâine și sare și poftit la ceai și masă cu toată suita.

Pe la ora 11, schimbându-se caii de poștă, am plecat spre Râșcova, comună afiliată la parohia Ișnovățului. Părintele paroh Carauș era plecat mai înainte pentru întâmpinare. Distanța de 4 kilometri de la Ișnovăț până la Râșcova a fost trecută parcă într-o clipă fără de veste. Râșcova situată la o lăsătură de deal între pădurile codrului de la Orhei și împodobită cu livezi, face o impresie foarte plăcută. Casele par rătăcite printre livezi; pomii erau încărcați cu neobișnuită roadă de prune, pere și mere, crengile se plecau la pământ, cât nu s-a întâmplat pe alte locuri să vedem așa.

Biserica din Râșcova cu hramul „Intrarea în biserică a Maicii Domnului" este biserică foarte veche, mănăstirească, tupilată și parcă îngropată în pământ. Populația mai mult ucraineană, înțelege bine și limba moldovenească. După spusa bătrânilor, nimeni nu ține minte să fi fost comuna cândva vizitată de episcop. Din pricina asta poate că toată lumea era adunată la biserică. Poarta bisericii era împodobită cu un arc de verdeață și cu cununi de flori.

Primind pâine și sare de la primarul comunei Î.P.S. Sa a salutat poporul cu cuvintele: „Bine v-am găsit" și a intrat în biserică, fiind calea așternută și acoperită cu flori. Parohul de la numele parohienilor a salutat venirea Î.P.S. Sale, exprimând bucuria tuturor de a vedea în mijlocul lor pe Arhiepiscopul poporului ortodox din Basarabia.

În altar Vlădica s-a interesat de o Evanghelie veche slavonă, cu o inscripție pe limba rusă din an. 1794 – „Evanghelia aceasta robii lui Dumnezeu Dimitrie și soția Evdochia au închinat-o bisericii „Sfânta Intrarea" din mănăstirea Râșcova". După obișnuita rânduială din biserică Înaltpreasfinția Sa a ieșit afară în mantie și a trecut prin curtea bisericii împodobită cu pomi roditori la biserica nouă, care e terminată cu zidirea, dar încă nu-i acoperită și înăuntru nu-i gata. Biserica aceasta are un stil foarte frumos și este foarte mare pentru un sat ca Râșcova, având în lungime mai bine de 50 metri. În pereții acestei clădiri slobod a încăput tot poporul adunat. Î.P.S. Sa le-a spus următoarea învățătură: „Dar vouă și pace de la Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Așa Sf. Apostoli hiritiseau pe creștini în epistolele sale, așa vă zic și eu vouă venind la voi de față. Darul lui Dumnezeu este puterea lui Dumnezeu, care ne păzește pe noi de tot răul și mai deosebit de păcate. Darul acesta e numai în biserica lui Hristos pe pământ, adică în societatea pravoslavnică a norodului, care există pe pământ 1920 ani.

Când s-a înălțat Hristos la cer a făgăduit trimiterea Sf. Duh credincioșilor și în ziua a 50-ea după înviere și-a împlinit făgăduința sa. Prin pogorârea Sf. Duh s-a tocmit și s-a întărit Biserica sau societatea creștinească pe pământ. Casa în care suntem se numește biserică după menirea și scopul ei. Dacă ar fi menită pentru învățătură s-ar numi școală, sau spital dacă ar fi pentru bolnavi. Deci, fiind pentru rugăciuni și săvârșirea tainelor pentru noi, biserica cea vie a lui Hristos se numește biserică. În tainele

bisericești cu puterea Sf. Duh se dau credincioșilor felurite daruri (Urmează pe scurt tâlcuirea celor 7 taine creștinești). Fără darul lui Dumnezeu nu putem face nimic bine și plăcut lui Dumnezeu. Acest dar doresc ca să fie cu voi mai ales pentru a aduce acest Sf. locaș la capăt și sfârșit bun. Biserica cea veche este o amintire scumpă, că oare când a fost sub stăpânire Românească. Moldovenii nu sunt veniți pe acest pământ, ei sunt acasă pe al său strămoșesc, numai rușii s-au strecurat printre moldoveni, ori că poate unii din moldoveni s-au corcit". Întrebând mai departe rugăciunile în timpul binecuvântării, Î.P.S. Sa a spus că învățământul e obligator după lege și fiecare e dator să-și dea copiii la învățătură. Unele din sfaturi și povețe au fost spuse pe limba rusă de către Înaltpreasfinția Sa.

De la Râșcova am plecat în comuna Ivancea, fiind cupeul Înaltpreasfinției Sale împodobit cu cununi de flori și încununat cu o ceată de călăreți. Comuna Ivancea e locuită de ucraineni, care bine cunosc și vorbesc limba moldovenească.

Se cunoaște că populația e gospodăroasă, harnică și cuminte. În timpul vijeliei bolșevismului în Basarabia, când multe gospodării și averi boierești s-au prefăcut în scrum și cenușă, în com. Ivancea curțile și averea proprietarului Balioz nu au fost atinse nici cu degetul cuiva, după hotărârea obștii locale.

Biserica cu hramul „Sf. Nicolae" este veche, zidită în anul 1779, de proprietarul Darie Donici. Nu prea departe de la cea veche se vede biserica cea nouă mare și frumoasă, însă neterminată cu lucrările interioare. Parohul preotul Ștefan Pelin în cuvântarea sa de întâmpinare a mulțumit Î.P.S. Sale pentru vizită și și-a exprimat dorința ca Bunul Dumnezeu să întărească puterile Î.P.S. Sale și să binecuvânteze intrările și ieșirile Arhipăstorului pentru binele Bisericii Basarabene. Raportează despre zidirea bisericilor în Ivancea și în Brănești, comună afiliată la Ivancea. La cuvânatea preotului, Î.P.S. Sa a răspuns: „Pace și dar vouă de la Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos. Biserica face impresia ca și cea din Râșcova, Dumnezeu să ierte pe ctitorul Darie Donici. Mare lucru este zidirea bisericilor, unde se săvârșește taina trupului și sângelui Domnului Iisus Hristos. Vă mulțumește pentru stăruința a zidi biserică nouă, Dumnezeu să vă ajute la lucrul acesta. Mulțumesc pe preot pentru osteneala lui și povețele lui pastorale, în urma cărora voi vă siliți la fapte bune creștinești.

Mulțumesc pentru întâmpinarea cu pâine și sare ce mi-ați făcut-o și pentru întărirea mea în osteneala apostolească. Să vă păzească Dumnezeu de abateri de la credința noastră adevărată și strămoșească în sectele baptiștilor, adventiștilor și altor rătăciți, care zic că ei mai bine cred decât cei bătrâni. Acum este vremea secerișului, voi strângeți pâinea dată de holdele voastre de Dumnezeu și Noi am ieșit la secere, să secerăm din rodurile credinței. Este aici o deosebire în cele pământești, seceră acela care a semănat, iar în cele duhovnicești unul este care seamănă și altul este care seceră. Noi dorim a vedea rodurile bunei credințe și a dragostei voastre cu care ne întâmpinați cu atâta stăruință și evlavie, deși este zi de lucru. Aceste roduri le secerăm Noi, dar sămânța e semănată de alții. Drept că în ogorul lui Dumnezeu sunt și neghine,

dar ele sunt semănate de vrăjmași, iar voi să iubiți credința noastră pravoslavnică și pe preoții voștri care vă pasc pe voi, fiți răbdători și credeți-le slăbiciunile lor, că și ei sunt oameni neputincioși, iar vouă păstorilor vă zic să păziți turma lui Hristos nu pentru banii care îi primiți, ci pentru dragoste, făcându-vă pildă poporului în viață".

(După aceasta, ieșind afară din cauza căldurii în biserică, Î.P.S. Sa a prelungit învățătura). „Biserica lui Hristos este un corp alcătuit din mai multe mădulare și nu este deosebire între partea bărbătească și femeiască. Folosindu-mă de prilejul vizitei, vă dau învățătură pentru traiul bun în familie, între bărbat și femeie.

Bărbatul după cuvântul apostolic să se poarte față de femeie ca cu un vas slab, cu multă băgare de seamă, ca nu cumva să-l strice și nu-l va mai putea face întreg, iar femeia să se supună bărbatului ca lui Hristos. Femeia, de ar fi mai vrednică decât bărbatul, să nu arate vrednicia sa spre înjosirea bărbatului, iar bărbatul să fie gata a jertfi și viața sa pentru binele femeii. Femeile să se împodobească nu atât cu haine și împletiri de păr, ci cu smerenie, cu blândețe, cu podoaba cea dinăuntru, după cum făcea Savva și alte femei sfinte, cinstind pe bărbații lor. Sf. Apostolul Pavel zice, că femeia se va mântui prin nașterea copiilor. Să ferească Dumnezeu pe femei de pierderea conștientă a rodului zămislit. Care va face un fapt ca acesta este vrednică de munca iadului și preoții să nu o împărtășească". După ce a binecuvântat pe toți, îndeosebi întrebând pe mai mulți rugăciunile, Î.P.S. Sa a fost poftit la casa parohului, unde cu toată suita a luat masa.

Fiind casa preotului aproape de biserică, populația nu s-a împrăștiat, ci mai cu toții au așteptat timp de o oră și jumătate până la sfârșitul mesei și au petrecut pe Î.P.S. Sa foarte călduros.

De la Ivancea, ieșind la șoseaua Orheiului, am plecat spre Orhei la ora 4 după amiază-zi; la ora 5 am sosit în Slobozia-Doamnă. La poarta bisericii primarul comunei a închinat pâine și sare, lume era cam puțină. Biserica „Sf. Voievozi" e cam mică, dar are un stil frumos și este bine îngrijită. După obișnuita rânduială, parohul bisericii preotul Simeon Luscalov a salutat pe Î.P.S. Arhiepiscop în mod următor: „Bine ați voit să veniți la noi, Î.P.S. Stăpâne, să fie binecuvântată intrarea Î.P.S. Voastre. Vă țin minte din vremurile tinereților, când ați fost misionar eparhial. Abecedarele Î.P.S. Voastre le cunosc copiii noștri, le cunoaștem și noi. Din acestea vedem dragostea cea mare, care o aveți față de poporul nostru moldovenesc. Pentru dragostea aceasta ați fost și prigonit, noi puțin înțelegeam atunci, însă tot ne închipuiam că pătimiți pentru dreptate. Acum, stând în capul Bisericii noastre Basarabene, ați adus liniște poporului. Vă dorim mulți și fericiți ani și cerem binecuvântare Arhipăstorească".

Înaltpreasfinția Sa a răspuns: „Mulțumesc părintelui paroh din toată inima pentru amintire în scurt a trecutului și a vieții mele. Dumnezeu bine a voit de ne-au dat mai mult decât am dorit și am visat. Noi ne numim moldoveni după vorba veche, iar frații noștri de peste Prut se numesc români după vorbă mai nouă, deci și noi vorbim – măi române, ține-ți româncuța bine – așa că toți suntem români. Regatul vechi a fost păstrat de Dumnezeu pentru dezrobirea fraților din Transilvania de sub

unguri, din Bucovina de sub nemți, din Basarabia de sub ruși, și să se unească tot neamul românesc, după cum se și cuvenea să fie o Țară mare. Se cuvine să trăiți bine, să nu obijduiți, să nu furați, să vă supuneți stăpânirilor așezate, că toată stăpânirea este de la Dumnezeu. Ce se face în țară, dacă nu se supun oamenii preoților, ofițerilor, prefecților și altor stăpâniri? Unde n-a fost această supunere au rămas tăciuni și cenușă din multe lucruri bune, case, biblioteci, grădini și alte. Să nu ascultați învățătura diavolească de răzvrătire. Puneți-vă împotrivă și acelor dușmani care sapă credința strămoșească – sectanților. Când vine la voi în sat așa necunoscut învățător, duceți-l la preot pe răzvrătitorul de credință. Căci nu este dat tuturor să știe toată temelia legii, ci celor care sunt aleși – preoților. Și preotul va spune pe cine se cade să-l ascultați. Păziți buna rânduială în toată viața și Dumnezeu să binecuvânteze pe voi toți cu familiile voastre, gospodăriile, holdele și cu dobitoacele voastre”.

În timpul binecuvântării după obicei, întrebând rugăciunile pe unii din norod, Vlădica a oprit pe un băiat, probabil de țigan, și l-a întrebat rugăciunile. El a zis, că nu știe. Înaltpreasfinția Sa l-a întrebat: „Ce zici tu, când te închini lui Dumnezeu?” Băiatul a răspuns: „Mulțumesc, Doamne, de sare și pâine și ce ne-ai dat astăzi să ne dai și mâine”. Vlădica a zis: „Foarte bine, numai e destul să zici: „Dă-ne, Doamne, astăzi pâine”, că de ziua de mâine să nu ne grijim mai înainte”. Și apoi i-a mai zis băiatului: „Să spui tatălui tău: m-a întrebat Arhiereul rugăciunile și foarte s-a mâhnit că nu am știut și a poruncit ca să mă înveți „Tatăl nostru”.

Vizitând pe scurt gazda parohului din curtea bisericii, Înaltpreasfinția Sa a plecat spre Orhei, unde sosirea era fixată la ora 6 seara. Peste câteva minute, am trecut Răutul și am sosit la poarta catedralei din Orhei. Înaltpreasfinția Sa a fost întâmpinat de autoritățile locale – primarul orașului a închinat pâine și sare. Înaltpreasfinția Sa a mulțumit pe toți pentru întâmpinare și a intrat în curtea catedralei unde a fost salutat de trupele armatei. Parohul protoiereu Rodion Piesco în cuvântarea sa și-a exprimat bucuria, că primul ierarh moldovean după o sută de ani a pășit pragul Sf. locaș istoric. Vorbind despre necesitatea construirii a unei noi biserici corespunzătoare înălțimii creștinismului ortodox, părintele Piesco a raportat și despre măsurile luate în trecut spre atingerea scopului acesta.

Înaltpreasfinția Sa a răspuns: „Dar și pace vouă de la Domnul nostru Iisus Hristos. Demult am dorit să vizitez acest oraș istoric cu un monument așa de scump și însemnat care ne dă așa mare dovadă că Românii pe drept sunt stăpânii acestui pământ strămoșesc, care se întinde de la Tisa până la Nistru. Cine va cerceta drepturile etnografice și istorice, nu va putea tăgădui dreptul Românilor de a fi stăpâni. Așa a voit Dumnezeu că s-a împlinit visul strămoșesc și pentru amintirea unirii care s-a făcut e drept să se ridice o catedrală frumoasă, însă să ia toate măsurile ca însemnătatea acestui monument să nu se piardă. Se cuvine a aduce toate odoarele rămase de la marele voievod Vasile Lupu. Făgăduiesc tot sprijinul meu înaintea societății a monumentelor istorice ca să se păstreze acest locaș. Monument așa cum a fost în anul 1640, pe când

a trăit Vasile Lupu. Am venit să vă văd credința. În Chișinău inteligența de obicei este indiferentă către religie, se interesează mai mult de baptism. Să nu uităm că puterea unității românești a fost religia ortodoxă. Ce a dat putere ostașilor noștri în războiul pentru dezrobirea neamului, dacă nu religia strămoșească ortodoxă? Deci, cum să nu iubim izvorul acestei puteri? Cât rău au adus baptiștii și alți turburători? Câte distrugeri au rămas în urma lor? Să nu ascultați pe cei care propovăduiesc nesupunere stăpânirilor prefecților, ofițerilor, preoților și mai departe. Pe lângă acestea găsesc potrivit să vă spun ceva despre lumânarea bisericească. Mulți se plâng că lumânarea din biserică e scumpă și că preoții îndeamnă mai cu forța să cumpere lumea lumânări bisericești. Preoții își fac datoria sa, însă nu pentru interes personal. Cine cumpără lumânările de la particulari, acela îmbogățește pe negoțitorul, iar cine cumpără de la biserică, întărește societatea ortodoxă. Banul dat la biserică se întoarce înapoi, pentru că câștigul rămâne al Bisericii pentru reparațiuni, pentru ajutoare și faceri de bine, iar banul plătit negoțitorului e pierdut pentru totdeauna, aducând folos numai oamenilor particulari, căci n-au nicio legătură cu biserica noastră. Afară de aceasta, lumânările de târg nu sunt din ceară curată și cu fumul său strică podoaba bisericii, catapeteasma și alte lucruri bune, așa că cel ce cumpără lumânări de la negoțitori aduce îndoită stricăciune societății creștinești”.

După ieșire din biserică în curtea catedralei, Înaltpreasfinția Sa a fost salutat de la numele armatei de către dl colonel Dumitru Satir. Dnia sa a asigurat că sufletul soldatului român nu va fi bântuit de baptism și cum până în prezent așa și mai departe el își va îndeplini datoria sa cu conștiință de creștin bun. Amintindu-se de Mitropolitul Gavriil Bănulescu-[Bodoni], de voievozii Vasile Lupu și Ștefan cel Mare, D-nia sa a exprimat credința că dânșii sunt mulțumiți în mormintele sale văzând stăpânirea Românească pe pământul lor, pe care l-au apărat ei cu lepădare de sine.

Înaltpreasfinția Sa, mulțumind pentru urări și primire, s-a adresat către soldați cu învățătură despre slujba ostășească, dovedindu-le din Sf. Evanghelie, din învățătură Sf. Ioan Botezătorul către ostași, care veneau la dânsul, din pilda sutașului, care s-a rugat pentru tămăduirea slugii sale, din pilda sutașului Cornilie și din alte exemple, că slujba ostășească e creștinească, corespunde chiar idealului creștinesc, după care nu există mai mare dragoste decât să-și pună cineva sufletul pentru aproapele său. Așa că ostașii trebuie să fie mândri slujind în armată, despre sacrificiile căreia amintind, Înaltpreasfinția Sa a urat mulți ani bravei armate în frunte cu bravul Căpitan M. S. Regele Ferdinand I. Trupele puternic au strigat de câteva ori „Ura!”

La ieșire din curtea bisericii, Vlădicăi s-a prezentat dl ofițer Zelenie Teodor, locotenent din Regimentul 30 Infanterie a Diviziei III [Infanterie], atașat pentru însoțirea Înaltpreasfinției Sale până la Șoldănești. De la catedrală Înaltpreasfinția Sa a plecat la biserica „Sf. Nicolai”, unde a fost întâmpinat de parohul protoiereul Ioan Boldâri, care a salutat venirea Î.P.S. Sale și a cerut binecuvântarea arhipăstorească. Biserica aceasta e zidită în anul 1793 și restaurată pe la anii 1905-1906. După binecuvântarea

norodului, Vlădica pe rând a vizitat casele protoiereului Ioan Boldâri, preotului de la catedrală Filip Gherbanovschii și protoiereului Rodion Piesco, iar la ora 9 seara, în sala zemstvei județene Vlădica a primit masă de la fața zemstvei și a orașului. Mulțumită dlui Smolenschi, președinte al zemstvei, și altor autorități (prefectul era absent din oraș), primirea a fost foarte călduroasă, cuvântările ținute la masă au avut un spirit de nefățarnică însuflețire și apropiere sufletească. Adăpostul de noapte a fost la protoiereului Piesco. Așa s-a sfârșit prima zi de călătorie canonică, în care s-a călcat aproape 50 de kilometri cu cotiturile de pe la Râșcova și Ivancea și s-au vizitat șase biserici.

[23 iulie] Sâmbătă, 10/23 iulie, la ora 8 dimineața, Î.P.S. Sa a plecat spre Pogorniceni. Biserica „Sf. Gheorghe" e situată la marginea satului; a trebuit să trecem Răutul îndărăt, făcând o cotitură de vreo trei kilometri. Populația a întâmpinat pe Î.P.S. Sa în mod sărbătoresc. Preotul Vasile Loghin, salutând pe Î.P.S. Sa a spus că comuna 25 [de ani] n-a fost vizitată de Arhipăstor și a raportat că parohienii sunt oameni buni, supuși stăpânirilor, tari în credință și cu mare bucurie și nerăbdare așteaptă să vază pe Arhipăstorul său și să asculte învățătura lui. Î.P.S. Sa a răspuns: „Mă bucur de cuvintele frumoase ale preotului, că sunteți buni creștini și așa să vă stăruiți a păzi pacea în casele voastre și în toate rapoartele voastre. Voi sunteți biserica cea vie a lui Hristos, care sunteți un corp cu multe mădulare: cap, mâini, picioare, ochi și alte. Când pătimește o mădulare, pătimește tot trupul. Când aproapele însoară feciorul, mărită fata, sau câștigă din muncă cinstită, se cuvine toți să se bucure cu el, iar când îi cade un dobitoc, sau îi arde casa, se cuvine ca toți să se tânguiască și după putere să-l ajute și să-l scoată din necaz.

Se cuvine ca prin fapte bune să mărturisim credința noastră și să nu despărțim credința de viață și de fapte".

Mai departe, Vlădica face observație, că sfeșnicele sunt colbăite și pline de ceară și amintește că creștinul e dator a purta grijă de curățenia bisericii: „Acestea vă zic vouă, – spune Vlădica, – nu pentru ca să vă scârbesc, ci pentru îndemn la fapte mai bune și mai fericite. Binecuvântarea Domnului cu voi cu toți".

Fiindcă preotul are locuință în comuna Furceni, la care e afiliată Pogorniceni, Vlădica n-a avut de vizitat casa preotului. Aici și-a luat ziua bună și binecuvântare protopopul cercului preotul Ioan Carauș. Terminându-se hotarele cercului I, Vlădica a mulțumit protopopului pentru buna rânduială în cerc. Pentru însoțirea Î.P.S. Sale mai departe, s-au prezentat protopopul cercului II jud. Orhei preotul Alexandru Spinei și președintele volostei Susleni dl Ciupreaev. Protoiereul catedralei din Orhei R. Piesco a petrecut pe Î.P.S. Sa până la Piatra.

Întorcându-ne înapoi pe aceeași cale, am trecut Răutul și am plecat la com. Piatra, care e situată pe malul de la stânga Răutului, bogat cu pietre. Era o căldură și înădușeală neobișnuită. În cupeul Î.P.S. Sale era ca în cuptor (sudoarea necontenit cura pe față și pe tot trupul). Simțind o necesitate mare pentru schimbarea aerului, Î.P.S. Sa a ordonat ca la întâmpinare să se zică ecteniile pentru ploaie și rugăciunile cu

plecare de genunchi; și aceasta fără schimbare s-a făcut în toate bisericile, sau în curtea bisericii tot timpul până la sfârșitul vizitei canonice. Î.P.S. Sa a cunoscut comuna Piatra, în care a fost și a botezat un ovreu, fiind pe timpul acela misionar eparhial în Basarabia. Biserica „Sf. Voievozi„ din Piatra este veche și mică, zidită în anul [1774] E o mare necesitate pentru construirea unei noi biserici. Parohul, preotul Serafim Serbov a întâmpinat pe Î.P.S. Sa cu o cuvântare destul de lungă. Pe lângă bucuria că vede în parohia sa așa scump oaspe, Sf. Sa a mai adaos că se bucură, auzind din partea fraților români că lucrul bisericesc în Basarabia stă bine, „este de aur" și simțind că și din partea Sf. Sale este o picătură de miere în binele obștesc. În urma parohului a salutat venirea Î.P.S. Sale în hotarele cercului II Orhei protopopul Alexandru Spinei. Prea cucernicia sa a făcut comparație între Chiriarhii ruși, care erau ca un soare de iarnă fără căldură, iar Î.P.S. Sa Arhiepiscopul Gurie, ca moldovean din sânul Basarabiei, este ca un soare de vară, care nu numai luminează, ci și încălzește prin cuvântul său care pătrunde inima moldoveanului.

Înaltpreasfinția Sa mulțumește pentru milele lui Dumnezeu asupra neamului românesc, care fiind sfâșiat în mai multe bucăți, s-a întrunit într-o țară mare. Cheamă poporul să fie supus stăpânirilor așezate și harnic la fapte bune. Lămurește înnoirea firii omenești prin taina botezului și alte taine. Îndeamnă pe săteni să se grijească de construirea unei biserici noi, având la îndemână atâta piatră în jurul său.

Vizitând casa preotului, am plecat spre Susleni. Susleni e un sat mare și frumos, cu voloste și cu două biserici, situat pe două costișe față în față. Bisericește comuna aceasta se împarte în două parohii – Suslenii de Jos și de Sus. Nu este prea îndemânător pentru populație că amândouă biserici sunt pe o costiță, pe vatra cea veche a satului, iar una Biserica „Sf. Adormiri" e chiar pe marginea satului. Bisericile au un stil aproape la fel bizantic destul de frumos și sunt încăpătoare. Pe la anul 1912 s-a înființat în Susleni a doua parohie independentă, fiind numit la biserica „Adormirii Maicii Domnului" actualul preot Constantin Stăngaci.

Prima vizită s-a făcut la biserica „Adormirii". Parohul preot C. Stăngaci la întâmpinarea Arhiepiscopului a spus aceste cuvinte: „Dați-mi voie, Î.P.S. Stăpâne, să vă aduc de la numele parohienilor cele mai călduroase sentimente de bucurie. Fie binecuvântat ceasul în care ați pășit pragul Sf. locaș acesta, de pe amvonul căruia întâiu are să se audă cuvântul lui Dumnezeu din gura Chiriarhului în limba poporului. Vă cunoaștem mai înainte, când ați scris cărțile Noul și Vechiul Testament, pentru care lucru național ați fost prigoniți și trimiși în locuri neplăcute și străine, iar noi încet cu tot poporul ne-am deșteptat. Nu vă vom uita, ci de-a pururi vă vom pomeni pe Î.P.S. Voastră. Binecuvântați-ne și vă rugați pentru noi".

Arhiepiscopul mulțumește pentru însuflețita cuvântare a preotului și explică însemnătatea Episcopului în biserică, precum și răspunderea lui mare înaintea lui Dumnezeu pentru norod, cheamă pe preoți la păstorirea turmei lui Hristos, iar la popor face un apel pătrunzător până la lacrimi pentru supunere și ascultare a celor

mai mari spre ușurarea răspunderii lor și sarcinii păstorești; îndeamnă pe oameni să trimită copiii la școală și acasă să-i învețe rugăciunile în limba moldovenească, zicând: „Că pe moldovean Dumnezeu mai bine și mai degrabă îl ascultă când el se roagă moldovenește”. La biserica *„Sf. Voievozi”* Înaltpreasfinția Sa a fost întâmpinat de preotul Grigorie Sprâncean care pe scurt a salutat venirea Înaltpreasfinției Sale.

Arhiepiscopul răspunzând, vorbește despre biserica cea vie a lui Hristos. Harul lui Dumnezeu ajută oamenilor a păzi poruncile dumnezeiești. Poporul e dator să se grijească de buna stare materială a preotului, mai ales să aibă el locuință, căci este lucrătorul lui Hristos și semănând cele duhovnicești are tot dreptul să culeagă cele pământești necesare pentru existență.

Comuna Susleni mai adeseori a întâmpinat pe Arhierei. Oamenii s-au deprins a vorbi că la Susleni, Arhiereii vin peste 5 ani; în anul 1916 a fost vizitat de Arhiepiscop Ananie. Cu toate acestea, Suslenii au întâmpinat pe Arhiepiscopul Gurie cu mare însuflețire. Mulțime mare de norod îmbrăcat sărbătorește, coruri frumoase de cântăreți – bună podoabă a bisericilor, și curățenia au făcut cea mai plăcută impresie și au lăsat cele mai frumoase amintiri. Masa a fost luată în casa preotului Constantin Stângaci.

Fiind timpul cam târziu, după masă imediat am plecat la Vâșcăuți. Distanța de vreo 7 kilometri și pe la 5 seara ne-am văzut și la malul Nistrului, hotarul țării noastre. Din dealul Vâșcăuților ca pe palmă se vede Nistrul la o întinsoare de vreo 20 kilometri cu toate cotiturile sale; de partea Basarabiei se văd satele Jora de Jos, Vâșcăuți și Oxentia, iar în Podolia – Țabulevca cu o biserică grandioasă, Crasnîi Cut și Goramațca. Peste tot orizontul larg nu se aude nici se vede vreo mișcare de oameni sau altceva, numai sunetul clopotelor din stânga Vâșcăuților și mișcarea populației vestește ucrainenilor despre serbarea cea obișnuită în Basarabia.

Biserica *„Sf. Voievozi”* zidită în anul 1870 e situată în stâncă, la marginea satului dinspre apus. De la malul Nistrului, unde e vatra satului, e imposibil să te apropii cu trăsura la biserică. Cupeul Î.P.S. Sale s-a oprit din partea apusului, la poarta cimitirului, de unde, trecând pedeștri cimitirul, am intrat în curtea bisericii. Populația săteană era toată de față. Întâmpinarea Arhiepiscopului s-a făcut în curtea bisericii de un sobor de preoți. La biserică parohul preot Alexandru Leovan a salutat pe Î.P.S. Sa, exprimând bucuria poporului de a vedea în mijlocul său pe Chiriarhul bisericii Basarabene, care a ridicat osteneală ca să viziteze satul îndepărtat și locul mântuirii parohienilor. Arhiepiscopului a răspuns cu cuvintele: „Cu multă plăcere am luat hotărârea pentru a vă vizita pe cei de la marginea țării noastre de la Nistru, ca să vă spunem că aici este hotarul românismului, a civilizației, că dincolo este anarhie, foc, distrugere și sălbăticie. Voievozii noștri au pus pe moldoveni pe malul Nistrului de o parte și de alta ca ei cu pieptul lor să apere patria sa. Voi să vă mândriți că sunteți cetățeni ai unei țări mari de la Tisa până la Nistru”. Mai departe, Vlădica vorbind despre însemnătatea bisericii, a tras atenția poporului că locașul

lor are nevoie de reparație și totodată dă crezare că vremurile sunt grele, dar în viitor poporul va îngriji biserica.

Protoiereul Petru Cernăuțeanu mulțumește pentru învățătura Arhipăstorească, în limba, de tot poporul cunoscută, și explică că neajunsurile bisericii nu atârnă de la nevoia materială a sătenilor, căci nu sunt săraci, ci mai mult de la neglijența lor și deprinderea a cheltui mai mult pe băuturi spirtoase decât pentru nevoile bisericești. Dacă sătenii s-ar griji numai a zecea parte din cele ce dau pe rachiu să dea la biserică, ar fi toate îngrijite la biserică. În urma cuvintelor păr. Cernăuțeanu, Î.P.S. Sa a chemat populația la viață trează și evlavioasă. După binecuvântarea poporului și vizita scurtă a parohului în casa Sf. Sale, cu grăbire am plecat la Jora de Jos, fiind în timpul slujbei de seară înspre duminică.

De la Vâșcăuți până la Jora de Jos e o distanță de 5 kilometri. Calea se întinde pe un șes pe malul Nistrului.

În cronicile românești numele de Jora se explică astfel. În timpul lui Ștefan cel Mare, pe la anul 1475, au intrat în Țara Moldovei pentru pradă hatmanii căzăcești Nalivaico și Lobodă cu o tabără de cazaci. Ștefan cel Mare petrecea la Vaslui cu ostașii săi, când a primit vestea despre aceasta și încălecând, noaptea, a plecat spre Orhei; la Răut, mai jos de Orhei, Ștefan s-a întâlnit cu cazacii pe care i-a și lovit și fiind ei răschirați, au început a se retrage cu grăbire. Ștefan cel Mare i-a gonit până la Nistru, apucând mai mulți prizonieri și pe hatmanul Lobodă. De pe fugă cazacii s-au aruncat în Nistru și așa au scăpat, iar unii din ei s-au înecat, între aceștia a fost și un polcovnic vestit căzăcesc cu numele Jora, și de atunci s-a numit locul acela Vadul Jorăi. În prezent aici sunt trei sate cu nume Jora: Jora de Jos care se zice de populație „Testemânt”, Jora de Mijloc și de Sus, iar peste Nistru, în fața acestor sate, sunt două împreunate cu nume: Jura și Jurca; populația din aceste sate din Podolia este moldovenească.

La poarta bisericii, Înaltpreasfinția Sa a fost întâmpinat de primarul comunei Auxentie Leah și epitropul bisericii Ion Păvălachi, care au închinat pâine și sare. La biserică, după obișnuita rânduială, parohul preot Sava Cecan a salutat pe Arhipăstor, zicând că sosirea Î.P.S. Sale a umplut de bucurie tot poporul și pereții Sf. locaș. Așteptarea și bucuria poporului, care mai nu ține minte de întâmpinarea Arhipăstorului, amintește despre vremurile lui Hristos, când după El umblau noroadele ca să-l vază și să-l asculte. Pe parohieni îi raportează ca moldoveni binecredincioși și de bună rânduială, raportează despre bombardarea și distrugerea casei parohiale pentru preot de către bolșevici și despre cumpărarea unui clopot la biserică de 80 puduri.

Arhiepiscopul mulțumește parohului și poporanilor pentru salutări și întâmpinare frumoasă: „Mă bucur, – a zis Înaltpreasfinția Sa, – că la hotarul țării noastre sunteți ca o piatră neclintită. Aduceți-vă aminte de voievozii moldoveni, care au fost în Moldova și au apărat aceste locuri de năvălirea tătarilor și altor lifte străine. Mă bucur de buna podoaba bisericii voastre, vă spun drept că am rămas uimit intrând în acest locaș atât de mare și frumos. Slavă vouă și tuturor care s-au ostenit pentru zidirea acestei biserici”.

După aceasta s-a început slujba de seară, așa-zisă privegherea: la polieleu a ieșit Vlădica și a citit Sf. Evanghelie, ascultată de popor cu deosebită atenție. Corul bisericesc local sub conducerea cântărețului Pavel Tomenco – foarte bun dirijor, a îndeplinit toată rânduiala frumos, fără defecte.

[24 iulie] A doua zi liturgia s-a început la ora 8, Înaltpreasfinția Sa a săvârșit Sf. slujbă cu sobor de 8 preoți și 5 diaconi. La liturgie a fost hirotonit diacon cântărețul Veliant din com. Miclești jud. Orhei. Înaintea hirotoniei Vlădica a predicat poporului, explicând drepturile Episcopești primite de la Sf. Apostoli de a hirotoni preoți și diaconi. Rânduiala hirotoniei adânc a impresionat tot poporul. La sfârșitul liturghiei a predicat iconomul St. Ioan Andronic, după textul din cartea către Efeseni, cap. I, 3-5. Parohul bisericii preotul Sava Cecan, care se ostenește în predicarea cuvântului dumnezeiesc și bine conduce parohia, a fost gratificat la slujbă cu nabedreniță.

Fiind în Jora de Jos obiceiul de a se citi în toate duminecele după amiază acatistul Maicii Domnului, Î.P.S. Sa a dorit și singur a citi acatistul la ora 4, asemenea cum se face la Chișinău în capela Mitropoliei. Biserica din Jora de Jos e zidită în anul 1912, cu stăruința fostului paroh preotului Ioan Andronic, care a preoțit în această comună 18 ani (1898-1916). Biserica e destul de mare – în lungime 16 stângeni sau 35 metri, lățimea la mijloc 25 metri, înăuntru sunt căfasuri (galerii) împrejur până la altar, încăpătoare la 400 de persoane, are multă lumină și un rezonans perfect, toată biserica încape peste 2.000 norod, clopotnița e cu trei etaje. Clădirea face impresia unei catedrale.

Pe la ora 5 seara Vlădica a plecat la Jora de Mijloc. Distanța – un kilometru. Biserica „Acoperământul Maicii Domnului" e zidită în anul 1884, cam mică, deci bine îngrijită. Parohul preotul Nicolae Donos a întâmpinat pe Arhipăstor cu aceste cuvinte: „Mă simt dator a vă aduce cele mai călduroase mulțumiri de vizita canonică și slujba Î.P.S. Voastre în Jora de Jos, la care slujbă am fost părtași și noi toți din Jora de Mijloc și din Jora de Sus. Vă doresc mulți ani și sănătate pentru slava lui Dumnezeu și binele Bisericii noastre basarabene". Raportează despre parohieni că sunt buni și evlavioși creștini.

Înaltpreasfinția Sa a răspuns: „Dar vouă și pace de la Dumnezeu. Voi ați arătat multă dragoste, să vă aduceți aminte că această legătură sufletească e plăcută lui Dumnezeu și izvorăște din credința noastră. Împărățiile se schimbă, iar credința nu se schimbă, deci în România toți sunt ortodocși și peste Prut se roagă ca și noi și acolo au nădejde în aceleași lucruri în care și noi nădăjduim; și nu numai pentru întărirea credinței am venit, ci și pentru întărirea dragostei către Țara noastră România. Voi să vă îndreptați privirile voastre spre apus, la București, unde sunt moaștele Sf. Dimitrie; la Iași, unde sunt moaștele Sf. Parascheva; la Suceava, unde sunt moaștele Sf. Ioan cel Nou; unde au domnit voievozii moldoveni și au pus pază la Nistru pe cei mai viteji, mai tari și mai oțeliți, deci să fiți ca o stâncă neclintită la acest hotar, ca celor ce vor vrea să treacă pe aici să le ziceți: acest pământ este românesc, pe aici nu se trece. Destul că în trecut am fost sub

streini, acum vrem să fim numai noi, singuri să fim stăpâni, iar nu alții pe pământul nostru. Dumnezeu ne va ajuta să alcătuim o țară bună și îndestulată, căci și celor streini rămași printre noi le va fi bine, că moldoveanul nu obijduiește pe nimeni". Adresându-se părintelui paroh, i-a zis Vlădica: „Te cunosc bine de pe banca școalei, unde am fost colegi. Pronia lui Dumnezeu te-a însemnat să fii conducător și păstor turmei cuvântătoare din acest sat, iar mie mi-a dat sarcina purtării de grijă pentru tot poporul basarabean. Deci, amândoi suntem chemați a lucra în via lui Hristos, cu harul și ajutorul Lui".

După binecuvântarea norodului, îndată am plecat la Jora de Sus. Distanța – 2 kilometri. Biserica „Sf. Voievozi" veche, din anul 1840, în stil românesc. Primind pâine și sare la poarta bisericii, Î.P.S. Sa a intrat în biserică și s-a adresat către popor astfel: „Inscripția de pe o icoană – „Veniți, blagosloviți Părintelui Meu..." arată că locul acesta este moldovenesc. (O voce din popor: „Așa este".) Catapeteasma cu struguri de poamă și alte împodobiri amintesc asemenea monumente din Iași, în biserica „Sf. Gheorghe"; bine ați făcut că ați păstrat aceste lucruri. Stăruiți-vă să fiți buni creștini și buni români. Vremurile sunt grele, deci nu gândiți că depind de administrarea românească. Scumpetea și altele sunt rămășițele războiului mondial; toate țările – Franța, Italia, Serbia, Bulgaria și altele suferă mult din cauza scumpetei și alte neajunsuri, deci aveți răbdare; nu vă pierdeți dragostea către neam din cauza aceasta, căci e greu în toată lumea". Binecuvântare poporul a primit în curtea bisericii, unde Vlădica s-a zăbovit, întrebând rugăciunile și vorbind cu mulți, până când s-a făcut cu totul seara. Înaltpreasfinția Sa cu toată suita a fost adăpostit la casa părintelui paroh, unde a fost primit de către familie cu pâine și sare.

[25 iulie] Luni 12/25 iulie. La ora 7 dimineața, Î.P.S. Sa a plecat de la Jora de Sus spre Lopatna situată pe malul Nistrului. Comuna aceasta n-a fost niciodată vizitată de Chiriarh; întreaga populație de la mic până la mare a fost adunată la biserică. Biserica „Sf. Nașterea Maicii Domnului" e zidită în anul 1900, de piatră, încăpătoare, curată și bine îngrijită. Biserica e filială la Mârzești. Parohul preotul Procopie Jechiu a salutat venirea Înaltpreasfinției Sale, exprimând satisfacerea sufletească a poporului că vede pe Arhipăstorul său.

Înaltpreasfinția Sa, după ce a văzut holdele sătenilor în stare jalnică, a vorbit spre mângâierea poporului, zicând: „Aveți lipsă, însă să nu vă mâhniți, căci Dumnezeu cearcă pe cine iubește. Ca pildă de răbdare să fie vouă tâlharul cel înțelept care s-a mântuit, pe când cel ce a răpit și-a pierdut mântuirea sa. Oamenii creștini adevărați se bucurau, când Dumnezeu le trimitea scârbe și ispite și iar se întristau, când petreceau numai în bine. Biserica voastră stă pe munte, când vă ridicați poate vă pare cam greu; aduceți-vă aminte de Hristos, care cu crucea în spinare a ridicat muntele la Golgota pentru mântuirea noastră. Când veți auzi numele Gurie la rugăciuni în biserică, veți închipui cine e Gurie, ca să nu fie numele acesta gol pentru voi". În curtea bisericii a întrebat rugăciunile, băieții de vârstă școlară au răspuns foarte bine și au fost lăudați. Întâmpinarea în Lopatna a fost foarte sinceră și călduroasă din partea poporului.

De la Lopanta am plecat spre Mârzeşti, autorităţile plasei Susleni au luat bine-
cuvântarea Înaltpreasfinţiei Sale, întorcându-se de la hotarul plasei, iar noi, ieşind în
dealul Lopatnei, am fost întâmpinaţi pe câmp de autorităţile plasei Izvoare: subpre-
fect dl Gal, preşedintele volostei Gh. Şatravca şi Ghiţă Ştefan, şeful secţiei.

Înconjurând o râpă care ne era în cale, am intrat în comuna Mârzeşti în partea
ceea pe care trebuia să ieşim. Biserica în numele „Sf. Parascheva" e nouă, zidită în anul
1916, destul de mare şi frumoasă. La zidirea ei mult a stăruit fostul paroh preotul Fo-
tie Vedraşco. Populaţie la biserică era atât de multă, îmbrăcată ca în zi de sărbătoare,
femeile şi fetele cu atâtea flori, salutările din partea poporului erau atât de evlavioase,
întrucât Î.P.S. Sa a spus norodului: „M-aţi întâmpinat ca pe un înger". Parohul Proco-
pie Jechiu în scurt a felicitat sosirea Î.P.S. Sale.

Arhiepiscopul în răspunsul său a explicat însemnătatea Episcopului în biserică
şi luând în considerare apropierea comunei Mârzeşti de comuna Izvoare, unde sunt
baptişti din moldoveni, care s-au lepădat de biserică şi nu primesc în casele lor icoane,
a dat poveţe poporului a se feri de cei rătăciţi şi învăţătură pentru cinstirea sfintelor
icoane. După binecuvântarea poporului, Vlădica a văzut casa parohială pentru preot
ce se construieşte, a dat îndemnuri pentru săvârşirea lucrului şi la urmă a vizitat pe
părintele paroh.

Com. Izvoare. Distanţa de la Mârzeşti e de 4 kilometri. Biserica în cinstea „Sf.
Voievozi" e zidită în stil românesc (bazilică), se prezintă destul de îngrijită. Sătenii
sunt răzeşi, la număr vreo 130-140 de gospodari, postul de paroh e vacant. La biserică
Î.P.S. Sa a fost întâmpinat de preotul suplinitor din com. Pogrebeni Cernei. Cântăre-
ţul Dimitrie Homiţchii a salutat pe Arhiepiscop în numele clerului şi poporului. Î.P.S.
Sa aşa s-a adre-" [...] atenţia poporului şi la roadele turburărilor din anul 1917, când
s-au distrus mai multe economii boiereşti de către ţărani, cum s-a întâmplat şi la Po-
grebeni, de care ei înşuşi pot să se ruşineze astăzi.

La Pogrebeni Înaltpreasfinţia Sa a fost întâmpinat de către prefectul judeţului
Orhei dl Chiriţă împreună cu dnii Smolenschi şi proprietarul din Pogrebeni Dicescu.
După biserică Arhiepiscopul a vizitat pe dl Dicescu în curtea sa, unde a luat şi masa.
În mijlocul familiei dlui Dicescu Vlădica s-a simţit foarte bine şi mulţumit şi a salu-
tat-o ca pe o familie veche moldovenească, care nu şi-a pierdut simţul naţional şi a
apărat interesele moldovenilor în Basarabia.

Pe la ora 5 Înaltpreasfinţia Sa a plecat spre Vorotet. Comuna aceasta este situată
într-o văgăună înconjurată cu păduri. Biserica la marginea satului e zidită pe o costi-
şă ridicată şi împodobită cu pomi roditori. Poporul a întâmpinat pe Arhiepiscop cu
lumânări aprinse, nu era absolut nicio suflare creştinească fără lumânare. Vlădica s-a
îmbrăcat în mantie, a cerut agheasmă şi ridicându-se spre biserică a stropit cu aghea-
smă tot poporul care sta de o parte şi de alta, lucru care n-a avut loc nici într-o comună
în toată vizita canonică. Biserica e veche, în stil românesc, 1839.

Preotul suplinitor păr. Marinescu a salutat venirea Î.P.S. Sale ca primul Chiriarh
moldovean. Arhiepiscopul mulţumind pentru întâmpinare atât poporului cât şi dlui
Smolenschi, căruia s-a datorit vizita, a explicat poporului ideea întâmpinării Episco-
pului cu lumânări aprinse: „În faţa Episcopului poporul aşteaptă lumina Evangheliei
lui Hristos, care a trimis pe apostoli să propovăduiască în toată lumea. Şi eu, – a zis
Vlădica, – sunt dator a vă lumina cât de puţin. Voi sunteţi ca în rai, fiind înconjuraţi
cu păduri şi livezi. Aşa şi raiul a fost cât strămoşii noştri n-au ştiut de păcat. Feriţi-vă
şi voi de păcate şi vă veţi simţi ca în rai. Biserica voastră e zidită pe munte. Muntele
înseamnă cerul, iar valea înseamnă starea păcătoasă, deci ridicându-vă la biserică, în-
chipuiţi-vă că vă suiţi la ceruri şi lepădaţi în urma voastră cele pământeşti; dacă cu aşa
simţiri veţi cerceta biserica, lepădând toată grija cea lumească, atunci voi îndoit veţi fi
fericiţi, văzând cu ochii credinţei şi frumuseţile cele cereşti". La urmă Vlădica a pus în
vedere poporului că e dator să se grijească de locuinţa pentru preot. După binecuvân-
tarea poporului, Î.P.S. Sa a vizitat curtea dlui Smolenschi.

Adăpostul de seară după itinerar era însemnat la mănăstirea Ţâpova, de la care
până la Vorotet e o distanţă aproape 20 kilometri, iar soarele scăpăta după pădurile
Vorotetului, când Vlădica a părăsit comuna aceasta. Pentru a ieşi din pădurile satului
am plecat spre comuna Otac, afiliată la parohia Cuizovca. În Otac se ridica o biseri-
că nouă foarte frumoasă. Parohul din Cuizovca Teodor Popovici în ograda bisericii
a întâmpinat pe Î.P.S. Sa cu pâine se sare, fiind adunată şi lume mai multă. Vlădica
grăbindu-se a binecuvântat îndeobşte tot poporul şi am continuat calea înainte. De
la Otac care e ca şi Vorotet înconjurat cu păduri, am mers spre nord vreo 2 kilometri
cam, ne-am apropiat de Cuizovca şi apoi am cârnit spre răsărit. Era seara cu totul.
Mulţumită vizitiului, care ştia bine drumul, am mers fără nicio primejdie. Trecând
satul Slobodzia-Gorodiştei, care era în itinerar pentru vizită pe a doua zi, ne-am ridi-
cat drumul la Izvoare şi apoi am cârnit la Ţâpova. Era noaptea, ora 11 ½, la marginea
satului ne-au întâmpinat călăreţi. Trecând satul până la cealaltă margine, am ajuns şi
la porţile mănăstirii Ţâpova, unde tot soborul mănăstiresc aştepta sosirea Î.P.S. Sale.
După obişnuita rânduială în biserică, Vlădica s-a adresat către părinţii şi fraţii mă-
năstirii cu următoarele cuvinte: „Am venit târziu, pentru că datoriile Arhipăstoreşti
m-au reţinut în alte comune neprevăzute în tabloul de vizită şi venind noaptea mi-am
adus aminte de cântarea bisericească „Iată mirele vine în miezul nopţii". V-am găsit
priveghind şi aşteptându-mă pe mine, aşa să aşteptaţi pe mirele tuturor credincioşilor
Hristos, care va veni fără de veste şi va cere răspuns de la noi cum am vieţuit.

Sunteţi adunaţi în această mănăstire nu numai pentru mântuire, că mănăstirea
o caută şi cei din lume creştini, ci v-aţi adunat pentru desăvârşire, ca să fiţi feciorelnici,
neiubitori de argint şi să vă lepădaţi de toate desfătările lăsate şi blagoslovite de Dum-
nezeu pentru cei căsătoriţi. Frumoasă este viaţa pustnicilor acelor ce se înrăripează
cu Duhul. Deci, mântuiţi-vă nu numai pe voi, ci şi pe alţii ca să nu fiţi grijitori numai
pentru sine".

În timpul cât Î.P.S. Sa a binecuvântat pe părinți, frați și poporul din sat ce se adunase în biserică, strana a cântat „Iată mirele vine în miezul nopții". În ziua aceasta Arhiepiscopul a vizitat 6 comune.

Marți 26 iulie. Vlădica dimineață a vizitat mănăstirea „Scala-Gorodiște" săpată în piatră asupra Nistrului. Coborârea în această mănăstire din Țâpova se face pe o cărărușă îngustă cu mai multe cotituri și apărată cu o barieră din partea Nistrului, ca să nu cadă cineva în prăpastie. Când și de cine e făcută mănăstirea aceasta date precise nu sunt, o icoană din biserică amintește de Ștefan Vodă cel Mare. Mănăstirea e pustie, se păzește de doi servitori din Țâpova. Mai înainte mănăstirea aceasta se vizita de închinătorii moldoveni de peste Nistru, ba chiar și de ruși. Biserica și toate chiliuțele sunt săpate în piatră sub munte.

Din Țâpova am mers la Slobodzia-Gorodiște, comună afiliată la parohia Gorodiște. Poporul în mare număr, în frunte cu preotul Vasile Roșca, a întâmpinat pe Arhiepiscop cu pâine și sare lângă biserică, care e zidită până la jumătate. Î.P.S. Sa a dat învățătură creștinească despre câștigarea darului lui Dumnezeu spre săvârșirea acestui lucru fericit și necesar pentru ei.

Distanța de un kilometru și ceva desparte Slobodzia de comuna Gorodiște. În această comună ca și în Slobodzia se ridică o biserică nouă mai mare și mai frumoasă. Amândouă aceste biserici sunt începute de fostul paroh în Gorodiște preotul Spiridon Citrea, care a decedat nevăzând realizarea dorințelor Sale. Biserica cea veche în Gorodiște în cinstea Înălțării Domnului e cu totul în stare proastă. Deosebit că lemnul în multe locuri e putrezit, clădirea a dat crăpături, înăuntru este foarte colbăită și puțin îngrijită. Parohul Vasile Roșca în cuvântul său de întâmpinare, între altele a zis: „Locașul acesta nu strălucește cu podoabe ca altele, dar în el se fac aceleași călduroase rugăciuni pentru M. S. Regele și toată familia Regală, pentru Î.P.S. Voastră și pentru toate autoritățile de Stat".

Arhiepiscopul în răspunsul său a zis: „Mă bucur de cuvintele bune și călduroase cu care voi prin preotul vostru mă întâmpinați, mă bucur că vă rugați pentru Regele nostru. Se cuvine să vă rugați pentru Stăpânul Țării noastre Regele Ferdinand I, căci el ne-a scăpat pe noi de bolșevici și a așezat pace și liniște în țara noastră moldovenească, unde nu poate să fie altă stăpânire decât aceea care se cuvine, adică românească. De acum noi să fim stăpâni în țara noastră și să nu ne mai împiedice cineva la învățătură în școala noastră și la cârmuirea noastră în toate părțile vieții noastre.

Mă bucur că zidiți biserici, preotul care se ocupă cu aceste lucruri își arată vrednicia sa, că nu în zadar a primit harul preoției. Dumnezeu să vă ajute!"

Din biserica veche Vlădica pe jos a mers la cea nouă și după observarea ei a vizitat casa parohului și plecând apoi mai departe.

Comuna Echimăuți e la marginea cercului II, la 8-9 kilometri de la Gorodiște spre nord și are o poziție destul de frumoasă.

Biserica cu hramul „Sf. Ioan Botezătorul" domineaz ă asupra satului, fiind în vârful muntelui. La biserică lume era destul de multă. După obișnuita rânduială, la cuvintele de întâmpinare a preotului Ioan Spanachi, Arhiepiscopul a răspuns: „Dar vouă și pace de la Dumnezeu... ce este mai scump decât pacea?" Și mai departe Vlădica a desfășurat o învățătură frumoasă și pătrunzătoare despre pacea dăruită de către Hristos creștinilor, terminând cu vorba moldovenească: „Decât o sfadă dreaptă, mai bine o pace strâmbă". Î.P.S. Sa direct a trecut la chestia pe care o avea în vedere: „Voi nu vă împăcați cu preotul vostru, el nu este un preot rău, este râvnitor, poate și fără socoteală câteodată. Noi l-am îndepărtat pe o vreme, nădăjduind că se vor aplana lucrurile și cum dacă s-ar pogorî Dumnezeul păcii peste voi".

Dar n-a fost dat Arhipăstorului să se bucure de ascultarea oilor celor cuvântătoare, care nu cu gură de miei, ci cu răcnet ca de lei au răspuns Arhiereului și așa de violent că n-a fost cu putință de rămas în biserică păstrând demnitatea locului sfânt. Arhiepiscopul a poruncit să iasă toți afară. În curtea bisericii Î.P.S. a început a chema lumea la împăceluire; vrând să vază cât de mare este nemulțumirea cu preotul, a propus ca cei mulțumiți să stea de o parte și cei nemulțumiți de altă parte. Lumea s-a împărțit în două părți aproape egale; unii cădeau în genunchi rugând ca să nu fie îndepărtat preotul Spanachi, iar alții amenințau că și biserica vor închide și pe preot cu forța îl vor îndepărta. Așa fiind spiritul poporenilor, a rămas chestia nerezolvată definitiv. Dl subprefect Săcară din Rezina a stăruit pentru împăceluirea poporului din Echimouți.

Pe la ora 4 am plecat spre Saharna. Iar ne-am pogorât la malul Nistrului. Biserica cu hramul „Sf. Arh. Mihail" este bună și îngrijită. La poarta bisericii a ieșit la întâmpinarea Arhiepiscopului protopopul cercului III jud. Orhei preotul Gh. Caracicovschii. Parohul bisericii Ioan Straistar a salutat venirea Î.P.S. Sale așa: „Astăzi este a treia zi de când sunt pline inimile noastre de mare bucurie cu care vă așteptăm în călătoria Î.P.S. Voastre. Alții mai des vă văd și vă aud, iar noi atât de rar, că ziua de astăzi e o adevărată sărbătoare pentru noi. Turma mea este de față, toți sunt buni creștini, afară de o oaie rătăcită, însă nădăjduim că și aceea va veni degrabă la ograda bisericii. Singur eu poci să mă laud cu neputințele mele, pe care rog să le acoperiți cu dragoste părintească și Arhipăstorească".

Arhiepiscopul a răspuns: „Mă bucur de primire bună, și eu am venit să vă văd cum trăiți – să ne bucurăm împreună de credința lui Hristos. Mă bucur că parohienii stau bine ca creștini, însă ne mâhnim de cea una rătăcită oaie, căci se cuvine ca nici pe una din cele încredințate de Hristos să nu o pierdem. Dacă este așa om între voi, după Sf. Apostol, după certări una și două, și după dojana soborului, dacă nu s-a pocăit, cu acela să nu aveți împărtășire, nici în casă să-l primiți. Drept că Sf. Apostol a zis că se cuvine să fie oareșicare păreri deosebite ca să se aleagă cei iscusiți în știința scripturilor".

După vizita părintelui paroh în casa parohială, Înaltpreasfinția Sa a plecat la mănăstirea Saharna, înfundată într-o râpă între niște dealuri foarte mari, întrucât la distanță de un kilometru abia se vede vârful clopotniței mănăstirești. Soborul mănăstiresc în frunte cu starețul egumenul Inochentie a întâmpinat pe Vlădica la poarta mănăstirii cu steaguri și cruci. În biserică Î.P.S. Sa a dat călugărilor învățătură pentru viața călugărească, îndemnându-i la împlinirea făgăduințelor călugărești și mângâindu-i cu nădejdea marilor răsplătiri de la Dumnezeu. Un grup de săteni din Echimăuți și aici n-a dat timp Arhiepiscopului să se liniștească în privința celor petrecute cu chestia preotului Spanachi. Vlădica a făgăduit că a mai trimite un preot la Echimăuți, ca să-i servească pe cei care nu se pot împăca cu preotul Spanachi.

Miercuri 27 iulie. *Comuna Stohnaia.* Biserica în cinstea „Schimbării la față” micuță, însă făcută în stil frumos și bine îngrijită. Pe la ora 9 dimineața Arhiepiscopul a sosit la biserică. Preotul Teodor Petcu a întâmpinat pe Înaltpreasfinția Sa cu următoarele cuvinte: „Astăzi ne-am adunat aici ca să vă mărturisim bucuria cu care vă așteptăm ca să primim binecuvântarea Î.P.S. Voastră, ca să ne însuflețim cu bărbăție pentru a lupta contra vrăjmașilor văzuți și nevăzuți a mântuirii noastre. Venirea Î.P.S. Voastre e ca soarele de primăvară, după care înverzește iarba, ca seara răcoritoare, care aduce după căldura zilei roua pământului”. Arhiepiscopul a răspuns „Bine v-am găsit” și mai departe a dat sfaturi poporului să se păzească de rătăcirile religioase pe care le-au adus oameni din Germania și Austria și i-a îndemnat la împlinirea datoriilor către națiune și Stat. De la biserică Vlădica a vizitat casa parohială.

După Stohnaia s-a vizitat orășelul Rezina. Preotul Antonie Jușcov la întâmpinarea arhiepiscopului a zis: „Avem mare bucurie să vă vedem în mijlocul nostru ca pe îngerul bisericii noastre Basarabene și ca copiii care au întâmpinat pe Hristos și noi strigăm: „Osana! Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului”. Arhiepiscopul răspunzând la salutarea preotului a zis: „Mulțumesc de cuvinte bune și frumoase, dar mărturisesc că am așteptat mai mult de la o obște de oraș; cum m-au întâmpinat în alte comune și cât de puțini poporeni sunt aici; poate că și oamenii sunt ocupați. Vă binecuvântez pe toți cei de față și cei ce nu sunt”. Biserica „Adormirea Maicii Domnului” stă bine, este destul de încăpătoare și îngrijită, are o poziție frumoasă, fiind înconjurată cu pomi roditori. Absența mai multor parohieni a fost explicată de preot, că sosirea Î.P.S. Sale se aștepta pe la ora 12 și s-a întâmplat cu două ore mai înainte. Arhiepiscopul a vizitat casa preotului. Părintele Jușcov foarte interesant și multe a povestit despre traiul sub regimul bolșevicilor și cum la urmă chiar de la moarte a fost scăpat cu toată familia, sosind armata română fără veste și măturând într-o clipă de pe tot malul Nistrului pe bolșevici.

De la Rezina Vlădica a plecat spre Ciorna cu automobilul dlui senator Șireaev. Preotul Iosif Samec a salutat pe Vlădica ca pe primul ierarh moldovean, care vorbește în limba poporului și este bine înțeles de el. Vlădica a dat învățătură poporului despre

însemnătatea Episcopului în biserica lui Hristos și după binecuvântarea poporului (Vlădica de obicei binecuvânta pe fiecare, îndeosebi și pe unii îi întreba rugăciunile), a mers la casa preotului. Pe la ora 4, mulțumind gazdei pentru frumoasă și călduroasă primire, am plecat spre Țarevca. Calea a fost iar prin Rezina. Aici Vlădica a vizitat casa dlui senator Șireaev și a dlui subprefect Sacară. Din Rezina până la Țarevca Vlădica a mers în automobil cu dl Șireaev.

Biserica din Țarevca zidită în anul 1915 este una din cele mai frumoase biserici din Basarabia, are în lungime 15 stângeni (peste 33 metri), o catapeteasmă împodobită și face impresia unei catedrale. Vlădica a zis: „De Țarevca am știut mai înainte, dar n-am așteptat să găsesc o biserică așa de frumoasă și mare, care ar putea să facă față și unui oraș. Se vede că sunteți buni creștini. Să vă stăruiți să nu fie biserica pustie, că atunci în zadar ați făcut-o așa de mare. Mă bucur că v-ați adunat în așa număr să mă întâmpinați și mai bucuros voi fi dacă voi auzi că cuvântul meu a căzut pe pământ bun și va aduce rod. După binecuvântarea poporului Vlădica a vizitat pe părintele paroh Iachinf Varzari și întreaga familia sa.

De la Țarevca am mers la Țahnăuți, parohia părintelui protopop de cerc Gh. Caracicovschii. Biserica cu hramul „Nașterea Maicii Domnului” este încăpătoare și bine împodobită. În biserică Vlădica a fost întâmpinat de un sobor întreg de preoți – erau părinții Mihnevici Iacov, Gr. Navroțchii, Ioan Stahovschii, Toma Bocunovschii, C. Rughinov, C. Ghenvarschii, S. Gacichevici, I. Vdoviceac, N. Erimicioi și alții. Părintele paroh și protopop Gh. Caracicovschii a salutat pe Î.P.S. Sa, exprimând bucuria poporului, care de 20 ani n-a văzut în satul său pe Arhiereu și mai ales care vede astăzi Arhipăstor moldovean.

Arhiepiscopul răspunzând la salutarea parohului a dat învățătură și poporului și preoților: „Nimic, – a zis Vlădica, – nu este mai de bucurie pentru un părinte decât dacă fiii lui umblă în adevăr și fac bine; mă bucur că ascultați pe părintele vostru, că așa ne ușurați sarcina noastră. Arhiereul la slujbe îmbracă un veșmânt pe umerii săi ca o lentă care se numește omofor, acest omofor închipuiește oaia cea pierdută, pe care Arhiereul urmând pildei lui Hristos, o caută prin munți și aflând-o o ridică pe umeri și o aduce la Hristos. Arhiereul își face lucrul său prin preoții pe care îi sfințește și-i trimite la propovăduirea Evangheliei”. Adresându-se părinților a zis: „Poporul nostru moldovenesc este bun, blând și ascultător; poate noi suntem vinovați, lenevindu-ne a propovădui cuvântul lui Dumnezeu. Părinților, împliniți această datorie, ca să aducem lumea la picioarele lui Hristos. Să fiți binecuvântați, conlucrătorii mei, care v-ați adunat și fiii mei duhovnicești”.

Binecuvântând poporul Vlădica a dat mai multe sfaturi pentru buna purtate a gospodăriei, îngrijirea dobitoacelor, holdelor și alte. Seara în casa părintelui paroh Î.P.S. Sa a fost la dispoziția adunării preoțești, răspunzând la toate întrebările și nedumeririle preoților cu privire la îndeplinirea datoriilor lor în timpul prezent.

Iulie 28, Sf. Chrică și Iulita. În ziua aceasta au fost vizitate comunele Sârcova, Fuzăuca, Sămășcani și adăpostul s-a făcut la mănăstirea Dobrușa. În Sârcova părintele paroh Andrei Grosu a salutat pe Î.P.S. Sa cu așa cuvinte: „Bine ați venit, Î.P. Sfințite Stăpâne, scumpul nostru Arhiepiscop și părinte, ați arătat un act de iubire și de râvnă apostolică, cercetându-ne pe la vetrele noastre. Suntem bucuroși că vă vedem în capul bisericii noastre. Vă dorim mulți ani; parohienii sunt moldoveni și ucraineni. De veți găsi neajunsuri la noi, să le acoperiți cu dragoste și iertare”. Vlădica a răspuns: „Întâmpinarea e dovadă, că lucrarea părintelui paroh n-a fost în zadar, că el v-a insuflat dragoste către biserică și către episcopul său. Deși zice parohul vostru în smerenie că este neiscusit lucrător, însă eu am văzut și văd că darul Sf. Duh, care l-a primit prin hirotonie, l-a încălzit, nu l-a uitat. Rodurile se văd din corul bisericesc frumos și din curățenia Sf. locaș acesta”. După binecuvântarea poporului, Vlădica a vizitat casa părintelui paroh, familia căruia avea nevoie de mângâiere și îmbărbătare. Noaptea ce trecuse comuna a fost vizitată de o bandă de hoți, care au prădat pe un evreu măhălean preotului. Epitropul bisericii, trecând întâmplător pe lângă casa evreului, a fost legat și aruncat peste un gard în buruieni, unde a șezut până s-au depărtat hoții și apoi a venit și a spus preotului întâmplarea. Preotul cu toată familia n-a dormit noaptea întreagă, așteptând în fiecare moment vizita hoților. Deci, mulțumire lui Dumnezeu că au scăpat numai cu frica.

În Fuzăuca vizita canonică n-a fost de 18 ani. Biserica „Sf. Dimitrie” are nevoie de reparație, aceasta Vlădica a pus în vedere parohienilor. Majoritatea populației ucraineană. Vlădica i-a îndemnat să învețe limba strămoșească – moldovenească. Parohul Semion Gacichevici a salutat pe Î.P.S. Sa, numindu-l „os din osul nostru și trup din trupul nostru”. După binecuvântarea poporului, Vlădica a vizitat casa parohului, unde a luat și masa.

Sămășcani – comună răzășească, dar oameni cam săraci. Preotul Daniil Straistar în parohie de 2 ani, se plânge că parohienii nu-s prea ascultători. După obișnuita rânduială, Vlădica s-a adresat poporului din biserică cu aceste cuvinte: „Dar vouă și pace de la Domnul nostru Iisus Hristos. Pe când eram misionar, căutând oile cele pierdute, am mai fost pe locurile acestea, deci acum, cu voia lui Dumnezeu, n-am venit ca simplu ieromonah, ci ca Arhiepiscop al întregii Basarabii. Intrând în Sf. locaș al vostru, în care vă adunați voi pentru mângâierea sufletului vostru după munca câmpului, ca să vă împreunați cu Hristos în Sfintele taine și să primiți iertare de păcate și văzând în ce stare este acest locaș, mă îndoiesc de aveți cuvenita dragoste către Sf. Biserică; ia uitați-vă în unghiul acela ce crăpătură se vede, dincolo un neajuns așa de mare, în altar altă crăpătură și atâta colb în biserică; au nu se găsesc în sat femei, fete, care peste săptămână să curețe sfeșnicele și toată biserica? Nu se cade așa de ținut Sf. Biserică. La urmă Vlădica a mulțumit de întâmpinare cu pâine și sare. Pentru binecuvântarea poporului, Î.P.S. Sa a ieșit în curtea bisericii și a stat sub umbra unui copac

mare și rotat. Un grup de parohieni s-a plâns asupra preotului, că percepe pe trebuinți taxe mari și nu arată obștii cheltuielile bisericești. Vlădica a cerut condicile de venituri și cheltuieli și a citit în auzul tuturor ce era scris.

Protopopul a certificat exactitatea cifrelor scrise. În privința prețurilor mari de trebuinți religioase Vlădica a întrebat cât cere preotul pe cununie și mormântare. Oamenii au zis o sută lei și mai mult. Vlădica a mai întrebat „Dar când lua preotul cinci ruble înaintea războiului pe cununie și mormântare era mult?” Oamenii au zis „Nu”. Vlădica iar a întrebat: „Se putea atunci să cumperi o oaie cu cinci ruble?” Oamenii au zis: „Cât de bună”. „Dar acum cu o sută de lei se poate de cumpărat oaia?” – a întrebat Vlădica. Oamenii au răspuns „Nu”. „Atunci, – a zis Vlădica, – oameni buni, judecați pe dreptate. Când lucrătorul de câmp înainte lucra o zi cu 50 capice, cel mult cu o rublă, iar acum luați câte 20 și 30 lei pe zi și copiii care luau câte 20 capice, astăzi primesc câte 6-3 lei pe zi; cu cât greșește preotul cerând o sută lei pe cununie sau mormântare? Oare preotului cu casă cu familie nu trebuie cele necesare pentru viață și de unde să le primească el, dacă nu de la turma pe care o paște.

Unii din acuzatorii preotului au cerut scuze.

Vlădica a vizitat casa parohului.

Mănăstirea Dobrușa. Aproape de apusul soarelui Vlădica a sosit la mănăstirea Dobrușa. La poarta mănăstirii a fost întâmpinat de soborul mănăstiresc în frunte cu starețul Achepsim, care a salutat pe Înaltpreasfinția Sa. Vlădica a ținut o cuvântare lungă și însuflețită despre viața călugărească. Între altele, Î.P.S. Sa a zis „Voi v-ați lepădat de avuție, ați luat sărăcia cea de bună voie. Dacă vor fi trebuit bani, se cuvenea să nu veniți în mănăstire, ci să rămâneți în lume, unde sunt cei ce caută plată. Voi v-ați ales curăție trupească de bună voie – să fiți curați ca să nu vă arătați mai nevrednici decât cei din lume. Voi v-ați lepădat de voia sa de sine și ați luat crucea lui Hristos. Iată calea pe care am ales-o noi, călugării”. După puțin repaus, Vlădica a observat gospodăria mănăstirească – moara și alte. Se vede că mănăstirea aceasta a avut o avere destul de mare și aranjată.

29 iulie. În ziua aceasta au fost vizitate comunele Olișcani, Șoldănești, Șestaci și Șibca. Din mănăstirea Dobrușa Vlădica a plecat dimineața pe la ora 8. Calea a fost îndărăt spre răsărit. Fiind drumul prin pădurea Dobrușei stricat, am mers înapoi pe la Sămășcani.

Olișcani – comună mare răzășească cu două biserici și două parohii. Olișcanii de Sus și de Jos. Această comună n-a fost vizitată de episcop în cursul de 28 ani. Bisericile amândouă la fel. Vlădica s-a oprit întâiu la biserica „Sf. Nicolae” și a fost salutat de parohul Ioan Caisân. Și apoi la biserica „Sf. Mihail” unde l-a întâmpinat parohul Ioan Oprea – preot tânăr. La amândouă biserici a fost popor mult, care cu multă însuflețire a întâmpinat pe Arhiepiscop și cu datornică atenție a ascultat învățătura Î.P.S. Sale despre legătura credincioșilor cu Sf. Biserică, despre dragostea creștinească între membrii bisericii, despre împodobirea bisericilor, despre rătăcirea baptiștilor și al-

tele. După vizitarea casei parohiale a părintelui Caisân, unde s-a prezentat și familia părintelui Oprea, care trăiește în casă cu chirie, Vlădica a plecat spre Șoldănești.

Comuna Șoldănești, la întâmpinarea Arhiepiscopului, a arătat multă dragoste și evlavie. Parohul bisericii Filip Mihul a salutat venirea Î.P.S. Sale într-o cuvântare însuflețită, arătând cu câtă bucurie poporul vede în mijlocul său pe capul Bisericii din Basarabia. Biserica e reparată și face o impresie plăcută. Vlădica a binecuvântat poporul și a dat mai multe sfaturi și povețe pentru viața creștinească.

După vizitarea casei parohiale am plecat spre Șestaci. Comună răzășească cu două biserici. La biserica „Sf. Gheorghe", Vlădica a fost întâmpinat și salutat de noul paroh Nicolae Eremicioi. Aici s-a făcut un act de solemnitate rară, instalarea noului paroh de către Arhiepiscop. Părintele Eremicioi fiind numit la Șestaci pe când Vlădica a plecat în călătorie canonică, numai bine sosise la parohie în ajunul vizitei Arhipăstorești.

Protopopul a citit ordinul Arhiepiscopiei despre numirea parohului. Vlădica s-a adresat către părintele Eremicioi cu o cuvântare, dându-i povețe pentru a fi blând și îngăduitor față de parohieni, tare în canoane și darnic la propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu; poporenilor Vlădica le-a dat învățătură cum să se poarte cu parohul lor. În privința taxelor li s-a spus, că nu se poate mulțumi truda preotului în timpul de față cu 5 lei, cum era înainte, pe când poporenii singuri își prețuiesc truda în 10 și 20 de ori mai mult.

După vizitarea bisericii Sf. Nicolae care era în reparație, Vlădica a plecat la Șibca. Parohul din Șibca păr. Grigore Navroțchii a salutat pe Î.P.S. Sa cu aceste cuvinte: „Binecuvântată să fie sosirea Î.P.S. Voastre care veniți întru numele Domnului. Vizitându-ne pe noi în așa timpuri, când se cutremură temeliile țărilor, iar nouă ne ingrozește lipsă și foamete, dați-ne mângâiere arhipăstorească în aceste grele împrejurări și binecuvântați poporul care Vă întâmpină cu mare bucurie". Vlădica a răspuns: „Mă bucur dimpreună cu bucuria voastră. De aceea am și sosit aici ca să ne mângâiem cu toții. Trăim în timpuri deosebite, când hotarele țărilor s-au schimbat, cei puternici au căzut, iar cei smeriți s-au înălțat. Dumnezeu a făcut milă cu neamul nostru Românesc, aducându-ne pe toți într-o casă a noastră proprie, așa că nu mai suntem streini pe pământul nostru. Țările și-au schimbat hotarele, iar credința nu s-a schimbat și nici poate să se schimbe, căci porțile iadului nu vor birui credința noastră, mai ales că în Țara Românească poporul totdeauna a fost ortodox și a iubit biserica". După binecuvântarea poporului, Vlădica, fiind seara, a trecut la casa parohului pentru adăpost.

30 iulie. Sâmbătă. În ziua aceasta s-au vizitat comunele Alcedar, Poiana și seara am sosit la Vadu-Rașcov pe malul Nistrului. În comuna Alcedar, biserica este zidită în anul 1885, are nevoie de reparație și de mai multă îngrijire. Înaltpreasfinția Sa a fost salutat de parohul păr. Teodor Focșa. Un cor destul de numeros din băieți și fete sub conducerea cântărețului V. Sârbu a făcut foarte plăcută impresie. Arhiepiscopul a rămas mulțumit cu rânduiala bisericească.

După binecuvântarea poporului, căruia Î.P.S. Sa i-a dat cuvenite învățături despre iubirea podoabei bisericești, păstrarea credinței și a unirii cu Sf. Biserică, Vlădica a vizitat casa parohului. După intervenirea protopopului, Î.P.S. Sa a aprobat gratificarea parohului Teodor Focșa cu rangul de protoiereu și a cântărețului Sârbu cu stihar. Și preotul și cântărețul au fost invitați la Vadu-Rașcov pentru primirea avansărilor ce li s-au acordat. În comuna Poiana parohul Eftimie Leu a salutat pe Arhiepiscop, amintind vremurile apostolilor, când ei vizitau pe creștini, întărindu-i în credința lui Hristos. Pe parohienii săi preotul i-a atestat ca buni creștini și moldoveni naționaliști.

Arhiepiscopul a răspuns: „Mă bucur auzind lauda parohului că sunteți buni creștini și buni români. Țara noastră România este o țară constituțională, unde toți cetățenii au aceleași drepturi în fața legilor, încât copiii de țărani învățându-se pot deveni învățători, preoți, ba și arhierei și miniștri". După mai multe sfaturi și îndemnuri la viață bună creștinească și după binecuvântarea tuturor, Î.P.S. Sa a vizitat casa parohului. În Poiana Arhiepiscopul a vizitat casa cea veche, care e în stâncă de asupra Nistrului și care a fost odată mănăstire de călugări. Biserica e părăsită, slujba în ea nu se face, că fiind de lemn, de vechime s-a distrus.

La Vadu-Rașcov am ajuns la ora patru după amiază. Parohul și protopopul de cerc părintele Carp Popovici salută pe Arhiepiscop cu bună sosire și aduce mulțumiri pentru ostenelile și trudele depuse de către Înaltpreasfinția Sa în interesul luminării poporului și întăririi lui în credința ortodoxă; exprimă bucuria cu care Î.P.S. Sa este așteptat de toți la hotarul Țării și cere pentru toți binecuvântare arhipăstorească.

Arhiepiscopul a răspuns: „Dar vouă și pace de la Domnul nostru Isus Hristos – cu aceste cuvinte mă adresez eu către voi, fii mei cei duhovnicești. Timpul prezent e greu – scumpete, neajunsuri și altele, deci se cere răbdare, care poate să vină de la Dumnezeu. Părintele vostru cu voce așezată, cu adâncă convingere a spus, că în timpul revoluției mulți au prăpădit capetele, voi însă nu v-ați asociat cu cei care au vrut să rămână Basarabia în ruine, acoperită cu foc și cu cenușă. La hotarul țării noastre fiți tari și neclintiți, căci apele Nistrului nu sunt așa de mari, ca să ne apere de dușmani. Mă bucur că sunteți buni creștini, aceasta se vede din dragostea voastră către biserică și către episcop.

Episcopul poartă grijă de sufletele credincioșilor, deci aceasta o face cu ajutorul preoților, pe care voi sunteți datori să-i ascultați. Iar tu, părinte Carpe, cu care am fost colegi pe banca școalei, păstorește turma duhovnicească cu toată stăruința, că mie mi-a căzut soarta a purta grijă de neamul moldovenesc al Basarabiei noastre".

După binecuvântarea poporului, Vlădica a mers la casa preotului. În timpul acesta a burat o ploiță, încât s-a astâmpărat colbul cel mare. Peste o oră s-a început la biserică în curte privegherea, care s-a prelungit aproape de ora 11. De rând cu creștinii au năvălit în curte mai mulți ovrei, iar unii din ei se așezase pe zidurile ogrăzii biseri-

cești. Un cor din mai mulți cântăreți ai cercului protopopesc sub conducerea cântărețului local Panteleimon Novițchii a cântat frumos și cu bună rânduială. A doua zi slujba s-a început la ora 8.

Au slujit cu Arhiepiscopul 12 preoți. Până la ieșirea cu Sf. Evanghelie, slujba s-a făcut în curtea bisericii. La ceasuri, cântărețul Sârbu a fost sfințit în stihar, la ieșirea cu Sf. Evanghelie au fost hirotonisiți protoiereii: preoții Ioan Nagacevschii din Domulajani, Gh. Pogorevici din Climăuți, T. Focșa din Alcedar, protopopul cercului III jud. Orhei Gh. Caracicovschi și protopopul cercului IV jud. Soroca Carp Popovici. La liturghie, cântărețul local P. Novițchii a fost hirotonit diacon. Înaintea hirotoniei, Arhiepiscopul a predicat poporului despre taina preoției și slujba diaconească în biserica lui Hristos, la sfârșitul liturghiei a predicat iconomul St. Ioan Andronic după textul: „Părinte, vreu ca toți care i-ai dat mie una să fie" (Ioan).

Slujba a fost foarte obositoare din cauza căldurii. După slujbă, ofițerul T. Zelenie, care a însoțit pe Episcop de la Orhei, și-a luat binecuvântare de la Î.P.S. Sa și s-a întors îndărăt. S-a întors și dl Sacară, subprefectul din Rezina, fiind înlocuit cu dl Sprincea, subprefect al plășii Văscăuți din jud. Soroca.

La ora 4 Arhiepiscopul a vizitat casa cântărețului Novițchii, sfințit în această zi diacon. Aici membrul Consistoriului iconom st. Ioan Andronic a prezentat Arhiepiscopului pe părintele său Nichita Andronic în etate de 80 ani. Pe la ora 4 ½ Arhiepiscopul a părăsit Vadu-Rașcov, îndreptându-și calea spre Climouți și mai departe la mănăstirea Japca, și comuna Senatovca, la adăpost. În comuna Climouți și Vad-Cot afiliată la Climăuți, Arhiepiscopul a fost întâmpinat și salutat de protoiereul Gheorghe Pogorevici. În Climouți o horă de fete cu buchete de flori au ieșit înainte la vreo jumătate de kilometru de la biserică. După binecuvântarea poporului, care foarte atent a fost la toate cuvintele și sfaturile spuse de Arhiepiscop, Î.P.S. Sa a vizitat casa parohului și am plecat mai departe. În biserică la Vad-Cot Vlădica în răspunsul său a zis: „La întrebarea preotului vostru, de unde această bucurie vouă, că am venit la voi, răspund, că aceasta se trage din datoria și sarcina Noastră Arhipăstorească de a vizita toate satele din Basarabia, de a vedea credința voastră, precum și voi să vedeți persoana aceluia pentru care auziți rugăciuni în Sf. Biserică, pe Arhiepiscopul Gurie. Eu sunt moldovean basarabean, născut în jud. Chișinău, în casa sărmanului cântăreț. Până la 8 ani n-am știut niciun cuvânt din limba rusă. Pe urmă, învățându-mă cu multă osteneală, am depus o muncă mare pentru luminarea poporului moldovenesc, căci nu m-oi mândri, dacă voi zice, că mare râvnă am pentru frații moldoveni și foarte mi-i drag fiecare moldovean". Mai departe Vlădica a vorbit despre supunere autorităților și stăpânirilor, care sunt de la Dumnezeu.

„Să vă rugați pentru Bunul Regele nostru Ferdinand I pe care dorim la Alba Iulia să-l facem împărat al tuturor românilor".

De la Vad-Cot am mai stat în cătunul Namalovo afiliat la parohia Salcea. Porul a închinat pâine și sare. Aproape de mănăstirea Japca pe câmp s-a prezentat o delegație de la comuna Japca în frunte cu preotul Sicinschii. Acest preot tânăr a rostit o urare frumoasă și însuflețită cu prilejul sosirii Arhiepiscopului. Vlădica a mulțumit pentru întâmpinare. La poarta mănăstirii Japca soborul maicilor și surorilor în frunte cu stareța Doroteia a întâmpinat pe Vlădică cu pâine și sare. Stareța pe românește a salutat pe Arhiepiscop ca pe un patriot, asemenea căruia n-a fost în Basarabia de la Dimitrie (Sulima) din anul 1840. Un cor perfect de frumos cu cântarea troparului a încununat întâmpinarea solemnă a Arhipăstorului. Biserica mănăstirii – de vară, zidită în anul 1912, cu trei prestoale, este mai mare decât orice catedrală din Basarabia.

Revista „Luminătorul", Anul 1921, nr. 10, p. 36-56, Anul 1921, nr. 11-12, p. 65-76, Anul 1922, nr. 1, p. 57-63.

Nr. 198

1921 august 6. Legea privind organizarea clerului militar

FERDINAND I,
Prin grija lui Dumnezeu și voința națională,
Rege al României
La toți de față și viitori, sănătate
Corpurile legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

Lege privitoare la organizarea clerului militar

Art. 1. Se admite în cadrele armatei, pentru necesitățile confesionale și ale dezvoltării sentimentului religios, preoți militari activi, de orice rit. Ei vor fi numiți prin decret regal în baza unui concurs.

Art. 2. La fiecare regiment se numește câte un preot militar de ritul religios din care este formată majoritatea religioasă a elementelor, care compun acel regiment.

Art. 3. Pentru necesitățile confesionale ale minorităților religioase, în fiecare garnizoană de cel puțin patru corpuri de trupă se numește câte un preot sau pastor, sau rabin, sau imam de garnizoană pentru celelalte rituri.

Garnizoanele cu un efectiv mai mic de patru corpuri de trupă se atașează, pentru cultul religios al minorităților, garnizoanelor celor mai apropiate, care au preoți, pastori, rabini, imami de garnizoană titulari.

Acești preoți, pastori, rabini sau imami pot fi numiți dintre acei care au fost în serviciul armatelor străine.

Ei sunt asimilați în grad și drepturi cu preoții militari de regiment.

Art. 4. Preoții militari sunt asimilați în grade ofițerești ca ierarhie proprie, ca poziție, înaintare, drepturi și îndatoriri militare, precum și ca soldă și pensiune, după cum urmează:

Preot de regiment, asimilat cu gradul de căpitan;

Preot de divizie, asimilat cu gradul de maior sau locotenent-colonel;

Preot de corp de armată și șefii religioși militari ai celorlalte rituri, asimilați cu gradul de locotenent-colonel sau colonel;

Inspectorul clerului militar, asimilat cu gradul de general;

Preoții militari nu vor avea nici parohie, nici catedre.

Art. 5. Inspectorul clerului militar va fi un arhiereu, membru al Sf. Sinod, ales dintre candidații recomandați de S. Sinod, în înțelegere cu ministrul de război și care va fi numit episcop militar prin decret regal.

El va purta titlul de „Episcop de Alba Iulia".

Episcopul militar va avea o jurisdicție dublă: una spirituală și alta administrativă.

Atribuțiile sale, fixate prin regulamentul legii, din punct de vedere administrativ, le va exercita asupra întregului cler militar, inclusiv preoții pastori, rabini și imami din întreaga armată. Atribuțiile din punct de vedere spiritual le va exercita numai asupra preoților de rit greco-oriental.

Art. 6. Preoții, păstorii și rabinii de garnizoană depind, din punct de vedere spiritual, de șefii religioși ai riturilor lor.

Art. 7. Preoții militari, asimilați gradului de căpitan, se recrutează dintre licențiați și doctori în teologie, după o practică de păstorie de 3 ani și să nu aibă vârsta mai mare de 32 ani.

Preoții de divizii și de corp de armată se recrutează dintre preoții de regimente, după normele ce se vor prescrie în regulamentul legii; pentru început ei vor fi recrutați dintre preoții care au însoțit armata în timpul războiului, ținându-se seama de notele lor calificative și de avizul chiriarhilor respectivi.

Art. 8. Înaintarea preoților militari se va face la alegere și vechime, după propunerile șefilor ierarhici clericali și militari, conform avizului consiliului superior al armatei, din care va face parte și inspectorul clerului militar.

Art. 9. Toți preoții până la vârsta de 60 ani, în deplină stare de sănătate, vor forma cadrele de rezervă ale clerului militar și vor servi la completarea efectivului necesar la mobilizare.

Art. 10. Clerul militar, din punct de vedere administrativ, este supus regulilor și îndatoririlor generale prevăzute de legi și regulamente pentru ofițeri.

Dispozițiunile legii în privința pozițiunilor ofițerilor și a soldaților sunt aplicabile și clerului militar.

Art. 11. În caz de mobilizare, numărul de preoți se completează cu preoți militari admiși în cadrul de rezervă.

Art. 12. Detalii asupra aplicării acestei legi se vor fixa prin regulamentul legii.

Această lege s-a votat de Senat în ședința de la 8 iulie, anul 1921 și s-a adoptat cu majoritate de una sută șapte voturi, contra două.

Vice-președinte, Dr. A. Imbroane

Secretar, Teodor Muică

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie investită cu sigiliul Statului și publicată în Monitorul Oficial.

Dat în București, la 20 iulie, 1921.

Ferdinand

(L. S. St.)

Ministrul de Război	General de brigadă Ion Râșcanu
Ministrul de Finanțe	Nicolae Titulescu
Ministrul Cultelor și Artelor	Octavian Goga
Ministrul de Justiție	Mihail Antonescu

Nr. 3378

Monitorul Oficial al României, Anul 1921, nr. 99, august 6.

EDIȚII: Revista „Luminătorul", Anul 1921, septembrie, p. 6-9.

Nr. 199

1921 decembrie. Darea de seamă privind activitatea societății „Frățimea profesorilor de religie" din Basarabia, pe anul 1921

Se aprobă.

Darea de seamă se va tipări și se va înainta organizațiilor profesorilor de religie din toată Țara.

Arhiepiscop † Gurie

Societatea sub numele „Frățimea profesorilor de religie" există în Basarabia de la anul 1911, în urma ucazului Sf. Sinod Rus de la 31 august 1910 și întărită de Tribunalul din Chișinău la 24 ianuarie 1921.

„Frățimea profesorilor de religie" din Basarabia este compusă din toți profesorii de religie din școlile secundare și medie, sub președinția Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Gurie, conform §3 al statutului Frățimei (lista membrilor Frățimei se anexează aici)*.

Din sânul său, Frățimea, conform art. 9 al statutului, și-a ales Sfatul Frățimei în modul următor:

1. Iconom stavrofor Gavriil Zlatov – președinte.

2. Protoiereu Evdochim Lesnic – secretar.
3. Protoiereu Ilie Filatov – casier.
4. Iconom stavrofor Ștefan Hondru.
5. Protoiereu Leon Trofimov.
6. Protoiereu Ioan Bivol.
7. Protoiereu Vasile Doncilă.
8. Preot Mihail Bocunovschi (casier, în locul protoiereului Ilie Filatov).

Activitatea Frățimei

În anul expirat 1921, „Frățimia profesorilor de religie” a avut o adunare generală la 3-16 ianuarie 1921, iar Sfatul Frățimei a avut 14 ședințe.

Sfatul Frățimei având în vedere scopurile și problemele înalte ale Frățimei și anume: despre uniunea profesorilor de religie cu scop de a colabora și a aranja predarea religiei în școală și de a face o educație în școală religio-morală în mod arhisatisfăcător; în anul expirat 1921 s-a ocupat cu următoarele chestiuni:

1. Aprobarea *statutului* Frățimii de autoritățile Statului Român, ca lucrările Frățimei să aibă o bază legală și sigură.

2. Studierea și aranjarea *programelor analitice* de religie în școlile secundare și medie.

3. Alegerea *manualelor* mai potrivite pentru predarea religiei în licee.

4. Alcătuirea *manualelor noi* de religie.

5. Apărarea *drepturilor* profesorilor de religie din școlile de toate gradele.

6. Situația *religiei* în școală ca *obiect de predare*.

7. Despre *mărturisirea* și *împărtășirea* elevilor în Postul cel Mare.

8. Îmbunătățirea *situației materiale* a Frățimii.

9. Aplanarea *neînțelegerilor* între profesorii de religie și autoritățile școlare.

10. Ridicarea *prestigiului Chiriarhului* bisericii locale în chestiunea despre numirea profesorilor de religie în toate școlile.

11. Convocarea *Congresului general* a profesorilor de religie și altele.

Mai de-a măruntul chestiunile susmenționate au fost discutate și rezolvate de Sfatul Frățimii în modul următor.

1. Despre aprobarea *Statutului Frățimii* s-a făcut intervenție către Tribunalul din Chișinău care, aprobând statutul, ne-a înapoiat un exemplar al statutului cu următoare inscripție pe dânsul: „România. Tribunalul jud. Chișinău, secția II, birou de înregistrare. Admite cererea făcută de membrii fondatori: protoiereu G. Zlatov, protoiereu E. Lesnic, protoiereu V. Doncilă, protoiereu L. Trofimov, preot M. Bocunovschi, iconom stavrofor Ștefan Hondru, protoiereu Ilie Filatov – domiciliați în Chișinău; încuviințează înființarea și înregistrarea societății sub numele „Frățimea profesorilor de religie în școlile secundare și medie din Basarabia” și înscrierea imediată în registre, despre care fapt dl judecător de ședință Teodor Inculeț, delegatul biroului de

înregistrare, va încunoștința pe membrii fondatori, cărora li se va înapoia un exemplar al statutelor, pe care se va face mențiune despre înregistrare. Judecător T. Inculeț, jurnal nr. 8, 1921, 24 ianuarie”.

2 și 3. În chestiunile despre *programele analitice* și *manualele* mai potrivite pentru predarea religiei în ședința de la 24 ianuarie 1921 Sfatul Frățimii a hotărât ca să se facă *comparație* între programele analitice existente în Bucovina, Ardeal, Regatul Vechi și Basarabia; de aceea să intre Sfatul Frățimii prin Arhiepiscopia Chișinăului și a Hotinului în legătură cu autoritățile respective din celelalte provincii.

Despre *manuale* s-a hotărât ca din Bucovina și Ardeal să ni se trimită câte un exemplar – manual de religie de fiecare clasă de liceu, iar manualele din Basarabia să fie studiate de membrii Sfatului Frățimii și să fie raportat Sfatului.

Mai departe, tot în rezolvarea acestor chestiuni despre programele analitice și manuale s-a hotărât în ședința de la 28 martie 1921 ca să fie convocată o Comisiune comună din reprezentanții tuturor provinciilor alipite și ai Vechiului Regat – câte doi reprezentanți de la fiecare provincie, care (*Comisiune*) ar studia și ar alcătui programele analitice și de religie pentru toată România întregită și ar fixa manualele potrivite acestor programe. Această Comisiune a fost convocată în orașul Chișinău pentru zilele 5, 6 și 7 iunie 1921. Din partea Basarabiei au fost delegați de Sfatul Frățimii: protoiereu Evdochim Lesnic, iconom stavrofor Ștefan Hondru și preot Mihail Bocunovschi. Însă, cu regret, trebuie să spunem că în ziua fixată pentru lucrările Comisiunii Comune au sosit numai reprezentanții Bucovinei din următoarele persoane: protoiereul de la Liceul Real Dimitrie Țopa, preot Gheorghe Ciuparcă (de la Școala Normală) și Eugen Neșciuc (directorul Cancelariei Consistoriale). Atunci reprezentanții Bucovinei împreună cu reprezentanții Basarabiei, sub președinția protoiereului Gavriil Zlatov au fost nevoiți să constituie o comisie pregătitoare pentru alt congres, care s-a fixat de această comisiune pentru 10 septembrie 1921 în orașul Cernăuți. S-a hotărât că la acest congres să fie invitați câte 8 delegați de la fiecare Mitropolie (și Arhiepiscopia Chișinăului și Arhiepiscopia Hotinului) și să fie reprezentanți și de la școlile primare – preoți. Tot acea Comisiune pregătitoare pentru congresul din Cernăuți a hotărât ca să fie trimise două telegrame: una – Ministerului de Instrucțiune Publică și alta – Sf. Sinod cu următorul cuprins: „Reprezentanții profesorilor de religie din Bucovina și Basarabia, dorind să pună învățământul religios din întreaga Țară pe baze noi, corespunzătoare principiilor pedagogice moderne și să vadă cât mai curând realizată unificarea învățământului religios în întregime, vă roagă să binevoiți a cunoaște că la 10 septembrie a.c. se va convoca un congres general în Cernăuți a profesorilor de religie cu ordinea de zi – reorganizarea și unificarea învățământul religios”.

Aceste telegrame au fost trimise. Congresul Eparhial a asignat și sumele necesare pentru acest congres, alegând și 10 reprezentanți din partea bisericii basarabene; însă congresul din Cernăuți nu s-a ținut, fiindcă pe la 1 septembrie s-a primit o telegramă de la Mitropolitul Bucovinei cu știrea că congresul se amână, fiindcă lucrările

necesare pentru congres nu sunt pregătite și mulți profesori sunt încă în concediu, și amânarea aceasta este și până în ziua de astăzi. Reprezentanții Basarabiei au pregătit niște referate care au trebuit să fie citite la congresul din Cernăuți – despre programele *analitice* și despre *manuale*, cum a liceelor așa și a școlilor primare. Aceste referate le prezentăm atenției D-voastre pentru a fi aprobate. (Se anexează rapoartele protoiereului Evdochim Lesnic și altele.)

4. Statutul Frățimii, îngrijindu-se despre ediția manualelor mai potrivite de religie, ca de exemplu „Dogmele religiei creștine” sau „Catehismul și morala creștină”, care trebuie să fie predate în clasa a 8-a, s-a hotărât ca să fie tradus „Catehismul” lui Berezin și „Morala creștină” a lui Kolpikov din limba rusă în limba română. „Catehismul” este aproape tradus în întregime, însă încă nu s-a început tipărirea. Traducerea „Moralei creștine” a lui Kolpikov încă nu s-a început, fiindcă încă nu s-a fixat pentru viitor programa analitică pentru clasa a 8-a. Deja este gata partea întâi a „Moralei creștine” pentru clasa a 8-a, alcătuită de membrul Sfatului Frățimii protoiereul Evdochim Lesnic, însă nu-i tipărită, nefiind mijloace și fiindcă nu se știe programa analitică pentru viitor în clasa a 8-a și atunci cheltuielile să nu fie în zadar.

De Preasfințitul Arhiepiscop Gurie, care este președintele Frățimii, este alcătuită cartea „Vechiul și Noul testament”. De membrul Sfatului Frățimii iconom stavrofor Ștefan Hondru s-a alcătuit alt manual pentru școala primară sub titlul „Religia”.

5. Despre apărarea *drepturilor* profesorilor de religie de Sfatul Frățimii s-au făcut intervenții către Directoratul din Basarabia și către minister și a fost delegat la București iconom stavrofor Ștefan Hondru în două rânduri – până la Paști și după Paști, făcând cheltuială din sumele Frățimii în prima dată – 1800 lei și a doua dată – 1500 lei. Cheltuiala nu s-a făcut în zadar, fiindcă în comisia bugetară au fost profesori de religie egalizați profesori cu ceilalți profesori în drepturi și leafă.

6. Mai acută a fost și este și în prezent chestiunea despre situația *religiei* în școală ca *obiect de predare*. Cum se știe, în anul școlar trecut 1920-1921 numărul orelor de religie în clasele superioare (6, 7 și 8) a fost redus numai la o oră pe săptămână și atunci și Congresul General al profesorilor de religie, care a avut loc la 3-16 ianuarie 1921, și Sfatul Frățimii au fost ocupați cu grija ca să fie numărul orelor de religie mărit în fiecare clasă până la două ore pe săptămână.

În așa sens, s-au făcut intervenții din partea Sfatului Frățimii și la directoratul din Basarabia și la minister prin arhiepiscopie. Ca răspuns la aceste intervenții, s-a primit de la minister o dispoziție ca în Basarabia să rămână numărul orelor de religie „până când”, așa cum a fost în Basarabia înainte de unire cu România; și ca urmare la această dispoziție a fost trimisă școlilor din Basarabia de Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia o circulară de la 20 septembrie 1921, cu nr. 102/21841, în care se spune, că „la toate școlile de stat și cu drepturi de stat din Basarabia se vor preda pentru anul școlar 1921/1922 în fiecare clasă două ore de religie săptămânal, iar manualele se lasă la aprecierea fiecărui profesor de religie”. Tot la începutul anului școlar

1921/1922, în septembrie, de Sfatul Frățimii s-a alcătuit programa analitică de religie pentru fiecare clasă și trimisă Directoratului Instrucțiunii Publice spre aprobare. Însă și până în prezent această programă analitică nu este aprobată și nu sunt clarificate manualele pentru fiecare clasă de religie. Așa că pentru anul viitor chestiile stau arzător – despre: a) *programele analitice* în fiecare clasă; b) despre *manuale*; și c) despre *numărul orelor în fiecare clasă*.

În această privință Congresul General al profesorilor de religie trebuie să-și exprime părerea sa în mod categoric.

7. Sfatul Frățimii a avut grijă să fie introdusă în viață hotărârea Congresului General al profesorilor de religie din anul trecut, de la 3-16 ianuarie 1921, despre *mărturisirea și împărtășirea* elevilor în Postul cel Mare. S-a făcut o intervenție către Directoratul General al Instrucțiunii Publice din Basarabia ca elevii/elevele tuturor școlilor secundare, mediei, normale și primare în săptămâna întâia a Postului cel Mare să fie eliberați de frecventarea cursurilor școlare vineri și sâmbătă pentru mărturisirea și împărtășirea lor, iar luni, marți, miercuri și joi să umble în capela școlii după masă, de la 4 până la 5 ceasuri, la canonul Sf. Andrei Criteanul. Dl Secretar General P. V. Erhan a aprobat această dorință a congresului și din partea Directoratului General a fost trimisă o dispoziție ca toți elevii creștini să îndeplinească datoria creștinească în sensul cum s-a arătat de Sfatul Frățimii în intervenția sa.

8. Sfatul Frățimii, ocupându-se cu probleme și scopuri largi și mari, care cer și cheltuieli mari, de multe ori a fost nevoit să restrângă activitatea sa, neavând destule mijloace, ca de exemplu, despre ediția și traducerea manualelor și altele. Atunci, Sfatul Frățimii s-a gândit ca să facă *o intervenție* către Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia și *alta* către președintele Comisiunii de Unificare din Basarabia T. I. Neaga, ca să ne dea câte un ajutor bănesc pentru înlesnirea îndeplinirii scopurilor înalte a Frățimii. Însă acest gest n-a avut un răsunet absolut pozitiv, ci numai ni s-a făgăduit din partea Congresului delegaților zemstvelor județene, la care a apelat dl Neaga, că zemstvele județene ne vor veni în ajutor când Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia ne-a răspuns că n-are niciun fond disponibil pentru subvenția cerută de Sfatul Frățimii.

9. În cursul anului expirat 1921, s-au ivit multe neînțelegeri între profesorii de religie și direcțiile școlare. La unele licee direcțiile școlare n-au vrut să îndeplinească circulara Directoratului Instrucțiunii Publice din Basarabia de la 20 septembrie 1921 despre mărirea orelor de religie până la două ore în fiecare clasă; la alte licee profesorii de religie n-au fost plătiți cu salariul cuvenit și altele. Despre toate cazurile, despre care a știut Sfatul Frățimii, s-au făcut intervențiile necesare față de Directorat și cu cât a fost posibil *neînțelegerile* au fost înlăturate (cazurile cu părintele Chirilov din Ismail, cu părintele I. Bălteanu din Bălți și altele).

10. Mai departe Sfatul Frățimii a observat, că în ultimii trei ani numirile la catedrele de religie se fac cu totul fără cunoștința chiriarhului Bisericii locale despre candidații la aceste catedre și că de multe ori se strecoară în cadrul profesorilor de religie

oameni, deși cu drepturi, însă fără calități morale trebuincioase profesorului de religie, despre care Directoratul General al Instrucțiunii Publice nu poate să aibă informațiuni suficiente. Și, având în vedere că chriarhul local, ca capul Bisericii, duce o răspundere despre toată turma sa cuvântătoare – mare și mică – și deși pentru dânsul nu este indiferent care persoană (morală) va conduce în școală partea educativă în spirit religios-moral, Sfatul Frățimei a făcut o intervenție prin Consistoriul Duhovnicesc către Directoratul General al Instrucțiunii Publice din Basarabia, ca despre fiecare candidat să se ceară prealabil consimțământul de la Chriarhul local de acest directorat.

11. În fine, Sfatul Frățimii este convins că numai strânsa legătură între toți membrii Frățimii poate să dea o activitate rodnică și impunătoare pentru îndeplinirea scopurilor sfinte ale Frățimii și această convingere a adus pe Sfatul Frățimii la concluzia, că trebuie să fie convocat un Congres general al profesorilor de religie, care ar da o îndrumare necesară pentru Sfatul Frățimii în viitor și care (Congres) și-ar exprima în fața lumii toate doleanțele sale despre misia sa înaltă, ca educator al tinerelor generații în spirit moralo-creștin.

Situația materială a Frățimei

Venit

În cursul anului 1921 la venit a fost:	
a) restul de la 1920	125 lei 41 bani;
b) cotizație de la membri pe anul 1921	2330 lei, 00 bani;
c) s-a făcut împrumut pentru delegațiile la București [pentru] a apăra drepturile profesorilor de religie	2500 lei, 00 bani;
	4955 lei 41 bani

Cheltuieli

În cursul anului 1921 s-a cheltuit suma de	4779 lei 50 bani
Restul pe anul 1922 în numerar	175 lei 91 bani
Deficit (datorie)	2100 lei 00 bani

Președinte, icon. stav. Gavril Zlatov

Membrii sfatului, prot. L. Trofimov, prot. I. Bivol, prot. I. Filatov, icon. stav. Ștefan Hondru

Secretar, prot. E. Lesnic

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 6, p. 49-56.

* Lista membrilor Frățimei nu este anexată (n. ed.).

Nr. 200-201
1922 IANUARIE 22-24. DOCUMENTE ALE CONGRESULUI PROFESORILOR DE RELIGIE DIN BASARABIA

Nr. 200
1922 ianuarie 22-24. Procese-verbale ale Congresului profesorilor de religie din Basarabia

Proces-verbal nr. 1

Anul 1922, luna ianuarie, în 22 zile.

În palatul Înaltpreasfițitului Arhiepiscopului Chișinăului și al Hotinului, sub președinția Înaltpreasfinției Sale, s-a deschis Congresul profesorilor de religie a școlilor secundare și primare din Basarabia compus din următoarele persoane:

1. Președintele Sfatului Frățimei profesorilor – econom stavrofor G. Zlatov.
2. Secretarul – Ev. Lesnic.
3. Membri – ec. stavrofor Ștefan Hondru, profesorul Liceului din Chișinău nr. 1; profesorul Liceului Real, protoiereu Leon Trofimov; protoiereul Bivol; preotul M. Bocunovschi; preotul V. Doncilă – toți din orașul Chișinău; protoiereul V. Stoianovici din or. Bolgrad (Liceul de Fete); preotul I. Bălteanu și preotul Vl. Dimitriu din or. Bălți; preotul A. Proțenco din or. Soroca; preotul Iacob Serbov din or. Tighina; preotul V. Rughinov de la Școala de Viticultură; preotul Erhan de la Școala Medie, preotul Harega de la Școala primară din comuna Corjeva, județul Tighina.

Înainte de a deschide ședința, Înaltpreasfințitul Gurie s-a adresat către membrii congresului cu o scurtă cuvântare, în care a arătat momentele nestatornice de astăzi și chestiunile importante care trebuie să discute congresul prezent, ca religia, ca obiect de predare în școală, să ocupe primul loc și după aceea a declarat congresul deschis.

Mai întâi s-a citit de secretarul Sfatului Frățimei, protoiereul Ev. Lesnic, darea de seamă a Frățimei pe anul expirat 1921, care a fost de congres primită. S-a hotărât ca această dare de seamă să fie primită și împreună cu Sfatul Frățimei să fie trimisă în Regatul Vechi și în toate provinciile alipite. Afară de aceasta, s-a hotărât ca susnumita dare de seamă să fie tipărită și trimisă domnului Ministru a Instrucțiunii Publice și a Cultelor.

S-a ascultat și discutat starea materială a Frățimei pe anul expirat, prin care s-a clarificat că, în rezultat, Frățimea are o datorie de 2100 lei din cauza că mulți din membrii Frățimei n-au achitat cotizația pe anul expirat.

S-a hotărât ca Frățimea imediat să se adreseze către acești membri cu propunerea de a achita cotizațiile cât mai curând, iar pentru ridicarea resurselor materiale ale Frățimei să se atragă în sânul Frățimei toate puterile intelectuale din Basarabia, adică toți preoții care predau religia în școlile de toate categoriile, cu obligațiunea de a plăti fiecare membru de la 25 până la 50 lei anual.

S-a decis ca pentru susținerea intereselor învățământului religios în Basarabia să fie delegat la București un reprezentant al Frățimei.

Din darea de seamă citită s-a constatat că din toate chestiile rezolvate în anul expirat de Sfatul Frățimei o deosebită atenție s-a dat de Sfat chestiunii despre convocarea Congresului General al profesorilor de religie din toată România întregită, însă nu s-a reușit. De aceea, congresul hotărăște că asemenea congres în timpurile de azi este necesar și roagă Sfatul Frățimei să pună toate sforțările ca această idee să fie înfăptuită.

Tot în această ședință s-au ascultat și telegramele de felicitare a profesorilor de religie din Ismail și anume: econom stavrofor I. Chirilov, V. Pogorevici și prot. C. Mihul și din orașele Tighina și Soroca – prot. I. Ivanov și A. Postolache.

Urmează iscăliturile.

Proces-verbal nr. 2

1922, 23 ianuarie.

Congresul Frățimei profesorilor de religie din școlile din Basarabia, în ședința sa de astăzi a ascultat referatul comisiunii pregătitoare pentru Congresul, care a avut să se țină în Cernăuți, la 10 septembrie, însă care nu s-a ținut. Acest referat despre disciplinele de religie pe clase se primește și se hotărăște ca după prelucrările și completările lui să fie citit la Congresul viitor al profesorilor de religie din toată România. În legătură cu acest referat s-a constatat, că nu în toate liceele din Basarabia se predă în aceeași clasă aceeași materie, care este stabilită în programa analitică, alcătuită de Sfatul Frățimei profesorilor de religie și înaintată Directoratului Instrucțiunii Publice din Basarabia; de aceea, s-a hotărât ca să se intervină prin Directoratul General al Instrucțiunii Publice din Basarabia către Minister ca programa analitică sus-menționată să fie aprobată de Minister și introdusă în viața tuturor școlilor din Basarabia până la unificarea învățământului, care va fi după hotărârea Congresului General al profesorilor de religie din toată România.

De altă parte, s-a constatat că în unele din liceele din Basarabia nu s-a îndeplinit cu exactitate circulara Directoratului de la 10 septembrie 1921, despre numărul orelor în fiecare clasă de liceu (de exemplu, la Liceul Real din Chișinău cu 7 clase numărul orelor este numai 8, la Liceul nr. 3 din Chișinău este numai 14 ore în loc de 16). De aceea, se hotărăște ca să se intervină către Directoratul General al Învățământului din Basarabia ca pe viitor neapărat să se păstreze în fiecare clasă câte două ore de religie la toate liceele, exprimându-se, totodată, dorința ca pe viitor să n-aibă loc o astfel de abatere.

Afară de aceasta, Congresul General al Frățimei profesorilor de religie își exprimă dorința sa ca pentru bunul mers al învățământului religios, pe viitor, Directoratul General al Învățământului din Basarabia să ia în seamă *dezideratele* Sfatului Frățimei profesorilor de religie în frunte cu Chiriarhul bisericii locale, care este îndrumător și supraveghetor al învățământului religios din Basarabia, privitor la alcătuirea și modificarea programelor analitice de religie și privitor la numirea profesorilor de religie.

Mai departe, Congresul General a luat în discuție chestiunea despre reorganizarea Frățimei profesorilor de religie și a Sfatului ei, prin completarea cu reprezentanții școlilor de toate gradele. Având în vedere: a) strânsa legătură între școlile primare, medii și secundare; și b) scopurile înalte ale Frățimei de a uni pe toți profesorii de religie pentru a îmbunătăți predarea religiei în școală și altele.

Congresul hotărăște, ca să fie Frățimea completată cu profesori de religie și din școlile primare, ca membri activi; despre ce Consistoriul Duhovnicesc este rugat ca să propună cercurilor protopopești în cel mai scurt timp să-și exprime ele părerea sa în acest sens.

Urmează iscăliturile.

24 *ianuarie* 1922. *Se aprobă.*
Arhiepiscop Gurie

Proces-verbal nr. 3

1922, ianuarie, 10/23.

Congresul General al profesorilor de religie din întreaga Basarabie în ședința de azi, deschisă la ora 8 seara, în Casa Eparhială, sub președinția protoiereului Gavril Zlatov, președintele Sfatului Frățimei:

A) A ascultat procesul-verbal al ședinței anterioare și l-a aprobat;

B) A ascultat referatul protoiereului Leon Trofimov despre situația religiei în școala secundară și necesitatea de a-i păstra acestui obiect în sistemul învățământului locul cuvenit după importanța sa.

Referatul arată că:

1. Din punct de vedere al intereselor Statului și a Societății școala secundară trebuie să fie religioasă, căci numai o așa fel de școală poate pregăti fiii poporului român astfel, ca ei la intrarea sa în viața practică să devină lucrători cinstiți, de care Statul are o absolută nevoie.

2. Din punctul de vedere al intereselor supreme și fundamentale ale poporului român școala trebuie să fie religioasă, căci acest popor născut sub semnul Crucii, crescut în puterile sale culturale și istorice sub scutul Bisericii Ortodoxe și până azi creștin-ortodox, are tot dreptul să-și ceară pentru sine și copiii săi o școală religioasă și tot pe acele motive nimeni n-are voie să-i ia acestui popor credința sa și religia din școală, dacă în locul ei nu poate da altă bază pe care s-ar așeza viața sa istorică pe viitor.

3. Din punct de vedere pedagogic și educativ religia trebuie să rămână în școală, iar situația ei – îmbunătățită, căci aceasta se cere: a) de interesele copiilor noștri, de interesele unei dezvoltări normale, care ar avea în vedere toate puterile sufletești,

nu numai mintea, dar și inima, și voința copilului școlar, aceasta se cere; b) și de interesele educative ale școlii, care în afară de religie, n-are mijloace sănătoase educative.

4. Religia trebuie să ocupe locul cel mai întâi în școală, căci ea e aproape singurul obiect, care vine în ajutor tineretului școlar la vreme, când se deșteaptă „omul" în elev, când se formează convingerile lui de viață și în general concepțiunile filosofice, cu care mai mulți absolvenți trec direct la activitatea sa practică în societate.

5. Religia trebuie să fie predată în școală, ci nu în afară de ea, căci numai școala cu mijloacele sale poate da cele mai favorabile condițiuni pentru studierea succesivă a materiei de religie.

Congresul profesorilor de religie primește referatul protoiereului Leon Trofimov în întregime și, recunoscând că:

a) creștinismul este izvorul culturii universale, pentru care motiv studierea sa este necesară pentru fiecare om cult;

b) creștinismul este o mare putere spirituală și morală, instructivă și educativă;

c) toată viața poporului român s-a zidit și întărit pe baza principiilor ortodoxismului creștin;

d) mai mulți pedagogi în toată vremea au susținut unanim necesitatea religiei în sistemul învățământului unei școli bune;

e) școala nereligioasă dă roade negative față de copiii încredințați ei, omorând și distrugând tot ce e mai bun în sufletul copilașilor;

f) etapa fragedă a copiilor-școlari este cea mai acceptabilă pentru însușirea vieții și ideilor creștinești;

g) școala însăși dă toate condițiunile favorabile pentru studierea mai cu succes a religiei;

Congresul General al profesorilor de religie din toată Basarabia hotărăște:

1. Religia trebuie să fie în sistemul învățământului și mai ales a învățământului școlii secundare de toate tipurile, ocupând acel prim loc după importanța sa și având la îndemână cel puțin două ore pe săptămână pentru fiecare clasă.

2. Referatul să fie prezentat Congresului viitor al profesorilor de religie din întreaga Românie pentru a fi susținute principiile arătate de la numele întregului corp al profesorimii de religie din țară.

3. Principiile generale să fie trimise prin protopopi tuturor parohiilor basarabene, pentru a consulta poporul nostru moldovean despre amenințarea ce vine asupra credinței lui; pe baza proceselor-verbale a parohiilor, în regulamentul ce se va trimite prin Consistoriul Sfatului Frățimei, se va alcătui un memoriu, care la timp se va trimite Camerei și tuturor instituțiunilor țării în cauză.

4. Un extras din referatul protoiereului Leon Trofimov să fie trimis redacției revistei Sf. Sinod „Biserica Ortodoxă Română", cu rugămintea ca protoiereul Leon Trofimov să fie plătit ca autor al lucrării sale.

C) În legătură cu referatul citat, s-a propus să se aleagă din sânul profesorilor de religie, din reprezentanți ai Sfatului, care ar avea împuternicire să apere toate interesele religiei și drepturile profesorilor acestui obiect și aici, pe lângă Directoratul de Învățământ al Basarabiei și, după nevoie, și în București.

S-au propus candidați și s-au ales: ec. st. Șt. Hondru și preotul M. Bocunovschi.

D) Fiindcă Sfatul Frățimei n-are mijloace necesare pentru cheltuieli provocate de cerințele timpului, deoarece cu cotizația membrilor se adună sume puține, în comparație cu nevoile de azi, și având în vedere că călătoriile reprezentanților aleși vor cere poate mijloace mai mari, s-a propus și de Congres, s-a primit ca să se intervină pe lângă Comitetul Eparhial pentru a delibera Sfatului Frățimei profesorilor de religie suma de 15.000 lei.

Drept care s-a dresat acest proces-verbal.

Urmează iscăliturile.

Proces-verbal nr. 4

1922, 24 ianuarie.

I. Congresul General al Frățimei profesorilor de religie din Basarabia, sub președinția Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie, în ședința sa de astăzi, a ascultat procesele-verbale ale ședințelor sale precedente cu nr. 1, 2 și 3 și le-a primit.

II. S-a ascultat referatul președintelui Secției Școlare al Consistoriului Duhovnicesc, prot. A. Vâlcov, despre situația anormală a religiei în școala primară, din care se stabilește, că există o dezordine, despre programa analitică a religiei în școală: pe unele locuri cateheții se țin de programa analitică veche din Basarabia, iar în alte locuri se țin de programa analitică din Vechiul Regat. Chestiunea aceasta a fost ridicată și la Congresul Eparhial, care a fost în septembrie 1921, la care au fost aleși 10 delegați pentru Congresul din Cernăuți al profesorilor de religie și din acești delegați au fost însărcinați prot. Iacov Tocan și prot. Ioan Băltean ca să alcătuiască o programă analitică pentru școala primară de a preda religia. Lucrările acestei comisiuni au fost ascultate de Congresul actual și primită programa analitică de religie cu vreo câteva observațiuni și anume: 1) În clasa întâi la începutul anului școlar să se facă cu elevii convorbiri preliminare despre Dumnezeu, Sf. Troiță și despre rugăciune în general, iar când se vor învăța rugăciunile elevii trebuie să fie pregătiți de a înțelege conținutul rugăciunilor prin expunerea scurtă a materialului respectiv din Vechiul și Noul Testament; 2) În clasa a treia în locul catehismului să fie predat Serviciul divin. Mai departe, s-a hotărât ca această programă analitică să fie înaintată Directoratului General al Instrucțiunii Publice din Basarabia, care să fie rugat a o aproba și a o introduce în viața școlii primare în viitor până la unificarea învățământului din toată țara, care va avea loc după hotărârea Congresului General al profesorilor de religie din România întregită.

De altă parte, din referatul prot. A. Vâlcov și din spusele unor profesori de religie din școlile primare, care au participat la congresul actual, s-a constatat că nu toți profesorii de religie din școlile primare au la dispoziția sa câte 8 ore de religie săptămânal la o școală cu 4 clase, ci numai acolo unde sunt 4 institutori, preotul poate să aibă 8 ore pe săptămână, iar unde este un institutor la o școală cu 4 clase, acolo preotul are voie să aibă numai 2 ore săptămânal. Congresul General prezent găsește această stare de lucruri anormală, fiindcă nu-i cu putință ca în 2 ore pe săptămână să fie predată programa alcătuită pentru 8 ore pe săptămână; de aceea, hotărăște ca să se facă o intervenție către Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia cu rugămintea ca să le dea voie preoților, cateheților și acolo unde este un învățător la o școală cu 4 clase să aibă în afară de acele 2 ore pe săptămână la toate 4 clase încă câte o oră pe zi până la începutul lecțiilor sau după terminarea lecțiilor la celelalte obiecte.

Totodată, se constată din referatul susmenționat că unii din învățători nu permit profesorului de religie să fie schimbată ora fixată în orarul școlii și atunci preotul, fiind ocupat în parohie cu multe treburi, este nevoit să piardă și acel mic număr de ore destinate pentru dânsul săptămânal. De aceea, congresul găsește de cuviință ca să fie rugat Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia ca el să facă o dispoziție către diriginții școlilor primare, ca ei să nu pună piedici profesorului de religie în schimbarea orelor zilnice, atunci când cauza schimbării este bine motivată și nu depinde de neglijența preotului.

În consecință, congresul este nevoit a sublinia că toți preoții parohiali sunt obligați a preda religia în școala primară, considerând aceasta ca o misie pastorală, iar când preoții nu pot să predea acest obiect pe oarecare motive, acești preoți sunt obligați a comunica despre aceasta Arhiepiscopiei ca să fie luate cuvenite măsuri.

III. S-au ascultat referatele preotului V. Rughinov de la Școala de Viticultură din Chișinău și a preotului A. Postolachiev din Soroca, din care se vede că este o intenție la direcțiunile școlilor acestora ca să fie scoasă religia din aceste școli, după cum este și în Vechiul Regat. Congresul hotărăște ca să se facă o intervenție către Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia, unde să fie arătate motivele că și la școlile speciale trebuie să fie păstrată religia, fiindcă și absolvenților acestor școli le este necesar a ști tot ce trebuie să știe un creștin cult despre religia sa și despre cerințele sufletului omenesc.

IV. Înaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul Gurie și-a exprimat dorința Sa de a fi aranjată supravegherea învățământului religios în școala primară. De aceea, Congresul s-a oprit la propunerea Arhiepiscopului ca să fie supraveghetori, până când vor fi aleși prin cercuri persoane anumite, actualii subprotopopi de cerc. Instrucția respectivă se va alcătui de Secția școlară împreună cu Sfatul Frățimei.

V. S-a ascultat plângerea prot. D. Ciolan din Soroca despre aceea că, până în prezent, el încă n-a primit niciun salariu pentru predarea religiei în școala primară.

Congresul a hotărât ca să se intervină către Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia ca el să dea o dispoziție revizorilor școlari, ca diriginții școlilor să alcătuiască la timp statele cuvenite pentru primirea salariului de toți profesorii de religie la școala primară.

VI. S-a ridicat chestiunea, că nu în toate liceele Serviciul Divin este frecventat de elevii școlilor de toate gradele și îndeplinirea datoriei creștinești, despre Sf. Împărtășanie și Sf. Spovedanie la Postul cel Mare nu este obligatorie.

Congresul, având în vedere marea însemnătate educativă a frecventării slujbei bisericești și marele folos pentru sufletul elevului a tainelor Sf. Spovedanii și Sf. Împărtășanii, hotărăște să fie rugat Directoratul Instrucțiunii Publice din Basarabia ca să fie obligați toți elevii creștini a frecventa capela școlii și a îndeplini datoria creștinească în Postul cel Mare.

VII. Congresul a ridicat chestiunea că ar fi de drept ca profesorii de religie care au capelă să fie plătiți la fel cu ceilalți preoți parohiali pentru slujba bisericească.

VIII. Congresul s-a unit cu propunerea președintelui Sfatului Frățimei iconom stavrofor G. Zlatov ca să fie ales ca membru al Sfatului Frățimei protoiereu Avtonom Vâlcov și unanim l-a ales ca reprezentant al școlii primare și a școlii secundare în sânul Sfatului Frățimei.

Urmează iscăliturile.

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 7-8, p. 25-34.

Nr. 201

1922 ianuarie 24. Propunerile Congresului profesorilor de religie din Basarabia privind punerea în viață a învățămintelor creștine

În zilele de 22-24 ianuarie a. c. s-a ținut în Chișinău, sub președinția de onoare a Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie, o adunare a multor profesori, care predau învățământul Religiei în școlile din Basarabia, cu scopul ca să se discute încă odată despre însemnătatea mare a acestui învățământ și ce măsuri să se ia în vremile de acum când, îndeosebi, trebuie să se întărească familia și societatea pe temelii morale, pe credința în Dumnezeu. Profesorii de religie și întreaga Biserică ortodoxă trebuie să se intereseze de punerea în viață a învățămintelor creștine în măsura cea mai largă și cu cât mai multe puteri, căci biserica este atât sfințitoare și mântuitoare de suflete cât și învățătoare. Biserica privește cu grijă la primejdia ce s-ar abate asupra neamului

nostru, dacă învățământul religiei s-ar clinti din rostul lui și mai ales dacă ar izbuti unele persoane particulare și chiar oficiale să scoată acest învățământ din școli sau să-l reducă la ore mai puține.

După convorbirile ce au avut loc, s-au formulat mai multe propuneri, toate de o deosebită însemnătate. Din propuneri se publică aici numai câteva, potrivit rezoluției Înaltpreasfințitul Arhiepiscop, pentru a fi cunoscute de toți clericii din eparhie și ca aceste propuneri să poată fi apoi discutate în adunările protopopești din cercuri și hotărârile cercurilor cât și alte propuneri să se comunice neîntârziat prin procese-verbale către Sfatul Frățimii Profesorilor de religie (Casa Eparhială Chișinău) și pe baza acestor procese verbale se va alcătui un memoriu către parlament și minister în apărarea învățământului în toate școlile din țară.

Propunerile congresului sunt acestea:

1. Din punct de vedere al interesului statului și al societății, școala trebuie să fie religioasă, căci numai o așa fel de școală poate pregăti fiii poporului român astfel ca ei la lucrarea lor în viața practică să devină lucrători cinstiți de care statul are o deosebită nevoie; că

2. Din punct de vedere al intereselor supreme și fundamentale ale poporului român școala trebuie să fie religioasă, căci acest popor născut sub semnul Crucii, crescut în puterile sale culturale și istorice sub scutul Bisericii Ortodoxe, are tot dreptul să-și ceară pentru sine și copiii săi o școală religioasă și tot pe acele motive nimeni n-are voie să-i ia acestui popor credința sa și religia din școală, dacă în locul ei nu poate da altă bază pe care s-ar așeza viața sa istorică pe viitor; că

3. Din punct de vedere pedagogic și educativ religia trebuie să rămână în școală, iar situația ei – îmbunătățită, căci aceasta se cere:

a) de interesele copiilor noștri, de interesele unei dezvoltări normale, care ar avea în vedere toate puterile sufletești, nu numai mintea, dar și inima, și voința copilului școlar; aceasta se cere;

b) și de interesele educative ale școlii, care în afară de religie, după afirmațiunea pedagogică, n-are mijloace educative sănătoase; că,

4. Religia trebuie să ocupe primul loc în școală, căci ea e aproape singurul obiect, care vine în ajutor tineretului școlar la vreme, când se deșteaptă „omul" în elev, când se formează convingerile lui de voință; în fine

5. Religia trebuie să fie predată în școală, iar nu afară de școală, căci numai școala cu mijloacele ei poate da cele mai favorabile condițiuni pentru studierea succesivă a materiei de Religie.

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 3, p. 4-6.

Nr. 202

1922 mai 30. Statutul „Uniunii Clericilor Ortodocși din Basarabia"

I. Scopul Uniunii

§1. Unirea clerului din Basarabia pentru a desfășura o activitate sistematică în viața bisericească, pastorală și culturală.

§2. Apărarea drepturilor juridice, economice și profesionale ale Bisericii și ale clerului.

§3. Îngrijirea pentru propășirea intelectuală, religioasă-morală a clerului și a poporului ortodox, pe bază națională.

§4. Îngrijirea pentru ajutorul material al pensionarilor, văduvelor și orfanilor clerului din Basarabia cât și a tuturor membrilor Uniunii, în cazuri de nenorocire, furturi, incendii, boală îndelungată, etc.

II. Drepturile Uniunii

§5. „Uniunea Clericilor Ortodocși din Basarabia" se folosește de toate drepturile de persoană morală și juridica și ca atare are drept:

a) a agonisi averi imobile prin cumpărături, donații, testamente și altele și a înstrăina;

b) a înființa școli bisericești: primare, secundare și superioare (Școli spirituale de băieți, de fete, Seminarii Teologice și Academii, conform legilor existente ale Statului Român);

c) a înființa case de pensie, de împrumut, de înmormântare și de ajutor pentru cler;

d) a avea tipografie, hoteluri, magazine și ateliere de obiecte bisericești, fabrică de lumânări și alte industrii, cooperative, vinărie, orfelinate, aziluri, sanatorii și alte instituții filantropice.

III. Membrii Uniunii

§6. Membrii Uniunii sunt: preoții, diaconii, cântăreții din Basarabia de plin drept și monahii de orice rang, după voința lor.

§7. Membrii Uniunii sunt obligați a se supune hotărârilor Uniunii și totodată a veni în ajutor spre îndeplinirea scopului urmărit.

IV. Mijloacele materiale

§8. Mijloacele materiale se compun din taxa anuală a membrilor, din donațiuni și se alimentează din toate veniturile averilor Uniunii.

§9. Fiecare membru al Uniunii e obligat anual a depune în folosul Uniunii pentru felurite necesități câte 25 lei, însă cota aceasta poate să se schimbe după hotărârea adunării generale a Uniunii.

§10. Alte mijloace materiale pentru lucrările Uniunii pot fi acordate și din sumele eparhiale în urma hotărârilor Congreselor Eparhiale, cu aprobarea Chiriarhului.

§11. Persoanele care se vor manifesta cu deosebite faceri de bine în folosul Uniunii pot fi alese de către adunarea generală a Uniunii ca membri onorifici pe toată viața.

§12. Orice încasări de bani în folosul Uniunii, fie ca plată de la membri sau donație, nici într-un caz nu se înapoiază.

§13. Membrii, care prin viața lor și prin purtările lor nu vor corespunde scopurilor și demnității uniunii, după hotărârea Adunării Generale, pot fi suspendați din calitatea de membru ai acestei uniuni, aplicându-li-se art. 7 din acest Statut.

V. Administrația Uniunii

§14. Toate lucrările Uniunii se îndeplinesc: a) de Adunarea Generală a membrilor sau a delegaților din membrii Uniunii, care se convoacă odată pe an sau când necesitatea cere; și b) de Consiliul de Administrație al Uniunii.

§15. Adunarea Generală se compune din toți membrii Uniunii, dacă numărul lor nu e mai mare de 200 persoane; când numărul membrilor Uniunii va trece peste 200, Adunarea Generală se va compune din delegați, care se vor alege câte unul din douăzeci membri, pe timp de trei ani.

§16. Adunarea Generală se consideră valabilă dacă s-au prezentat mai mult de jumătate de delegați, în caz contrar, peste o lună se convoacă o altă adunare și hotărârile se iau cu majoritatea voturilor delegaților prezenți.

§17. Consiliul se compune din 5 membri, care se aleg de Adunarea Generală pe termen de 3 ani; tot pe acest termen se aleg 2 candidați.

§18. Președintele Consiliului se alege de Adunarea Generală, iar casierul și secretarul de membrii Consiliului din sânul lor.

VI. Obligațiunile Consiliului Uniunii

§19. Obligațiunile Consiliului Uniunii sunt următoarele:

a) Convocarea Adunării Generale ordinare anuale și a adunărilor extraordinare;

b) Înregistrarea membrilor, primirea taxelor de la membri și a donațiunilor cât și cheltuiala banilor, în conformitate cu hotărârea și devizul Adunării Generale;

c) Pregătirea lucrărilor pentru Adunarea Generală, executarea hotărârilor primite de Adunarea Generală. Darea de seamă despre activitatea Consiliului;

d) Administrarea averii mobile și imobile a Uniunii și darea de seamă despre aceasta. Supravegherea organelor puse pentru administrarea diferitelor instituții. Consiliul de Administrație are dreptul de a face acte și dispoziții sub rezerva ratificării Adunării Generale ordinare sau extraordinare.

§20. Consiliul este reprezentantul juridic al Uniunii și poate fi reprezentat prin președintele său sau prin unul din membrii săi.

§21. Uniunea are dreptul a înființa filiale în protopopiatele din Basarabia.

§22. Uniunea are ștampilă cu inscripția „Uniunea Clericilor Ortodocși din Basarabia".

VII. Controlul și lichidarea Uniunii

§23. Controlul activității Consiliului se execută de o Comisie din 3 membri, aleși de Adunarea Generală pe un an, care vor face un raport general asupra dării de seamă a Consiliului de Administrație către Adunarea Generală.

§24. Lichidarea Uniunii poate să se facă la Adunarea Generală, convocată în acest scop, numai cu cel puțin 9/10 a delegaților, care să aibă împuterniciri exprese și personale de la 9/10 a membrilor Uniunii, trecându-se averea Uniunii la acea față juridică, care în acel timp va reprezenta clericii ortodocși ai Bisericii basarabene, în limite teritoriale din prezent, și păstrându-se atât destinația averilor din momentul înființării Uniunii cât și scopul lor, conform Statutului Uniunii.

§25. Prezentul statut s-a votat de Adunarea Generală din 30 mai 1922, care dă delegație membrilor din Consiliul de Administrație să se prezinte la Tribunalul Chișinău pentru a cere autentificarea.

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 12, p. 5-9.

Un alt statut al Uniunii Clericilor Ortodocși din Basarabia s-a aprobat la 22 septembrie 1927. Publicat în Revista „Luminătorul", Anul 1928, nr. 7, p. 36-41 (n. ed.).

Nr. 203

1922 mai 9. Regulamentul Eparhiei Chișinăului și Hotinului privind numirile și transferările clericilor

Transferarea și numirea clericilor în Eparhie e o chestie de primă importanță, atât din punct de vedere a misiunii bisericești cât și a intereselor materiale ale clericilor, care interese totdeauna au fost vitale pentru clerici, iar în timpurile de astăzi, de criză generală economică, sunt mai puternice și mai impunătoare decât oricând.

Însă chestia după cum în trecut n-a fost strict normalizată, așa și în prezent rămâne într-o stare bolnăvicioasă. În jurul chestiei acesteia s-au format și circulă mai multe fabule despre vânzarea și cumpărarea parohiilor. Modul numirilor și transferărilor din trecut, când se făceau în cabinetul Eparhiotului, când petițiunile treceau numai prin secretarul personal al episcopului, poate că a și dat oareșicare baze pentru mai multe zvonuri în sensul mai sus arătat. Iar de când la rezolvarea chestiei acestea

au început a participa și toți membrii Consistoriului, se părea că s-au înlăturat toate bazele de sminteală, ceea ce, de fapt, nu s-a întâmplat, deși membrii Consistoriului astăzi sunt oamenii cei de încredere ai clerului basarabean. Nemulțumirile s-au răsturnat și asupra Consistoriului și s-au răspândit zvonuri despre mituri la Consistoriu, ridicând nemulțumire în cler, înjosind odată cu aceasta autoritatea și prestigiul Stăpânirii Eparhiale.

Această stare de spirit slăbește disciplina bisericească, fără care nu poate să fie buna rânduială în Biserica lui Hristos.

Deci, datoria Stăpânirii Eparhiale e nu numai ca să împlinească dorințele și necesitățile clericilor, ci și să mărginească cerințele lor în limitele legii și ale disciplinei bisericești. În acest sens, încă fostul Episcop al Chișinăului Serafim s-a adresat către Congresul protopopilor din anul 1910, cu rugăminte de a-i veni în ajutor spre regularea chestiei cu numirile și transferările clericilor. Propuneri pe tema aceasta s-au făcut mai multe, poate că multe din ele au fost și realizate ca folositoare, însă nu s-a lucrat niciun regulament în privința aceasta și chestia a rămas tot încurcată.

Din punct de vedere al misiunii bisericești, transferările trebuie să fie considerate ca o anomalie. Legăturile cele mai strânse între preot și popor se câștigă cu ani mulți și încă mai bine cu toată viața. Poporul rămâne mai adânc impresionat de chipul acelui preot pe care-l vede lucrând în ogorul lui Hristos din tinerețe până în adânci bătrâneți. Unde preoții se schimbă mai des, acolo prestigiul preoțesc nu stă la înălțime. Din acest punct de vedere s-ar cuveni ca transferările să fie oprite și permise ca niște cazuri excepționale, după deosebite împrejurări, și aceasta n-ar fi greu de realizat, dacă parohiile ar fi egale din punct de vedere al mijloacelor materiale. Însă parohiile au mare diferență între ele după numărul populațiunii, după felurite obiceiuri și împrejurări, încât nu e nicio posibilitate de a le face egale. Și Stăpânirea Eparhială încă mult timp va duce sarcina grea de a împărți parohiile cele mai bune și mari între clericii cei mai demni și meritoși, iar cele mai mici și sărace – între cei care încep slujba preoțească sau care sunt mai slabi și mai puțin stăruitori în slujba lor.

Luând în considerare, pe de o parte, că Consistoriul până acum a depus multă stăruință pentru cea mai dreaptă și nepărtinitoare împărțire a parohiilor, că numirile și transferările în genere s-au făcut după referatele Consistoriului, iar, pe de altă parte, văzând nemulțumirea și cârtirea mai multora asupra stăpânirii eparhiale în chestia aceasta, Consistoriul a găsit necesar cu timpul a stabili principii și norme pentru regularea chestiei spre îndrumarea ei pe o cale mai sănătoasă, având ca scop păstrarea prestigiului Chiriarhului și a Consistoriului, întărirea disciplinei bisericești și a simțului de solidaritate între clerici, chemarea lor la muncă serioasă și răsplata cea dreaptă a muncitorilor mai vrednici.

Pentru atingerea scopului mai sus arătat, Consistoriul propune următoarele măsuri:

I. 1. În toată eparhia chiriarhului parohiile se împart în trei categorii: superioare, mijlocii și inferioare sau categoria I-a, a II-a și a III-a; împărțirea se face în cercuri de către Consiliile protopopești, se verifică de Congresul cercului și se aprobă de Consistoriu.

2. Consistoriul va trimite protopopilor formă de tablouri. Pentru exactitatea și adevărul informațiilor scrise în tablouri, Consiliile protopopești sunt responsabile.

3. După verificarea tablourilor primite din cercuri, Consistoriul va face un tablou general, pe județe, cu trei categorii.

4. La publicarea parohiilor vacante în „Luminătorul”, se va arăta și categoria parohiei.

II. Cu privire la numirea și hirotonia clericilor-preoților, diaconilor și cântăreților se stabilesc următoarele norme:

1. La posturile de preoți candidații legali sunt licențiații în teologie și absolvenții Seminarului Teologic. La parohiile urbane licențiații au preferință față de absolvenții Seminarului.

2. Nici licențiații în Teologie nici absolvenții Seminarului nu pot deodată să fie numiți la parohii de prima categorie.

3. Licențiații și absolvenții Seminarului pot fi numiți preoți la parohii de categoria a doua, în locul părinților lor, dacă părinții lor au făcut case bisericești, biserică sau alte bunuri în folosul parohiei, iar în alte cazuri, dacă nu sunt candidați cu drepturi mai mari.

4. Diaconii și cântăreții cu studii de 8 clase liceale sau seminariale se admit la examen pentru preoție de obiectele teologice după ce vor servi Bisericii nu mai puțin de 3 ani și vor avea o purtare nepătată.

5. În cazul când va fi lipsă de candidați de preoție cu studii seminariale, se vor admite la examen pe obiectele teologice pentru preoție diaconii cu studii și mai joase decât 4 clase seminariale și, în tot cazul, nu mai puțin de 4 clase ale școlilor spirituale, însă după 15 ani de serviciu în diaconie și dacă vor desfășura o activitate deosebit de rodnică și folositoare pentru biserică.

6. Candidații la preoție, cu studiile arătate în art. 5, vor putea fi numiți în parohii numai de categoria a III-a și fără drept de permutare pe toată viața, afară de cazuri disciplinare.

7. Fără studii cuvenite și fără examen nimănui nu i se va admite hirotonia de preot. Candidații după art. 4 și art. 5 se supun examenului în comisia de pe lângă Seminarul Teologic.

8. Călugării și ierodiaconii pentru hirotonie în ierodiaconi și ieromonahi se supun examenului în comisia de pe lângă Consistoriul Duhovnicesc.

9. Posturile vacante ale diaconilor titulari din orașe se completează cu candidați din diaconi-cântăreți și cântăreți, cu examen de diaconie sau cu alte persoane vrednice, care au studii și mai superioare.

10. Candidații legali pentru posturile de cântăreți sunt absolvenții școlii de cântăreți și ai Seminarul Teologic, care posedă voce și științe de cântare.

11. Absolvenții Seminarului Teologic cu voce bună au preferință față de absolvenții școlii de cântăreți, în cazul când absolvenții școlii de cântăreți n-au avizul parohului din parohia pentru care candidează.

12. Absolvenții cu 2 clase de la Seminar Teologic, cu purtări bune, dacă posedă voce, pot fi numiți cântăreți provizorii și după un an – aprobați definitiv, cu avizul Sfatului protopopesc.

13. În cazuri excepționale, pentru susținerea familiilor cântăreților, care mai mult timp au servit Bisericii, după moartea lor, pot să fie aprobați feciorii lor și cu 4 clase de școală spirituală, provizoriu, dacă parohia nu e de prima categorie, cu obligațiunea de a depune cuvenitul examen la școala de cântăreți în curs nu mai târziu de 3 ani. Neîndeplinind obligațiunea, vor fi suspendați din posturile lor.

14. Cântăreții, după trei ani de serviciu nepătat, cei cu școala de cântăreți se admit a ține examen pentru diaconie, iar cei cu două clase seminariale la hirotonie fără examen, în urma intervențiilor Sfaturilor protopopești și cu condiția, dacă au vârsta canonică, adică în etate de 25 ani. Examinarea pentru diaconie se face în comisia de pe lângă Școala Spirituală de Băieți din Chișinău.

15. Cântăreții, cu școala de cântăreți, după 20 ani de serviciu nepătat și folositor Bisericii, în urma intervențiilor Sfaturilor protopopești, pot să fie aprobați la hirotonie în diacon fără examen, iar cei fără studii se examinează în comisia de pe lângă Consistoriul Duhovnicesc. În această comisie se examinează și acei cântăreți, cărora nu le ajung 2-3 ani de slujbă până la 20 ani, dar cercurile cu insistență roagă ca ei să fie hirotoniți fără examen, în mod excepțional, pentru deosebitele lor merite.

16. Când la un post de preot, diacon și cântăreț candidează mai multe persoane cu studii deopotrivă, se admite concursul după atestatele de absolvire.

17. Celor numiți la posturi de preot li se dă timp de două luni, dacă au nevoie, pentru căsătorie, hirotonie și prezentare la serviciu, diaconilor – timp de una lună și cântăreților – timp de 14 zile.

Dacă în acest timp nu se vor prezenta, fără a motiva neprezentarea lor, vor fi îndepărtați pe cale administrativă de la posturile lor fără drept de reintegrare.

III. În privința transferărilor clericilor se stabilesc următoarele reguli:

1. Principial, se admit două transferări fiecărui cleric în timpul serviciului său, considerându-se ca normă o transferare de la parohia mică de categoria a III-a la parohia de categoria a II-a, și a doua de la parohia mijlocie la parohia de prima categorie.

2. A treia transferare se admite în cazuri excepționale sau ca măsură administrativă în interesul serviciului, sau în urma sentinței judecătorești a Consistoriului, sau în urma chemării unui cleric merituos de către autoritățile eparhiale la un serviciu mai deosebit, sau în urma cazurilor de nenorocire mare.

3. Clericilor, care până în prezent au fost transferați de două ori și ocupă parohii de categoria I-a și a II-a, nu li se admite nicio transferare în viitor.

4. Preoților hirotoniți din diaconi fără studii complete seminariale, care au avut o transferare și ocupă parohie de categoria a II-a, nu li se admite mai mult nicio transferare.

5. Preoților hirotoniți din diaconi care la fel n-au studii seminariale și nici altă școală, care ar fi egală cu câteva clase de Seminar, nu li se admite nicio transferare ori la ce parohie ar fi în prezent.

6. Preoților cu studii complete seminariale și cântăreților cu școală de cântăreți, după cinci ani de serviciu în parohie de categoria a III-a, li se admite a cere transferare la parohie de categoria a II-a.

7. Candidații la parohii de prima categorie trebuie să aibă cel puțin 20 ani în serviciu, preoții în preoție și cântăreții în dăscălie și cei de categoria a II-a – nu mai puțin de 10 ani în parohie.

8. Membrilor Consistoriului și protopopilor li se îndoiesc anii de serviciu, de exemplu, protopopul sau membrul care a preoțit 20 ani, din care 5 a fost protopop sau membru, este egal după anii serviciului cu preotul care a preoțit 25 de ani.

9. Subprotopopilor, misionarilor de cerc și cercetătorilor la fiecare an de serviciu li se adaugă câte jumătate de an, așa că trei ani se consideră 4 ½ ani.

10. Membrilor Sfaturilor protopopesc, membrilor comitetelor de constituire și a comisiunilor de revizie în cercuri li se adaugă la fiecare trei ani un an.

11. Din cei egali cu anii de serviciu, au preferință la transferare cei cu activitate mai largă și mai rodnică pentru biserică. În caz de egalitate și cu activitatea, se dă preferință clericului cu familie mai mare și celui care a servit în parohie mai săracă.

12. Clericii, care au desfășurat o activitate și mai largă, și mai însemnată, anume preoții în construirea de biserici, case parohiale, întoarcerea rătăciților, propovăduirea cuvântului Dumnezeiesc, apărarea intereselor generale ale Bisericii, în Congresele eparhiale sau în presă, iar cântăreții cu organizarea corurilor, a cântării de obște în biserică, cu participarea la conferințe religioase și contra sectanților, au preferință la transferare și, în caz dacă cu anii serviciului vor fi mai jos, însă nu mai mult decât trei ani decât alți candidați, care asemenea activitate n-au arătat.

13. Fiecare candidat la transferare, odată cu petiția, este obligat a prezenta și certificatul de transferare de la Sfatul protopopesc, în care cu amănuntul se arată activitatea pastorală și bisericească a petiționarului, cu însemnare dacă gospodăria bisericească este în bună regulă și vânzarea lumânărilor stă bine.

14. Fără certificat de transferare nicio petiție nu se va lua în discuție și considerare. Certificatul este valabil pe un an de zile. Candidatul, care în cursul anului n-a încăput la rând să se transfere, este dator pe al doilea an să prezinte alt certificat și așa mai departe.

15. Niciun cleric nu poate să fie transferat în timpul cercetării, sub care a căzut, până la terminarea afacerii, după hotărârea Consistoriului.

16. Clericii, condamnați de Tribunalul bisericesc cu epitimii la mănăstire, pierd dreptul de transferare la parohii mai bune până la ridicarea pedepsei.

17. Transferarea clericilor unul în locul altuia se admite, dacă petiționarii ocupă parohii egale sau din aceeași categorie, dacă n-au avut mai mult de două transferări și în cazuri bine motivate.

18. Clericii-feciori pot să fie transferați la parohiile părinților lor, pentru susținerea familiei, dacă ocupă parohii de aceeași categorie și aceasta se admite și mai înainte de 5 ani de serviciu pe loc.

19. La parohii de prima categorie feciorii pot candida, dacă au anii cuveniți de serviciu și preferință pot să aibă, dacă nu vor fi cu activitatea mai jos decât alți candidați vrednici de transferare.

20. Parohiile de orice categorie rămân vacante și se publică în „Luminătorul" astfel: pentru preoți timp de 30 de zile, iar pentru cântăreți timp de 15 zile; acest timp curge din ziua în care stăpânirea eparhială are știre, pe oricare cale, că parohia a devenit vacantă; totodată, protopopii sunt îndatorați a vesti stăpânirea eparhială de locurile devenite vacante nu mai târziu de o săptămână.

21. În tabloul parohiilor vacante se va arăta când s-au eliberat și când se va refera pentru ocuparea lor.

22. Cu două zile până la expirarea termenului fixat pentru ocuparea parohiei vacante se oprește primirea petițiilor, pentru culegerea informațiilor necesare și pregătirea referatului. Petițiile primite după termen se vor anexa la dosar fără discuție.

23. Transferări și numiri de loc nu se fac în curgerea Postului Mare. Ocuparea parohiilor, a căror termen le expiră în timpul Postului Mare, se amână pe după Sf. Paști.

Clericilor strict li se interzice în timpul Postului Mare a supăra stăpânirea eparhială cu informațiuni în privința transferărilor.

24. După aprobarea acestui regulament de către chiriarh și publicarea lui în „Luminătorul", clerul din Basarabia se va conforma cu el în privința numirilor și transferărilor.

Dacă împrejurările vieții vor dicta oarecare modificări la acest regulament, ele se vor face de către stăpânirea eparhială și se vor publica spre cunoștința tuturor.

1 mai 1922

Membrii Consistoriului, iconom stavrofor I. Andronic, Iconom stavrofor Constantin Ursu, Protoiereu A. Vâlcov, Protoiereu I. Știuca, Iconom stavrofor T. Gavrilovici

9 mai 1922.

Regulamentul acesta pentru numirile și transferările clericilor, fiind numai o sistematizare și clarificare a regulilor de care se conducea Stăpânirea Eparhială totdeauna, se aprobă, invitându-se clericii și candidații la preoție a se conforma cu acest regulament pentru buna sporire a misiunii pastorale de la 1 iunie 1922.

Arhiepiscop Gurie

Înregistrat sub nr. 7162

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 10, p. 4-14.

Nr. 204-205

1922 IUNIE 22-28. DOCUMENTE REFERITOARE LA SOCIETATEA ANONIMĂ PE ACȚIUNI „BANCA CLERULUI ORTODOX DIN BASARABIA"

Congresul General Eparhial din iunie 1922 a discutat două proiecte de Bancă a Clerului Ortodox, lucrate de o comisiune aleasă din anul trecut. Prin procesul său verbal nr. 10, Congresul a primit proiectul de Statut al Băncii care se dezvoltă din Casa de Împrumut actuală a clerului.

Publicăm aici acest Statut, aprobat de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie și de Tribunalul Chișinău, Secția II, care l-a înregistrat sub numărul 42 din 28 iunie 1922, dând astfel Băncii dreptul de persoană morală și de a se înființa și funcționa potrivit statutului, ca să-l cunoască clericii Eparhiei și cum să se folosească de lucrările Băncii în caz de nevoie.

Banca și-a inaugurat înființarea la 1 iulie 1922 și acum lucrează neîntrerupt[*].

Nr. 204

1922 iunie 22. Actul constitutiv al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia"

Între subsemnații: iconom stavrofor Lev Trofimov, domiciliat în orașul Chișinău, clădirea Seminarului Teologic; ic. st. Ioan Știuca, domiciliat în orașul Chișinău, Biserica „Sfântului Ilie"; ic. st. Ioan Bivol, domiciliat în orașul Chișinău, Biserica „Sfânta Înălțarea Domnului"; ic. st. Feodosie Gavrilovici, domiciliat în orașul Chișinău, Biserica Cimitirului; ic. mit. Alexandru Baltaga; protoiereu Crocos Ierofei; preot Budacov Onisim; pr. Cernit Vasile; pr. Madan Vladimir; ic. st. Andronic Siminel; diac. Plămădeală Vasile; cântăreț Guțu Gheorghe; diac. Alexandru Ghițelar; pr. Ieremia Cecan; protoiereu Pavel Guciujna; prot. Ioan Carauș; prot. Dumbravă Feod; pr. Petre Cernăuțan; diac. Tomenco Pavel; preot Ioan Madan; pr. Simion Gacichevici; cânt. Lechii Gheorghe; pr. Serghei Cegolea; pr. Feodosie Svetenco; pr. Constantin Macoveev; pr. Ursu Constantin; pr. Croitor Dimitrie; pr. Leonid Mihnevici; cânt. Petre Șalari; pr. Ioan Spinei; pr. Gheorghe Dimitru; pr. Resbintev Timofei; pr. Petre Varfolomeev; pr. Gavriil Zgardan; cânt. Ștefan Maga; pr. Evsevie Popovici; pr. Valerie Cecan; prot. Secrier Gheorghe; pr. Novacov Mihai; cânt. Daniil Ciobanu; pr. Ioan Știucă; prot. Gheorghianov Petre; pr. Ioan Munteanu; pr. Vasile Jereghie; pr. Dimitrie Bocunovschi; pr. Pavel Novacov; pr. Nichifor Popovici; cânt. Halbura Ștefan; pr. Vasile Șerban; cânt. Nicolae Gobjilă; prot. Vasile Spananchii; pr. Vladimir Guștiuc; pr. Dumitru Busuioc; pr. Matei Goian; pr. Pavel Cefranov; cânt. Citrea Damian; ic. st. I. Belodanov; diacon Gheorghe Popovici; pr. Ilie Harea; pr. Mihail Guștiuc; prot. ic. st. Ioan Andronic; prot. Constantin Erhan; pr. Andrei Tanasiev; pr. Andrei Ostapov; pr.

Vladimir Burjacovschi; pr. Hrisolor Ep.; preot Ig. Macrițchi; pr. Pavel Boicenco; ic. st. Cazachevici Evghenie; cânt. Climov Victor; diac. V. Turchin; pr. M. Friptul, care au ales domiciliul – Chișinău, str. Ștefan cel Mare, nr. 126, s-a convenit următoarele:

Art. I. Pe baza prezentului act și a statutului anexat, care fac parte integrantă, am constituit o Societate Anonimă pe acțiuni sub denumirea de „Banca Clerului Ortodox din Basarabia". Societatea Anonimă cu sediul în orașul Chișinău.

Art. II. Scopul societății este cel prevăzut în statut.

Art. III. Capitalul social este de lei un milion putând fi sporit după constituirea Societății printr-una sau mai multe emisiuni după hotărârea Consiliului de Administrație al Societății până la cinci milioane lei și mai mult. După hotărârea Adunării Generale este împărțit în 2000 (două mii) acțiuni a câte 500 (cinci sute) lei fiecare și a fost subscris în întregime de fondatorii Societății după cum urmează:

1) Ic. mit. Baltaga Alexandru, acțiuni 100 buc., lei 50.000.
2) Ic. st. Ursu Constantin, acțiuni 75 buc., lei 37.500.
3) Ic. Trofimow Lev, acțiuni 40 buc., lei 20.000.
4) Gavrilovici Feodosie ic. st. acțiuni 75 buc., 37.500.
5) Ic. st. Siminel Andronic, acțiuni 75 buc., 37.500.
6) Ic. Andronic Ioan, acțiuni 75 buc., 37.500.
7) Ic. Bivol Ioan, acțiuni 75 buc., 37.500.
8) Ic. Beldenov Iosif, acțiuni 75 buc., 37.500.
9) Ic. Știuca Ioan, acțiuni 75 buc., 37.500.
10) Prot. Guciujna Pavel, acțiuni 65 buc., 32.500.
11) Prot. Cărăuș Ioan, acțiuni 60 buc., 30.000.
12) Prot. Dumbrava Feodor, acțiuni 60 buc., 30.000.
13) Prot. Crocos Ierofei, acțiuni 40 buc., 20.000.
14) Preot Cernit Vasile, acțiuni 50 buc., 25.000.
15) Preot Budacov Onisim, acțiuni 20 buc., 10.000.
16) Preot Madan Vladimir, acțiuni 20 buc., 10.000.
17) Preot Cecan Ieremia, acțiuni 20 buc., 10.000.
18) Preot Cernăuțan Petre, acțiuni 20 buc., 10.000.
19) Diac. Plămădeală Vasilie, acțiuni 10 buc., 5.000.
20) Diac. Turchin Vasilie, acțiuni 10 buc., 5.000.
21) Diac. Ghițelari Alexandru, acțiuni 10 buc., 5.000.
22) Cânt. Guțu Gheorghe, acțiuni 10 buc., 5.000.
23) Diac. Tomenco Pavel, acțiuni 10 buc., 5.000.
24) Preot Madan Ioan, acțiuni 20 buc., 10.000.
25) Preot Gacichevici Simion, acțiuni 20 buc., 10.000.
26) Cânt. Lechii Gheorghe, acțiuni 10 buc., 5.000.
27) Preot Cegolea Serghei, acțiuni 20 buc., 10.000.

28) Preot Svetenco Feodosie, acțiuni 20 buc., 10.000.
29) Preot Macoveev Constantin, acțiuni 20 buc., 10.000.
30) Preot Friptul Mihail, acțiuni 20 buc., 10.000.
31) Preot Croitor Dimitrie, acțiuni 20 buc., 10.000.
32) Preot Mihnevici Leonid, acțiuni 20 buc., 10.000.
33) Cânt. Șalari Petre, acțiuni 10 buc., 5.000.
34) Preot Spinei Ioan, acțiuni 20 buc., 10.000.
35) Preot Dimitriu Gheorghe, acțiuni 20 buc., 10.000.
36) Preot Reabințev Timofei, acțiuni 20 buc., 10.000.
37) Preot Varfolomeev Petre, acțiuni 20 buc., 10.000.
38) Preot Zagarden Gavril, acțiuni 20 buc., 10.000.
39) Cânt. Magu Ștefan, acțiuni 10 buc., 5.000.
40) Preot Popovici Evsevie, acțiuni 20 buc., 10.000.
41) Preot Cecan Valerian, acțiuni 20 buc., 10.000.
42) Preot Secrier Gheorghe, acțiuni 20 buc., 10.000.
43) Prot. Novacov Mihail, acțiuni 20 buc., 10.000.
44) Cânt. Coban Ioan, acțiuni 10 buc., 5.000.
45) Preot Știuca Ioan, acțiuni 20 buc., 10.000.
46) Preot Gherghianov Petre, acțiuni 20 buc., 10.000.
47) Preot Munteanu Ioan, acțiuni 20 buc., 10.000.
48) Preot Jereghie Vasile, acțiuni 20 buc., 10.000.
49) Preot Bocunovschii Dimitrie, acțiuni 20 buc., 10.000.
50) Preot Novacov Pavel, acțiuni 20 buc., 10.000.
51) Preot Popovici Nichifor, acțiuni 20 buc., 10.000.
52) Cânt. Halbura Ștefan, acțiuni 10 buc., 5.000.
53) Preot Șerban Vasile, acțiuni 20 buc., 10.000.
54) Cânt. Gobjila Nicolae, acțiuni 10 buc., 5.000.
55) Cânt. Victor Climov, acțiuni 10 buc., 5.000.
56) Preot Spanachii Vasile, acțiuni 20 buc., 10.000.
57) Preot Guștiuc Vladimir, acțiuni 20 buc., 10.000.
58) Preot Busuioc Dimitrie, acțiuni 20 buc., 10.000.
59) Preot Goian Matei, acțiuni 20 buc., 10.000.
60) Preot Cefronov Pavel, acțiuni 20 buc., 10.000.
61) Cânt. Citrea Damian, acțiuni 10 buc., 5.000.
62) Diac. Popovici Gheorghe, acțiuni 10 buc., 5.000.
63) Preot Harea Ilie, acțiuni 20 buc., 10.000.
64) Preot Guștiuc Mihail, acțiuni 20 buc., 10.000.
65) Preot Erhan Constantin, acțiuni 20 buc., 10.000.
66) Preot Tanasiev Andrei, acțiuni 20 buc., 10.000.

67) Preot Ostapov Andrei, acțiuni 20 buc., 10.000.
68) Preot Burjanovschi Vl., acțiuni 20 buc., 10.000.
69) Preot Hrisolor Epaminond, acțiuni 50 buc., 25.000.
70) Preot Macrițchii Ignatie, acțiuni 50 buc., 25.000.
71) Preot Boicenco Pavel, acțiuni 10 buc., 5.000.
72) Ic. st. Cazachevici Evghenie, acțiuni 10 buc., 5.000.

30% din acest capital subscris s-a vărsat la Banca Națională a României, sucursala Chișinău sub recipisa cu nr. 24 din anul 1925, iar restul se va vărsa la casa Societății, după autorizarea ei de funcționare la epocile și în proporțiunile ce se vor fixa de Consiliul de Administrație.

Prin derogare de la cele prevăzute în statute și în legea comercială pentru această singură dată fiecare din noi are dreptul ca printr-o simplă declarațiune, făcută Consiliului de Administrație, se transmite orice număr de acțiuni din cele subscrise la alte persoane din clerul ortodox basarabean, iar certificatele provizorii se vor elibera direct pe numele acestora.

După eliberarea certificatelor provizorii, statutele intră în vigoare.

La subscrierea capitalului se va percepe taxa de lei 50 de acțiune pentru cheltuielile de construire.

Art. IV. Durata societății este nelimitată.

Art. V. Subsemnații fondatori proprietari ai întregului capital subscris existând și atribuțiunile Adunării Generale constitutive în conformitate cu art. 125 și 129 din Codul Comercial am ales membrii în Consiliul de Administrație pe primul period de 4 ani pe: ic. st. Troianov, ic. st. Dumbravă, ic. mit. Alex. Baltaga, ic. st. Gavrilovici, ic. st. I. Belodanov, pr. Vl. Burjacovschii, prot. Pavel Guciujna, prot. Gh. Secrier, preoții And. Tanasiev, Ignatie Macritchii și preot Epaminond Hrisolor;

Ca cenzori numim pe: ic. st. Ioan Științuca, preot Gheorghe Dimitriu și cântăreț Petre Șelari, iar supleanți urmează a fi numiți în viitor.

Consiliul astfel ales are dreptul de a coopta încă trei membri din acționari.

Art. VI. În baza acestui act și a statutelor alăturate societatea se declară fondată, constituită și organizată sub rezerva autorizațiunei instanțelor judecătorești.

Pentru obținerea acestei autorizațiuni dăm mandat și delegăm pe prot. Pavel Guciujna. Preoții Ep. Hrisolor și Ig. Macrițchii ca împreună sau fiecare în parte să facă cererea de autorizare, la Tribunalul Chișinău, să obțină avizul favorabil al Camerei de Comerț și sentința de funcționare, convenind la orice modificări ale statutelor în interesul legii, să facă apel în caz de nevoie sau să renunțe la dreptul de apel, mulțumindu-se cu drepturile pronunțate de tribunal, să ne reprezinte în fața oricărei instanțe judecătorești și autoritate administrativă din țară făcând orice declarațiuni în scopul de mai sus. În numele nostru să ceară investirea cu formulă executorie a sentinței de autorizare și liberarea semnând de primirea ei.

Să ceară și să semneze înscrierea firmei, să subscrie orice acte cu un cuvânt vor face totul pentru atingerea scopului de mai sus, fără a mai avea nevoie de procură specială și cu drept de substituire.

Autorizăm de asemenea pe prot. Pavel Guciujna, preoții Epaminond Hrisolor și Ignatie Macrițchii, ca împreună să ridice de la grefa Tribunalului Chișinău îndată obținerii autorizațiunei de funcționare recipisa, reprezentând vărsământul de 30% asupra capitalului social precum și a încasa de la Banca Națională a României sucursala Chișinău suma de lei 300.000 cuprinsă în acea recipisă, vărsând-o în casa Societății.

Urmează 72 semnături.

Monitorul Oficial al României, Anul 1925, nr. 158, iulie 22.

Nr. 205

1922 iunie 28. Statutul Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia"

I. Considerațiuni generale

§1. „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" este o instituție de împrumut și economie, deci cu scop de a acorda împrumuturi și a primi depuneri:

a) pentru membrii clerului și funcționarii școalelor bisericești și ai instituților, pentru demisionații, văduvele și orfanii clerului;

b) pentru școalele și instituțiile bisericești, biserici, mănăstiri, așezămintele și societățile bisericești din Basarabia.

Notă: „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" în locul și pentru dezvoltarea operațiunilor Casei de Împrumut a Clerului Basarabean, Casă înființată în ziua de 1 octombrie 1903, după proiectul P.C. protoiereu Alexandru Baltaga, și în urma hotărârii Congresului Eparhial nr. 10 din 25 august 1903, aprobat de Înaltpreasfințitul Iacov, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, cu rezoluția nr. 8089 din 26 august 1903. Odată ce se înființează Banca, capitalul Casei de Împrumut, care în ziua de 1 iulie 1922 este în sumă de 348.823 lei, acest capital alcătuiește capitalul de fond al Băncii. Tot așa și operațiile de împrumut și conturile nelichidate ale Casei de Împrumut se predau în seama Direcțiunii Băncii și se lichidează pe baza noilor reguli ale prezentului Statut al Băncii.

§2. Scopul înființării Băncii, ca o instituție de împrumut și economie a clerului din Basarabia, este a ajuta cât se poate mai mult:

a) Pentru a acorda împrumuturi în sume mai mari și în condițiuni cât mai convenabile, spre a satisface diferitele nevoi ale clerului și ale funcționarilor școalelor și instituțiilor bisericești;

b) Pentru a îmbunătăți situația și a mări cât mai mult operațiile instituțiilor existente, a Casei de ajutor reciproc și a Casei Emeritale, după ce vor fi satisfăcute cerințele materiale ale clericilor și funcționarilor lor;

c) Pentru a ajuta clerul și instituțiile în diferite nevoi generale.

II. Mijloacele Băncii

§3. Mijloacele Băncii se alcătuiesc din următoarele venituri:

a) Din capitalul prezent al Casei de Împrumut;

b) Din câte 5% anuale din venitul net al Fabricii de lumânări, Hotelului Suisse, Tipografiei, Casei Eparhiale, Atelierului cu magazinul de obiecte bisericești, Vinăriei;

c) Din cota ce s-ar cuveni de la casa de ajutor reciproc pentru vreun cleric decedat, care n-a lăsat moștenitori sau testament;

d) Din sumele de arendă de la anii 1918 în viitor pe pământuri expropriate prin legea agrară din 1918 de la bisericile și mănăstirile din Basarabia;

e) Din restul ce ar rămâne la încheierea bugetului pe un an financiar din sumele globale acordate de Stat pentru clerul și instituțiile culturale și de Administrație bisericești din Basarabia;

f) Din izvoare noi pe care le vor căuta Congresele Eparhiale, Uniunea Clericilor și Direcțiunea Băncii cu toată stăruința în cursul vremii.

III. Operațiile Băncii

§4. Banca Eparhială face următoarele operații:

A) Eliberează împrumuturi:

a) La diferite persoane, membrii clerului și funcționari în școlile și alte instituții bisericești;

b) La instituții pentru nevoile bisericești și mănăstiri;

c) Comunelor urbane și rurale pentru a construi biserici, case pentru clerul bisericesc și școli bisericești;

d) Clerului și consiliului parohial al bisericilor din Basarabia în vederea cultivării livezilor de fructe și ale viilor pe pământul bisericesc, cât și pentru construirea și înzestrarea de case populare bisericești, aziluri, orfelinate și alte inițiative și așezăminte populare de cultură și de binefaceri.

B) Primește depuneri:

a) De la persoane chiar și particulare, pe termen, pe cont curent cât și spre păstrare;

b) De la școli, biserici, mănăstiri și alte instituții bisericești, pe termen, pe cont curent cât și spre păstrare;

IV. Eliberarea de împrumuturi la persoane

§5. Banca eliberează împrumuturi către persoane: membrii clerului și funcționarii din școli și instituții bisericești astfel:

a) Pe credit personal, pe încredere personală;

b) Sub garanție de persoane cu garanți;

c) Sub amanetul de avere imobilă.

§6. Împrumutul se acordă pe timp de un an de zile, cu dreptul de a se mai amâna după hotărârea Direcțiunii, însă pe maxim 6 luni, cu același procent, iar termenul împrumutului ipotecar este 9 ani.

Procentul se stabilește la 12% anual.

§7. Împrumutul de încredere personală se poate acorda: preoților o dată până la 10.000 lei, iar diaconilor și cântăreților o dată până la 5.000 lei.

§8. Împrumutul sub garanție de persoane se acordă atât membrilor clerului cât și funcționarilor din școlile, instituțiile și așezămintele bisericești:

a) Membrilor clerului se acorda împrumutul sub garanție astfel: până la 20.000 lei cu un girant preot, până la 10.000 lei cu un girant diacon sau cântăreț, până la 30.000 lei cu doi giranți preoți și până la 15.000 lei cu doi giranți diaconi sau cântăreți;

b) Clericilor, care au mai puțin de 5 ani de serviciu, li se dă împrumut numai cu girant.

c) Clericii demisionați și văduvele clerului pot primi împrumut numai sub garanția a doi membri clerici, în serviciu mai mult de 5 ani;

d) Bisericile au drept să împrumute suma din Bancă pe răspunderea parohienilor, iar mănăstirile pe răspunderea soborului și a averii mănăstirești;

e) Împrumutul pentru biserici, case parohiale și mănăstiri se poate da: în caz de reparații până la 50%, iar la construire de clădiri până la 25% din suma prevăzută în devizul respectiv, aprobat de Stăpânirea Eparhială; acest împrumut se va elibera proporțional: pentru biserici și case parohiale numai în acea cantitate egală cu suma care deja s-a adunat deja de la parohieni în acest scop, iar pentru mănăstiri proporțional cu sumele proprii care le au la dispoziție în acest scop.

§9. Când nu se achită la timp împrumutul:

a) Dacă clericii, care au împrumutat mor, atunci ajutorul din Casa de ajutor reciproc de 10 lei pentru preot și 5 lei pentru cântăreț, care s-ar cuveni să se dea urmașilor lor, intră în Bancă pentru achitarea împrumutului;

b) Creditorii neglijenți, care n-au plătit împrumutul timp de un an și jumătate, pierd dreptul la împrumut pe încredere personală, ci numai cu giranți;

c) Clericii giranți, care și-au dat girul pentru sume de 10.000 și 5.000 lei, pierd dreptul de a se împrumuta numai pe încredere personală, fără girant;

d) Clericii giranți, care și-au dat girul pentru sume mai mici de 10.000 lei și 5.000 lei, au dreptul pe încredere personală numai la împrumut în valoarea diferenței între minimul și maximul împrumutului.

§10. Împrumuturile sunt garantate atât cu salariul de la Stat sau comună a împrumutătorilor sau giranților, cât și cu veniturile lor frățești de la parohie sau de la pământul bisericesc și, în fine, chiar și cu averea lor personală.

Reținerea împrumutului se face fără de protest și fără judecată din partea debitorilor sau giranților.

În caz de rezistență din partea debitorilor sau a giranților de a achita datoria către Bancă, Direcția Băncii comunică de aceasta Stăpânirii Eparhiale ca să se rețină sumele pe cale administrativă și să hotărască asupra vinovăției celor în cauză.

§11. Celorlalți funcționari din școlile, instituțiile și așezămintele bisericești li se acordă împrumutul în suma de maximum salariul total primitor în mână pe timp de două luni și sub garanția administrației respective.

§12. Împrumutul se poate înapoia în limitele termenului, sau deplin sau în parte (în sute de lei); în acest caz se înapoiază procentele de la data înapoierii împrumutului până la expirarea termenului pe lunile întregi.

V. Primirea depunerilor

§13. „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" primește depuneri: pe termen, pe cont curent și spre păstrare de la persoane, instituții și societăți bisericești.

§14. Depunerile pe termen se primesc în modul următor: pe un an cu 3½%, pe doi ani cu 4%, pe trei ani cu 5%, pe patru ani cu 6%, pe cinci ani și pe orice vreme cu 7%.

Depunerile pe cont curent primite se socotesc numai de la fiecare zi întâi a lunii și numai pe timp de luni întregi cu 3%; cine ridică depunerile înainte de sfârșitul lunii, n-are drept la procente pe acea lună.

§15. Cu privire la depuneri se țin următoarele reguli obligatorii:

a) La depuneri pe termen cantitatea procentelor nu poate fi schimbată până la expirarea termenului pentru care e primită depunerea;

b) Una și aceeași persoană poate avea depuneri și pe termen și pe cont curent;

c) Pentru depunerile primite de Bancă se eliberează cărticele nominale; în caz de pierderea cărticelei, depunătorul respectiv e obligat îndată a declara aceasta Direcțiunii Băncii și a face publicațiile cuvenite de anulare atât în Monitorul Oficial cât și în revista oficială a Eparhiei, în trei numere consecutive, după care Direcțiunea eliberează depunătorului o nouă cărticică.

§16. Pentru păstrarea depunerilor banca ia de la depunători o plată în folosul Băncii; păstrarea și plata se face după un anumit regulament, ce va fi alcătuit de Direcțiunea Băncii.

VI. Profitul net, despre pierderi din operații, repartizarea profitului și acoperirea pierderii, crearea capitalului de rezervă, păstrarea lui și destinația

§17. Profitul net al Băncii e suma care rămâne liberă după ce se scade din venitul brut:

a) Procentele pentru depuneri și în general toate cheltuielile pe operații;

b) Cheltuielile de întreținerea băncii și a direcției și funcționarilor băncii;

c) Pierderile din operații.

Notă: Dacă pierderea băncii nu se acoperă cu profitul net pe anul curent, în acest caz pierderea se acoperă cu capitalul de rezervă, pentru a cărui completare va avea grijă Uniunea Clericilor ortodocși din Basarabia.

§18. Profitul net calculat după cum se arată în §17 se va împărți în modul următor: 1) Nu mai puțin de 25% din profitul net să se rezerve în tot anul pentru completarea capitalului de rezervă. 2) Tot 25% pentru mărirea capitalului fundamental; 3) Restul de profit net va merge pentru scopuri culturale și de binefacere, după hotărârea Adunării Generale a Uniunii Clericilor ortodocși din Basarabia.

VII. Direcțiunea Băncii, activitatea și lucrările ei

§19. Afacerile și lucrările băncii se conduc de o Direcțiune alcătuită din patru membri: un director, un subdirector și doi membri. Direcțiunea Băncii se alege pe termen de 5 ani și anume: la alcătuirea acestui Statut se alege de actualul Congres Eparhial, iar în viitor de Adunarea Generală a Uniunii Clericilor ortodocși din Basarabia; membrii Direcțiunii, care ies după împlinirea termenului, pot să fie aleși din nou; toți membrii Direcțiunii se aleg dintre clerici fără parohie. Odată cu membrii Direcțiunii, Congresul actual alege și doi candidați, care în viitor se vor alege de Adunarea Generală a Uniunii Clericilor Ortodocși din Basarabia; membrii și candidații direcțiunii nu pot să fie rude apropiate între sine.

§20. Directorul fixează și conduce ședințele direcțiunii și cancelariei; în absența sa directorul e suplinit de sub-director; sarcina de casier va fi purtată deocamdată de unul din membri. Responsabilitatea pentru toate operațiunile Băncii o are întreaga direcțiune, toți membrii în mod egal; fiecare membru după alegerea sa depune în Casa Băncii o garanție în numerar de 10.000 (zece mii) lei și e responsabil cu toată averea sa pentru toate operațiunile Băncii.

§21. Membrilor direcțiunii li se dă salariu lunar fix, iar candidaților, când aceștia suplinesc pe membri, li se va da diurna zilnică.

§22. Pe lângă direcțiune, se aduc și alți funcționari, care pot fi și civili, cu aceștia se va purta corespondența și contabilitatea. Ei se numesc și se îndepărtează de Direcțiune; numărul și salariile lor se fixează de direcțiune. Bugetul se va alcătui de direcțiune și se va aproba de Adunarea Generală a Uniunii Clericilor ortodocși din Basarabia.

§23. Direcțiunea cercetează, discută și stabilește dreptul de împrumut al petiționarilor și dreptul de a gira cât și despre amanetele depuse. Toate informațiile trebuitoare asupra clericilor petiționari și giranți Direcțiunea le poate cere ori de la Consistoriul duhovnicesc ori direct de la protopopii de cerc, care pot fi invitați personal sau prin doi delegați ai lor să stabilească la fața locului averea celor în cauză, care se pune ca amanet pentru împrumut.

VIII. Corespondența și darea de seamă

§24. Corespondența se face în numele Băncii Clerului ortodox din Basarabia, sub supravegherea și conducerea Direcțiunii. Orice adresă ca și toate operațiile de bancă se iscălesc de director sau în lipsa sa de subdirector și de unul din membri. Toate dispozițiunile direcțiunii ca și lucrările de ședințe se trec într-un registru de procese verbale, iscălite de membrii direcțiunii.

§25. Banca are sigiliu propriu cu inscripția „Banca Clericilor ortodocși din Basarabia".

§26. La expirarea fiecărei luni, direcțiunea va verifica gestiunea Băncii, încheind cuvenitul act, care se va publica în revista oficială a Eparhiei.

§27. Anul social începe de la 1 aprilie și expiră la 31 martie stil nou, cu excepțiunea primului an, când începe odată cu înființarea Băncii și expiră la 31 martie stil nou 1923.

§28. La sfârșitul fiecărui an social Direcțiunea Băncii face un inventar amănunțit de activul și pasivul Băncii.

§29. Direcțiunea Băncii este datoare să prezinte cenzorilor darea de seamă și bilanțul exercițiului împreună cu actele justificative cel puțin cu o jumătate de lună înainte de convocarea Adunării Generale a Uniunii.

IX. Controlul băncii

§30. Pentru verificarea dării de seamă a Direcțiunii, Congresul Eparhial în acest an și Adunărea Generală a Uniunii în fiecare an alege o comisiune de cenzori alcătuită în număr de 3 persoane. În comisie se aleg din membrii clerului eparhiei, însă cu condiția ca ei să nu fie în grad apropiat de rudenie sau de încuscrire cu membrii Direcțiunii. Verificarea se va face cel puțin de 2 ori pe an.

§31. Comisiunea de cenzori e obligată a depune în fiecare an pentru Adunarea Generală a Uniunii nu mai târziu de 1 Mai a anului expirat un referat amănunțit despre rezultatele verificării anuale.

§32. Banca garantează depunerile primite de ea cu toate capitalurile sale și cu toate averile ce aparțin Uniunii Clerului ortodox din Basarabia.

§33. Schimbarea dispozițiunilor acestui statut se poate face numai de Adunarea Generală a Uniunii Clerului ortodox din Basarabia, cu majoritatea de minimum 2/3.

X. Lichidarea băncii

§34. Banca se poate lichida numai după hotărârea unei Adunări Generale a Uniunii, convocată anume pentru lichidare, cu majoritatea de minimum 2/3 a membrilor uniunii.

§35. În caz de lichidare a băncii clerului, după ce se acoperă toate obligațiunile sale de bancă, rămășița ca și capitalul fundamental și cel de rezervă se destinează de Adunarea Generală a Uniunii pentru nevoile și scopurile culturale și filantropice din această eparhie.

Revista „Luminătorul", Anul 1922, nr. 19, p. 15-24.

EDIȚII: *Monitorul Oficial al României*, Anul 1925, nr. 158, iulie 22.

' Preambul aparține editorilor revistei „Luminătorul" (n. ed.).

Nr. 206

1922 septembrie. Răspunsul Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, expediat Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și Ministerului Cultelor și Artelor, privind proiectul de reorganizare a seminarelor teologice

Răspuns în numele Eparhiei Chișinăului și Hotinului la circulara Onor. Ministerului de Culte, cu nr. 45201/922.

În noianul de prefaceri, care frământă lumea, mai ales de la război încoace, biserica este chemată să-și spună cuvântul și de cuvântul ei va trebui să se țină seama, căci ea cu învățăturile și principiile sale Dumnezeiești a atras ca spre o lumină vie privirile tuturor celor ce doresc cu tot dinadinsul binefacerile păcii și ale înfrățirii dintre oameni.

Luptele zădarnice în care s-a vărsat atâta sânge omenesc au dat prilej lumii să înțeleagă că toate armele, de care până acum s-a făcut uz, nu valorează nimic față de arma Bisericii, căci după cum se spune biserica poartă sabia cuvântului, care singură în cumpăna biruinței prețuiește mai mult decât toate armele la un loc. Biserica preface, edifică și înalță popoarele și, deci, prin ea va veni progresul omenirii; de aceea, pentru sarcina aceasta de regeneratoare ce-i revine pe de-a-ntregul, slujitorii ei, clerul, trebuie pregătit cu toată seriozitatea și atenția pentru chemarea ce-i este rezervată.

Neamul nostru mai ales, care și-a păstrat unitatea națională și și-a încălzit ideal la credința caldă a Bisericii, este în drept să nădăjduiască că și mai departe biserica îi va fi călăuză dreaptă spre limanul binelui obștesc.

Dacă însă, cu organizarea și viața ei de până acum, ea și-a îndeplinit rolul față de trecut, prezentul cu prefacerile lui sociale cere de la dânsa mai mult decât până acum și tocmai această menire a ei impune și o nouă pregătire pentru clerul bisericii care, prin lumina sa, va trebui să lumineze căile viitorului.

Fără a critica pregătirea de până acum a clerului din orice latură a țării, vom face numai constatarea că pentru zilele de astăzi ea nu este suficientă și că măsuri de o nouă îndrumare pentru cler se impun.

Vremuri vitregi au făcut ca Neamul nostru să trăiască câteva secole răzleții, în contact cu alte popoare, deci cu alte idei care, fără îndoială, s-au resimțit și în Biserică; de aceea și diferența de pregătire a clerului din diferite laturi ale Țării. Astăzi însă când clerul român din Țara întreagă este chemat să slujească unul și același popor, de la sine se înțelege că trebuie să dispară și diferența de pregătire, altfel că clerul Bisericii Române trebuie format unitar în vederea unei singure chemări: înălțarea Neamului.

Ni se pare, așadar, foarte la timp și binevenită ideea Sf. Sinod și a Onor. Minister de Culte de a se elabora un sistem unitar de cultură și educație a viitorilor păstori ai norodului.

În acest scop, arhiepiscopia, punându-se în legătură cu școlile eparhiale și cu reprezentanții clerului basarabean ca să întrunească astfel părerile glasurilor autorizate, prezintă în numele Eparhiei Basarabiei următorul *Proiect de reorganizare a Seminariilor pentru toată țara.*

Tipul seminarului preconizat de Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului va trebui să fie o instituție de cultură generală laică și deosebit de o cultură teologică cât se poate de solidă, bazată însă pe o educație strict moralo-religioasă.

Întru atingerea acestui scop suntem de părere:

Primele trei sau patru clase ale seminarului (clase de bază) să fie egale în ce privește materiile de studiu cu liceele de stat, dându-se însă preferință obiectelor religioase, iar clasele următoare, care vor fi ca număr corespunzătoare cursului superior al liceelor de stat, să fie secție specială seminarial-teologic și să se predea cu precădere obiectele teologice, bineînțeles fără să fie neglijate studiile laice. După cum vedem, acest tip de seminar va fi egal cu liceele de stat, cu deosebire că se va da toată atențiunea obiectelor teologice și mai ales educației creștinești. Acest tip de seminar nu este complet, ci numai o etapă către studii mai superioare teologice, dând în același timp absolvenților lui posibilitatea, fără ca ei să-și piardă anii, să se hotărască asupra viitoarei lor cariere. Pentru acei ce se hotărăsc a-și înclina viața

ca clerici și să îmbrace haina preoției, pe lângă Seminar vor mai fi doi ani numai cu științe teologice obligatoare.

Pentru unitate de cultură acest Seminar-tip ar trebui introdus în toate provinciile ca și în Regatul Vechi.

Acest seminar, având clasele de bază, la fel în ce privește studiul, cu al liceelor Statului, urmează de la sine, că elevii din clasele liceale pot trece în anul I al secției seminariale, depunând examen de diferență la materiile teologice.

În locul Facultății de Teologie găsim să se înființeze Academii Teologice, al căror program de studii este cu mult mai vast și mai ales. Atât din punct de vedere științific cât și educativ, Academiile Teologice sunt de preferat.

Printre obiectele de studiu în Seminarul ce propunem a lua ființă trebuie să se dea o deosebită atenție, mai cu seamă în ultimii doi ani, istoriei și combaterii sectelor, apologetică, cu extinderea obiectelor filosofice și anume: logica, psihologia, istoria filosofiei și filosofia sistematică, apoi pedagogică, pedagogia și didactica, care vor trebui predate teoretic și practic, preoții fiind în același timp pregătiți și pentru catedra de Religie, pe care obligatoriu vor trebui să o predea în școlile din sate și orașe. Să se intensifice predarea studiului Sfintei Scripturi, care trebuie neapărat să fie introdusă în toate clasele și chiar de la început, cunoașterea ei fiind cea mai bună armă de luptă contra sectanților. Exercițiile de predică și studierea scrierilor patristice trebuie să-și ocupe locul de cinste ce li se cuvine, iar dintre limbile moderne pot fi studiate franceza ca și germana, cu preferință aceasta din urmă, deoarece literatura teologică germană este cu mult mai bogată ca acea franceză; limbile clasice pot fi predate ambele. În ce privește dexteritățile, ele trebuie păstrate în noul tip de școală ca obiecte regeneratoare și recreative pentru corp, se va da însă mai multă atenție lucrului manual și agronomiei, pentru a cărei studiere practică fiecare seminar va trebui să posede și un teren de experiență.

Corpul didactic al seminarului va trebui recrutat numai dintre specialiști. Pentru obiectele laice se vor căuta specialiștii universităților, dar se va da preferință acelor care au la bază Seminarul, dat fiind caracterul școlii care cere ca și educatorii să fie oameni cu duh bisericesc.

Pentru siguranță asupra rezultatelor școlii trebuie cu deosebită grijă selecționate manualele de studii. În acest scop am propune ca pe lângă Sf. Sinod să funcționeze un comitet de editare a manualelor de studii și să înlăture tot ce ar putea provoca contraziceri și confuzii în mintea elevilor cu privire la unele deosebiri aparente ce ar exista între știință și religie. În afară de aceasta, profesorii să se străruiască ca în predare și explicări să ferească elevii și să-i conducă în așa fel, ca știința și religia să apară în mintea școlarilor nu ca obiecte care se contrazic, ci dimpotrivă, care se completează, întemeindu-se pe existența unui Dumnezeu, făcător a tot și toate.

Pentru o unitate de educație și mai ales pentru o strictă supraveghere ar fi de dorit ca toți elevii seminarului să fie interni, iar viața în internat să fie în cel mai înalt grad religioso-morală în principiile curate ortodoxe.

Rectorul Seminarului va fi obligatoriu cleric și va avea ca ajutor un subdirector și atâția pedagogi câte clase.

Deocamdată, măcar s-ar impune ca în clasele inferioare 1 – 4 să fie și câte un repetitor.

Pedagogii vor fi aleși dintre absolvenții seminarului, recunoscuți ca buni educatori și cu bune purtări în societate. În opera de cultură și mai ales de educație a elevilor vor contribui în cea mai largă măsură diriginții de clase, care vor sta în strânsă legătură cu părinții elevilor și vor reprezenta clasa în consiliile pedagogice. Obligațiunile personalului administrativ se vor fixa prin instrucțiuni anume întocmite și care vor fi strict observate. Grija statului și a instituțiilor va fi ca toți elevii ultimelor două clase teologice să fie bursiere, trăind în internat.

În actuala organizare a seminariilor de oriunde ni se pare că se dă prea mult de lucru Rectorului în direcția chestiunilor de gospodărie, ceea ce desigur nu este bine, căci aceste ocupațiuni se fac totdeauna în dauna educației morale a elevilor; de aceea socotim de bine ca tot ce privește viața economică a școlii să cadă în sarcina unui sfat economic compus din câțiva membri ai corpului didactic și reprezentanți ai clerului care împreună și sub președinția Rectorului tranșează toate chestiunile de ordin gospodăresc. Acest fel de comitet funcționează pe lângă toate școlile Eparhiei Chișinăului și a Hotinului și rezultatele au fost totdeauna satisfăcătoare.

Pe această cale s-ar face și separația între atribuțiunile Rectorului ca cârmuitor al gospodăriei și administrației și între ale Rectorului ca conducător al instrucției și educației în Seminar.

Privitor la recrutarea personalului găsim ca preotul-duhovnic, ale cărui atribuțiuni vor fi mult mai extinse, să fie numit de Chiriarh, după recomandarea sfatului școlar, pedagogii să se numească tot de Chiriarh, după recomandarea rectorului; profesorii să se recomande de Chiriarh și să se numească de Sf. Sinod și orice profesor să aibă înainte de numire avizul Chiriarhului.

În ce privește retribuțiunea personalului administrativ rămâne să se pronunțe forurile superioare respective în legătură cu mijloacele și bugetul general al statului.

Ca încheiere, declarăm că seminarele teologice în întregime să fie sub conducerea faptică a bisericii și înalta oblăduire a Chiriarhilor.

Acest proiect a fost prezentat de Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie atât Sfântului Sinod cât și Onor. Ministerului Cultelor și Artelor în luna septembrie [1922].

Revista „Luminătorul", Anul 1923, nr. 1, p. 18-24.

Nr. 207

1922-1923. Lista slujitorilor cultului ortodox din Basarabia, cu indicarea funcției ocupate și parohia în care activează

Județul Bălți

Nr crt.	Cercul I / Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	Orașul Bălți		
	Biserica „Sf. Neculai"	Paroh, icon. stav. Vladimir Dimitriu Preot, prot. Ioan Bălteanu Preot, protoiereu Teodor Filonov	Diaconi: Simeon Biriucov, Iustin Mitrofan Cântăreți, Mihail Smârca, Mihail Popovici
	Comunele rurale		
1.	Alexăndreni (Catranâc)	Paroh, preot Grigorii Leca	Cântăreț Mihail Ghițăul
		Paroh, preot Gheorghe Moghilevschii	Cântăreț Serghii Silivestrovici
2.	Aluniș	Paroh, preot Atanasie Pascari	Cântăreț Niculai Pascari
3.	Biliceni	Paroh, preot Gheorghe Popovici	Cântăreț Serafim Guțu
4.	Bursuceni	Paroh, preot Gheorghe Țau	Cântăreț Teodosii Danilov
5.	Chișcăreni	Paroh, preot Iacob Bucșan	Cântăreț Nicolai Vedrașco
6.	Ciulucani	Paroh, preot Ioan Pocletari	Cântăreț Ștefan Gobjila
7.	Ciuciuleni	Paroh, preot Harlampii Dimitrov	Cântăreț Vasile Vazianu
8.	Coșcodeni	Paroh, preot Petre Șaganovschii	Cântăreț Vasile Chiriac
9.	Dumbrăvița	Paroh, preot Dimitrie Pastalache	Cântăreț Gheorghe Gheorghianov
10.	Elisaveta		Cântăreț Vasile Cheorescu
11.	Flămânzeni	Paroh, preot Dimitrie Dimitrov	Cântăreți, Gheorghii Harea și Vasile Huțu
12.	Fălești	Paroh, preot Ioan Dimitriu, Preot Victor Zavoicinschii	
13.	Funduri	Paroh, preot Anatolii Maleavin	Cântăreț Alexandru Dulap
14.	Gheciu Nou	Paroh, preot Grigorii Onica	Cântăreț Nicolai Chiorescu
15.	Gheciu Vechi	Paroh, preot Teodosii Poziumschii	Cântăreț Vasile Baidan
16.	Glinjeni	Paroh, preot Ioan Dolișcinschi	Cântăreț Ioan Teleiman
17.	Mândrești	Paroh, preot Timofei Reabințev	Cântăreț Petru Țugui
18.	Mărăndeni	Paroh, preot Dimitrii Cebanu	Cântăreț Ioan Bogdan
19.	Năpădeni	Paroh, preot Feodosii Volovei.Preot Grigorii Constantinescu	Diacon-cântăreț Alexei Glinschii
20.	Nicoreni	Paroh, preot Constantin Vajinschi	Diacon-cântăreț Avxentii Atamaniuc
21.	Pânzăreni	Paroh, preot Simeon Porcescu	Cântăreț Ioan Curmei
22.	Pârliți	Paroh, preot Pavel Severin	Cântăreț Teodor Antonovici
23.	Pelinia	Paroh, preot Dimitrii Popovici	Cântăreț-diacon Petru Cobâlaș Cântăreț Filimon Tocarciuc

24.	Popovca	Paroh, preot Ioan Dubinschii	Cântăreț Teodor Mereuța
25.	Rădoaia	Paroh, preot Gheorghe Dimitriu	Cântăreț Teodor Onofraș
26.	Recea	Paroh, preot Gheorghe Marinescu	Cântăreț Ioan Braga
27.	Sângerei	Paroh, preot David Nogacevschii	Cântăreț Gheorghe Pascariu
28.	Singureni	Paroh, preot Ioan Zavoicinschii	Cântăreț Teodor Cordelian
29.	Slobozia-Bălți	Paroh, preot Nicodim Petranici	Cântăreț Grigorii Popovici
30.	Slobozia-Chișcă-reni	Paroh, preot Alexei Cernei	Cântăreț prov. Valentin Costin
31.	Strâmba	Paroh, preot Pavel Gheorghianov	Cântăreț Vladimir Pereteatcov
32.	Sturzovca	Paroh, preot Mihail Grosu	Cântăreț Artamon Costin
33.	Tiplești	Paroh, preot Mihail Dimitriu	Cântăreț Nicolai Gheorghianov
34.	Zgărdești	Paroh, preot Alexandru Gobjila	Cântăreț Nicanor Gheorghianov

Cercul II

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bahmut	Niculai Romanovschii	Ioan Gropa
2.	Bogdănești	Petre Varfolomeev	Anastasii Platonov
3.	Bogheni	Serghii Mamalâga	Ștefan Maga
4.	Buciumeni	Andrei Baidan	Vladimir Diaconovici
5.	Bumbăta	Mina Tornorutchii	Alexandru Pastalache
6.	Ciolacevca	Antonii Nicov	Ștefan Veliant
7.	Cetăreni	Mihail Iavorschii	Gheorghe Harea
8.	Chirileni	Nicolai Secrieri	Vasile Bodrug
9.	Condrătești	Dimitrii Rusu	Grigorii Pletosu
10.	Cornești	Ioan Smasonov	Dimitrie Cârneală
11.	Coșeno-Floceni	Ion Popescu	Gavriil Popa
12.	Dănuțeni	Gheorghe Malanețchii	Ioan Spânu
13.	Florițoaia	Ioan Florea	Ioan Popovici
14.	Ghercești	Niculai Romanovschii	Dimitrii Bușilo
15.	Măgura	Ioan Malic	Andrei Popescu
16.	Măgurele	Constantin Filotei	Ioan Cumpăt
17.	Mânzătești	Nichita Verstiuc	Filip Filipovici
18.	Pârlița	Harlambii Harea	Conon Macrinici
19.	Petrești	Gavriil Zagordan	Gheorghe Botnariu
20.	Rădeni	Petre Cecan	Nicolai Hărduzu
21.	Sinești	Ștefan Titu	Petre Gobjilo
22.	Soci-Bocan-Burghelea	Alexandru Stamati	Ioan Frațman
23.	Stânjineni-Bușila	Anatolii Butuc	Vasile Antonovici
24.	Teșcureni	Teodor Gripa	Nicolai Popovici
25.	Todirești	Gheorghe Gonciariuc	Rodion Musteața
26.	Unțești	Andrei Tanasiev	Dimitrii Chicu
27.	Vulpești	Avacum Popovici	Grigorii Popovici

Cercul III

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Albineț	Evghenii Pereteatcov	Isidor Cebotariu
2.	Bisericani	Simeon Alexandrovici	Alexii Toma
3.	Blindești	Leon Musteața	Andrei Ghebea
4.	Bocșa-Risipeni	Constantin Ghenvarschii	Ioan Ghilea (diacon)
5.	Călinești	Grigorii Mateev	Gheorghe Silivestrovici (diacon) și Mihail Bencovschii
6.	Ciuciulea	Nicolai Coban	Prohor Mihailovici
7.	Coiceni	Nicolai Hușanu	Teodor Chelariu
8.	Cuhnești	Ioan Baidan	Nicanor Levițchi
9.	Danul	Serghii Herescu	Pavel Poleanschii (diacon)
10.	Drujineni	Dionisii Chițilovschii	Stefan Zavat (diacon)
11.	Dușmani	Mitrofan Romanescu Constantin Loghin	Vasilii Lungu și Dumitrii Vlasu
12.	Gherman	Gheorghe Leovan	Gheorghe Struța
13.	Ghidjieni	Pavel Mateevici	Mihail Biriucov
14.	Glodeni	Gheorghii Gheorghianu	Petre Mîrzanicu
15.	Iablona Nouă	Ioan Baconschii	Alexandru Taban
16.	Izvoare	Vacant	Ioan Brodețchii
17.	Limbenii Noi	Alexii Curmei	Dionisii Galiți
18.	Mirceni	Condrat Rața	Ioan Doruc
19.	Năvârneț	Vasile Gobjila	Serghii Ignatovici
20.	Obreja Veche	Vladimir Său	Ioan Serafimciuc
21.	Coșeni-Musteața	Ioan Lupașcu	Gheorghe Munteanu
22.	Petriș	Alexandru Celan	Nicolai Chițilovschii
23.	Sărata Veche	Ștefan Luscalov	Haralambii Chițelovschii
24.	Scumpia	Ioan Silivestrovici	Vasile Ostapov
25.	Sculeni	Vasile Cazacu	Constantin Luța
26.	Ustia	Ioan Ionesii	Leonid Cojocaru
27.	Valea Rusului	Ioan Cernei	Dimitrii Oatul
28.	Vrănești	Teodor Sârbu	Afanasii Țurcanu

Cercul IV

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Alexăndreni	Ioan Moraru	Nicolai Cojocaru
2.	Bălan	Ștefan Madan	Dumitru Bordan (diacon)
3.	Baraboi	Vladimir Mahu	Ioan Mahu
4.	Bleșcenăuți	Arcadii Pogorevici	Ioan Bolduma
5.	Bolotina	Andrei Antonovici	Iov Cunițchii
6.	Borosenii Noi	Alexei Onica	Pavel Gropa
7.	Brănești	Gheorghe Balțanu	Ștefan Mihailovici
8.	Brânzeni	Vasilii Pisica	Gheorghe Larii
9.	Brătușeni	Mitrofan Poleanschii	Vasile Drăganciu

10.	Camenca	Nichita Voitovschii	Ștefan Toma
11.	Chetroșica Nouă	Vasilii Șciuca	Gheorghe Dociu
12.	Cârpaci	Valerian Cecan	Luca Rusu
13.	Costești	Filip Simașchevici	Efimii Cernei
14.	Cubani	Ioahim Zama	Alexandru Kabacevschii
15.	Cuconeștii Vechi	Dimitrii Zberea	Gheorghe Leanca
16.	Cucuieții Vechi	Vladimir Raețchii	Antonii Enachievici
17.	Duruitoarea	Alexandru Baidan	Nicolai Cebotari
18.	Fântâna Nouă	Gheorghe Grimalschii	Alexandru Cazacu
19.	Hiliuți	Gheorghe Harghel	Ioan Begliți
20.	Mălăiești	Avacum Rusu	Teodor Silvestrovici
21.	Mihăileni	Boris Barbov	Ioan Gropa
22.	Ochiul Alb	Ilarion Ivanov	Ștefan Șchiopu
23.	Parcova	Alexandru Dolișcinschi	Elisei Marandici
24.	Pârjota	Ștefan Anica	Isaia Zarea
25.	Petrușeni	Evsevii Popovici	Dorotei Cealov
26.	Pocumbăuți	Xenofont Cruceanu	Atanasii Zarea
27.	Pocumbeni-Stângăceni	Misail Munteanu	Serghii Scobioala
28.	Rășcanovca	Dimitrii Valuța Vasilii Popovici	Alexandr Simașchevici (diacon) Vladimir Popovici
29.	Stolniceni	Gheorghe Ivanov	Efimii Buciucianov
30.	Șaptebani-Stăncăuți	Timofei Agarici	Leonid Voitovschii
31.	Șofrâncani	Andrei Plăcinta	Grigorii Popovici
32.	Terebna	Serghii Șapcinschii	Gavriil Nogacevschii
33.	Văratic	Nicolai Dardan	Vladimir Tiței
34.	Zăbriceni-Porciuleanca	Gheorghe Eremița	Ioan Popescu
35.	Zăgăicani	Simeon Draganciu	Simeon Marginu

Județul Cahul

Cercul I

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
I	**Orașul Cahul**		
a)	Sf. Mihail	Alexandru Grozavu (prot.) Constantin Manoilescu (prot.)	Diacon Ion Țau cu 2 cântăreți; Vladimir Viniciuc și Zinovii Dașchiev
b)	Sf. Dumitru	Simeon Grebinicov	Grigorii Grebinicov
	Parohiile rurale		
1.	Aluatu	Vasile Caimacan	Alexii Leca
2.	Brânza	Ignatii Mocrițchii	Alexandru Socolovschi
3.	Câșlița	Vasilii Constantinov	Mihail Malai
4.	Cișmichioi	David Manolescu (prot.) Serghei Savițchi	Petre Gheorghiu Ioan Crețul
5.	Colibași	Petre Tutovanu (prot.) Ștefan Constantinov	Ștefan Boșneac Ioan Carauș

6.	Carbalia	Ioan Spînu (prot.)	Arhip Mânjaru
7.	Crihana	Vladimir Guștiuc (prot.)	Anastasii Bunescu
8.	Găvănoasa	Mihail Navacov	Mihail Zaharii-Roșca
9.	Giurgiulești	Petre Sofrâneanu	Alexandru Tutovanu
10.	Manta	Anatolii Teodorov	*Vacant*
11.	Musait	Ermolai Dușacov	Ionichii Poremschii
12.	Pelinei-Moldoveni	Vasilii Elefterii	Nichifor Pascenco
13.	Slobozia Mare	Dimitrii Tutovan Andrei Culicovschii	Chesar Sofroneanu (diacon) Irodion Ciobanu
14.	Vadu lui Isac	Vasilii Cazacu	Ioan Leovan
15.	Văleni	Ioan Luscalov (prot.)	Constantin Mardarii
16.	Vulcănești	Vasilii Spanachii Afanasii Ciobanu	Pavel Golubenco Andrei Paliev

Cercul II

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Baimaclia	Vasilii Feea	Vasilii Radzievschii
2.	Baurci-Moldoveni	Vladimir Bolfa	*Vacant*
3.	Capaclia Nouă	Xenofont Botnariu	*Vacant*
4.	Capaclia Răzeși	Pavel Caitas	Ștefan Popov
5.	Cârpești	Hristofor Cevdarov	Anastasii Cuza
6.	Ciobalaccia	Leonid Stolearov	Victor Borcovschii
7.	Congaz	Matei Goian Dimitrii Tișcovschii	Ioan Captarenco Adam Vorotilo
8.	Costangalia	Domițian Manjarov	Nicolai Zagorodnîi
9.	Enichioi	Hristofor Teodorov	Macarii Chicu
10.	Hotești	Vasilii Cărbulea	Ștefan Erașcu
11.	Hănăseni	Dimitrii Mițelescu	Andrei Coșcodan
12.	Larga	Hariton Grecu	Teodor Hartia
13.	Lărguța	Gheorghe Bocancea	Ioan Sultănescu
14.	Leca	Efimii Băcănescu	Ilie Căitaz
15.	Roșu	Ioan Pavlov	Ioan Alistari
16.	Tartaul de Salcie	Nicolai Vornicescu	Vasilii Șeptițchii
17.	Tatar-Baurci	Vasilii Roșcovschii	Serghii Șeptițchii
18.	Țiganca	Dimitrii Busuioc	Dimitrii Spinei
19.	Zărnești	Vacant	Hristofor Vrabii

Cercul III

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
I.	**Orașul Leova**	Isaia Luchianov (prot)	Vladimir Frunza
	Parohiile rurale		
1.	Borogani	Alexandru Popov	Vasilii Caimacan
2.	Călmățui	Trofim Aculov	Teodor Racovița
3.	Cazangic	Ioan Dragan	Vasilie Rotariu
4.	Ceadâr	Andrei Spineni	Gheorghe Verdeș

5.	Cociulia	Ioan Caimacan	Mihail Antoniev
6.	Cotu Morii	Atanasii Lefter	Gavriil Verdeș
7.	Covurlui	*Vacant*	Nicolai Șerban
8.	Filipeni	Gheorghe Agura	Eugenie Bivol (preot)
9.	Hănăsenii Noi	Afanasii Navacov	Nicolai Muranevici
10.	Leușeni	Vasilii Popov	Dimitrii Guzun
11.	Mingir	Simeon Costinovici Dimitrii Cereș	Damian Citrea Grigorii Spinei
12.	Orac	Chir Romanciuc	Alexandru Ganea
13.	Pogănești	Anastasii Macavei	Ioan Nicolaev
14.	Sărata-Răzeși	Victor Valuța	Teodor Șarampol
15.	Tigheci	Antonii Lisevici	Teodor Chiper
16.	Tochile-Răducani	Pavel Cefranov	Iacob Zalețchii
17.	Tomai	Ilia Zghibarți	Dimitrii Pelivan
18.	Voinescu	[Vacant]	Iacob Roșco

Județul Cetatea Albă

Orașul Cetatea Albă

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Catedrala	Xenofont Epure (prot.) Petru Sinița (prot.) Iremia Apațchii	Diacon Gheorghe Șerban, diacon-cânt. Alexandru Stru-ținschii, Teodor Lozinschii Constantin Buciucean
2.	Sf. Gheorghe	Alexandru Gaevschii	Teodor Mărinescu
3.	Sf. Ioan Suceava	Dmitrii Bocunovschii Ignatii Corovițchii	Ioan Buciucianu
4.	Sf. Neculai	Gheorghii Pavlovschii (prot.)	Leontii Gazea
5.	Acoperământul Maicii Domnului	Petru Lozanov	Andrei Nica
6.	Acoperământul Maicii Domnului din Saba	Ștefan Celan	Ioan Poziumschii
7.	Sf. Niculai din Saba	Serghii Pranițchii	Nicolai Băidan
8.	Sf. Ioan Teologul	Gheorghe Babin	Nicolai Zgârdan (Diacon-cântăreț)
9.	Sf. Mihail	Gheorghe Popov	Ilie Nazarevici
10.	Sf. Niculai din Turlachi	Nicolai Hristev	Dmitrii Jolocondovschii

Cercul I

Nr crt	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bairamcea	Moisei Gorceag Vasilii Usov	Andrei Buranevici Nicolai Seredenco
2.	Budachi	Matei Țau	Iliodor Ivanov
3.	Cair	Nicolai Dimidovschii	Simeon Maho

4.	Cernoleevca	Vasilii Schidul	Gheorghe Aronov (diacon-cântăreț)
5.	Chebabcea	Mihail Popov (prot.)	Ștefan Moranici
6.	Culevcea	Arsenii Luscalov	Petre Bucatovici
7.	Divizia	Hrisant Fotescu Ioan Ureche	Andrei Ruchin
8.	Iaroslavca	Pavel Novacov	Anastasii Corbov
9.	Marazlievca	Pavel Sinaischii (prot.)	Mihail Covrig
10.	Nicolaevca Nouă	Constantin Popov	*Vacant*
11.	Sariari	*Vacant*	Mihail Popov
12.	Sergheevca	Alexandru Stoicov	Ioan Verbițchii
13.	Tuzla	Alexei Arventiev	Timofei Bunescu
14.	Uspenscoe	Ioan Stoicov	Pavel Drojinschii

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Antonovca	Constantin Gobjila	Mihail Vărticeanu
2.	Căplani	Efimii Glinjinschii	Teodor Carauș (diacon-cântăreț)
3.	Carahasani	Teofil Ungureanu	Iacov Sacara
4.	Ciobruciu	Nichifor Popovici (prot.)	Gheorghii Hondru
5.	Crocmaz	Alexei Zugraf	Nicolai Gavrilovici (diacon-cânt.)
6.	Ermoclia	Dimitrii Ciaicovschii	Nazarii Braga
7.	Feștelița	Alexandru Bulancea	Constantin Horega (diacon-cânt.)
8.	Gura Roșie	Andrei Radomschii	Ștefan Popescu
9.	Han-Câșla	Iacov Iusipenco	Serghei Iusipenco
10.	Ivanovca Rusă	Iacov Gavrilovici (prot.)	Alexandru Slepcic
11.	Moldovca	Petru Nemțanu	Atanasii Lupașcu
12.	Olănești	Mihail Gărduzu Antonii Cetin	Dimitrii Gorduza (diacon) Feodor Luchianov
13.	Palanca	Severian Caimacan	Eros Platonov
14.	Petrovca	Dumian Malcoci	Mihail Nesterenco
15.	Popovca	Filip Marcoci	Feodor Vartic
16.	Purcari	Pavel Gacichevici	Diomid Grobojil
17.	Răscăieți	Gheorghe Jereghii	Alexandru Goncerescu
18.	Semionovca	Vladimir Vărticeanu	Trofim Marcov
19.	Slobozia-Hănesei	Dimitrii Popovschii	Ștefan Holbura
20.	Staro-Cazaci	Dimitrii Rupenin	Vladimir Crudu
21.	Talmaz	Andrei Eșan Gheorghe Lvovschii	Cristofor Horega Carp Malai

22.	Tudorova	Vacant	Evstafii Preguza
23.	Tăriceanca Nouă	Xenofont Ciuși	Andrei Muranevici
24.	Tăriceanca Veche	Ioan Rusu	Mihail Molzavenco (diacon-cânt.)

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Acmanghit	Nicolai Sârbul Constantin Plămădealo	Ștefan Rudiev Constantin Costrițchii
2.	Alexandrovca Rusă	Vladimir Iusipenco	Mihail Jovmir
3.	Burgugi	Serghii Țurcanu	Vikentii Doncilo
4.	Camcic	Gavriil Vârzopov	Ștefan Stamatov
5.	Copceac	Ioan Gobjila	Ioan Iconomu
6.	Delgiler	Ioan Raznovan	Cozma Jușcov
7.	Faraonovca	Ioan Varticeanu	Nicolai Gobjila
8.	Frumușica Nouă	Constantin Harea	Lavrentii Pereteatcov (diacon)
9.	Frumușica Veche	Alexandru Vasilachi	Dimitrii Gavrilovici
10.	Gura Celighider	Platon Seminel	Victor Radomschii
11.	Manja	Teodor Urbanovici	*Vacant*
12.	Mihailovca	Iosif Drojinschii	Grigorii Șerban
13.	Nicolaevca	Petru Lupcenco	Ioan Babcenco
14.	Pavlovca	Pavel Varzopov	Daniil Poremschii
15.	Petropavlovca	Dimitrii Sladcopevțev	Serghii Fomov
16.	Plahteevca	Vasilii Șerban Gheorghe Mașchevici	Fedot Grosu Nicolai Cunițchii
17.	Răileanca	Nicolai Navacov	Toma Dimitriu
18.	Spascoe	Ștefan Roznovan	Simeon Certan
19.	Tatarbunar	Alexandru Sandulenco Mihail Grecu	Dimitrii Verbițchii Petru Ciobanu
20.	Vedenscoe	Efimii Coval Gavriil Pereteatcov	Filip Șerban Gheorghe Scorochirgea
21.	Volontirovca	Gavriil Nogacevschii Ștefan Caimacan	Alexandru Coban (diacon-cânt.) Dimitrii Postica
22.	Voznesenscoe	Serghii Radușevschii	Petru Vinearschii

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Alexandrovca	Gheorghe Teodorov	Simeon Iabangi
2.	Bulgărica	Mihail Suhomlinov	Necolai Drojinschii
3.	Cairaclia	Vasilii Cernev	Ioan Mihailovici
4.	Calcevo	Constantin Chiranov	Vasilii Scalețchii

5.	Ciișia	Simeon Coropcean Pavel Pintinschii	Ioan Cotoman Pavel Costin
6.	Ciumlichioi	Dimitrii Bușilo (prot.)	Mihail Gruev
7.	Cot-Chitai	Victor Birov	Vladimir Braga (diacon-cânt.)
8.	Cubei	Vladimir Scodigor Ilia Cechir	Miletii Pronițchii Grigorii Volontir
9.	Cuporani	Nicolai Lozanovschii	Ioan Maho
10.	Devlet-Agaci	Elefterii Grigoriev	Andrei Terzi
11.	Dimitrovca	Petru Cazacu (prot.) Dimitrii Cornaga	Nicolai Birov
12.	Diulmeni	Alexii Marcov	Atanasii Tențul
13.	Glavan	Gheorghe Muranevici	Pavel Teodorov
14.	Golița	Terentii Belodanov (ic.-stavr.)	Mihail Birov
15.	Hasan-Batâr	Simeon Lașcu	Mihail Grecu
16.	Iserlia	Constantin Statov	Vasilii Gacichevici
17.	Ivanovca Bulgară	Veniamin Govorov	Victor Statov
18.	Pandaclia	Vasilii Baljaraschii	Mina Mihailovici (diacon-cânt.)
19.	Selioglo	Vasilii Varzopov	Petru Gruev
20.	Taraclia	Vasilii Ciaicovschii Vladimir Ducov	Chiril Birov David Pașcenco
21.	Tarutino	Ioan Gruev	Constantin Coptărenco
22.	Tașlâc	Ioan Poslavschii	Ioan Poremschii
23.	Tatar Copceac	Grigorii Cechir Pavel Todorovschii	*Vacant* Ștefan Draganov
24.	Traian Nou	Sava Nicolaev	Nicon Caimacan
25.	Zadunaevca	Nicolai Baljalarschii	Grigorii Crețu (diacon-cântăreț)

Județul Chișinău

Orașul Chișinău

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Buna Vestire	Prot. Grigorii Glovatinschi Prot. Constantin Erhan	Ioan Poleanschii
2.	Sf. Gheorghe	Prot. Teofan Dubnevici Ic.-stavr. Constantin Ursu Ic.-stavr. Avtonom Vâlcu	Ioan Constantinov Vasilii Ureche
3.	Sf. Haralambie	Prot. Teodor Bivol Prot. Constantin Modval	Ioan Petru (diacon-cântăreț) Ioan Macaleți
4.	Sf. Ilie	Prot. Ioan Știuca Prot. Gheorghe Sicorschii	Chirică Palii (diacon-cântăreț) Vacant
5.	Înălțarea Domnului	Ic.-stavr. Spiridon Muranevici Prot. Ioan Bivol Prot. Vladimir Madan	Vasilii Turchin (diacon) Nichita Midarii (diacon-cântăreț)

6.	Sf. Mihail	Preot Boris Benețchii Prot. Vladimir Loghin	Tica Isidor (diacon-cântăreț)
7.	Nașterea Maicii Domnului	Preot Mitrofan Ignatiev Preot Vladimir Aronov	Vacant
8.	Teodor Tiron (numită Ciuflea)	Prot. Teodor Petrovici Preot Ioan Erhan	Nicoae Beleant (diacon-cântăreț) Ștefan Pavlenco
9.	Toți Sfinții (cimitirul)	Ic-stavr. Teodosii Gavrilovici Ic-stavr. Ioan Sava Prot. Evghenii Cazachevici	Gheorghe Buciucianov (diacon) Ștefan Tomov (diacon) Ioan Secară
10.	Sf. Treime	Prot. Alexandru Braguța Prot. Ioan Curbet	Leon Pogorevici (diacon-cântăreț) Mina Borcan
11.	Adormirea Maicii Domnului	Preot Vartolomei Podlesnîi	Vladimir Simon
12.	Sf. Dumitru	Preot Efimii Chișcuța Preot Luca Comendant	Onufrii Urlescu (diacon-cântăreț) Gheorghe Cazacu
13.	Sf. Împărați	Preot Nicolai Ștefanesco Preot Vasilii Spânu	Gheorghe Abager
14.	Sf. Mihail (Buiucani)	Preot Petru Budeanu	Flor Celac (diacon-cântăreț)
	Parohii rurale		
1.	Grătiești	Preot Nicolai Jereghi	Gheorghe Barbos
	Biserici și capele fără parohii		
1.	Catedrala Arhiepiscopală	Preot-șef, ic-st. Vasilii Vasilescu Preoți, ic-st. Vasile Guma, prot. Mihail Berezovschi, preot Petru Comerzan Diaconi: protodiacon Teodor Ursachii, diacon Teodor Simeonov, diacon Ioan Osievschii, Ioan Șerban și diacon Antonii Morar Protopsalt Vasile Ciureanu Psalt. Ioan Efodiev Epitrop David Carastoianof	
2.	Sf. Neculai	Preot, ic-st. Sofronii Celan	Dimitrii Popovici (cântăreț)
3.	Sf. Alexandru Nevschii	Preot Atanasii Știuca	Petru Matievici
4.	Sf. Apostol Petru Lanț	Preot Constantin Popovici	[Vacant]
5.	Sf. Panteleimon (grecească)	Preot Constantin Maroitatis	Filaret Hristosomidis (diacon)
6.	Sf. Trei Ierarhi	Ic-st. Ioan Andronic	Ioan Savca (diacon)
7.	Întâmpinarea Domnului	Preot Nicolai Timiș	Alexei Popovici (diacon)
8.	Intrarea în Biserică	Prot. Evdochim Lesnic	Alexandr Cristea (diacon)
9.	Sf. Andrei (lic 1)	Ic-st. Ștefan Hondru	[Vacant]
10.	Sf. Împărați (lic 2)	Prot. Gavriil Zlatov	[Vacant]
11.	Sf. Ștefan (lic 3)	Vasilii Doncilov	[Vacant]
12.	Sf. Niculai (lic real)	Prot. Leon Trofimiv	[Vacant]
13.	Sf. Teodor (lic 1 fete)	Preot Mihail Bocunovschii	[Vacant]

14.	Sf. Alexandru Nevschii (școala de viticultură)	Preot Vasilii Ruginov	[Vacant]
15.	Acoperământul Maicii Domnului (capela de băieți orfani)	Prot. Mihail Ciachir	[Vacant]
16.	Bucuria Tuturor Scîrbiților (frățiunea Alex. Nevschii)	Ic-st. Niculai Lașcov	[Vacant]
17.	Acoperământul Maicii Domnului (capela de bătrâni)	Pentru serviciile religioase slujește câte un preot sau ieromonah din oraș	

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Băcioi	Preot Onisim Budacov Preot Petre Viniciuc	Alexii Cârlig Nicolai Neaga
2.	Căpriana	Preot Andrei Gavrilan	Ioan Popovici
3.	Cojușna	Prot. Grigorii Ciubuc Prot. Ioan Neaga	Vasilii Silvestrovici Vasilii Novițchii
4.	Dănceni	Preot Timofei Grosu	Evghenii Neaga (diacon-cântăreț)
5.	Durlești	Preot Antonii Gemăneanu Preot Vladimir Curilovschi	Ioan Petcu Vladimir Dulap (diacon-cântăreț)
6.	Ghidighici	Preot Anton Bivol Preot Gheorghe Erhan	Simeon Baltaga Nicolai Madan
7.	Ialoveni	Preot Mihail Lupașco Preot Constantin Cazac	Iacov Bivol Vasilii Marianu (diacon-cântăreț)
8.	Lozova	Preot Vasilii Boțan Preot Niculai Madan	Vasilii Goncearenco Gheorghe Neaga
9.	Malcoci	Prot. Constantin Ursu	Pavel Berezovschii
10.	Mănoilești	Prot. Alexandru Evstratiev	Ioan Avramov
11.	Micleușeni	Preot Victor Gavrilan	Vladimir Antohi
12.	Milești	Prot. Vasilii Petică	Mihail Cazacu (diacon-cântăreț)
13.	Nimoreni		
14.	Pănășești	Preot Ioan Gobjilo	Cozma Panțâri (diacon-cântăreț)
15.	Sadova	Preot Petre Guma Preot Loghin Teleuță	Dimitrii Grosu Dimitrii Holbura
16.	Scoreni	Preot Vasilii Evstratiev	Teodor Galațchii (diacon-cântăreț)
17.	Sociteni	Preot Teoctist Procopan	Simeon Coșeru
18.	Sireți	Prot. Constantin Prodan Preot Alexandru Timuș	Vasilii Madan (diacon-cântăreț) Mihail Madan
19.	Strășeni	Ic-st. Vasile Baltaga Ic-st. Dimitrii Gheorghianu	Toma Plămădeala Mihail Chintea

20.	Suruceni	Preot Vasilii Cernit Preot Ioan Casian	Manuil Neaga Vasilii Malschii (diacon-cântăreț)
21.	Trușeni	Preot Alexandru Prodan Preot Mihail Apostolov	Ioan Calestru
22.	Ulmu	Prot. Ioan Apostolov Preot Niculai Besedovschii	Constantin Hondru Ioan Ursu
23.	Vășieni	Prot. Erotei Crocos	Ioan Frija
24.	Vorniceni	Preot Alexandru Leovan	Dimitrii Rusu

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bardar	Prot. Leonid Neaga	Vasilii Plămădeala
2.	Bubuieci	Preot Alexandr Cociubinschi	Simeon Nemțeanu
3.	Budești	Preot Evtihii Vajinschii	Serghii Danilescu
4.	Buțeni	Preot Vasilii Eladii Preot Vladimir Caisen	Iustin Cecan Alexandru Bălțătescu
5.	Cigârleni	Preot Mihail Grosu	Ioan Grosu
6.	Cimișeni	Preot Emilian Roșco	Efimii Grosu
7.	Colonița	Preot Nicolai Vieru	Gheorghe Ghilea
8.	Costești	Preot Gheorghe Leahu Preot Boris Ciubuc	Tadeu Ornăut (diacon-cântăreț) Ioan Mahu
9.	Fundul Galbenei	Preot Ioan Madan	Nicolai Chirilov
10.	Gârla	Preot Ioan Celac	Evdochim Neaga
11.	Goian	Preot Mihail Cuharschi	Petre Artâmanovici
12.	Horești	Preot Ioan Navacov	Nicolai Afeniev (diacon-cântăreț)
13.	Hâncești	Ic-st. Andronic Seminel	Visarion Eladii Vasilii Mădanu
14.	Hansca	Nicolai Cuprianov	Nicolai Madan
15.	Logănești	Vladimir Caminschii	Gheorghe Druguș
16.	Mereni	Ioachim Caragea Niculai Tutovanu	Ioan Pranițchii Andrei Margin
17.	Pojăreni	Simion Budeanu	Pavel Dohot
18.	Rădeni	Gheorghe Danilov	Mihail Negrurțov
19.	Recea	Grigorii Burianov	Petru Marandici
20.	Răzeni	Isidor Malai Vasilii Balan	Isidor Balaur Ioan Rotari
21.	Ruseștii Noi	Gheorghe Cernit	Alexandru Gobjila
22.	Sângera	Prot. Petru Naghița	Evghenii Onica
23.	Țipala	Vladimir Delinschii	Petru Sandu
24.	Vadul-lui-Vodă	Gheorghe Gobjila	Grigorii Ojoga
25.	Zâmbreni	Serghii Caisen	Vasilii Spanachi

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bălăurești	Ioan Malcoci	Teofil Spinei

		Ioan Târsina	Ioan Plămădeala
2.	Bălceana	Vladimir Burjacovschii	Veceslav Aronov
3.	Boghiceni	Teodor Harea	Vasilii Captărenco
4.	Bujor	Andrei Grosu	Efimii Pocaznoi
5.	Cărpineni 1	Pavel Bușilo	Gheorghe Cataman
6.	Cărpineni 2	Loghin Pereteatcov	Vasilii Zubcu
7.	Cățeleni	Matei Oranschii	Vasilii Avramov
8.	Ciuciuleni 1	Luca Pântea	Pavel Seminel
9.	Ciuciuleni 2	Gheorghe Arventiev	Ioan Grigoraș
10.	Dahnovici	Vitalii Carnarutchii	Diomid Burianu
11.	Drăgușenii Noi	Vasilii Șevăzuțchii	Vasilii Neaga
12.	Drăgușenii Vechi	Anastasii Neaga	Vladimir Moșanu (diacon-cânt.)
13.	Iurceni	Andrei Volovei	Vasilii Macarescu
14.	Lăpușna	Eughenii Agura Ioan Maleavin	Harlambii Baziliuc Vichentii Burianu
15.	Logănești	Isachii Urbanovici	Iustin Curcudel
16.	Marinici	Ioan Madan	Ioan Serbov
17.	Mereșeni	Teodor Harghel	Constantin Petrov
18.	Nemțeni	Prot. Pavel Popov	Gheorghe Guțu
19.	Pereni	Teodor Iazinschii	Ioan Șerban
20.	Stolniceni	Vsevolod Terlețchii	Ioan Coșciug
21.	Șișcani	Luca Gorciag	Evstafii Nogacevschii
22.	Zberoaia		

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bălănești	Vasilii Papuc	Vasilii Popescu
2.	Bărboieni	Gavriil Bunescu	Vasilii Pruteanu
3.	Boldurești	Vladimir Evstratiev	Dimitrii Rusu
4.	Brătuleni	Onisim Stratulescu	Teodor Sterpu
5.	Buda	Prot. Vasilii Popovici	Andrei Pastulachi
6.	Căbăiești	Prot. Andrei Țurcanu	Nicolai Hirondu
7.	Ciorești	Visarion Celac	Teodor Conovodov
8.	Ciutești	(parohia se deservește de parohul din satul Vânători)	Nicolai Triboi
9.	Costuleni	Prot. Vichentii Guma	Gheorghe Povelco (diacon-cânt.)
10.	Dolna	Ioan Lemne-Makedon	Grigorii Mârza
11.	Frăsinești	Prot. Gheorghe Scalețchii	Ioan Svidchevici
12.	Găureni	Gheorghe Fotescu	Simeon Zavițchii
13.	Grozești	Ioan Drojinschii	*Vacant*
14.	Horodiștea	Simeon Pogorevici	Vladimir Cazac
15.	Măcărești	Gheorghe Gușciug	Ștefan Tabârța
16.	Milești	Evghenii Gobjila	Dumitrii Cucerianu
17.	Nisporenii de Jos	Ștefan Dodu	Ioan Mahu

		Ioan Lvovschii	Dimitrii Roșco
18.	Nisporenii de Sus	Serghii Gorduza	Ioan Goja
19.	Novaci	Serghii Corobcean	Petre Popovici
20.	Pârjolteni	Alexandru Cerchez	Ștefan Brânzari
21.	Seliștea	Prot. Mihail Gorduza	Nicolai Bușilo
22.	Sipoteni	Dimitrii Stahovschii Nicolai Timuși	Ioan Blănuța Gheorghe Chironeți
23.	Temeleuți	Vasilii Trofimov	Ștefan Jiteriu
24.	Valea Trăisteni	Constantin Stadnițchii	Lazar Ciobanu
25.	Vânători	Iosif Valiant	Alexei Medinschii
26.	Vărzărești	Mihail Plaxin Vladimir Lati	Efimii Iurco Alexandru Ghițileariu
27.	Vălcineț	Mihail Timuși	Vladimir Cazacu

Județul Hotin

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	or. Hotin, parohiile urbane		
1.	Acoperământul Maicii Domnului	Ic-st. Sosipatru Grimalschi Petre Muranevici *Vacant*	Vladimir Bencovschii Gheorghii Balbaceanu Iustin Acalovschii (diacon)
2.	Sf. Niculai	Mihail Poleanschii	Grigorii Penteacov
	Parohiile rurale		
1.	Bălcăuții de Sus	Andrei Munteanu	Teofan Petranici
2.	Bârnova	*Vacant*	Dimitrii Lavrentiev
3.	Belouți	Vladimir Cerneavschii	Pavel Chirilovici
4.	Caplevca	Alexandru Viniciuc	Timofei Serbov
5.	Chișlo-Negimovo	Alexandru Munteanu	Filimon Bejenariu
6.	Ceponosa	Ioan Munteanu	Eliazar Ceborovici
7.	Clișcăuți	Prot. Niculai Poleanschii Dimitrii Romanciuc	Evsevii Acolovschii Vasilii Stalii
8.	Conovca	*Vacant*	Teodor Corețchii
9.	Cruglic	Antonii Corețchii	Vasilii Radomschii
10.	Dăncăuți	Ștefan Grigoriev	Alexandru Petranici
11.	Dolineni	Teodor Onufrievici	Vladimir Brițchii
12.	Hăjdeva	Mihail Estremschii	Petre Baros
13.	Lencăuți	Eliazar Simașchevici	Petre Bătușanu
14.	Levinți	*Vacant*	Leontii Bondarciuc
15.	Moșaneți	Trofim Podgurschi	Alexandru Cvasnîi
16.	Nedobăuți	Simeon Vlasiev	Atanasii Berezovschii
17.	Nesfoaia	Nichita Popovici	Mihail Stârcea
18.	Pășcăuți	Gheorghii Popa	Dimitrii Munteanu
19.	Poleana	*Vacant*	*Vacant*
20.	Prigorodoc	Simeon Juvmir	Ioan Svetenco

21.	Rașcov	Sava Bursacovschi	Vladimir Bursacovschi
22.	Rucșin	Alexandru Șalaru	Teodor Olișevschi
23.	Stăuceni	*Vacant*	Efimii Rudoi
24.	Șirăuții de Sus	Alexandru Antoniev	Andrei Cravețchi Chiril Manciuc
25.	Tulbureni	Zotic Haidevici	Antonii Climov
26.	Voronovița	*Vacant*	Alexandru Zavoicinschi
27.	Zarojani	Vasilii Dulipovici	Demetrii Berezovschii

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Balamutovca	Antonii Poltorațchi	Alexei Bucinschii
2.	Berești	*Vacant*	Nicolai Lujețchi
3.	Bocicăuți	*Vacant*	Vladimir Medic
4.	Cerlina Mare	Nicon Lemne	Panteleimon Eisepciuc
5.	Cherstineți	Gheorghii Murzac	Mihail Bolbăceanu
6.	Colincăuți	Vikentii Popescu Vsevolod Crițki Nicolai Pisica	Vasilii Romanciuc Alexei Bolboceanu Iacob Gherbanovschii
7.	Costiceni	Grigorii Halacicovschii	Panteleimon Dimitriu
8.	Cotelev	Prot. Diomid Mihailovici	Ioan Aculov
9.	Dinăuți	Ioan Florovici	Gheorghii Stratan
10.	Doljoc	*Vacant*	Nichifor Pintiucov
11.	Forostna	Ioan Bălboceanu	Mihail Verbițchii
12.	Grozinți	Dimitrii Crocos	Zinovii Svetenco
13.	Malineți	Ioan Plăcintă	Ioan Boțu
14.	Malinești	Ioan Soroceanu	Teodor Bejenariu
15.	Marșineți	Sosipatru Bolboceanu	Manuil Gropa
16.	Noua Suliță	*Vacant*	Constantin Luchianciuc
17.	Peribicăuți	Leon Soroceanu	Ioan Colacicovschii
18.	Răchitna	Vasilii Colacicovschii	Alexei Tantiul
19.	Rângaci	*Vacant*	Andrei Danilov
20.	Revcăuți	Ioan Zubcov	Pavel Bucinschi
21.	Sancăuți	*Vacant*	Gheorghe Popov
22.	Stroiești		
23.	Șerbinți	Efimii Beleavschii	Gheorghe Sărăceanu (diacon-cânt.)
24.	Șiloveț	Ioan Cerneavschii	Panteleimon Colancea (diacon-cânt.)
25.	Tărăsăuți	Mihail Cozmulici Ioan Goreaev	Teodosii Gherbanovschii Victor Bahovschii
26.	Vancicăuți	Vasile Florovici	Alexei Ignatovici

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Babin	Mitrofan Jolocondovschi	Andrei Pereteatcu

2.	Bordiug	Vacant	Gheorghii Spijavca
3.	Briceni	Prot. Epifanii Bolboșenco	Filip Popovici (diacon-cânt.)
4.	Buzovița	Teofan Ignatovici	Alexandru Brăduceanu
5.	Caracușeni	Vladimir Culinschi	Dimitrii Lemni
6.	Chelmenți	Isidor Gherbanovschii	Damian Mardarii
7.	Comarovo	Serghii Viniciuc	Vasilii Bucinschii
8.	Corman	*Vacant*	Samuil Solomon
9.	Culișovca	Vasilii Cepijinschi	Elefterii Nogacevschii
10.	Grimăncăuți	Mihail Trofimov	Ioan Untul
11.	Grubna	Tit Podlesnîi	Gavriil Lobutin
12.	Grusovița	Ioan Dulipovici	Ioan Moscalencu
13.	Ianăuți	Vladimir Grișcov	Nicolai Ghermanschii
14.	Mărcăuți	Petre Crocos	Vasilii Popovici
15.	Mihalcovo	*Vacant*	Gheorghe Chiriac
16.	Molodovo	Vladimir Românescu	Grigorii Atanase
17.	Nagoreni	*Vacant*	Mihail Ghilea
18.	Nelipouți	Niculai Colacicovschii	Petre Carpenco
19.	Neporotovo	Gheorghe Gherbanovschii	Gavriil Scalețchii
20.	Noua Suliță (Nașt Maicii Domnului)	Vasilii Jireghi	Evsentii Cliștinschii
21.	Restev-Atachi	Vasilii Nazarevici	Vasilii Dulipovici
22.	Românăuți	Ioan Ostapov	Vasilii Radomschii
23.	Rosoșeni	Ilarion Varzaru	*Vacant*
24.	Selistea	Gheorghe Gherbanovschii	Alexandru Cemerinov
25.	Șebutineți	Andrei Donos	Simeon Lukianov
26.	Tabani	Pavel Barus	Gheorghe Chirilovici
27.	Varticăuți	Boris Gherbanovschii	Mihail Climov
28.	Văscăuți	Teodor Soltițchi	Petre Calutchi
29.	Vitreanca	(parohia se deservește de clerul bisericii Culișovca)	[Vacant]
30.	Volcineț	Ioan Dumitriu	Gheorghe Safonțev

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bălăsinești	Ștefan Beșleaga	Nicolai Grigoraș
2.	Bădragii Vechi	Nicolai Grâu	Serghii Coropceanu
3.	Beleavineți-Ghiloveți	Vasilii Glavan	Constantin Panasiuc (diacon-cânt.)
4.	Berlineți	Vasilii Mihailovici	Constantin Mihailovici
5.	Burlănești	Nicolai Baconschi	Mihail Turchin
6.	Chișla-Salievo	Dimitrii Vatrici	Gheorghe Cerneavschi
7.	Chișla-Zamjievo	Vartolomei Glavatinschi	Timofei Cravcenco
8.	Corjeuți	Demetrii Matievici	Vasilii Vulpe (diacon) Filip Gușanu
9.	Cotelina	Faust Sinevici	Petre Nicolae
10.	Cotiujenii de Sus	Timofei Antonovici	Iustin Dimitriu

11.	Criva	Teodor Bacinschi	Mihail Grâu
12.	Drepcăuți	Mihail Timuș	Teodor Friptu
13.	Fetești	Pavel Barbos	Teodor Grâu
14.	Glinca	Timotei Dobroșinschi	Alexei Cormuși
15.	Gordinești	Pavel Pinteacov	Areta Agapiev
16.	Larga	Ioan Radomschi Pavel Bazilevschi	Ioan Popovici Ilia Smoleaninov
17.	Lipcani	Gheorghe Cunițchi	Gheorghe Nichitiuc
18.	Lopatnic	Ioan Popovici	Evghenii Sudac
19.	Mămăliga	Leon Munteanu	Mihail Matvievici
20.	Medveja	Vasilii Bahovschii	Petre Babadachi
21.	Negrinți	Petre Radomschi	Gheorghe Popovici
22.	Pererâta	Grigorii Gherbanovschii	Ioan Achilinov
23.	Stălinești	Ioan Cemerinov	Vasilii Sveatchevici
24.	Șendreni	Nicanor Popovici	Porfirii Homițchii (diacon-cânt.)
25.	Șirăuții de Jos	Ilarion Sinevici	Nicanor Haldevici (diacon-cânt.)
26.	Târnova	Andrei Bejan	Ștefan Gorobagiu
27.	Tețcani	Nicolai Bâhovschi	Efimii Grimalschi
28.	Trinca	Mihail Drăganciu	Ioan Delinschi
29.	Viișoara	Ioan Teodoru	Vasilii Cunițchii
30.	Zelena	Zinovii Grimalschi	Mina Brițchi

Cercul V

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bălcăuții de Jos	Atinoghen Taftalachi	Ioan Sacicanu
2.	Bârnova	Ioan Stoianov	Ioan Camerzan
3.	Belousovca	Constantin Viniciuc	Rodion Pereteatcov
4.	Bulboaca	Efimii Rudnîi	Iulian Propalac-Efrem
5.	Cepeleuți	Petre Popovschi	Teodosii Călugărean
6.	Clocușna	Ambrosii Eremciuc	Nicolai Popescu
7.	Cobolcin	Andrei Stoianov	Ioan Miziumschi
8.	Colicăuți	Ioan Barba-Roșu	Ioan Gorcea
9.	Corestăuți	Evstafii Poleanschi	Filip Jireghi
10.	Edineț	Teodor Grimalschi	Ioan Mihailovici
11.	Hâncăuți	Vacant	Leontii Piliughin
12.	Glinoaia	Filip Beladanov	Tihon Levinschi
13.	Gvozdăuți	Mihail Holdievici	Mihail Orjehovschi
14.	Hădărăuți	Damian Cruciresco	Petre Elaș
15.	Lomacineți	Daniil Cornei	Simeon Rablovschi
16.	Mândăcăuți	Alexandru Florovici	Vasilii Camerzan
17.	Mihălășeni	Nicolai Rădvănescu	Pavel Ostapov
18.	Naslavcea	Petre Poleanschi	Leonid Efodiev
19.	Ocnița	Mihail Munteanu	Alexandru Camerzan (diacon-cânt.)

20.	Ojeva	Alexandru Antoniev	Nichita Dudnic
21.	Rotunda	Nicolai Antonovici	Gheorghii Ursu
22.	Secureni	Petre Cernăuțanu	Antonii Sorocovschi
23.	Secureni-Târg	Alexandru Saul	Petre Delinschi
24.	Șerbiceni	Dumitru Preobragenschii	Simeon Dobroșinschi
25.	Trebisăuți	Vasilii Bârca	Vasilii Fortuna
26.	Voloșcova	Petre Caisen	Alexandru Șimanovschi
27.	Vasileuți	Teodosii Bogaci	Grigorii Miziumschi

Județul Ismail

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	Or. Ismail, parohiile urbane	I	
1.	Catedrala	Ic.-st. Ioan Chirilov Ic.-st. Ioan Belodanov Ic.-st. Vasilii Pogorevici	Diacon Vasilii Stihi Diacon-cânt. Parfenii Santiul Diacon-cânt. Constantin Tomenco Diacon-cânt. Alexandru Popov
2.	Sf. Dumitrii	Prot. Constantin Mihul Preot Leontii Calinovschii	Diacon-cânt. Alex. Țărnă Diacon-cân.t Mih. Teșcovschii
3.	Sf. Niculai	Roman Plăcinta	Ștefan Vulpe
4.	Nașterea Maicii Domnului	Elesvoie Lavrentiev	Ioan Dușacov
5.	Sf. Parascheva	Teodor Ciachir	Iosif Golubenco
6.	Sf. Ioan Gură de Aur	Pavel Hondru	Mihail Popescu
7.	Sf. Niculai (Covurlui-Matrosca)	Nicandru Serbov	Nichita Maximenco
8.	Sf. Voievozi	Dimitrii Dimov	Marcu Granicii
9.	Intrarea în Biserică	Mihail Beisedovschi	Chiril Poremschi
	Parohiile rurale		
1.	Babele	Pavel Țugui	Constantin Grosu
2.	Banovca	Efimii Chirilov	Ioan Dimitriev
3.	Cairaclia	Nicolai Hohor	Mercurii Coreișa
4.	Caracurt	Gheorghe Caludov	Vasilii Răznovanu
5.	Cișmeaua Văruită	Harlambii Agura	Iacob Pomazan (diacon-cânt.)
6.	Dermendere	Vasilii Hohor	Vasilii Marian (diacon-cânt.)
7.	Dolichioi	Nichifor Zotov	Serghii Zotov
8.	Erdecburnu	Teodosii Culicovschii	Grigorii Petranici
9.	Fântâna Zânelor	Andrei Ostapov	Osia Cegranov
10.	Pocrovca Nouă	Andrei Birov	Nicolai Alariu
11.	Șichirlichitai	Nicolai Dolghii	Teodor Liginschi
12.	Tașbunar	Simeon Iconomu	Gheorghe Miziumschi
13.	Traian Vechi	Ioan Hohor	Teofan Calinicov
14.	Vaisal	Simeon Teșcovschi Nicolai Cechir	Gheorghe Comendant Benedict Savițchi

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	or. Bolgrad, parohiile urbane		
	Orașul Bolgrad		
1.	Catedrala	Ic-st. Mihail Novacov Prot. Vasilii Stoianovici Prot. Ioan Postoronco Mihail Focșa Nicolai Diaconov	Procopii Postoronco (diacon) Dimitrii Viniciuc Constantin Mazăl Vasilii Agura Dimitrii Corunîi (diacon-cânt.) Vasilii Bușilo (cântăreț)
2.	Sf. Niculai	Ic-st. Nicolai Parfeniev Preot Avtonom Crițchii	Teodor Palii (diacon) Simeon Țugui Alexandru Pronițchi
3.	Catedrala orașului Reni	Ilie Piescu	Simeon Pomazan
4.	Sf. Împărați		
	Parohiile rurale	Gheorghe Diaconov	Constantin Catrangi
1.	Anadol	Zaharia Ciaicovschii	Ioan Pastalachi
2.	Barta	Grigorii Feodorov	Ioan Emelianov
3.	Bulboaca	Martinian Maleavin	Ioan Bușilo
4.	Carahaci	Ilie Harea	Vasilii Ciobanu
5.	Cartal	Sebastian Ceban	Vladimir Novacov
6.	Curci	Prot. Nicolai Cechir	Evghenii Stolearovschi
7.	Etulia	Teodosii Tișcovschii	Andrei Apostol
8.	Frecăței	Ioan Rufulea	Vasilii Constantinov (diacon-cânt.)
9.	Hagi-Abdul	Anastasii Costev	Vladimir Madan
10.	Împuțita	Gavriil Balan	Alexandru Cazan
11.	Satu Nou	Ic.-st. Ioan Nuța	Constantin Gogea
12.	Tabacu		

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	or. Chilia Nouă Parohii urbane		
1.	Catedrala	Prot. Dimitrii Feodorov	Evdochim Hriscenco
2.	Sf. Niculai	Iacov Arventiev Prot. Mihail Nicolaev	Vasilii Muranevici Gheorghe Sandu
3.	Adormirea Maicii Domnului	Ștefan Gherasimenco	Ștefan Petrocencov
4.	Sf. Dumitru	Pavel Zdetovețchi	Ioan Poleanschi
	Orașul Vâlcov		
1	Sf. Niculai	Ic-st. Ilarion Sofronovici	Efimii Cernobrivcenco
	Parohiile rurale		
1.	Baccealia	Mihail Gusciuc	Ioan Certan
2.	Borisovca	Niculai Ștefârța	Mechedonii Comendant
3.	Caragacii Noi	Ioan Roșco	Foca Pavlov

4.	Cara-Mehmet	Alexandru Fetov	Evtimii Belodanov
5.	Căşliţa	Prot. Teodor Dumbrava	Antonii Calinicov
6.	Chitai	Petru Bălţăceanu	Ştefan Stavrov
7.	Ceamaşir	Pavel Lisevici	Grigorii Pavlov
8.	Cişmea	Iosif Trofimciuc	Vladimir Luchianov
9.	Dimitrovca	Feodor Coreişa	Vasilii Zlatin
10.	Draculea	Ioan Lozanovschi	Teodor Bondarenco
11.	Enichioi	Petru Belodanov	Vladimir Berezovschi
12.	Eschipolos	Teodor Stadnicov	Vladimir Canevschi
13.	Furmanca	Andrei Porcescu	Procofii Filotei
14.	Galileşti	Iacob Munteanu	Alexandru Teodorov
15.	Hagi-Curda	Atanasii Costriţchi	Nicolai Verdeş
16.	Hasan-Aşpaga	Prot. Arhip Caimacan	Andrei Madan
17.	Martaza	Alexandru Lozanovschi	Andrian Varzopov
18.	Neruşai	Leonid Zdetoveţchi Prot. Feodosii Teodorov	Vasilii Costriţchi Petre Coada
19.	Şagani	Petre Fraţman	Ioan Zaporojan
20.	Tropoclo	Nicolai Arventiev	Vladimir Podgurschi
21.	Vasilievca	Vasilii Ştefănescu	Arhip Poleanschi
22.	Zolocari	Petre Corpaci	Andrei Budeacenco

Judeţul Orhei

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreţ
	or. Orhei, parohii urbane		
1.	Sf. Dimitrii	Prot. Rodion Piescu Filip Gherbanovschi	Ştefan Mândru (diacon) Vasilii Caraman Alexandru Glavan
2.	Sf. Niculai	Prot. Ioan Boldâri	Gheorghe Leviţchi
	Parohii rurale		
1.	Boşcana	Elisei Friptu	Alexei Boconschii
2.	Camencea	Mina Ţăruş	Simeon Miţelescu
3.	Coşerniţa	Dimitrii Gavrilovici	Alexandru Chiriţa
4.	Criuleni	Gheorghe Şciuca	Onisim Stângaci
5.	Cruglic	Vladimir Griginschi	Andrei Racu
6.	Furceni	Vasilii Loghin	Atanasii Cucu
7.	Gruşeva	Dionisii Albu	Nichita Siminel
8.	Hârtopul Mare	Nicolai Lupan	Mihail Cecan
9.	Hârtopul Mic	Dimitrii Popesco	Gheorghe Aroneanu
10.	Holercani	Matei Nicov	Andrei Plămădeala
11.	Işnovăţ	Ioan Carauş	Victor Popovici
12.	Ivancea	Ştefan Pelin	Elisei Popovici
13.	Izbeşte	Prot. Andrei Grosu	Nichifor Adainai
14.	Jevreni	Ioan Rozmainschi	Luca Botea

15.	Mana	Pavel Guciujna Ioan Tăcicovschii	Dimitrii Zaleţchi (diacon-cânt.)
16.	Maşcăuţi	Serghii Galuşco	Mihail Ştirbu
17.	Micleşti	Nicolai Manea	Mihail Viliant (diacon-cânt.)
18.	Oniţcani	Nicon Iacob	Iacov Chiriţa
19.	Peresecina 1	Nicolai Timotin	Ştefan Ureche
20.	Peresecina 2	Mihail Blănariu	Marcu Ursu
21.	Răculeşti	Grigorii Gobjilo	Teodor Paladii
22.	Seliştea	Ioan Roşco	Ioan Ganea
23.	Slobozia Doamnei	Simeon Luscalov	Alexandru Marcenco
24.	Teleşeu	Dimitrii Stoianov	Trofim Malai
25.	Ustia	Mihail Coropceanu	Gheorghe Murea
26.	Zăgăicani	Ioan Matveev	Vasilii Toboltoc

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreţ
1.	Berezlogi	Alexandru Spinei	Domian Negruţa
2.	Bieşti	Dimitrii Siţinschii	Vasilii Petcu
3.	Bulăieşti	Vsevolod Huma	Dionisii Cruşevanu
4.	Buşăuca	Ioahim Pocora	Gheorghe Eftodiev
5.	Butuceni	Gavriil Doliştinschi	Anastasii Gudima
6.	Ciugureni	Nicolai Caraman	Grigorii Goncearuc (diacon-cânt.)
7.	Chipercenii de Jos	Ioahim Laşcu	Gherman Onica
8.	Chipercenii de Sus	Prot. Nicolai Haritonov	Panteleimon Petrovici
9.	Cuizăuca	Teodor Popovici	Victor Climov
10.	Curleni	Vasilii Dânga	Dimitrii Bunescu
11.	Echimăuţi	Ioan Spanachi	Nicolai Tudos
12.	Horodiştea	Vasile Roşco	Pavel Mihailov
13.	Izvoare	Diomod Danilov	Dimitre Homiţchi
14.	Jora de Jos	Emelian Budeanu	Pavel Tomencu
15.	Jora de Sus	Nicolai Donos	Vasile Vorotilov
16.	Lalova	Vladimir Popovici	Teodor Popovici
17.	Molovata	Petre Cernăuţeanu	Mihail Maler
18.	Mărcăuţi	Grigore Cireşu	Vasile Stângaci
19.	Mârzeşti	Procopii Jechiu	Grigore Pârliţanu
20.	Mincenii de Jos	Vladimir Corlăteanu	Vasile Petrovici
21.	Oxentea	Constantin Spinei	Alexii Dolghii
22.	Piatra	Serafim Serbov	Vasile Efodiev
23.	Pohrebeni	Grigore Cernei	Ioan Aronov
24.	Slobozia–Hodorogea	Andrei Maranescu	Avtonom Cerchez
25.	Suslenii de Jos	Constantin Stângaci	Ieremia Nacu
26.	Suslenii de Sus	Grigore Sprânceana	Zinovii Smochină (diacon-cânt.)
27.	Trebujeni	Gheorghe Usinevici	Gheorghe Covalciuc
28.	Vâşcăuţi	*Vacant*	Vasile Izmana
29.	Voroteţ	Ioan Gogu	Nichita Caruţa

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Alcedar	Teodor Focșa	Victor Sârbu
2.	Chipeșca	Atanasie Remanschi	Gheorghe Cazacu (diacon-cânt.)
3.	Cinișeuți	Toma Bocunovschi Constantin Ruginov	Ioan Mordic Porfirii Gondiu
4.	Cioma	Iosif Somer	Luca Margin (diacon-cânt.)
5.	Fuzăuca	Simeon Gacihichevici	Grigorii Schidul
6.	Găuzeni	Alexandru Brășevanu	Petru Iancu
7.	Glinjeni	Ioan Stahovschi	Ioan Brașovanu
8.	Gordinești	Iacob Mihnevici	Teodor Goncearenco
9.	Lipceni	Nicolai Romanovschi	Isidor Popa
10.	Mateuți	Teodor Procopan	Ioan Marian
11.	Mihuleni	Ioan Petica	Ioan Tomșa
12.	Olișcanii de Jos	Ioan Caisen	Ștefan Caracicovschi
13.	Olișcanii de Sus	Ioan Simașchevici	Isac Cegureanu
14.	Parcani	Teodor Zabulica	Grigore Șutu
15.	Păpăuți	Teodor Bunescu	Vladimir Efodiev
16.	Pecişte	Alexandru Grișcov	Constantin Babcenco
17.	Pereni	Teodor Dobrea	Ioan Paciu
18.	Poiana	Evfimii Leu	Zinovii Tomșa
19.	Pripiceni-Răzeşi	Ioan Vdoviceac	Ștefan Melnicov
20.	Răspopeni	Vasile Vasilevschi	Visarion Chirilov
21.	Rezina	Antonii Iușcu	Mihail Cășleanu
22.	Saharna	Ioan Stroestariu	Gheorghe Cecan
23.	Sămășcani	Daniil Stroestariu	Gheorghe Legchi
24.	Sârcova	Teodor Frunza	Moisei Caracicovschi
25.	Soloncen	Eremia Zahariev	Alexii Gazian
26.	Stohnaia	Teodor Petcu	Policarp Pocletariu
27.	Șipca	Grigorii Navroțchi	Pavel Berghi
28.	Șoldănești	Filip Mihu	Aurel Gheorghianov
29.	Târșiței	Axventii Frunza	Vasile Stan
30.	Trifești	Grigore Babcenco	Gheorghe Erhan
31.	Țahnăuți	Gheorghe Caracicovschi	Boris Valerștein
32.	Țareuca	Iachint Varzariu	Petru Frațman

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bănești	Dimitrii Chihai	Vasile Rotariu
2.	Brânzeni	Vasile Bejan	Simeon Costin
3.	Brăviceni	Alexandru Sinchevici	Petre Cudrițchii
4.	Budăi	Pavel Andreev	Mihail Andreev
5.	Căzănești	Constantin Gruev	Teodor Grebencea
6.	Chițcani	Dimitrie Stoicov	Nicanor Luchianov

7.	Chiștelnița	Iacob Tocan Vasile Comanețchi Elisei Iamburschi	Manuil Tanasiev Ioan Procopan
8.	Ciocâlteni	Teodor Grimalschi	Serghii Margina
9.	Clișova	Gheorghe Petco	Gheorghe Porcescu (diacon-cânt.)
10.	Cucuruzeni	Petru Diaconovschi	Ananii Nicov (diacon-cânt.) Timofei Popovici
11.	Crăsnășeni	Mihail Florea	Ștefan Eftodiev
12.	Ghiduleni	Ianuarii Brășevanu	Simeon Condrea
13.	Ignăței	Gheorghe Leca	Damian Dorogoi
14.	Îndărăpnici	Nicolai Frațman	Ioan Frațman
15.	Inești	Dionisii Florea	Dimitriii Romanescu
16.	Leușeni	Gheorghe Dodon	Ioan Grosu
17.	Meșeni	Pavel Gobjila	Nicolai Cojușneanu
18.	Negureni	Grigore Gacihichevici	Vladimir Barcari
19.	Ordășei	Petre Roșco	Sofronii Moroșanu
20.	Sipoteni	Eughenii Mârza	Vasile Usatâi
21.	Scorțeni	Teodor Popovici	Iacob Pranițchii
22.	Suhuluceni	Maxim Derevici	Alexandru Savițchi
23.	Teleneștii Noi	Vasile Chișca	Teodor Petrovici
24.	Teleneștii Vechi	Teodor Sandulescu	Alexandru Giuncu
25.	Țânțăreni	Nicolai Stroestariu	Gheorghe Ploșnița
26.	Văsieni	Teodor Caminschii	Porfirii Eprov
27.	Verejeni	Andrei Dânga	Ioan Basarab
28.	Zahoreni		

Cercul V

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bravicea	Prot. Constantin Popovici Preot Vasile Tucicovschi	Ioan Bejan (diacon-cânt.) Ioan Leca
2.	Călărași	Ic-mitr. Alexandru Baltaga	Ion Hamchevici (diacon-cânt.)
3.	Cobâlca	Preot Nicanor Roșco	Ioan Leca
4.	Cornova	Ioan Zama	Vasile Goian
5.	Dășcova	Elipidifor Simașchevici	Alexandru Corcimari
6.	Dereneu	Constantin Davidov	Evlampii Rusu
7.	Gălești	Dimitrii Butuc	Ioan Roadedeal
8.	Ghetlova	Teodor Siținschii	Teodor Hasnași
9.	Hoginești	Teodor Roșco	Sava Brodețchi
10.	Hirișeni	Toma Donița	Ioachim Godoroja
11.	Hirova	Mihail Cobanov	Teodor Pranițchi
12.	Hulboaca	Ioan Porubin	Petru Benicovschi
13.	Isacova de Jos	Filip Svetlov	Vladimir Delinschi
14.	Isacova de Sus	Ic-st. Constantin Ghidiu	Mitrofan Frațman
15.	Meleșeni	Vasilii Arventiev	Vladimir Stihi (diacon-cânt.)
16.	Morozeni	Andrei Bivol	Vasile Citrea
17.	Nișcani	Pavel Danilescu	Petre Chicu

18.	Onești	Teodosii Rusu	Vasile Arventiev
19.	Onișcani	Vasile Carasec	Isac Zavițchi (diacon-cânt.)
20.	Palanca	Ioan Silvestrovici	Evghenii Cravciuc
21.	Păulești	Vladimir Cudrițchii	Gavriil Macrinici
22.	Pitușca	Misail Chirița	Evstratii Chirița (diacon-cânt.)
23.	Pușintei	Vladimir Gonța	Teodor Badiul
24.	Răciula	Dimitrii Stopnevici	Ion Bodruc
25.	Rădeni	Ioan Dulap	Ioan Malai
26.	Săseni	Pavel Tucicovschi	Vasile Popovici
27.	Tătărești	Gheorghe Banzariu	Serghii Botezatu
28.	Tuzora	Ioan Timuș	Alexandru Cazacu
29.	Țibirica	Ioan Nogacevschi	Ioan Arventiev
30.	Văprova	Somon Porubin	Alexandru Pașcenco
31.	Vărzărești	Gh. Cușnarev	Ioan Mihailov
32.	Voinovo	Alexandru Sergheev	Petre Sinițariu
33.	Zubrești	Teodor Bunescu	Nicon Morandici

Județul Soroca

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	Orașul Soroca		
1.	Adormirea Maicii Domnului	Prot. David Celan Prot. Vladimir Cotiujenschii Preot Vasile Bulancea	Vladimir Grosu (diacon) Pavel Pidlepa Nicolai Santachi Petre Cojocaru
2.	Nașterea Maicii Domnului (capela Liceului de Fete)	Prot. Ioan Stoianov	
	Parohiile rurale		
1.	Bădiceni	Evghenii Popovici	Alexandru Glavan
2.	Băxani	Alexandru Podgurschi Calinic Pogorevici	Pavel Simeonov
3.	Bulboci	Gheorghe Balaban	Ștefan Efodiev
4.	Bujerovca	Mihail Dumbravă	Alexandru Burjacovschi
5.	Cereșnoveți-Redi	Mihail Cveatcovschi	Ioan Popovici
6.	Cosăuți	Iosif Murea	Toma Prodan
7.	Cotovo	Vasile Ostapov	Pavel Romanescu
8.	Cremenciuc	Grigore Antohi	Arest Coptarenco
9.	Coșernița (G-l Poetaș)	Gavriil Vâșcov	Teodor Antonovici
10.	Dărcăuți	Nicanor Murafa	Ioan Ostapov
11.	Dubna	Gheorghe Neaga	Sava Florea-Ouș
12.	Hristici	Filip Urâtu-Mironov	Isachii Caisen
13.	Iarova	*Vacant*	Ion Sobolev
14.	Macarovca	Timofei Ostapov	Ștefan Sângureanu
15.	Nemirovca	Mihail Gropa	Teodosii Stavăr

16.	Ocolina	Prot. Filaret Corobceanu	Gheorghe Donos
17.	Parcani	Gheorghe Mușcinschi	Evghenii Nestorov
18.	Popeștii de Jos	Zaharia Rusu	Ioan Izmană
19.	Popeștii de Sus	*Vacant*	Serghii Rudiev
20.	Racovăț	Alexandru Coptarenco	Adrian Verbițchi
21.	Rublenița	Filip Șciuca	Andrei Roșca
22.	Schineni	*Vacant*	Nicolai Tărnovschi
23.	Stoicani	Dionisii Vinogradov	Grigorii Verbițchi (diacon-cânt.)
24.	Șeptelici	Teodor Untul	Simeon Pascariuc
25.	Șolcani	Vasilii Pogorevici	Ioan Țipordei
26.	Trifăuți	Ioan Belinschi	Teodor Goian
27.	Vasilcău	Ioan Baidan	Trifon Jovmir
28.	Visoca	Ioan Oprea	Iustin Polihovici
29.	Voloave	Ioan Mușcinschi	Simeon Gropa
30.	Volovcineți-Holoșnița	Pavel Ureche	Matei Pascariuc
31.	Voroncăul Nou	Ioan Plămădeală	Ioan Solovei
32.	Voroncăul Vechi	Mihail Madan	Efimii Gropa
33.	Zgura	Panteleimon Ștefârță	Gheorghe Machedon

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Arionești	Dimitre Balițchi	Vladimir Lvovschi (diacon-cânt.)
2.	Atachi	Efimii Gherbonovschi	Nicolai Lozinschi
3.	Bârlădeni	Ion Dascăl	Andrei Iachim
4.	Braicovo	Efimii Voinițchi	Gavriil Oțel
5.	Briceni	Ioan Moldovanu	Pavel Macovei
6.	Călărășeuca	Sava Calaianov	Ioan Araneanu
7.	Cernoleuca	Zaharia Popovici	Gheorghe Celan
8.	Climăuți	Alexandru Elașu	Petre Levițchi
9.	Codreni	Vasile Bejanu	Victor Râmanschi
10.	Corbul	Gheorghe Secrier	Andrei Bulat
11.	Cricicouți	Ioan Gropa	Grigore Hâncu
12.	Dângeni	Alexandru Cerneavschi	Teodor Varzariu
13.	Dondușeni	Teofan Cormei	Luca Revenco
14.	Frasin	Grigore Raețchi	Teofil Nicov
15.	Gârbova – Om Mort	Ioan Arapov	Vasile Barbaroșe
16.	Ghizdita	Gheorghe Sumnevici	Mitrofan Gârlea
17.	Goleni	Grigorii Gâșcu	Petre Garbur
18	Gorodici-Țaul	Nicanor Zavoicinschi	Ștefan Melnic
19.	Grinăuți	Mihail Donos	Teodor Lungu
20.	Horodiște	Ioan Popovici	Nicolai Sveatchevici
21.	Lipnic	Petre Dașchevici	Filaret Romanciuc (diacon-cânt.)
22.	Maramonovca	Vasile Efodiev	Iacob Goian

23.	Mereşeuca	Gheorghe Popovici	Vladimir Levițchi
24.	Moşeni	Serghii Romanciuc	Mihail Dumbrăveanu
25.	Plop-Trestieni	Teodor Caminschi	Atanasie Bâlteanu
26.	Rediu Mare	Vasile Popovici	Grigore Poziumschi
27.	Rudi	Ioan Mamaliga	Ioachim Orjehovschi
28.	Rujnița	Nicolai Volontirov	Mihail Tomşa
29.	Ruseni	Leonid Grimalschi	Mihail Levițchi (diacon-cânt.)
30.	Sauca	Teodor Schidul	Alexei Pastalachi
31.	Scăieni	Vladimir Grişcov	Ştefan Dumbrăveanu
32.	Sudarca	Alexandru Mintici	Vladimir Sveatchevici
33.	Târnova	Vladimir Huşanu	Ilia Hrişcov
34.	Tătărăuca Nouă	Ioan Namestnic	Alexii Halipa
35.	Tătărăuca Veche	Arsenii Plămădeală	Grigore Vidraşcu
36.	Teleşeuca	Atanasie Țurcanu	Ioan Cociarovschi
37.	Ungurii	Vasile Lozinschi	Antonii Cociarovschi
38.	Verejeni	Evghenii Samsonov	Alexandru Fromunda
39.	Vălcineț	*Vacant*	*Vacant*

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Anfisovca	Vasile Rotaru	Dimitrii Popovici
2.	Hănăsenii Mari	Dimitrii Lupan	Ilie Zavat
3.	Hănăsenii Mici	Alexei Podgurschi	Ioan Zarilov
4.	Căinarii Vechi	Ioan Vedraşcu	Efimii Caisen
5.	Ciripcău	Sazont Gârlea	Alexandru Muşcinschi
6.	Cubolta	Xenofont Nicolaev	Andrei Delinschi
7.	Dimitrievca-Chirilovca	Evghenii Babin	Grigore Simionica
8.	Drochia	Victor Glavan	Gheorghe Spinei
9.	Floreşti	Nicolai Măcărescu	Alexandr Ceburciu Alexei Levițchi
10.	Frumuşica	Grigore Iazinschii	Atanasie Silvinschi
11.	Gura Căinari	Serghii Pereteatcov	Vladimir Svetenco
12.	Izvoarele	Arsenii Godoroja	Ioan Iacov (diacon-cânt.)
13.	Mândâc	Petre Taban	Ioan Grigorița
14.	Nădușita	Arsenii Sumnevici	Ioan Ignatovici (diacon-cânt.)
15.	Nicolaevca	Serghii Stadnițchii	Teodor Vedraşcu
16.	Petreni	Nicolai Lupan	Boris Berov
17.	Pietrosul	Isidor Plămădealo	Ioan Popovici
18.	Putineşti	Alexandru Daşchiev	Iacob Arventiev (diacon-cânt.)
19.	Răduleni	Iosif Strătan	Vasile Spânu
20.	Sevirova	Marcu Grosu	Vitalii Musteața
21.	Soloneț	*Vacant*	*Vacant*
22.	Şuri	Vasile Jovmir	Vasile Spoialov
23.	Tarigrad	Dionisii Gonceariuc	Alexandru Lupan
24.	Vădeni	Dorimidont Grimalschi	Gheorghe Ignatovici
25.	Vărvăreuca	Gheorghe Ureche	Arefa Popovici

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Bădeşti	Leonid Stadnicov	Ioan Popovici
2.	Cerlina	Stahii Revenco	Ioan Huma
3.	Cernița	Ioan Verbițchi	Ilie Goianu
3.	Climăuți	Gheorghe Pogorevici	Vasile Buriană
4.	Cobâlnea Nouă	Teodor Homițchi	Nicolai Verbițchi
5.	Cobâlnea Veche	Gheorghe Jemăneanu	Teodor Frațman
6.	Coşernița	Moisei Sultanu	Petre Gândac
7.	Cuşmirca	Vicol Svetlov	Andrei Simenel
8.	Cotiujenii de Jos	Ic-st. Gheorghe Cernăuțanu	Agapii Bruma
9.	Cotiujenii de Sus	Petre Florea	Mihail Răileanu
10.	Cuhureştii de Jos	Sava Cecanu	Gheorghe Marian
11.	Cuhureştii de Sus	Teodor Gârlea	Porfiri Țaul
12.	Domulgeni	Ioan Nogacevschi	Andrei Onica
13.	Gura Camencii	Mihail Matveenco	Teodor Voldman
14.	Gvozdova	Timotei Goian	Teodor Staver
15.	Hârtop	Teodor Curmei	Vasile Sergheev
16.	Japca	Chiril Siținschii	Axentii Berghi (diacon-cânt.)
17.	Năpadova	Grigore Chihai	Chiril Berghi
18.	Poiana-Cunici	Victor Bejan	Daniil Ceban
19.	Răceşti	Ştefan Cazacu	Nicolai Leu
20.	Rogojeni	Chiriac Popovici	Mihail Manea
21.	Salcea	Vasile Scalețchi	Dimitri Burianu
22.	Sănătăuca	Vasile Ivanov	Trofim Delinschi
23.	Şestaci	Nicolai Erimicioi	Constantin Ştefârță (diacon-cânt.)
24.	Temeleuți	Ioan Bruma	Timotei Logan
25.	Țara	Mihail Stoicov	Alexandru Muşcinschi
26.	Vadu lui Raşcu	Carp Popovici	Panteleimon Novițchi
27.	Văscăuți	Teodor Frunză	Alexandru Ştirbu
28.	Vertiujeni	Dimitrie Buiuc	Mihail Burjacovschi
29.	Zăluceni	Serghie Spoialov	Gheorghe Tomşa
30.			

Cercul V

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Băhrineşti	Ioan Caimacan	Ioan Capbătut
2.	Bălăşeşti	Iosif Leca	Chiril Andreevici
3.	Căşunca	Ioan Caisen	Trifon Popovici
4.	Ciutuleşti	Dionisii Iavorschii	Efimii Movila
5.	Copăceni	Filip Levinschi	Teodosii Arventiev
6.	Cotiujenii Noi	Nicolai Nicov	*Vacant*
7.	Drăgăneşti	Ion Agapiev	Ioan Chişca
8.	Pepeni	Mihail Lozinschi	Ştefan Dabija (diacon-cânt.)

9.	Pravila	Petre Gheorghian	Isachii Caisen
10.	Prepelița	Ioan Levițchi	Iulian Namolovan
11.	Lunga	Timotei Delinschi	Petre Chiriac
12.	Ștefănești	Ioan Șciuca	Simeon Cazacu

Județul Tighina

Cercul I

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
	Orașul Tighina		
1.	Catedrala	Prot. Atanasie Usinevici Prot. Teodor Boldâri Prot. Atanasie Sofronovici	Vladimir Braga (diacon) Ioan Cârlig, Serghii Grosu, Andrei Eșan
2.	Sf. Alexandru Nevschi	Preot Leonid Drăghici	Vasile Plămădealo
3.	Nașterea Maicii Domnului	Teodosii Svetenco	Gheorghe Bucica
4.	Sf. Nicolai	Prot. Vladimir Gheorghianov	Ioan Cloceanov
5.	Sf. Petru și Pavel	Prot. Alexandru Bălțătescu Prot. Vasilii Varzopov	Teodor Semenov Trofim Hodorev
	Parohiile rurale		
1.	Apaci	Preot Ioan Gorceag	Nichita Bacșina
2.	Baccealia	Dimitrie Unteanu	Ioan Cocican
3.	Brezoaia	Grigore Cunițchi	Serghie Chirllicenco
4.	Bulboaca	Prot. Ioan Bacinschi	Andrei Bucșanu
5.	Calfa	Preot Victor Galațchi	Ioan Damian
6.	Cârnățeni	Leon Danilov	Ioan Stoicov
7.	Căușenii Noi	Vasile Văleanu	Lazar Grosu (diacon-cânt.)
8.	Căușenii Vechi	Alexandru Bușilo	Nicolai Lemne-Machedon
9.	Chircăiești	Prot. Teodor Ivanov	Efimii Mițelescu
10.	Cobusca Nouă	Preot Nichita Zavalnițchi	Ioan Vîrlan
11.	Cobusca Veche	Marcu Maleavin	Simeon Burianu (diacon-cânt.)
12.	Copanca	Iustin Enachescu Grigore Macarevici	Ioan Culicovschi Serghii Enachescu
13.	Corjova	Gheorghe Corega	Luca Nogacevschi
14.	Delacău	Teodor Chirilov	Cozma Preotescu
15.	Dubăsarii Vechi	Prot. Constantin Huma	Alexandru Cucu
16.	Fârlădeni	Prot. Alexandru Cutierov	Constantin Tomov
17.	Gârbovăț	Preot Serghii Cigolea	Tadeu Friptu
18.	Geamăna	Teodor Zubcov	Dimitrie Burcovschi
19.	Gura-Bâcului	Leon Ghinculov	Efimii Grosu
20.	Hagimus	Alexandru Glovatinschi	Simeon Galațchi
21.	Plop-Știubei	Vladislav Vasilachiev	*Vacant*
22.	Puhăceni	Ioan Plămădealo	Terentii Friptu
23.	Rășcanii Vechi	Ilia Sofronovici	Ioan Cereși
24.	Săiți	Vasile Ciaicovschi	Vasile Malai

25.	Sălcuța	Prot. Nicolai Budescu Preot Ioan Spinei	Ioan Prodan (diacon-cânt.) Constantin Luchița
26.	Speia	Alexandru Grâul	Porfirii Cârlig
27.	Șerpeni	Constantin Macaveev	Nicolai Vedrașcu
28.	Tănătari	Vasile Vulpanovici	Dimitrie Cârlig
29.	Telița	Vladimir Nogacevschi	Dionisii Cârlig
30.	Tânțăreni	Nicolai Stadnicov	Ioan Cechir
31.	Ursoaia	Ioan Țapov	Dimitrie Frija
32.	Varnița	Prot. Ioan Elașcu	Mihai Curca
33.	Zaim	Preot Malahie Mihalovici	Nicolai Pronițchi

Cercul II

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Baimaclia	Dimitrie Harnagea	Mihail Popovici
2.	Batâr	Erast Bacalinschi	Metodii Scalețchii
3.	Căinari	Antonii Sicorschii	Alexandru Sârbu (diacon-cânt.)
4.	Cărbuna	Dimitrii Sinevici	Victor Caragi
5.	Cioara Mârza	Mihail Țipordei	Spiridon Eremia (diacon-cânt.)
6.	Coșcalia	Dimitrie Hârtia	Panteleimon Chipra
7.	Gangura	Mihail Zahariev	Dimitrii Novgorodschi
8.	Manzâr	Ștefan Sava	Vasile Burianu
9.	Petrovca	Ilie Popovici	Evghenii Romanovici (diac-cânt.)
10.	Puhoi	Mihail Friptu	Vasile Țurcanu
11.	Satu Nou	Varlam Bușilo	Nicolai Meșenai
12.	Selemet	Constantin Mihailovici	Elipidifor Savițchi (diacon-cânt.)
13.	Sturzeni	Vasile Arventiev	Teodor Iurco
14.	Taraclia	Vasile Alistar Alexandru Hinculov	Teodor Golubenco Constantin Mamăliga
15.	Tocuz	Teoctist Miziumschi	Petre Rughinov (diacon-cânt.)
16.	Troițcoe	Nicolai Glovatinschi	Ioan Varzariu

Cercul III

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Abacladjaba	Teodor Bușilo	Alipii Podgurschi
2.	Baurci	Evsevii Crocos Dimitrie Spoialo	Petre Bunescu
3.	Beșghioz	Alexandru Rubanschi	Nicodem Baljalarschi
4.	Cazaclia	Vladimir Cazacu Alexei Plămădealo	Ioan Focșa Grigore Celan
5.	Chiriet-Lunga	Toma Liubov	Gheorghe Iamburschi
6.	Chirutnea	Dimitrie Chipra Dimitrie Dimitriev	Constantin Macarevici Emelian Paerele
7.	Ceadâr Lunga 1	Prot. Teodor Lisevici	Ioan Moleavin
8.	Ceadâr Lunga 2	Preot Constantin Teluța	Vasile Poleanschi (diacon-cânt.)

9.	Gaidar	Dimitrie Croitor	Teodor Brașevan
10.	Joltai	Ștefan Moleavin	Vladimir Moleavin
11.	Romanovca	Grigore Nemțeanu	Harlambii Valuța
12.	Tvardița	Alexei Salearschi Toma Podpreatov	Veaceslav Delinschi
13.	Valea Perjei	Prot. Petre Popovici Preot Ignatii Savițchii	Ioan Grigoriev

Cercul IV

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Avdarma	Petre Petrov	Nicolai Popescu
2.	Bașcalia	Vladimir Butuc	Vladimir Zavat
3.	Beșalma	Grigore Crocos	Dionisii Barbaroșe
4.	Bogdanovca	Ștefan Cecat	Antonii Cecan
5.	Cenac	Petre Lașcov	Serghii Crăciun
6.	Chirsovo	Vladimir Feodorov Petre Chirsanov	Ioan Tuzla Vasile Coreișa
7.	Cioc-Maidan	Vasile Sofronov	Andrei Svetenco
8.	Comrat	Iulian Friptu Andrei Dimitrov Andrei Sibov	Teodor Voloc (diacon) Vasile Antoniev Mihail Crozdev
9.	Dezghingea	Nicolai Spinei Gheorghe Veicov	Ștefan Frațman Onufrii Grama
10.	Sadaclia	Nicolai Chirsanov	Diomid Sârbu
11.	Ferapontievca	Leonid Mihnevici	Orest Oltu
12.	Tomai	Ioan Costinovici	Gheorghe Marcov

Cercul V

Nr crt.	Numele comunii	Paroh-preot	Cântăreț
1.	Beștemac	Prot. Gheorghe Luscalov	Vasile Nastase
2.	Caracui	Preot Nicolai Buruiana	Mihail Roșcovschi
3.	Ciucur Mingir	Prot. Constantin Bobeica	Teodor Harea
4.	Cimișlia	Preot Petre Hohor Haralambie Samburschi	Vasile Ciornâi (diacon-cânt.) Ioan Zavițchii (cântăreț)
5.	Grădești	Pavel Bobeica	Alexandru Popescu
6.	Gura Galbenă 1	Nicolai Bolbăceanu	Teodor Roșcovschi
7.	Gura Galbenă 2	Iosif Butnar	Vasile Grosu
8.	Hârtop	Simeon Mihailovici	Alexandru Volovei
9.	Ialpugeni	Alexei Mârza	Nicolai Ochișor
10.	Javgur	Alexandru Gonciaruc	Teodor Crăciunescu
11.	Mihailovca	Fotii Vedrașcu	Adrian Ciornâi
12.	Molești	Prot. Simeon Ciubuc	Pavel Călestru
13.	Sagaidac	Preot Leonid Vulpanovici	Serghii Spaialo
14.	Sărata Galbenă	Prot. Atanasii Manea	Dimitrie Popescu

Mănăstiri de călugări

1. Căpriana, arhimandrit-mitrofor Natanail Rotariu (jud. Chișinău)
2. Cetatea (jud. Ismail), protosinghel Zavatie Zubcu
3. Condrița (jud. Chișinău), protosinghel Daniil Grozavu
4. Curchi (jud. Orhei), egumen Iuvenalii Țaranu
5. Dobrușa (jud. Orhei), protosinghel Achepsim Morariu
6. Frumoasa (jud. Orhei), protosinghel Nicolai Ivancenco
7. Hârbovăț (jud. Orhei), arhimandrit-mitrofor Teognost Donos
8. Hâncu (jud. Chișinău), arhimandrit-mitrofor Domițian Hodoroja
9. Hârjauca (jud. Orhei), protosinghel Serafim Hâncu
10. Noul Neamț (jud. Tighina), arhimandrit-mitrofor Hrisant Filipov
11. Saharna (jud. Orhei), ieromonah Inochentii Postica
12. Suruceni (jud. Chișinău), stareț PS Dionisie Ismailului, vicarul eparhiei
13. Țigănești (jud. Orhei), protosinghel Dositei Vârlanu

Schiturile de călugări

1. Bocancea (Antonovca), jud. Bălți, protosinghel Gurie Tăutu
2. Pripiceni, jud. Orhei, ieromonah Petru Socinschi
3. Rugi (Rudi), jud. Soroca, arhimandrit-mitrofor Teofan Draghici
4. Terapont, jud. Ismail, ieromonah Arsenii Belcescu
5. Țipova, jud. Orhei (Horodiște), arhimandrit-mitrofor Sofronii Neaga

Mănăstiri de călugărițe

1. Călărășeuca, jud. Soroca, monahia Taisia Șevcenco
2. Coșelăuca, jud. Soroca, schimonahia Neonila Petrachi
3. Hirova, jud. Orhei, monahia Efrosina Negru
4. Japca, jud. Soroca, monahia Dorotea Antonovici
5. Răciula, jud. Orhei, egumenia Eughenia Ciumașu
6. Tabăra, jud. Orhei, monahia Ana
7. Vărzărești, jud. Chișinău, monahia Evlavia Frunză

Schiturile de călugărițe

1. Borisovca, jud. Ismail, monahia Severiana Mihalachi
2. Schitul de pe lângă orfelinatul preoțimii basarabene, jud. Chișinău, șoseaua Hâncești, monahia Magdalina Sohorucichiu

Frății de călugări

1. Casa Arhiepiscopală din Chișinău (Mitropolia), economul casei, ieromonahul Inochentii Dațcu
2. Casa Arhiepiscopală din Ismail, economul casei, protosinghelul Savatie

ANRM, Fond 1417, inv. 1, d. 175, f. 75-83.

Nr. 208

1923 martie 10. Legea pentru înființarea Episcopiilor Constanța, Hotin și Cetatea Albă–Ismail

FERDINAND I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Corpurile legiuitoare au adoptat și votat, iar Noi sancționăm cele ce urmează:

Lege

pentru înființarea Episcopiilor Constanța, Hotin și Cetatea Albă–Ismail

Art. I. În urma aprobării Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, se înființează următoarele trei eparhii episcopale:

Eparhia Constanța, cu reședința în orașul Constanța, cuprinzând județele: Constanța, Caliacra, Durostor și Ialomița;

Eparhia Hotinului, cu reședința în orașul Bălți, cuprinzând județele: Bălți, Hotin și Soroca;

Eparhia Cetății Albe și a Ismailului, cu reședința în orașul Cetatea Albă cuprinzând județele: Cetatea Albă, Ismail și Cahul.

Art. II. Alegerile de titulari ai acestor eparhii se vor face conform legii pentru alegerea mitropoliților și episcopilor eparhioți, colegiul electoral completându-se cu 6 membri clerici, delegați de congresul eparhial al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și reprezentând cele trei eparhii ale bisericii din Basarabia.

Această lege s-a votat de Senat în ședința de la 20 februarie, anul 1923, și s-a adoptat cu majoritate de *șeasezeci și unu* voturi, contra *două*.

Președinte, M. Pherekyde

Secretar, Sima Niculescu

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 2 martie anul 1923 și s-a adoptat cu majoritate de *una sută patruzeci* și *opt* voturi, contra *trei*.

Președinte, M. G. Orleanu

Secretar, Petre Gârboviceanu

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului și publicată în *Monitorul Oficial*.

Dată în București, la 8 martie 1923.

Ferdinad

Ministrul Cultelor și Artelor, Constantin Banu

Nr. 920

Monitorul Oficial al României, Anul 1923, nr. 266, martie 10.

EDIȚII: ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929, d. 1, f. 4-4v.*

Nr. 209-211

1923 martie 13–31. ACTE REFERITOARE LA ALEGEREA, NUMIREA ȘI ÎNVESTIREA EPISCOPILOR VISARION PUIU ȘI NICOLAE COTLARCIUC ÎN SCAUNELE EPISCOPIEI HOTIN ȘI EPISCOPIEI CETATEA ALBĂ–ISMAIL

În ziua de 13 martie a.c., Arhiepiscopul Gurie a convocat la Chișinău Congresul Eparhial Extraordinar, cu delegații vechi, clerici și mireni. Ședințele au durat două zile. Lucrările Congresului s-au publicat în volum separat și s-au împrăștiat pe la toate parohiile din Basarabia.

Din acestea se văd hotărârile luate. Amintim aici câteva.

1) Congresul declară că respectă și păstrează pentru Biserică [din Basarabia] drepturile avute, între care e și ca „alegerea episcopilor la scaunele vacante" să se facă în eparhia respectivă. „Dar, totodată, Congresul, nutrind și sentimente de abnegație și frăție românească și dorind cu tot sufletul să conlucreze în comun acord cu biserica națională din restul Țării, primește pentru împrejurarea de acum ca ocuparea scaunelor celor două din nou înființate episcopii, să se facă după legea sinodală română, alegându-se și cei șase delegați, cum se arată în legea ad-hoc, și completată în urma înțelegerii cu autoritățile superioare bisericești și civile, cu dreptul ca acest Congres eparhial extraordinar să facă și propunerea persoanelor demne și dorite de biserica Basarabiei, să-i fie arhipăstori duhovnicești și ierarhi pe aceste scaune de Hotin și Cetatea Albă".

Congresul „propune ca singure persoane dorite să fie episcopi titulari în eparhiile de Hotin și Cetatea Albă":

Pentru Eparhia Hotin, pe Preasfinția Sa Visarion, actualul Episcop al Eparhiei Argeșului.

Pentru Eparhia Cetății Albe–Ismailului, pe Preacuvioșia Sa arhimandritul Iuliu Scriban, profesor la Seminarul Central din București.

Aceste amândouă persoane au întrunit unanimitatea de 70 voturi ale tuturor delegaților Congresului eparhial extraordinar.

2) S-au ales cei 6 delegați în Marele Colegiu, în care va fi să se facă alegerea celor doi episcopi după legea sinodală.

„Congresul împuternicește această delegațiune cu tot dreptul și îndatorirea de a prezenta autorităților competinte superioare numai persoanele propuse de congres spre a fi ca episcopi titulari și doriți pe scaunele celor nou înființate eparhii din Basarabia.

Hotărăște ca delegația aceasta să se retragă de la participarea la Marele Colegiu Electoral, dacă nu se propun la votare aceste două persoane dorite de biserica Basarabiei, care procedare a autorităților superioare de Stat ar însemna călcarea cu totul a tuturor drepturilor Bisericii de aici".

3) „Delegația aleasă se împuternicește să aducă la cunoștința cui se cuvine ... ca Arhiepiscopia Chișinăului să fie ridicată la rangul de Mitropolie a Basarabiei".

4) Aceste două eparhii noi, a Hotinului și a Cetății Albe-Ismailului, sunt și rămân sufragane canonicește Autorității Centrale bisericești din Chișinău și instalarea Chiriarhilor lor să se facă la fața locului de Î.P.S. viitor Mitropolit al Basarabiei, iar hirotonirea P.C. arhimandrit Iuliu Scriban, Congresul dorește să se facă în orașul Chișinău, ceea ce ar avea o mare influență pentru clerici și drept credincioșii păstoriți.

În ziua de 29 martie au avut loc alegerile de episcopi. Delegații aleși de Congres erau în București.

În dimineața zilei s-a dat din București o telegramă urgentă, la Cameră, către:

1) Î.P.S. Mitropolit Miron, președintele Marelui Colegiu Electoral;

2) Î.P.S. Mitropolit Miron Primat, președintele Sfântului Sinod;

3) Dlui I.I.C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri;

4) Dlui C. Banu, ministrul Cultelor și Artelor.

* Textul aparține editorilor revistei „Luminătorul" (n. ed.).

ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929, d. 1, f. 6-7.*

Nr. 209

1923 martie 30. Decretul Regelui Ferdinand I privind întărirea în scaunele de Episcopi ai Eparhiilor Hotin și Dunărea de Jos a Preasfințiților Arhierei, Visarion Puiu și Iacob Antonovici și în scaunele de Episcopi ai Eparhiilor Buzău, Cetatea Albă – Ismail, Constanța și Roman a Preacucernicilor preoți, Ghenadie Niculescu, Nicolae Cotlarciuc, Iliarie Teodorescu și Lucian Triteanu

FERDINAND I,

Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,

La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor sub nr. 17191 a.c.,

Văzând că Colegiul Electoral, prevăzut la art. 1 din Legea Sinodală, întrunit în ziua de 29 martie 1923, a ales pentru scaunele vacante de Episcop al Eparhiilor: Buzău, Cetatea Albă – Ismail, Constanța, Dunărea de Jos, Hotin și Roman pe:

Preacucernicul preot Gh[enadie] Niculescu, cu majoritatea de 220 voturi din 225 votanți pentru Eparhia Buzăului;

Preacucernicul preot Nicolae Cotlarciuc cu majoritatea de 218 voturi din 229 votanți pentru Eparhia Cetatea Albă–Ismail;

Preacucernicul preot Ilie Teodorescu, cu majoritatea de 212 voturi din 217 votanți pentru Eparhia Constanța;

Preasfințitul Arhiereu Iacob Antonovici, cu majoritatea de 235 voturi din 237 votanți pentru Eparhia Dunării de Jos;

Preasfințitul Arhiereu Visarion Puiu, cu majoritatea de 214 voturi din 218 votanți pentru Eparhia Hotin, și

Preacucernicul preot L[ucian] Triteanu, cu majoritatea de 238 voturi din 246 votanți pentru Eparhia Romanului,

În puterea art. IV din citata lege,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfințiții Arhierei Visarion Puiu și Iacob Antonovici sunt întăriți în scaunele de episcopi ai Eparhiilor Hotin și Dunărea de Jos, pentru care au fost aleși.

Art. II. Preacucernicii preoți Gh[enadie] Niculescu, Nicolae Cotlarciuc, Ilie Teodorescu și L[ucian] Triteanu, după ce vor fi ridicați la treapta de arhierei, sunt întăriți în scaunele de Episcopi ai parohiilor: Buzău, Cetatea Albă – Ismail, Constanța și Roman pentru care au fost aleși.

Art. III. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului Decret.

Dat în București la 30 martie 1923.

Ferdinand

Ministrul Cultelor și Artelor

Constantin Banu

Nr. 1410.

Monitorul Oficial al României, Anul 1923, nr. 284, martie 31.

EDIȚII: ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929, d. 1, f. 20*; Revista „Luminătorul", Anul 1923, nr. 12-13, p. 8.

Nr. 210

1923 martie 31. Raport privind solemnitatea învestirii Preasfinţilor Visarion Puiu, Episcop al Hotinului, Iacob Antonovici, Episcop al Dunării de Jos şi Justinian Teculescu, Episcop de Alba Iulia, inspector al Clerului militar

Mareşalatul Curţii Regale

Sâmbătă, 31 martie, a avut loc la Palatul Regal din Bucureşti, în prezenţa M.S. Regelui şi A.S.R. Principelui Moştenitor, învestitura Preasfinţilor Visarion Puiu, Episcop al Hotinului, Iacob Antonovici, Episcop al Dunării de Jos şi Justinian Teculescu, Episcop de Alba Iulia, inspector al Clerului militar.

La ora 11[45], Preasfinţii Episcopi, însoţiţi de Înaltpreasfinţia Sa Mitropolitul Primat, Î.P.S.S. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei şi Î.P.S.S. Episcopul Râmnicului şi Noului Severin, au fost conduşi în trăsuri regale de gală, escortate de un escadron de cavalerie, cu ceremonialul obişnuit, de la Sf. Mitropolie la Palatul Regal din Bucureşti, unde au fost primiţi de către mareşalul Curţii Regale şi adjutanţii regali şi conduşi în salonul de primire.

Anunţându-se sosirea Preasfinţilor Episcopi, M.S. Regele şi A.S.R. Principele Moştenitor, precedaţi de maestrul de ceremonii şi de adjutanţii regali şi urmaţi de ministrul Casei Regale, îşi fac, la ora 12, intrarea în sala Tronului, unde se găseau aşezaţi în dreapta Tronului:

Înaltul Cler şi membrii aleşi ai Consistoriului Superior:

Dnii miniştri;

Dnii Senatori;

Dnii Deputaţi;

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie;

Înalta Curte de Conturi;

Dnii preşedinte şi vice-preşedinţi ai Comisiei Interimare a capitalei;

Rectorul Universităţii şi decanii facultăţilor;

Reprezentanţii Academiei Române;

Dnii prim-preşedinte, preşedinţi şi procurorul general al Curţii de Apel;

Dnii prim-preşedinte şi prim-procuror al Tribunalului Ilfov;

Dl secretar general al Ministerului Cultelor şi Artelor;

Dl director general al Cultelor;

Iar în stânga Tronului:

Dnii generali prezenţi în capitală;

Dl prefect al judeţului Ilfov.

După ce M.S. Regele s-a suit pe Tron, având în stânga pe A.S.R. Principele Moştenitor, maestrul de ceremonii şi doi adjutanţi regali, au condus mai întâi pe P.S. Visarion Puiu, Episcop al Hotinului, şi apoi pe rând, pe Iacob Antonovici, Episcop al Dunării de Jos şi pe Justinian Teculescu, Episcop de Alba Iulia, inspector al Clerului militar, cari îmbrăcaţi în mantiile episcopale, s-au prezentat în faţa M.S. Regelui.

Dl ministru al Cultelor şi Artelor a cetit pe rând diplomele de investire ale Înalţilor Prelaţi, iar M.S. Regele a încredinţat pe rând fiecăruia cârja episcopală.

După aceasta, Preasfinţitul Visarion Puiu, Episcop al Hotinului, a ţinut următoarea cuvântare:

Sire,

„Cât sunt de minunate lucrurile Tale, Doamne, Tu toate întru înţelepciune Le-ai făcut", zice Psalmistul, admirând frumuseţile întocmirii lumii acesteia şi minunile ce aveau loc în viaţa poporului său. Aceleaşi cuvinte le spunem şi noi astăzi, oricând vedem săvârşindu-se lucruri cu adevărat minunate pentru Ţară şi pentru neamul nostru.

Pe când, după războiul mare ce a trecut, o mână nevăzută, ridicând vălul pus de vremuri, ne arată aevea peste hotarele ţării tablouri cu imagini din alte veacuri, cum e acel al împărăţiilor prăbuşite şi al ţărilor reînviate, deşi erau socotite stinse odată cu timpurile apuse de care ne vorbesc cronicarii şi vedem iarăşi ţări ca Ucraina, Polonia şi Lituania, vremilor de altă dată, tot atunci şi înlăuntrul ţării noastre, spre acelaşi hotar de ţară, al Moldovei de la Nistru, aceeaşi mână providenţială, ne arată aievea întocmiri bisericeşti scumpe aduceri aminte în istoria noastră bisericească şi naţională, cum este reapariţia vechilor eparhii a Cetăţii Albe şi a Hotinului, lăsate multă vreme în păstrarea paginilor de istorie.

Şi precum cele dintâi fapte sunt răsplătite dreptăţii iminente Dumnezeeşti, pentru suferinţele istorice ale popoarelor, aşa aceste din urmă sunt răsplata aceleaşi Providenţii, pentru suferinţele mult încercatului nostru popor, dar cu credinţa lui nestrămutată şi sunt clipe minunate din Apoteoza cu care cerul a vrut să împodobească aceşti glorioşi ani ai Domniei Maiestăţii Voastre.

Căci, iată ne-a fost dat să vedem cu toţii în zilele noastre şi reînfiinţarea vechilor Eparhii ale Moldovei de odinioară: Episcopia Cetăţii Albe a lui Alexandru cel Bun şi Episcopia Hotinului a învăţatului Vlădică Amfilohie, deci o nouă minune pentru poporul nostru.

Iar smerenia noastră e chemată a lua astăzi toiagul păstoriei acestei de a doua eparhii a Hotinului.

Sire,

Răspunzând chemării ce cu deosebită dragoste îmi fac Clerul şi credincioşii acestei Eparhii, apoi încrederii arătată de Înaltul Guvern al Maiestăţii Voastre, cum şi îndemnurilor părinteşti ale Sf. nostru Sinod, primesc astăzi cu bucurie sufletească

cârja pastorală a Episcopiei Hotinului. Și, trecând de la frumoasa mănăstire a Curții de Argeș, pornesc, Maiestate, cu dorința caldă de a munci în acele părți însorite ale vechii Moldove, pentru a întări împreună cu frații preoți de acolo credința noastră creștină în popor să-i trezim conștiința națională și să cultivăm în toată populația acelui pământ strămoșesc dragostea către această țară: frumoasă, bogată, pașnică și deopotrivă ocrotitoare pentru oricine dorește a viețui liniștit în ea. Doresc să luminez mințile cu învățăturile Evangheliei blândului nostru Mântuitor, să întăresc sufletele prin credință și să cultiv toate acele virtuți cetățenești care aduc țărilor frumoasă propășire, iar popoarelor armonia socială, fără care orice neam își destramă viața și se prăbușește în anarhie nimicitoare.

Pornesc, Sire, la noua eparhie cu gândul de a adăuga împreună cu clerul în slujba bisericii noastre și a scumpei noastre Patrii, un cât de modest prinos din rodnica muncă pe care întotdeauna biserica noastră l-a adăugat la munca pusă de atâția sfetnici ai Tronului și dregători ai țării, în toate vremile, încât să pot bine merita scaunul vlădicesc al cărturarului Vlădică de Hotin Amfilohie, iar împlinind datorințele canonice ale păstoriei de suflete, așa cum eparhia așteaptă să răspund și încrederii ce mi se dă și menirii înalte a episcopatului nostru.

Cu asemenea gânduri, primesc astăzi din mâinile Maiestății Voastre această cârjă episcopală, mulțumindu-vă respectuos, Sire, și rog pe bunul Dumnezeu să împodobească anii glorioasei Voastre Domnii, cu cât mai multe fapte strălucite de sprijin Bisericii noastre și să vă ocrotească Augusta Voastră Familie pentru mulți ani.

Să trăiți, Sire!

Trăiască Maiestatea Sa Regina!

Trăiască A.A. L.L. R.R. Principele și Principesa Moștenitori!

Trăiască întreaga Voastră Augustă Familie!

Apoi, Preasfinția Sa Iacob Antonovici, Episcopul Dunării de Jos, a ținut următoarea cuvântare:

Sire,

Primind acest toiag din augustele mâini ale Maiestății Voastre, semn al autorității pastorale cu care sunt învestit spre a merge să păstoresc pre fiii duhovnicești ai Eparhiei Dunării de Jos, un adânc și pios fior îmi pătrunde acum sufletul meu.

Și lucru firesc este acesta, pentru că dacă un conducător al unui vas marin, plecând pe luciul mărilor și al oceanelor, își ia o grea răspundere pentru vremelniceștile vieți ale călătorilor respectivi, cu cât mai mult pentru acela care își ia asupra sa sarcina de conducător al atâtor suflete pe marea cea viforoasă și plină de felurite ispite, și de protivnice furtuni ale acestei vieți, și de a căror mântuire sau primejduire are a-și da seama nu numai înaintea oamenilor, dar mai ales înaintea Marelui și nepărtinitorului judecător, înaintea lui Dumnezeu.

Mântuitorul Hristos, după cum ne spune Sfântul Evanghelist Ioan cere de la un păstor de oi ca, mai întâi de toate, să le cunoască pe fiecare și, la vreme, să-și pună chiar sufletul pentru ele (Ioan, X, 11 – 14). De unde se vede, ce muncă, ce trudă, ce osteneală, de zi și noapte, și ce jertfă de sine trebuie să facă un păstor de suflete în conducerea oilor sale duhovnicești. Și cine ar putea oare să-și dea mai bine seama de o așa anevoință, de o așa mare răspundere, decât numai acei care înșiși ei au avut sau au prilejul, mai ales astăzi, în țara și în biserica noastră, de a duce pe ale lor umere greutățile cârmuirii trebilor obștești.

Punându-mi însă toată nădejdea în Părintele luminilor și al îndurărilor, de la care ne vine toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, păși-voi și eu la îndeplinirea datorilor ce mă privesc, cu toată încrederea și cu tot devotamentul ce mi se poruncește. Și deci, cea întâi și cea mai însemnată grijă a mea va fi de a-mi cunoaște, cât mai bine și cât mai îndeaproape, oile turmei, pre care Dumnezeu, prin biserică și țară, mi le-au încredințat spre păstorie și a lua aminte de ele, ferindu-le de lupii cei răpitori (Fapte, Ap. XX, 28 – 30) și, stăruind, cu timp și fără timp, în a lor propășire pe calea virtuții și a evanghelicei înfrățiri.

Și odată cu această îngrijire de oile turmei, îndeaproape vor fi silințele mele și spre starea sfintelor lui Dumnezeu lăcașuri a sfinților lor slujitori, îndeosebi spre păstorii sau preoții de parohii, de a căror împuținare, mai ales în vremea de astăzi, sufletul meu este foarte îngrijorat.

În același timp, ale mele păstorești priviri îndreptate vor fi și spre sfintele mănăstiri, lăcașurile de evlavie străbună, cultivatoarele și păstrătoarele de limbă și de arta noastră națională, cum și de atâtea pioase amintiri din vremile trecute, dar a căror stare de astăzi reclamă o de aproape și serioasă stăruință pentru a lor organizare și îmbunătățire.

Fiind apoi îndeobște cunoscută nevoia ce se simte de o cât mai grabnică răspândire a științei de carte în masa poporului nostru, mă voi sili și eu a sfătui și a îndemna cu toată stăruința pe fiii mei duhovnicești ca să-și dea cu drag copiii la școală, știind că lumina cărții lumină mântuitoare este și vai de omul care trăiește sub soare în întuneric și în neștiință. Și, o, Doamne, dacă conducătorii țării acestea nu ar fi înființat un număr de școale primare publice pe la sate, în anul 1865, cine știe, dacă eu, fiu de sătean, aș fi putut să am parte de a ajunge preot, profesor și arhiereu, și mai ales de a mă afla astăzi aici, la aceste atât de solemne și atât des scumpe momente! Fie Domnul Dumnezeu lăudat pentru toate, iar sufletele acelor patrioți să le odihnească în ceata celor drepți!

Nu voiu trece cu vederea apoi de a îndemna pe popor la muncă și la economie sau crutare (Mat. XXV, 14 – 30; II Tes. III, 6 – 13; Pilde. VI, 6; Fapte. Ap. XX, 33 – 34) singurele mijloace, care înlesnind omului un trai tihnit și dându-i și putința de a se lumina și educa, îl pot pregăti și feri de a nu se atinge de bunul altuia.

În această privință, cunoscută este grija și prevederea Maiestății Voastre și a guvernului țării, prin împroprietărirea sătenilor pe o scară atât de întinsă și în condițiuni atât de înlesnitoare, pentru care în veci veți fi pomeniți și binecuvântați. Tot așa și în privința lărgirii drepturilor cetățenești.

Mă voiu sârgui și eu deci de a povățui pe fiii mei în Domnul, ca să-și dea bine seama și să caute a se folosi, după cum se cuvine, de aceste mari și neprețuite binefaceri ale îmbunătățirii stării lor economice și sociale.

Pentru a-mi putea îndeplini aceste sfinte și alte multe datorii pastorale, indicate de nevoile zilnice, cum și de acele întâmplătoare ale vremii, pe lângă invocarea și solicitarea Darului Celui de Sus, nu voiu pregeta a recurge și la înțeleptele sfaturi ale Sfântului Sinod, cum și la acele ale conducătorilor și marilor bărbați de Stat ai țării și ai neamului.

Călăuzimă-voi, în același timp, și de pildele vrednicilor predecesori episcopi, care au lăsat urme nepieritoare în conducerea Eparhiei la care mă duc.

Pe lângă toate acestea, pururi voiu avea înainte și marile jertfe făcute de eroii noștri ostași pe altarul Patriei, cum și grijile și ostenelile cele fără seamăn ale Maiestății Voastre, ale Maiestății sale Reginei și ale întregii Familii Regale, dimpreună cu acele ale înțelepților sfetnici ai Coroanei și ai Țării, pentru înfăptuirea unității naționale, cea de veacuri așteptată și pe care ați pecetluit-o prin slăvita încoronare de la Alba-Iulia.

Și, ca urmare a amintitelor jertfe pentru îndeplinirea idealului național, nu voiu uita eu nici datoriile ce le avem pentru urmașii eroilor noștri, cum nici prețioasele cuvinte ale Maiestății Voastre din Mesajul de deschidere a Corpurilor legiuitoare din toamna anului 1921, când, între altele, ați zis:

„Consolidarea statului nostru, în noua lui alcătuire, este o operă atât de uriașă, încât multă vreme încă va trebui să fie preocuparea de căpetenie, nu numai a reprezentanților națiunii, dar și a tuturor forțelor vii ale patriei".

Și, deci, următor al acestui înalt îndemn al Maiestății Voastre, cum și al tuturor îndatoririlor smereniei mele de român și de păstor, pururi și pretutindeni propovădui-voi fiilor mei în Domnul, pacea, apropierea și obșteasca înfrățire spre aeve arătare a împărăției lui Dumnezeu între noi și spre fericirea țării și a neamului nostru românesc.

Să trăiți, Maiestate!

Să trăiască Maiestatea Sa Regina!

Să trăiască moștenitorul Tronului și întreaga Dinastie Română!

Să trăiască România întregită, una și nedespărțită în vecii vecilor!

Apoi, Preasfinția Sa Justinian Teculescu, Episcop de Alba Iulia, inspector al Clerului militar, a ținut următoarea cuvântare:

Sire,

Cu inima plină de sentimentul celei mai depline supuneri și loialități primesc, în acest mare și sublim moment, cârja pe care Maiestatea Voastră mi-o predă, ca simbol al puterii și datoriei de păstorie sufletească, mie, celui dintâi Episcop al scumpei și vitezei noastre armate. Și cum bine știu și cunosc solicitudinea Maiestății Voastre față de armată, ca instituțiunea cea mai apropiată de inima Maiestății Voastre, tot așa de bine știu și sunt convins că prin nimic nu voiu putea mai bine și mai deplin răsplăti grația Maiestății Voastre la numirea mea de Episcop al armatei, ca prin grija și silința neadormită ce voiu depune întru creșterea religioasă, morală și patriotică a bravei noastre armate.

Având experiența îndelungată a creșterii poporului în această direcțiune, cu tot zelul și iubirea o voiu aplica și continua de azi înainte și între ostașii țării, ca fii ai acestui popor.

Pe temelia tare și de secole probată a legii strămoșești, voiu zidi lucrarea mea, punând ca piatră cea din capul unghiului, cele trei virtuți ale legii creștine: Credința, Dragostea și Nădejdea.

Credința, adică către persoana Augustă și tronul Maiestății Voastre; dragostea către patria care îi susține și adăpostește; și nădejdea în viitorul și izbânda cu glorie a neamului nostru.

Neobosit mă voiu sili, Sire, a face pe toți și la toate ocaziunile, spre a pricepe și înțelege că: fraza de mare și adânc înțeles „Nihil Sine Deo", ca deviză a casei noastre Regale, ca și a țării întregi, nu este nici decât numai o frază decorativă pe stindardul și emblema patriei, ci un memento sfânt și perpetuu pentru toți oștenii țării, ca să știe și să cunoască sufletul înaintașilor lor, care începând de la Rovine până la Baia, de la Călugăreni până la Șelimber, de la Plevna până la Grivița și de la Mărăști până la Tisa, stăpâniți de înțelesul adânc al sfintei devize, au apărat și întregit patria iubită și au făcut coroana strălucitoare, cu care Maiestatea Voastră, în cetatea scumpă neamului întreg, în Alba-Iulia, v-ați încoronat ca Rege prea glorios al tuturor românilor.

Adânc și strălucitor voiu îndemna pe toți a-și săpa în inimă deviza țării noastre, adânc ca să nu se șteargă niciodată și strălucitor ca să o poată arăta și casnicilor lor, când se vor întoarce din serviciu la căminurile lor.

Animat de aceste sentimente și intențiuni și cu rugăciunea către Părintele Ceresc de a ocroti și binecuvânta cu zile multe și glorioase, ca și până acum, domnia Maiestății Voastre și a întregii dinastii, din toată inima rostesc:

Să trăiască Maiestatea Voastră!

Să trăiască Maiestatea Sa Regina!

Să trăiască A.S.R. Principele și Principesa Moștenitori și scumpa lor odraslă Principele Mihai.

Să trăiască scumpa și viteaza Armată Română!

M. S. Regele, răspunzând Înalţilor Prelaţi, a spus:

Preasfinţite Episcop al Hotinului,

Cu deosebită satisfacţie am întărit votul Marelui Colegiu, încredinţându-Ţi, după vechile datini, cârja noii Episcopii reînfiinţate pentru credincioşi din eparhia Hotinului, unde a păstorit odinioară învăţatul vlădică Amfilohie.

Trecând de la episcopia Argeşului la cea a Hotinului, vei avea de cârmuit un popor vrednic, care a fost fala şi mândria Moldovei, din cele mai vechi timpuri. Vitejia Codrenilor şi Orheienilor, despre care ne vorbesc vechile noastre cronici, a fost deopotrivă cu dragostea lor pentru legea creştină, pentru pământul lor răzeşesc şi pentru păstrarea limbii strămoşeşti.

Sunt încredinţat că împreună cu preoţimea în mijlocul căreia Te duci, vei şti să păstrezi aceste podoabe ale sufletului românesc. Predicând cuvântul Domnului nu numai că vei fi propovăduitorul credinţei şi sentimentului religios printre Eparhioţii Tăi, dar încă vei fi totdeodată şi apostolul conştiinţei naţionale, întărind în sufletul poporului iubirea de neam şi dragostea către ţară şi Tron. Astfel, vei aşeza temelii sănătoase pentru înflorirea acestei noi episcopii.

Preasfinţite Episcop al Dunării de Jos,

Cu mare bucurie ţi-am încredinţat toiagul episcopal al Dunării de Jos, unde eşti chemat să-ţi desăvârşeşti opera unei întregi vieţi, închinată numai sfintei noastre biserici şi cercetărilor istorice privitoare la interesantul trecut al Bârladului şi ţinutului său.

La Dunărea de Jos vei avea de continuat munca desfăşurată de vrednici ierarhi, începând cu Melchisedec şi sfârşind cu fericitul întru amintire Nifon. Blândeţea şi bunătatea sufletului Prea Sfinţiei Tale îmi este o plăcută chezăşie pentru o activitate plină de mântuitoare roade duhovniceşti.

Preasfinţite Episcop Iustinian,

Înmânându-ţi astăzi cu vie plăcere cârja episcopală, am întărit în tine pe întâiul Episcop al Armatei, la conducerea Clerului militar ortodox, pentru păstorirea sufletească a mult iubiţilor mei ostaşi.

Un întins câmp de muncă spirituală se deschide înaintea ta şi, totodată, o grea şi frumoasă răspundere. Am nestrămutata încredere că preoţimea militară cu episcopul ei în frunte, vor fi mereu adânc pătrunşi de înalta lor menire, încredere, la care mă îndreptăţesc înălţătoarele pilde din războiul trecut. Dacă comandanţilor militari le este încredinţată misiunea să înveţe pe fiii ţării cum să lupte şi prin ce mijloace să biruiască; vouă vă revine datoria să-i pregătiţi şi să le înarmaţi sufletele, ca să poată îndura toate greutăţile şi rezista la toate ispitele, întărindu-i în credinţa şi în frica lui Dumnezeu. Ogorul este bine pregătit şi aşteaptă acum în Preasfinţia Ta pe bunul grădinar.

Ţi s-a hărăzit titlul de Episcop de Alba Iulia, ca o pioasă amintire a vechii Mitropolii zidită acolo de Mihai Vodă cel Viteaz şi ca un simbol al ideii de unitate naţională, pentru care vrednica noastră armată a adus atâtea jertfe mari şi glorioase.

Sunt sigur că vei găsi în patriotismul Prea Sfinţiei Tale şi a Clerului ce vei conduce destulă râvnă ca să propovăduieşti ostaşilor mei, pe lângă cea mai fierbinte iubire de ţară, frumoasele virtuţi ostăşeşti, dragostea de steag şi credinţa neclintită în Regele lor.

Preasfinţi Părinţi!

Mulţumindu-vă călduros în numele Reginei, al meu şi al familiei mele pentru sentimentele de iubire şi devotament ce ne arătaţi, vă urăm la toţi o păstorie rodnică şi binecuvântată.

În urmă, M.S. Regele şi A.S.R. Principele Moştenitor s-au întreţinut cu Înalţii Prelaţi, cu membrii Guvernului şi persoanele prezente, iar la ora 12^{45} s-au retras, după care Înalţii Prelaţi au fost reconduşi la Sf. Mitropolie cu acelaşi ceremonial ca la venire.

Monitorul Oficial al României, Anul 1923, nr. 1, aprilie 1.

Nr. 211

1923 martie-aprilie. Corespondenţa purtată în legătură cu alegerea şi investirea Episcopului de Bălţi Visarion Puiu şi a Episcopului Cetăţii Albe – Ismail, Nicolae Cotlarciuc

[Telegramă delegaţilor clericilor şi mirenilor Bisericii din Basarabia adresată Sfântului Sinod]

„În momentul alegerii Episcopilor de Bălţi şi Cetatea Albă, noi, delegaţii clericilor şi mirenilor Bisericii din Basarabia, aducem respectuos la cunoştinţă că nu ne putem exercita mandatele date de Congresul Eparhial, în puterea legii nr. 920, întrucât aceste alegeri nu se fac în condiţiile hotărâte de Congresul Eparhial, în limita cărora avem mandatele noastre.

Deci, noi ne retragem de la alegerile de episcopi prin Marele Colegiu Electoral şi ne rezervăm păstrarea drepturilor Bisericii în întregime.

Totodată, cerem amânarea alegerii de Episcop pentru Cetatea Albă ca Congresul Eparhial să-şi spună din nou cuvântul său".

Iconom mitrofor *A. Baltaga*
Iconom stavrofor *S. Bejan*
Iconom stavrofor *T. Gavrilovici*
Iconom stavrofor *V. Dimitriu*
Protoiereu *I. Postoronca*
Protoiereu *P. Guciujna*

Adresa nr. 17523 de la 5 aprilie 1923, a Ministrului Cultelor și Artelor, Direcția Generală a Cultelor Către Î.P.S. Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului

Înaltpreasfințite,

În urma votului exprimat de Marele Colegiu Electoral, în ședința de la 29 martie a.c., Majestatea Sa Regele prin Înaltul Decret Regal nr. 1410 a.c., binevoind a întări în scaunul vacant de Episcop al Eparhiei Hotinului pe Preasfințitul Episcop Visarion Puiu, și pe preacucernicul preot Nicolae Cotlarciuc, pentru scaunul de Episcop al Eparhiei Cetatea Albă–Ismail, avem onoare a vă ruga să binevoiți a dispune, de acord cu Înaltpreasfințitul Mitropolit al Moldovei și Sucevei luarea măsurilor ce veți crede de cuviință.

Primiți, vă rugăm, Înaltpreasfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Ministru, (ss) Banu
Director, (ss) N. Rădulescu-Niger

Telegramă

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie Chișinău
Iași 576. 43. 8/4, 17/40

Hotărându-se ca vineri, 13 aprilie, să fie la Mitropolia din Iași hirotonia în Arhiereu a părintelui Cotlarciuc, alesul Episcop de Cetatea Albă, vă poftim a lua parte slujind la această hirotonie.

(ss) Pimen, Mitropolitul Moldovei
Nr. 1205
29 n. 1923, aprilie 8.

Telegramă

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie Chișinău
Iași 604. 36. 9/4, 14/40

Potrivit adresei 17523 Ministerul Cultelor, cu plăcere din nou vă invităm să poftiți joi la Iași, spre a se hotărî asupra instalării noilor episcopi din Basarabia.

(ss) Pimen, Mitropolitul Moldovei
Nr. 1225

Telegramă

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie Chișinău
Cernăuți 00263. 15. 9/4, 20/36

Rog onorați-mă la hirotonie vineri, 13 aprilie, Iași.
(ss) Cotlarciuc

Telegramă

Înaltpreasfințitul Mitropolit Primat, președintele Sfântului Sinod
București

Cu frățească dragoste reamintind de telegrama de la 29 martie a delegației Congresul Eparhial Basarabean în privința alegerii Episcopului de Cetatea Albă, adăugăm acum că Mitropolia din Iași vrea să încalce drepturile canonice ale scaunului Chișinăului asupra noilor episcopii Basarabene, hotărând fără noi ziua hirotoniei viitorului Episcop de Cetatea Albă, la care ne poftește să participăm.

Ministrul Cultelor cu adresa nr. 17523 lasă ca noi să luăm dispozițiile canonice cuvenite, dar neprimind comunicarea canonică legală de la Sfântul Sinod, de care depinde direct biserica Basarabiei, noi nu am luat nicio măsură.

Rugăm să binevoiți a cere respectarea dreptului bisericesc, să nu se producă neajunsuri și învrăjbiri, care nu întăresc biserica și îndepărtează consolidarea națională.

(ss) Arhiepiscopul Gurie
Nr. 5461
10 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfințitul Mitropolit Pimen
Iași

Adreselor telegrafice nr. 1205 din 8 aprilie și nr. 1225 din 9 aprilie răspundem: Ministerul Cultelor a lăsat ca noi, de acord cu Înaltpreasfinția Voastră, să luăm dispoziții în vederea hirotoniei viitorului Episcop de Cetatea Albă și instalarea celor doi episcopi în Arhiediceza Basarabiei. Totuși, neprimind pentru aceasta comunicarea canonică a Sfântului Sinod, numai de care depinde direct biserica Basarabiei, n-am putut lua nicio dispoziție până acum.

Deci, nu înțelegem cine a luat fără noi hotărârea pentru hirotonire.

Rugăm frățește să binevoiți a considera sfintele canoane și a nu atinge dreptul de jurisdicție a scaunului Chișinăului asupra noilor Episcopii.

Tot azi am comunicat Sfântului Sinod.

(ss) Arhiepiscopul Gurie
Nr. 5482
10 aprilie 1923

Telegramă

Domnului Banu – Ministrul Cultelor
București

Ați binevoit a cunoaște telegrama delegației Congresul Eparhial Basarabean de la 29 martie în legătură cu alegerea Episcopului de Cetatea Albă. Acum biserica Basarabiei primește o nouă încălcare necanonică a Mitropoliei din Iași. Deși cu adresa nr. 17523 ați lăsat ca noi să luăm dispoziții, de acord cu Î.P.S. Mitropolitul

Moldovei, totuşi la Iaşi s-a hotărât fără noi şi ziua hirotoniei viitorului Episcop de Cetatea Albă şi ne invită să participăm la ea. Rugăm să cunoaşteţi că biserica Basarabiei depinde canoniceşte direct de Sfântul Sinod, iar nu de Mitropolia Moldovei. Cu asemenea aranjamente nu vom consolida Ţara şi Biserica se distruge nesocotind canoanele ei.

(ss) Arhiepiscopul Gurie

Nr. 5463

10 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfinţitul Arhiepiscop Gurie

Chişinău

Bucureşti. 1092. 115. 10. 21/30

În Basarabia era până de curând o singură eparhie; de sine se înţelege că ea nu putea fi considerată de Mitropolie; după ce cererea de a deveni ea o Mitropolie încă nu-i regulată nici de biserică, nici de stat; noi, ca Mitropolit Primat şi preşedintele Sfântului Sinod, nu putem lua alte dispoziţii în privinţa hirotonirii părintelui Cotlarciuc şi introducerea celor doi episcopi, decât să recomandăm Mitropolitului Moldovei ca în deplin acord cu Arhiepiscopia Basarabiei să stabilească toate cele necesare în ambele privinţe, ceea ce cu niţică bunăvoinţă cred că este uşor de realizat şi în interesul Bisericii şi până când chestia se va legifera.

(ss) Mitropolit Primat Miron

Nr. 1563

Telegramă

Arhimandrit N. Cotlarciuc

Mitropolia – Iaşi

Telegramei Cuvioşiei Voastre răspundem: pentru frăţie şi restabilirea înţelegerii bisericeşti şi, potrivit hotărârii Înaltpreasfinţitului Mitropolit Miron, preşedintele Sfântului Sinod, vom participa la hirotonia în arhiereu, dar numai după ce ne vom înţelege cu Î.P.S. Mitropolit Pimen.

Nu poate fi ziua de vineri, 13 aprilie, şi nu ştim cine a hotărât-o fără noi. Am propus pe Duminica Mironosiţelor şi hirotonia să aibă loc la Chişinău, potrivit voinţei unanime a Bisericii Basarabiei, şi la această solemnitate vor participa şi reprezentanţii noii Eparhii.

Altfel va fi un act arbitrar şi cu totul împotriva intereselor Bisericii.

(ss) Arhiepiscopul Gurie

Nr. 5464

11 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfinţitul Mitropolit Primat, preşedintele Sfântului Sinod

Bucureşti

Urmare telegramei Noastre nr. 5461 şi răspuns adresei telegrafice 1563 a Î.P.S. Voastre, cu frăţească dragoste adăugăm: Pentru restabilirea păcii şi a frăţiei bisericeşti şi până la legiferarea unificării, împlinim dorinţa ce exprimaţi şi vom hirotonisi pe viitorul Episcop al Cetăţii Albe, dar nu la Iaşi, ci la Chişinău, potrivit unanimei voinţe a Bisericii Basarabene, care va participa prin reprezentanţii săi la hirotonie. Data o aflăm potrivită pe Duminica Mironosiţelor, ceea ce vom comunica îndată şi noii Eparhii a Cetăţii Albe.

Aşteptăm ca şi de data aceasta Î.P.S. Voastră să binevoiţi a hotărî în acest sens, căci Ministerul lasă mai mult în sarcina Noastră luarea dispoziţiilor cuvenite şi credem că şi Î.P.S. Mitropolit Pimen nu va trece peste toate, nu ne va nesocoti în aşa măsură şi deci va aştepta să intrăm în frăţească înţelegere.

(ss) Arhiepiscopul Gurie

Nr. 5465

11 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfinţitul Mitropolit Pimen

Iaşi

Urmare telegramei nr. 5462, cu frăţească dragoste adăugăm: şi Înaltpreasfinţitul Mitropolit preşedintele Sfântului Sinod cu telegrama nr. 1563 ne învaţă să luăm măsuri pentru hirotonie şi instalare în acord cu Înaltpreasfinţia Voastră. Repetăm că nu înţelegem cine a hotărât ziua hirotoniei fără noi.

Dorind să conlucrăm în frăţie, împlinim dorinţa Î.P.S. Mitropolit Miron şi vom hirotonisi pe viitorul Episcop al Cetăţii Albe, dar rog să stabilim în înţelegere ziua hirotoniei, care în niciun caz nu poate fi vineri, 13 aprilie, căci la acest act vor participa şi reprezentanţii Bisericii Basarabene, ci dorim în Duminica Mironosiţelor şi la Chişinău, aşa cum a cerut Congresul nostru Eparhial.

(ss) Arhiepiscopul Gurie

Nr. 5466

11 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfinţitul Arhiepiscop Gurie

Chişinău

Iaşi. 638. 132. 11/4. 12/30

Telegramei Î.P.S. Voastre nr. 5462 răspund că legătura canonică a Bisericii Basarabene cu scaunul Mitropoliei Moldovei e cunoscută istoriceşte de veacuri, iar în urma realipirii Basarabiei la Ţara Mamă acea legătură s-a reluat canoniceşte prin ale-

gerea și hirotonia Î.P.S. Voastre ca arhiereu la Mitropolia din Iași și a Î.P.S. Dionisie al Ismailului. Întrucât de atunci n-a intervenit nicio hotărâre a Sinodului și nicio lege de Stat, legătura canonică este și rămâne deocamdată aceasta. Așa fiind, din nou vă invităm canonicește cu toată dragostea să participați la hirotonia în arhiereu a Episcopului Cetății Albe, care se va săvârși în Mitropolia Moldovei poimâine, vineri, 13 curent; vă așteptăm cu plăcere.

(ss) Pimen Mitropolitului Moldovei și Sucevei

Nr. 1249

11 aprilie 1923

Adresa Mitropoliei Ungrovlahiei din București, cu nr. 1561 de la 10 aprilie 1923, către Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul Gurie al Chișinăului și Hotinului

Înaltpreasfințite,

Prin aceasta vi se aduce la cunoștință că Majestatea Sa Regele a dat sâmbătă în 18-31 martie 1923 înalta Sa investitură regală nou alesului Episcop al nou înființatei Eparhii a Hotinului din Basarabia, Preasfinției Sale Visarion Puiu, fost Episcop al Argeșului, având acum în urmă festiva sa instalare în scaunul de la Bălți, ești poftit a te pune în înțelegere cu Î.P.S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei ca în deplin acord cu organele eparhiei vacante și cu Onor. Minister al Cultelor, să se facă o instalare cu tot fastul, spre înălțarea sufletească a credincioșilor, care își primesc un nou ierarh.

La locul vacant de Episcop al nou înființatei Eparhii a Cetății Albe a fost ales de Marele Colegiu, profesorul de la Facultatea Teologică din Cernăuți, dr. Nicolae Cotlarciuc, care, după intrarea în cinul monahal la mănăstirea Putna, va avea să fie hirotonit arhiereu. În această privință, asemenea să vă puneți în înțelegere cu Mitropolitul Moldovei și Sucevei, statorind în deplin acord toate câte privesc atât actul hirotonirii cât și al instalării, ca ambele să fie momente de înălțare a conștiinței religioase a poporului nostru din aceste părți.

Primiți, Înaltpreasfințite, ale Noastre întru Hristos frățești îmbrățișări.

Mitropolit Primat (ss) Miron

Telegramă

Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul Gurie
Chișinău
București. 1083. 59. 10/4, 17/30

Doresc ca în deplină armonie cu Mitropolitul Moldovei să Vă înțelegeți asupra hirotoniei Episcopului de la Cetatea Albă, iar asupra instalării ambilor Episcopi noi din Basarabia și cu Ministerul Cultelor.

(ss) Miron Mitropolit Primat

Nr. 1559

Telegramă

Înaltpreasfințitul Mitropolit Miron, președintele Sfântului Sinod
București

Noi, reprezentanții legal împuterniciți ai Bisericii din Basarabia, luând cunoștință de dispozițiile Înaltpreasfințitului Mitropolit Pimen în legătură cu hirotonia pe viitorului Episcop de Cetatea Albă și instalarea noilor episcopi în Basarabia, cu smerenie reamintim de hotărârile Congresului Extraordinar Eparhial din procesul-verbal nr. 3 de la 14 martie 1923; înțelegem cu durere că delegații Congresului nu puteau participa la lucrările Marelui Colegiu Electoral și, alipindu-ne în totul la ideile comunicate telegrafic de Î.P.S. Arhiepiscopul Gurie al Chișinăului și Hotinului, ne exprimăm și acum convingerea că drepturile Bisericii din Basarabia sunt călcate și ne rezervăm apărarea lor în întregime.

Această biserică poate depinde canonicește direct numai de Sf. Sinod, cum se vede și din hotărârea Sf. Sinod nr. 1570 din 14 iunie 1918, iar nu de Mitropolia Moldovei.

De aceea, nu putem admite tendința Î.P.S. Mitropolit din Iași de a supune biserica Basarabiei jurisdicției sale, așa cum în multe rânduri a încercat și declară și acum prin telegrama sa nr. 1249 din 11 aprilie, pe care o considerăm periculoasă vieții noastre, liniștitei și dispoziției bune și legale de a unifica biserica, cât și protivnică hotărârilor Sf. Sinod și ale Constituantei Bisericești. Smerit ne adresăm Sfântului Sinod și rugăm să binevoiască a face ca propunerile Î.P.S. Arhiepiscopului Gurie al Chișinăului și Hotinului despre hirotonia și instalarea noilor Episcopi în Basarabia să fie considerate și împlinite, deoarece numai ele exprimă voința unanimă a clerului și credincioșilor Bisericii noastre și restabilesc pacea.

În numele Consistoriului Duhovnicesc
(ss) Iconom stavrofor I. Andronic
În numele Comitetului Eparhial
(ss) Iconom mitrofor Alexandru Baltaga
În numele Consiliului Uniunii Clericilor Ortodocși din Basarabia
(ss) Iconom stavrofor S. Bejan

Nr. 5468

12 aprilie 1923

Telegramă

Înaltpreasfințitul Arhiepiscopul Gurie
Chișinău
București. 1266. 34. 12/4, 16

Noi am recomandat Mitropolitului Pimen aprobarea dorinței Domniei Voastre ca să fie toate spre bucuria generală fără a se știrbi ceva din drepturile fiecăruia.

(ss) Mitropolit Primat Miron

Nr. 1565

ANIC, *Fond Episcopia Hotin*, 1923–1929, d. 1, f. 6-12v.

Nr. 212

1923 mai 12. Scrisoarea Arhiepiscopului Chișinăului și Hotinului, Gurie Grosu, adresată Preasfințitului Visarion Puiu, Episcop de Hotin, cu ocazia instalării

Gurie
din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului
Către
Preasfințitul Episcop Visarion al Hotinului

Preasfinte și în Hristos iubite Frate,

Luând cuvântul către Preasfinția Ta, primul Episcop de Dumnezeu păzitei Eparhii al Hotinului, mai întâi cu smerenie ne plecăm înaintea Proniei lui Dumnezeu, care a binevoit să reîntoarcă în zilele generației noastre Basarabia la Țara-Mamă și să ne unească pe noi, ortodocșii români dintre Prut și Nistru și de la Marea Neagră la Hotin, cu biserica strămoșească a României întregite, dăm slavă și mulțumire Lui, Atotputernicul și Milostivul, că nu ne-a lăsat sub asuprire străină și ne-a scos la libertatea națională, culturală, religioasă, ca să ne dezvoltăm liber și în pace însușirile noastre naționale românești, că a îndeplinit visul înaintașilor noștri care, căutând la țara lor mică, sperau s-o vadă mare și neamul întregit.

Exprimăm omagiile noastre de iubire, devotament și recunoștință gloriosului nostru Rege Ferdinand I și soției Sale Regina Maria, pentru că a știut să trimită armata sa cu un ceas mai înainte, ca să scape scumpa Basarabie de prăpădul anarhiei, de distrugerea bolșevică și să ne izbăvească de vrăjmașii seculari ai limbii și obiceiurilor noastre.

Preasfinte!

Îți este cunoscută Basarabia, căci ai lucrat în ogorul Domnului din laturile ei în timp de mai bine de doi ani după alipire. Ai cunoscut poporul moldovenesc de aici, blând și bun la suflet, religios, milostiv, gata la orișice jertfe pentru Biserică, pentru săraci, pentru orișice faptă bună.

Ai avut prilejul să cunoști și preoții, păstorii poporului și să Te convingi că în majoritatea lor sunt respectuoși și devotați Chiriarhului lor, îs plini de duh sfânt și râvnitori pentru propășirea morală și religioasă a păstoriților lor.

Dar, din pricina greutăților de administrare a Basarabiei numai într-o eparhie, congresul reprezentanților clerului și poporului din Basarabia a hotărât, iar Sfântul Sinod și Înaltul Guvern au consimțit ca să se mai înființeze în Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului încă două scaune episcopale, sufragane scaunului arhiepiscopal, spre ușurarea lucrării pentru educația națională a poporului și readucerea sufletului său cu totul la vatra părintească.

Unul din ele este și scaunul Episcopiei din Bălți, de unde se va conduce eparhia Hotinului. Acest scaun, după recomandarea congresului eparhial din Chișinău și votul Marelui Colegiu Electoral, prin hotărârea Majestății Sale Regelui este încredințat frăției voastre, Preasfințite Visarion, Episcop al Hotinului.

Sub arhipăstoria Preasfinției Tale vor trece mănăstirile, bisericile, preoții și propopii cu toți credincioșii din județele Bălți, Soroca și Hotin.

Preasfinte,

Înaltă este chemarea episcopului, misiunea lui de a reprezenta pe Hristos, de a fi îngerul păzitor al Bisericii, împărțitorul Harului Sf. Duh, dar și mare este răspunderea și grea este sarcina sa. Însă pentru Preasfinția Ta toate acestea îs mai ușoare, căci în curs de doi ani ai păstorit și administrat Episcopia de Argeș, unde ai câștigat destulă experiență și, pe de altă parte, și legile deosebite, de care se conduce Arhiepiscopia Basarabiei ai avut posibilitatea să le cunoști. De aceste legi te vei călăuzi în administrarea Episcopiei de Hotin, în numirea și transferarea clericilor, până la unificarea administrativă a bisericii din Basarabia cu celelalte biserici, păstrând totodată legătura strânsă în cele canonice și economice bisericești cu scaunul Arhiepiscopiei din Chișinău.

Cunoscând sufletul și caracterul Preasfinției Tale, îngăduitor și delicat, nădăjduiesc că vei putea aduce în jur colaboratorii devotați dintre clericii locali și vei ști a câștiga iubirea și încrederea lor, fără de care nu poate exista și nici spori vreo educație, cu atât mai mult păstorirea rodnică.

Știind că credincioșii ce ți se încredințează au suferit în curs de o sută de ani o înrăurire străină, vei stărui ca, cu blândețe și prudență, să le reîntorci sufletele către cultura strămoșească, națională română, făcându-se tuturor toate ca să-i dobândești, știind că fiecare suflet este scump neamului nostru.

Pășește cu bărbăție la îndeplinirea misiunii arhipăstorești. Poartă cu îndrăznire smerită cârja Episcopiei de Hotin și fii încredințat că rugăciunile noastre și ale întregii Biserici Ortodoxe Române te însoțesc. Amin.

Smeritul Gurie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului.

Dată în reședința Noastră Arhiepiscopală

Chișinău, aprilie 29 / mai 12, 1923.

Ștampilă circulară, la finele textului, în interior cadranul ia forma unei cruci rotunjite, stilizate, cu patru îngeri*, aplicată cu cerneală violetă*. Pe perimetrul crucii inscripția: „Gurie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului”. În interior o coroană cu cârja pastorală și crucea încrucișate.

ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929*, d. 1, f. 48-49.

Nr. 213

1923 mai 13. Scrisoarea pastorală a Episcopului Eparhiei Hotin, Visarion Puiu, trimisă în eparhie, după alegerea sa în scaunul episcopal

Visarion, cu mila lui Dumnezeu, Episcop al Eparhiei Hotinului,
Întregului cler și tuturor drept credincioșilor creștini din această eparhie, har și pace de la Dumnezeu, părintele nostru ceresc, iar de la noi, păstorul vostru duhovnicesc, arhierească binecuvântare

Hristos a înviat!
Iubiții mei fii duhovnicești,

A fost voia lui Dumnezeu ca tocmai cu aceste cuvinte aducătoare de bucurie sufletească tuturor creștinilor să ne îndreptăm către voi acum, când întâiași dată vă scriem, după suirea noastră în scaunul vechii eparhii a Hotinului, însemnând și ele nu numai zilele luminatei Învieri întru care ne găsim, dar poate și reînvierea unei noi rânduieli bisericești, menită a aduce la rândul ei o prefacere sufletească creștină din ce în ce mai mare în noi, toți cei care ne găsim în cuprinsul acestei eparhii.

Potrivit unui obicei de veacuri, pornit încă de la Marele Apostol al neamurilor, Pavel, și împlinit de toți cârmuitorii sfintei noastre biserici de a trimite scrisori ca un mijloc de legătură și de grăire între păstori și fiii lor duhovnicești din orice depărtare s-ar găsi, iată și noi îndreptăm această scrisoare acum, în întîile zile după venirea la cârma de Dumnezeu păzitei eparhii a Hotinului și înștiințându-vă pe toți despre suirea noastră în scaunul acestei vlădicii, să vă trimitem odată cu blagoslovenia noastră și o scurtă arătare a gândurilor ce avem și cu care începem împlinirea grelei datorii de păstor duhovnicesc.

Și, deoarece, pentru a fi mai lesne înțeles, unora vom scrie într-un grai, iar altora în alt grai, de aceea, o parte din scrisoarea noastră o îndreptăm întâi iubitului nostru cler, a doua parte o îndreptăm dregătorilor și credincioșilor noștri din orașe, iar a treia parte a scrisorii o îndreptăm credinciosului nostru popor de la sate, precum urmează.

Iubiții mei frați și împreună slujitori ai Domnului,

Precum este tuturor cunoscut, clerul întregii Basarabii, încă de la Congresul general din 1921, văzând că, în vremile de acum, întinderea Eparhiei dintre Prut și Nistru este prea mare, iar nevoile bisericești așa de multe și felurite, au cerut mai mulți cârmuitori și au hotărât înființarea a încă două eparhii: a Hotinului și a Cetății Albe. Cererea atât Sf. Sinod, cât și Înaltul Guvern, prin Legea nr. 920 de la 8 martie 1923 au împlinit-o și astăzi în Basarabia sunt două eparhii: a Chișinăului, a Hotinului și a Cetății Albe.

Iar când a fost vorba să se arate care persoană urmează a lua cârmuirea duhovnicească a acestor eparhii de curând înființate, clerul și mirenii adunați în congresul

de la Chișinău în ziua de 28 februarie (13 martie (stil nou – n.n.) 1923, au chemat într-un glas pentru eparhia Hotinului pe smerenia noastră, din scaunul eparhiei Argeșului, unde păstorisem doi ani încheiați. Această chemare a fost apoi recunoscută prin alegerea făcută la București de către Marele Colegiu Electoral, potrivit legii Sf. Sinod în ziua de 16/29 martie și întărită de M.S. Regele Ferdinand I prin Înaltul Decret nr. 1410 din 17/30 martie 1923.

Răspunzând, deci, dragostei arătate de frații preoți și de mirenii adunați în sus pomenitul congres de la Chișinău și împlinind trimiterea dată nouă de Sf. nostru Sinod, iată am venit să încep cârmuirea acestei de Dumnezeu păzite eparhii a Hotinului și cu acest prilej îndrept către prea cucerniciile voastre rândurile următoare.

I. Iubiți frați în Domnul,

Datoriile sfintei noastre preoții creștine sunt cuprinse, cum prea bine știm cu toții, în Sf. Evanghelie a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și în toate rânduielile canonice ale Bisericii noastre ortodoxe, pe care datori suntem a le cunoaște cât mai mult și a le împlini cât mai desăvârșit.

Dar, cu prilejul venirii noastre ca păstor și cârmuitor al acestei eparhii, am crezut de datorie să ne amintim în scurte cuvinte de ele, spre a se putea apoi întrezări și dorința cu care venim astăzi la cârma eparhiei și datoriile pe care aș dori ca frățiile voastre să le împliniți (II Tim. – IV, 2-5).

Nu am venit la voi, fraților, să vă vestesc taina lui Dumnezeu cu o vorbire sau înțelepciune strălucită (I Cor. – II, 1-2). Deoarece, mulțumesc Dumnezeului meu întotdeauna cu privire la voi, pentru Harul care v-a fost dat de Iisus Hristos, căci prin el ați fost îmbogățiți în toate privințele cu tot felul de învățătură și tot felul de cunoștințe (I Cor. – I, 4-5).

Dar privesc ca o datorie, ca în toată viața mea să vă țin treji prin înștiințări ca aceasta de față (II Petru, 1-13).

Trăim sufletește în vremi grele. Credința în Iisus și sfintele sale învățături pentru mulți este sau necunoscută sau neîmplinită. Ogorul sufletesc al fiilor Bisericii noastre este în mare parte înțălenit, iar lucrătorii sunt puțini.

Priceperea minții omenești ce rătăcește ca vânturile în toate părțile, aduce învățături străine de Evanghelie și le împrăștie ca pe-o sământă rea în sufletele poporanilor noștri, războiul ce a trecut a zdruncinat din temelii atâtea rânduieli ale vieții sociale de ieri, iar urmările acestor turburări au îndepărtat sufletește lumea creștină de la Dumnezeu, îndreptându-o spre griji pământești și păgânești mai mult ca oricând.

În așa fel de împrejurări puțin prielnice bisericii și învățăturilor sale blânde și într-un așa întuneric moral, cea dintâi datorie a noastră este să vă aduc aminte de cuvintele, prin care Mântuitorul ne arată marea chemare ce avem, adică să nu uitați că: „Voi sunteți lumina lumii”. Și, având pururi în inimă aceste dumnezeiești cuvinte,

să căutați neîntrecut a săvârși tot ceea ce suntem datori pentru împlinirea lor, fiind pururi călăuzire bună lumii.

Știm, cum zice și Apostolul, că dacă Evanghelia noastră este încă acoperită cu o mahramă, e acoperită numai pentru cei ce sunt pe calea pierzării și anume: pentru necredincioșii a căror minte a orbit-o dumnezeul veacului acestuia, ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei slavei lui Hristos (II Corintieni – IV, 1-5). Totuși, vecinic trebuie să ne steie înainte datoria de a propovădui neîncetat pe Iisus și a ne pregăti pururi spre a-i urma învățăturile, ca să aducem la El și pe cei rătăciți, așa cum se cere îndeosebi preoțimii vremurilor de acum.

În acest scop, vă îndemn, fraților, ca Apostolul: „Zidiți-vă sufletește ca să fiți o casă duhovnicească, o preoție aleasă, prin Iisus Hristos” (I Petru, 2-5).

Pentru că rari au fost împrejurările, în care să se fi cerut altădată muncă pastorală mai mare ca ceea ce ni se cere nouă acum și niciodată țara aceasta n-a avut de la Dumnezeu zile de aur, pentru care să se ceară preoțimii o mai bogată luare aminte asupra datoriilor sale ca în zilele de slavă, prin care ne-am învrednicit a trece astăzi. De aceea, în legătură cu asemenea mărețe zile din istoria Neamului nostru Românesc și odată cu venirea noastră la cârmuirea acestei eparhii, am socotit ca prin întâia scrisoare pastorală ce trimitem, să îndemnăm pe frățiile voastre, cu toată dragostea în Domnul, de a fi neobosiți luminători ai poporanilor încredințați păstoriei voastre, făcându-i desăvârșiți creștini și buni cetățeni ai Țării. Pentru că, dându-ne seama în ce pământ binecuvântat trăim și în ce vremi prielnice pentru desfășurarea activității pastorale viețuim, să muncim la împlinirea lipsurilor morale ce se văd în lumea noastră de astăzi și așa să întărim pacea și dragostea creștină întru care să se slăvească Hristos Dumnezeul nostru, căruia se cuvine slavă și închinare în vechi. Amin.

II. Iubiții mei fii duhovnicești din orașe

Pe cât de strălucite sunt vremile istorice, pe care le trăim cu toții în prezent, pe atât de amestecate și neplăcute sunt condițiunile vieții noastre sufletești și ale celei sociale de astăzi.

Nefiind încă mult depărtați de zilele prefacerilor politice profunde aduse de războiul trecut în toată lumea din jurul țării noastre, suntem martori la unele urmări ale lui și la frământări neprielnice, neînțelese sau nedorite – e totuna, în mai toate laturile vieții noastre lăuntrice și a celei sociale, trecând prin ceea ce numim, de obicei, în graiul orășenesc crize cumplite. Dintre acestea, cele mai însemnate sunt două – cea materială și cea morală.

Și dacă criza materială, cu atâtea manifestări neplăcute, pe care le îndură cea mai mare parte a poporului nostru orășenesc, va trece, oricât vor întârzia măsurile depline menite să o înlăture, chiar fără noi, pentru că locuim într-o prea bogată țară, apoi cea morală, fiind și mai cumplită și mai grea de înlăturat, nu va trece fără o directă și stăruitoare contribuție a noastră, a tuturor.

Așa de mare e freamătul ce zbuciumă lumea noastră de la orașe astăzi în goana ei după cele materiale și mai ales după un trai ușor și fără înfrânări morale, încât sub acest raport, ea prezintă spectacolul dezgustător al unei agonii morale, din acelea ce pot duce cu siguranță popoarele spre prăbușire.

O fi și aiurea așa, nu știm, dar iată la noi lumea se aruncă în această lăcomie materială și în haosul imoral ce îngrijorează toate mințile cumpănite, cum rar s-a pomenit vreodată, fără să se oprească și fără măcar să gândească să-și pună o stavilă, iar instituția menită a dezmetici și a da tot sprijinul moral unei asemenea lumi nu e luată în seamă și glasul ei nu e auzit.

Dar, după cum crizele mari, din vremi primejdioase se prefac în stări izbăvitoare, așa socotim că și criza morală în care se zbate societatea noastră orășenească de astăzi va lua sfârșit și va întoarce pe toți spre noi orizonturi și spre o viață superioară, cum e aceea a creștinismului, de care pururi ne place să ne depărtăm, dar spre care desfășurările vieții omenești de multe ori fără voie ne aduc iarăși ca spre un liman mântuitor.

Și avem această credință pentru că, după cum într-un organism bolnav este o vlagă ascunsă care îl întărește deodată și-l mai scapă de primejdii și de moarte, tot așa și în poporul nostru este o forță de rezervă tăinuită adânc în sufletul său, moștenită din străbuni și hrănită de credința lui religioasă, care îl trece peste multe primejdii morale. Aceia l-a apărat în veacurile apuse, aceia îl sprijină azi și-l scoate din cataclisme, aceia nădăjduim că-l va aduce la vreme și în simțiri superioare. Aceasta e sfânta lui credință, pe care el adesea o uită, dar totuși nu o nimicește și pe care noi suntem datori a o sprijini și cultiva din răsputeri.

Cu aceste considerațiuni am socotit a începe rândurile destinate în scrisoarea noastră lumii de la orașe, acum la suirea în scaunul Episcopal de Hotin, pentru ca, dând loc la reflexiile inerente unui asemenea prilej din viața noastră bisericească, să se întrezărească mai lesne și restul înființării noii Eparhii a Hotinului și gândurile cu care venim în mijlocul dumneavoastră, pentru a vă cârmui duhovnicește.

În acest scop, însă, mai atragem luarea aminte a tuturor asupra celor următoare:

Expunând scurtele considerațiuni de adinioarea, le îndreptăm de o parte lumii orășenești în genere, în chip deosebit, le îndreptăm dumneavoastră, dregători și cârmuitori de instituții orășenești, militare și civile, de justiție, de administrație și de învățământ, în sfârșit, tuturor celor ce au asemenea chemări, pentru că la îndemâna nimănui nu stă mai mult sprijinul activității Bisericii și mijloacele de împlinire a atâtor însemnate nevoi sociale de ordin moral ca în mâinile dumneavoastră.

După cum iarăși, de nimeni nu atârnă mai mult liniștea și prosperitatea populației acestei eparhii, ca de felul cum dumneavoastră vă veți desfășura activitatea specială ce vă revine. Va fi ea însuflețită de duh creștin, care stă pururea prin dragoste și ajutorare necondiționată, prin muncă cinstită și pașnică, atunci și roadele ei nu vor

întârzia a fi imensă valoare pentru țară și va avea în sufletul poporului răsunetul dorit, altminteri ne asumăm răspunderi pe care justiția maselor, ca și cea a istoriei acestui neam, le va arunca apăsător asupra conștiințelor noastre.

Cunoscând, deci, rostul dumneavoastră social și puterea de sprijin ce puteți da Bisericii în slujba ei, le cerem întregi, fiind convinși că vom putea produce împreună acea reacție de care am amintit și nu vom întârzia a înfăptui în această latură de țară prefacerea morală și deci socială, dorită, cu toate că în asemenea mediu, ca cel orășenesc, e foarte greu de împlinit. Și vom putea reacționa, luminând poporul, întărindu-l sufletește și sprijinindu-i toate năzuințele nobile menite a-l ridica la înălțimi meritate și pentru realizarea cărora toți suntem datori a munci cu puteri unite.

Din parte-ne, prevenind cu toată dragostea cuvenită, făgăduim că, precum vom fi sprijinitori tuturor acțiunilor regeneratoare și aducătoare de liniște în poporul încredințat păstoriei noastre, tot așa, în puterea menirii canonice a episcopatului, nu vom înceta a fi strajă și corectiv moral pentru toți cei ce ar vătăma sau tulbura viața creștină sau propășirea armonică a acestui popor.

Cu aceste gânduri, venind în noua noastră eparhie și cu asemenea nădejdi pornind la muncă, vă îndemnăm a vă îndrepta sufletele și pașii vieții mereu spre Hristos, Dumnezeul părinților noștri, și vă dăm din inimă arhiereasca noastră binecuvântare.

Amin.

III. Către dreptcredincioșii creștini din satele Eparhiei Hotinului

Fraților!

Vreme de o sută de ani și mai bine preoțimea și norodul pravoslavnic din aceste părți se duceau pentru trebi bisericești tocmai la Chișinău, de acolo ne veneau preoții noștri și acolo se judecau toate pricinile duhovnicești, acolo era cârmuirea noastră bisericească.

De acum înainte însă pentru județele Hotin, Soroca și Bălți veți ști că s-a înființat o vlădicie deosebită numită Episcopia Hotinului, iar locuința noului episcop va fi în orașul Bălți. Prin urmare, pentru toate pricinile și nevoile bisericești noi avem de acum înainte un vlădică al nostru, care stă mult mai aproape de noi, în orașul Bălți și va putea veni mai des să ne vadă și să cerceteze satele și bisericile noastre.

Aducând la știința tuturor acest lucru, iată vă facem cunoscut și aceea că preoțimea și mirenii din întreaga Basarabie au și ele pe noul episcop al nostru, iar Sfântul Sinod și M.S. Regele au întărit în această însemnată chemare pe Preasfințitul Episcop Visarion de la Episcopia Argeșului. Preasfinția Sa, lăsând eparhia sa de acolo, a venit bucuros în mijlocul nostru și de acum înainte ne va fi la toți, adică și preoților și mirenilor, părintele nostru duhovnicesc, stăruindu-se a întări în noi legea noastră creștină, ferind-o de rătăciri și de vrăjmașii iviți din necredință și din neadevărurile altor învățături străine de Evanghelie.

Iar cu prilejul venirii Sale în mijlocul nostru, Preasfințitul Episcop Visarion se îndreaptă către norodul creștin cu această scrisoare, a cărei cuprindere vă poftim să o ascultați cu toată luarea aminte[1].

Iubiții mei fii duhovnicești,

Împlinind voia lui Dumnezeu, care prin graiul preoțimii și mirenilor Basarabiei și prin binecuvântarea sfântului și îndreptătorului Sinod al Țării noastre, cum și prin înalta întărire a Măriei Sale Regelui Ferdinand I al României, m-au chemat să port toiagul păstoriei în această nouă eparhie a Hotinului, iată cum am venit în mijlocul dumneavoastră și de aici, din scaunul vlădiciei noastre în orașul Bălți, vă trimitem tuturor în aceste zile luminate ale Învierii hiritisirea creștină de Hristos a înviat, cum și arhiereasca noastră binecuvântare.

Luând această grea sarcină, a cârmuirii voatre duhovnicești, cea dintâi dorință a noastră este să venim prin sate, să vedem bisericile, să vedem gospodăriile dumneavoastră și să ne încredințăm singuri dacă viața și obiceiurile vă sunt cu adevărat creștinești și să ascultăm necazurile și nevoile duhovnicești ce veți fi având.

Până atunci socotim de trebuință că, odată cu vestirea venirii noastre pe aceste locuri, să vă trimitem tuturor această scrisoare vlădicească, din care să vedeți care este rostul venirii noastre deosebite și care sunt datoriile dumneavoastră față de învățăturile cârmuitorilor duhovnicești rânduiți de bunul Dumnezeu, pentru a vă învăța și a vă călăuzi în viața creștină.

Am venit în mijlocul dumneavoastră și cu bucurie, dar și cu îngrijorare. Cu bucurie, știind că sunteți un popor de buni creștini, care vă iubiți legea și biserica, așa cum ne-au învățat părinții și buneii noștri, iar cu oarecare îngrijorare, pentru că vedem cum vremile de astăzi, rele și amăgitoare, lesne abat din calea cea dreaptă pe mulți din creștini și asemenea lucru, fără îndoială, nu ne poate bucura, ci dimpotrivă, precum am spus, ne umple de grijă.

Și, în adevăr, venirea noastră ca episcop în această eparhie are loc într-o vreme grea. Într-o vreme când credința noastră creștină nu strălucește în poporul nostru ca altădată. În deosebi, de la război încoace, lumea s-a înrăutățit prea mult. Pe aiurea, adică prin alte țări, lipsa de credință și uitarea lui Dumnezeu au prăpădit împărății și au ucis oameni, și au adus iadul în țara lor. Bine că la noi, poporul fiind mai înțelept, nu au făcut asemenea isprăvi grozave, cu toate acestea, vedem cu toții că tot s-a schimbat ceva și la noi, adică, nu mai găsim în norod credința în Dumnezeu aceea caldă pe care o aveau părinții noștri, iar obiceiurile cele frumoase s-au stricat și oamenii uită de Biserică și de poruncile ei.

Și, în asemenea vremuri neplăcute, stăpânirile noastre mai înalte m-au trimis aici între Dvs. ca să vă povățuiesc, zicând tuturor: luați seama, drumul acesta, pe care a apucat o parte din creștini și care ne depărtează de Dumnezeu și de Biserică, duce spre prăpastie, duce la pieire.

De aceea astăzi, ca un duhovnicesc străjuitor al sufletelor dumneavoastră ale tuturora, cea dintâi povață asupra căreia vă poftesc să aveți toată luarea aminte este: Nu uitați pe Dumnezeu, nu vă lăsați legea.

x x x

Întru una din cărțile Sf. Apostol Pavel se spune așa: „Luați aminte, vor fi vremuri grele, oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, fără evlavie, nemulțumitori, fără dragoste firească (ci prefăcută), neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, neîmblânziți vrăjmași ai oamenilor de bine, vânzători obraznici, vor iubi mai mult plăcerile decât pe Dumnezeu și vor părea evlavioși, dar în viață vor tăgădui ceea ce face puterea evlaviei, depărtați-vă de asemenea oameni" (II Timotei, III, 1-6).

Ați auzit ce spune Sf. Apostol Pavel? Oare nu sunt acestea toate în zilele noastre? Mi se pare că noi am ajuns tocmai așa cum arată apostolul. Și dacă îi așa, atunci rău am ajuns.

Dar tot el ne îndeamnă, zicând: „Nu trebuie să trăiți ca păgânii. Ei au mintea întunecată și sunt streini de viața lui Dumnezeu" (Efesenii IV, 15); și iarăși ne îndeamnă, spunând: „Omorâți mădularele voastre pământești, care sunt curvia, necurățenia, poftele și patimile rele, și lăcomia de bani, care este o închinare la idoli, căci din pricina acestor lucruri vine mânia lui Dumnezeu peste oameni" (Col., III, 5-7).

În puterea acestor înalte învățături date de Sf. Apostol Pavel, vă zicem și noi acum, iubiții mei fii duhovnicești: privegheați și nu vă lăsați ademeniți de răutățile vieții păgânești din zilele noastre. Fiți treji și vă întoarceți iarăși la frumoasa viață creștină.

Iar pentru că, precum am spus, trăim într-o vreme când lumea este rea și când streinii de legea noastră, prin învățăturile lor greșite și prin viața lor destrăbălată, ademenesc și amăgesc pe unii dintre creștini, de aceea, iată vă îndemn tot cu învățăturile sfântului nostru Apostol Pavel, zicând: „Luați seama ca nimenea să nu vă amăgească cu înțelepciunea lumii acestea și cu rătăciri omenești, ci vă sprijiniți pe învățăturile și datinile credinței cele adevărate moștenite de la străbunii noștri" (Colosenii II, 8).

Iar, în viața noastră cea de toate zilele, când vă găsiți în necazuri și în strâmtorări, puneți-vă toată nădejdea în Dumnezeu, cum zice același Apostol: „În orice lucru (împrejurare) aduceți nevoile noastre la cunoștința lui Dumnezeu prin rugăciuni și cereri, însoțite de mulțumiri către El și pacea lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere, vă va păzi inimile și gândurile în Hristos Iisus" (Filipeni IV, 6-8).

Și nu uitați că lumea se schimbă, împărățiile se prefac ori se nimicesc, oamenii așijderea trec, dar Dumnezeu este și rămâne în veac: „Iisus este același, ieri, azi și în veci, – zice tot Sf. Apostol Pavel, – nu vă lăsați amăgiți de învățături streine" (Evr. XIII, 8).

Deci, al treilea îndemn al nostru este, iubiților:

Nu încetați a vă ruga totdeauna cu credință fierbinte lui Dumnezeu și a veni în sfânta sa biserică.

Toate aceste îndemnuri pe care vi le fac deocamdată în scurte cuvinte doresc ca venind prin satele dumneavoastră, să aud că le-ați împlinit, ca bucuria noastră să fie deplină și să pot cere de la Dumnezeu din toată inima asupra dumneavoastră, a soțiilor, a copiilor, a rudeniilor și asupra gospodăriilor binecuvântarea lui cea plină de daruri care ușurează și ne duce cu bine pe calea mântuirii.

Iar fiindcă în mijlocul nostru, printre moldovenii care alcătuiesc stăpânitorii de veacuri ai acestui pământ strămoșesc, sunt și creștini de alt neam și în deosebi ruși, care au rămas pe aceste locuri din vremea de odinioară, apoi atât pentru că sunt de o credință cu noi, cât și pentru a-i mângâia ca pe unii ce nu au țara liniștită și frumoasă de altădată și spre a nu se simți nici străini, nici trecuți cu vederea între noi, iată, avem datoria a le spune și lor, cu toată dragostea în Domnul următoarele cuvinte:

„Fiind voia lui Dumnezeu, în mâinile căruia stă soarta popoarelor, să venim păstor de suflete în aceste locuri, în care trăiți și voi, cu ce alte cuvinte ne-am îndrepta mai nimerit vouă, decât cu ale Blândului Mântuitor, carele a zis: „Pace vouă, pacea Mea dau vouă – nu precum dă lumea dau eu vouă – pace tuturor".

În această pace evanghelică venim și noi, episcopul vostru, zicându-vă astăzi tuturor – Hristos a Înviat!

„După cum trupul este unul, – zice marele Apostol al Neamurilor Pavel, – și are multe mădulare și după cum toate mădularele trupului, măcar că sunt mai multe, nu alcătuiesc decât un singur trup, tot așa este și cu Hristos. Noi toți, în adevăr, am primit botezul unui singur Duh, ca să alcătuim un singur trup, fie Iudei, fie Elini, fie robi, fie slobozi" (Corinteni, XII, 12-14). Întemeiați pe aceste cuvinte apostolice și pe faptul că ne închinăm aceluiași Dumnezeu, trăim într-o credință pe același pământ și ne cârmuiește aceeași stăpânire cu aceleași legi, e lesne de înțeles, iubiții mei fii duhovnicești, că și asupra voastră datori suntem (și ne vom împlini întotdeauna cu o deosebită dragoste asemenea datorie) să avem aceeași părintească priveghere, apărându-vă credința și datinile sfinte creștinești.

Împlinind învățăturile apostolicești, care ne îndeamnă pe toți, zicând: „Să n-aveți altă datorie față de nimeni, decât datoria de a vă iubi unii cu alții" (Romani, XIII, 8); și, împlinind învățăturile aceluiași Apostol Pavel, carele zice tuturor: „Oricine să fie supus stăpânirilor celor mai înalte; căci nu este stăpânire, care să vină de la Dumnezeu, iar cine se împotrivește stăpânirilor, rânduielilor lui Dumnezeu se împotrivește" (Romani, XIII, 1-3), punem început vieții pașnice de obște.

Iar, împlinind și învățătura sfântului Apostol Petru, carele zice lămurit: „Purtați-vă ca niște oameni slobozi, fără să faceți din slobozenia voastră o haină pentru acoperirea răutății, ci lucrând ca niște robi ai lui Dumnezeu: cinstind pe toată lumea, iubind pe frați, dând supunere Regelui și temându-vă de Dumnezeu" (Petru, II, 16-

17), vom desăvârși viața înțeleaptă creștinească și cetățenească din această țară, la păstrarea căreia cu toții suntem datori a munci cu toată dragostea în Domnul.

Dorind a veni și a vă vedea cât mai curând în satele dumneavoastră, rog pe bunul Dumnezeu să reverse peste voi toți, harurile sale cele bogate, iar din partea smereniei noastre primiți arhierești binecuvântări.

Amin.

Trimisă din scaunul nostru episcopal din orașul Bălți, astăzi.

30 aprilie/13 mai, anul mântuirii 1923.

ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929*, d. 1, f. 64-69.

---

[1] *Să se citească de preoți în biserici, în auzul sătenilor, în două duminici de-a rândul. (Nota aparține semnatarului acestui document).*

Nr. 214

1923 mai 18. Scrisoarea de felicitare a Înaltpreasfințitului Gurie Grosu, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, trimisă Episcopului Nectarie Cotlarciuc al Cetății Albe–Ismail, cu ocazia instalării

Gurie,

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului,

Către

Preasfințitul Episcop Nectarie al Cetății Albe–Ismail

Preasfințite și în Hristos iubite Frate,

Dăm slavă lui Dumnezeu, Mult Milostiv și Atotdrept, care a făcut dreptate neamului nostru, eliberând pe fiii subjugați și reîntorcând cetățile voievozilor Moldovei – Alexandru cel Bun și Ștefan cel Mare – sub sceptrul gloriosului Rege al României întregite Ferdinand I.

Odată cu mărirea Țării, cu Înălțarea Coroanei, cu intrarea Statului Român în drepturile sale asupra cetăților de pe Nistru și biserica Românească intră în drepturile ei canonice și deschide izvoarele Harului, odinioară înființate de voievozii Moldovei și astupate de vitregia vremurilor, redeschide vechile Episcopii de Cetatea Albă și Hotin.

Istoria ne spune că lângă moaștele Sf. Ioan cel Nou, chinuit de tătari pe la 1330 în Cetatea Albă, Alexandru cel Bun a reânoit Episcopia Cetatea Albă și a sfințit ca episcop pe vlădica Iosif. Din Cetatea Albă el a trecut la Suceava, capitala Moldovei ducând cu sine și sfintele oase ale Sfântului Ioan cel Nou.

În timpul de pe urmă, Cetatea Albă sau Achermanul, făcând parte din Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului, era cetatea primului vicar al Arhiepiscopiei.

Congresele bisericești din Arhiepiscopia Basarabiei au hotărât, Sf. Sinod al Bisericii Române a consimțit, Corpurile legiuitoare au legiferat și Maiestatea Sa Regele a confirmat ca să se înființeze în Arhiepiscopia Basarabiei încă două episcopii cu depline puteri – la Cetatea Albă și Hotin.

Istoria își revindecă drepturile sale și dinspre Suceava vine vlădica pentru Cetatea Albă, în locul lui Iosif peste 500 de ani se întoarce Nectarie.

Preasfințite, vezi cum dreptatea triumfă și în viața aceasta, vezi cum se răsplătesc dorințele cele sincere și curate. Cum înalță Dumnezeu pe cei smeriți și cum pogoară pe cei mândri...

Pășește spre scaunul episcopesc al Cetății Albe cu credință că asupra Ta s-a înfăptuit Pronia lui Dumnezeu, căci nimenea nu primește cinste decât cel chemat de Dumnezeu ca și Aaron. Primește cârja Episcopiei Cetății Albe cu gândul tare ca să răspândești dreptatea lui Dumnezeu, pătruns fiind, că dreptatea trebuie să triumfe, și cel ce calcă dreptul altuia, poate să se aștepte la pedeapsă pentru restabilirea dreptății.

Scaunul episcopesc al Cetății Albe–Ismail este sufragan scaunului Arhiepiscopesc din Chișinău. Legăturile și relațiile canonice cu acest scaun dator ești a le păstra cu sfințenie pentru binele bisericii. Cu cât mai strânse vor fi legăturile acestea, cu atât vei câștiga mai curând încrederea și dragostea păstoriților Tăi – a clerului și poporului.

Clerului și poporul pe care ești trimis să-l păstorești aparține mai multor neamuri. Pe lângă români, în Eparhia Cetății Albe-Ismail se află mulți ruși, ruteni, bulgari și găgăuzi. Cu duhul blândeței, cu duhul iubirei lui Hristos, cu dreptate și milă arhipăstorească să le câștigi sufletele. Știind cât de neplăcută a fost asuprirea pentru noi în trecut, să nu asuprești pe nimeni. Vei avea grijă ai aduce în staulul românesc, nu alungându-i din urmă cu toiagul, ci atrăgându-i cu cântarea fluierului mergând înainte lor.

Ca pildă de urmat îți va fi Preasfințitul Episcop Melchisedec, care a păstorit Ismailul în anii 1856-1877, cu multă evlavie, și cu adânc duh bisericesc.

Hristos, care înălțându-se la cer a zis „Eu voi fi cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului" să Te călăuzească în Arhiepiscopia Ta, acu, și pururi. Amin.

Smeritul Gurie

Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului

Dată în reședința Noastră Arhiepiscopală

Chișinău, 5/18 mai 1923

Revista „Luminătorul", Anul 1923, nr. 12-13, p. 46-48.

Nr. 215

1923 mai 11. Raport privind solemnitatea învestirii Preasfinţilor Lucian Triteanu, Episcop al Romanului, Ghenadie Niculescu, Episcop al Buzăului, Ilarie Teodorescu, Episcop al Constanţei, şi Nectarie Cotlarciuc, Episcop al Cetăţii Albe–Ismail

Mareşalatul Curţii Regale

Joi, 10 mai, a avut loc la Palatul Regal din Bucureşti, în prezenţa M.S. Regelui şi A.S.R. Principelui Moştenitor, învestitura Preasfinţilor Lucian Triteanu, Episcop al Romanului, Ghenadie Niculescu, Episcop al Buzăului, Ilarie Teodorescu, Episcop al Constanţei şi Nectarie Cotlarciuc, Episcop al Cetăţii Albe şi Ismail.

La ora 11[45], Preasfinţii Episcopi, însoţiţi de ÎÎ.PP.SS.LL. Mitropolitul Primat, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Mitropolitul Ardealului şi P.S.S. Episcopul Huşilor, au fost conduşi în trăsuri regale de gală, escortate de un escadron de cavalerie, cu ceremonialul obişnuit, de la Sf. Mitropolie la Palatul Regal din Bucureşti, unde au fost primiţi de către mareşalul Curţii Regale şi adjutanţii regali şi conduşi în salonul de primire.

Anunţându-se sosirea Preasfinţilor Episcopi, M.S. Regele şi A.S.R. Principele Moştenitor, precedaţi de mareşalul Curţii şi de adjutanţii regali şi urmaţi de ministrul Casei Regale, îşi fac, la ora 12, intrarea în Sala Tronului, unde se găseau aşezaţi în dreapta Tronului:

Înaltul Cler şi membrii aleşi ai Consistoriului Superior:

Dnii miniştri;

Dnii senatori;

Dnii deputaţi;

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie;

Înalta Curte de Conturi;

Dnii preşedinte şi vice-preşedinţi ai Comisiei Interimare a Capitalei;

Rectorul Universităţii şi decanii facultăţilor;

Reprezentanţii Academiei Române;

Dnii prim-preşedinte, preşedinţi şi procurorul general al Curţii de Apel;

Dnii prim-preşedinte şi prim-procur al Tribunalului Ilfov;

Dl secretar general al Ministerului Cultelor şi Artelor;

Dl director general al Cultelor;

Iar în stânga Tronului:

Dnii generali prezenţi în capitală;

Dl prefect al judeţului Ilfov.

După ce M.S. Regele s-a suit pe Tron, având în stânga pe A.S.R. Principele Moştenitor, mareşalul Curţii şi doi adjutanţi regali, au condus mai întâiu pe P.S. Lucian Triteanu, Episcop al Romanului, şi apoi pe rând pe P.S. Ghenadie Niculescu, Episcop al Buzăului, pe P.S. Ilarie Teodorescu, Episcop al Constanţei şi pe P.S. Nectarie

Cotlarciuc, Episcop al Cetăţii Albe-Ismail, cari îmbrăcaţi în mantiile episcopale, s-au prezentat în faţa M.S. Regelui.

Dl ministru al Cultelor şi Artelor a cetit pe rând diplomele de învestire ale Înalţilor Prelaţi, iar M.S. Regele a încredinţat pe rând fiecăruia cârja episcopală.

Preasfinţia Sa Lucian Triteanu, Episcop al Romanului, a ţinut următoarea cuvântare:

Sire,

În aceste clipe solemne, când din milostivirea Părintelui ceresc şi din voinţa reprezentanţei legale a marelui colegiu electoral, eu, smeritul preot din Ardealul suferinţelor, mă prezint înaintea Maiestăţii Voastre pentru a primi toiagul de păstorie asupra enoriaşilor din eparhia Romanului, cu ochii mei sufleteşti ca într-un caleidoscop văd falnicul cortegiu al voievozilor, al ierarhilor, al preoţilor şi călugărilor din principate, cari ascultând de glasul tainic al conştiinţei lor, au trecut Carpaţii spre a întări ortodoxia şi a chema la viaţă primele începuturi de cultură naţională.

De câte ori fiinţa neamului românesc din Ardeal a fost ameninţată din partea duşmanilor externi şi interni, poporul român s-a retras între rândurile bisericii sale strămoşeşti, unde în toată vremea a primit ajutor şi întărire de la fraţii din principate. Voievozii, dătători de legi şi datini, au zidit pe pământul Ardealului altare de închinare, la Vad, la Feleac, la Giurgiu, la Prislop, la Braşov, la Văgiraş, la Alba-Iulia, la Ocna Sibiului, la Scoreiu şi aiurea, unde s-a simţit necesitatea.

Îndemnurile sufleteşti au biruit înălţimile Carpaţilor, şi astfel preoţi şi călugări, cu desagii încărcaţi de cărţi bisericeşti ieşite din tiparniţele mănăstirilor, au coborât şi au cutreierat plaiurile Ardealului, propovăduind cuvântul, întărind ortodoxia, închegând graiul românesc şi sporind conştiinţa unităţii naţionale.

Şi dacă bisericii noastre din Ardeal i s-a dat satisfacţia ca din sânul preoţilor săi smeriţi să fie aşezat unul pe scaunul Episcopiei din Cetatea Romanului, pe care scaun din veacul al XV-lea începând, s-au ilustrat peste 50 de ierarhi, printre cari personalităţi luminoase ca Veniamin Costachi şi învăţatul Melchisedec, o datorăm după Dumnezeu, înţelepciunii şi vitejiei Maiestăţii Voastre, care identificându-se cu aspiraţiile seculare ale neamului românesc şi înfruntând toate mizeriile unui război crâncen, aţi închegat pe vecie poporul român într-o unitate politică, în graniţele lui naturale.

Ardealul are faţă de fraţii din principate o mare datorie, la achitarea căreia voi să-mi dau şi eu partea mea de contribuţie. Plec, deci, pe pământul eparhiei moldovene, luminat prin tradiţiile unei vechi culturi bisericeşti şi sfinţit prin sângele eroilor căzuţi pentru întregirea neamului, cu hotărârea fermă de a lucra din toate puterile mele la consolidarea internă a ţării, la nobilitarea moravurilor, înrăutăţite prin deprinderile războiului şi la coborârea dragostei evanghelice în sufletele fraţilor de un sânge, înfăptuind astfel frontul impenetrabil al sufletului românesc, din hotare în hotare.

Şi dacă în cursul istoriei noastre naţionale din trecut eparhia Romanului a fost scutită de încălcări duşmane şi a format stavilă chiar şi avalanşei duşmane din războiul mondial, împreună cu fraţii mei întru Hristos, voiu ruga pe Atotputernicul Dumnezeu, ca darul de care a fost încredinţată în trecut eparhia Romanului, pe viitor să-l reverse asupra întregului pământ românesc.

„Şi aceasta să ştiţi, că vor veni vremi cumplite. Că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, măreţi, trufaşi, hulitori, de părinţi neascultători, nemulţumitori, necuraţi". (Ap. Pavel a II către Timoteiu C. 3, v. 2). Acestora: „Propovăduieşte cuvântul, stăruieşte cu vreme şi fără vreme; mustră, ceartă, îndeamnă cu toată îndelungă răbdare şi învăţătură". (II Timoteiu C. 4, v. 2).

Urmând poveţele de Dumnezeu inspiratului Apostol Pavel, vă fac, Sire, promisiunea sărbătorească, că toate puterile mele intelectuale şi morale le voiu pune în slujba bisericii şi a patriei. În împrejurările mai prielnice de azi doresc ca biserica ortodoxă să devină un factor real tot mai pronunţat pentru propăşirea poporului nostru în credinţă şi cultură, în credinţa întărită prin lumina culturii şi în cultura sfinţită prin darul credinţei.

Alături de şcoala activă, doresc să avem o „biserică activă", a cărei activitate a sa pozitivă să corespundă tot mai mult cerinţelor vremii de azi şi jertfelor pe care poporul le aduce pentru susţinerea ei.

Prin organizarea bisericii ortodoxe pe baze autonome şi constituţionale, energiile ei vor spori şi forţe nebănuite se vor urni la muncă pentru întruparea idealurilor ei în mijlocul poporului nostru.

Să trăiţi, Sire,

Să trăiască Maiestatea Sa preaslăvita noastră Regină. Să trăiască moştenitorul Tronului împreună cu întreaga Dinastie Română. Să trăiască viteaza noastră armată, Dumnezeu să binecuvânteze Biserica Ortodoxă Română.

Apoi, Preasfinţia Sa Ghenadie Niculescu, Episcop al Buzăului, a ţinut următoarea cuvântare:

Sire,

Dumnezeu, chemând la Sine pe fericitul nostru părinte Dionisie Climescu, fost Episcop al Eparhiei Buzăului, scaunul acestei episcopii a rămas vacant; iar la 29 martie a. c., marele colegiu electoral, fiind convocat spre a alege un titular, cu voinţa Lui Dumnezeu, încrederea acelui mare colegiu înmulţindu-se asupra mea, prin votul ce a exprimat, a ales pe smerenia mea conducător duhovnicesc al numitei eparhii. Şi astăzi, potrivit datinilor noastre strămoşeşti, primii din Augusta mână a Maiestăţii Voastre, Cârja pastorală, simbol al autorităţii duhovniceşti.

Sire,

Două sunt instituţiunile în cari îi este dat omului să-şi dezvolte armonic şi complet toate facultăţile şi puterile sale de viaţă în această lume: biserica şi statul. Întregul cortegiu de interese ce le are omul se satisfac de către diferite instituţiuni, profesiuni sau îndeletniciri omeneşti, toate însă înglobate în aceste două instituţiuni – biserica şi statul. Ambele îşi au originea lor de la Dumnezeu, întrucât Dumnezeu a făcut pe om cu ale lui nevoi, care se satisfac prin Biserică şi Stat.

Aceste instituţiuni trebuie să conlucreze în armonie, urmărind scopul vieţii omului: fericirea pământească şi cea veşnică.

Însemnătatea acestor două mari instituţiuni, fiind cunoscută îndeobşte, bărbaţii mari ai diferitelor neamuri şi popoare se nizuiesc a le organiza pe baze solide aceste două instituţiuni, spre a atinge scopul prefipt lor de Dumnezeu pentru naţiunea sau poporul ce ei îl conduc.

Acest înalt ideal, în ce priveşte poporul român, ca el să aibă un Stat şi o Biserică, a fost urmărit cu tenacitate de către diferiţi reprezentanţi ai neamului nostru în decursul vremurilor. Cunoaştem istoria: micile alcătuiri politice formate pe întinsul Daciei s-au întrunit, unele în principatele libere, iar altele au căzut sub stăpâniri străine. În zilele Maiestăţii Voastre, însă, prin voinţa Dumnezeului dreptăţii, neamul românesc este fericit a se fi strâns într-un singur Stat unitar de sine stătător şi mult respectat în conceptul popoarelor lumii, în urma marelui război terminat victorios.

Sire,

Mulţi regi au fost viteji în războaie pe cari le-au câştigat, dar n-au profitat îndeajuns de victoriile lor, fiindcă n-au fost înţelepţi organizatori în timp de pace, întrucât n-au aşternut la baza organizaţiunii şi a vieţii lor principiile morale cele mai salutare. Maiestatea Voastră, însă, pe cât aţi fost de viteaz şi loial în timpul războiului, sunteţi tot pe atât de înţelept veghetor al organizaţiei ce trebuie dată statului nostru unitar, întrucât aţi pus la baza organizaţiei noastre politice principiile cele mai salutare. Maiestatea Voastră conştient că legea fundamentală care întăreşte statul, care purifică conştiinţele şi care înalţă popoarele, este legea morală, evanghelică, cu prilejul încoronării aţi ţinut să formulaţi un principiu de viaţă morală: „un rege trebuie să fie primul servitor al statului" şi „un exemplu rău dat de sus poate să ducă un Stat la pieire".

Cuvintele Maiestăţii Voastre sunt pietre de granit puse la temelia României Mari. De la cel dintâiu până la cel din urmă slujbaş al statului, va avea de ştiut că fiecare este un servitor mai mic, dator să-şi iubească poporul şi să-l servească fără preget. Numai aşa pacea sufletească, cea mult dorită de toţi, se va sălăşlui în sufletele tuturora, spre binele general.

Fiţi sigur, Maiestate, că am înţeles sublimitatea gestului Maiestăţii Voastre, în vremurile acestea de scădere morală, de slăbire a credinţei şi de pervertire a cunoş-

tințelor, episcopatul român ortodox vă va urma cu toată râvna și cu tot devotamentul, făcând toate jertfele ce trebuiesc făcute pentru a învinge și vom învinge, căci avem conștiința clară a datoriei și a jertfei ce ne stă înainte.

Sire,

În șirul vlădicilor cari au păstorit Eparhia Buzăului strălucește numele multora. Dintre toți voiu aminti de Mitrofan și Chesarie, cari ca și alții în alte eparhii, au înțeles chemarea vremii și au fost la înălțimea datoriei ca români și ca păstori sufletești apostoli ai neamului nostru atât de mult încercat.

Înțeleg chemarea ce o am în vremea de azi și voiu năzui, cu toată puterea sufletului meu, să fiu slugă bună și credincioasă a poporului nostru, făcând ca statul și biserica să conlucreze împreună și să aducă fericirea poporului.

De acum înainte, deslegat de toate cele pământești, voiu trăi numai în Domnul și pentru Domnul. Cu ajutorul Lui, voiu putea coborî pe Christos în sufletul credincioșilor mei, renăscându-i către o viață mai bună, mai cinstită; către o muncă intensă și producătoare de belșug, singura în stare să ne restabilească creditul nostru economic peste hotare.

Renașterea morală și regenerarea economică va trebui să fie crezul fiecărui român, spre a putea ridica scumpa noastră patrie la cele mai înalte culmi ale culturii și civilizațiunii mondiale; a face din ea aici, la gurile Dunării, o vrednică reprezentanță a geniului și civilizației latine.

În aceste sentimente, Sire, primesc cu dragoste și încredere, cu smerenie și hotărâre, din mâna Maiestății Voastre toiagul păstoriei duhovnicești al Eparhiei Buzăului, convins că bunul Dumnezeu îmi va trimite ajutorul Său prin mâna Maiestății Voastre și a vrednicilor fii ai acestui neam, cari sunt pătrunși de rostul, originea și scopul Statului și al Bisericii și cari sunt stăpâniți de un cald și luminat patriotism.

Adânc recunoscător Maiestății Voastre, pășesc fără șovăire la datoria care îmi este pusă înainte.

Să trăiți, Maiestate, Rege viteaz și loial în război și înțelept organizator în timp de pace.

Trăiască Maiestatea Sa Regina, buna mamă a celor răniți și protectoarea tuturor instituțiunilor de caritate creștină.

Trăiască Dinastia, fericită și stăpână pe destinele acestei țări.

Trăiască și înflorească România Mare.

Apoi, Preasfinția Sa Ilarie Teodorescu, Episcop al Constanței, a ținut următoarea cuvântare:

Eparhia nou înființată a Constanței, vechiul Tomis, are o deosebită importanță pentru biserică și pentru neamul nostru. Orașul Tomis este un punct principal de orientare în istorie pentru dovedirea originii creștinismului în Dacia și a organizării Bisericii creștine. În Tomis a fost o episcopie, ridicată mai apoi la rangul de mitropolie, care a durat de la a II-a jumătate a sec. al III-lea și până la sfârșitul secolului al VI-lea, timp de peste 300 de ani.

Istoria pune Mitropolia de la Tomis din Sciția Minoră între cele mai vechi mitropolii și mulți ierarhi ai acestui scaun, cari s-au distins prin sfințenia vieții lor, prin activitatea rodnică și prin credința lor, cum au fost Evangelicus, Philus, Teofil, Bretanion, Teotim și alții. De cuvântul acestor ierarhi s-a ținut seamă întotdeauna și a fost hotărâtor în toate chestiunile însemnate, aceasta și pentru că Mitropolia din Tomis ocupă al II-lea rang între mitropoliile autocefale și avea față de Patriarhia din Constantinopol prerogative pe cari nu le avea nicio altă mitropolie din Peninsula Balcanică.

Ca întindere, această eparhie avea un rol precumpănitor, întrucât jurisdicțiunea ei se întindea nu numai asupra Dobrogei întregi, dar și peste latura stângă a Dunării, cuprinzând Basarabia, partea din Moldova de Jos și partea din Dacia Traiană.

Cetatea Tomis însă a fost distrusă și mitropolia de aici desființată prin năvălirea bulgarilor.

În locul Tomisului, de la această dată, ca organe cu menirea de a răspândi credința creștină și de a desăvârși organizația bisericească în dreapta Dunării, se înființează și se cunosc mai multe episcopii. Între acestea, cea mai apropiată de Tomis era Durostorum, Silistra de azi. Ca ierarhi, cari au păstorit aici, istoria numește pe Dasie, Iacov, Monofilos, Calistus, Partenius și alții cari au luat parte la evenimentele însemnate din timpul lor și cari semnau în limba latină, dovadă că erau români și că Episcopia Durostorului era o episcopie românească. Acesta este de altfel și motivul pentru care domnitorii Țării Românești au făcut atâtea jertfe pentru biserica din aceste părți și ca dovadă că și pământul era românesc, avem titulatura marelui Voievod Mircea, care se numea: „Stăpânitor și Domn a toată țara Ungro-Vlahiei și peste munți încă, și peste țările tătărești, și Almașului, și Făgărașului Herzog și stăpânitor, Banatului de la Severin, Duca de amândouă părțile și peste toată Dunărea până la Marea cea mare și cetății Durostorului stăpânitor".

Întemeiat de asemenea socotințe istorice, cu caracter hotărâtor, găsesc că Episcopia Constanței, înființată din nou acum, înlocuiește vechile episcopii, mai apoi mitropolii ale Tomisului și Durostorului și este menită a aprinde aici și a întreține vie flacăra credinței propovăduită de biserica noastră și a dragostei de neam și de pământul scump al țării.

Din acest punct de privire, episcopia la care prin voința lui Dumnezeu, Biserica și Țara m-au ales și la a cărei păstorie duhovnicească, prin înmânarea acestui toiag păstoresc, Maiestatea Voastră mă trimite, are o mare însemnătate și prezintă un interes deosebit pentru desăvârșirea operei de unire în cugete și simțiri, începută de Ma-

iestatea Voastră pe câmpul de luptă, cu colaborarea sfetnicilor înțelepți ai Maiestății Voastre, cari au călăuzit pașii țării în direcțiunea norocoasă și a bravilor ostași români, care au plămădit pământul Țării cu scump sângele lor și ne-au dat putința de a vedea realizat visul de veacuri al strămoșilor noștri, trăind într-o țară mare, la un loc cu frații noștri, ținuți sub streină și amară supunere mai multe veacuri de-a rândul.

De la Episcopia Constanței țara așteaptă, ca printr-o muncă fără preget, prin pricepere, prin tact și prin voință tare și neclintită, conducătorii ei să câștige sufletește poporul trăitor aici, spre a iubi și a se devota cu tot sufletul pentru țară și pentru Tron.

Iată pentru ce și eu, smeritul, în aceste clipe primesc cu sfială întărirea care mi se face în scaunul acestei episcopii, prin înmânarea pateriței de către Maiestatea Voastră. Îmi dau perfect de bine seama de greutățile cari se leagă de demnitatea pe care o primesc și știu și ce anume sforțări și însemnate jertfe mi se impun în conducerea acestei eparhii.

Prin credință însă se mută și munții, a zis Mântuitorul, și prin muncă se biruiește totul, zice poporul.

Și mie credința niciun moment nu mi-a lipsit, iar munca nu numai că mi-a plăcut, dar mi-a fost în viață singurul mijloc de mângâiere în supărări și pavăză care m-a ferit de ispite și de încunjurări.

Cu credință tare în ajutorul celui Prea Înalt și cu nădejde în sprijinul Maiestății Voastre și al marilor bărbați de stat ai țării, pășesc cu curaj la lucrul Domnului în ogorul ce mi s-a încredințat spre cultivare.

Asemenea, cu încredere în buna dispozițiune a iubiților mei fii duhovnicești și a autorităților locale, sunt încredințat că voiu duce la bun sfârșit opera apostolică pe care sunt chemat a o săvârși în această parte a țării, scumpă tuturor românilor.

În ce mă privește, făgăduiesc solemn înaintea țării și a Maiestății Voastre, că voiu priveghea împrejurul turmei și-mi voiu conduce păstoriții mei la pășunea cea duhovnicească, apărându-i de lupii cei răpitori și răi.

Superstițiile, rătăcirile în credință, învățăturile mincinoase și dezordinile morale, cari bântuiesc în parte poporul, sunt inamicii cei mai de seamă ai neamului nostru, pe care neapărat biserica trebuie să-i învingă, spre a pregăti, scumpei și mult iubitei noastre patrii, fii vrednici și devotați slujitori.

Ca fost preot de popor și protoiereu, ca membru în consistoriul spiritual și în cel superior bisericesc, ca profesor și director de seminar, am oarecare pregătire de a lupta cu acești inamici și experiența nu-mi lipsește.

Mă întemeiez mai mult însă pe bunătatea și blândețea cu care sunt pornit a păstori și pe hotărârea pe care am luat-o de a fi un povățuitor osârdnic al păstoriților mei, în a-și închina viața lor pentru binele bisericii și al neamului, conducându-i astfel pe calea păcii și a mântuirii întru Domnul.

Să trăiți, Maiestate!

Trăiască M.S. Regina!
Trăiască întreaga Augusta Voastră familie reagală!
Trăiască România și biserica ei cea sfântă!

Apoi, Preasfinția Sa Nectarie Cotlarciuc, Episcop al Cetății Albe – Ismail, a ținut următoarea cuvântare:

Sire,

Provedința divină a voit ca la alegerile făcute de marele colegiu electoral să cadă sorții pe mine ca să păstoresc episcopia cea mai veche de obârșie moldovenească, Episcopia Cetatea Albă.

Actele Patriarhiei din Constantinopol ne arată că domnii Moldovei cerură de la Patriarhie în jumătatea a doua a veacului al XIV-lea o mitropolie proprie și că obținură pe la anul 1390-1392 ca Mitropolit pe grecul Ieremie. Ci moldovenii nu voiră a-l primi pe acesta, ca fiind străin, și-l alungară, iar patriarhul din Constantinopol dădu țara și clerul anatemei. Conflictul nu a durat mult și în actele Patriarhiei peste scurt timp apare ca Episcop de Cetatea Albă Iosif, moldovean băștinaș, originar din familia Mușăteștilor, pe care și dipticele bisericești îl induc ca primul episcop al Moldovei. Sub Alexandru cel Bun, la 1401, Iosif din Cetatea Albă fu recunoscut de patriarhie și ridicat la rangul de mitropolit. El își mută reședința sa la Suceava, luând cu sine și moaștele Sf. Ioan. Episcopia de Cetatea Albă fu menținută, dar, din cauza vitregiei vremurilor, e mutată când la Galați, când la Ismail sau Brăila.

Sire,

Viteaza noastră armată, sub înțeleapta conducere a Maiestății Voastre a făcut să reapară între hotarele patriei noastre teritorii vechi românești și iată redobândită Cetatea Albă, cu toate celelalte vechi locuri de scumpă amintire pentru noi Românii, precum e Ismailul, Chilia,Valul lui Traian și alte localități istorice. Acolo vitejia strămoșească a strălucit în biruința de la Chilia, pe care, urmând bunului său obicei, Ștefan cel Mare a vecinit-o prin întemeierea mănăstirii Putna pe pământul Bucovinei, la anul 1466.

Dumnezeu a vrut ca sub glorioasa domnie a Maiestății Voastre, după marea biruință în războiul care a înfiorat o lume întreagă, să se restabilească starea veche și vechile instituțiuni culturale să capete iarăși viață. Profetul Zaharia (IV. 2) avu o viziune, după care biserica lui Hristos se aseamănă cu un policandru de aur, în care candela cea mai de sus și cea mai mare este însuși întemeietorul bisericii, iar celelalte candele sunt ceilalți slujitori ai bisericii. Cum Dumnezeu în Testamentul Vechiu a poruncit ca în cortul său să ardă totdeauna candela, așa a vrut și Domnul nostru Isus Hristos ca în biserica sa totdeauna preoții săi să fie lumină nestinsă, lumină pururi ar-

zătoare. Maiestatea Voastră cu Sf. Sinod și cu înaltul Guvern, văzând că unele candele erau stinse sau lipseau, că unele scaune episcopale erau vacante, bine ați voit a le așeza iarăși la loc. Astfel, ați întărit și întregit biserica strămoșilor noștri!

Sire,

Norodul Moldovei dintre revărsările Dunării și ale Nistrului, după învălmășeala veacurilor, a fost învrednicit de fericirea mult așteptată de a reveni la patria mamă.

Păstoriții mei, popor bun și blând, cărui voiesc să-i închin toată dragostea și grija mea arhierească, cunosc datoriile lor către biserică, tron și țară și vă vor fi desigur pururi devotați și mulțumitori, pentru că au fost scoși de sub jugul apăsător de până acuma și pentru că i-ați primit sub umbrirea sceptrului Maiestății Voastre.

Cu el împreună vă vom proslăvi în rugăciunile noastre și în toate străduințele noastre spre mai bine pe Maiestatea Voastră ca pe regele iubit al norodului drept credincios și ca pe întregitorul neamului și al bisericii noastre străbune.

Sire,

Coborând eu de la poalele Carpaților, adăpostitoare ale mormântului lui Ștefan cel Mare, eroul creștinătății, și ale moaștelor Sf. Ioan din Cetatea Albă, eparhia mea de lângă Marea Neagră, vă mulțumesc cu profundă supunere și recunoștință Maiestății Voastre pentru puterea ce mi-o încredințați prin acest toiag.

Mulțumesc Marelui Colegiu Electoral, membrilor Sf. Sinod și Înaltului Guvern pentru încrederea pusă în mine și promit că voiu lucra pentru a întări legea strămoșească și dragostea pentru tron, neam și pentru țară.

Să trăiți, Sire!

Trăiască Maiestatea Sa Regina!

Trăiască Moștenitorul Tronului și Întreaga Dinastie Română!

M.S. Regele, răspunzând Înalților Prelați, a spus:

Preasfinți Părinți!

Este totdeauna un moment solemn când Regele întărește votul Marii Adunări, încredințând după vechile datini noilor episcopi toiagul păstoresc; astăzi însă această sărbătoare ia un caracter deosebit în istoria Bisericii Ortodoxe Române, când printre Voi, Preasfinți Părinți, doi vor ocupa scaunele episcopiilor din nou înființate pe malul Nistrului și al Mării Negre.

Întemeierea acestor episcopii este un semn vădit al înaintării vieții noastre ca națiune, care își dobândește astfel organe nouă pentru conducerea morală a credincioșilor, reînviind moștenirea vechilor episcopii de la Tomis, Durostor, Vicina și Cetatea Albă.

Preasfinte Episcop Lucian al Romanului,

Cu deosebită bucurie ți-am încredințat toiagul păstoresc al vechii episcopii de Roman, care are un trecut așa de însemnat în istoria țării și a culturii naționale și unde păstori ca Veniamin și Dositeu stau ca stele strălucitoare pe cerul bisericii ortodoxe.

Ca și fericita alegere a veneratului Mitropolit Primat, chemarea Prea Sfinției Tale din mijlocul clerului ortodox al fraților de peste munți are o înaltă semnificare pentru munca înțeleaptă ce trebuie să desfășurăm cu toții, ca să țesem pe vecie apropierea sufletească a fraților de pe amândouă laturile munților, care nu ne mai desparte ca în lungile veacuri de suferințe, ci ne întind brațele părintești ale sfintei noastre uniri, pentru ca să ne facem datoria impusă de vremurile mari și grele ce ne-a fost dat să trăim.

Preasfinte Episcop Ghenadie al Buzăului,

Încredințându-ți cârja episcopală, vei avea sarcina să cârmuiești o eparhie unde au păstorit mulți ierarhi vrednici, râvnitori de răspândirea cărților bisericești ieșite de sub teascul tipografiei episcopale de Buzău.

Această muncă pentru luminarea și întărirea credinței poporenilor se impune astăzi într-o măsură și mai mare.

Nu mă îndoiesc că Te vei sili a reînvia vechile și folositoarele tradiții și că vei cerceta de aproape întreaga eparhie, răsplătind munca celor vrednici și dând îndreptare celor ce au nevoie de bune îndrumări.

Preasfinte Episcop Ilarie al Constanței,

Ales de membrii Sinodului și de Reprezentanții Națiunii ca Episcop al Constanței, ți-am încredințat cu vie plăcere toiagul păstoresc al acestei eparhii din nou create, unde ești chemat a relua după un șir întreg de veacuri activitatea pastorală a mitropoliților și episcopilor cari ocupaseră odinioară în întâile secole ale creștinătății scaunale episcopale de la Tomis și Durostor.

Ținuturile de peste Dunăre pe cari mergi să le păstorești și pentru care neuitatul meu unchiu a avut o mare dragoste și o grijă neadormită întru propășirea lor economică și culturală, ne-au devenit și mai scumpe de când urgia războiului a semănat jale și sărăcie peste această bogată și frumoasă țară, iar noi din depărtare cu inima sfâșiată de durere nu putem decât cu gândul să fim alături de chinurile iubiților dobrogeni.

Sunt încredințat dar, că Prea Sfinția Ta vei ști să-ți închini tot sufletul pentru ajutorul și alinarea celor ce au suferit mai mult greutățile războiului, iar sufletele rătăcite cari vor fi uitat datoriile creștinești ale respectului semenilor lor, vei căuta să le aduci pe calea binelui prin puterea învățăturilor Sfintei Evanghelii.

Preasfinte Episcop Nectarie al Cetății Albe,

Ți-am încredințat cu adevărată bucurie toiagul păstoresc, întărindu-te ca Episcop al noii Eparhii a Cetății Albe.

Ca fiu ales al Bucovinei și vrednic profesor al facultății de teologie din Cernăuți, de la luminile căreia s-au împărtășit atâția clerici de valoare din Vechiul Regat; din pământul scump care adăpostește sfintele rămășițe ale prea măriților voievozi moldoveni, care au întins moșia de la Munte pân-la Nistru și la Mare, ești chemat să fii întâiul păstor al vechiului scaun de la Cetatea Albă, de unde a venit întâiul Mitropolit al Moldovei, Iosif, din neamul domnesc al Mușăteștilor și unde a pătimit mucenicia Sfântul Ioan cel Nou, ale căruia moaște păstrate până acum la Catedrala din Suceava, au fost aduse acolo de Alexandru cel Bun pentru ocrotirea Moldovei împotriva dușmanilor.

Sunt sigur că toți credincioșii eparhiei Prea Sfinției Tale, precum și frații întru arhipăstorie de peste Prut, te vor primi cu bucurie frățească și că prin o muncă înțeleaptă și energică vei așeza temelii puternice acestui nou scaun episcopal. Căci nu în deșert toți slujitorii altarului zilnic se roagă în fața Celui Nevăzut pentru unirea și pacea tuturor. Ei trebuie să se arate și în faptă credincioși acestor sfinte și mântuitoare cuvinte de pace și între oameni bună voire.

Preasfinți Părinți,

Plecând la conducerea eparhiilor voastre, aveți înaintea voastră, mai ales în aceste timpuri de adânci frământări și prefaceri, o înaltă chemare pentru sănătoasa îndrumare a credincioșilor, sub aripile bisericii, pe căile bunei creșteri a noilor generațiuni, a întăririi familiei, a cultivării sentimentelor de iubire a aproapelui cu înfrânarea poftelor bolnave, a luxului vătămător și a lăcomiilor fără măsură. Cu deosebire vă veți sili a înmulți îndemnurile cât mai stăruitoare la munca productivă în toate direcțiunile vieții noastre economice, pentru că numai prin muncă harnică și cinstită sufletele se depărtează de ispita tuturor păcatelor și relelor apucături.

Mulțumindu-Vă din toată inima din partea mea și a întregii Mele Familii pentru sentimentele de iubire și devotament ce ne arătați, Vă doresc la toți păstorire fericită și binecuvântată.

În urmă, M.S. Regele și A.S.R. Principele Moștenitor s-au întreținut cu Înalții Prelați, cu membrii Guvernului și persoanele prezente, iar la ora 12[45] s-au retras, după care Înalții Prelați au fost reconduși la Sf. Mitropolie cu același ceremonial ca la venire.

Monitorul Oficial al României, Anul 1923, nr. 31, mai 11.

Nr. 216

1923 mai 13. Blagoslovenia dată de Arhiepiscopul Gurie Grosu clerului și enoriașilor din Eparhia Hotin, cu ocazia alegerii Episcopului Visarion Puiu

Gurie,

din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului

Tuturor protopopilor, diaconilor, cântăreților, credincioșilor creștini, fii duhovnicești din Episcopia Hotinului de la Milostivul Dumnezeu pace, sănătate și mântuire, de la smerenia Noastră Arhiepiscopală blagoslovenie

„Prea cucernici părinți și iubiți fii în Domnul!

A sosit vremea ca să se înfăptuiască dorul congreselor reprezentanților clerului și a mirenilor din Basarabia de a avea mai multe episcopii cu episcopii lor. Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului fiind prea întinsă, aducea mari greutăți ca să fie condusă de un singur ierarh, ca credincioșii să fie apărați de lupii cei în piele de oaie, de secte și rătăciri; era greu să se facă educația religioasă și națională a poporului ei numai dintr-un singur centru bisericesc, din Chișinău, și tot așa anevoios era să facem și vizitele canonice ale tuturor satelor și cătunelor pentru înlăturarea neajunsurilor în viața parohiilor, pentru binecuvântarea caselor și a familiilor.

De aceea, congresele eparhiale împreună cu noi, am hotărât ca să înființăm încă două eparhii – una la nordul Basarabiei, cu reședința în orașul Bălți, și cealaltă la sud, cu reședința episcopală în orașul Cetatea Albă.

Sfântul Sinod a aprobat, iar Onoratul Guvern și Corpurile legiuitoare ne-au dat legea de înființare a acestor două episcopii. În limitele Episcopiei Hotinului intră județele Bălți, Soroca și Hotin și sub supravegherea episcopului său trec mănăstirile, bisericile, protopopiile, parohiile cu preoții, monahii, cântăreții, întreg clerul și poporul ortodox din aceste ținuturi.

Toți voi, fiii mei duhovnicești – preoți și mireni, începând din ziua de 6 mai 1923, veți trece sub duhovniceasca obläduire, ocrotire și îngrijire a Preasfințitului Episcop Visarion al Hotinului. Să-l primiți pe el ca pe îngerul lui Dumnezeu. Să-l aveți pre el ca pre un părinte duhovnicesc, ca pre întâiul stătător arhipăstor al vostru și către dânsul să vă adresați în nevoile voastre sufletești pentru hirotonii, pentru dezlegări de cununii și alte nevoi duhovnicești.

Să-i ascultați învățăturile și povețele lui, care nu vor fi altfel decât cele primite de noi cu toții de la Hristos, ca să le predăm și altora.

Dezlegându-vă, deci, după rânduiala sfintelor canoane, vă trecem în grija arhierească a Preasfințitului vostru Episcop Visarion al Hotinului.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți.

Arhiepiscopul Gurie

ANIC, *Fond Episcopia Hotin 1923-1929*, d. 1, f. 70.

Nr. 217

1923 iulie 8. Solicitarea Congresului Extraordinar Eparhial din Basarabia, adresată Sfâtului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privind ridicarea Bisericii din Basarabia la treapta de Mitropolie

ACT

1923, iulie 8

Astăzi, a avut loc în Sala Eparhială din Chișinău o ședință solemnă a Congresului Extraordinar Eparhial, convocat cu delegați clerici și mireni, aleși de toate cercurile protopopești și deci reprezentând valabil cele trei eparhii existente azi în Basarabia: Arhiepiscopia Chișinăului și noile episcopii – a Cetății Albe-Ismail și a Hotinului.

În această ședință, delegații și-au oprit întreaga lor atenție asupra actualei stări din biserica basarabeană, unită pe vecie cu Biserica Ortodoxă a Regatului Român.

S-au scurs de la Unire cinci ani de viață națională pe pământul strămoșesc liber. În toată această vreme a reînviat în noi mândria de fii ai Patriei mărite și am năzuit și nu cu puține osteneli am și lucrat ca, cu un singur grai, să reprezentăm și o singură credință, și această temelie, și numai pe ea, să o pregătim pentru generațiile mai vrednice de mâine.

Cât privește situația nominală și de drept a acestui scaun din Chișinău, repetăm că noi avem tot sprijinul a considera, tocmai pe temeiul sfintelor canoane și a înțelepciunii legilor de stat, că scaunul ierarhic din Chișinău, care reprezintă mai larg bisericește toată Basarabia, depinde direct și numai de forul cel mai înalt al Bisericii Române, adică de Sfântul Sinod.

La Congresul general eparhial din 1917, s-a hotărât înființarea formală a Mitropoliei în Chișinău, la fel au repetat și toate congresele următoare, iar noi astăzi vestim forurile înalte ale țării că aici există, mai ales acum, toate drepturile de Mitropolie și nu aflăm niciun motiv binecuvântat ca legalizarea dreptății printr-o formă să mai fie amânată. Sfântul Sinod însuși a stabilit prin Proiectul de Statut al Bisericii Române că în Basarabia e locul unei Mitropolii a Moldovei dintre Prut și Nistru, cu sediul la Chișinău, căreia îi rămân sufragane două episcopii, acum înființate.

Congresul acesta extraordinar eparhial este convins că el lucrează în numele tuturor protopopilor, preoților, diaconilor, cântăreților și a dreptcredincioșilor creștini din întreaga Basarabie, când recunoaște și acum, pentru ultima dată, aceastea:

1. Episcopiile noi ale Hotinului și ale Cetății Albe–Ismail, care s-au întemeiat numai prin libera voință a arhiepiscopului nostru și a clerului său și după repetatele

noastre cereri scrise și declarate în fața organelor ce dețin soarta țării în cei din urmă cinci ani, că aceste, două episcopii sunt și trebuie să rămână în legătură canonică și firească către maica lor, scaunul arhipăstoresc din Chișinău, deci ca eparhii sufragane acestui scaun;

2. În legătură strânsă și dreaptă, urmează să recunoaștem tot așa de solemn, mai ales de când au luat ființă aceste două episcopii, a Hotinului și a Cetății Albe, că scaunul arhipăstoresc din Chișinău este pentru întreaga Basarabie ca Mitropolie sub denumirea de „Mitropolia Basarabiei – a Moldovei dintre Prut și Nistru";

3. Pentru promovarea culturii teologice în țară și în fața actualei organizări locale, recunoaștem că în fiecare eparhie e nevoie grabnică să existe câte un Seminar teologic complet. De aceea, să se transforme școlile spirituale din Chișinău, Edineț și Ismail în seminarii teologice desăvârșite, iar Seminarul Teologic actual din Chișinău să fie organizat ca Academie teologică, așa cum în repetate rânduri au cerut congresele eparhiale și arhipăstorul nostru.

Aceste trei mari capitole sunt aclamate unanim de biserica noastră prin toți reprezentanții săi și facem umilul nostru apel la Înaltpreasfințiții Chiriarhi ai Basarabiei ca să binevoiască a stărui în toate părțile țării și cu depline puteri în numele nostru ca ceea ce recunoaștem acum ca dreptățile noastre, pentru care am adus destulă jertfă de răbdare și muncă liniștită, să fie fără tărăgănare realizate pe calea cuvenită.

S-a încheiat acest Act, spre a fi adus la cunoștința și înalta aprobare a Înaltpreasfințiților noștri stăpâni eparhioți din Basarabia.

(Urmează semnăturile tuturor celor prezenți în adunarea congresului, făcute în fața Înaltpreasfințiților Vlădici și a Biroului).

Mitropolit Nestor Vornicescu, *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*, p. 14-16.

1923 OCTOMBRIE. DOCUMENTE REFERITOARE LA ADMINISTRAREA EPARHIEI CHIȘINĂULUI ȘI HOTINULUI, PENTRU ANII 1923–1926

Nr. 218

1923 octombrie. Tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Arhiepiscopia Chișinăului, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926)

Cercul orașului Chișinău

Protopop, protoiereu Leon Trofimov
Subprotopop, protoiereu Ioan Curbet
Cercetător, icon. stavr. Teodor Bivol
Sfatul protopopesc
Iconom stavr., Alexandru Brăguța
Protoiereu, Grigorie Glavatinschi
Diacon, Nichita Midari
Comitetul de construire
Protoiereu, Gheorghe Sicorshi
Preot, Nicolai Timuș
Cântăreț, Ioan Săcara
Comisia de control
Protoiereu, Eughenie Cazachevici
Protoiereu, Teofan Dubnevici
Diacon, Vasile Turchin
Comisia pentru limitarea lucrărilor parohiale și neparohiale
Iconom stavr., Teodor Gavrilovici
Protoiereu, Ion Știuca
Diacon, Nichita Midari
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Icon. stavr., Mihail Ciachir

Cercul 1, județul Chișinău

Protopop protoiereu, Ierotei Crocos
Subprotopop protoiereu, Grigore Ciubuc
Cercetător ic. st., Vasile Baltaga
Misionar preot, Vasile Cernit
Duhovnic protoiereu, Vasile Evstratiev
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Vasile Pitica

Iconom stavr., Dimitrie Gheorghianov
Diacon, Teodor Galațchi
Comisia de control
Preot, Gheorghe Erhan
Preot, Mihail Apostol
Preot, Vasile Boțan
Comitetul de construire
Icon. stavr., Vasile Baltaga
Preot, Vladimir Curilovschi
Preot, Alexandru Timuș
Diacon, Cosma Panțâri
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Vladimir Curilovschi

Cercul 2, județul Chișinău

Protopop icon. stavr., Andronic Seminel
Subprotopop preot, Ioachim Caragea
Misionar preot, Gheorghe Roșca
Duhovnic, Leonida Neaga
Duhovnic, Evtihie Vajinschi
Sfatul protopopesc
Preot, Gheorghe Leahu
Preot, Gheorghe Danilov
Cântăreț, Ioan Pranițchi
Comitetul de construire și comisia de control
Preot, Grigore Buruiană
Preot, Gheorghe Danilov
Preot, Vladimir Caminschi
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Gheorghe Roșca

Cercul 3, județul Chișinău

Protopop protoiereu, Teodor Harea
Subprotopop preot, Anastasie Neaga
Cercetător preot, Teodor Harghel
Misionar preot, Vasile Florovici
Duhovnic protoiereu, Pavel Popov
Sfatul protopopesc
Preot, Ioan Marcoci

Preot, Vsevolod Terlețchi
Cântăreț, Gheorghe Guțu
Comisia de control
Preot, Anastasie Neaga
Preot, Ioan Tersina
Preot, Teodor Scalețchi
Comitetul de construire
Protoiereu, Teodor Harghel
Preot, Ioan Marcoci
Cântăreț, Vasile Neaga

Cercul 1, județul Tighina

Protopop protoiereu, Atanasie Usinevici
Subprotopop preot, Teodosie Sfetenco
Cercetător protoiereu, Alexandru Cutierov
Misionar preot, Serghie Cegolea
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Ioan Elașcu
Preot, Vladimir Gheorghianov
Cântăreț, Serghie Grosu
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Protoiereu, Atanasie Usinevici

Cercul 2, județul Tighina

Protopop preot, Dimitrie Sinevici
Subprotopop preot, Dimitrie Harnagea
Cercetător preot, Mihail Țepordei
Duhovnic protoiereu, Erast Baccalinschi
Misionar preot, Varlam Buzilă
Sfatul protopopesc
Preot, Vasile Alistar
Preot, Nicolai Glavatinschi
Cântăreț, Teodor Golubencu
Comisia de control
Preot, Mihail Țepordei
Preot, Ilie Popovici
Preot, Nicolai Glavatinschi
Comitetul de construire
Preot, Ilie Popovici

Preot, Mihail Țepordei
Cântăreț, Ion Varzari
Administrator prăvăliei de lumânări
Preot, Vasile Alistar
Comitetul de controlul prăvăliei de lumânări
Preot, Dimitrie Harnagea
Preot, Ilie Popovici
Cântăreț, Mihail Popovici

Cercul 3, județul Tighina

Protopop preot, Dumitru Croitoru
Subprotopop preot, Alexandru Rubanschi
Cercetător protoiereu, Petru Popovici
Duhovnic protoiereu, Toma Liubov
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Evsevie Crocos
Protoiereu, Alexie Solearschi
Diacon, Ioan Moleavin
Comisia de control
Preot, Teodor Bușilă
Preot, Petru Popovici
Preot, Vladimir Cazacu
Comisia de revizuirea prăvăliei de lumânări
Preot, Constantin Teliuță
Preot, Ignatie Savițchi
Diacon, Vasile Poleanschi
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Dumitru Croitoru

Cercul 4, județul Tighina

Protopop protoiereu, Andrei Sibov
Subprotopop preot, Andrei Dimitrov
Cercetător preot, Vasile Sofronov
Duhovnic protoiereu, Grigorie Crocos
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Ioan Costinovici
Preot, Petru Lașcov
Cântăreț, Orest Oltu
Comisia de control

Preot, Nicolai Spinei
Preot, Vladimir Teodorov
Cântăreț, Petru Șalar
Comitetul de construire
Preot, Leonida Mahnevici
Preot, Gheorghe Velicov
Diacon, Vasile Coreișa
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Protoiereu, Andrei Sibov

Cercul 5, județul Tighina

Protopop protoiereu, Gheorghe Luscalov
Subprotopop preot, Nicolai Bolboceanu
Cercetător preot, Leon Vulpanovici
Misionar protoiereu, Atanasie Sofronovici
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Atanasie Sofronovici
Preot, Iosif Botnari
Cântăreț, Alexandru Volovei
Comitetul de construire
Preot, Haralampie Samburschi
Preot, Nicolai Bolboceanu
Preot, Simion Mahnevici
Diacon, Vasile Ciornâi
Comisia de control
Protoiereu, Atanasie Sofronovici
Preot, Haralampie Samburschi
Preot, Iosif Botnari
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Petru Hohor

Cercul 1, județul Orhei

Protopop protoiereu, Ioan Cărăuș
Subprotopop preot, Gheorghe Știuca
Cercetător preot, Mihail Coropceanu
Misionar preot, Mina Țăruș
Duhovnic protoiereu, Ioan Boldâr
Duhovnic protoiereu, Grigore Gobjilă
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Rodion Piescu

Protoiereu, Ioan Boldâr
Preot, Matei Nicov
Cântăreț, Gheorghe Levițchi
Cântăreț, Victor Popovici
Comitetul de construire
Protoiereu, Ioan Cărăuș
Preot, Simion Luscalov
Diacon, Ștefan Ureche
Comisia de control
Preot, Nicolae Lupan
Preot, Mihail Coropceanu
Preot, Matei Nicov
Cântăreț, Andrei Racu
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Dionisie Albu

Cercul 2, județul Orhei

Protopop protoiereu, Alexandru Spinei
Subprotopop preot, Constantin Stângaci
Cercetător preot, Nicolai Haritonov
Misionar preot, Nicolai Caraman
Sfatul protopopesc
Preot, Nicolai Donos
Preot, Vasile Roșca
Cântăreț, Damian Negruță
Cântăreț, Victor Climov
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Protoiereu, Alexandru Spinei

Cercul 3, județul Orhei

Protopop protoiereu, Gheorghe Caracicovschi
Subprotopop preot, Ioan Statov
Cercetător preot, Vasile Vasilevschi
Duhovnic protoiereu, Teodor Focșa
Misionar preot, Teodor Petcu
Sfatul protopopesc
Preot, Antonie Jușcov
Preot, Grigore Navroțchi
Diacon, Victor Sârbu

Comisia de control
Preot, Iosif Samec
Preot, Teodor Petcu
Cântăreț, Mihail Chișleanu
Comitetul de construire
Preot, Simion Gacichevici
Preot, Vasile Vasilevschi
Cântăreț, Gheorghe Leca
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Ioan Stahovschi

Cercul 4, județul Orhei

Protopop protoiereu, Iacov Tocan
Subprotopop preot, Dumitru Stoicov
Cercetător preot, Evghenie Mârza
Sfatul protopopesc
Preot, Vasile Bejan
Preot, Pavel Gobjilă
Cântăreț, Ioan Basarab
Comisia de control
Preot, Evghenie Mârza
Preot, Mihail Florea
Preot, Gheorghe Dodon
Comitetul de construire
Preot, Dumitru Stoicov
Preot, Alexandru Sinchevici
Preot, Mihail Florea
Cântăreț, Sofronie Moroșanu
Comisia de revizuirea prăvăliei de lumânări
Preot, Vasile Bejan
Preot, Pavel Gobjilă
Preot, Dumitru Stoicov

Cercul 5, județul Orhei

Protopop iconom mitrofor, Alexandru Baltaga
Subprotopop iconom stavr., Constantin Ghidiu
Subprotopop preot, Ioan Nagacevschi
Cercetător protoiereu, Nicanor Roșca
Duhovnic protoiereu, Samon Porubin

Duhovnic protoiereu, Vasile Tucicovschi
Misionar preot, Misail Chirița
Sfatul protopopesc
Preot, Pavel Danilescu,
Preot, Ioan Silvestrivici,
Diacon, Ioan Hamchevici
Comitetul de construire
Icon. stavr., Constantin Ghidiu
Preot, Teodor Sicinschi
Preot, Teodor Roșca
Preot, Gheorghe Bânzari
Cântăreț, Evghenie Cravciuc
Comisia de control
Preot, Dumitru Butuc
Preot, Pavel Tucicovschi
Preot, Ioan Porubin
Delegat Societatea Istorică-Arheologică Bisericească
Preot, Ioan Nagacevschi

Revista „Luminătorul”, Anul 1923, nr. 24, p. 1-6.

Nr. 219

1923 octombrie. Tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Episcopia Cetății Albe – Ismail, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926)

Cercul 1, județul Ismail

Protopop, icon. st. Iosif Belodanov
Subprotopop, preot Nicandu Serbov
Cercetător, preot Andrei Berov
Misionar, preot Roman Boicenco
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Teodor Ciachir
Preot, Euftimie Chirilov
Protodiaconul, Vasile Stihi
Comisia de control

Protoiereu, Nicolae Hohor
Preot, Dimitrie Dima
Diacon-cânt., Gh. Popovici
Preot, Leontie Calinovschi
Comitetul de construire
Diacon-cânt., Iacov Pomozan
Cântăreț, Ștefan Vulpe

Cercul 2, județul Ismail

Protopop, icon. st., Ioan Niță
Subprotopop, icon. st., Mihei Novacov
Cercetător, preot Gheorghe Diaconov
Misionar, protoiereu Nicolae Parfeniev
Duhovnic, preot Zaharias Ciaicovschi
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Nicolae Parfeniev
Diacon-cânt., Simion Pomozan
Comisia de control
Ic. st., Mihai Novacov
Prot., Nicolae Parfeniev
Preot, Nicolae Diaconov
Comitetul de construire
Preot, Gheorghe Feodorov
Preot, Ion Rufulea
Diacon, Teodor Palei

Cercul 3, județul Ismail

Protopop, preot Mihail Guștiuc
Subprotopop, preot Andrei Porcescu
Misionar, preot Pavel Zdetovschi
Cercetător, preot Teodor Coreișa
Sfatul protopopesc
Preot, P. Belodanov
Cânt., Evdochim Trișcenco
Comisia de control
Preot Andrei Porcescu
Preot, Petru Belodanov
Cântăreț, Ștefan Petricenco
Comitetul de construire

Preot, Petru Băltăceanu
Preot, Petru Belodanov
Preot, Andrei Porcescu

Cercul 1,județul Cahul

Protopop, preot Ioan Liscalov
Subprotopop, preot Vasilr Spanachi
Cercetător, preot Vasile Cazacu
Misionar, preot David Manolescu
Sfatul protopopesc
Preot, Atanasie Ceban
Cântăreț, Alexandru Socolovschi
Comisia de control
Preot, Vladimir Guștiuc
Preot, Andrei Ghilea
Cântăreț, Ștefan Boșniac
Comitetul de construire
Preot, Vasile Elefteriu
Preot, Vasile Cazacu
Cântăreț, Emilian Pairele

Cercul 2, județul Cahul

Protopop, preot Dimitrie Busuioc
Subprotopop, preot Vasile Carabulea
Cercetător, Gheorghe Bocancea
Misionar, preot Domentian Manjarov
Sfatul protopopesc
Preot, Eftimie Bocănescu
Cântăreț, Nicolae Zagordan
Comisia de control
Preot, Eftimie Bocănescu
Preot, Leonid Stolearov
Cântăreț, Teodor Hartia
Comitetul de construire
Preot, Hristofor Cevdarov
Preot, Xenofont Botnari
Cântăreț, Simion Certan
Deputat la congresul eparhial, preot Eftimie Bocănescu

Cercul 3, județul Cahul

Protopop, icon. st. Isaia Luchian
Subprotopop, preot Gheorghe Agura
Cercetător, preot Nicolae Ștefârță
Misionar, preot Ioan Caimacan
Sfatul protopopesc
Preot, Matei Tomșa
Cântăreț, Gheorghe Spinei
Comitetul de construire
Preot, Trofim Oculov
Preot, Antonie Lisevici
Cântăreț, Damian Citrea
Comisia de control
Preot, Gheorghe Agura
Preot, Dimitrie Drăgan
Preot, Antonie Lisevici

Cercul orașului Cetatea Albă

Protopop, preot Dimitrie Bocunovschi
Subprotopop, preot Gheorghe Popov
Cercetător, preot Ștefan Ciolan
Misionar, preot Alexandru Gaevschi
Sfatul protopopesc
Protoiereu, Petru Sinițîn
Diacon-cânt. T. Marinescu
Preot, Gheorghe Popov
Comisia de control
Preot, Ieremia Opațchi
Diacon-cânt., T. Marinescu
Epitrop, Pavel Caratodorov

Cercul 1, județul Cetatea Albă

Protopop, preot Hrisant Fotescu
Subprotopop, preot Pavel Novacov
Cercetător, protoiereu Alexei Arvintiev
Sfatul protopopesc
Preot, Arsenie Luscalov
Cântăreț, Andrei Muranevici
Comisia de control

Preot, Alexandru Stoicov
Preot, Vasile Jușcov
Cântăreț, Serghei Iosipenco

[Cercul 2, județul Cetatea Albă, lipsă]

Cercul 3, județul Cetatea Albă

Protopop, preot Vasile Șerban
Subprotopop, preot Gavriil Varzapov
Cercetător, preot Alexandru Sandulenco
Misionar, preot Iosif Drăganciu
Duhovnic, preot Teodor Stanicov
Duhovnic, preot Ioan Varticean
Sfatul protopopesc
Preot Ion Roznovan
Diacon Nicolae Cunițchi
Comisia de control
Preot, Constantin Harea
Preot, Vladimir Iusipenco
Preot, Ioan Roznovan
Preot, Alexandru Sandulencu
Preot, Gheorghe Mașchevici
Comitetul de construire
Preot, Constantin Harea
Preot, Alexei Plămădeală
Cântăreț, Victor Radomschi

Cercul 4, județul Cetatea Albă

Protopop, ic. st. Terentie Belodanov
Subprotopop, protoiereu Ioan Paslavschi
Cercetător, protoiereu Simeon Lașcu
Sfatul protoponesc
Protoiereu, Vladimir Ducov
Preot, Sava Nicolaev
Diacon, David Pascenco

Revista „Luminătorul", Anul 1923, nr. 29, p. 1-4.

Nr. 220

1923 octombrie. Tabloul clericilor aleşi în administrația cercurilor în Episcopia Hotinului, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926)

Cercul 1, județul Bălți
Protopop, ic. st. Vl. Dimitriu
Subprotopopi, prot. T. Filonov
preot Iacov Bucşan
Misionar, pr. Gh. Dimitriu
Cercetător, pr. C. Lozinschi
Duhovnic, pr. Mihail Dimitriu

Cercul 2, județul Bălți
Protopop, prot. A. Tanasiev
Subprotopop, preot Petre Cecan
Misionar, preot Ştefan Chicu
Cercetător, preot Petre Vartolomei
Duhovnic, prot. M. Iavorschi

Cercul 3, județul Bălți
Protopop, preot Sim. Alexandrovici
Subprotopop, preot Nic. Huşanu
Misionar, preot Al. Curmei
Cercetător, preot Al. Celan
Duhovnic, preot Gr. Matveev

Cercul 4, județul Bălți
Protopop, prot. Simeon Draganciu
Subprotopop, preot Serghie Şapcinschi
Misionar, preot Gh. Irimița
Cercetător, preot Arcadie Pogorevici
Duhovnic, prot. Ilarion Ivanov

Cercul 1, județul Soroca
Protopop, prot. Mihail Dumbravă
Subprotopop, prot. David Celan
Misionar, preot Gavriil Vâşcov
Cercetător, preot Pantel. Ştefârță
Duhovnic, prot. Ioan Stoianov

Cercul 2, județul Soroca
Protopop, preot Alex. Mintici
Subprotopop, preot V. Lozinschi
Misionar, preot Vlad. Grişcov
Cercetător, preot T. Schidu
Duhovnic, prot. Ioan Popovici

Cercul 3, județul Soroca
Protopop, preot Ioan Vidraşcu
Subprotopop, preot Ioan Stratan
Misionar, preot Gh. Ureche
Cercetător, preot Al. Podgurschi
Duhovnic, prot. Isid. Plămădeală

Cercul 4, județul Soroca
Protopop, prot. Carp Popovici
Subprotopopi, preot N. Eremicioi
preot P. Florea
Misionar, preot Chiril Sicinschi
Cercetător, prot. V. Ivanov
Duhovnic, ic. st. T. Homițchi

Cercul 5, județul Soroca
Protopop, preot Dionisie Iavorschi
Subprotopop, preot I. Caimacan
Misionar, preot D. Iavorschi
Cercetător, prot. Ioan Ştiucă
Duhovnic, prot. Ioan Agapiev

Cercul 1, județul Hotin
Protopop, ic. st. S. Grimalschi
Subprotopop, preot P. Muranevici
Misionar, preot Teodosie Bogaci
Cercetător, preot I. Munteanu
Duhovnic, prot. El. Simaşchevici

Cercul 2, județul Hotin
Protopop, preot D. Crocos
Subprotopop, preot Gr. Colacicovschi
Misionar, preot D. Gropa
Cercetător, prot. V. Florovici
Duhovnic, prot. M. Cozmilici

Cercul 3, județul Hotin
Protopop, prot. Epifanie Bolboşenco
Subprotopopi, preot V. Jereghie
preot V. Nazarevici
Misionar, preot Teofan Ignatovici
Cercetător, preot V. Nazarevici
Duhovnic, prot. Vl. Grişcov

Cercul 4, județul Hotin
Protopop, preot N. Bâhovschi
Subprotopop, preot D. Vatrici
Misionar, preot M. Draganciu
Cercetător, preot M. Draganciu
Duhovnic, preot Tim. Antonovici

Cercul 5, județul Hotin
Protopop, preot M. Haldevici
Subprotopop, preot Evst. Poleanschi
Misionar, preot Alex. Antoniev
Cercetător, preot Mih. Munteanu
Duhovnic, preot I. Stoianov

Revista „Luminătorul", Anul 1924, nr. 2, p. 3-4.

Nr. 221

1923 noiembrie 15. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de ridicare a Arhiepiscopiei Chişinăului şi Hotinului la treapta de Mitropolie

Extras din sumarul şedinței Sfântului Sinod din 15 noiembrie 1923

În urma Raportului Comisiunii de organizare unitară a Bisericii Româneşti, care a luat în examinare Actul din 8 iulie 1923, ce exprimă dorința Congresului Extraordinar Eparhial de la Chişinău, ca Arhiepiscopia Chişinăului să fie ridicată la treapta de mitropolie, cu denumirea *Mitropolia Basarabiei*;

Sfântul Sinod hotărăşte:

– Se constată că cererea poate fi considerată ca şi rezolvată prin dispozițiunile favorabile introduse în Proiectul de lege şi noul Statut de organizare unitară a Bisericii Ortodoxe Române;

– Rămâne ca şi ceilalți factori hotărâtori să se pronunțe asupra Proiectului de lege şi a noului Statut de organizare a Bisericii româneşti.

Mitropolit Nestor Vornicescu, *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*, p. 17.

Nr. 222-224

1924 MARTIE 19 – IULIE 10. DOCUMENTE REFERITOARE LA ADMINISTRAREA AVERILOR BISERICII DIN BASARABIA

Nr. 222

1924 martie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind instituirea unei epitropii ad-hoc, pentru administrarea averilor bisericești din Basarabia

FERDINAND I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor sub nr. 10273/924,

Văzând mijlocirea Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române,

Văzând jurnalul Consiliului de Miniștri sub nr. 359 încheiat în ședința sa de la 4 martie 1924,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Până la organizarea bisericii ortodoxe din întregul regat, se institue o epitropie „ad-hoc" pentru administrarea averilor bisericești din Basarabia, trecute în mod ilegal în patrimoniul societății particulare „Uniunea Clericilor Ortodocși din Basarabia".

Epitropia se va compune din cei trei Preasfinții Chiriarhi ai Basarabiei: Î.P.S. Arhiepiscop al Chișinăului, P.S. Episcop al Hotinului și P.S. Episcop al Cetății Albe-Ismail, ca membrii de drept și din câte 2 delegați din fiecare episcopie, dintre care unul fruntaș mirean, delegați ai consistoriilor eparhiale, sub rezerva aprobării ulterioare a congresului eparhial respectiv.

Art. II. Epitropia va administra acele averi în conformitate cu destinația lor și sub controlul statului, în forma care va afla-o necesară și în măsura în care legile după care se administrează averile bisericești din Basarabia o permit, până la împărțirea în proporție numerică, justă și echitabilă a acelor averi între cele 3 eparhii coproprietare.

Art. III. La lucrările epitropiei va participa și un delegat al Ministerului Cultelor și Artelor, iar averile vor fi luate și date în primire cu inventar.

Art. IV. Ministrul Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Artelor, este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, la 7 martie 1924.

Ferdinand

Ministrul Cultelor și Artelor, Alexandru Lapedatu

Nr. 927.

Monitorul Oficial al României, Anul 1924, nr. 61, martie 19.

Nr. 223

1924 iunie 21. Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privind administrarea averilor bisericii din Basarabia

În urma unei prealabile înțelegeri și cu Preasfințiții Chiriarhi locali, la care au luat parte dnii miniștri de Culte și Arte și de Justiție, Sf. Sinod a hotărât în privința averilor bisericești basarabene și a administrării lor până la legea de unificare bisericească următoarele:

1. Se instituie în Basarabia un Consiliu Eparhial, compus din reprezentanții canonici locali, adică din Preasfinția Sa Arhiepiscop Gurie de Chișinău, din P.S. Visarion, Episcop de Hotin și din P.S. Nectarie, Episcop de Cetatea Albă, cu însărcinarea de a primi din mâinile organelor de drept toate averile, toate actele și toate titlurile de proprietate ale acestor averi, ca proprietatea statornică și neștirbită a întregii Biserici basarabene, adică a acelor trei eparhii locale, pentru care vor întări cu semnături proprii actele cuvenite.

2. Aceste averi ale bisericii basarabene astfel reluate, se vor administra de o Eforie locală în numele întregii Biserici basarabene, compusă din câte trei membri din fiecare Eparhie locală, doi clerici și un mirean, numiți de PP.SS. Chiriarhi respectivi din eparhiile lor, conform drepturilor canonice și sub conducerea, aprobarea și controlul Consiliului Episcopal.

3. Eforia aceasta e provizorie și va administra averile bisericești basarabene, potrivit destinațiunei lor legale, în ce privește folosirea uzufructului acestor averi, numai până la legea de unificare și de reorganizare a Bisericii Țării, când administrarea aceasta se va rândui prin numita lege pentru toată Țara, conform principiului de autonomie bisericească, consfințit de constituția în vigoare.

4. În termen de 30 de zile de la primirea acestei hotărâri fiecare din PP.SS. membri ai Consiliului Episcopal vor înștiința Sf. Sinod și Onr. Minister de Culte și Arte că s-au conformat întrutotul acestei hotărâri și că au numit, fiecare pentru eparhia sa, pe cei trei membri ai Eforiei basarabene, prevăzuți la punctul doi al acestei hotărâri.

5. Orice întârziere sau abatere de la aceste dispozițiuni va atrage după sine necondiționat răspunderea celor în vină față de Sf. Sinod și de organele în drept ale statului.

Această hotărâre se aduce la cunoștința Ministerului Cultelor ca să o facă cunoscută Ministerului de justiție, pentru ca acesta să înlesnească executarea ei.

[21 iunie 1924]

Revista „Luminătorul", Anul 1924, nr. 28, p. 3-4.

EDIȚII: ANIC, *Fond Ion Pelivan, d. 69, f. 6-6v.*

Nr. 224

1924 iulie 10. Regulamentul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române de activitate a „Eforiei bisericești pentru administrarea averilor eparhiilor din Basarabia”

§1. În baza hotărârii Sf. Sinod al Bisericii Autocefale Române din 21 iunie 1924 și conform ordinului nr. 1 al Consiliului Episcopal din 10 iulie 1924 se înființează în Basarabia o Eforie Bisericească cu sediul în Chișinău pentru administrarea averilor care până la anul 1922 au fost administrate de Congresele Eparhiale, iar de atunci până la 10 iulie 1924 de Uniunea Clericilor Ortodocși din Basarabia.

§2. Averile acestea sunt următoarele:

a) Clădirile Seminarului vechi din Chișinău;
b) Școala Eparhială de Fete din Chișinău;
c) Fabrica de lumânări bisericești din Chișinău;
d) Hotelul „Suisse”;
e) Tipografia Eparhială;
f) Voscobelilnea* din Chișinău;
g) Vinăria Eparhială din Chișinău;
h) Casa Eparhială din Chișinău;
i) Epitropia Eparhială;
j) Orfelinatul Preoțimii;
k) Casa Emeritală din Chișinău;
l) Banca Clerului Ortodox (Casa de Împrumut) din Chișinău;
m) Atelierul de obiecte bisericești cu magazinul său din Chișinău;
n) Librăria Clerului din Chișinău;
o) Școala Spirituală de Băieți din Chișinău;
p) Școala Spirituală de Băieți din Ismail;
r) Școala Spirituală de Băieți din Edineț;
s) Casa de ajutor reciproc din Chișinău și alte instituții bisericești, care se folosesc de ajutorul fondurilor eparhiale.

§3. Eforia se compune din câte doi clerici și un mirean din partea fiecărei Eparhii, numiți de către P.P.S.S. Chiriarhi respectivi și depinde și lucrează numai sub conducerea, aprobarea și controlul Consiliului Episcopal.

§4. Administrarea averilor, enumerate în art. 2, se face de Eforie după legile în vigoare în Basarabia și potrivit destinațiunii lor legale.

§5. Eforia reprezintă și apără drepturile juridice și economice ale Bisericii și ale clerului din Basarabia cu privire la averile pe care le administrează.

§6. Eforia bisericească îngrijește de bunul mers al tuturor averilor și instituțiilor, din punct de vedere economic și administrativ, prin direcțiuni și conducători, aleși de Congresul General și aprobați de Consiliul Episcopal.

§7. Direcțiunile și conducătorii instituțiilor pendinte sunt obligați a prezenta lunar Eforiei dările de seamă asupra situației acelor instituțiuni, iar la sfârșitul anului darea de seamă anuală, cum și proiectul de buget pe anul viitor, pregătite din vreme.

§8. Eforia prin membrii săi controlează toate instituțiile pendinte cel puțin de două ori pe an, încheind cuvenitele procese verbale. În caz de trebuință, Eforia va coopta experți specialiști.

Notă: Fiecare membru al Eforiei are dreptul a inspecta orice instituție, referind despre cele constatate Eforiei.

§9. Eforia de asemenea supraveghează și controlează gestiunea economică și a acestor instituții bisericești, care se folosesc de ajutorul fondurilor eparhiei, ca Seminarul Teologic din Chișinău, Societatea Misionară, Societatea Istorico-Arheologică, Școala de cântăreți, Consistoriile, Revista „Luminătorul” etc.

§10. În cazul când eforia va constata neglijență, abateri de la obligațiuni, abuzuri din partea conducătorilor instituțiilor pendinte, ea este datoare să raporteze Consiliului Eparhial pentru înlocuirea și pedepsirea celor vinovați.

§11. În caz când pentru propășirea vreunei instituții și averi s-ar cere după împrejurări o schimbare de fond, eforia e datoare să refere Consiliului Episcopal spre cele legale.

Notă: Desființarea vreunei instituții, reorganizarea sau înființarea unei noi instituțiuni cade în competența Congresului și se aprobă de Consiliul Episcopal.

§12. Eforia examinează bugetele tuturor instituțiilor, întocmește bugetul general și cu referatul său le înaintează Consiliului Episcopal spre a le trimite deliberării Congresului General, care, la rândul său, le prezintă Consiliului Episcopal spre aprobare.

§13. Eforia, în limitele bugetelor și hotărârilor Congresului general, aprobate de Consiliul Episcopal, ia dispoziții prin biroul său, iar în cazuri excepționale cere rezoluția Consiliului Episcopal sub rezerva descărcării de către Congresul general a sumelor cheltuite.

§14. Eforia ține cel puțin două ședințe pe săptămână cu membrii prezenți, odată pe lună ședințe plenare cu cel puțin cinci membri și la trei luni ședințe plenare cu toți membrii.

§15. Eforia își alege din sânul său un președinte și un vicepreședinte, are cancelaria sa cu un secretar, jurisconsult, consilier financiar, copiști etc., propuși de eforie și numiți de Consiliul Episcopal.

§16. Eforia se intitulează „Eforia bisericească pentru administrarea averilor eparhiilor din Basarabia” și are un sigiliu cu cuvintele „Eforia averilor eparhiilor basarabene”.

Revista „Luminătorul”, Anul 1924, nr. 28, p. 8-10.

*Rusism, voscobelilnea = fabrica de lumânări (n. ed.).

Nr. 225

1924 mai 1-2. Raport privind desfășurarea Congresului clerului monahal ținut la mănăstirea Căpriana

I

Ideia ținerii unui congres al călugărilor a pornit pentru prima dată, în țara noastră, de la un ieromonah entuziast, care, deși n-are o concepție clară despre „fericirea" pe care o dorește călugărilor și despre „dezrobirea mănăstirilor" pe care o cere cu multă gălăgie printr-o gazetă, care se intitulează organ al unei asociații imaginare; totuși, această idee vânturată de câteva luni prin foaia ieromonahului Dionisie Lungu, care se răspândește prin mănăstiri, a găsit aderenți. Călugări, cari nu știau că mai au vre-un alt rost în mănăstire decât acela de a se „mântui" și vre-un alt drept decât acela de a primi o pâine neagră și necoaptă; călugărițe, cari între croșetă[1], „buget" și strană nu mai concepeau alte rosturi în viața lor, au citit *Glasul Monahilor* și s-au întrebat: Ce e aia Congres?

Dar părintele Dionisie nu se astâmpăra. Foarte îndrăzneț din fire, și – trebuie să recunoaștem – călăuzit de cele mai curate intenții, se adresează Sf. Sinod cerând aprobare pentru congres.

E respins.

Prin scrisori particulare și adrese cu antetul acestei asociații imaginare pe care o prezidează, cere adeziunea stareților.

Două-trei răspunsuri izolate. Scrie în gazeta sa articole întrebuințând limbajul cărților chirilice și ortografia de pe vremea diaconului Coresi, prin care caută să popularizeze ideea congresului.

Dar forma atât de confuză în care își așterne gândirea, contrazicerile pe care i le întâlnești la fiecare frază dau articolelor sale un aspect de proză copilărească, departe de a servi ca mijloc de propagandă.

Totuși citind și răscitind *Glasul Monahilor*, mai stând și de vorbă cu părintele Dionisie, înțelegi de la Cuvioșia sa 3 lucruri:

1. Că a fost persecutat de un vlădică.
2. Că vrea dezrobirea mănăstirilor.
3. Că vrea un congres al călugărilor.

Primul punct, a înduioșat pe călugări și mai mult i-a îngrijorat despre soarta ce ar mai putea-o avea părintele Dionisie...

În ceea ce privește al doilea punct, părerile sunt împărțite. Maicile nu găsesc nicio robie în starea lor de astăzi. Ideea de comunitate dispărând la ele puțin după secularizare, s-au obișnuit să ducă o viață personală. La biserică se duc pe rând, iar în chilie lucrează din noapte până în noapte ca să poată trăi omenește și să-și țină chiliile în acea găteală simplă, dar minunată, și în acea curățenie demnă de invidia celor mai pretențioase gospodine de la orașe.

Administrația mănăstirească n-are alt rol decât să îngrijească de regularitatea slujbelor bisericești, să păstreze între maici oarecare simulacru de disciplină și să distribuie bugetul.

Din acest punct de vedere, sunt bine informat că maicile nu doresc vreo schimbare.

La călugări, însă, credința că trăiesc într-o robie, mai mult sau mai puțin reală, o găseai și mai înainte de a se citi în *Glasul Monahilor* chiar la mințile cele mai limpezi.

Și nu fără oarecare dreptate.

La mănăstirile de călugări a continuat viața de obște și după secularizare. Încetul cu încetul însă, pentru motive, cărora un judecător imparțial, oricât de multă bunăvoință ar avea, nu le poate găsi o justificare, a început să slăbească și aici ideea de obște. E drept, că la vreo două mănăstiri, Frăsineii din Vâlcea și îmi pare Ciolanul din Buzău, mai persistă încă; la celelalte numai parțial.

Prin înjumătățirea acestui principiu, care a fost luat ca bază de căpetenie de primii organizatori ai vieții monahale, s-a slăbit însăși temelia acestei vieți, s-a slăbit unitatea de cugetare și de conducere prin sistemul de subordonare a voinței obștești celei a stărețului. Ca o urmare foarte firească, s-a pus în mănăstiri acea chestiune penibilă care scade autoritatea unui tată și zăpăcește viața de familie: chestiunea drepturilor și a datoriilor!

S-au întrebat călugării: dacă nu ni se mai dă tot ce ne trebuie – hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte –, de ce ni se impun aceleași datorii?

Stareții s-au îndreptățit astfel: viața de obște – în ceea ce privește drepturile – au zis ei – nu se mai poate menține, deoarece statul a luat averile mănăstirilor. Slabă îndreptățire! Căci, îndată după secularizare, a început să se împuțineze și numărul călugărilor. Și apoi sărăcia nu justifică desființarea obștii. Membrii unei familii se împărtășesc egal din avere ca și din sărăcie. Și familia a servit drept model la organizarea mănăstirilor.

În ce privește datoriile, stareții au ținut morțiș să aplice Așezămintele Sf. Vasile cel Mare.

Dar stareții n-au fost consecvenți. Ei au continuat să aplice principiul obștii doar pentru ei și nu pentru așa-zisele consilii economice, și într-un chip prea transparent.

Din această pricină observăm acea revoltătoare deosebire între membrii aceleiași familii: 3-4 îmbrăcați în stofe lucitoare, iar mulțimea în petece și cu călcâiele goale.

Oare această fundamentală schimbare în croiala primitivă și foarte solidă a vieții călugărești nu era ea de natură să dezorganizeze mănăstirile și să vâre în sufletul călugărului credința că el e rob la stăpân?

La călugărițe, desființarea obștii n-a avut urmări așa dezastruoase ca la călugări. Dimpotrivă. Viața a devenit aici mai naturală.

Foarte mulțumite că au scăpat de munca câmpului și de alte ascultări nepotrivite pentru femei, călugărițele au început să ducă acea viață de casă foarte firească lor și pe care n-ar dori s-o schimbe. Negreșit că acel fel de viață e potrivnic principiilor monahale, dar mai convenabil femeilor.

Pentru bărbați, e cu neputință să se conceapă o viață afară de obște. Ei nici nu-și pot crea singur izvoare de venituri ca maicile, și nici mâncare nu pot să-și facă pe la chilii.

Pentru aceste motive eventualitatea unei „dezrobiri" preconizate atât de confuz de Ieromonahul Dionisie Lungu prin foaia sa, dar sperată de călugări a găsit mai mult răsunet în mănăstirile de bărbați și ideea unui congres a prins mai bine aici.

Maicile n-au dorit congresul, dar l-au așteptat ca pe un „ce" menit să aducă o schimbare în viața lor, dar fără să-și dea seama ce anume și fără să dorească vreo schimbare.

Sunt însă și călugări, printre care se numiră și scriitorul acestor rânduri, pentru care ideea unui atare congres a apărut, nu numai ca un non-sens, ci ca o curată utopie. Ei găsesc explicația acestei neașteptate și până la un punct inadmisibile inovații în urias transformare psihologică de după marele război, care a provocat răsturnarea multor principii ce păreau veșnice și a introdus elasticitatea în concepțiile cele mai rigide.

Căci, în definitiv, ce este un congres? Adunarea indivizilor de aceeași breaslă în scopul bine definit de a găsi mijloacele pentru a-și susține sau apăra interesele, mai totdeauna materiale.

Or, călugărul, prin concepția sa despre lume și despre viață, are el de revendicat ceva pentru sine însuși pe acest pământ? Și încă în adunări așa de răsunătoare?

Nu! Călugărul are un rost bine și veșnic definit – nu numai de anumite canoane, legi și regulamente care pot fi schimbate, ci de însăși cauzele cari au dat naștere instituției monahale, de însăși principiile ce-i stau la bază, și care nu pot fi știrbite decât cu prețul prăbușirii însăși a instituției.

Noi, călugării, suntem singura clasă de oameni cari nu aspirăm în viața aceasta decât la condițiuni priincioase de pregătire pentru a găsi fericirea în cealaltă viață.

În mijlocul frământărilor laice, unde materialismul, egoismul etc. împiedică orice cugetare mai înaltă, orice avânt spre idealuri mai curate, orice concepție despre o fericire ce se află într-o viață de altă esență decât cea pământească, comunitățile călugărești trebuie să rămână ceea ce au fost întotdeauna: niște oaze în mijlocul deșerturilor.

Altfel, rațiunea noastră de a fi nu-și mai are explicație. Constituția călugărească este foarte scurtă, foarte precisă, și nu poate fi schimbată nici de vreun principiu democratic. Ea are un singur articol: mântuirea noastră și a altora prin practicarea virtuților celor mai înalte. Dintre aceste virtuți, sărăcia și supunerea necondiționată

sunt condițiunile de căpetenie ale progresului monahismului întru cele duhovnicești, și a însăși existenței lui.

Că suferim și noi când vedem că starea actuală a mănăstirilor nu ne mai oferă condițiuni de propășire sufletească mai înaltă; că din această pricină am ajuns de nu ne mai înțelegem rostul nostru în lume; că lumea însăși se întreabă și ne întreabă ce folos mai aducem societății și nouă înșine, – perfect adevărat.

Dar ce putem noi gloata să facem? Suntem noi stăpâni pe viața noastră ca să facem adunări publice ca toți breslașii laici, în care să apărăm interesele noastre și să luăm măsuri pentru îndepărtarea relelor ce s-au cuibărit în casa noastră? Dar, pot oare soldații să facă un congres?

Ca și aceștia, noi avem conducătorii noștri direct răspunzători de starea noastră. Voința noastră este subordonată voinței lor. După principiile monahale, ei, stareții, sunt stăpânii absoluți ai noștri. Ei sunt șefii noștri pentru a ne supraveghea viața noastră, „pentru a ne face buni – zice marele Vasilie – și dacă ne vor lăsa să cădem în rău, Dumnezeu îi va judeca cu asprime". Noi, călugării din gloată, suntem datori să ne supunem fără cârtire voinței conducătorilor noștri; și aceștia, la rândul lor, sunt datori să apere interesele monahismului, să se îngrijească de sufletele fiilor lor duhovnicești, și deci sunt răspunzători pentru starea noastră și în fața oamenilor și înaintea lui Dumnezeu.

Pentru aceste considerații, adunări periodice ale stareților, dar numai ale stareților – pentru a se consulta dimpreună cu chiriarhii asupra nevoilor mănăstirilor, au fost totdeauna dorite de monahii cari gândesc la fel cu cel ce semnează aceste rânduri. Un congres al tuturor călugărilor în genere, însă, nu se poate concepe.

Și mare ne-a fost bucuria când am aflat ca P. S. Vartolomeu, Episcopul Râmnicului, a făcut primul început. P. S. Sa a convocat, mai acum câteva luni, pe stareții și staritele din eparhia P. S. Sale și au hotărât împreună măsuri de îmbunătățire în starea actuală a mănăstirilor.

În Basarabia, unde mănăstirile se mențin într-o stare superioară celor din România-veche, astfel de adunări se țin – după cât sunt informat – în fiecare an.

De data aceasta, având a se discuta despre capitolul privitor la mănăstiri din Proiectul de Statut organic, pentru organizarea Bisericii Autocefale Ortodoxe Române, care interesează în aceeași măsură tot clerul monahal din țară, Î.P.S. Gurie, Arhiepiscopul Chișinăului și Hotinului, a avut fericita idee de a invita la adunarea stareților din Eparhia Î.P.S. Sale și pe ceilalți stareți din țară – bineînțeles prin chiriarhiile respective.

Acest congres al stareților din întreaga țară s-a ținut în Sfânta Mănăstire Căpriana (Chișinău) în zilele de 1 și 2 mai anul curent.

Din dezbaterile urmate și al căror rezumat îl dau mai jos, se va putea aprecia importanța lui și necesitatea de a se mai întruni din când în când.

II

Mănăstirea Căpriana, sau Chipriana, se află în județul Chișinău, la o depărtare de 36 km spre nord-vest de capitala Basarabiei și la 9 km de gara Strășeni, indicată ca loc de oprire a congresiștilor. E încunjurată de dealuri acoperite de vii și de păduri întinse, foste, nu demult ale ei proprietăți.

Satul cu același nume, care aproape o împresoară, decepționează pe cel ce o vizitează pentru întâia dată, căci în drumul singuratic de la Strășeni până aci, îți formezi convingerea că această mănăstire se găsește izolată în mijlocul dealurilor păduroase și în tovărășia doar a pârâului Ișnovăț. Are două biserici: una mai nouă și mare, clădită după sistemul rusesc cu turnuri și turnulețe și cu sânuri multe, alta mai mică în formă dreaptă, și cu ziduri puțin obișnuit de groase, clădită de Ștefan cel Mare.

Tradiția spune că întorcându-se Ștefan cel Mare dintr-un război ce-l purtase cu tătarii, la Nistru și trecând prin aceste locuri unde se află azi mănăstirea, i-a ieșit înainte o căprioară. În momentul când însoțitorii Domnului erau să săgeteze, căprioara a căzut tremurând în genunchi.

Ștefan, luând această întâmplare ca un semn ceresc, a ridicat aci mănăstirea căreia i-a dat numele de Căpriana.

Are 37 de monahi și 60 de frați. Averea redusă la 60 ha, ca la toate mănăstirile basarabene.

Are o falnică stăreție.

III

Ziua I

Joi dimineața, la sfârșitul Sf. Liturghii, Î.P.S. Gurie a cetit o predică a Sa despre Omul duhovnicesc. Apoi, însoțit de sobor, a oficiat un Te-Deum, după care a rostit o cuvântare, arătând nevoia ce se simțea de a se face o astfel de adunare pentru folosul vieții mănăstirești, atât în ceea ce privește viața duhovnicească, cât și pentru gospodăria sfintelor lăcașuri. E bine – zice Î.P.S. Sa – ca organizarea viitoare a acestor lăcașuri de cuvioșie și viață obștească să satisfacă cerințele reale de azi, măsurile să fie practice, ca astfel legea să se arate ca o necesitate de îmbunătățire reală. Și cei mai în situație de a cunoaște viața și nevoile mănăstirilor sunt tocmai cuvioșii lor stareți, cari, cerând anumite dispozițiuni prin lege, vor fi în putință de a le și împlini în total. O asemenea colaborare a chiriarhului cu stareții este firească pentru instituțiile Bisericii, care formează un mare organism democratic.

Gospodăria mănăstirilor trebuie să devină folositoare și populației, căci această gospodărie este națională și e nevoie ca populația să scape cât-de-cât de comerțul și industria străină.

Din partea stareților prezenți răspunde p.c. arhimandrit Paisie de la m-rea Condrița, arătând adânca lor recunoștință și făgăduind deplina ascultare a ordinelor stăpânirii Eparhiale, pentru înviorarea vieții duhovnicești în mănăstiri. La orele 3 p. m., după ce s-au ospătat dintr-o masă îmbelșugată, care, după obiceiul rusesc, a început

cu ceai și s-a terminat tot cu aceeași băutură, congresiștii au trecut în sala destinată pentru ședințe. Câteva icoane, portretele Familiei Regale și hărți geografice împodobesc pereții acestei săli.

La masa rotundă din fund ia loc Înaltpreasfințitul Arhiepiscop. La dreapta Î.P.S. Sale se așează arhimandrit Paisie de la Condrița – o figură înfățișătoare, dar prea în disproporție fizică cu marele cuvios al cărui nume îl poartă. Firește, între deșerturile Eghiptului și dealurile mănoase ale Basarabiei, e mare deosebire...

După P. C. Sa, vine la rând Arhimandritul Gherman de la Noul-Neamț, apoi la masa cea lungă Serafim de la Hârjauca și de aci începe șirul stareților: Maica Evghenia de la Viforâta, maica stariță de la Vărzărești, de la Răciula, de la Hirova ș.a.

În stânga Înaltpreasfinției Sale se așează P. C. arhimandrit Teognost, stareț la Gârbovăț și Exarh al mănăstirilor. P. C. Sa poartă ochelari, are o privire vioaie și o statură ce nu trece cu mulți milimetri peste un metru. Lângă părintele Exarh, este invitat de către Î.P.S. Sa Ieromonahul Damian Stănoiu, delegat al Căldărușanilor. Se pare că-l strânge gulerul, deși n-are și n-a purtat niciodată. Vine la rând P. C. arhimandrit Natanail, starețul Căprianei, care, dus pe gânduri, face probabil socoteala consumației musafirilor.

Ieromonahul Dionisie Lungu, ceva mai gras decât o mumie egipteană, așezat între P. C. Dometian Hodorogea de la Hâncu și între un alt stareț cam de același volum, pare o virgulă între 2 zeruri.

La capătul opus al mesei, se așează grav dl C. N. Tomescu, secretarul general al Consistoriului din Chișinău, căruia părintele Știucă de alături – membru al aceluiași Consistoriu – îi place să-i zică Constantin Nicolaevici... Lângă părintele Știucă, stă părintele Simionov, originar din Babadag și acum preot în Chișinău și funcționar la Consistoriu. Atât Tomescu, cât și preotul Simionov își aștern testele de hârtie dinainte și cu creioanele în mână stau gata să prindă dezbaterile pentru *Luminătorul* și pentru procesul-verbal.

Într-alt colț al mesei, ia loc ieromonah Macarie, starețul de la Turnu (Argeș). Pe alături, sala se umple de iconomi, casieri, secretari, părinți ai locului și alți veniți întâmplător sau de curiozitate.

Pe fața tuturor se observă o seriozitate sfioasă. Spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat la masă, nimeni nu caută să se așeze la locuri de frunte. Dimpotrivă. Par ca niște școlari la examen. Și această stare sufletească, care se observă aproape la toți, își are explicația în faptul că monahii nu sunt obișnuiți cu astfel de adunări, și mai ales de importanța celei de acum.

Ei n-au avut niciodată prilejul, să-și exprime gândirea în adunări publice prin viu graiu și în forme convingătoare. De aceea, mulți vor prefera să tacă decât să se exprime în așa fel încât intenția lor să fie înțeleasă deandoasele.

În mijlocul unei tăceri solemne, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop care prezidează, rostește o scurtă cuvântare de deschidere.

„Sunt foarte măgulit în sufletul Meu, zice Î.P.S. Sa, că Î.P.S. Mitropolitul Primat a binevoit să trimită reprezentanți din Eparhia Î.P.S. Sale, ridicând prin aceasta valoarea congresului.

Pentru această înaltă cinste, datori suntem a-i exprima mulțămirile noastre, dorindu-i să trăiască mulți ani". (Adunarea, în picioare, cântă în cor „Mulți ani trăiască".)

Î.P.S. Sa își arată satisfacția ce simte ca creștin și ca român, că în țară noastră este bună orânduială, că noi putem să simțim și să ne dezvoltăm liberi, pe când peste Nistru mănăstirile sunt desființate, iar călugării trăiesc pe la case particulare și se ocupă cu îndeletniciri lumești.

Aduce omagii Majestății Sale Regelui Ferdinand și vitezei Sale armate.

Se bucură că Statul se îngrijește de bunul mers al Bisericii și al mănăstirilor.

Mai departe, Î.P.S. Sa arată ca rostul acestei adunări este de a găsi mijloacele pentru reînvierea monahismului de odinioară și să întărească legăturile monahilor între dânșii.

După propunerea Î.P.S. Sale, congresul hotărăște să se trimită o telegramă de omagiu M.S. Regelui și câte una de mulțumire Î.P.S. Mitropolit Primat și P. S. Episcop Nichita al Argeșului, cari sunt reprezentați la congres. Intrându-se în ordinea de zi, Ieromonahul D. Lungu, începe să citească cap. IX din Proiectul de Statut Organic.

La art. 96, în urma propunerii Arhimandritului Paisie – Condrița, la care s-au asociat delegații din Vechiul Regat, se adaogă: „În consiliu și adunarea eparhială, să fie reprezentați și monahii".

La art. 99 al. b), delegatul mănăstirei Căldărușani crede că, odată ce se înființează seminarii, nu mai e nevoie și de școli de misionari. Ar fi de ajuns să se creeze o catedră pentru îndrumări misionare.

Î. P. S. Sa e de părere că acest aliniat trebuie scos, în întregime, deoarece nu se pot înființa în mănăstiri nici orfelinate și nici școli de corecțiune.

Delegatul mănăstirei Căldărușani crede că din orfelinate mulți tineri se vor devota vieții călugărești.

Adunarea e contra înființării de orfelinate la mănăstirile de bărbați și deci al. b) se suprimă.

La aln. i), delegatul mănăstirii Căldărușani zice că înființarea de ateliere de diferite meserii în mănăstiri ar da acestora un caracter prea lumesc.

Î. P. S. Sa spune că se va lucra în aceste ateliere numai pentru trebuințele obștei.

Aliniatele b), c) și e) privitoare la mănăstirile de maici se suprimă.

Art. 100 se modifică în sensul că cel ce dorește a îmbrățișa viața monahală să se adreseze starețului mănăstirii ce și-a ales, iar nu chiriarhului, cum prevede în proiect.

Discuție multă se face în jurul vârstei pentru călugărie.

Proiectul prevede vârsta de 30 ani împliniți – și pentru bărbați și pentru femei, iar pentru cei cu studii superioare 25 ani.

Maica Evghenia, de la Viforâta, cere pentru maici etatea de 25 ani, stareţele din Basarabia, însă, stăruesc și congresul hotărăște etatea de 40 ani. Pentru bărbați 30 ani.

Delegatul mănăstirei Căldărușani propune și congresul admite dispensă de vârsta pentru elementele ce se disting.

La art. 104 se face discuție în jurul chestiunii dacă chiriarhul e bine sau nu să fie și stareț de drept la o mănăstire din eparhia ce conduce.

Ieromonahul Dionisie Lungu e hotărât împotrivă.

La art. 111 aln. b), se adaugă: până ce seminariile monahale vor da absolvenți, se va cere candidatului pentru hirotonia în ierodiacon sau ieromonah să susțină un examen pe lângă o comisiune ce se va înființa pe lângă fiecare exarhat.

La art. 113 se cere de unii delegați ca stareţul să fie ales direct de sobor și pe viață, iar nu cum prevede proiectul: „soborul mănăstirii alege trei dintre monahii cei mai distinși, iar Chiriarhul numește pe unul dintre ei".

Înaltpreasfinția Sa este de aceiași părere.

Delegatul mănăstirei Căldărușani găsește bună alegerea pe viață, dar în ceea ce privește modalitatea alegerii, este de părere să se mențină dispoziția din proiect, deoarece nu întotdeauna soborul alege pe cel mai capabil.

Dl C. Tomescu spune că, dacă s-ar proceda în felul acesta, s-ar desființa principiul alegerii.

Părintele Exarh și arhimandritul Paisie au aceeași părere. În urma unei lungi discuții, adunarea hotărăște modificarea articolului în sensul că, Soborul alege pe unul din sânul său, iar Chiriarhul îl confirmă sau anulează alegerea, după apreciere.

La art. 114, întrucât părintele Dionisie Lungu se plânge că în Vechiul Regat monahii – chiar cei hirotoniți, sunt excluși din monahism fără o judecată prealabilă, se hotărăște a se adăoga la aln. n) că Chiriarhul, în niciun caz, nu poate exclude pe un monah fără ca acesta să fi fost judecat în prealabil de către Consistoriul Eparhial și să fi fost găsit vinovat.

La art. 121 se face multă discuție.

Toți delegații din Eparhia Chișinăului sunt de părere că mănăstirile nu trebuie să primească nicio subvenție de la stat. Să se dea mănăstirilor pământ suficient, zic prea cuvioșiile lor, iar nu subvenție în bani.

Înaltpreasfinția Sa, de asemenea, crede că e mai bine ca mănăstirile să-și păstreze un caracter autonom, căci astfel ar putea fi mai stăpâne pe soarta lor; și deci vor putea progresa mai repede.

Pământ mai de grabă am putea avea mai mult... Delegatul mănăstirei Căldărușani susține necesitatea prevederii subvenției, întrucât mănăstirile sunt prea sărace ca să se poată dispensa de ea, iar statul este dator să le ajute atât pentru motivul că

le-a luat cândva averile, cât și pentru faptul că rolul mănăstirilor în dezvoltarea lui, ca factori morali, culturali și de ordine, îl obligă la acest sacrificiu.

Înaltpreasfinția Sa intervine din nou zicând că nu e cu orice preț împotriva subvenționării de către stat a mănăstirilor, dar e de părere că această subvenție să nu se utilizeze individual, ci global, prin administrația eparhială. Dl Tomescu are aceeași părere. În urma acestor discuții, articolul 121 se completează astfel:

„Ar fi mai bine ca, în loc de subvenție în bani să se dea mănăstirilor pământ suficient, atât cât este necesar ca să-și poată satisface nevoile gospodărești. În tot cazul, de e vorba de subvenție, apoi ea să se dea prin stăpânirea eparhială, global și nu sub formă de subvenție personală".

La art. 123, se hotărăște a se menționa că delegarea ieromonahilor pe la parohii să fie numai în cazuri dacă e mare nevoie și pe termen cât se poate de scurt, însă acest sistem de a se completa vacanțele în clerul de mir cu ieromonahi e dăunător și mănăstirilor și celor din lume. La art. 125, după propunerea delegatului mănăstirei Căldărușani se adaogă că exarhului trebuie să i se acorde drepturile legale cu însărcinarea specială de a face cercetări și a raporta Chiriarhului orice tulburări sau abateri ivite în viața unei mănăstiri.

Acest delegat mai susține că, la judecarea monahilor de către Consistoriu, ministerul public să fie reprezentat de către exarh.

În jurul art. 127, se face discuție aprinsă. Textul acestui proiect sună astfel:

„Mănăstirile, cu mijloacele lor materiale, vin în ajutor la nevoile eparhiei și a tuturor instituțiilor ei, din sumele stabilite de adunarea eparhială".

Toți congresiștii se declară pentru suprimarea acestui articol, deoarece mănăstirile n-au cu ce să-și acopere nevoile proprii, necum să mai ajute și alte instituții eparhiale.

Delegatul mănăstirei Căldărușani crede că venind în ajutorul instituțiilor eparhiale, mănăstirile sunt în rolul lor. A sa părere, însă, a se da articolului o nouă redactare în o formă mai puțin obligatorie.

Înaltpreasfințitul Gurie intervine energic arătând imposibilitatea suprimării acestui articol, și atunci i se dă o nouă redactare astfel:

„Mănăstirile, cu mijloacele lor materiale, pot veni în ajutor la nevoile eparhiei și a instituțiilor ei, după sumele ce se vor stabili de către soborul stareților".

Unele schimbări mai puțin însemnate au mai susținut și alte articole din proiect.

Cu aceasta s-a terminat ziua I a congresului.

Ziua II

La 7 dimineața, se oficiază Sf. Liturghie în biserica cea mare de către Î.P.S. Arhiepiscop, înconjurat de stareți și ieromonahi.

Corul de călugări a cântat admirabil pe muzica vocală, sub conducerea P. C. Arhimandrit Domețian Hodorogea (Hâncu), care e maestru în amândouă musichiile. A predicat părintele Andronic de la Consistoriu. După terminarea Sf. Liturghii, Î. P. Sfințitul, urmat de întregul sobor, merge la mormântul Mitropolitului Gavriil Bănulescu-Bodoni, ce se află în dreapta bisericii lui Ștefan cel Mare, unde oficiază un parastas.

Trecându-se apoi în sala de ședințe, se ia în discuție chestiunea înființării de cooperative mănăstirești.

Scopul acestor cooperative, ar fi să scape mănăstirile, în special cele basarabene – de samsarii ce le cumpără produsele pe prețuri derizorii, ca apoi să le speculeze câștigând sume fabuloase. Organizându-se în cooperative, mănăstirile și monahii vor avea posibilitatea să-și valorifice mai bine produsele, vânzându-le direct la consumatori. Vor putea, de asemenea, să se aprovizioneze cu cele necesare în condițiuni mai avantajoase. Cooperativele ce se vor înființa la fiecare mănăstire vor satisface atât cerințele trăitorilor din mănăstiri, cât și ale populației din împrejurimi.

Domnul [Vasile] Ghenzul, președintele Uniunii Cooperativelor Basarabene, solicitat de Î.P.S. Arhiepiscop să se pronunțe ca specialist asupra înfăptuirii acestor cooperative, după ce face un scurt istoric al înființării lor, și după ce arată folosul obștesc ce decurge din înjghebarea acestor asociații comerciale, la un moment dat se întreabă: E slobod călugărul să facă asemenea operații comerciale?

La răspunsul negativ al celor de față, D[omnia] Sa, spune că, chiar dacă s-ar neglija această incompatibilitate între călugărie și negustorie, nu se va putea trece ușor peste anumite considerații de ordin practic și legal.

Se alege o comisie care să mai studieze această chestiune.

Se trece la al 3-lea punct din ordinea de zi – excursiile pe la mănăstiri.

Î. P. S. Arhiepiscop arată congresului foloasele ce ar rezulta dintr-o cunoaștere mai apropiată a monahilor între dânșii, își exprimă părerea că ar fi foarte necesar pentru înfrățirea tuturor ca monahii și monahiile din mănăstirile basarabene să facă frățească vizită la mănăstirile din Țară, iar cei de aci să viziteze mănăstirile din Basarabia.

Se hotărăște ca aceste excursiuni să se facă în grupuri de câte 10-15.

Î. P. S. Sa făgăduiește să intervie pentru a obține reducere pe C. F. R.

Chestiunea impozitelor. Unii stareți se plâng că mănăstirile sunt supuse la dăjdii asupritoare, și adeseori nici nu știu pentru ce anume sunt impuse.

Din discuția urmată în această chestiune, reiese că nimeni nu este contra impozitelor, dar acestea să se fixeze în mod echitabil și legea respectivă să fie just aplicată.

După ce se mai discută diverse chestiuni de interes local, Congresul, având în vedere trista stare în care rămân mănăstirile după luarea la oaste a celor mai tinere forțe de muncă, roagă să se facă cuvenitele intervenții ca să nu mai fie recrutați tinerii

cari din copilărie trăiesc în mănăstiri, sau aceea cari vin cu 2-3 ani înainte de vârsta pentru militărie. Sau cel puțin, să se scutească o parte din ei.

Terminându-se lucrările congresului, delegatul mănăstirii Căldărușani, mulțumește Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Gurie și c[ucernicul] arhimandrit Natanail, starețul Căprianei, pentru dragostea cu care au fost îmbrățișați delegații din Vechiul Regat.

Ar fi fost de dorit – zice Cuvioșia Sa – ca la acest sobor stărețesc să fi luat parte cât mai mulți delegați din Țară, atât pentru a discuta împreună chestiunele ce s-au pus aci, cât mai ales pentru a începe restabilirea acelor legături sufletește și culturale ce existau înainte de răpirea Basarabiei, între toate mănăstirile românești.

Înaltpreasfințitul Mitropolit Primat, continuă Cuvioșia Sa, apreciind necesitățile și importanța acestei adunări, a dat un ordin circular stareților din Eparhia Ungro-Vlahiei, invitându-i să participe ei înșiși sau să-și trimită reprezentanți. Se vede, însă, că acest ordin, din cauza că în Sf. Sărbători poșta nu funcționează la țară, n-a fost primit la timp.

Arată dorința delegaților din Vechiul Regat, ca adunările de felul acesta, cari au de scop stabilirea unor raporturi mai apropiate între stareți și P. P. S. S. Chiriarhi, precum și de a oferi conducătorilor de mănăstiri prilejul de a se cunoaște mai bine, de a-și împărtăși nevoile reciproce și de a le soluționa la olaltă, să se țină măcar odată pe an și în fiecare eparhie.

Înaltpreasfințitul Gurie promite că va interveni în acest sens la Sf. Sinod.

Ridicându-se ședința, toată lumea trece în fața stăreției unde se fotografiază, având în mijloc pe Înaltpreasfințitul, Arhiepiscop al Chișinăului.

Congresul a luat sfârșit vineri seara, când Înaltpreasfințitul a dat înalta-i binecuvântare celor ce au luat parte.

Ieromonahul Damian Stănoiu

Titlul și notele se publică după Andrei Eșanu, Gheorghe Postică, *Mănăstirea Căpriana*, p. 613-620.

EDIȚII: Stănoiu D., *Congresul de la Căpriana*, în BOR, Anul XLII, 1924, nr. 6 (519), p. 364-369.

---

[1] Părinte Damiene, numai cocoanele de la oraș zic „croșetă". Românește se zice „igliță" în Muntenia și „acușor" în Moldova (nota autorului raportului).

Nr. 226

1924 iulie. Enciclica Sfântului Sinod al Bicericii Ortodoxe Române „Cu privire la îndreptarea Calendarului Iulian"

Către clerul și poporul creștin ortodox din România
Iubiți frați și fii în Domnul!

Capitolul I

De când avem calendarul iulian de astăzi și cine l-a făcut și ni l-a dat

În anul viitor se împlinesc 1600 de ani de când Soborul Sfinților Părinți de la Niceea a rânduit să se primească de toată lumea creștină, pentru socotirea timpului, *Calendarul Iulian*. Acest calendar nu a fost făcut la Niceea și nici nu a fost întocmit de vreunul din credincioșii Sfintei Noastre Biserici creștine, ci Sfinții Părinți din Niceea l-au găsit deja întocmit de un mare învățat păgân Sosighene, care îl lucrase cu 46 de ani mai înainte de nașterea Mântuitorului Hristos, adică pe timpul împăratului roman Iulius Cezar, al cărui nume îl poartă. Cum însă acest Calendar Iulian era, ca socoteală de timp, cel mai bun decât toate calendarele de pe vremea aceea, Sfinții Părinți ai Bisericii noastre creștine n-au mai ținut seama că era făcut de un păgân și că fusese folosit de păgâni mai mult de 300 de ani, ci l-au primit așa cum l-au găsit întocmit, pentru toată biserica și lumea creștină de atunci, păstrându-i încă și numele de Calendar Iulian, cum îl numiseră păgânii. Au ținut însă să-l *încreștineze*, pentru că au așezat în el, printr-o socoteală aparte stabilită la Niceea, atât data Sfintelor Paști, care nu exista la păgâni, cât și toate sărbătorile și sfintele slujbe creștinești, cu pomenirea, în fiecare din cele 365 de zile ale anului, a câte un sfânt cel puțin, din sfinții Bisericii creștine. Prin cuprinsul deci și prin însemnătatea ce i s-a dat de biserica noastră, Calendarul Iulian a fost, cum am zice, *botezat în legea creștină;* și n-a mai rămas în el de la Sosighene păgânul decât numărul și numele de luni și de zile ale anului, adică socotelile științei astronomice.

Capitolul II

Calendarul nostru iulian este greșit în socoteala timpului, căci a lăsat anul mai mare decât trebuie

Încreștinat în felul acesta, Calendarul Iulian a slujit Biserica și lumea creștină și în Răsărit, și în Apus, unde s-a introdus în cele din urmă prin lege de stat de către Regele apusean Carol cel Mare, în veacul al VIII-lea de la Mântuitorul Hristos. În veacul al XVI-lea însă învățații creștini au constat că socotelile astronomice ale lui Sosighene sunt greșite, căci el croise anul în calendarul acesta mai mare, mai lung decât anul cerului. Anul cerului sau anul astronomic este acela, pe care îl încheie soarele după ce s-au terminat în întregime cele patru anotimpuri, adică: primăvara, vara, toamna și iarna. Toate zilele acestor patru anotimpuri adunate la un loc formează anul ade-

vărat, adică anul pe care ni-l dau însuși soarele și cerul, și datoria celor ce întocmesc calendare este ca să se țină în socotelile ce întocmesc pe hârtie nu de anii închipuiți de mintea lor, ci de anul ceresc, adică de totalul timpului în care se încheie complet cele patru (4) anotimpuri. S-a dovedit de învățații creștini, că anul ceresc e de numai 365 de zile, 5 ceasuri, 48 minute și 48 de secunde, pe când anul din calendarul lui Sosighene era de 365 de zile și 6 ceasuri întregi. Între anul lui Sosighene deci și între anul ceresc s-a descoperit o nepotrivire de 11 minute și 12 secunde, cu care anul din Calendarul Iulian e mai lung decât cel ceresc. Din cauza acestei greșeli, deosebirea dintre adevăratul an, care-i cel ceresc, și între anul din Calendarul Iulian a crescut an de an cu 11 minute și 12 secunde, ceea ce în sute de ani face multe zile. Anume au stabilit, că anul cerului se încheie mai degrabă, iar cel al Calendarului Iulian se încheia cu mult mai târziu decât el. Calculând întârzierea aceasta, numiții învățați au descoperit că, în veacul al XVI-lea, ea ajunsese deja la 10 zile și că, prin urmare, anul cerului și anul calendarului nu mai corespundeau între ele ca arătare de vremi, căci nu mai arătau împreună la aceeași dată anumite semne cerești, cum arătaseră pe vremea lui Sosighene și până către Sinodul din Niceea.

Așa, de pildă, pe vremea lui Sosighene, acel semn ceresc care se numește *echinocțiul de primăvară* și care are loc primăvara, atunci când ziua e egală cu noaptea, era statornicit în Calendarul Iulian la o dată anumită, când el se întâmpla cu adevărat și în natură și anume la 21 martie. Deci, când era în Calendarul Iulian 21 martie, tot atunci arătau și ceasornicele ziua egală cu noaptea, adică echinocțiul de primăvară. Din cauza însă a celor 11 minute și 12 secunde, cu care Anul Iulian a fost mai mare decât cel ceresc, data de 21 martie din Calendarul Iulian a început să rămână în urmă de adevăratul timp al vremii când ziua devine în primăvară egală cu noaptea; așa că în secolul al XVI-lea echinocțiul de primăvară începuse să fie arătat de ceasornice cu 10 zile mai înainte de 21 martie al Calendarului Iulian, cu care la început echinocțiul ceresc căzuse într-o vreme.

Pentru a se ști, deci, data echinocțiului de primăvară, de care creștinii se serveau după regulile stabilite de Soborul de la Niceea pentru calcularea datei Sf. Paști, trebuia în secolul al XVI-lea să nu se mai caute în Calendarul Iulian când cade 21 martie, ci să se aibă drept călăuză pentru această socoteală ceasornicul cu care trebuia să se măsoare durata zilei și a nopții spre a se vedea când anume deveneau acestea primăvara egale între ele.

Capitolul III

Revizuirea acestui calendar de către romano-catolici sub Papa Grigorie al XIII-lea spre a-i îndrepta greșelile de calcul făcute de Sosighene

Convingându-se de această greșeală a Calendarului Iulian, Papa Grigorie al XIII-lea, care a trăit în secolul al XVI-lea, a însărcinat pe un învățat Luigi Lilio să revizuiască Calendarul Iulian, de care se conducea și Biserica papală, pentru a-l

apropia cât mai mult de calendarul ceresc, adică de a-l face să arate și el de-a pururi la aceeași dată a vremii cu cel ceresc, atât echinocțiul de primăvară cât și echinocțiul de toamnă, cum și cele două solstiții, adică pe cel de vară, când avem cea mai lungă zi, și pe cel de iarnă, când avem cea mai lungă noapte. Cu toate străduințele și învățătura lui însă, nici Lilio n-a putut să potrivească între ele Calendarul Iulian și pe cel ceresc, în așa fel încât să se facă de tot egale ca durată. Anul iulian, revizuit de el, e drept că n-a rămas mai mare decât anul ceresc cu 11 minute și 12 secunde, ca anul lui Sosighene, dar tot a rămas și el mai mare cu 22-26 *de secunde* decât anul cresc.

Ca să ajungă la apropierea aceasta, Lilio a scăzut din calendarul revizuit de el cele 10 zile, cu care anul Calendarului Iulian rămăsese în urmă de anul ceresc până în secolul al XVI-lea, alegând pentru această scădere și scurtare ziua de 5 octombrie din anul 1582, căreia în loc de 5 octombrie i-a zis 15 octombrie. Pentru a împiedica însă și pe viitor producerea unor astfel de zile de întârziere, pe care în mod fatal aveau să le nască cele 11 minute și 12 secunde de diferență, din care rezultaseră și cele 10 zile din trecut în intervalul numai de 1257 de ani, câți trecuseră de la Niceea până la revizuirea din 1582 a acestui calendar, Lilio a lăsat în fiecare grup de câte 400 de ani, care își are bisecți toți anii de la urma fiecărei sute, numai un singur an bisect, adică de 366 de zile și anume numai anul cu care se termină suta a patra. Pe toți ceilalți ani bisecți, cu care se încheie suta a treia și suta a doua, și suta întâia, Lilio i-a redus la ani comuni, adică la ani numai de câte 365 de zile. Pentru ce a redus el anii bisecți ai sutelor a treia, a doua și a întâia din fiecare grupă de câte 400 de ani la ani comuni? Pentru că s-a calculat, că în timp de 400 de ani, cele 11 minute și 12 secunde, cu care anul iulian e mai mare decât cel ceresc, fac tocmai trei zile și ceva, cu care anul iulian devine mai mare. Din patru în patru sute de ani deci anul iulian devine mai mare decât cel ceresc cu câte trei zile și ceva, cu care el rămâne în urmă față de vremurile cerului și ale naturii. Lui Lilio, prin urmare, îi trebuia să taie din Calendarul Iulian nu numai cele 10 zile, care se formaseră până la 1582 din aceste trei zile și ceva, ci îi trebuia să le taie și pe acelea pe care aceste trei zile și ceva aveau să le mai producă regulat și în viitor. Și le-a tăiat și pe acestea, prin suprimarea, după cum văzurăm, a anilor bisecți de la sfârșitul sutelor întâia, a doua și a treia, din fiecare grupă viitoare de câte 400 de ani. A mai rămas însă de tăiat, pentru ca să poată să devină la fel între ele anul calendaristic cu cel ceresc sau astronomic, însă acel „*ceva*” care am arătat că prisosește peste cele trei zile tăiate și care provine din cele 22-26 de secunde, cu care și anul gregorian a rămas mai mare decât anul ceresc. Aceste 22-26 de secunde ar face, după calculele lui Lilio, încă o zi la fiecare 4000 de ani, cu care anul gregorian ar rămânea mai mare și mai în urmă decât anul ceresc. Ca să o înlăture și pe această zi, Lilio a rânduit să se taie la împlinirea a fiecărei 4000 de ani și din anul bisect al sutei a patra, care va cădea atunci. Grupul de 400 de ani deci, cu care se vor încheia perioadele de 4000 de ani, își va avea comuni, și nu bisecți, adică de 365 de zile, și nu 366 de zile, nu numai cei trei ani finali ai sutelor întâia, a doua și a treia, ci pe toți patru, adică și anul bisect din suta a patra.

Capitolul IV

Calendarul Iulian, revizuit sub Papa Grigorie al XIII-lea, ia numele de Calendar Gregorian și devine oficial în Apus și pentru romano-catolici și pentru protestanți.

Astfel revizuit, Calendarului Iulian al romano-catolicilor a devenit de la Lilio încoace, adică de la 1582 până azi, Calendarul Gregorian, după numele Papei Grigorie al XIII-lea, care l-a introdus; și a fost primit foarte cu greu de romano-catolici, și a fost primit și mai greu de protestanți, care l-au admis abia cu vreo sută și șaptezeci de ani în urma romano-catolicilor

Capitolul V

Biserica Ortodoxă însă de Răsărit nu l-a adoptat

Noi, biserica și creștinii ortodocși, n-am primit până astăzi acest Calendar Gregorian în felul revizuit de Lilio, pentru următoarele motive:

1. Pentru că nu e nici el exact, după cum am arătat, întrucât nici el nu egalează perfect, ca coincidență de vremi, anul calendaristic cu cel ceresc, și

2. Pentru că în Calendarul Gregorian al romano-catolicilor nici data Sf. Paști nu se calculează ca la noi, nici sfinții, care se pomenesc în fiecare zi, nu sunt aceeași cu cei de la noi, ortodocșii, și nici slujbele care li se fac, adică ritualul din tipic nu e ca la noi.

Capitolul VI

Trebuința Bisericii Ortodoxe de Răsărit de a-și îndrepta și ea Calendarul Iulian de greșelile lui Sosighene și motivele speciale pe care le are Biserica Ortodoxă Română pentru o astfel de îndreptare

Cum însă suntem demult convinși și noi, ortodocșii, de greșeala lui Sosighene în calcularea anului său calendaristic, întrucât astăzi, de pildă, echinocțiul de primăvară nu-l mai avem la 21 martie, cum l-a calculat Sosighene și cum l-a stabilit în Calendarul Iulian, ci ziua cu noaptea sunt egale azi, după arătările ceasornicului, cu 13 zile mai înainte de această dată, adică la 8 martie al Calendarului Iulian, declarăm de astă dată că ne-a devenit și nouă cu neputință să ne mai opunem adevărului și să păstrăm ca și până aici tot Calendarul Iulian a lui Sosighene.

Și ne-a devenit cu neputință să-l mai păstrăm pe acest calendar pentru următoarele motive:

1. Toate statele creștine ortodoxe, între care se numără și statul nostru românesc, au primit pentru uzul lor și al cetățenilor lor ortodocși, Calendarul Gregorian, ca fiind mai aproape de anul ceresc decât cel iulian.

2. La întregirea scumpei noastre patrii încoace, suntem cu toți datori a căuta și a folosi tot ce poate duce la unirea între ei a tuturor cetățenilor acestei scumpe patrii, în care pe lângă noi, creștinii ortodocși, se numără acum foarte mulți de altă lege. Pe toți acești cetățeni ai patriei noastre, noi, ortodocșii, care, prin numărul și calitatea noastră

de băștinași, suntem elementul de plămădire și de reprezentare a românismului, avem datoria să-i atragem cât mai mult înspre masele românești și să-i alipim cât mai intim în sânul patriei noastre. Aceasta o cer marile interese ale Statului. Și cum calendarul nu pune în joc nici ființa credinței, nici vreo parte însemnată din viața noastră bisericească. Am crezut de datoria noastră să ne servim și de el pentru a înlesni în masa tuturor cetățenilor noștri apropierile sufletești și sociale trebuitoare.

3. Ne-am dat seama prin studii și prin experiențe că, din cauza nepotrivirilor din calendare, se păstrează în lumea noastră muncitoare două rânduri de sărbători, cum e, de pildă, nu numai la Sf. Paști și la sărbătorile dependente de el, ci la nașterea Mântuitorului, la Bobotează, la Adormirea Maicii Domnului etc., adică la toate sărbătorile fixe; și că, prin atâtea zile de repaus, i se pricinuiește muncii și economiei românești, concurată cu atâta competință și îndemânare de streini, pagube, care, după cum au calculat unii, s-ar ridica pentru fiecare zi de repaus la suma de vreo 500 milioane lei.

4. Ne-am dat seama, de asemenea, că n-avem dreptul să ne opunem *științei* care ne vestește *adevărul*, pentru că lupta Mântuitorului Hristos a fost în lumea aceasta ca să le impună tuturor adevărul: *„Eu pentru aceasta m-am născut și pentru aceasta am venit pe lume, ca să mărturisesc adevărul. Tot cel ce este din adevăr, ascultă glasul meu"*[1]) i-a zis el lui Pilat, când acesta îl judeca spre moarte, adică în momentul cel mai grav și mai solemn al petrecerii sale pe pământ. Și Mântuitorul a luptat pentru impunerea în lume a adevărului, *ori de ce natură ar fi el*, pentru că, după cum singur ne spune: *„Numai adevărul liberează"*[2]).

A ne mai opune deci adevărului astăzi, când la noi, românii, i s-au mai adăugat în sprijin și celelalte trei motive arătate mai sus și multe altele, ar fi fost pentru Biserica noastră Ortodoxă Română și pentru creștinii ei, a se opune dintr-o dată și lui Hristos, care, văzurăm că ne poruncește prin învățăturile Sale supunerea la adevăr și realităților, în care ne-a fost dat să trăim.

Ar fi fost să ne arătăm mai fricoși și mai slabi decât Sf. Părinți de la Soborul din Niceea care, în nevoia de a avea un calendar pentru lumea și Biserica lui Hristos, n-au stat la îndoială să-l adopte pe cel mai bun din vremea aceea, care am văzut că *fusese făcut de un păgân* și că fusese folosit de păgâni mai mult de 300 de ani.

Noi, ortodocșii de azi, nu pe putem socoti nici mai cuminți și nici mai sfinți decât Sfinții Părinți din Biserica veche, care ne-au lăsat Calendarul Iulian, cel de azi. Și, spre a nu ne opune adevărului și spre a nu păgubi poporul pe tărâmul economic și, în deosebi, spre a nu ne arăta că dezaprobăm fapta Sf. Părinți din Niceea de a fi primit pentru sfânta Biserică a lui Hristos chiar un calendar păgânesc, am căutat și noi, reprezentanții de azi ai Bisericilor ortodoxe naționale de Răsărit, să ne îndreptăm calendarul nostru iulian, lucrat cum văzurăm de păgânul Sosighene în partea lui astronomică.

Capitolul VII

Bisericile ortodoxe surori cu cea românească s-au înțeles la Patriarhia din Constantinopol, în anul trecut, cum să se facă în calendarul nostru de azi îndreptările trebuitoare

Patriarhia din Constantinopol și Biserica grecească l-au și îndreptat și introdus de la 10 martie; Biserica noastră îl introduce de la 1 octombrie din acest an.

În scopul acesta, bisericile ortodoxe de răsărit și-au scris una alteia, îndemnându-se una pe alta la îndreptarea calendarului lor comun. Iar în anul trecut s-a ținut o Comisiune ortodoxă, la care am luat parte și noi, românii, mai multe chiar la Patriarhia din Constantinopol, în care s-a primit atât îndreptarea Calendarului Iulian al Sfintei noastre Biserici de Răsărit cât și felul după care să i se facă această îndreptare.

Mai grăbite chiar decât Biserica noastră românească, Patriarhia din Constantinopol și Biserica din Grecia au și introdus pentru uzul lor Calendarul Iulian, îndreptat de ele după regulile stabilite de Comisia ortodoxă de la Constantinopol, cu începere chiar de la 10 martie din acest an, precum i-au și dat de știre Sfântului nostru Sinod.

Pentru aceste motive, după ce a aprobat în ședința sa din 23 octombrie a anului trecut îndreptarea calendarului nostru și după ce a stabilit *să se păstreze în el fără nicio schimbare vechile așezări rituale ale Sf. noastre Biserici de Răsărit*, Sf. Sinod al Bisericii noastre vă dă acum de știre că, de la 1 octombrie din acest an, va intra în aplicare și pentru Biserica Ortodoxă a neamului nostru calendarul îndreptat de el. Lui 1 octombrie i se va zice în acest an 14 octombrie, căci numai așa se pot lepăda afară din calendarul de azi cele 13 zile, cu care acest calendar a rămas în urmă față de anul cerului, sau astronomic, care singur este anul cel adevărat.

Capitolul VIII

Regulile stabilite în anul trecut la Comisia ortodoxă de la Patriarhia din Constantinopol pentru îndreptarea Calendarului Iulian, Sfântul nostru Sinod le-a urmat întocmai

Iată acum, cum s-a făcut îndreptarea Calendarului Iulian de către Sfântul nostru Sinod.

Comisia ortodoxă de la Patriarhia din Constantinopol, de care am vorbit, a stabilit:

1. Ca bisericile ortodoxe naționale să nu îndrepteze în calendarul Sfintei noastre Biserici de Răsărit decât socotelile de timp, pe care Sosighene le-a calculat greșit, și
2. Ca să nu se schimbe în calendarul astfel îndreptat nici așezările Sf. Părinți pentru serbarea Paștelui, nici numirea sfinților din fiecare zi, așa cum o avem astăzi, nici posturile și nici sfintele slujbe zilnice prevăzute și rânduite de tipicul ortodox.

În privința credinței și a cultului, prin urmare, îndreptarea aceasta lasă calendarul nostru întocmai cum l-am primit de la Niceea și cum ni s-a păstrat până astăzi, întrucât ea nu schimbă și nu știrbește în el nimic din rânduielile de credință și de cult, statornicite de Sf. Părinți ai Bisericii de Răsărit.

Singura schimbare, pe care o face în el, este numai cea privitoare la calcularea timpului, adică numai acea prin care anul calendarului trebuie să se apropie cât mai mult de anul cerului.

Din cele arătate mai sus, am văzut că anul Calendarului Iulian este mai mare decât anul cerului cu 11 minute și 12 secunde și că porțiunea aceasta de timp, așa mică cum e, dă totuși naștere – din patru sute în patru sute de ani – la 3 zile și ceva, cu care anul Calendarului Iulian rămâne în urmă față de cel ceresc. Am arătat, de asemenea, că de la Niceea, adică de la anul 325 după Hristos și până astăzi, anul calendarului nostru a rămas în urmă față cu anul ceresc cu *13 zile*; că, din cauza acestei întârzieri, echinocțiul de primăvară, după care Sfânta noastră Biserică de Răsărit calculează data Sfintelor Paști, a trecut de la 21 martie din calendar, unde îl stabilise Sosighene și unde se împlinea cu adevărat și în natură, la 8 martie.

Datoria noastră e, prin urmare, să ne apropiem anul calendarului nostru de anul cerului și să le facem să se potrivească unul cu altul, căci, din cauza acestor întârzieri de câte 3 zile și ceva la fiecare patru sute de ani, calendarului nostru iulian, așa cum îl avem azi, va ajunge să ne arate cu vremea primăvara în vară, vara în toamnă, toamna în iarnă și iarna în primăvară. Timpul, cu alte cuvinte, va trece înainte la vremea care i-a rânduit-o Dumnezeu, iar calendarului nostru ni-l va arăta, prin datele sale lunare, din cauza acestor întârzieri, numai după ce în realitate a trecut.

Pentru a ne potrivi, deci, anul calendarului cu anul cerului, ne-am văzut siliți și noi, ortodocșii, să facem cu cele 13 zile cu care ne-am depărtat până azi de anul cerului, ceea ce au făcut și alții, *întrucât nu se putea altfel, adică să le tăiem și noi și să le scoatem din calendarul nostru de azi*. Data pentru această scoatere s-a stabilit de Sf. Sinod, după cum am spus, la *1 Octombrie din acest an*, care va deveni 14 octombrie.

Pentru zilele de spor, însă, cu care anul nostru s-ar mări și ar mai rămânea și pe viitor în urmă din cauza celor 11 minute și 12 secunde, care nu vor putea să dispară niciodată, noi, ortodocșii, nu am mai făcut ceea ce au făcut d. e. romano-catolicii, care prin Lilio al lor au făcut și ei greșeli.

Noi am ținut, dimpotrivă, să ne apropiem anul calendarului de anul cerului mult mai mult de cum și l-au putut apropia ei; și cu ajutorul lui Dumnezeu am reușit, pentru că, pe când anul gregorian rămâne în urmă de anul cerului cu 22+26 secunde, care la 4000 de ani fac o zi, anul iulian, așa cum a fost îndreptat acum de noi, nu mai rămâne în urmă de anul cerului decât cu vreo *două secunde, care numai după 40.000 de ani fac o zi*.

Prin urmare, noi, ortodocșii, nu numai că am înlăturat prin îndreptarea făcută greșelile de calcul ale lui Sosighene și pe trecut și pe viitor, dar le-am înlăturat și pe ale lui Lilio, făcând ca calendarul Sfintei noastre Biserici de Răsărit să rămână, desigur, tot cel de până aici, dar să nu mai fie în privința calculelor de timp nici cel păgânesc al lui Sosighene, *nici cel gregorian al romano-catolicilor*.

La apropierea aceasta de anul cerului, mult mai mult decât romano-catolicii, noi, ortodocșii, am ajuns, luând pentru viitor, în locul grupului de 400 de ani, cum au luat romano-catolicii, un grup mai mare și anume un grup de 900 de ani și lăsând în acest grup numai doi ani bisecți în loc de nouă, câți ni se indică de numărul celor 900 de ani ai grupului luat de noi. La un grup de ani, deci, aproape egal cu al romano-catolicilor, noi, ortodocșii, reducem după metoda aceasta 7 zile din cele pe care ni le dau anual și necontenit cele 11 minute și 12 secunde, cu care anul calendarului este mai mare decât anul cerului, pe când romano-catolicii reduc numai 6 zile.

Cum vedeți, iubiți clerici și creștini, deși pentru prinosul de 13 zile, pe care îl avem din trecut, a trebuit să procedăm și noi, ortodocșii, ca și romano-catolicii, tăindu-le și noi pe ale noastre în 1924, cum și le-au tăiat și ei pe cele 10 zile ale lor în 1582 – pentru prinosul de zile, însă, care va avea să se ivească în viitor din cauza celor 11 minute și 12 secunde, cu care anul calendarului va fi necontenit mai mare decât anul cerului; noi, ortodocșii, am lucrat mai cu îndemânare și cu totul altfel decât romano-catolicii.

Așa fiind, calendarul pe care Sf. Sinod îl introduce de la 1 octombrie din acest an, nu e după cum vedeți cel romano-catolic, ci *tot vechiul Calendar Iulian al Sfintei noastre Biserici Ortodoxe de Răsărit, dar îndreptat în privința socotirii timpului mult mai bine* decât Calendarul Gregorian al romano-catolicilor.

Capitolul IX

Clerul și poporul țării și al Bisericii noastre Ortodoxe Române să primească cu încredere calendarul îndreptat de Sf. Sinod, care e mai bun ca socotire a timpului și decât al lui Sosighene și decât cel gregorian al romano-catolicilor și în care rânduielile de credință și de ritual nu s-au schimbat întru nimic, ci au rămas tot cele stabilite de Sf. Părinți și de soboarele Bisericii Ortodoxe de Răsărit

Să nu se clintească, deci, sufletele noastre că, prin îndreptarea calendarului cu care v-ați pomenit din tată în fiu, s-ar fi făcut de Sf. Sinod vreo schimbare în rânduielile sfintelor noastre așezări ortodoxe, căci, după cum vedeți, noi n-am luat din Calendarul Gregorian al romano-catolicilor nici măcar socotelile de timp în felul cum și l-au făcut și pentru viitor.

Iar cât pentru cuprinsul ortodox al calendarului îndreptat de Sf. Sinod, să vă fie în știre, că nu s-a atins nimic, cum am spus și mai sus, din ce au așezat pentru Sf. Paști, pentru praznice și sărbători, pentru posturi și ritual, Sf. Părinți ai Bisericii Ortodoxe de Răsărit.

Așa, de pildă, data Sf. Paști se va calcula în acest calendar ca și în trecut, adică tot după *vechea noastră Pascalie*, cu păstrarea neștirbită a acelorași legături dintre Sf. Paști și dintre sărbătorile dependente de el. Sfinții și sărbătorile fixe rămân tot în zilele în care au fost așezate ca și până acum, numai că poziția lor lunară se suie mai sus de cea de azi cu cele 13 zile lepădate din calendarul îndreptat, dar păstrând aceleași date de până acum.

Așa, de pildă, Sf. Nicolae se va serba și în calendarul îndreptat de Sf. Sinod tot la 6 decembrie, care însă va fi mai sus ca poziție de ziua în care s-a serbat până acum, cu cele 13 zile șterse din calendarul de azi.

Să se știe, însă, că sfinții din cele 13 zile șterse din calendarul îndreptat, adică sfinții care se serbează în calendarul de azi de la 1 – 14 octombrie, se vor serba într-o singură zi, adică la 14 octombrie, întrucât în tipicul nostru ortodox avem zile în care se serbează dintr-o dată mai mulți sfinți.

De la anul viitor înainte, însă, de când anul calendarului nostru îndreptat nu se va mai micșora ca acum cu 13 zile, ci își va avea în întregime cele 365 de zile, când va fi comun, și cele 366 de zile, când va fi bisect ca și până acum, sfinții de la 1 – 14 octombrie se vor serba ca și până acum, fiecare în parte și la ziua lor.

Vă sfătuim, deci, iubiții noștri clerici și creștini, să primiți calendarul care se publică aici, lucrat pentru partea de an pe care o mai avem până la 1 ianuarie 1925, cu toată încrederea și liniștea sufletească. Acest calendar este lucrat după regulile stabilite în Comisia de la Patriarhia din Constantinopol care, împreună cu Biserica Grecească, l-au și introdus de la 10 martie din acest an și care, curățit de greșelile lui vechi, nu are, în același timp ca cuprins, nimic comun cu Calendarul Gregorian al romano-catolicilor, în care data Sfintelor Paști se calculează altfel, în care sfinții zilnici sunt în cea mai mare parte alții decât ai noștri și care își au alt ritual pentru cultul zilnic decât ritualul din tipicul nostru ortodox.

„Darul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți”.

Amin!

† *Miron*, Mitropolit Primat al României

† *Pimen*, Mitropolitul Moldovei și Sucevei

† Nicolae, Mitropolitul Ardealului

† *Gurie*, Arhiepiscopul Chișinăului

† *Vartolomei*, Episcopul Râmnicului – Noul-Severin

† *Lucian*, al Romanului

† *Ghenadie*, al Buzăului

† *Iacov*, al Hușilor

† *Ioan*, al Aradului

† *Nichita*, al Argeșului

† *Cosma*, al Dunării de Jos

† *Iosif*, al Caransebeșului

† *Roman*, al Oradiei Mari

† *Nicolae*, al Clujului

† *Visarion*, al Hotinului

† *Nectarie*, al Cetății Albe
† *Ilarie*, al Constanței
† *Iustinian*, al Armatei
† *Evghenie Piteșteanu*
† *Teofil Râmniceanu*
† *Valerian Craioveanu*
† *Platon Ploieșteanu*
† *Dionisie*, al Ismailului
† *Ipolit Rădăuțeanu*
† *Ilarion Băcăoanu*
† *Gherontie Silistreanu*

Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul XLII, 1924, nr. 7 (520), p. 385-390.

---

[1] Ioan, Cap. XVIII, v. 47.
[2] Ibid., Cap. VIII, v. 32.

Nr. 227

1924 august 21. Decizia ministrului Sănătății și Ocrotirii Sociale, Nicolae N. Săveanu, privind aprobarea Instrucțiunii condicilor pantahuze pentru biserici

Noi, ministru Secretar de Stat la Departamentul Sănătății și Ocrotirii Sociale,

Văzând întâmpinarea făcută de Sfântul Sinod al Sfinei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, prin adresa nr. 287 din 11 iulie 1924, cu privire la aplicarea dispozițiunilor legii pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului,

Având în vedere și referatul dlui director general al asistenței sociale înregistrat la nr. 19.749 din 8 august 1924,

Dispunem:

Art. 1. Cu începere de la 1 septembrie 1924, autorizările apelurilor la contribuția benevolă a publicului în scopul construirilor, amenajărilor sau reparațiunilor de biserici sau așezăminte bisericești, se vor da de mitropoliții și episcopii, în condițiunile și după normele prevăzute în instrucțiunile cu nr. 19.749/1924 care se vor aproba de noi.

Art. II. Dl director general al asistenței sociale este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Dată la 9 august 1924.

Ministru, Nicolae N. Săveanu
Nr. 17.750.

Instrucțiuni privitoare la autorizarea condicilor pantahuze pentru biserici

I. În conformitate cu deciziunea ministerială nr. 19750 autorizarea condicilor pantahuze pentru biserici se vor da cu începere de la 1 septembrie 1924 de către mitropolii și episcopii.

II. Aceste autorizări se vor mărgini numai în scopul construirii, reparațiunilor s-au amenajărilor de biserici sau așezăminte strict bisericești.

III. Pe cât posibil aceste autorizări vor fi date numai pentru cuprinsul unui județ și numai în cazurile, bine apreciate de mitropolii sau epsicopii; când e vorba de lucrări mai însemnate care cer fonduri mai mari, ele se vor extinde și în alte județe din cuprinsul eparhiei respective, în niciun caz însă în altă eparhie.

IV. Termenul de colectare nu poate fi mai mult de un an, cu drept de prelungire pe încă un an.

V. Mitropoliile și episcopiile nu pot autoriza decât condici pantahuze cu chitanțe *à souche* având prețul imprimat pe ele (Vezi modelul anexat)* în niciun caz liste de subscripție, carnete, cărămizi, etc.

Acestea se vor autoriza de organele prevăzute de lege.

VI. Condicile pantahuze vor purta un număr de ordine dat de mitropolia sau episcopia care a eliberat autorizarea și totodată vor fi înscrise într-un registru special de control, în care se vor trece următoarele mențiuni:

1. Numărul de ordine dat condicii,
2. Numele parohiei sau comitetului care a obținut autorizarea de colectare, cu comuna și județul, unde sunt situate,
3. Numele și pronumele purtătorului condicii cu domiciliul și calitatea sa,
4. Teritoriul pentru care s-a dat autorizarea (comuna, județul sau județele în care se va face colectarea).
5. Scopul pentru care se face colectarea (construcțiune, reparațiune sau amenajare de biserică sau așezământ bisericesc).
6. Termenul pentru care s-a dat autorizarea sau ziua când expiră.

În caz de prelungire de termen condica va fi înscrisă din nou.

7. O rubrică specială va fi rezervată pentru înscrierea rezultatului bănesc după terminarea colectării.

VII. Pe prima pagină a fiecărei condici se va înscri în afară de mențiunile cerute la punctul VI și semnalmentele pentru stabilirea identității purtătorului.

Se va atașa și fotografia purtătorului.

Se va atașa și fotografia purtătorului vizată de autoritatea administrativă sau polițienească a localității unde aceasta își are domiciliul.

VIII. Mitropoliile și episcopiile sunt obligate ca lunar să înainteze un tablou de toate autorizările eliberate în cursul lunii expirate.

Tabloul va cuprinde aceleași mențiuni ca și la punctul VI, afară de rezultatul bănesc, care se va comunica ulterior direct ministerului după cum se arată la punctul X.

IX. Purtătorii condicilor sunt obligați ca înainte de a începe colectarea într-un județ sau comună, să se prezinte la autoritatea administrativă sau polițienească respectivă (în orașe prefecturilor de poliție sau polițiilor, în județe și comunele rurale prefecturii de județ și șefilor posturilor de jandarmi respectivi).

Aceștea sunt îndatorați ca după ce stabilesc identitatea purtătorului condicii, să vizeze condica.

X. Rezultatele bănești ale colectărilor, făcute prin condicele de pantahuze, se vor constata prin procese-verbale, încheiate la prefectura județului în care se află parohia sau comitetul autorizat a colecta, de către protoiereul județului, ca delegat al mitropoliei sau episcopiei și delegatul asistenței sociale.

Procesele-verbale vor cuprinde toate mențiunile cerute la punctul VI.

Un exemplar din aceste procese verbale se va înainta mitropoliei sau episcopiei care a eliberat autorizarea spre a-l trece în rubrica respectivă din registrul de control.

Un al doilea exemplar se va înainta Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, Direcția generală a asistenței sociale, iar un al treilea se va păstra în arhiva parohiei sau comitetului autorizat.

XI. Mitropoliile și episcopiile vor observa și aprecia ca numărul condicilor ce autorizează să nu fie prea mare și să întreacă puterea de colectare benevolă în scopurile urmărite.

Ministrul Sănătații și Ocrotirii Sociale
Nicolae N. Săveanu
Nr. 19.749
1924, august 8.

Monitorul Oficial al României, Anul 1924, nr. 181, august 21.

˙Modelul nu a fost publicat (n. ed).

Nr. 228

1924 noiembrie 7. Decretul Regelui Ferdinand I privind înaintarea Preasfințitului Episcop Nectarie Cotlarciuc în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei

FERDINAND I,
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României
La toți de față și viitori sănătate,

Asupra raportului ministrului Nostru, Secretar de Stat la Departamentele Cultelor și Artelor sub nr. 55.549 din 1924,

Văzând că Marele colegiu electoral prevăzut la art. 1 din Legea Sinodală, întrunit în ziua de 7 noiembrie a.c. a ales pentru scaunul vacant de Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei pe Preasfințitul Episcop Nectarie Cotlarciuc cu majoritate de voturi de 217 din 270,

În puterea art. IV din citata lege,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Preasfințitul Episcop Nectarie Cotlarciuc este înaintat în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei, pentru care a fost ales.

Art. II. Ministru Nostru Secretar de Stat la Departamentele Cultelor și Artelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor prezentului decret.

Dat în București, la 7 noiembrie 1924.
Ferdinand
Ministrul Cultelor și Artelor
Alexandru Lapedatu
Nr. 3.738

Monitorul Oficial al României, Anul 1924, nr. 247, noiembrie 8.

Nr. 229

1924 decembrie 18. Decretul Regelui Ferdinand I prin care Preasfințitul Justinian Teculescu se întărește în scaunul de Episcop al Cetății Albe–Ismail

FERDINAND I
Prin grija lui Dumnezeu și voință națională, Rege al României,
La toți de față și viitori sănătate:

Asupra raportului ministrului Nostru, secretar de stat la Departamentul Cultelor și Artelor sub nr. 62.027/1924,

Văzând că Marele colegiu electoral, prevăzut la art. I din Legea Sinodală, întrunit în ziua de 17 decembrie 1924, a ales pentru scaunul vacant de Episcop al Eparhiei Cetatea Albă–Iismail, Preasfinţitul Episcop Justinian Teculescu, cu majoritate de 187 voturi din 247 votanţi,

În puterea art. IV din citata lege,

Am decratat şi decretăm:

Art. I. Preasfinţitul Episcop Justinian Teculescu, este întărit în scaunul de Episcop al Eparhiei Cetatea Albă–Ismail, pentru care a fost ales.

Art. II. Ministrul Nostru, secretar de stat la Departamentul Cultelor şi Artelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispoziţiunilor prezentului decret.

Dat în Bucureşti, la 18 decembrie 1924.

Ferdinand

Ministrul Cultelor şi Artelor Alexandru Lapedatu

Nr. 4.092.

Monitorul Oficial al României, Anul 1924, nr. 279, decembrie 19.

Nr. 230

1924 decembrie 20. Relatare privind ceremonia de învestitură a Preasfinţitului Justinian Teculescu, Episcop al Cetăţii Albe – Ismail

Mareşalatul Curţii Regale

[...] Sâmbătă, 20 decembrie [1924], a avut loc la Palatul Regal din Bucureşti, în prezenţa M.S. Regelui şi a A.S.R. Principelui Moştenitor, învestitura Preasfinţitului Justinian Teculescu, Episcop al Cetăţii Albe – Ismail.

La ora 11.45, Preasfinţitul Episcop însoţit de ÎÎ.PP.SS.LL. Mitropolitul Moldovei şi Sucevei, Mitropolitul Bucovinei şi PP.SS.LL. Episcopii Buzăului şi Constanţei, au fost conduşi în trăsuri regale de gală, escortate de un escadron de cavalerie, cu ceremonialul obişnuit, de la Sf. Mitropolie la Palatul Regal din Bucureşti, unde au fost primiţi de către Mareşalul Curţii Regale şi adjutanţii regali şi conduşi în salonul de primire.

Anunţându-se sosirea Preasfinţitului Episcop, Maiestatea Sa Regele si A.S.R. Principele Moştenitor, precedaţi de Mareşalul Curţii şi de adjutanţii regali, fac la ora 12 intrarea în sala Tronului, unde se găseau aşezaţi în dreapta Tronului:

Înaltul cler şi membrii aleşi ai Consistoriului Superior aflaţi în capitală;

Dnii miniştri;

Dnii senatori;

Dnii deputaţi;

Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie;

Înalta Curte de Conturi;

Dnii preşedinte şi vice-preşedinţi ai Comisiei interimare a capitalei;

Rectorul Universităţii şi decanii facultăţilor;

Reprezentanţii Academiei Române;

Dnii prim-preşedinte, preşedinţi şi procurorul General al Curţii de Apel;

Dnii prim-preşedinte şi prim-procuror al Tribunalului Ilfov;

Dl secretar general al Ministerului Cultelor şi Artelor;

Dl director general al Cultelor.

Iar în stânga Tronului:

Dnii generali prezenţi în capitală;

Dl prefect al judeţului Ilfov.

După ce M.S. Regele s-a suit pe Tron, având în stânga pe A.S.R. Principele Moştenitor, Mareşalul Curţii şi doi adjutanţi regali au condus pe P.S.S. Justinian Teculescu, Episcop al Cetăţii Albe – Ismail, care, îmbrăcat în mantia episcopală, s-a prezentat M.S. Regelui.

Dl ministru al Cultelor şi Artelor a citit diploma de învestire a Înaltului Prelat, iar M.S. Regele i-a încredinţat cârja episcopală.

Preasfinţia Sa Justinian Teculescu, Episcop al Cetăţii Albe – Ismail, a ţinut următoarea cuvântare:

Sire,

Pronia dumnezeiască, prin glasul Marelui Colegiu electoral întrunit la 17 luna curentă, mă trimite de la postul de Episcop al armatei la cel de arhipăstor sufletesc al fraţilor noştri de peste Prut.

Grea peste măsură mi-ar fi despărţirea de la misiunea sublimă şi patriotică pe care timp de un an şi 9 luni am împlinit-o în mijlocul scumpei şi bravei noastre armate, dacă despărţirea ar fi identică cu părăsirea.

Dar nu înţeleg părăsirea, ba chiar nici despărţire, după pulsul inimii mele.

Căci, nu voi înceta nici o clipă din viaţa mea de a povăţui şi de azi înainte şi la toate prilejurile pe scumpii noştri ostaşi la supunerea şi credinţa cea mai desăvârşită faţă de Marele şi gloriosul lor comandant, la plinirea completă a acelui prea înalt mandat pe carele, în ziua învestirii mele de episcop al armatei, mi s-a fost dat de către Majestatea Voastră, tot din acest înalt loc, rostind: „Sunt sigur că vei găsi în patriotismul Preasfinţiei Tale şi a clerului ce vei conduce, destulă râvnă ca să propovăduieşti ostaşilor mei, pe lângă cea mai fierbinte iubire de ţară, frumoasele virtuţi ostăşeşti, dragostea de steag şi credinţa neclintită în Regele lor".

Neștearsă pentru totdeauna sta în inima mea această augustă poruncă și neclintită mi-e voința de a o plini și de azi înainte cu toată iubirea și credința sufletului meu.

Dar voi face și mai mult. Căci nu numai la vârsta și starea ostășească voi face propovăduirea mea, ci voi începe de la etatea cea mai fragedă a fiilor patriei noastre, din casa însăși a părinților lor, de a învăța pe mamele lor, ca întotdeauna să șoptească fiilor lor și să le insufle în inimă toată credința față de Tron și Patrie și întreaga datorie de a fi gata și ei odată când datoria îi va chema să apere și să se jertfească chiar pentru Tron și Patrie.

Cu căldură voi descrie apoi fiilor mei sufletești, de toată vârsta și starea – ca martor ocular – prea frumoasa poveste a încoronării primului Rege și primei Regine a tuturor Românilor, din Alba-Iulia lui Mihai Viteazul, atunci când mă voi afla în Cetatea Albă a lui Ștefan cel Mare.

Ca să tresalte de mândria de a fi român sufletul tuturor, de fericirea de a se vedea liberi frații de pe toate plaiurile în țara lor liberă, în Patria străbună, reîntregită prin jertfa mare a sutelor de mii de ostași eroi, conduși la nepieritoare glorie de marele și gloriosul lor căpitan, care sunteți Majestatea Voastră.

Sire,

Făcând astăzi repetat legământ de supunere și loialitate față de Maiestatea Voastră, cu Maiestatea Sa Regina și întreaga dinastie, mai promit că în noua mea eparhie îmi voi da toate silințele de a răspândi prin școală și biserică acea lumină a cunoștinței care e necesară tot omului, atât pentru fericirea pământească cât și cea cerească.

Cerceta-voi cu drag pe eparhioții mei în toate localitățile lor mari și mici, învățându-i a iubi pe Dumnezeu și pe de aproapele lor, a cinsti legea, a căuta pacea și a o urma pe dânsa, față de toți fiii Patriei, fără deosebire de credință și neam. Ca unor buni și evlavioși cinstitori ai legii, le voi predica, cu vreme și fără de vreme, ca să se supună stăpâniilor celor mai înalte, că stăpâniile care sunt de la Dumnezeu sunt rânduite, cum ne spune Sf. Apostol Pavel.

Spiritul de evlavie, învățat odinioară de către vlădica Iosif de la Cetatea Albă, și cel de luminoasă propovăduire a lui Melchisedec de la Ismail, îmi va potența voința și îmi va hrăni nădejdea de a păstori cu spor și izbândă pe noii mei eparhioți, cu spor în dragostea de lege și cu izbândă în dragostea de țară, așa că bunului și gloriosului nostru Rege, din mâinile căruia primesc azi toiagul de păstorire, să-i pot oferi pe fiii mei duhovnicești, întotdeauna, ca supuși aleși, supuși loiali și buni români.

Sire,

Implorând de la Părintele ceresc tot darul cel bun și desăvârșit asupra anilor de domnie ai Maiestății Voastre, domnie lungă și fericită spre binele Patriei și strălucirea Tronului, din inimă profundă mulțumitoare, rostesc:

Să trăiți, Maiestate.
Să trăiască Maiestatea Sa Regina.
Să trăiască moștenitorul Tronului și întreaga dinastie română".

M.S. Regale, răspunzând Înaltului Prelat, a spus:

Preasfințite Părinte Justinian,

Cu deosebită mulțumire, am întărit glasul marii adunări care te-a chemat la păstoria eparhiei Cetății Albe și Ismailului, încredințându-ți după vechile datini cârja episcopală.

Sunt sigur ca, mergând în noua eparhie ca un vrednic urmaș al Înaltpreasfințitului Nectarie, însuflețit de sfânta amintire a blândului învățatului Melchisedec, vei desfășura aceeași energică activitate plină de râvnă duhovnicească pe care a-i închinat-o până acum scumpei noastre armate, ca întâiul episcop al său.

Sfânta noastră biserica are o înaltă menire, mai ales în aceste timpuri de mari frământări, căci ea este chemată, în întâiul rând, ca prin luminarea credinței și puterea înțeleptelor îndemnuri să ferească sufletele credincioșilor de căile greșite care duc la zdruncinarea bunelor și sănătoaselor rânduieli sociale. Pe lângă aceasta, Ismailul și Cetatea Albă sunt însemnate puncte de strajă ale României la Dunăre și Nistru și nu mă îndoiesc că le vei păzi ca un viteaz purtător al crucii mângâietoare și biruitoare.

Mulțumindu-ți călduros pentru sentimentele de iubire și devotament ce ne arătați în cuvinte atât de bine simțite Reginei, mie, familiei mele, îți urez din toată inima o lungă și rodnică păstorie.

În urmă, M.S. Regele și A.S.R. Principele Moștenitor s-au întreținut cu Înaltul Prelat, cu membrii Guvernului și persoanele prezente, iar la ora 12.45 s-au retras, după care Înaltul Prelat a fost re-condus la Sfânta Mitropolie cu același ceremonial ca la venire.

Monitorul Oficial al României, Anul 1924, nr. 282, decembrie 23.

LISTA LITERATURII

Arhive

Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), București

Fond 300, PCM, Jurnale, Anul 1918, d. 9; Fond Episcopia Hotin 1923-1929, d. 1; Fond Ion Pelivan, d. 69; d. 344/f.a.; Fond personal Alexandru Boldur, d. III/9.

Arhiva Națională a Republicii Moldova (ANRM), Chișinău

Fond 727, inv. 2, d. 3, 21, 55; Fond 1135, inv. 1, d. 2.; inv. 2, d. 2.; Fond 1417, inv. 1, d. 175.

Biblioteca Academiei Române. Colecția de documente istorice

Pachet CLXXV, d. 202, 203, 204.

Monitorul Oficial al României, București

Anul 1864, nr. 261 noiembrie 21(3 decembrie); Anul 1872, nr. 280, decembrie 19/31; Anul 1873, nr. 130, iunie 19(1 iulie); Anul 1875, nr. 116, mai 30; Anul 1875, nr. 121, iunie 6(18); Anul 1875, nr. 123, iunie 8(20); Anul 1875, nr. 127, iunie 13(25); Anul 1875, nr. 139, iunie 28(10 iulie); Anul 1881, nr. 33, februarie 12; Anul 1918, nr. 8, aprilie 10; Anul 1918, nr. 68, iunie 17(30); Anul 1918, nr. 85, iulie 8(21); Anul 1919, nr. 61, iulie 3; Anul 1919, nr. 274, martie 6(19); Anul 1920, nr. 206, ianuarie 1; Anul 1920, nr. 208, ianuarie 4; Anul 1920, nr. 23, februarie 8; Anul 1920, nr. 179, noiembrie 16; Anul 1920, nr. 216, decembrie 30; Anul 1921, nr. 279, martie 23; Anul 1921, nr. 3, aprilie 3; Anul 1921, nr. 99, august 6; Anul 1922, nr. 100, august 8; Anul 1923 nr. 266, martie10; Anul 1923, nr. 284, martie 31; Anul 1923, nr. 1, aprilie 1; Anul 1923, nr. 31, mai 11; Anul 1924, nr. 61, martie 19; Anul 1924, nr. 181, august 21; Anul 1924, nr. 247, noiembrie 8; Anul 1924, nr. 279, decembrie 19; Anul 1924, nr. 282, decembrie 23; Anul 1925, nr. 158, iulie 22.

Literatură

1. *Acte și documente relative la Istoria Renascerei României*, publicate de Ghenadie Petrescu, D.A. Sturdza și D.C. Sturdza, vol. I, Tipografia Carol Gobl, București, 1889.

2. *Adevărul despre Mitropolia Basarabiei*. Patriarhia Română, sub îngr. Mitropolitului Nestor Vornicescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.

3. Berechet Ștefan, *Episcopia Hotinului*, în „Biserica Ortodoxă Română", revista Sfântului Sinod, București, Seria II, Anul 43, nr. 1 (526), ianuarie 1925.

4. Ciobanu Ștefan, *Unirea Basarabiei*, Ed. Universitas, Chișinău, 1993.

5. *Colecțiune de Legi Organice și Regulamentele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române*, București, Passagiul Roman 12, Anul 1876, Tipografia Curții (Lucrătorii asociați).

6. Diacon Constantinescu Anghel, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunării de Jos alcătuită la plinirea a 40 ani de domnie a M.S. Carol I, regele României*, Ed. Atelierele SOCEC, București, 1906.

7. *Cronica Hușilor și a Episcopiei ci aseminea numire. Dupre documentele Episcopiei și alte monumente ale Terei scrisă de Episcopu Dunărei de Josu Melchisedec*. Tipografia C.A. Rosetti, București, 1869.

8. *Cuvântări de Ferdinand I, Regele României 1889-1922*, publicațiile „Fundației Culturale – Principele Carol", București, anul 1922.

9. Codrescu Theodor, *Uricarul*, Partea a doua, Ediția II-a, Iași, 1889.

10. *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova*, vol. I. (1384-1448), volum întocmit de C. Cihodaru, Ioan Caproșu și Leon Șimanschi, Ed. Academiei RSR, București, 1975.

11. *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. I, Acte interne (1408-1660), editate de Ioan Caproșu și Petronel Zahariuc, Editura „Dosoftei", Iași, 1999.

12. *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. VI, Acte interne (1756-1770), editate de Ioan Caproșu, Editura „Dosoftei", Iași, 2004.

13. *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. IX, Acte interne (1791-1795), editate de Ioan Caproșu, Editura „Dosoftei", Iași, 2007.

14. *Documente privitoare la istoria orașului Iași*, vol. X, Acte interne (1796-1800), editate de Ioan Caproșu, Editura „Dosoftei", Iași, 2007.

15. *Documente turcești privind istoria României*, vol. III, 1791-1812, întocmit de Mustafa A. Mehmet, Ed. Academiei RSR, București, 1986.

16. Eremia Ion, *Relațiile externe ale Țării Moldovei în documente și materiale (1360-1859)*, Ediția a 3-a, revăzută și ad., Ed. Cartdidact, Chișinău, 2020.

17. Erbiceanu Constantin, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei Mitropolitane din Iași. Urmată de o serie de documente, facsimile și de portrete privitoare la Istoria Națională și Bisericească a Românilor*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1888.

18. *Fontes Historiae Daco-Romanae*, vol. IV. Scriitori de acte bizantine secolele IV-XV, Ed. Academiei RSR, București, 1982.

19. Hamangiu C., *Codul General al României*, Editira librăriei Alcalay@co., vol. VIII, 1913-1919.

20. Iorga Nicolae, *Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei*, În: „Buletinul Comisiei Istorice a României", nr. 3 (1924).

21. Andrei Eșanu și Gheorghe Postică (coord.) *Mănăstirea Căpriana cu Schitul Condrița (secolul XV – începutul secolului al XXI-lea)*: Studii, documente și materiale / Coord.: Andrei Eșanu și Gheorghe Postică / Autori: A. Eșanu, Gh. Postică, V. Eșanu, S. Ciocanu, V. Pelin, N. Fuștei, I. Negrei, Ed. Cartdidact, Chișinău, 2019.

22. Parasca Pavel, *La obârșia Mitropoliei Țării Moldovei*, Ed. Prut Internațional, Chișinău, 2002.

23. Păcuraru Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Manual pentru Seminariile Teologice, Tipogrfia Eparhială, Bucureștri 1972.

24. Stănoiu D., *Congresul de la Căpriana*, Revista „Biserica Ortodoxă Română", Anul XLII, 1924, nr. 6 (519).

25. Tașcă Mihai, *Basarabia – pământ românesc*, vol. I, Ed. Balacron, Chișinău, 2017.

26. Tașcă Mihai, *File din istoria și organizarea administrativă a județului Cahul (de la constituire până în prezent)*, În: In honorem Ion Șișcanu, Cahul, 2011.

Reviste

Revista „Biserica Ortodoxă Română", București

Anul I, 1874, nr. 1, octombrie; Anul I, 1874, nr. 2, noiembrie; Anul I, 1874, nr. 3, decembrie; Anul I, 1875, nr. 4, ianuarie; Anul I, 1875, nr. 5, februarie; Anul I, 1875, nr. 10, iulie; Anul II, 1875, nr. 2, noiembrie; Anul IX, 1885, nr. 5, mai, Acte privitoare la Autocefalia Bisericii Ortodoxe a României; Anul IX, 1885, nr. 8, august; Anul IX,, 1885, nr. 12, decembrie; Seria II, Anul XLII, 1924, nr. 7 (520), iulie.

Revista „Luminătorul", Chișinău

Anul 1918, februarie; Anul 1918, iunie; Anul 1918, iulie; Anul 1918, august; Anul 1919, nr. 1-2; Anul 1919, nr. 3; Anul 1919, nr. 5, martie 15; Anul 1919, nr. 6; Anul 1919, nr. 7; Anul 1919, nr. 12, supliment; Anul 1919, nr. 13-14; Anul 1919, nr. 15; Anul 1919, nr. 16; Anul 1919, nr. 17-18; Anul 1919, nr. 19-20; Anul 1919, nr. 21; Anul 1919, nr. 24; Anul 1920, nr. 1-2; Anul 1920, nr. 3-4; Anul 1920, nr. 6; Anul 1920, nr. 7-8; Anul 1920, nr. 9; Anul 1920, septembrie; Anul 1921, nr. 1; Anul 1921, ianuarie; Anul 1921 aprilie; Anul 1921, mai; Anul 1921, nr. 5; Anul 1921, martie; Anul 1921, iunie; Anul 1921, iulie; Anul 1921, nr. 10; Anul 1921, nr. 11-12; Anul 1921, septembrie; Anul 1922, nr. 1; Anul 1922, nr. 3; Anul 1922, nr. 6; Anul 1922, nr. 7-8; Anul 1922, nr. 10; Anul 1922, nr. 12; Anul 1922, nr. 19; Anul 1923, nr. 1; Anul 1923, nr. 12-13; Anul 1923, nr. 24; Anul 1923, nr. 29; Anul 1924, nr. 2; Anul 1924, nr. 28; Anul 1928, nr. 7.

Ziare

Ziarul „Cuvânt Moldovenesc", Chișinău

Anul 1917, nr. 110, decembrie 6; Anul 1918, nr. 10, ianuarie 29.

Ziarul „România Nouă", Chișinău

Anul 1918, nr. 9, ianuarie 27; Anul 1918, nr. 13, februarie 4; Anul 1918, nr. 14, februarie 6; Anul 1918, nr. 15, februarie 7; Anul 1918, nr. 46, martie 15; Anul 1918, nr. 47, martie 16; Anul 1918, nr. 48, martie 17.

Ziarul „Sfatul Țării", Chișinău

Anul 1918, nr. 4, martie 30; Anul 1918, nr. 41, mai 23; Anul 1918, nr. 66, iunie 23; Anul 1918, nr. 67, iunie 24; Anul 1918, nr. 72, iulie 14; Anul 1918, nr. 81, iulie 25; Anul 1918, nr. 191, noiembrie 29.

REZUMAT

Lucrarea *„Biserica din Basarabia. Istorie și tradiție. Culegere de documente și materiale"*, vol. I, face parte dintr-un proiect care constă în realizarea mai multor volume editate, cu ocazia aniversării a 30 de ani de la reactivarea Mitropoliei Basarabiei în anul 1992.

Documentele din prezentul volum au fost categorisite în trei capitole, în funcție de evoluția Bisericii din Basarabia și raporturile ei cu Biserica Ortodoxă Română, dar și convențional, de perioadele istorice: Evul Mediu, Perioada Modernă și Perioada Contemporană.

Documentele au fost publicate cronologic și, doar în unele cazuri, când reflectă un proces de lungă durată sau se referă la o singură instituție ori eveniment, au fost publicate într-un singur bloc.

Volumul este editat cu aprobarea Înaltpreasfințitului Petru, Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarhul Plaiurilor, având, în față, o **Binecuvântare** a Întâistătăorului Bisericii din Basarabia.

Prefața lucrării a fost elaborată de prof. dr. hab. în istorie Andrei Eșanu, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei și membru de onoare al Academiei Române, fiind intitulată **„Biserica Ortodoxă Română, scut și sprijin pentru credincioșii ortodocși din Basarabia"**. Reputatul istoric basarabean trece în revistă evoluția creștinismului în spațiul românesc, evoluția Bisericii Ortodoxe Române, susținând cu fermitate că: „în toate etapele istorice, Biserica Ortodoxă din Țările Române a fost și a rămas scut și sprijin în cele mai grele încercări prin care i-a fost dat să treacă neamul românesc de-a lungul secolelor".

În final, academicianul Andrei Eșanu concluzionează: „Volumul de față cuprinde cele mai reprezentative și mai interesante documente și materiale referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române și, cu precădere, la istoria Mitropoliei Moldovei și a celei din Basarabia, care, în ciuda numeroaselor încercări, și-a păstrat caracterul și continutul românesc, încât evenimentele din anii 1917-1918 s-au produs în mod firesc cu sprijinul înaltului cler din Regatul României, având drept rezultat revenirea în albia vieții ecleziastice românești și a provinciilor reunite".

„**Argumentul**", prezentat în studiul introductiv cu titlul **„Biserica Basarabiei. Problema jurisdicției canonice în trecut și astăzi"**, aparține Înaltpreasfințitului, regretatul dr. Antonie Plămădeală, cleric de origine basarabeană, Mitropolit al Ardealului, membru de onoare al Academiei Române, membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Înaltul prelat, bine documentat, descrie amănunțit relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu Imperiul Rus și Biserica Rusă, amintește despre ingerințele Patriarhiei Moscovei în jurisdicția canonică românească și fărădelegile Bisericii Ruse comise față de Biserica Românească și cea din Basarabia.

Cu argumente canonice, istorice, juridice și naționale, Înaltpreasfințitul dr. Antonie Plămădeală demonstrează ilegalitatea supunerii credincioșilor din Basarabia jurisdicției Bisericii Ruse, în diferite perioade istorice: anul 1812 – prima anexare a Basarabiei de

către Imperiul Rus; anul 1940 – cea de-a doua anexare ca rezultat al semnării odiosului pact Molotov-Ribbentrop dintre puterea sovietică a lui Stalin și Germania fascistă a lui Hitler; anul 1944 – a treia cucerire a teritoriului dintre Prut și Nistru de către Uniunea Sovietică. Tot cu argumente dintre cele menționate mai sus se demonstrează legalitatea revenirii Mitropoliei din Basarabia sub jurisdicția Patriarhiei Române la 1992.

Este studiat în mod special cazul Episcopului de Bălți Petru și umilințele la care a fost supus în procesul de reactivare a Mitropoliei Basarabiei. Prezintă, de asemenea, și succesele înregistrate de Biserica din Basarabia de-a lungul istoriei.

Capitolul I „Biserica Ortodoxă Română din cele mai vechi timpuri până la anexarea Basarabiei din anul 1812”, include documente publicate între 1395 și 1812.

Astfel, sunt publicate acte emise de înalți chiriarhi bizantini: Patriarhul Antonie al IV-lea, Patriarhul Matei I, în care vizează Mitropolia Maurovlahiei, cărți domnești în care se pomenește despre unele localități din teritoriul dintre Prut și Nistru, documente referitoare la Eparhia și Mitropolia Proilaviei și Ismailului, hotărâri ale Sfântului Sinod al Mitropoliei Moldovei în diferite chestiuni, acte cu privire la alegerea în scaunul de mitropolit al Țării Moldovei, documente ce prezintă organizarea vieții monahale în Moldova și Țara Românească etc.

Toate documentele scot în evidență legăturile canonice ale Bisericii dintre Prut și Nistru cu Biserica românească de dincolo de Prut.

Capitolul al II-lea intitulat **„Biserica Ortodoxă Română în spațiul Pruto-Nistrean de la 1812 și până la 1917”** este dedicat perioadei în care Basarabia a fost anexată la Imperiul Rus.

Cu toate acestea, prin partea ei de sud (prin Tratatul de la Paris din 30 martie 1856, teritoriul de sud-vest al Basarabiei, limitrof Dunării – cea mai mare parte a județului Cahul, Administrația specială a județului Ismail, câte o porțiune din județele Akkerman, Chișinău și Bender – a fost retrocedat Principatului Moldova), Basarabia a fost, pentru o perioadă de 22 de ani, parte componentă a Bisericii Ortodoxe Române (în anul 1864 acest teritoriu a fost împărțit în trei județe: Ismail, Bolgrad și Cahul). În acest teritoriu, sub aspect ecleziastic, în anul 1863, a fost instituită Episcopia Dunării de Jos (prin Înaltul decret semnat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza), cu sediul la Ismail; a fost înființat Consistoriul din Ismail, documentele respective fiind publice integral. Capitolul conține date statistice privind numărul bisericilor, al clerului, numărul de case și numărul enoriașilor din Eparhia Dunării de Jos, Basarabia fiind atunci parte la obținerea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române.

Se publică documente privind reorganizarea Eparhiei Dunării de Jos și strămutarea ei la Galați după ce partea de sud a Basarabiei a fost retrocedată Rusiei țariste în 1878. De asemenea, sunt incluse mai multe acte (legi, regulamente necesare desfășurării activității Bisericii Ortodoxe Române), aprobate de Regele Carol I și forul legiuitor al României.

Ultimul set de documente publicate se referă la alegerea Arhiepiscopului și Mitropolitului Moldovei, Calinic, în scaunul de Arhiepiscop și Mitropolit al Ungrovlahiei în 1875 și recunoașterea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române în anul1885.

Sunt publicate scrisorile adresate Patriarhului Ecumenic Ioachim al IV-lea și bisericilor surori despre proclamarea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și răspunsurile pozitive primite de la bisericile surori. Este inserat, de asemenea, și Tomosul Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române.

Capitolul III, denumit „Biserica din Basarabia, de la eliberarea canonică rusească (1917) până la unificarea bisericească românească (1924)”, conține documente care reflectă activitatea clerului din Basarabia în perioada de emancipare națională dintre anii 1917 – 1918: documente emise de Biserica Ortodoxă Română (pastorale, adrese, scrisori); documente emise de Parlamentul României (legi regulamente) necesare activității Bisericii Ortodoxe Române; documente emise de Parlamentul Basarabiei, Sfatul Țării (Declarația de Constituire a Republicii Democratice Moldovenești din 2 decembrie 1917, Hotărârea Sfatului Țării privind declararea Independenței Republicii Democratice Moldovenești din 24 ianuarie 1918, Hotărârea Sfatului Țării de Unire a Basarabiei cu România din 27 martie 1918), dar și articole din presă, relatări de la evenimente laice și ecleziastice.

De asemenea, sunt redate documente privind alegerea, întărirea și înscăunarea în 1918 a Preasfințitului Episcop al Hușilor, Nicodim Munteanu, locțiitor al Arhiepisopiei Chișinăului și Hotinului, alegerii Înaltpreasfințitului Miron Cristea ca Mitropolit Primat (1920).

Se publică relatări despre vizitele canonice ale Întâistătătorilor bisericii din Basarabia, Înaltpresfințitului Nicodim Munteanu, Arhiepiscopului Gurie Grosu în parohiile din Basarabia, documente privind împărțirea administrativ-bisericească pe cercuri a județelor Basarabiei (1919), acte privitoare la reînființarea bisericească a județului Cahul (1919), listele personalului administrativ al protopopiatelor din Arhiepiscopia Chișinăului și Hotinului în 1920.

Acest capitol conține documente privind întărirea arhiereului Gurie Grosu, ca Arhiepiscop titular al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului și a Arhiereului Dionisie Erhan, ca vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului și Hotinului (1920), precum și relatări de la solemnitatea investirii lor. Se publică Legea pentru înființarea Episcopiilor Hotin și Cetatea Albă – Ismail (1923), decretele de întărirea în scaunul de Episcop al Eparhiei Hotin a Preasfințitul Arhireu Visarion Puiu și a preotului Nicolae Cotlarciuc în scaunul de Episcop al Eparhiei Cetății Albe-Ismail, precum și relatări de la solemnitatea învestirii lor.

Volumul mai include și relatări despre activitatea unor instituții civile sau ecleziastice ale bisericii din Basarabia („Societatea Istorico-Arheologică Bisericească din Basarabia”; „Frățimea profesorilor de religie în școlile secundare și medii din Basarabia”), procese-verbale ale ședințelor din prima sesiune a Consiliului Superior al Eparhiei Chișinăului și Hotinului (1918), informații despre împărțirea administrativă pe cercuri ale județelor Basarabiei (1919), precum și tabloul clericilor aleși în administrația cercurilor în Arhiepiscopia Chișinăului, în Episcopia Cetatea Albă-Ismail și Episcopia Hotinului, pe termen de 3 ani (octombrie 1923-1926).

În final, se publică rezumatele în limbile română și engleză, o listă a abrevierilor, o listă a bibliografiei consultate, precum și indicele de nume și indicele geografic.

Dr. în drept Mihai Tașcă

SUMMARY

Work *„The Church of Bessarabia. History and tradition. Collection of documents and materials"*, volume I, is part of a project that consists in the accomplishment of several volumes published on the occasion of the 30th anniversary of the reactivation of the Metropolitan Church of Bessarabia in 1992.

The documents in this volume have been grouped into three chapters, according to the evolution of the Church in Bessarabia and its links with the Romanian Orthodox Church, and also, conventionally, the historical periods: the Middle Ages, the Modern Period and the Contemporary Period.

The documents were published chronologically and, only in a few cases, when they reflect a long process or refer to a single institution or event, were published in a single volume.

The volume is published with the approval of His Eminence Peter, Archbishop of Chisinau, Metropolitan of Bessarabia and Exarch of the Plains, with a **Blessing** of the Primate of the Church of Bessarabia.

The paper is prefaced by Prof. Dr. Hab. in history, Andrei Eşanu, full member of the Moldova Sciences Academy and the honorary member of the Romanian Academy, the preface being entitled "*Romanian Orthodox Church, shield and support for Orthodox believers in Bessarabia.*" The famous Bessarabian historian reviews the evolution of Christianity in the Romanian space, the evolution of the Romanian Orthodox Church, stating firmly that: „in all historical stages, the Orthodox Church in the Romanian Lands has been and still remains a shield and support in the most difficult trials that the Romanian people have been given to go through over the centuries."

Finally, the academician Andrei Eșanu concludes: "This volume contains the most representative and interesting documents and materials related to the history of the Romanian Orthodox Church and, especially, to the history of the Moldova and Bessarabia Metropolitan Church, which, despite numerous attempts, has retained its Romanian character and content, so that the events of 1917-1918 occurred naturally with the support of the high clergy of the Kingdom of Romania, resulting in the return to the Romanian ecclesiastical life and the reunited provinces".

"The argument" presented in the introductory study entitled "*The Church of Bessarabia. The problem of canonical jurisdiction in the past and today*", belongs to the Most Reverend, the late Dr. Antonie Plămădeală, Metropolitan of Transylvania, honorary member of the Romanian Academy and honorary member of the Moldova Sciences Academy, of Bessarabian origin.

The well-documented high prelate describes in detail the relations of the Romanian Orthodox Church with the Russian Empire and the Russian Church and recalls the unwarrantable interference of the Moscow Patriarchate in the Romanian canonical jurisdiction and the iniquities of the Russian Church against the Romanian Church and Bessarabia.

With canonical, historical, legal and national arguments, His Eminence Dr. Antonie Plămădeală demonstrates the illegality of subjecting the believers from Bessarabia to the jurisdiction of the Russian Church in different historical periods: 1812 - the first annexation of Bessarabia by the Russian Empire; 1940 - the second annexation as a result of signing the odious Molotov-Ribbentrop Pact between Stalin's Soviet power and Hitler's fascist Germany; 1944 - the third conquest of the Prut-Dniester territory by the Soviet Union. The legality of the return of the Metropolitan Church of Bessarabia under the jurisdiction of the Romanian Patriarchate in 1992 is also demonstrated by the arguments mentioned above.

The case of Petru, Bălți Bishop, with the humiliations he was subjected to in the process of reactivating the Metropolitan Church of Bessarabia, is studied in particular. It also presents the successes of the Church of Bessarabia throughout history.

Chapter I "The Romanian Orthodox Church from the earliest times until the annexation of Bessarabia in 1812" include documents published between 1395 and 1812.

Documents issued by high Byzantine dioceses are published: Patriarch Anthony's IV works, Patriarch Matthew's I works regarding the Metropolitan Church of Maurovlahiei, royal books mentioning some localities in the territory between the Prut and the Dniester, documents related to the Diocese and Metropolitanate of Proilavia and Ismail, decisions of the Holy Synod of the Metropolitan Church of Moldavia on various issues, documents regarding the election to the seat of the Moldova Metropolitan, documents about the monastic life organization in Moldavia and Wallachia, etc.

All the documents highlight the canonical connections of the Church between the Prut and the Dniester with the Romanian Church beyond the Prut.

The second chapter entitled "**The Romanian Orthodox Church in the area between Prut and Nistru Rivers from 1812 to 1917**" is dedicated to the period in which Bessarabia was annexed to the Russian Empire.

However, through its southern part (by the Treaty of Paris of March 30th, 1856, the southwestern territory of Bessarabia, bordering the Danube - most of Cahul County, the Special Administration of Ismail County, a portion of the counties Akkerman, Chisinau and Bender - were returned to the Principality of Moldavia) Bessarabia was for 22 years part of the Romanian Orthodox Church (in 1864 this territory was divided into three counties: Ismail, Bolgrad and Cahul). In this territory, from an ecclesiastical point of view, in 1863, the Bishopric of the Lower Danube was established (by High Decree signed by the ruler Alexandru Ioan Cuza) located in Ismail and the Consistory of Ismail was established, the respective documents being fully public. The chapter contains statistical data on the number of churches, the clergy, the number of houses and the number of parishioners in the Diocese of the Lower Danube, Bessarabia being then part of the autocephaly of the Romanian Orthodox Church.

Documents regarding to the reorganization of the Lower Danube Diocese and its relocation to Galati after the 1878 when southern part of Bessarabia was returned to the Tsarist Empire, are published. Several acts (laws, regulations necessary for the activity of the Romanian Orthodox Church) approved by King Carol I and the Romanian Parliament, are included too.

The last set of published documents refers to the election of the Archbishop and Metropolitan of Moldavia, Calinic, as Archbishop and Metropolitan of Ungrovlahia in 1875 and the recognition of the autocephaly of the Romanian Orthodox Church in 1885. The letters addressed to the Ecumenical Patriarch Joachim IV and to the sister churches about the proclamation of the autocephaly of the Romanian Orthodox Church and the positive answers received from the sister churches are published. The Tome of Autocephaly of the Romanian Orthodox Church is also inserted.

Chapter III, entitled "**The church in Bessarabia from the Russian canonical liberation (1917) – until the church unification with Romania**", contains documents that reflect the activity of the Bessarabian clergy during the period of national emancipation between 1917 and 1918: documents issued by the Romanian Orthodox Church (pastorals, addresses, letters); documents issued by the Romanian Parliament (laws and regulations) necessary about the activity of the Romanian Orthodox Church; documents issued by the Parliament of Bessarabia, *Country Council* (Declaration of the Democratic Republic of Moldavia Constitution in December 2nd, 1917, Decision of the *Country Council* on the Independence Declaration of the Moldavia Democratic Republic in January 24th, 1918, the Decision of the *Country Council* of Union of Bessarabia with Romania in March 27th, 1918), but also, articles in the press, report from secular and ecclesiastical events.

Also, documents regarding the election, strengthening and enthronement in 1918 of the Most Holy Bishop of Huși, Nicodim Munteanu, deputy of the Archdiocese of Chisinau and Hotin, the election of His Eminence Miron Cristea as Primate Metropolitan (1920), are also presented.

Reports on the canonical visits of the Primates of the church in Bessarabia, His Eminence Nicodim Munteanu, Archbishop Gurie Grosu in the parishes of Bessarabia, documents on the administrative-church division into circles of the Bessarabia counties (1919), documents regarding the Cahul County church re-establishment (1919), the lists of the archdioceses administrative staff belonging to the Chisinau and Hotin Archdiocese in 1920 are published.

This chapter contains documents on the strengthening of Bishop Gurie Grosu as titular Archbishop of the Archdiocese of Chisinau and Hotin and of Bishop Dionisie Erhan as vicar of the Archdiocese of Chisinau and Hotin (1920), as well as accounts of the solemnity of their investiture. The Law for the Establishment of Hotin and the Cetatea Albă - Ismail Bishops (1923), the decrees of strengthening as Bishop of the

Hotin Diocese of His Eminence Arhireu Visarion Puiu and the priest Nicolae Cotlarciuc as Bishop of the Cetatea Albă Diocese and reports from the solemnity of their investment are published, too.

The volume includes reports on the activity of some civil or ecclesiastical institutions of the church in Bessarabia ("Church Historical-Archaeological Society of Bessarabia"; "Brotherhood of teachers of religion in secondary schools in Bessarabia"), minutes of the Superior Council of the Diocese of Chisinau and Hotin first session meetings (1918), details about the administrative division into circles of the counties of Bessarabia (1919) and the clergy elected picture the administration of the circles in the Archdiocese of Chisinau, in the Cetatea-Albă Episcopate and the Hotin Episcopate, for a period of 3 years (October 1923-1926).

Finally, the abstracts in Romanian and English, a list of abbreviations, a list containing the bibliography consulted, the name index and the geographical index are published, too.

Dr. in Law Mihai Tașcă

INDICE DE NUME

Abager Gheorghe, cântăreț, bis. „Sfinții Împărați", or. Chișinău 644
Acalovschii Iustin, diacon, bis. Acoperământul Maicii Domnului, or. Hotin 648
Achepsim, stareț *vezi* Morariu Achepsim
Achilinov Ioan, cântăreț, parohia Pererâta, jud. Hotin 651
Acibco, prisaca lui ~ 74
Acolovschii Evsevii, cântăreț, parohia Clișcăuți, jud. Hotin 648
Aculov (Oculov) Ioan, cântăreț, parohia Cotelev, jud. Hotin 649
Adainai (Odainăi) Nichifor, cântăreț, parohia Izbește, jud. Orhei 654
Adamache Ioan 127
Adamescu Alex., diacon 145
Adamovici, prefect 334
Afeniev Nicolai, diacon-cântăreț, parohia Horești, jud. Chișinău 646
Agapi Vasile, preot 153
Agapiev Areta, cântăreț, parohia Gordinești, jud. Hotin 651
Agapiev Ioan (Ion), paroh în Drăgănești, jud. Soroca 661; duhovnic, protoiereu, cerc 5, jud. Soroca 722
Agapios de Chizic 103
Agarici Timofei, paroh în Șaptebani-Stăncăuți, jud. Bălți 638
Agura Ath., preot, iconom 139
Agura Dimitrie, preot 139, 141
Agura Evghenii, preot, parohia Lăpușna, jud. Chișinău 647
Agura Gheorghe, paroh în Filipeni, jud. Cahul 640; subprotopop, cerc 3, jud. Cahul 720
Agura Harlambii, paroh în Cișmeaua Văruită, jud. Ismail 652
Agura Nicolae, diacon 141
Agura Vasile, preot 141; cântăreț, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Alariu (Olariu) Nicolai, cântăreț, parohia Pocrovca Nouă, jud. Ismail 652
Albu Dionisie, paroh în Hruşeva, jud. Orhei 654; preot, delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești", cerc 1, jud. Orhei 715
Alecsandri Vasile, poet 468
Alexandra Ivanovna, ctitor 339
Alexandrovici Sim., protopop, preot, cerc 3, jud. Bălți 722
Alexandru al II-lea Feraris, domn 100
Alexandru cel Bun, domn 70, 72, 74-76, 85, 342, 392, 555, 694, 703, 706
Alexandru I, împărat 29
Alexandru Ioan Cuza, domnitor 8, 134, 135, 760, 763
Alexie Ș., Craioveanu, ierarh 301
Alexie, moaștele mitropolitului ~ 322
Alexios, mitropolit al Kievului și Rusiei (1354-1378) 68
Alexiu Gheorghe, locuitor din Iași 127
Alexiu, general, comandantul Diviziei III Infanterie 554
Aliman, țigan 75
Alistar Vasile, paroh în Taraclia, jud. Tighina 663; administrator al prăvăliei de lumânări, cerc 2, jud. Tighina 712, 713
Alistari Ioan, cântăreț, parohia Roșu, jud. Cahul 639
Ambrozie (Serebreanikov Ambrozie), episcop de Ecaterinoslav, exarh al Principatelor Române 36-38, 103, 105
Amfilohie, episcop la Hotin 36, 672, 676
Amvrosie, *vezi* Ambrozie
Ana, stareța Azilului de orfani, or. Chișinău 398
Ana, stareța m-rii Tabăra 398, 665
Ananie, arhiepiscop 582
Anastasie, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, *vezi* Gribanovsky Anastasie
Anastasiu Ioan, locuitor din Iași 127
Anatolie, protosinghel, starețul Casei arhierești din or. Ismail 398
Andreev Mihail, cântăreț, parohia Budăi, jud. Orhei 656
Andreev Pavel, paroh în Budăi, jud. Orhei 656
Andreevici Chiril, cântăreț, parohia Bălășești, jud. Soroca 661

Andrei Constantin, preot 165
Andrei Iacob, ieromonah 145
Andrei, iuzbaș 96
Andronic Ioan, paroh în Jora de Jos, jud. Orhei 584
Andronic Ioan, protoiereu 262, 278-279, 280, 366, 374, 407; iconom stavrofor, preot, bis. „Sfinții Trei Ierarhi", or. Chișinău 50-51, 532, 572, 596, 644, 683; membru al Comitetului Eparhial 544; membru al Consistoriului 533, 573, 620; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 527; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Andronic, duhovnic, m-rea Noul Neamț 335, 388
Andronovici Constantin, dvorean, ctitor 353
Angelescu Constantin, ministrul cultelor și instrucțiunii 414, 446, 448
Anghelescu, general, mareșalul Curții Regale 554, 566
Anica (Onica) Ștefan, paroh în Parcova, jud. Bălți 638
Anthim Kizicul 80
Anthim, arhimandrit, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407
Anthimos de Prusis 103
Antim al Debrei și Velinei, patriarh 240
Antim Petrescu Botoșăneanu, *vezi* Petrescu Antim Botoșăneanu
Antim, episcop al Proilaviei 36
Antohi Grigore, paroh în Cremenciuc, jud. Soroca 658
Antohi Vladimir, cântăreț, parohia Milești, jud. Chișinău 645
Antonescu Ioan, mareșal 41
Antonescu Mihail, ministrul de justiției 599
Antonie al IV-lea, patriarh 61-69, 760, 763
Antonie Boearu Ilie 127
Antonie, egumen de Agapia 86
Antonie, egumen de Florești 86
Antonie, egumen de Moldovița 89
Antonie, episcop al Romanului 36, 102, 106
Antonie, mitropolit de Halici 68, 72
Antoniev Alexandru, paroh în Ojeva, jud. Hotin 652; misionar, preot, cerc 5, jud. Hotin 723
Antoniev Alexandru, paroh în Șirăuții de Sus, jud. Hotin 649
Antoniev Mihail, cântăreț, parohia Cociulia, jud. Cahul 640
Antoniev Vasile, cântăreț, parohia Comrat, jud. Tighina 664
Antonios, patriarh de Constantinopol (1389-1390, 1391-1397) 70
Antonovici Andrei, paroh în Bolotina, jud. Bălți 637
Antonovici Dorotea, monahie, m-rea Japca 597, 665
Antonovici Iacob, episcop al Dunării de Jos 668, 669, 670, 671, 672
Antonovici Nicolai, paroh în Rotunda, jud. Hotin 652
Antonovici Teodor, cântăreț, parohia Coșernița (G-l Poetaș), jud. Soroca 658
Antonovici Teodor, cântăreț, parohia Pârliți, jud. Bălți 635
Antonovici Timofei, paroh în Cotiujenii de Sus, jud. Hotin 650; duhovnic, preot, cerc 4, jud. Hotin 723
Antonovici Vasile, cântăreț, parohia Stânjineni-Bușila, jud. Bălți 636
Apostol Andrei, cântăreț, parohia Frecăței, jud. Ismail 653
Apostol Ioan, locuitor din Iași 127
Apostol Teodor, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Orhei 541
Apostolescu Theodor, preot 141
Apostolov (Apostol) Mihail, paroh în Ulmu, jud. Chișinău 646; preot, cerc. 1, jud. Chișinău 711
Apostolov Ioan, protoiereu, parohia Ulmu, jud. Chișinău 646
Aramă Elena, prof. univ., dr. hab. în drepăt 2
Araneanu Ioan, cântăreț, parohia Călărășeuca, jud. Soroca 659
Arapov Ioan, paroh în Gârbova-Om Mort, jud. Soroca 659
Arămescu-Donici Conon, mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române 300, 303
Arbure Zamfir C. 38, 43

Arcadie, episcop de Acherman, președinte de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 529
Archon Manouel, diacon 71, 73
Argeșiu, *vezi* Ghenadie Râmniceanu, locotenent al eparhiei Buzău
Argetoianu Constantin, ministru de interne 545
Arhip I., învățător, com. Ciuciuleni, jud. Lăpușna 49
Arhipescu Veniamin, arhimandrit, președintele Consistoriului Duhovnicesc 135; director al Seminarului Duhovnicesc de la Ismail, profesor 172
Arion C.C. 317, 324
Arnautov Zaharia, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Tighina 333
Arnăut (Ornăut) Tadeu, diacon-cântăreț, parohia Costești, jud. Chișinău 646
Aron Vodă, domn 35
Aroneanu Gheorghe, cântăreț, parohia Hârtopul Mic, jud. Orhei 654
Aronov Gheorghe, diacon-cântăreț, parohia Cernoleevca, jud. Cetatea Albă 641
Aronov Ioan, cântăreț, parohia Pohrebeni, jud. Orhei 655
Aronov Veceslav, cântăreț, parohia Boghiceni, jud. Chișinău 647
Aronov Vladimir, preot, bis. „Nașterea Maicii Domnului", or. Chișinău 644
Arsachie Anastasie, locuitor din Iași 127
Arsenie, mitropolit al Novgorodului, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407
Artămanovici Petre, cântăreț, parohia Goian, jud. Chișinău 646
Artimescu Vasile, preot 139, 172
Arventiev Alexei, paroh în Tuzla, jud. Cetatea Albă 641; protopop, cerc 1, jud. Cetatea Albă 515; protoiereu, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720
Arventiev Gheorghe, paroh s. Dahnovici, jud. Chișinău 647
Arventiev Iacob, diacon-cântăreț, parohia Putinești, jud. Soroca 660
Arventiev Iacov, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Arventiev Ioan, cântăreț, parohia Țibirica, jud. Orhei 658
Arventiev Nicolai, paroh în Tropoclo, jud. Ismail 654
Arventiev Teodosii, cântăreț, parohia Copăceni, jud. Soroca 661
Arventiev Vasile, cântăreț, parohia Onești, jud. Orhei 658
Arventiev Vasile, paroh în Sturzeni, jud. Tighina 663
Arventiev Vasilii, paroh în Meleșeni, jud. Orhei 657
Atamaniuc Avxentii, diacon-cântăreț, parohia Nicoreni, jud. Bălți 635
Atanase Grigorii, cântăreț, parohia Molodovo, jud. Hotin 650
Atanasie, arhiepiscop 406
Atanasie, egumen, m-rea Dragomirna 86
Atanasie, episcop de Râmnic 222
Atanasie, sf. ierarh 323
Atanasiu Apostol, locuitor din Iași 127
Atanasiu I.C. 545
Atanasiu Theodosie, episcop al Romanului 300, 303
Athanasie Constantin, preot 155
Averescu Alexandru, mareșal, președinte al Consiliului de Miniștri 545, 546
Avramov Ioan, cântăreț, parohia Micleușeni, jud. Chișinău 645
Avramov Vasilii, cântăreț, parohia Ciuciuleni, jud. Chișinău 647

Babadachi Petre, cântăreț, parohia Medveja, jud. Hotin 651
Babcenco Constantin, cântăreț, parohia Peciște, jud. Orhei 656
Babcenco Grigore, paroh în Trifești, jud. Orhei 656
Babcenco Ioan, cântăreț, parohia Nicolaevca, jud. Cetatea Albă 642
Babeș Ilie, preot, bis. Sf. Ilie, or. Galați 145
Babin Evghenii, paroh în Dimitrievca-Chirilovca, jud. Soroca 660
Babin Gheorghe, paroh, bis. „Sf. Ioan Teologul", or. Cetatea Albă 640
Bacalinschi (Baccalinschi) Erast, paroh în s. Batâr, jud. Tighina 663; duhovnic protoiereu, cerc 2, jud. Tighina 712
Bacioanul, *vezi* Calist Stratonichias, locotenente al Episcopiei de Roman
Bacinschi Ioan, protoiereu, paroh în Bulboaca, jud. Tighina 662
Bacinschi Teodor, paroh în Criva, jud. Hotin 651
Baconschi Gheorghe, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Bălți 333
Baconschi Ioan, paroh s. Iablona Nouă, jud. Bălți 637; protoiereu, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Bălți 542
Baconschi Nicolai, paroh în Burlănești, jud. Hotin 650
Bacșina Nichita, cântăreț, parohia Opaci, jud. Tighina 662
Badiul Teodor, cântăreț, parohia Puțintei, jud. Orhei 658
Bagdad Dimitrie, președinte de tribunal 339
Baidan Alexandru, paroh în Duruitoarea, jud. Bălți 638
Baidan Andrei, paroh în Buciumeni, jud. Bălți 636
Baidan Constantin, preot, subprotopop, cercul 1, jud. Hotin 516
Baidan Ioan, paroh în Cuhnești, jud. Bălți 637
Baidan Ioan, paroh în Vasilcău, jud. Soroca 659
Baidan Vasile, cântăreț, parohia Heciu Vechi, jud. Bălți 635
Balaban George, preot 167
Balaban Gheorghe, paroh în Bulboci, jud. Soroca 658
Balaban Ioan, preot, s. Slobozia Cireșu, jud. Brăila 167
Balan Gavriil, paroh în Satu Nou, jud. Ismail 653
Balan Vasilii, preot, parohia Răzeni, jud. Chișinău 646
Balaur Isidor, cântăreț, parohia Răzeni, jud. Chișinău 646
Balâc A., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Balbaceanu (Bolboceanu) Gheorghii, cântăreț, bis. Acoperământul Maicii Domnului, or. Hotin 648
Balbareu I., scretar al Senatului 472
Balioz, proprietarul curților din Ivancea, jud. Orhei 576
Balițchi Dimitre, paroh în Arionești, jud. Soroca 437, 517, 659
Balițchi Dumitru, preot, s. Atachi, jud. Soroca 332
Balițchi Gheorghe, preot, protopop, cercul 3, s. Drăgușeni, jud. Chișinău 332, 443, 541; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 541
Baljalaraschi Vasilii, paroh în Pandaclia, jud. Cetatea Albă 643
Baljalarschi Nicodem, cântăreț, parohia Beșghioz, jud. Tighina 663
Baljalarschii Nicolai, paroh în Zadunaevca, jud. Cetatea Albă 643
Balmez, mormântul lui ~ 336
Balș A., vornic 114
Balș Alexandru, agă 123
Balș Costache, vornic 114, 123
Balș Costantin, logofăt 114, 117, 118, 123
Balș Neculai (Niculai), logofăt 114, 117, 118
Balș Teodor, vornic 123
Balș V., vornic 117, 118
Balș, familie de boieri 125
Balș, vornic 113
Balta Petru, preot 151
Baltag Constantin, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Chișinău 541
Baltag D., paroh, s. Costești, jud. Chișinău 459, 460
Baltaga (Baltag) Alexandru, deputat în Sfatul Țării, paroh în Călărași, jud. Orhei 43, 657; iconom stavrofor, iconom mitrofor, protopopul protopopiatului Călărași cercului 5, jud. Orhei 332, 337, 416, 432, 517, 532-533, 541, 677, 683, 716; director al Direcțiunii Economice 329, 367-375, 377-382; președinte al Congresului Eparhial Extraordinar 535, 536, 541; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622, 624
Baltaga Simeon, cântăreț, parohia Ghidighici, jud. Chișinău 645

Baltaga Vasile, cercetător duhovnicesc 333, 514; paroh în Străşeni, jud. Chişinău 512, 513, 645; iconom stavrofor, cerc 1, jud. Chişinău 710, 711
Balţanu Gheorghe, paroh în Blăneşti, jud. Bălţi 637
Banu Constantin, ministrul Cultelor şi Artelor 666, 669, 678, 679
Banzariu (Bânzari) Gheorghe, paroh în Tătăreşti, jud. Orhei 658; preot, cerc 5, jud. Orhei 717
Barancescu Varlaam, călugăr 43
Barbaroşe Dionisii, cântăreţ, parohia Beşalma, jud. Tighina 664
Barbaroşe Vasile, cântăreţ, parohia Cârbova-Om Mort, jud. Soroca 659
Barba-Roşu Ioan, paroh în Colicăuţi, jud. Hotin 651
Barbos Gheorghe, cântăreţ, parohia Grătieşti, jud. Chişinău 644
Barbos Pavel, paroh în Feteşti, jud. Hotin 651; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Hotin 543
Barbov Boris, paroh în Mihăileni, jud. Bălţi 638
Barcari Vladimir, cântăreţ, parohia Ordăşei, jud. Orhei 657
Bariţiu George 43
Baros Petre, cântăreţ, parohia Hâjdeva, jud. Hotin 648
Barus Pavel, paroh în Tabani, jud. Hotin 650
Basarab Ioan, cântăreţ, parohia Zahoreni, jud. Orhei 657, 716
Bazarianinov V., protoiereu, membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407
Bazilevschi Pavel, preot, parohia Larga, jud. Hotin 651
Baziliuc Harlambii, cântăreţ, parohia Lăpuşna, jud. Chişinău 647
Băcănescu Efimii, paroh în Leca, jud. Cahul 639
Bădescu Traian, episcop de Caransebeş 547, 549
Băidan Nicolai, cântăreţ, bis. „Sf. Nicolae", sub. Şaba, or. Cetatea Albă 640
Bălan Nicolae, mitropolit al Ardealului 553, 747
Bălan Vasile, preot 141
Bălănescu, 133
Bălbăceanu (Bolboceanu) Ioan, paroh în Grozinţi, jud. Hotin 649
Bălcescu Nicolae 410
Băltăceanu Petru, paroh în Chitai, jud. Ismail 654; preot, cerc 3, jud. Ismail 719
Bălteanu Atanasie, cântăreţ, parohia Plop-Treştieni, jud. Soroca 660
Bălteanu Ioan, protoiereu, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălţi 603, 605, 609, 635; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Bălţătescu Alexandru, cântăreţ, parohia Buţeni, jud. Chişinău 646
Bălţătescu Alexandru, protoiereu, paroh, bis. Sfinţii Petru şi Pavel, or. Tighina 342, 662; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Bănulescu-Bodoni Gavriil, episcop de Akkerman 103; mitropoilt 36-39, 42, 43, 104-105, 108, 109, 112, 113, 117-118, 120, 123, 125, 336, 347, 395, 551, 555, 560, 579, 737
Bărzănescu Ştefan, preot 157
Bătuşanu Petre, cântăreţ, parohia Lencăuţi, jud. Hotin 648
Băhovschi (Bahovschii) Vasile, paroh în Medveja, jud. Hotin 651; subprotopop, cercul 4, jud. Hotin 516
Băhovschi (Bahovschii) Victor, cântăreţ, parohia Tărăsăuţi, jud. Hotin 649
Băhovschi Nicolae, paroh în Teţcani, jud. Hotin 516, 651; protopop, preot, cerc 4, jud. Hotin 516, 723
Bârca Vasilii, paroh în Trebisăuţi, jud. Hotin 652
Bârcă Teodosie, deputat în Sfatul Ţării, secretar al Adunării Deputaţilor 472
Bârcă Vasile, vicepreşedinte al Sfatului Ţării 361; director de Interne 450
Bârlici Stan, boier în Sfatul domnesc 76
Bârzănescu Mih., diacon 155
Begliţi Ioan, cântăreţ, parohia Hiliuţi, jud. Bălţi 638
Beiev Pavel, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Ismail 543
Bejan Andrei, paroh în Târnova, jud. Hotin 651
Bejan Dimitrie, preot 151, 153
Bejan Ioan, diacon-cântăreţ, parohia Bravicea, jud. Orhei 657
Bejan Serghie, protoiereu, iconom stavrofor 262, 279, 533, 572, 677, 683; director al Şcolii Spirituale de Băieţi din Chişinău 50, 329, 381; membru al Comitetului Eparhial 544
Bejan Vasile, paroh în Brânzeni, jud. Orhei 656; preot, cerc 4, jud. Orhei 716
Bejan Victor, paroh în Poiana Cunicea, jud. Soroca 661
Bejanu Vasile, paroh în Codreni, jud. Soroca 659
Bejenariu Filimon, cântăreţ, parohia Câşla lui Negim, jud. Hotin 648
Bejenariu Teodor, cântăreţ, parohia Marşineţi, jud. Hotin 649
Beladanov Filip, paroh în Hlinaia, jud. Hotin 516, 651
Belcescu Arsenii, ieromonah, arhimandrit-mitrofor, schitul Terapont, jud Ismail 665
Beldiman, spătar 123
Beleant Nicolai, diacon-cântăreţ, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chişinău 644
Beleavschii Efimii, paroh în Şerbinţi, jud. Hotin 649
Belinschi Ioan, paroh în Trifăuţi, jud. Soroca 659
Belodanov (Beldenov) Iosif, protoiereu, protopop, iconom-stavrofor, iconom mitrofor, bis.-catedrală, or. Ismail 332, 652; cerc 1, jud. Ismail 439, 516, 717; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621-622, 624; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Ismail 543
Belodanov Evtimii, cântăreţ, parohia Caragacii Noi, jud. Ismail 654
Belodanov Petru, paroh în Enichioi, jud. Ismail 654; subprotopop, cerc 3, jud. Ismail 517, 718, 719
Belodanov Terentie, protoiereu, protopopiatul Cubei, jud. Cetatea Albă 331; iconom-stavrofor, paroh în Goliţa, jud. Cetatea Albă 643; protopop cerc 4, jud. Cetatea Albă 430, 516, 721; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 4, jud. Cetatea Albă 543
Benca Dimitrie, preot 153
Bencovschii Mihail, cântăreţ, parohia Călineşti, jud. Bălţi 637
Bencovschii Vladimir, cântăreţ, bis. Acoperământul Maicii Domnului, or. Hotin 648; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Hotin 543
Beneţchii Boris, paroh, bis. „Sf. Mihail", or. Chişinău 644
Benicovschi Petru, cântăreţ, parohia Hulboaca, jud. Orhei 657
Berechet Ioan, preot 145
Berechet Ştefan, 36, 38, 39, 90-93, 410; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Berezin, autor de manuale 602
Berezovschi Mihail, protoiereu, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chişinău 310, 330, 337, 459, 566, 644
Berezovschi Vladimir, cântăreţ, parohia Enichioi, jud. Ismail 654; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Ismail 544
Berezovschii Atanasii, cântăreţ, parohia Moşaneţi, jud. Hotin 648
Berezovschii Demetrii, cântăreţ, parohia Zarojani, jud. Hotin 649
Berezovschii Pavel, cântăreţ, parohia Mânoileşti, jud. Chişinău 645
Berghi Axentii, diacon-cântăreţ, parohia Japca, jud. Soroca 661
Berghi Chiril, diacon-cântăreţ, parohia Năpadova, jud. Soroca 661
Berghi Pavel, cântăreţ, parohia Şipca, jud. Orhei 656
Berov Andrei, preot, cercetător, cercul 1, jud. Ismail 516, 717
Berov Boris, cântăreţ, parohia Petreni, jud. Soroca 660
Besedovschi Mihail, paroh, bis. Intrarea în Biserică, or. Ismail 652
Beşleaga Ştefan, paroh în Balasineşti, jud. Hotin 650

Bezborodischin, *vezi* Bezborodko Alexandr Andreevici
Bezborodko Alexandr Andreevici, ministru 37, 125
Bezborodov Alexandru, conte, *vezi* Bezborodko Alexandr Andreevici
Bianu Ioan, profesor universitar, membru al „Academiei Române 406; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 526
Biriucov Mihail, cântăreț, parohia Hăjdieni, jud. Bălți 637
Biriucov Simeon, diacon, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălți 635
Birov Andrei, paroh în Pocrovca Nouă, jud. Ismail 652
Birov Chiril, cântăreț, parohia Selioglo, jud. Cetatea Albă 643
Birov Mihail, cântăreț, parohia Golița, jud. Cetatea Albă 643
Birov Nicolai, cântăreț, parohia Dimitrovca, jud. Cetatea Albă 643
Birov Victor, paroh în Cot-Chitai, jud. Cetatea Albă 643
Bivol Andrei, paroh în Morozeni, jud. Orhei 657
Bivol Anton, paroh în Ghidighici, jud. Chișinău 645
Bivol Eugenie, preot, parohia Covurlui, jud. Cahul 640
Bivol Iacov, cântăreț, parohia Ialoveni, jud. Chișinău 645
Bivol Ioan, protoiereu, iconom stavrofor, bis. „Înălțarea Domnului", or. Chișinău 262, 459, 643; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622; membru al „Frățimii profesorilor de religie" 600, 604, 605
Bivol Teodor, protoiereu, iconom stavrofor, paroh, bis. „Sf. Haralambie", or. Chișinău 333, 514, 643, 710
Blănariu Mihail, paroh în Peresecina, jud. Orhei 655
Blănaru Constantin, negustor 337
Blănaru Simion, negustor 337
Blănuța Ioan, cântăreț, parohia Sipoteni, jud. Chișinău 648
Bobeica Al., protoiereu, membru al Comitetului Eparhial 329, 544
Bobeica Constantin, protoiereu, paroh în Ciucur Mingir, jud. Tighina 518, 664
Bobeica Pavel, paroh în Grădești, jud. Tighina 664
Bobeica Vasile, preot 337
Bocancea Gheorghe, paroh în s. Lărguța, jud. Cahul 639; preot, cercetător, cerc 2, jud. Cahul 515, 719
Bocănescu Eftimie, preot, cerc 2, jud. Cahul 719; deputat la Congresul Eparhial, cerc 2, jud. Cahul 719
Bocearescu Ioan M., primar or. Edineț 461, 462
Bocunovschi Toma, paroh în Cinișeuți, jud. Orhei 591, 656
Bocunovschii Dmitrii, paroh, bis. „Sf. Ioan de Suceava", or. Cetatea Albă 640; protopop, cercul or. Certatea Albă 720; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 543; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Bocunovschii Mihail, preot, bis. „Sf. Teodor", liceul nr. 1 de fete, or. Chișinău 605, 609, 644; casierul „Frățimii profesorilor de religie" 600
Bodescu, avocat 279
Bodruc Ion, cântăreț, parohia Răcula, jud. Orhei 658
Bodrug Vasile, cântăreț, parohia Chirileni, jud. Bălți 636
Bogaci Teodosii, paroh în Vasileuți, jud. Hotin 652; protopop, cerc 5, jud. Hotin 516; protopop, cerc 6, jud. Hotin 441; misionar, preot, cerc 1, jud. Hotin 722
Bogatu Petre, preot 145
Bogatu Ștefan, preot 147
Bogdan al III-lea, domn 77
Bogdan Ioan, cântăreț, parohia Mărăndeni, jud. Bălți 635
Bogdan Ioan, membru al Academiei Române 406, 410; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407
Boian Al., diacon, profesor 173
Boicenco Pavel, preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622, 624
Boicenco Roman, misionar preot, cerc 1, jud. Ismail 717
Bolboceanu Alexei, cântăreț, parohia Colincăuți, jud. Hotin 649
Bolboceanu Mihail, cântăreț, parohia Cherstineți, jud. Hotin 649
Bolboceanu Nicolai, paroh în Gura Galbenă, jud. Tighina 664; subprotopop, cerc 5, jud. Tighina 714
Bolboceanu Sosipatru, paroh în Noua Suliță, jud. Hotin 649
Bolboșenco Epifanie, paroh în or. Briceni, jud. Hotin 650; protoiereu, protopopiatul Briceni, jud. Hotin 333, 441, 516, 723
Boldâri Ioan, protoiereu, parohul bis. „Sf. Nicolae", or. Orhei 579, 580, 654; protoiereu, cerc 1, jud. Orhei 714-715
Boldâri Teodor, protoiereu, bis.-catedrală, or. Tighina 662
Bolduma Ioan, cântăreț, parohia Bleșcenăuți, jud. Bălți 637
Boldur Al., istoric; Fondul personal ~ 282-284, 287-288, 290-291
Bolfa Vladimir, paroh în Baurci-Moldoveni, jud. Cahul 639
Bolgaru Gheorghie, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Tighina 541
Bondarciuc Leontii, paroh în Levinți, jud. Hotin 648
Bondarenco Teodor, cântăreț, parohia Draculea, jud. Ismail 654
Bonin Longare Lelio, ambasador al Italiei 521, 523
Bontaș Iordache, locuitor din Iași 127
Bontea Climent, iconom, protopopiatul jud. Ismail 331
Borcan Mina, cântăreț, bis. „Sf. Treime", or. Chișinău 644
Borcea Ion, ministrul Cultelor și Instrucțiunii 473, 489, 490
Borcovschii Victor, cântăreț, parohia Ciobalaccia, jud. Cahul 639
Bordan Dumitru, diacon, parohia Bălan, jud. Bălți 637
Boroianu Dimitrie, profesor universitar 448
Boșneac Ștefan, cântăreț, parohia Colibași, jud. Cahul 638, 719
Botea Luca, cântăreț, parohia Jevreni, jud. Orhei 654
Botezatu Constantin, ctitor 460
Botezatu Serghii, cântăreț, parohia Tătărești, jud. Orhei 658
Botezatu, profesor bucovinean 338
Botnari (Butnar) Iosif, paroh în Gura Galbenă, jud. Tighina 664, 714
Botnari(u) Xenofont, paroh în Capaclia Nouă, jud. Cahul 639; preot, cerc 2, jud. Cahul 719
Botnariu Gheorghe, cântăreț, parohia Petrești, jud. Bălți 636
Botoșăneanu Antim, vicarul Mitropoliei de Iași, *vezi* Petrescu Antim Botoșăneanu
Botoșăneanu Gurie, *vezi* Grosu Gurie
Botoșăneanul Iosif, *vezi* Iosif Sevastias, locotenente al Mitropoliei din Iași
Boțan Vasile, preot, parohia Lozova, jud. Chișinău 645, 711
Boțu Ioan, cântăreț, parohia Malinești, jud. Hotin 649
Bour Athanasie, protoiereu, or. Ismail 139
Braga Ioan, cântăreț, parohia Recea, jud. Bălți 636
Braga Nazarii, cântăreț, parohia Ermoclia, jud. Cetatea Albă 641
Braga Vladimir, diacon, bis.-catedrală, or. Tighina 662; diacon-cântăreț, parohia Cișmichioi, jud. Cetatea Albă 643
Braga, elev 44-45, 276
Braniște Valeriu, ministru 448
Brașevan Teodor, cântăreț, parohia Ceadâr Lunga, jud. Tighina 664
Brașovan Ștefan, locuitor din Iași 127
Brașovanu Ioan, cântăreț, parohia Glinjeni, jud. Orhei 656
Bratu Radu, preot 167
Brădișteanu Șt., director general al Cultelor 553
Brăduceanu Alexandru, cântăreț, parohia Buzovița, jud. Hotin 650
Brăguța (Braguța) Alexandru, protoiereu, paroh, bis. „Sf. Treime", or. Chișinău 644; iconom stavrofor, or. Chișinău 329, 710;

protoiereu, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Brășevanu Alexandru, paroh în Găuzeni, jud. Orhei 656
Brășevanu Ianuarii, paroh în Ignăței, jud. Orhei 657
Brătianu I.I.C., președinte al Consiliului de Miniștri 668
Brâncoveanu Constantin Basarab, domn 486
Brânzari Ștefan, cântăreț, parohia Seliștea, jud. Chișinău 648
Brebenel Radu, preot 157
Bretanion, episcop de Tomis 701
Brițchi Mina, cântăreț, parohia Zelena, jud. Hotin 651
Brițchii Vladimir, cântăreț, parohia Dolineni, jud. Hotin 648
Broască Alexandru, preot 145
Broască Ioan, preot 145
Broască Ștefan, preot 151
Brodețchi Sava, cântăreț, parohia Hoginești, jud. Orhei 657
Brodețchii Ioan, cântăreț, parohia Izvoare, jud. Bălți 637
Broșteanu Ernest, general 279
Bruma Agapii, cântăreț, parohia Cotiujenii de Jos, jud. Soroca 661
Bruma Ioan, paroh în Temeleuți, jud. Soroca 661
Bucatovici Petre, cântăreț, parohia Culevcea, jud. Cetatea Albă 641
Bucica Gheorghe, cântăreț, bis. Nașterea Maicii Domnului, or. Tighina 662
Bucinschi Alexei, cântăreț, parohia Balamutovca, jud. Hotin 649
Bucinschi Pavel, cântăreț, parohia Sancăuți, jud. Hotin 649
Bucinschi Vasilii, cântăreț, parohia Comarovo, jud. Hotin 650
Buciucean Constantin, cântăreț, bis.-catedrală or. Cetatea Albă 640
Buciucianov Efimii, cântăreț, parohia Stolniceni, jud. Bălți 638
Buciucianov Gheorghe, diacon, bis. „Toți Sfinții", or. Chișinău 644
Buciucianu Ioan, cântăreț, bis. „Sf. Ioan de Suceava", or. Cetatea Albă 640
Bucșan Iacob, paroh în Ciulucani, jud. Bălți 635; preot, cerc 1, jud. Bălți 722
Bucșanu Andrei, cântăreț, parohia Bulboaca, jud. Tighina 662
Bucur Niculae, preot 165
Budacov Onisim, paroh în Băcioi, jud. Chișinău 645; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Budeacenco Andrei, cântăreț, parohia Zolocari, jud. Ismail 654
Budeanu Emelian, paroh în Jora de Jos, jud. Orhei 655
Budeanu Petru, preot, bis. Sf. Mihail, or. Chișinău 644
Budeanu Sim., preot 155
Budeanu Simion, paroh în Pojăreni, jud. Chișinău 646
Budeanu Theodor, preot 157
Budescu Nicolai, protoiereu, paroh în Sălcuța, jud. Tighina 663
Buhnea Constantin, preot 139
Buhnea Ioan, preot 143
Buhociu Gheorghe, preot 147
Buhociu Theodor, preot 147
Buiuc Dimitrie, paroh, s. Vertiujeni, jud. Soroca 661
Bujac Serghie, preot 298
Bujeniță Mihail, preot 145
Bujor Paul, președinte al Senatului 495
Bulancea Alexandru, paroh în Feștelița, jud. Cetatea Albă 641; cercetător, cerc 2, jud. Cetatea Albă 515
Bulancea Vasile, preot, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658; subprotopop, cerc 1, jud. Soroca 517
Bulat Andrei, cântăreț, parohia Corbul, jud. Soroca 659
Bunescu Anastasii, cântăreț, parohia Crihana, jud. Cahul 638
Bunescu Dimitrii, cântăreț, parohia Criuleni, jud. Orhei 655
Bunescu Gavriil, paroh în Bărboieni, jud. Chișinău 647
Bunescu Petre, cântăreț, parohia Abacladjaba, jud. Tighina 663; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Tighina 541
Bunescu Teodor, paroh în Păpăuți, jud. Orhei 656
Bunescu Teodor, paroh în Zubrești, jud. Orhei 658
Bunescu Timofei, cântăreț, parohia Tuzla, jud. Cetatea Albă 641
Buranevici Andrei, cântăreț, parohia Bairamcea, jud. Cetatea Albă 640
Burcovschi Dimitrie, cântăreț, parohia Geamăna, jud. Tighina 662
Buriană Vasile, cântăreț, parohia Climăuți, jud. Soroca 661
Burianu Dimitri, cântăreț, parohia Salcea, jud. Soroca 661
Burianu Diomid, cântăreț, parohia Drăgușenii Noi, jud. Chișinău 647
Burianu Simeon, diacon-cântăreț, parohia Cobusca Veche, jud. Tighina 662
Burianu Vasile, cântăreț, parohia Manzâr, jud. Tighina 663
Burianu Vichentii, cântăreț, parohia Logănești, jud. Chișinău 647
Burjacovschi Alexandru, cântăreț, parohia Bujerovca, jud. Soroca 658
Burjacovschi Mihail, cântăreț, parohia Vertiujeni, jud. Soroca 661
Burjacovschii Vladimir, paroh s. Boghiceni, jud. Chișinău 512-514, 647; subprotopop, cerc 3, jud. Chișinău 514; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622, 624
Burluc State, preot 151
Bursacovschi Sava, paroh în Rașcov, jud. Hotin 649
Bursacovschii Vladimir, cântăreț, parohia Rașcov, jud. Hotin 649
Buruiana Nicolai, paroh în Caracui, jud. Tighina 664
Buruiană (Burianov) Grigore, paroh în Recea, jud. Chișinău 646; preot, cerc 2, jud. Chișinău 711
Buruiană Calistr., diacon 145
Buruiană Gheorghe, vicepreședinte al Sfatului Țării 361
Buruiană Ioan, preot 147
Buruiană Mihail, preot 153
Busuioc Dimitrii, paroh în Țiganca, jud. Cahul 639; protopop, cerc 2, jud. Cahul 515, 719; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Bușilă (Bușilo) Teodor, paroh în Abacladjaba, jud. Tighina 663, 713
Bușilă Isidor, diacon 139
Bușilo Alexandru, paroh în Căușenii Vechi, jud. Tighina 662
Bușilo Dimitrii, cântăreț, parohia Ghercești, jud. Bălți 636
Bușilo Dimitrii, protoiereu, paroh în Ciumlichioi, jud. Cetatea Albă 643
Bușilo Ioan, cântăreț, parohia Carahaci, jud. Ismail 653
Bușilo Nicolai, cântăreț, parohia Sipoteni, jud. Chișinău 648
Bușilo Pavel, paroh în Cărpineni, jud. Chișinău 647
Bușilo Varlam, paroh în Satu Nou, jud. Tighina 663
Bușilo Vasilii, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Butuc Anatolii, paroh în Stânjineni-Bușila, jud. Bălți 636
Butuc Dumitru, paroh în Gălești, jud. Orhei 657, 717
Butuc Ioan, paroh, bis. „Sf. Theodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 336
Butuc Vladimir, paroh în Bașcalia, jud. Tighina 664
Buțureanu Ieronim, arhimandrit, profesor Seminarul din Iași 229, 410
Buzanoschi Pricopie, răzeș 94
Buzdugan D., ministrul Justiției 414
Buzdugan I., secretarul Sfatului Țării 255, 257, 296
Buzilă Varlam, misionar preot, cerc 2, jud. Tighina 712
Buzoianu Const., diacon 155

C

Caimacan Arhip, protoiereu, paroh în Hasan-Aspaga, jud. Ismail 654
Caimacan Axentie, preot, s. Zolocari, jud. Ismail 139

Caimacan Grigorie, preot, s. Cişmele, jud. Ismail 139
Caimacan Ioan, paroh în Băhrineşti, jud. Soroca 661; subprotopop, cerc 5, jud. Soroca 722
Caimacan Ioan, paroh în Cociulia, jud. Cahul 640; misionar, cerc 3, jud. Cahul 515, 720
Caimacan Nicon, cântăreţ, parohia Traian Nou, jud. Cetatea Albă 643
Caimacan Severian, paroh în Palanca, jud. Cetatea Albă 641
Caimacan Ştefan, preot, parohia Volontirovca, jud. Cetatea Albă 642
Caimacan Vasile, paroh în Aluatu, jud. Cahul 638
Caimacan Vasilii, cântăreţ, parohia Borogani, jud. Cahul 639
Caimacanu Nicolae, preot 141
Caisân (Caisen) Ioan, paroh în Olişcanii de Jos, jud. Orhei 593, 594, 656
Caisân Arsenie, preot, iconom 139
Caisen (Caisân) Efimii, cântăreţ, parohia Căinarii Vechi, jud. Soroca 660
Caisen (Caisân) Ioan, paroh în Căşunca, jud. Soroca 661
Caisen (Caisân) Isachii, cântăreţ, parohia Hristici, jud. Soroca 658
Caisen (Caisân) Isachii, cântăreţ, parohia Pravila, jud. Soroca 662
Caisen (Caisân) Petre, paroh în Voloşcova, jud. Hotin 652
Caisen (Caisân) Serghii, paroh în Zâmbreni, jud. Chişinău 646
Caisen (Caisân) Vladimir, preot, parohia Buţeni, jud. Chişinău 646
Caitas Pavel, paroh în Capaclia Răzeşi, jud. Cahul 639
Calaianov Sava, paroh în Călăraşeuca, jud. Soroca 659
Calancea Panteleimon, diacon-cântăreţ, parohia Şerbinţi, jud. Hotin 649; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 2, jud. Hotin 543
Calestru Ioan, cântăreţ, parohia Truşeni, jud. Chişinău 646
Caliga Gheorghe, preot 145
Calimah Alexandru, căminar 123
Calinic al Chalcedonei, mitropolit 240
Calinic al Moglenei, mitropolit 240, 760, 764
Calinicov Antonii, cântăreţ, parohia Căşliţa, jud. Ismail 654
Calinicov Teofan, cântăreţ, parohia Traian Vechi, jud. Ismail 652
Calinovschii Leontii, preot, bis. Sf. Dumitru, or. Ismail 652, 718
Calist Stratonichias, locotenent al Episcopiei de Roman 198
Calistru, egumen de Putna 86
Calistru, egumen de Runcu 86
Calistru, egumen de Voroneţ 86
Calistus, ierarh 701
Callimachi Alexandru, domn 109, 110
Callimachi Gavriil, mitropolit al Moldovei 86, 88-93, 98-100; ~ mitropolit de Thesalonic 87
Callimachi Grigore, domn 89
Callimachi Ioan Teodor, domn 87
Callimachi Scarlat Alexandru, domn 39, 124, 126
Caludov Gheorghe, paroh în Caracurt, jud. Ismail 652
Caludov Nicolae, preot 141
Caluţchi Petre, cântăreţ, parohia Văscăuţi, jud. Hotin 650
Cambon Jules, ambasador francez 521, 523
Camerzan Alexandru, diacon-cântăreţ, parohia Naslavcea, jud. Hotin 651
Camerzan Ioan, cântăreţ, parohia Bârnova, jud. Hotin 651
Camerzan Vasilii, cântăreţ, parohia Mândâcăuţi, jud. Hotin 651
Caminschi Teodor, paroh în Plop-Trestieni, jud. Soroca 660
Caminschi Teodor, paroh în Verejeni, jud. Orhei 657
Caminschi Vladimir, paroh în Logăneşti, jud. Chişinău 646, 711
Canevschi Vladimir, cântăreţ, parohia Eschipolos, jud. Ismail 654
Canevschy Vladimir, preot, s. Curciu, jud. Bolgrad 143
Canta Constantin, vornic 123
Canta Niculai, serdar 123
Cantacuzino G. G., ministru 324

Cantemir Antioh, domn 276
Cantemir Dimitrie, domn 24
Cantili Gh., minisrul Cultelor şi Instrucţiunii Publice 171
Canter Mihail, membru al Societăţii Ospătăria Populară 425
Capbătut Ioan, cântăreţ, parohia Băhrineşti, jud. Soroca 661
Caproşu Ioan, istoric 81-83, 87-89, 103, 107, 109
Captarenco Ioan, cântăreţ, parohia Congaz, jud. Cahul 639
Captărenco Vasilii, cântăreţ, parohia Bujor, jud. Chişinău 647
Carabulea (Cărbulea) Vasile, paroh, s. Goteşti, jud. Cahul 639; subprotopop, cercul 2, jud. Cahul 515, 719
Caracicovschi Gheorghe, paroh în Ţahnăuţi, jud. Orhei 656; protopop, protoiereu, cerc 3, jud. Orhei 517, 589, 591, 596, 715
Caracicovschi Moisei, cântăreţ, parohia Sârcova, jud. Orhei 656
Caracicovschi Ştefan, cântăreţ, parohia Olişcanii de Jos, jud. Orhei 656; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Orhei 541
Caracicovschi Vasile, preot, protopop, cerc 3, jud. Orhei 432
Caracios Chiril, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 543
Carageceanu Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Tighina 541
Caragea Ioachim, paroh în Mereni, jud. Chişinău 646
Caragea Ioachim, subprotopop, preot misionar, cerc 2, jud. Chişinău 711
Caragea Ioan, preot, or. Chilia 139
Caragea Vodă, domn 39
Caragi Victor, cântăreţ, parohia Cărbuna, jud. Tighina 663
Caraman Mihail, preot, comuna Tulceşti, jud. Covurlui 153
Caraman Nicolae, paroh în Ciugureni, jud. Orhei 655, 715
Caraman Vasile, cântăreţ, bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 654
Carasec Vasile, paroh în Onişcani, jud. Orhei 658
Carastoianof David, casier al Societăţii Ospătăria Populară 425; epitrop, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chişinău 644
Caratodorov Pavel, epitrop, cercul or. Certatea Albă 720
Carauş Ioan, cântăreţ, parohia Colibaşi, jud. Cahul 638
Carauş Teodor, diacon-cântăreţ, parohia Antonovca, jud. Cetatea Albă 641
Cardea Gheorghe, secretar al Adunării Deputaţilor 495
Careişa (Coreişa) Theodor, preot, s. Cairaclia, jud. Bolgrad 141
Carnaruţchii Vitalii, paroh în Drăguşenii Noi, jud. Chişinău 647
Carol al II-lea, rege al României 40; principe 315
Carol cel Mare, rege 739
Carol I, rege al României 171- 172, 174, 178, 187, 189, 193-195, 197-199, 211, 215, 218-224, 228, 230-231, 243, 548, 760, 764
Carp Darie, vătav 350
Carpenco Petre, cântăreţ, parohia Nelipăuţi, jud. Hotin 650
Caruţa Nichita, cântăreţ, parohia Voroteţ, jud. Orhei 655
Casso Leon 38
Caşcarov (Cazcarov) V., protoiereu, membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Catacazi, familie 460
Cataman Gheorghe, cântăreţ, parohia Cărpineni, jud. Chişinău 647
Catargi, familie, cavoul ~ 336
Catargiu Alecu, comis 123
Catargiu Constantin, paharnic 123
Catargiu Costandin, spatar 120
Catargiu Iordachi, agă 123
Catargiu Ştefan, ban 94
Catargiu Ştefan, vornic 117, 118, 123
Catelli A., judecător supleant 366
Catrangi Constantin, cântăreţ, parohia Anadol, jud. Ismail 653
Caue Ştefan, preot, or. Galaţi 145

Cavilă Grigorie, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Hotin 543
Cazac Constantin, paroh în Lozova, jud. Chişinău 645
Cazac Vladimir, cântăreţ, parohia Horodişte, jud. Chişinău 647
Cazachevici (Cozachevici) Evghenii, protoiereu, bis. „Toţi Sfinţii", or. Chişinău 329, 366, 644, 710; iconom stavrofor, membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622, 624; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Cazacu (Cozacu) Vladimir, cântăreţ, parohia Vălcineţ, jud. Chişinău 648; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, or. Chişinău 540
Cazacu Alexandru, cântăreţ, parohia Fântâna Nouă, jud. Bălţi 638; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 4, jud. Bălţi 542
Cazacu Alexandru, cântăreţ, parohia Tudora, jud. Orhei 658
Cazacu Gheorghe, cântăreţ, bis. „Sf. Dumitru", or. Chişinău 644
Cazacu Gheorghe, diacon-cântăreţ, parohia Chipeşca, jud. Orhei 656
Cazacu Mihail, diacon-cântăreţ, parohia Nimoreni, jud. Chişinău 645
Cazacu Petre, deputat în Sfatul Ţării, doctor, membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 43, 309, 325, 406, 407, 526
Cazacu Petru, protoiereu, paroh în Dimitrovca, jud. Cetatea Albă 643
Cazacu Simeon, cântăreţ, parohia Ştefăneşti, jud. Soroca 662
Cazacu Ştefan, paroh în Răceşti, jud. Soroca 661
Cazacu Vasile, paroh în Sculeni, jud. Bălţi 637
Cazacu Vasile, paroh în Vadu lui Isac, jud. Cahul 515, 639, 719
Cazacu Vladimir, paroh în Cazaclia, jud. Tighina 663, 713
Cazan Alexandru, cântăreţ, parohia Satu Nou, jud. Ismail 653
Cazanacli Gheorghe, preot, s. Taşbunar, jud. Bolgrad 141
Cazanacli Mihail, preot, or. Bolgrad 141
Cazanschi A., protoiereu, membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407
Caziţin A. 467
Căitaz Ilie, cântăreţ, parohia Leca, jud. Cahul 639
Călestru (Calestru) Pavel, cântăreţ, parohia Moleşti, jud. Tighina 664
Călugărean Teodosii, cântăreţ, parohia Cepeleuţi, jud. Hotin 651
Cărăuş (Carauş) Ioan, paroh în Işnovăţ, jud. Orhei 573, 575, 654; protopop, protoiereu, cerc 1, jud. Orhei 332, 432, 517, 580, 714, 715; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Orhei 541; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Cărăuş Gheorghe, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Soroca 334
Cărăuş Pavel, preot, protopopiatul Cinişeuţi, jud. Orhei 332
Cârlan Andrei, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 4, jud. Soroca 542
Cârlig Alexii, cântăreţ, parohia Băcioi, jud. Chişinău 645
Cârlig Dimitrie, cântăreţ, parohia Tănătari, jud. Tighina 663
Cârlig Dionisii, cântăreţ, parohia Teliţa, jud. Tighina 663
Cârlig Ioan, cântăreţ, bis.-catedrală, or. Tighina 662
Cârlig Porfirii, cântăreţ, parohia Speia, jud. Tighina 663
Cârneală Dimitrie, cântăreţ, parohia Corneşti, jud. Bălţi 636
Câşleanu Mihail, cântăreţ, parohia Rezina, jud. Orhei 656
Ceaicovschy Iacob (Iacov), protoiereu de Ismail 129
Cealov Dorotei, cântăreţ, parohia Petruşeni, jud. Bălţi 638
Cealpac Ceobaş Costache, locuitor din Iaşi 127
Cealpac Ceobaş Dumitru, locuitor din Iaşi 127
Ceban Sebastian, paroh în Curci, jud. Ismail 653
Cebanu Dimitrii, paroh în Mărăndeni, jud. Bălţi 635
Ceborovici Eliazar, cântăreţ, parohia Ceponoşa, jud. Hotin 648
Cebotari Nicolai, cântăreţ, parohia Duruitoarea, jud. Bălţi 638
Cebotariu Isidor, cântăreţ, parohia Albineţ, jud. Bălţi 637
Cebotaru Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Soroca 533, 542
Ceburciu Alexandr, cântăreţ, parohia Floreşti, jud. Soroca 660
Cecan Antonii, cântăreţ, parohia Bogdanovca, jud. Tighina 664
Cecan Gheorghe, cântăreţ, parohia Saharna, jud. Orhei 656
Cecan Ieremia, preot, membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 62
Cecan Iustin, cântăreţ, parohia Buţeni, jud. Chişinău 646
Cecan Mihail, cântăreţ, parohia Hârtopul Mare, jud. Orhei 654
Cecan Petre, paroh în Rădeni, jud. Bălţi 636, 722
Cecan Sava, paroh în Jora de Jos, jud. Orhei 583
Cecan Ştefan, paroh în Bogdanovca, jud. Tighina 664
Cecan Valerian, paroh în Cârpaci, jud. Bălţi 638; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Cecanu Sava, paroh în Cuhureştii de Jos, jud. Soroca 661
Cechir Grigorii, paroh în Tătar Copceac, jud. Cetatea Albă 643
Cechir Ilia, preot, parohia Cubei, jud. Cetatea Albă 643
Cechir Ioan, cântăreţ, parohia Ţânţăreni, jud. Tighina 663
Cechir Nicolai, preot, parohia Vaisal, jud. Ismail 652
Cechir Nicolai, protoiereu, paroh în Etulia, jud. Ismail 653
Cefranov Osia, cântăreţ, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Ismail 533, 543
Cefranov Pavel, paroh în Tochile-Răducani, jud. Cahul 640; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Cegolea Serghei, preot, subprotopop, misionar, cerc 1, jud. Tighina 518, 712; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Tighina 541
Cegranov Osia, cântăreţ, parohia Fântâna Zânelor, jud. Ismail 652
Cegureanu Isac, cântăreţ, parohia Olişcanii de Sus, jud. Orhei 656
Cehovsky, general 37
Celac Flor, diacon-cântăreţ, bis. „Sf. Mihail" (Buiucani), or. Chişinău 644
Celac Ioan, paroh în Gârla, jud. Chişinău 646
Celac Visarion, paroh în Cioreşti, jud. Chişinău 647
Celan (Ciolan) David, protoiereu, subprotopop, paroh, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 610, 658
Celan (Ciolan) Sofronii, iconom-stavrofor, bis. „Sf. Nicolae", or. Chişinău 373, 644
Celan (Ciolan) Ştefan, paroh, bis. „Acoperământul Maicii Domnului", s. Şaba", or. Cetatea Albă 640; cercetător, cercul or. Cetatea Albă 720
Celan Alexandru, paroh în Petriş, jud. Bălţi 637, 722
Celan Gheorghe, cântăreţ, parohia Cernoleuca, jud. Soroca 659
Celan Grigore, cântăreţ, parohia Cazaclia, jud. Tighina 663
Cemerinov Alexandru, cântăreţ, parohia Seliştea, jud. Hotin 650
Cemerinov Ioan, paroh în Stălineşti, jud. Hotin 651
Cepijinschi Vasilii, paroh în Culişovca, jud. Hotin 650
Cerchez Alexandru, paroh în Selişte, jud. Chişinău 648; cercetător, cerc 4, jud. Chişinău 514

Cerchez Avtonom, cântăreț, parohia Slobozia-Hodorogea, jud. Orhei 655
Cereș Dimitrii, preot, parohia Mingir, jud. Cahul 640
Cereși Ioan, cântăreț, parohia Râșcanii Vechi, jud. Tighina 662
Cernăuțan Petre, preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Cernăuțanu Petre, paroh în Secureni, jud. Hotin 652
Cernăuțeanu Gheorghe, protoiereu, iconom-stavrofor, paroh în Cotiujenii de Jos, jud. Soroca 331, 332, 661; protopop, cerc 2, jud. Soroca 332, 437; protopop, cerc 4, jud. Soroca 518
Cernăuțeanu Petre, protoiereu 583; paroh în Molovata, jud. Orhei 655
Cerneavschi Alexandru, paroh în Dângeni, jud. Soroca 659
Cerneavschi Gheorghe, cântăreț, parohia Cășla lui Sali, jud. Hotin 650
Cerneavschi Ioan, paroh în Șilovեț, jud. Hotin 649; protopop, protopopiatul Grozinești, jud. Hotin 332; protopop, cerc 2, jud. Hotin 441, 516
Cerneavschii Vladimir, paroh în Belouți, jud. Hotin 648
Cernei Alexei, paroh în Slobozia-Chișcăreni, jud. Bălți 636
Cernei Efimii, cântăreț, parohia Costești, jud. Bălți 638
Cernei Grigore, paroh în Pohrebeni, jud. Orhei 517, 586, 655
Cernei Ioan, paroh în Valea Rusului, jud. Bălți 637
Cernev Vasilii, paroh în Cairaclia, jud. Cetatea Albă 642
Cernit Gheorghe, paroh în Ruseștii Noi, jud. Chișinău 460, 646
Cernit Vasilii, paroh, s. Suruceni, jud. Chișinău 646, 710; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Cernobrivcenco Efimii, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Vâlcov, jud. Ismail 653
Cernovski, Antonie Putneanu, mitropolit al Moldovei 84, 97, 99
Certan Ioan, cântăreț, parohia Baccealia, jud. Ismail 653
Certan Simeon, cântăreț, parohia Spascoe, jud. Cetatea Albă 642, 719
Cetin Antonii, preot, parohia Olănești, jud. Cetatea Albă 641
Cevdarov Hristofor, paroh în Cărpești, jud. Cahul 639, 719
Chebac Dimitrie, preot 153
Chebac Teodos., diacon 145
Cheladinos, medic, profesor 173
Chelariu Teodor, cântăreț, parohia Coiceni, jud. Bălți 637
Cheorescu Vasile, cântăreț, parohia Flămânzeni, jud. Bălți 635
Chesarie, episcop de Buzău 700
Chicu Dimitrie, cântăreț, parohia Unțești, jud. Bălți 636
Chicu Macarie, cântăreț, parohia Enichioi, jud. Cahul 639
Chicu Petre, cântăreț, parohia Nișcani, jud. Orhei 657
Chicu Ștefan, misionar, preot, cerc 2, jud. Bălți 722
Chihai Dimitrie, paroh în Bănești, jud. Orhei 656
Chihai Grigore, paroh în Năpadova, jud. Soroca 661
Chintea Mihail, cântăreț, parohia Strășeni, jud. Chișinău 513, 645
Chiorescu Nicolai, cântăreț, parohia Heciu Nou, jud. Bălți 635
Chiorpec Constantin, preot 153
Chiorpec Gheorghe, preot 147
Chiper D., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Chiper Teodor, cântăreț, parohia Tigheci, jud. Cahul 640
Chipra Dimitrie, paroh în Chirutnea, jud. Tighina 663
Chipra Panteleimon, cântăreț, parohia Coșcalia, jud. Tighina 663
Chiprian 323
Chiprian, egumen 75
Chiprian, poiana lui ~ 74
Chiranov Constantin, paroh în Calcevo, jud. Cetatea Albă 642
Chiriac Gheorghe, cântăreț, parohia Mihalcovo, jud. Hotin 650
Chiriac Mihail, judecător 425
Chiriac Petre, cântăreț, parohia Lunga, jud. Soroca 662; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 5, jud. Soroca 542
Chiriac Vasile, cântăreț, parohia Dumbrăvița, jud. Bălți 635
Chirică T., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407
Chiricescu Nicolae, preot 149
Chiril 125
Chiril, arhimandrit 120
Chiril, egumen al m-rii Râșca 109
Chirilicenco Serghie, cântăreț, parohia Brezoaia, jud. Tighina 662
Chirilov Efimii, paroh în Banovca, jud. Ismail 652, 717
Chirilov Ioan, iconom-stavrofor, paroh, bis.-catedrală, or. Ismail 603, 606, 652
Chirilov Nicolai, cântăreț, parohia Fundu Galbenei, jud. Chișinău 646
Chirilov Teodor, paroh în Delacău, jud. Tighina 662
Chirilov Visarion, cântăreț, parohia Râspopeni, jud. Orhei 656
Chirilovici Gheorghe, cântăreț, parohia Tabani, jud. Hotin 650
Chirilovici Pavel, cântăreț, parohia Belouți, jud. Hotin 648
Chirița Alexandru, cântăreț, parohia Coșernița, jud. Orhei 654
Chirița Evstratii, diacon-cântăreț, parohia Pitușca, jud. Orhei 658; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 5, jud. Orhei 541
Chirița Iacov, cântăreț, parohia Onițcani, jud. Orhei 655
Chirița Misail, paroh în Pitușca, jud. Orhei 658, 717
Chiriță, prefect al jud. Orhei 586
Chirițescu C., decan al Facultății de Teologie din București 553, 561, 564
Chironeți Gheorghe, cântăreț, parohia Siponeni, jud. Chișinău 648
Chirsanov Nicolai, paroh în Sadaclia, jud. Tighina 664
Chirsanov Petre, preot, parohia Chirsovo, jud. Tighina 664
Chiseliov N., șef de cancelarie, Directoratul Justiției și Confesiunilor din Basarabia 284
Chișca Ioan, cântăreț, parohia Drăgănești, jud. Soroca 661
Chișca Vasile, paroh în Teleneștii Vechi, jud. Orhei 657
Chișcuța Efimii, paroh, bis. „Sf. Dumitru", or. Chișinău 644
Chișleanu Mihail, cântăreț, cerc 3, jud. Orhei 716
Chițelovschi Haralambii, cântăreț, parohia Sărata Veche, jud. Bălți 637
Chițilovschii Dionisii, paroh în Drujineni, jud. Bălți 637
Chițilovschii Nicolai, cântăreț, parohia Petriș, jud. Bălți 637
Christescu Ioan, preot 165
Christescu Meletie, diacon 139
Christovelone, locuitor din Iași 127
Ciachir Mihail, protoiereu, bis. „Acoperământul Maicii Domnului", Capela orfelinatului de băieți, or. Chișinău 43, 406, 413, 531, 532, 644; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 526-527; iconom stavrofor, or. Chișinău 710
Ciachir Nicolae 40, 43
Ciachir Teodor, paroh, bis. Sf. Parascheva, or. Ismail 652, 717
Ciaicovschi Dimitrii, paroh în Ermoclia, jud. Cetatea Albă 641
Ciaicovschi Vasile, paroh în Săiți, jud. Tighina 662
Ciaicovschi Vasilii, paroh în Taraclia, jud. Cetatea Albă 643
Ciaicovschi Zaharia, paroh în Barta, jud. Ismail 653, 718
Cibotar, epitrop 535
Ciciagov Serafim, episcop al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 40, 322, 616
Cigolea Serghii, paroh în s. Hârbovăț, jud. Tighina 662
Cijevschi Vasile, prim-ajutor de primar de Chișinău 554

Ciobanu (Ceban) Atanasii, preot, parohia Vulcănești, jud. Cahul 639, 719
Ciobanu (Ceban) Daniil, cântăreț, parohia Poiana Cunicea, jud. Soroca 661; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621
Ciobanu Irodion, cântăreț, parohia Slobozia Mare, jud. Cahul 639
Ciobanu Lazar, cântăreț, parohia Temeleuți, jud. Chișinău 648
Ciobanu Petru, cântăreț, parohia Tatarbunar, jud. Cetatea Albă 642
Ciobanu Ștefan, secretar general al Învățământului din Basarabia, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 258, 259, 262, 309, 410, 406, 407, 526
Ciobanu Vasilii, cântăreț, parohia Cartal, jud. Ismail 653
Ciocan Ieremia, preot 533, 534
Ciocârlan Grigorie, preot 163
Ciocârlan Petrea, preot 167
Cioflec V., directorul general al Artelor 553
Ciorăscu, proprietar 349
Ciornâi Adrian, cântăreț, parohia Mihailovca, jud. Tighina 664
Ciornâi Vasile, diacon-cântăreț, parohia Cimișlia, jud. Tighina 664, 714
Ciorogariu Roman, Episcopul Oradiei-Mari 547, 550, 552
Ciosu Platon, iconom 317-319
Ciprian, mitropolit 68
Cireșu Grigore, paroh în Mărcăuți, jud. Orhei 655
Cismar Constantin, locuitor din Iași 127
Cismar Tacul, locuitor din Iași 127
Citrea Damian, cântăreț, parohia Mingir, jud. Cahul 640, 720; cântăreț, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Citrea Spiridon, paroh în Horodiște, jud. Orhei 587, 588
Citrea Vasile, cântăreț, parohia Morozeni, jud. Orhei 657
Ciubuc Boris, preot, parohia Costești, jud. Chișinău 459, 646
Ciubuc Grigorie, protoiereu, paroh în Cojușna, jud. Chișinău 645; subprotopop, cerc 1, jud. Chișinău 514, 710
Ciubuc Simeon, protoiereu, paroh în Molești, jud. Tighina 664
Ciufli Anastase 336
Ciufli Teodor, 336
Ciugureanu Daniel, ministru 309, 317, 451, 453
Ciulcov, mirean 279
Ciumașu Evghenia, egumenă, m-rea Răciula, jud Orhei 398, 665
Ciuparcă Gheorghe, preot, profesor 601
Ciupreaev, președintele volostei Susleni, jud. Orhei 580
Ciurbă, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Ciurea Alexandru I., diacon 103, 105
Ciureanu Vasile, protopsalt, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644
Ciuși Xenofont, paroh în Târiceanca Nouă, jud. Cetatea Albă 642
Climent al Didimotihului 80
Climov Antonii, cântăreț, parohia Tulbureni, jud. Hotin 649
Climov Mihail, cântăreț, parohia Varticăuți, jud. Hotin 650
Climov Victor, cântăreț, parohia Cuizăuca, jud. Orhei 655, 715; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622-623
Cliștinschii Evsentii, cântăreț, parohia Noua Suliță, jud. Hotin 650
Cloceanov Ioan, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Tighina 662
Coada Petre, cântăreț, parohia Nerușai, jud. Ismail 654
Coban Alexandru, diacon-cântăreț, parohia Volontirovca, jud. Cetatea Albă 642
Coban Ioan, cântăreț, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 623
Coban Nicolai, paroh în Ciuciulea, jud. Bălți 637
Cobanov Mihail, paroh în Hirova, jud. Orhei 657
Cobâlcescu Grigore 410
Cobâlaș Petru, diacon-cântăreț, parohia Pelinia, jud. Bălți 635
Cociarovschi Antonii, cântăreț, parohia Ungurii, jud. Soroca 660

Cociarovschi Ioan, cântăreț, parohia Teleșeuca, jud. Soroca 660
Cocean Ioan, cântăreț, parohia Baccealia, jud. Tighina 662
Cocuibinschi Alexandr, paroh în Bubuieci, jud. Chișinău 646
Cocuibinschi V., preot, protopop, cerc. or. Cetatea Albă 430
Codreanu Gheorghe, profesor, Seminarul Teologic din Ismail 173
Codrescu Theodor 86, 410
Cofetarul Ilie, preot 94
Cohovschi, colonel, comandantul trupelor din Hotin 450
Cojocaru Anastasie, preot 153
Cojocaru Leonid, cântăreț, parohia Ustia, jud. Bălți 637
Cojocaru Nicolai, cântăreț, parohia Alexăndreni, jud. Bălți 637
Cojocaru Petre, cântăreț, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Cojușneanu Nicolai, cântăreț, parohia Negureni, jud. Orhei 657
Colacicovschi Gr., subprotopop, preot, cerc 2, jud. Hotin 723
Colacicovschii Ioan, cântăreț, parohia Răchitna, jud. Hotin 649
Colacicovschii Niculai, paroh în Nelipăuți, jud. Hotin 650
Colacicovschii Vasilii, paroh în Rângaci, jud. Hotin 649
Colceag Radu, preot 159
Coleș I., profesor, Seminarul Teologic din Ismail 173
Colocolof N., profesor de seminar 374
Colomoițov P. 531
Comanețchi Vasile, paroh în Ciocâlteni, jud. Orhei 657
Comendant Gheorghe, cântăreț, parohia Vaisal, jud. Ismail 652
Comendant Luca, preot, bis. „Sf. Dumitru", or. Chișinău 644
Comendant Mechedonie, cântăreț, parohia Borisovca, jud. Ismail 653
Comerzan Petru, protoiereu, subprotopop, catedrala arhiepiscopală, or. Chișinău 331, 514, 544, 572, 644
Concerescu Alexandru, cântăreț, parohia Răcăieți, jud. Cetatea Albă 641
Condrea Simeon, cântăreț, parohia Ignăței, jud. Orhei 657
Conon, mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române, vezi Arămescu Donici
Conovodov Teodor, cântăreț, parohia Ciorești, jud. Chișinău 647
Constandie Ioan, locuitor din Iași 127
Constantin cel Mare, împărat 23
Constantin Dimitrie, preot 151
Constantin Vasile, preot 155
Constantin, colonel 334
Constantinescu Anghel 35, 130, 132-137, 169-173
Constantinescu Grigorii, preot, parohia Năpădeni, jud. Bălți 635
Constantinescu N., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 526-527
Constantinov Ioan, cântăreț, bis. „Sf. Gheorghe", or. Chișinău 643
Constantinov Ștefan, preot, parohia Colibași, jud. Cahul 638
Constantinov Vasilii, diacon-cântăreț, parohia Hagi-Abdul, jud. Ismail 653
Constantinov Vasilii, paroh în Cășlița, jud. Cahul 638
Constantinovici, guvernatorul, cavoul lui – 336
Conta Vasile, ministru secretar de stat Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice 172
Coptarenco (Captarenco) Alexandru, paroh în Racovăț, jud. Soroca 659
Coptarenco (Captarenco) Arest, cântăreț, parohia Cremenciuc, jud. Soroca 658
Coptărenco (Captarenco) Constantin, cântăreț, parohia Tarutino, jud. Cetatea Albă 643
Coranga Dimitrii, preot, parohia Dimitrovca, jud. Cetatea Albă 643
Corbov Anastasii, cântăreț, parohia Iaroslavca, jud. Cetatea Albă 641
Corcimari Alexandru, cântăreț, parohia Dâșcova, jud. Orhei 657
Corciovă Dimitrie, preot 145
Corciovei Ioan, preot 145
Corcodelu Ioan, preot 155

Cordelian Teodor, cântăreț, parohia Singureni, jud. Bălți 636
Corega Gheorghe, paroh în Corjova, jud. Tighina 662
Coreișa (Feodor) Teodor, paroh în Dimitrovca, jud. Ismail 333, 654, 718
Coreișa Mercurii, cântăreț, parohia Cairaclia, jud. Ismail 652
Coreișa Vasile, cântăreț, parohia Chirsovo, jud. Tighina 664; diacon, cerc 4, jud. Tighina 714
Coresi, diacon 728
Corețchii Antonii, paroh în Cruglic, jud. Hotin 648
Corețchii Teodor, cântăreț, parohia Conovca, jud. Hotin 648
Corlăteanu Vladimir, paroh în Mincenii de Jos, jud. Orhei 655
Cormei (Curmei) Teofan, paroh în Dondușeni, jud. Soroca 659
Cormuși Alexei, cântăreț, parohia Glinca, jud. Hotin 651
Cornei Daniil, paroh în Lomacineți, jud. Hotin 651
Cornelie al Metimnei, ierarh 80
Cornilie, sutaș 579
Corobcean Serghii, paroh în Pârjolteni, jud. Chișinău 648
Corobceanu (Coropceanu) Mihail, paroh în Ustia, jud. Orhei 517, 655, 714, 715
Corobceanu Filaret, protoiereu, paroh în Ocolina, jud. Soroca 659
Coropcean Simeon, paroh în Ciișia, jud. Cetatea Albă 642
Coropceanu Serghii, cântăreț, parohia Bădragii Vechi, jud. Hotin 650
Corovițchii Ignatii, preot, bis. „Sf. Ioan de Suceava", or. Cetatea Albă 640
Corpaci Petre, paroh în Zolocari, jud. Ismail 654
Corpaci Vasile, preot 141
Corunii Dimitrii, diacon-cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Cosma Manea, preot 165
Cosma, episcop al Dunării de Jos, *vezi* Petrovici Cosma Costacea Ștefan, preot 145
Costachi Veniamin, proiegumen de Socola 89; mitropolit al Moldovei 38, 39, 105, 107, 109, 111-113, 115-118, 123, 124, 126-128, 306, 311, 697, 705
Costaki M., ministru secretar de stat la Departamentul Justiției 178
Costandin Mihail Cehan Racoviţe voievoda, *vezi* Racoviță Constantin, domn
Costandin, clucer 120
Costăchescu George, profesor 229
Costea, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Costev Anastasii, paroh în Împuțita, jud. Ismail 653
Costin Artamon, cântăreț, parohia Sturzovca, jud. Bălți 636
Costin Pavel, cântăreț, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Costin Simeon, cântăreț, parohia Brânzeni, jud. Orhei 656
Costin Valentin, cântăreț, parohia Slobozia-Chișcăreni, jud. Bălți 636
Costinovici Ioan, paroh în Tomai, jud. Tighina 664, 713
Costinovici Simeon, paroh în Mingir, jud. Cahul 640
Costrițchi Atanasii, paroh în Hagi-Curda, jud. Ismail 654
Costrițchi Constantin, cântăreț, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Costrițchi Vasilii, cântăreț, parohia Nerușai, jud. Ismail 654
Coșciug Ioan, cântăreț, parohia Șișcani, jud. Chișinău 647
Coșcodan Andrei, cântăreț, parohia Hănăseni, jud. Cahul 639
Coșeru Simeon, cântăreț, parohia Sociteni, jud. Chișinău 645
Coșoiu I. N., secretarul Senatului 519
Coteanu, medicul primar de județ 344, 345
Cotiujenschii Vladimir, protoiereu, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Cotlarciuc Nectarie, episcop al Cetății Albe-Ismail 667, 668, 669, 677, 678, 680, 694, 695, 696, 697, 703, 705, 725, 748, 761, 765; arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei 751; profesor Facultatea Teologică din Cernăuți 682
Cotlarciuc Nicolae, *vezi* Cotlarciuc Nectarie, episcop al Cetății Albe-Ismail
Cotlarciuc, secretar al Senatului 495

Cotoman Ioan, cântăreț, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Coval Efimii, paroh în Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Covalciuc Gheorghe, cântăreț, parohia Trebujeni, jud. Orhei 655
Covrig Mihail, cântăreț, parohia Marazlievca, jud. Cetatea Albă 641
Cozma Toma, boier, ctitor 351
Cozmulici Mihail, paroh în Tărăsăuți, jud. Hotin 649, 723
Craioveanu Valerian, arhiereu 748
Craioveanul, *vezi* Sinadon Teodorit, locotenent al eparhiei Râmnicu-Vâlcea
Crasniuc Ioan, epitrop, jud. Bălți, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Bălți 542
Cravcenco Timofei, cântăreț, parohia Chișla-Zamjievo, jud. Hotin 650
Cravciuc Evghenii, cântăreț, parohia Palanca, jud. Orhei 658, 717
Cravețchi Andrei, cântăreț, parohia Șirăuții de Sus, jud. Hotin 649
Crăciun Athanasie, preot 139
Crăciun Serghii, cântăreț, parohia Cenac, jud. Tighina 664
Crăciunescu Teodor, cântăreț, parohia Javgur, jud. Tighina 664
Crăiniceanu 410
Crăstea, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Crăstea, satul lui ~ 75
Creangă Ion, scriitor 32
Crețu Grigorii, diacon-cântăreț, parohia Zadunaevca, jud. Cetatea Albă 643
Crețul Ioan, cântăreț, parohia Cișmichioi, jud. Cahul 638
Crihană Mihail, preot 145
Cristea Alexandr, diacon, bis. „Intrarea în Biserică", or. Chișinău 644
Cristea Miron, episcop al Caransebeșului 448; arhiepiscop primat al Bisericii Ortodoxe Române 469, 470, 472, 473, 480, 481, 496, 500, 503, 505; mitropolit primat al României 553, 554, 556, 557, 562, 566, 668, 680-683, 747, 761, 764
Cristea Teofan, monah, m-rea Noul Neamț 335, 388, 554
Crițchii Avtonom, preot, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Crițki Vsevolod, preot, parohia Colincăuți, jud. Hotin 649
Crivăț Teodor, profesor 173
Crocos Dimitrii, paroh în Malineți, jud. Hotin 649, 723
Crocos Erotei, protoiereu, paroh în Văsieni, jud. Chișinău 646
Crocos Evsevii, paroh în Baurci, jud. Tighina 663; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Tighina 541, 713
Crocos Grigore, paroh în Beșalma, jud. Tighina 664, 713
Crocos Ierotei (Ierofei), preot, protopopiatul Băcoveț, jud. Chișinău 332; protopop, cerc 1, jud. Chișinău 443, 514, 710; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Crocos Petre, paroh în Mărcăuți, jud. Hotin 650; cercetător duhovnicesc, jud. Hotin 334
Croitor Dimitrie, paroh în Gaidar, jud. Tighina 664; protopop, cerc 3, jud. Tighina 518, 713; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623; delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 713
Crozdev Mihail, cântăreț, parohia Comrat, jud. Tighina 664
Cruceanu Xenofont, paroh în Pociumbăuți, jud. Bălți 638
Cruciresco Damian, paroh în Hădărăuți, jud. Hotin 651
Crudu Vladimir, cântăreț, parohia Staro-Cazaci, jud. Cetatea Albă 641
Crupenschi N. M., dvorean 458
Crupenschi, familie, cavoul ~ 336
Crușevanu Dionisii, cântăreț, parohia Bulăiești, jud. Orhei 655
Cucerianu Dumitrii, cântăreț, parohia Milești, jud. Chișinău 647
Cucu Alexandru, cântăreț, parohia Dubăsarii Vechi, jud. Tighina 662
Cucu Atanasii, cântăreț, parohia Furceni, jud. Orhei 654

Cordelian Teodor, cântăreț, parohia Singureni, jud. Bălți 636
Corega Gheorghe, paroh în Corjova, jud. Tighina 662
Coreișa (Feodor) Teodor, paroh în Dimitrovca, jud. Ismail 333, 654, 718
Coreișa Mercurii, cântăreț, parohia Cairaclia, jud. Ismail 652
Coreișa Vasile, cântăreț, parohia Chirsovo, jud. Tighina 664; diacon, cerc 4, jud. Tighina 714
Coresi, diacon 728
Corețchii Antonii, paroh în Cruglic, jud. Hotin 648
Corețchii Teodor, cântăreț, parohia Conovca, jud. Hotin 648
Corlăteanu Vladimir, paroh în Mincenii de Jos, jud. Orhei 655
Cormei (Curmei) Teofan, paroh în Dondușeni, jud. Soroca 659
Cormuși Alexei, cântăreț, parohia Glinca, jud. Hotin 651
Cornei Daniil, paroh în Lomacineți, jud. Hotin 651
Cornelie al Metimnei, ierarh 80
Cornilie, sutaș 579
Corobcean Serghii, paroh în Pârjolteni, jud. Chișinău 648
Corobceanu (Coropceanu) Mihail, paroh în Ustia, jud. Orhei 517, 655, 714, 715
Corobceanu Filaret, protoiereu, paroh în Ocolina, jud. Soroca 659
Coropcean Simeon, paroh în Ciișia, jud. Cetatea Albă 642
Coropceanu Serghii, cântăreț, parohia Bădragii Vechi, jud. Hotin 650
Corovițchii Ignatii, preot, bis. „Sf. Ioan de Suceava", or. Cetatea Albă 640
Corpaci Petre, paroh în Zolocari, jud. Ismail 654
Corpaci Vasile, preot 141
Corunii Dimitrii, diacon-cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Cosma Manea, preot 165
Cosma, episcop al Dunării de Jos, *vezi* Petrovici
Cosma Costacea Ștefan, preot 145
Costachi Veniamin, proiegumen de Socola 89; mitropolit al Moldovei 38, 39, 105, 107, 109, 111-113, 115-118, 123, 124, 126-128, 306, 311, 697, 705
Costaki M., ministru secretar de stat la Departamentul Justiției 178
Costandin Mihail Cehan Racoviţe voievoda, *vezi* Racoviță Constantin, domn
Costandin, clucer 120
Costăchescu George, profesor 229
Costea, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Costev Anastasii, paroh în Împuțita, jud. Ismail 653
Costin Artamon, cântăreț, parohia Sturzovca, jud. Bălți 636
Costin Pavel, cântăreț, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Costin Simeon, cântăreț, parohia Brânzeni, jud. Orhei 656
Costin Valentin, cântăreț, parohia Slobozia-Chișcăreni, jud. Bălți 636
Costinovici Ioan, paroh în Tomai, jud. Tighina 664, 713
Costinovici Simeon, paroh în Mingir, jud. Cahul 640
Costrițchi Atanasii, paroh în Hagi-Curda, jud. Ismail 654
Costrițchi Constantin, cântăreț, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Costrițchi Vasilii, cântăreț, parohia Nerușai, jud. Ismail 654
Coșciug Ioan, cântăreț, parohia Șișcani, jud. Chișinău 647
Coșcodan Andrei, cântăreț, parohia Hănăseni, jud. Cahul 639
Coșeru Simeon, cântăreț, parohia Sociteni, jud. Chișinău 645
Coșoiu I. N., secretarul Senatului 519
Coteanu, medicul primar de județ 344, 345
Cotiujenschii Vladimir, protoiereu, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Cotlarciuc Nectarie, episcop al Cetății Albe-Ismail 667, 668, 669, 677, 678, 680, 694, 695, 696, 697, 703, 705, 725, 748, 761, 765; arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei 751; profesor Facultatea Teologică din Cernăuți 682
Cotlarciuc Nicolae, *vezi* Cotlarciuc Nectarie, episcop al Cetății Albe-Ismail
Cotlarciuc, secretar al Senatului 495

Cotoman Ioan, cântăreț, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Coval Efimii, paroh în Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Covalciuc Gheorghe, cântăreț, parohia Trebujeni, jud. Orhei 655
Covrig Mihail, cântăreț, parohia Marazlievca, jud. Cetatea Albă 641
Cozma Toma, boier, ctitor 351
Cozmulici Mihail, paroh în Tărăsăuți, jud. Hotin 649, 723
Craioveanu Valerian, arhiereu 748
Craioveanul, *vezi* Sinadon Teodorit, locotenent al eparhiei Râmnicu-Vâlcea
Crasniuc Ioan, epitrop, jud. Bălți, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Bălți 542
Cravcenco Timofei, cântăreț, parohia Chișla-Zamjievo, jud. Hotin 650
Cravciuc Evghenii, cântăreț, parohia Palanca, jud. Orhei 658, 717
Cravețchi Andrei, cântăreț, parohia Șirăuții de Sus, jud. Hotin 649
Crăciun Athanasie, preot 139
Crăciun Serghii, cântăreț, parohia Cenac, jud. Tighina 664
Crăciunescu Teodor, cântăreț, parohia Javgur, jud. Tighina 664
Crăiniceanu 410
Crâstea, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Crâstea, satul lui ~ 75
Creangă Ion, scriitor 32
Crețu Grigorii, diacon-cântăreț, parohia Zadunaevca, jud. Cetatea Albă 643
Crețul Ioan, cântăreț, parohia Cișmichioi, jud. Cahul 638
Crihană Mihail, preot 145
Cristea Alexandr, diacon, bis. „Intrarea în Biserică", or. Chișinău 644
Cristea Miron, episcop al Caransebeșului 448; arhiepiscop primat al Bisericii Ortodoxe Române 469, 470, 472, 473, 480, 481, 496, 500, 503, 505; mitropolit primat al României 553, 554, 556, 557, 562, 566, 668, 680-683, 747, 761, 764
Cristea Teofan, monah, m-rea Noul Neamț 335, 388, 554
Crițchii Avtonom, preot, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Crițki Vsevolod, preot, parohia Colincăuți, jud. Hotin 649
Crivăț Teodor, profesor 173
Crocos Dimitrii, paroh în Malineți, jud. Hotin 649, 723
Crocos Erotei, protoiereu, paroh în Văsieni, jud. Chișinău 646
Crocos Evsevii, paroh în Baurci, jud. Tighina 663; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Tighina 541, 713
Crocos Grigore, paroh în Beșalma, jud. Tighina 664, 713
Crocos Ierotei (Ierofei), preot, protopopiatul Bâcoveț, jud. Chișinău 332; protopop, cerc 1, jud. Chișinău 443, 514, 710; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Crocos Petre, paroh în Mărcăuți, jud. Hotin 650; cercetător duhovnicesc, jud. Hotin 334
Croitor Dimitrie, paroh în Gaidar, jud. Tighina 664; protopop, cerc 3, jud. Tighina 518, 713; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623; delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 713
Crozdev Mihail, cântăreț, parohia Comrat, jud. Tighina 664
Cruceanu Xenofont, paroh în Pociumbăuți, jud. Bălți 638
Cruciresco Damian, paroh în Hădărăuți, jud. Hotin 651
Crudu Vladimir, cântăreț, parohia Staro-Cazaci, jud. Cetatea Albă 641
Crupenschi N. M., dvorean 458
Crupenschi, familie, cavoul ~ 336
Crușevanu Dionisii, cântăreț, parohia Bulăiești, jud. Orhei 655
Cucerianu Dumitrii, cântăreț, parohia Milești, jud. Chișinău 647
Cucu Alexandru, cântăreț, parohia Dubăsarii Vechi, jud. Tighina 662
Cucu Atanasii, cântăreț, parohia Furceni, jud. Orhei 654

Cudalbu T., ministru al Agriculturii 545
Cudalbu Teodor, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 5, jud. Soroca 542
Cudrițchii Petre, cântăreț, parohia Brăviceni, jud. Orhei 656
Cudrițchii Vladimir, paroh în Păulești, jud. Orhei 658
Cuharschi Mihail, paroh în Goian, jud. Chișinău 646
Cuharschi Mihail, preot, s. Chiriutnea, cercetător, cerc 3, jud. Tighina 518
Culicovschi Ioan, cântăreț, parohia Copanca, jud. Tighina 662
Culicovschii Andrei, preot, parohia Slobozia Mare, jud. Cahul 639
Culicovschii Teodosii, paroh în Erdec-Burno, jud. Ismail 652
Culinschi Vladimir, paroh în Caracușeni, jud. Hotin 650
Cumpăt Ioan, cântăreț, parohia Măgurele, jud. Bălți 636
Cunițchi Gheorghe, paroh în Lipcani, jud. Hotin 651; protopop, protopopiatul Lipcani, jud. Hotin 333, 441, 516
Cunițchi Grigore, paroh în Brezoaia, jud. Tighina 662
Cunițchi Iov, cântăreț, parohia Bolotina, jud. Bălți 637
Cunițchi Nicolai, cântăreț, parohia Plahteevca, jud. Cetatea Albă 642, 721
Cunițchi Vasilii, cântăreț, parohia Viișoara, jud. Hotin 651
Cupcea Gh., arhitect, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Cupcici, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Cuprianov Nicolai, paroh în Hansca, jud. Chișinău 646
Curbet Ioan, protoiereu, subprotopop, bis. „Sf. Treime", or. Chișinău 644, 710
Curca Mihai, cântăreț, parohia Varnița, jud. Tighina 663
Curcă (Curchi) Iordache, ctitor 349, 386
Curcudel Iustin, cântăreț, parohia Marinici, jud. Chișinău 647
Curdinovschi V., profesor la Seminarul Teologic din Chișinău 411; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 409, 528
Curilovschi Vladimir, preot, parohia Durlești, jud. Chișinău 645, 711
Curmei Alexii, paroh în Iablona Nouă, jud. Bălți 637, 722
Curmei Ioan, cântăreț, parohia Pânzăreni, jud. Bălți 635
Curmei Teodor, paroh în Hârtop, jud. Soroca 661
Cușnarev Gh., paroh în Vărzărești, jud. Orhei 658
Cutierov Alexandru, protoiereu, paroh în Fârlădeni, jud. Tighina 662; cercetător duhovnicesc, jud. Tighina 333, 518, 712
Cuza Alexandru Ioan, *vezi* Alexandru Ioan Cuza
Cuza Anastasii, cântăreț, parohia Cârpești, jud. Cahul 639
Cuza Varlaam, arhimandrit 43
Cvasnîi Alexandru, cântăreț, parohia Moșaneți, jud. Hotin 648
Cveatcovschi Mihail, paroh, s. Redi-Cereșnovăț, jud. Soroca 658

Dabija Ștefan, diacon-cântăreț, parohia Pepeni, jud. Soroca 661
Dabija, general 309
Damaschin al Mesembriei, ierarh 80
Damian 728
Damian Ioan, cântăreț, parohia Calfa, jud. Tighina 662
Damian, arhiereu de Petrovsc, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 526
Dan, ceașnic, boier în Sfatul domnesc 74
Dan, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Dandu Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cetatea Albă 543
Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române 250
Daniel Ciugureanu, ministru delegat al Guvernului 450
Daniil al Serilor, ierarh 80
Daniil Proilav, arhiereu 93
Daniil, protosinghel, stareț, m-rea Condrița *vezi* Grozavu Daniil Danilescu Pavel, paroh în Nișcani, jud. Orhei 657, 717
Danilescu Serghii, cântăreț, parohia Budești, jud. Chișinău 646
Danilov Andrei, cântăreț, parohia Revcăuți, jud. Hotin 649
Danilov Diomod, paroh în Izvoare, jud. Orhei 655
Danilov Gheorghe, paroh în Rădeni, jud. Chișinău 646, 711
Danilov Leon, paroh în Cârnățeni, jud. Tighina 662
Danilov Platon, preot în or. Bolgrad 141
Danilov Teodosii, cântăreț, parohia Chișcăreni, jud. Bălți 635; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Bălți 542
Danu Vladila, preot 165
Dardan Nicolai, paroh în Văratic, jud. Bălți 638
Darie Carp, vătav, ctitor al m-rii Tabăra 392
Darie Costantin 94
Dascăl Ion, paroh în Bârlădeni, jud. Soroca 659
Dasie, ierarh 701
Dașchevici Petre, paroh în Lipnic, jud. Soroca 659
Dașchiev Alexandru, paroh în Putinești, jud. Soroca 660
Dașchiev Zinovii, cântăreț, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cahul 638
Daskievici, primarul or. Hotin 450
Dațcu Inochentie, ieromonah, iconomul Casei Arhiepiscopale din Chișinău 665
David Psalmistul 105
Davidov Constantin, paroh în Dereneu, jud. Orhei 657
Dămoncus, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Dănăilă 94
Dăscălescu Hr., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 526, 528
Dânga Andrei, paroh în Zahoreni, jud. Orhei 657
Dânga Vasilie, paroh în Curleni, jud. Orhei 655
Delinschi Andrei, cântăreț, parohia Cubolta, jud. Soroca 660
Delinschi Ioan, cântăreț, parohia Trinca, jud. Hotin 651
Delinschi Petre, cântăreț, parohia Secureni-Târg, jud. Hotin 652
Delinschi Timotei, paroh în Lunga, jud. Soroca 662
Delinschi Trofim, cântăreț, parohia Salcea, jud. Soroca 661
Delinschi Veaceslav, cântăreț, parohia Tvardița, jud. Tighina 664
Delinschi Vladimir, cântăreț, parohia Isacova de Jos, jud. Orhei 657
Delinschii Vladimir, paroh în Țipala, jud. Chișinău 646
Demi Ecaterina, membru al Societății Ospătăria Populară 425
Derevici Maxim, paroh în Telenești Noi, jud. Orhei 657
Detco Ivan, pan, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Diaconov Gheorghe, paroh în Anadol, jud. Ismail 653, 718
Diaconov Ioan, preot 143
Diaconov Nicolai, preot, bis. Sf. Nicolae, or. Bolgrad, jud. Ismail 653, 718
Diaconovici Vladimir, cântăreț, parohia Buciumeni, jud. Bălți 636
Diaconovschi Petru, paroh în Crăsnășeni, jud. Orhei 657
Diacu Lupu, serdar, ctitor al m-rii Țigănești 350
Dicescu, proprietar din Pogrebeni, jud. Orhei 586
Dichiofilax Mihail, preot 155
Dima Dimitrie, preot, cerc 1, jud. Ismail 718
Dima Ignat, secretar, șef pedagog 173
Dimache Nicolai, boier 123
Dimidovschii Nicolai, paroh în Cair, jud. Cetatea Albă 640
Dimitrie Gheorghe, preot 167
Dimitrie Panait, preot 167
Dimitrie Stoica, preot 167
Dimitriev Dimitrie, preot, parohia Chiriutnea, jud. Tighina 663
Dimitriev Ioan, cântăreț, parohia Banovca, jud. Ismail 652
Dimitriu Gheorghe, paroh în Rădoaia, jud. Bălți 636, 722; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623, 624
Dimitriu Ilie, preot 151
Dimitriu Ioan, paroh în Fălești, jud. Bălți 635

Dimitriu Iustin, cântăreț, parohia Cotiujenii de Sus, jud. Hotin 650
Dimitriu Mihail, duhovnic, preot, cerc 1, jud. Bălți 722
Dimitriu Mihail, paroh în Țiplești, jud. Bălți 636
Dimitriu Panteleimon, cântăreț, parohia Cotelev, jud. Hotin 649
Dimitriu Toma, cântăreț, parohia Răileanca, jud. Cetatea Albă 642
Dimitriu Vladimir, icon. stav., paroh, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălți 332, 535, 605, 635, 677; protopop, cerc 1, jud. Bălți 428, 453, 461, 462, 466, 514, 722; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 542
Dimitrov Andrei, preot, parohia Comrat, jud. Tighina 664; subprotopop, cerc 4, jud. Tighina 518, 713
Dimitrov Dimitrie, paroh în Flămânzeni, jud. Bălți 635
Dimitrov Haralampii, paroh, s. Coșcodeni, jud. Bălți 635
Dimov Dimitrii, paroh, bis. Sfinții Voievozi Gavriil și Mihail, or. Ismail 652
Dinu Radu, preot, s. Dudeștii, jud. Brăila 165
Dionisie al Ierusalimului 555
Dionisie Climescu, Episcop de Buzău 698
Dionisie, al Buzăului 301, 303
Dionisie, arhimandrit, stareț al m-rii Sinaia 448
Dobre, locotenent-colonel 337
Dobrea Teodor, paroh în Pereni, jud. Orhei 656
Dobrescu C., administratorul Casei Bisericii 310, 448
Dobrescu Dimitrie, ministrul justiției 297, 471
Dobrescu Radu, preot 167
Dobrișeanu Denia, preot 161
Dobroșinschi Simeon, cântăreț, parohia Șerbiceni, jud. Hotin 652
Dobroșinschi Timotei, paroh în Glinca, jud. Hotin 651
Dobrov D., profesor 513
Dobroveanu Grigore, preot 151
Dobrovici Ioan, locuitor din Iași 127
Dociu Gheorghe, cântăreț, parohia Chetroșica Nouă, jud. Bălți 638
Dodis Constantin, preot 151
Dodon Gheorghe, paroh în Meșeni, jud. Orhei 657, 716
Dodu Ștefan, paroh în Nisporenii de Jos, jud. Chișinău 647
Dohot Pavel, cântăreț, parohia Pojăreni, jud. Chișinău 646
Doicescu Constantin, preot 143
Dolghii Alexii, cântăreț, parohia Oxentea, jud. Orhei 655
Dolghii Nicolai, paroh în Șichirlichitai, jud. Ismail 652
Dolișcinschi Alexandru, paroh în Parcova, jud. Bălți 638
Dolișcinschi Gavriil, paroh în Butuceni, jud. Orhei 655
Dolișcinschi Ioan, paroh în Glinjeni, jud. Bălți 428, 635
Dolișcinschi Ioan, preot, parohia Tartaul de Salcie, protopop cerc 2, jud. Cahul 333, 401, 404
Domoncuș, stolnic, boier în Sfatul domnesc 74
Doncilă (Doncilov) Vasilie, preot, bis. „Sf. Ștefan", liceul nr. 3, or. Chișinău 605, 644; membru al „Frățimii profesorilor de religie" 600
Doncilo Vikentii, cântăreț, parohia Burgugi, jud. Cetatea Albă 642
Done Ioan, preot 167
Donici Alexandru, scriitor 276
Donici Darie, ctitorul bis. din s. Ivancea 576
Donici Marcu Hagi, ctitor 391
Donici, ctitor al bisericii din Ișnovăț 574
Donici, familie, cavoul ~ 336
Donița Toma, paroh în Hirișeni, jud. Orhei 657
Donos Andrei, paroh în Șebutineți, jud. Hotin 650
Donos Gheorghe, cântăreț, parohia Ocolina, jud. Soroca 659
Donos Mihail, paroh în Grinăuți, jud. Soroca 659
Donos Nicolai, paroh în Jora de Sus, jud. Orhei 584, 655, 715
Donos Teognost, arhimandrit, stareț la Hârbovăț și Exarh al m-rilor 398, 665, 733; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Doroff Semion, preot, s Barta, jud. Bolgrad 143

Dorogoi Damian, cântăreț, parohia Îndărăpnici, jud. Orhei 657
Doruc Ioan, cântăreț, parohia Mirceni, jud. Bălți 637; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Hotin 543
Dositei Filitti, mitropolit al Ungrovlahiei 38
Dositei(u), episcop de Rădăuți 86, 87, 90, 91
Dositei, ieromonah, stareț, m-rea Frumoasa 398
Dositeiu, *vezi* Dosoftei, mitropolit
Dosoftei, mitropolit 311, 705
Dosothei, ieromonah, egumenul m-rii Putna 82
Dracache, vornic 123
Dragan Ioan, paroh în Cazangic, jud. Cahul 639
Draganciu Simeon, paroh în Zăicani, jud. Bălți 638; protopop, protopopiatul Edineț, cerc 4, jud. Bălți 332, 428, 515, 722; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Bălți 542
Draganciul Iosif, preot, cercetător, cerc 3, jud. Cetatea Albă 516, 721
Draganov P., protoiereu, profesor, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 528
Draganov Ștefan, cântăreț, parohia Tătar Copceac, jud. Cetatea Albă 643
Draghici Teofan, arhimandrit-mitrofor, schitul Rudi, jud Soroca 665
Dragomir Mihail, preot 147
Dragoș, pan, boier din Sfatul domnesc 74, 76
Draguș Fotachi, preot 151
Drăgan Dimitrie, preot, cerc 3, jud. Cahul 720
Drăganciu Mihail, paroh în Trinca, jud. Hotin 651; cercetător, misionar, cerc 4, jud. Hotin 723
Drăganciu Vasile, cântăreț, parohia Brătușeni, jud. Bălți 637
Drăganciul Gh., preot 373
Drăghici Leonid, paroh, bis. Alexandru Nevschi, or. Tighina 662
Drăghici, vornic, boier de Divan117, 118,
Drojinschii Ioan, paroh în Grozești, jud. Chișinău 647; subprotopop, cerc 4, jud. Chișinău 514
Drojinschii Iosif, paroh în Mihailovca, jud. Cetatea Albă 642
Drojinschii Necolai, cântăreț, parohia Bulgărica, jud. Cetatea Albă 642
Drojinschii Pavel, cântăreț, parohia Uspenscoe, jud. Cetatea Albă 641
Drosu Constantin, locuitor din Iași 127
Drugescu Nicolae, preot 157
Druguș Gheorghe, cântăreț, parohia Logănești, jud. Chișinău 646
Drujea, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Dubinschii Ioan, paroh în Popovca, jud. Bălți 636
Dubnevici Teofan, protoiereu, bis. „Sf. Gheorghe", or. Chișinău 643, 710; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 413, 526, 528, 532
Duca G., ministru al Afacerilor Străine 520
Ducov Vladimir, preot, parohia Selioglo, jud. Cetatea Albă 643, 721
Dudnic Nichita, cântăreț, parohia Ojeva, jud. Hotin 652
Dulap Alexandru, cântăreț, parohia Funduri, jud. Bălți 635
Dulap Ion, diacon, absolvent al Seminarului Teologic 513; paroh în Rădeni, jud. Orhei 658
Dulap Vladimir, diacon-cântăreț, parohia Durlești, jud. Chișinău 645
Dulipovici Ioan, paroh în Grușovița, jud. Hotin 650
Dulipovici Vasilii, cântăreț, parohia Restev-Atachi, jud. Hotin 650
Dulipovici Vasilii, paroh în Zarojani, jud. Hotin 649
Dumbrava Manuil, preot, s. Văleni, jud. Bolgrad 143
Dumbrava Teodor (Feodor), paroh în Câșlița, jud. Ismail 329, 331, 332, 439, 654; protoiereu 279; protopop, protopopiatul Châșlița, cerc 3, jud. Ismail 332, 439, 517; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622, 624; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Ismail 533, 534, 544
Dumbravă Constantin, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Hotin 334
Dumbravă Mihail, paroh în Bujerovca, jud. Soroca 353, 658; protopop, cerc 1, protopopiatul Soroca, jud. Soroca 332, 437, 517, 722

Dumbravă Ştefan, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 2, jud. Soroca 542
Dumbrăveanu Mihail, cântăreț, parohia Moşeni, jud. Soroca 660
Dumbrăveanu Ştefan, cântăreț, parohia Scăieni, jud. Soroca 660
Dumitrescu Hagiu Alex., profesor 469
Dumitrescu Iorgu, preot 159
Dumitrescu Toma, colonel 309
Dumitriu Ioan, paroh în Volcineț, jud. Hotin 650
Durnowo N.N., scriitor rus 43
Duşacov Ermolai, paroh în Musait, jud. Cahul 639
Duşacov Ioan, cântăreț, bis. Naşterea Maicii Domnului, or. Ismail 652

Ecaterina a II-a, împărăteasă rusă 36, 37, 38
Ecaterina, stareță, m-rii Japca 398
Economu Gheorghe, locuitor din Iaşi 127
Edesis Neofit, arhiereu 198
Efodiev (Eftodiev) N., 279; profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 528
Efodiev Ioan, psalt, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chişinău 644
Efodiev Leonid, cântăreț, parohia Naslavcea, jud. Hotin 651
Efodiev Ştefan, cântăreț, parohia Bulboci, jud. Soroca 658
Efodiev Vasile, cântăreț, parohia Piatra, jud. Orhei 655
Efodiev Vladimir, cântăreț, parohia Păpăuți, jud. Orhei 656
Eftimie Constantin, preot 147
Eftodie (Efodiev) Vasile, protoiereu, paroh în Maramonovca, jud. Soroca 437, 659; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 528
Eftodiev Gheorghe, cântăreț, parohia Buşăuca, jud. Orhei 655
Eftodiev Ştefan, cântăreț, parohia Ghiduleni, jud. Orhei 657
Eftuşenco Athanasie, preot, s. Vâlcov, jud. Ismail 139
Egorov I., preot, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407
Eisepciuc Panteleimon, cântăreț, parohia Bocicăuți, jud. Hotin 649
Eladi, administrator de plasă, jud. Chişinău 337
Eladii Vasilii, paroh în Buțeni, jud. Chişinău 460, 646
Eladii Visarion, cântăreț, parohia Hânceşti, jud. Chişinău 646
Elaş Petre, cântăreț, parohia Hădărăuți, jud. Hotin 651
Elaşcu Ioan, protoiereu, paroh în Varnița, jud. Tighina 663, 712
Elaşu Alexandru, paroh în Climăuți, jud. Soroca 659
Elefterii Vasilii, paroh în Pelinei-Moldoveni, jud. Cahul 639, 719
Elie Miron Cristea, mitropolit Primat al României, *vezi* Miron Cristea, Mitropolit Primat al României
Elisabeta, principesă 315, 482, 531
Emanoil Nicolae, preot 153
Emanuel Gheorghe, locuitor din Iaşi 127
Emelianov Ioan, cântăreț, parohia Bulboaca, jud. Ismail 653; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 2, jud. Ismail 543
Emilianof Alexe, preot, s. Bulboaca, jud. Bolgrad 143
Enaceanu Ghenadie, ierodiacon, profesor filosofie, Seminarul Teologic din Bucureşti 229
Enache Vasile, preot 165
Enachescu Iustin, paroh în Copanca, jud. Tighina 662
Enachescu Serghii, cântăreț, parohia Copanca, jud. Tighina 662
Enachievici Antonii, cântăreț, parohia Cucuieții Vechi, jud. Bălți 638
Enăchescu Efrem, mitropolit al Basarabiei 40
Ene (Enea) N., conducător al tipografiei eparhiale, or. Chişinău 329, 375, 419
Enea Vasile, preot 157
Eni Dioni, locuitor din Iaşi 127
Eprov Porfirii, cântăreț, parohia Verejeni, jud. Orhei 657
Epure Stanciu, preot 163

Epure Xenofont, paroh, bis.-catedrala, or. Cetatea Albă 640; protoiereu, protopopiatul Sarata, jud. Cetatea Albă 331
Eraşcu (Iuraşcu) Ştefan, cântăreț, parohia Hoteşti, jud. Cahul 639
Erbiceanu Constantin 38, 39, 86, 94, 96, 97, 100, 101, 103, 105, 110, 112-118, 120, 123, 124, 125, 127, 128, 229
Erbiceanu George, profesor 229
Erbiceanu Vespasian, prim-preşedinte al Curții de Apel din Chişinău 330, 347, 348, 416, 554
Eremciuc Ambrosii, paroh în Clocuşna, jud. Hotin 651
Eremia Ion, istoric 77
Eremia Spiridon, diacon-cântăreț, parohia Cioara Mârza, jud. Tighina 663
Erhan Constantin, protoiereu, bis. „Buna vestire", or. Chişinău 544, 643; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Erhan Dionisie, stareț, m-rii Suruceni 294, 312, 313, 324, 665; vicar al Eparhiei Chişinău, episcop de Ismail 40, 47, 48, 49, 288, 291, 292, 323, 330, 354, 367, 369, 371-373, 375, 377, 415, 417, 419, 491, 492, 524, 535, 572, 748, 761, 764
Erhan Gheorghe, cântăreț, parohia Trifeşti, jud. Orhei 656
Erhan Gheorghe, mazil, ctitor 347
Erhan Gheorghe, paroh în Ialoveni, jud. Chişinău 459, 645, 711
Erhan Ioan, preot, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chişinău 644
Erhan Pantelimon V., director general al Învățământului 603
Erhan, preot în şcoală medie 605
Erimicioi Nicolae, paroh din Şestaci, jud. Soroca 591, 594, 661, 722, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407
Erimicioi Ştefan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Chişinău 540
Estremschii Mihail, paroh în Hâjdeva, jud. Hotin 648
Eşan Andrei, cântăreț, bis.-catedrală, or. Tighina 662
Eşan Andrei, paroh în Talmaz, jud. Cetatea Albă 641
Eşan Gheorghie, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 4, jud. Bălți 542
Eşanu Andrei, dr. habilitat în istorie, prof. univ., Membru de Onoare al Academiei Române, Membru titular al Academiei de Ştiințe a Moldovei 2, 23, 27, 75, 76, 78, 738, 759, 762
Eustațiu, pictor 458
Evangelicus, ierarh la Tomis 701
Evantias Ioanachie, locotenent al eparhiei Argeşului 198
Evghenia, maică, m-rea Viforâta 733, 735
Evstratiev Alexandru, protoiereu, paroh în Micleuşeni, jud. Chişinău 645
Evstratiev Vasilii, paroh în Scoreni, jud. Chişinău 645, 710
Evstratiev Vladimir, paroh în Boldureşti, jud. Chişinău 647

Falcoianu St. secretar 178
Felea Vasilii, paroh în Baimaclia, jud. Cahul 639
Feodorov Dimitrii, protoiereu, paroh, bis.-catedrală, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Feodorov Gheorghe, preot, cerc 2, jud. Ismail 718
Feodorov Grigorii, paroh în Bulboaca, jud. Ismail 653
Feodorov Vladimir, paroh în Chirsovo, jud. Tighina 664
Ferdinand I, regele României 296, 298, 304, 305, 312, 315, 318, 319, 342, 345, 349, 352, 413, 414, 444, 446, 457, 462-466, 470, 471-473, 489, 492, 494-496, 504, 505, 508, 511, 518-520, 524, 531, 535, 557, 564, 565, 579, 588, 596-599, 666, 668-669 684, 687, 691, 724, 734, 751, 752
Fetov Alexandru, paroh în Cara-Mehmet, jud. Ismail 517, 654
Filatov Ilie, protoiereu, casier al „Frățimii profesorilor de religie" 600, 604
Filip, arhimandrit, rector al Seminarului Teologic din Chişinău 41, 406; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407

Filipov Hrisant, arhimandrit-mitrofor, m-rea Noul Neamț, jud Tighina 665
Filipovici Filip, cântăreț, parohia Mânzătești, jud. Bălți 636
Filiuța Ioan, preot 155
Filiuță Savin, preot 149
Filonov Teodor, protoiereu, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălți 454, 635, 722
Filotei Constantin, paroh în Măgurele, jud. Bălți 636
Filotei Procofii, cântăreț, parohia Furmanca, jud. Ismail 654
Filotheiu Ion, preot, Hagicurda, jud. Ismail 141
Fisher Andrew, ambasador englez 520, 523
Florea Alexandru, diacon 145
Florea Dionisii, paroh în Leușeni, jud. Orhei 657
Florea Ioan, paroh în Florițoaia, jud. Bălți 636
Florea Mihail, paroh în Ghiduleni, jud. Orhei 657, 716
Florea Petre, paroh în Cotiujenii de Sus, jud. Soroca 661; subprotopop, cerc 4, jud. Soroca 518, 722
Florea-Ouș Sava, cântăreț, parohia Dubna, jud. Soroca 658
Florescu Ion T., ministru al Justiției 520
Florovici Alexandru, paroh în Mândâcăuți, jud. Hotin 651
Florovici Ioan, paroh în Doljoc, jud. Hotin 649
Florovici Vasile, misionar preot, cerc 3, jud. Chișinău 711
Florovici Vasile, paroh în Vancicăuți, jud. Hotin 516, 649; cercetător cerc 2, jud. Hotin 723; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Hotin 516, 543
Fluture Dimitrie, preot 153
Focșa Ioan, cântăreț, parohia Cazaclia, jud. Tighina 663
Focșa Mihail, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Focșa Teodor, paroh în Alcedar, jud. Orhei 594-596, 656; duhovnic protoiereu, cerc 3, jud. Orhei 715
Fomov Serghii, cântăreț, parohia Petropavlovca, jud. Cetatea Albă 642
Foster G., plenipotențiar al Marii Britanii 520
Fotescu Gheorghe, paroh în Găureni, jud. Chișinău 647; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Orhei 541
Fotescu Hrisant, paroh în Divizia, jud. Cetatea Albă 640; protopop, preot, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720
Frațman Ioan, cântăreț, parohia Inești, jud. Orhei 657
Frațman Ioan, cântăreț, parohia Soci-Bocan-Bughelea, jud. Bălți 636
Frațman Mitrofan, cântăreț, parohia Isacova de Sus, jud. Orhei 657
Frațman Nicolai, paroh în Inești, jud. Orhei 657
Frațman Petre, paroh în Șagani, jud. Ismail 654
Frațman Petru, cântăreț, parohia Țareuca, jud. Orhei 656
Frațman Ștefan, cântăreț, parohia Dezghingea, jud. Tighina 664
Frațman Teodor, cântăreț, parohia Cobâlnea Veche, jud. Soroca 661
Frățiman Iustin (Justin) St. 37, 280, 298; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 528
Frija Dimitrie, cântăreț, parohia Ursoaia, jud. Tighina 663
Frija Ioan, cântăreț, parohia Văsieni, jud. Chișinău 646
Friptu Tadeu, cântăreț, parohia Hârbovăț, jud. Tighina 662
Friptu Teodor, cântăreț, parohia Drepcăuți, jud. Hotin 651
Friptu Terentii, cântăreț, parohia Puhăceni, jud. Tighina 662
Friptu(l) Iulian, paroh în Comrat, jud. Tighina 325, 332, 664; protopop, cerc 4, jud. Tighina 322, 434
Friptu(l) Mihail, protoiereu, paroh în Puhoi, jud. Tighina 663; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 528; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622-623
Fromunda Alexandru, cântăreț, parohia Vereјeni, jud. Soroca 660
Frunza Avxentii, paroh în Tărșițel, jud. Orhei 656
Frunza Teodor, paroh în Sârcova, jud. Orhei 656
Frunza Vladimir, cântăreț, parohia or. Leova, jud. Cahul 639; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cahul 542
Frunză Evlavia, monahie, m-rea Vărzărești, jud Chișinău 398, 665
Frunză Teodor, paroh în Văscăuți, jud. Soroca 661
Fulger Iordache, preot 147
Furtună (Fortuna) Vasilii, cântăreț, parohia Trebisăuți, jud. Hotin 652
Furtunescu Ioan, preot 155

Gabriel al Samosului, 240
Gacichevici Grigore, paroh în Ordășei, jud. Orhei 657
Gacichevici Pavel, paroh în Purcari, jud. Cetatea Albă 333, 641
Gacichevici Simeon, paroh în Fuzăuca, jud. Orhei 592, 656, 716; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621-622
Gacichevici Vasilii, cântăreț, parohia Iserlia, jud. Cetatea Albă 643
Gaevschi Alexandru, paroh, bis. „Sf. Gheorghe", or. Cetatea Albă 640, 720
Gal, subprefect 586
Galațchi Simeon, cântăreț, parohia Hagimus, jud. Tighina 662
Galațchi Teodor, diacon-cântăreț, parohia Scoreni, jud. Chișinău 645, 711
Galațchi Victor, paroh în Calfa, jud. Tighina 662
Galiț Dionisii, cântăreț, parohia Iablona Nouă, jud. Bălți 637
Galițchi Ioan, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Tighina 541
Galușco Serghii, paroh în Mașcăuți, jud. Orhei 655
Ganciu Lupu, negustor 337
Ganciu Spiridon, negustor 337
Ganea Alexandru, cântăreț, parohia Orac, jud. Cahul 640
Ganea Dimitrie, preot 155
Ganea Ioan, cântăreț, parohia Seliștea, jud. Orhei 655
Garbur Petre, cântăreț, parohia Goleni, jud. Soroca 659
Garce, logofăt, boier de Divan 118
Garofeanu Dim., preot, iconom, or. Ismail 139
Garofeanu Dimitrie, preot, profesor 173
Garoflid Constantin, ministru 317, 545
Gașcu Grigorii, paroh în Goleni, jud. Soroca 659
Gavriil al Naupactei și Artei, ierarh 80
Gavril, arhiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Gavrila Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cahul 542
Gavrilan Andrei, paroh în Căpriana, jud. Chișinău 645
Gavrilan Victor, paroh în Milești, jud. Chișinău 459, 645
Gavrilescu Vasile, preot 145
Gavriliuc Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Tighina 541
Gavrilovici C., protoiereu, șef de serviciu 329
Gavrilovici Dimitrii, cântăreț, parohia Frumușica Veche, jud. Cetatea Albă 642
Gavrilovici Dimitrii, paroh în Coșernița, jud. Orhei 654
Gavrilovici Iacov, protoiereu, paroh în Ivanovca Rusă, jud. Cetatea Albă 641; protopop, cerc 2, jud. Cetatea Albă 515
Gavrilovici Nicolai, diacon-cântăreț, parohia Crocmaz, jud. Cetatea Albă 641
Gavrilovici Teodosie (Feodosie), paroh, bis. „Toți Sfinții", or. Chișinău 572, 644, 677, 710; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 620-622, 624; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, or. Chișinău 540; membru al Consistoriului 533
Gazea Leontii, cântăreț, bis. „Sf. Nicolae", or. Cetatea Albă 640
Gazian Alexii, cântăreț, parohia Solonceni, jud. Orhei 656

Gârduzu Mihail, paroh în Olănești, jud. Cetatea Albă 641
Gățulescu N., preot 153
Gădeiu Gheorghe, preot 147
Gândac Petre, cântăreț, parohia Coșernița, jud. Soroca 661
Gârboviceanu Petre, secretar al Adunării Deputaților 666
Gârlanici, podul lui – 74
Gârlea Mitrofan, cântăreț, parohia Ghizdita, jud. Soroca 659
Gârlea Sazont, paroh în Ciripcău, jud. Soroca 352, 660
Gârlea Teodor, paroh în Cuhureștii de Sus, jud. Soroca 661
Geavioti Christru, locuitor din Iași 127
Gemăneanu Antonii, paroh în Durlești, jud. Chișinău 645
George Costache, preot 159
Georgescu D., preot 448
Georgescu Marin, preot 165
Georgescu, colonel, comandant, Regimentul 40 Infanterie 452
Georgiu Petre, proistos 145
Gerasimos de Dercon 103
German al Elasonului 80
Ghebea Andrei, cântăreț, parohia Blindești, jud. Bălți 637
Gheciu Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Chișinău 541
Ghedeoan, ieromonah 82, 83
Ghenadie Râmniceanu, locotenent al eparhiei Buzău 198
Ghenadie, egumen, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 408
Ghenvarschii Constantin, paroh în Bocșa-Risipeni, jud. Bălți 591, 637
Ghenzul Vasile, deputat în Sfatul Țării, președintele Uniunii Cooperativelor Basarabene 737
Gheorghe, cântăreț, fiul preotului Andrei Poparcea 44
Gheorghe, mitropolit al Țării Moldovei 85, 99
Gheorghe, preot 346
Gheorghescu Marin, preot 167
Gheorghian Andrei, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Soroca 542
Gheorghian P., preot 44
Gheorghian Petre, paroh în Pravila, jud. Soroca 662
Gheorghianov Aurel, cântăreț, parohia Șoldănești, jud. Orhei 656
Gheorghianov Gheorghe, cântăreț, parohia Elisaveta, jud. Bălți 635
Gheorghianov Gheorghe, paroh în Glodeni, jud. Bălți 528, 637; protoiereu, protopop, protopopiatul Glodeni, cerc 3, jud. Bălți 332, 428, 468, 515; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 527, 528
Gheorghianov Nicanor, cântăreț, parohia Zgărdești, jud. Bălți 636
Gheorghianov Nicolai, cântăreț, parohia Sturzovca, jud. Bălți 636
Gheorghianov Pavel, paroh în Strâmba, jud. Bălți 636
Gheorghianov Petre, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Bălți 333; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Gheorghianov Vladimir, protoiereu, bis. Sf. Nicolae, or. Tighina 662, 712
Gheorghianu Dimitrii, iconom-stavrofor, preot, parohia Strășeni, jud. Chișinău 512, 513, 645, 711
Gheorghieș, *vezi* Grosu Gurie, arhimandrit
Gheorghiu Nicolae, preot 145
Gheorghiu Petre, cântăreț, parohia Cișmichioi, jud. Cahul 638
Ghepețchi A. N., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Ghepețchii, protoiereu, deputat în Duma rusă 255
Gherasim, dichiul Mitropoliei Moldovii 109
Gherasim, egumen, m-rea Precista din Roman 109; episcop de Roman 114
Gherasimenco Ștefan, paroh, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653

Gherbanovschi Boris, paroh în Varticăuți, jud. Hotin 650
Gherbanovschi Filip, preot, bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 580, 654
Gherbanovschi Gheorghe, paroh în Neporotovo, jud. Hotin 650
Gherbanovschi Gheorghe, paroh în Seliștea, jud. Hotin 650
Gherbanovschi Grigorii, paroh în Pererâta, jud. Hotin 651
Gherbanovschi Iacob, cântăreț, parohia Costiceni, jud. Hotin 649
Gherbanovschi Isidor, paroh în Chelmenți, jud. Hotin 650; protopop, cerc 5, jud. Hotin 334, 441
Gherbanovschi Teodosii, cântăreț, parohia Tărăsăuți, jud. Hotin 649
Gherbonovschi Efimii, paroh în Atachi, jud. Soroca 659
Gherman, arhimandrit, stareț, m-rea Noul Neamț 324, 335, 398, 733
Gherman, Episcop Caucazului și al Ecaterinogordului 250
Ghermanschii Nicolai, cântăreț, parohia Ianăuți, jud. Hotin 650
Gherontie Silistreanu, arhiereu 748
Gherontie, protosinghel, stareț, m-rea Căpriana 398
Gheuca Leon, protosinghelul Mitropoliei Moldovei 89; episcop de Roman 94; mitropolitul Moldovei 98, 100, 103
Gheucă Leon, mitropolit al Țării Moldovei 36
Ghibu Onisifor 44, 49, 50
Ghica Alexandru, boier 123
Ghica Costache, spătar 123
Ghica Dimitrache, agă 123
Ghica Dimitrie, diplomat 521, 523
Ghica Grigore, vornic 123
Ghica Iordache, boier 123
Ghica N. D. 324
Ghidiu Constantin, paroh în Isacova de Sus, jud. Orhei 350, 657; subprotopop, cerc 5, jud. Orhei 716, 717
Ghika Dimitrie, președinte al Adunării Deputaților 177; președinte al Senatului 172
Ghilea Andrei, preot, cerc 1, jud. Cahul 719
Ghilea Gheorghe, cântăreț, parohia Colonița, jud. Chișinău 646
Ghilea Ioan, diacon, parohia Bocșa-Risipeni, jud. Bălți 637
Ghilea Mihail, cântăreț, parohia Nagoreni, jud. Hotin 650
Ghinculov Leon, paroh în Gura-Bâcului, jud. Tighina 662
Ghindaru I., profesor 173
Ghinescu Constantin, preot 139
Ghișcuță E., preot, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Ghițăul Mihail, cântăreț, parohia Alexăndreni (Catranâc), jud. Bălți 635
Ghițileariu Alexandru, diacon-cântăreț, parohia Vălcineț, jud. Chișinău 648; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Giani D., ministru secretar de stat la Departamentul de Justiție 172
Giuncu Alexandru, cântăreț, parohia Țânțăreni, jud. Orhei 657
Giurgiu, staroste 74, 76
Gladun V., egumen, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Glavan Alexandru, cântăreț, bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 654
Glavan Alexandru, cântăreț, parohia Bădiceni, jud. Soroca 658
Glavan Vasilii, paroh în Beleavineți-Ghiloveți, jud. Hotin 650
Glavan Victor, paroh în Drochia, jud. Soroca 660; cercetător duhovnicesc, jud. Soroca 334
Glavatinschi Grigorie, protoiereu, or.Chișinău 572, 710
Glavatinschi Nicolai, preot, cerc 2, jud. Tighina 712
Glavatinschi Vartolomei, paroh în Chișla-Zamjievo, jud. Hotin 650
Glavce Simeon, proprietar 348
Glinjinschii Efimii, paroh în Căplani, jud. Cetatea Albă 641
Glinschii Alexei, diacon-cântăreț, parohia Năpădeni, jud. Bălți 635

Glisian Iosif, protoiereu de Ismail 129, 141
Glovatinschi Alexandru, paroh în Hagimus, jud. Tighina 662
Glovatinschi Grigorie, protoiereu, paroh, bis. „Buna vestire”, or. Chișinău 643
Glovatinschi Nicolai, paroh în Troițcoe, jud. Tighina 663
Gobjila (Hobjilă) Vasile, protoiereu 321, 375
Gobjila Alexandru, cântăreț, parohia Rusești Noi, jud. Chișinău 646
Gobjila Alexandru, paroh în Zgărdești, jud. Bălți 636
Gobjila Constantin, paroh în Antonovca, jud. Cetatea Albă 641
Gobjila Evghenii, paroh în Milești, jud. Chișinău 647
Gobjila Gheorghe, paroh în Vadul lui Vodă, jud. Chișinău 514, 646
Gobjila Ioan, paroh în Copceac, jud. Cetatea Albă 642
Gobjila Ștefan, cântăreț, parohia Ciuciuleni, jud. Bălți 635
Gobjila Vasile, paroh în Năvârneț, jud. Bălți 637
Gobjilă (Gobjila) Pavel, paroh în Negureni, jud. Orhei 657, 716
Gobjilă (Gobjilo) Grigori, paroh în Răculești, jud. Orhei 655, 714
Gobjilă Maria Mihailovna, soția protoiereului Vasile Gobjilă 321
Gobjilă Nicolae, cântăreț, parohia Faraonovca, jud. Cetatea Albă 642; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia” 621, 623
Gobjilo Ioan, paroh în Pănășești, jud. Chișinău 645
Gobjilo Petre, cântăreț, parohia Sinești, jud. Bălți 636
Godoroja Arsenii, paroh în Izvoare, jud. Soroca 660
Godoroja Ioachim, cântăreț, parohia Hirișeni, jud. Orhei 657
Goga Octavian, ministru al Cultelor și Artelor 519, 524, 545, 553, 554, 564, 599
Gogea Constantin, cântăreț, parohia Tabacu, jud. Ismail 653
Gogu Ioan, paroh în Voroteț, jud. Orhei 655
Goian (Goeanu) Matei, paroh în Congaz, jud. Cahul 639; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia” 621, 623; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cahul 542
Goian Iacob, cântăreț, parohia Maramonovca, jud. Soroca 659
Goian Ioan, paroh în Trușeni, jud. Chișinău 646
Goian Teodor, cântăreț, parohia Trifăuți, jud. Soroca 659
Goian Timotei, paroh în Gvozdova, jud. Soroca 661
Goian Vasile, cântăreț, parohia Cornova, jud. Orhei 657
Goianu Ilie, cântăreț, parohia Cernița, jud. Soroca 661
Goja Ioan, cântăreț, parohia Novaci, jud. Chișinău 648
Goldiș Vasile, ministru 448
Golubenco Iosif, cântăreț, bis. Sf. Parascheva, or. Ismail 652
Golubenco Pavel, cântăreț, parohia Vulcănești, jud. Cahul 639
Golubenco Teodor, cântăreț, parohia Taraclia, jud. Tighina 663, 712
Goncearenco Teodor, cântăreț, parohia Gordinești, jud. Orhei 656
Goncearenco Vasilii, cântăreț, parohia Lozova, jud. Chișinău 645
Goncreariuc Dionisii, paroh în Țarigrad, jud. Soroca 660
Gonceaurc Grigorii, diacon-cântăreț, parohia Ciugureni, jud. Orhei 655
Gonciariuc Alexandru, paroh în Javgur, jud. Tighina 664; cercetător duhovnicesc, jud. Tighina 333
Gonciariuc Gheorghe, paroh în Todirești, jud. Bălți 636
Gondiu Porfirii, cântăreț, parohia Cinișeuți, jud. Orhei 656
Gonța Vladimir, paroh în Puțintei, jud. Orhei 658
Gorcea Ioan, cântăreț, parohia Colicăuți, jud. Hotin 651
Gorceag (Gorceac) Moisei, paroh în Bairamcea, jud. Cetatea Albă 515, 640

Gorceag Ioan, protoiereu, paroh în Apaci, jud. Tighina 662
Gorciag Luca, paroh în Zberoaia, jud. Chișinău 647
Gorduza Dimitrii, diacon, parohia Olănești, jud. Cetatea Albă 641
Gorduza Mihail, protoiereu, paroh în Sipoteni, jud. Chișinău 648
Gorduza Serghii, paroh în Novaci, jud. Chișinău 648
Gore Paul 29
Goreaev Ioan, preot, parohia Tărăsăuți, jud. Hotin 649
Gorelov Gavril, preot 141
Gorobagiu Ștefan, cântăreț, parohia Șirăuții de Jos, jud. Hotin 651
Gotchievici, primarul or. Hotin 468
Govorov Veniamin, paroh în Ivanovca Bulgară, jud. Cetatea Albă 643
Govorov Victor, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Cetatea Albă 333
Grama Onufrii, cântăreț, parohia Dezghingea, jud. Tighina 664
Granicii Marcu, cântăreț, bis. Sfinții Voievozi Gavril și Mihail, or. Ismail 652
Grădișteanu Stan, diacon 155
Grău Mihail, cântăreț, parohia Criva, jud. Hotin 651
Grău Nicolai, paroh în Bădragii Vechi, jud. Hotin 650
Grău Teodor, cântăreț, parohia Fetești, jud. Hotin 651
Grăul Alexandru, paroh în Speia, jud. Tighina 663
Grebencea Teodor, cântăreț, parohia Căzănești, jud. Orhei 656
Grebinicov Grigorii, cântăreț, bis. „Sf. Dumitru”, or. Cahul 638
Grebinicov Simeon, paroh, bis. „Sf. Dumitru”, or. Cahul 638
Greceanu Constantin, logofăt 123
Grecov M., egumen, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești” din Basarabia 408, 528
Grecu Hariton, paroh în Larga, jud. Cahul 639
Grecu Mihail, preot, parohia Tatarbunar, jud. Cetatea Albă 642
Gregorios, călugăr 71, 73
Gribanovsky Anastasie, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului 40, 255, 257, 286-291, 298-304, 397
Griginschi Vladimir, paroh în Cruglic, jud. Orhei 654
Grigoraș Ioan, cântăreț, parohia Dahnovici, jud. Chișinău 647
Grigoraș Nicolai, cântăreț, parohia Balasinești, jud. Hotin 650
Grigore al III-lea Ghica, domn 39
Grigore al II-lea Ghica, domn 97
Grigore de Chesaria 103
Grigore Teologul 105
Grigore Țamblak, mitropolit al Kievului 72
Grigorescu Grigore, preot, s. Erdecburno, jud. Bolgrad 141
Grigorie [Dascălul], mitropolit al Ungrovlahiei 558
Grigorie al Rodosului 80
Grigorie al Ungrovlahiei, mitropolit 91
Grigorie al XIII-lea, papa de la Roma ~ 740, 742
Grigorie Ierapoleos 106
Grigorie, mitropolit al Ungrovlahiei 486
Grigoriev Elefterii, paroh în Devlet-Agaci, jud. Cetatea Albă 643
Grigoriev Ioan, cântăreț, parohia Valea Perjei, jud. Tighina 664
Grigoriev Ștefan, paroh în Dăncăuți, jud. Hotin 648
Grigoriev Visarion, preot, or. Ismail 139
Grigorii,
Grigorița Ioan, cântăreț, parohia Mândâc, jud. Soroca 660
Grigoriu Alexandru, preot 151
Grigoriu Gheorghe, preot 147
Grigoriu I., iconom, revizorul Eparhiei Hușilor 459
Grigoriu Ioan, preot 145
Grimalschi Dorimidont, paroh în Vădeni, jud. Soroca 660
Grimalschi Efimii, cântăreț, parohia Tețcani, jud. Hotin 651; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 543
Grimalschi Gheorghe, paroh în Fântâna Nouă, jud. Bălți 638

Grimalschi Leonid, paroh în Ruseni, jud. Soroca 660
Grimalschi Sosipatru, iconom-stavrofor, paroh, bis. Acoperământul Maicii Domnului, or. Hotin 648; protopop, protopopiatul or. Hotin, jud. Hotin 331, 332, 441, 451, 516, 722; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Hotin 543
Grimalschi Teodor, paroh în Edineți, jud. Hotin 463, 466, 651
Grimalschi Teodor, preot, parohia Clișova, jud. Orhei 657
Grimalschi Zinovii, paroh în Zelena, jud. Hotin 651
Grinco, pan, boier în Sfatul domnesc 74
Gripa Teodor, paroh în Teșcureni, jud. Bălți 636
Grișcov Alexandru, paroh în Peciște, jud. Orhei 656
Grișcov Vladimir, paroh în Ianăuți, jud. Hotin 650, 723
Grișcov Vladimir, paroh în Scăieni, jud. Soroca 660, 722
Groapă Ioan, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Ismail 333
Grobojil (Garabagiu) Diomid, cântăreț, parohia Purcari, jud. Cetatea Albă 641
Grocis Eus., preot 298
Gromadschi Alexandru, preot, 287
Gropa D., misionar, preot, cerc 2, jud. Hotin 723
Gropa Efimii, cântăreț, parohia Vărăncăul Vechi, jud. Soroca 659
Gropa Ioan, cântăreț, parohia Bahmut, jud. Bălți 636
Gropa Ioan, cântăreț, parohia Mihăileni, jud. Bălți 638
Gropa Ioan, paroh în Crișcăuți, jud. Soroca 659
Gropa Manuil, cântăreț, parohia Noua Suliță, jud. Hotin 649
Gropa Mihail, paroh în Nemirovca, jud. Soroca 658
Gropa Pavel, cântăreț, parohia Borosenii Noi, jud. Bălți 637
Gropa Simeon, cântăreț, parohia Voloave, jud. Soroca 659
Grosu Andrei, paroh din Sârcova, jud. Orhei 592
Grosu Andrei, paroh în Cărpineni, jud. Chișinău 460, 647
Grosu Andrei, protoiereu, paroh în Izbește, jud. Orhei 654
Grosu Constantin, cântăreț, parohia Babele, jud. Ismail 652
Grosu Dimitrie, cântăreț, parohia Sadova, jud. Chișinău 645
Grosu Efimie, cântăreț, parohia Cimișeni, jud. Chișinău 646
Grosu Efimie, cântăreț, parohia Gura-Băcului, jud. Tighina 662
Grosu Fedot, cântăreț, parohia Plahteevca, jud. Cetatea Albă 642
Grosu Gheorghe, directorul de Justiției și Culte din Basarabia 291, 297
Grosu Gurie, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, mitropolitul Basarabiei, 26, 40, 43-45, 47, 259, 262, 273, 278, 307, 308, 310, 311, 317, 318, 319, 320, 321, 330, 335, 406-408, 461, 462, 465-470, 489-492, 500, 503, 509, 510, 512, 524, 525, 526, 529, 531-533, 535-536, 547, 548, 551, 553-557, 559, 561, 563, 565, 566, 573, 581, 582, 585, 596, 599, 602, 605, 607, 609-611, 620, 621, 667, 678-685, 694, 695, 707, 725, 731, 732, 736, 738, 747, 761, 764
Grosu Ioan, cântăreț, parohia Cigârleni, jud. Chișinău 646
Grosu Ioan, cântăreț, parohia Meșeni, jud. Orhei 657
Grosu Lazar, diacon-cântăreț, parohia Căușenii Noi, jud. Tighina 662
Grosu M., egumen, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Grosu Marcu, paroh în Sevirova, jud. Soroca 660
Grosu Mihail, paroh în Cigârleni, jud. Chișinău 646
Grosu Mihail, paroh în Sturzovca, jud. Bălți 636
Grosu Serghii, cântăreț, bis.-catedrală, or. Tighina 662, 712
Grosu Timofei, paroh în Dănceni, jud. Chișinău 645
Grosu Vasile, cântăreț, parohia Gura Galbenă, jud. Tighina 664

Grosu Vladimir, diacon, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Grosu, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cetatea Albă 543
Grosul Andrei, mazil, negustor, ctitor în or. Orhei 347
Grosul Arhiva, mazil, ctitor în or. Orhei, *vezi* Grosul Andrei, mazil, negustor
Grozavu Alexandru, protoiereu, paroh, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cahul 638; protopop cerc 1, jud. Cahul 332, 401, 404
Grozavu Daniil, protosinghel, m-rea Condrița, jud Chișinău 348, 398, 665
Gruev Constantin, paroh în Căzănești, jud. Orhei 656
Gruev Ioan, paroh în Tarutino, jud. Cetatea Albă 643
Gruev Mihail, cântăreț, parohia Ciumlichioi, jud. Cetatea Albă 643
Gruev Petru, cântăreț, parohia Selioglo, jud. Cetatea Albă 643
Gruiu Ghiță, preot, or. Galați 145
Guciujna Pavel, paroh în Mana, jud. Orhei 349, 654, 677; protoiereu, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621-622, 624, 625; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Orhei 541
Gudima Anastasii, cântăreț, parohia Butuceni, jud. Orhei 655
Guma (Huma) Vasile, iconom-stavrofor, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644; protoiereu, director al Direcțiunii Mitricale 329, 337, 367, 369, 371-373, 375, 377, 382, 415, 419; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 408, 413, 526, 528, 532; membru al Societății Ospătăria Populară 425
Guma (Huma) Vichentie, paroh în Costuleni, jud. Chișinău 647; protopop, protopopiatul Ungheni, cerc 4, jud. Chișinău 332, 443, 514, 541
Guma Petre, paroh în Sadova, jud. Chișinău 645
Gurie, ieromonah 398
Gușanu Filip, cântăreț, parohia Corjeuți, jud. Hotin 650
Guștiuc (Gușciuc) Mihail, paroh în Baccealia, jud. Ismail 653; protopop, cerc 4, jud. Ismail 439; subprotopop, cerc 3, jud. Ismail 517; protopop, cerc 3, jud. Ismail 718; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Guștiuc (Gușciuc) Vladimir, protoiereu, paroh în Crihana, jud. Cahul 639, 719; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Guștiuc Gheorghe, paroh în Măcărești, jud. Chișinău 647
Guțu Gheorghe, cântăreț, parohia Pereni, jud. Chișinău 647, 712; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Guțu Serafim, cântăreț, parohia Bursuceni, jud. Bălți 635
Guzeanu Marin, preot 157
Guzun Dimitrii, cântăreț, parohia Leușeni, jud. Cahul 640

H

Hagi Cristea, locuitor din Iași 127
Hagi Dimitrie, locuitor din Iași 127
Hagiu Ioan, preot 147
Haidevici Zotic, paroh în Tulbureni, jud. Hotin 649
Halacicovschii Grigorii, paroh în Cotelev, jud. Hotin 649
Halbura Ștefan, cântăreț, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Haldevici (Holdeevici) Mihail, paroh în Gvozdăuți, jud. Hotin 516, 651; subprotopop, cerc 5, jud. Hotin 516, 723; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 543
Haldevici Nicanor, diacon-cântăreț, parohia Șirăuții de Jos, jud. Hotin 651
Halipa Alexii, cântăreț, parohia Tătărăuca Nouă, jud. Soroca 660
Halipa N., subdirector, Seminarul Teologic Chișinău 329
Halippa I.N., inspector școlar în Berdeansc, membru de onoare al „Societății Istori-

co-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Halippa Pantelimon (Pan), președintele Sfatului Țării 255, 257, 312, 361; ministru delegat al Guvernului Român în Basarabia 491; deputat, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 527
Hamangiu C. 361
Hamchevici Ion, diacon-cântăreț, parohia Călărași, jud. Orhei 657, 717
Hammer-Purgstal von, Iosif (Sior Hamer), consul austriac 111, 112
Haneș P. V. 325
Harea Constantin, paroh în Frumușica Nouă, jud. Cetatea Albă 516, 642, 721
Harea Gheorghe, cântăreț, parohia Cetăreni, jud. Bălți 636
Harea Gheorghii, cântăreț, parohia Fălești, jud. Bălți 635
Harea Harlambii, paroh în Pârlița, jud. Bălți 636
Harea Ilie, paroh în Cartal, jud. Ismail 653
Harea Ilie, preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Harea Teodor, cântăreț, parohia Ciucur Mingir, jud. Tighina 664
Harea Teodor, paroh în Bujor, jud. Chișinău 647, 711
Harea Vasile, deputat în Sfatul Țării, publicist 324, 326
Harega Hristofor, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cetatea Albă 543
Harega Vasile, preot 348
Harega, preot, profesor la Școala primară din comuna Corjeva 605
Harghel Gheorghe, paroh în Hiliuți, jud. Bălți 638
Harghel Teodor, paroh în Nemțeni, jud. Chișinău 514, 647; protoiereu, cerc 3, jud. Chișinău 333, 711, 712
Haritonov Nicolai, protoiereu, paroh în Chipercenii de Sus, jud. Orhei 655; cercetător preot, cerc 2, jud. Orhei 715
Haritonov Ștefan, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Chișinău 333
Harnagea Dimitrie, paroh în Baimaclia, jud. Tighina 518, 663, 713; subprotopop, preot, cerc 2, jud. Tighina 712
Hartia Constantin, preot, 407
Hartic Teodor, cântăreț, parohia Larga, jud. Cahul 639, 719; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cahul 542
Hasdeu B. P. 276, 410
Hasnași Teodor, cântăreț, parohia Ghetlova, jud. Orhei 657
Hașdău, *vezi* Hasdeu B. P.
Hârduzu (Gorduza) Nicolai, cântăreț, parohia Râdeni, jud. Bălți 636
Hâjdău, scriitor, *vezi* Hasdeu B. P.
Hâncu Grigore, cântăreț, parohia Crișcăuți, jud. Soroca 659
Hâncu Mihail, stolnic, ctitor 387
Hâncu Serafim, protosinghel, m-rea Hârjauca, jud Orhei 665, 733
Hârjeu Constantin, general 317, 324
Hârtia Dimitrie, paroh în Coșcalia, jud. Tighina 663
Herescu Serghii, paroh în Danul, jud. Bălți 637
Herescu, scriitor 276
Herștanschi Z., profesor 468
Herța Vladimir, primar de Chișinău 337
Hinculov Alexandru, preot, parohia Taraclia, jud. Tighina 663
Hirondu Nicolai, cântăreț, parohia Căbăiești, jud. Chișinău 647
Hitler Adolf 759, 763
Hobjilă Gheorghe, preot, parohia Călmățui, protopop cerc 3, jud. Cahul 401, 404
Hodco de la Mamurinți, pan, boier în Sfatul domnesc 76
Hodorev Trofim, cântăreț, bis. Sfinții Petru și Pavel, or. Tighina 662
Hodoroja Domițian, arhimandrit-mitrofor, stareț, m-rea Hâncu, jud Chișinău 665, 733, 737
Hohor Constantin, preot 141
Hohor Ioan, paroh în Traian Vechi, jud. Ismail 333, 652; subprotopop, cerc 1, jud. Ismail 516
Hohor Nicolai, paroh în Cairaclia, jud. Ismail 652, 718
Hohor Petre, paroh în Cimișlia, jud. Tighina 664; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528; delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești", cerc 5, jud. Tighina 714
Hohor Vasilii, paroh în Dermendere, jud. Ismail 652
Holbura Dimitrii, cântăreț, parohia Sadova, jud. Chișinău 645
Holbura Ștefan, cântăreț, parohia Slobozia Hănesei, jud. Cetatea Albă 641
Homițchi Dimitrie, cântăreț, s. Izvoare, jud. Orhei 586, 655
Homițchi Porfirii, diacon-cântăreț, parohia Șendreni, jud. Hotin 651
Homițchi Teodor, paroh în Cobâlnea Nouă, jud. Soroca 661; ic. stav., cerc 4, jud. Soroca 722
Hondru Constantin, cântăreț, parohia Ulmu, jud. Chișinău 646
Hondru Gheorghii, cântăreț, parohia Cioburciu, jud. Cetatea Albă 641
Hondru Pavel, paroh, bis. Sf. Ioan Gură de Aur, or. Ismail 652
Hondru Șt., preot, subdirector, Școala Spirituală de Băieți din Ismail 331, 370
Hondru Ștefan, ic. stav., bis. „Sf. Andrei", liceul nr. I, or. Chișinău 644; membru al „Frățimii profesorilor de religie" 600-602, 604, 605, 609
Hondru V., subdirector al Școlii Spirituale de Băieți din Ismail 329, 331
Horega Constantin, diacon-cântăreț, parohia Feștelița, jud. Cetatea Albă 641
Horega Cristofor, cântăreț, parohia Talmaz, jud. Cetatea Albă 641
Horga G., profesor 173
Hriscenco Evdochim, cântăreț, *vezi* Trișcenco Evdochim, cântăreț
Hrisolor Epaminond, preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622, 624, 625
Hristev Nicolai, paroh, bis. „Sf. Nicolae", sub. Turlachi, or. Cetatea Albă 640
Hristosomidis Filaret, diacon, bis. „Sf. Panteleimon", or. Chișinău 644
Hrișcov Ilia, cântăreț, parohia Târnova, jud. Soroca 660
Huma Constantin, protoiereu, paroh în Dubăsarii Vechi, jud. Tighina 662
Huma Ioan, cântăreț, parohia Cerlina, jud. Soroca 661
Huma Vsevolod, paroh în Bulăiești, jud. Orhei 655
Hurmuzache, colecția de documente ~ 410
Hușanu Nicolai, paroh în Coiceni, jud. Bălți 637, 722
Hușanu Vladimir, paroh în Târnova, jud. Soroca 660
Huțu Vasile, cântăreț, parohia Fălești, jud. Bălți 635

I

Iabangi Simeon, cântăreț, parohia Alexandrovca, jud. Cetatea Albă 642
Iachim Andrei, cântăreț, parohia Bârlădeni, jud. Soroca 659
Iachint Constantin, preot 145
Iacob Nicon, paroh în Onițcani, jud. Orhei 655
Iacob, episcop de Roman 96
Iacov Christod., locuitor din Iași 127
Iacov Ioan, diacon-cântăreț, parohia Gura Căinari, jud. Soroca 660
Iacov Putneanul, mitropolit al Moldovei 82, 83, 86-88, 97, 99
Iacov, episcop al Chișinăului 409
Iacov, episcop de Huși 747
Iacov, episcop de Rădăuți, *vezi* Iacob Putneanu
Iacov, ierarh 701
Iacov, mitropolit de Cazan, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Iamburschi Elisei, preot, parohia Ciocâlteni, jud. Orhei 657
Iamburschi Gheorghe, cântăreț, parohia Chiriet-Lunga, jud. Tighina 663
Ianache profesor, locuitor din Iași 127
Ianache Sandu, visiternic 96
Iancu Petru, cântăreț, parohia Găuzeni, jud. Orhei 656
Ianuleu (Ianculeu) Alexandru, vornic 117, 118, 123
Ialimirski A., profesor, membru corespondent al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Iavorschi Dionisie, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Orhei 334
Iavorschi Dionisii, paroh în Ciutulești, jud. Soroca 661, 722

Iavorschi Mihail, paroh în Cetăreni, jud. Bălți 636, 722; duhovnic, protoiereu, cerc 2, jud. Bălți 722
Iazinschii Grigore, paroh în Frumușica, jud. Soroca 660
Iazinschii Teodor, paroh în Stolniceni, jud. Chișinău 647
Iconomidi Procopie, arhimandrit 248
Iconomov Hristofor, preot 141
Iconomu Ioan, cântăreț, parohia Copceac, jud. Cetatea Albă 642
Iconomu Simeon, paroh în Tașbunar, jud. Ismail 652
Ieremia, mitropolit de Maurovlahia 68-71, 703
Ieremias de Halchidonos 103
Ieromnimon Ioan, preot 157
Ierotheu (Ierothei), episcop de Huși 82-83, 86
Iezechil, monah, ctitor, m-rea Japca 392
Ifrosie Constantin, preot 151
Ignatiev M., preot 273
Ignatiev Mitrofan, paroh, bis. „Nașterea Maicii Domnului", or. Chișinău 644
Ignatovici Alexei, cântăreț, parohia Vancicăuți, jud. Hotin 649
Ignatovici Gheorghe, cântăreț, parohia Vădeni, jud. Soroca 660
Ignatovici Ioan, diacon-cântăreț, parohia Nădușita, jud. Soroca 660
Ignatovici Serghii, cântăreț, parohia Năvârneț, jud. Bălți 637
Ignatovici Teofan, paroh în Buzovița, jud. Hotin 650, 723
Ignațiu al Litiței, ierarh 240
Ilarie, episcop de Constanța 705, 748
Ilarion Băcăoanu 748
Ileana, principesă de România 315
Iliaș I, domn 74, 76
Iliaș, pan, boier în Sfatul domnesc 74
Iliescu Theodor, preot 163
Imbroane Avram, vice-președinte al Adunării Deputaților 599
Inculeț Ion, președinte al Sfatului Țării 296; ministru de stat 312, 317, 324, 448, 472
Inculeț Petru, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Tighina 541
Inculeț T., judecător de ședință 600, 601
Inochentie, episcop de Huși 86-90, 93
Inochentie, episcop de Roman 82
Ioachim al IV-lea al Constantinopolului, patriarh 234-236, 240-246, 250, 760, 764
Ioachim, arhimandrit, stareț, m-rea Hâncu 398
Ioachim, protosinghel, or. Galați 145
Ioan de la Conțești, preot 94
Ioan, episcop de Arad 747
Ioanis Theodoru voevodas *vezi* Callimachi Ioan Teodor, domn al Țării Moldovei
Ioasaf din Moldova, monah, ctitor, m-rea Dobrușa 351, 386
Ion a Dărioaei 94
Ion a Măricăi 94
Ionescu G., directorul cancelariei Mitropoliei Ungrovlahiei 229
Ionescu Ioan, preot 165
Ionescu M., general 491
Ionescu Șt., locot. colonel, șef de Stat Major al Comisariatului General al Basarabiei 308
Ionescu Ștefan, preot, or. Ismail 139
Ionescu Take, ministru al Afacerilor Străine 521, 523, 545
Ionesii Ioan, paroh în Ustia, jud. Bălți 637
Ionichie, episcop de Roman 86, 87
Ionichie, patriarh de Constantinopol 78, 80
Ioniță Nicolae, preot 165
Ioniță Șerban, preot 165
Ionnichie, egumen de Moldovița 86
Iorest, egumen de Corni 94
Iorest, egumen de Hangu 86
Iorest, egumen de Solca 86
Iorga Ioan, preot 147
Iorga Nicolae, istoric 21, 23, 38, 82, 83, 87, 89, 103, 107, 109, 410; președinte al Adunării Deputaților 472, 495; membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 527
Iosefide Sava, preot 157
Iosif (Iosaf), arhimandrit, egumen, m-rea Cârligii 110
Iosif I Mușat, episcop de Cetatea Albă, mitropolit al Țării Moldovei, 35, 61, 69, 70, 71, 72, 73, 695, 706, 754
Iosif Sevastias, locotenent al Mitropoliei din Iași 198
Iosif, episcop de Argeș, *vezi* Naniescu Iosif
Iosif, episcop de Caransebeș 747
Iosif, episcop, 552
Iosif, ieromonah, ctitor m-rii Condrița 348, 386
Irimița (Eremița) Gheorghe, paroh în Zăbriceni-Porculeanca, jud. Bălți 515, 638; cercetător misionar, cercul 4, jud. Bălți 333, 515, 722
Irimița Grigorie, preot 456
Isaac din Maurovlahia 61
Isaia, boier în Sfatul domnesc 76
Isaia, egumen 86
Isaia, logofăt 75
Ishii Vicontele, ambasador al Japoniei 521, 523
Isidor, mitropolit al Novgorodului și al Sankt-Petersburgului 250
Isidor, preot din Rusovlahia 69
Istrate Petru, preot 153
Istrati A., preot 43
Istrati, general 309
Istrătescu Marin, preot 159
Ișlicar Ioan, locuitor din Iași 127
Iulian Stan, preot 157
Iulius Cezar 739
Iurco (Iurcov) Teodor, cântăreț, parohia Sturzeni, jud. Tighina 663; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Tighina 541
Iurco Efimii, cântăreț, parohia Vărzărești, jud. Chișinău 648
Iurcu Efrem, ctitor, m-rea Frumoasa 338, 387
Iurcu Iordachi, ctitor, m-rea Frumoasa 338, 387
Iuspenco (Iosipenco) Serghei, cântăreț, parohia Han-Câșla, jud. Cetatea Albă 641, 720
Iuspenco Iacov, paroh în Han-Câșla, jud. Cetatea Albă 641
Iuspenco Vladimir, paroh în Alexandrovca Rusă, jud. Cetatea Albă 642; cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Iustinian, episcop al Armatei 748
Iușcu Antonii, paroh în Rezina, jud. Orhei 656
Iuvenalie, protosinghel, stareț, m-rea Curchi, *vezi* Țaranu Iuvenalie
Ivan Nicolae, episcop de Cluj 747
Ivancenco Nicolai, protosinghel, m-rea Frumoasa, jud Orhei 665
Ivanov Gheorghe, paroh în Stolniceni, jud. Bălți 638
Ivanov I., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Ivanov I., protoiereu, profesor de religie 606
Ivanov Ilarion, paroh în Ochiul Alb, jud. Bălți 638, 722
Ivanov Iliodor, cântăreț, parohia Budachi, jud. Cetatea Albă 640
Ivanov Ioan, preot, s. Caragaci, jud. Bolgrad 143
Ivanov Nicolae, preot, s. Caracurt, jud. Bolgrad 141
Ivanov Teodor, protoiereu, paroh în Chircăiești, jud. Tighina 662
Ivanov Vasile, paroh în Sănătăuca, jud. Soroca 661, 722
Izmana Vasile, cântăreț, parohia Vâșcăuți, jud. Orhei 655
Izmană Ioan, cântăreț, parohia Popeștii de Jos, jud. Soroca 659

J

Jean Paul 484
Jechiu Procopie, paroh în Mârzești, jud. Orhei 585, 586, 655
Jelev Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Cetatea Albă 543
Jemăneanu Gheorghe, paroh în Cobâlnea Veche, jud. Soroca 661
Jereghi Nicolai, paroh în Grătiești, jud. Chișinău 644
Jereghie (Jireghi) Vasilie, paroh în Noua Suliță, jud. Hotin 462, 650, 723; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Jereghii Gheorghe, paroh în Răscăieți, jud. Cetatea Albă 641
Jimbriu Ștefan, preot, s. Babele, jud. Bolgrad 141
Jireghi Filip, cântăreț, parohia Corestăuți, jud. Hotin 651
Jiteriu Ștefan, cântăreț, parohia Temeleuți, jud. Chișinău 648
Jolocondovschi Mitrofan (Joloncovschi Mitrofor), paroh în Babin, jud. Hotin 516, 649
Jolocondovschii Dmitrii, cântăreț, bis. „Sf. Nicolae", sub. Turlachi, or. Cetatea Albă 640
Jomotate, boier în Sfatul domnesc 76

Jora Niculai, paharnic 123
Jovmir Mihail, cântăreț, parohia Alexandrovca Rusă, jud. Cetatea Albă 642
Jovmir Simeon, paroh în Prigorodoc, jud. Hotin 648
Jovmir Trifon (Trofim), cântăreț, parohia Vasilcău, jud. Soroca 659; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Soroca 542
Jovmir Vasile, paroh în Șuri, jud. Soroca 660
Jușcov Antonie, paroh din Rezina, jud. Orhei 590, 715
Jușcov Cozma, cântăreț, parohia Delgiler, jud. Cetatea Albă 642
Jușcov Vasile, preot, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720

Kabacevschii Alexandru, cântăreț, parohia Cubani, jud. Bălți 638
Kain 322
Kiriacescu Oscar, ministru al Finanțelor 446
Kogălniceanu Mihail 133, 410
Kolpikov, autor de manuale 602
Kretzulescu Nicolae, ministru Justiției, Cultelor și Instrucțiunii Publice 130, 134, 135
Kutuzov Mihail, general 38

Lalevici, arhitect 349
Lapedatu Alexandru, ministrul al Cultelor și Artelor 406, 724, 752
Larii Gheorghe, cântăreț, parohia Brânzeni, jud. Bălți 637
Lascar, maior 453
Lașcov Petre, paroh în Cenac, jud. Tighina 664, 713
Lașcu (Lașcov) Nicolae, protoiereu, ic. stav., bis. „Bucuria Tuturor Scârbiților”, or. Chișinău 644; director al Direcțiunii Școlare 324, 328, 367-377, 379-382, 415, 417-419; membr al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești” din Basarabia 408, 528
Lașcu Ioahim, paroh în Chipercenii de Jos, jud. Orhei 655
Lașcu Simeon, paroh în Hasan-Batâr, jud. Cetatea Albă 516, 643; protoiereu, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Lati Vladimir, paroh în Vălcineț, jud. Chișinău 648
Lavrentiev Dimitrii, cântăreț, parohia Bârnova, jud. Hotin 648
Lavrentiev Elesvoie, paroh, bis. Nașterea Maicii Domnului, or. Ismail 652
Lazanovschy Ioan, preot, s. Itulia, jud. Bolgrad 143
Lazanovschy Theodor, preot, s. Drăgulea, jud. Ismail 139
Lazar, egumen de Neamț 82, 86
Lazăr Gheorghe, preot 153
Lazor, ieromonah, *vezi* Lazar, egumen de Neamț
Leah Auxentie, primar al comunei Jora de Jos, jud. Orhei 583
Leahu Gheorghe, paroh în Costești, jud. Chișinău 459, 646, 711
Leahul Gavril, preot, s. Eschipulos, jud. Ismail 139
Leanca Gheorghe, cântăreț, parohia Cuconeștii Vechi, jud. Bălți 638
Lebedev Pavel, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului 39, 40, 43, 44, 276
Leca Alexii, cântăreț, parohia Aluatu, jud. Cahul 638
Leca Gheorghe, cântăreț, cerc 3, jud. Orhei 716
Leca Gheorghe, paroh în Îndărăpnici, jud. Orhei 657
Leca Grigorii, paroh în Alexăndreni (Catranâc), jud. Bălți 635
Leca Ioan, cântăreț, parohia Bravicea, jud. Orhei 657
Leca Ioan, cântăreț, parohia Cobâlca, jud. Orhei 657
Leca Iosif, paroh în Bălășești, jud. Soroca 661
Lechii (Legchi) Gheorghe, cântăreț, parohia Sămășcani, jud. Orhei 656; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia” 621, 622
Lefter Atanasii, paroh în Cotu Morii, jud. Cahul 640
Lefter Constantin, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Ismail 333
Lefter Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Orhei 541
Lefter Ioan, preot, or. Galați 147
Lemne Nicon, paroh în Cerlina Mare, jud. Hotin 649

Lemne-Machedon Nicolai, cântăreț, parohia Căușenii Vechi, jud. Tighina 662
Lemne-Makedon Ioan, paroh în Dolna, jud. Chișinău 647
Lemni Dimitrie, cântăreț, parohia Caracușeni, jud. Hotin 650
Leon, episcop de Roman, *vezi* Gheuca Leon
Leon, mitropolitul Moldovei, *vezi* Gheuca Leon
Leon, protosinghelul Mitropoliei Moldovei, *vezi* Gheuca Leon
Leonardi, telal-bașa, locuitor din Iași 127
Leontovschi Vasile 407
Leovan Alexandru, paroh de Vâșcăuți, jud. Orhei 582
Leovan Alexandru, preot, parohia Văsieni, jud. Chișinău 646
Leovan Gheorghe, paroh în Gherman, jud. Bălți 637
Leovan Ioan, cântăreț, parohia Vadu lui Isac, jud. Cahul 639
Lepădatu Miron 94
Lesnic Evdochim, preot, bis. „Intrarea în Biserică”, or. Chișinău 644; subdirector al Școlii Eparhiale de Fete din Chișinău 329, 467; protoiereu, secretar al „Frățimii profesorilor de religie” 600-602, 604, 605
Lesnic P., preot 572
Leu Constantin, preot 149
Leu Efimie (Eftimie), paroh s. Poiana, jud. Orhei 517, 595, 656
Leu G., preot, director al Școlii Spirituale de Bălți din Ismail 329
Leu Nicolai, cântăreț, parohia Răcești, jud. Soroca 661
Leu, boier în Sfatul domnesc 76
Levinschi Filip, paroh în Copăceni, jud. Soroca 661
Levinschi Tihon, cântăreț, parohia Hlinaia, jud. Hotin 651
Levițchi [Vasile], subprefect, jud. Chișinău 459
Levițchi Alexei, cântăreț, parohia Florești, jud. Soroca 660
Levițchi Gheorghe, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Orhei 654, 715
Levițchi Ioan, paroh în Prepelița, jud. Soroca 662
Levițchi Mihail, diacon-cântăreț, parohia Ruseni, jud. Soroca 660
Levițchi Nicanor, cântăreț, parohia Cuhnești, jud. Bălți 637
Levițchi Petre, cântăreț, parohia Climăuți, jud. Soroca 659
Levițchi Vladimir, cântăreț, parohia Mereșeuca, jud. Soroca 660
Levițchi, preot, profesor, Școala Spirituală de băieți din Edineț 462
Leygues Georges, ministru al Afacerilor Străine al Franței 521, 523
Liginschi Teodor, cântăreț, parohia Șichirlichitai, jud. Ismail 652
Lihaciov N. P., profesor universitar, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești” din Basarabia 407, 527
Lilio Luigi (Luigi Giglio), învățat, astronom, matematic 740, 741, 742
Lisevici Antonii, paroh în Tigheci, jud. Cahul 640, 720
Lisevici Pavel, paroh în Ceamașir, jud. Ismail 654
Lisevici Teodor, protoiereu, paroh în Ceadâr Lunga, jud. Tighina 663
Liubov Toma, paroh în Chiriet-Lunga, jud. Tighina 663, 713
Liven, conte 115
Lobodă, hatman căzăcesc 583
Lobutin Gavriil, cântăreț, parohia Grubna, jud. Hotin 650
Locusta Lazăr, preot 153
Logan Timotei, cântăreț, parohia Temeleuți, jud. Soroca 661
Loghin Constantin, preot, parohia Drujineni, jud. Bălți 637
Loghin V., preot 460
Loghin Vasile, preot, biserica „Sf. Gheorghe”, Pogorniceni, jud. Orhei 580
Loghin Vasilii, paroh în Furceni, jud. Orhei 654
Loghin Vladimir, protoiereu, bis. „Sf. Mihail”, or. Chișinău 644; membru al Comitetului Eparhial 544
Longhin Leon, preot 145
Lotoțchi P., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești” din Basarabia 408, 528

Lozanov Petru, paroh, bis. „Acoperământul Maicii Domnului", or. Cetatea Albă 640
Lozanovschi Alexandru, paroh în Martaza, jud. Ismail 654
Lozanovschi Ioan, paroh în Draculea, jud. Ismail 654
Lozanovschii Nicolai, paroh în Cuporani, jud. Cetatea Albă 643
Lozinschi C., cercetător, preot, cerc 1, jud. Bălți 722
Lozinschi Mihail, paroh în Pepeni, jud. Soroca 661
Lozinschi Nicolai, cântăreț, parohia Atachi, jud. Soroca 659
Lozinschi Teodor, cântăreț, bis.-catedrala din or. Cetatea Albă 640
Lozinschi Vasile, paroh în Ungurii, jud. Soroca 660, 722
Luchianciuc Constantin, cântăreț, parohia Peribicăuți, jud. Hotin 649
Luchianov Feodor, cântăreț, parohia Olănești, jud. Cetatea Albă 641
Luchianov Isaia, protoiereu, paroh în or. Leova, jud. Cahul 515, 639; protopop, cercul 3, jud. Cahul 515, 720; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cahul 542
Luchianov Nicanor, cântăreț, parohia Chițcani, jud. Orhei 656
Luchianov Vladimir, cântăreț, parohia Cișmea, jud. Ismail 654
Luchița Constantin, cântăreț, parohia Sălcuța, jud. Tighina 663
Lucian, episcop de Roman 747
Lujețchi Nicolai, cântăreț, parohia Berești, jud. Hotin 649
Lukianov Simeon, cântăreț, parohia Șebutineți, jud. Hotin 650
Lungu Dionisie, ieromonah 728, 730, 733-735
Lungu Ioan, preot 151
Lungu Teodor, cântăreț, parohia Grinăuți, jud. Soroca 659
Lungu Vasilii, cântăreț, parohia Drujineni, jud. Bălți 637
Lungulescu Dumitru, iconom, protopopiatul jud. Bălți 331
Lupan Alexandru, cântăreț, parohia Țarigrad, jud. Soroca 660
Lupan Dimitrie, paroh în Hânăsenii Mari, jud. Soroca 660
Lupan Nicolae, paroh în Hârtopul Mare, jud. Orhei 654, 715
Lupan Nicolai, paroh în Petreni, jud. Soroca 660
Lupaș Ioan, preot 29
Lupaș, ministru 448
Lupașco Mihail, preot, parohia Ialoveni, jud. Chișinău 645
Lupașcu Atanasii, cântăreț, parohia Moldovca, jud. Cetatea Albă 641
Lupașcu Ioan, paroh în Coșeni-Musteața, jud. Bălți 637
Lupcenco Petru, paroh în Nicolaevca, jud. Cetatea Albă 642
Lupescu Vasile, preot 151
Lupu Diacu, serdar, ctitor, m-rea Țigănești 388
Luscalov Arsenie, paroh în Culevcea, jud. Cetatea Albă 641; preot, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720
Luscalov Gheorghe, protoiereu, paroh în Beștemac, jud. Tighina 518, 664; protopop, protopopiatul Cimișlia cerc 5, jud. Tighina 332, 434, 664, 714; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Tighina 541
Luscalov Ioan, protoiereu, paroh în Văleni, jud. Cahul 515, 639, 719
Luscalov Simeon, paroh în Slobozia Doamnei, jud. Orhei 655, 715
Luscalov Ștefan, paroh în Sărata Veche, jud. Bălți 637
Luța Constantin, cântăreț, parohia Sculeni, jud. Bălți 637
Lvovschi Gheorghe, preot, parohia Talmaz, jud. Cetatea Albă 641
Lvovschi Ioan, paroh în Nisporenii de Sus, jud. Chișinău 648
Lvovschi Vladimir, diacon-cântăreț, parohia Arionești, jud. Soroca 659
Lyapidevsky Serghie, episcop de Chișinău și Hotin39

M

Macaleți Ioan, cântăreț, bis. „Sf. Haralampie", or. Chișinău 643
Macarescu Vasilii, cântăreț, parohia Lăpușna, jud. Chișinău 647

Macarevici Constantin, cântăreț, parohia Chirutnea, jud. Tighina 663
Macarevici Grigore, preot, parohia Copanca, jud. Tighina 662
Macarie al Antiohiei, patriarh 347
Macarie, ieromonah, stareț, m-rea Turnu, jud. Argeș 733
Macavei Anastasii, paroh în Pogănești, jud. Cahul 640
Machedon Gheorghe, cântăreț, parohia Zgura, jud. Soroca 659
Macoveev Constantin, paroh în Șerpeni, jud. Tighina 663; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Macovei Pavel, cântăreț, parohia Briceni, jud. Soroca 659
Macovei Teodor, preot, protopop, jud. Cahul 331, 404
Macrinici Conon, cântăreț, parohia Pârlița, jud. Bălți 636
Macrinici Gavriil, cântăreț, parohia Păulești, jud. Orhei 658
Madan Andrei, cântăreț, parohia Hasan-Aspaga, jud. Ismail 654
Madan Ioan, paroh în Mereșeni, jud. Chișinău 647
Madan Ioan, protoiereu, cercetător, cercul 2, jud. Chișinău 460, 514; paroh în Fundu Galbenei, jud. Chișinău 514, 646; preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Madan Mihail, cântăreț, parohia Sireți, jud. Chișinău 645
Madan Mihail, paroh în Vărăncăul Vechi, jud. Soroca 659; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Soroca 542
Madan Nicolai, cântăreț, parohia Hansca, jud. Chișinău 646
Madan Nicolai, cântăreț, parohia Ialoveni, jud. Chișinău 645
Madan Niculai, paroh în Malcoci, jud. Chișinău 645
Madan Ștefan, paroh în Bălan, jud. Bălți 637
Madan Vasile, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Chișinău 541
Madan Vasile, preot, parohia Trușeni, jud. Chișinău 325
Madan Vasilii, diacon-cântăreț, parohia Sireți, jud. Chișinău 645
Madan Vladimir, cântăreț, parohia Împuțita, jud. Ismail 653
Madan Vladimir, protoiereu, bis. „Înălțarea Domnului", or. Chișinău 643; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622; membru al Comitetului Eparhial 544
Maga Ștefan, cântăreț, parohia Bogheni, jud. Bălți 636; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Soroca 542; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621
Magdalena, monahie, stareță, membră a Societății Ospătăria Populară 398, 425
Magnis Grigorie, profesor 173
Magu Ștefan, cântăreț, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 623
Mahnevici Simion, preot, cerc 5, jud. Tighina 714
Maho Ioan, cântăreț, parohia Cuporani, jud. Cetatea Albă 643
Maho Simeon, cântăreț, parohia Cair, jud. Cetatea Albă 640
Mahu Ioan, cântăreț, parohia Baraboi, jud. Bălți 637
Mahu Ioan, cântăreț, parohia Costești, jud. Chișinău 646
Mahu Ioan, cântăreț, parohia Nisporenii de Jos, jud. Chișinău 647
Mahu Vladimir, paroh în Baraboi, jud. Bălți 637
Maiorescu T., ministru, Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii publice 215, 218, 219, 221, 222, 224, 230, 233
Makarios (Macarios) de Artis 103
Malai Carp, cântăreț, parohia Talmaz, jud. Cetatea Albă 641
Malai Ioan, cântăreț, parohia Rădeni, jud. Orhei 658
Malai Isidor, paroh în Răzeni, jud. Chișinău 646; cercetător duhovnicesc, jud. Chișinău 333

Malai Mihail, cântăreț, parohia Cășlița, jud. Cahul 638
Malai Trofim, cântăreț, parohia Teleșeu, jud. Orhei 655
Malai Vasile, cântăreț, parohia Săiți, jud. Tighina 662
Malanețchii Gheorghe, paroh în Dănuțeni, jud. Bălți 636
Malcenco Simeon, preot, iconom 139
Malcoci Dumian, paroh în Petrovca, jud. Cetatea Albă 641
Malcoci Ioan, paroh în Bălăurești, jud. Chișinău 646
Maleavin Anatolii, paroh în Funduri, jud. Bălți 635
Maleavin Ioan, paroh în Logănești, jud. Chișinău 647
Maleavin Marcu, paroh în Cobusca Veche, jud. Tighina 662
Maleavin Martinian, paroh în Carahaci, jud. Ismail 653
Maler Mihail, cântăreț, parohia Molovata, jud. Orhei 655
Malic Ioan, paroh în Măgura, jud. Bălți 636
Malschii Vasilii, diacon-cântăreț, parohia Trușeni, jud. Chișinău 646
Mamalâga Serghii, paroh în Bogheni, jud. Bălți 636
Mamaliga Ioan, paroh în Rudi, jud. Soroca 660
Mamăliga Constantin, cântăreț, parohia Taraclia, jud. Tighina 663
Manciuc Chiril, cântăreț, parohia Șirăuții de Sus, jud. Hotin 649
Mandinescu B., șef de cancelarie, Episcopia Dunărea de Jos 137
Manea Atanasii, protoiereu, paroh în Sărata Galbenă, jud. Tighina 664
Manea Mihail, cântăreț, parohia Rogojeni, jud. Soroca 661
Manea Nicolai, paroh în Miclești, jud. Orhei 655
Manjarov Domițian, paroh în Coștangalia, jud. Cahul 639; misionar, cerc 2, jud. Cahul 719
Manoilescu (Manolescu) David, protoiereu, misionar, cerc 1, jud. Cahul 719; paroh în Cișmichioi, jud. Cahul 638
Manoilescu Constantin, protoiereu, preot, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cahul 638
Mantu Vasilie, locuitor din Iași 127
Manu Savel, general 133
Manuc-bei, proprietar 460
Marandici (Moranici) Nicon, cântăreț, parohia Zubrești, jud. Orhei 658
Marandici (Moranici) Ștefan, cântăreț, parohia Chebabcea, jud. Cetatea Albă 641; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cetatea Albă 543
Marandici Elisei, cântăreț, parohia Parcova, jud. Bălți 638
Marandici Petru, cântăreț, parohia Recea, jud. Chișinău 646
Maranescu Andrei, paroh în Slobozia–Hodorogea, jud. Orhei 655
Marcenco Alexandru, cântăreț, parohia Slobozia Doamnei, jud. Orhei 655
Marcoci F. N., epitrop onorific 468
Marcoci Filip, paroh în Popovca, jud. Cetatea Albă 641
Marcoci Ioan, preot, cerc 3, jud. Chișinău 711, 712
Marcov Alexii, paroh în Diulmeni, jud. Cetatea Albă 643
Marcov Gheorghe, cântăreț, parohia Tomai, jud. Tighina 664
Marcov Trofim, cântăreț, parohia Semionovca, jud. Cetatea Albă 641
Marcovici, general 559
Mardarii Constantin, cântăreț, parohia Văleni, jud. Cahul 639
Mardarii Damian, cântăreț, parohia Chelmenți, jud. Hotin 650
Marena, soția domnului Alexandru cel Bun 4, 75, 76
Marghiloman A., președinte al Consiliului de Miniștri 296, 297, 317, 324, 471
Margin Andrei, cântăreț, parohia Mereni, jud. Chișinău 646
Margin Luca, diacon-cântăreț, parohia Ciorna, jud. Orhei 656
Margina Serghii, cântăreț, parohia Clișova, jud. Orhei 657
Marginu Simeon, cântăreț, parohia Zăicani, jud. Bălți 638
Maria, principesă de România 315
Maria, regina României 315, 462, 465, 470, 511, 531, 684
Marian 410
Marian Gheorghe, cântăreț, parohia Cuhureștii de Jos, jud. Soroca 661
Marian Ioan, cântăreț, parohia Mateuți, jud. Orhei 656
Marian Liviu, profesor secundar, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 526, 528
Marian Vasilii, diacon-cântăreț, parohia Cișmeaua Văruită, jud. Ismail 652; parohia Lozova, jud. Chișinău 645; corul condus de ~ 337
Marin Ioan, preot 167
Marinescu Gheorghe, paroh în Recea, jud. Bălți 636; subprotopop, cerc 1, jud. Bălți 514
Marinescu, preot suplinitor, parohia Voroteț, jud. Orhei 586
Maroitatis Constantin, preot, bis. „Sf. Panteleimon" (greacă), or. Chișinău 644
Maschevici Gheorghe, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721; parohia Plahteevca, jud. Cetatea Albă 642
Matcaș Gavriil, preot 155
Mateev Grigorie, diacon 454
Mateev Grigorii, paroh în Călinești, jud. Bălți 637
Mateevici (Matvievici) Pavel, paroh în Hâjdieni, jud. Bălți 637; cercetător, cerc 3, jud. Bălți 515
Mateevici Alexei, preot 45, 325
Mateevici V., subdirector al Școlii Spirituale de Băieți din Chișinău 288, 329
Matei I, patriarh 35, 72, 760, 763
Mathei Gavril, preot 151
Mathei Stan, preot 167
Matheiu Grigorie, preot 161
Matheiu Nicolae, preot 161
Matievici Demetrii, paroh în Corjeuți, jud. Hotin 650
Matievici Petru, cântăreț, bis. „Sf. Alexandru Nevschii", or. Chișinău 644
Matveenco Mihail, paroh în Gura Camencii, jud. Soroca 661
Matveev Gr., duhovnic, preot, cerc 3, jud. Bălți 722
Matveev Ioan, paroh în Zăicani, jud. Orhei 655
Matvievici Mihail, cântăreț, parohia Mămăliga, jud. Hotin 651
Mavrichie Antonie, maior 112-113, 125
Mavrocordat, iscălit ~ 113
Maximenco Nichita, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, sub. Covurlui-Matrosca, or. Ismail 652
Mazarache Vasile, serdar, ctitor 336
Mazepa, armata căzăcească a lui ~ 346
Măcărescu Constantin, protoiereu, ctitor 392
Măcărescu Ioan, maior, ctitor 336
Măcărescu Nicolai, paroh în Florești, jud. Soroca 660; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 542
Măcărescu Teodor, fiul protoiereului Măcărescu, ctitor 336
Măcărescu, protoiereu 336
Mădanu Vasilii, cântăreț, parohia Hâncești, jud. Chișinău 646
Mărgărint Ioan Alexandru, locuitor din Iași 127
Mărgărint Petrache, locuitor din Iași 127
Mărinescu Teodor, cântăreț, bis. „Sf. Gheorghe", or. Cetatea Albă 640; diacon-cântăreț, cercul or. Certatea Albă 720
Mărzi Bașa Petre, locuitor din Iași 127
Mână-scurtă Dimitrie preot 147
Mână-scurtă Gheorghe, preot 147
Mândricica, boier în Sfatul domnesc 74
Mândru Ștefan, diacon, bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 654
Mânjaru Arhip, cântăreț, parohia Carbalia, jud. Cahul 639
Mânzăteanu Thedor, preot 165
Mârza Alexei, paroh în Ialpugeni, jud. Tighina 664; preot, subprotopop, cerc 4, jud. Tighina 518
Mârza Eughenii, paroh în Scorțeni, jud. Orhei 657; preot, cercetător, cerc 4, jud. Orhei 517, 716
Mârza Grigorii, cântăreț, parohia Dolna, jud. Chișinău 647
Meca Radu, preot 155
Medic Vladimir, cântăreț, parohia Bocicăuți, jud. Hotin 649
Medinschii Alexei, cântăreț, parohia Vărzărești, jud. Chișinău 648; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Chișinău 541

Meghii Nicolae, preot, s. Surucenii, jud. Chișinău 320
Mehedinți Simion, ministru 281, 301, 303, 310, 317, 318, 319, 324
Mehmet Mustafa Ali, istoric 109
Meissner C., președintele Adunării Deputaților 337
Meletie al Trikei, mitropolit 248
Meletie, episcop 61, 64,
Meletios de Larisis 103
Melinos Arsenie, preot 157
Melinte Ilie, martor 94
Melnic Ștefan, cântăreț, parohia Gorodici-Țaul, jud. Soroca 659
Melnicov Ștefan, cântăreț, parohia Pripiceni-Răzeși, jud. Orhei 656
Menendorf, *vezi* Meyendorf K.I., baron
Mereuța Teodor, cântăreț, parohia Popovca, jud. Bălți 636
Merie Dimitrie, preot 145
Mesedovschii Niculai, paroh în Văsieni, jud. Chișinău 646
Meșena Nicolai, cântăreț, parohia Satu Nou, jud. Tighina 663
Methodios de Iraclias 103
Meyendorf K.I., baron, general rus 115
Miclescu Calinic, arhiepiscop și mitropolit al Ungrovlahiei, exarh al plaiurilor și primat al României 221, 224-226, 230, 233-236, 239-240, 244-246, 248-250, 760, 764
Miclescu Sofronie, mitropolit al Moldovei și Sucevei 129
Miclescu Vasilie, agă 123
Midarii Nichita, diacon-cântăreț, bis. „Înălțarea Domnului", or. Chișinău 643; diacon, or.Chișinău 710
Mihael Gheorghe 127
Mihai Viteazul, domn 486, 508, 677, 754
Mihail de Bethleem, arhiepiscop 3, 66
Mihail Paul, preot 25
Mihail, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Mihailov Ioan, cântăreț, parohia Vărzărești, jud. Orhei 658
Mihailov Pavel, cântăreț, parohia Horodiște, jud. Orhei 655
Mihailovici C., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Mihailovici Constantin, cântăreț, parohia Berlineți, jud. Hotin 650
Mihailovici Constantin, paroh în Selemet, jud. Tighina 663
Mihailovici Diomid, protoiereu, paroh în Dinăuți, jud. Hotin 649; subprotopop, cercul 2, jud. Hotin 516
Mihailovici Ioan, cântăreț, parohia Cairaclia, jud. Cetatea Albă 642
Mihailovici Ioan, cântăreț, parohia Edineți, jud. Hotin 651; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 543
Mihailovici Mina, diacon-cântăreț, parohia Pandaclia, jud. Cetatea Albă 643; cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Cetatea Albă 543
Mihailovici Prohor, cântăreț, parohia Ciuciuleni, jud. Bălți 637
Mihailovici Simeon, paroh în Hârtop, jud. Tighina 664
Mihailovici Ștefan, cântăreț, parohia Blănești, jud. Bălți 637
Mihailovici Vasilii, paroh în Berlineți, jud. Hotin 650
Mihalache, căpitan 280
Mihalache, vornic 123
Mihalachi Severiana, monahie, schitul Borisovca, jud Ismail 665
Mihalcescu Nicolae, preot 159
Mihalovici Malahie, paroh în Zaim, jud. Tighina 663
Mihăilescu Teofil, ierarh 748
Mihălcescu Constantin, preot 165
Mihălcescu Stroe, preot 159
Mihelson [Michelson I.I.], general rus 115
Mihnea Ioan, preot 151
Mihnevici Iacob (Iacov), paroh în Gordinești, jud. Orhei 656; preot 591
Mihnevici Leonid, paroh în Ferapontievca, jud. Tighina 664, 714; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Mihu(l) Filip, paroh în Șoldănești, jud. Orhei 594, 656

Mihul Constantin, protoiereu 606; paroh, bis. Sf. Dumitru, or. Ismail 652
Milescu Nicolae, cărturar 410
Miloș D., medic, profesor 173
Minih, feld-mareșal rus 97
Mintici Alexandru, paroh în Sudarca, jud. Soroca 660; cercetător duhovnicesc, cerc 2, jud. Soroca 334
Mircea cel Bătrân, domn 342, 508, 561, 701
Mircea Ilarion, arhimandrit 317, 318
Mironescu, general 309, 452, 457; inspectorul artileriei în Basarabia 450
Misail de Bisăricani, arhimandrit 86, 94
Mistislavschy Anton, preot 139
Mitilineu Ion 317, 324
Mitrofan Iustin, diacon, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălți 635
Mitrofan, episcop de Buzău 700
Mitru, maior 453
Mițelescu Dimitrii, paroh în Hănăseni, jud. Cahul 639
Mițelescu Efimii, cântăreț, parohia Chircăiești, jud. Tighina 662
Mițelescu Simeon, cântăreț, parohia Camenca, jud. Orhei 654
Miziumschi Gheorghe, cântăreț, parohia Tașbunar, jud. Ismail 652
Miziumschi Grigorii, cântăreț, parohia Vasileuți, jud. Hotin 652
Miziumschi Ioan, cântăreț, parohia Cobolcin, jud. Hotin 651
Miziumschi Teoctist, paroh în Tocuz, jud. Tighina 663
Mizumschi (Miziumski) E., preot, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408; membru al Societății Ospătăria Populară 425
Mîrzanicu Petre, cântăreț, parohia Glodeni, jud. Bălți 637
Mocrițchii (Macrițchi) Ignatie, subprotopop, paroh în Brânza, jud. Cahul 515, 638; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cahul 542; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622, 624, 625
Modval Constantin, protoiereu, protopopiatul Orhei, jud. Orhei 332; bis. „Sf. Haralampie", or. Chișinău 643
Moghileanschi N., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Moghilevschii Gheorghe, preot, parohia Aluniș, jud. Bălți 635
Moglan Valerie, arhimandrit, revizor-eparhial 330
Moldovanu Ioan, paroh în Briceni, jud. Soroca 659
Moleavin Ioan, cântăreț, parohia Ceadâr Lunga, jud. Tighina 663, 713
Moleavin Ștefan, paroh în Joltai, jud. Tighina 664
Moleavin Vladimir, cântăreț, parohia Joltai, jud. Tighina 664
Molzavenco Mihail, diacon-cântăreț, parohia Tăriceanca Veche, jud. Cetatea Albă 642
Monofilos, ierarh 701
Morar Antonii, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644
Morariu Achepsim, protosinghel, stareț, m-rea Dobrușa, jud Orhei 593, 665; ~ m-rea Țigănești 398
Moraru Anatolie, deputat 45
Moraru Ioan, paroh în Alexăndreni, jud. Bălți 637
Mordic Ioan, cântăreț, parohia Cinișeuți, jud. Orhei 656
Mordvinov, amiral 29
Moroșanu Sofronie, cântăreț, cerc 4, jud. Orhei 716; parohia Sipoteni, jud. Orhei 657
Moruzi (Muruz) Alexandru Constantin, domn 37, 38, 102, 103, 104, 106, 108, 109
Moruzi Constantin Dimitrie, domn 95, 96
Moruzi D., scriitor 276
Moscalencu Ioan, cântăreț, parohia Grușovița, jud. Hotin 650
Moscu G. St., secretar al Senatului 178
Moșanu Vladimir, diacon-cântăreț, parohia Iurceni, jud. Chișinău 647
Moșescu Cosma, preot 155
Moțoc Ioan, preot 153
Movila Efimii, cântăreț, parohia Ciutulești, jud. Soroca 661

Movilă Petru, mitropolit al Kievului, Galiției și al întregii Rusii 551
Muică Teodor, secretar al Senatului 599
Mungiu Enache 127
Mungiu Ilie 127
Munteanu Alexandru, paroh în Cășla lui Negim, jud. Hotin 648
Munteanu Andrei, paroh în Bălcăuții de Sus, jud. Hotin 648
Munteanu Dimitrie, preot 145
Munteanu Dimitrii, cântăreț, parohia Pășcăuți, jud. Hotin 648
Munteanu Gheorghe, cântăreț, parohia Coșeni-Musteața, jud. Bălți 637
Munteanu Iacob, paroh în Galilești, jud. Ismail 654
Munteanu Ioan, preot 153
Munteanu Ioan, preot, cercetător, cerc 1, jud. Hotin 516, 722; paroh în Ceponosa, jud. Hotin 648; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Munteanu Leon, paroh în Mămăliga, jud. Hotin 651
Munteanu Mih., preot, cer cetător, cerc 4, jud. Hotin 723; paroh în Naslavcea, jud. Hotin 651
Munteanu Misail, paroh în Pociumbeni-Stângăceni, jud. Bălți 638
Munteanu Nicodim (Nicodem), patriarh, episcop de Huși și locțiitor de arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului 31, 32, 40 , 281, 299, 302, 301, 303-305, 307-310, 312, 313, 315, 326, 334, 337, 342, 343, 345-349, 354, 367, 369, 371-374, 377-379, 382, 399, 401, 404-406, 411, 412, 414-416, 419, 420, 448, 450, 461, 465, 466, 529, 761, 764; membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 470, 489, 527
Munteanu Sava, preot 153
Murafa Andrei, ic. stav., protoiereu, revizor-eparhial 46, 50, 330, 492
Murafa Nicanor, paroh în Dărcăuți, jud. Soroca 658
Muranevici Andrei, cântăreț, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720; parohia Țăriceanca Nouă, jud. Cetatea Albă 642
Muranevici Gheorghe, paroh în Glavan, jud. Cetatea Albă 643
Muranevici Ioanichie, preot 141
Muranevici M., preot 139
Muranevici Nicolai, cântăreț, parohia Hănăsenii Noi, jud. Cahul 640
Muranevici P., preot, bis. Acoperământul Maicii Domnului, or. Hotin 648; subprotopop, cerc 1, jud. Hotin 722
Muranevici Spiridon, protoiereu, iconom-stavrofor, paroh, bis. „Înălțarea Domnului", or. Chișinău 366, 643; președinte al Tribunalului Bisericesc 329, 367, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 377, 382, 415, 419; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Muranevici Vasilii, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Murea Gheorghe, cântăreț, parohia Ustia, jud. Orhei 655
Murea Iosif, paroh în Cosăuți, jud. Soroca 658
Murzac Gheorghii, paroh în Cherstineți, jud. Hotin 649
Muscă Dimitrie, preot 151
Muscă Nicolae, preot 151
Muscă Panait, preot 151
Musteața Leon, paroh în Blindești, jud. Bălți 637
Musteața Rodion, cântăreț, parohia Todirești, jud. Bălți 636
Musteața Vitalii, cântăreț, parohia Sevirova, jud. Soroca 660
Mușatinii, dinastie 703
Mușcinschi Alexandru, cântăreț, parohia Ciripcău, jud. Soroca 660
Mușcinschi Alexandru, cântăreț, parohia Țâra, jud. Soroca 661
Mușcinschi Gheorghe, paroh în Parcani, jud. Soroca 659
Mușcinschi Ioan, paroh în Voloave, jud. Soroca 659
Muzicescu Gavril, profesor de muzică173

Nacu Ieremia, cântăreț, parohia Suslenii de Jos, jud. Orhei 655
Naghița Petru, protoiereu, paroh în Sângera, jud. Chișinău 646
...hatman căzăcesc 583
...Ioan, paroh în Tătărăuca Nouă, jud. Soroca 660
...ovan Iulian, cântăreț, parohia Prepelița, jud. Soroca 662
...escu Iosif, episcop de Argeș, mitropolit al Moldovei și Sucevei 43, 222-227
...poleon I, împărat 537
...Vasile, cântăreț, parohia Beștemac, jud. Tighina 664
...nail, arhimandrit, stareț al m-rii Căpriana vezi Rotariu Natanail
...nail, iegumen, m-rea Sf. Ilie 86
...hanail de Xantis 103
...racov Afanasii, paroh în Hănăsenii Noi, jud. Cahul 640
...racov Ioan, paroh în Horești, jud. Chișinău 646
...racov Mihail, paroh în Găvănoasa, jud. Cahul 639
...racov Nicolai, paroh în Răileanca, jud. Cetatea Albă 642
...roțchii Grigore, preot, cerc 3, jud. Orhei 715; paroh în Șipca, jud. Orhei 591, 594, 656; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Orhei 541
Nazarevici (Nazarovici) Vasilii, paroh în Resteu Atachi, jud. Hotin 650; preot, cercetător, cerc 3, jud. Hotin 516, 723;
Nazarevici Ilie, cântăreț, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cetatea Albă 640
Nazarie Constantin, iconom, protopopul preoților de armată, prof. univ. 448, 450, 451, 452, 457
Nazâu Constantin, cântăreț, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Nazlâmov Alexandru, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Hotin 334
Neacșu Grigore, preot 157
Neaga Anastasie, preot, subprotopop, cerc 3, jud. Chișinău 711, 712; paroh în Iurceni, jud. Chișinău 647
Neaga Evdochim, cântăreț, parohia Gârla, jud. Chișinău 646
Neaga Evghenii, diacon-cântăreț, parohia Dănceni, jud. Chișinău 645
Neaga Gheorghe, cântăreț, parohia Malcoci, jud. Chișinău 645
Neaga Gheorghe, paroh în Dubna, jud. Soroca 658
Neaga Ioan, preot, parohia Cojușna, jud. Chișinău 645
Neaga Leonid, protoiereu, duhovnic, cerc 2, jud. Chișinău 711; paroh în Bardar, jud. Chișinău 646
Neaga Manuil, cântăreț, parohia Suruceni, jud. Chișinău 646
Neaga Mihail, protoiereu, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Chișinău 540
Neaga Nicolai, cântăreț, parohia Băcioi, jud. Chișinău 645
Neaga Sofronii, arhimandrit-mitrofor, schitul Țipova, jud Orhei 665
Neaga T eodor, președinte al Comisiunii de Unificare din Basarabia 554, 603
Neaga Vasile, cântăreț, cerc 3, jud. Chișinău 712; parohia Drăgușenii Noi, jud. Chișinău 647
Neagoe, logofăt 76
Nectarie, episcop al Cetății Albe-Ismail, arhiepiscop și mitropolit al Bucovinei vezi Cotlarciuc Nicolae
Neculaev Dimitrie 136, 137
Neculai Gavriil 127
Neculcea Ioan 123
Nedelcu Vasile, preot 167
Negrea, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Negrilă, ceașnic, boier în Sfatul domnesc 76
Negru Efrosina, monahie, m-rea Hirova, jud Orhei 398, 665
Negruță Damian, cântăreț, cerc 2, jud. Orhei 715; parohia Berezlogi, jud. Orhei 655
Negruțov I., membru „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Negruțov Mihail, cântăreț, parohia Rădeni, jud. Chișinău 646
Nemțanu Petru, paroh în Moldovca, jud. Cetatea Albă 641
Nemțeanu Grigore, paroh în Romanovca, jud. Tighina 664
Nemțeanu Simeon, cântăreț, parohia Bubuieci, jud. Chișinău 646

Neniță Andrei, preot 145
Neofit al Adrianopolului, ierarh 80, 240
Neofit, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului, *vezi* Nevodcikov Neofit
Neofit, patriarh al Constantinopolului 102, 103
Nesteac, boier în Sfatul domnesc 74
Nesterenco Mihail, cântăreț, parohia Petrovca, jud. Cetatea Albă 641
Nestor Teodor, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 543
Nestor, hatman 346
Nestorov Evghenii, cântăreț, parohia Parcani, jud. Soroca 659
Neșciuc Eugen, director al Cancelariei Consistoriale 601
Nevodcikov Neofit, episcop de Chișinău și Hotin 39, 531
Nevzorov A., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Nica Andrei, cântăreț, bis. „Acoperământul Maicii Domnului", or. Cetatea Albă 640
Nica D., secretar al Adunării Deputaților 519
Nicanor, iegumen de Bogdana 86
Nicanor, iegumen de Neamț 86
Nicefor al Metimnei, ierarh 240
Nichifor Peloponesianul, mitropolitul Moldovei 84, 97
Nichita, episcop de Argeș 734, 747
Nichitiuc Gheorghe, cântăreț, parohia Lipcani, jud. Hotin 651
Nichitov Chiril, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Orhei 532, 541
Nicodim al Ierusalimului, patriarh 240, 246, 247
Nicodim al României, patriarh, *vezi* Munteanu Nicodim
Nicodim Sinadon, arhiereu 106
Nicodim, arhiereu de Cighirin, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Nicodim, episcop de Huși, *vezi* Munteanu Nicodim
Nicolae Gheorghe, preot 165
Nicolae Grigorie, preot 163
Nicolae Petre, cântăreț, parohia Cotelina, jud. Hotin 650
Nicolae, mitropolit al Ardealului, *vezi* Bălan Nicolae, mitropolit al Ardealului
Nicolaef Constantin, preot 141
Nicolaef Teodor, iconom, profesor 172
Nicolaev Ioan, cântăreț, parohia Pogănești, jud. Cahul 640
Nicolaev Mihail, protoiereu, bis. Sf. Nicolae, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Nicolaev Sava, paroh în Traian Nou, jud. Cetatea Albă 643, 721
Nicolaev Xenofont, paroh în Cubolta, jud. Soroca 660
Nicolai Mihail, preot, protopopiatul jud. Cetatea Albă 331
Nicolai, ieromonah, stareț, m-rea Hârjăuca 398
Nicolai, principe de România 315
Nicolau Gheronție, arhimandrit 317, 318
Nicolau Ioan, diacon 155
Nicolau, prefect, jud. Hotin 450
Nicov Ananii, diacon-cântăreț, parohia Crăsnășeni, jud. Orhei 657
Nicov Antonii, paroh în Ciolacevca, jud. Bălți 636
Nicov Matei, preot, cercetător duhovnicesc, cerc 1, jud. Orhei 334, 715; paroh în Holercani, jud. Orhei 654
Nicov Nicolai, paroh în Cotiujenii Noi, jud. Soroca 661
Nicov Teofil, cântăreț, parohia Frasin, jud. Soroca 659
Niculescu G., iconom 317, 318
Niculescu Ghenadie, episcop al Buzăului 668, 669, 696, 697, 698
Niculescu Gheorghe, diacon 145
Niculescu Nifon, episcop al Dunării de Jos 301, 303, 676
Niculescu Sima, secretar al Senatului 666
Niculescu Stan, preot 155
Niculiu Ion, maestru de lucru manual 461
Nifon, episcop al Dunării de Jos, *vezi* Niculescu Nifon
Nifon, mitropolitul Ungrovlahiei, *vezi* Rusailă Nifon, mitropolitul Ungrovlahiei
Nimișa Ion, ctitor 352
Nina, stareță, m-rea Călărășeuca 398

...I., prof. univ., membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 39, 43, 331, 406, 407, 527
...I., protoiereu, șef de serviciu 329
...escu Dobre, preot 163
...escu Nicolae, preot 161
... Ioan, protopop, ic. stav., cerc 2, jud. Ismail 718
... Sergiu, ministru pentru Basarabia 554
Nogacevschi (Nagacevschi) Ioan, paroh în Țibirica, jud. Orhei 658; Ioan, subprotopop, preot, cerc 5, jud. Orhei 716
Nogacevschi (Nagacevschi) Luca, cântăreț, parohia Corjova, jud. Tighina 662
Nogacevschi (Nagacevschi) Vladimir, paroh în Telița, jud. Tighina 663
Nogacevschi (Nagacevschii) Ioan, protoiereu, s. Domulgeni, jud. Soroca 596, 661
Nogacevschii (Nagacevschi) David, paroh în Sângerei, jud. Bălți 636
Nogacevschii (Nagacevschi) Elefterii, cântăreț, parohia Culișovca, jud. Hotin 650
Nogacevschii (Nagacevschi) Evstafii, cântăreț, parohia Zberoaia, jud. Chișinău 647
Nogacevschii (Nagacevschi) Gavriil, cântăreț, parohia Terebna, jud. Bălți 638
Nogacevschii (Nagacevschi) Gavriil, paroh în Volontirovca, jud. Cetatea Albă 642
Nour Christachi, preot 155
Nour Ștefan, stâlpul lui ~ 336
Novac Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Hotin 543
Novacov Mihai, protoiereu, ic. stav., paroh, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653; subprotopop, cerc 2, jud. Ismail 516, 718; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Novacov Pavel, paroh în Iaroslavca, jud. Cetatea Albă 641; subprotopop, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Novacov Vladimir, cântăreț, parohia Curci, jud. Ismail 653
Novgorodschi Dimitrii, cântăreț, parohia Gangura, jud. Tighina 663; epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cetatea Albă 543
Novițchi Panteleimon, diacon, parohia Vadu Rașcov, jud. Orhei 596; cântăreț, parohia Vadu Rașcov, jud. Soroca 596, 661
Novițchii Vasilii, cântăreț, parohia Cojușna, jud. Chișinău 645
Nuța Ioan, protoiereu, ic. stav., paroh în Tabacu, jud. Ismail 653; protopopiatul Bolgrad, jud. Ismail 332; protopop, cerc 2, jud. Ismail 439, 516; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Ismail 543

O

Oană, vornic, boier în Sfatul domnesc 74
Oatul Dimitrii, cântăreț, parohia Valea Rusului, jud. Bălți 637
Ochișor Nicolai, cântăreț, parohia Ialpugeni, jud. Tighina 664
Oculov (Aculov) Trofim, paroh în Călmățui, jud. Cahul 639; cerc 3, jud. Cahul 720
Odobescu Alexandru, istoric 410
Ojoga Grigorii, cântăreț, parohia Vadul lui Vodă, jud. Chișinău 646
Ojoga Sava, directorul Muntelui de Pietate din Chișinău 330, 367, 369, 371-377, 382, 415, 417, 419
Olahus Nicolaus, umanist 24
Oleinicov Filip, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cetatea Albă 543
Olihovschy Vasile, preot 141
Olișevschii Teodor, cântăreț, parohia Rucșin, jud. Hotin 649
Olșevschi, general rus, comandantul cetății Tighina 343
Olteanu, general 334
Oltu Orest, cântăreț, cerc 4, jud. Tighina 713; parohia Ferapontievca, jud. Tighina 664
Onciul Dimitrie, membru al Academiei Române 406; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527

Onica Alexei, paroh în Borosenii Noi, jud. Bălți 637
Onica Andrei, cântăreț, parohia Domulgeni, jud. Soroca 661
Onica Evghenii, cântăreț, parohia Sângera, jud. Chișinău 646
Onica Gherman, cântăreț, parohia Chipercenii de Jos, jud. Orhei 655
Onica Grigorii, paroh în Heciu Nou, jud. Bălți 635
Onofraș Teodor, cântăreț, parohia Rădoaia, jud. Bălți 636
Onosie Dimitrie, preot 155
Onufrievici Mihail, preot 468
Onufrievici Teodor, paroh în Dolineni, jud. Hotin 648
Opațchi (Apațchii) Ieremia, protoiereu, catedrala din or. Cetatea Albă 640; cercul or. Certatea Albă 720
Oprea Ioan, paroh din Olișcani, jud. Orhei 593
Oprea Ioan, paroh în Visoca, jud. Soroca 659
Oprea Nicolae, preot 165
Oprescu Al. vicepreședinte al Senatului 178
Opriș, pan, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Oprișan I. 23
Oranschii Matei, paroh în Ciuciuleni, jud. Chișinău 647
Orest, ieromonah 83
Orjehovschi Ioachim, cântăreț, parohia Rudi, jud. Soroca 660
Orjehovschi Mihail, cântăreț, parohia Gvozdăuți, jud. Hotin 651
Orleanu M.G., președintele Adunării Deputaților 519, 666
Orlovschi Grigore, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Ismail 544
Osievschii Ioan, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644
Ostapov Andrei, paroh în Fântâna Zânelor, jud. Ismail 652; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 624
Ostapov Ioan, cântăreț, parohia Dărcăuți, jud. Soroca 658
Ostapov Ioan, paroh în Romăncăuți, jud. Hotin 650
Ostapov Pavel, cântăreț, parohia Mihălășeni, jud. Hotin 651
Ostapov Timofei, paroh în Măcăreuca, jud. Soroca 658
Ostapov Vasile, cântăreț, parohia Scumpia, jud. Bălți 637
Ostapov Vasile, paroh în Cotova, jud. Soroca 658
Oțel Gavriil, cântăreț, parohia Braicău, jud. Soroca 659
Ovidenie Ștefan, preot 155

Paciu Ioan, cântăreț, parohia Pereni, jud. Orhei 656
Pacu Moise N., șef pedagog, profesor 173
Paerele (Pairele) Emilian, cântăreț, cerc 1, jud. Cahul 719; parohia Chirutnea, jud. Tighina 663
Pahomie, ieromonah 86
Paisie, arhimandrit, m-rea Condrița 733, 734, 735; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528
Paisie, protosinghel, stareț 398
Paisios de Didimotihu 103
Palade Grigore, preot 155
Palade Ioan, preot 153
Paladescu Dimitrie, preot 155
Paladi C., vornic 114
Paladii Teodor, cântăreț, parohia Răculești, jud. Orhei 655
Paleologul Andronic, fiul împăratului Manoil Paleologul 85
Paleologul Manoil, împărat bizantin 85
Palii (Palei) Teodor, diacon, cerc 2, jud. Ismail 718; bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Palii (Paliev) Andrei, cântăreț, parohia Vulcănești, jud. Cahul 639; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cahul 542
Palii Chirică, cântăreț, bis. „Sf. Ilie", or. Chișinău 643
Panait Gh., comis 458
Panasiuc Constantin, diacon-cântăreț, parohia Beleavineți-Ghiloveți, jud. Hotin 650
Pangratie al Mironiei 80
Panțâri Cosma (Cozma), diacon, cerc 1, jud. Chișinău 711; diacon-cântăreț, parohia Pă...

...pești, jud. Chișinău 645
...Macarie, preot 143
...S., șef de birou 317
...Vasilii, paroh în Bălănești, jud. Chișinău
...47
...Andrei, preot 141
...Pavel, istoric 61-73
...Const., diacon 145
...vescu Ioan, preot 157
...N., protoiereu 512, 513
...niev Nicolae, iconom-stavrofor, protoiereu, misionar, cerc 2, jud. Ismail 718; paroh, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
...omovici A. M., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 408, 411, 413
...omovici Iosif, profesor, Seminarul Teologic din Chișinău 366, 406, 531, 532; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 408, 413, 526, 527; membru al Societății Ospătăria Populară 425
...tenie (Parfeniev) Constantin, protoiereu 256, 262, 366, 375; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
...tenie, iegumen de Secu 86
...tenie, iegumen de Slatina 86
...tenius, ierarh 701
...thenie Alecu, preot 139
...thenie Samul 80
...cari Atanasie, preot, parohia Biliceni, jud. Bălți 635
...cari Niculai, cântăreț, parohia Biliceni, jud. Bălți 635
...caru Gheorghe, cântăreț, parohia Sângerei, jud. Bălți 636
...cariuc Matei, cântăreț, parohia Volovcineți-Holoșnița, jud. Soroca 659
...cariuc Simeon, cântăreț, parohia Șeptelici, jud. Soroca 659
...cenco Nichifor, cântăreț, parohia Pelinei-Moldoveni, jud. Cahul 639
...avschi (Poslavschii) Ioan, paroh în Tașlâc, jud. Cetatea Albă 643; subprotopop, protoiereu, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
...talache Alexandru, cântăreț, parohia Bumbăta, jud. Bălți 636
Pastalache Dimitrie, paroh în Elisaveta, jud. Bălți 635
Pastalachi Alexei, cântăreț, parohia Sauca, jud. Soroca 660
Pastalachi Ioan, cântăreț, parohia Barta, jud. Ismail 653
Pastulachi Andrei, cântăreț, parohia Buda, jud. Chișinău 647
Pașcenco Alexandru, cântăreț, parohia Văprova, jud. Orhei 658
Pașcenco David, cântăreț, parohia Taraclia, jud. Cetatea Albă 643; diacon, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Patrichi Nicolae, preot 145
Patrichi Theodor, preot 149
Paul de Alep, diacon 347
Pavalachi Filimon, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, or. Chișinău 540
Pavel I, împărat 125
Pavel, apostol ~ 500
Pavel, arhiepiscop, *vezi* Lebedev Pavel
Pavel, preot, s. Hatna, ținutul Suceava 91
Pavlenco Ștefan, cântăreț, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 644
Pavlov Foca, cântăreț, parohia Caragacii Noi, jud. Ismail 653
Pavlov Grigorii, cântăreț, parohia Ceamașir, jud. Ismail 654
Pavlov Ioan, paroh în Roșu, jud. Cahul 639
Pavlov Ivan, medic 29
Pavlovschi (Pavlovschii) Gheorghe, protoiereu, cercetător duhovnicesc, or. Cetatea Albă, jud. Cetatea Albă 333; paroh, bis. „Sf. Nicolae", or. Cetatea Albă 640
Păcurariu Mircea, profesor 23, 25, 86
Pădurari, mirean 279
Pădurariu T. N., preot 298
Păduraru Petru, Arhiepiscop al Chișinăului Mitropolit al Basarabiei și Exarh al Plaiurilor 22, 29, 30-32, 41, 42, 48, 759, 762, 763
Păduraru N. Teodor secretar 286, 329; membru al DirecțieiAdministrative, 401, 406, 421.
Păun M., revizor școlar 467; subdirector al Școlii Spirituale de Băieți din Edineț 330

Onica Alexei, paroh în Borosenii Noi, jud. Bălți 637
Onica Andrei, cântăreț, parohia Domulgeni, jud. Soroca 661
Onica Evghenii, cântăreț, parohia Sângera, jud. Chișinău 646
Onica Gherman, cântăreț, parohia Chipercenii de Jos, jud. Orhei 655
Onica Grigorii, paroh în Heciu Nou, jud. Bălți 635
Onofraș Teodor, cântăreț, parohia Rădoaia, jud. Bălți 636
Onosie Dimitrie, preot 155
Onufrievici Mihail, preot 468
Onufrievici Teodor, paroh în Dolineni, jud. Hotin 648
Opațchi (Apațchii) Ieremia, protoiereu, catedrala din or. Cetatea Albă 640; cercul or. Certatea Albă 720
Oprea Ioan, paroh din Olișcani, jud. Orhei 593
Oprea Ioan, paroh în Visoca, jud. Soroca 659
Oprea Nicolae, preot 165
Oprescu Al. vicepreședinte al Senatului 178
Opriș, pan, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Oprișan I. 23
Oranschii Matei, paroh în Ciuciuleni, jud. Chișinău 647
Orest, ieromonah 83
Orjehovschi Ioachim, cântăreț, parohia Rudi, jud. Soroca 660
Orjehovschi Mihail, cântăreț, parohia Gvozdăuți, jud. Hotin 651
Orleanu M.G., președintele Adunării Deputaților 519, 666
Orlovschi Grigore, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Ismail 544
Osievschii Ioan, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644
Ostapov Andrei, paroh în Fântâna Zânelor, jud. Ismail 652; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 624
Ostapov Ioan, cântăreț, parohia Dărcăuți, jud. Soroca 658
Ostapov Ioan, paroh în Romăncăuți, jud. Hotin 650
Ostapov Pavel, cântăreț, parohia Mihălășeni, jud. Hotin 651
Ostapov Timofei, paroh în Măcăreuca, jud. Soroca 658
Ostapov Vasile, cântăreț, parohia Scumpia, jud. Bălți 637
Ostapov Vasile, paroh în Cotova, jud. Soroca 658
Oțel Gavriil, cântăreț, parohia Braicău, jud. Soroca 659
Ovidenie Ștefan, preot 155

P

Paciu Ioan, cântăreț, parohia Pereni, jud. Orhei 656
Pacu Moise N., șef pedagog, profesor 173
Paerele (Pairele) Emilian, cântăreț, cerc 1, jud. Cahul 719; parohia Chirutnea, jud. Tighina 663
Pahomie, ieromonah 86
Paisie, arhimandrit, m-rea Condrița 733, 734, 735; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528
Paisie, protosinghel, stareț 398
Paisios de Didimotihu 103
Palade Grigore, preot 155
Palade Ioan, preot 153
Paladescu Dimitrie, preot 155
Paladi C., vornic 114
Paladii Teodor, cântăreț, parohia Răculești, jud. Orhei 655
Paleologul Andronic, fiul împăratului Manoil Paleologul 85
Paleologul Manoil, împărat bizantin 85
Palii (Palei) Teodor, diacon, cerc 2, jud. Ismail 718; bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Palii (Paliev) Andrei, cântăreț, parohia Vulcănești, jud. Cahul 639; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cahul 542
Palii Chirică, cântăreț, bis. „Sf. Ilie", or. Chișinău 643
Panait Gh., comis 458
Panasiuc Constantin, diacon-cântăreț, parohia Beleavineți-Ghiloveți, jud. Hotin 650
Pangratie al Mironiei 80
Panțâri Cosma (Cozma), diacon, cerc 1, jud. Chișinău 711; diacon-cântăreț, parohia Pă

năsești, jud. Chișinău 645
Papuc Macarie, preot 143
Papuc S., șef de birou 317
Papuc Vasilii, paroh în Bălănești, jud. Chișinău 647
Paraladof Andrei, preot 141
Parasca Pavel, istoric 61-73
Paraschiv Const., diacon 145
Paraschivescu Ioan, preot 157
Parfeni N., protoiereu 512, 513
Parfeniev Nicolae, iconom-stavrofor, protoiereu, misionar, cerc 2, jud. Ismail 718; paroh, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Parhomovici A. M., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 408, 411, 413
Parhomovici Iosif, profesor, Seminarul Teologic din Chișinău 366, 406, 531, 532; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 408, 413, 526, 527; membru al Societății Ospătăria Populară 425
Partenie (Parfeniev) Constantin, protoiereu 256, 262, 366, 375; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Partenie, iegumen de Secu 86
Partenie, iegumen de Slatina 86
Partenius, ierarh 701
Parthenie Alecu, preot 139
Parthenie Samul 80
Pascari Atanasie, preot, parohia Biliceni, jud. Bălți 635
Pascari Niculai, cântăreț, parohia Biliceni, jud. Bălți 635
Pascariu Gheorghe, cântăreț, parohia Sângerei, jud. Bălți 636
Pascariuc Matei, cântăreț, parohia Volovineți-Holoșnița, jud. Soroca 659
Pascariuc Simeon, cântăreț, parohia Șeptelici, jud. Soroca 659
Pascenco Nichifor, cântăreț, parohia Pelinei-Moldoveni, jud. Cahul 639
Poslavschi (Poslavschii) Ioan, paroh în Tașlâc, jud. Cetatea Albă 643; subprotopop, protoiereu, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Pastalache Alexandru, cântăreț, parohia Bumbâta, jud. Bălți 636
Pastalache Dimitrie, paroh în Elisaveta, jud. Bălți 635
Pastalachi Alexei, cântăreț, parohia Sauca, jud. Soroca 660
Pastalachi Ioan, cântăreț, parohia Barta, jud. Ismail 653
Pastulachi Andrei, cântăreț, parohia Buda, jud. Chișinău 647
Pașcenco Alexandru, cântăreț, parohia Văprova, jud. Orhei 658
Pașcenco David, cântăreț, parohia Taraclia, jud. Cetatea Albă 643; diacon, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Patrichi Nicolae, preot 145
Patrichi Theodor, preot 149
Paul de Alep, diacon 347
Pavalachi Filimon, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, or. Chișinău 540
Pavel I, împărat 125
Pavel, apostol – 500
Pavel, arhiepiscop, vezi Lebedev Pavel
Pavel, preot, s. Hatna, ținutul Suceava 91
Pavlenco Ștefan, cântăreț, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 644
Pavlov Foca, cântăreț, parohia Caragaciu Noi, jud. Ismail 653
Pavlov Grigorii, cântăreț, parohia Ceamașir, jud. Ismail 654
Pavlov Ioan, paroh în Roșu, jud. Cahul 639
Pavlov Ivan, medic 29
Pavlovschi (Pavlovschii) Gheorghe, protoiereu, cercetător duhovnicesc, or. Cetatea Albă, jud. Cetatea Albă 333; paroh, bis. „Sf. Nicolae", or. Cetatea Albă 640
Păcurariu Mircea, profesor 23, 25, 86
Pădurari, mireasă 279
Pădurariu T. N., preot 298
Păduraru Petru, Arhiepiscop al Chișinăului Mitropolit al Basarabiei și Exarh al Plaiurilor 22, 29, 30-32, 41, 42, 48, 759, 762, 763
Păduraru N. Teodor secretar 286, 329; membru al DirecțieiAdministrative, 401, 406, 421
Păun M., revizor școlar 467; subdirector al Școlii Spirituale de Băieți din Edineț 330

… Ion, epitrop, s. Jora de Jos, jud. Orhei 583
Pântea Luca, paroh în Ciuciuleni, jud. Chișinău 647
Pârlițanu Grigore, cântăreț, parohia Mârzești, jud. Orhei 655
Pârvan V., membru al Academiei Române 406; prof. univ., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Pârvu Gab. 306
Pelin Ștefan, paroh din Ivancea, jud. Orhei 576, 654
Pelivan Dimitrii, cântăreț, parohia Tomai, jud. Cahul 640
Pelivan Ion, deputat în Sfatul Țării 309; membru a „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 527; fondul lui ~ 257
Penescu Ioan, preot 157
Penescu Ștefan, diacon 157
Penteacov Grigorii, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Hotin 648
Peptu Petre, preot, protopopiatul jud. Orhei 331
Pereteatcov Evghenii, paroh în Albineț, jud. Bălți 637
Pereteatcov Gavriil, preot, parohia Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Lavrentii, diacon, parohia Faraonovca, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Loghin, paroh în Cățeleni, jud. Chișinău 647
Pereteatcov Rodion, cântăreț, parohia Belousovca, jud. Hotin 651
Pereteatcov Serghii, paroh în Gura Căinari, jud. Soroca 660
Pereteatcov Vladimir, cântăreț, parohia Strâmba, jud. Bălți 636
Pereteatcu Andrei, cântăreț, parohia Babin, jud. Hotin 649
Perianu Ioan, preot 161
Periteatcu Dionisie, preot 139
Periteatcu Vasile, preot 139
Perju Nicolae, preot 153
Petco Ioan, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Haralampie", or. Chișinău 643
Petcu Ioan, cântăreț, parohia Durlești, jud. Chișinău 645
Petcu Teodor, misionar preot, cerc 3, jud. Orhei 715, 716; paroh din Stohnaia, jud. Orhei 590, 656
Petcu Vasilii, cântăreț, parohia Biești, jud. Orhei 655
Petica Ioan, paroh în Mihuleni, jud. Orhei 656
Petică Vasilii, paroh în Nimoreni, jud. Chișinău 645
Petrachi Neonila, schimonahie, m-rea Cușelăuca, jud Soroca 398, 665
Petranici Alexandru, cântăreț, parohia Dăncăuți, jud. Hotin 648
Petranici Grigorii, cântăreț, parohia Erdec-Burno, jud. Ismail 652
Petranici Nicodim, paroh în Slobozia-Bălți, jud. Bălți 636; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 527
Petranici Teofan, cântăreț, parohia Bălcăuții de Sus, jud. Hotin 648
Petrescu Antim Botoșăneanu, arhiereu, Mitropolia Moldovei 301, 303, 310
Petrescu Ghenadie, episcop de Argeș 410
Petrescu Ioan, preot 163
Petricenco (Petrocencov) Ștefan, cântăreț, cerc 3, jud. Ismail 718; bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Petrov Constantin, cântăreț, parohia Nemțeni, jud. Chișinău 647
Petrov N. I., profesor la Academia Teologică din Kiev, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Petrov Nichifor, protoiereu de Bolgrad 129
Petrov Petre, paroh în Avdarma, jud. Tighina 664
Petrovici Cosma, iconom 317, 318; episcop al Dunării de Jos, 747
Petrovici Ion, ministru 545
Petrovici Panteleimon, cântăreț, parohia Cr… percenii de Sus, jud. Orhei 655
Petrovici Teodor, cântăreț, parohia Teleșeu Vechi, jud. Orhei 657
Petrovici Teodor, protoiereu, paroh, bis. „Sf. Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 64…

membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Petrovici Vasile, cântăreț, parohia Mincenii de Jos, jud. Orhei 655
Petru cel Mare, împărat 346
Petru Movilă, mitropolit 276, 306
Petru Rareș, domn 343, 347, 351, 386
Petru, fiul domnului Alexandru cel Bun 75
Petru, protopop 61-64
Pherekyde Mihail, președinte al Senatului 519, 666
Philotheos Kokkinos, ierarh 68, 69
Philus 701
Piatnițky Iacob, episcop al Chișinăului și Hotinului 40
Pidlepa Pavel, cântăreț, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Piescu (Piesco) Rodion, protoiereu, cerc 1, jud. Orhei 457, 714; bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 578, 580, 654
Piescu Ilie, paroh, bis. Sfinții Împărați, or. Reni, jud. Ismail 653
Piliughin Leontii, cântăreț, parohia Hincăuți, jud. Hotin 651
Pimen, mitropolitul Moldovei și Sucevei 13, 280, 281, 282, 286, 288, 289, 291, 299, 300, 303, 305, 306, 346, 448, 465, 470, 507, 509, 553, 678, 680, 681, 682, 683, 747
Pinteacov Pavel, paroh în Gordinești, jud. Hotin 651
Pintinschii Pavel, preot, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Pintiucov Nichifor, cântăreț, parohia Forostna, jud. Hotin 649
Pisica Nicolai, paroh în Costiceni, jud. Hotin 649
Pisica Vasilii, paroh în Brânzeni, jud. Bălți 637
Pișca D., secretar al Senatului 172
Piteșteanu Evghenie, ierarh 748
Piteșteanul, vezi Evantias Ioanachie, locotenent al eparhiei Argeșului
Pitic Toader, podar 94
Pitic Vasile 94
Pitica Vasile, protoiereu, cerc 1, jud. Chișinău 710
Platon Ploieșteanu, ierarh 748
Platon, mitropolit al Hersonului (Odesa), membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Platonov Anastasii, cântăreț, parohia Bogdănești, jud. Bălți 636
Platonov Eros, cântăreț, parohia Palanca, jud. Cetatea Albă 641
Plaxin Mihail, preot, parohia Vărzărești, jud. Chișinău 648
Plăcinta Andrei, paroh în Șofrâncani, jud. Bălți 638
Plăcinta Roman, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Ismail 652
Plăcintă Ioan, paroh în Malinești, jud. Hotin 649
Plămădeala Andrei, cântăreț, parohia Holercani, jud. Orhei 654
Plămădeala Ioan, cântăreț, parohia Bălceana, jud. Chișinău 647
Plămădeala Toma, cântăreț, parohia Strășeni, jud. Chișinău 645
Plămădeala Vasilii, cântăreț, parohia Bardar, jud. Chișinău 646
Plămădeală (Plămădealo) Alexei, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721; parohia Caracia, jud. Tighina 663
Plămădeală (Plămădealo) Isidor, duhovnic, protoiereu, cerc 3, jud. Soroca 722; paroh în Pietrosul, jud. Soroca 660
Plămădeală (Plămădealo) Vasilie, cântăreț, bis. Alexandru Nevschi, or. Tighina 662; diacon, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Plămădeală Antonie, mitropolitul Ardealului 29, 51, 759, 762
Plămădeală Ioan, paroh în Vărăncăul Nou, jud. Soroca 659
Plămădeală Mihail, preot 43
Plămădeală, dascăl, parohia Strășeni, jud. Chișinău 513
Plămădealo Arsenii, paroh în Tătărăuca Veche, jud. Soroca 660
Plămădealo Constantin, preot, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Plămădealo Ioan, paroh în Puhăceni, jud. Tighina 662

Păvălachi Ion, epitrop, s. Jora de Jos, jud. Orhei 583
Păntea Luca, paroh în Ciuciuleni, jud. Chişinău 647
Pârliţanu Grigore, cântăreţ, parohia Mârzeşti, jud. Orhei 655
Pârvan V., membru al Academiei Române 406; prof. univ., membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Pârvu Gab. 306
Pelin Ştefan, paroh din Ivancea, jud. Orhei 576, 654
Pelivan Dimitrii, cântăreţ, parohia Tomai, jud. Cahul 640
Pelivan Ion, deputat în Sfatul Ţării 309; membru a „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 406, 407, 527; fondul lui ~ 257
Penescu Ioan, preot 157
Penescu Ştefan, diacon 157
Penteacov Grigorii, cântăreţ, bis. Sf. Nicolae, or. Hotin 648
Peptu Petre, preot, protopopiatul jud. Orhei 331
Pereteatcov Evghenii, paroh în Albineţ, jud. Bălţi 637
Pereteatcov Gavriil, preot, parohia Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Lavrentii, diacon, parohia Faraonovca, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Loghin, paroh în Căţeleni, jud. Chişinău 647
Pereteatcov Rodion, cântăreţ, parohia Belousovca, jud. Hotin 651
Pereteatcov Serghii, paroh în Gura Căinari, jud. Soroca 660
Pereteatcov Vladimir, cântăreţ, parohia Strâmba, jud. Bălţi 636
Pereteatcu Andrei, cântăreţ, parohia Babin, jud. Hotin 649
Perianu Ioan, preot 161
Periteatcu Dionisie, preot 139
Periteatcu Vasile, preot 139
Perju Nicolae, preot 153
Petco Ioan, diacon-cântăreţ, bis. „Sf. Haralampie", or. Chişinău 643
Petcu Ioan, cântăreţ, parohia Durleşti, jud. Chişinău 645
Petcu Teodor, misionar preot, cerc 3, jud. Orhei 715, 716; paroh din Stohnaia, jud. Orhei 590, 656
Petcu Vasilii, cântăreţ, parohia Bieşti, jud. Orhei 655
Petica Ioan, paroh în Mihuleni, jud. Orhei 656
Petică Vasilii, paroh în Nimoreni, jud. Chişinău 645
Petrachi Neonila, schimonahie, m-rea Cuşelăuca, jud Soroca 398, 665
Petranici Alexandru, cântăreţ, parohia Dăncăuţi, jud. Hotin 648
Petranici Grigorii, cântăreţ, parohia Erdec-Burno, jud. Ismail 652
Petranici Nicodim, paroh în Slobozia-Bălţi, jud. Bălţi 636; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 527
Petranici Teofan, cântăreţ, parohia Bălcăuţii de Sus, jud. Hotin 648
Petrescu Antim Botoşăneanu, arhiereu, Mitropolia Moldovei 301, 303, 310
Petrescu Ghenadie, episcop de Argeş 410
Petrescu Ioan, preot 163
Petricenco (Petrocencov) Ştefan, cântăreţ, cerc 3, jud. Ismail 718; bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Petrov Constantin, cântăreţ, parohia Nemţeni, jud. Chişinău 647
Petrov N. I., profesor la Academia Teologică din Kiev, membru de onoare al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Petrov Nichifor, protoiereu de Bolgrad 129
Petrov Petre, paroh în Avdarma, jud. Tighina 664
Petrovici Cosma, iconom 317, 318; episcop al Dunării de Jos, 747
Petrovici Ion, ministru 545
Petrovici Panteleimon, cântăreţ, parohia Chipercenii de Sus, jud. Orhei 655
Petrovici Teodor, cântăreţ, parohia Teleneşti Vechi, jud. Orhei 657
Petrovici Teodor, protoiereu, paroh, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chişinău 644;

membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 408, 528
Petrovici Vasile, cântăreţ, parohia Mincenii de Jos, jud. Orhei 655
Petru cel Mare, împărat 346
Petru Movilă, mitropolit 276, 306
Petru Rareş, domn 343, 347, 351, 386
Petru, fiul domnului Alexandru cel Bun 75
Petru, protopop 61-64
Pherekyde Mihail, preşedinte al Senatului 519, 666
Philotheos Kokkinos, ierarh 68, 69
Philus 701
Piatniţky Iacob, episcop al Chişinăului şi Hotinului 40
Pidlepa Pavel, cântăreţ, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Piescu (Piesco) Rodion, protoiereu, cerc 1, jud. Orhei 457, 714; bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 578, 580, 654
Piescu Ilie, paroh, bis. Sfinţii Împăraţi, or. Reni, jud. Ismail 653
Piliughin Leontii, cântăreţ, parohia Hincăuţi, jud. Hotin 651
Pimen, mitropolitul Moldovei şi Sucevei 13, 280, 281, 282, 286, 288, 289, 291, 299, 300, 303, 305, 306, 346, 448, 465, 470, 507, 509, 553, 678, 680, 681, 682, 683, 747
Pinteacov Pavel, paroh în Gordineşti, jud. Hotin 651
Pintinschii Pavel, preot, parohia Ciişia, jud. Cetatea Albă 643
Pintiucov Nichifor, cântăreţ, parohia Forostna, jud. Hotin 649
Pisica Nicolai, paroh în Costiceni, jud. Hotin 649
Pisica Vasilii, paroh în Brânzeni, jud. Bălţi 637
Pişca D., secretar al Senatului 172
Piteşteanu Evghenie, ierarh 748
Piteşteanul, *vezi* Evantias Ioanachie, locotenent al eparhiei Argeşului
Pitic Toader, podar 94
Pitic Vasile 94
Pitica Vasile, protoiereu, cerc 1, jud. Chişinău 710
Platon Ploieşteanu, ierarh 748
Platon, mitropolit al Hersonului (Odesa), membru de onoare al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 527
Platonov Anastasii, cântăreţ, parohia Bogdăneşti, jud. Bălţi 636
Platonov Eros, cântăreţ, parohia Palanca, jud. Cetatea Albă 641
Plaxin Mihail, preot, parohia Vărzăreşti, jud. Chişinău 648
Plăcinta Andrei, paroh în Şofrâncani, jud. Bălţi 638
Plăcinta Roman, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Ismail 652
Plăcintă Ioan, paroh în Malineşti, jud. Hotin 649
Plămădeala Andrei, cântăreţ, parohia Holercani, jud. Orhei 654
Plămădeala Ioan, cântăreţ, parohia Bălceana, jud. Chişinău 647
Plămădeala Toma, cântăreţ, parohia Străşeni, jud. Chişinău 645
Plămădeala Vasilii, cântăreţ, parohia Bardar, jud. Chişinău 646
Plămădeală (Plămădealo) Alexei, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721; parohia Cazaclia, jud. Tighina 663
Plămădeală (Plămădealo) Isidor., duhovnic, protoiereu, cerc 3, jud. Soroca 722; paroh în Pietrosul, jud. Soroca 660
Plămădeală (Plămădealo) Vasilie, cântăreţ, bis. Alexandru Nevschi, or. Tighina 662; diacon, membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Plămădeală Antonie, mitropolitul Ardealului 29, 51, 759, 762
Plămădeală Ioan, paroh în Vărăncăul Nou, jud. Soroca 659
Plămădeală Mihail, preot 43
Plămădeală, dascăl, parohia Străşeni, jud. Chişinău 513
Plămădealo Arsenii, paroh în Tătărăuca Veche, jud. Soroca 660
Plămădealo Constantin, preot, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Plămădealo Ioan, paroh în Puhăceni, jud. Tighina 662

Pavălachi Ion, epitrop, s. Jora de Jos, jud. Orhei 583
Păntea Luca, paroh în Ciuciuleni, jud. Chișinău 647
Pârlițanu Grigore, cântăreț, parohia Mârzești, jud. Orhei 655
Pârvan V., membru al Academiei Române 406; prof. univ., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Pârvu Gab. 306
Pelin Ștefan, paroh din Ivancea, jud. Orhei 576, 654
Pelivan Dimitrii, cântăreț, parohia Tomai, jud. Cahul 640
Pelivan Ion, deputat în Sfatul Țării 309; membru a „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 406, 407, 527; fondul lui ~ 257
Penescu Ioan, preot 157
Penescu Ștefan, diacon 157
Penteacov Grigorii, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Hotin 648
Peptu Petre, preot, protopopiatul jud. Orhei 331
Pereteatcov Evghenii, paroh în Albineț, jud. Bălți 637
Pereteatcov Gavriil, preot, parohia Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Lavrentii, diacon, parohia Faraonovca, jud. Cetatea Albă 642
Pereteatcov Loghin, paroh în Cățeleni, jud. Chișinău 647
Pereteatcov Rodion, cântăreț, parohia Belousovca, jud. Hotin 651
Pereteatcov Serghii, paroh în Gura Căinari, jud. Soroca 660
Pereteatcov Vladimir, cântăreț, parohia Strâmba, jud. Bălți 636
Pereteatcu Andrei, cântăreț, parohia Babin, jud. Hotin 649
Perianu Ioan, preot 161
Periteatcu Dionisie, preot 139
Periteatcu Vasile, preot 139
Perju Nicolae, preot 153
Petco Ioan, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Haralampie", or. Chișinău 643
Petcu Ioan, cântăreț, parohia Durlești, jud. Chișinău 645
Petcu Teodor, misionar preot, cerc 3, jud. Orhei 715, 716; paroh din Stohnaia, jud. Orhei 590, 656
Petcu Vasilii, cântăreț, parohia Biești, jud. Orhei 655
Petica Ioan, paroh în Mihuleni, jud. Orhei 656
Petică Vasilii, paroh în Nimoreni, jud. Chișinău 645
Petrachi Neonila, schimonahie, m-rea Cușelăuca, jud Soroca 398, 665
Petranici Alexandru, cântăreț, parohia Dăncăuți, jud. Hotin 648
Petranici Grigorii, cântăreț, parohia Erdec-Burno, jud. Ismail 652
Petranici Nicodim, paroh în Slobozia-Bălți, jud. Bălți 636; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 527
Petranici Teofan, cântăreț, parohia Bălcăuții de Sus, jud. Hotin 648
Petrescu Antim Botoșăneanu, arhiereu, Mitropolia Moldovei 301, 303, 310
Petrescu Ghenadie, episcop de Argeș 410
Petrescu Ioan, preot 163
Petricenco (Petrocencov) Ștefan, cântăreț, cerc 3, jud. Ismail 718; bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Petrov Constantin, cântăreț, parohia Nemțeni, jud. Chișinău 647
Petrov N. I., profesor la Academia Teologică din Kiev, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Petrov Nichifor, protoiereu de Bolgrad 129
Petrov Petre, paroh în Avdarma, jud. Tighina 664
Petrovici Cosma, iconom 317, 318; episcop al Dunării de Jos, 747
Petrovici Ion, ministru 545
Petrovici Panteleimon, cântăreț, parohia Chipercenii de Sus, jud. Orhei 655
Petrovici Teodor, cântăreț, parohia Teleneștii Vechi, jud. Orhei 657
Petrovici Teodor, protoiereu, paroh, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 644; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Petrovici Vasile, cântăreț, parohia Mincenii de Jos, jud. Orhei 655
Petru cel Mare, împărat 346
Petru Movilă, mitropolit 276, 306
Petru Rareș, domn 343, 347, 351, 386
Petru, fiul domnului Alexandru cel Bun 75
Petru, protopop 61-64
Pherekyde Mihail, președinte al Senatului 519, 666
Philotheos Kokkinos, ierarh 68, 69
Philus 701
Piatnițky Iacob, episcop al Chișinăului și Hotinului 40
Pidlepa Pavel, cântăreț, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Piescu (Piesco) Rodion, protoiereu, cerc 1, jud. Orhei 457, 714; bis. Sf. Dumitru, or. Orhei 578, 580, 654
Piescu Ilie, paroh, bis. Sfinții Împărați, or. Reni, jud. Ismail 653
Piliughin Leontii, cântăreț, parohia Hincăuți, jud. Hotin 651
Pimen, mitropolitul Moldovei și Sucevei 13, 280, 281, 282, 286, 288, 289, 291, 299, 300, 303, 305, 306, 346, 448, 465, 470, 507, 509, 553, 678, 680, 681, 682, 683, 747
Pinteacov Pavel, paroh în Gordinești, jud. Hotin 651
Pintinschii Pavel, preot, parohia Ciișia, jud. Cetatea Albă 643
Pintiucov Nichifor, cântăreț, parohia Forostna, jud. Hotin 649
Pisica Nicolai, paroh în Costiceni, jud. Hotin 649
Pisica Vasilii, paroh în Brânzeni, jud. Bălți 637
Pișca D., secretar al Senatului 172
Piteșteanu Evghenie, ierarh 748
Piteșteanul, *vezi* Evantias Ioanachie, locotenent al eparhiei Argeșului
Pitic Toader, podar 94
Pitic Vasile 94
Pitica Vasile, protoiereu, cerc 1, jud. Chișinău 710
Platon Ploieșteanu, ierarh 748
Platon, mitropolit al Hersonului (Odesa), membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Platonov Anastasii, cântăreț, parohia Bogdănești, jud. Bălți 636
Platonov Eros, cântăreț, parohia Palanca, jud. Cetatea Albă 641
Plaxin Mihail, preot, parohia Vărzărești, jud. Chișinău 648
Plăcinta Andrei, paroh în Șofrâncani, jud. Bălți 638
Plăcinta Roman, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Ismail 652
Plăcintă Ioan, paroh în Malinești, jud. Hotin 649
Plămădeala Andrei, cântăreț, parohia Holercani, jud. Orhei 654
Plămădeala Ioan, cântăreț, parohia Bălceana, jud. Chișinău 647
Plămădeala Toma, cântăreț, parohia Strășeni, jud. Chișinău 645
Plămădeala Vasilii, cântăreț, parohia Bardar, jud. Chișinău 646
Plămădeală (Plămădealo) Alexei, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721; parohia Cazaclia, jud. Tighina 663
Plămădeală (Plămădealo) Isidor., duhovnic, protoiereu, cerc 3, jud. Soroca 722; paroh în Pietrosul, jud. Soroca 660
Plămădeală (Plămădealo) Vasilie, cântăreț, bis. Alexandru Nevschi, or. Tighina 662; diacon, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Plămădeală Antonie, mitropolitul Ardealului 29, 51, 759, 762
Plămădeală Ioan, paroh în Vărăncăul Nou, jud. Soroca 659
Plămădeală Mihail, preot 43
Plămădeală, dascăl, parohia Strășeni, jud. Chișinău 513
Plămădealo Arsenii, paroh în Tătărăuca Veche, jud. Soroca 660
Plămădealo Constantin, preot, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Plămădealo Ioan, paroh în Puhăceni, jud. Tighina 662

Onica Alexei, paroh în Borosenii Noi, jud. Bălţi 637
Onica Andrei, cântăreţ, parohia Domulgeni, jud. Soroca 661
Onica Evghenii, cântăreţ, parohia Sângera, jud. Chişinău 646
Onica Gherman, cântăreţ, parohia Chipercenii de Jos, jud. Orhei 655
Onica Grigorii, paroh în Heciu Nou, jud. Bălţi 635
Onofraş Teodor, cântăreţ, parohia Rădoaia, jud. Bălţi 636
Onosie Dimitrie, preot 155
Onufrievici Mihail, preot 468
Onufrievici Teodor, paroh în Dolineni, jud. Hotin 648
Opaţchi (Apaţchii) Ieremia, protoiereu, catedrala din or. Cetatea Albă 640; cercul or. Certatea Albă 720
Oprea Ioan, paroh din Olişcani, jud. Orhei 593
Oprea Ioan, paroh în Visoca, jud. Soroca 659
Oprea Nicolae, preot 165
Oprescu Al. vicepreşedinte al Senatului 178
Opriş, pan, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Oprişan I. 23
Oranschii Matei, paroh în Ciuciuleni, jud. Chişinău 647
Orest, ieromonah 83
Orjehovschi Ioachim, cântăreţ, parohia Rudi, jud. Soroca 660
Orjehovschi Mihail, cântăreţ, parohia Gvozdăuţi, jud. Hotin 651
Orleanu M.G., preşedintele Adunării Deputaţilor 519, 666
Orlovschi Grigore, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 3, jud. Ismail 544
Osievschii Ioan, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chişinău 644
Ostapov Andrei, paroh în Fântâna Zânelor, jud. Ismail 652; membru al Societăţii Anonime pe Acţiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 624
Ostapov Ioan, cântăreţ, parohia Dărcăuţi, jud. Soroca 658
Ostapov Ioan, paroh în Româncăuţi, jud. Hotin 650
Ostapov Pavel, cântăreţ, parohia Mihălăşeni, jud. Hotin 651
Ostapov Timofei, paroh în Măcăreuca, jud. Soroca 658
Ostapov Vasile, cântăreţ, parohia Scumpia, jud. Bălţi 637
Ostapov Vasile, paroh în Cotova, jud. Soroca 658
Oţel Gavriil, cântăreţ, parohia Braicău, jud. Soroca 659
Ovidenie Ştefan, preot 155

Paciu Ioan, cântăreţ, parohia Pereni, jud. Orhei 656
Pacu Moise N., şef pedagog, profesor 173
Paerele (Pairele) Emilian, cântăreţ, cerc 1, jud. Cahul 719; parohia Chirutnea, jud. Tighina 663
Pahomie, ieromonah 86
Paisie, arhimandrit, m-rea Condriţa 733, 734, 735; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 528
Paisie, protosinghel, stareţ 398
Paisios de Didimotihu 103
Palade Grigore, preot 155
Palade Ioan, preot 153
Paladescu Dimitrie, preot 155
Paladi C., vornic 114
Paladii Teodor, cântăreţ, parohia Răculeşti, jud. Orhei 655
Paleologul Andronic, fiul împăratului Manoil Paleologul 85
Paleologul Manoil, împărat bizantin 85
Palii (Palei) Teodor, diacon, cerc 2, jud. Ismail 718; bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Palii (Paliev) Andrei, cântăreţ, parohia Vulcăneşti, jud. Cahul 639; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, cerc 1, jud. Cahul 542
Palii Chirică, cântăreţ, bis. „Sf. Ilie", or. Chişinău 643
Panait Gh., comis 458
Panasiuc Constantin, diacon-cântăreţ, parohia Beleavineţi-Ghiloveţi, jud. Hotin 650
Pangratie al Mironiei 80
Panţâri Cosma (Cozma), diacon, cerc 1, jud. Chişinău 711; diacon-cântăreţ, parohia Pă-

năşeşti, jud. Chişinău 645
Papuc Macarie, preot 143
Papuc S., şef de birou 317
Papuc Vasilii, paroh în Bălăneşti, jud. Chişinău 647
Paraladof Andrei, preot 141
Parasca Pavel, istoric 61-73
Paraschiv Const., diacon 145
Paraschivescu Ioan, preot 157
Parfeni N., protoiereu 512, 513
Parfeniev Nicolae, iconom-stavrofor, protoiereu, misionar, cerc 2, jud. Ismail 718; paroh, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Parhomovici A. M., profesor, membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 406, 407, 408, 411, 413
Parhomovici Iosif, profesor, Seminarul Teologic din Chişinău 366, 406, 531, 532; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 407, 408, 413, 526, 527; membru al Societăţii Ospătăria Populară 425
Partenie (Parfeniev) Constantin, protoiereu 256, 262, 366, 375; membru al „Societăţii Istorico-Arheologice Bisericeşti" din Basarabia 408, 528
Partenie, iegumen de Secu 86
Partenie, iegumen de Slatina 86
Partenius, ierarh 701
Parthenie Alecu, preot 139
Parthenie Samul 80
Pascari Atanasie, preot, parohia Biliceni, jud. Bălţi 635
Pascari Niculai, cântăreţ, parohia Biliceni, jud. Bălţi 635
Pascariu Gheorghe, cântăreţ, parohia Sângerei, jud. Bălţi 636
Pascariuc Matei, cântăreţ, parohia Volovcineţi-Holoşniţa, jud. Soroca 659
Pascariuc Simeon, cântăreţ, parohia Şeptelici, jud. Soroca 659
Pascenco Nichifor, cântăreţ, parohia Pelinei-Moldoveni, jud. Cahul 639
Paslavschi (Poslavschii) Ioan, paroh în Taşlâc, jud. Cetatea Albă 643; subprotopop, protoiereu, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Pastalache Alexandru, cântăreţ, parohia Bumbăta, jud. Bălţi 636
Pastalache Dimitrie, paroh în Elisaveta, jud. Bălţi 635
Pastalachi Alexei, cântăreţ, parohia Sauca, jud. Soroca 660
Pastalachi Ioan, cântăreţ, parohia Barta, jud. Ismail 653
Pastulachi Andrei, cântăreţ, parohia Buda, jud. Chişinău 647
Paşcenco Alexandru, cântăreţ, parohia Vâprova, jud. Orhei 658
Paşcenco David, cântăreţ, parohia Taraclia, jud. Cetatea Albă 643; diacon, cerc 4, jud. Cetatea Albă 721
Patrichi Nicolae, preot 145
Patrichi Theodor, preot 149
Paul de Alep, diacon 347
Pavalachi Filimon, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chişinăului şi Hotinului, or. Chişinău 540
Pavel I, împărat 125
Pavel, apostol ~ 500
Pavel, arhiepiscop, *vezi* Lebedev Pavel
Pavel, preot, s. Hatna, ţinutul Suceava 91
Pavlenco Ştefan, cântăreţ, bis. „Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chişinău 644
Pavlov Foca, cântăreţ, parohia Caragacii Noi, jud. Ismail 653
Pavlov Grigorii, cântăreţ, parohia Ceamaşir, jud. Ismail 654
Pavlov Ioan, paroh în Roşu, jud. Cahul 639
Pavlov Ivan, medic 29
Pavlovschi (Pavlovschii) Gheorghe, protoiereu, cercetător duhovnicesc, or. Cetatea Albă, jud. Cetatea Albă 333; paroh, bis. „Sf. Nicolae", or. Cetatea Albă 640
Păcurariu Mircea, profesor 23, 25, 86
Pădurari, mirean 279
Pădurariu T. N., preot 298
Păduraru Petru, Arhiepiscop al Chişinăului Mitropolit al Basarabiei şi Exarh al Plaiurilor 22, 29, 30-32, 41, 42, 48, 759, 762, 763
Păduraru N. Teodor secretar 286, 329; membru al DirecţieiAdministrative, 401, 406, 421.
Păun M., revizor şcolar 467; subdirector al Şcolii Spirituale de Băieţi din Edineţ 330

Pletosu Grigorii, cântăreț, parohia Condrătești, jud. Bălți 636
Ploieșteanu, *vezi* Ciosu Platon, iconom
Ploieșteanul, *vezi* Sevastis Ieronim, locotenent al eparhiei Mitropoliei Ungrovlahiei
Ploșnița Gheorghe, cântăreț, parohia Văsieni, jud. Orhei 657
Poale-Lungi Candu, preot 155
Poale-Lungi Ioan, preot 147, 153
Poale-Lungi Theodor, preot 147
Pocaznoi Efimii, cântăreț, parohia Cărpineni, jud. Chișinău 647; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Chișinău 541
Pocletari Ioan, paroh în Ciuciuleni, jud. Bălți 635
Pocletariu Policarp, cântăreț, parohia Stohnaia, jud. Orhei 656
Pocora Ioahim, paroh în Bușăuca, jud. Orhei 655
Podgurschi Alexandru, paroh în Baxani, jud. Soroca 658
Podgurschi Alexei, preot, cercetător, cerc 3, jud. Soroca 722; paroh în Hănăsenii Mici, jud. Soroca 660
Podgurschi Alipii, cântăreț, parohia Abacladjaba, jud. Tighina 663
Podgurschi Trofim, paroh în Moșaneți, jud. Hotin 648
Podgurschi Vladimir, cântăreț, parohia Tropoclo, jud. Ismail 654
Podlesnîi Tit, paroh în Grubna, jud. Hotin 650
Podlesnîi Vartolomei, paroh, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Chișinău 644
Podpreatov (Podpriatov) Toma, preot, parohia Tvardița, jud. Tighina 664; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Pogorevici Arcadie, preot, cercetător, cerc 4, jud. Bălți 722; paroh în Bleșcenăuți, jud. Bălți 637
Pogorevici Calinic, preot, parohia Baxani, jud. Soroca 658
Pogorevici Gheorghe, protoiereu, paroh în Climăuți (Climouți), jud. Soroca 596, 661
Pogorevici Leon, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Treime", or. Chișinău 644
Pogorevici Simeon, paroh în Horodiște, jud. Chișinău 647
Pogorevici Vasilii, iconom-stavrofor, preot, bis.-catedrală, or. Ismail 652; profesor de religie 606
Pogorevici Vasilii, paroh în Șolcani, jud. Soroca 659
Poleanschi Arhip, cântăreț, parohia Vasilievca, jud. Ismail 654
Poleanschi Evstafii, preot, subprotopop, cerc 4, jud. Hotin 723; paroh în Corestăuți, jud. Hotin 651
Poleanschi Ioan, cântăreț, bis. Sf. Dumitru, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Poleanschi Mitrofan, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Hotin 334; paroh în Brătușeni, jud. Bălți 637
Poleanschi Petre, paroh în Naslavcea, jud. Hotin 651
Poleanschi Vasile, diacon, cerc 3, jud. Tighina 713; diacon-cântăreț, parohia Ceadâr Lunga, jud. Tighina 663
Poleanschii Ioan, cântăreț, bis. „Buna vestire", or. Chișinău 643
Poleanschii Mihail, paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Hotin 648
Poleanschii Niculai, protoiereu, paroh în Clișcăuți, jud. Hotin 648
Poleanschii Pavel, diacon, parohia Danul, jud. Bălți 637
Polihovici Iustin, cântăreț, parohia Visoca, jud. Soroca 659
Polihronie-Chioseli M., director al Liceului de Băieți din Cetatea Albă 331; șef de serviciu 329; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Polojensky Isachie, episcop al Chișinăului și Hotinului 39
Poltorațchi Antonii, paroh în Balamutovca, jud. Hotin 649
Pomer, famie, ctitori 351
Pomozan Iacov (Iacob), diacon-cântăreț, cerc 1, jud. Ismail 718; parohia Cișmeaua Văruită, jud. Ismail 652
Pomozan Simion (Simeon), diacon-cântăreț, cerc 2, jud. Ismail 718; bis. Sfinții Împărați, or. Reni, jud. Ismail 653
Pop Ștefan C., ministru 472; președinte al Consiliului de Miniști ad-interim 495
Popa Gavriil, cântăreț, parohia Coșeno-Floceni, jud. Bălți 636
Popa Gheorghii, paroh în Pășcăuți, jud. Hotin 648
Popa Isidor, cântăreț, parohia Lipceni, jud. Orhei 656
Popa Ștefan, profesor 173
Poparcea Andrei, preot 44
Popesco A., ierodiacon 279
Popesco Dimitrii, paroh în Hârtopul Mic, jud. Orhei 654
Popescu Alexandru, cântăreț, parohia Grădești, jud. Tighina 664
Popescu Andrei, cântăreț, parohia Măgura, jud. Bălți 636
Popescu Chiriac, preot 167
Popescu Cosma, preot 165
Popescu Dimitrie, cântăreț, parohia Sărata Galbenă, jud. Tighina 664
Popescu Dimitrie, diacon 145
Popescu Gh., maior 339
Popescu Grigore, profesor 172
Popescu Ioachim, preot 165
Popescu Ioan, cântăreț, parohia Zăbriceni-Porciuleanca, jud. Bălți 638
Popescu Ion, paroh în Coșeno-Floceni, jud. Bălți 636
Popescu Mihail, cântăreț, bis. Sf. Ioan Gură de Aur, or. Ismail 652
Popescu Nicolai, cântăreț, parohia Avdarma, jud. Tighina 664
Popescu Nicolai, cântăreț, parohia Clocușna, jud. Hotin 651
Popescu Niculai, preot, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 526, 528
Popescu Ștefan, cântăreț, parohia Gura Roșie, jud. Cetatea Albă 641
Popescu Vasilii, cântăreț, parohia Bălănești, jud. Chișinău 647
Popescu Victor, protoiereu, iconom stavrofor, rector al Seminarului Teologic din Chișinău 330, 331, 367, 369, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 380, 382, 415, 418, 419
Popescu Vikentii, paroh în Colincăuți, jud. Hotin 649
Popescu Vișan, preot 165
Popia Irimia, preot 163
Popov Alexandru, diacon-cântăreț, bis.-catedrală, or. Ismail 652
Popov Alexandru, paroh în Borogani, jud. Cahul 639
Popov Constantin, paroh în Nicolaevca Nouă, jud. Cetatea Albă 641
Popov Gheorghe, cântăreț, parohia Stroiești, jud. Hotin 649
Popov Gheorghe, paroh, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cetatea Albă 515, 640; protopop, cercul or. Certatea Albă 720
Popov Irinarh, episcop 39
Popov Mihail, cântăreț, parohia Sariari, jud. Cetatea Albă 641
Popov Mihail, protoiereu, protopop, cerc 1, jud. Cetatea Albă 331, 430; paroh în Chebabcea, jud. Cetatea Albă 641; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Popov Neculai, proprietar 348
Popov Pavel, protoiereu, duhovnic, cerc 3, jud. Chișinău 711; paroh în Pereni, jud. Chișinău 647
Popov Ștefan, cântăreț, parohia Baimaclia, jud. Cahul 639
Popov Vasilii, paroh în Leușeni, jud. Cahul 640
Popovici Alexei, diacon, bis. Întâmpinarea Domnului, or. Chișinău 644
Popovici Arefa, cântăreț, parohia Vărvăreuca, jud. Soroca 660
Popovici Avacum, paroh în Vulpești, jud. Bălți 636
Popovici Carp, paroh din Vadu Rașcov, jud. Soroca 596, 661; protoiereu, protopop, cerc 4, jud. Soroca 596, 722
Popovici Chiriac, paroh în Rogojeni, jud. Soroca 661
Popovici Constantin 127
Popovici Constantin, iconom stavrofor, protoiereu 43, 262, 266, 268, 278, 279, 329, 331, 572; bis. „Sf. Apostol Petru în Lanțuri", or. Chișinău 644; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528

Popovici Constantin, preot 151
Popovici Constantin, protoiereu, paroh în Bravicea, jud. Orhei 657
Popovici Dim., preot, cercetător, cercul 1, jud. Bălți 514; paroh în Pelinia, jud. Bălți 635
Popovici Dimitrii, cântăreț, bis. „Sf. Nicolae", or. Chișinău 644
Popovici Dimitrii, cântăreț, parohia Anfisovca, jud. Soroca 660
Popovici Elisei, cântăreț, parohia Ișnovăț, jud. Orhei 654
Popovici Evghenii, paroh în Bădiceni, jud. Soroca 658
Popovici Evsevie (Evsevii), paroh în Petrușeni, jud. Bălți 638; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Popovici Filip, diacon-cântăreț, parohia Briceni, jud. Hotin 650
Popovici Gh., diacon-cântăreț, cerc 1, jud. Ismail 718; diacon, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Popovici Gheorghe, cântăreț, parohia Negrinți, jud. Hotin 651
Popovici Gheorghe, paroh în Bursuceni, jud. Bălți 635
Popovici Gheorghe, paroh în Mereșeuca, jud. Soroca 660
Popovici Gheorghe, preot 155
Popovici Grigorii, cântăreț, parohia Slobozia-Bălți, jud. Bălți 636
Popovici Grigorii, cântăreț, parohia Șofrâncani, jud. Bălți 638
Popovici Grigorii, cântăreț, parohia Vulpești, jud. Bălți 636
Popovici I., general, comandantul grupului de divizii din Basarabia 450
Popovici I., profesor 462
Popovici Ilie, preot, cerc 2, jud. Tighina 712, 713; paroh în Petrovca, jud. Tighina 663
Popovici Ioan F., profesor de limba latină 461
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Bădești, jud. Soroca 661
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Căpriana, jud. Chișinău 645
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Florițoaia, jud. Bălți 636
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Larga, jud. Hotin 651
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Pietrosul, jud. Soroca 660
Popovici Ioan, cântăreț, parohia Redi-Cereșnovăț, jud. Soroca 658
Popovici Ioan, duhovnic, protoiereu, cerc 2, jud. Soroca 722; paroh în Horodiște, jud. Soroca 659
Popovici Ioan, paroh în Lopatnic, jud. Hotin 651
Popovici Mihail, cântăreț, bis. „Sf. Nicolae", or. Bălți 635
Popovici Mihail, cântăreț, cerc 2, jud. Tighina 713; parohia Baimaclia, jud. Tighina 663
Popovici Nicanor, paroh în Șendreni, jud. Hotin 651
Popovici Nichifor, protoiereu, paroh în Cioburciu, jud. Cetatea Albă 641; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Popovici Nichita, paroh în Nesfoaia, jud. Hotin 648
Popovici Nicolai, cântăreț, parohia Teșcureni, jud. Bălți 636
Popovici Petre, cântăreț, parohia Pârjolteni, jud. Chișinău 648
Popovici Petru (Petre), protoiereu, cercetător, cerc 3, jud. Tighina 713; protopopiatul Ceadâr-Lunga, jud. Tighina 332; protopop, cerc 3, jud. Tighina 434; paroh în Valea Perjei, jud. Tighina 664
Popovici Simeon, preot, subprotopop, cerc 3, jud. Cahul 515
Popovici Teodor, cântăreț, parohia Lalova, jud. Orhei 655
Popovici Teodor, paroh în Cuizăuca (Cuizovca), jud. Orhei 587, 655
Popovici Teodor, paroh în Suhuluceni, jud. Orhei 657
Popovici Timofei, cântăreț, parohia Crăsnășeni, jud. Orhei 657
Popovici Trifon, cântăreț, parohia Cășunca, jud. Soroca 661
Popovici Vasile, cântăreț, parohia Săseni, jud. Orhei 658

Popovici Vasile, paroh în Rediu Mare, jud. Soroca 660
Popovici Vasilii, cântăreț, parohia Mărcăuți, jud. Hotin 650
Popovici Vasilii, preot, parohia Râșcani, jud. Bălți 638
Popovici Vasilii, protoiereu, paroh în Buda, jud. Chișinău 647
Popovici Victor, cântăreț, cerc 1, jud. Orhei 715; parohia Ișnovăț, jud. Orhei 654
Popovici Vladimir, cântăreț, parohia Râșcani, jud. Bălți 638
Popovici Vladimir, paroh în Lalova, jud. Orhei 655
Popovici Zaharia, paroh în Cernoleuca, jud. Soroca 659
Popovici, conducător de cor, Școala Spirituală din Edineț 468
Popovici, general 451, 452, 457
Popovschi Gheorghe, preot, protopopiatul Purcari, jud. Cetatea Albă 331; protopop, cerc 2, jud. Cetatea Albă 430
Popovschi Petre, paroh în Cepeleuți, jud. Hotin 651
Popovschii Dimitrii, paroh în Slobozia-Hănesei, jud. Cetatea Albă 641
Porcescu Andrei, paroh în Furmanca, jud. Ismail 654; subprotopop, preot, cerc 3, jud. Ismail 718, 719
Porcescu Gheorghe, diacon-cântăreț, parohia Cucuruzeni, jud. Orhei 657
Porcescu Simeon, paroh în Pânzăreni, jud. Bălți 635
Poremschi Chiril, cântăreț, bis. Intrarea în Biserică, or. Ismail 652
Poremschii Daniil, cântăreț, parohia Pavlovca, jud. Cetatea Albă 642
Poremschii Ioan, cântăreț, parohia Tașlâc, jud. Cetatea Albă 643
Poremschii Ionichii, cântăreț, parohia Musait, jud. Cahul 639
Porfirie al Niceei, ierarh 80
Porubin Ioan, preot cerc 5, jud. Orhei 717; paroh în Hulboaca, jud. Orhei 657
Porubin M., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528
Porubin Somon (Samon), duhovnic protoiereu, cerc 5, jud. Orhei 716; paroh în Vâprova, jud. Orhei 658
Porucic M., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528
Porucic T., profesor, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Postica Dimitrii, cântăreț, parohia Volontirovca, jud. Cetatea Albă 642
Postica Inochentii, ieromonah, m-rea Saharna, jud Orhei 665
Postică Gheorghe, istoric 75, 76, 78, 738
Postolache A., protoiereu 606
Postolache Ioan, preot, subprotopop, cerc 4, jud. Cetatea Albă 516
Postolache Veniamin, profesor 462
Postolachi (Postolachiev) Atinoghen, preot, or. Soroca 353, 610
Postolachi Ioan, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cahul 542
Postoronca (Postoronco) Ioan, protoiereu 677; bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Ismail 543
Postoronco Procopii, diacon, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Potânga Nadia 2
Potemchin Grigorie Alexandrovici, general, *vezi* Potemkin G.A., general
Potemkin G.A., general 36, 103
Povelco Gheorghe, diacon-cântăreț, parohia Costuleni, jud. Chișinău 647
Poziumschi Grigore, cântăreț, parohia Rediu Mare, jud. Soroca 660
Poziumschii Ioan, cântăreț, bis. Acoperământul Maicii Domnului, Șaba, or. Cetatea Albă 640
Poziumschii Teodosii, paroh în Heciu Vechi, jud. Bălți 635
Pralea Ioan, scriitor 43
Pranițchi Iacob, cântăreț, parohia Suhuluceni, jud. Orhei 657
Pranițchi Ioan, cântăreț, cerc 2, jud. Chișinău 711; parohia Mereni, jud. Chișinău 646

Pranițchi Serghii, paroh, bis. Sf. Nicolae, sub. Șaba, or. Cetatea Albă 640
Pranițchi Teodor, cântăreț, parohia Hirova, jud. Orhei 657
Preda Ioan, preot 145
Preda Ștefan, preot 167
Preguza Evstafii, cântăreț, parohia Tudorova, jud. Cetatea Albă 642
Preobragenschii Dumitru, paroh în Șerbiceni, jud. Hotin 652
Preotescu Cozma, cântăreț, parohia Delacău, jud. Tighina 662
Procelnic Stoian, pan 74
Procopan Ioan, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Orhei 541
Procopan Ioan, cântăreț, parohia Ciocâlteni, jud. Orhei 657
Procopan Teoctist, paroh în Sociteni, jud. Chișinău 645
Procopan Teodor, paroh în Mateuți, jud. Orhei 656
Procopie al Atenei, ierarh 248
Procopie al Bitilului, ierarh 248
Procopiu al Meleniei, ierarh 240
Prodan Alexandru, preot, parohia Trușeni, jud. Chișinău 646
Prodan Constantin, preot, protopopiatul Cornești, jud. Bălți 332
Prodan Constantin, protoiereu, paroh în Sireți, jud. Chișinău 645
Prodan Ioan, diacon-cântăreț, parohia Sălcuța, jud. Tighina 663
Prodan Toma, cântăreț, parohia Cosăuți, jud. Soroca 658
Pronițchi Alexandru, cântăreț, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Pronițchi Nicolai, cântăreț, parohia Zaim, jud. Tighina 663
Pronițchii Miletii, cântăreț, parohia Cubei, jud. Cetatea Albă 643
Propalac-Efrem Iulian, cântăreț, parohia Bulboaca, jud. Hotin 651
Proțenco A., preot, or. Soroca 605
Prozorovsky, conte 38, 112
Pruteanu Vasilii, cântăreț, parohia Bărboieni, jud. Chișinău 647
Psomas Gheorghe 127
Puiu Visarion, arhimandrit 26, 330, 366, 367, 369, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 406, 407, 410, 411, 413, 531, 532; episcop 556, 566; episcop al Argeșului 553, 554; fost Episcop al Argeșului 682, 684, 685, 686, 690; episcop de Hotin 667, 668, 669, 670, 671, 677, 678, 761, 707, 725, 747, 761, 765; exarh al m-rilor 331, 415, 419, 491, 492; membru și președinte al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 526, 527; președinte al Societății Ospătăria Populară 425; rector, Seminarul Teologic din Chișinău 329, 337
Putneanu Antonie, vezi Cernovski, Antonie Putneanu

R

Rablovschi Simeon, cântăreț, parohia Lomacineți, jud. Hotin 651
Racoveț Neculai, dvorean, ctitor 349
Racovița Teodor, cântăreț, parohia Cazangic, jud. Cahul 639
Racoviță Constantin, domn 82, 97
Racoviță Radu, boier, ctitor 388
Racu Andrei, cântăreț, parohia Coșernița, jud. Orhei 654, 715
Racu Mihail, cântăreț, parohia Hasan-Batâr, jud. Cetatea Albă 643
Radomschi Ioan, paroh în Larga, jud. Hotin 651
Radomschi Petre, paroh în Negrinți, jud. Hotin 651
Radomschi Victor, cântăreț, parohia Gura Celghider, jud. Cetatea Albă 642, 721
Radomschii Andrei, paroh în Gura Roșie, jud. Cetatea Albă 641
Radomschii Vasilii, cântăreț, parohia Cruglic, jud. Hotin 648
Radomschii Vasilii, cântăreț, parohia Romăncăuți, jud. Hotin 650
Radu Ioan, preot 145
Radușevschii Serghii, paroh în Voznesenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Radzievschii Vasilii, cântăreț, parohia Baimaclia, jud. Cahul 639
Raețchi Grigore, paroh în Frasin, jud. Soroca 659

Raețchii Vladimir, paroh în Cucuieții Vechi, jud. Bălți 638
Rafulia Ioan, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Ismail 333
Ralet Dimitrie, vornic 123
Ramandan Iordachi, spatar 112, 113, 125
Rapp Ioan, episcop al Aradului 16, 480, 481
Ratcul, locuitor din Iași 127
Rața Condrat, paroh în Mirceni, jud. Bălți 637
Razievschi Serghie, preot 139
Rădăuțeanu Ipolit, ierarh 748
Rădulescu Grigore, preot 167
Rădulescu Ioan H., preot 167
Rădulescu Nicolae, preot 159
Rădulescu Stan, preot 155
Rădulescu Voicu, preot 163
Rădulescu, diriginte al Poștei 462
Rădulescu-Niger N., director 678
Rădvănescu Constantin, paroh bis. „Sf. Teodor Tiron" (Ciuflea), or. Chișinău 336
Rădvănescu Nicolai, paroh în Mihălășeni, jud. Hotin 651
Răileanu Mihail, cântăreț, parohia Cotiujenii de Sus, jud. Soroca 661
Râșcanu Constantin, serdar, ctitor 336
Răznovanu Vasilii, cântăreț, parohia Caracurt, jud. Ismail 652
Râmanschi Victor, cântăreț, parohia Codreni, jud. Soroca 659
Râmleanu Ștefan, preot 139
Râmniceanu Teofil , vezi Mihăilescu Teofil, ierarh
Râmniceanul Ghenadie, fost Argeșiu, locotinent al eparhiei Buzău 198
Râmnicul Athanasie, președinte al Sfântului Sinod 215
Râpă Thimotheiu, preot 153
Râșcanu Gheorghe, preot 139
Râșcanu Ion, general de brigadă, ministru de Război 599
Râșcanu Nicolae, diacon 139
Râșcanu, stolnic 77
Reabințev (Resbintev) Timofei, paroh în Mândrești, jud. Bălți 635; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Remanschi Atanasie, paroh în Chipeșca, jud. Orhei 656
Revenco Luca, cântăreț, parohia Dondușeni, jud. Soroca 659
Revenco Stahii, paroh în Cerlina, jud. Soroca 661
Ridideal Ioan, cântăreț, parohia Gălești, jud. Orhei 657
Rizescu Christea, preot 167
Rodreanu Toma, dascăl 321
Rogozea Niculai, conducător al tipografiei „România Nouă" 418, 419
Rojdestvensky Platon, episcop 40
Roman, episcop de Oradea Mare 747
Romanciuc Chir., paroh în Orac, jud. Cahul 640
Romanciuc Dimitrii, preot, parohia Clișcăuți, jud. Chișinău 648
Romanciuc Filaret, diacon-cântăreț, parohia Lipnic, jud. Soroca 659
Romanciuc Serghii, paroh în Moșeni, jud. Soroca 660
Romanciuc Vasilii, cântăreț, parohia Colincăuți, jud. Hotin 649
Romanescu Dimitrii, cântăreț, parohia Leușeni, jud. Orhei 657
Romanescu Mitrofan, paroh în Dușmani, jud. Bălți 637
Romanescu Pavel, cântăreț, parohia Cotova, jud. Soroca 658
Romanovici Evghenii, diiac-cântăreț, parohia Manzâr, jud. Tighina 663
Romanovschi Nicolai, paroh în Lipceni, jud. Orhei 656
Romanovschii Niculai, paroh în Bahmut, jud. Bălți 636
Romanovschii Niculai, paroh în Ghercești, jud. Bălți 636
Romănescu Vladimir, paroh în Molodovo, jud. Hotin 650
Romeanțov Petru Ivanovici, general, vezi Rumeanțev Piotr, general-feldmareșal
Roset Alecu, visternic 123
Roset Niculai, căminar 123
Roset Ștefan, vornic 123
Roseti C. A., președintele Adunării Deputaților 171
Rosset (Roset) Manolache, visternic 113, 114, 117, 118, 123

Rosset Costache, logofăt 114, 117, 118, 123
Rosset Iordache vistiernic 118, 123
Rosset Vasilie, vornic 118, 123
Roșca (Roșco) Nicanor, paroh în Cobâlnea, jud. Orhei 657; cercetător, cerc 5, jud. Orhei 517, 716
Roșca (Roșco) Vasile, preot, cercetător duhovnicesc, cerc 2, jud. Orhei 334, 715; parohia Horodiște, jud. Orhei 588, 655; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Orhei 541
Roșca Andrei, cântăreț, parohia Rublenița, jud. Soroca 659
Roșca Andrei, ctitor 338, 392
Roșca Gheorghe, preot 153
Roșca Gheorghe, preot, delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești", cerc 2, jud. Chișinău 711
Roșca Ioan, ctitor 338, 392
Roșca Nicandru, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Orhei 334
Roșco Dimitrii, cântăreț, parohia Nisporenii de Sus, jud. Chișinău 648
Roșco Emilian, paroh în Cimișeni, jud. Chișinău 646
Roșco Iacob, cântăreț, parohia Voinescu, jud. Cahul 640
Roșco Ioan, paroh în Caragacii Noi, jud. Ismail 653
Roșco Ioan, paroh în Seliștea, jud. Orhei 655
Roșco Petre, paroh în Sipoteni, jud. Orhei 657
Roșco Teodor, preot 717; paroh în Hoginești, jud. Orhei 657
Roșcovschi Mihail, cântăreț, parohia Caracui, jud. Tighina 664
Roșcovschi Teodor, cântăreț, parohia Gura Galbenă, jud. Tighina 664
Roșcovschii Vasilii, paroh în Tatar-Baurci, jud. Cahul 639
Roșescu Dimitrie, preot 163
Roșianu I. P., secretar al Adunării Deputaților 171
Rotari Ioan, cântăreț, parohia Răzeni, jud. Chișinău 646
Rotariu Natanail, arhimandrit-mitrofor, stareț m-rea Căpriana, jud. Chișinău 665, 733, 738
Rotariu Vasile, cântăreț, parohia Bănești, jud. Orhei 656
Rotariu Vasile, cântăreț, parohia Cazangic, jud. Cahul 639
Rotariu Vasile, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Bălți 542
Rotaru Vasile, paroh în Anfisovca, jud. Soroca 660
Rozei Constantin (Costache), iconom, director al Seminarului Duhovnicesc de la Ismail, profesor 172
Rozescu, locotenent-colonel 345
Rozmainschi Ioan, paroh în Jevreni, jud. Orhei 654
Roznovan (Raznovan) Ioan, paroh în Delgiler, jud. Cetatea Albă 642; cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Roznovan Ștefan, paroh în Spascoe, jud. Cetatea Albă 642
Rubanschi Alexandru, paroh în Beșghioz, jud. Tighina 663; subprotopop, cerc 3, jud. Tighina 518, 713
Ruchin Andrei, cântăreț, parohia Divizia, jud. Cetatea Albă 641
Rudenco Nicolae, preot 141
Rudenco Tihon, preot 139
Rudiev Serghii, cântăreț, parohia Popeștii de Sus, jud. Soroca 659
Rudiev Ștefan, cântăreț, parohia Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Rudnii Efimii, paroh în Bulboaca, jud. Hotin 651
Rudoi Efimii, paroh în Stăuceni, jud. Hotin 649
Rufulea Ioan, protoiereu, paroh în Hagi-Abdul, jud. Ismail 653; cercetător, cercul 2, jud. Ismail 516, 718
Rughinov Petre, diacon-cântăreț, parohia Tocuz, jud. Tighina 663
Rughinov V., preot, profesor la Școala de Viticultură din Chișinău 605, 610
Ruginov Constantin, preot 591; parohia Cinișeuți, jud. Orhei 656
Ruginov Vasilii, preot, bis. „Sf. Al. Nevschii", Școala de viticultură, or. Chișinău 645
Rujinschi, general, comandantul Corpului III Armată 554

Rumeanțev Piotr, general-feldmareșal 5, 91, 92, 93, 103
Rupenin Dimitrii, paroh în Staro-Cazaci, jud. Cetatea Albă 641
Rusailă Nifon, mitopolit al Ungrovlahiei 188, 193, 195, 197, 198, 211, 218, 219
Russo Alecu, scriitor 46, 276
Rusu Avacum, paroh în Mălăiești, jud. Bălți 638
Rusu Dimitrii (Dimitrie), paroh în Condrătești, jud. Bălți 636; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Bălți 542
Rusu Dimitrii, cântăreț, parohia Boldurești, jud. Chișinău 647
Rusu Dimitrii, cântăreț, parohia Vorniceni, jud. Chișinău 646
Rusu Evlampii, cântăreț, parohia Dereneu, jud. Orhei 657
Rusu Ioan, preot 533, 535; paroh în Tăriceanca Veche, jud. Cetatea Albă 642; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 3, jud. Cetatea Albă 543
Rusu Luca, cântăreț, parohia Cârpaci, jud. Bălți 638
Rusu Teodosii, paroh în Onești, jud. Orhei 658
Rusu Zaharia, paroh în Popeștii de Jos, jud. Soroca 659

Sabău Teodor, ctitor 349, 386
Sacanu Ștefan, preot 155
Sacara Iacov, cântăreț, parohia Carahasani, jud. Cetatea Albă 641
Sacară, subprefect 589, 596
Sacicanu Ioan, cântăreț, parohia Bălcăuții de Jos, jud. Hotin 651
Sadovici, vice-președintele comisiei interimare a or. Hotin 453
Safonțev Gheorghe, cântăreț, parohia Volcineț, jud. Hotin 650
Saghin, profesor universitar 448
Salagor P., protoiereu, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Salearschi (Solearschi) Alexei, paroh în Tvardița, jud. Tighina 664; protoiereu, cerc 3, jud. Tighina 713
Samburschi Haralambie, preot, cerc 5, jud. Tighina 714; parohia Cimișlia, jud. Tighina 664
Samec Iosif, paroh în Ciorna, jud. Orhei 590; cercetător duhovnicesc, cerc 3, jud. Orhei 334, 716
Samsonov Evghenii, paroh în Verejeni, jud. Soroca 660
Samsonov P., membru corespondent al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Samuil de Efes 103
Sandu Constantin, preot 145
Sandu Gheorghe, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653
Sandu Petru, cântăreț, parohia Țipala, jud. Chișinău 646
Sandulencu (Sandulenco) Alexandru, paroh în Tatarbunar, jud. Cetatea Albă 642; cercetător, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Sandulencu Teodor, paroh în Țânțăreni, jud. Orhei 350, 657
Sandulin Vasile, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Hotin 543
Santachi Nicolai, cântăreț, bis. Adormirea Maicii Domnului, or. Soroca 658
Santiul Parfenii, diacon-cântăreț, bis.-catedrală, or. Ismail 652
Satir Dumitru, colonel 579
Saul Alexandru, paroh în Securеni-Târg, jud. Hotin 652
Sava Ioan, ic. stav., bis. „Toți Sfinții", or. Chișinău 644
Sava Ștefan, paroh în Manzâr, jud. Tighina 663
Sava, arhiepiscop al Tverului 250
Sava, iegumen de Bisericani 86
Sava, iegumen de Pângărați 86
Savatie, protosinghel, iconomul Casei Arhiepiscopale din Ismail 665
Savca Ioan, diacon, bis. „Sfinții Trei Ierarhi", or. Chișinău 644
Savenco Mihail, ministru 12, 278, 279, 284
Savin Gheorghe, preot 147
Savin Ioan, inspector General al Cultelor 553
Savin P., preot, director al Seminarului „Veniamin Costachi" din Iași 310

Savițchi Alexandru, cântăreț, parohia Teleneștii Noi, jud. Orhei 657
Savițchi Benedict, cântăreț, parohia Vaisal, jud. Ismail 652
Savițchi Elipidifor, diacon-cântăreț, parohia Satu Nou, jud. Tighina 663
Savițchi Ignatii (Ignatie), preot, parohia Valea Perjei, jud. Tighina 664, 713
Savițchi Serghei, preot, parohia Cișmichioi, jud. Cahul 638; membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Săcara Ioan, cântăreț, or.Chișinău 710
Săraceanu Gheorghe, diacon-cântăreț, parohia Șerbinți, jud. Hotin 649
Său Vladimir, paroh în Obreja Veche, jud. Bălți 637
Săveanu N.N., ministru 749, 750
Sângureanu Ștefan, cântăreț, parohia Măcăreuca, jud. Soroca 658
Sârbu Alexandru, diacon-cântăreț, parohia Căinari, jud. Tighina 663
Sârbu Alexandru, preot 149
Sârbu Dimitrie, preot 147
Sârbu Diomid, cântăreț, parohia Sadaclia, jud. Tighina 664
Sârbu Evstatie, preot 149
Sârbu Teodor, paroh în Vrănești, jud. Bălți 637
Sârbu Victor, cântăreț, parohia Alcedar, jud. Orhei 594, 595, 656; diacon, cerc 3, jud. Orhei 715
Sârbu, scriitor 276
Sârbul Nicolai, paroh în Acmanghit, jud. Cetatea Albă 642
Scalețchi Teodor, preot, cerc 3, jud. Chișinău 712
Scalețchi Vasile, paroh în Salcea, jud. Soroca 661
Scalețchi, primar al or. Tighina 339
Scalețchii Gavriil, cântăreț, parohia Neporotovo, jud. Hotin 650
Scalețchii Gheorghe, protoiereu, paroh în Frăsinești, jud. Chișinău 647
Scalețchii Metodii, cântăreț, parohia Batâr, jud. Tighina 663
Scalețchii Vasilii, cântăreț, parohia Calcevo, jud. Cetatea Albă 642
Scarlat Oprea, preot 163
Scărlătescu Gheorghe, general, comandantul teritorial al Basarabiei 505, 507
Schidul Grigorii, cântăreț, parohia Fuzăuca, jud. Orhei 656
Schidul Teodor, paroh în Sauca, jud. Soroca 517, 660; cercetător, cerc 2, jud. Soroca 517, 722
Schidul Vasilii, paroh în Cernoleevca, jud. Cetatea Albă 515, 641; cercetător duhovnicesc, cercul 1, jud. Cetatea Albă 333, 515
Scobioala Serghii, cântăreț, parohia Pocumbeni-Stângăceni, jud. Bălți 638
Scobioală Andrei, secretar al Sfatului Țării 361
Scodigor Gheorghe, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Chișinău 334
Scodigor Vladimir, paroh în Cubei, jud. Cetatea Albă 643
Scorochirgea Gheorghe, cântăreț, parohia Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Scriban Filaret, arhimandrit de Stavropoleos, rector al Seminarului de la Socola 129
Scriban Iuliu, arhimandrit, profesor la Seminarul Central din București 667, 668
Scriban Romulus, profesor 173
Scvoznicof, misionar 374
Secară Ioan, bis. „Toți Sfinții", or. Chișinău 644
Secareanu Ștefan, preot 155
Secrier Gheorghe, protoiereu, paroh în Corbul, jud. Soroca 659; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623, 624
Secrieri Nicolai, paroh în Chirileni, jud. Bălți 636
Semeichin S., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Semenov Teodor, cântăreț, bis. Sfinții Petru și Pavel, or. Tighina 532, 662
Semigradov, familie, cavoul ~ 336
Seminel Andronic, protoiereu, protopopiatul Hâncești, jud. Chișinău 332, 443, 514; ic. stav. 646, 711
Seminel Pavel, cântăreț, parohia Ciuciuleni, jud. Chișinău 647
Seminel Platon, paroh în Gura Celighider, jud. Cetatea Albă 642

Serafim, arhiepiscop de Tver, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Serafim, Epsicop al Samarului și al Stavropolii 250
Serafim, fost episcop de Chișinău, *vezi* Ciciagov Serafim
Serafim, protosinghel 398
Serafimciuc Ioan, cântăreț, parohia Obreja Veche, jud. Bălți 637
Serapion, mitropolit al Kievului 128
Serbov Iacob, preot din or. Tighina 605
Serbov Ioan, cântăreț, parohia Mereșeni, jud. Chișinău 647
Serbov Nicandru, paroh, bis. Sf. Nicolae, sub. Covurlui-Matrosca, or. Ismail 652; subprotopop, cerc 1, jud. Ismail 717
Serbov Serafim, paroh în Piatra, jud. Orhei 655
Serbov Timofei, cântăreț, parohia Caplevca, jud. Hotin 648
Serebreanikov Ambrozie, episcop 36
Serebrianschi P., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Seredenco Nicolai, cântăreț, parohia Bairamcea, jud. Cetatea Albă 640
Sergheev Alexandru, paroh în Voinovo, jud. Orhei 658
Sergheev Vasile, cântăreț, parohia Hârtop, jud. Soroca 661
Serghie 528
Serghie Gheorghe, mazil, ctitor 347
Seulescu Mihail, ministru 324
Sevastian Vesti, arhiereu, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Sevastis Ieronim, locotenent al eparhiei Mitropoliei Ungrovlahiei 197
Severin Ioan, protoiereu 145
Severin Ivan, consul rus în Principatul Moldovei 108, 109
Severin Pavel, paroh în Pârliți, jud. Bălți 635
Sfatu Constantin, preot 145
Sfatu State, preot 147
Sibov Andrei, parohia Comrat, jud. Tighina 664; protoiereu, protopop, protopopiatul Comrat, cerc 4, jud. Tighina 518, 713, 714
Sicinschii, preot, comuna Japca 597
Sicorschi Antonie, preot, cercetător duhovnicesc, jud. Tighina 333; subprotopop, cerc 2, jud. Tighina 518
Sicorschii Antonii, paroh în Căinari, jud. Tighina 663
Sicorschii Gheorghe, preot 372; protoiereu, bis. „Sf. Ilie", or. Chișinău 643, 710
Silivestrovici Gheorghe, diacon, parohia Călinești, jud. Bălți 637
Silivestrovici Ioan, paroh în Scumpia, jud. Bălți 637
Silivestrovici Serghii, cântăreț, parohia Aluniș, jud. Bălți 635
Silvestrovici Ioan, paroh în Palanca, jud. Orhei 658; preot, cerc 5, jud. Orhei 717
Silvestrovici Ioan, preot, subprotopop, cerc 3, jud. Bălți 515
Silvestrovici Teodor, cântăreț, parohia Mălăiești, jud. Bălți 638
Silvestrovici Vasilii, cântăreț, parohia Cojușna, jud. Chișinău 645; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Chișinău 540
Silvestru, protosinghel, profesor 229
Silvinschi Atanasie, cântăreț, parohia Frumușica, jud. Soroca 660
Simașchevici Alexandr, diacon, parohia Râșcani, jud. Bălți 638
Simașchevici Eliazar, protoiereu, duhovnic, paroh în Lencăuți, jud. Hotin 648, 722
Simașchevici Elipidifor, paroh în Dăscova, jud. Orhei 657
Simașchevici Filip, paroh în Costești, jud. Bălți 638
Simașchevici Ioan, paroh în Olișcanii de Sus, jud. Orhei 656
Simedre Teodor (Simedrea Tit), preot, confesor militar, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 526, 528
Simenel Andrei, cântăreț, parohia Cușmirca, jud. Soroca 661
Simeon Alexandrovici, paroh în Bisericani, jud. Bălți 637
Simeonov Pavel, cântăreț, parohia Baxani, jud. Soroca 658

Simeonov Teodor, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Tighina 541
Siminel Andronic, protoiereu, iconom stavrofor, protopop, cerc 2, jud. Chișinău 443, 459, 460; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Siminel Nichita, cântăreț, parohia Grușeva, jud. Orhei 654
Simionica Grigore, cântăreț, parohia Dimitrievca-Chirilovca, jud. Soroca 660
Simionov, preot, or. Chișinău, originar din Babadag 733
Simon Vladimir, cântăreț, bis. „Adormirea Maicii Domnului", or. Chișinău 644
Sinadon Chesarie, arhiereu 198
Sinadon Teodorit, locotenent al eparhiei Râmnicu-Vâlcea 198
Sinaischi, arhiepiscop 97
Sinaischii Pavel, protoiereu, paroh în Marazlievca, jud. Cetatea Albă 641
Sinchevici Alexandru, paroh în Brăviceni, jud. Orhei 656, 716
Sinevici Dimitrie (Dimitrii), protoiereu, protopop, paroh în Cărbuna, jud. Tighina 331, 434, 518, 663,712; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Tighina 541
Sinevici Faust, paroh în Cotelina, jud. Hotin 650
Sinevici Ilarion, paroh în Șirăuții de Jos, jud. Hotin 651; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 541, 543
Sinița (Sinițân) Petru, protoiereu, catedrala din or. Cetatea Albă 640, 720
Sinițariu Petre, cântăreț, parohia Voinovo, jud. Orhei 658
Sinkovsky Vladimir, episcop al Chișinăului și Hotinului 40, 408, 528
Sirianu Ioan, preot 149
Sirianu Ștefan, preot 149
Sirianu Theodor, preot 153
Sițînschii (Sicinschi) Chiril, paroh în Japca, jud. Soroca 661; misionar, preot, cerc 4, jud. Soroca 722
Sițînschii (Sicinschi) Teodor, paroh în Ghetlova, jud. Orhei 657, 717
Sițînschii Dimitrii, paroh în Biești, jud. Orhei 655
Sladcopevțev Dimitrii, paroh în Petropavlovca, jud. Cetatea Albă 642
Slepcic Alexandru, cântăreț, parohia Ivanovca Rusă, jud. Cetatea Albă 641
Slivneanu Constantin, preot 149
Smasonov Ioan, paroh în Cornești, jud. Bălți 636
Smârca Mihail, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Bălți 635
Smirnov V., membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Smochină Zinovii, diacon-cântăreț, parohia Suslenii de Sus, jud. Orhei 655
Smoleaninov Ilia, cântăreț, parohia Larga, jud. Hotin 651
Smolenschi, președintele Zemstvei jud. Orhei 580, 586, 587
Soba Teodor, ctitor, *vezi* Sabău Teodor, ctitor
Sobolev Ion, cântăreț, parohia Iarova, jud. Soroca 658
Socinschi Petru, ieromonah, schitul de călugări Pripiceni (Antonovca), jud Orhei 665
Socolovschi Alexandru, cântăreț, parohia Brînza, jud. Cahul 638, 719
Sofrâneanu Petre, paroh în Giurgiulești, jud. Cahul 638
Sofroneanu Chesar, diacon, parohia Slobozia Mare, jud. Cahul 639
Sofroneanu Dimitrie, preot 143
Sofronie al Amasiei, ierarh 240, 249
Sofronie, ieromonah, stareț, m-rea Surucu 398
Sofronie, protosinghel, stareț, m-rea Sărata 398
Sofronov Vasile, cercetător preot, cerc 4, jud. Tighina 713; paroh în Ciuc-Mardan, jud. Tighina 664
Sofronovici Atanasie, protoiereu, misionar, bis.-catedrală, or. Tighina 662; cerc 5 jud. Tighina 714,
Sofronovici Ilarion, ic. stav., paroh bis. Sf. Nicolae, or. Vâlcov, jud. Ismail 653
Sofronovici Ilia, paroh în Răscani Vechi, jud. Tighina 662
Solorucichiu Magdalina, monahie, stareță 665
Soliman cel Mare, sultan 343
Solomon Samuil, cântăreț, parohia Corman, jud. Hotin 650
Solovei Ioan, cântăreț, parohia Vărăncăul Nou, jud. Soroca 659
Soltițchi Teodor, paroh în Văscăuți, jud. Hotin 650
Somer Iosif, paroh în Ciorna, jud. Orhei 656
Soroceanu Ioan, paroh în Marșineți, jud. Hotin 649
Soroceanu Leon, paroh în Răchitna, jud. Hotin 649
Soroceanu Teodosie, preot 281
Sorocovschi Antonii, cântăreț, parohia Secureni, jud. Hotin 652
Sosigene din Alexandria, calendarul lui ~ 740, 741, 742, 744, 745
Spaialo Serghii, cântăreț, parohia Sagaidac, jud. Tighina 664
Spanachi Ioan, paroh din Echimăuți, jud. Orhei 589, 590, 655
Spanachi Vasilii, cântăreț, parohia Zâmbreni, jud. Chișinău 646
Spanachii Vasilii, paroh în Vulcănești, jud. Cahul 639; subprotopop, cerc 1, jud. Cahul 719; protoiereu, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Spânu Ioan, cântăreț, parohia Dănuțeni, jud. Bălți 636
Spânu Ioan, protoiereu, paroh în Carbalia, jud. Cahul 639
Spânu Vasile, cântăreț, parohia Răduleni, jud. Soroca 660
Spânu Vasilii, preot, bis. „Sfinții Împărați", or. Chișinău 644
Spânca Gheorghii, cântăreț, parohia Bording, jud. Hotin 650
Spinei Alexandru, paroh în Berezlogi, jud. Orhei 655; protoiereu, protopop, protopopiatul cerc 2, jud. Orhei 432, 517, 580, 581, 715
Spinei Constantin, paroh în Ozentea, jud. Orhei 655
Spinei Dimitrii, cântăreț, parohia Țiganca, jud. Cahul 639
Spinei Gheorghe, cântăreț, cerc 3, jud. Cahul 720
Spinei Gheorghe, cântăreț, parohia Drochia, jud. Soroca 660
Spinei Gheorghe, preot, director, Școala Spirituală de Băieți din Edineț 330, 461, 466, 467
Spinei Grigorii, cântăreț, parohia Mingir, jud. Cahul 640
Spinei Ioan, preot, parohia Sălcuța, jud. Tighina 663; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Spinei Nicolai, paroh în Dezghingea, jud. Tighina 664, 714
Spinei Teofil, cântăreț, parohia Bălăurești, jud. Chișinău 646
Spineni Andrei, paroh în Ceadâr, jud. Cahul 639
Spiridon Echim 94
Spiridonescu Gheorghe, preot 153
Spoialo Dimitrie, preot, parohia Abaclia, jud. Tighina 663
Spoialov Serghie, paroh în Zăluceni, jud. Soroca 661
Spoialov Vasile, cântăreț, parohia Șuri, jud. Soroca 660
Sprânceana Grigore, paroh în Suslenii de Sus, jud. Orhei 655
Sprincea, subprefect al plășii Văscăuți, din jud. Soroca 596
Stadnicov Ioanichie, preot 141
Stadnicov Leonid, paroh în Bădiceni, jud. Soroca 661
Stadnicov Nicolai (Nicolae), paroh în Țânțăreni, jud. Tighina 49, 663
Stadnicov Teodor, paroh în Etulia, jud. Ismail 654 duhovnic, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Stadnicov Timothei, preot 141
Stadnițchi Arsenie (Auxentie), mitropolitul Novgorodului, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 35, 526
Stadnițchii Constantin, paroh în Vasieni, jud. Chișinău 648
Stadnițchii Serghii, paroh în Nicolaevca, jud. Soroca 660

Simeonov Teodor, diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Tighina 541
Siminel Andronic, protoiereu, iconom stavrofor, protopop, cerc 2, jud. Chișinău 443, 459, 460; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Siminel Nichita, cântăreț, parohia Grușeva, jud. Orhei 654
Simionica Grigore, cântăreț, parohia Dimitrievca-Chirilovca, jud. Soroca 660
Simionov, preot, or. Chișinău, originar din Babadag 733
Simon Vladimir, cântăreț, bis. „Adormirea Maicii Domnului", or. Chișinău 644
Sinadon Chesarie, arhiereu 198
Sinadon Teodorit, locotenent al eparhiei Râmnicu-Vâlcea 198
Sinaischi, arhiepiscop 97
Sinaischii Pavel, protoiereu, paroh în Marazlievca, jud. Cetatea Albă 641
Sinchevici Alexandru, paroh în Brăviceni, jud. Orhei 656, 716
Sinevici Dimitrie (Dimitrii), protoiereu, protopop, paroh în Cărbuna, jud. Tighina 331, 434, 518, 663,712; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Tighina 541
Sinevici Faust, paroh în Cotelina, jud. Hotin 650
Sinevici Ilarion, paroh în Șirăuții de Jos, jud. Hotin 651; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Hotin 541, 543
Sinița (Sinițân) Petru, protoiereu, catedrala din or. Cetatea Albă 640, 720
Sinițariu Petre, cântăreț, parohia Voinovo, jud. Orhei 658
Sinkovsky Vladimir, episcop al Chișinăului și Hotinului 40, 408, 528
Sirianu Ioan, preot 149
Sirianu Ștefan, preot 149
Sirianu Theodor, preot 153
Siținschii (Sicinschi) Chiril, paroh în Japca, jud. Soroca 661; misionar, preot, cerc 4, jud. Soroca 722
Siținschii (Sicinschi) Teodor, paroh în Ghetlova, jud. Orhei 657, 717
Siținschii Dimitrii, paroh în Biești, jud. Orhei 655
Sladcopevțev Dimitrii, paroh în Petropavlovca, jud. Cetatea Albă 642
Slepcic Alexandru, cântăreț, parohia Ivanovca Rusă, jud. Cetatea Albă 641
Slivneanu Constantin, preot 149
Smasonov Ioan, paroh în Cornești, jud. Bălți 636
Smârca Mihail, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Bălți 635
Smirnov V., membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Smochină Zinovii, diacon-cântăreț, parohia Suslenii de Sus, jud. Orhei 655
Smoleaninov Ilia, cântăreț, parohia Larga, jud. Hotin 651
Smolenschi, președintele Zemstvei jud. Orhei 580, 586, 587
Soba Teodor, ctitor, *vezi* Sabău Teodor, ctitor
Sobolev Ion, cântăreț, parohia Iarova, jud. Soroca 658
Socinschi Petru, ieromonah, schitul de călugări Pripiceni (Antonovca), jud Orhei 665
Socolovschi Alexandru, cântăreț, parohia Brânza, jud. Cahul 638, 719
Sofrăneanu Petre, paroh în Giurgiulești, jud. Cahul 638
Sofroneanu Chesar, diacon, parohia Slobozia Mare, jud. Cahul 639
Sofroneanu Dimitrie, preot 143
Sofronie al Amasiei, ierarh 240, 249
Sofronie, ieromonah, stareț, m-rea Suruceni 398
Sofronie, protosinghel, stareț, m-rea Saharna 398
Sofronov Vasile, cercetător preot, cerc 4, jud. Tighina 713; paroh în Cioc-Maidan, jud. Tighina 664
Sofronovici Atanasie, protoiereu, misionar, bis.-catedrală, or. Tighina 662; cerc 5 jud. Tighina 714,
Sofronovici Ilarion, ic. stav., paroh, bis. Sf. Nicolae, or. Vâlcov, jud. Ismail 653
Sofronovici Ilia, paroh în Râșcanii Vechi, jud. Tighina 662

Sohorucichiu Magdalina, monahie, stareță 665
Soliman cel Mare, sultan 343
Solomon Samuil, cântăreț, parohia Corman, jud. Hotin 650
Solovei Ioan, cântăreț, parohia Vărăncăul Nou, jud. Soroca 659
Soltițchi Teodor, paroh în Văscăuți, jud. Hotin 650
Somer Iosif, paroh în Ciorna, jud. Orhei 656
Soroceanu Ioan, paroh în Marșineți, jud. Hotin 649
Soroceanu Leon, paroh în Răchitna, jud. Hotin 649
Soroceanu Teodosie, preot 281
Sorocovschi Antonii, cântăreț, parohia Secureni, jud. Hotin 652
Sosigene din Alexandria, calendarul lui ~ 740, 741, 742, 744, 745
Spaialo Serghii, cântăreț, parohia Sagaidac, jud. Tighina 664
Spanachi Ioan, paroh din Echimăuți, jud. Orhei 589, 590, 655
Spanachi Vasilii, cântăreț, parohia Zâmbreni, jud. Chișinău 646
Spanachii Vasilii, paroh în Vulcănești, jud. Cahul 639; subprotopop, cerc 1, jud. Cahul 719; protoiereu, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Spânu Ioan, cântăreț, parohia Dănuțeni, jud. Bălți 636
Spânu Ioan, protoiereu, paroh în Carbalia, jud. Cahul 639
Spânu Vasile, cântăreț, parohia Răduleni, jud. Soroca 660
Spânu Vasilii, preot, bis. „Sfinții Împărați", or. Chișinău 644
Spijavca Gheorghii, cântăreț, parohia Bordiug, jud. Hotin 650
Spinei Alexandru, paroh în Berezlogi, jud. Orhei 655; ptoroiereu, protopop, protopopiatul cerc 2, jud. Orhei 432, 517, 580, 581, 715
Spinei Constantin, paroh în Oxentea, jud. Orhei 655
Spinei Dimitrii, cântăreț, parohia Țiganca, jud. Cahul 639
Spinei Gheorghe, cântăreț, cerc 3, jud. Cahul 720
Spinei Gheorghe, cântăreț, parohia Drochia, jud. Soroca 660
Spinei Gheorghe, preot, director, Școala Spirituală de Băieți din Edineț 330, 461, 466, 467
Spinei Grigorii, cântăreț, parohia Mingir, jud. Cahul 640
Spinei Ioan, preot, parohia Sălcuța, jud. Tighina 663; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Spinei Nicolai, paroh în Dezghingea, jud. Tighina 664, 714
Spinei Teofil, cântăreț, parohia Bălăurești, jud. Chișinău 646
Spineni Andrei, paroh în Ceadâr, jud. Cahul 639
Spiridon Echim 94
Spiridonescu Gheorghe, preot 153
Spoialo Dimitrie, preot, parohia Abacladjaba, jud. Tighina 663
Spoialov Serghie, paroh în Zăluceni, jud. Soroca 661
Spoialov Vasile, cântăreț, parohia Șuri, jud. Soroca 660
Sprânceana Grigore, paroh în Suslenii de Sus, jud. Orhei 655
Sprincea, subprefect al plășii Văscouți, din jud. Soroca 596
Stadnicov Ioanichie, preot 141
Stadnicov Leonid, paroh în Bădești, jud. Soroca 661
Stadnicov Nicolai (Nicolae), paroh în Țânțăreni, jud. Tighina 49, 663
Stadnicov Teodor, paroh în Eschipolos, jud. Ismail 654;duhovnic, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Stadnicov Timothei, preot 141
Stadnițchi Arsenie (Auxentie), mitropolitul Novgorodului, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 35, 526
Stadnițchii Constantin, paroh în Vânători, jud. Chișinău 648
Stadnițchii Serghii, paroh în Nicolaevca, jud. Soroca 660

Stahovschi Ioan, paroh în Glinjeni, jud. Orhei 591, 656; subprotopop, cerc 3, jud. Orhei 517; delegat al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești”, cerc 3, jud. Orhei 716
Stahovschii Dimitrii, cântăreț, parohia Siposteni, jud. Chișinău 648
Stalii Vasilii, cântăreț, parohia Clișcăuți, jud. Hotin 648
Stamati Alexandru, paroh în Soci-Bocan-Burghelea, jud. Bălți 636
Stamati Chirica, diac de Divan 127
Stamati Constantin, scriitor 276
Stamati Iacov (Iacob), episcop de Huși 36, 37, 102; mitropolitul Moldovei 103, 104, 105, 107
Stamati Zamfir 127
Stamatov Ștefan, cântăreț, parohia Burgugi, jud. Cetatea Albă 642
Stan Costea, preot 151
Stan Ioan, preot 139
Stan Vasile, cântăreț, parohia Tărșiței, jud. Orhei 656
Stan, vistiernic, boier în Sfatul domnesc 74, 76
Starodubovschy Andrei, preot 143
Stasinevici N., protoiereu, membru activ al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești” din Basarabia 408
State Gheorghe, diacon 145
Statov Constantin, paroh în Iserlia, jud. Cetatea Albă 643
Statov Ioan, subprotopop preot, cerc 3, jud. Orhei 715
Statov Victor, cântăreț, parohia Ivanovca Bulgară, jud. Cetatea Albă 643
Stavăr Teodosii, cântăreț, parohia Nemirovca, jud. Soroca 658
Staver Teodor, cântăreț, parohia Gura Camencii, jud. Soroca 661; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Soroca 542
Stavrov Ștefan, cântăreț, parohia Chitai, jud. Ismail 654
Stănculescu Petre, preot 163
Stănescu Avram, preot 157
Stănescu Dimitrie, preot 159, 165
Stănescu S., șeful de cabinet, ministrul de Instrucție 310
Stănescu Theodor, preot 143
Stănescu Vartolomeu, Băcăuanul ~ 301, 303, arhiereu, locotenent de episcop la Argeș 448; episcopul Râmnicului – Noul-Severin 731, 747
Stănoiu Damian, ieromonah, m-rea Căldărușanilor 733, 738
Stângaci Constantin, paroh în Suslenii de Jos, jud. Orhei 581, 582, 655; subprotopop, cerc 2, jud. Orhei 517, 715
Stângaci Onisim, cântăreț, parohia Cosernița, jud. Orhei 654
Stângaci Vasile, cântăreț, parohia Mărcăuți, jud. Orhei 655
Stârcea Mihail, cântăreț, parohia Nesfoaia, jud. Hotin 648
Sterpu Teodor, cântăreț, parohia Brătuleni, jud. Chișinău 647
Stihi Vasilii, diacon, bis.-catedrală, or. Ismail 652; protodiacon, cerc 1, jud. Ismail 717
Stihi Vladimir, diacon-cântăreț, parohia Meleșeni, jud. Orhei 657
Stoianov Andrei, paroh în Cobolcin, jud. Hotin 651
Stoianov Dimitrii, paroh în Teleșeu, jud. Orhei 655
Stoianov Ioan, paroh în Bârnova, jud. Hotin 651; duhovnic, preot, cerc 4, jud. Hotin 723
Stoianov Ioan, protoiereu, jud. Soroca 468, 722; capela Liceului de fete „Nașterea Maicii Domnului”, or. Soroca 658
Stoianovici Vasilii, protoiereu, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653; profesor la Liceul de Fete 605
Stoica Ioniță, preot 165
Stoicov Alexandru, paroh în Sergheevca, jud. Cetatea Albă 641; preot, cerc 1, jud. Cetatea Albă 720
Stoicov Dimitrie, paroh în Chițcani, jud. Orhei 656; preot, cerc 4, jud. Orhei 517, 716
Stoicov Ioan, cântăreț, parohia Cărnățeni, jud. Tighina 662
Stoicov Ioan, paroh în Uspenscoe, jud. Cetatea Albă 641; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Cetatea Albă 543
Stoicov Mihail, paroh în Țâra, jud. Soroca 661; cercetător duhovnicesc, jud. Soroca 334; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Soroca 542
Stoicov Vasile, preot 139
Stolearov Leonid, paroh în Ciobalaccia, jud. Cahul 639, 719
Stolearovschi Evghenii, cântăreț, parohia Etulia, jud. Ismail 653
Stopnevici Dimitrii, paroh în Răciula, jud. Orhei 658
Straistar (Stroestariu) Daniil, paroh din Sămășcani, jud. Orhei 592, 656
Straistar (Stroestariu) Ioan, paroh în Saharna, jud. Orhei 589, 656
Strat Constantin, preot 147
Stratan Gheorghii, cântăreț, parohia Doljoc, jud. Hotin 649
Stratonikias Calist, arhiereu, vicarul Mitropoliei Ungrovlahiei 227
Stratulat Mihail, preot 149
Stratulescu Onisim, paroh în Brătuleni, jud. Chișinău 647
Strătan Iosif, paroh în Răduleni, jud. Soroca 517, 660; subprotopop, cerc 3, jud. Soroca 517, 722
Stroestariu Nicolai, paroh în Văsieni, jud. Orhei 657
Struța Gheorghe, cântăreț, parohia Gherman, jud. Bălți 637
Struținschii Alexandru, diacon-cântăreț, bis.-catedrala or. Cetatea Albă 640
Stuart, baron, cavoul lui ~ 336
Sturdza Constantin, vornic 123
Sturdza Ioan, spatar 123
Sturza D., ministrul Cultelor și al Instrucțiunii publice a României 236, 237, 239, 240, 243
Sturza Dimitrie, istoric 410
Sturza Dimitrie, logofăt 112, 113
Sturza Dimitrie, vornic 114, 123
Sudac Evghenii, cântăreț, parohia Lopatnic, jud. Hotin 651
Sudețeanu Al., protoiereu 155
Suhomlinov Mihail, paroh în Bulgărica, jud. Cetatea Albă 642
Sulger Vasile, ctitor 352
Sulima Dimitrie, arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului 39, 597
Sultanu Moisei, paroh în Cosernița, jud. Soroca 661
Sultănescu Ioan, cântăreț, parohia Lărguța, jud. Cahul 639
Sumnevici Arsenii, paroh în Nădușita, jud. Soroca 660; cercetător, cerc 3, jud. Soroca 517
Sumnevici Gheorghe, paroh în Ghizdita, jud. Soroca 659
Suruceanu Casian, pitar, ctitorul m-rii Suruceni 313, 388
Suruceanu Ion, arheolog 411
Sveatchevici Nicolai, cântăreț, parohia Horodiște, jud. Soroca 659
Sveatchevici Vasilii, cântăreț, parohia Stălinești, jud. Hotin 651
Sveatchevici Vladimir, cântăreț, parohia Sudarca, jud. Soroca 660
Svetenco (Sfetenco) Teodosii (Feodosie), paroh, bis. Nașterea Maicii Domnului, or. Tighina 662; subprotopop, cerc 1, jud. Tighina 712; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia” 621, 623
Svetenco Andrei, cântăreț, parohia Cioc-Maidan, jud. Tighina 664
Svetenco Ioan, cântăreț, parohia Prigorodoc, jud. Hotin 648
Svetenco Vladimir, cântăreț, parohia Gura Cainari, jud. Soroca 660
Svetenco Zinovii, cântăreț, parohia Malinеți, jud. Hotin 649
Svetlov Filip, paroh în Isacova de Jos, jud. Orhei 350, 657
Svetlov Vicol, paroh în Cușmirca, jud. Soroca 661
Svidchevici Ioan, cântăreț, parohia Frăsinești, jud. Chișinău 647

Ș

Șaganovschii Petre, paroh în Dumbrăvița, jud. Bălți 635
Șaguna Andrei, mitropolit al Transilvaniei 549
Șalar (Șelari) Petru, cântăreț, cerc 4, jud. Tighina 714; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia” 621, 623, 624

Șalaru Alexandru, paroh în Rucșin, jud. Hotin 649
Șamraevschi Petru, protoiereu 343
Șandru, boier în Sfatul domnesc 74
Șapcinschii Serghii, paroh în Terebna, jud. Bălți 638; subprotopop, cerc 4, jud. Bălți 722
Șarampol Teodor, cântăreț, parohia Sărata-Răzeși, jud. Cahul 640
Șatravca Gh., președinte de voloste 586
Șăfraru, mazil, ctitor 347
Șcerbanov Ioan, diacon 573
Șchiopu Ștefan, cântăreț, parohia Ochiul Alb, jud. Bălți 638
Șeptițchii Serghii, cântăreț, parohia Tatar-Baurci, jud. Cahul 639
Șeptițchii Vasilii, cântăreț, parohia Tartaul de Salcie, jud. Cahul 639
Șerban Filip, cântăreț, parohia Vedenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Șerban Gheorghe, diacon, catedrala din or. Cetatea Albă 640
Șerban Grigorii, cântăreț, parohia Mihailovca, jud. Cetatea Albă 642
Șerban Ioan, cântăreț, parohia Stolniceni, jud. Chișinău 647; diacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 644
Șerban Nicolai, cântăreț, parohia Covurlui, jud. Cahul 640
Șerban Vasile, paroh în Plahteevca, jud. Cetatea Albă 642; protoiereu, protopop, cerc 3, jud. Cetatea Albă 430, 516, 721; cercetător duhovnicesc, jud. Cetatea Albă 333; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623; profesor, Seminarul Duhovnicesc de la Ismail 172
Șerbănescu Andrei, preot 155
Șerbescu Constantin, general 342
Șesan Valerian, prof. univ. 448
Șetriman Nan 75
Șevăzuțchii Vasilii, paroh în Drăgușenii Vechi, jud. Chișinău 647
Șevcenco Taisia, monahie, m-rea Călărășeuca, jud Soroca 665
Șimanovschi Alexandru, cântăreț, parohia Voloșcova, jud. Hotin 652
Șimanschy Titu, diacon 141
Șireaev, senator 590, 591
Șișcanu Ion, istoric, 2 401
Șokotov Antonie, episcop al Chișinăului și Hotinului 39
Șolpan 75
Șostacovschi Petre David, profesor 462
Ștefan al II-lea, domn 76
Ștefan cel Mare, domn 35, 50, 306, 342, 343, 347, 386, 450, 504, 505-508, 548, 559-561, 579, 583, 588, 694, 703, 732, 737, 754
Ștefan Ghiță, șef de secție 586
Ștefan I, domn 63, 64
Ștefan, fiul cântărețului Gheorghe Poparcea 44
Ștefanesco Nicolai, paroh, bis. „Sfinții Împărați", or. Chișinău 644
Ștefănescu Melchisedec (Melchisedek, Melhisedec) (Mihail), arhiereu, episcop, 80, 90, 105, 114, 134, 135, 137, 170, 395, 676, 695, 697, 754, 755
Ștefănescu Vasile (Vasilii), preot 139; paroh în Vasilievca, jud. Ismail 654
Ștefănescu, ministru 170
Ștefăniță, domn 77
Ștefârța Nicolae, paroh în Borisovca, jud. Ismail 653; cercetător, cerc 3, jud. Cahul 720
Ștefârță Constantin, diacon-cântăreț, parohia Șestaci, jud. Soroca 661
Ștefârță Panteleimon, paroh în Zgura, jud. Soroca 659; cercetător, cerc 1, jud. Soroca 722
Știrbu Alexandru, cântăreț, parohia Văscăuți, jud. Soroca 661
Știrbu Mihail, cântăreț, parohia Mașcăuți, jud. Orhei 655
Știuca (Șciuca) Filip, paroh în Rublenița, jud. Soroca 659
Știuca (Șciuca) Gheorghe, paroh în Criuleni, jud. Orhei 517, 654; subprotopop, cerc 1, jud. Orhei 517, 714
Știuca (Șciuca) Ioan, paroh în Ștefănești, jud. Soroca 662; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 5, jud. Soroca 542; cercetător, protoiereu, cerc 5, jud. Soroca 722
Știuca (Șciuca) Vasilii, paroh în Chetroșica Nouă, jud. Bălți 638

[…]ca Atanasii, preot, bis. „Sf. Al. Nevschii", or. Chișinău 644
[…]ca Ioan preot 50, 262, 279, 286; protoiereu, paroh bis. „Sf. Ilie" or. Chișinău 282, 283, 286, 287, 289, 572, 643, 710, 733; ic. stav., membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622, 623, 624; membru al Comitetului Eparhial 544; membru al Consistoriului 620
Samuleanu (Șamuleanu) Corneliu, președinte al Senatului 472
Șutu Grigore, cântăreț, parohia Parcani, jud. Orhei 656

Tabacu Nicolae, preot 145
Taban Alexandru, cântăreț, parohia Iablona Nouă, jud. Bălți 637
Taban Petre, paroh în Mândâc, jud. Soroca 660
Tabârța Ștefan, cântăreț, parohia Măcărești, jud. Chișinău 647
Taftalachi Atinoghen, paroh în Bălcăuții de Jos, jud. Hotin 651
Takeanu N., medic, profesor 173
Tanase Constantin, preot 141
Tanasiev Andrei, paroh în Unțești, jud. Bălți 636; protopop, cerc 2, jud. Bălți 514, 722; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Bălți 542; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623, 624
Tanasiev Ioan, cântăreț, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Bălți 542
Tanasiev Manuil, cântăreț, parohia Chiștelnița, jud. Orhei 657
Tantiul Alexei, cântăreț, parohia Râgaci, jud. Hotin 649
Tarnavschi Eug., preot, șef de serviciu 329
Tașcă Mihai 149, 259, 401, 761, 765
Tatarinof Grigorie, preot 139
Taurean, preot, protopopiatul or. Cetatea Albă 331
Tărăbuță Constantin, preot 155
Tărăbuță Nicolae, preot 145; iconom, profesor 173
Tăutu Gurie, protosinghel, schitul de călugări Bocancea (Antonovca), jud Bălți 665
Tăcicovschii Ioan, preot, parohia Mana, jud. Orhei 654
Tărnovschi Nicolai, cântăreț, parohia Schineni, jud. Soroca 659
Tărsina (Tersina) Ioan, paroh în Bălceana, jud. Chișinău 647; cerc 3, jud. Chișinău 712
Teculescu Justinian, episcop de Alba Iulia 670, 671, 674; episcop al Cetății Albe și Ismailului, 751-753, 755
Teleiman Ioan, cântăreț, parohia Glinjeni, jud. Bălți 635
Teleuță Loghin, preot, parohia Sadova, jud. Chișinău 645
Teliuța Constantin, paroh în Ceadâr Lunga, jud. Tighina 663; preot, cerc 3, jud. Tighina 713
Tell Christian, ministru Secretar de Stat, Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice 178, 187, 189, 193, 195, 197, 198, 211
Tențul Atanasii, cântăreț, parohia Diulmeni, jud. Cetatea Albă 643
Teoclit al Mantiniei și al Kinuriei, ierarh 248
Teoctist, protosinghel 129
Teodor Iulian, profesor 173
Teodorescu Ilarie (Ilie), episcop al Constanței 668, 669, 696, 697, 700
Teodorescu Iosef, profesor 172
Teodorof Cristofor, preot 139
Teodorov Alexandru, cântăreț, parohia Galilești, jud. Ismail 654
Teodorov Anatol, paroh în Manta, jud. Cahul 639
Teodorov Feodosii, protoiereu, parohia Nerușai, jud. Ismail 654
Teodorov Gheorghe, paroh în Alexandrovca, jud. Cetatea Albă 642
Teodorov Hristofor, paroh în Enichioi, jud. Cahul 639
Teodorov Ignat, preot, subprotopop, s. Bogheni, cerc 2, jud. Bălți 514
Teodorov Pavel, cântăreț, parohia Glavan, jud. Cetatea Albă 643
Teodorov Vlad., preot, cercetător, s. Chirsova, cerc 4, jud. Tighina 518, 714
Teodoru Dimitriu, locuitor din Iași 127
Teodoru Ioan, paroh în Vișoara, jud. Hotin 651

Teodosie, egumen de la Cârligul 86
Teodosie, mitropolit al Serbiei 245
Teodosie, monah ctitor 338, 387
Teofan, arhimandrit, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528
Teofan, egumen al m-rii Humor 86
Teofan, protosinghel, stareț, m-rea Cetatea, or. Ismail 398
Teofil, ierarh, mitropolia de Tomis 701
Teofilact, ierodiacon 573
Teognost, arhimandrit, starețul m-rii Hârbovăț și Exarh al m-rilor, *vezi* Donos Teognost
Teotim, ierarh, mitropolia de Tomis 701
Terlețchii Vsevolod, paroh în Șișcani, jud. Chișinău 647; preot, cerc 3, jud. Chișinău 712
Terzi Andrei, cântăreț, parohia Devlet-Agaci, jud. Cetatea Albă 643
Teșcovschi Mih., diacon-cântăreț, bis. Sf. Dumitru, or. Ismail 652
Teșcovschi Simeon, paroh în Vaisal, jud. Ismail 652
Theodor Eftimie, preot 149
Theodorescu Gheorghe, preot 145
Theodosios 72
Tica Isidor, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Mihail", or. Chișinău 644
Tigomir, seliștea lui ~ 74
Tihon, patriarh al Moscovei și întregii Rusiei 288
Timiș Nicolai, preot, bis. „Întâmpinarea Domnului", or. Chișinău 644, 710
Timotin Nicolai, paroh în Peresecina, jud. Orhei 655; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408
Timuș Alexandru, preot, parohia Sirești, jud. Chișinău 645; 711
Timuș Ioan, paroh în Tuzora, jud. Orhei 337, 658
Timuș Mihail, paroh în Drepcăuți, jud. Hotin 651
Timuși Mihail, preot, parohia Vălcineț, jud. Chișinău 648
Timuși Nicolai, paroh în Temeleuți, jud. Chișinău 648
Tișchevici Pavel, preot 139
Tișcovschi Dumitru, preot, parohia Congaz, jud. Cahul 639; cercetător duhovnicesc, jud. Tighina 333
Tișcovschii Teodosii, paroh în Frecăței, jud. Ismail 653
Titu Ștefan, paroh în Sinești, jud. Bălți 636
Titulescu N., ministrul de Finanțe 599
Tiței Vladimir, cântăreț, parohia Vâratic, jud. Bălți 638
Toboltoc Vasilii, cântăreț, parohia Zăicani, jud. Orhei 655
Tocan (Tocană) Iacob, paroh în Chișteliuța, jud. Orhei 432, 517, 657; protoiereu, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Orhei 332, 432, 517, 541, 609, 610, 716
Tocanasov Maria (Mitrodora), ctitor 351, 391
Tocarciuc Filimon, cântăreț, parohia Pelinia, jud. Bălți 635
Tocilescu Grigore 410
Todorovschii Pavel, preot, parohia Tătar Copceac, jud. Cetatea Albă 643
Tofan Evfime, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 1, jud. Soroca 542
Toma Alexii, cântăreț, parohia Bisericani, jud. Bălți 637
Toma Ioan, preot 145
Toma Ștefan, cântăreț, parohia Brătușeni, jud. Bălți 638
Toma Theodor, preot 145
Tomenco (Tomencu) Constantin, diacon-cântăreț, bis.-catedrală, or. Ismail 652
Tomenco Pavel, cântăreț, parohia Jora de Jos, jud. Orhei 584, 655; dascăl 533; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Orhei 541; diacon, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622
Tomescu Constantin N. 401, 406, 421, 467; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 528; secretar General al Arhiepiscopiei 469, 501, 526, 532, 544, 733, 735, 736; șef de serviciu 331
Tomescu Ioan, preot 145
Tomov Constantin, cântăreț, parohia Fârlădeni, jud. Tighina 662

Tomov Ștefan, diacon, bis. „Toți Sfinții", or. Chișinău 644
Tomșa Gheorghe, cântăreț, parohia Zăluceni, jud. Soroca 661
Tomșa Ioan, cântăreț, parohia Mihuleni, jud. Orhei 656
Tomșa Matei, preot, cerc 3, jud. Cahul 720
Tomșa Mihail, cântăreț, parohia Rujnița, jud. Soroca 660
Tomșa Zinovii, cântăreț, parohia Poiana, jud. Orhei 656
Topalov Simioan, preot, iconom 129, 139
Topor-râu Nicolae, preot 151
Tomoruțchii Mina, paroh în Bumbăta, jud. Bălți 636
Tothaus, reprezentant al evreilor din or. Edineț 468
Trancu-Iași Grigore L., ministru 545
Trandafir Nicolae, preot 163
Trenchea Vasile, preot 147
Triboi Nicolai, cântăreț, parohia Ciutești, jud. Chișinău 647
Trișcenco Evdochim, cântăreț, bis.-catedrală, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653; cerc 3, jud. Ismail 718
Triteanu Lucian, episcop de Roman 668, 669, 696, 697
Trofimciuc Iosif, paroh în Cișmea, jud. Ismail 654
Trofimov (Trofim) Leon (Lev), protopopiatul or. Chișinău 331; protoiereu, bis. Sf. Nicolae, liceul real, or. Chișinău 644; membru al „Frățimii profesorilor de religie" 600, 604, 572; profesor la Liceul Real 605, 607, 608; protopop, or. Chișinău 514, 710; ic. stav., membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 622, 624
Trofimov Mihail, paroh în Grimăncăuți, jud. Hotin 650
Trofimov Vasilii, paroh în Temeleuți, jud. Chișinău 648
Tucicovschi Pavel, paroh în Săseni, jud. Orhei 658; subprotopop, cerc 5, jud. Orhei 517, 717
Tucicovschi Vasile, preot, parohia Bravicea, jud. Orhei 657; duhovnic protoiereu, cerc 5, jud. Orhei 717
Tudos Nicolai, cântăreț, parohia Echimăuți, jud. Orhei 655
Tufescu N., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Tufescu Petru, preot 147
Tulomonov Constantin, logofăt, 458
Turchin Mihail, cântăreț, parohia Burlănești, jud. Hotin 650
Turchin Vasilie, diacon, bis. „Înălțarea Domnului", or. Chișinău 643, 710; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622
Tutovan Dimitrie paroh în Slobozia Mare, jud. Cahul 639
Tutovan Dimitrie, preot 143
Tutovanu Alexandru, cântăreț, parohia Giurgiulești, jud. Cahul 639
Tutovanu Niculai, preot, parohia Mereni, jud. Chișinău 646
Tutovanu Petre, protoiereu, paroh în Colibași, jud. Cahul 638
Tutovanu Theodor, preot 143
Tuzla Ioan, cântăreț, parohia Chirsovo, jud. Tighina 664

Ț

Țamblak Grigore, *vezi* Grigore Țamblak
Țapov Ioan, paroh în Ursoaia, jud. Tighina 663
Țaranu Iuvenalii, egumen, m-rea Curchi, jud Orhei 398, 665
Țau Gheorghe, paroh în Chișcăreni, jud. Bălți 635
Țau Ion, diacon, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cahul 638
Țau Matei, paroh în Budachi, jud. Cetatea Albă 640
Țaul Porfiri, cântăreț, parohia Cuhureștii de Sus, jud. Soroca 661
Țărnă Alex, diacon-cântăreț, bis. Sf. Dumitru, or. Ismail 652
Țăruș Mina, paroh în Camenca, jud. Orhei 654; misionar preot, cerc 1, jud. Orhei 714
Țigău Mihail, preot 155
Țincoca Ioan, preot 281; protopop 317; iconom 312, 337, 345, 354, 373, 374, 375, 376, 377, 379, 380, 382; secretar general al Arhiepiscopiei 367, 369, 371, 372, 415,

417, 419, 459; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 329, 407, 408, 528
Țioral Ivan, boier în Sfatul domnesc 76
Țipordei (Țepordei) Mihail, paroh în Cioara Mârza, jud. Tighina 663; cercetător preot, cerc 2, jud. Tighina 712, 713
Țipordei Ioan, cântăreț, parohia Șolcani, jud. Soroca 659
Țițiu Constantin, locuitor din Iași 127
Țopa Dimitrie, protoiereu, profesor 601
Țugui Pavel, paroh în Babele, jud. Ismail 652
Țugui Petru, cântăreț, parohia Mândrești, jud. Bălți 635
Țugui Simeon, cântăreț, bis.-catedrală, or. Reni, jud. Ismail 653
Țurcanu Afanasii, cântăreț, parohia Vrănești, jud. Bălți 637
Țurcanu Andrei, protoiereu, paroh în Căbăiești, jud. Chișinău 647
Țurcanu Atanasie, paroh în Teleșeuca, jud. Soroca 660
Țurcanu Serghii, paroh în Burgugi, jud. Cetatea Albă 642
Țurcanu Vasile, cântăreț, parohia Puhoi, jud. Tighina 663

Ulubeanu Sanda, director al Școlii Eparhiale de Fete din Chișinău 329
Uncleat, boier în Sfatul domnesc 76
Ungureanu Gheorghie, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cahul 542
Ungureanu Teofil, paroh în Carahasani, jud. Cetatea Albă 641; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 2, jud. Cetatea Albă 533, 543
Unteanu Dimitrie, paroh în Baccealia, jud. Tighina 662
Untul Ioan, cântăreț, parohia Grimăncăuți, jud. Hotin 650
Untul Teodor, paroh în Șeptelici, jud. Soroca 659
Urâtu-Mironov Filip, cercetător, paroh în Hristici, jud. Soroca 517, 658
Urbanovici Isachii, paroh în Marinici, jud. Chișinău 647
Urbanovici Teodor, paroh în Manja, jud. Cetatea Albă 642
Ureche Gheorghe, paroh în Vărvăreuca, jud. Soroca 660, 722
Ureche Grigore, cronicar 410
Ureche Ioan, preot, parohia Divizia, jud. Cetatea Albă 641
Ureche Pavel, paroh în Volovcineți-Holoșnița, jud. Soroca 659
Ureche Ștefan, cântăreț, parohia Peresecina, jud. Orhei 655, diacon, cerc 1, jud. Orhei 715
Ureche Vasilii, cântăreț, bis. „Sf. Gheorghe", or. Chișinău 643
Urlescu Onufrii, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Dumitru", or. Chișinău 644
Ursachii Teodor, protodiacon, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 573, 644
Ursu Constantin, paroh, bis. „Sf. Gheorghe", or. Chișinău 643; „ protopop, membru al Consistoriului Eparhial 317; protoiereu, ic. mitrofor 416, 417, 419; director al Direcțiunii Administrative 328, 367, 369, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 382, 415, 421; ic. stav. 572, 620, 621; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 622
Ursu Constantin, protoiereu, paroh în Mănoilești, jud. Chișinău 645
Ursu Gheorghii, cântăreț, parohia Rotunda, jud. Hotin 652
Ursu Ioan, cântăreț, parohia Văsieni, jud. Chișinău 646
Ursu Marcu, cântăreț, parohia Peresecina, jud. Orhei 655
Ursul Ch., preot 262
Usatâi Vasile, cântăreț, parohia Scorțeni, jud. Orhei 657
Usinevici Atanasie, protoiereu, protopopiatul Tighina, jud. Tighina 331, 339, 342,434, 518, 662, 712
Usinevici Gheorghe, paroh în Trebujeni, jud. Orhei 655
Usov Vasilii, preot, parohia Bairamcea, jud. Cetatea Albă 640
Uvarov, principesă din Petrograd, membru de onoare al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527

Vaida Voevod Alexandru, președinte al Consiliului de Miniștri 472
Vajinschi Constantin, paroh în Nicoreni, jud. Bălți 635
Vajinschii Evtihie, duhovnic, paroh în Budești, jud. Chișinău 646, 711
Valerștein Boris, cântăreț, parohia Țahnăuți, jud. Orhei 656
Valiant Iosif, paroh în Vărzărești, jud. Chișinău 648
Valuța Dimitrie, subprotopop, paroh în Râșcani, jud. Bălți 515, 638
Valuța Harlambii, cântăreț, parohia Romanovca, jud. Tighina 664
Valuța Victor, paroh în Sărata-Răzeși, jud. Cahul 640
Varlaam, arhimandrit 128
Varlaam, mitropolit al Țării Moldovei 311
Varnava, iegumenul m-rii Ilișești 86
Vartic Feodor, cântăreț, parohia Popovca, jud. Cetatea Albă 641
Varticeanu Ioan, duhovnic, paroh în Faraonovca, jud. Cetatea Albă 642, 721
Vartolomeev (Varfolomeev) Petre, paroh în Bogdănești, jud. Bălți 514, 621, 623, 636; cercetător duhovnicesc, jud. Bălți 333, 514, 722; membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 621, 623
Vartolomeu, Băcăoanul, *vezi* Stănescu Vartolomeu
Vartolomeu, episcopul Râmnicului – Noul-Severin, *vezi* Stănescu Vartolomeu 731, 747
Vartolomeu, monah, ctitor 388
Varzapov (Vârzopov) Gavriil, paroh în Camcic, jud. Cetatea Albă 642; subprotopop, preot, cerc 3, jud. Cetatea Albă 721
Varzariu (Varzari) Ioan, cântăreț, parohia Troițcoe, jud. Tighina 663, 713
Varzariu Teodor, cântăreț, parohia Dângeni, jud. Soroca 659
Varzariu(Varzari) Iachinf (Iachint), paroh din Ciorna, jud. Orhei 591; paroh în Țareuca, jud. Orhei 656
Varzaru Ilarion, paroh în Rosoșeni, jud. Hotin 650
Varzopov Andrian, cântăreț, parohia Martaza, jud. Ismail 654
Varzopov Pavel, paroh în Pavlovca, jud. Cetatea Albă 642
Varzopov Vasilii, paroh în Selioglo, jud. Cetatea Albă 643
Varzopov Vasilii, protoiereu, bis. Sfinții Petru și Pavel, or. Tighina 662
Vasilache (Vasilachi) Alexandru, subprotopop, paroh în Frumușica Veche, jud. Cetatea Albă 516, 642
Vasilachiev Vladislav, paroh în Plop-Știubei, jud. Tighina 662
Vasile cel Mare, Sf. – 323, 729
Vasile Lupu, domn 80, 81, 344, 345, 346, 347, 578, 579
Vasilescu Iosif, profesor 173
Vasilescu Niță, preot 165
Vasilescu Vasilii, iconom-stavrofor, preot-șef, Catedrala Arhiepiscopală, or. Chișinău 512, 644
Vasilescu Voicu, preot 155
Vasilevschi Vasile, paroh în Răspopeni, jud. Orhei 656, 715, 716
Vasiliadi Ioachim, preot 145
Vasilievschi Nicolae, protoiereu, catedrala din Chișinău 407
Vasiliu Ioan, preot 157
Vasiliu Schipor Gheorghe 127
Vatrici Dimitrii, paroh în Cășla lui Sali, jud. Hotin 650; subprotopop, cerc 4, jud. Hotin 723
Vazianu Vasile, cântăreț, s. Coșcodeni, jud. Bălți 635
Văitoianu Arthur, general, comisar general al Guvernului Român în Basarabia 309, 310, 312, 337; ministru de Război 342
Văleanu Vasile, preot 325, 410; paroh în Căușenii Noi, jud. Tighina 662
Vălimăreanu Petre 35-40, 43
Văraru, prefectul județului Hotin 453, 457
Vărticeanu Mihail, cântăreț, parohia Antonovca, jud. Cetatea Albă 641
Vărticeanu Vladimir, paroh în Semionovca, jud. Cetatea Albă 641
Vărzar, m-rea lui – 74
Vâțu Ioan, preot 141
Vâlcea, boier în Sfatul domnesc 74

Vâlcu (Vâlcov) Avtonom, protoiereu, iconom-stavrofor, bis. „Sf. Gheorghe", or. Chișinău 298, 376, 512, 643; președinte al Secției școlare al Consistoriului Duhovnicesc 609, 610; membru al Sfatului Frățimei profesorilor de religie din Basarabia 611; membru al Consistoriului 620
Vârgolici Gheorghe, preot 155
Vârgolici Ștefan, preot 155
Vârgolici Vasile, preot 155
Vârlan Ioan, cântăreț, parohia Cobusca Nouă, jud. Tighina 662
Vârlanu Dositei, protosinghel, m-rea Țigănești, jud Orhei 665
Vâșcov (Veșcu) Gavriil, paroh în Coșernița (General Poetaș), jud. Soroca 658, 722; cercetător duhovnicesc, jud. Soroca 334
Vâțu Ghiță, preot 143
Vdoviceac Ioan, paroh în Pripiceni-Răzeși, jud. Orhei 591, 656
Vedrașco Fotie, paroh în Mârzești, jud. Orhei 586
Vedrașco Nicolai, cântăreț, parohia Ciulucani, jud. Bălți 635
Vedrașcu Fotii, paroh în Mihailovca, jud. Tighina 664
Vedrașcu Nicolai, cântăreț, parohia Șerpeni, jud. Tighina 663
Vedrașcu Teodor, cântăreț, parohia Nicolaevca, jud. Soroca 660
Veliant (Viliant) Mihail, diacon-cântăreț, parohia Miclești, jud. Orhei 584, 655
Veliant Ștefan, cântăreț, parohia Ciolacevca, jud. Bălți 636
Velichie Anton, preot 145
Velicov (Veicov) Gheorghe, preot, parohia Dezghingea, jud. Tighina 664, 714
Veliu Ioan, locuitor din Iași 127
Veniamin Costachi, mitropolit, *vezi* Costachi Veniamin
Verbițchi Adrian, cântăreț, parohia Racovăț, jud. Soroca 659
Verbițchi Dimitrii, cântăreț, parohia Tatarbunar, jud. Cetatea Albă 642
Verbițchi Grigorii, diacon-cântăreț, parohia Stoicani, jud. Soroca 659
Verbițchi Ioan, cântăreț, parohia Sergheevca, jud. Cetatea Albă 641
Verbițchi Ioan, paroh în Cernița, jud. Soroca 661
Verbițchi Mihail, cântăreț, parohia Grozinți, jud. Hotin 649
Verbițchi Nicolai, cântăreț, parohia Cobâlnea Nouă, jud. Soroca 661
Verdeș Gavriil, cântăreț, parohia Cotu Morii, jud. Cahul 640
Verdeș Gheorghe, cântăreț, parohia Ceadâr, jud. Cahul 639
Verdeș Nicolai, cântăreț, parohia Hagi-Curda, jud. Ismail 654
Vernescu, general 554
Verstiuc Nichita, paroh în Mânzătești, jud. Bălți 636
Verzeanu Gheorghe, profesor 172
Veșcu Gavriil, *vezi* Vâșcov Gavriil, paroh în Coșernița
Vețu Elisei, preot 143
Vidrașcu (Vedrașcu) Ioan, paroh în Căinari Vechi, jud. Soroca 660; protopop, protopopiatul Căinarii-Vechi, cerc 3, jud. Soroca 332, 437, 517, 722
Vidrașcu Grigore, cântăreț, parohia Tătărăuca Veche, jud. Soroca 660
Vieru Nicolai, paroh în Colonița, jud. Chișinău 646
Villers Edward-George, Conte de Debry, ambasador 520, 521, 523
Vinearschii Petru, cântăreț, parohia Voznesenscoe, jud. Cetatea Albă 642
Viniciuc Alexandru, paroh în Caplevca, jud. Hotin 648
Viniciuc Constantin, paroh în Belousovca, jud. Hotin 651
Viniciuc Dimitrii, cântăreț, bis.-catedrală, or. Bolgrad, jud. Ismail 653
Viniciuc Petre, preot, parohia Băcioi, jud. Chișinău 645
Viniciuc Serghii, paroh în Comarovo, jud. Hotin 650
Viniciuc Vladimir, cântăreț, bis. „Sf. Arhanghel Mihail", or. Cahul 638
Vinogradov Dionisii, paroh în Stoicani, jud. Soroca 659

Vintilescu Constantin, preot 159
Vinireanu Badea, preot 159
Vladimir de Repta, mitropolit al Bucovinei 16, 480, 481
Vlasiev Simeon, paroh în Nedobăuți, jud. Hotin 648
Vlasu Dumitrii, cântăreț, parohia Drujineni, jud. Bălți 637
Voinescu Dimitrie, preot 155
Voinescu R., consilier tehnic 309
Voinițchi Efimii, paroh în Braicău, jud. Soroca 659
Voitovschii Leonid, cântăreț, parohia Șaptebani-Stăncăuți, jud. Bălți 638
Voitovschii Nichita, paroh în Camenca, jud. Bălți 638
Volcov (Vâlcov) V., membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Voldman Teodor, cântăreț, parohia Gura Camencii, jud. Soroca 661
Voloc Teodor, diacon, parohia Comrat, jud. Tighina 664
Volontir Grigorii, cântăreț, parohia Cubei, jud. Cetatea Albă 643
Volontirov Nicolae (Nicolai), paroh în Rujnița, jud. Soroca 660; protopop, cerc 2, jud. Soroca 517, 535; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului 542
Volovei Alexandru, cântăreț, parohia Gura Galbenă, jud. Tighina 664, 714
Volovei Andrei, paroh în Lăpușna, jud. Chișinău 647
Volovei Teodosie (Feodosii), protoiereu, paroh în Năpădeni, jud. Bălți 635, 533, 534; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528
Vornicescu Nesotr, mitropolit 25, 29, 709, 723
Vornicescu Nicolai, paroh în Tartaul de Salcie, jud. Cahul 639
Voronevschy Petru, preot 139
Vorotilo Adam, cântăreț, parohia Congaz, jud. Cahul 639
Vorotilov Vasile, cântăreț, parohia Jora de Sus, jud. Orhei 655
Vrabie Grigorie, preot, cercetător, s. Șestaci, cerc 4, jud. Soroca 518
Vrabii Hristofor, cântăreț, parohia Zărnești, jud. Cahul 639
Vulpanovici Leonid, paroh în Sagaidac, jud. Tighina 664; cercetător preot, cerc 5, jud. Tighina 714
Vulpanovici Vasile, paroh în Tănătari, jud. Tighina 663
Vulpe Alexandru, preot 141
Vulpe Ioan, preot, județul Bolgrad 143
Vulpe Nicolae, preot, județul Bolgrad 143
Vulpe Ștefan, cântăreț, bis. Sf. Nicolae, or. Ismail 652, 718
Vulpe Vasile, preot, județul Bolgrad 143
Vulpe Vasilii, diacon, parohia Corjeuți, jud. Hotin 650

Ypsilanti Constantin, domn 125

Zabulica Teodor, paroh în Parcani, jud. Orhei 656
Zagardan (Zgârdan, Zahardan) Nicolae, diacon-cântăreț, bis. „Sf. Ioan Teologul", or. Cetatea Albă 640; deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, or. Cetatea Albă 535, 543
Zagordan Gavriil, paroh în Petrești, jud. Bălți 636
Zagordan Nicolae, cântăreț, cerc 2, jud. Cahul 719
Zagorodnii Nicolai, cântăreț, parohia Coștangalia, jud. Cahul 639
Zahaevschi, comandantul militar al or. Edineț 462
Zaharia, profet 703
Zahariev Eremia, paroh în Solonceni, jud. Orhei 656
Zahariev Mihail, paroh în Gangura, jud. Tighina 663
Zaharii-Roșca Mihail, cântăreț, parohia Găvănoasa, jud. Cahul 639
Zahiu, polițist 334
Zainea Ștefan, preot 163
Zalețchi Dimitrii, diacon-cântăreț, parohia Mana, jud. Orhei 655
Zalețchii Iacob, cântăreț, parohia Tochile-Răducani, jud. Cahul 640

Zama Ioachim, paroh în Cabani, jud. Bălți 638
Zama Ioan, paroh în Cornova, jud. Orhei 657
Zama-Sleaga Anastasie, preot 145
Zaporojan Ioan, cântăreț, parohia Șagani, jud. Ismail 654
Zarea Atanasii, cântăreț, parohia Pociumbăuți, jud. Bălți 638
Zarea Isaia, cântăreț, parohia Parcova, jud. Bălți 638
Zarilov Ioan, cântăreț, parohia Hănăsenii Mici, jud. Soroca 660
Zavalnițchi Nichita, paroh în Cobusca Nouă, jud. Tighina 662
Zavat Ilie, cântăreț, parohia Hănăsenii Mari, jud. Soroca 660
Zavat Stefan, diacon, parohia Drujineni, jud. Bălți 637
Zavat Vladimir, cântăreț, parohia Beșalma, jud. Tighina 664
Zavițchi Isac, diacon-cântăreț, parohia Onișcani, jud. Orhei 658
Zavițchii Ioan, cântăreț, parohia Cimișlia, jud. Tighina 664
Zavițchii Simeon, cântăreț, parohia Găureni, jud. Chișinău 647
Zavoicinschi Alexandru, cântăreț, parohia Voronovița, jud. Hotin 649
Zavoicinschi Nicanor, paroh în Gorodici-Țaul, jud. Soroca 659
Zavoicinschii Ioan, paroh în Singureni, jud. Bălți 636
Zavoicinschii Victor, preot, parohia Fălești, jud. Bălți 635
Zberea Dimitrii, paroh în Cuconeștii Vechi, jud. Bălți 638
Zdetovețchi Leonid, paroh în Nerușai, jud. Ismail 654
Zdetovețchi Pavel, paroh, bis. Sf. Dumitru, or. Chilia Nouă, jud. Ismail 653, 718
Zelenie Teodor, ofițer 579, 596
Zelinschi Ion, profesor, secretar al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 366, 406, 408, 413, 528
Zencenco Elisei, diacon 139
Zgardan (Zegarden) Gavriil, preot, membru al Societății Anonime pe Acțiuni „Banca Clerului Ortodox din Basarabia" 631, 633
Zgârdan Nicolai, diacon-cântăreț, vezi Zagardan Nicolae, diacon-cântăreț
Zghibarți Ilia, paroh în Tomai, jud. Cahul 640
Zinovie (Zimovie), arhiereu de Cozlov, membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 407, 527
Zlatin Vasilii, cântăreț, parohia Dimitrovca, jud. Ismail 654
Zlatov Gavriil, ic. stav., bis. „Sfinții Împărați", liceul nr. 2, or. Chișinău 644; membru al „Societății Istorico-Arheologice Bisericești" din Basarabia 408, 528; președinte al „Frățimii profesorilor de religie" 599-601, 604, 605, 607, 611
Zotov Nichifor, paroh în Doluchioi, jud. Ismail 652
Zotov Serghii, cântăreț, parohia Doluchioi, jud. Ismail 652
Zotu Gheorghe, doctor, profesor 229
Zubcov Gheorghie, epitrop, deputat la Congresul Extraordinar al Eparhiei Chișinăului și Hotinului, cerc 4, jud. Chișinău 541
Zubcov Ioan, paroh în Sancăuți, jud. Hotin 649
Zubcov Teodor, paroh în Geamăna, jud. Tighina 662
Zubcu Vasilii, cântăreț, parohia Cărpineni, jud. Chișinău 647
Zubcu Zavatie, protosinghel, m-rea Cetatea, jud Ismail 665
Zufescu 410
Zugraf Alexei (Elisei), paroh în Crocmaz, jud. Cetatea Albă 515, 641
Zugravu Ioan, preot 149

…ia, sat, jud. Tighina 434, 663
…erman (Akkerman), jud. 760, 764; or. 36, 408, 695; Episcopia ~ 103, 529; vicariatul de ~ 324, 328; ținut 92
…, prisaca lui ~ 74
…manghit, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
…rianopol, or. 36; Arhiepiscopia ~ 240; Mitropolia ~ 80; pacea de la ~ 36
…pia, mănăstire 86
Alba Iulia, or. 486, 596, 674, 697, 754; Eparhia ~ 670-671, 674-675, 677
Albineț, sat, jud. Bălți 427, 637
Alcedar, sat, jud. Orhei 431, 594-596, 656
Aldeștii, sat, jud. Covurlui 148
Alep, or. 347
Alexandreni, sat, jud. Bălți 426, 427
Alexandria, or., Patriarhia din ~ 67, 239
Alexandrovca Rusă, sat, jud. Cetatea Albă 642
Alexandrovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Alexăndreni (Catranâc), sat, jud. Bălți 635
Alexăndreni, sat, jud. Bălți 637
Almaș 701
Alunu, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 638
Aluniș, sat, jud. Bălți 426, 635
Amasia, Arhiepiscopia ~ 240
America 33, 49, 293-294
America de Nord 34
America de Sud 34
Anadol, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Anfisovca, sat, jud. Soroca 436-437, 660
Anglia 270
Aninoasa, mănăstire ~ 39
Antiohia, or. 347; Patriarhia din ~ 48, 67, 292; Sinodul din ~ 556
Antonovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Arad, Episcopia ~ 480-481, 484-485, 487-488, 747
Ardeal 24, 49, 51, 361, 449, 508, 551, 560, 601, 697; Biserica Ortodoxă din ~ 24; Mitropolia ~ 547, 553, 696, 747, 759, 763
Argeș, or., Episcopia ~ 176-177, 198, 220, 222-224, 227, 319, 488, 553-554, 667, 676, 682, 685, 687, 690, 734, 745; jud. 738; or. 410, 448
Arionești, sat, jud. Soroca 437, 517, 659
Aristovca, sat, jud. Hotin 439
Asia 504
Asnașani, sat, jud. Soroca 436
Asprokastron, Episcopia ~ 71
Atachi, sat, jud. Hotin 439
Atachi, sat, jud. Soroca 332, 437, 659
Atena, or.; ~ mitropolie a Bisericii Ortodoxe a Eladei 248
Australia 33, 520
Austria 295-296, 471, 537-538, 590
Avdarma, sat, jud. Tighina 434, 664

B

Babadag, or. 733
Babele, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Babilon 314
Babin, sat, jud. Hotin 441, 516, 649
Bacău, or. 177; Episcopia ~ 301, 303
Baccealia, sat, jud. Ismail 138, 438-439, 517, 653
Baccealia, sat, jud. Tighina 434, 662
Bagdatu, sat, jud. Brăila 158
Bagrinești, sat, jud. Soroca vezi Băhrinești
Bahmut, sat, jud. Bălți 426, 636
Baia, bătălia de la ~ 508, 675
Baimaclia, sat, jud. Cahul 400, 402, 404, 639
Baimaclia, sat, jud. Tighina 433, 518, 663
Bairamcea, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 640
Balamutovca, sat, jud. Hotin 440, 649
Baldovenești, sat, jud. Brăila 156, 160
Balintești, sat, jud. Covurlui 146
Banat 361, 449, 501, 508, 558, 701
Banatul sârbesc, 32
Banofca, sat, jud. Bolgrad 140 vezi și Banovca
Banovca, sat, jud. Ismail 438, 652
Baraboi, sat, jud. Bălți 427, 637
Barboeni, sat, jud. Chișinău 442

Bardar, sat, jud. Chișinău 442, 646
Barta, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Basarabia 21-22, 23-27, 29-36, 39-45, 47-51, 53, 55, 89, 92, 115, 118, 128, 130-132, 170, 253-258, 260-262, 264-265, 268, 271, 274, 276, 280-283, 286-293, 295-301, 303, 305-306, 308-313, 320-322, 324-328, 330, 334, 337, 339, 353-355, 361-362, 368-369, 372, 378, 382-383, 386, 389, 391, 393, 395-398, 399, 401, 403, 409, 411-413, 415-416, 420, 426, 449-450, 453-454, 460-473, 485, 489-493, 500-511, 519-522, 524, 526-527, 531-532, 534-537, 540, 548, 551, 553-555, 557-564, 581, 591-592, 594, 596-597, 599-613, 620-621, 625-626, 629-632, 635, 666-668, 677, 679-686, 690-691, 695, 701, 707-709, 724-727, 732-733, 735, 737-738, 758-765; Arhiepiscopia ~ 470, 492, 562-563, 575-576, 578, 582, 586; Biserica Ortodoxă din ~ 26, 36, 50; Mitropolia ~ 21-22, 30-32, 34, 39-41, 47-48, 53-54, 668, 709, 723, 758-759, 762-763
Basarabia de Sud 130-135; Episcopia ~ 54
Bașcalia, sat, jud. Tighina 434, 664
Batâr, sat, jud. Cetatea Albă 516
Batâr, sat, jud. Tighina 433, 663
Batogu, sat, jud. Brăila 164
Baurci, sat, jud. Tighina 434, 663
Baurci-Moldoveni, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Bavaria 537
Băcioi, sat, jud. Chișinău 442, 645
Bădești, sat, jud. Soroca 661
Bădiceni, sat, jud. Soroca 436, 658
Bădragii Vechi, sat, jud. Hotin 650
Băhrinești, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Băjani, sat, jud. Brăila 166
Bălan, sat, jud. Bălți 427, 637
Bălănești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Bălăneștii, sat, jud. Brăila 160
Bălăsinești, sat, jud. Hotin 440, 650
Bălășești, sat, jud. Orhei 431
Bălășești, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Bălăurești, sat, jud. Chișinău 442, 646
Bălcăuți, sat, jud. Hotin 439-440
Bălcăuții de Jos, sat, jud. Hotin 651
Bălcăuții de Sus, sat, jud. Hotin 648
Bălceana, sat, jud. Chișinău 442, 647
Bălceni, sat, jud. Chișinău *vezi* Bălceana
Băleni, sat, jud. Covurlui 152
Bălți, jud. 330-333, 338, 383, 426, 437, 468, 503, 514, 542, 635, 665-666, 685, 690, 707, 722; , or. 30, 41-42, 51, 332, 426, 428, 450, 453, 457-458, 461, 466, 503, 514, 603, 605, 635, 666, 677, 682, 690-691, 694, 707; Episcopia ~ 41, 48, 54, 361, 479, 759, 763; vicariatul de ~ 328, 330
Bălți, plasă, jud. Brăila 164, 166
Băneasa, comună, jud. Covurlui 146
Bănești, sat, jud. Orhei 432, 457, 656
Bărboieni, sat, jud. Chișinău 647
Băxani, sat, jud. Soroca 435, 658
Bâc, râu 74, 77-78
Bâcovăț, râu 74
Bâjanii, sat, jud. Brăila 160
Bârlad, or. 177, 676
Bârlădeni, sat, jud. Hotin 441
Bârlădeni,sat, jud. Soroca 659
Bârnova, sat, jud. Hotin 441, 648, 651
Bârnova, sat, jud. Soroca 436-437
Beciu 85
Bedraji, sat, jud. Hotin 440
Beleavinești, sat, jud. Hotin 440
Beleavinești-Ghiloveți, sat, jud. Hotin 650
Belești, sat, pe Cunila 75
Belgrad, or., Serbia 245
Belousovca, sat, jud. Hotin 441, 651
Belouți, sat, jud. Hotin 439, 648
Bender, or. 36, *vezi și* Tighina, or.
Bender, ținut 92, *vezi și* Tighina, jud.
Berdeansc, or., Ucraina 407, 527
Berestia, sat, jud. Hotin 440
Berești, sat, jud. Hotin 649
Berești-Sat, sat, jud. Covurlui 146
Berești-Târg, comună, jud. Covurlui 146
Berezlogi, sat, jud. Orhei 431-432, 517, 655
Berlești, sat, jud. Brăila 164
Berlin, or.; Pacea de la ~ 35; Tratatul de la ~ 170
Berlinești, sat, jud. Hotin 440, 650
Bersad, mănăstire în Podolia 387
Bertești de Jos, sat, jud. Brăila 164

Bertești de Sus, sat, jud. Brăila 164
Beșalma, sat, jud. Tighina 434, 664
Beșghioz, sat, jud. Tighina 434, 518, 663
Beștemac, sat, jud. Tighina 434, 518, 664
Bethleem, or. 72; Arhiepiscopia ~ 66-68
Biești, sat, jud. Orhei 431, 655
Biliceni, sat, jud. Bălți 426 635
Bisericani, mănăstire 86, 94
Bisericani, sat, jud. Bălți 427 637
Bistrița, or. 560
Bistrița-Năsăud, or. 36
Bitilia, mitropolie a Bisericii Ortodoxe a Eladei 248
Bizanț 294, 66
Blasova, sat, jud. Brăila 162
Bleșcenăuți, sat, jud. Bălți 427, 637
Blindești, sat, jud. Bălți 427, 637
Bocancea (Antonovca), schit, jud. Bălți 338, 665
Bocancea, schit, jud. Orhei 387, 398
Bocicăuți, sat, jud. Hotin 649
Bocșa-Risipeni, sat, jud. Bălți 427, 637
Bodești, sat, jud. Soroca 436
Bogdana, mănăstire 86
Bogdanovca, sat, jud. Tighina 664
Bogdănești, sat, jud. Bălți 426, 514, 636
Bogheni, sat, jud. Bălți 426, 514, 636
Boghiceni, sat, jud. Chișinău 442, 514, 647
Bolboci, sat, jud. Soroca *vezi* Bulboci
Boldurești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Bolgrad, or. 129, 140, 332, 405, 438, 516, 605, 653; districtul ~ 130; județul ~ 133-135, 140, 142, 760, 764; protoieria ~ 168
Bolotina, sat, jud. Bălți 427, 637
Bordeiu-Verde, sat, jud. Brăila 164
Bordiug, sat, jud. Hotin 441, 650
Bordușani, sat, jud. Brăila 160
Borisovca, sat, jud. Ismail 438, 653
Borisovca, schit, jud. Ismail 387, 398, 665
Borogani, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 639
Borosenii Noi, sat, jud. Bălți 637
Boroșeni, sat, jud. Bălți 427
Boșcana, sat, jud. Orhei 348, 430, 654
Boșcauți, sat, jud. Hotin 440
Botne, râu 347
Botne, șir de dealuri, mărginind, spre sud, bazinul r. Bâc; sate la ~ 75
Botoșani, or. 177; Episcopia ~ 301, 303, 310, 317
Braicău, sat, jud. Soroca 437, 659
Braicov, sat, jud. Soroca, *vezi* Braicău
Braina, sat, jud. Covurlui 150
Braniștea, sat, jud. Covurlui 150
Brașov, or. 39, 697
Bravicea, sat, jud. Orhei 432, 657
Brăila, or. 25, 35-36, 92, 133, 154, 156, 703; județul ~ 133-135, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 171; eparhia ~ 92; protoieria ~ 168
Brănești, sat, jud. Bălți 427, 637
Brănești, sat, jud. Orhei 576
Brăneștii, sat, jud. Covurlui 154
Brătuleni, sat, jud. Chișinău 442, 647
Brătușeni, sat, jud. Bălți 427, 637
Brăviceni, sat, jud. Orhei 350, 432, 656
Brânza, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403, 515, 638
Brânzeni, sat, jud. Bălți 427, 637
Brânzeni, sat, jud. Orhei 432, 656
Breanova, sat, jud. Orhei 350
Brezoaia, sat, jud. Tighina 434, 662
Briceni, sat, jud. Hotin 333, 440-441, 516, 650
Briceni, sat, jud. Soroca 437, 659
Broasca, sat, jud. Brăila 164
Broasca, sat, jud. Ismail 138, 438
Bubuieci, sat, jud. Chișinău 442, 646
Buciumeni, sat, jud. Bălți 426, 636
Bucovăț (Bâcoveți), sat, jud. Chișinău 332
Bucoveni, sat, jud. Brăila 166
Bucovina 24, 26, 33, 39, 49, 331, 361, 449, 454, 484-485, 487, 501, 508, 521, 538, 578, 601, 703, 706; Mitropolia ~ 31, 53, 480-481, 484, 488, 601, 751, 752
București, or. 30-32, 34, 38-39, 42, 115, 135, 171-172, 176-178, 187, 189, 193, 195, 197-198, 211, 215, 218-219, 221-222, 224, 229-230, 233, 236, 342, 345, 381-382, 406-407, 411, 414, 445, 448-449, 466, 470, 472-473, 480, 486, 495, 500, 519-520, 524, 526-527, 535, 537, 539, 545, 547-548, 553, 557-559, 561, 564-566, 584, 599, 604, 606, 609, 666-670, 679-683, 687, 696, 724, 751-752; Pacea de la ~ 39, 264

Buda, sat, jud. Chișinău 442, 647
Budachi, sat, jud. Cetatea Albă 429, 640
Budăi, sat, jud. Orhei 432, 656
Budești, sat, jud. Chișinău 442, 646
Bug, râu 531
Bugeac 35
Buiucani, suburbia or. Chișinău 644
Bujerovca, sat, jud. Soroca 352-353, 435, 437, 517, 658
Bujor, sat, jud. Chișinău 442, 647
Bulăiești, sat, jud. Orhei 431, 655
Bulboaca, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Bulboaca, sat, jud. Hotin 651
Bulboaca, sat, jud. Tighina 433, 662
Bulboci, sat, jud. Soroca 436, 658
Bulgaria 585
Bulgaria, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Bulgărica, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Bulgaria, sat, jud. Cetatea Albă
Bumbăta, sat, jud. Bălți 426, 636
Bumbota, sat, jud. Bălți *vezi* Bumbăta
Burgugi, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Burlănești, sat, jud. Hotin 440, 650
Bursucani, sat, jud. Covurlui 148
Bursuceni, sat, jud. Bălți 426, 635
Burta-Encii, sat, jud. Brăila 160
Bușăuca, sat, jud. Orhei 431, 655
Bușevca, sat, jud. Orhei *vezi* Bușăuca
Butuceni, sat, jud. Orhei 431, 655
Buțeni, sat, jud. Chișinău 442, 460-461, 646
Buzău; or. ~ 176, 526; Episcopia ~ 92, 176-177, 198, 301, 303, 488, 696-698, 700, 705, 747, 752; jud. ~ 729
Buzovița, sat, jud. Hotin 441, 650

Cahul, or. ~ 332, 400-404, 638; districtul ~ 130-131; jud. ~ 133-135, 399-406, 330-331, 333, 383, 503, 515, 542, 638, 666, 719-720, 759-761, 763, 765; ținutul ~ 35
Cahul-Prut, plasă, jud. Bolgrad 142
Cair, sat, jud. Cetatea Albă 429, 640
Cairaclia, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Cairaclia, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Cajdangalia, sat, jud. Cahul *vezi* Coștangalia
Calarașovca, sat, jud. Soroca *vezi* Călărășeuca, sat Calarașeuca, sat, jud. Soroca 437, 659
Calcevo, sat, jud. Cetatea Albă 642
Calfa, sat, jud. Tighina 433, 662
Caliacra, jud. 666
Calinăuți, sat unde este Golovca 75
Camcic, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Camenca, sat, jud. Bălți 427, 638
Camencea, sat, jud. Orhei 431, 654
Canada, dominionul ~ 520
Capaclia Nouă, sat, jud. Cahul 639
Capaclia-Răzeși, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Capadochia 496, 556
Caplevca, sat, jud. Hotin 439, 648
Caplioca, sat, jud. Hotin *vezi* Caplevca
Cara Mahmet, sat, jud. Ismail *vezi* Caramahmet
Caracal, mănăstirea ~ 78-80
Caracui, sat, jud. Tighina 434-434, 664
Caracurt, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Caracușeni, sat, jud. Hotin 440, 650
Caragaci, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Caragacii Noi, sat, jud. Ismail 438, 653
Caragica, sat, jud. Brăila 166
Carahaci, sat, jud. Ismail *vezi* Caragaci
Carahasan, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Caramahmet, sat, jud. Ismail 140, 438, 517, 654
Cara-Mehmet, sat, jud. Ismail *vezi* Caramahmet
Caransebeș, Episcopia ~ 448, 472-473, 481, 496, 547, 549-550, 747
Carbalia, sat, jud. Cahul 400, 402, 403, 639
Carnaleevca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 641
Carpați, munți 24, 341, 483, 485, 538, 697, 704
Cartal, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Casapu, sat, jud. Brăila 156
Casovca, sat, jud. Soroca *vezi* Cășunca
Castelul Peleș 243
Caucaz 250, 551, 560
Cavadinești, sat, jud. Covurlui 146
Cazaclia, sat, jud. Tighina 434, 663
Cazacu, sat, jud. Brăila 156
Cazan, or. în Rusia 406-408, 527, 574

Cazangic, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 639
Cazasu, sat, jud. Brăila 156
Căbăiești, sat, jud. Chișinău 647
Căinari, sat, jud. Tighina 331, 433, 663
Căinarii-Vechi, sat, jud. Soroca 332, 436-437, 517, 660
Călărași, comună, jud. Orhei 332, 337, 338, 432, 517, 657
Călărășeuca (Călărășăuca), mănăstire, jud. Soroca 391, 393, 398, 529, 665
Căldărușani, mănăstire, jud. Ilfov 733-736, 738
Călinești, sat, jud. Bălți 427, 637
Călmățui, sat, jud. Cahul 400-401, 403-404, 639
Călugăreni, bătălia de la ~ 508, 675
Căplani, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Căprărie, sat, jud. Brăila 156
Căpriana, mănăstire, jud. Chișinău 43, 77, 347; 386, 389, 560, 665, 727, 732-733, 738
Căpriana, sat, jud. Chișinău 442, 645
Cărbuna, sat, jud. Tighina 433-434, 518, 663
Cărpești, sat, jud. Cahul vezi Cârpești
Cărpineni, sat, jud. Chișinău 442, 647
Cășăria Crăița, sat, jud. Brăila 160
Cășunca, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Cățeleni, sat, jud. Chișinău 442 647
Căușeni, or. 25, 35
Căușenii Noi, sat, jud. Tighina 433, 662
Căușenii Vechi, sat, jud. Tighina 433, 662
Căzănești, sat, jud. Orhei 350, 432, 656
Cândrești, sat, pe Cunila 75
Cârlani, sat; în hotar 75
Cârligul, mănăstire 86, 110
Cârnățeni, sat, jud. Tighina 433, 662
Cârpaci, sat, jud. Bălți *vezi* Corpaci
Cârpești, sat, jud. Cahul 400, 402, 404, 639
Cășla lui Negim, sat, jud. Hotin 441, 648
Cășla lui Sali, sat, jud. Hotin 440, 650
Cășla lui Zamgi, sat, jud. Hotin 440, 650
Cășlița, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 140, 332, 438-439, 517, 654
Cășlița, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 638
Ceadâr Lunga, sat, jud. Tighina 332, 434, 663
Ceadâr, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 639
Ceamașir, sat, jud. Ismail 140, 438, 654
Cehoreni, sat, jud. Orhei 431, 655
Celacevca, sat, jud. Bălți *vezi* Ciolacevca
Cenac, sat, jud. Tighina 434, 664
Cenușa, sat, jud. Brăila 156
Cepeleuți, sat, jud. Hotin 440, 651
Cepilăuți, sat, jud. Hotin *vezi* Cepeleuți
Ceponos, sat, jud. Hotin 439, 516, 648
Ceramurza, sat, jud. Tighina *vezi* Cioara Mârza
Cerepcovo, sat, jud. Soroca *vezi* Ciripcău
Cereșnoveți-Redi, sat, jud. Soroca, *vezi* Redi-Cereșnovăț
Cerlina Mare, sat, jud. Hotin 440, 649
Cerlina, sat, jud. Soroca 435, 661
Cernăleuca, sat, jud. Soroca *vezi* Cernoleuca
Cernăuți, or. 51, 53, 448, 503, 527, 537, 601-602, 606, 609, 678, 682, 694, 706, 720
Cernița, sat, jud. Soroca 435, 661
Cernoleevca, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Carnaleevca Cernoleuca,sat, jud. Soroca 437, 659
Cerpăcești, sat, jud. Brăila 156
Cesareea 496, 556
Cetatea Albă, eparhia ~ 318; jud. ~ 330-331, 333, 383, 385, 428, 439, 503, 515, 543, 640, 666, 720-721; or. ~ 35-36, 72, 331, 333, 428, 430, 508, 640, 666, 677, 695, 703-704, 707, 754-755; ținutul ~ 92
Cetatea, schit, jud. Ismail 387, 390, 398, 665
Cetății Albe și a Ismailului, Eparhia ~ 53-54, 666-669, 671, 677-683, 686, 694-697, 703, 705-709, 717, 724-725, 748, 751-755, 761, 765
Cetăreni, sat, jud. Bălți *vezi* Cetireni
Cetireni, sat, jud. Bălți 426, 636
Chalcedon, Arhiepiscopia ~ 240
Chebabcea, sat, jud. Cetatea Albă 429-430, 641
Chelm, or., Polonia 392
Chelmenți, sat, jud. Hotin 440-441, 650
Cherstineți, sat, jud. Hotin 440, 649
Chetroșica Nouă, sat, jud. Bălți 638
Chetroșica, sat, jud. Bălți 427
Chichinețu, sat, jud. Brăila 164
Chilia, or. 138, 346, 438, 506, 653, 703; gura ~ 522; ținut ~ 92
Chimișchioi, sat, jud. Cahul, *vezi* Cișmichioi
Chioselia-Mică, sat, jud. Cahul 400, 402-403
Chipercenii de Jos, sat, jud. Orhei 431, 655

Chipercenii de Sus, sat, jud. Orhei 431, 655
Chipeșca, sat, jud. Orhei 351, 431, 656
Chiprian, poiana lui ~, în hotar 74
Chirafteia, sat, jud. Covurlui 152
Chircăiești, sat, jud. Tighina 433, 662
Chiriet-Lunga, sat, jud. Tighina 434, 663
Chirileni, sat, jud. Bălți 426, 636
Chirilești, sat, jud. Covurlui 154
Chirsova, sat, jud. Tighina 434, 518, 664
Chirutnea (Chiriutnea), sat, jud. Tighina 434, 518, 663
Chiscani, sat, jud. Brăila 162
Chișcăreni, sat, jud. Bălți 426, 635
Chișinău, jud. ~ 312, 332-333, 347, 366, 384, 386-390, 392, 394, 398-399, 402-403, 425, 434, 442, 459-461, 503, 512, 514, 540, 596, 600, 643, 665, 710-711, 732, 760, 764; Mitropolia ~ 36, 43; or. ~ 31-32, 39, 41, 43-45, 50-51, 53-54, 113, 128, 253, 255, 258-259, 263, 265-268, 278, 282, 284, 287, 291, 294, 298, 307, 309, 313, 320-321, 324, 326, 328-331, 333, 335, 337-339, 343, 345, 347, 349, 356-357, 359-360, 362-364, 366-367, 369-371, 376-378, 380-381, 395-398, 401, 404, 406-409, 411, 416, 418-419, 422-423, 425, 454, 458, 460, 467, 474-475, 478-480, 490-492, 503, 507, 510-511, 514, 526-527, 529, 534-536, 540, 553-555, 557-558, 560, 565-567, 570, 573-574, 579, 584, 599-601, 605-606, 610-612, 615-616, 618, 621-622, 624-625, 643, 665, 667-668, 678-683, 685, 687, 690, 695, 707-710, 726-727, 733; ținutul ~ 320
Chișinăului și Hotinului, Arhiepiscopia (Eparhia) ~ 40, 53-54, 253, 255, 286-291, 299-300, 302, 304, 307, 309, 312-313, 315, 318, 324, 326-327, 334, 336, 342, 345-346, 354, 366-367, 370-374, 377, 380, 399, 401, 405, 411, 420, 448, 450, 465, 469, 481, 489-491, 500, 511-512, 514, 524, 526, 528-529, 531, 533-536, 540, 547-548, 553, 555, 557, 560-563, 565-567, 573, 601, 605, 615, 625, 631-632, 634, 665-668, 678-679, 683-686, 694-695, 707-710, 723-725, 731, 735, 738, 747, 758, 760-762, 764-765
Chișla Nedjimova, sat, jud. Hotin, vezi Cășla lui Negim
Chișla-Salievo, sat, jud. Hotin, vezi Cășla lui Sali
Chișla-Zamjievo, sat, jud. Hotin, vezi Cășla lui Zamgi
Chiștelnița, sat, jud. Orhei 432, 517, 657
Chitai, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Chițcani, sat, jud. Orhei 432, 517, 656
Ciacâru, sat, jud. Brăila 166
Ciaonari Deșirați, sat, jud. Brăila 160
Cicima, sat, jud. Ismail 438
Cigârleni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Cighirin, or. în Ucraina 527
Ciișia, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Cimașir, sat, jud. Ismail vezi Ceamașir
Cimișeni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Cimișeni, sat, jud. Orhei 431
Cimișlia, sat, jud. Tighina 332, 434, 664
Cinișeuți, sat, jud. Orhei 332, 656
Cioara Doicești, sat, jud. Brăila 164
Cioara Mârza, sat, jud. Tighina 434, 663
Cioara R.-Voda, sat, jud. Brăila 164
Cioara, sat, jud. Brăila 164
Ciobalaccia, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Cioburci, sat, jud. Cetatea Albă vezi Cioburciu
Cioburciu, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Ciocănarii Gurgueții, sat, jud. Brăila 162
Ciocâlteni, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Ciocile, sat, jud. Brăila 164
Cioc-Maidan, sat, jud. Tighina 434, 664
Ciocmeidan, sat, jud. Tighina vezi Cioc-Maidan
Ciolacevca, sat, jud. Bălți 426, 636
Ciolanul, mănăstire, jud. Buzău 729
Ciopleni, sat, jud. Orhei 348
Ciorești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Ciorna, sat, jud. Orhei 431, 590, 656
Ciornița, sat, jud. Soroca vezi Cernița
Cipru 48, 292; Arhiepiscopia ~ 239, 249; Biserica Ortodoxă din ~ 48, 292
Ciripcău, sat, jud. Soroca 351, 436, 660
Cișmea, sat, jud. Ismail 654
Cișmeaua Văruită, sat, jud. Ismail 140, 438, 652
Cișmele, sat, jud. Ismail 138
Cișme-Varuită, sat, jud. Bolgrad vezi Cișmeaua Văruită

Cișmichioi, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403, 638
Ciucea, sat, jud. Brăila 162
Ciuciulea, sat, jud. Bălți 427, 637
Ciuciuleni 1, sat, jud. Chișinău 647
Ciuciuleni 2, sat, jud. Chișinău 647
Ciuciuleni, comună, jud. Lăpușna 49; sat, jud. Chișinău 442
Ciuciuleni, sat, jud. Bălți 426, 635
Ciucur Mingir, sat, jud. Tighina 434, 518, 664
Ciudovui, mănăstire, Rusia 322
Ciugureni, sat, jud. Orhei vezi Cehoreni
Ciulucani, sat, jud. Bălți 426, 635
Ciumați, sat, jud. Brăila 160
Ciumlechioi, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Ciutești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Ciutulești, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Climăuți, sat, jud. Soroca 435, 596, 661
Climăuți, sat, jud. Soroca 437, 659
Clișcăuți, sat, jud. Hotin 440, 648
Clișova, sat, jud. Orhei 432, 657
Clocușna, sat, jud. Hotin 441, 651
Cluj, Episcopia ~ 747
Coada Encii, sat, jud. Brăila 162
Cobani, sat, jud. Bălți 427
Cobâlca, sat, jud. Orhei 432, 517, 657
Cobâlnea Nouă,sat, jud. Soroca 661
Cobâlnea Veche,sat, jud. Soroca 661
Cobâlnea, sat, jud. Soroca 353, 437
Cobolcin, sat, jud. Hotin 441, 651
Cobusca Nouă, sat, jud. Tighina 433, 662
Cobusca Veche, sat, jud. Tighina 433, 662
Cociulia, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 515, 640
Cocorozeni, sat, jud. Orhei vezi Cucuruzeni
Cocoțații, sat, jud. Brăila 162
Codchitai, sat, jud. Cetatea Albă 429
Codreni, sat, jud. Soroca 436, 659
Cogâlnic, râu 44
Coiceni, sat, jud. Bălți 427, 637
Cojoceasca, sat, jud. Brăila 164
Cojușna, sat, jud. Chișinău 442, 514, 645
Colibași, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402, 638
Colicăuți, sat, jud. Hotin 440, 651
Colincăuți, sat, jud. Hotin 440, 649
Colonița, sat, jud. Chișinău 442, 646
Colțea, sat, jud. Brăila 164
Comarova, sat, jud. Hotin 441, 650
Comănești, sat, jud. Brăila 160
Comănești, sat, jud. Covurlui 146
Comrat, sat, jud. Tighina 332, 434-434, 518, 664
Condrătești, sat, jud. Bălți 426, 636
Condrița, mănăstire, jud. Chișinău 347-348, 386, 389, 398, 665, 733-734
Congaz, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Cahul 400, 403, 639
Conovca, sat, jud. Hotin 440, 648
Constantinești, sat, jud. Brăila 162
Constantinopol (Roma nouă) 24, 34, 37-39, 77-79; Patriarhia Ecumenică din ~ 24-25, 34-37, 61, 78-79, 102, 175, 234-242, 246, 248-249, 293-294, 701, 703, 744, 747
Constanța, Eparhia ~ 666, 696-697, 700, 702, 705, 748, 752; jud. ~ 171, 666; or. ~ 666
Conțești, sat 94
Copana-balca, sat, jud. Ismail 138
Copanca, sat, jud. Tighina 433, 662
Copăceni, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Copceac, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Corbul, sat, jud. Soroca 437, 659
Corcmaz, sat, jud. Cetatea Albă vezi Crocmaz
Corestăuți, sat, jud. Hotin 440, 651
Corjeuți, sat, jud. Hotin 440, 650
Corjova, sat, jud. Tighina 433-434, 605, 662
Corman, sat, jud. Hotin 441, 650
Cornești, sat, jud. Bălți 332, 426, 636
Cornești, sat, pe Băcovăț 74
Corni, schit, ținutul Putna 94
Cornii, sat, jud. Covurlui 152
Cornova, sat, jud. Orhei 432, 657
Corpaci, sat, jud. Bălți 427, 638
Cosăuți, sat, jud. Soroca 435, 658
Costești, sat, jud. Bălți 427,638
Costești, sat, jud. Chișinău 442, 459-460, 646
Costiceana, sat, jud. Hotin vezi Costiceni
Costiceni, sat, jud. Hotin 440, 649
Costiujeni, sat, jud. Chișinău 337
Costuleni, sat, jud. Chișinău 442-443, 514, 647
Coșcalia, sat, jud. Tighina 433, 663
Coșcodeni, sat, jud. Bălți 426, 635
Coșelăuca, mănăstire, jud. Soroca, vezi Cușelăuca

Coşeleuca, mănăstire, jud. Soroca, vezi Cuşelăuca
Coşula, mănăstire, jud. Soroca, vezi Cuşelăuca
Cuşelăuca, mănăstire, jud. Soroca 351, 391, 393, 398, 665
Coşeni-Musteaţa, sat, jud. Bălţi 637
Coşeno-Floceni, sat, jud. Bălţi 426, 636
Coşerniţa (General Poetaş), sat, jud. Soroca vezi Cureşniţa
Coşerniţa, sat, jud. Orhei 348, 431, 654
Coşerniţa, sat, jud. Soroca 351-352, 435, 661
Coşmirca, sat, jud. Soroca vezi Cuşmirca
Coştangalia, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Cot-Chitai, sat, jud. Cetatea Albă 643
Cotelev, sat, jud. Hotin 440, 649
Cotelina, sat, jud. Hotin vezi Cotelnea
Cotelnea, sat, jud. Hotin 440, 650
Cotileova, sat, jud. Hotin vezi Cotelev
Cotiujeni, sat, jud. Hotin 440
Cotiujenii de Jos, sat, jud. Soroca 332, 661
Cotiujenii de Sus, sat, jud. Hotin 650
Cotiujenii de Sus, sat, jud. Soroca 661
Cotiujenii Mari, sat, jud. Soroca 351, 436, 437, 518
Cotiujenii Mici, sat, jud. Soroca 436, 436-437
Cotiujenii Noi, sat, jud. Soroca 661
Cotova, sat, jud. Soroca 436, 658
Cotu Morii, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Cotu-Lung, sat, comună, jud. Brăila 156
Covurlui, judeţul ~ 133-135, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 171; protoieria ~ 168
Covurlui, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Covurlui-Matrosca, sat, jud. Ismail 652
Cozaiaclia, sat, jud. Tighina *vezi* Cazaclia
Cozlov, or. în Rusia 407, 527
Craiova, or. 177; Episcopia de ~ 301
Craiu, sat, jud. Brăila 164
Crasnii Cut, sat în stânga Nistrului 582
Crăeşti, sat, jud. Covurlui 146
Crăsnăşeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Cremenciug, sat, jud. Soroca 436, 658
Cricicăuţi, sat, jud. Soroca, *vezi* Crişcăuţi
Cricova, sat, jud. Orhei 349
Crihana, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 405, 639
Crimeea, războiul ~ 35
Criş, râu 487
Crişcăuţi, sat, jud. Soroca 436, 659
Criuleni, sat, jud. Orhei 431, 457, 517, 654
Criva, sat, jud. Hotin 440, 651
Crivaia, sat, jud. Hotin vezi Criva
Crocmaz, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 641
Cruglic, sat, jud. Hotin 439, 648
Cruglic, sat, jud. Orhei 431, 517, 654
Cubani, sat, jud. Bălţi 638
Cubei, sat, jud. Cetatea Albă 331, 429, 643
Cubolta, sat, jud. Soroca 436, 660
Cuca, sat, jud. Covurlui 152
Cucioaia, sat, jud. Bălţi 426
Cuconeşti, sat, jud. Bălţi vezi Cuconeştii Vechi
Cuconeştii Vechi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Cucuieţi, sat, jud. Bălţi vezi Cucuieţii Vechi
Cucuieţii Vechi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Cucuruzeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Cudalbii, sat, jud. Covurlui 150
Cugureştii de Jos, sat, jud. Soroca vezi Cuhureştii de Jos
Cugureştii de Sus, sat, jud. Soroca vezi Cuhureştii de Sus
Cuhalmul de Brăduleţ, loc, moşie, în ţinutul Putna 94
Cuhneşti, sat, jud. Bălţi 427, 637
Cuhureştii de Jos,sat, jud. Soroca 435, 661
Cuhureştii de Sus, sat, jud. Soroca 351
Cuhureştii de Sus, sat, jud. Soroca 351, 435, 661
Cuizăuca, sat, jud. Orhei 431, 587, 655
Cuizovca, sat, jud. Orhei *vezi* Cuizăuca
Cula, schit, mănăstirii Curchi 398
Culevcea, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Culişovca, sat, jud. Hotin 441, 650
Cunila (Conela), pârâu 74-75
Cuporani, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Curchi, mănăstire, jud. Orhei 320-321, 349, 386, 389, 398, 529, 665
Curci, sat, jud. Ismail 142, 438, 653
Curciu, sat, jud. Bolgrad *vezi* Curci
Cureşniţa, sat, jud. Soroca 435, 658
Curleni, sat, jud. Orhei 431, 655
Curtea de Argeş, mănăstirea ~ 176, 672
Cuşmirca,sat, jud. Soroca 353, 436, 661
Cyzic, Arhiepiscopia ~ 240

Dacia 23, 699, 701
Dahnovici, sat, jud. Chişinău 442, 647
Danul, sat, jud. Bălţi 427, 637
Dăncăuţi, sat, jud. Hotin 439, 440, 648
Dănceni, sat, jud. Chişinău 442, 645
Dănceni, sat, jud. Soroca 437, 659
Dănuţeni, sat, jud. Bălţi 426, 636
Dărăbani, sat, jud. Hotin 439
Dărcăuţi, sat, jud. Soroca 436, 658
Dărcova, sat, jud. Orhei 432, 657
Debra şi Velina ; Arhiepiscopia ~ 240
Deduleşti, sat, jud. Brăila 158
Delacău, sat, jud. Tighina 433, 662
Delacheu, sat, jud. Tighina *vezi* Delacău
Deleni, mănăstire 353, 392
Delgiler, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Deljiler, *vezi* Delgiler
Pereneu, sat, jud. Orhei 432, 657
Dermendere, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Devlet Agaci, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Dezghingea, sat, jud. Tighina 434, 664
Dezghinje, sat, jud. Tighina *vezi* Dezghingea
Didimotih, Mitropolia ~ 80
Dimitrievca, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Dimitrievca-Chirilovca,sat, jud. Soroca 660
Dimitrovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Dimitrovca, sat, jud. Ismail *vezi* Dimitrievca
Dinăuţi, sat, jud. Hotin 440, 516, 649
Dincouţi, sat, jud. Hotin *vezi* Dăncăuţi
Dinghiliu, sat, jud. Brăila 160
Diocheţii, sat, jud. Covurlui 148
Diulmeni, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Divizia, sat, jud. Cetatea Albă 331, 429, 641
Dobrogea 139, 348, 508, 538, 701
Dobrota, sat, jud. Brăila 160
Dobruşa, mănăstire, jud. Orhei 320, 351, 386, 389, 398, 592-593, 665
Dolineni, sat, jud. Hotin 439, 648
Doljoc, sat, jud. Hotin 440, 649
Dolna, sat, jud. Chişinău 442, 647
Doluchioi, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Domulajani, sat, Orhei *vezi* Domulgeni
Domulgeni,sat, jud. Soroca 436, 596, 661
Donduşeni, sat, jud. Soroca 437, 461, 659
Draculea, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Dragomirna, mănăstire 86
Drăgăneşti, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Drăgulea, sat, jud. Ismail vezi Draculea
Drăguşenii Noi, sat, jud. Chişinău 442, 647
Drăguşenii Vechi, sat, jud. Chişinău 442-443, 514, 647
Drăsliceni, sat, jud. Chişinău 442
Drepcăuţi, sat, jud. Hotin 440, 651
Drochia, sat, jud. Soroca 436, 660
Druica, sat, jud. Brăila 164
Drujineni, sat, jud. Bălţi 427, 637
Dubăsari, or. 35, 38
Dubăsarii Vechi, sat, jud. Tighina 433-434, 662
Dubăsarilor şi a toată Transnistria, Episcopia ~ 54
Dubna, sat, jud. Soroca 352, 435, 658
Dudeştii, sat, jud. Brăila 164
Dulbanu, sat, jud. Brăila 164
Dumbasari, or. 125 vezi şi Dubăsari
Dumbrăviţa, sat, jud. Bălţi 426, 635
Dumeşti, sat, pe Băcovăţ 74
Dunăre, râu 24, 29, 85, 171, 295-296, 361, 471, 700-701, 704-705, 755, 759, 763; gura ~ 522
Dunărea de Jos 23, 133; Episcopia ~ 129, 132-136, 138-139, 168, 170-171, 176-177, 198, 222, 301, 303, 488, 670-672, 676, 747, 760, 764
Durleşti, sat, jud. Chişinău 348, 442, 645
Durostor, jud. 666
Durostorum, or. 701, 704; Episcopia ~ 701-702, 705
Duruitoarea, sat, jud. Bălţi 427, 638
Duruitor, sat, jud. Bălţi vezi Duruitoarea
Duşmani, sat, jud. Bălţi 427, 637

Ecaterinograd, or. 250
Ecaterinoslav, or. 37-38; Episcopia de ~ 36-37
Echimăuţi, sat, jud. Orhei 431, 588-590, 655
Edineţ, or., jud. Hotin 51, 329-330, 332, 358, 367, 369-370, 440, 461-469, 476, 479-480, 651, 709, 726
Edu, sat, jud. Brăila 164
Efes, or. 292; Sinodul III ecumenic de la ~ 48

Coşeleuca, mănăstire, jud. Soroca, *vezi* Cuşelăuca
Coşula, mănăstire, jud. Soroca, *vezi* Cuşelăuca
Cuşelăuca, mănăstire, jud. Soroca 351, 391, 393, 398, 665
Coşeni-Musteaţa, sat, jud. Bălţi 637
Coşeno-Floceni, sat, jud. Bălţi 426, 636
Coşerniţa (General Poetaş), sat, jud. Soroca *vezi* Cureşniţa
Coşerniţa, sat, jud. Orhei 348, 431, 654
Coşerniţa, sat, jud. Soroca 351-352, 435, 661
Coşmirca, sat, jud. Soroca *vezi* Cuşmirca
Coştangalia, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Cot-Chitai, sat, jud. Cetatea Albă 643
Cotelev, sat, jud. Hotin 440, 649
Cotelina, sat, jud. Hotin *vezi* Cotelnea
Cotelnea, sat, jud. Hotin 440, 650
Cotileova, sat, jud. Hotin *vezi* Cotelev
Cotiujeni, sat, jud. Hotin 440
Cotiujenii de Jos, sat, jud. Soroca 332, 661
Cotiujenii de Sus, sat, jud. Hotin 650
Cotiujenii de Sus, sat, jud. Soroca 661
Cotiujenii Mari, sat, jud. Soroca 351, 436, 437, 518
Cotiujenii Mici, sat, jud. Soroca 436, 436-437
Cotiujenii Noi, sat, jud. Soroca 661
Cotova, sat, jud. Soroca 436, 658
Cotu Morii, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Cotu-Lung, sat, comună, jud. Brăila 156
Covurlui, judeţul ~ 133-135, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 171; protoieria ~ 168
Covurlui, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Covurlui-Matrosca, sat, jud. Ismail 652
Cozaiaclia, sat, jud. Tighina *vezi* Cazaclia
Cozlov, or. în Rusia 407, 527
Craiova, or. 177; Episcopia de ~ 301
Craiu, sat, jud. Brăila 164
Crasnîi Cut, sat în stânga Nistrului 582
Crăeşti, sat, jud. Covurlui 146
Crăsnăşeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Cremenciug, sat, jud. Soroca 436, 658
Cricicăuţi, sat, jud. Soroca, *vezi* Crişcăuţi
Cricova, sat, jud. Orhei 349
Crihana, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 405, 639
Crimeea, războiul ~ 35
Criş, râu 487
Crişcăuţi, sat, jud. Soroca 436, 659
Criuleni, sat, jud. Orhei 431, 457, 517, 654
Criva, sat, jud. Hotin 440, 651
Crivaia, sat, jud. Hotin *vezi* Criva
Crocmaz, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 641
Cruglic, sat, jud. Hotin 439, 648
Cruglic, sat, jud. Orhei 431, 517, 654
Cubani, sat, jud. Bălţi 638
Cubei, sat, jud. Cetatea Albă 331, 429, 643
Cubolta, sat, jud. Soroca 436, 660
Cuca, sat, jud. Covurlui 152
Cucioaia, sat, jud. Bălţi 426
Cuconeşti, sat, jud. Bălţi *vezi* Cuconeştii Vechi
Cuconeştii Vechi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Cucuieţi, sat, jud. Bălţi *vezi* Cucuieţii Vechi
Cucuieţii Vechi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Cucuruzeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Cudalbii, sat, jud. Covurlui 150
Cugureştii de Jos, sat, jud. Soroca *vezi* Cuhureştii de Jos
Cugureştii de Sus, sat, jud. Soroca *vezi* Cuhureştii de Sus
Cuhalmul de Brăduleţ, loc, moşie, în ţinutul Putna 94
Cuhneşti, sat, jud. Bălţi 427, 637
Cuhureştii de Jos,sat, jud. Soroca 435, 661
Cuhureştii de Sus, sat, jud. Soroca 351
Cuhureştii de Sus, sat, jud. Soroca 351, 435, 661
Cuizăuca, sat, jud. Orhei 431, 587, 655
Cuizovca, sat, jud. Orhei *vezi* Cuizăuca
Cula, schit, mânăstirii Curchi 398
Culevcea, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Culişovca, sat, jud. Hotin 441, 650
Cunila (Conela), pârâu 74-75
Cuporani, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Curchi, mănăstire, jud. Orhei 320-321, 349, 386, 389, 398, 529, 665
Curci, sat, jud. Ismail 142, 438, 653
Curciu, sat, jud. Bolgrad *vezi* Curci
Cureşniţa, sat, jud. Soroca 435, 658
Curleni, sat, jud. Orhei 431, 655
Curtea de Argeş, mănăstirea ~ 176, 672
Cuşmirca,sat, jud. Soroca 353, 436, 661
Cyzic, Arhiepiscopia ~ 240

Dacia 23, 699, 701
Dahnovici, sat, jud. Chişinău 442, 647
Danul, sat, jud. Bălţi 427, 637
Dăncăuţi, sat, jud. Hotin 439, 440, 648
Dănceni, sat, jud. Chişinău 442, 645
Dănceni,sat, jud. Soroca 437, 659
Dănuţeni, sat, jud. Bălţi 426, 636
Dărăbana, sat, jud. Hotin 439
Dărcăuţi, sat, jud. Soroca 436, 658
Dăşcova, sat, jud. Orhei 432, 657
Debra şi Velina ; Arhiepiscopia ~ 240
Deduleşti, sat, jud. Brăila 158
Delacău, sat, jud. Tighina 433, 662
Delacheu, sat, jud. Tighina *vezi* Delacău
Deleni, mănăstire 353, 392
Delgiler, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Deljiler, *vezi* Delgiler
Dereneu, sat, jud. Orhei 432, 657
Dermendere, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Devlet Agaci, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Dezghingea, sat, jud. Tighina 434, 664
Dezghinje, sat, jud. Tighina *vezi* Dezghingea
Didimotih, Mitropolia ~ 80
Dimitrievca, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Dimitrievca-Chirilovca,sat, jud. Soroca 660
Dimitrovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Dimitrovca, sat, jud. Ismail *vezi* Dimitrievca
Dinăuţi, sat, jud. Hotin 440, 516, 649
Dincouţi, sat, jud. Hotin *vezi* Dăncăuţi
Dinghiliu, sat, jud. Brăila 160
Diocheţii, sat, jud. Covurlui 148
Diulmeni, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Divizia, sat, jud. Cetatea Albă 331, 429, 641
Dobrogea 139, 348, 508, 538, 701
Dobrota, sat, jud. Brăila 160
Dobruşa, mănăstire, jud. Orhei 320, 351, 386, 389, 398, 592-593, 665
Dolineni, sat, jud. Hotin 439, 648
Doljoc, sat, jud. Hotin 440, 649
Dolna, sat, jud. Chişinău 442, 647
Doluchioi, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Domulajani, sat, Orhei *vezi* Domulgeni
Domulgeni,sat, jud. Soroca 436, 596, 661
Donduşeni, sat, jud. Soroca 437, 461, 659
Draculea, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Dragomirna, mănăstire 86
Drăgăneşti, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Drăgulea, sat, jud. Ismail *vezi* Draculea
Drăguşenii Noi, sat, jud. Chişinău 442, 647
Drăguşenii Vechi, sat, jud. Chişinău 442-443, 514, 647
Drăsliceni, sat, jud. Chişinău 442
Drepcăuţi, sat, jud. Hotin 440, 651
Drochia, sat, jud. Soroca 436, 660
Druica, sat, jud. Brăila 164
Drujineni, sat, jud. Bălţi 427, 637
Dubăsari, or. 35, 38
Dubăsarii Vechi, sat, jud. Tighina 433-434, 662
Dubăsarilor şi a toată Transnistria, Episcopia ~ 54
Dubna, sat, jud. Soroca 352, 435, 658
Dudeştii, sat, jud. Brăila 164
Dulbanu, sat, jud. Brăila 164
Dumbasari, or. 125 *vezi şi* Dubăsari
Dumbrăviţa, sat, jud. Bălţi 426, 635
Dumeşti, sat, pe Bâcovăţ 74
Dunăre, râu 24, 29, 85, 171, 295-296, 361, 471, 700-701, 704-705, 755, 759, 763; gura ~ 522
Dunărea de Jos 23, 133; Episcopia ~ 129, 132-136, 138-139, 168, 170-171, 176-177, 198, 222, 301, 303, 488, 670-672, 676, 747, 760, 764
Durleşti, sat, jud. Chişinău 348, 442, 645
Durostor, jud. 666
Durostorum, or. 701, 704; Episcopia ~ 701-702, 705
Duruitoarea, sat, jud. Bălţi 427, 638
Duruitor, sat, jud. Bălţi *vezi* Duruitoarea
Duşmani, sat, jud. Bălţi 427, 637

Ecaterinograd, or. 250
Ecaterinoslav, or. 37-38; Episcopia de ~ 36-37
Echimăuţi, sat, jud. Orhei 431, 588-590, 655
Edineţ, or., jud. Hotin 51, 329-330, 332, 358, 367, 369-370, 440, 461-469, 476, 479-480, 651, 709, 726
Edu, sat, jud. Brăila 164
Efes, or. 292; Sinodul III ecumenic de la ~ 48

Eghipt (Egipt) 733
Elada 248
Elason, Mitropolia ~ 80
Elisaveta, sat, jud. Bălți 426, 454, 635
Enichioi, sat, jud. Bolgrad 140
Enichioi, sat, jud. Cahul 400, 402, 404, 639
Enichioi, sat, jud. Ismail 438, 517, 654
Erdec-Burno, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Erdecburno, sat, jud. Bolgrad *vezi* Erdec-Burno
Ermoclia, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Eschipolos, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Esna Stăncescu, sat, jud. Brăila 160
Etulia, sat, jud. Ismail 142, 438, 653
Europa 24, 33, 499, 504, 520, 558

Faraonovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Făgăraș 538, 701
Fălești, sat, jud. Bălți 426, 635
Fărțănești, sat, jud. Covurlui 152
Făurei Noi, sat, jud. Brăila 158
Fântâna Mare, loc, hotar 74, 78
Fântâna Mică, loc, hotar 74
Fântâna Nouă, sat, jud. Bălți 427, 638
Fântâna Zânelor, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 516, 652
Fântânele, sat, jud. Covurlui 154
Fârlădeni, sat, jud. Tighina 433, 518, 662
Feleac, localitate în Transilvania 697
Ferapontievca, sat, jud. Tighina 434, 664
Ferladan, sat, jud. Tighina *vezi* Fârlădeni
Feștelița, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 641
Fetești, sat, jud. Hotin 440, 651
Filești, sat, jud. Covurlui 150
Filipeni, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Filipești, comună, jud. Brăila 158
Filiu, comună, jud. Brăila 164
Flămânzeni, sat, jud. Bălți 426, 635
Fleașca, comună, jud. Brăila 164
Florești, sat, jud. Bălți 426, 503
Florești, sat, jud. Soroca 436, 660
Floreștii, mănăstire 86
Florițoaia, sat, jud. Bălți 426, 636
Foltești, sat, jud. Covurlui 154
Forosna, sat, jud. Hotin *vezi* Forostna
Forostna, sat, jud. Hotin 439, 649

Franța (Republica Franceză) 270, 519-521, 523, 537, 585
Frasin, sat, jud. Soroca 436, 659
Frăsineii, mănăstire, jud. Vâlcea 729
Frăsinești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Frecăței, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 653, 438
Friguroasa, sat, jud. Brăila 162
Frumoasa, mănăstire, jud. Orhei 337-338, 387, 389, 398, 529, 665
Frumușica Nouă, sat, jud. Cetatea Albă 429, 516, 642
Frumușica Veche, sat, jud. Cetatea Albă 429, 516, 642
Frumușica, sat, jud. Soroca 436, 660
Frumușița, sat, jud. Covurlui 152
Fundul Galbenei, sat, jud. Chișinău 442, 514, 646
Funduri, sat, jud. Bălți 426, 635
Furceni, sat, jud. Orhei 431, 580, 654
Furmanca, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Fuzăuca, sat, jud. Orhei 431, 592, 656

Gagulești, sat, jud. Brăila 162
Gaidar, sat, jud. Tighina 434, 518, 664
Galați, or. 133, 144, 146, 169-172, 177, 503, 553, 703, 760, 764
Galilești, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Galiția 66, 458
Gangura, sat, jud. Tighina 433, 663
Găiseanca, sat, jud. Brăila 158
Gălești, sat, jud. Brăila 160
Gălești, sat, jud. Orhei 432, 657
Gănești, comună, jud. Covurlui 146
Găureni, sat, jud. Chișinău 442, 647
Găuzeni, sat, jud. Orhei 656
Găvănarii noi, sat, jud. Brăila 162
Găvănarii, sat, jud. Brăila 162
Găvănoasa, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Gârbova – Om Mort, sat, jud. Soroca 436, 659
Gârbova, sat, jud. Hotin 451
Gârbovăț, mănăstire, jud. Orhei *vezi* Hârbovăț, mănăstire
Gârbovăț, sat, jud. Tighina, *vezi* Hârbovăț, sat, jud. Tighina
Gârla, sat, jud. Chișinău 442, 646

Gădanici, podul lui ~ 74
Găsca, sat, jud. Tighina 433
Geamăna, sat, jud. Tighina 433, 662
Georgia 40
Germania 522, 590, 759, 763
Gheciu Nou, sat, jud. Bălți, *vezi* Heciu Nou
Ghecіu Vechi, sat, jud. Bălți, *vezi* Heciu Vechi
Gheonești, sat, jud. Brăila 158
Gheorgheștii, sat, jud. Brăila 164
Gherboveți, sat, jud. Tighina, *vezi* Hârbovăț, sat, jud. Tighina
Ghereasca, sat, jud. Covurlui 148
Gherghișani, sat, jud. Brăila 158
Gherman, sat, jud. Bălți 427, 637
Ghetlova, sat, jud. Orhei 432, 657
Ghetăoani, sat, moșie, pe Bâc 77
Ghibărtenii, sat, jud. Covurlui 146
Ghidighici, sat, jud. Chișinău 442, 645
Ghiduleni, sat, jud. Orhei 432, 657
Ghișdeva, sat, jud. Hotin *vezi* Hâjdeva
Ghivechiu, sat, jud. Brăila 160
Ghizdita, sat, jud. Soroca 436, 659
Giurgeni, sat, jud. Brăila 166
Giurgiu, localitate în Transilvania 697
Giurgiulești, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403, 639
Glavan, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Glinaia, sat, jud. Hotin, *vezi* Hlinaia
Glinca, sat, jud. Hotin 651
Glingeni, sat, jud. Bălți 426, 428, 635
Glinjeni, sat, jud. Orhei 431, 517, 656
Glinoaia, sat, jud. Hotin 651
Glodeni, sat, jud. Bălți 332, 427, 428, 515, 637
Godjinești, sat, jud. Orhei *vezi* Hoginești
Goian, sat, jud. Chișinău 349, 442, 646
Goleni, sat, jud. Soroca 659
Golgota 247, 585
Golia, mănăstire ~ 37
Golița, sat, jud. Cetatea Albă 429-430, 516, 643
Golovca, toponim 75
Goramațca, sat în stânga Nistrului 582
Gordeuți, sat, jud. Hotin 439
Gordinești, sat, jud. Hotin 440, 651
Gordinești, sat, jud. Orhei 431, 656
Gorești, sat, jud. Chișinău *vezi* Horești
Gorodici-Țaul, sat, jud. Soroca 436, 659

Gorodiște, sat, jud. Orhei *vezi* Horodiște, sat, jud. Orhei
Gorodiște, sat, jud. Soroca *vezi* Horodiște, sat, jud. Soroca
Gorodiște-Țau, sat, jud. Soroca *vezi* Gorodici-Țaul
Gotești, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 515
Gradiștea, sat, jud. Tighina 434, 664
Grădești, sat, jud. Tighina *vezi* Gradiștea
Grăpeni, sat, jud. Covurlui 148
Grătiești, sat, jud. Chișinău 442, 644
Grecia 234, 239, 744
Grigorești, sat, jud. Brăila 162
Grimăncăuți, sat, jud. Hotin 440, 650
Grinăuți, sat, jud. Soroca 437, 659
Grivița, bătălia de la ~ 675
Gropeni, sat, jud. Brăila 166
Grozești, sat, jud. Chișinău 442, 514, 647
Grozineți, sat, jud. Hotin 332, 440
Grozinți, sat, jud. Hotin 649
Grubna, sat, jud. Hotin 441, 650
Grușeva, sat, jud. Orhei *vezi* Hrușova
Grușeveți, sat, jud. Hotin, *vezi* Grușovița
Grușovița, sat, jud. Hotin 441, 650
Gura Bâcului, sat, jud. Tighina 433, 662
Gura Buzău, sat, jud. Brăila 158
Gura Camencii, sat, jud. Soroca 436, 661
Gura Căinari, sat, jud. Soroca 436, 660
Gura Călmățuiului, sat, jud. Brăila 164
Gura Celighider, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Gura Galbenă, sat, jud. Tighina 434, 664
Gura Gârliței, sat, jud. Brăila 164
Gura Roșie, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Guraciglighider, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Gura Celighider
Gura-Galbinei, sat, jud. Tighina *vezi* Gura Galbenă
Gvozdăuți, sat, jud. Hotin 441, 516, 651
Gvozdova, sat, jud. Soroca 436, 661

Hadgiabdula, sat, jud. Bolgrad *vezi* Hagi Abdul
Hadgicurda, sat, jud. Ismail *vezi* Hagi Curda
Hagi Abdul, sat, jud. Ismail 142, 400, 402-403, 405, 438, 516, 653
Hagi Curda, sat, jud. Ismail 140, 438, 654

Hagimus, sat, jud. Tighina 433, 662
Halici, Mitropolia ~ 66, 68, 71-73
Han Chişla, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Hangu, mănăstire 86
Hansca, sat, jud. Chişinău 459, 646
Harkov (Harcovu), or. 268
Hasan Batâr, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Hasan-Aspaga, sat, jud. Ismail 140, 438, 654
Hasanspaga, sat, jud. Ismail *vezi* Hasan-Aspaga
Hassan Aspar, sat, jud. Ismail *vezi* Hasan-Aspaga
Hatna, sat, ţinutul Suceava ~ 91
Hădărăuţi, sat, jud. Hotin 441, 651
Hănăseni, sat, jud. Cahul 639
Hănăsenii Mari,sat, jud. Soroca 660
Hănăsenii Mici,sat, jud. Soroca 660
Hănăsenii Noi, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Hâjdeva, sat, jud. Hotin 439, 648
Hâjdieni (Ghijdieni), sat, jud. Bălţi 427, 515, 637
Hânceşti, comună, jud. Chişinău 332, 339, 442-443, 459-461, 514, 646
Hâncu, mănăstire, jud. Chişinău 387, 390, 398, 529, 665, 733, 737
Hârbova, sat, jud. Soroca *vezi* Gârbova – Om Mort
Hârbovăţ (Gârbovăţ, Gherboveţi) sat, jud. Tighina 433, 518, 662
Hârbovăţ, mănăstire 337, 387, 390, 398, 665, 733
Hârceşti (Gherceşti, Ghirceşti), sat, jud. Bălţi 426, 636
Hârjauca, mănăstire, jud. Orhei 320, 337-338, 387, 390, 398, 529, 665, 733
Hârtop, sat, jud. Soroca 436, 661
Hârtop, sat, jud. Tighina 434, 664
Hârtopul Mare, sat, jud. Orhei 430, 654
Hârtopul Mic, sat, jud. Orhei 430, 654
Heciu Nou, sat, jud. Bălţi, 426, 635
Heciu Vechi, sat, jud. Bălţi, 426, 635
Herson, or. 407; guvernământul ~ 38, 334; Mitropolia ~ 527
Hiliuţi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Hincăuţi, sat, jud. Hotin 651
Hirişeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Hirova, mănăstire, jud. Orhei 320, 349-350, 391, 393, 398, 665, 733
Hirova, sat, jud. Orhei 432, 657
Hlinaia, sat, jud. Hotin 440, 516
Hogineşti, sat, jud. Orhei 432, 657
Holercani, sat, jud. Orhei 431, 654
Holm, guvernământ, Polonia 391
Homiceşti, sat, pe Băcovăţ 74
Horeşti, sat, jud. Chişinău 442, 646
Hornicea, plasă, jud. Covurlui 146
Horniştea, plasă, jud. Covurlui 148
Horodişte, dealul ~ 74
Horodişte, sat, jud. Chişinău 442, 647
Horodişte, sat, jud. Orhei 431, 588, 655
Horodişte, sat, jud. Soroca 436, 659
Horodişte, schit, jud. Soroca 388
Hoteşti, sat, jud. Cahul 639 *vezi şi* Goteşti
Hotin, or. 35-36, 40, 53, 332, 410, 439, 441, 450-451, 458, 468, 506, 508, 516, 648, 684, 722; Eparhia ~ 54, 90-91, 666-668, 670, 672, 676-678, 682, 684-687, 689-691, 694, 695, 707-709, 722, 724-725, 747, 761, 765; jud. 330-332, 334, 384, 437, 439, 450, 466, 516, 543, 648, 666, 685, 690, 707, 722-723; ţinutul ~ 91
Hristici, sat, jud. Soroca 435, 517, 658
Hrişani, sat la Botne, la gura Cunilei 75
Hruşova, sat, jud. Orhei 348, 430, 654
Hulboaca, sat, jud. Orhei 432, 657
Humor, mănăstire 86
Huşi, or. 25, 37, 176; Episcopia ~ 25, 35-37, 40, 43, 81-83, 86-93, 102-103, 105-107, 109, 113-114, 133-135, 176-177, 198, 299-300, 302-306, 309, 311, 381, 459, 470, 488-489, 494, 527, 696, 747, 760, 764

Iablona Nouă, sat, jud. Bălţi 637
Iablona, sat, jud. Bălţi 427
Ialomiţa, jud. 666
Ialoveni, comună, jud. Chişinău 442, 459-460, 566, 645
Ialpugeni, sat, jud. Tighina 434, 518 664
Ianăuţi, sat, jud. Hotin 441, 650
Ianca nouă, sat, jud. Brăila 158
Ianca veche, sat, jud. Brăila 158
Ianca, sat, jud. Brăila 158

Iaroslavca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Iarova, sat, jud. Soroca 436, 658
Iaşi, or. 37, 39-40, 43, 81-83, 96, 108, 116-117, 120, 124, 126, 130-131, 176-177, 198, 229-230, 280-281, 286, 296, 300, 304-305, 310, 319, 325, 330, 345, 391, 407, 414, 503, 566, 584-585, 678-682; Pacea de la ~ 36; ţinutul ~ 120
Ichel, râu 348
Ierapoleos, or. Hierapolis; eparhia ~ 106
Ierusalim, or. 247, 555; Patriarhia din ~ 67, 239, 246-247
Ignăţei, sat, jud. Orhei 432, 657
Ilfov, jud. 482, 547, 670, 696, 753
Ilişăşti, egumen de la ~ 86
Imina, sat, jud. Brăila 160
Imperiul Bizantin 24
Imperiul Otoman (Poarta) 77, 96, 98, 100, 104, 115, 125
Imperiul Roman 23
Imperiul Rus (Rusia, Rosia) 25, 90, 97, 103, 108-109, 114-115, 125, 759, 763
India 521
Ineşti, sat, jud. Orhei 432, 657
Ioneşti, sat, plasa Bălţi, jud. Brăila 164
Ioneşti, sat, plasa Vădeni, jud. Brăila 156
Isacova de Jos, sat, jud. Orhei 431, 657
Isacova de Sus, sat, jud. Orhei 431, 657
Isacova, sat, jud. Orhei 350
Iserlia, sat, jud. Cetatea Albă 429, 643
Islazu, sat, jud. Brăila 160
Ismail, or. 25, 35, 40, 47, 51, 129-136, 138, 172, 176, 288, 291, 324, 329, 331, 332, 358, 367, 369-370, 395-396, 398, 438, 477, 479-480, 516, 518-519, 531, 606, 652, 665, 703, 709, 726, 754-755, 760, 764; districtul ~ 130-131; Episcopia ~ 47, 129, 132-133, 318, 361, 478, 491, 572, 695, 748; ~ jud. 133-135, 138, 140, 330-333, 384, 387, 390, 398-399, 401-405, 437, 439, 503, 516, 543, 603, 652, 665-666, 717-718, 759-760, 763-764; Mitropolia ~ 25, 40; protoieria ~ 168; vicariatul de ~ 323-324, 328; ţinutul ~ 92
Işnovăţ, râu 44, 347, 732
Işnovăţ, sat, jud. Orhei 430, 432, 517, 573, 575, 654
Italia 451, 519-521, 585
Itulia, sat, jud. Bolgrad *vezi* Etulia
Iurceni, sat, jud. Chişinău 442, 647
Ivancea, comună, j. Orhei 430, 576-577, 654
Ivanovca Bulgară, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Ivanovca Rusă, sat, jud. Cetatea Albă 429, 515, 641
Iveria 293
Izbeşte, sat, jud. Orhei 430, 654
Izvoară, sat, jud. Soroca *vezi* Izvoarele
Izvoare, sat, jud. Bălţi 637
Izvoare, sat, jud. Orhei 431, 586, 655; plasa ~ 586-587
Izvoare, sat, jud. Soroca 436, 660
Împuţita, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Îndărăpnici, sat, jud. Orhei 432, 657

Japca, mănăstire, jud. Soroca 353, 392, 394, 398, 596-597, 665
Japca, sat, jud. Soroca 435, 597, 661
Japonia 49, 293, 519-521
Javgur, sat, jud. Tighina 434, 664
Jănăuţi, sat, jud. Hotin *vezi* Ianăuţi
Jăpeşti, sat, jud. Brăila 156
Jevreni, sat, jud. Orhei 430 654
Jirlaeni, sat, jud. Brăila 164
Joltai, sat, jud. Tighina 434, 664
Jora de Jos, sat, jud. Orhei 431, 582-584, 655
Jora de Mijloc, sat, Orhei 583-584
Jora de Sus, sat, jud. Orhei 583-585, 431, 655
Joraşti, comună, jud. Covurlui 146
Jugoslavia 32-33
Jugureanu, sat, jud. Brăila 166
Jura, sat în stânga Nistrului 583
Jurca, sat în stânga Nistrului 583

Karlovitz, Arhiepiscopia ~ 239
Kerson, gubernie, *vezi* Herson
Kiev (Chiu), or. 38, 128, 268, 276, 281, 321, 407, 527; Mitropolia ~ 38, 68-69, 71, 551
Kizic (Cyzicus), Mitropolia ~ 80

Lacu Rezi, comună, sat, jud. Brăila 166
Lalova, sat, jud. Orhei 431, 655

Laodicea, al 12 al Sinod din ~ 231, 556
Larga, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Larga, sat, jud. Hotin 440, 651
Larjanca, sat, jud. Ismail, *vezi* Lărgeanca
Lasu, sat, jud. Brăila 162
Latinu, sat, jud. Brăila 162
Lavrești, sat, pe Bâcovăț 74
Lăpușna, județ ~ 44, 49; ținut ~ 25, 35
Lăpușna, sat, jud. Chișinău 442, 647
Lărgeanca (Larjanca), sat, jud. Ismail 138, 438
Lărguța, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 515, 639
Leca, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Lencăuți, sat, jud. Hotin 441, 648
Leningrad, or. 30, 44 *vezi și* Petersburg
Leova, or. 400, 403-404, 515, 639
Lesbos, insulă 66
Leușeni, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Leușeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Levinți, sat, jud. Hotin 648
Limbeni, sat, jud. Bălți 427
Limbenii Noi, sat, jud. Bălți 637
Lipani, sat, jud. Brăila 162
Lipcani, sat, jud. Hotin 333, 440-441, 516, 651
Lipceni, sat, jud. Orhei 431, 656
Lipnic, sat, jud. Soroca 436, 659
Lișcoteanca, sat, jud. Brăila 164
Litiția, Arhiepiscopia ~ 240
Lituania 671
Liven (Livland sau Liflandia), gubernie în Imperiul Rus; graf de ~ 115
Logănești, sat, jud. Chișinău 442, 646
Logănești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Logănești, sat, jud. Orhei 343-344
Lomacineți, sat, jud. Hotin 441, 651
Londra, or. 34
Lopatna, sat, Orhei 585-586
Lopatnic, sat, jud. Hotin 440, 651
Loznova, sat, pe Bâcovăț 74
Lozova, deal la Loznova 74
Lozova, sat, jud. Chișinău 442, 645
Lozova, sat, jud. Covurlui 150
Lunca cea Mică, loc pe Bâc, hotar 74
Lunga, sat, jud. Soroca 436-437, 662
Lupești, comună, jud. Covurlui 148
Lutu Alb, sat, jud. Brăila 160

Macarovca, sat, jud. Soroca, *vezi* Măcăreuca
Machia, sat, jud. Brăila 156
Mahala, sat, jud. Ismail 138
Malcoci, sat, jud. Chișinău 348, 442, 645
Maleuța, sat, jud. Hotin *vezi* Malineți
Malineți, sat, jud. Hotin 440, 649
Mamurinți, sat; Hodco de la ~ 76
Mana, sat, jud. Orhei 349, 431, 654
Manja, sat, jud. Cetatea Albă 642
Manjina, sat, jud. Covurlui 150
Manta, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Mantiniei și Kinuriei, mitropolie a Bisericii Ortodoxe a Eladei 248
Manzâr, sat, jud. Tighina 433, 663
Maramonovca, sat, jud. Soroca 436-437, 659
Marașu, sat, jud. Brăila 164
Marazlievca, sat, jud. Cetatea Albă 641
Marea Britanie (Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei și al Teritoriilor Britanice de peste Mări) 519-520
Marea Neagră 24, 295-296, 471, 508, 521, 684, 701, 704
Marinici, sat, jud. Chișinău 442, 647
Marșineți, sat, jud. Hotin 440, 649
Martaza, sat, jud. Ismail 438, 654
Mastacanii, sat, jud. Covurlui 152
Mașcăuți, sat, jud. Orhei 431, 655
Mateuți, sat, jud. Orhei 431, 656
Maurovlahia 61, 65-66, 68, 70-73, 759, 763, *vezi și* Moldova, Țara ~
Măcărești, sat, jud. Chișinău 442, 647
Măcăreuca, sat, jud. Soroca 436, 658
Măcișenii, sat, jud. Covurlui 152
Măgura, sat, jud. Bălți 427, 636
Măgurele, sat, jud. Bălți 427, 636
Mălăiești, sat peste Nistru, astăzi în raionul Grigoriopol 380
Mălăiești, sat, jud. Bălți 427, 638
Mălinești, sat, jud. Hotin 440, 649
Mălăștenii, sat, jud. Covurlui 148
Mămăliga, sat, jud. Hotin 440, 651
Mămăligarii, sat, jud. Brăila 162
Mănoilești, sat, jud. Chișinău 442, 645
Mărăndeni, sat, jud. Bălți 426, 635
Mărășești 46; bătălia de la ~ 508

Mărăști, bătălia de la ~ 508, 675
Mărcăuți, sat, jud. Hotin 440, 650
Mărcăuți, sat, jud. Orhei 431, 655
Măxineni, sat, jud. Covurlui 150
Mândâc, sat, jud. Soroca 436, 660
Mândăcăuți, sat, jud. Hotin 441, 651
Mândrești, sat, jud. Bălți 426, 635
Mânzătești, sat, jud. Bălți 427, 636
Mânzăteștii, sat, jud. Covurlui 148
Mârzești, sat, jud. Orhei 431, 585-586, 655
Medveja, sat, jud. Hotin 440, 516, 651
Melenia, Arhiepiscopia ~ 240
Meleșeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Menda, sat, jud. Brăila 162
Mereni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Mereșeni, sat, jud. Chișinău 442, 647
Mereșeuca (Mereșovca), sat, jud. Soroca 436, 660
Meria, sat, jud. Covurlui 146
Mesembria, Mitropolia ~ 80
Meșeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Metimnea, Mitropolia ~ 80; Arhiepiscopia ~ 240
Miclăușești, sat, pe Bâcovăț 74
Miclești, sat, jud. Orhei 431, 584, 655
Micleușeni, sat, jud. Chișinău 442, 645
Mihai, sat, jud. Brăila 160
Mihailovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 516, 642
Mihailovca, sat, jud. Hotin 439, 441
Mihailovca, sat, jud. Tighina 434, 664
Mihalcovo, sat, jud. Hotin 650
Mihăileni, sat, jud. Bălți 427, 638
Mihăilești, sat, jud. Brăila 156
Mihălășeni, sat, jud. Hotin 441, 651
Mihuleni, sat, jud. Orhei 431, 656
Milcov, râu 132, 220, 227
Milești [Mari], sat, jud. Chișinău 647
Milești [Mici], sat, jud. Chișinău 442, 645
Mincenii de Jos, sat, jud. Orhei 431, 655
Mingir, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 515, 640
Mirceni, sat, jud. Bălți 427, 637
Mironia, Mitropolia ~ 80
Mitoc, sat, jud. Orhei 347
Mitylene, or., Mitropolia ~ 62
Mocanu, sat, jud. Brăila 164
Moglena, Arhiepiscopia ~ 240
Moldova (Moldavie) 24, 26, 29, 32, 35-39, 43-45, 47, 51, 292-298, 305, 311, 346, 392, 457, 484, 503-504, 556, 559, 708-709, 728; Divanul ~ 39; Principatul ~ 24, 35, 760, 764; Țara ~ 22, 25, 29, 61-65, 72-75, 77, 80, 82-90, 92-93, 95-98, 100, 102-105, 107-111, 113, 115-118, 120, 124-130, 301, 306, 322, 335, 346-347, 353, 451, 453, 471, 487, 506-508, 548, 551, 583, 671-672, 676, 694, 695, 701, 703-704, 706, 759, 763
Moldovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Moldovei și Sucevei (Mitropolia Moldovei), Mitropolia ~ 25-27, 35-39, 47-48, 62, 82, 84-90, 92-93, 95-97, 99-112, 115-117, 120, 124-125, 128-130, 174-177, 188, 198, 219-227, 232, 280, 288-289, 291-294, 297-303, 305-306, 310, 345-346414, 448, 470, 481-482, 484-485, 488, 507, 509, 537, 547, 553, 670, 678-683, 696, 706, 747, 752, 760, 764
Moldovița, mânăstire 86, 89
Moldovlahia, Mitropolia ~ 36-37, 87, 102, 124-125
Molești, sat, jud. Tighina 434, 664
Molodova, sat, jud. Hotin 441, 650
Molovata, sat, jud. Orhei 431, 655
Morarii, sat, jud. Brăila 162
Morățești, sat, jud. Brăila 160
Morile de Vânt, sat, jud. Brăila 160
Morozeni, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Mortu, sat, jud. Brăila 158
Moscova, or. 30-32, 34, 41-45, 49, 51, 53, 268, 281, 285, 288, 297-298, 301, 322
Moscu, sat, jud. Covurlui 154
Moșana, sat, jud. Soroca 437, 660
Moșaneți, sat, jud. Hotin 648
Moșani, sat, jud. Hotin 441
Moșeni, sat, jud. Soroca *vezi* Moșana
Mototolea, sat, jud. Brăila 162
Mototolești, sat, jud. Brăila 164
Movila Filiu, sat, jud. Brăila 164
Movileni, sat, jud. Covurlui 150
Muftiu, sat, jud. Brăila 160
Mulovateț, pârâu, afluent al Ișnovățului 75
Muntenia *vezi* Țara Românească
Mureș, râu 487
Musait, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639

Nagoreni, sat, jud. Hotin 441, 650
Namalovo, cătun, parohia Salcea, jud. Soroca 597
Naslavcea, sat, jud. Hotin 651; ~ jud. Soroca 436-437
Naupacta, Mitropolia ~ 80
Nazâru, sat, jud. Brăila 156
Nazir, sat, jud. Brăila 156
Năduşita, sat, jud. Soroca 436, 517, 660
Năpadova,sat, jud. Soroca 435, 661
Năpădeni, sat, jud. Bălţi 426, 635
Năsăud, or. 560
Năvârneţ, sat, jud. Bălţi 427, 637
Neamţ, mănăstire 38, 84-86, 110, 124, 208, 335, 560
Nedobăuţi, sat, jud. Hotin 439, 648
Negrinţi, sat, jud. Hotin 440, 651
Negruneţi, sat, jud. Hotin *vezi* Negrinţi, sat
Negureni, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Nelipăuţi, sat, jud. Hotin 441, 650
Nemirovca, sat, jud. Soroca 435, 658
Nemţeni, sat, jud. Chişinău 442, 514, 647
Neporotova, sat, jud. Hotin 441, 650
Neruşai, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Nesfoia, sat, jud. Hotin 439, 648
Niceea (Nicheia), Mitropolia ~ 80; Soborul de la ~ 76, 79, 739-741, 743-745
Nicolaevca Nouă, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Nicolaevca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Nicolaevca, sat, jud. Soroca 660
Nicoreni, sat, jud. Bălţi 426, 635
Nimoreni, sat, jud. Chişinău 44, 320, 348, 442, 645
Nisporenii de Jos, sat, jud. Chişinău 442, 647
Nisporenii de Sus, sat, jud. Chişinău 442, 648
Nistru, râu 22, 25, 29, 35, 39, 43, 46-47, 53, 258, 269, 292, 294-296, 303, 306, 311, 334-335, 339-342, 344, 349, 353, 380, 450-451, 453-454, 457, 459, 465, 470-471, 503, 506-508, 511, 521-522, 531, 534, 538, 548, 550, 554, 556, 559, 578, 582-583, 585, 588-590, 595, 671, 684, 686, 694, 704, 706, 708-709, 732, 734, 755, 759, 763
Nişcani, sat, jud. Orhei 432, 657
Noua Nicolaevca, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Nicolaevca Nouă
Noua Pocrovca, sat, jud. Bolgrad *vezi* Pocrovca Nouă
Noua Suliţă, sat, jud. Hotin, parohie, cercul II 440, 450-451, 458, 650
Noua Suliţă, sat, jud. Hotin, parohie, cercul V 441, 503, 649
Noua Zelandă, dominionul ~ 520
Noul Neamţ, mănăstire, jud. Tighina 324, 334, 335, 388, 390, 398, 554, 665, 733
Novaci, sat, jud. Chişinău 442, 648
Novgorod, or. în Rusia 407; Mitropolia ~ 250, 526
Novocerkask, or. 38

Oancea, sat, jud. Covurlui 154
Oasele, sat, jud. Covurlui 152
Obreja Veche, sat, jud. Bălţi 427, 637
Obreja, sat, jud. Bălţi *vezi* Obreja Veche
Ochiul Alb, sat, jud. Bălţi 427, 638
Ocna Sibiului, localitate în Transilvania 697
Ocniţa, sat, jud. Hotin 441, 651; gara ~ 453
Ocolina, sat, jud. Soroca 352, 435, 659
Odaia Manol., sat, jud. Covurlui 152
Odaia Pochi, sat, jud. Covurlui 150
Odesa, or. 30, 38, 268, 294, 376, 407-409
Ohrida, mitropolie 85
Oişeni, sat, jud. Bălţi 427
Oituz, luptele de la ~ 508
Ojeva, sat, jud. Hotin 652, 441
Olangeria, sat, jud. Brăila 160
Olăneşti, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Olişcani, sat, Orhei 593
Olişcanii de Jos, sat, jud. Orhei 431, 656
Olişcanii de Sus, sat, jud. Orhei 431, 656
Oneşti, sat, jud. Orhei 432, 658
Onişcani, sat, jud. Orhei 432, 658
Oniţcani, sat, jud. Orhei 431, 655
Opaci (Apaci), sat, jud. Tighina 434, 662
Oprişăneşti, sat, jud. Brăila 158
Orac, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Oradea Mare, Episcopia ~ 747
Oradea, Episcopia ~ 547, 550
Ordăşei, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Orhei, judeţ 330-332, 334, 337, 384, 386-394; or. 332, 343-347, 349, 353, 398, 430, 437, 503, 517, 533-534, 541, 573, 575, 580-581, 584, 586, 589, 596, 654, 665, 714-716; or. 430, 457, 573, 577-578, 580, 583, 596, 654; ţinutul ~ 25, 35, 104
Osândiţii, sat, jud. Brăila 162
Osman, sat, jud. Brăila 160
Otac, sat Orhei 587
Oxentea, sat, jud. Orhei 431, 582, 655

Padina, sat, jud. Brăila 166
Palanca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Palanca, sat, jud. Orhei 432, 658
Pandaclia, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Parcani, sat, jud. Orhei 431, 656
Parcani, sat, jud. Soroca 435, 659
Parcova, sat, jud. Bălţi 427, 638
Paris, or. 34, 520-521, 523; Tratatul de la ~ 130, 519-520, 759, 764
Parladeni, sat, jud. Brăila 166
Paşcanii, sat, jud. Covurlui 154
Pavlovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Pănăşeşti, sat, jud. Chişinău 442, 645
Păpăuţi, sat, jud. Orhei 431, 656
Păpuşoi, sat, jud. Cetatea Albă 428
Păşcăuţi, sat, jud. Hotin 439, 648
Păuleşti, sat, jud. Orhei 432, 658
Păngăraţi, mănăstire 86
Pânzăreni, sat, jud. Bălţi 427, 635
Pârjolteni, sat, jud. Chişinău 442, 648
Pârjota, sat, jud. Bălţi 427, 638
Pârlita, sat, jud. Brăila 166
Pârliţa, sat, cercul I, jud. Bălţi 426, 635
Pârliţi, sat, cercul II, jud. Bălţi 427, 636
Pechea, sat, jud. Covurlui 150
Pecişte, sat, jud. Orhei 431, 656
Pelinei-Moldoveni, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Pelinia, sat, jud. Bălţi 426, 456, 458, 514, 635
Peninsula Balcanică 701
Pepeni, sat, jud. Soroca 436-437, 661
Perebicăuţi, sat, jud. Hotin 440, 649
Perebicoveţi, *vezi* Perebicăuţi
Pereni, sat, jud. Chişinău 442, 647
Pereni, sat, jud. Orhei 431,656
Pererâta, sat, jud. Hotin 440, 651
Peresecina, sat, jud. Orhei 343-343, 346, 431, 655
Perişoru, sat, jud. Brăila 158
Petersburg (Sanct-Petersburg, St. Petersburg, Petrograd), or. 43, 108-109, 125, 128, 250, 366, 387, 406-407, 526, 527
Petrana, sat, jud. Brăila 156
Petreni,sat, jud. Soroca 660
Petreşti, sat, jud. Bălţi 427, 636
Petriş, sat, jud. Bălţi 427, 637
Petroiu, sat, jud. Brăila 156
Petropavlovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Petrovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Petrovca, sat, jud. Tighina 434, 663
Petrovsc, or. în Rusia 407, 526
Petruşeni, sat, jud. Bălţi 427, 638
Piatra, sat, jud. Orhei 431, 580-581, 655
Pietros, sat, jud. Soroca, *vezi* Pietrosu
Pietrosu, sat, jud. Soroca 436, 660
Piscu, sat, jud. Brăila 160
Piscul, sat, jud. Covurlui 150
Piteşti, or. 177
Pitulaţii, sat, jud. Brăila 162
Pituşca, pârâu, hotar 74
Pituşca, sat, jud. Orhei 432, 658
Plahteevca, sat, jud. Cetatea Albă 429-430, 516, 642
Platica, sat, jud. Brăila 162
Pleşeni, sat, jud. Cahul 400, 402-403
Plevna, bătălia de la ~ 675
Ploieşti, or. 177; Episcopia ~ 317
Plop, sat, jud. Soroca 437
Plop-Ştiubei, sat, jud. Tighina 433, 662
Plop-Trestieni, sat, jud. Soroca 660
Plopu, sat, jud. Brăila 158
Poarta Otomană 37-38
Pobrata, schit 351
Pociumbăuţi, sat, jud. Bălţi 427, 638
Pociumbeni, sat, jud. Bălţi 427
Pociumbeni-Stângăceni, sat, jud. Bălţi 638
Pocrovca Nouă, sat, jud. Ismail 140, 438, 652
Podolia, 387, 582-583; guvernământul ~ 334
Pogăneşti, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Pogoneşti, sat, jud. Cahul *vezi* Pogăneşti
Pogorniceni, sat, Orhei 580
Pogrebeni, sat, jud. Orhei *vezi* Pohrebeni

Pohăceni, sat, jud. Tighina *vezi* Puhăceni
Pohrebeni, sat, jud. Orhei 431, 517, 586, 655
Poiana Cunicea, sat, jud. Soroca 435, 661
Poiana, sat, jud. Orhei 431, 517, 594-595, 656
Poiana, sat, jud. Soroca 351
Pojăreni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Pojoreni, sat, jud. Chișinău *vezi* Pojăreni
Poleana, sat, jud. Hotin 439, 648
Polizești, sat, jud. Brăila 164
Polonia (Leșii) 85, 391-392, 451, 671
Poltava, or. 346; eparhia ~ 103
Pontul Euxin 23, *vezi și* Marea Neagră
Popești, sat, jud. Soroca 436
Popeștii de Jos,sat, jud. Soroca 659
Popeștii de Sus,sat, jud. Soroca 659
Popouți, sat, jud. Orhei *vezi* Păpăuți
Popovca, sat, jud. Bălți 636
Popovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Porciuleanca, sat, jud. Bălți 515
Poroseci, loc pe Băc, hotar 74
Poșta Vechi, sat, jud. Brăila 156
Prajila, sat, jud. Soroca 436-437, 662
Pravila,sat, jud. Soroca *vezi* Prajila
Prepelița, sat, jud. Soroca 436-437, 662
Prigorodoc, sat, jud. Hotin 439, 648
Prihorodoc, sat, jud. Hotin *vezi* Prigorodoc
Prijolteni, sat, pe Cunila 75
Principatele Dunărene 558-559, *vezi și* Principatele Române
Principatele Române (Țările Române) 26, 36-39, 92, 135, 758, 762
Pripiceni, schit, jud. Orhei 349, 386, 398, 665
Pripicenii Răzeși, sat, jud. Orhei 431, 656
Prislop, localitate în Transilvania 697
Prodăneștii, sat, jud. Covurlui 148
Proilavia, Mitropolia ~ 25, 35-36, 78, 89-93, 759, 763
Proteagailov, sat, jud. Tighina 433
Prut, plasă, jud. Covurlui 152, 154
Prut, râu 22, 23, 25, 29, 35-36, 39-41, 43, 49, 53, 280, 295-296, 303, 306, 311-312, 321, 324-325, 344, 350, 378, 451, 453, 460, 465, 470-471, 502-505, 508, 511, 548, 551, 556, 559, 563, 577, 584, 684, 686, 706, 708-709, 753, 759, 763
Puhăceni, sat, jud. Tighina 433, 662
Puhoi, sat, jud. Tighina 434-434, 663
Purcari, sat, jud. Cetatea Albă 331, 429, 641
Putinești, sat, jud. Soroca 436, 660
Putna, mănăstire 82, 86, 487, 682, 703
Puțintei, sat, jud. Orhei 432, 658
Puțu Chioia, sat, jud. Covurlui 154
Puțuntei, sat, jud. Orhei *vezi* Puțuntei

Racovăț, sat, jud. Soroca 435, 659
Rașcov, sat, jud. Hotin 439, 649
Răcești, sat, jud. Soroca 351, 436, 661
Răchitna, sat, jud. Hotin 440, 649
Răciula, mănăstire, jud. Orhei 320, 337-338, 392, 394, 398, 665, 733
Răciula, sat, jud. Orhei 432, 658
Răculești, sat, jud. Orhei 431, 655
Rădăuți, or. 35, 487; Episcopia ~ 35, 81-83, 86-87, 90-91, 97
Rădeni, sat, jud. Bălți 427, 636
Rădeni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Rădeni, sat, jud. Orhei 432, 513, 658
Rădoaia, sat, jud. Bălți 426, 636
Răduleni, sat, jud. Soroca 436, 517, 660
Răileanca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Răscăieți, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Răspopeni, sat, jud. Orhei 351, 431, 656
Rătunda, sat, jud. Hotin *vezi* Rotunda
Răut, râu 347, 350, 578, 580, 583
Războieni, bătălia de la ~ 508
Răzeni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Râmnicului și Noului Severin, Eparhia ~ 176-177, 198, 220, 222, 303, 319, 488, 670, 731, 747
Râmnicu-Sărat, or. 177
Râmnicu-Vâlcea, or. 177
Rândaci, sat, jud. Hotin 440, 649
Râșca, mănăstire 109
Râșcanii Vechi, sat, jud. Tighina 433, 662
Râșcanovca, sat, jud. Bălți, *vezi* Râșcani
Râșcani, sat, jud. Bălți 515, 638
Râșcanu, sat, jud. Bălți 427
Râșcova, sat 575-576; mănăstirea ~ 575
Recea, sat, jud. Bălți 426, 514, 636
Recea, sat, jud. Chișinău 442, 646
Redi-Cereșnovăț, sat, jud. Soroca 435, 658
Rediu Mare,sat, jud. Soroca 437, 660

[illegible], sat, jud. Soroca 352
Reni, or. 138, 405, 438, 553, 563, 653; ținutul ~ 92
Republica Democratică a Ucrainei 269
Republica Democratică Moldovenească (Republica Moldovenească, Republica Română din Basarabia, Republica Independentă Basarabeană) 47, 255, 257, 260-266, 269-270, 272, 278, 282-285, 290, 292, 295-297, 471, 760, 765
Republica Federativă Demoratică Rusă (Republica Democratică Rusească, Republica Rusă) 260-262, 264, 269
Republica Moldova 22, 41, 53-54, 56
Resteu Atachi, sat, jud. Hotin 441, 516, 650
Restev-Atachi, sat, jud. Hotin, *vezi* Resteu Atachi
Revcăuți, sat, jud. Hotin 440, 649
Rezina, or. 432, 589-591, 596, 656
Riga, or. 111
Rjavineț, sat, jud. Hotin 440
Rodos, Mitropolia ~ 80
Rogojeni, sat, jud. Covurlui 154
Rogojeni, sat, jud. Soroca 661
Roma, or. 45, 102; Scaunul Papal de la ~ 536-537
Roman, or. 176; Episcopia ~ 36, 81-82, 86-87, 89, 94, 96-98, 100, 102, 106, 109, 114, 176-177, 198, 300, 696- 698, 705, 747
Romanovca, sat, jud. Tighina 434 664
Romăncăuți, sat, jud. Hotin 441,452, 458, 650
România (Regatul României, Statului Român, Țara Românească, Vechiul Regat) 22, 24-25, 27, 30-33, 41-44, 46-47, 49-51, 56, 132-135, 174-176, 187-188, 200, 216, 218-228, 234-249, 270, 286, 287, 289, 291, 295-300, 302-305, 311, 313, 315, 318-319, 322, 325, 340, 346, 354, 361, 382, 410, 413-414, 419, 425, 444, 448-449, 456, 461-462, 467, 469, 471, 480-486, 489, 492-493, 495-496, 498, 500, 503-511, 518-524, 536-540, 548-551, 553-554, 556-558, 563-564, 573, 584, 594-595, 597, 600-602, 605-609, 624-625, 633, 666, 668-669, 674, 684, 691, 694, 699-700, 703, 706, 708, 724, 734-735, 738-739, 747, 751, 755, 758, 760, 762, 764-765
Rosoșani, sat, jud. Hotin 441, 650
Rosoșeni, sat, jud. Hotin *vezi* Rosoșani
Rostov pe Don, or. 409
Roșcanii, sat, jud. Covurlui 154
Roșcanii-Vechi, sat, jud. Tighina *vezi* Roșcanii-Vechi
Roșu, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Rotunda, sat, jud. Hotin 440, 652
Rovine, bătălia de la ~ 675
Rublenița, sat, jud. Soroca 435, 659
Rucșin, sat, jud. Hotin 439, 649
Rudi (Rughi), schit, jud. Soroca 665
Rudi, sat, jud. Soroca 436, 660
Ruginenii, sat, jud. Covurlui 148
Rujnița, sat, jud. Soroca 437, 517, 660
Runc, mănăstire 86
Ruseni, sat, jud. Soroca 437, 660
Ruseni-Golieni, parohie, jud. Soroca 437
Ruseștii Noi, sat, jud. Chișinău 321, 442, 646
Rusia 22, 25-26, 34, 36, 38, 43-44, 47, 49, 51, 234, 239, 253, 255-257, 259, 272, 274, 276, 286-296, 321-322, 368, 460, 471, 498, 502, 521-522, 528, 560; Patriarhia ~ 31-35, 41, 48, 53; ~ Kieveană 24
Rusia Mică 66, 71, *vezi* Galiția
Rusovlahia 62-65, 69 *vezi și* Maurovlahia
Rușețu, comună, jud. Brăila 166

Sadaclia, sat, jud. Tighina 434, 664
Sadova, sat, jud. Chișinău 442, 645
Sadova, sat, pe Bâcovăț 74
Sagaidac, sat, jud. Tighina 434, 664
Saharna, mănăstire, jud. Soroca 388, 390, 398, 590, 665
Saharna, sat, jud. Orhei 432, 589, 656
Salcea, sat, jud. Soroca 435, 597, 661
Salcia, sat, jud. Brăila 158
Samara, or. în Rusia 250
Samos, Arhiepiscopia ~ 240
Samul, Mitropolia ~ 80
Sancăuți, sat, jud. Hotin 440, 649
Sanct-Petersburg, or. *vezi* Petersburg
Sarata, sat, jud. Cetatea Albă 331
Sardariu, sat, jud. Covurlui 150
Sariari, sat, jud. Cetatea Albă 641; ~ jud. Ismai[l] 438-439; ~ jud. Tighina 518

Satu Nemț., sat, jud. Brăila 156
Satu Nou, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Ismail 438, 653
Satu Nou, sat, jud. Tighina 434, 663
Sauca, sat, jud. Soroca 437, 517, 660
Savca, sat, jud. Soroca *vezi* Sauca
Săcăreni, sat, pe Bâcovăț 74
Săiți, sat, jud. Tighina 434, 662
Sălcuța, sat, jud. Tighina 434, 663
Săliștea Sibiului, or. 29
Sămășcani, sat, jud. Orhei 431, 592-593, 656
Sănătăuca,sat, jud. Soroca 661
Sărata Galbenă, sat, jud. Tighina 664
Sărata Răzeși, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Sărata Veche, sat, jud. Bălți 637
Sărata, sat, jud. Bălți 427
Sărata-Holban, sat, jud. Tighina 434-434
Sărăteni, sat, jud. Orhei 432
Săseni, sat, jud. Orhei 432, 517, 658
Sângera, sat, jud. Chișinău 442, 646
Sângera, sat, jud. Hotin 439
Sângerei, sat, jud. Bălți 426, 636
Sângeria, sat, jud. Bălți *vezi* Sângerei
Sârbiceni, sat, jud. Hotin 441
Sârcova, sat, jud. Orhei 431, 592, 656
Scala-Gorodiște, mănăstire, *vezi* Țipova
Scăieni,sat, jud. Soroca 436, 660
Scărlăteștii, sat, jud. Brăila 164
Scânteești, sat, jud. Covurlui 152
Schiaoa Urlești, sat, jud. Brăila 160
Schineni, sat, jud. Soroca 435, 659
Sciția Minor 701
Scoreiu, localitate în Transilvania 697
Scoreni, sat, jud. Chișinău 347, 442, 645
Scorțari-Noi, sat, jud. Brăila 162
Scorțaru-Vechi, sat, jud. Brăila 160
Scorțeni, sat, jud. Orhei 432, 517, 657
Sculeni, sat, jud. Bălți 427, 637
Scumpia, sat, jud. Bălți 427, 515, 637
Scvosdăuți, sat, jud. Hotin *vezi* Gvozdăuți
Secul, mănăstire 86
Secureni, sat, jud. Hotin 441, 652
Secureni-Târg, sat, jud. Hotin 652
Selemet, sat, jud. Tighina 434, 663
Selioglo, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Seliștea, sat, jud. Chișinău 442, 514, 648
Seliștea, sat, jud. Hotin 441, 650
Seliștea, sat, jud. Orhei 431, 655
Semenovca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Senatovca, sat, jud. Soroca 435, 596
Ser, eparhie ~ 80
Serbia 239, 245-246, 585
Sergheevca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Seseni, sat, jud. Covurlui 148
Seseni, sat, jud. Orhei *vezi* Săseni
Severin, Banatul de la ~ 701
Sevirova, sat, jud. Soroca 436, 660
Sevirovca, sat, jud. Soroca *vezi* Sevirova
Sf. Munte Athos (Aton) 78, 281
Sf. Sava, mănăstire, or. Iași 391
Siberia 33-34, 551, 560
Silistra, or. 701
Silistraru, sat, jud. Brăila 160
Sinadon, or., eparhia ~ 106
Sinaia, arhiepiscopie 96-97
Sinaia, mănăstire 448, 548
Sinești, sat, jud. Bălți 427, 636
Singureni, sat, jud. Bălți 426, 456, 458, 636
Sipenii, sat, jud. Covurlui 148
Sipoteni, sat, jud. Chișinău 442, 648
Sipoteni, sat, jud. Orhei 657
Siret, plasă, jud. Covurlui 150, 152
Siret, râu 94
Sireți, sat, jud. Chișinău 442, 645
Siria 48, 292
Slatie, sat, jud. Brăila 158
Slatina, mănăstire 86, 116-118
Slivna, comună, jud. Covurlui 148
Slobodzia-Gorodiște, sat, jud. Orhei *vezi* Slobozia Horodiștei
Slobozia Cireșu, sat, jud. Brăila 166
Slobozia Doamnei, sat, jud. Orhei 431, 577, 655
Slobozia Dobrușei, sat, jud. Soroca 351
Slobozia Hănesii, sat, jud. Cetatea Albă 429-430, 641
Slobozia Hodorogea, sat, jud. Orhei 431, 655
Slobozia Horodiștei, sat, jud. Orhei 587-588
Slobozia Mare, sat, jud. Cahul 639
Slobozia Sihleanu, sat, jud. Brăila 160; comuna ~ 162

Slobozia, localitate în Țara Românească; armistițiul de la ~ 38
Slobozia, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403
Slobozia-Bălți, sat, jud. Bălți 426, 636
Slobozia-Chișcăreni, sat, jud. Bălți 426, 636
Slobozia-Conachi, sat, jud. Covurlui 150
Slobozia-Costii, sat, jud. Covurlui 150
Sluj. Albotești, sat, jud. Brăila 164
Smolensk, or. Rusia 322
Smulți, sat, jud. Covurlui 152
Soci-Burghele, sat, jud. Bălți 427, 636
Sociteni, sat, jud. Chișinău 442, 645
Socola, mănăstire 89, 117; școală duhovnicească la ~ 114, 117
Sofiana, sat, jud. Ismail 138, 438
Solca, mănăstire 86
Solonceni, sat, jud. Orhei 432, 656
Soloneț, sat, jud. Soroca 351, 353, 660
Soroca, jud. 330-332, 334, 349, 351, 384, 388, 390-394, 435, 437, 517, 542, 596, 658, 665-666, 685, 690, 707, 722; or. 332, 352-353, 398, 435, 468, 506, 517, 605-606, 610, 658; cetatea ~ 352-353; ținutul ~ 25, 35
Sorouți, sat, jud. Hotin *vezi* Șirăuții de Sus
Spascoe, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Speia, sat, jud. Tighina 433, 663
Spiridonenca din luncă, sat, jud. Brăila 158
Stan Toma, sat, jud. Brăila 158, 166
Stanca, sat, jud. Brăila 164
Staro Cazaci, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Stavceana, sat, jud. Hotin *vezi* Stăuceni, jud. Hotin
Stavropol, or. în Rusia 250
Stălinești, sat, jud. Hotin 439, 651
Stăncuța, sat, jud. Brăila 164
Stăuceni, sat, jud. Hotin 439, 649
Stânjineni, sat, jud. Bălți *vezi* Stânjineni-Bușila
Stânjineni-Bușila, sat, jud. Bălți 427, 636
Stețcani, așezare lângă Peresecina 346
Stohnaia, sat, jud. Orhei 432, 590, 656
Stoicani, sat, jud. Soroca 352, 435, 659
Stolniceni, sat, jud. Bălți 427, 638
Stolniceni, sat, jud. Chișinău 44, 442, 647
Stravolca, sat, jud. Brăila 158
Strășeni, sat, jud. Chișinău 442, 512, 514, 645, 732
Strâmba, sat, jud. Bălți 426, 455, 458, 636
Strâmbu, sat, jud. Brăila 166
Stroiești, sat, jud. Hotin 440, 649
Strointi, sat, jud. Hotin *vezi* Stroiești
Struna-Mică, sat, jud. Brăila 162
Sturzeni, sat, jud. Tighina 434, 663
Sturzovca, sat, jud. Bălți 426, 636
SUA (America) 34, 270
Suceava, or 74-76, 487, 584, 695, 703, 706; ținutul ~ 91
Sudarca, sat, jud. Soroca 437, 660
Suhuluceni, sat, jud. Orhei 432, 657
Surdila Greci, sat, jud. Brăila 158
Surdila lui Câță, sat, jud. Brăila 158
Suruceni, mănăstire, jud. Chișinău 47, 294, 312, 324, 388, 390, 398, 566, 665
Suruceni, sat, jud. Chișinău 320, 442, 646
Susleni, sat, Orhei 581-582; plasa ~586; volostea ~ 580
Suslenii de Jos, sat, jud. Orhei 431, 517, 581, 655
Suslenii de Sus, sat, jud. Orhei 431, 581, 655

Șaba, sat, jud. Cetatea Albă 428, 640
Șagani, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Șagăna, sat, jud. Ismail *vezi* Șagani
Șaptebani-Stăncăuți, sat, jud. Bălți 427, 638
Șcheii Brașovului 43
Șebutineți, sat, jud. Hotin 441, 650
Șelimber, bătălia de la ~ 675
Șendreni, sat, jud. Hotin 440, 651
Șeptelici, sat, jud. Soroca 435, 659
Șeptilici, sat, jud. Soroca *vezi* Șeptelici
Șerbănești, sat, jud. Brăila 158
Șerbiceni, sat, jud. Hotin 652
Șerbinți, sat, jud. Hotin 439, 649
Șerpeni, sat, jud. Tighina 433, 663
Șestaci, sat, jud. Soroca 436, 518, 593-594, 661
Șibca, sat, jud. Orhei *vezi* Șipca
Șichirlic Hitaiu, sat, jud. Bolgrad *vezi* Șichirlichitai
Șichirlichitai, sat, jud. Ismail 140, 438, 652
Șiloveț, sat, jud. Hotin 440-441, 516, 649
Șilovți, sat, jud. Hotin *vezi* Șiloveț

Șipca, sat, jud. Orhei 431, 593-594, 656
Șirăuții de Jos, sat, jud. Hotin 440, 651
Șirăuții de Sus, sat, jud. Hotin 440, 649
Șirouți, sat, jud. Hotin *vezi* Șirăuții de Jos
Șișcani, sat, jud. Chișinău 442, 647
Șivița, sat, jud. Covurlui 152
Șofrâncani, sat, jud. Bălți 427, 638
Șofricani, sat, jud. Bălți *vezi* Șofrâncani
Șolcani, sat, jud. Soroca 435, 659
Șoldănești, sat, jud. Orhei 431, 579, 593-594, 656
Ștefănești, sat, jud. Soroca 436-437, 662
Șuri, sat, jud. Soroca 436, 660
Șutești, sat, jud. Brăila 162

Tabac, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438-439, 516, 653
Tabacu, sat, jud. Ismail *vezi* Tabac
Tabani, sat, jud. Hotin 440, 650
Tabăra (Tabora), mănăstire, jud. Orhei 320, 350, 392, 394, 398,665
Tabăra, sat, jud. Orhei 432
Talazu, sat, jud. Brăila 160
Talmaz, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Tanatar, sat, jud. Tighina *vezi* Tănătari
Taraclia, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Taraclia, sat, jud. Tighina 434, 663
Tarasouți, sat, jud. Hotin *vezi* Tărăsăuți
Tartaul de Salcie, sat, jud. Cahul 400-403, 639
Tarutino, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Tașbunar, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 516, 652
Taşlâc, sat, jud. Cetatea Albă 430, 516, 643
Tatar-Baurci, sat, jud. Cahul 405-406, 639, 639
Tatarbunar, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Taurida, gubernie 38
Tămăoanii, sat, jud. Covurlui 152
Tănătari, sat, jud. Tighina 433, 663
Tăplai, sat, jud. Covurlui 146
Tărăsăuți, sat, jud. Hotin 440, 649
Tăriceanca Nouă, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Tăriceanca Veche, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Tătar Copceac, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Tătarca, sat, jud. Covurlui 152
Tătaru, sat, jud. Brăila 164
Tătărăuca Nouă, sat, jud. Soroca 436, 660
Tătărăuca Veche, sat, jud. Soroca 436, 660
Tătărești, sat, jud. Orhei 432, 658
Târgu-Bujor, sat, jud. Covurlui 154
Târgul-Drăgușeni, comună, jud. Covurlui 148
Târnauca, pârâu, poiană pe ~ 74-75
Târnova, or. în Bulgaria 61, 68, 71
Târnova, sat, jud. Hotin 440, 651
Târnova, sat, jud. Soroca 436, 660
Târșiței, sat, jud. Orhei 350, 431, 656
Teleneștii Noi, sat, jud. Orhei 432, 657
Teleneștii Vechi, sat, jud. Orhei 432, 657
Teleșeu, sat, jud. Orhei 431, 655
Teleșeuca,sat, jud. Soroca 660
Teleșovo, sat, jud. Orhei *vezi* Teleșeu
Telița, sat, jud. Tighina 433, 663
Temeleuți, sat, jud. Chișinău 648
Temeleuți, sat, jud. Soroca 435, 661
Terapont, schit, mănăstirea Cetatea, or. Ismail 387, 398, 665
Terebna, sat, jud. Bălți 427, 638
Tesalonic, or. ; Mitropolia ~ 98-99
Teșcureni, sat, jud. Bălți 427, 636
Tețcani, sat, jud. Hotin 440, 516, 651
Tichilești, sat, jud. Brăila 162
Tigheci, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Tighina (Bender), cetatea ~ 343; ~ jud. 330-331, 333-334, 385, 388, 390, 399, 402-403, 433-434, 503, 518, 533, 541, 605, 662, 665, 712-714, 760, 764; ~ or. 35-36, 331, 334, 339, 342, 398, 433-434, 518, 553-554, 605-606, 662; ținutul ~ 35, 92
Tigomir, seliștea lui ~ 74
Timiliuți, sat, jud. Soroca *vezi* Temeleuți, sat, jud. Soroca
Timiș, regiunea ~ 549
Tisa, râu 29, 46, 361, 506-508, 538, 550, 552, 578, 582, 675
Tochile-Răducani, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Tocobasari 111, *vezi* Dubăsari, or.
Tocuz, sat, jud. Tighina 434, 663
Todirești, sat, jud. Bălți 427, 636
Tohatin, loc 78
Tomai, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640

[illegible], sat, jud. Tighina 434, 664
[illegible], or. 700-701, 704; Mitropolia Misiune Ortodoxă Română 701-702, 705
[illegible], regiune în Banat ~ 549
Traian Nou, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Traian Vechi, sat, jud. Ismail 438, 652
Transilvania 24, 26, 282, 449, 454, 481, 501, 538, 577
Transnistria 35, 54; Misiunea Ortodoxă Română din ~ 54
Trăsnita, sat, jud. Brăila 162
Trebisăuți, sat, jud. Hotin 440, 652
Trebujeni, sat, jud. Orhei 431, 655
Trifăuți,sat, jud. Soroca 435, 659
Trifești, sat, jud. Orhei 431, 656
Trikka, mitropolie a Bisericii Ortodoxe a Eladei 248
Trinca, sat, jud. Hotin 440, 651
Troianu-Vechi, sat, jud. Bolgrad 140 *vezi și* Traian Vechi
Troițcoe, sat, jud. Tighina 434, 663
Tropoclo, sat, jud. Ismail 438, 654
Trufașu, sat, jud. Brăila 160
Trușeni, sat, jud. Chișinău 325, 442, 646
Tudorova, sat, jud. Cetatea Albă 449, 642
Tudorovca, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tudorova
Tulbureni, sat, jud. Hotin 439, 649
Tulcea, jud. 171
Tulucești, sat, jud. Covurlui 152
Turcia 294 *vezi și* Imperiul Otoman
Turlachi, sat, jud. Cetatea Albă 428, 515, 640
Turnu, mănăstire, jud. Argeș 733
Tuzla, sat, jud. Cetatea Albă 515, 641; ~ jud. Ismail 138, 438-439
Tuzora, târg, jud. Orhei 337, 432, 658
Tvardița, sat, jud. Tighina 434, 664
Tver, or. în Rusia 250, 407, 527

Țabulevca, sat în stânga Nistrului 582
Țahnăuți, sat, jud. Orhei 431-432, 517, 591, 656
Țara Românească (Muntenia, Țara Muntenească) 24, 29, 38, 43, 65, 69, 92, 100, 118, 486, 538, 701, 728, 759, 763; Mitropolia ~ 25, 92
Țareuca, sat, jud. Orhei 431, 591, 656
Țarevca, sat, jud. Orhei *vezi* Țareuca
Țariceanca Nouă, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tăriceanca Nouă
Țariceanca Veche, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tăriceanca Veche
Țarigrad 85, 95-96, 100-101, 103-104, 119, *vezi și* Constantinopol
Țarigrad, sat, jud. Soroca 436, 660
Țările Române, *vezi* Principatele Române
Țânțăreni, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Țânțăreni, sat, jud. Tighina 49, 433, 663
Țâpova *vezi* Țipova
Țâra, sat, jud. Soroca 661
Țâra-Cenușa, sat, jud. Soroca 436 *vezi și* Țâra
Țibirica, sat, jud. Orhei 432, 658
Țiganca, sat, jud. Cahul 400, 402, 404, 515, 639
Țigănești, mănăstire, jud. Orhei 350, 388, 390, 398, 529, 665
Țigănești, sat, pe Bâcovăț 74
Ținuturile Ungurești 361
Țipala, sat, jud. Chișinău 442, 646
Țiplești, sat, jud. Bălți 426, 636
Țipova, mănăstire 587-588; ~ schit, jud. Soroca 388, 398, 665
Țuțcani, comună, jud. Covurlui 148

Ucraina 293, 671
Ulmu, sat, jud. Brăila 166
Ulmu, sat, jud. Chișinău 442, 646
Umbrăreștii, sat, jud. Covurlui 154
Ungaria 32-33, 449, 549
Ungheni, sat, jud. Chișinău 332, 566
Ungrovlahia (Ungro-Vlahia), Mitropolia ~ 21, 55, 69, 91-92, 175-177, 187-188, 193, 195, 197-198, 211, 218-222, 224-230, 232-237, 239-242, 244, 246, 248-249, 449, 469, 472-473, 480, 482, 486, 496, 556, 558, 682, 738, 760, 764; țara ~ 701
Unguri, sat, jud. Soroca 437, 660
Uniunea Sovietică (URSS) 22, 32-34, 40-41, 51, 53, 759, 763
Uniunea Sud Africană 521
Untești, sat, jud. Bălți 427, 514, 636
Urlești, sat, jud. Covurlui 152
Ursoaia, sat, jud. Tighina 433, 663
Uspensca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Uspenscoe, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Uspens[illegible]

Șipca, sat, jud. Orhei 431, 593-594, 656
Șirăuții de Jos, sat, jud. Hotin 440, 651
Șirăuții de Sus, sat, jud. Hotin 440, 649
Șirouți, sat, jud. Hotin *vezi* Șirăuții de Jos
Șișcani, sat, jud. Chișinău 442, 647
Șivița, sat, jud. Covurlui 152
Șofrâncani, sat, jud. Bălți 427, 638
Șofricani, sat, jud. Bălți *vezi* Șofrâncani
Șolcani, sat, jud. Soroca 435, 659
Șoldănești, sat, jud. Orhei 431, 579, 593-594, 656
Ștefănești, sat, jud. Soroca 436-437, 662
Șuri, sat, jud. Soroca 436, 660
Șutești, sat, jud. Brăila 162

Tabac, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438-439, 516, 653
Tabacu, sat, jud. Ismail *vezi* Tabac
Tabani, sat, jud. Hotin 440, 650
Tabăra (Tabora), mănăstire, jud. Orhei 320, 350, 392, 394, 398,665
Tabăra, sat, jud. Orhei 432
Talazu, sat, jud. Brăila 160
Talmaz, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Tanatar, sat, jud. Tighina *vezi* Tănătari
Taraclia, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Taraclia, sat, jud. Tighina 434, 663
Tarasouți, sat, jud. Hotin *vezi* Tărăsăuți
Tartaul de Salcie, sat, jud. Cahul 400-403, 639
Tarutino, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Tașbunar, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 516, 652
Tașlâc, sat, jud. Cetatea Albă 430, 516, 643
Tatar-Baurci, sat, jud. Cahul 405-406, 639, 639
Tatarbunar, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Taurida, gubernie 38
Tămăoanii, sat, jud. Covurlui 152
Tănătari, sat, jud. Tighina 433, 663
Tăplai, sat, jud. Covurlui 146
Tărăsăuți, sat, jud. Hotin 440, 649
Tăriceanca Nouă, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Tăriceanca Veche, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Tătar Copceac, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Tătarca, sat, jud. Covurlui 152
Tătaru, sat, jud. Brăila 164
Tătărăuca Nouă, sat, jud. Soroca 436, 660
Tătărăuca Veche, sat, jud. Soroca 436, 660
Tătărești, sat, jud. Orhei 432, 658
Târgu-Bujor, sat, jud. Covurlui 154
Târgul-Drăgușeni, comună, jud. Covurlui 148
Târnauca, pârâu, poiană pe ~ 74-75
Târnova, or. în Bulgaria 61, 68, 71
Târnova, sat, jud. Hotin 440, 651
Târnova, sat, jud. Soroca 436, 660
Târșiței, sat, jud. Orhei 350, 431, 656
Teleneștii Noi, sat, jud. Orhei 432, 657
Teleneștii Vechi, sat, jud. Orhei 432, 657
Teleșeu, sat, jud. Orhei 431, 655
Teleșeuca,sat, jud. Soroca 660
Teleșovo, sat, jud. Orhei *vezi* Teleșeu
Telița, sat, jud. Tighina 433, 663
Temeleuți, sat, jud. Chișinău 648
Temeleuți, sat, jud. Soroca 435, 661
Terapont, schit, mănăstirea Cetatea, or. Ismail 387, 398, 665
Terebna, sat, jud. Bălți 427, 638
Tesalonic, or. ; Mitropolia ~ 98-99
Teșcureni, sat, jud. Bălți 427, 636
Tețcani, sat, jud. Hotin 440, 516, 651
Tichilești, sat, jud. Brăila 162
Tigheci, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Tighina (Bender), cetatea ~ 343; ~ jud. 330-331, 333-334, 385, 388, 390, 399, 402-403, 433-434, 503, 518, 533, 541, 605, 662, 665, 712-714, 760, 764; ~ or. 35-36, 331, 334, 339, 342, 398, 433-434, 518, 553-554, 605-606, 662; ținutul ~ 35, 92
Tigomir, seliștea lui ~ 74
Timiliuți, sat, jud. Soroca *vezi* Temeleuți, sat, jud. Soroca
Timiș, regiunea ~ 549
Tisa, râu 29, 46, 361, 506-508, 538, 550, 552, 578, 582, 675
Tochile-Răducani, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Tocobasari 111, *vezi* Dubăsari, or.
Tocuz, sat, jud. Tighina 434, 663
Todirești, sat, jud. Bălți 427, 636
Tohatin, loc 78
Tomai, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640

Tomai, sat, jud. Tighina 434, 664
Tomis, or. 700-701, 704; Mitropolia Misiune Ortodoxă Romă701-702, 705
Torontal, regiune în Banat ~ 549
Traian Nou, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Traian Vechi, sat, jud. Ismail 438, 652
Transilvania 24, 26, 282, 449, 454, 481, 501, 538, 577
Transnistria 35, 54; Misiunea Ortodoxă Română din ~ 54
Trăsnita, sat, jud. Brăila 162
Trebisăuți, sat, jud. Hotin 440, 652
Trebujeni, sat, jud. Orhei 431, 655
Trifăuți,sat, jud. Soroca 435, 659
Trifești, sat, jud. Orhei 431, 656
Trikka, mitropolie a Bisericii Ortodoxe a Eladei 248
Trinca, sat, jud. Hotin 440, 651
Troianu-Vechi, sat, jud. Bolgrad 140 *vezi și* Traian Vechi
Troițcoe, sat, jud. Tighina 434, 663
Tropoclo, sat, jud. Ismail 438, 654
Trufașu, sat, jud. Brăila 160
Trușeni, sat, jud. Chișinău 325, 442, 646
Tudorova, sat, jud. Cetatea Albă 449, 642
Tudorovca, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tudorova
Tulbureni, sat, jud. Hotin 439, 649
Tulcea, jud. 171
Tulucești, sat, jud. Covurlui 152
Turcia 294 *vezi și* Imperiul Otoman
Turlachi, sat, jud. Cetatea Albă 428, 515, 640
Turnu, mănăstire, jud. Argeș 733
Tuzla, sat, jud. Cetatea Albă 515, 641; ~ jud. Ismail 138, 438-439
Tuzora, târg, jud. Orhei 337, 432, 658
Tvardița, sat, jud. Tighina 434, 664
Tver, or. în Rusia 250, 407, 527

Țabulevca, sat în stânga Nistrului 582
Țahnăuți, sat, jud. Orhei 431-432, 517, 591, 656
Țara Românească (Muntenia, Țara Muntenească) 24, 29, 38, 43, 65, 69, 92, 100, 118, 486, 538, 701, 728, 759, 763; Mitropolia ~ 25, 92
Țareuca, sat, jud. Orhei 431, 591, 656
Țarevca, sat, jud. Orhei *vezi* Țareuca
Țariceanca Nouă, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tăriceanca Nouă
Țariceanca Veche, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Tăriceanca Veche
Țarigrad 85, 95-96, 100-101, 103-104, 119, *vezi și* Constantinopol
Țarigrad, sat, jud. Soroca 436, 660
Țările Române, *vezi* Principatele Române
Țânțăreni, sat, jud. Orhei 350, 432, 657
Țânțăreni, sat, jud. Tighina 49, 433, 663
Țâpova *vezi* Țipova
Țâra, sat, jud. Soroca 661
Țâra-Cenușa, sat, jud. Soroca 436 *vezi și* Țâra
Țibirica, sat, jud. Orhei 432, 658
Țiganca, sat, jud. Cahul 400, 402, 404, 515, 639
Țigănești, mănăstire, jud. Orhei 350, 388, 390, 398, 529, 665
Țigănești, sat, pe Bâcovăț 74
Ținuturile Ungurești 361
Țipala, sat, jud. Chișinău 442, 646
Țiplești, sat, jud. Bălți 426, 636
Țipova, mănăstire 587-588; ~ schit, jud. Soroca 388, 398, 665
Țuțcani, comună, jud. Covurlui 148

Ucraina 293, 671
Ulmu, sat, jud. Brăila 166
Ulmu, sat, jud. Chișinău 442, 646
Umbrăreștii, sat, jud. Covurlui 154
Ungaria 32-33, 449, 549
Ungheni, sat, jud. Chișinău 332, 566
Ungrovlahia (Ungro-Vlahia), Mitropolia ~ 21, 55, 69, 91-92, 175-177, 187-188, 193, 195, 197-198, 211, 218-222, 224-230, 232-237, 239-242, 244, 246, 248-249, 449, 469, 472-473, 480, 482, 486, 496, 556, 558, 682, 738, 760, 764; țara ~ 701
Unguri, sat, jud. Soroca 437, 660
Uniunea Sovietică (URSS) 22, 32-34, 40-41, 51, 53, 759, 763
Uniunea Sud Africană 521
Unțești, sat, jud. Bălți 427, 514, 636
Urlești, sat, jud. Covurlui 152
Ursoaia, sat, jud. Tighina 433, 663
Uspensca, sat, jud. Cetatea Albă 429, 641
Uspenscoe, sat, jud. Cetatea Albă *vezi* Uspensca

Ustia, sat, jud. Bălți 427, 637
Ustia, sat, jud. Orhei 431, 655

Vad, localitate în Transilvania 697
Vad-Cot, sat, jud. Soroca 596-597
Vadu lui Rașcu, sat, jud. Soroca *vezi* Vadul-Rașcov
Vadul Jorăi, loc 583
Vadul lui Isac, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 515, 639
Vadul lui Vodă, sat, jud. Chișinău 442, 514, 646
Vadul Rașcov, sat, jud. Soroca 435, 594-596, 661
Vaisal, sat, jud. Bolgrad 140; ~ jud. Ismail 438, 652
Valahia Neagră *vezi* Maurovlahia
Valahia *vezi* Țara Românească
Valea Adâncă, sat, jud. Brăila 160
Valea Perjei, sat, jud. Tighina 434, 664
Valea Rusului, sat, jud. Bălți 427, 637
Valea Trăisteni, sat, jud. Chișinău 442, 648
Valea-Cănipei, sat, jud. Brăila 162
Valul lui Traian, localitate 703
Vancicăuți, sat, jud. Hotin 440, 516, 649
Vancicouți, sat, jud. Hotin *vezi* Vancicăuți
Varnița, sat, jud. Tighina 433, 663
Varticăuți, sat, jud. Hotin 441, 650
Vasilăuți, sat, jud. Hotin *vezi* Vasileuți
Vasilcău,sat, jud. Soroca 435, 659
Vasileuți, sat, jud. Hotin 441, 652
Vasilievca, sat, jud. Ismail 140, 438, 654
Vaslui, or. 583
Vatic, râu 350
Văděni, plasă, jud. Brăila 156, 158, 160, 162
Vădeni, sat, jud. Brăila 158
Vădeni, sat, jud. Soroca 436, 660
Văgiraș, localitate în Transilvania 697
Vălcineț, sat, jud. Chișinău 442, 648
Vălcineț, sat, jud. Soroca 436, 660
Văleni, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403, 515, 639
Văprava, sat, jud. Orhei *vezi* Văprova
Văratic, sat, jud. Bălți 427, 638
Vărăncăul Nou, sat, jud. Soroca 435, 659
Vărăncăul Vechi, sat, jud. Soroca 435, 659
Vărsatura, sat, jud. Brăila 162
Vărvăreuca, sat, jud. Soroca 660
Vărzar, mănăstirea lui ~ 74
Vărzărești, mănăstire, jud. Chișinău 392, 394, 398, 665, 733
Vărzărești, sat, jud. Chișinău 442, 648
Vărzărești, sat, jud. Orhei 432, 658
Vărzărești, sat, jud. Soroca 436
Văscăuți, sat, jud. Hotin 440, 650
Văscăuți, sat, jud. Soroca 435, 661; ~ plasă, jud. Soroca 596
Văsieni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Văsieni, sat, jud. Orhei 432, 657
Vâlcea, jud. 729
Vâlcov, or., jud. Ismail 138, 438, 653
Vânători, sat, jud. Chișinău 442, 648
Vâprova, sat, jud. Orhei 432, 658
Vârlezii, sat, jud. Covurlui 154
Vârtejani, sat, jud. Soroca *vezi* Vertiujeni
Vâsoca, sat, jud. Soroca *vezi* Visoca
Vâșcăuți, sat, jud. Orhei 351, 431, 582-583, 655
Vâșnevăț, pârâu azi Ișnovăț, mănăstirea de la ~ 75; hotar 75
Vedenscoe, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Verejeni, sat, jud. Orhei 432, 657
Verejeni, sat, jud. Soroca 437, 660
Vertiujeni, sat, jud. Soroca 353, 661
Vetreanca, sat, jud. Hotin 441, 650
Vicina, or. 704
Viena, or. 39
Viforâta, mănăstire, jud. Dâmbovița 733, 735
Viișoara, sat, jud. Hotin 440, 651
Virov, mănăstire, guvernământul Holm, Polonia 391
Visoca, sat, jud. Soroca 436, 659
Visternici, sat, moșie, pe Bâc 77-78
Vișineni, sat, jud. Brăila 158
Vișinenii, sat, jud. Brăila 162
Vișinoca, sat, jud. Cahul 400, 402-403, *vezi și* Capaclia Nouă
Vizireni de Sus, sat, jud. Brăila 166
Vizireni, sat, jud. Brăila 158
Viziru de Jos, sat, jud. Brăila 166
Viziru, sat, jud. Brăila 166
Vladicina, sat, jud. Hotin 440
Vlădeni, sat, jud. Covurlui 154
Vlădeștii, sat, jud. Covurlui 154

Vlădulești, sat, jud. Brăila 158
Voinescu, sat, jud. Cahul 400, 403-404, 640
Voinova, sat, jud. Orhei 432, 658
Volcineț, sat, jud. Hotin 441, 650
Voloave, sat, jud. Soroca 435, 659
Volontirova, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Voloșcova, sat, jud. Hotin 441, 652
Volova, sat, jud. Soroca *vezi* Voloave
Volovcineți-Holoșnița, sat, jud. Soroca 435, 659
Volovcința, sat, jud. Soroca *vezi* Volovcineți-Holoșnița
Volovița, sat, jud. Soroca 352
Vorâncău-Nou, sat, jud. Soroca *vezi* Voroncăul Nou
Vorâncău-Vechi, sat, jud. Soroca *vezi* Voroncăul Vechi
Vorniceni, sat, jud. Chișinău 442-443, 514, 646
Vorniceni, sat, jud. Hotin 439
Vorniceni, sat, pe Băcovăț 74
Voroncăul Nou, *vezi* Vărăncăul Nou
Voroncăul Vechi, *vezi* Vărăncăul Vechi
Voroneț, mănăstire 86
Voronovița, sat, jud. Hotin 440, 649
Voroteț, sat, jud. Orhei 431, 586-587, 655
Voznesenscoe, sat, jud. Cetatea Albă 429, 642
Vrănești, sat la Botne, la obârșia Cunilei 75
Vrănești, sat, jud. Bălți 427, 637
Vulcănești, sat, jud. Bolgrad 142; ~ jud. Cahul 400, 402-403, 639
Vulpești, sat, jud. Bălți 427, 636

Zadunaevca, sat, jud. Cetatea Albă 430, 643
Zagna, sat, jud. Brăila 156
Zagoreni, sat, jud. Orhei *vezi* Zahoreni
Zagorsk, or. 30
Zahoreni, sat, jud. Orhei 432, 657
Zaim, sat, jud. Tighina 434, 663
Zarojani, sat, jud. Hotin 440, 649
Zastânca, sat, jud. Soroca 352, 435
Zăbriceni-Porciuleanca, sat, jud. Bălți 427, 638
Zăgăicani, sat, jud. Bălți, *vezi* Zăicani, sat, jud. Bălți
Zăgăicani, sat, jud. Orhei, *vezi* Zăicani, sat, jud. Orhei
Zăicani, sat, jud. Bălți 427, 428, 515, 638
Zăicani, sat, jud. Orhei 430, 655
Zăluceni,sat, jud. Soroca 435, 661
Zărnești, sat, jud. Cahul 400, 402-403, 639
Zâmbreni, sat, jud. Chișinău 442, 646
Zberoaia, sat, jud. Chișinău 443, 647
Zelena, sat, jud. Hotin 440, 651
Zelenaia, sat, jud. Hotin *vezi* Zelena
Zgărdești, sat, jud. Bălți 426, 636
Zgura, sat, jud. Soroca 436, 659
Zolocari, sat, jud. Ismail 138, 438, 654
Zubrești, sat, jud. Orhei 432, 658